



Digitized by the Internet Archive  
in 2016

<https://archive.org/details/alledewerkenvanp03ovid>









ALLE DE  
W E R K E N  
V A N  
P U B L. O V I D I U S  
N A S O ;

H E T D E R D E D E E L :

Bestaande in

K L A A G - B R I E V E N ,  
B R I E V E N U I T P O N T U S ,  
A L M A N A K ,  
V L O E K T E G E N I B I S ,  
N O O T E B O O M ,  
T R O O S T - D I C H T A A N L I V I A ,  
' T B L A N K E T Z E L .

in de Nederlandse Taale overgebracht ,

D O O R  
A B R A H A M V A L E N T Y N .

Met Verklaringen en Uitleggingen verrykt ,

D O O R  
L U D . S M I D S . M . D .

En met ontrent driehonderd PRINTVERBEELDINGEN vercierd, door de  
vermaarde LE CLERC geteekend; nevens veele Afbeeldingen van  
GODEN, GODINNEN, en DRAGTEN.

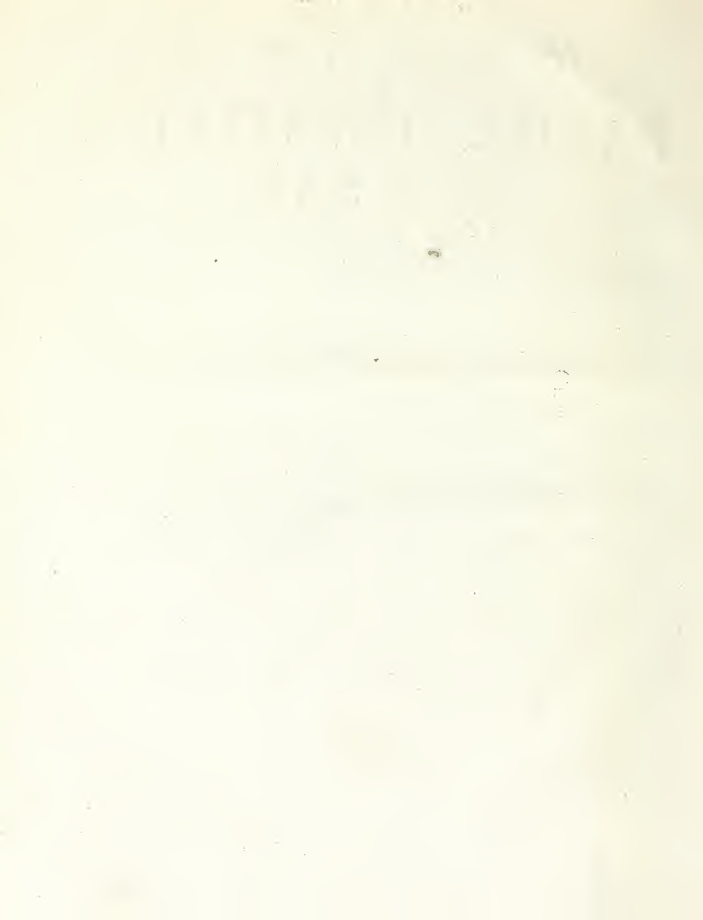
*Met Privilegie der Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en WestVriesland.*



t A M S T E L D A M ,

By P I E T E R M O R T I E R , Boekverkooper.

M D C C I .





DEN HEERE  
ANTONI VAN HOEK,

WERD  
HET DERDE DEEL

DER  
WERKEN

VAN  
PUBL. OVIDIUS NASO;

TE WEETEN, DE  
KLAAG-BRIEVEN,  
BRIEVEN UIT PONTUS,  
ALMANAK,  
EN VERDERE WERKJES,

MET DANKBAARHEID DUS OPGEDRAAGEN:

EENGRYSAARD, SIEK EN MOE VAN HERTSEER OP TE KROFFEN,  
VERZONDEN, BUITEN SCHULD, NAAR PONTUS KILLE KUST,  
KOMT HERWAARDS, EN STAAT HIER VOOR OUWERHOEK TE KLOPPEN,  
WEES GY MEEDOOGENDER MET HEM, ALS VORST AUGUST:  
HET IS OVIDIUS, ACH, WIL U TOCH ERBERMEN,  
EN HEM AAN 'S VADERS HAARD VOOR OVERLAST BESCHERMEN.

LUD. SMIDS.



# VOORBERICHT,

aan den weetgierigen

## L E E S E R.

**W**Y hebben, in het voorbericht van het Eerste Deel, geloof ik, u voldaan, met redenen by te brengen, waar om wy de juiste Vertaalinge van VALENTYN hebben gehouden; waarom voornaamelyk de *Latynsche Auteurs* met Boek en Hoofdstuk sijn aangetoogen; en, waarom ik den Bladwyfer achter dit Derde Deel verschoof.

Heeden is myn oogmerk, u verder bericht te doen, van de averechtse, gelyk het ieder toefchynt, uitvoeringe, van dit geheele Werk; aangaande het *Formaat*, en de voeginge der letteren; aangefien doorgaands de Boekdrukker is gewoone, niet de *Text*, (vergeef my deese hunne konstwoorden) maar de *Nooten* en Verklaringen, in *Kolommen* te verdeelen.

Weetet dan, myn genegene Leefser, dat PIETER MORTIER, Boekhandelaar, genegen is geweest, om onsen OVIDIUS eerst in *Duodecimo* (verschoon toch weder dit, hoewel bekend, onduits) te zetten en afgedrukken; doch daar op, de *Form* te vergrooten, *Kolommen* te maaken, en soo veel stofs op een *Quarto* blad te plaatsen, als de Verklaringen en Konstplaten zouden kunnen lyden.

Dit was wel in den beginne goed; maar, nademaal ik, in het schryven der Verklaringen, geenfins kon gelyk blyven met het setten van den kleenen *Text*, soo is deese druk in *Duodecimo* geheellyk afgedrukt, en allang uitgegeven, ter wyl men, in myn werk deselve *Form* van letteren houdende, is genoodlaakt geweest, eindelyk al kruipende achter aan te koomen.

Tot soo verre van het *Formaat* der Letteren; laat ons nu tot het behelste van dit derde en laatste Deel overtreedten.

Sie hier dan vyf Boeken, in het Latyn geheeten TRISTIA; behelsende SENDBRIEVEN, uit Pontus naar Rome gefonden; welke alle, met een klagelyke en naare trant, de rampen en ongemakken van onsen Balling beschyven, en een ieder zijner vrienden om bystand en voorspraak koomen smeeken.

Op deese volgen vier andere Boeken, of pacquetten BRIEVEN, cok uit PONTUS afgevaardigd. Deese verschillen van de voorige alleen hier in, dat de eerste, aan onkenlyke Grooten zijnde, geen Opfschriften altoos en hebben, en

## VOORBERICHT aan den LEESER.

dat deefe laafte de naamen der noodvrienden, aan welke die zyn gefchreven, op haar voorhoofd draagen.

Hier op volgt verder de Roomsche ALMANAK, begrypende de Naam-reede der Maanden, de Hoogtyden der voornaamfte Goden, Inwydingen van Tempelen en Altaaren, uitvoeringen van Toneel-Scherm- en Renbaan-fpelen. Doch dit is, helaas, een afgebrooke werkftuk, en alleenlijk van de zes eerfte Maanden: welke misfal en gebrek ik hebbe gepoogd door cieraaden te verbeteren en te dekken, met vier-en-twintig afbeeldingen van Goden en Godinnen het werk fchakeerende; en het daar en boven met een volkomen Dag-regifter van alle de Twaalf Maanden fluitende.

Doch hier volgen wederom op, de kleene ftukjes van onfen Puik-Dichter; te weten, de IBIS, of Vloek, uitgeboefemd tegens eenen bitteren dood-vyand, onder eene vreemde benaaminge van IBIS; welke eenige (quansuis door deeze letter-keer, IBIS RUET, bewoogen) TIBERIUS, den echtgenoot van Julia, en naderhand Keifer, gelooven geweeft te zyn.

Wy hebben over het felve niets aangeteekend, als oordeelende, dat deefe Vloek meerendeels Verfieringen en Gechiedeniffen behelst; welke door het behulp van onfen BLADWYZER gemakkeijk in de Verklaaringen konnen opgefocht worden. Om welke genoegfame reede wy mede niets over de NOOTEBOOM, noch ook over het BLANKETZEL, en hebben aangemerkt. Soo hebben wy ook geene Aanteekeningen gevoegd, by het VERTROOST-DICHT aan de Keiferinne Livia: Nademaal de Geleerde eenpaarig getuigen, dat dit Gedicht is een overblyffel der Dicht-konftige Werken van PEDO ALBINOVANUS, een der boefem-vrienden van onzen Dichter: zie de lyft der Brieven, 3 D. 136 pag.

Verders fluiten wy dit Voorbericht, met noch eenmaal ons te uiten, aangaande het fchryven van deefe mijne Aanteekeningen; zeggende, dat ik geenfins hier in heb beoogd, om by de Hoofd-leeraaren en Letterwyfen meerder achttinge te bekoomen; veel min, uit hunne handen eenige zegekransfen te verwerven; maar eenig en alleen, om het gebruik van OVIDIUS, met deezen mijnen arbeid, den Schilder, Beeldhouwer, Teekenaar, en Plaatsnyder fmaakelyk te maaken, en den Latynfien Leerling, in de duifterheden van deefe Gedichten, als met een fakkel voor te lichten.

Wel aan dan, gy Schilders, en verdere Konftenaaren, wanneer ik u van dit Gefchrift met eene gulhartige genegenheid mag hooren fpreken; en, wanneer ik het zelvè, ô jonge Leerlingen van Taalen en Weetenschappen, ontrent uw andere Verduitfte Auheuren mag zien open leggen, foo fal my't verbeelden, van zes jaaren lang aan dit blok vast geklonken gelegen te hebben, niet laftig en verdrietig, maar in tegendeel, gemakkeijk en aangenaam voorkoomen.

## K L A A G B R I E V E N

Van

## P U B L. O V I D I U S N A S O.

## E E R S T E B O E K.

## E E R S T E K L A A G B R I E F.

*Ovidius, als balling levende te Tomos aan den Euxijn, send dit zijn Boek naar Rome. Hy wil, dat het sich niet ciere. Onderrecht het in 't bejegenen van die daar na vraagen. Hy leere het, sijn stijl en trant te verschoonen, en raad het eindelijk, het hof des keisers te mijden; waar uit hem sijn euvel is voortgekoomen.*

**K**lein boekje, gij sult sonder mij ('k misgun't Sijt met geen purger-glimp bepronkt: want die vers paf u niet) na Rome trekken: helaas, dat u maker geen treurige. Uw tijtel sij met geen menij-rood geschreven, nog 't papier met ceder-olie bestreken, u swarte lijsten met geen witte rolletjens verciert. Wext ook weder dese tijd, dat een bandijt behoort te dragen. 2  
4  
6

1. Boekje) *Alle deese klaagbrieven sijn geschreven, en naar Rome gesonden, uit Tomos; een stad (van welken ook, 1 D. 30 pag.) heden geheeten Kiow, gelegen in Moesie of Mysie, tussen Thracie en den Ister of den Donau, Strabo, 7 B.*

*Naar welke stad by gesonden was van Augustus, ontrent het 2 jaar na de geboorte van de Heere CHRISTUS, het 50 sijnz ouderdoms; hebbende gemelden Keiser onversoenelyk vergramd, eensdeels door het schrijven van de dertele Vrykonst, en anderdeels door een toevallige misgreep, welken by nergens in sijne schriften rondust bekend. Want wy alleenlyk konnen vinden, dat by iets onbehoorlyk heeft gesien, en dat sijne oogen hem ten val hebben gebracht. Siet onder andere, de groote Klaagbrief van het 2 B. en het reeds aange- teekende, 2 D. 76 pag.*

2. Rome) *In het Latijn Urbs; sijnde waarlyk geweest een stad der steeden, en desweegen by verscheidene Schrijvers met geen andere als met deese algemeene naam genoemd. Siet, onder andere Quintilianus, Onderw. 8 B. 2 H.*

*Even gelijc de Grieken kunne Athenen, Rome in grootsheid en magt bynaar niet wijkende, ook gewoon waaren astu, de stad, te heeten. Siet Nepos, in Themist. 4 H. en Alcibiad. 6 H.*

3. Purperglimp) *Het Latijn heeft vaccinia; by Servius, (schrijvende over Virgil. 2 Herdergef genomen voor purpere violen: maar by Plinius (16 B. 11 H.) voor seekere heerfer of aardgewas, groeiende by de Gallen, wiens besien een sap hebben, bequaam om daar mede te verwen.*

4. Menierood) *Gelijc men noch heden met roode lesteren de titelen der boeken verciert. Dit is ook aant geteekend, 1 D. 133 pag.*

5. Cederolie) *Eensdeels om het selve een aangename geur te geven, en anderdeels om het een onbederflijcheid by te setten. Plinius, 16 B. 29 H. Martialis, 3 B. 2 D. Horatius, in sijn Dichtkonst; alwaar by mede van cypressenhout gewaagd.*

6. Rolletjes) *In het Latijn cornua. De aaloude schreeven, niet als heden geschied, in saamengemaade en cierlijc ingebonde boeken; maar op langwerpige wellen, en uitgestrekte blaieren. Deese, alleenlyc op de rechter syde beschreeven, wierden om een slok gevold (siet de rollen der Boeken van Moyse, by het Jodenom) aan welke sy ook waaren vustgebecht. Voorts was de gemelde slok van yvoir of cederhout, gelijc sijn onder en boven uitsteekende koppen van yvoir, goud of silver. Een eindelijk noemde de Latijnst deese slok, umbilicus; de koppen, cornua; en de rolle self, wegens het oprullen, volumen. Siet umbilicus, by*

7) slyds met geen broffe puimsteen geschaaft, op datge, ruig, 't hair schijn ongehult te laten hangen. Laar dit cieraat gelukkiger boeken bepronken: u palt het livrei van mijn onheil te dragen. Schaamt u ook niet over u vlekken, want, dief niet, fal wel merken, dat die door mijne tranen veroorfaakt sijn. Vertrek dan boekje, en groet uit mijnen naam de aangename plaats, die ik gewis met foodanigen voert, als 't mij geoorloft is, betreeden fal. Soo iemand onder 't gekroel van soo veelvolks nog op mij denken, soo daar mischien nog iemand is, die vraagt hoe ik 't maak, segt dan dat ik wel leve, maar mijn leve niet verkeekert: en dat ik 't God Augustus dank weet, dat ik nog leef. dan sulge, soo u iemand vorder vraagt, u schriift stilwiegend laten lefen, op datge mischien niet onnoodig mogt antwoorden. Want den lefer, soo gij iets vorder rept, salaanftons indagtig werden mijn misdad, en ik van al't volk censtemmig als een misdadiger uitgekraait werden. Wagru't beweeren, al schiemen u door de velderen in 't vlees: want u faak soo 't verantwoorden van quaat erger werden. Gij sult nog iemand vinden, die over mijn bannissement bedrukt verlugen, mijn digten met geendrooge kaken doorlefen, en stil bij sig felve, op dat hergeen benijder hoore, wensfen fal, dat Caesar veragte, en mijn straf verlige mogt weesen. Infgelijks bid ik, dat hij, wie 't sijn mag, die van harren wensf dat de Goden sig over ellendigen erbermen, niet fels ellendig sij: dat sijnen wensf geschiede, en her, na't vermurwen

Horatius, 14 Toefang, en Martialis, 4 B. 90 H. enz. cornua, by Martialis, 11 B. 108 D. en volumen, by Ovidius, in deese selfde Klaagbr. en Plinius, in den Opdragt van sijne Natuurkundige Aanmerkingen.

7. Puimsteen ) Waar mede sy gewoon waren depapiertool op sijn kant glad te maaken; gelijk het heden de boekbinders met den ploeg uitvoeren. Sy wieden, sijnde wit, licht en sacht, gehaald uit Scyros, Melos, en de Eolisse eilanden. Plinius, 36 B. 21 H.

8. Ongehuld ) Waar heeft het manvolk hulfsels, VALENTYN? seg liever ongehaard; gelijk de beschuldigde, met ruig en ongeftooren hair, voor den rechter quamen; volgens het aangeteekende, 2 D. 404 pag.

9. Misdad ) Deese, soo veel wy weeten, is boven aangeteekend, 3 D. 1 pag.

10. Vaderland ) Daar formige groot werk af maaken. Ovidius, 1 B. 3 Pontusbr. behalven ontelbare andere. Sommige in tegendeel meenen het voor een verstandig man een vaderland te sijn, alwaar by sijn genoegens heeft, en hem niemendal ontbreekt. Ovidius, 1 B. van den Alm. in Karmentaas rede aan Evander. Seneka, nu balling, in de Troofrede aan sijn moeder Helyia, 6 H.

11. Homerus ) In het Latyn, Mazonides. Siet 1 B. 136 pag.

12. Rome ) Die welbekende stad, soo berucht door hare Wapenen en Hoofdweten; doch wy meerder door haare Schrijveren; gelegen aan den Tiber, in Latium, aan de paalen van Hetruurie, op verscheidene beuvelen; te weeten

1. de Kapitolijnse	} Van welke	2 D. 251 pag.
2. Palatijnse		1 D. 251 pag.
3. Aventijnse		2 D. 397 pag.
4. Quirinaalse		2 D. 406 pag.
5. Viminalse		1 D. 251 pag.
6. de Celus, of Querquetulaanse	} Van welke in dit 3 Deel sal gesproken worden.	1 D. 251 pag.
7. Der Boomgaarinen beuvel.		1 D. 251 pag.
8. de Esquilijnse		
9. de Janikulus		
10. het Vatikaan		

Sy had haar grondslag onder koning Romulus; haar volkomene groeiinge onder keiser Augustus; doch

die groote stad, als een vreemdeling kont onbekent komen. Schoon gij tijtel loos sijt, sulge evenwel aan u vers gekent werden, en, schoon gij 'twielde ontveinfen, blijken geve daze van mij sijt. Past heimelijk in de stad te sluipen, op dat u mijn digten geen onheil verschaafte: wij staan nu in 't selve gunst-blaate niet, als te voorre. Is'er iemand, die u, om datge van mij sijt, niet lefen wil, en uit de hand werpt; segt dan: beheit den tijtel, ik ben geen leer-meester van de mine-konst: dit werk heeft nu reeds sijn meester van verdienst afgeloont. Misschien sijtge be-  
 13 nieuw, of ik u ook belaste op den verhevenen berg Palatium, en Casars hofte klimmen: uit dat hof) die heerlyke woonplaats van Augustus, en de Goden van dat oord ver-  
 14 geven't mij) trof den bliksem dit hoofd. Ik weet wel dat de Godheden van die plaats seer genadig sijn; maar ik schrik voor de Goden die mij nepen. *De dusten vanden havi: klaau gepikt, trilt voor 't minste gerisfel van een wiek. 'T lam, dat eens des hongrigen wolfsmin is onttrukt, dust niet ver van sijn stal af gaav.* Faëton, so wij hij nog leefde, sou schuw voor den hemel sijn, en den wagen, die hij verstandeloos versogt te mennem, niet willen genaken. Soo schrik ik ook, ik bekenet, voor God Augustus grim-  
 15 migheid, en vrees, als hij dondert, dat mij sijn bliksem treffensal. Die uit de Griekse vloot eens de gevaar-  
 16 lijke kaap Kafare ontworfeld is, went altijd sijn koers van d'Eubeesse zee af. Soo schrik ik ook mijn bootje, eens door  
 17 eenen swaren storm geleemt, betrak, dat 't gekneust wierd, te genaken. Sietoe dan, boek, kijkt met hondert oog-  
 18 gen om, [wazge verfeld,] en hour u vergenoegt van 't middel-slag der burgeren geleesen te werden. Doen Icarus met sijn loofe wiken te hoog sehoor, doopre hij de zee na sijnen naam. Ik weetu niet wel te raden, olgij traag of spoedig sult aankomen, de saak en gelegenheit sal u daar in best beraden. Kontge Augustus, als hij onbelemmerd is, als gij siet dat hij een goedeluum heeft, en sijn gram-  
 20 schap gelonken is, overgdevert werden, neemt die tijd waar. Is'er iemand die u, schoongedut, en hem vrees onder d'oogen te komen, en een korte voor-rede, wil overleveren, ga't'er na toe. Komt'er op een gelukkig dag, voorspoediger als u meester selfs, en sal mijn seer-  
 21 Want hij, die mij verwondde, kan alleen, en niemant anders, gelijk wel eer Achilles, mijn questuur genesen. Siet maar toe, datge mij, terwijl ge mijn voordeel loekt, niet en hindert, want mijn hoop is kranker als mijn vrees. Wagru echter wel, Casars grimmigheid, soole reets ge-  
 22 fonken was, te veronklaren, en mij een tweede oorzaak van straf te verschaffen. Maar alsge binnen in mijn huis, en in mijn boekerij, een soberen huis-raad, sult gekomen sijn, sulge aldaar sien u gebroeders op een rij gete, door gelijke vlijt met blokken ter wereld gebragt. 'T ander gros legt met opzake tijtlen, en vertoont sijne namen bloot voor d'ontrede voorhoofden. Drie boeken sultge in een hoek verschoven sien, die, gelijk ijder bekent is, ook de Vrij-konst leeren. Die sulge of schluwen, of, so gij hart en beks genoeg hebt, vader en bloed-moorders noemen. Voder  
 22 waar schou ik u, die drie boeken angaande, wilge anders u vader gehoorfamen, datge geen van allen bemint, schoon die selfde min-konst leeren. Ook sijn daar vijftien boeken

*weder haar onberfelbaare val en nederstorting onder Alarik, Ataulfus, Genferik, Odoacer, Theodorik en Totilas: waarom sy sich, quansuis wegens eenige weinige hoofdgebouwen, met een nieuwe luister, heden, helaas, al te veel is vliegende. Sie van dese stad Livius, Dionysius, Prokopius, Jornandes, en verdere soo oudere als jongere Schrijver.*

13. Palatium) Vandeese heuvel en het keiserlyk hof op deselve, is gesproken, 1 D. 2 52 pag.

14. Bliksem) Vanden bliksem, en haar sinnebeeldige betekenis, spreken wy, 1 D. 20 pag.

15. Faëton) Siet hem in sijn val verbeeld, 2 D. 37 pag.

16. Griekse) In het Latijn Argolica; aangesien de Grieken by de Dichteren veele benaamingen hebben, volgens het aangeteekende, 2 D. 347 pag.

17. Kafare) Van welken uithoek en voorberg, 1 D. 286 pag.

18. Eubeesse) Van Eubea spraken wy, 2 D. 363 pag.

19. Icarus) Van welken onverschikt vlieger is gesproken, 2 D. 226 pag.

20. Achilles) Op welk een wijze Achilles genas dien hy gequest hadde, is al mede aangeteekend, 1 D. 149 pag.

21. Huys) Het huys van onsen Hoofd-dichter stond te Rome onder aan het Kapitolium, alwaar ook ontrent sijn geweest de woningen van C. Marius, Milo, Brutus, en andere mannen van hoogenuchtbaarheid en aansien. Siet Alexand. Donatus, in de Beschry van Rome, 2 B. 27 H.

22. Vader- en Bloed-moorders) Het Latijn spreekt, het byzondere redenkonstelyk neemende voor het algemeen, van Edipus en Telegonus. Van den laatsten is gesproken 2 B. 384 pag. van den eersten word dit volgende verteld.

Edipus (het voorwerp van het 18 Tafereel in de PICT. LOQUENS) was de soen van Lajus en Iokasta. De vader, koning van Thebe, uit een gotspraak verstaande dat hy noch van sijn eigen soon sou omgebracht worden, doet de versgeboorene wegwerpen en doodden. De hofdienaar brengt hem in een bosch, doorboord beide voeten met sijn geveer, haald een rijs door de wonden, en hangt hem op die wijze aan een boom, op dat hy dus van honger sterve. Maar hier word hy gevonden van een Korintus herder, die hem wegneemt, en opdraagt aan de koningime van Korinthen. Leese doet hem opvoeden, en, wegens sijne gebrekelyke voeten, heeten Edipus. Edipus ondertussen aangroeyende, begeerd sijne ouderen te kennen,

23 boeken van de Herscheppingen, een vrugt, die onlangs voor mijn ballingschap de vader te jong is ontrukkt. Die last ik u te leggen, dat onder de vorm veranderingen de gestalte van mijn fortuin mede kan werden in gevoegt. Want die is haar selve schielijk ongelijk geworden, wel eer in haar fleur, maar nu beklaglijk. Ik had u wel meer te belasten,

maar 'k vreesde u te lang op te houden. Bijaldien gij alles mee dragen soud, boek, dat mij voor komt, u pakkagie sou veel te groot vallen om te torsfen. 'T is een groot stuk weegs, flap digt aan; ik sal in een agter-hoek des werelds blijven woonen, in een land dat ver van mijn vaderland, ver- schoven leit.

trekt naar Delfos, en set! op de weg doorsteekt hy, buiten weeten, sijn vader. Naderhand komt hy te Thebe, het gene seker gedrocht, gebeeten Sfinx, toen een plaag versprekte. Dus was hier een prijs op sijn leven geset, onder andere bestaande in het huwelyk met de koningin. Voorts gaf dit onder een raadsel uit, en doodelt af die dat niet kon uitleggen. Doch Edipus doet de uitlegginge; gelijk wy aantekenden, 2 D. 414 pag. Waar op de Sfinx sich van een rots te bersten werpt. Edipus trouw dan de koningin Iokasta; maar eindlyk verstaande sich te sijn, de soone van Laius en Iokasta, soo laat hy sich van wanhoop verwoeren. Hyrukt sijne eigene oogen uit, en gaat voorts met sijn dochter achter lande swerven. Sofokles en Seneka, in huone Treurp. Hyginus, in de 67 Vertell.

Voorts waaren sijne soonen die vyandlyke broederen Ethekles en Polinices, van welke, 2 D. 268 pag. en sijn dochter, de deugtsaame Antigone, van welke beneden, in dit 3 D. sal gesproken worden.

23. Herscheppingen) Welke, volgens eigene bekenenis van Ovidius, alle rym sijn en ongeschafsd; als waar aan hy, de ballingschap hier tussen koemende, de laatste hand niet heeft mogen leggen. Alwaarom hy deselve ook heeft in het vuur geworpen; doch, merkende naderhand dat sy van de vrienden waaren afgeschreven, soo wil hy, dat men door een byschrift, nevens deese 15 Boeken te plaatsen, te kennen geve dat sy hem als onwelzgd sijn. Siet de 7 klaagbr. van dit selve B.

T W E E D E K L A A G B R I E F .

Ovidius, volgens het bevel van den keiser Augustus, sijn ballingschap aanvangende, word op zee van een vinnige storm aangetaft. Hy beschrijft het onweer. Bid de goden om verandering en om een beboudene reys.

O Zee en Hemel-Goden, (want wat kan ik nu anders, als u aanbidden) verschoon de voegen van dit geslingert schip. Besmet, bid ik, de grimmgheid van den grooten Augustus niet: want dikwyl bier d'cene God de behuipclame hand, als d'ander verdrukt, Vulcan en Pallas

waren Trojevijandig, Apollo en Venus toegedaan. Juno 3, 4, 5 was tegen Eneas met een bitteren haar ingenomen, maar hij was evenwel door Venus beschutting scheut vrij. Neptuin heeft den voorstgigen Ulyffes dikwyl felsaanboord geweest: maar dikwyl trok hem Minerva uit haaroms 6 7

1. Vulkan) In het Latijn. Mulciber. Siet 1 D. 240 pag. sijn opgevate gramschap tegens de Trojaanen (sproot uit de boelauze van sijn wijf met Anchises, een Trojaans edelman. Siet 1 D. 37 pag.
2. Pallas) Was de Grieken gunstig en op de Trojaanen gebeeten; zeedert het eenzijdig vromsijn vanden Trojaanffen hard. Siet het oordeel afgebeeld, 1 D. 74 pag. en haar haat op Troje, 1 D. 13 pag.
3. Apollo) Sijnde de metselaar van Trojes muren, nevens Neptunus, geweest; gelijk gy dur vind afgebeeld, 2 D. 306 pag. Van sijn genegenheid tot de Trojaanen spraken wy, 1 D. 24 en 40 pag.
4. Venus) De Trojaanen gunstig, megens haaren boel Anchises, en soon Eneas. Van Eneas spraken wy meermaalen, als, 1 D. 31 pag. en 2 D. 362 pag.
5. Juno) Van haare wrankgerigheid, tegens de Trojaanen opgevat, is voornaemlyk gesproken, 2 D. 395 pag.
6. Scheutvry) Tegens Turnus; gelijk het Latijn vermeld, en VALENTYN het selve verby gaat. Van Turnus is gesproken, 2 D. 389 en 392 pag.
7. Neptuin) De Trojaanen mede genegen, als opbouwer van hunne vestingen; gelijk dit de afbeeldinge getuygd, 2 D. 306 pag. doch byzonderlyk Ulyffes haatende, wegens sijn vermoorde neef Palamedes. Alwaarom by deefen ook genoegzaam weekte by de klippen van Kafareus, met die vreeslyke schipbreuk; van welke, 1 D. 286 pag. Sie derhalven dit ook aangehauld van Grootvaar VONDEL, in het 5 Bedr. van sijn onvergelykelyk Treurp. van Palamedes.
8. Minerva) Of Pallas; die, waar sy konde, Ulyffes in bals gevaren bystond; gelijk dat Homerus door-



Klaauwen. Van gelijke kan ik met faoſoen (ſchoon ik bij een dubbele dood moeten ſterven. Maar ſchoon ik nu omkome, ſal ik nog half in't leven blijven, terwijl ſij buiten gevaar is. Ai! hoe ſchielijk ſnikkert den blikſtern, uit de wolken! Hoe ijslijk kraakt den hemel door donderſlagen. De golven bouſen, boven dien, ſoo ſel op onſe boorden, als de ſware kaen uitſteenſchuren op de wallen. De moerbaar die daar komt aan-rollen ſteekt boven d'anderen uit, ſij komt nade negende en voor de elfde: Ik vrees niet voor de dood, maar 't is ellendig ſoo te ſterven z behoer mij voor ſchip-breuk, dan ſal ik mijn dood voor een gift rekenen. 'T is een groore genade dat iemand, of ſterft, of. door 't ſtaal ſneuvende, ſijn vege leden in ſijn vader-land niſtrekt: ſijn volk iets beſaft, hoop van begrafnis heeft, en geu ras voor zeevis is. Genomen ik had ſulken dood al verdient, ik ben hier niet alleen ſcheep: waarom d'onnoofle maats nevens mij geſtraft? O hemel, en groene Zee Goden, ſtaak nu beide u dreigementen: vergun mij't leven, dat mij de genadige graanfchap van Auguſtus gnade, deerlijk over te ſlepen ter plaatſe daar ik ben gedoemt. Wilgje mij vernielen, om dat ik ſtraf verdiende, mijn miſdaad heeft, volgens Auguſtus vonnis, de dood niet verdient. Had mij Caſar willen aan't lijt ſtraffen, hij had daar toe uithulp niet van noode gehad. Hij benijmt mij't leven nog niet, en kan, als't hem belieft, 't geen hij mij ſchonk, weer nemen. U, o Goden, bid ik maar alleenlijk, die ik immers niet meen miſſaan te hebben, darge u vernoegt met de ſtraf van mijn ballingſchap. Want al ſpanden gij gelijklijk alle u krachten in, om mij ellendige te behouden, ſoo koſt nograns mijn eer en goet, dat ik reets quiet ben, niet onverloore wren. Schoon de zee beaarde, ſchoon ik goede wind kreeg, en gij mij't leven ſpaarden, ſoo ben ik evenwel

gaands verteld, in het I B. der Dool. en my elders ſullen vertellen, in dit; 3 D.

9. Baarbergen) *Verſcheidene puiklichters hebben hun werk gemaakt van een zeeſorm wel te beſchrijven; onder welke de genoemde, 2 D. 317 pag. nevens de ſchipbreuk van Ceix.*

10. Boreas) *Sie deefen afgebeeld, 2 D. 181 pag. en ſie, wegens de Weſterling, of Zefirus, het aangezetende, 2 D. 281 pag.*

11. Huysvrouw) *Merk hier aan, lieve Leeſer, dat Ovidius driemaal is getrouwd geweest; dat hy ſijne twee eerſte vrouwen verſtiet, doch met den derden in alle vriendschap leefde. Maar het is aanmerken ſwaardig, dat (daar by, 3 B. 7 Klaagl. ſynodochter noemd) hy nergens de laaſte vrouw, aan welke hy welke ſietverrukkende brieven ſchryft, is noemende: hoewel trouwen ook nergens zijne kinderen noch ſijn ſchaanſoon.*

11. Steenſchutten) *Van welke aloude ſtormtuwg geſprooken is, 2 D. 231 pag.*

12. Negende) *Van den ibienden baarberg is geſprooken, 2 D. 3 8.*

13. Schipbreuk) *De aller rampſaagſte ſoort van ſterven; volgens het aangezetende, 2 D. 22 en 318 318 pag.*

14. Zeegoden) *To weten, behalven Neptunus,*

*Nereus, of Oceanus, nevens ſijne Nereiden*

*Porrimnus*

*Leukotea*

*Amphitrite*

*Terhys*

*Doris,*

*Egeon, en meer andere.*

*Van welke*

*1 D. 43 pag.*

*1 D. 91 pag. en 2 D. 118 pag.*

*1 D. 91 pag. en 2 D. 118 pag.*

*2 D. 3 pag.*

*2 D. 39 pag.*

*2 D. 38 pag.*

15. Aan't lijt) *Het lijtyn gewaagd van den Stix, verſtaande door de ſelfde de dood; gelijk, by het heid. d'andom, op deefte de hellewaard volgje. Sie van Stix, 1. 220 pag.*

- 16 wel een bandijf. Ik fwerf niet over zee als een greeft koopman, om met ruile buiten oneindige rijkdommen te vergaderen. Ik feil niet na Athenen, gelijk ik in mijn leerjaren plagt. Niet na de fteden van Afie, of daar ik nooit te voore was: niet na 't vermaart Alexandrie, om aldaar de vermaakelijke nieuwigheden van de Nijl, daar van veel klugf verdigert wert, te befchouwen. Mijn verlock is klein, ik bid om wind, (wie fou 't gelooven konnen) om na Sarmatie te feilen. Ik ben genoodfaakt te landen aan de ftraffe ftrand van 't tweede Pontus, en doe mijn beklag dat ik foortraag mijn vadeiland ontfeil. 'K bid om een fpoedige reis na de plaats van mijn ballingfchap, niet wetende in wat ftreck van de wereld ik 't land der Tomiten op doen fal.
- 17 Hebrge mij lief, ftraf die holle baaren: en fijt dirfchip genadig; maar haate mij, drieffime van 't verbode vaderland: 't is een gedeelte van ftraf in een verbod gewest te fterven: voerime weg rukwinden: wat heb ik hier verlooroen? waarom dobbert dit fchip in 't gefigt van Italie? Dit mishaagde Cæfar: waarom weerhoung een man, die Cæfar 't land uitjaagt? laat mij Pontus onder 't gefigt komen.
- Dit weg jagen heb ik verdient, en 'koordeel 't onbehoorlijk en Godloos, mijn misdaden, waarom hij mij verwees, te verdedigen. Maar, bij aldien de Goden altijd kennis dragen van 't doen der menfchen, foo weerge dat mijn feil greep buiten tchelmftuk was. Ja, bij-aldien gij dit foo weet, foo mij mijn dward-geeft verrukte, foo ik dwaas, en niet fhelms gefint was. Soo ik, fchoon onder de geringfte, Cæfarshus was toegenege: foo mijn Augustus vonnis foo wigtig was, als of 't den heelen Raad befloten had: foo ik d'eenw gelukkig noemde, die onder fijn heersfchappij beleeft wierd, en ik ter ere van Augustus, en d'andere goedertere Cæfars, reuk-werk hebbe, 6, 17 opgeoeffert: foo ik falken hart in den bofen droeg, foo verfhoomt mij: was ik anders gefint, foo moet mij een verheve golf, op 't hoofd flortende, verfmooeren. Heb ik 't qualijk, of begint het dikke fwerk te verdwijnen, en de vermorwde grimmigheid van de zee tot bedaten te komen? Dese ghenade komt mij, o Goden, die niet te bedriegten fijt, niet bij geval toe wagen: maar door de voorwaarde van 't gebed, dat ik voor u uitfrotte.

16. Koopman) *Het is feeker, dat de ballingfchap niet al te verfhrikkelijk iemand moet voorkomen, terwijlen menfchen fiet, die, om te handelen met uitbeemffe volkeren, herwaards en derwaards op zee gaan fwerpen, en, buiten het vaderland, hun leven verlijten. Siet Horatius, 1 B. 1 B. fprekende van de weinige luft tot wijfheid. Juvenalis, 14 Britifd.*

17. Athenen) *Van welke hoofstfad, 1 D. 34 pag. en 2 D. 153 pag.*

18. Afie) *Het derde deel van den aardbodem, volgens de aaloude, vooreerst in het Kleene en het Groote afgedeld.*

*Het Kleene, van het Groote, met den berg Taurus doorgaands afgefcheiden, bepaald fch boven met de Kolchifse bogt van den Euxinus, en beneden met den Ifsifchen zeeboefem. Maar het Groote, begriepende Inden en Scyrbien, nevens hunne bygelegene landftrreeken, word rondsom bynaar befloten van de algemeene zee. Sie van Afies deelen, als*

Affrye,	1 D. 146 pag.
Achemenie,	1 D. 101 pag.
Armenie,	1 D. 161 pag.
Arabie, Panchea en Saba,	1 D. 107 pag. 2 D. 288 en 271 pag.
Indien,	2 D. 37 pag.
Perfie en Parthie,	1 D. 207 pag.
Palefina,	1 D. 214 pag.
Seres,	1 D. 134 pag.
Scyrbie,	1 D. 60 pag.

20. Alexandrye.) *Onder verfehiede van dezelfde naam is die van Egipte wel de voornaamfte, gelegen op de Nijl, en in haar baaren hebbende de wonderlijke vuurtoreen; van welke 1 D. 157 pag. is geboud uit laft van Alexander de Groot, haar grondftag leggende de boumeester Dimokrates. Val. Maximus, 1 B. 5 H. 1 voorb. der Uitheemf. Voorts is deefe stad wydberoemd, niet alleenlijk door de bedrijven van foo veele Egiptifekoningen, of koopmansfchap aan alle oorden doorgedreven, maar door haar overrijkelijke volgepropte boekfaal; van welke gewaagen Seneka, in het B. van de Geruffh. 9 H. Gellius, 6 B. 17 H. Diodoor, 1 B. 49, 75 en 76 H. Ammianus, 22 B. 16 H. enz.*

21. Nijl) *Van welke rievier, 1 D. 73 pag. doch hier wierd niets kluchtigs verdicht, en men fag hier geene vermaakelijke nieuwigheden; gelijk dit VALENTYEN feer ellendigh vertaald. Alexandrye was een rijke en weelige fad, en des wegen onder andere vol hoerhuyfen en borddeelen; wiens vrouwen den jongen liefboeber met vuile liedeken en onbetamelijke dansjes verlokten; gelijk ook al is aangetekend, 1 D. 258 pag.*

22. Sarmatie	} Siet van deefe	2 D. 369 pag.
23. Pontus		2 D. 435 pag.
24. Tomiten		1 D. 30 pag.
25. Italie, Aufonie		2 D. 317 pag.
26. Cefars		2 D. 206 pag.
27. Reukwerk		1 D. 68 pag.

## DERDE KLAAGBRIEF.

*Hier doet by een teder en fletroevend verhaal van het fcheiden van fijn vrouw en verdere huysgevoonten; de ftad Rome, en gebeel Italie. Hy fluyt verder met de befchrijvinge van een onweer, in den aanvang van fijn fcheepvaart.*

ALS mij te voore komtdie over-droevige nagt, die de laafte tijd was van mijn verblijf binne Rome: als ik dien nagt herdenk, doen ik foo veel lieve pauden verliet, dan fchieten mij de tranen nog uit 't gefigt. 'T begon nu al bij-nate dagen, doen mij Cafar lafte buiten d' uiterfte grenfen van Italie te vertrekken. 'K had nog luft nog tijds genoeg om mij na den eis tot de reis te vervaardigen; en mijn hart verfteef door 't lang fammelen. 'K bemoeide mij niet met flaven, reis-geuoonten, reis-kleedren of reis-geld te befolgen. Want ik was foo verplet, als die, van den blikfem getroffen, nog leeft, en buiten weften is. Maar doen mij 't hart feer felfs die donkere fluyp-wolk fchifte, en ik weder tot mijn felve quam, fei ik mijn bedroefde vrienden voor't laft vaarwel: vrienden, die van te voore foo veel, nu pas een of twee waren. Mijn lieve luifvrou flortte onnoofeleen tranen ftoom over haare wangen, doefte mij fchreiende omhelfde. Mijn dogter was ver van kant, in Africa, en koft geen kennis hebben van mijn onheil. Waarge 't oog floegt, was niet als huilen en keimen, foo dat 't geheele huis een ftefen klag-huis geleek.

1. Rome) *In het Latijn eenvoudiglyk urbs. Siet 3 D. 1 pag.*

2. Italie) *In het Latijn, Aufonie. Siet 2 D. 585 pag.*

3. Vertrekken) *Drie foorten van uit de ftad te dryven vind men in de Jaarregifters der aaloude Romeinen.*

1. Profcritto; *waar mede niet alleenlyk een geloemde fijn goederen verloor; maar ook, het leven verbeurd fijnde, allereuegs vogelvry wierd verklaard. Cicero, in de Red. voor Sextius. Soodaanige waren die bloedige verdryvingen onder Sylla, en fijne faamgefworone. Florus, 3 B. 21 H. en onder het Driemanschap van Oktavius, Antonius en Lepidus. Florus, 4 B. 6 H. bebalven Makrobios, Seneka; Val. Maximus, fprekende van veel byzonderheid ontrent de lijfknechten, in deefe profcritto voorgevallen.*

II. Exilium; *in welke de fchuldige voor 'al fijn leven wierd verfonden, en vuur en water hem ontfege; volgens het aangeteekende, 1 D. 241 pag. Dit was een halsftaf, verftekende de gebannene foo van fijn burgerschap, als van alle goederen. Van deefe fpreeken volmonlig, Cicero, in de Red. voor Milon en in het 5 B. der Tusk. Vraag. 37 H. en Seneka, in de meergemelde Trooftred. aan fijn moeder, 6 H.*

III. Relegatio) *In welke een verweefene, (behoudende fijne goederen en burgerschap) wierd verfonden naar een arm en gebrekkelijc eiland, of veer afgelegene landftreek; om aldaar, leenlyk voor een beftemde tijd; ongemak en kommer uit te ftaan. Siet de Sneldichten van Seneka, op fijn Ballingfch. enz. Ook moeft de relegatus fch op een gefette plaats ophouden; maar een exul moegt verfhuylen waar hy kan, indien hy slechts fch hield van de bepaalde grenfen van fijn vaderland. Alwaarom ook Ovidius, 5 B. 11 Klaagb: fch geen exul, eigenlyc genoomen, maar een relegatus is noemende.*

*Hier fou men konnen byvoegen, de Oftracifmus der Athenienferen, en de Petalifmus der Syrakufanen; doch wy fullen dit ergens brengen, en onfe Aanteekeningen hier op fijn maar houden.*

4. Buiten-weften) *Soo leeft men, by de Heer K A T S (voorwaar fulk een armen en verachtelijc) Dichter niet, gelijk hy belen in de verwaante, doch krachteloofe Kunftgenootfchappen word uitgekreeten) van een boopmijers, die, in het veld nederfitende, onder het fpijzen, van den blikfem wierden doodgeflaagen; behoudende de poftuur en het gebaar van eeten, drinken, enz. waar in fy waaren aangetaft. Het felve fchryft Kardaun, in fijn Veranderl. 8 B. 43 H. by Celestinus, in Meteor. Philofoph. Polit. 3 Verhand. 6 Vraagft.!*

5. Vrienden) *Die hy (mogelijc met verbloemde naamen) heet Karus, Celfus, en Maximus.*

6. Vrouw) *Sonder naam by den Dichter; evenwel van geen gering fatfoos, geflacht en vermoogen: blijkende fults in den gemeenfaamen omegang met de keiferinne Livia. Siet de 5 Klaagbr. van dit 1 B.*

7. Dochter) *Gebeeten Perilla, die haar tweede man was gevolgt in Afrika. Sy was geleerd en niet onervaren in de Dichtkonst; volgens de 7 Klaagbr. van het 3 B.*

8. Africa) *In het Latijn Lybia; van welk landfchap, 2 B. 44 H.!*

9. Klaaghuyf) *Het Latijn heeft funus tacitum; het geen VALENTYN niet verftaat. In funere indictivo, wierd het volk; gelijk heden, geseepen tot de lijftaaftef en begravenis, door een aanspreker. Festus, in Induct. maar tacitum funus; (gelijc het van Kirchmannus wel word aangemerkt) gefchiedte fonder*

geleek. Man, vrou, en kinderen bejammerden mijn  
ballingschap of't een lijk geweest was: niet een hoek in  
huis was sonder tranen. Dit was, foo ik't klein bij't groot  
10 mag vergelijken, een scheets van Troje, doe't overging.  
Nu repte sig kat nog hont, en de hooge maan quam met  
11 hare nagt-roffen aan rennen, die ik betaarde, en, nog in  
12, 13 't oog hebbende, 't Kapitoel, waar nevens mijn huis ver-  
geefs getimmerd was, aldus aan bad: o Goden, die hier in  
14 mijn gebui-tempel woont: die ik nu nimmer weder sien  
fal: en alle Godheden die't verheve Rome dient, en ik  
15 verlaten moet, wat wel voor eeuwig. Schoon ik de put vul-  
16 le nu't kalf verdronken is, beſcherim evenwel mij gebanne  
vflugeling voor bitteren haat; en onderrigt de Godlijke  
Trins wat feil-greep mij bedroeg, op dat hij geen mislag  
voor een ſchelm-fluk op neme. Op dat hij, die mij doem-  
de, mede verstaan mag't geengij weet, en ik, na't ver-  
morwen van mijn God, d'ellende onduikele. Dit gebed  
ſtorte ik voor de Goden: mijn huis-vroung hartelijker,  
die 't hikken en ſnikken de onvolſprooke woorden  
17 d'elkens af-brak. Sij ſtorte ook, met hangend haar, voor  
18 de Haard-Goden ter neder, met bevende lippen, op d'as  
19, 20 vanden haard, en ſmeekte onſe vijandige Huis-Goden  
ijverig, ſonderte konnen verhoor krijgen, dewijl't nu  
reets met haar egt-genoot was om-gekomen. Nu was mijn

*ſonder eenige ſtaatsſe van aanspreekers, plaatsſen, lijkſpelen, enz.* Seneka, van de Geruſth. des Gem.  
§ B. 1 H. *Voorts word ſulke een begraveniſſe, of lunus, geheeten plebeium, by Propertius, 2 B. 14 D.*  
*ulgare, by Kapitolinus, in Mark. 18 H. commune, by Aufonius, in ſijn Lijkverjaaringe, 10 D. en*  
*trauſtatium by Suetonius, in Neron, 33 H.*

10. Troje } *Van Troje ſpreken wy, 1 D. 2 pag. doch ſie haar ondergang en verwoeſtinge by Virgi-*  
lius, in het 2 B. van den En. en Seneka, in de Troad. 1 Bed. 1 Ton.

11. Nachtroffen } *Siet die voor hare oogen afgebeeld, 1 D. 55 pag.*

12. Kapitoel } *Van welke, 1 D. 25 1 pag.*

13. Nevens } *Siet boven 3 D. 3 pag.*

14. Goden } *Jupiter, Juno en Minerva; hebbende de twee laaſte ieder een kapelle ter ſijden het voor-*  
*naamſte binnenwertrek. Dionyſius Halycarn. 4 B. 69 H. by meergenoemde Ryckius, in de Beſchr. van het*  
*Kapitoel. 1 B. 13 H. Siet mede Lipſius, in Romes Wonderh. 3 B. 5 H. en in ſijne Uitgeleefene Aanm.*  
*3 B. 2 H.*

15. Rome ) *Het Latijn ſpreekt van Quirinus, dat is Romulus; volgens het aangeeteekende, 1 D.*  
*125 pag.*

16. Put ) *Het Latijngedenkt in een diergelyk ſpreekwoord van een ſchild; van welk beſchutgeweer is*  
*geſproken, 1 D. 69 pag.*

17. Hangend haar } *Sie van deeſe } 1 D. 53 pag.*

18. Haardgoden, Lares } *3 D. in het 2 B. van den Alm.*

19. Haard ) *Sttaande deſelve gemeenlijk in de atria, of voorhuuſen, op welke dagelijks wierd geſtookt*  
*voor de Lares en Penates. Ik zegge, niet alleen geſtookt, maar ook geofferd; het offer beſtaande in reuk-*  
*werken, ja al het gene men van de tafel nam. Tibullus, 1 B. 1 D. ſijne het altaar en de beelden*  
*met kroonen en kranſſen omhangen. Juvenalis, 12 Beſiſp. Horatius, 3 B. 32 Liedr. Tibullus, 1 B.*  
*5 D.*

*Sie van gemelde atria, 2 D. 127 pag.*

20. Huisgoden ) Penates, 1 D. 34 pag.

21. Giipen ) *Het Latijn ſpreekt vanden Artos Parthaliſis; zeweten de Beer. Van de landſtreek Par-*  
*thaliſis ſpraken wy, 2 D. 57 pag.*

22. Drempel ) *Siet het gene wy van het ſtooten aan den drempel aanmerkent, 1 D. 68 pag.*

23. Tartarie ) *In het Latijn Scythie; van welk woest landſchap, 1 D. 60 pag.*

24. Theſeus ) *Hoe verre ſijn genegenheid ging ontrent Pirithous, is verhaald, 1 D. 8 en 18 pag.*

*Wy ſouden hier komen byvoegen de trouw, ſo van Alexander en Heſſtion, als van David en Jonathan.*

ik mag, misschien sal't mij nooit in desen mogen beu-  
 ren, uier uir, die ik daar toe heb, is winst. Maar  
 de tijd schoor schielijk om; 'k brak mijn reden onvol-  
 sprooken af, en omhelsde mijn lieftie panden. Terwijl ik  
 25 spreek, en wij schreien, was de heldere morgen-flar tot  
 mijn ongenetug op-gekomen. Ik scheide niet anders  
 als ofser een gedeelte van mijn lighaam' huisbleef, en 't  
 26 ander af-gecheurt wiert weg gerukt. Soo weende Priamus,  
 doen hij bevoet, dat het Trojans paard, in plaats van  
 foen-heil, den buik vol Griekse verraders had. Doen be-  
 goft mijn huis-gefin te huilen en te kennen, slande van  
 27 droefheid op de bloote borst. Doen bleef mij mijn huis-  
 vrou om den hals hangen, en sprak mij, reisyvaardig,  
 verwijk ik schreide, aldus toe: gijk kont niet van mij schei-  
 den, 'k wil mede: wij sullen samen doelen: 'k sal u  
 volgen, en mede als bandij met mijn verbanne man ver-  
 trekken: de weg slaat voor mij foo welopen als voor e:  
 ik kan foo wel als gij op d'uitteike bodem van 't rijk woen-  
 en: 'k sal de vrugt van 't schip dar isal wegvoeren we-  
 nig verwarren. Cæfars gramfchap dwingt u 't land uit te  
 trekken, mij de liefde r'uwarts, die liefde sal mij voor  
 Cafar verftrekken. Dit fogfete verwerven, en hadic  
 al voor desen mij op, verloft, soo datse, ter naauwer  
 nood, wel onderregt wat dienftig was, die opset varen  
 liet. Ik gaten huisuier, (of, om beter te seggen, 'k  
 wert levend na 't graf bebragt) onghavent, met 't lang  
 haat langens een rug aadigt. Sij, seggen, viel, op 't val-  
 28 len van den avond, midden in huis van haar selve: en  
 na datse was bij haar selve gekomen, bemortte 't hair

met vuil stof, en stont kout verftijf van de vloet op,  
 jammerlijk schreide, om dat 't huis sonder man, en  
 gelijk als uit-gefturven was, en dikwijloepende om haer  
 ontrukte man. Men segt dat sij kernde, min nog meer,  
 30 als ofte haer dogters, of mijn lighaam, op 't lijk-vuur  
 had sien branden: datse wilde sterven, niet de dood  
 haar hart seer ciuden: maar evenwel, op mij fiende,  
 haar selve niet vermoed en had. Lang moette leven, en  
 mij in mijn ballingfchap (terwijl 't God immers beliefte  
 dat we gefcheiden blijven) seer behulpzaam sijn. De beer-  
 31 wagher [*archophylax*] duikt in zee, en ontroert 't zee-  
 waz door fin gestarte. En ik bree niet met mijn wil doot  
 de Ionie gulf, maar ben genootfaakt stout te sijn uit  
 vrees van Cafar. Bloed wat storm ontstelt de swatte  
 plas! hoe fluit het fand van de grond tot in den top der  
 baren! De golven steigereu als bergen tegen 't galjoen  
 en op-geklude spiegel, klerfende de gefchilderde Go-  
 32 den om d'ooren. Scheeps-boorden kraken, 't wand huilte  
 en piept, foo dat 't schip zelfs mijn onheil helpt beftee-  
 nen. De ftuer-man, wiens dood-verfijn kille fchrik meldde,  
 was 't einde raad en beftier, en liet 't schip voor de wind  
 om loopen. Even alsoe onbedreuve voer man 't stei-  
 gend gefpan, dat hem meester is, den lossem toom geftr,  
 foo sie ik de ftuer-man 't seil wonden, niet werwaarts  
 lij wilde, maar na hem de golven flingerden. Soo de  
 wind niet en keert, deins ik weder te rug ter plaatse  
 36 daar ik nu niet komen mag. Want 'k heb, nu ver van de  
 flavoonfche kust op de linker-hand verfteken, italie in 't  
 37 ūgt dat mij verboden is. Og hielt de wind op, mij te  
 fleu-

Toen Alexander, na de veldslag tegen Darius, de koninglijke vrouwen in haar hoofdenten besocht, en Sygambis voor Hefestion, die een braver postuur had als sijn koning, sich nederwierp, en sy, haar mislag verstaende, genade versocht, soo sei die jonge zegepraaler: Moeder, gy dwaalde niet; want dit is ie ook Alexander, Kurtius, 3 B. 12 H.

David en Jonathan beminden malkander tot aan de sel. 1 B. van Samuel 18 H. 3 vers. en hunne liefde was wonderlijker dan de liefde der mijven. 2 B. van Sam. 1 H. 26 vers. alwaarom ook Davids klachre over Jonathan, in den strijd gefneuveld op het gebergte van Gilboà, aammerkelyk is, in het selfde laatst aangetrokken H.

25. (Morgenstar) In het Latijn Lucifer. Siet 1 D. 89 pag.

26. Priamus) Deefe gelijken word van de Latijne Verklaardes onrecht geheuden; re meer, aangefien men in andere affchrieten vind een vergelijkinge van de vercheurde Albaan, Metius Eufestius; die geens hier kan bygebracht worden. Siet, behalven alle andere, Nik. Heinius.

Voorts is van het Troiaanse paard gefproken, 1 D. 2 12 pag.

27. Borst) Van het slaam op de borst is gefproken, 1 D. 50 pag.

28. Ruig) In alle gelegenheid van rouw. Siet 2 D. 408 pag.

29. Bemortte) Met stofen as; volgens het aangeteekende, 2 D. 235 pag.

30. Lijkvuur) Van welke gewoonte seer dikwijls is gefproken, 1 D. 57 pag.

31. Beerwagter) In het Latijn Erymanthides urax custos. Van Erymanthus spraken wy, 2 D. 33 pag. en van de Boeres of Archophylax, 1 D. 92 pag.

32. Ionie) Van welke zee, 1 D. 114 pag.

33. Opgeklude) Kromgeboogene; volgens de aantekeninge, 2 D. 99 pag.

34. Gefchilderde) Op den achterfteven; gelijk wy dat aanmerken, 1 D. 76 pag.

35. Scheepsboorden) Het Latijn spreekt van de pinus, de gemene hoofdstoffe van de schepen der ualou-  
 36. Siet 1 D. 76 pag.

36. Wind) Het Latijn spreekt van Eolus, de God der winden, die gy ten dienste van Ulyffes met hen beest; Siet, 2 D. 381 pag.

37. Slavoonie) In het Latijn Illycis. Van dit landfchap spraken wy, 1 D. 24 pag.

fleuren na't land daar ik uit-gebanne ben; en gehoorfaamde nevens mij dien grooten God? Terwijl ik dit zeg en wens, en met eene vreesfe te ingeblasen te werden, bloed met wat geweld bonst den golven op de boorden. Gensde blaauwe Zee-Goden, 't sij strafs genoeg

dat God Augustus op mij vergrimt is. Ontruk dees afgelloofde ziel de kaken van soo ijlikken dood, soo anders een man, die reets burgerlijk dood is, nog kan behouden werden. 38

38. Augustus) *Van zijn gemaande goddelijkheid by het pluimstrijkend Rome, is gesproken, 1 D. 206 pag.*

## VIERDE KLAAGBRIEF.

*Hy voerd de trouw van eene sijnre dochter weinige boesemvrienden in top, de hem self in sijn elende niet begeeft. Hy bid hem verder, hem in die genegenheid te willen volhardden.*

O trouwe vriend, die ik altoos voor andere stellen moet, die infonderheid mijn ongeval ter harte neemt of 't u eige was, die na mijn onthoud 'eerste waart, die mij in mijn verslagenheid vriendelijk vertroostte, die mij minlijk aanradde 't leven te spaten, doem ik, og arm, mij selve sogte moorden. Gij merkt wel uit dese omstandigheden, schoon ik u naam niet uit druk, wie ik meen, mijn vriend, en sijt nog niet vergeten wat pligt van vriendschap gij mij doeden ter tijd deed. Dit sal mij altijd in 't merg van geluegnis blijven hangen, en mij voor altijd als schuldenaar aan God genegen hart verbinden. Mijn geest sal eer in dunne lucht verdwijnen, en't verbrand gebeente verlaten, als dat ik immers dienste, en liefsdens pligt, door langheid van tijd vergeten sal. 'K wens dat u de Goede goedertier legenen, u behoeftes rijkelijk verleen, en een staat, de mijne ongelijk. Bij-aldeen 't met mij altijd had voor de wind gegaan, sou mij mischien uwe trouw soo niet hebben konnen blijken. Pirithöus had niet konnen weten dat hem Thefeus soo trouwen vriend was, indien hij niet levendig om sijne wil ter helle was gedaalt. U

dolheid, grimmige Orestes, was d'oorzaak dat Pylades een staal van regte liefde wiert. Soo Euryalus niet in de handen der Rutiles was gevallen, Nifus, Hirtakus soon, was soo roemruchtig niet geworden. 'T is gewis dat de trou van een vriend in tegenspoed, gelijk 't goud in 't vuur beproeft wert. Als 't schip van voorspoed altijd met een helder koele voor de wind seilt, heeft het veel gevolgs. Maar als 't een storm waait, verstuiven de vrienden, en 't gefelschap, dat den getroffe eerst als bijen om 't lijf swermde. Dit leerde ik eerst uit veel oude stalen, maar bevande het nu in-der-daat in mijn eige swarigheid. Twee drie vrienden heb ik ter nauwer nood nog over gehouden; de rest verliet mij, en volgte 't losse luk. Waarom, o klein overhoefje, doet te meer 't goede teed om mij weder op de been te helpen, en dus mijn teeder wrak aan een week strand te ontfangen. Schroom ook niet te ruckeloos dat God Augustus u werken van liede sal qualijk op nemen. Sels pres hi dikwijld de trouw in sijn vijanden: die bemuit hij in de sijne, en prijft in sijn vijand. Schoonder staat mijn saak, om dat ik 's vijands degen niet

1. Verbrande) *Siet 1 D. 57 pag.*

2. Pirithöus) *Van hune onderlinge genegenheid is gesproken, 1 D. 18 pag.*

3. Pylades) *In het Latijn Phocrus, wegens Focis; van welk landschap is gesproken, 2 D. 20 pag. doch van de trouw van Pylades ontrent Orestes, 1 D. 47 pag.*

4. Nifus) *Eneas was nauwelijks geraakt in Latium, of hy krijgt sijn handen vol werk, in oorlog raakende met Turnus; gelijk gysult verbaald vinden, in het 2 D. 389 pag. Doch geen kanssiende, om met eigene magt sijn nieuwe stad te bewaaren en den vyand te overmeesteren, trekt hy naar Evander, om aldaar hulptrouwen te verfoeken. Onderstijven word het de Trojaanen vry bang in sijn afwezen; alwaaron sijn gaaren Eneas kennis gaven van hun nood, en verlegenheid. Dus bieden sich hier tot dit gesandtschap aan Nifus en Euryalus, twee manmoedige jongelingen. Deese krijgen oorlog, en gaarn, in het sijnste van de nacht, uit de stad. Trekken, door 's vijands leger, om verve hakkende al wat haer onderweg ontmoet. Doch vallen, tot so verre zegepralende, in banden van de Volscen. Deese (wat schoone woorden hen Nifus is gevende) stooten Euryalus onder de voet. Dit maakt dien trouwen halsvriend verwoed. Hy valt op de ruiters aan; doch stort eindlijk vol wonden op het lijk van sijn spitsbroer neder. Siet Virgilius, in het 9 B. van den En. met sijn gewoone deftigheid dit ongeval beschrijvende.*

5. Hirtakus) *Niet bekend als wegens deese Nifus, en mogelijk wegens Afus; van welken Homerus gewaagd in het B. van den Il. by Victorius, in sijn Mengeling. 18 B. 16 H.*

6. Gevogelte) *Dit toont ons heel aardig (om juist den Treuspeelder met sijn Admetus en Amalafonte niet in te roepen) de kluchtige Lucianus in sijn schielijk-rijkgewordene Timon, nevens sijn drie vlijende tafelvrienden.*

7. In sijn vyand) *Dit is gebleeken, toen hem Herodes, na de dood van Mark. Antonius quam opsoeken. Waut deese; getrouwelijk hebbende Antonius geholpen, en sijn niet alleenlijk quijtschelding van sijn*



niet en steef, maar dese ballingschap door onbedagtheid verdiende. Daarom bid ik u, darge waken wilt om mijn vervalle fakten te herstellen, soo Augustus gramfchap door eenig middel kan neer gefet werden. Is er iemand die al mijn rampen verlangt te weten, die vergemij meer, als mooglijk is te verhalen. 'K heb foo veel rampen door gefaan, als'er starren aan den hemel, of sand aan de zee is: meer als gelooflijk is, en, schoon 't mij over quam, als iemand voor wis aan nemen so. Ook moer' er een gedeelte van mijn' fwarigheden met mij sterfen, die ik wel wenfte, schoon ikse verfwijg, verholten te kennen blijven. Al wierd' mijn' schelle stem nooit lees, al had ik een stale borst, veeler tougen en monden, nog kost ik al mijn rampen niet uit fpreken. Schrijf, geleerde digters, in plaats van Ulyffes fuklingen, mijn' onheilen; mij is meer over 't hoofd gewaait als hem. Hij fwoof veele jaren lang op een kort rak, tusfen Troje en Dulichie: ik toebde, door Cafars grimmigheid verdreven, over een wijde pek-el-plas, na een ander klimaat, en de Getille kuff. Hij was verfelt met trouwe vrienden en reis-geooten:

ik wiert op mijn vertrek van vriend en maag verlaten. Hij trok met vreugd feeghaftig na fijn vaderland: ik vlugte, gedoomt, en als bandijrt, uit mijn vader-land. 'T land dat mij queekte, was nog Dulichie, nog Ithaka, 11, 12 nog Samos, dat sonder veel verdriets fou konnen gemint werden: maar Rome, een stad der Goden, die van haare feren-bergen den rijke ftaf over de gantfen aard-bodem fwaait. Hij washart-vogrig en was tegu rampen opgewaifen: ik ben teer en weeger. Hij was in den wreeden oorlog op-gewiegt: ik met digter-vogt gequeekt. Ik wiert van een God verdrukt sonder eenige onderftant: hem onderftutte de Godin Pallas. Neptuin, die voor Jupiter in magt' wigt, plaagde hem: 15, 16 mijn' Jupiters grimmigheid. Hier benevens fijn meeft alle fije fukkelingen verfiert: de mijne, enkel waarheid. Eindlijk kwam hij ten lange leffen nog in fijn land, en hof, daar hij lang na verlanghad: maar ik moet voor altijd mijn vaderland derven, foo mijn gehoode God fig niet genadig eibarmt.

*fijn misflag, maar zelf het koninglijk ftrijklint met den aankleve van dien. Siet Jofefus, Joodf. Oudh. 15 B. 10 H.*

8. Ulyffes) *In het Latijn, Neritius, wegens Neritos; van welke, 1 D. 278 pag.*

9. Troie) *In het Latijn, Iliaca domus; aangefen Troie is Ilium. Siet 1 D. 36 pag.*

10. Getille) *De Geten fijn een Scyrisf volk, van Appianus gebonden voor die van Dacie. Maar Strabo fcheid deeze (in fijn 7 B.) van malkanderen, plaatsende de Daciers aan den Donau en de grenfen van Duitfland; maar de Geten hooger op, ruffchen de Nietper en de Dniefter, aan en rond fom den weftelijken boek van den Enximus. Wederom wil Spartianus (in Karakall. 10 H.) dat de Geten naderhand Grieken fijn genoemd. Voorts befchrijft ze Ovidius (in de 7 Klaagbr. van het 5 B.) als een overweed volk, ruig en ongefchooren van baard en hoofthair, en gewapend met vergiftig fchietgeweer.*

11. Dulichie } Van welke eilanden { 1 D. 4 pag.

12. Ithaka } 1 D. 178 pag.

13. Same) *Niet Samos; gelijk ik door haast, en voorfichtelijk heb gefet, in het 1 D. 4 pag. Same, anders geheeten Cefalonia; was een eilandeke, mede behoorende onder het koningrijk van Ulyffes, gelegen tusfen Zacynthos en Akarnanie: wel eer de landftreek der Tafiers en Telaboijers. Strabo, 10 B.*

14. Seven bergen) *Theu heuveln liever; volgens het aangerekende, 3 D. 2 pag.*

15. Pallas) *In het Latijn, bellatrix. Siet deeze krijgereffe 1 D. 84 pag.*

16. Neptuin) *Hoe Neptuin, uit wraak, den fweruenden Ulyffes plaagde; en hoe Pallas, dat is, wijsheid, vernuft en fchrandereheid (fiet het aangerekende, 1 D. 13 pag.) hem overal weder ontfettede, is van Homerus wijlufstig befchreven, in het 2 D. van fijn Dichtkonftig hoofdwerk. Siet byzonderlijk het 5 B. van de Dool.*

## VYFDE KLAAGBRIEF.

*Hy prijft fijn buisvrouw, dat fy, van haare vrienden onderfteund, fch heeft wete te verweeren; tegens die haare goederen poogden aante toffen. En by beloofd haar een eenwige naam.*

A Antimachus den digter bemide foo fijn Lyde niet,

nog

1. Antimachus) *By VALENTYN heet hy seer qualijk Kallimachus; van welke Dichter is gefproken, 1 D. 137 pag. maar het Latijn geeft hem hier de gemeene naam, vates Clarius, wegens Klaros, een stad gebuwig aan fijn vaderland Kolofon. Siet van de eerste plaats, 1 D. 227 pag. en de tweede 2 B. 152 pag. Deeze Antimachus dan, fijn buisvrouw Lyde verlooren hebbende, fchreef tot vertroosting een klaagbrieff, waar in hy fch fveelde, en fijn hert seer vergat, in het optellen der rampfaligheden, sommige*

2 nog Filetas ſijn Battis, als gij, lieve egt-genoot, mij  
 3 in 't merg ſit, wel waardig een man min ellendig, maar niet  
 beter. Gij hebt 't bouvallig huis van mijne fortuinjes onder-  
 ſtuert: dat ik nog iets over heb, moekt ik u dank weten.  
 Gij draagt fone, dat ik niet als een prooi werde uit gefchut  
 van die gene, die de ſpaanderen van mijn ſchip-breuk  
 fogen weg te rooven. Gelijk de roof-gierige wolf, geprikt  
 door honger en bloed-gierigheid, loept op een on-ga-  
 geflage ſchaspfal: of, gelijk de wraatige gier om-ſcheert  
 om ergens een onbevree lijk op te doen: ſoo loerde ook  
 een luk ſchelmis, in mijn ballingschap, om de klaau in  
 mijn goet te ſlaan; ten waar gij 't verhoed had. Dien gier  
 hebrige ruftig, door ſtaatvalſig voor-loopen van de vrien-  
 den, die ik nooit na waarde kan beloonen, gewect. Derhal-  
 ve getuige ik, ſoo geloofwaardig als ellendig, ſoo mijn  
 gemenis anders eenige klem heeft, datge een rechtſchape  
 4 vroulijs. U vroomheid heeft nooit Andromache, Heftors  
 5 eg, nog Lodomia, die haar man, Proteſilaus, in ſijn dood

verfelde, overtroffen. Had gij Homerus tot een lof-tuiter  
 gevonden, den roem van Penelope had voor d'uwe moe-  
 6 ren ſwigen. 'T ſij dat u d'cdelaardigheid daar toe drukt, als  
 7 die ſonder iemants aanleiding God vrugtig ſijt, en met de  
 melk de deugzaamheid hebt ingeſoogen: 't ſij u de Prin-  
 ces Livia, die gij alu leven diende en bij woonde, met haar  
 8 Voor-beeld leerde wat een goede huis-vrou is, en door  
 langen omgang u gewende haat na te apen: ſoo anders 't  
 gering met het heerlijke mag vergeleken werden. Bloed  
 hoe ſpijt het mij, dat mijn digten geen meer kragt in  
 hebben, en ik u verdienſten niet na waarde kan uit galmen.  
 Delevende digt-geeft, die in mij wel eer miſſchien geboort  
 heeft, is nu door langdurige qualen t'eenemaal verlept:  
 anders fonge de voor-rang de onder edelmoedige heldin-  
 9 nen hebben, en, als de voornaamſte, in deugzaamheid  
 uitmunten. Maar hoe weinig mijn lof-digten ook mogen  
 gelden, nog fulgte door dezelfde eeuwig leven.

van den helden-eeuw te beurt gevallen. Plutarchus in de Trooſted. aan Apollon. betreurende ſijn over-  
 ledene ſoon. Voorts had deeſe Antimachus, willende den Thebaanſſen oorlog beſchrijven, al ſijn vier-  
 entwintigſte deel voltrokken, voor hy noch ſijn ſeven helden voor Thebe ſtelde. Siet Suidas. Doch hy  
 ſchreef ook het leven van Homerus, ſijnde quansfrys, als hy, een Kolofonier. Plutarchus, in het B. van  
 Homerus. Eindelyk is dit die Antimachus, welke, eens eenſeer duifler veers opſeggende, antwoorde (toen  
 niemand als Plato verklaarde hem te konnen verſtaan) Eene Plato is my ſoo veel als fy alle. Plutarchus, in  
 Lyland. en Cicero; in Bruto, 51 H.

2. Filetas } Van welken Dichter mede, 1 D. 25 pag.
3. Bouvallig } Het Latijn heeft het woordenke ruina; in wiens plaats eenige Letterſtiffers ſetten cari-  
 na: als of men hier ſprak van de rollen en balken, waar mede de op het land gebaalde ſchepen plachten  
 onderſchraagd te worden. Siet het aangeteekende, 2 D. 316 pag.
4. Andromache } van welke { 1 D. 24 pag.
5. Laodamia } { 1 D. 66 pag.
6. Homerus, Mæonius } { 1 D. 136 pag.
7. Penelope } { 1 D. 1 pag.
8. Livia } { 2 D. 438 pag.
9. Held(innen) } Dat de aanoude van hunne beilanden, voorſtanders, en begiffers, goden maakten, is  
 aangetekend, 2 D. 3 pag. doch veele deeſer noemden ſy eerſt heroës, helden; (by naar ſoo veel als divi,  
 by die van Rome) en eerden deſelve alleenlyk met ſtaande beelden, gedenkſchriften (hoedaanige waaren  
 die inde ſuijer van Minerva ſtonden. Siet 2 D. 14 pag.) enz. maar eindelyk brachten ſy ſe in der goden  
 bemel, eerden hen met offerbeefen, renkwerken, en gebeden. Plutarchus, in de voorb. der nitmuntende  
 Vrouwen. Soodanige heroës waaren Hyacinthus; van wiens feest geſproken is, 2 D. 282 pag. en Lyn-  
 ceus, de getrouwe minnaar van Hypermeſtra. Paulanias, in Korinth. en eindelyk alle de ſchifters der  
 Griekſe en Aſia'iſſe hoofſteden; gelijk dat mede ſeer wel is aangemerkt van meergenoemde E. Z. SPAN-  
 NEMIVS, in de 9 Verhand. omtrent de Gedenkmunten.

## S. E S D E K L A A G B R I E F.

Hy vermaand een vriend, die ſijn beeld aan den vinger droeg, dat hy, het ſelve aanſiende, ook  
 aan ſijn ballingschap gedente. Hy beveeld hem de boeken der Herſchepingen, voor welke hy begeerd  
 ſeker vaars geplaaſt te hebben.

I' s er iemand die mijn af-beeldſel [conterfeitſel] heeft, | hoofd. Die eer-kranſſen paſſen beſt op de kruinen van vro-  
 die veeg de veil-kranſ, Bacchus kruin-tier, van mijn | lijkedigtters. Op mijn hoofd voegt geenkranſ. Ontveins-  
 ſchooa

1. Bacchus) Dat de veil eigen is aan Bacchus, is aangemerkt, 1 D. 175 pag.

2. Dichters) Van dit veil, als het cieraad der Dichteren, is geſproken, 1 D. 185 pag.

3. Steen-



3. schoon gij't wel merkt, dat u dit alles werd gefegt, die mijn beelen is in een steen-ring draagt, en't na-geboort' aanfigt van mijn gebanne vriend, darge alleen komt, aanschou. Soo dikwijl gij dit fiet, gedenk maat te leggen: og' hoe ver is mijn kameraad Naso van hoek! U lieftens pligt is mij aangensam: maar weet dat mijn digten mijn wesen beter uidslukken; die ik u, hoefte ook vallen, aanprijfsef recommande: te lesen: mijne boeken van de Herschepping, dat ongelukkig werk, 't welk ik doot mijn ballingschap onvolvrog't heb moeten af breeken. Dit stuk heb ik op mijn vertrek, nevens veele andere werken, met mijn eigen hand verbrand. Even als Althea gefegt wert haar soon Meleager mer't verbranden van zijn nood-lot-flok van kant geholpen te hebben, en beter suster als moeder geweeft te zijn: toe heb ik ook mijn boeken, de vrugt van mijn verstant, tot haar onschult, verbrant, om met haar vader om te komen. Of, om dat ik die digten, als die mij dit onheil veroorzaaken, haate: of, om dat het noegen onrijp en ruig digt-stuk was. 'T welk, aangelien't niet

t'eene maal uit de wereld, maar nog te vinden is. (want 'k meine dat het dikwijls na gefcreven is) soo bid ik nu dat het leven mag, en't snijperen van mijne ledige uren, niet ondiensdig door gebragt, den lezer mag vermaken, en aan mij doen gedenken. Maar dit werk sal niemant met verstant konnen lesen, die niet en weet, dat hier aan mijze gefchreef gebrak. Dit stuk wiertme rou gefmeed van't aam-beeld geukt, en geen tijd verlost om de foet-vijl daar over te laten gaan. 'K verlock voor of vergifnis van misgrepen, rekenende het eers genoeg, lezer, als g' u niet verontwaardig mijn werk te lesen. Hier heb gij ook tes verfen, die gij, soo gij't goet vint, voor't werk sulh konnen fchrijven.

*Die't hand'len van dit werk, sijn meester vroeg ontruk't, Mag beuren, leen het plaats ten minsten in sijn wallen.*  
*'T boere gunstiger verschoont. Want Naso, plots verdrukt,*  
*Is't als een groene ringt, nog ongekoekt ontwallen.*  
*Had mij mijn nijdzig luk't verbeeten geijnt,*  
*'K had't ruwe digt' gefchaaft, en't overant werk geront.*

3. Steenring) Van de steenringen is gesproken, 1 D. 107 pag. doch merk hier aan dat de aaloude op hante ringen allerhande gedaantens hadden, naar de konst uisgewerkt. Want

I. Darius droeg op sijn vingerling eenpaard; ter gedachtenisse van sijn selfsaam opkomen. De Kantteekenaar, over het 1 B. van Thucyd. Siet de saak by Iulnius, 1 B. 10 H.

II. Amfirruo de rijfende Son, op een wagen met vier paarden. Plautus, in Amfir. 1 Bedr. 1 Ton.

III. Pyrrhus de negen Sanggodinnen, natuurlijk in een agant gevroeid. Plinius, 37 B. 1 H.

IV. Scipio Emilianus, een tweegevecht. Plinius, 37 B. 1 H.

V. Sylla de overleveringe van Jugurtha, door Bacchus. Plinius, 27 B. 1 H. Siet de saak by Plutarchus, in Syll. Florus, 3 B. 1 H.

VI. Pompejus (gelijk mede Sylla) drie wapentronken. Plutarchus, in Pomp. en Syll.

VII. Deseife Pompejus een leeuw, voerende (gelijk die van Holland) een opgeheven slagfwaard. Plutarchus, in Pomp.

VIII. Augustus een gevleugelde Sfinx. Suetonius, in Aug. 56 H. Plinius, 37 B. 1 H.

IX. Deseife Augustus het aansicht van Alexander de Groot. Suetonius, in Aug. 50 H.

X. Mecenas een kikkert. Plinius, 37 B. 1 H.

XI. Nero de schaankinge van Proferpina. Suetonius, in Ner. 46 H.

XII. Galba een hond, kijkende (gelijk gy mede fiet in het oud' wapen van AMSTERDAM) uit een' fchip. Dio, 71 H.

XIII. Eindelijk de jonge een wagen met vier paarden. Plinius self, 10 B. 16 Br.

XIV. Eindelijk droegen de gemelde aaloude nooit het afbeeldel van eenigen godheid. Laertius, in Pythagor. Makrobios, 7 B. 13 H. maar wel, of het beeld van den keiser. Seneca, in het B. van de weldaad. 3 B. 26 H. of van haar selven. Suetonius, in Aug. 50 H. Dio, 51 B. sprekende van de keiseren: of ook van haare beoefvrienden en welbekenden; volgens getuygenis van deefse plaats.

4. Althea) In het Latijn Theftias. Siet haar besigh met het ombrengen van haaren soon, 2 D. 228 pag.

5. Verbrand) Op deseife wijze had Virgilius belast sijn Eneas aan het vuur over te geuen; hoewel dat doodlijk vonnis is gefut niet alleenlijk door sijn vrienden, maar ook self door de keiser Augustus: volgens de getuygenis van Sulpicius de Kartaginenser, in het leven van Virgil.

6. Gefchreven) Ge aaloude, noch van die seer nutte Drukkniff verftooken, waaren genoodfaakt alles en dat meermaalen uis te fchrijven. Hier toe hadden fy veel fchrijver van nooden; gefez librarii, en gemeentlijk flaven. Martialis, 4 B. 90 D. Cicero, 16 B. 21 Gemeenf. B. Alwaaron ook de boeken en papierrullen, soo beschreven, vry kostelijk waaren by de boekverkoopers; haare winkels en kraamen hebbende om trent de merken; alwaar men der selfver naamen en titelen aan de deuren vond gesteld. Martialis, 1 B. 118 D.

7. Vergifnis) Deefe woorden sijn tot een finspreuk onlangs gebrukt van de Heer Wilh. van Heemkerk; de geleerde fchrijver van de Batavische Arkadia, en nette vertaaler van Korneilles onverbeterlijke Cid.

*Hy klaagt over een afgevallen boesemvriend. En maand hem aan om weder tot zijn oude trouw te kieren.*

**D**e diepe rivieren sullen van zee te rug na hunne bronnen, de son weervan 't west na 't oost aarselen. 'T aardrijk sal bestaen, de lugt beploegt werden: 't water sal vuur, en 't vuur water geven. 'T sal in alle dingen de wind tegen de keer gaan, en alle hoofd stoffen sullen van hoedanigheden veranderen. Nu sal alles geschieden dat ik docht ooit te kunnen gebeuren, en niets wesen, datmen niet gelooven kan. Dit profeteer ik, om dat ik bedroogen ben van een man, die ik meende dat mij in dees ongelegenheid sou hebben bijgestaan. Kost gij, trouloofse, mij soo vergeten, en soo vervaart zijn mijn nood bij te komen? Soodanig, dat gij, onbermbartig, nog na mij om keekt, doen ik neer gelagen lag, nog mijn ballings uitvaart bij-woonde? Dien heilige en ernstelste naam van vriendschap agt gij niet een veer, en trapt die met de voet. Wat was 't een grootte saak, zijn vriend, die met een swaeren slag gevelt lag, te bezoeken, en na vermoge wat te vertoofsen? Over mijn onheil, indien geen tranen, ten minsten geveinst gememmet te hebben? of, 't geen sels vrenden doen, waar wel te seggen, en te spreken gelijk 't volk in 't gemeene gewoon is? Eindlijk, mijn reuwig gelaat voor 't Iest, terwijl 't geoorloft was, nog eenste sien, en den Iesten waar wel eens vor eeuwig tegeven en te ontfangen? Dit deden andere wel die in mij niet gehouden waren,

en drukten hun me-waardigheid met tranen uit. Wat soude gij dan gedaan hebben, hadden wij niet bij een gewoont, en gij niet om wichtige redenen en lange onderlinge vrindschap in mij gehouden geweest? wat sou 't dan geweest sijn, indien gij al mijn korswijl en ernst niet geweeten had, en ik 't uwe? wat, indien gij mij slegts te Rome gekent had? soo dikwijl mijn kluggenoot in alderhande korswijl? Is dit dan alles met de wind verwaait, en in de vergeet-stroom verdrinken en weg gedreven? 'K geloof niet dat gij in Romulus vreedsame stad geboren sijt, die ik nu niet betreden mag, maar op de rotsen, diege hier hebt aan de linker zijde van Pontus kust; en op 't woeft Scytis en Sarmaats geberge. De hart-aderen sijn u versteekt en 't hart verstaakt. De minne, die u de volle borst te suigen gaf, was een tijgerin; maar gij hoorde mijn rampen meerter harten genomen, en niet gemaakt te hebben dat ik mij beklagde over harde on-mewaardigheid. Dog, aangesien dit nog bij mijn ongelukken komt, die niet te ontgippen waren, dat gij u in 't Iest anders 't mijwaer draagt als in 't eerst; maskt dat ik dese misdaad vergeet, en met deselve mond, waar mede ik mijn beklag doe, u vriende-pligt mag looven.

1. Vergeetstroom, Lethè	}	van welke	{	1 D. 259 pag.
2. Romulus, Quirinus				1 D. 125 pag.
3. Pontus				2 D. 345 pag.
4. Scytis				1 D. 60 pag.
5. Sarmaats				3 D. 30 pag.

A C H T S T E K L A A G B R I E F.

*Hy klaagt over de algemeene losheid der bedendaagse vriendschap, die, gelijk hy by ondervindinge gewaar word, alleenlijk de gelukkigen achtser aan loopt.*

**W**ens dat gij u leven sonder aanspoor moogt doorbrengen, die dit boek, niet vijandig tegen mij ingenomen, Iest. Og had mijn wesen en bede voor u klem, die voor mij d'ongedagde Goden niet heeft kunnen vermurwen! - Soo lang u 't luk dient, sult gij een swerm van vrienden hebben: als 't luk keert, sult gij u alleen vinden. Siet gij niet dat de duiven na witte daaken vliegen, en

datse geen ontkaakte en bouwellige toorens soeken? Nooit komt 't miere-gros na ledige schuren, nooit vriend bij een berooist vriend. Gelijk dit in de sonne-schijn wandelen, met huwenschaaduwten verselt sijn, en, als de son 't boofd agter wolken verbergt, de schadu verdwijnt: soo veigt ook 't volk het geluk van de wijfeturite Fortuis, die soo heeft den rug niet keert, of se mist haar gevolg. Dit wens ik dat u altijd mag onwaar schij-

1. Alleen) *Soo klaagde de rampsalige keiser Nero, van de Raad gedoomd, en van ieder gebaat, op het uiterste van sijn leven, dat alles hem begaf, en dat hy niet eenen vriend mogt bekomen, die hem sijn levensdraad sou willen afsnijden.* Dio, in Ner. 63 B.

2. Toorens) *Siet het aangeteekende, 1 D. 95 pag.*

3. Gevolg) *Gelijk dat ook met voorbeelden is aangewezen, 2 D. 10 pag.*

4. Vyand)

schijnen; schoon ik door eige ondervinding moet be-  
kennen dat het waarzigtig is. Soo lang ik in postuur was,  
had mijn huis, welbekent, maar niet heers-sigtig, aan-  
hangs genoeg; maar foo haast kreeg mijn huis geen dons,  
of schrikken alle voor 't inforten, en namen voorsigtig  
gelijchlijk de vlugt. 'T geeft mij geen wonder, datse  
voor een selle blikfem verschrikte sijn, wiens vuur al war  
'er ontrent is gemeenlijk plagt te blutsen. Maar even-  
wel prijft Cæsar de trou van een vriend, die staat hout  
in nood en onheil, al waart sijn bitterste vijand: en plagt  
niet te vergrimmen, (want sijnz gelijk is'er niet in be-  
daartheid) als hij merkt, dat iemand, 't geen hij lief  
heeft, zelfs in tegenpoet, deugt doet. Doen Thoas uit-  
gevoert had, dat sig Pylades voor sijn reis genooit, den  
Argolisfen Orestes, had uit-gegeven, segmen, dat sels  
dien beul dit trou verdommen prees. Sels Hektor plagt  
de vaste trou usfen den grooten Achilles en Patroclus  
te looven. Men segt dat sig Pluto beklagde dat de trou-  
we Thecus met sijn vrind Perithous ter helle daalde.  
'T is wel te gelooven, Turnus, doen u de trouwigheid van  
Euryalus en Nisus verwittigt wiert, dat u de tranen over  
de wangen biggelden. Vriende-pligt heeft ook plaats je-  
gens ellendige. Maar op arm hoe weinig sijnder door  
mijn overtuigende klagen tot berinhartigheid bewoo-  
gen! 'T staat nu met mijn saken foo gefchapen, dat ik  
mijn jammerlijk onheil niet genoeg fou konnen beschrei-  
jen. Maar, schoon mijn hart met eigen druk fecer over-  
stolpt is, is 't nogtans verheugt geworden om u avance-  
ment. 'K sag wel, waardte vriend, dat u dit luk doen al  
beftooren siont, eer u die wind van gunst nog diende.

Soo sedigheid of onstastlijkheid in leven in eeniger waar-  
de sijn, kost niemand boven u gefchat werden. Of soo  
iemaat ooit door eerlijke konsten boven dreef, soo trium-  
feerden doot u welprekentheid alderhande slag van pleit-  
faken. Dit had ik al af gefien, en seide u aanfont, u  
staat, mijn vriend, om u begaaftheid, uiterfekte roem-  
ruchtigheid te wagten. Dit voorwikte ik niet door vefelen  
van fchappen ingewand, door donder-reekens aan de linker-  
fijde des hemels, door 't letten op 't gefchrei of vlugt  
der vogelen. De rede is een wikkereij en giffing van 't teko-  
mende: hier door voorspeldde ik u, en wist gewis wat u  
te wagten kont. Welke profecij, aangefienfe vervult is,  
ben ik van gantfer harren verheugt, en wens u veel geluks,  
dat u begaaf vertant aan den dag gekomen is. Og was  
mijn geeltigheid in d' uiterfste duifteris begraven geweest!  
'T had mijn welvaren niet gekost, foo ik nooit open-  
baar digt-geeltig was geweest. Gelijk u, bespraakte  
vriend, u hoogdravende te de konft doet bloeijen fou deed  
mij mijn geruige digt konft verlepven. Maar gij kent even-  
wel mijn handel en Wandel: gij weet wel dat den digter van  
de Vrij-konft een af keer had van die boeverrijcs: gij  
weet wel dat ik die boekjes over lang in mijn jeugt maak-  
te, en dat die, schoonsfe niets prijslijks, nogtans enkel  
korswij behelfen. Derhalven, fchoon ik meen dat mijn  
mifdaad dien-aangande met geen verf kan werden wige-  
maakt, ag ik evenwel datse foudde konnen werden over 't  
hoofd gefien. Verfchoond mij foonge beft kont, en laet u  
vriend niet in de gefch, vaartijd gelukkig voort, gelijk  
gij begonnen hebt.

4. Vyand)	<i>Het geen wy boven zonden,</i>	3 D.	10 pag.		
5. Thoas	} van welke alle	{	1 D. 21 pag.		
6. Pylades			1 D. 147 pag.		
7. Hektor			2 D. 2 pag.		
8. Patroklos			1 D. 2 pag.		
9. Pluto			2 D. 139 pag.		
10. Perithous			1 D. 18 pag.		
11. Turnus			2 D. 389 pag.		
12. Nisus			3 D. 10 pag.		
13. Roemruchtigheid)			<i>Want, hoe roemruchtig is, wegens sijn geleerde Treusfpeelen, Enripides! ging evenwel sijn onedelde moeder niet langftraat met allerhande warmes? hoe vermaard is Demofthenes, ons sijnz krachtige oraten en aanspraaken. Was onderruffen sijn vader niet een geringe meffemaaker, of fwaard-veger? eindelijk (om van Varro, enz. te fwijgen) hoe wijlberoemd is Sokrates wegens sijn wijsheid fo in taal als han tel en Wandel? niettemin was niet sijn vader slechts een fteenbouwer, en sijn moer een vroets-wijf? Siet Valer. Maximus, 3 B. 4 H. 1. 1 en 3 Voorb. der Uitheemf.</i>		
14. Vefelen, fibre.)			<i>Siet 1 D. 4+ pag.</i>		
15. Linkerfijde)			<i>Het geene ons aan de linkerhand verfchijnt, belwyl heil en voorfpoed, als komende uit de rechterhand der goden, die tegens ons over sijn. Het geen evenwel byfonder in de donder en dien vefel-fchapende blikfemslagen word aangemerkt. Plutarchus, in de 78 Vraag. der Roomf. Plinius, enz.</i>		
16. Gefchrei of Vlucht)			<i>Van welke 2 D. 140 pag.</i>		
17. Handel)			<i>Soo verfchoond mede Martialis sijnz vuile en overgeile Sneldichten met een ongerlijk leven, 1 B. 5 D. gelijk mede Katallus, volgens sijn 10 D.</i>		

## NEGENDE KLAAGBRIEF.

*Hy prijft het fchip, dat hem uit Griekenland voerde in Thracie. Gaat daar opte lande, en doet een belofte voor het gemelde fchip en fijn verdere reis.*

1 **K** heb een fchip bekomen, dat na fijn fpiegel-fchilder-  
 2 werk genoemt is, Minerva's helm, en ook bid dat  
 het de blonde Minerva befchuten wil. Is 't noodig dat het  
 feil, 't loopt gefwint. 'telts met een labberkoeltje: kom  
 3 't op roeijen aan, 't fchiet mee fchichtig voort. 'T vernooft  
 fig niet 't vaar tuig nevensfig te braeven, maar 't feilke  
 agter uit, die lang voor heen fijn af-gevaren. 'T lwig  
 voor geen golf, nog 't fwalpen van opfluivende baren, en  
 lekt door geen ftoppen. Dit jagt leerde ik eerst kennen  
 4 te Kenchris in den boefen van Korinthe, 't bleef mij  
 getrou bij, 't voerde mij veilig in mijn balling-vlugt  
 over zee, en floot, door fo veel stormen en zee on-  
 gevallen geflot, onder Pallas befchutting ongedeert door  
 de golven. Nu bid ik dat het van gelijke fonder onheil  
 de ftraat van de woefte Pontus Euxinus door feile, die  
 zee door dobbete, en de Getifse kuit, daar 't op gemunt is  
 5 6 7  
 8 9 10 11 12  
 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

1. Helmet) *Gelijk fijn fchip aan de krijgsheldinne Pallas toegeeygent was, foo had het ook haar helm op den voorfteven. Siet het aantekende, 1 D. 67 pag.*

2. Roeijen) *Van het roeijen is gefproken, 2 D. 316 pag.*

3. Kenchris) *Van Korinte fprak wy, 1 B. 59 H. Haare havens waeren Lecheüs, gelijk gefegt is; en Kenchre, fiende mar de Egeffe zee; een Korintfe volkplantinge, berucht door de vijfjarige ftrijdfpelen, en een ftrandkerk van den Zeevoogd. Plinius, 4 B. 4 H. Strabo; 8 B. Statius, 4 B der Theb. oord.*

4. Befchuttinge) *Welke ook was geplaatft op den achterfteven; volgens het aantekende 1 D. 76 pag. aangefienmen wel moet onderscheiden het kenteeken en het godobeld op een en het felve fchip. Kenteekenen waaren een Stier, een Ram, een Drinkfchaal, enz. van welke, 2 D. 67 pag.*

5. Euxinus } 1 D. 63 pag.

6. Getifse } Siet van deefe } 3 D. 11 pag.

7. Hellefont } 1 D. 89 pag.

8. Herkules) *Hier leefen eenige met VALENTYN, Hektoris, en verftaan Trojen, doch dan hapt het in deefe reisbefchrijvinge, miffen le haar vereifchte netheid. Eenige hebben weler Hercules; en noemen de stad Heraklen. Doch, welke ontrent deefe fcheepvaart geen plaats kon hebben. Des twiffeld Mycillus of hier niet Aktoris is gefchreven gewest; nademaal, volgens Hyginus, eene Aktor wel eer regeerde op het eiland Lemnos. Laat ons dan ook deefen volgen, en verftaan hier Lemnos; van welke, 1 D. 28 pag.*

9. Imbrie) *En eilandeken onder Thracie, niet verre van Samothracie; en deswegen mede gebeligid aan Merkurtus en de Kabiren: gelijk dat is aangeteekent van bovengemelde TOB. GUTBERLETH, in fijn weldoorwrochte Verhand. van de Kabiri, 13 H. fich bedienende van Strabo, 10 B. Stefanus, in fijn Stedeb. en Eufathius over de Landbefchrijv. van Dionyfius.*

10. Thracie) *In het Latijn, Zerinthi littora; dus is het Samothrace; waar op de stad Zerinthus is gelegen: alhoewel, volgens Lykofon, ook eene Zerinthus lagh in Thracie, hebbende de bergfjelonk van Hekate. Doch van Samothrace fprak wy, 1 D. 241 pag.*

11. Abdera) *Sie hoe hier in het Latijn niet al word gezeifen; Tempyra, Tempira, Tentyra, Epira en Empira. Wat raad nu? wie fal hier fonder letterfiftory te recht komen? Die Tempyra leefen, hebben voor haar het 41 H. des 38 B. van Livius. Doch ik fou miffchien Abdera durven wafte fteilen; een ftaatsijnde in Thracie, door die van Teos geficht, ontrent de mond van de riviere Nessus; en baaren naamhebbende van Abdera, fuffter van den ontmenfchten Diomedes. Solinus, 16 H. Strabo, 7 B. Mela, 1 B. 2 H. De buitenfpoorige botfcheid nu van de inwoonders deefer ftad, verftrekt in 't gemeen tot een fpreuk aan veel aalude Dichters en fchrijvers. Martialis, 10 B. H. Juvenalis, 10 B. Benifpd.*

12. Thracie) *In het Latijn Biftonii campi. Siet 1 D. 80 pag. Voorts baarde deefe plaats oneenigheid onder de Uitleggers. Merula, twee fcheepen hier fch verbeeldende, wil, dat door campi redenkonfelijk hier word*

- spont. Setten 't op Dardanie, na's rigters naam ver- die d'enge keel van de zee bij-natoeworgt, [na de Bosfo-  
noemt, op Lampiakum, dat onder 's Hof-Gods [Pria- rus] dit rak is een kanaal van de Propontis, en Pon-  
pus] besuchting is; na d'enge straat van de Hellefont, tus 20  
daar Helles in't over-voeren in zee veen, waar door't Eu- door een steke suider koeltevoortgerukt, te bove rake,  
ropis Sefitos en 't Afaans Abydos van een geschrift sij- en gelukkig passeere de Cyaanfle drijf en stuk-cilantjes 2e  
Daar van daan na Cyzicon op de kust van 't Propontia, en bogt van Thinnias, en van daar door Apollonie, langs 22, 23  
Cyzicon, een parel van een stad, van de Theffa- de hooge vesten van 't slot Anchiale, na den zee-steiger 24  
liers getigt, na de strand van Byzantium, daar Mefembre, Odeffus, Dionysopolis, na Bacchus vernoemt, 25, 26, 27  
29 en

word de zee verstaan, gelijk door pes het touw dat de zeilen regeerd. Doebik voeg my by die geene, welke maar alleen een schip willen hebben; besluitende dat Ovidius, hier is aan land gegaan, en zijn verdere reize, tot aan Tomos toe, zelande heeft volbracht.

13. Dardanie) Een stad op de kust van Asie, aan den Hellefont; teweeten op een voorberg van die naam, tusschen Abydos, en het landschap Troas. Strabo, 13 B. sy draagt haar naam van koning Dardanus; van welken, 1 D. 36 pag.

14. Lampiakum) Een welbekende zeeftad aan den Hellefont, hebbende een tempel van de moeder der Goden, een schoonen haven, lekkere wijn, en buyten twyfel mooie vrouwen; als sijnde Priaap geheiligd. Van deesen godheid spraaken wy, 1 B. 144 pag. Sie van Lampiakus Strabo, 3 B. Cicero, in de 3 Aanspr. tegens Ver. enz.

15. Helle) Van Helle en den Hellefont is gesproken, 1 D. 29 pag.

16. Sefitos) Van welke steden, 1 D. 87 pag.

17. Abydos)

17. Cyzikus) Een stad in Mysie, aan de Propontis, draagende haar naam van Cyzikus, aldaar onverhoeds van Jason gedood. Deeze stad week in grootte en schoonheid, geen Asiaansche steden, sy was bequaam tot krijg en koophandel. Strabo, 12 B. Propertius, 3 B. 22 D. ook in den Mitridatschen oorlog, wegens het ontfet van Lixellus, vermaard. Florus, 3 B. 5 H.

18. Theffaliers) Het Latijn heet hen Emonia gens. Siet 1 D. 63 pag. Doch versta hier niet dat Cyzikus was een der Vlieshelden, die ons word vertoond by Seguinus: maar alleenlijk dat hy oorspronkelijk een Theffalier, wegens sijn vader, is geweest. Siet het geval van Cyzikus, by Hyginus, in de 16 Vertelling.

19. Byzantium) Ook Konstantinopelen heeten naar de keiser Konstantinus, die haar weder opbouwde, en verheerlijkte met de rijkstroom van het Oosterse Keizerrijk. Zofimus, 2 B. 30 H. Deeze stad eerst gesticht van Byzas, een Megarenser. Eustathius over Dionys, naderhand verbeterd en vergroot door Pausanias, de veldheer der Spartanen. Justinus, 64 B. 3 H. geweldiger hand ingenoomen en verwoest door keiser Severus. Dio. 47 B. Herodianus, 3 B. 19 H. Van haar welstand gewaagde mede Tacitus, 12 B. 63 H. is beden, helaas, onder het Turkse juk, sedert het jaar onses Heilands, 1453. Siet Gyllius, in het B. van de Thracische straat.

20. Kanaal) Siende de stad noordelijk op den Euxijn, en zuidelijk op de Propontis. Voorts verschaft deeze stad de Muntekabinetten, seer aanmerkelijke Gedenkpenningen; vertoende niet alleenlijk den stichters Byzas, maar ook Neptunus, sittende op eenrots, en in sijn opgeheven rechterhand houdende een aplustre of scheepskruul; geteekend voor, BYZAN, en achter, ΚΑΝΑ. Siet de Verklaringe by de 33, der Uitgeleene van de Hr. JAK. DE WILDE.

21. Cyaanfle) Van deeze is gesproken, 1 D. 63 pag.

22. Thinnias) De Thyni was een volk in Thracie, tegen over Bithynie; naar welke den uisboek in den Euxijn ontrent Apollonie, word geheeten Thynnias, en een eilandse theyne of Thynis. Strabo, 12 B. Van deeze gedulken mede Horatius, 3 B. 7 Lierd. Katullen, 32 D.

23. Apollonie) Een naam veele steden in des werlds deelen toegepast; als in Cyrenaika, Frygie, Migdonie, Ithracie, Macedonie, Krete, Sicilie, Asie, enz. doch hier word gesproken van een zeeftad aan den Euxinus, boven Thynnias; een volkplantinge vande die van Miletus, Strabo, 3 B.

24. Anchialus) Mede een zeeplaats aanden selfen Euxinus, boven Apollonia. Strabo, 7 B. welte onderscheiden van Anchialus, gelegen in Cilicie, tusschen Tarfus en Solos of Pompeiopolis. Strabo, 14 B.

25. Mefembre) Een uitboek en stad aan de genoemde zee kust, tusschen Anchialus en Odeffus. Strabo 7 B. Herodotus, 6 B. 33 H. en elders meer.

26. Odeffus) Een stad, ook aldaar, boven Mefembrie, gelegen, nevens een uitsteken den berg. Strabo, 7 B. Stefanus, in sijn Stedeb.

27. Dionysopolis) Van deeze stad, eerst geheeten Kronos, mede aldaar gelegen, gedulken Strabo, 7 B. Plinius, 4 B. 11 H. Stefanus in het Stedeb. gelijk Cicero spreekt van haare inwoonders, in den 1 B. der Brieven aan sijn broeder Quintus, 2 B.

en na Kalatis, een stad, Foo men segt, wel eér gestigt van de verdrevene Megareuvers. Laat dit schip behouden hier van daan befeilen Tomos, een stad van de Maltefers gestigt, werwaarts mij de Grimmigheid van God Augustus, die ik vertroonde, verwesfen heeft. Soo mij dit gelukt, sal ik Minerva na verdienst een lam tot dank-offer slagen. want mijn beurs vermogt niet, een koe te offeren. U bid ik ook

Castor en Pollux, die in dit eiland wort gedient, verleen geluk en voorpoet op beide toegen van dit vaar-tuig. Want 't eene schip staat te door-seilen de digt gefaaiide eilantjes Synplegades, 't andere de Tracife zee. Geest dat beide de schepen, schoonst vercheide koerssen volgen, evenwel bequame seil-wind hebben.

Van deese naam was 'er mede een stad, aan den Indus; anders geheeten Nysa: van welke boven, 1 D. 174 pag.

28. Kalatis) Hier is het ook niet helder met deese plaats, aangesien men van deese by naar nergens befeid kan vinden, als by Strabo, 7 B. Eenige seggen wel, dat sy alleveerft heette Acerveris; doch dat is duyster door duyster uitgelegt. Onderussen is het evenwel seker dat hier gesproken word van de Megarensers, wiens volkplantinge quansius deese stad sou sijn geweest. Alcatibi mcenia is de stad Megera; volgens het aangeteekende, 1 B. 237 pag.

29. Tomos) Geschied van de Maltefers, segt VALENTYN; Mileters wil hy seggen, verre genoeg vandie voorste eilanders afgeleegen. Siet 1 D. 30 pag. Voorts heeten beden eenige deese stad Kiow, en weder eenige Temiswar; met eenen beuselende, dat outrent deese zeeftad noch eenige gedenkteekenen van Ovidius worden gevonden.

30. Koc) Welke, doch mede de sier, gemeenlijk mede aan Pallas word opgeofferd en geslacht. Siet Ovidius, 2 D. 122 pag.

31. Kastor en Pollux) In het Latijn Tyndaridæ; van welke, als in de zeeplaatsen doorgaans aanbeden, 1 D. 151 pag.

32. Synplegades

33. Tracife, Bistonius } Siet { 1 D. 63 pag. daarenboven Ammianus, 22 B. 6 H.

33. Tracife, Bistonius } Siet { 1 D. 80 pag.

## THIENDE KLAAGBRIEF.

Hy verschoond sich wegens sijne onghavende Gedichten; schijnvende de schuld daar van op de stormen onweer, onder wiens woeden sy zyn geschreven.

A I de brieven, diege in dit boekje gelezen hebt, heb ik op mijn kommerlijke reis gedigt. 'K schreef die, ofdoen ik in de maand van December van kou rilde, midden in de golf van Venetie: of doen wij, den engen hals van Corinthie, door twee zeën beswalp, befeilte hebbende, een ander schip huurden, om mijn ballings reis te vervorderen. Ik geloof dat d'Geestice Cyclades verstelt stonden, doen ik digte, als 't een storm op zee woc. 'K ben nu zelfs verwonderd, dat mij in 't bulderen en bruisfen van wind en baren 't verstant niet outchoot. 'T dij de digtkonst den digter ongevoelig of outfind maskt, immers

mijn hart lag, terwiltik digte, in een sulp lapje. Dikwijlied ik door 't stort-regenagtig boeks gefaarne in zee gellingert, dikwijlied de zee door 't geweld van 't seven-star, betrok de kleine beer den hémel met bruine wolken, en sette de snide wind 't regen-gefarne stormvlaggen bij. Dikwijlied schepent 't schip een zee-plas: niet te min slanke ik met de bevende hand verfen-foofe vielen. Nu huilt en piept nog de scherpe wind door 't staande wand, en puilen water-bergen uit zee. Sels den stuer-man staat bekaait, en bid stuer-bijster de Goden mer gevouwe han-

1. Golf van Venetie) In het Latijn geheeten Hadria, mare Hadriaticum of sinus Hadriaticus; een gedeelte van de Middelelandsche zee, sich uibreidende boven Italie, langs baare kusten, van de Ionische zee (van welke, 2 D. 114 pag.) tot aan den hoek van Isfria of de inham van Tergeste toe: doorgaans ongestaaymig, en voor den zeeman gevaarlijk. Katullus, 4 D. Horatius, 3 B. 9 Lierd. Seneka, in Thyest. in de Red. van het 2 Bed. Deese zee voerde sijn naam van Hadria, welcer een stedcke, tusschen Venetie en Ravenna. Plinius, 3 B. 5 H. Strabo, 5 B.

2. Hals, Isthmus } van welke { 1 D. 18 pag.

3. Cyclades } van welke { 2 D. 46 pag.

4. Sevenstar) Het Latijn spreekt van Sterope, eene der Plejades. Siet 1 D. 77 pag.

5. Beer) In het Latijn Erymanthis; van welke, 1 D. 90 pag. gelijk van den Erymanthis, 2 D. 44 pag.

6. Regengefernte) In het Latijn, Hyades; van welke, 1 D. 31 pag.

7. Gevouwe) Opgehevene; volgens de kerkgewoonte dier tijden. Siet 2 B. 270 pag.



handen om hulp. Waar ik 't oog sloeg, 'k zag niet als doods gewaar, daar ik wel eerst, beangstigt voor schrikke, maar die ik echter, beknelst met bidden foekte voor komen. Befeil ik een have, de haven selfs sal mij schrik aan jagen: 't land vervaart mij meer als 't ijlijik zee-water. Want 'k bent e gelijk in angst voor lagen van menssen en zee, en 't sward en water jagen mij dubbele schrik op 't lijf. 'K vrees dat de moorderis mij om buit, en de zee, om na mijn naam gedoopt te werden, [ om d'eer te dragen van mij vermoord te hebben ] mij als om hals brengen. De Bsbaren op de linker-land [ de Traciers ] sijn greetig op roof gefet, en leven altijd in moorden, maffen, en oorlogen. Ten anderen is mij 't hart meer

onstelt, dan d'ontroerde zee, die nu ijlijk bruist en tiert. Derhalve hoortge dit digt, bescheiden leser, deste meer te verschoonen, so 't so keurlijk niet en is, gelijk 't hoor, als gij van mij verwagt had. Dit heb ik niet in mijn ruïn, nog op mijn gewoontijke rust-fetel leggende, geschreven; maar 'k wert bij winter-dag op een woefle zee geslingert, en 't schuimeut water kleefte mij op 't papier. De felle stormwind buldert en schijut op de tanden te bijten, om dat ik, ongeagt sijn felle dreigementen, durf schrijven. Mijn menslijke swakheid swigte voor't onweer, soofe wil: maar 'k bie datwe beide te gelijk, ik mijn digten, en 't onweer sijn bulderen staak.

10  
11

8. Sward) *Nevens pijl en boog; alle wapenen der omgelegene Geten, Sarmaaten, enz. volgens het aangeteekende, 3 D. 11 pag.*

9. Slinkerhand) *De Thraciers, sijnde aan sijn slinkerhand; terwijl hy ontrent den Hellespont op zee was, om hooger in het Noorden op te gaan.*

10. Thuin) *Eulusthof, waar in voornaamlijk de Romeinen plafsier naamen, en waar aan sy veel gelds verspilden. Dit getuygen niet alleen soo veele groote en prachtige hoeven ontrent de vermaaklijkste plaatsen op de grenpaalen van Roomen: maar ook self in en onder de stad de lusthoven van Salustius, Marcialis, Terentius, Seneka, Mecenas, enz. afgebeeld, of ten minsten opgeteld en beschreven by Donatus; in sijn Beschrijv. van Rome.*

*Voorts was de thuin van onse Dichter, soo men segt, in Hetrurie gelegen, op de Klaudivsewegh, alwaar die met de Flaminisse samenloopt. Siet de Brieu. uit Pontus, 1 B. 8 D.*

11. Rustfietel) *Neen, VALENTYN, het waaren bedden, waar op sy, sich ten halven oprichtende, laagen, niet om te rusten, maar om gemakkelijk iets te denken, te leesen, of op te schrijven. Cicero, van de Ouderd. 12 H. Plinius, 5 B. 6 Br.*

Einde van het Eerste Boek.

## PUBL. OVIDIUS NASO.

## TWEEDE BOEK.

## EERSTE EN EENIGSTE KLAAG-BRIEF,

Aan den Keifer Augustus.

*Hy bid, in dit verzoekfchrift, dat hy, indien geen te rugge komt, ten minften een gemakkelijker verblijfplaats mag hebben. Hy zoekt verder den keifer te bevredigen met te toonen dat by zijne bedrijven veelmaalen heeft geroemd, en met de bewijzen dat veel andere Dichteren ongeftraft winnige of vuile dingen op het papier hebben gefeld.*

**W**at heb ik met u te fchaffen, Vrij-konft-boekjes, ongelukkig beblokt, dewijlk door mijn eige digt-geestigheid te grond ging; maar waarom de digten, die feil grepen, waarom ik onlangs verbanen wiet, weder op gehaalt? Hoe na is 't niet genoeg eens straf verdient te hebben? Die digten zijn d'oortfaak geweest dat mij man en vrou-voik tot mijn ongeluk wilde leeren kennen. Mijn digten hebben gemaakt dat mij Cafar, en mijn vuile maniere van leven, om mijn bordeel-digten, brandmerkte. Was ik foo digt-geestig niet geweest, 'k was onmisdadig geweest: mijn digten wijtik het, dat ik misdadig ben. Dit 's den loon van mijn blokken: foo vont mijn dattete geeft fijn fnoemens. Had ik wijsgeweest, ik had een al-keer gehad van

de geleerde Sang-Godinnen, [digt-konft] die haaren lieverigen dienaar foo schelms loonden. Maar nu floot ik mij met voordagt (foo doldrifuig maakt mij die digtfiekte) aan defelve fteen voor de tweede reis. Quansuis, gelijk een verwonne fwaardfchermer weer in 't fand, en een verongelukt fchip weer in de woefte zee komt. Mifchien mogt mijf felve, dat mij quette, weder genesen, gelijk 't wel eer Telefus, Koning van Myfie, vetging. Mifchien fal mijn digt-konft, den toorn, diefe verwetke, weder doen bedaren: digt beweegt dikwijld groote Godden tot medogen. Seifs lafste Cafar d'Italiaanfse vrouwen door gefang de Godinne Vefis, met de tooren-kroon op 't hoofd, te vermarwen: van gelijke Febus met digt-galm te verheerlijken, doen hij d' Apolloos fpefen in ftefde, die alle

1. Ongeluk ) *Het Latijn heeft Omen. Siet hier af het aangeteekende, 1 D. 85 pag.*
2. Sanggodinnen) *Deefesufsteren ftaan genoemd, 1 D. 198 pag. doch haare verfeidebene benaamingen, 1 D. 115 pag.*
3. Sand) *Waarom men de fcherm-fchouplaats in het Latijn arena noemde, is aangeteekend, 1 D. 160 pag.*
4. Telefus) *In het Latijn, tenens regna Teuthrantia. Van het queten en genesen van Telefus is gefproken, 1 D. 149 pag. doch wat Teuthras aangaat, die was koning van het Afiafische Myfie, hoewel men van hem nergens veel vind aangeteekend, als by Strabo, 12 B.*  
*Voorts was Myfie gelegen in Europe, op de grenfen van Pannonie en Bulgarien, aan den Donau, anders geheeten Moefia (fiet Plinius, 2 B. 26 H.) bedien Servie en Bofnie: wiens inwoonderen ten deele fiek ook in Afie, aan den Hellefont, tuffen Troas en Bithymie, hebben nedergeset. Strabo, in gemeld 12 B.*
5. Italiaanfse) *In het Latijn Aufonia. Siet 1 D. 385 pag.*
6. Vefis) *Cybele, ook wel gehouden voor Vefis; doch hier liever aangemerkt als Ops, gemaalinne van Saturnus; van welke, 2 D. 264 pag. Wiens feesdagz, geheeten Opofis, nevens de Saturnalia, in een endezelven maand worden gevierd. Makrobius, 1 B. 10 H.*  
*Van haar toorne-kroon is gefproken, 2 B. 47 pag.*
7. Honderd)



7 alleehondert jaren eens gespeelt werden. Dit sijn de voor-  
 beelden, o aldergoedertierenste Casar; waar door ik u  
 bidde, dat u mijn diggeestigheid vermurwen mag. Uwen  
 toorn is wel merregrontsteken: 'k ben soo onbetreft  
 nier, dat ik geen straf sou bekennen verdient te hebben.  
 Maar, had ik niet gefondigt, wat hadde mij konnen ver-  
 geven? Mijn misdad'geef ik u stof tot gemede verschaft-  
 Sou Jupiter met sijn bliksem slaan soo dikwijlij iemand  
 besondigt, hij was in 't kort weerloos. Als hij dan al  
 gedondert, en den aard-kloor door sijn gedruis doen daa-  
 veren heeft, vaagt hij 't swarte stof weer van den blau-  
 wen hemel. Dus wert hij te regt vader en Koning der  
 Goden genoemt, en heeft de wijde wereld niet grooters  
 als Jupiter. Volg dan, Augustus, terwijl gij insgelijks  
 vader en heerser van 't vader-land genaamt wert, de voet-

stappen van deese God. En gij volgrife ook: want geen  
 Vorst ter wereld 't staats roer ooit met meer bescheiden-  
 heid kost stieren. Dikwijl verlende gij den verwonnen  
 Parther u genade, die u den vijand bij gelukkig slaan niet  
 sou verleen hebben. 'K heb ook gesien, dat gij veel lui-  
 pers, die op u scheep droegen, verrijkt en tot staet verhe-  
 ven hebt: dat den selven dag, die u grimmigheid ver-  
 schafte, u weer ter neder sette: en gij, met die op u lijf  
 gingen, gelijklijk dank-offerde. Gelijk u krijsheir sig  
 verheugt, als 't den vijand heeft verslagen (soo heeft ook  
 den vijand reden van blijfschap om dat hij vermeerst  
 wiert. Mijn saak staat schoonder, om dat ik den naam niet  
 draag, van op u lijf geweerd gedragente hebben. Ik waer  
 u bij zee, bij 't aard-, en den hemel, bij u o aarde en fige-  
 bae

7. Honderd) Deese wierden te Rome gevierd om het honderdste jaar, met seer groote kosten en toefel, ter eeren van Pluto en Proserpina, ontrout de Tyber-boord; alwaar alsdan een altaar, geheeten Terentium, diep onder de aarde versteeken sijnde, wierd opgedolven, en, na gedaane slachting van swart offervee weder toegedekt. Ontertusschen bedreefsmen, drie daagen en drie nachten lang, allerhande vreugd; in het veld van Mars met singen en danssen. De vrouwen gingen bidden op het Kapitol. Alle tempelen stonden open, en voor ieder wierden offerhanden aangerecht. Bysonderlijk wierden Apollo en Diana gebeden voor de welstand van de stad en het geheelerijk.

Voorts sijn sy allereerst ingesteld, ten tijde van Valerius Poplicola, ter gelegenheid van een swaare sterfte. Festus, Val. Maximus, 2. B. 4. H. 5 voorb. doch met ter tijd vervallen en t'eenemaal achtergelaten; tot dat sy weder sijn vernieuwd, en opgehaald in het jaar 736, door de keiser Augustus. Suetonius, 31 H. herhaald, doch veel te vroeg, in het jaar 799, van Klaudius. Suetonius, 21 H. in het jaar 841, in gebruik gebouden van Domitianus. Suetonius, 4 H. Tacitus, 11 Jaarb. 11 H. in het jaar 957, van Septim. Severus. Herodianus, 3 B. 26 H. en in het jaar 100, van Philippus. Eutropius, Viktor, en meer andere. tot dat sy eindelijk sijn afgeschafft en te niete gedaan, door keiser Konstantinus. Lakstantius, Onderf. 1 B. 1 H. enz.

Eindelijk is het aanmerkelijk, dat voor den aanvang van deese eeuwspelen, door een roeper wierde afgekondigd, dat men hier saaken sou doen sien, en voor den dag brengen, die niemand ooit gesien had, of immermeer sou weder sien. Zoimus, 3 B. 5 H. behalven Herodianus en Suetonius. Het geen evenwel geheelijk onwaar is bevonden in de spelen van Klaudius, volgens Suetonius, in gemeld 21 H. welke ook daar om by den aanschouwer seer bespottelijk sijn geweest.

Siet de gedachtenissen van deese Eeuwspelen op van der gemelte Keizeren Gedenkenningen, by den Archotaaner, Pattijn, enz. en deliederen of eeuwgesangen by Katullus, 35 B. en Horatius, op het einde sijner Toefangen.

8. Vader van 't Vaderland) Van de titel van Vader spraken wy, 1 D. 206 pag. Maar Vader des Vaderlands was een toenaam van een heel anderen aart. Sy wierd gegeven van den redenaar en burgemeester Cicero, na het dempen van Katilinaas vloekgespan. Appianus, 2 B. der Burg. oorl. Maar de keiser Augustus ontving deselve op den 3 Febr. (in wat jaar is soo seker niet) volgens Ovidius, 2 B. van den Alman. Suetonius, in Aug. 58 H. terwijl Cesar die gekregen had, naar sijn omkomen. Suetonius, in Jul. 45 H. Cicero 42 B. 3 B. der Gemeensame. Dit was ook niet de naam van eenig amt, maar alleenlijk een wens van genegenheid, vande gemeente den Keiser toegevoegd. Welke somwijlen ook, of een tijd lang, of t'eenemaal, is vermaad en verworpen van de keiseren; als Tiberius. Suetonius, in Tib. 26 en 67 H. Nero. Suetonius, in Mer. 8 H. Vespasianus. Suetonius in Vesp. 12 H. en eindelijk Hadrianus. Spartianus, in Hadr. 6 H.

Sie van deese titel Seneka, 1 B. van de Goedertierenh. 14 H.

9. Parther) Van welke, 1 D. 205 pag. doch ik sou hier leesen, met Nic. Heinsius, geen sijn Partho superato; maar parti superata; want van sijn goedertierenheid tegeas die het geweerd tegen hem hadden opgevat, getuygen Suetonius, in Aug. 51 H. Cicero, in de Red. voor Marcell. Seneka, van de Sachtin. 1 B. 9 en 11 H.

10. Verrijkt) Gelijk Cnna; welken, sijn schelmsen aanslag quijt gekholden sijnde, by burgemeester maakse. Seneka, in het aangetogen B. Dio, 55 B. Sier van deese het aangeteckende, 2 D. 17 pag.

11. Sichtbaare) Het Latyns wordeke praefens, tegenwoordig, gebruikt mede Horatius, 3 B. 5 Liedk.

bare God, dat dit gemoetu, groot' Vorst, toegengen, en dar ik van gantser haring, meer kost ik niet, was toegedaan. <sup>12</sup> 'Kbad onder 't gerien gros ruede, dat gij een hoogen onder to beschieren, en last ten hemel stijgen mogt. <sup>13</sup> 'K heb ook God-vruchtig reukwerk toe gebracht voor u behoudenis en lang leven, flyvende, op de bid-dag voor u beraamt, 't gebed der gemeente met het mijne. Wat wil ik op-halen, dat mijn digten, selfs de boekjes, waarom ik wiert gedoemt, allent' halve u heerlijken naam beslof-uiten. Siet eens in mijn groter weik, inhoudende de overwondere Herscheppingen, bij mij nog onvolwroegt gelaten, daar in sult gij dien lof van naam, en veel ken-teeknen van mijn dienstige toegengenheit vinden. Den roem van uwen naam wert door geen digt ver groot, en kan nergens door hooger steigeren. Jupiter wert oetvloedig belouft, maar schept evenwel sijn vermaak, dat sijn daden verbreid werden, en hij stof ver schafte toe lof-digt. <sup>14</sup> 'T iste gelooven dat hij figt verheugt, als 't lijnen lof den reusen-strijd gedruet wert. Andere galmen u loslijke daden met soo hoogen toon als 't voegt, en sinnen u te zere vrij digt gefeiger als 't. Evenwel schept God soo wel sijn genoege in 't gering wierook-offer, als

in 't slagten van hondert runderen. Og 't was te verwocden, en alre wreden vijand, die u mijn koor wijj digten [ miane-konfi] voor las, en de gelegenheid benamt datu die boekjes, waar in u lof oerbiedig staat uir-gedrukt, niet met o'fvervaar oordeel ftoot werden ver-haalt ! Maar wie sou mijn vriend konnen wesen, daar gij mijn vijand waart ? Ik was doen nazuliks mijn eige selfs een vrind. Als een getroffen huis beginn't te salkku, stort al de bove-wigt op de geleemde stanvinken. Als niemandsfortuin begint te rijten, splijste allent' halve van malkanderen: ook storten eenige dingen, door haaro-verwige, in. Dus heb ik doormijn digt den haat der menschen op den hals gehaalt, en de gemeente verfoerde mij te regt, soo haast gij op mij vergrimde. Maar't heugme nog dat gij mijn ledig leven voor goet keurde, doen ik als ridder monsterde met 't stas ro, dat gij mij had toe-voegt. Schoon mij diigen voordeel gaf, en d'eerlijkheid geen roem bejaagt, was't evenwel heuglijk niet bekeurte werden. Ook is mij 't Ridter-ampt onder de hondert-mannen niet kwalijk toe vertruut geweest. Van gelijke heb ik mijn ampt als derde-man soo onop'praak-lijk waar genomen, dat selfs de partijen, die den bout

Klaudianus, in het B. van de Gild. oörl. Kurtius, 3 B. 6 H. ook het selve settende in tegenstellinge van de bemellingen, welke niet altijd praesentes en sichtsbaar waaren by de mensdom. Dit selve si mede in het Griekse ΕΙΠΦΑΝΗΣ; welk woord ons meermaalen ontmoet op de Gedenkenningen der Asiatise opper-magten; en, volgens de doorgeleerde SY ANHEMIUS, niet wel word overgeset, illustris, door-luchtig. Siet de 51 Verhand. van sijn dikwijls aangetrokken Werk; alwaar gy-deefe faak volkooem-lijk verhandeld sult vinden.

12. Laet) Van op deese wijze de vorsten het hemelrijk toe te wenssen; spraaken wy, 2 D. 440 pag.

13. Reukwerk) Van welke, 1 D. 68 pag. gelijk van de vota publica, of het gebed der gemeente, 1 D. 100 pag.

14. Reusen strijd) Siet die verbeeld, 2 D. 13 pag.

15. Hondert runderen) Van welke sachtige, 2 D. 234 pag.

16. Monsterde) Een seer oud gebruik; doch eindelyk verwaarloof en overgeslagen, tot aan de rege-ring van Augustus, die deselve weder invoerde. Suetonius, in Aug. 16 en 38 H.

Voorts was de ridderschap verdeeld in drie, ja namaals in vijf benden; sijnde alle met den trabea (van welke, 2 D. 406 pag.) opgeschikt, en met oljstrakken gekroond. Plinius, 15 B. 4 H. Val. Maximus, 4 B. 1 H. 12 voorb. Saaten op, den 15 van Juli. Dionysius, 6 B. 11 H. en wierden na het omrin-den omtrent Kastors tempel gemonsterd, en hoofd voor hoofd geroepen. Als waanmer men acht nam op haar paard (dat bloot en sonder enig dekkleed moest te voorschyn koomen) en ook op hume seden self, of sy besproken of onbesproken waaren: bestaande de straf of in seeker schandaal, of in het verlies van het paard, sijnde gekoomen uit het gemeen. Gellius, 4 B. 12 H.

Eindelyk was die monsteren ook het werk der cenfores, of ruchtmeesteren; alwaarom men by Spanhemius (in de 6 Verhand.) op een Penning van keiser Klaudius leest, CENSOR: sijnde de inhoud van het af-gebeelte een staande ridder nevens een sittende ruchtmeester.

16. Richteramt) Deese richters waaren honderd in getalle; tweeën sijnde uit ieder wijk (en die waaren te Rome 35) drie gekooren; want schoon in deese reekening wiff boven de honderd overschooten, so wierden sy niettemin, om de gemaklykheid, honderd mannen geheeten. Festus, Cicero, 1 B. van den volmaakten Redenaar, 138 H.

Deese saaten over misdadaen; doch ook over erfenssen, witerse willen; en ontalliche andere pleisaa-ken; sijnde een spiets opperecht in haar forum, gerichtsplaats. Suetonius, in August. 36 H. en in het Lev. der Redenaaren, 6 H. Quintilianus, 5 B. der Onderwijs 2 H.

17. Derdeman) Gelyk Ovidius in gemelde openbaare hoofdrichten was eene der honderd mannen, so is hy ook wederom in kleene saaken een drie man geweest. Siet van deese amptenaaren Rosinus, de gewaande Fenestella, Blondus, Lipsius, enz.

op 't hoofd kregen, d'eer van mijn trouheid op droegen. Helas, had ik mij op 't lef niet vergrepen, ik had meer als eens van u voor een behoude man konnen gekent werden. Dit leste is mijn bederf, dees een golf plonft mij, soo menige baar ontvelft, t'eenmaal te grond. Een golf alleen fou 't mij niet gedaan hebben; maar de gowen, en den grooten Oceaan bruifden op mijn fchip  
 18 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

't lijf. Daar en boven liet gij mij mijn goet houden, even of die levens gift niet genoeg gewest was. Behalven dit doemde gij mijn misdaad niet door 't besluit der raads, nog bande mij door 't vonnis van verkoore  
 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

18. Ogen) Die hy op meer plaats wel beschuldigd doch nergens helder uit de borst sprekende. Siet het aangeteekende, 3 D. 1 pag.

19. Acteon) Siet hem in sijne rampzalige gestaltverwiffeling, 2 D. 73 pag.

20. Middelen) Van welke gesproken is, by gelegenheid van het draagen der gonde ringen, 1 D. 18 1 pag.

21. Goed houden) Siet het aangeteekende ontrent het onderscheid van de relegati en exules, 3 D. 3 pag.

22. Raads) Geheeten Senatus consultum; te weeten het geene de volle Raad gebied en inset; volgens Justiniaan; Onderw. 1 B. 2 Tit. 5 verdeel. welke, in hunne vergadering, wanneer men i ets toefemde en besloot, eendrachtelijk uitspreken: omnes, dat is, wy alle stemmen het in dier voegen. Lampridius, in Kommod. 13 H. Kapitolinus, in Pupien. 3 H. Vopiskus, in Pcob. 11 H. Trebell. Pollio, in Klaudio, 4 H.

Deese Raads goedkeuringe siet men op de kopere, seer selden silvere, Gedenkenpenningen der Roomse Keiseren, geteekend S. C. of Ex. S. C.

23. Verkoorene) Van welke mede spreekt Plinius, 33 B. 2 H. by sijne uitleggers, alom beröemd onder de Rechtsgeleerde, Turnebus en Revardus.

24. Versondene) Van dit onderscheid schreven wy, 3 D. 3 pag.

25. Wijnstok) Het Latijn spreekt van den olmboom, op welken by gemeentlijk rustet, volgens het aangeteekende, 2 D. 33 pag.

26. Vaderlijke) Als Vader des vaderlands; van welken titel is gesproken, 3 D. 12 pag.

27. Livia) Van welke, 2 D. 438 pag.

23 <sup>3</sup>gepaart te sijn: om de behoudenis van u soen, die ik onder uwen segen heil en welvaart toewensle, en dat hij, selfs tot hoogen oorden gestegen, nevens u, dit rijk bestieren sal in u grijse jaren: om u neven, die jonge flonkerflaren, die ik wens, dat uwe, en vader Julius voetflappen sullen volgen, gelijke nu volgen: soo moet de overwinning, die sig altijd plagt in u leger te onthouden, nu nog stant houden, haar bekende standaarden kiezen, den Roomslen Veld-heer na gewoonte om-vliegen, en <sup>30</sup> 't glausfigh hoofd met laurier bekransenden Velt-heer, door wien gij oorlog voert, met wiens lighaam gij nu stijd, <sup>31</sup> diea gij u groote Goden-gunft en wies'legen oord geeft, blijvende ten halve binnen u stad om een wakend oog in 't seil te houden, ten deele buiten, om gruwlijke oorlogen uit te voeren. Soo moet u den Vort seeghaftig van den vijand sien weder keeren; en met bekrante rossen <sup>34</sup> voor de praal-wagen glimpig zeegepraal: verleen genader steek 't scherpe swaard van uwen bliksem in de scheet <sup>35</sup> het swaard, dat ik, og arm te deetlijk besluit heb? Genade, vader van 't vader-land, en beneem mij, aan dien naam gedagtig, de hoop niet, van u't eeniger tijd nog te vermurwen. \*K bid niet om weder te komen: schoon 't gelooflijk is, dat de Hemel-Goden dikwijl meer verleen den als'er af-gebeden wiert. Maar ik smeek om verligting van mijn bannissement, en wat nader bij Italie: kan ik dit flegts verwerpen, mijn straf sal ten grooten deele verlig sijn. Ik lijde hier d'airetste elenden, verdreven in 't midden van selle vijanden, soo ver als ooit band gij verfonden wiert. Ik ben verstooren daar sig den seven-mondigen Donau ontslaft, en mij de kille nooder-beer verkleunt. <sup>37</sup> De Jazygers, Colchers, een hoop Metereërs, en de Ge <sup>38</sup> 39, 40, 41 ten, konnen naulijks door de Scheel-stroom, den Donau, uit onse genen gehouden werden. En, schoon andere door uom swaarwigtiger misdaad sijn gebannen, is nogtans niemand een oord verder van honk toe-gewesen, als mij. Verder kost ik niet wesen, alsin 't geweld van kou, vijand, en een zee vol ijs korsten. Tot hier toe strekt sig <sup>42</sup> 't Rooms gebied uit; ter linker sijde van de Pont Euxin, daar aan

28. Soon) *Tiberius; welke self, in zijn onkuis en overdaadigh leeven (set hier de wens van Ovidius voltrokken) tot een hoogen ouderdom raakte: stervende in sijn 78 jaar, het 23 sijner regeeringe; volgens Suetonius, in Tib. 73 H.*

29. Neven) *Kaius en Lucius; van welke mede, 1 D. 206 pag.*

30. Overwinninge) *Welke godinne gy vind afgebeeld, 1 D. 172 pag. doch sie haar vliegen ontrent den zeegepraaler, op een Penning van Kommodus, by Monterchius; uitlegger van Carpegnas Gedenkenningen en seldsaame Aloudheden. Wederom den keiser kroonen, op een Penning, onder andere van Domitiaan, by den Archotaaner; my onlangs in groot koper vereerd door den verwaarden Heer, HIER. WILH. SNABELIUS; tegenwoordig Hoogvooreleer in de Godsgeleerdheid, by die van Bremen.*

31. Standaarden) *Vande Roomssjo veldsteekenen is gesproken, 1 D. 154 pag.*

32. Veldheer) *Tiberius, opperhoofd in de oorloogen tegende Duitsers, Illyriers, enz. Siet Florus, 24 B. 12 H.*

33. Uw groote Godsgunft) *Versta Apollo, wiens soon Augustus gaaren wilde weesen. Suetonius, in Aug. 70 & 94 H. Servius over Virgyls 4 Herdersges, voorts de vergode Julius, Venus, en andere, eigentlijk hem alleentijk aangaande; welke men kan vinden in de Bladwijser.*

34. Praalwagen) *Afgebeeld in het 1 D. 118 pag.*

35. Bliksem) *Het gemeene sinnebeeld, onder andere van een geweldige magt over de mindere en onder leggende. Siet 1 D. 20 pag.*

*Voorts was dit recht spruiende uit de Lex Porcia, of de Keure van M. Porcius Cato; dikwijls aangestroken van Cicero, als; in de Red. voor Rabir. en in de 7 Red. tegens Verr. Salustius, in het B. van Katilinaas Saamenweer.*

36. Vader van 't Vaderland) *Siet het aangereekende, 3 D. 21 pag.*

37. Donau) *Anders in het Latijn gesegt Ister: gelijk wy toonden, 2 D. 45 pag.*

38. Noorder beer) *In het Latijn, vingo Parthafia, dat is, Kalisto; wegens Parthafis: van welke landstreek, 2 D. 53 pag.*

39. Jazygers) *Een volk in het Europis Sarmatie, aan den Donau; alwaar men beden heeft die van Poolen, Prussen, en voor een gedeelte Hungaryen. Plinius, 4 B. 12 H. Strabo, 7 B. Val. Flakkus, 6 B. van de Vliestogt.*

40. Kolchers) *Van welke, 1 D. 59 pag.*

41. Metereërs) *Hier is weer een knoop in het gaaren. Men wil dat hier verstaan worden die van Metonism, een stad boven den Tyras, by Ptolomeus, in sijn Wereldb. of de Neuri, by de springbron van den Boristhenes, of de Dnieper, van welke Plinius, 4 B. 12 H.*

42. Geten } Van welke } 3 D. 11 pag.

43. Euxin } } 1 D. 60 pag.

aan grenzen de Basternen en Sarmaten. Dit is 't uiterste  
 44-45 stip van de Roomse heerschappij, en is pas in de kring  
 van u gebied. Waarom ik oormoedig bidde, datge mij  
 ergens veiliger wilt verdeden, en nevens mijn vader-  
 land ook geen vrde quijste is: om geen vrees te heb-  
 46 ben voor volkeren, die ons den Donau niet wel van't  
 lijfhou; en ik, uburger, veilig uit't vijands klawven  
 blijven mag. 'T strijd tegen re- en rede, dat een  
 geboorte Rooms burger, als de Czars in postuur blijven,  
 van Barbaren fouden werden gekluifert. Twee misdaden  
 sijn 't, 'k beken, die mij te grond helpen, mijn Vrij-  
 konfdigt, en misgreep: dees' leste misdad moet ik  
 ongemelten. Want aan mij is soo veel niet gelegen,  
 Czár, dat iku hartveer weder op krabben soude, dat u eens  
 meer alste veel genepen heest. Reft nu het twede, te we-  
 47 ten dat mijn boekjens van u gelefen, als schmevlecken,  
 en ik als een vuil meester van overfel, betigt werde. 'T

kan immers wel gebeuren, dat hemelfe verflanden seilen,  
 en dat'er veel dingen sijn, te gering om van u doorfnuift  
 te werden. En, gelijk Jmpier, terwijl hij 't oog te gelijk  
 flaat op 't Godendom, en 't hemel bestier, fig niet ver-  
 ledig op viefc vafen te letten: soo hoort gij, terwijl gij  
 over de wereld fiet, die onder 't rijk's-fiaf bukt, u niet te  
 bekreunen met burger beufeling. Hoe, sou een Heer  
 des werlds sijn staats-roer laten fliengen, om darel digt-  
 gewek te lefen! Den laft van 't Rooms rijk's bestier laat niet  
 toe, dat gij u Godlijke gedagten foud laten gaan over leu-  
 digten, en 't kortswijl van mijn uitfpanning foud overlefen.  
 Nu heft gij Slavonie en Hongarije te bengelen: nu jagen  
 de Beierfe Grifons en Thracier oorlogen 't volk een fchikt,  
 op 't lijf. Nu bid den Armenier om vrede; nu bid u de  
 ruiterij der Parthers bedest of bogeu, en veroverde van-  
 48 dlen wederom. Nu wert Duitfchland gewaar, door u  
 49 kroos,

44. Basternen ) *Mede een volk in het Europifch Sarmatie, aan de noord van den Euuxijn, niet verre van Pence; alwaar heden sijn die van de Littauwen en Podolien. Val. Flakkus, 6 B. van de Vlietf. Strabo, 7 B. Dionysius, in sijn Wereldbefchr.*

45. Sarmaten ) *Van welke, 2 D. 369 pag.*

46. Rooms burger ) *Welke in geen landftrcek, onder het Roomfse gebied behoorende, mogt worden aangefst, of geboeid; veel minder gegefelfd, of doodgeflagen. Lukas, in der Apoftelen Hand. 15 H. 37 en 38 Verf. Spreekende van Paulus, en Silas; en wederom, 22 H. 25 verf. alleenlijk van Paulus. Cícero, in de 5 Red. tegens Verres, en elders.*

*Voorts was dit recht fpruiende uit de Lex Porcia, of de Keure van M. Porcius Kato; dikwyls aange- trokken van Cicero, als in de Red voor Rabir, en in de 7 Red tegens Ver. Salustius, in het B. van Kati- lias Saamenfveer.*

47. Meester van overfel ) *Teweeten, daar by de gebude vrouwen leerd, zelf in het hysf van haare vrouwe mannen, met de boelen te fpreken, door gebaaren, teekenen, verhoelen fchriften, enz. Siet 1 D. 219 en volgende pag. in het 1 D. van de Vrykonft 7 H.*

48. Hungare ) *Pannonia in het Latijn; een Europees landfchap tuffchen den Donauw ende de Sauw; grenfende aan de gemelde Trazyes, de Norici, en de Myfers of Mifrs. is tweevoudig, de hoogere, (waar in Weenis gelegen) en het laagere, hebbende tegenwoordig Buda, enz. Word nu gebeeten Hungarye, hoewel in het hoogere ook Oostenryk is ingeflooten. Strabo, 7 B. Plinius, 3 B. 25 H. Solinus, 24 H.*

*Dus fiet, by Oudaan, in sijn 25 en 26 Taf. op de keferlijke Gedenkpenningen, fomwylen eene en fomwylen twee vrouwfjes, beide de Pannoniërs verbeeldende, u verftoond.*

*Van Slavonie, of Illyris ora is gefproken, 1 D. 243 pag.*

49. Grifons ) *Rheti, by de Latijnen; van welke Plinius, 2 B. 20 H. leggen ontrent den aanvang en fpringbron van de rievieren, de Rhojn, de Donauw, de Lech en den Inn, en voorts het Brigantijfse meir. Raaken ook de Alpen en het Swarte wald. Klaudianus, in het B. van den Ger. oerl. Ook heeten fy Vindelici, afgefcheiden door de Lech. Van deefe gewaagd Horatius, 4 B. 4 Lierd. Hume wijnen waaren wegens haare nitmuntenheid in achtginge. Virgilius, in het 2 B. der Landgedicht. by Plinius, 14 B. 6 H. en Seneca, 1 B. der Natuurl. Vraag. 2 H. zelf by den keifer Augufius. Suetonius, in Aug. 77 H.*

*Begrijpen deden de landfreenen foo van Tirol en Schwabenland, als Beijeren, enz. Velferus en Kluytus, onder die van deefen eeuw twee nauwkeurige Landbefchrijvers.*

50. Thracie ) *Van welke, 2 D. 262 pag.*

51. Armenier ) *Van welke mede, 1 D. 160 pag. Voorts fie, wegens het overbeerde Armenie ver- fcheidene Gedenk penningen van deefen keifer, by Goltzius, in Auguft. doch ook by Oudaan, in het 22 Taf.*

52. Parthers ) *Wy fpraaken van deefe, 1 D. 205 pag. doch ons ontmoeten veele Gedenkpenningen, het weder leveren der genoemte veldteekenen en standaarden vertoonende, by de foo daadlijk genoemde Ver- laamelaars. Onder deefe fie ik eene nitmunten (by Oudaan, in sijn 23 Taf.) waar op een knielende Parsb een geroofd veldteeken fchijnt weder aan te bieden.*

*Voorts fchrijven van het wederbrengen der arendfhanders en krijgsteekenen, in de nederlage van Krafius by Karre gewonnen, Florus, 4 B. 12 H. 53 Verdeel. Juftinus. 42 B. 5 H, behalven Dion. Suetonius, Orosius, en meer andere.*

53. Duitfchland ) *Een fter bekend landfchap, by de aaloude bepaall met den Rhojn, den Donau, de Don- den.*



64 kroos, dat gij hergroent, nu Drusus Caesar voor den grooten  
 Caesar 't swaard in de vuist greep. En, schoon 't  
 al geveel, dat'er geen lit aanfoo grooten lighaam, als 'er ooit  
 geweest is, quam te verkancken; nog voot gij werks genoeg  
 55 in stads saken, in 't voortaan der wetten, en seden,  
 die gij wilt na d'uwe evenaren. Ook vini gij zelfs, die andere  
 volken vrede geeft, geen rust, maar oorloogt met vele  
 sonder adem scheppen. Hierom verwonder ik mij, dat  
 gij, de handen dus vol werks hebbende, mijne boeken  
 ooit hebt kunnen doorlefen. Maar had gij ooit ('t welk  
 ik wel gewild had) konnen ledig sijn, gij had nootdriets aan-  
 floortlijks in mijn Vrij-konst gelefen. Dat's wel een digt,  
 'k bekent, dat geen man van uustlaag [gefontoor voorhoofd] nog  
 soo magtigen Vorst, hoort telcken. Maar 'thout ook niets  
 in dat tegen de wetten strijt, en dient niet tot onder-  
 riging van kniuse vrouwen. Om klaare te oouen voor wat slag  
 ik 't digt maakte, heeft een ven mijne drie boekjes dese  
 vier verlen in.

56 *Wijkuit den ruigentrout, o seere en kniuse maagd,  
 En egte vrouwen, die dit op de voeten draagt*  
 57 *U Lange vliegers; 'k sijn nog sluijerij nog spot,  
 Als dit met 't regt beslaat, en 't Kijserlijk verbot.*

Dunkt u niet dawe d'erbare vrouwen en kniuse deerts dat  
 digt scherp genoeg verbieden, 't welk haren staai van le-  
 ven niet toelaar te beknuffelen. Maar, sal men seggen,  
 een egte vrou kan haar leering trekken uit lesfen die ander  
 slag (hoeren en boeven) werden voor geschreven, schoon  
 haar die leer niet betreft. So doende hoort dan een egte  
 vrou niets ter wereld te lesfen: om datse door alderhande  
 slag van digten meezar gereg kan werden tot ondeugden.  
 Die anders op de linker sijde hinkt, (tot vuiligheid ge-  
 negenis) sijt uit al wafse in de hand neemt, stof tot aan-  
 oncken van haar bedoreve seden vinden. Grijspe d'oude  
 jaar-registers in de vuist, al sijn die nog soo onbeschaaft,  
 sij sal daar in lesfen, hoe Iliis bij Marswanger wiert. Slaats-  
 58 *Virgilius digt van Eneas op, sij sal 't alderceert af-  
 speuren, waar en hoe d'alquende Venus moeder wiert  
 van Eneas en sijne nakomelingen. 'K sal nog nadere ko-  
 men, (mag ik anders 't stuk vervolgens na den eis af-  
 bandelen) en toonen dar alderhande slag van digt 't ge-  
 moet kan verbasfieren. Egter konnen daarom alle boe-  
 ken niet vuil geschouwer werden: want daar is niets soo nut-  
 dat ook niet kan bescladigen. Wat is'er nutter als 't vuil!  
 dit gebruik een Irsat-schender tot brand-sligting. D'Art-  
 fenij*

den Euzijn, en den oceaan of groote zee. Sie haar deelen en volkeren opgeteld en beschreven, onder ander  
 ren allerbest by Cesar en Tacitus.

*Wat haare naam belangt, dien leiden eenige af van get en man; als of de Duitse waaren uitnemende  
 oorlogsmannen: en klooke bescheermers van hunne vryheid. Want, alhoewel sy wel somwijlen in het veld  
 van de Romeinen dapper geklopt sijn, soo sijn sy echter nooit geboeljik overwonnen en ten ouder gebracht;  
 en de Rhijn en Donau sijn in het Noorden altijd geweest de paalen van het Roomse gebied. Alwaaron,  
 onder hen, Drusus en die van sijn stambuis, ja self verscheidene soo hooge als laaere keisere, meer uit  
 verwaandheid als naar waarheid, sich met de toenaam van Germanikus, dat is, der Duitfen overheer-  
 scher, flatteeren.*

Voorts sie van het hair der Duitfen. I D. 132 pag.

54. Drusus) Broeder van Tiberius en vader van Germanikus, welke, in Duitland oorloogende, by  
 goevalmet sijn paard struykelde, sijn beenen brak, en op den 30 dagh van die queisuir aldaar quam te  
 overlijden. Paterkulus, 2 B. 9 H. Strabo, 7 B. Livius, in het 140 uittrekfel. Sijn naam was evenwel  
 in Duitland by den gemeenen man soo vreeslijk, dat men de kinderen self daar mee verschrikte: gelijk  
 men noch heden, te GRONINGEN en in de omliggende landstreeken quansui deselve toenaud: de  
 droes sal jou haalen, soo gy niet wilt te vreden sijn. Dat is, te seggen; niet de duivel (gelijk dat  
 averechts word uitgelegt) maar de Roomse Drusus sal u haalen, en in slaverny gevangelijik weg stee-  
 pen.

Soo heet men ook op het slot te Benthem, in Westfalen, twee groote keisteenen, op malkandere vleggen-  
 de, duivels stoel en duivels kussen; daar die van de erwaarene Drusi of droes-stoel en kussen worden  
 genoemd.

Doch, omdat hier mijne aantekeningen hier mochten verre loopen, soo salsk verby gaan dat het Ben-  
 themer slot ene der kasteelen is; van welke Florus, 4 B. 12 H. 26 verdeel. gewag maakte; ook den  
 oichelsteen te Ments; dien sommige noemen het eeregraf van Drusus; welke beschreeven en vertoond word  
 van Joh. Huttichius, in sijne Versaamelingen, ontrent de Oudheden van Mentz, Apianus, enz.

55. Wetten) Van het bandhaven der wetten is gesproken, 2 D. 438 pag.

56. Maagd) Het Latijnschrijffse met het wordeken, vitta. Siet het geen wy seggen, I D. 199 pag.

57. Vliegers) In het Latijn insitta. Want gelijk de sluyer in verbaare vrouwen en selige maagden was  
 een kenteeken van een prijslike ingetogenheid, soo was het ook de lange sleep; met een kant gesoomd, vol-  
 gens het aangeteekende, I D. 199 pag.

58. Vrouwen) Het Latijn spreekt van de stola, welke wy afbeelden, I D. 121 pag.

59. Iliis) Van welke omstandelijik is gesproken, I D. 160 pag.

60. Eneas) Van Virgilius spraken wy, I D. 137 pag. en van Venus, als de grondlegger van het stam-  
 huis der Eneiden, dat is, der Albaaneren en Romeinen, I D. 33 en 192 pag. en elders.

fenij krenkt en geneest fomijds , ook vertoonfe wat gefont , wat fchadelijk kruid is. Een ftraat-fchender en voorfigrig reifiger hangt 't rappier op fij; defe om fig te verweeren , gene om te beledigen. Men leert de konft van welfprekenheit en om te pleiten; maar hier door werden fomijds fchuldige verweert en ontoofele onderdrukt. Van gelijken fal 't blyken dat mijn digt , foo 't met een gefont verfant gelefen wert , niemand ergusnis kan geven. En , die daar uiteenige ergusnis neemt , is fpoor-bijfter , en doet mijn werk te lijdig ongelijk. Als 't ook al gefeit moet welen : de fpeelen geven ook aancleiding tot ondeugden : fchaft dan alle fchou-burgen ook af. Hoe menig heer'er oorfaaken van fonden gegeven , die de fwaarde-fchermers , in 't fand , over de mat gefroot , lieten kampen! fchaft de Ren-fpeelen af , in die banen is d'utgelatenheid niette pluis : want daar fit 't vrou-volk naaft onbekende vinken. Waarom wandel-galetijen gefigt , daar eenige deerns in keuieren , om haare minnaars ter befemde plaats te vinden. Wat pick is 't heiliger als de kerken? Evenwel behoort fig een ftaal daar uite houden , die inzig toeliet om te kaaidrajen. Want is fijn Jupiters tempel , daar fal haar in-fchieten , hoe veel deerns

Jupiter bevugtre. Komt fe daar naaf in Junoos kerke , haar tal in 't bidden op-wellen , om hoe veele boelinen die Godin plagt te quijnen. Krijgtfe Pallas-beeld in 't oog , fij fal vragen , waarom die maagd haarfoon Erichthonius , ter ftuk geraapt , liet op keeken. Komfe in den tempel van de groote Mars , door u gefigt , daar falfe Venus , nevens haar ftuiker , de Wraak-Krijgs-God , voort de kerke deur vinden ftan. Sitfe in Iffis kerke , fij fal vragen waarom Juno dees' Godin over de Ioniffie en Tracife zee joeg. Sitfe Venus , de Maen , of Ceres , terftond falfe op Anchites , Endymion , of Jafius denken. Alles kan aan verkeerde finnen ergusnis geven ; maar alles ftan niet te min veilig op fijn beenen. Verder weert het eerfte blad van mijn Vij-konft , die alleen voor hoeren is gedigt , alle eerbare vrouwen af. Breekt een vrou-mens ergusnis in regen 't verbod van de priefter , 't werd aunftons van vuil gewelt betigt. Schoon 'tal geen vuil ftuk is ligt digt te lefen : want kuiffe deerns mogen veel lefen , datfe niet doen mogen. Dikwijf fiet een ft arige vrou alderhande poffen van Venus werk na-aep. Veffa's Nonnen fien wel naakte hoeren , fonder daarom van Veffa's priefter tot ft raf gevordert te mogen werden. Maar waarom valt mijn

- 61. Schouburgen
- 62. Sand
- 63. Renfpeelen
- 64. Wandelgallerijen
- 65. Kerken
- 66. Bevruchte

Siet het aangeteekende

- I D. 142 pag.
- I D. 160 pag.
- I D. 171 pag.
- I D. 200 pag.
- I D. 142 pag.
- I D. 190 pag.

67. Quijnen } *Ja op te fwellen , fiek te vergrammen , naar wraak te ftaan. Siet alleenlijk het aangeteekende , 2 D. 395 pag. en elders.*

68. Erichthonius } *Sie deefen afgebeeld , 2 D. 55 pag.*

69. Nevens haar ftuiker } *Gelyk fy , betrapt fynde , worden vertoond , 1 D. 240 pag.*

70. Wraak-krijgs-god } *Welken Auguftus een kerke beloofde , in den oorlog regens Brutus en Kaffius. Dus wierd deefe geplaatft midden op fijn merke of forum ; van welke , 1 D. 21 pag. Siet van deefen tempel wijdloopigh , Ovidius , in het 5 B. van den Alm. behalven Suetonius , in Auguft. 29 H. Dio , 53 B.*

71. Iffis } *Siet van haar kerke , 1 B. 142 H. doch van haar omsferven noch een koe fynde , 1 D. 72 pag. m 2 D. 30 pag. en eindelijk fiet haar afgegebeeld , 1 D. 156 pag.*

72. Anchites } *Siet van alle drie { 1 D. 33 pag.*

73. Endymion } *{ 1 D. 250 pag.*

74. Jafius } *{ 1 D. 186 pag.*

75. Ergens in ) *Te weeten adyta , een gedeelte der tempelen , waar in alleenlijk de priefsters mochten binnentreden ; alle andere de toegang fynde afgefneeden. Cefar , 3 B. der Burg. Oorl. 105. H. Servius , over het 2 B. van Virg. Encis.*

*Soo was , by de Joden , in bunnen tempel , te Jerufalem , een binnenplaats , waar toe niemand als de Hooepriefter ( en slechts eenmaal 's jaars ) mogt toegang hebben. Paulus , in de fendbr. aan de Hebr. H. 3 , en 25 verf.*

*Behalven dat ook by het Heidendom godsdienften en tempelplichten waaren , in welke een ieder fonder onderfcheid niet mogt tegenwoordig fijn. Want dus waren die van Bona. Siet het aangeteekende , 1 D. 255 en 268 pag. gelyk mede die van Bacchus. Siet 2 D. 90 pag. alwaar van Pentheus woord gefproken.*

76. Veffaas priefter ) *Geenfinus VALENTYN ; verfta liever hier de Boumeesters , wiens ampt het was allerbanus flag van fpeelen te laaten vertoonen. Terentius , in de Voorrede van het Moortje ; Cicero in de 3 Red. tegens Verres.*

*Vorders worden hier verftaan de Floralia of feefstagen van Flora ; in welke de boeren fiek naakt 'op de fchouburg lieten fien. Het geen fomwijlen foo wanschikkelyk toezing , datfe felf met haar onfchamdaardeid den quanaardigften deelen bloofen.*

mijn digt te over-dattel? Of waarom geeft mijn boek minne lessen? Hier valt niet te doen als schult en sonden te bekennen. 'T is mij leet dat ik dus mijn geestigheid en oordeel quistte. Waarom tojnde ik niet liever met digt-geweer op nieus aan Troje, dat de Grieken eens aan kolen setten? Warum trompette ik Thebe's krijg niet: hoe de twee gebroeders malkandre door-stieten, en de seve Koningen ijder een slads poort te beten, en de stormen namen. Ook gaf mij 't strijdbare Rome stof's genoeg, en 't is een vroom patriot die de geschigten van sijn vader-land trompet. Immers had ik d'een of d'ander van u meenigvuldige heerlijke daden, Casar, daar al de wereld gevoelen van heeft, hooren te dreunen, en sulken trek tot het lof-tuiven van u helde-stukken gehad te hebben, als 't gesigt na de schitterende sonne-stralen. Maar dit sou mij 'onregr te last gelegte werden: want ik be- weck een geringe digt-stof, en tot 't vernoemde wert uitstekende geestigheid vereist. Een Schuitje, dat in een klein meerje durft spele varen, mag sig daarom in zee niet betrouwen. Ik twijffel nog misfichien of ik bequaam genoeg ben tot ligt en sleg digt-werke. Schoon gij mij laste de reusen strijd te trompetten, mijn adem sou in 't blafen verflanen. Hier hoort een groeter stroom van digt-geestigheid toe, om Cæsar's heerlijke dadente trompetten, anders sou de stofde digt-pijpen over galmen. Dit onangefien, had ik mij evenwel verflout, hand san 't

werk te slaan; maar scheen weer in mijn schelpen te moeten kruipen, en, om u heellijkheid geen schand aan te doen, de pen in de koket te steeken. Dus viel ik weer op leur-werk en kitteldigt, veinsende, om digt stof te vinden, dat ik met minkittelend geplaat was. Ik wouste waargtig wel anders; maar 't schijnt ik kost mijn onheil niet voor-bij slappen, en was digt-geestig tot mijn straffe. Helaas! waarom leerde ik dit waarom hielden mij mijne ouders op 't leeren? waarom ooit mijn tijd tot letter-knabbeln besteed? Dese dattelheid maakte mij bij u hatelijk, om mijn Vrij-konst-digt, dat gij waande ege lieden tot onkuishheid te verlokken. Maar getroude vrouwen leeden haar sluiken door mijn ondercrigting niet, ook kan niemant iets leeren dat hij selfs niet wel en weet. Het dattel-digt, dat ik maakte, is sodanig geweest dat mij niemant ooit van schamperheid heeft konnen berigten. Ook is 'er selfs onder 't gemeene volk niet een getrouw man die door mijn vuile sauledeling mag twijfelen of hij hoorns draagt. Geloof mij: mijn leven verschild van mijn digt; ik leef kuis: en mijn digt valt dattel. 'T meeften deel van mijne werken, verdiget en leugenagtig, heeft meer tooms van dattelheid genomen, als denigter selfs. Ook drukt een boek de geftalte van 't harte niet uit; maar een eerlijke genuegte, dienende om de lefers overvloedig te vermaken. Anders sou Accius wreet: Terentius een smeer-lap: en, die oorlog trompetten, soldaten moe-

*Alwaaron, by toeval, Kato de jongere eens hier tegenwoordig sejnde, en de hoeren niet dorst voor den dagh koomen, voor dat men verfocht dien onafghebelijken man die plaats te willen verlaaten, en het volk humevryheid en plafsier te geven. Val. Maximus, 2 B. 10 H. 3. Voorb. Martialis, 1 B. 1 D. Seneka, 97 Br.*

*Van de Floxalia sal omstandelijk gesproken worden, over het 4 B. van den Alm. Siet ondertussfen Martialis, 1 B. 36 D. Laktantius, Onderw. 1 B. 20 H.*

*Voorts is ook van de Vestaalen gesproken, 2 D. 432 pag.*

*77. Troja) Van welk puikstuk meermaalen is gesproken. Siet de Bladwijfer.*

*78. Thebe) Van Thebe spraken wy, 1 D. 8 pag. van het omkoomen der vyandlijke broeders, 2 D. 261 pag. en van de 7 Koningen, en 7 poorten, 2 D. 363 pag.*

*79. Rome) Van welke stad bysonderlijk is gesproken, 3 D. 2 pag.*

*80. Casar) Augustus; van wiens daaden dikmaals is gesproken, te weetens; 1 D. 189 pag. en 2 D. 433 pag.*

*81. Reusenstrijd) Van welke mede meermaalen. Siet deselver-vertoord, 2 D. 13 pag.*

*82. Letterknabbeln) Soo wouste de jonge Nero, in het begin sijnner heerschappye, zee kennis te hebben van leelen of schrijven, wanneer hy quaansuis genoodfaakt was een doodvoornis te onderteekenen. Suctonius, in Neron. 10 H. en nadrukkelijker Seneka, in het B. van de Goedertier. 2 B. 1 H.*

*83. Hoornen draagt) Het Latijngebruikt deese wijze van spreken 3, dat by, door mijn toedoen, een ge-waande vader is. Voorts worden sulke vaders, gelijk sy, dat ook waardig sijn, niet onaartig geribbesakt van Juvenalis, in het 6 Berispd.*

*84. Ik leef kuis) Van deese verschooninge spraken wy, 3 D. 15 pag.*

*85. Accius) Een treurspeldichter (siet ook van deese, 1 D. 137 pag.) welke eenige spellen uit het Griekse van Sofokles, in het Latijn overbracht. Hoewel hy ruw en hard in sijn dichten wierd gesegt, so was hy echter soo gewild by Mark. Brutus, dat met sijn gedachten de tempelen en gedenkteekenen door hem wierden verciert. Cicero, in de Red. voor Archius, 11 H. Siet ook Quintilianus van hem gewaagen, 10 B. van sijn Onderw. 1 H.*

*Ondertussfchen waaren evenwel sijnne treurspelen wreed, bevighen doordringende, volgens den selven 3 B. 13 H.*

*86. Terentius) Van wiens werken, 1 D. 137 pag. in welke doorgaans, bysonderlijk in den Kamerling 2*



ven sijn. Vorderben ik 't alleen niet die dartel min-digt  
maakte: maar wel alleen die daarom gestraft wiert. Wat  
97 dunkt u van den onnen Anacreon 's lier digters les,  
die inhoud, geen minne-werk te beginnen als niet een  
98 dronken hoofd? Wat quælde de Lesbier Saffo anders als  
minne lang? Evenwel waren Saffo en Anacreon. Itrafloods.  
99 Ongeedert bleefge, Kallimachus, schoon gij u lofers dik-  
100 wijl u lief-koofseij met digt meldt. Menander maakte  
geen blij-eind-spel sonder min geleffel; en plagt even-  
101 wel van de jeugt gelefen te werden. Wat behelst Home-  
rus beleging van Troye anders, als een schandlijke over-  
102 speelfter? [Helena] om wiens wil krijg tusfen man en pol  
geweest is? Waar van begint hij eer te galmen, als dat  
103 Agamemnon op Chryfes dogters verliefde? of dat 't out-  
104 vrenden van Brifeis onlusten onder de Veld-heeren ver-  
wekte. Wat vervat sijn Ulyffes anders, als een vrou, die,  
bij 't af-wefen van haar man, van veele vrijers wiert gevrijd.  
105 Wie verhaalt anders, als Homerus, dat Mars, net Venus  
in over-fpel betrapt, foo naekt sijlagen, op 't bed in 't net  
warden. Wie meldt ons anders, als de grootte Homerus,

dat de twee Godinnen [Circe en Calypso] op een vremdeling  
[Ulyffes] verliefden? Treur-spel-digt overtreffte alle schrijf-  
foortre in staatigheit; maar dat behelst ook altijd min-  
stos. Want wat hebbe in Hippolytus anders, als heete min  
108 van de wreede Fedra? Canace is berugt door 't minnen  
109 van haar broeder. Hoe! heeft Telops met d'ivoiren  
110 fchouder, door min genoot, met sijn Frigaans gefpan  
de Pifeer Hippodamia niet vervoert? Den prik van ge-  
schonde egt-porde Medea haare kinderen te vermoorden.  
111 De min was oorfake dat Konig Tereus met sijn boel Filo-  
112 mela, en wijf Prohne, die nog haarfoon Itis betreut,  
fchielijk in vogelen veranderden. Had Thyestes, dien  
fchender, sijn fuster Aërope niet bekrופן, men fou niet  
lefen dat de fon-roffen agter uit deinfden. Noit had de  
114 basterdaardige Scylla op 'treur-toneelgekomen, ten waar-  
se uit minne van Minos vaders lair had afgefcchooren Die 115, 116  
de treur-fpelen van Elektra, en uitfinnigen Orestes leeft,  
117 die leeft 't overfel van Egeffus en Clytemneffra. Wat  
118 wil ik op halen van Bellerofon, dien brusken Chimcer  
ver-

een vleende smeerlap of pluimstrijkende tafelfeefem word ingevoerd. Wat hem felven aangaat, by was  
afkomstig van Karthago, naderhand vrygemaakt, en fult een vriend van de jonge heeren te Rome, dat  
men meende, dat sy iets van het huzne onder sijne fpelen mengden. Hoewel hem deefe gemeenfaamheid niet  
veel baatte, nademaal hy, in een geringen ftaat, is gestorven van herteer, om dat by eenige sijner blyfpellen,  
in een fchipbreuke, was quijt geraakt. Siet Suetonius (foo noemt men den fchrijver hier af) in het Lev-  
van Terentius, en Donatus, sijn uitfchryver.

97. Anakreon) Van welke, 1 D. 239 pag. alwaar ook word gefproken van sijn vaderland Teos.

98. Saffo) Genoegfaam in dit werk bekend door haar mimmebrief. Siet 1 D. 103 pag.

99. Kallimachus, Ba ttiades

100. Menander

101. Homerus

102. Helena

103. Chryffis

104. Brifeis

105. Mars met Venus

106. Circe

107. Kalypfo

108. Hippolytus

109. Kanace

110. Pelops

111. Medea

112. Tereus

113. Thyestes

114. Scylla

Van welke alle

1 D. 137 pag.

1 D. 137 pag.

1 D. 136 pag.

1 D. 237 pag.

1 D. 10, 74 en 82 pag.

1 D. 10 pag.

1 D. 240 pag.

2 D. 380 pag.

1 D. 164 pag.

1 D. 24 pag.

1 D. 54 pag.

1 D. 39 pag.

1 D. 44 pag.

1 D. 476 pag.

1 D. 39 pag.

2 D. 249 pag.

115. Elektra) De grootmoedige fuster van Orestes: die hem niet alleenlijk bewaarde en van de dood be-  
vrijdde, toen haar vader van de overfpeelers werd vermoord. Seneca, in Agamemnon: maar die hem ook be-  
bulpig was in haar overfpeelige moeder, de moorderes van haar vader, om te brengen. Sofokles, in E-  
lektra.

Sy heette ook Laodice, en bleef reine maagd (bet geen in der aalouden kittelige eeuw al wat raars moes  
sijn geweest) in een hoogen ouderdom, tot aan haar fterftag. Euripides, in Helene, Treurf. Elianus, 5 B.  
der Vertell. 26 H.

116. Orestes

117. Egeffus

118. Bellerofon

{ Van welke } 1 D. 38 pag.

{ } 1 D. 40 pag.

Op welken verliefd wiert Stenobia, vrouw van Pretus der Argiven koning. Doch  
sonder vrucht; des fy hem beklagde by haar man. De man fterde hem naar Lycie tot sijn schoonvader,  
Joban

vermeesteras, die door valſche berigtig van Stenobea bijna om hals rskte? Wat ik feggen van Hermione, van Atalanta, van Caſſandre, Eebus priesteres, waar op Agamemnon verliefde? Wat, van Danaë, Andromeda, Semele Bacchus moeder, Almena, en hoe twee nagten in een ſimolten? Wat, van Admetus Pelias ſchoon-foon, Theſeus, en den Theſſalier, [ Proteſilaus ] die 't cerſt van de vloot aan de kyrt van Troje landde. Voegt hier bij Iole, Deidamia Pyrihus inoeder, Megara Hercules wijf, Hylas, en Ganymedes. Den tijd ſou mij begeven in 't aanwiſſen van minne-werk in de treur-digten: ja mijn

boek ſou naalijks d'enkele namen niet konnen behelſen. Nog hebtge in de treur-ſpeldigen bordeel-ſpreenwerij, en veel hoere taal. Den digter blijft ongedeert, die een verwiſſde Achilles ſchilderde, krenkende den luſter van ſijne heidendaden met 't ſpelen op ſijn lier. Ariſtides toonde onder anderen ſijn verſtant in 't op-halen van de vuilgheid der Mileſiers: nog wiet hij daarom niet uit ſijn ſtad verbannen. Ook Eubius nier, dien bordeel-geſchichtſchrijver, die leerde vrug afſetten. Veel min den digter, die onlangs 't werk van de Sybaritaanfſe loer maakte, en die vorders haar broed-polluren onder de man bragten.

134  
135  
136  
137  
138

*Jobates. Deefſee Bellerofon vechten, met weinig volk, tegens de Solymi, op hoop dat hy ſou omkoomen. Ondertuſſen wierd by dit volk meeſter. Hier op is hy gefonden tot Chimera, welk gedrocht by mede verwon; volgens het aangetekende, 2 D. 267 pag. hebbende van de goden gekregen het paardeke Pegasus; gelijk geſegt is, 1 D. 105 pag. Na welke overwinninge Jobates hem ook een dochter gaf, by welken by drie kinderen teelde; terwyl ſich Stenobea van ſpijt het leven benam. Homerus, in het 6 B. van den Ilias. Doch eindlijk brachten deefſe overwinningen een hoogmoed in Bellerofon; het geen hem het leven koſte. Hyginus, in de 57 en 243 Verdicht. Apollodorus, 2 B. Fulgentius, 3 P. der verklaarde Verdicht.*

119. Hermione	} Van welke alle	1 D. 8 pag.
120. Atalante		2 C. 295 pag.
121. Caſſandra		1 D. 130 pag.
122. Danaë		2 D. 118 pag.
123. Andromeda		2 D. 121 pag.
124. Semele		2 D. 77 pag.
125. Alkmena		1 D. 44 pag.
126. Admetus		1 D. 63 pag.
127. Theſeus		1 D. 11 pag. en elders.
128. Proteſilaus		1 D. 66 pag.
129. Iole		1 D. 42 pag.
130. Deidamia		1 D. 13 pag.

131. Megara ) Vrouw van Herkules; die Lykus, dwingeland van Thebe, poogde te overmeldigen en ſe ſchenden in het afweſſen van haar man. Doch Herkules, van den believeerd wederkeerende, en ſijn lieve vrouw vindende overbeerd, dood Lykus en alle ſijn aanhangelingen. Waar op ( Juno ſijn ſinnenlyſtelijk onſtellende ) by aan het rauwen valt, en in ſijn delligheid, Megare nevens haare kinderen doorſchiet. Seneka, in het Treurſp. van den Dollen Herk. Hyginus, in de 31 Vertell.

132. Hylas	} Van welke	1 D. 228 pag.
133. Ganymedes		1 D. 279 pag.
134. Achilles		1 D. 12 pag.

135. Ariſtides ) Een dichter van Mileſus ( van deefſe ſtad ſpraken wy, 1 D. 263 pag. ) welke in vaarſen de geile boevſtukken, ten miſten de minneryen der Mileſiers beſchreef. Plutarchus, in het leven van Kraſſ. en elders. Sie van deefſe Tanaq. Faber, in de derde ſijner Sendbriev.

Doch merk ook aan dat by de Grieken alle vertellingen, die dertel en vol liefde ſijn, worden gebeten Mileſiaca. Apulejus, in de Vooreden van ſijn Geſtaltverwiſſeling by Ang. Politianus, 1 Honderdt. der Mengeld, 16 H.

136. Eubius ) Welke ſchreef van het aſdriiven van tegens dank ontfangene vruchten; het geen een miſdrijf is, de Geneeſheeren ten hoogſten verboden ſelf by het heidendom van grootvaer Hippokrates. Alwaanvom beden ſeker die geene ſijne beſchulligen, die, in hunne Geneeskundige aanmerkingen ( te weeten in de gemeene landtaale ) ſtoffen noemen en ontdekken, tot ſulk een gruwelzaad niet onſienſigh. Siet onder andere, Meibomius, over den Eed van Hippokrates.

137. Sybaritaanf ) Van Sibaris ende Sibarſten, vervolgens ook van de ſchrijvers der Sibaritiffſe ſchriſten, ſpraken wy, 2 D. 409 pag. wiens naamen ( te weeten Miſthon en Hemithoon ) wy vonden by Lucianus, aangetrocken van Ang. Politianus, 1 Honderdt. 15 H. Siet ook van deefſe Martialis gewaagen 2 B. 96 D.

138. Brodpoſtuiren ) Van welke mede is geſproken, 1 D. 193 pag. Soodanige waaren mede geſchreven van de geile Tiberins. Atheneus, 8 B. of van de Samiffſe Niko, en de Leſbianſſe Kaliptrates. Atheneus

In teengedeel sij die en diegelyke werken onder denkwaardige (schryven van geleerde mannen gerekent, en door vergunning van d'opperheerschappij) gemeen gemaakt. Maar om mij niet alleen met uitheemse wapenen te verweeren. - Selfs de Romeinsche boeken behelfen veel min-fakerijen: Want gelijk de hoogdravende Ennius met een swar-bas den oorlog dreunde, Ennius, groot ven verland, maar rou in digt-konst; gelijk Lucretius ontvont d'oorfaken van 'vervlindent vuur; [den bliksem] en voorstelt dat zee, hemei, en aard vergaan sal; soo heeft ook de darteel Caullus dikwijl hergalmt sijn meiseje, dat hij verkeert Lesbia noemde: behalve dese, liet hij veel minne-digten uit gaan, waar in

hij sijn eige sluikerrij melt. Deseelve, of diergelyke vrijheid, had de korte Calvus, die sijn snoepen op verscheide wijzen ontdekte. Wat wil ik op-halen het digt van Tigidas en Memmius, die de naakte waarheid te pronk setten. Voegt hierbij Helvius Cinna, Anser, geelder als die, 't ligtvaardig digt-werk van Cornificius en Cato, en de boeken, die eerst betijfelt met een valsen naam van Perilla, nu uitgegaan sijn onder de naam van Metellus. Varro, die den togt der Argonauten schreef, kost sijn boeverijtes ook niet in de mon houden. Met 't selve sap sijn overgoten de digten van Hortensius en Servius Sulpicius. Wie fou vreesen fo groote mannen na te stappen. Sifenna vertaalde Aristides digten, en leed geen hinder, schoon hij, nevens sijn

142

143

144

145, 146

147, 148

149, 150

151, 152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

5 B. gelyk mede van zekere *Astyanaissa*, Cyrene, en *quansuis een dienstmeid van Helena*, volgens Suidas en Helychius. Immers over het verlies en missen van deese werken mogt wel een eerlyk hert in sijn schik sijn, en de allervernielende Tijd bedanken, indien de *Venusboef helen sijn schade met de vuile boekjes van Artetijn en Aloisia niet verfestede.*

139. Ennius) *Van welken dichter is gesproken*, 1 D. 137 pag.

140. Lukretius) *Van welken Natuurkundigen, en van de roekomende vernietiging der saaken door het vuur is gesproken*, 1 D. 137 pag. waar bymen noch kon volgen de 7 Br. van Seneka, aan sijnen Lucilius.

141. Katullus) *Siet van hem en sijnne Lesbia mede*, 1 D. 185 pag.

142. Kalvus) *Een beroemd redenaar, sijnde geweldig scherp in sijnne aanklachten. Hy streed langen tijd met Cicero, wegens de rang in de welsprekenheid. Was ook de geringste niet onder het dichterdom, volgens onse aantekeningen*, 1 D. 185 pag.

143. Tigidas) *Een dichter, niet soo seer bekend als de voorige, hebbende beschreeven sijnne mimeryen met seker venusdierje onder de naam van Perilla. Van deese spreekt Suetonius, in het B. van de doorluchtige Schoolmeesters*, 1 I H. en elders.

144. Memmius) *Mede een dichter onder de minder bekende, aangehaald van Suetonius*, in Jul. 49 H. sprekende van Cefars gemeenzaamheid met vorst Nikomedes.

145. Helvius Cinna) *Virgijls tijdgenoot. Virgilius, 9 Herdersgef. Martialis, 10 B. 21 D. mogelijk deseive, die Smirna schreef, een duister en onverstaanlyk gedicht, hoewel binuen de tijd van 10 jaaren bearbeid. Servius, over Virgyls 9 Herdersgef. Katullus, 96 D.*

146. Anser) *Schryver der lofgedichten van Mark. Antonius, van Cicero aangehaald, in de 13 Reden tegens Anton. sprekende van de Falernisse saailanden. Hy was een rogenstrevter (doch niet veel gerekend) van den hoofddichter Virgilius. Propertius, 2 B. 34 D. Servius, over Virgyls 9 Herdersgef.*

147. Kornificius) *Hekeldichter ontrent de krygers, die by gebelde haasen gewoon was te noemen: wiens suster Kornificia, volgens Eusebius, uitsluitend was in sneldichten. Hy leefde ten tijde van Nepos, Salustius en Lucejus; alle in het schryven der Geschiedenissen seer geacht.*

148. Kato) *Valerius Kato was een leermeester in de taalkunde, bysonderlyk ook ontrent de Dichtkonst. Hy schreef, onder andere, Diana en Lydia, twee roemwaardige hoofdgedichten. Suetonius in het 1 B. van de doorluchtige Schoolmeesters.*

149. Metellus) *Liever Metella, meester VALENTYN; aangesien hier word gesproken van Dichters (sonder die evenwel te noemen) die zekere Metello vryden en roemrechtig maakten onder de versierde naam van Perilla.*

150. Varro) *Varro een Narbonenser, toegenaamd de Atacijner; roemende in sijnne gelichten, eene Leukadia. Hy schreef ook die Thessalianse Plestoght; het sijn den Grieksen Apollonius vertaalende; het sijn slechts hem van verre navolgende. Quintilianus, Onderw. 10 B. 1 H. Suetonius, in sijn Brokkeling, by Eusebius. Statius, 2 B. der Mengeling, 7 D. behalven Seneka, Servius, enz.*

*Het Latijn spreekt van het schip Argo ende rievier Fasis; van welke, 1 D. 28 en 29 pag.*

151. Hortensius) *Een hoogeromd redenaar, en dagelyken rogenstrevter van Cicero, mede gerekend onder het Dichterdom, by die van den geslen trant. Gellius, 29 B. 9 H.*

152. Servius) *Servius Sulpitius was mede een schryver van dertele minnedeeuen; volgens Aufonius, in het sneldicht.*

153. Sifenna) *Een welbekend historischryver by die van Rome; doch die mede is gewest de vertaaler*

203

154 ftingefchigten, de hand aan ligt bordel-werk floeg. Gallus wiert niet befpreet om 't befoefuiten van Lycoris, maar om dat hij, dronken fjinde, de tong niet dwingen  
 155 konf. Tibullus meent dat herlompheid was den eed van fijn diert te geloven, om dat fij 't felve, aangaande fijn fluikerij, voor haar man loghende. Eindlijk leerde hij, volgens fijn feggen, hoe fij haar oppaffer moft d'oogen uitleken, en dat hij ellendige daar door nu felvs lijden moft. 'T heugde hem dat hij dikwijf gelegenheid nam om fijn matres bij de hand te grijpen, quansuis om haar  
 155 fteen-ring of fignet prijfen. En, na fijn verhaal fprak hij dikwijf knik en wenk-taal, en trok op de ronde tafel met de vinger verhoole ken-trekken. Vordert leerthij door wat kruide-fap de blaauwe viekken van de huid gebet konnen werden, die de minnaar in 't leffelen met de tanden in den hals uippelt. Eindelijk verfoekt hij op een man, die 't wijf te flot gaafloeg, dat hij top hem mede paffieu fou, ten einde fij haar niet verlopen mogt. Hij wijf wel wieu de hond bebafe, dewijl hij alleen om haar hius hunkelde, en waarom hij fook dikwijf voor de geluste deur hemed. Sulke en diergelijke fluk-leffen geeft hij overvloedig, en leert op wat wijfe getoude vrouwen haar suans konnen uitftrijken. Dat hinderde hem gants niet. Want Tibullus wert geliefen, behaegt de lefers, en was reets  
 156 onder 't volk bekend onder u heerfchappij. Dese lve lef-  
 157 fen fultge vinden in 't digt van de lief-koofende Proper-

tius: die evenwel daarom geen de minfte fchand is aangedaan. Haar fpoor ben ik gevolgt van Lycoris, van voortreffelijke mannen als mijn voorgangers te noemen laat de befcheidenheid niet toe. ('K bekennt, ik was niet eens bekommert, dat ik alleen fook fchipbreuk lijden, op een water daar fook vele fchepen voor mij behouden waren over gefelit. Andere fchreven van de dobbel-konft, luk-  
 158 konft, een werk dat bij onfe ouderen een fware misdad fou geweft fijn: wat greep in 't roeren is; hoe veel oogen te plakken, en fchadelyke twee afen te mij-  
 159 den fijn. Hoe veel oogen de fcs kamte dobbel-steen heeft tot wift of verlies: hoe de fteenen gehuft en geworpen moeten werden. Hoe in 't ber-fpel fchijff-foldaten van verfcheide couleur reets weegs in haar vijand vallen, als de middel-fchijff door een dubbele geflagen werd. Hoe men na de konft den vijand vervolgt, of de voort-  
 160 baatige [fchijven] in trekken, en niets veilig onverfelt [met enkele fchijven] loopen kan. Nog fchrijven van een klein fpel, 't welk met drie fteentjens wert gefpeelt, [drie of negen fteek] waarin 't fpel gewonnen is almen drie fteentjens op een rij kan fpeelen [een meulen maken].  
 161 Sulke en diergelijke tuiffcheerjen, (die ik niet alle op hant-  
 162 len fal) dienende tot fpieling van de koftlike tijf, vintge bij andere befchreven. Dese fingen van 't kaatsen en  
 163 balfatfoenen, gene van de fwem-konft. Andere van de tol-  
 konft

van de Milefata van Aristides. Siet van hem gewaagen; behalven Servius en Charifius, Paterkulus,  
 2 B. 9 H. Cicero, in Bruto, en in het 1 B. van de wetten, en elders.

Van Aristides fpraken wy boven, 3 D. 30 pag.

154. Gallus) Sie van Gallus en Lycoris, fijn vrijfter, het aangeeteekende, 1 D. 158 pag.

155. Tibullus) Van welken minnedichter, 1 B. 137 en 183 pag.

155. Steenring) Sie deefe bedriegerijtes der fuedige lievelingen by gemelde Dichter zelf; doch mede by onfe Nafso, in de Vrykonft en in de Minnedichten.

156. Heerfchappij) Aangefien Tibullus en Ovidius op eenen dag fijn gebooren; te weeten, op den 20 van Maart, in het jaar 710; op welke, in den veldslag by Mutina, fijn gefneuveld de beide burgemeestren, Hirtius en Pansa. Welkers plaats toen, tegens dank van den Roomsffen raad, weder innam Oktavius en fijn bloedvriend Pedus. Suetonius, in Aug. 11 H. en elders.

Sie dit Tibullus van hem felve fchrijven, 3 B. 5 D.

157. Propertius) Niet de geringste der Mimedichterren, een Rooms ridder; welke fijn vader hebbende in de burgerkrijgen verlooren, en van het grooffte deel fijner goederen ontbloot, Merania fijn vaderland verliet, naar Rome trok, en aldaar fich wikkeld in de gunft van dien voorftander aller geleerde, Mecenas, en dandichter Gallus. Sijn vrijfter was eens Hoffia, doch by hem gebeten Cintbia. In fijne gedachten en ftoffen volgde hy de Grieken, Filetas en Kallimachus. Van hem gewaagen, onder veel andere, Martialis, 14 B. 189 D.

158. Dobbelkonft) In het Latijn alca, Siet het aangeeteekende van den alca, de tali, en de latrun-culi, 1 D. 230 pag.

Doch ik heb aldaar, mogelijk al te stout, overgefet, de kaart; aangefien de Rechtsgeloorde niet fpecialijk dit fpel, maar allerhande slag van fpeelen door alca verftaat. Siet den Tit. de aleatoribus, tweeten, Digest. 5 tit. 2 leg. 1 paragraph.

159. Aafen) In het Latijn canes. Siet van deefe, gelijk van de fchijff-foldaten, gemeld 1 D. 230 pag.

160. Meulen) Sie van dit fpetterje Bulengerus, in het B. van de algemeene fpelen der Grieken en Romeinen.

161. Diergelijke) Siet het Gedicht (van fommige onfe Nafso toegefchreven) van den Nooteboom.

162. Kaaten) Van welke, 1 D. 260 pag.

163. Swemkonft) Deefe was fook verre in gebruik by de aaloude, dat men van een domme en onbedrevene feide; hy weet noch van letteren, noch van fwemmen. Plato, in het B. van de Wetten, 3 B. Sueto-

164, 165 konst, andere van 't vel verwen : sommige van gaste-malen  
 166, 167 te bereiden : andere leeren potteel aard bereiden, en wa-  
 pullen bequasa sijn om met wiju te vulen. Diergelijke  
 168 quakken lingen in de rookerige maand van December,   
 ik op Saturnus feest, waarvan den digter nooit hinder leed,   
 ik, door sulke staten misleid, maakte ook vrolijk digt,   
 maar 't brak mij suir op. Om te beluaten, 'k sie onder   
 so veele digters niet een, die om sijn werk geruïneert   
 werd, als mij selve. Genoomen ik had ligt en vuil ka-  
 mer-spelers digt geschreven, waar onder alijd ongeoor-  
 losse min-na-aperij speelt; in welke door de bank een   
 op-gequikt overspelert wert vertoont, en een loos dier   
 haar botte man uit strijkt. Dit apen spel beschouwt niet   
 alleen alderhande slag en onder, maar ook een groot ge-  
 deelte van den Raad: en 't is niet genoeg dat daar vuil bor-  
 169 deel-digt wert gehoort : maar 't getigt zelfs weid door-  
 gaans verhoort door onwtigte gebaerden. Als een geil-  
 vlieger sijn paard doffer door dese of gene voort onder-quik-  
 staart heelt, wert hem toegesjuig, en uit een gal hart   
 den palm aangeboden. Dus trekt dit slag van digters winst   
 in plaats van straf te lijden om 't think digt, dat sels een   
 schout voorveel gelds kopen moet. Overstet, August-170  
 dat, de rekeningen eens van u spelen, gij sult bevindin-  
 dat u veel diergelijke flinkerijes veel gelds gekoft heb-  
 ben. Dese spelen heekt gij dikwijl beschouwt, en sels laten   
 beschouwen. Soo rekrig buigde sig u Mafestet tot al-  
 les, en doorfisg keurlijk de tooneel slaukeij met d'oo-  
 gen die 't opfigt over de gantse wereld hebben. Soot-171  
 geoolloft is sluik-aperij-digt te schrijven, heeft mijn dar-  
 tel digt min stat verpoot. Heeft die digt-soort meer   
 vrijheids om datse op 't tooneel in schou-burgen wert 172  
 gespeelt? Daar sijn mijn digten ook dikwijl voor 't volk be-

169 Suetonius; in Aug. 64 H. Voorts oeffende ieder sich hier in, of gesontheids halven, in hume bysondere vy-  
 vers en waterbaden. Plinius, 2 B. 17 Sendbr. en elders. of om in den oorlog, by sommige gevallen, hier  
 van sich te kunnen bedienen. Vegetius, 1 B. 10 H. 2 B. 23 H. en elders meer.

170 Soo swommen self de veldheeren, in een bysondere nood/saaklykheid, te weeten; Lucullus. Florus 3 B. 5 H.  
 171 Verdeel. en Julius Cesar, Suetonius, in Jul. 64 H. ja Xenophon teekend aan (in den optocht van Cyrus)  
 dat de onbedrevenheid in deese konst de legermagt van den koning Cyrus geen kleene schade heeft toegebracht.

164. Tolkonst ) Van welke 1 D. 261 pag.

165. Velverwen ) Van welke, onder andere, het Gedicht, gemeentlijk achter het werk van Ovidius  
 geplaatst, de medicamine faciei, van het Blanketten.

166. Gastmaalen ) Hier af schreef bysondertlyk de lekkerbek, Apicius. Seneka, van het Gelukfalgig  
 leven, 11 H. en in de Troostreden aan sijn moeder Helvia, 10 H. doch, sijn heden ook niet in alle mans  
 hande Verstandige Kok, het Konstig Voorfrijden; en meer andere diergelijke beuselboekjes, waar  
 mede wy seker Romein en Griek verre voorby streeven? Maar seede-zipfen heeft hier geen plaats, en ook is  
 de tijd al te kostelyk om deese druck te roeren. Wy sullen liever by de aaloude blijven, en die meer van hume  
 kookkonst en opsliskunde begeert, wijfen naar Atheneus, en Makrobios.

167. Potteelaard ) Onder de voorwerpen der Roomse brood/dronkenheid was ook het aardewerk; doch hoe  
 sy op hume gastmaalen en besoeckjes pronkten met de Murrhina en Samia; onse vrouzjes durven hen wel  
 uitarten met hare lampetschoels, kommen en vlessen van het oulste en dierste kraakwerk.

Wat de murrhina aangaat, sy waaren het porcelein niet ongelijk; ook, sonder te scheuren, een heete wocht  
 kumende inhouden; van verve, of rood, of gloeiend, of wel hagelwit. Plinius, 37 B. 2 H. spreekende  
 van Pompejus, van wien sy allereerst te Rome sijn gebracht. Suetonius, in Aug. 71 H. Propertius, 4 B.  
 5 D. Martialis, 14 B. 113 D. en elders. Juvenalis, 6 Berispd. Seneka, van de Weldaad. 7 B. 9 H.

Van het aardewerk van Samos gewagen Plinius, 35 B. 12 en 16 H. Aufonius, 8 D. spreekende van koning  
 Agathokles.

168. December ) Teweeten op Jen 17, 18 en 19 dag van deese maand; sijn de boogtijd van Saturnus,  
 ingesteld ter gedachtenisse van sijn Gulden Eew. Op welk feest dan de slaven met hume heeren aansaaten,  
 sonder onderscheid; de vrienden over en meer over geschenken aan malkanderen toefonden; de schoolen waaren  
 toegeslooten; de rechtsplegingen bielden op; de togaas of staatrokken wierden verwisseld tegenlichte synthes-  
 en eindelyk een uitmuntende vryheid in boertig doen en seggen ieder was vergunt. Siet Martialis,  
 41 B. 1 D. Statius, 1 B. der Mengeld. 6 D. Suetonius, in Aug. 32 H. Makrobios, 1 B. 11 H. Athenæus,  
 1 B. behalven Dio, Plinius, Solinus, enz.

169. Kamerpelers dicht) Hier word niet het Blyspel, maar het spel der mimen, naar den trant der  
 Blyspelen opgeset, verstaan. Deese mimen vertoonden hume personagien met een bysondere geilheid en  
 ongeschiktheid soo in woorden als gebaerden, en sijn deswegen ook somwylen afgekeurd en ten schouburge  
 uitgedreven.

Soodaanige waaren die van den ridder Laberius. Suetonius, in Jul. 39 H. Horatius, 1 B. 10 Berispd.  
 welke mede in het algemeen van deese speelen schrijft in het B. van de Dichtkonst.

170. Koopen ) Van het koopen der Toneel speelen is elders gesproken.

171. Toneelsluikeryen) Hoedaanige ons heden noch ontmoeten by den boertigen Plautus; welke in  
 sijn

bedank, en dikwjl in u bij-wefen knoddig beaapt. Im-  
 mers hebbe in u huifen foo wel fchilderijkes, die ver-  
 173 vane knip-poftuiren uit drukken; als konfige ftukken  
 174 van geconterfeite Staats-helden. En gelijk Ajax staat gef-  
 childert met een norffe greins in 't aanfigt, en Medea  
 175 met felle moord blikken; foo vintge ook een natte Ven-  
 us, die 't drupent haar met de vingeren droog nijpt,  
 en lijke offe even uit 't zee-fehnm gebooren wiert. An-  
 dere trompetten bloedige oorlogen; defe uwe, geene, de  
 daden van u geflagt. De wangunftige natuur heeft mij en  
 176 mijn digt-geeft eng bepaalt. Maar Virgilius, die voor-  
 treffelijke digter van Eneas fukklingen, 'n weer ege gefchre-  
 ven, bragt fijn ftrijdbaar held in 't ledekant van de Tyrifse  
 Dido: en wert in 't geheele werk niets fmaaklijker gele-  
 den, als d'onegre minne-pleging van dit paar. Die felve  
 digter quinkeleerde in fijn jeugt eerst vrijgige van Fillis en  
 Amarillis op fijn hardes pijp. Ik fchreef ook in mijn jeugt  
 tot mijn naedel, diergelijke stof, en droeg, fchoon ik daar  
 in 't eerst niet mede misdeed, alderoert ftraf. Want 'k  
 had die digten al uit gegeven, doe ik voor u, alstugt-  
 177 meefter, foo dikwjl, niddert, repard in de monftering  
 wiert voor goet gekoort. Dus hinderen mij mijn fchriften  
 in mijn onden dag, die ik te onvoorfigtig meide mijn  
 jeugt niet te fullen voor de fcheenen fpringen. Dewraak  
 over mijn oud digt droop mij fpa op 't hoofd, en mijn  
 fchult wert mij vrij laat betaalt. Maar, op datge niet en denkt,  
 dat mijn digt-werk ligt tierelieren is; weet dat ik fom-  
 tijds grover bas blies. Ik heb twaalf jaar-getij boeken,  
 ijdet gepaft op ijder maand, gefchreven, welk werk on-  
 langs onder uwen naam gedicht, en u toe geheijgt,  
 Czar, door mijn onheil onvolwrogt bleef. Hier en bo-  
 ven digte ik koninklijkreur-fpel, foo hoogdravend van  
 ftijl als die stof vereift. Nog maakte ik; fchoon de gef- 178  
 ftaafaan 't werk ontbrak, de Hefcheppingen. Og konfte  
 uttoornig gemoet een weinig tijds bedaren, en u verlic-  
 digen daar in eenige verfen te lezen: weinige verfen, Cz-  
 far, waar mede ik, beginnende van 't begin des werelds,  
 vervolgete tot uwen tijd toe: dan fouge fien wat inborft gij  
 mijn gaefe, en met wat toegengen hart ik u en d'uwen  
 betrompette. Ik heb niemand met bits digt gefhoken,  
 nog eenig vers gehakt dat iemand feilen heket. 'K  
 heb altijd galagtig fchimp-digt gefchuwt, en nooit letter  
 gefchreven, die vergiffig bij 't gefpreen fpeit. Onder  
 foo veele Roomfe digters, en duifenden, van mij aangeg-  
 togen, ben ik d'eenigfte die door digt-konft gefteken 179  
 wierd. Waarom ik meen dat geen Romein om mijn on-  
 heil in de vuift lagt, maar wel vele bedroeft fijn. Ook  
 kan ik niet gelooven, dat iemand mij in mijn jammer  
 befpreeude: foo hij maar iets wilde doen tot loon van  
 mijn goethartigheit. Om defe en andere redenen bid  
 ik u, o vader, forg, en behoeder van 't vaderland, dat  
 u Godheid mij genade verleene, niet om weder in Italie 180  
 te mogen komen, of 't moft wesen dat gij mifchien t'een-  
 ger tijd, door langdurig ftraf omgewent, foo grooten  
 genade wout verleenen; maar om in weiger en met ge-  
 ruster ballingfchap te leven: op dat mijn ftaaf met mijn  
 mifdad over een kome.

*fijn meefte spellen de paalen der fedigheid overtreed, daar in tegendeel Terentius by hen geduurig fch on-  
 berifpelijk binnen defelwe is houdende.*

172. (Toneel) Pulpita in het Latijn, te weteen de plaats, waar op de tooneelften fch begaaven om te  
 fpreken, te fingen of te danfen. Sie van haare timmeragie Vitruvius, 5 B. 6 H.

173. (Knippoftuiren) Sie van diergelijke konftkamers het aangeteekende, 1 D. 193 pag.

174. (Ajax) Wiens afbeeldinge, gelijk mede die van Medea, voor veel gelds gekocht, door Cefar ge-  
 ftell fijn in den tempel van Venus de Teelfter. Plinius, 35 B. 11 H.

175. (Venus) Van welk meefterftuk is gefproken, 1 D. 34 pag.

176. (Virgilius) Welke de minneryen van Eneas en Dido fchreef, in het 4. B. van den En. met een  
 denkende van Fillis, in het 3, en weder van Amarillis, in het 1 en 8 Henderslied.

177. (Monftering) Sie boven, 3 D. 22 pag.

178. (Stijl) In het Latijn cothurnus, van welke, 1 D. 137 pag.

179. (Dichtkonft) Hier Latijn noemd Kalliope, eene der negen fusteren; van welke 2 D. 138 pag.

180. (Romein, Quirijt) { Sie het aangeteekende { 1 D. 125 pag.

181. (Italie, Aufonie) { Sie het aangeteekende { 2 D. 385 pag.

Einde van het Tweede Boek.



D E

# KLAAGBRIEVEN

Van

## PUBL. OVIDIUS NASO.

### DERDE BOEK.

#### EERSTE KLAAG-BRIEF.

*Ovidius zend dit Boek, geijk het eerste, naar Roome, haveloos en onopgeschikt. Doet het de stad doorwandelen, en den keiser smecken; doch eindelijk, uit het bos gestooten sijnde, by den gemeenen huysvesting zoeken.*

1 **I**lk ballingsboek, kom beschroomt na dese stad gevonden. Reik mij, dus af-gelooft, goet-gunstige leser, de behulpfame hant toe. Weeft niet bekomert datge aan mij schande sult behalen: want in dese bladeren sultge niet een min-konst-vers vinden. 'T staat nu met mijn ongelukkige makers saken soo niet geschapen, dat hij sijn ramp met eenig dardel digt hoort te ontveinen; maar hij verfoct, en haat, helaas te laat het werk dat hij in sijn groenen tijd tot sijn ongeluk digt-te. Siet eens wat ik mede breng: gij sult 'er niets als droefheid in vinden, en digt na den eivau sijn tijd. Dat

2 de versen hinke-pinken, komt, of bij gebrek van een been

3 toe, of door't lang reifen. Dat ik niet met ceder-olij ge-

4 geelt, nog met scharf-steen ben gelikt, is, om dat ik mij schaamde beter opgeschikt te sijn als mijn heet. Dat mijn

schrift beklad is, komt, om dat den digter sijn werk met tranen bestortte. Vintge bij geval cenig quaat Latijn geschreven, denkt, daar hij die 't schreef was een Barbaris land. Segt mij, lefers, soo't u belieft, waar ik gaan moet om te regte te komen, en waar ik in de stad kan herberg vinden; Als ik dit ter sluik met een flamerende mond gesproken had, vond ik 'er ter nauwer noot een die mij deweg wees. De Goden willen u geven, datge gerust en vroolijk in u vader-land moogt leven, 't geen sijn mijn naker weigerden. Welan, leid mij, want ik ga mede; schoon ik door een verre reis te water en te land, van een ver gewest, beu af-gelooft. Hij gaf gehoor, en sprak onderweeg, dit 's Augustus markt: dit 's de heilige straat. Dat is de kerk van Vestia, waar in Pal-

las-beeld en 't eeuwig vuur bewaart wert: dit was wel 'er 't klein

1. Ballingsboek) *Het Latijn heeft weder, exulis, onaangetien Ovidius ( I B. 7 D. ) voorgeeft geen exul, maar een relegatus te sijn.*
2. Hinkepinken) *De Nederlander weete dat der Latijnen elegiacum, of lkangvers, bestaan moet uit twee ongelijke regelen, eene van 6 en eene van 5 voeten: op deselverwijse gelijk by niet altijd, in sijn gedichten twee sloopende of twee staande, maar somwijlen een staande en een sloopende, of een sloopende en staande regel saamenvoegd; by voorbeeld:*

Pinceel en pen, uw tijdverdrif,  
 Betoven reeds aanschouwers oogen,  
 Uw beelden hebben siel en lijf,  
 Uw vaarsen wonderbaar vermoogen  
 Op 's hoorders yverend gemoed!

- |                   |             |   |      |          |
|-------------------|-------------|---|------|----------|
| 3. Cederolie.     | } Van welke | { | 3 D. | 1 pag.   |
| 4. Schaafsteen    |             |   | 3 D. | 2 pag.   |
| 5. Stad, Rome     |             |   | 8 D. | 1 pah.   |
| 6. Augustus markt |             |   | 1 D. | 201 pag. |
| 7. Heilige straat |             |   | 1 D. | 233 pag. |

8. Vestia) *Het Vestiaalse vuur vertoonen wy, 1 D, 179 pag. en van Paliasbeeld spreken wy, 2 D.*

9 't klein palais van Numa. Daar van daan, na de regter- Of om dat het een triomf-huis is? Of om dat daar uit  
10 hand om flaaude, seide hij: dit's de palais poort, dit den alle sege vreugt ontflaat? Of is 't een praal-teenen van de  
11 tempel van Jupiter den stutter: hier wiert Rome eerst ge- vreedde, die hij de wereld verschaft; Of groent dit im-  
12 bout. Terwijl ik ijder stuk in 't bij-fonder met verwon- mer, gelijk de laurier, die nooit door kou nog hitte  
13 dering begap, viel mij't oog open een gebou, waar in een versienet en van de loeten vaar? Den tijtel tuigt, dat de  
14 God had konnen woonen, aan wiens voor-siulen blinken- de krans die daar boven hangt, sijn poort bepronkt, om dat  
15 de triomf-wapenen te pronk hingen. Dit is, seik, Jupi- door sijn manhaftigheid de Roomse burgerij befehut  
16 rers palais, en grondveste mijn meening op 't beschouwen wiert. Voeg, beste vader, bij u behoede burgers een  
17 van den eiken-krans. Soo haalt mijn den huis-leer wiert ge- burger, die ver van honk in 't eind van u wereld legt  
18 noemt, sei ik: 'k heb mij niet vergift, en 't is gewis dat en quijt, en straffe draagt, die hij bekennt verdient te  
19 dit de woonplaats van de groote Jupiter is. Maar waarom hebben, niet om sijn schelm-stukken, maar om sijn mis-  
20 mag Augustus hof-poort met laurier-boomen belommer- greep. Helas ik sidder dit Hof en Vorst te naderen,  
21 werden? Of is 't om dat dat huis eeuwige sege-pralen ver- en mijn bladren lillen van schrik. Siege niet hoe mijn  
22 diende? Of om dat het alkijd van God Apollo bemint is? papier bestert, en hinkel-verfen beeven; 'k bid dat dit

346 en 353 pag. Foch wat de tempel aangaat, deselve stond in een bosjen op de Roomse merkt, onder aan de voet van den Palatijnsen heuvel (op de selfde plaats, volgens Fulv. Ursinus) daar men nu see de kerk van de H. Maria de Verlossende. Dionysius, 2 B. 67 H. Martialis, 1 B. 71 D. alwaar hy deese plaats van Ovidius geheelijk schijnt na te bootfen.

Voorts se Vestaas tempel afgebeeld op de Geheugpenningen van de keiseren Nero, Titus en Domitianus; by Oudaan, in het 49 Taf. behalven: Choul, Liplus, enz.

9. Numa ) Sijn hof stond mede op de Heiligen Weg, ontrent gemelde tempel van Vesta. Askonius, over Ciceroos Red. voor Milo, en de 2 Red. tegens Verres. Festus, enz. naderhand buiten twijfel verwallen, en haare grond besagen met een ander hoofd-gebouw.

10. Palais poort ) Van den Palatijnsen heuvel en het hof der keiseren is gesproken, 1 D. 261 pag.

11. Stutter ) Op de Heiligen Weg, gesticht van koning Romulus; volgens belofte, toen de Sibynen, self binnen Rome de Romeinen schandelyk deeden deinsen en de vlucht neemen. Dionysius, 2 B. 52 H. Livius, 1 B. 12 H. behalven, Cicero, Florus, enz.

Op deselve plaats staat heddenoch een stuk van een zophorus, of gevellijst, rustende op drie vreesreepre pilaren, van schoon marmer; doorgaans gehouden voor het overblyffel van gemelden tempel. Siet het afgebeeld by meergenoemden PETR. SCHENCK, Donatus, en meer andere.

12. Geboud ) Pallanteum eerst geboeten, van de Arkaders onder Evander gesicht. Virgilius; 8 B. van den En. Mamertius, in het Lof van keiser Maximiaan. Solinus, 2 cap. behalven dat ook Romulus allereerst den Palatijnsen heuvel in de ringmuur van sijn aangevangen stedeke betrok. Fab. Pikt. in sijn Brokk. Festus. Livius, 1 B. 5 H.

13. Gebou ) Van het Keiserlyk hof, en de bedendaagse bouwvalligheden van het selve spraaken wy, 1 D. 251 pag.

14. Triumfwapenen ) Van het ophangender krijgsgroef aan de ingangen van de wooningen der verwinnnaars is gesproken, 2 D. 214 pag. voeg hier by, dat se met de buylen wierden verkuurd en verkogt, en van een tweeden eigenaar niet mogten afgecoemen worden. Plinius. Natuurl. Hist. 55 B. 2 H.

15. Eikekrans ) Dat de eik-boom aan Jupiter is geheiligd, is getoond, 1 D. 186 pag.

16. Laurierboomen ) Dit is al aangeteekend, 1 D. 126 pag.

17. Zegepraalen ) Siet de laurieren der zegepraalers afgebeeld, 2 D. 126 pag.

18. Apollo ) Siet van sijn liefde tot den laurier, 1 D. 105 pag. en wederom, 2 D. 39 pag. Het Larijn noemd hem Leucadius; wegens Leucas, van welke 1 D. 109 pag.

19. Titel ) Op een bordeke gescreven, by de Romeinen, in veelerhande gevallen gebruikt; gelijk in onder andere, in de zegepraalen, nevens ieder vertoonens waarde saak. Dio, 3 B. en Appianus, in de Mitrididat. oorl. spreekende van Pompejus, en in de bals-straffen gebecht aan het kruis van een gevonniste en opgehange. Johannes Euangel. 19 H. 19 vers. spreekende van het schrift door Pilatus gesteld. of wel voor deselve gedraagen. Dio, 54 lib. Suetonius, in Domitian. 10 H. en in Kalig. 32 H. Eusebius, Kerk. Hist. 15 B. 1 H.

20. Burgery beschut ) Van den eikenkrans, den verlosser van een gevaar lijdenden burger gegeven, is gesproken, 2 D. 29 pag.

21. Bestert ) Onder andere aardigheden in de Redeneerkonst is ook, dat sy het geen in een saak is, geduurig, om sekere reden, heet toevalligh. Soo vraagt men in de selve, waarom siet 'er dit silver so bleek



dit huis, dat mijn hier staat te verbidden, eeuwig van  
 dit geslagt mag werden beheerst. Daar van daan wiert ik  
 vervolgens gebragt aan de wirtre marmere tempel van de  
 23, 24 ongeschooore Apollo, mer een hoog verdis. Alwaar, op  
 25 een oude suil, Danaüs dogter, op een ander Danaüs selfs,  
 haar met sijn bloot lemmer dreigende, staat uit-gebeeld,  
 26 en daar des staats-bockerij, van oude en nieuwe geesten:  
 voor de liefhebbers open staat. Ik sogt daar mijn broe-  
 ders, [andere boeken van Ovidius] uit gefondert die v-  
 der wenste nooit geteelte hebben; maar vergeefs: want  
 de boek-waarder lattem iet dat heilighdouw te vertrekken.  
 27 Dus ging ik na een ander tempel, naast een schouburg;  
 maar daar mogt ik ook niet in komen. Soo dat de vrij-  
 heids saal, die eerst gebruikt wiert tot een bockerij, voor  
 mij ongenaakbaar was. 'T ongeluk van onse maker valt  
 't maakfel op de kop, en wij krijgen soo wel de schop,  
 als vader. Misschien sal Caesar, nog mei 'er tijd vermurwt,  
 ons en onse maker te lange lesten soo ongenadig nie-  
 meer sijn. 'K bid u, Goden, en u magtigte God Ce-  
 sar, (want minde Godheden dien ik hier niet te sme-  
 len) darge mijn harten-wens genadig verhoort. Vergun  
 mij ondertussen, aangeen voor mij de gemeene-lands  
 bockerijen gellooten staan, in bijzondere huizen te moo-  
 gen schuilen. Grijp ook in de vuist, gemeene lieden, soo  
 t weten mag, mijn digt, dat ontfer is door schaamte van  
 aansfoot.

*bleek zij? en men antwoord? het vrees voor die haar steeds laag leggen: en weder, waarom is dat stuk  
 sloop soo rood? het schaamt sich wegens de valsheid van sijn meester; teweeten hebbende daar te veel koper  
 onder gefmolten.*

22. Hinkelverfen) Van welke soo daadelyk, 35 pag. Voorts is dit een diergelyke spreekwijze vande Re-  
 deneerkonft.

23. Ongeschooore) Van Apollo's schoon hoofdbair is gesproken, 1 D. 116 pag.

24. Verdis) Vande trappen der hooggeboude tempelen (spraken wy, 1 D. 23 en 212 pag.

25. Dochter) Niet die alleen, maar ook alle haare susteren. Siet 1 D. 149 pag. Maar, waarom set  
 VALENTYN oude suil? het Latijn heeft peregrina, dat is, vreemde en uitboemse; van Grieks of  
 Afrikaans marmere.

26. Staatsboekery) Vande Palatijnsche boeksaal is gesproken, 1 D. 141 pag.

27. Schouburg) Van Marcellus. Siet het geschrevene, 1 D. 142 pag.

28. Boekery) Staande in het naastgelegen voorhof vande Vryheid; mogelyk die van Asinius Pollio.  
 Doch deese word van Donatus gefeld op den Aventijnjen heuvel, en niet by het keiserlyk paleis. Siet sijn  
 2 B. 9 H. alwaar hy aantrekt Suetonius, in August. 29 H. en Livius, 25 B. 16 H.

## T W E E D E K L A A G B R I E F.

*Hy klaagt over het Noodlot, dat hem soo verre van de hand schoof; en over Febus met de Sang-  
 godinnen, die hem niet hebben ontset. Hy beschryft sijn slechte toestand, en sluit met een gebed.*

1 **M** Oft ik dan 't ongeluk hebben om Syrie nog te be-  
 2, 3, 4 soeken, en land dat onder de noord-pool legt,  
 Diger-Godheden, weerhouden te werden? Sonder dat  
 mij te sta komt, digt geschreven te hebben daar geen  
 ware misdaad in steekt, en dardier gequeelt te hebben,  
 als ik in der daad ben? Maar nu kleum ik in 't immer  
 5 kille Pontus; na veel gvars te water en te land. En daar  
 ik te voore, schuw voor moeie, tot veile rust geboore,  
 teer, en weeger was; lijde ik nu d'uerste rampen:  
 nogtans soo dat mij de haavenloofse zee, en vercheide  
 trogen te water en te land, niet kosten 't leven be-  
 nemen. Mijn moet wies tegen rampen op. Want 't  
 ligham wiert daar door versterkt, en stont door, 't geen  
 naalijks was te harden. Maar doen ik nog te water of  
 te land gevaarlijk fukkelde, trok onder 't fukkelen nog  
 forg nog ramp ier barre. De reis af-gelegt hebbende,  
 en gekomen sijnde daar ik verweven was, lust mij niet te  
 doen als schreien, soo dat mijn ooggen tranen gieten, soo  
 overvloedig als 't siuceu-geberge water in de lente. Want  
 nu komt mij voor Rome, mijn huis, 't missen vande  
 land-streek, en al wat ik in de stad lieb moeten verla-  
 ten. Bloed hoe deert het mij, dat ik soo dikwijl op mijn  
 gaf

1. Scythie) Van welk landschap meermalen; bysonderlyk, 1 D. 60 pag.

2. Noord-pool) In het Latijn axis Lycæonius; wegens de Beer, welks weleer wi is Kalfsto, Lykens  
 dochter. Siet 2 D. 51 pag.

3. Sanggodinnen) Pierides in het Latijn. De reden is gesegt, 1 D. 115 pag.

4. Apollo) In het Latijn stirps Latonia, wegens sijn moeder Latona. Sietse nevens haare kinderen  
 3 D. 171 pag.

5. Pontus) Van welk landschap mede, 2 D. 435 pag.

graf-fark klopte, maar noit wiert in-gelaten! Waarom den ik foo veel moord-geweer, en dreigende vlagen ontduikel; O Goden, die ik te flantvafsig ongenadig be-

vinde, en die eene God [ Augustus ] tot wraak genooten aan fijn floer heet, verhaaft mijn dood . bid ik, en doe mijn levens draad af-knippen.

6. Graffark ) *Het Latijn fpreekt van een deur, door welke, (foo fijn noch beden de graven der Grooten) meniging, en met trappen nederkrom tot binneu in deeze helders en graffgewelven. Petronius, in het Schimpfchrift, fprekende van het Efeefeer weeuwte.*

## DERDE KLAAGBRIEF.

*Hylaat fijn vrouw weeten, door een tweede hand, dat hy fiek is. Verhaald fijn toefland. Toond haar fijn genegenheid. Wil dat men fijn overfchot naar Rome voere. en aldaar ter aarde beftelle.*

O gij u mifchien verwonderde waarom defen brief met een anders-mans hand gefchreven was; ik was fiek in den uiterften hoek van een onbekent gewest, en genoegfaan onfeker of ik weer op komen fal. Hoe meent gij dat ik, dus in 't bed verwerpen, nu te moe ben, in 1, 2 een vervloekt land, onder de Sarmaten en Geten; De fcherpe lugt kan ik niet verdragen, dat water kan ik niet gewent werden. en 't land, hoe't is, flaat mij gans niet aan. 'k heb hier geen huis, 'k vind geen kofft die mij dient in mijn fiekte, geen Artsom mij te geneefen; geen vriend 3 om mij te vertroosten, en de trage tijd niet vertellen te kouten. Nu leg ik af gemat gevelt op 't eind van Augustus wereld, nu maalt mij in 't fieke hoofd al wat ik hier niet en vinde. En fchoon mij alles te voor komt, gaat mij nogtans niets meer aan 't hart, als gij, mijn egt-genoot. Van u fpreek ik, al figtje ver van kant: uwen naam fpel ik alleen, negt en dag droom ik van u. Dat meer is, feggende, prate ik foo mal, dat ik in reden u naam fpel of het te pas komt of niet. Quam ik nu te ziel-togen, kleeftde nu mijn flauwe tong aan 't gehemelte, naulijks door wijn-lafnis los te maken, en mij icmaar tijding bragt, dat mijn Princes hier gekomen was, 'k verquikte weder, en fchepte om u levens hoop. Dus leg ik in ftervens nood, en gij leeft dat mifchien, niet eens op mijn onheil denkende, in vrolijkheid. Og need lieffte, ik weet gewis dat gij fonder mij niet als in droefheid leeft. Maar foo't is dat mijn levens draad af geloopen, haaft flaat af-geknip te werden; Wat kleinigheid was

't, o groote Goden, een veeg man genade te bewifjen, om ten minfte in fijn vader-land begraven te moogen weiden! 4 of dat mijn straf was uit-geftelt tot mijn fterf-dag, of dat ik voor mijn land-ruiming was gefturven. 'k Had onlangs ongedoemt den geest lofijk konnen geven, maar nu is mij 't leven vergant om als bandijt te fterven. Moetik dan, foo ver verfhooven, in een vrent gewest om-komen, en mijn dood in een woeflen oord des te droeviger vallen! Mag dan mijn lighaam niet op 'rbed ontflopen, dat 't gewent is in te leggen, en hier niemant welen die mij, af-geleeft, befchreie! Mag dan mijn leven niet een weinig tijd gerekt werden door de rraanen die mijn lief op mijn aansigt fchreien foa! Soo te fterven, fonder mijn niterfte wil te verklaren; fonder vriende vingeren te vinden, die mij na't laafte lijk-gefchrei de ftervende ogen luiken; 5, 6 Hoe, moet dit lighaam fonder lijktaciz, fonder graf eer, onbefchreit in een Barbaris land begraven leggen? Sulge wel, dit verftaande, 't eenemaal verfte flaan, en met de bevende hand voor die trouwe borft kloppen? Sulge d'armen wel na dit oord vergeefs uittfekkende, roepen om u ellendige man, die flegts een ijdele naam fal fijn? Maar wagt u evenwel de wangen op te krabben, en't hair uit te rukken: 'k fal u, mijn ziel, dan niet eerst ontruk welen. Denkt dat ik u ontviel doen ik verbanen wiert: die dood ging voor, en viel mij veel fwader. Verheugt u nu, fooge kont, maar gij kont niet, lieve egt-genoot, om dat mijn rampen door de dood een einde nemen. Kreukt u hart-fee, foo veel mogelijkis, doorgeduldige lijde.

1. Sarmaaten ) *Ook by de Latynen Sauromates geheten. Van deeze fpraken wy, 2 D. 369 pag.*
2. Geten ) *van welke, 3 D. 11 pag.*
3. Arts ) *Het Latijn fpreekt van Apollo's konft. Van hem, als geneefmeester, is gefproken, 1 D. 25 pag.*
4. Vaderland ) *Van deeze wens is ook gefproken, 1 D. 226 pag.*
5. Lykgefchreit ) *Set liever, het laafte geroep; want dit gefchiedde driemaal ontrent een overledene, terwyl het lichaam wierd verfhooand, afgewaffen, en ten toon gefet. Teweeten, of'er mogelyk hoop was van het fieleje weder by fijn lichaam te brengen. Plinius, Natuurl. Hift. 7 B. 52 H. Servius over het 6 B. van den En. Amobius, 5 B.*
6. Luiken ) *Siet 1 D. 52 pag.*
7. Onbefchreit ) *Van het plechtigh buylen ontrent een overledene, is gefproken, 1 D. 57 pag.*
8. Kloppen
9. 't Hair uitrukken } *van welke } 1 D. 50 pag.*  
                                   } *} 1 D. 51 pag.*

lijdszaamheid, waartoe gij al over lange wijslijk sijt gehart geweest. Og mogt mijn ziel met dit lichaam slerven, en van mij niets ongedeert 't verлиндt lijk-vuir ontflippen! Want, soo 't waar is dat de geest onsterflik op hoog licheert in de ijle lugt, en Pythagoras de waarheid troef sal mijn Romeinse ziel onder Sarmatische schimmen swerven, en altijd onder wreede zielen als vremdeling verkeeren. Dan draagt s'ge dat mijn gebeente in een kleine as-bus in mijn vader-land hervoert werde: soo sal ik nog gesturve geen baling blijven. Dit kan u niemant verhindern. De Thebaanle Antigone begroef haar broeder Eteocles wel tegen 't verbod des Konings. En mengt mijn as met welriekende bloempjes, met gestoote smoom, en begraafe alsoo buiten de stad. Laar op mijn graf-sark, met groote letters, die den reifer ter loops leesen kan, dit graf-schrift houwen.

HIER RUST HET GRUIS-GEBEENT VAN NASO,  
MIN-TROMPETTER,

WIENS GEESTIG MINNE-DIGT, WAS  
D'OOORSAAK VAN SIJN DOOD;  
MAG 'T WESEN, WANDE LAAR, BEKOORD'  
U OOIIT MIJN LETTER,  
SEGT: RUST HIER ONGEPAKT, QUEEK  
BLOEMPJEENS, BUITEN NOOD.

Dit's genoeg tot mijn graf-schrift. Want mijn boekjens sijn groeter en duirfamer gedenk-schriften: die ik vertrou, schoone mij krenkten, haarmakerte sullen geven een onuitvrijfbare naam. Brengt gij mij dan naar lijkgaven in 't graf: een krans met u tranen genet: want, schoon mijn ligbaam tot hooffal verbrant sijn, die treurige as sal u liefdens pligt wel gevoelen. 'K sou gaarn meer schrijven; maar wert verhindert, om dat ik met gelprooken ben, en mijn droogge tong den schrijver niet langer voor spreken kan. Ontfangt, 't geen mischienen mijn laatste woord sal wesen, 't geen hij, die 't u send, zelfs niet en heeft, 't laatt *Vaar wel.*

- |                |        |   |               |
|----------------|--------|---|---------------|
| 10. Lykvuur    | } Siet | { | 1 D. 57 pag.  |
| 11. Pythagoras |        |   | 2 D. 410 pag. |
| 12. Asbus      |        |   | 1 D. 57 pag.  |

13. Antigone) *Dochter van koning Edipus, suster van Eteocles en Polyneices, en minnaresse van Hemon. Wiens sedere deugdzaamheid ontrent alle deese seer aanmerkelyk is geweest. Sy hielp, tegen het verbod van den troefen dwinger Kreon, de lyken haarer broederen verbranden en de beenderen oplifsen. Status; 12 B. van den Theb. oord. Sy verfeltschapte haaren blinden vader, achter laude swervende, in ballingfchap. Seneka, in Theb. Treurfp. in welken schijn sy, in de GALLERYE, is het voorwerp van het 7 Taf. eindelijk is sy van gemelde Kreon omgebracht, als wanneer Hemon, soon van Kreon, sich op haar graf-steede doorstak. Propertius, 2 B. 8 D. Siet ook Hyginus, 72 en 243 Vertell. en Appollodorus, 3 B. in het verhaal beide geheel verschillende.*

- |                     |        |   |                             |
|---------------------|--------|---|-----------------------------|
| 14. Welriekende     | } Siet | { | 1 D. 33 pag en 2 D. 59 pag. |
| 15. Buiten de stad  |        |   | 1 D. 213 pag.               |
| 16. Grootte letters |        |   | 1 D. 48 pag.                |
| 17. Ongepakt        |        |   | 1 D. 185 pag.               |
18. Lykgaven) *van welks, 2 D. 213 pag.*  
 19. Krans) *Van bloemen; sijnde het niet de minste onder de lyfplichten; allerhande bloemen op het grafte strooien. Virgilius, 5 en 6 B. van den En. Plinius, 21 B. 3 H.*  
 20. Stof) *In kleinere en grootere posten bewaard; gelyk deselve noch dagelyks ontrent den Rhyn en elders in Hoog- en Neder-Duitsland toevallig worden opgedolven. Siet het aangeteekende, 1 D. 57 pag.*

## VIERDE KLAAGBRIEF.

*Hy waar schuwvud een vriend, dien hy niet durft noemen, dat by de grooten in bunne hoven rjide. Prijft sijn stansvastigetroew; en versoekt hulp en bystand in sijne ellenden.*

**O** vriend, die ik wel lief heb, maar in noot, als ik te vriend gelcoven: teer op u eigen sineer, en schuw't hof. gronde ging, heb leeren kennen; wilt ge een ervate Leefop u selve, en mijd doorlugtige palaifen; uit 't klim-  
PIE

1. Schuw) *Het is seker dat een vergeesen burger, of in een afgelegen deel van de stad, of op een ontgangelyke hoeve, in sijle woonende, mag uit tarten en trofseeren alle dienaars en oppassers van groote persoonagen; aangesien sy ieder oogeblik in gevaar sijn van, op eenen wenk van bunnen meester, uit de langhegredede gunst geblyfemd te worden. Begeedt gij voorbeelden, laar u, onder soo veele van den oulen en heeden-daagsen tyd vernoeuen met die van den Roomssen Sejanus. Siet sijn aanmerkelyke op en ondergang by Juvenal's, in sijn thiende Schimpd. soo wel vertaald en uitgebreid van die van NIL VOLONTIBUS ARDUUM.*

Pig slot [ van Augustus ] komt den bliksem. Want schoon Groot mogende Heeren alleen konnen voordeel doen: 't is beter geen voordeel te trekken van die gene, die beschadigen konnen. *Gefoogte seilen kennen stormen uit staan, die in den top staan sijn meer gevaar onderwerpen.* Siet hoeaan 't met deligt kurk op 't water drijft, en 't sware lood her wand onder trekt. Had ik, dieu vezame, selfs desen raad gevolgt, ik had misschien gebleven in de stad, daar ik had hooren te blijven. Terwijl ik metu verkeerde, en mij een lugt koelste in 't seil woei, snoof mijn schuitje [ van middel-matigen staat ] sonder gevaar op 't water. *Die om laag staande valt, 't welk selds gebeurt, valt sodanig dat hij weer op staan kan;* maar de ellendige Elpenor, van een hoog huis gevallen, ontmoette sijn Koning met sijn schim. Wat was de rede dat Dedalus veilig vloog, en Icarus de groote zee nafsijn naam doopte? Gewis was dat dese hoog, gene laag schoor: want beide haddense gemaakte wicken. *Geloofst mij, die wel school, sefde wel, en ijder moet sijn met sijn staat vernogt houden.* Eumedes had sijn soen niet verloren, foo hij niet ontsint gelarm had op Achilles passden. Merops had sijn soen niet in den brand, en sijn dogters in boomen vervormt gesien, had Faëton niet tetrots gewest om hem voor vader te erkennen. Schrikt gij ook althj voor al te grooten verhevenheid, en gedenkt het seil van u op'te se swigten. Want gij sijt waard sonder zandfoot ten einde toe, en voorspoediger als ik te leven. Dat ik u dit toewens, en de Goden daarom bidde, verdienge aan mij, met gedienstige vriend-houdentheid en trou; die ik nooit vergeten sal. <sup>2</sup> K heb u mijn onheilfoo ontroete sien beschreide, als ik geloof dat ik selfse moe was. <sup>3</sup> K heb u traanen op mijn aensigt sien biggelen, die ik op een en deselve tijd, met u trouwe troost-reden te gelijk, tot laafnis dronk. Hier en-boven beweert gij nu nog u verbanne vriend

met vijlt en toegenegenheid, verligende mijn swarigheid, die schier in geen deele te verligten is. Leef buitren vryt, bregt u levens-tijd met gemak buitren staats glimp door, maakt vriend-schap met uws gelijk, en bemint de naam van uwen Nafio, die alleen nog onverbannen is. De rest hebtge aan de kust van de Font Euxin. Ik sukkel onder 't kille noord-gestarte, een land daar het fel vrieft. Bet noord-waart aan hebtge de Bosporus, Tanaïs, 't Meotis meer, en weinig lands, wiens namen naamliks bekend sijn: vorder hebtge niet als een oord dat om de kou onbewoonbaar is. Helas hoe na woon ik op 't eind van de wereld! Maar ver van hier is mijn vader-land, mijna lieve egt-genooot, en al wat mij behalven dese twee vermaakelijk was. Nogtaus mis ik die soo, dat ik deselve, schoon niet met 't lighaam taaken, evenwel mijselfe voor oogenschilderen kan. Mij sweeft voor d'ooogen mijn huis in de stad, en plaats gedanten, in welkers beschouwing mij inschiet wat ik op ijder plaats ter hand trok. <sup>4</sup> K verbeeld mij mijn huis-vrou so levendig of sebij mij was. Die verwaart en verligt mijn ongeval. Sij verwaart het om datse niet bij mij is: sijn verligt het om datse mij trouw liefde, en den last, die haer opgeleget is, stanvastig draagt. Gij kleeft mij ook aan 't hart, vrienden, die ik ijder gaert met den naam sou noemen, maar d'om-kijkende scharoom belet mijn pligt: en ik geoorde dat sijn ook niet gaarn in mijn digt souden willen uitgedrukt staan. Voor desen had gij 't gaarn, en hielt het voor een aangename eer, dat uwe namen in mijn versen geleen warden. Maar aangefien 't nu haglijk is, sal ik ijder in mijn hart aanspreken, en niemaat oorfaak van vrees geven. Geene vrienden fullen, door mijn digt verklirt, in lijden raken. Die mij heimlijk lief had, volharde vry. Maar weet evenwel, dat gij mij althj ter hate gaat, schoon ik een groot stuk wegs van u ver-

2. Elpenor ) *Van wiens val en doods.* 2 D. 383 pag.

3. Schim ) *Siet* Homerus, in het 11 B. van de Dool. alwaar Ulißes in het onderaartse ryk, by de schimmen, met Elpenor is sprekende.

4. Ikarus ) *Van welken ongelukkigen is gesproken,* 1 D. 88 pag. en 2 D. 226 pag.

5. School ) *Soo verschool, behalven Sulla en Diokletiaan, alerwieligst en vermaakelijst de grijsaard van Verona.* *Siet* het Gedicht van Klaudiaan, hem met een wonderlijke bevalligheid beschrijvende.

6. Soen ) *Dolon; van welken dwaas verspieder,* 1 D. 229 pag.

7. Merops ) *Van welken,* 2 D. 42 pag.

8. Faëton ) *Sie hem ongelukkig vallen,* 2 D. 57 pag.

9. Pont Euxin

10. Noordgestarte } *Van welke* { 1 D. 60 pag.

11. Bosforus } { 2 D. 54 pag.

12. Tanaïs } { 2 D. 34 pag.

13. Meotis meer } { 1 D. 29 pag.

14. Eer ) *Waar in sich de Don of Tanaïs ontlast, van den Euxinus afgescheiden met den Cimbrisen Bosforus; soo genaamd naar de Meoten, welke ontrent deselve leggen.* *Siet* Plinius, 4 B. 12 H. behalven Stefanus, enz. *Van haare vissen* schrijft Juvenalis, in het 4 Eerispd.

15. ) *Welke noch heiden word gesocht, en voornaamelijk Heden; aangefien het nu bykans al het loon is dat een man van verdiensten in de weerd mag genieten; te weteen, dat sijn naam word verkeert, en sijn lof alom uitgetrompet van een aansienlijk Puykdichter. Hier sijn geen voorbeelden toe noodig, ieder doorloop bekijde de in het licht gegeve werken van onse soo Latijns als Nederduits Konstgenooten,*

vercheiden ben. Verligt, bid ik, ijder na vermooge, onse Swaigheit, en weiger geen verschoppeling trouwe bijstant. | Soo wens ik u, neven geluk en segen, datge, nooit doot diergelijk ongeval geneepen, om hulp roepen moogt.

## VYFDE KLAAGBRIEF.

*Hy pryft een vriend, van wiens stantvaste trouw hy prooven heeft, en by statteerd sich mes een hoop van een gemakkeliker verblif.*

**K** heb met u 'foo lang geen vriendschap gehouden, dat gij die niet ligtlik soud konnen ontveinsen: ten waar gij vaster banden van vriendschap met mij voor gehad had te knooopen, foo mijn fortuin schip had sijn voor wind gehouden. Sedert ik neer storte, doen ijder, uit vrees van mijn val, een goet heen konnen sogg, en mijn vriendschap de schip gaf, hebt gij u verlost mijn geblikfemt lighaam aan te pakken, en in mijn neer gestort huis te komen. Dit doctge mij als een nieu en onlangs bekent vriend, 't gene mij ellendige nit foo veele oude bekenden qualijk twee of drie doen. 'K heb gesien u ontselt wesen, u droevig aangefigt bemerkt, u betaande wangen, bleeker als de mijne. Doenik sag dat u op ijder woord de tranen neer biggelden, onderchepte ik die met mijn mond, gene met mijne ooren. 'K ontfung u omhelting om mijn bedruken hals, en kuffien met snikken. Hier benevens ben ik ook, Waarde, door u krachten onderstut: gij weet weldat Waarde in plaats van u regten naam staat. Nog merkte ik wille teekenen van u gunst, die ik nimmer tal vergeten. De Goden geven u datge u vrienden altijd beschutten kont, die gij in beter saken kont dienst doen. Maar wiltge onderdulten weten (gelijk wel te gelooven is datge weten wilt) wat ik, bedurve man, in dit gewest al maak? ik leef nog, op kleiuchoop, dat de strenge gramfchap van God Augustus moegt vermurt werden: 't welk ik wens dat gij mij niet beneemt. 'T sij ik dit loshoop,

of met regt sou konnen verweren, vertoont gij, bid ik, 't geen ik wens regumatig te lijn. Gebruikt tot dien einde u welsprekenheid, daer gij mede bezagft zijt, om te bewijfen dat mijn wens kan klem hebben. Want hoe imane grooter is, hoe sijn gramfchap verloekliker is: een edele inborst wrokt niet lang. De grootmoedige leeu vernoegt sij 't lighaam gevelt te hebben: als sijn vijand verslagen legt, houd sijn grimmigheid op. Maar de wolf en beer, een schendig gelpuis, en wat onder 't wild van onedelder slag is, tomt het lil-pootig vee. Wie was 'er voor Troje groter als den kloekten Achilles? Die kost den ouden Priamus niet sonder medoogen sien schreien. Hoe mewaardig Alexander was, tuigt Porus, en d'nivaart van een doorlugtig lijk. [ Darius. ] Om niet allen te vertoonen hoe menfien toorn bedarde: Hij [ Hercules ] is nu Junnoos schoon-soon, die te voore haar vijand was. In 't kort, ik kan niet wanhoopen aan eenige verloffing, aangefen u'oorfaak van mijn straf geen moord is. Ik heb geen opiet gehad om alle heerfchap-pij den bodem in te slaan, en tot dien einde na Cafars leven, die 's werelds hoofd is; teftaan. 'K heb op geen overigheid gefchimpt, of door dronkenfchap iets vuils nit de mond laten vallen. Maar 'k wert geftraft om dar ik onverhoets een vuil fluk sag: en al mijn misdadaad is, oogen gehad te hebben. 'K fou waarlijk mijn misdadaad niet 'teenemaal konnen beweren; maar een gedeelte

1. Geblikfemd ) Gelijk hy by naar overal Augustus met de naam van Jupiser pluwmsrijkt, (foo noemd hy mede geduurig sijn onweertaanlyke magt een blikfem; gelijk wy aanseekenden, 3 D. 3 pag.

2. Waarde ) Sier 3 D. 7 pag.

3. Schreien ) Toeg hy quam om het lijk van Hektor te lossen; gelijk gefegt is, 1 D. 2 15 pag.

4. Alexander ) Sijn edelmoedige goedertierenheid heeft in veele gevallen uitgeblonken; en wel bysonder dierlyk ontrent

I. Porus, een Indiaans koning; welken, verwonnen sijnde, en noch willende koninglyk gehandeld worden, by grootmoedig heeft ontbaald en mes alle beleefilbeid bejegend; self hem sijn land weder overleevende. Klaudiaan, in de Br. aan Hadr. Justinus, 12 B. 8 H. enz. aangehaald in de P 1 c t. L O QUENS, by het 48 Taf.

II. Darius, sijn grootsten vyand; welken, van sijn eigene vrienden en onderdaanen vermoord sijnde, hy met alle pracht en staatsfietzer aarden bestelde; en daar en boven sijne moorders ten uitersten vervolgte. Justinus, 11 B. 15 H. Kurtius, 5 B. 18 H.

Voors; heet hier in 's Latyn Alexander Emathius; aangefen Macedonie ook word genoemd Emathie. Plinius, 4 B. 11 H. Hoewel by de Dichterens somwylen Theffalie is Emathie. Virgilius, 1 B. der Landged. Lukaan, in het begin van sijn Farfal.

5. Schoonfoon ) Wegens Hebe; van welke, 2 D. 191 pag.

6. Oogen ) Van deefe misdadaad is en sal geduurig gefprooken worden; en niettemin sal niemand volkomen weteen, waar in de felseve bestond.

Doch waaren de oogen onsen Dichter naandelig, sy sijn Gyges voordeeliger geweest; toen hem vorf Kandaber

deelte van mijn soude was onverhoetsheid. Daarom is'er | blanke dag-staf, voorbode van de glinsterende son, mij  
nog hoop, om uit te werken, dat de Prins mijn straf | te poft dese tijding bragt. [og dat ik hoe eer hoe liever  
verfagte met 't veranderen van bantijds-plaats. Og of de | die gelukkigten dag mogt beleven. ]

*les deé sijn schoon wyf beschouwen in haar slaapkaamer. Want dese werke's nauylis dat sy in het ontkleeden was versjopt of sy liet haar man door deesen verspieder ombrengen, tot loon hem gevende het rijk en het genoevan dat bekeken lichaam. Siet Herodooot, 1 B. 9, 10 en volgend H. Justinus, 1 B. 7 H.*

7. Voorbode) Te paard geseeten, volgens het aangeseekende, 1 D. 153 pag.

## SE S D E K L A A G B R I E F.

*Hy verbest wederom de trouw van een vriend, klagende, naar hem niet gekijstert te hebben; en hy versiekt hem den Keiser te willen afsbidden een gemakkeliker verblif.*

Gij wilt, waardevriend, nog kont, al wout gij, den band van onse vriendschap outveinfen. Want doen 't ons vrij sloot, had ik in de heele stad niemant liever als u, en hielt gij van niemant meer, als van mij. Dees' uzaue liefde bleek foo uirflekend onder't volk, dat die bij-nabeter bekenat was, als gij of ik selfs; en u eelhartige trouwegens u lieve vrienden, is die man welbekent, die gij selfs in den arm neemt. Gij verheelde niets foo dat ik 't selve niet mede en wist, en vertroude mij veel dat most geswegen werden. Van gelijke waart gij d'eenigste die ik alle mijne geheime saaken vertelde, uirgefondert 't geen mij te grond hielp. En schoon gij dat ook geweten had, gij foud het ten besten van u speciaal hebben aan geleit, mijn vriend, en mij door uwen raad behouden hebben. (Maar 't schijnt dat mij mijn, nood-lor tot straf trok, en alle wegen van goede nuttigheid sloot.) 't sij ik dit onheil door voorzigtigheid wel had konnen mijden, of dat een wis ongeluk met geen gedagte kan werden ontgaan: sijt gij maar gedagtig, lieve vriend, die

met mij door langwillige ommezang verknogt, en bij-nat grootte pand sijt daar ik na verlage. de gunst die gij te hoof foud mogen hebben, tot mijnen beste te besteden: op dat daar door Augustus gehoonde Godheid mag verfoent, en mijn straf door verwijfeling van plaats verfoet werden. En intonderheid, aageffen ik niet schelms in 't sin had, en ik door onvoortigigheid tot mijn misdaad ben vervallen. 't sou niet gering nog veilig sijn u te verhalen, bij wat toeval ik iets sag tot mijn verderf. Ik gruwel, gelijk als voor queffuren, en vernieu mijn smerte, als ik die tijd herdenk. (Dan 't is behoorlijke schand dige te verbeeten, daar welke te ontdekken schande soude komen behaalt werden.) Dus sal ik niets melden, als dat ik misdaan heb; maar dat ik door die misdaad geen belooening sogt; en dat mijn misdaad dwaasheid moet genoemt werden, foo gij 'tkind den regten naam wilt geven. Soo dit niet waargtig is; versok dan vrij een verder bandijts plaats voor mij, foo ver van honk, darfe, daar bij verzeleken, pas buite Rome kan getekent werden.

1. Bandijts plaats) Welke somwylen wel wierd veranderd en voor een sachter en aangenaamer verwisseld. So was de geile en overfpeelige Julia, volgens haar vaders bevel, gebannen op het eiland Pandataria. Dio, 35 B. doch wierd naderhand versonden naar de vastte kust van Italie, alwaar sy ook is overleden, binnen de stad Rhegium. Tacitus, 1 Jaarb. 53 H.

## SE VEN D E K L A A G B R I E F.

*Hy schrijft aan sijn dochter dat hy met het dichten sich bestig houd, hoewel hem dat nadelig is geweest. Raad haar ook in dezelve konst te volbarden, en door deselve sich onsterffelijk te maaken.*

Gaat, schielijk geschreve brief, getrouwe overdraagster van mijn woorden, en begroet Perilla. Gij sult haar vinden of bij haar lieve moeder sitten, of op haare boekerij. Watse ook doet, als se hoort dat gij gekomen sijt, sij sal 't saaken, en aanlonis vragen waarom gij daar komt,

en hoe ik 't maak? Gij sult haar antwoorden dat ik wel leef, maar foodanig, dat ik verdriet in dit leven heb, en dat mijn rampen door langheid van tijd niet afnemen. Evenwel dat ik weder aan 't digten ben gevallen, schoon 't mijn bederf was, en bequame woorden tot ongelijke digt.

1. Perilla) Syn dochter; van welke, 3 D. 7 pag.

2. Boekery) Het Latyn preekt van de Pierides, of Sanggodinnen. Sie van deese, 1 D. 115 pag. alwaar gy mede vind den naam van Pegalides.

2. Saffo)



digt-maat schakeer. Vraagt haar, blijft gij ook aan ons gemeen digt-werk, en knipt gij nog, niet gelijk u vader geleerde hier-galm; Want vrou Natuur schonk u, nevens schoonheid, knifse fedigheid, uitgeleete ghen, en verstand. Dit verland leerde ik eerst uit de hengste bron drinken, op dat die vogt-rijke ader-niet ongelukkiglijk mogt verdroogen. *K* sag die geestigheid eerst in u kinder-jaren, en werd, nevens vader, u leer-meester. Houd gij dan nog die selve geeft-driftigheid, soo sal niemant u digt-konst verblafen, als de Lesbier Saffo. Maar ik vrees, dat u mijn ongeval verflopt. Doen 't welen mogt laaft gij voor mij dikwijl u digt, en ik 't mijnc voor: dikwijl was iku keur en leer-meester. Of ik luisterde na 't op-seggen van vers digt, of gij schaaude u voor mij, als gij ergens haperde. Mifschien sijge ook van vrolijk-digt tot klag-liederen ver-vallen, u piegelende aan de straf over mijn vrij-konst. Viceft niet Perilla. Maar draagt-nieft sorg dat door u fchriften geen vrou-mens fporloos wert, en geen vrij-konst leere. Schuifdan weg, geleerde dogter, alle oor-faken van slofheid, en keer weder tot u voorige oef-fening en digt-werk. Dat schoon aanftigt fal door veel

jaren verleeftijken, en den onderdom fal u 't voor-hoofd ploofen. De fchadelijken ouder, die op wolle fchoenen aan flijpt, fal u die fchoonheid oouvremden. Dan fultge 't hart op eeren, en klagen over de bedrieglijkheid van u fpiegel, als iemand seggen fal: desfe bes plagt wel eer fchoon te welen. Gij hebt kleine middelen, daar gij wel groote waardig waart. Maar beeld u in dat gij foo rijk sijt als de rijkfte. Want de Luk-vrou geeft en neemt die 't haar belieft, en die nu rijk is, kan morgen een bedelaar zijn. Wat hoof ik alles in 't bijffonder op te halen; *M* wat wij hebben is vergankelijk, uitgefondert de gaven van wijfheid een geestigheid. Befien mij, ik derve mijn vader-land, mijn huis-gelin, en huis: mij is alles ontrukkt, wat mij kost werden benomen; nogans vertelt en vermaakt mij mijn geeft, waar aan Cafar geen vat kon hebben: *L*aat, vrij wie wil, mij wreedelijk met een moord-lemmer om brengen, 'k sal na mijn dood roemtrugig leven, en gelefen werden, foo lang Rome onder Mars fchutting fceghaftig van de feven bergen 't oog fal hebben over de vermeersterde wereld. Schuw ook gij, die ik roewenftf betergeluk in u oefening in 't fterven, 't vernielen van u naam foo u mogelijk is.

3. Saffo) *Van wiens dichten*, 1 D. 104 pag.
4. Spiegel) *Soo fagh de boogbejaarde Helene haar verlept en gerimpeld wiefen in den fpiegel; volgens de verffering van Ovidius*, in her 15 B. van de Herfch. 415 pag.
5. Ryk) *Het Latyn noemd Krefus, koning van Lydien; welken de aaloudheid als een voorbeeld van een fchatrijke vorft verftoomd. Weftal venby meende de gelukkigfte op den aardbolom te fijn; boe hem Solom ook waarfchuwde. Siet het aangeteekende*, 1 D. 74 pag.
6. Bedelaar) *Biffonderlyk genoemd in het Latyn, temesten Irus. Siet* 1 D. 217 pag.
7. Zeehaftig) *Rome beelnamen af, niet allentyk in het gewaad van een Amazoon; volgens het aangeteekende*, 1 D. 248 pag. *maar ook met een Verwimmgbeeldje, ruftende op haar rechterhand; als dan geheeten: ROMA VICTRIX. Siet Oudaans, Moogenh.* 32 Taf.
8. Bergen) *Opgeteld*, 3 D. 2 pag.
9. Sterven) *Het Latyn fpreekt van rogi. Siet van den houtftapel en het verbranden der dooden het dikwijls aangehaalde*, 1 D. 57 pag.

## ACHTSTE KLAAGBRIEF.

*Hy toonde een ongemeene begeerte om in fijn vaderland by de vrienden te fijn. Verteld fyne ongemakken. Singt het ouwe deuntje, wensfcht om een gemaklyker verlyf.*

1 Nu wensfe ik wel te flijgen op de wagen van Triptolemus, die alder eerst 't nooit beploegde land met  
 2 koornt befaide. Nu wilde ik Medea's draken wel brei  
 3 delen, diefe in-fpande als fij van Corinthe vlugte. Nu  
 4,5 wensfe ik wel Perfeus of Dedalus wicken te hebben, om te vliegen, en gefwint door de dunne lugt gefnoort, mijn lieve vader-land, de gefalte van mijn verlate huis gefin, mijn trouwe vrienden, en infonderheid 't anfchijn van

mijn waarde huisvrou te fien. Maar dwaas, waarom dit foo kinderlijk gewent, dat u nooit gewert, nog geworden fal. Wiltge eens wat wensfen, bid God Augustus, en fmeek hem na behooren, die u trof. Die kan u wicken en een vliegden gefpan verffchaffen: verleden hij u verloff van wederkomst, gij vloogt als een vogel. Soe ik hierom bad, (want groeter faak kan ik niet af-bidden) vrees ik dat mijn gebed te feer boven de fchreef volgaan. Mifschien, als

1. Triptolemus
2. Medea
3. Korinten
4. Perfeus
5. Dedalus
6. God Augustus

} Van welke

- |   |                               |
|---|-------------------------------|
| } | 2 D. 150 pag.                 |
|   | 2 D. 194 en 197 pag.          |
|   | 2 D. 117 pag.                 |
|   | 1 D. 88 pag. en 2 D. 226 pag. |
|   | 1 D. 59 pag.                  |
|   | 1 D. 206 en 207 pag.          |

als zijn gramfchap wat bedaar is, fal 't nog ten lange le-  
 fte een pas gaven, om hem ootmoedig daarom te bid-  
 den. Midlerwijle fou ik voor een groote genade-gift  
 ontfangen, een kleinder gaaft, te weten, foo hij mij hier  
 van dan befchikte in wat hoek van de wereld hij wilde.  
 Ik kan hier nog lugt, nog water, nog land nog wind  
 verdragen, en ga gedurig quijnen. 'T sij mijn hart feer  
 't lighaam krenkt, of dat den aart van dit gewest mij fiek  
 maakt. Sedert ik in 't land Pontus quam - quelde mij  
 fleeploosheid; 'k ben foo mager als een gerasmie, en  
 heb geen fmaak in de kost. 'K ben foo gedoodverft, als  
 't loof dat in den herft door d'eerfte voorft genepen, af-  
 waaid: ik krijg door geen middelen kragt of baar: maar

vind alijd ftof tot klagen. Ook ben ik niet gefon-  
 der aan ziel, als an lighaam, maar bei de deelen lijn even  
 krank en gelemt. 'K heb gedurig voor oogen, en be-  
 fpegele met gedagten, den ftaat van mijn deerlijk luk,  
 als een lighaam dat wel bekoeten waardig is. En als ik dit  
 gewest, deefe feden, dees' dragt, en taal der ingwoone-  
 den befesse, en mij te voore komt wat ik was, en wat  
 ik nu ben: verlange ik foo gretig na de dood, dat ik  
 mij beklag over Cezars ftraffe, om dat hij lijn hoen niet  
 met het fwaard heeft gewooken. Maar, aangehen hij mij  
 eens wetelijk en genadig heeft gedoemt, wens ik dat mijn  
 ballingfchap maar verligt werde door eenige plaats-verwif-  
 feling.

## NEGENDE KLAAGBRIEF.

*Hy toond dat ook in Pontus Griekfe fteden fijn. Vertelt den oorfprong van de ftad Tomos, ontrent  
 haare benaaminge.*

Hier hebge ook, God wouds, (wie fou 't gelooven)  
 Griekfe fteden in 't ruigte land des werelds. Hier  
 fijn verplantelingen van Miletus gekomen, die in 't Ge-  
 ten land Griekfe fteden gebout hebben. Maar 't ftaat be-  
 kent dat defe plaats al van ouds, eer dat 'er een ftad ge-  
 2,3 fligt wiert, Tomos hiet, na de dood van Abfyrtus. Want  
 men wil, dat de Godloofe Medea, om haar vaders te ont-  
 4,5 vlugten, met 't fchip Argo, 't welk, door beleid van  
 de ftrijdbare Miacra getimmert, aldereerft over d'on-  
 bevare zee voer, op defe kufft quam aan roeten. Als fe-  
 kere kijker van een hoogen duin 's Konings vloot zag aan  
 komen, riep hij: Eetes komt, ik ken 't Colchis vaartuig  
 6 wel. Terwijl d'Argonauten hier over betoert in de bogt  
 fpringen, terwijl het tou los maakt, en 't anker met 'er  
 7 haaf geligt wert, klopt Medea, wel wetende wat fe verdient  
 had, op de borft; met de hand die had durven, en nog  
 fou durven veel ijelijke flukken uit-rigten: En fchoon dit  
 8 ftal nog ftout genoeg was, was haar 't aangefigt door ont-

ftelenis evenwel gedood-verft. Als fij de vloot zag na-  
 deren, fprak fij: wij fijn in de knip, en 'k moet vader  
 met eenig bedrog te rug houden. Terwijle in berat  
 ftaat wat fe doen wil, en d'oogen over al op floeg,  
 viel 't gefigt juif op haar broeder [Abfyrtus.] Waar bij  
 fij gekomen zijnde, riep: klaar fijnwe. Defe fal mij door  
 fijn nieuvelen behoudenis verffchaffen. Met fteekt fij d'on-  
 noofele jong man, onverhoets, eer hij 't wift, een lem-  
 mer in de ribben; doen hieu fij hem tot huifpot, en  
 wierp hier en daar een fluk over 't land, om wijd en fijd  
 te werden op-geraapt. En om vader dar van kennis te  
 geven, fette op een hooge klip, in 't figt, broeders be-  
 fluive handen en bloedig hoofd, ten einde vader, foo  
 door nieuwe droefheid, als door 't op-famelen van de brok-  
 ken, fijn deerlijke reis mogt verffagen. Daar na wiert  
 defe plaats Tomos genoemt, om dat men fegt dat hier een  
 fufter's broeders lighaam in reepen fneet.

1. Miletus
2. Tomos
3. Abfyrtus
4. Ontvluchten
5. Argo
6. Argonauten, Minyen
7. K lopt op de borft
8. Sneed

*Van welke alle*

- 2 D. 263 pag.
- 3 D. 1 pag.
- 1 D. 30 pag.
- 1 D. 58 pag.
- 1 D. 28 pag.
- 1 D. 28 pag.
- 1 D. 50 pag.

*Sneed) Het woordelen of daalende van Tiwa, ik snijde; alwaaron ook felf by den Latinift de ver-  
 deelde boeken van een groot gefchryft tomi worden genoemt.*

## THIENDE KLAAGBRIEF.

*Hy befchryft de buiten gemeene koude van fijn verbbfplaats, en het gevaar wegens de firoopende  
 gebuuren.*

I s' er nog iemand die om den weg-gerukten Nafò denkt, | dat ik leef midden in Soerland onder de noorder beeten,  
 en leef buiten mij mijnen naam nog in Rome: die wete | die nooit in zee dompelen, Rondom mij woonen de Sar-  
 maten,

2. Nooit in zee dompelen) Siet het aangestekende, 2 D. 55 pag.



2, 3, 4 maten, een woeste land-aard, de Bessen en Geten. Bloed  
 wat 's dit een volkje na mijn humeur gefchaft! Als't  
 maar wat foelt fijn wijf bechut door den Donau die ons van  
 den Vijand fchift. Die weert de bifte heiten, al hij on-  
 gefremmelt ftoomt. Maar als de fure winter fijn lee-  
 lij hoofd wit ftrekt, en 't land hard bevrooren is: als de  
 noorde wind fijn kille kaken uit blaast, en 't grijsje noorde  
 alles met sneeu bedekt; dan is 't wel te zien dat dit volk in  
 Beverwijk woont! Dan leit 't sneeu de nog fon uog re-  
 genen outdooit, die de noorde wind verkorft en duiflaam  
 maakt. Dns gefchiet het dat'er andere sneeu valt eer  
 d'eerfte is verfmolten, en op veele plaafien twee jaren plagt  
 teblieven. Die wind blaft hier foo tel, dat hij roo-  
 ins en huijen om ver rukt. 'T volk wapent fig tegen de fcherpe  
 6, 7 lugt met boude rokken en broeken, en hebben niets bloot  
 als'taanfigt. Dikwijl krijffelen de bevroore hair-bessen  
 en glimt den baard van witte ijs-kegels. De wijn, in  
 de kruiken bevrooren, ftaet bloot beftelt, en hout na't  
 afftaan der fchervens't kruik-fatfoen; foo dat 'er geen  
 teugen maar ijs-brokken gedronken werden. Wat wil ik  
 seggen, hoe de rivieren toe vriefen, en 't fprok water  
 uit de ineen weert gefgraven? Een froom, die niet  
 enger is als de Nijl, braakt fijn water door veele mou-  
 den in de woefte zee; den Donau verkorft over fijn zee-  
 groene huid door fcherpe wind, en kruip onder fijn vel  
 in zee. En, daar eerst vaartug feilde, gaamen nu te voet,  
 en rijmen, te paard, over 't geftoft water. De Sarmaten  
 drijven haare Barbariffe os-gepannen over ijs bruggen,  
 daar 't water onder door loopt. 'T is naauwlijks te geloou-  
 ven: maar te wijl ik geen loon voor leugens krijg, moet ik

2. Sarmaten) *Hier in het Latijn Sauromatæ. Siet 3 D. 38 pag.*

3. Bessen) *Een volk in het bovenfte deel van Thracie, nevens den berg Hemus, an de riviere Strymon; levende van rooven en ftr open; gelijk meeft alle de aangrenzende. Plinius, 4 B. 11 H. Strabo, 7 B. behalven Val. Flakkus, Klaudianus, enz.*

4. Geten } van welke { 3 D. 11 pag.

5. Donau } van welke { 2 D. 45 pag.

6. Bonterokken) *Gelijk noch beiden de Rusman tot aan fijn oren in het bont is fteeken, le, en fijn rijk-  
 dom byzonderlijk in bereide beefte velen beftaat.*

*Voorts is dit al van ouds de ftrage der volkeren in de koude landen van het Noorden geweest. Siet Justif-  
 nus, 2 B. 2 H. en Seneka, in fijn 90 B. fchrijvende van de Scythen. Tacitus, in het B. van de Duitf.  
 17 H. Ammianus, 31 B. 3 H. fchrijvende van de Hunnen, by Hieronym. Magius, in fijn 3 B. der  
 Mengeling. 7 H.*

7. Broeken) *Mede al van ouds gedraagen van de Duitsers en Gallen. Tacitus, in gemeld B. 17 H.  
 Lukanus, 1 B. van de Farsfal. van de Perfaanen. Strabo, 4 en 15 B. van de Sarmaten. Martialis, 11 B.  
 21. Propertius, 4 B. 11. D. Val. Flakkus, 6 B. van de Vliest, endelijk van de Geten, Scythen en ver-  
 dere Noordse volkeren. Mela, 2 B. 1 H. behalven Herodotus, Diodorus, enz. Siet dit foort van wil-  
 den in het bont en met broeken afgebeeld by Kluverus, in de Befchrijv. van Duitfland; gelijk mede by  
 den Hooghv-orleefter der ftede Wittenberg (wiens aangenaam gefelchap wy hier, in deeze weeken oop-  
 gelyks genooten hebben) Heer GEORG. KASP. KIRCHMAIERUS, in fijne Aanteekeningen over  
 aangeetrokken werk van Tacitus.*

8. Ysbrokken gedronken) *De Natuurkundige willen dar alleenlijk het waterige in gemengde en farn-  
 mengefelde ftoffen bezieft. Siet meermalen genoemde Celestinus, in de 6 Vraag. van fijn 9 Verhand.  
 fprekende van zee-water, bereide geesten en olien, enz.*

*Doch was hier Ovidius over klaagen, daar wy in onsen tijd lekkerbekken vinden, die geen wijn kon-  
 nen drinken, als nit een vles begraven onder ysbrokken; die, jaar uit jaar in, kunne yskelders gereet  
 houden omeen koude dronk te doen, niet fonder groot naadeel van maage en verdere ingewanden. Hoewel  
 (ik beken het) men in de tijden der aaloude van deeze onnatuurlijke dwaasheid niet is vry geweest. Siet  
 Plinius de oudere, 19 B. 4 H. en 31 B. 3 H. en de jongere, 1 B. 15 Br. Seneka, 2 en 26 Br. en elders;  
 behalven Makrobius, Gellius, Martialis, enz.*

9. Nijl) *In het Latyn papyrifer, wegens het papier in deselve graaijende. Siet 2 D. 434 pag.*

10. Monden) *Van welke, 1 D. 73 pag.*

11. Paard) *Wat is des winters in dege- en verdere laanftrrecken van het Noorden gemeener als paard  
 en ftede op het ys te fien? en niet alleenlijk uit eeuze noodfaaklijkheid, maar zelf uit weelde, tot vermaak  
 en tijdverdrif: finde derwegen het eene en het ander kostelyk uitgerust en op allerhande wijfen vercierd?*

12. Osefpannen) *In het Latijn plautra; welke waaren waagen met twee wielen, by de boeren ge-  
 bruikt om allerhande fwaarte te vervoeren. Kato, van het Landlev. 62 H. Justinus, 2 B. 2 H. Cicero,  
 3 Red. tegens Verres. voort getrokken van ossen, efels, muylen, enz. Virgilius, 2 B. der Landged. Hero-  
 dotus, 1 B. 31 H. fprekende van Kleobis en Bitias. welke ook, om de ftraaten te bewaaren, in de ftrad  
 niet gefcegd wierden. Spartianus, in Hadrian, 22 H.*

ik voor een geloofwaardige getuige door gaan. 'K heb gezien dat de pont Euxyn bevrooren stont, en dat dit water slijf vergaast stont. 'T sien was mij niet genoeg, 'k heb over de bevroore zee gegaan, en droogs voets over 't watergewandelt. Had gij Leander sulken zee te passieren gehad, gij waart in d'enge Heilespont niet deerlijk verdronken. Dan konnen sig de krol-dolffijnen niet in de lugt wippen, want den ijs-korft belet het haar. Laet het stormen soo 't wil, daar sal sig geen baar in de bezette zee verheffen. De schepen sullen foo valt in 't ijsstien oefe in maer gehouwen stonden, en met geen riemen 't harde water konnen klieven. 'K heb de vis in 't ijs bevrooren gesien, en nog eenige van de selve sien leven. 'T sij dand dat de scherpe noorde-wind de zee stremt, of de overvolle rivieren verkorst, de Barbarisse vijand komt, soo haast de Donau over-legt, te paard hier in 't land vallen. Dien vijand kloekt te paard, en ver met den boog schietende, verwoeft en sproopt hier 't geburig land wijd en sijd. D'andere vlugten haire weegs, en laten haire middelen onbeschut ten prooi van de vijand. Die middelijens bestaan meek in hardis goed, vee, krakende wagens, en wat dees arme land-saten meer in de wereld hebben. Dus weit dit volk deels met de handen op den rug gevelgele gevrankelijk vervoert, vergeefs om kijkeade na haar land en huizens; andere sneuvelen ellendig, door geweerhaakte schigten getroffen; want haire gevedede pijlen sijn met vergiffige vogt bescreken. 'Dat sij niet mee dragen of vervooren konnen, vernielen sij, en verbranden de huizens van d'onnoosle harders. Sels in vrede schrikken se voor oorlog, en durven 't land niet ploegen. Dit quartier siet of schrikt voor de vijand die 't niet en siet; en 't land legt woest en onbebouwt. Hier hebrge geen foete druif onder ranklommerhangen, men perst hier geen most in diepe wijnkoupen. Hier waft geen appel: hier sou Acontius geen appel hebben konnen vinden, om daar in iets te schrijven voor sijn matres te lesen. Waenge hier, gij soud seggen: die hier aan een boom pijt is 't slijf quijt. Heilass, een oord daar nooit een gelukkig man hoort te komen! Is dan dit woest jufft voor mij uitgekijt, daar soo veel anderelanden in de wijde wereld sijn?

13. Leander) *Siet hem swimmen*, 1 D. 90 pag.

14. Verdrongen) *Ja had Leander dan noch op schaatsen konnen ryen, als hier eene der minste boeren van Noordholland, hoe jon by dagelyks heen en weder gevloogen hebben. Hoor van de snelheid der schaatsloopers spreken ANTONIDES*, in het 4 B. van den roemenswaarden Ystrom.

15. Stormen) *Her Larijn spreekt van den gewiekten Boreas. Siet hem vliegen*, 2 D. 182 pag.

16. Paard) *Her geen mede van de Scythien getuygen Plinius*, 8 B. 42 H. Justinus, 9 B. 2 H. spreken de van de paarden van koning Filippus uit Scythie vervoert na Macedonie.

17. Schietende) *Hierom wil Bekanus, by Lipsius (in het 8 B. van de Stormtuygen, 4 B. 6 Gesp.) dat het woerdeken schieten afkomt van de Scythien, tweeten, die vermaarde schutters en hanteerders van pijl en boog. Ja wanneer eenige schrijvers by gelegenheid van saaken moeten spreken van een boog, soo noemen se gemeenlijk een Scytisse. Siet Athenæus*, 10 B. spreekende van de Grieke Σ; en Val. Flakkus, 3 B. van de Vliest. spreekende van den uitgang van den Tanais.

18. Gevluegeld) *Van deese wijs van boijens is gesproken*, 1 D. 119 pag.

19. Geweehaakte) *Welke beswaarlijke konnen uitgetrokken worden. Propertius*, 9 B. 5 D. Statius, 9 B. van den T heb. Kurtius, 9 B. 5 H. spreekende van den gequetsten Alexander.

20. Vergiffige) *Siet van de vergiffige pijlen*, 1 D. 143 pag.

21. Akontius) *Van wiens listigen appel*, 1 D. 98 pag.

## ELFDE KLAAGBRIEF.

*Hy klaagd sich over een booswicht, die hem in sijn uiterste ellende beschimpte. Hy toont hem de wisselvalligheden van de Fortuin, die hem vernederde tot sulc een rampsaligheid.*

Wiege sijt, Godloosen boef, die mij in mijn ongeval bespringt, en mij bloed-darftig sonder op houden betigt; gij sijn uit torsten geteelt, gecooft met tijgers melk, en hebt, dat durf ik seggen, een steenen hart in 't lijf. Wat hooger trap van ramp soekt mij u wreechtheid te doen beklimmen; wat siege dat nog aan mijn ellende seilt? Ik quijn in een woest land, en aan het strand van d'ongast-vrije Pont Euxyn, onder de gute Boreas en de kille beeren. Ik kan met dees woefte land-aard geen taal wisselen. 'K ben hier over al in duisent vreesen. Gelijk een schu hert, van hongrige beiren beset, en een lam, van berg-wolven omringt; soo siddert ik hier, benast van alle kanten, onder

1. Tygers melk) *Vergelyk dit uitvaanen met diergelyke van Dido tegens de verwreemde Eneas, by Virgilius*, in het 4 B. van den En.

2. Pont Euxyn

3. Beeren, Mznalis

Siet { 1 D 60 pag.  
1 D 124 pag.

der krijgende volkeren, foodanig dat mijden vijand bij na op't lijf is. Al was 'een kleine straf, dat ik mijn lieve huis-vrouw, vader-land, en kinderen ben ontukt: altroof mij geen andere roep, als alleen Cæsars gramfchap, wat dunkt u, foodrij Cæsars toom niet ellendig genoeg drukken; Eye; wel is 'er nog iemand die mijn taauwe wonden op-krabt; en sijn tong flijpt tegen mijn fedem. In een gladder faak kan ijdler lig; weifprekent genoeg sijn, en 't minste ftootjen kan 't gekneufde verbrijfelen. Kafteelen en wel versterkte fteden stormender-hand te vermeesteren, is dapperheit; fchij- valken sijn de duivel op een verwoede man. Ik ben niet die ik was. Wat vertrapge een ijdele fchim? waarom mijn gebeente in 't graf gefceenigt? Doen was Hector een held, als hijjn veld flagen vogt; maar defelve man niet, doen hij aan Achilles wagen gefleurt wiert. Denkt ook dat ik defelve niet meer ben, als gij mij voor defe kende: van die man is niet, als defe fchim over gebleven. Van bijtje, o wreede; een fchim met randige beigting? Aiontrufft mijn geeft dog niet. Neem her foo, dat al 'tgeen mij op-geleget wiert, wat is: dat mijn misdad geen onvoorftigtheid, maar een fchelm ftuk moet hienen. Verfaad u wraakluft, ik drag immers, 't land ruimende. Vase straf, foo met mijn ballingfchap, als ballings plaats. Een onmewaardige beuf fou mijn ongeluk konnen befchermelijik fchijnen, maar gij keurt het alken voor niet ellendig genoeg. Wreeder sijtje als de norffo Bufiris: wreeder als Falaris, die in een kopete ftier menfchen met een ftafu vier braadde: wreeder als 'erillus, die, fooden fegt, den ftier aan den Sicilianfche Koning fchonk, en sijn ftuk werks met defe woorden aangenam maakte: in defe gift, o Koning, fteekt nut, maar meer als 't uiterlijik fchijnt, foo dat 't fafioen van mijn werk niet alleen te looven ftat. Sietge wel dat

daar ter fide een knip-venfter in is; daar door moec hij, diege ona-brengen wilt, in den rompgefteken werden. Als hij daar in geflooten is, moeige hem anftonts met een flap vuir braden, foo fal 't gevaere loejen of 't een ware ftier was. Voor welke vond en konft-ftuk ik bid, dage mij, om gefcheuk met gefchenk te beloonen, iets verweeren wilt, 't geen tegen mijn geeftig werk kan werden oppgewoogen. Op dit verloek, antwoordde Falaris: konftige braad-pau vinder, kom neem gij hier d'eerfte proef van 't werk. Hier op wiert hij anftonts wreedeelijik gerooft met foodanig vuirals hij beduit had, en hij loeide en huilke met bevende lippen. Maar wat heb ik hier onder Seren en Geten verkeerende, met Sicilianen te fchaffen? Mijn klage wend fig weer tot u, wiege sijt. En op datge uwen dorft me mijn bloed leffen, en tot genoeg u wraakluft boeten moogt; 'k heb federt mijn vertrek foo veel ramps te water en te land uit geftaan, dat ik geloof, foo 't u vermaalt wiert, dage mij beklagen foud. Waaragrig, foo Ulyffus bij die vergeleken wiert, Neptunus grimmgheid fou bij die van Jupiter [ Augustus ] af-vallen. Hierom, wiege sijt, maak geen wond ut wonde, hou de harde neep van ijfijlike fweeren, en laat mijn ferer geuit toe heelen, op-dat de fchande van mijn misdad mer 'er tijd vergeten worde. Vreest lieve voor de wiffelvalligheid van 't luk, indagrig aan 't lot der menfchen, dat een en defelve verheft en vertreed. En, aangeffen gij u geweldig be-lijvert tot befparing van mijn straf, 't geen ik noot van iemand had verwagt: gij hoeft niet te vreefen: mijn ongewal is deertlijik genoeg; want Cæsars gramfchap gaat verfelt met alderhande plagen. Wiltge fier en klaarder blijk, en weten of ik de wantheid fegge; foo wens ik dage felfs een proef van mijn ftraffe nemen moogt.

4. Gefteenigd ) Vergelyk hier mede de bedendaagse gewoonte der Turken en Arabieren; welke, komende by het graf van Adofon (gelegen oostwaarts ontrout Jerufalem) het felve in het verby gaan met fteenen goeien; ondertuffen verfoejen de de ongehoorfaamheid en wederspanningheid regens sijn vader David, en op die wyfe pogende bunne afkeer felf regens het graf te betuygen. Siet van een geheele berg fteenen ontrout dit gedenk-teken, Korn. de Bruin, in zyn Reisbefchryf. 48 H.
5. Gefleurd ) Van welk fchouwfpel, 1 D. 2 pag. Doch Achilles heet hier Hæmonius, wegens Emone. Siet het u angereekende, 1 D. 63 pag.
6. Bufiris } Van welke wreeden { 1 D. 46 pag.
7. Falaris } Van welke wreeden { 1 D. 221 pag.
8. Stier ) In d' iergelyken koperen ftier verbrandte het als wingend Heidendom, Antipas ( fiet van die getrouwe getuyge, ) Johannes Openbaar, 2 H. 16 vers. ) binnen Pergamus, een wolkbekende ftad van kleen Afie. Kalyffius, in sijn jaarb. op het jaar onfes Heeren 91.
- 9 Geten ) Van deefe, gelyk mede van de Scythen, is foo dikmaals gefproken, dat fy niet langer u vubekend konnen sijn. Siet de Bladwyfer.
10. Ulyffus ) Met welken omfwerer by fich mede vergelykt, 3 D. 11 pag.
11. Jupiter ) Van deefe pluimftrykery is normaal en aangereekend. Siet van de gewaande godheid van Augustus de Bladwyfer.

## T W A A L F D E K L A A G B R I E F.

Hij fpreekt van het naderen van de vermaakelyke lent in welke by mogelyk door iemand mozt tyding gekrygen van de toftand van Rome. Toond sich ondertuffen genegen om fukken reifiger te berbergen

De wefzer-fochte verlaat nu de kou: en't jaar-rond  
 1 geloope dunkt mij hier in Scytie langer winters te  
 2 maken als ik van ouds gewent ben: den ram, die Helles  
 ongelukkig over zee voerde, maakt nu dag en nacht even  
 lang. Nu plukken jongens en vrolijke meisjes violen,  
 en bloempjens die ongefaat op't veld uit fchieten. De  
 beemden ftaan weder met veelverwige bloemen bepronkt,  
 en't quinklerent pluimgedierte queelt weerjeugd wild-  
 fang. De fwalu plakt haar neft en klein-huizen onder  
 balken, om de fchande van haar kinder-moord daar in te  
 3 verheelen. 'T koorn, dat onder d'aard gedolven lag, fteekt  
 fijn mollige groente uit den laauwen akker. Daar wijn-  
 ftok, waf, bot hij nu: want in Geten-land is nergens  
 wijn-ftok te vinden. Daar geboomte is, knoppen de tak-  
 ken. Want't is ver van Geten-land daar geboomte waf.  
 4 Nuis't te Rome vacantie, en 't fwevig pleit-krakeel houd  
 5 op voor de fpielen, die nu vervolgens d'een op d'ander  
 6,7,8 werden aangerigt. Nu gaar het toernoojen aan, nu het  
 fchermtufelen met ligt geweer, het bol, tol en hoep-  
 9 fpel. Nu fmeeren de jonge borften't lighaam met af-  
 druipenden olij, en fpoelen d'af geworfelde leden met  
 11,12 't maagde-water af. Nu leven de fchouburgen, nu ver-  
 heft fig' s' volks gefplifte gunft, en hommelen, in plaats  
 van drie righthuisen, drie fchouburgen. O over-gelukkig  
 man, die ongebanne te Rome leven mag! Maar dit's  
 hiet mijn vermaak, te zien hoe de Ineu door lente warmte  
 finct, hoe't water met moete uit bevroofde meiren wez  
 gefpit. Dan nu is de zee niet be-ijkskorf: nu drijft den  
 23,14 Sarmaat fijn os-gefpant en krakende wagen niet, als voor

defen, over de Donau. Ik denkimnets dat hier nu eenige  
 15 fchepen fullen aan komen, eenig Italiaans vaarrig  
 op de kuffen van de Pont Euxin belanden fal. Dan fal  
 ik den fchipper happig te moet ftaffen, en, na't ver-  
 welkomen, vragen: wat fijn komt wil, wie en waar van  
 daan hij is. 'T fott wel wat wonders fijn, 'foo hij niet  
 van een geburig oord quam feilen, over een zee die om  
 haar korthede ongevaalijk is. Weinig fchippers befeilen  
 uit Italie defe groote zee, en landen felde op defe ha-  
 venloofe kuff. Maar't fij hij Grieks of Latijn kan spre-  
 ken, gewis defe fal mij wel-kom'er fijn. Ook heefst  
 fijn reden dat d'een of d'ander uit de ftraat Hellefpont  
 en lange Propontis niet goede wind herwaat aan feilde.  
 16 Wie't ook fijn mag de hier over ftuift, hij fal mij kon-  
 nen de loopende gerughen verhalen, waar door ik na-  
 maals aan de regte waerheid come. Die wensik, fal mij  
 kunnen verhalen de victorien van Cæfar, en hoe na  
 't fege-pralen, den Kapitolijske Jupiter fchuldige belof-  
 ten fijn betaalt: hoe't weerfpaanig Duitschland eindlijk  
 17,18 onder't beleit van dien grooten Veld-heer [Tiberius]  
 't halftierig hoofd moft bukken. Die mij defe tijding  
 19 brengt, fchoon ik'r felve tot mijn hart-feer niet en fag,  
 die fal aanftons mijn gaff fijn: Helas! moet Nafo nu  
 in Scytie huis houden? moer ik hier in Tomos om mijn  
 nuifdad tot ftraf woenen, in plaats van in mijn huis?  
 Geeff Godden, dat Cæfar wil, dat dit niet en fij mijn  
 vaste woon-plaats, maar alleen mijn herberg, om voor een  
 tijd ftrafe te dragen.

1. Scythie) *Het Latyn fpreekt van Meotis; van welk meir, 3 D. 40 pag.*
2. Helles) *Van het ram en de ongelukkige Helle fpraken wy, 1 D. 29 pag.*  
*Doch wat het ram aangaaft, het felve is eene der 12 hemelsteekenen in de zodiac of dierrien, door wel-*  
*ke de fon, volgens het stellen der aaloude Sterrekundige, fijn loop heeft in de maand van Maart: gelyk*  
*verder fal worden aangeteekend, wanneer wy komen tot het 2 B. van Nafos Almanak.*
3. Aard) *Cereales fulcin het Latyn; nademaal Ceres redenkonfelyk word genomen voor het koorn,*  
*gelyk Pallas voor de olie, en Bacchus voor de wyn. Siet de Bladwyfer.*
4. Pleitkrakeel) *Het Latyn fpreekt van Forum; van welke plaats, 1 D. 93 pag. en het gefal deefer*  
*binnen Rome, 2 D. 201 pag.*

5. Toernoojen

6. Geweer

7. Bol

8. Hoepfel

9. Olie

10. Maagdewaater

11. Schouburgen

12. Drie fchouburgen

13. Sarmaat, Sauromaat

14. Wagen, Plauftrum

15. Donaw, Ifter

16. Propontis

17. Zegepraalen

18. Beloften

19. Duitsland

Van welke alle

1 D. 93 en 261 pag.

1 D. 204 pag.

1 D. 260 pag.

1 D. 261 pag.

1 D. 94 pag.

1 D. 261 pag.

1 D. 142 pag.

1 D. 141 pag.

3 D. 38 pag.

3 D. 54 pag.

3 D. 45 pag.

3 D. 17 pag.

1 D. 154 en 155 pag.

1 D. 126 pag.

3 D. 25 pag.

## DERTHIENDE KLAAGBRIEF.

*Hij spreekt van zijn Verjaardag, en wenst dat die nimmer mag wederkeeren, om dat by deselve naar bebooren niet kan viereu by die van Pontus.*

Siet hier ten overvloet (want wat nut was 't dat ik gebooren wiert?) mijn verjaar dag verchenen om mijn ouder te vermeerderen. waarom, wreede dag, hoopge u bij de rampalike jaren van een bandijst, die gij had hooren te eindigen? Had ik u ter harten gegaan, of gij voor mij eenige schamte gehad, gij soud mij buiten mijn vader-land niet gevolgt zijn. Gij soud u best gedaan hebben om laast te blijven ter plaatse daar gij mij in mijne kindsheid leerde kennen; en, nevens mijn vrienden, op mijn afscheid van Rome, gefeit hebben, adieu. Wat hebt gij aan de Pont Euxin te doen? Hoe na sijge ook door Casars gramschap in 't kille oord van 's werelds eind verbannen! Hoe! verzwagte na ouder gewoonte pronk en eer, te weten dat ik een witten tabbard aanfchieft; dat ik de rookigen autar met

bloem-kranffen vercier, en mijn wierook korlen, volgens jaar-lijkse gewoonte, in 't offer-vuur knappen; Dat ik verjaar-koek offerre, en God-vructige gebeden en dankfegging doe; 'T is'er met mij niet na gefelt: 'k beleeft sulken tijd niet, om door u komft verblijd te konhen sijn. Mij dient een lijk-autar met treur-cijpres-loof toegemaakt, en vuur om mijn lijk-stapel in brand te steken. Mij lust geen wierook te offeren, waar door de Goden niet vermurwen; ook schieren mij in foo groote rampen, geen goede woorden in 't hoofd. Maar mag ik op desen dag iets verfoeken; sou bid ik, datge nooit in 't toekomende hier weder komt; soo lang ik aan de kust van de Pont Euxin, (ten onrege een gaff-vruct zee genoemt) bij-na op 't eind van de wereld, wonen moet.

1. Witte ) Behalven dat offeraaren mer wiste klederen waaren ombangen ( gelyk gefegt is, I D. 159 pag. ) so was ook ieder in het wis op hoogtyden en dagen van blijdschap en vrolykheid. Ovidius I B, van den Alm. sprekende van de Nieuwejaarsdag. Horatius, 2 B. 2 Berisfp. Cicero, in de Red. tegens Vatín. Perfius, 2 Schimpd. Vopiskus, in Florian. 6 H.

2. Bloemkranffen	} Siet van deese	}	1 D. 123 pag.
3. Wierook			1 D. 68 pag.
4. Verjaar-koek			1 D. 128 pag.
5. Treurcijpresloof			2 D. 278 pag.
6. Lyk-stapel			1 D. 57 pag.
7. Euxin			1 D. 60 pag.

## VEERTHIENDE KLAAGBRIEF.

*Hij pryft een boesemvriend die sijne gedichten versamelde; spreekt verder van zyn ouvolmaakte boeken der Gestaltverwijfelingen en van sijne ruuwe werkjes by die van Scythie.*

Liet-hebber en heilige voorftander van geleerde mannen, die door jonst mijn geest immer anueekte, wat doeg e nu? Draagt gij nu nog wel zorg dat ik niet 't eenemaal verbannen ben, gelijk gij mijn eer plagt op te dragen voor mijn bannissement? Slaat gij de hand wel aan mijn digten, uitgefondert alleen aan mijn Vrij-konft, die haar maker in 't verdriet help? Ai lieve doet dat, lief-hebber en ijveraar voor nieuwe digters, en doet u best, foo gij kouit, om mijn naam binnen Rome in wesen te houden. Mij is belast 't land te ruimen, niet mijn boekjes, die de straf van haar maker niet verdient hebben. Dikwijlfwert een vader als bandijt in 't eind van de wereld, daar nogtans sijn kinderen vrij in de stad mogen blijven. Mij digten sijn mijn kinderen, die, gelijk Pallas, uit mij foudert moeder geboor-

ren sijn. Die bevel ik u, en hoeft vaderloofer sijn, hoeft u voogdijfchap lastiger tullen vallen. 'K heb drie kinderen [ Vrij konft boekjes ] die met mij verbannen sijn. Draagt voor mijn ander kroos openbare forge. Nog maakte ik vijftien boeken van de Herfcheppingen, een digt dat sijn maker ontrukte wiert, doen hij sijn dood-steek kreeg. Dat werk had, indien ik niet eerst geuineert geweest was, en was wijst tijtel konnen hebben, indien daar over mijn gefchaaft had mogen gaan. Nu is 't ongefoet vijlt onder de man, foo anders iets van mij bij 't volk gelefen wiert. Voeg: dit digt, 't valt foo 't wil, dat u van Scyrie wiert toegelonden, mede bij mijn boekjes. 'T welk als iemand konit te lesen, die overwege eerst, in wat tijd en plaats 't selve is gemaakt. Hij lal regmatig oor-

1. Sondermoeder ) Jupiter sijn gemaalinne Juno onvruchtbaar bevindende, gaffsch van spyt en hartseer, een slag voor het voorhoofd. Deefe slag befwangerde sijn herfesen. Poch hier op volgde de kraamsyd, wat raad? by weet geen middel uit te vinden om sijn ontfangene vrucht sich quyt te maaken. Soekt deswegen sijn beul by Vulkanus, die bem met de byl de kop klooft, Pallas in de volle wapenen, daer uit haald, en

oordeelen van mijne schriften, als hij weet dat die in mijn ballingschap, en in een woest land gefchreven sijn. Verder sal hijfig verwonderen dat ik in soo veel tegenspoers en ramp nog iets heb kunnen digten. D'onheilen dempten mijne geest, die ook voor dese schraal en dun van ader was. Maar die mag geweest sijn soose wil, s' is neer getrokken, en door langwijlige droogte verdwenen. 'K vind hier geen boeken om mijn geest te queelen, maar in plaats van die, 't gerammel van oorlogstuijg. Hierte lande is niemint, als ik mijn digt hem eens wil voor lesen, die 't verstaan kan. Ook heb ik tuin nog vrije digt-plaats: want 'k ben benat

in een stad, wiens gesloote poorten, en schild-wagt op de wallen, de biese Geten moeten buiten weeren. 'K vraag dikwijil na een woord, naam, of plaats, maar vind niemant die mij oaderrigta kaat. Dikwijil wil ik iets seggen, ('t is schand dat ik 't beken) maar 't ontbreekt mij aan woorden: en ik heb mij taal ontleert. 'K hoor hier schier niet als Tracille en Getiffé taal spreken, en beeld mijn in, dat ik Getis digt fou kunnen schrijven. Ik vrees, gelooft mij, datge onder mijne schriften dees' kromme taal vermengt sult lesen. 'T valt dan soo 't kost, verschoon dit boelje, en keur het na den staat van mijn lot.

*Jupiter dus, sonder moeder, maakt de vader van deese jonge goadsid.* Apollonius 4 B. van de-Vlicst. behalven.

Hesiodus verteld dit anders, in de Geslachtb. der God. Jupiter, segt by, kreeg eens lust om Metis, aene sijner bywyven, op te vreten. Van dese brok werd hy beswangerd, en naar drie maanden groot gaan, baar de, hy op de gemelde wijze, de godinne Pallas.

Voorts is dit verduchtsel gemakkelijk uit te leggen, indien gy door Pallas de wijsheid, en door Metis raad en overleg verstaat: doch ste deese klucht u vertoond op een offer-schaal, by den Edipus der Latijn en Griekse taalgeheimen, de Heer. JON. GEORG. GREVIUS, in het 5 D. van sijn Schat der Aaloudheden.

Ondertussen verwerkte dit werk geen gering misnoegen in sijne Juno, die deswegen, ook sonderman begon kinderen toe te stellen. Siet het aangesekende, 2 D. 78 pag.

2. Oorlogstuijg ) Het Latijn spreekt van de boog der Scythem. Siet 3 D. 46 pag.

3. Geten ) Siet 3 D. 11 pag.

4. Tracille ) Van Thracie is gesprooken, 2 B. 362 pag.

Einde van het Derde Boek.





D E

## KLAAGBRIEVEN

Van

## PUBL. OVIDIUS NASO.

## VIERDE BOEK.

## EERSTE KLAAGBRIEF.

*Ovidius wil dat men syne vaarsen verschoone, terwyl hy met deselve sich alleenlyk vertroosten, en geensins een groote naam poogd te verwerven. Hy beschryft daar op nochmaals sijn deerlijkes toestand.*

Vintge eenige seilen in mijne boekscen, leser, gelijk  
 1 gij'er in vinden sult, verschoonte ren opsig van  
 haar tijd. 'k was doen een bandje, die geen roem  
 2 sogt, maar tijd-verdrijft, om mijn droefheid niet altijd  
 ter harten te nemen. Hierom is 't dat een geboeide slaaf  
 ook onder 't spitten singt, en sijn swaren arbeid met een  
 boeren deun verligt: Hierom singt den Schipper, die,  
 3 door de slikkerige kae in de lijn voor over bukkende,  
 loopt, om het traag voortschietende schip tegen stroom  
 op te trekken. Hierom singt den roeier na de maat-slag  
 van sijn riemen, die hij na de borst trekt datse kiom bui-  
 gen. Hierom strekt den harder, vermoet op sijn staf  
 4 leunende, of op een rots neer gelegen, sijnne schapen  
 niet een pijp-lied. Soo vergeet de spinster met een deun  
 den arbeid van haar taak. Soo, segmen, dat Achilles  
 5 den Theffalier, 't leet van sijn ontdaaide Hippodam-  
 6 tia met lier-spel versagte. Doen Orfeus met sijn lier-  
 toone geboemte en harde steenen bewoog, treurde hij  
 om dat hij sijn ege-genoor voor de tweede maal verloor en  
 had. Dus verquikt mij ook mijn ang-Godin, die mij,  
 7 na de kuff van de Pont Euxyn, volgens Cezars gebod,  
 vertrekkende, alleen verfelde en bij gebleven is: die al-

leen, nog lagen der moorddadige Thraciers, nog zee, nog  
 strom, nog woefheid vrees: die ook wel weet wat on-  
 voorfigtigheid mij te grond hielp, en dat i n mijn mis-  
 drijf wel schult, maar geen schelm-stuk schuilt. Wis is  
 hij mij in 't digten, dat mij te vooren hinderde, des te  
 meer toe gedaan, om darse nevens mij met een suire saus  
 overgooten wierd. 'k had waargtig wel gewilt, dat ik  
 nooit de digtkonst had aanvaart, aangelien 't geschapen  
 stont dat'er onheil van waste verwagten. Maar wat sal ik  
 nu doen? De sang-gefulcis hebben mijn in haar geweld,  
 soo dat ik, verzuikt, digten moet, al was 't mijn bederfge-  
 weeft. Soo smaakte namaals Ulysses nog de nieuwe lo-  
 tos-vrugten, die hem eerst vergeet-siek gemaakt hadden.  
 Een minnaar merkt gemeenlyk sijn schade wel, maar blijft  
 evenwel aan 't snoer, en hengelt immer om 't hakig aas.  
 Ingelijks schep ik mijn vermaak in digt, schoon mij  
 mijn Vrij-konst boekjes priken, en 'k vlam om den  
 haak, die mij uit 't water wipre. Misschien sal iemand  
 denken dat dees digter-drift dolheid is: maar dees dol-  
 heid heeft iets nuss in. S'ontiet en schift 't beseffen van swa-  
 righeden, en ze verdrijft 't gedenken van tegenwoordig on-  
 heil.

1. Geboeide ) Siet het aangeteekende , 1 D. 142 pag.
2. Maatflag ) Van de roeijers, en het slaan der riemen op de maat, spraaken wy, 2 D. 89 en 316 pag.
3. Pyp-lied ) Van de reus pyp, gesegt fistula, is ook al gesprooken, 2 D. 32 pag.
4. Spinster ) Van het slaaflyk spinnen spraken wy, 1 D. 258 pag.
5. Lier-spel ) Siet het aangeteekende , 1 D. 12 pag.
- Voorts word in het Latyn gesprooken van Lirnes sen Emonie; te vinden in de Bladwyser.
6. Liertoon ) Welke sangmeester ons word afgebeeld, 2 D. 272 pag. en elders meer.
7. Pont Euxyn ) Siet van de Pont Euxyn en de Thraciers, van welke ter sondt gesprooken word, de Bladwyser.
8. Dichtkonst ) In het Latyn, Sacra Pieridum. Van de Pierides is gesprooken, 1 D. 125 pag.
9. Lotosvruchten ) Van welk vergeseltkruid ook al is gesprooken, 1 D. 109 pag. Doch Ulysses heet hier in het Latyn, Dulichius; wegens Dulichie, te vinden in de Bladwyser.

10, 11 heil. Gelijk een dronke wijn-papin op 't Frigians bebergte, door 't schiel gebalk en gebrom ontflart, haare dolheids wond niet en voelt: soohijgt mijn geest, als hij met sterke digt kragt ontfleken is, boven 't bereik van menschelijke rampen. Dan voelt hij nog ballingschap, nog Fontse snip-kust, nog gram'schap der Goden. Dan vergeet ik mijn ongeluk, even of ik een drank van vergetelheid ingenomen had. Dus dien ik dan wel te regt dees' Godinnen, die, den berg Helicon verlatende, mijn ballingschap loo forsguldigt versfelden, om mijn swarigheid te verzigten: en sig niet verontwaardigheden mij te water en te laud, te voet of sloop, te volgen. \*K bid dat mij dese ten minste jonktig sijn: want de rest van 't Godendom spaart met den grooten Caesar aan: en plaagt mij met soo veele rampen, als 'er landen op strand, vis in zee, en kuit stad in 't vis is. Gij foud in de leante eer de bloemen; soomers de koor-n-aren, 't ooft in den herff, de faceu vlokken in de winter tellen, als d'onheilen, die ik ellendige in verscheide hoeken van de wereld, op mijn reis na de kust van Tomos, sukkelende, heb uirgetaan. Daar reets geland zijnde, trof mij evenwel geen minder tegenfpoet: maar 't quaat volgde mij daar ook op de helen. Hier bevind ik ook mijn levens draad ongelukkig, een draad, voorwaar van swart wol gesponnen. En, om niet op te halen wat lagen en lijfs-gevaar ik uit ftoot, mij wel waarlijk ontmoer sijn, maar ijsliker alsge foud gelooven. Hoe ellendig is 't te leven onder Bessen en Geten, voor een man, die altijd bij een regt-schape volk rocmzugtig verkeerde! Hoe ellendig is 't binnen een stad beslooten te sizen, en schier den vijant nier buiten te kennen houden! In mijn jeugt heb ik altijd een af-keer van de scherpe krijg gehad, en niet als speelgeweer gehandelt: nuik ond ben, moet ik 't rappier op sijn han-

gen, een schild in de linkerhand nemen, en een stormhoed op 't grijfe hoofd feren. Want soo laaft de schildwage van sijn schilder-toorn teeken van onraad geest, schiettenwe bedeeft op 't spoedigst de wapenen aan. De wreede vijand, handelende boogen en vergiftige schigten, omrend de stad, en rijd sijn rossen bij na den hals af. Gelijk de wolf, een fchaap buiten de stal betrappende, door veld en bos sleurt en weer-sleurt; soo leest de woefte vijand nier 't volk dat hij buiten de stad op 't veld vint: dat dan, of gevang met de keten om den hals geklonken, vervoert wert, of met vergiftig geweer getroffen sneuvelt. In soo gevaarlijken gat leg ik hier als een nieu inwoonder. Helas hoe lang valt mij dit leven! Des nier tegenstaande durft mijn Sang-Godin, hier vrent, sig in soo groore onheilen weder tot haar voorig digt-ambagt begeven. Maar 'k vind hier niemant om mijn digt voor te lefen, en die Latijnsle taal verstaan kan. Dus schrijf en lees ik 't (waut wat kan ik 't anders leeren) voor mij felve, en keur het na mijn eigen oordeel. Evenwel heb ik dikwijl gefeit: voor wien blok ik nu! Sullen de Sarmaten en Geten mijn digt lefen; Dikwijl ontfchooten mij in 't fchrijven de tranen, en netten mijn fchrift: dikwijl gevoelt mijn haar sijn oud leet, of 't vers was, en doetme een ftoortregen van tranen in den boefem biggelen. Als ik herdenk wie ik was, en wie ik nu ben, waar ik voor heenen was, en waar ik, door 't luk, nuben verflingert, heb ik d ikwijl ontfant en vergrimt op mijn weerbortig werk, het digt in 't vuur geworpen. Hierom verfoek ik, wiege sijt, lefer, dage dit weinige, 't geen van veele digen uir den brand bleef, verfchoonen wilt. Ingeflijks gij, Rome; mij ontfegt, fchaat dir digt na gelegenheid van mijn tijd, en keurt het na den eis van mijn ftaat ten bel-

10. Wypnaapin ) *Sie van deefe en haar gebalk mede de Bladwyfer.*

11. Frygiaans ) *Ideesliever, wegens Ida; van welk een berg, 1 D. 16 pag.*

12. Dichtkracht ) *In het Latyn thyrfus; van welken ftaf, 1 D. 66 pag.*

13. Vergetelheid, Lethé } 1 D. 259 pag.

14. Helikon } 1 D. 115 pag.

15. Tomos, Euxyn } 3 D. 1 pag.

16. Levensdraad } 1 D. 59 pag.

17. Bessen } 3 D. 45 pag.

18. Geten } 3 D. 11 pag.

19. Vergiftige } 1 D. 143 pag.

20. Sarmaten, Sauromate } 3 D. 38 pag.

*Siet het aangeteekende*

## T W E E D E K L A A G B R I E F.

*Hij verbeeld sich den optoge van Tiberius naar Duitfland, en voorts sijnne verwinninge, en daar op volgende zegepraal.*

N u fal 't bruske Duitfchland, gelijk de geheele wereld, door Augustus en Tiberius gebengelt, konnen op de knien vallen: misfchicn 't verheve palas nu be-

lege-kransl werden, de wietook op 't aataar-vuit knap-pen, en 't dag-licht met reuk-werk-rook verbiunen; nu een wit flagt-beeft gebolt [ genekt ] d'aard met sijn bloed rood

1. Duitfland } 3 D. 25 pag.  
 2. Rezegekransl } 2 D. 123 pag.  
 3. Wyrook } 1 D. 68 pag.  
 4. Witflachtbeest } 1 D. 192 pag.  
 5. Gebold } 2 D. 52 pag.

*Van welke alle*



6,7 rood vetwen, enbei de Cafars nevens de jonge Princen  
 [ Germanicus en Drusus ] een tuk van Cafar, die ge- 16  
 geequet wert, op dat de wereld altijd door dat huis ge-  
 regeert werde, seeghsfig toe-fien maken, om haar be-  
 loofde gefchenken in de tempelen der Goden, hare vriend-  
 en, te beralen: misfchien fal Livia, met hare God-  
 vrugte fchoon-dogters, voor de behoudenis van haar soon  
 10 Tiberius, de Goden haar wel-verdiende eer-gefchenken op-  
 dragen, en nog dikwijl in 't toekomende betalen:  
 11 en nevens die d'andere moeders en Vesta's Nonnen, die  
 het fuivere vuir en gedurige maagdom onbefmet bewa-  
 ren: misfchien fal nu de God-vrugtegemeente, den Raad,  
 12 en Ridderfchap, waar van ik onlangs een klein lit was,  
 vreugde-teekenen geven. Ik, ver van honk verdreven,  
 12 weat van geen gemeen-lands vreugde, en geniet van foo  
 vren dood niets en ftaat gerugt. Sal dan al 't volk  
 13, 14 konnen befchouwen de fege-pralen, de tijtels der Veld-  
 15, 16 heeren, vermeerfde fteden, de geketende Koningin,  
 nevens de triomfwagen, de gelaurkrante roffen daar voor,  
 17 de tronien der gevangens, fommige bedrukt na gelegen-  
 heid van tijd, fommige vervaarlyk en brus, niet den-  
 kende op haar keten: waar van eenige aanfchouwers ful-  
 len vragen d'oofaken, haare vetrigting, en natten? an-  
 dere fullen 't uitleggen, fchoon fij't niet weten; feg-  
 gende: die daar in 't rood fulp verheven fit en glimt,  
 was de Veld-heer des vijands: die, den oader-veld heer.  
 Dese, die nu't gefigt foo erbarmlyk neer ftaat, fag'er  
 foo leeps niet uit, doe hij't fwaard voerde: dien brusken  
 haan, die nog foo felle blikken opflaat, was de roer-vink  
 en aanrokkenaar van de krieg: die dien zuigen hair-bos  
 over 't droevig anligt heeft hangen, is die trouloofe,  
 die d'onfe op een gevaarlyk rak misleide: dien fijn man,  
 die hier op volgt, fegmen, heeft dikwijls, als offer-paap, 19  
 gevangens, tegen wil der Goden, geflagt. Dese mei-  
 ren, dit gebergie, al dees' fortteffen, en rivieren, waren  
 allen t'halve met bloed bekleft. Drusus, een held van  
 een held gefprooten, heeft wel eer in dit land fijn eer-naam 20  
 [ Germanicus ] bevoegen. Dien froom met gebouke  
 hooenen, befchaamt (fchuilende onder fijn groene rietkans,  
 en befcreipt met fijn eige bloed, fal den Krijg fijn. Siet 2  
 hier rijd Duitfchland mede, dat methangende vlegten be- 2, 2, 2  
 drukt onder de voeten van den onvetwinklijken Veld-heer  
 legt: dat nu, aan de hand geboeit, waar in het te voore 't  
 fwaard fwaaid, den halfterken nek voor de Roomfel bijl 24  
 te knappen geeft. Over dit volk fulige, Cafar, in 't  
 purper

6. Cafars) *De Keifer Augustus en fijn amptgenoot Tiberius; want van Drusus kon Ovidius hier niet fpreken, nademaal de felve, al voor fijn balling fchap, in Duitfchland was omgehoomen; gelyk wy aan teeken- den, 3 D. 26 pag.*

7. Prinffen) *Te weeten Germanikus, aangenoomene soon van Tiberius; en Drusus de jongere, soon van hem en Agrippina: wiens wreeden, onbefuisden en lafterlyken aart ons word befchreven van Dio, 57. B. en Tacitus, 1 Jaarb. 76 H. Suetonius, in Tiber. 52 H. Van Germanikus fpreken wy, 3 D. 26 pag. en ontrent het begin vanden Almanak.*

8. Gefchenken } 1 D. 126 pag.

9. Livia } van welke } 2 D. 438 pag.

10. Schoondochters) *Agrippina, dochter van Mark. Agrippa en Julia, gehuwd aan Germanikus; en Livia of Livilla, fuster van Germanikus, getrouwd met de jongere Drusus. Suetonius, in Augst. 64 H. en in Tiber. 2 H.*

11. Nonnen) *Van welke, 2 D. 432 pag.*

12. Ridderfchap) *Dat Ovidius een Ridder was, teekenden wy aan, 1 D. 120 pag.*

13. Veldheeren

14. Koningen } *Van welke alle, 1 D. 118, 119 pag. en elders. Be-*

15. Triomfwagen } *Van welke alle, 1 D. 118, 119 pag. en elders. Be-*

16. Roffen } *Van welke alle, 1 D. 118, 119 pag. en elders. Be-*

17. Gevangens } *Van welke alle, 1 D. 118, 119 pag. en elders. Be-*

18. Rood) *In het Latijn, Ostrum Sidonium. Van het Tyrifs purper fpraaken wy, 1 D. 64 pag. en van Sidon (soon naar aan Tyrus gelegen, dat, by de Dichters, menigmaal het eene voor het ander genoomen word) 1 D. 256 pag.*

19. Offerpaap) *Een Druide, of Duitfch woudpaap, gewend, in kume bossen, de gevangene te flach- ten, en kume goddeën menfchbloed op te offeren. Tacitus, in het B. van de Seden der uitf, 9 H. Dochfies van dit onmenfchlyk offeren, 2 D. 385 pag.*

20. Eernaam) *Van welke, 3 D. 26 pag.*

21. Hooenen) *Siet 2 D. 4 pag.*

22. Duitfchland) *Van het gewaand overheeren van deefe onwinbaare landftrceek is gefprooken; 26 pag.*

23. Vlechten) *Van het hair der Duitfers is gefprooken, 1 D. 132 pag.*

*Ondertuffen fiet die overheerde wingewefen in de ftan aan de voeten des Verwinnaars op de Keiferlyke Gedenkmunten, by Oudaan, 19 Taf. 6 en 7 P. en elders meer.*

24. Byl) *Van welke, 2 B. 16 pag.*

25, 26 purper op u triomwafgan, na verdienst, onder u burgerij  
 27 lege-pialen, en, waarge voor-bij rijd, allen t' halve van  
 28 d' uwe toegejuigt, en de fraaten digt met bloemen de  
 strooit werden. U hoofd sal belaurit w' erden, en t' krijgs-  
 29 voik sal met luider stemme triomfingen. Gij sult sien  
 30 da' uwe vier witte rossen, door t' gebrom, vreudgefchal,  
 en t' galmen det fangers en trompetters, dikwijls stil fullen  
 31 staan. Daar na suitege rijden na t' Kapitool, na den rem-  
 pel daar u segenende God woont, en gij sult Jupiter na ver-  
 dienst den beloofde laur op offeren. Dit sal ik, schoon  
 met t' higliaam van kant, immers niet gedagten aanschou-  
 wen: dat vermog heeft mijn geest nog in de stad, waar  
 uit mijn lighaam gebannen is. Die wicertvrij en vrank  
 de geheele wereld over, die stijgt met uwe wip te u he-  
 32 mel; die siert mijn gesigt midden in Rome, en laat  
 het soo grooten goed niet gebrek hebben; die sal ook  
 middel vinden om u evoire triomf wagen te beschouwen:  
 soo sal ik gewis in t' kort binnen mijn vader-land sijn.  
 Maar evenwel sal t' gelukkig volk met ziele enlighaam uw  
 tegepraal konnen op nemen, en in tegenwoordighheid  
 van haar Veld-heer vreugde bedrijven; maar ik, die dit  
 slegts schilder, en ver van kant ben, sal die blijdschap  
 maar konnen genieten door gezigten: en naulijks een 33  
 mens vinden, die, van Italic na dit noorder-ga gelonden,  
 mij die blijde tijding brengen sal. En vande ik een bode,  
 die sal mijn u triomf verhalen, alsoe al oud sal sijn: maar 34  
 'k hoor die wanneer: ook is, 'k sal verheugt sijn. Dat  
 sal den dag sijn, waar op: ik al mijn droefheid sal verge-  
 ten, en meer verheugt sal sijn om den segen van t' land,  
 alsom mijn eigen luk.

25. Purper ) *Sie van het praalgewaand der zegepraaleren*, 1 D. 118 pag.

26. Bloemen ) *Siet* 1 D. 119 pag.

27. Gelaurierd ) *Vanden laurier is gesproken*, 1 D. 126 pag.

28. Triomf ) *Vondt juychen spraaken wy*, 1 D. 119 pag.

29. Stiffaan ) *Van het langzaam voorreken der staatige ommegangen is elders mede gesproken.*

30. Kapitool ) *Van welke* 1 D. 251 pag.

31. Laurier opofferen ) *Siet* { 1 D. 125 pag.

32. Evoir } { 1 D. 118 pag.

33. Italic, Latium } { 2 D. 49 pag.

34. Droefheid ) *Het Latijn spreekt van het rougewaand afleggen. Siet het aangezekende*, 2 D. 170 pag.

### DERDE KLAAGBRIEF.

*Hy verneemt naar de trouw van syn vrouwtje, beschuldigd sich wegens het twiffelen ontrent haar standvastigheid. Hy beklaagd ze in haar droefheid, en bid haar echter in die trouw te willen volhardan.*

1 **G**roote en kleine beer, waar van d' een de Griekse, d' an-  
 2 der de Feniciër'schippers tot fier-starren dient, die  
 beide nooit in zee falken: aangesien gij aan den hoogen hem-  
 3 mel stikker-oogende alles beschout, in t' weste nooit in zee  
 4 dompelt, en dat ukring, nooit onder om t' aard-rijk getrok-  
 ken, met haar omtrek aan t' hemel welf boven onse kim-  
 men blijft: besiet eens, bid ik, de stad, over wiens wallen  
 men segt dat Remus, Ilia's loon, eertijds een ongelukkige  
 5 sprong deed. Laat daar t' helder gesig eens vallen op mijn  
 huis-vrou, en verhaalt mij dan offe nog op mijn denk: of  
 niet. Heelas! waarom vraag ik na iets, dat mij meer als te  
 wel beken is? Waar om ontakt mij die hoop door verwijfel-  
 selde kommer? Geloof dat het waar is, t' geen gij wenst,  
 sijn niet bekommer voor t' geen sekeris, en vertrouwt op  
 vaste trou. Geeft hier van u telven wis bescheid, t' geen de  
 6 sikkertstaren aan den hemel u niet geven konnen: dat sij,  
 die u meest ter hatten gaat, u gedagtig is, en t' geen in haar  
 7 magt is, u naam in haar boelem drukt. Sij verbeelt haar u  
 wesen soo stark offe u by haar had, en kleeft u, dus ver ge-  
 scheiden, nog aan, soofe maar leeft. Kouge wel rusten,  
 alsoe indagtig wert aan ons leed, en u kranke finnen laat  
 8 gaan over de rampen die u niet t'ouregt doen quinen. Dan  
 krenktge t' hart, en koat mij niet vergeten, als gij ons egre-  
 bed, of plaaten nadert, daar wij malkandere plegen te om-  
 helsen: dan plaagt u onrust, dan schijnt u deragt een jaar, dan  
 doen u de vermoede bonken van t' om-geworpen lighaam  
 9 seer. Ik twiffel waargtig niet, of gij doet dit en iets dier-  
 gelijks meer, en u liefde geeft teeken van kuilfe smert: 4  
 10 en datge geen draaglijker hartseer hebt, als de Thebaanfe  
 Andromache, doense haren Hector agter Achilles wagen  
 11 sag steuren. 'K twiffel voorwaar waarom ik bidden sal,  
 en kan niet seggen wat harts-togten ik wilde datge had.

1. Beer ) *Siet het geene ontrent de beide Beeren is aangezekend*, 1 D. 90 pag. Sijge

2. Nooit in zee ) *Teweten welke nimmer daalen beneden onsen horizon of gesichtseinder; gelyk wy hebben aangemerkt*, 2 D. 55 pag.

3. Remus ) *Broeder van Romulus, Romes stichter; doch door sijn last onder de voet gestooten, toen hy de naute der nieuwsgemaakte grachten bespottende daar over heen sprong*, Livius, 1 B. 6 H. Florus, 1 B. 1 H. Plutarchus, in Romul. en self Ovidius in het 4 B. van den Alm.

*Voorts heet by hier, na sijn moeder, Ilades; gelyk Romulus, in het 2 D. 404 pag.*

4. Andromache ) *Siet* { 1 D. 25 pag.

5. Steuren } { 1 D. 2 pag.

6. Geliukt } { 1 D. 52 pag.

Sijge bedroeft? Het doerme seer dat ik d'oorzaak van u  
 quellagie ben. Soo niet? 'K wens dage u aan stelde als  
 weduwen betaamt. Beschreimaa, weemoedige eg-  
 genoot, u verlies, trek u droefheids buien met mijn on-  
 heilen, en beweën mijn ongeval. 'T schreien is eenigins  
 blijdschap, door tranen verswelgt en ontlasten 'thart-  
 seer. Og! waar 't dat geniet mijn leven, naar mijn  
 dood betreuren most, en gij door mijn af sterven we-  
 duede gelaten wast! Dan sou dese geest door u pligt in sijn  
 vader-land verhuist hebben, vriende tranen mijn koude  
 borst besproeit, u duimen in mijn laatste uir mijn oog-  
 6 bestarende haer bekenden hemel, geluk t, mijn  
 7 as in 't graf van mijn voor vaders gerukt, d'aard, die ik  
 eerst geboore betrad, mijn geboente bedekt, en ik,  
 8 gelijk ik leefde, onoppraaklijk gesturven hebben. Nu  
 is mijn leven om mijn straf bekleet. Een dood-streek  
 is 't mij, soo gij, beschimpt met de naam van bandijts  
 wijf, 't sansigt weg trekt, en schaam-rood wert. Een  
 moord-priem, soo gij 't voor schande rekent aan mij ge-  
 trouw schijnen te sijn. Een mesin 't hart, sooge u schaamt  
 mijn egt-genoote sijn. Waar is die tijd vervaren, doen  
 gij op mij plagt te stofsen, en op umans naam roem te  
 dragen? Waar is die tijd nu, doen ik, (of gij most die  
 tijd schuwe te herdenken) aan mij gepaart, tot mijn ge-  
 noege, hoorde gelukkig noemen? ik behagde u, gelijk  
 een eerbare bruid betamde, mer 't huwlijks goed en gave  
 die ik had, en u jonstige liefde maakte de selve grootet als-

se waren. Ook was'er niemant ter wereld (soo groot scheen  
 ik doen in u oog) die gij voor mij ten huwlijk soud gekoosen  
 hebben. Daar om schaamt u nu ook niet aan mij gepaart te  
 sijn: van tranen moete u niet spanen, naar schaamte mijden.  
 Leefte wel dat sig Evadne sch amde, doen haer verme-  
 9 telen Capaneus door een schielijken bliksem slag om  
 quam? Doen Jupiter 't sonne-vuur met sijn bliksem neer  
 sloeg, schaamde sig Faetons vader niet hem voor sijn bloed  
 te erkennen. Semele wiert daarom van vader Cadmus  
 niet vermaat, om datte op haar groots gebed door Jupi-  
 10 ters weerligt om quam. Soo hoorste ook geen bios op  
 de pofele kaken te schieten, om dat ik met een felle  
 bliksem van Jupiter [ Augustus ] geslagen bent: maar veel  
 eer u wakker schrap te setten om mijn saak voor te staan,  
 en mij een staal van een goede egtgenoot te sijn. Beluister  
 dese donkere wolk met de stralen van u deugden, en doet  
 u eet en trouin haglijken nood uit munten. Wie had He-  
 11 tor gekent, was Troye in fleur gebleven? In algemeen  
 onheil stak sijn dapperheid door. Is 't raktijd stil in zee,  
 soo komt u stuer-konst, Tifys, blijft den mens gesont, u  
 12 heil-konst, Febus, niet te pas. De denst, die in woerft  
 13 onbekent versteen wert, openbaart sig in tegeenspoet, en wert op  
 dien tootsees goed of quaad gekent. Mijn ongeluk verstaff  
 u stof tot lof, en u trouwe liefde heeft een lof-trompetter  
 van u uitmuntenheid. Dient u van dese tijd die u nu schoom  
 voor komt, om voorspoedig te werken, en veel stof  
 geeft om roemrugtig te wercken.

7. Betrat } Dit schijnt VALENTYN niet te hebben begreepen. Een vers gebooren kind wierd by de aal-  
 ude vlak op de grond neergelegt, en indien men voorhad het selve niet weg te werpen, maar op te voeden, so  
 wierd het, onder het aanroepen van de godinne Levana, van de vaader opgenomen en aan de voedster overge-  
 geven. Statius, 2 B. der Mengel. 1 D. sprekende van Glaucias. Suetonius, in Aug. 5 H. en in Ne-  
 ron. 6 H. behalven Terentius enz.

8. Bandyts	} Siet het aangeteekende	}	3 D.	7 pag.
9. Evadne			2 D.	26 t pag.
10. Faeton			2 D.	37 pag.
11. Semele			2 D.	77 pag.
12. Hektor			1 D.	2 pag.
13. Tifys			1 D.	28 pag.
14. Heilkonst			1 D.	58 pag.

VIERDE KLAAGBRIEF.

Hy pryst sijn besemvriend, en wil dat by by dengoedertiernen Augustus gebidden om een gemak-  
 kelyker verblyf. Verbaald daar op het seldzaam voorval van Orestes en Ifigenie, in Tan-  
 ren.

Gij, die, van een edel geslacht gesprooten, met deugden  
 uwen adel verbluft: in wiens inbo itgedrukt staat 't  
 beeld van u vaders eelhartigheid, ten einde die in u vol-  
 maaktheid kreeg: die begaaf sijt met u vaders welsprekent-  
 heid, die haat overhoofd in 't Rooms righthuis niet en vont:  
 'k noem u, tegen de borst, in plaats van met de naam,  
 door omschrijving. Siet dees Iofuiting door de vinger.

'K vergreep mij niet: u deugden spreken zelfs u lof. De-  
 wijl gij uirtedlijk schijnt te wesen, 't geen gij in der daad  
 sijt, is mijn schuk nul. Denkt ook niet dat dit lof-digt  
 'uwer eere volgens mijn pligt geschreven, u hinderen kan,  
 ten opzichte van soo regtvaardigen Prins. Sels Augustus, die  
 vader van 't vaderland, (want wie is'er ter wereld burger-lie-  
 vender) gehengt dat sijn naam in mijn digten dikwij ge-  
 8

3. Vader van 't Vaderland } Van dese hoofdtitel spraken wy, 3 D. 21 pag.

2 Gesien }

spelt

spelt staat: dit kan mij Cæsar ook niet beletten, om dat zijn  
 perfoon een gemeene zaak is, en bigevoelge ten deele  
 mij eige Jupiter laar de geestige digters sijn Godheid  
 galmen, en verbreiden door alderhande tongen. Vol-  
 gens 't voorbeeld van dese twee Hoofd Goden, slijd u  
 2. laak geen laaf, van welke God Augustus gesfen, en Jupiter  
 geloofd wert een God te sijn. En schoon iku niet hoorde  
 te melden, soo blijft die schult aan mij: want gij kont  
 niet gebeteren war ik schrijf. Verder is't geen nieuwe  
 misdaad, dat ik metu woorden wissel, war mede ik voor  
 mijn ballingschap menigmaal gefproken heb. Op darge  
 te min vrees, datge om mijn vriendschap in liiden raken  
 mogt, konge leggen, soo'er iets te feggen valt, dat ik  
 u fpeide om n hatelijk te maken. Want k heb van kinds  
 gebeente met u vader (ontveinst dit immers niet) vrien-  
 fchap gehouden, die van mijn inborst (dat u nog heugen  
 kan.) veel hielt, en mijn geestigheid hoger prees als ik  
 dogt dat ik waardig was: die met die voortreffelijke wel-  
 prekenheid, waar in een groot gedeelte van sijn ad-  
 befont, van mijn digt plagte oordeelen. Dus sijt gijn  
 d'eerste niet, maat u vader, dieu ik, van dat gellag be-  
 mint, flegts niet woorden en uiterlijken glimp van eelhar-  
 tigheid fcheen war groots te beloven. Dien fchijn, ge-  
 looft mij, bedroog hem niet; maar in mijn doen, uit-  
 gefondert op dit leste, kan ik voor een fafoenlijk man pa-  
 feeren. Ja zelfs de misdaad, waar door ik te gronde ging,  
 founte voor geen fchelmstuk fchouwen, waar datge ken-  
 nis had, hoe fig die ongelukkige onvoorftigheid had toe-  
 gedragen. Vrees of onvoorftigheid, maeter een voor-  
 fichtigheid, veroorzaakt mij dit quaat. Og vergeefme dat  
 ik mijn ramp niet weer op hale! Op dat ik ze, met 't her-  
 drukken van mijn nog opene wond, die fchier, door filte en  
 zuft nietroo heelen wil, nie groeter make. Gelijk ik  
 dan wel met regi geftraft werde; soo is ook mijn misdaad  
 3. begaan buiten quaat voornemen en wan-bedrijf. Dat merkt  
 God Augustus ook wel: waarom ik niet aan 't lijf geftraft  
 ben, nog een ander mijn ontrokke goederen beft.  
 Mifchien fal hij ook, mag hy 't leven, van dese balling-  
 fchap ten lange leffen, als sijn gramfchap wat fal gelleeten  
 sijn, een einde maken. Nu bid ik om hier van daau ver-

plaatft te werden, soo mijn gebed niet te onbefchامت vst;  
 'K wens na een ballings plaats, die soo woest niet, war na-  
 der, en verder van de wreede vyand is. Augustus is ook  
 soo genadig dat hij't mifchien vergunnen fo, was 'er  
 iemand, die't voor mij verfocht. 'K woon hieraan de kille  
 strand van de Pont Euxin, [ galf-vrije zee ] die d'ou-  
 4. den noemden Pont Axenus, [ ongalf-vrije ] Wel te regt want  
 't stormt hier in in zee n'ter-mareu, ende v'remdeling  
 vint hier geen velle hame oman te doen. Ontrent de  
 zee kant nestelen moes koppers, die buit met moorden  
 foeken, soo dat hier hier te land immers soo gevaarlijk is als  
 op d'ontwon zee. De mens-vreeters, daar ge van leeft,  
 roeften hier bij-na met mij onder 't selve climaat. Ook  
 is hier niet ver van daan 't gewest, daar de Taurifche Diana  
 5. mensfen werden op-geoffert. Dit land was wel eer 't rijk  
 van Thoas, een nest voor moordenaars, en schrik voor regt-  
 fchape karels. Hier heeft Ifigenia, in wiens plaats een  
 hinde wiert geflagt, d'offerhande van haar Godin, [ Diana ]  
 6. ijselijke offerhanden, war genomen. Alwaar als Orestes,  
 diemenniet en wet of Godvrugig of bloed-moorder  
 geheeten moft werden, d'oldriftig uit sijn land geflingert,  
 gekomen was, met Pylades, een staal van opregte liefde,  
 7. welk paar een ziel in twee lighamen had, wierdente aan-  
 ftons gevlugelt bij 't ongenadige mens-aufar gebragt; die  
 voor de dubbele kerk-poort van Diana ftont en droop  
 van 't bloed. Beide fchrikten evenwel voor haar eigen  
 dood-niet, maat 'den was bedroeft om 't sneuvelen van  
 den ander. Reets ftont Ifigenia fchrap met 't flagg-limmer  
 in de vuift, en waen de hoofden der Grieken met Bar-  
 8. barifche fnoeren bewoelt; als wanneer Ifigenia haar broeder  
 door taal wiffeling kende, en in plaats van flagen, om  
 den hals viel. Dus vervoerde sij verblijd het beeld der  
 9. Godinne, die van dees' wreede offerhande een af-keer  
 had, uit dat gewest na een beter. Dit land dan, bij-  
 na op 't eind van de wijde wereld, een schrik voor mens  
 en Goden, is mijn buit-gewest: en ontrent mijn land ge-  
 fchiet dat ijslike mens-offer, soo Nafo anders dit woest  
 10. gewest voor sijn land rekenen moer. Og of de wind, die  
 Orestes hier van daan vervoerde, na verfoening van God  
 Augustus, mijn fchip ook te rug na Rome blies!

2. Gefien) *Synde præfens, volgens het aangeteekende, 3 D. 21 pag. Doch siet van god Augustus de Bladwyfer.*

3. Goederen) *Welke onse Dichter heeft behouden; volgens het aangeteekende, 3 D. 7 pag.*

4. Euxyn) *Van welke, 1 D. 60 H.*

5. Taurifche) *Het soo genoemt Chersonesus Taurica is een groot eiland in den Euxyn, sich met een dunnen hals vast hechtende aan het wafte land van Scythie: heden geheeten of kleen Tartaria, of wel Prekopike. Strabo, 7 B. Mela, 2 B. 1 H. Plinius, 5 B. 12 H. Isfeer betrucht door de tempel van Diana, en het mensfen offer ontrent deselve. Herodotus, 4 B. 103 H. vervolgens mede van Dianaas beeld, van welke boven, 1 D. 29 en 209 pag. 2 B. 423 pag. en elders meer.*

6. Thoas) *Van welken Koning en priester, 1 D. 29 pag.*

7. Hinde) *Het geen gylt vanden afgebeeld, 1 D. 65 pag. en 2 D. 325 pag.*

*Voorts is Ifigenia Pelopeia, wegens Pelops haar overgrootvader; van welken, 3 D. 175 pag. en elders.*

8. Orestes

9. Pylades

10. Diana, Trivia

11. Snoer, vitta

12. Vervoerde

Siet van deefe

1 D. 39 pag.

1 D. 147 pag.

1 D. 62 pag.

1 D. 125 pag.

1 D. 209 pag.

## VYFDE KLAAGBRIEF.

*Hy prijft de standvastigheid van zijn boefemvriend, en verfoekt verder zijn hulp by Augustus. Toond dat zijn ongemakken te groot zyn, en dat hy eindelijk onder de felve fal moeten befwyken.*

**O**puik van mijn lieve vrienden, eenigfte toevlugt die ik in mijn onheil vond, door wiens trooft dees veege ziel verzuikte, gelijk een uitgebrande lamp met olij op gevult: die u niet ontfaagt een fehur-haven en wijk op te feten voor mij u geblikfemfchip: wiens brood voor mij niet fou geflooten geweft fijn, had Caſar mij mijn middelen benomen. Terwijl mij de digt-drift fou verrukt, dat ik deſe droevige tijd vergeet, is mij, helaas, u naam ſchier uit de pen gefchooten! Evenwel weetge wel dat ik u meen, en foud, door lof-luft in-genomen, wel openlijk willen feggen: ik ben die ma. Waagrign 'k fou u ſoo gij 't toeliet, u regten eer-titel wel willen geven, en u uit-muntende trou trompetten; maar 'k vrees dat ik u mer een digt van dankbaarheid, en outijdigeloſ-tuiging mogt hinderen. Dus doet datge kont, en veiligis, verheugt u flegts bij u ſelve, dat ik uwer, en gij mijner, gedagrig fijt. Weert

in in de wind met den riem, gelijk gij doet, om mij onderftant te doen, tot dat den tegenftorm van Caſars gramfchap bedart, en u een labber koeltje dient: en houd mij 't hooft op, dat niemant behouden kan, als Caſar, die, ſelve in een ramp-poel gedompelt heeft, en quijt u allen t'halve, 't welk ſelde gebeur, ftantvastig in onverwikkbare vriende pligt. Sou wens ik datge immer voorſpoedig fijt, datge nooit gebrek hebt om u vrienden te onderftuten, dat u egt-geuoort haar man altijd in deugden verevenare, en in u egt nooit oneven woord valle, datge altijd van u broeder fou hartelijk bemint wert, als Caſtor van Pollux, datge een ſoon wint, u ſoo gelijk in alles, dat al de wereld fiet dat gij ſijn vader fijt, dat u u dogter ſoo ſchoonvader make dat u u neef nog fris en groen grootvader noemt.

1. Toevlucht ) *Het Latijn ſpreekt van een altaar; tot welke de overweldigde, in de hoogſte verlegenheid, kunnen toevlucht naamen, het ſelve omermende en vaſthoudende. Siet het aangeteekende, 1 D. 75 pag en 2. D. 129 pag.*

2. Olie ) *In het Latijn, Pallas; gelyk deef ſpreekwyſe ons mede ontmoetede, 1 D. 94 pag.*

3. Ramppoel ) *Styx; van welken, 1 D. 220 pag.*

4. Kaſtor ) *Vande onderlinge liefde deefer broederen is geſproken, 1 D. 162 pag.*

5. Schoonvader ) *Het Latijn ſpreekt vande tæda of bruſtoſis-toorts. Siet 1 D. 27 pag.*

## SESDE KLAAGBRIEF.

*Hy klaagd dat ſijne ongemakken door den tijd verſwaaren, terwijl anderſins alles allengskens werd draagelyk, leenig en handelbaar.*

**M**er 'er tijd leert deſtier in 't gaerelhiigen, en voor de ploeg loopen om 't land te bouwen: mer 'er tijd gewent 't moedig paart den tæjen toom, en neemt geuoort hard gebir in den bek, mer 'er tijd wert de Afrikaanſſe leeu ſoo tam gemaakt, dat hij ſijn woefte grimigheid vergeet: den Indiaanſſen oliſfant, mak gemaakt door ſijn temmer, leert mer 'er tijd ſlaven-dienſt: allengs ſwelt de draifaan hare ranken ſoo fappig datſe bij na ſlijt: mer 'er tijd rijft het graan tot rijpe koom-aren, en foet het wrang ooft: den tijd ſlijt ploeg-iſſer, harde ſteenen, droefheid, en hart-feer: dus kan de doofſluipende tijd alle dingen verſagten, uit-gefondert mijn droefheid. Twee maal is 'er koom gedort, twee-maal barvoets

wijn geperft, [ 't is nu twee jaar ] federt ik uitlandig ben geweest, en evenwel kan ik mijn onheil niet gewent werden, maar voel 't ſelve nog als een verſe wond. Gelijk oude gloeg ſtuern krijgelen tegen 't jok, en bereede paarden dikwijl hard in den bek werden: ſoo drukt mij nu 'n tegenwoordige ramp harder, als in 't eerſt: want al was die in 't eerſt ſoo ſwaar als nu, ſoo is deſelve evenwel mer 'er tijd ſwaarder geworden. Ook kende ik eerſt mijn onheil niet na behooren, maar hoe ik het meer kende, hoe 't mij meer drukte. Hier toe doet ook niet weinig, dat ik mijn ſwarigheid bekrachtigde, om dat ik in 't begin door deſelve niet wiert overftolp. Een vers worſteling is kloeker in 't ſand, als een die d'atmen door 't lang pluk-veeren

1. Stier
2. Afrikaanſſe
3. Indiaanſſe
4. Wortelaar

*Siet het aangeteekende*

- 1 D. 276 pag.
- 1 D. 229 pag.
- 1 D. 146 pag.
- 1 D. 94 pag.

veeten vermoet sijn. Een vers swaarde-schermer is happiger in blinkende wapenen, als wiens geweer met sijn bloed geverft is. Een nieu schip kan tegen storm en golf, een oude krak splijt op 't minste onweer. Soo droeg ik mijn swarigheid in 't eerst wel gehard, maar mijn rampen sijn door langheid van tijd vermeerdert. Ge-looff mij, ik beswijk, en hoef, (na ik de gestalte van mijn lighaam aanmerke) maar wienig plaag-tijds meer, tot mijn dood. Want 'k heb nog de kragt nog de verf

over't mager geraamte. Boven dien is mijn geest kranker als 't lighaam, en overpinkt gedurig sijn ellende. 'K mis 't beschouwen van Rome, 'k mis mijn lieve vrienden; en mijn egt-genoot, die ik boven alles bemim. 'K bevind mij onder een hoop van Scyten, en gebroekte Geten, dus wond mij 't quaar dat ik sie, en niet en sie. Dan mij vertrooft een eenige hoop in al die swarigheden: te weten dat die door mijn dood in 't kort sullen einden.

3. Swaarde-schermer) *Welke den volke wierd vertoond, of op de groote-merkt. Siet 1 D. 204 pag. of in het perk in den rondin Schouburg. Siet 1 D. 160 pag. of mede, by gelegenheid, in een renbaan. Dio by Lipsius, in Saturnal. 1 B. 17 H.*

*Voorts was dit tykans het voornaamste tydverdryf, waar mede vermoogende lieden, naar hooge ampten staande, de gemeente vleitden en op hunne sijden trokken: doch waar door ook veel grooten hare goederen doorbrengende, eindelijk met naakte billen liepen. Askonius, in de Kantteekening, over Cic. sprekende van Milo en Q. Gallius.*

*Waar die gemelde grooten voedden gehee le benden van dit slag van kampvechters; welke de Latinist noemd familie. Seneka, yande Weldaad. 5 B. 12 H. Suetonius, in Jul. 10 H. en elders. gelyk by den opstender, leermeester, en aanfokker beet lanista. Seneka, 10 B. der Geschill. 4 H. Suetonius, in Jul. 26 H. enz.*

*Waar nu eindelyk schild, swaard, net en drietand, en verdere wapenen van deese sryders aangaat, van deese moet gy naar sien de omstandige aantekeningen van Lipsius, Bulengerus, Rofinus, Demterus, Faber, enz.*

*Doch van hunne rudis spraken wy, 1 D. 150 pag.*

6. Gebroekte) *Van de broeken der Scyten en self der oude Duitche volkeren is geschreven, 3 D. 45 pag.*

## SEVENDE KLAAGBRIEF.

*Hy verwonderd sich in langen tyd van een boesemvriend geen brieven ontfangen te hebben, terwyl vrienden van een mindere soort aan hem schreeven. Hy hoopt deselve eer onderschept als niet geschreeven sullen weesen.*

Twee-maal heeft mij hier de son, na de koude winter, bestraalt, en twee-mal door 't vis-teeken sijn loop voltrokken. Waarom hebbe mij in al die tijd niet een lenterje geschreven? Waarom quamte u vriendelyc niet na, daar andere schreven, die pas onlangs mijne vrienden geworden sijn. Wasrom hoopte ik vetgeefs, soo dikwijlk eenige brieven op brak, u naam daar onder zullen vinden? De Goden geven, datge wel veel brieven aan mij hebt geschreven, maardar mij geene van deselve ter hand gekomen sijn! 'T is gewis dat mijn gebed waar is. Want 'k geloof eer dat Medusa's Gorgons hoofd-hair in slangen veranderde: en Scylla's onder-lif in honden: dat

1. Vistecken) *Doende de Son, binnen de drie maanden van de winter, sijn loop door de teekenen; Steen-look, Waterman, en visfen.*

*Waar om de Vissen in de Dierriem sijn geset, dat is gesegt; 2 D. 94 pag.*

2. Opbrak	} Van welke alle is gesproken	1 D.	88 pag.
3. Medusa's		2 D.	125 pag.
4. Scillas		2 D.	373 pag.
5. Chimera		2 D.	267 pag.
6. Menspaarden		2 D.	357 pag.
7. Drielyvige, Geryon		1 D.	47 pag.
8. Helhond		2 D.	204 pag.
9. Raatfelgedrocht		2 D.	414 pag.
10. Harpyen		2 D.	185 pag.
11. Draakvoetige		2 D.	14 pag.
12. Gyges		1 D.	139 pag.
13. Menstier		1 D.	7 pag.

ACHT:



5 dat Chimera onder een fellen draak, boven een vuur-bran-  
 6,7 kende leeuw is, dat'er mens-paarden; een drieliyvjigen  
 8,9 dwingeland een driekoppigen heilmond, een ratfel-  
 10,11 gedrogt, harpijen, draakvochtige reusen, een hondert-  
 12,13 handige Gyges, en mens-lieer is. Dit alles wil ik eer ge-  
 looven, waarde vriend, als dat gij, van sin veranderen, u  
 vriud vergeten soud. Tussen u en mij legt een ontallijk

gebergte, wegen, stroomen, velden, en geen weinig  
 pek-el-plaffen. Duiften veranderingen kosten belet heb-  
 ben dat van u veelvoudige brieven niet een aan mij behest  
 was. Maar voorkomte evenwel, vriend, duiften verhin-  
 deringen met digt schrijven, op dat ik u niet altijd hooft  
 te onchuldigen.

## A C H S T E K L A A G B R I E F.

*Hy, sijnde nu vyftig jaaren oud, klaagt dat hy sijn levenstyd moet doorbrengen in het afweesen van al dat hem lief en waard is geweest. Verklaart het niet te konnen geloofd hebben, al had hem dit een godspreek voorspeld. Soekt heul by den Keiser, door sijne vrienden.*

**N** u begint mijn swart hair door den ouderdom foo  
 wit te werden als swane-pluimen. Nu bekruipt mij  
 een swakke en tragen ouderdom, soo dat mij 't pak van  
 't lighaam op swakke sluiten swaar te dragen valt. Nu  
 was 't de tijd, dat ik, van sukken bevijsd, buiten kom-  
 mer hoorde te sijn: en te leven in rust en vrede in mijn  
 oeffening, waar na mijn geest altijd heeft trek gehad: in mijn  
 1 hnisje, bij mijne Huis-goden te wonen, en op mijn  
 2 erf-land, 't geen mij van vader nagelaten, nu sonder heer  
 is: bij mijn egr-geuot, en waarde neven in mijn vader-  
 land kommerloos te verouderen. Soo hoopte ik voor  
 desen mijne jaren te slijtze, soo hoorde ik ook des  
 3 veijde tijds door gebracht te hebben. Maar 't heeft de God-  
 den foo niet belieft: die mij, over land en zee verslingert,  
 4 op de kust der Sarmaten planten. Geleede schepen werden  
 5 op de werven gelaat, om datse in zee niet lekte gronde  
 soud en gaan. Een af-geloope ros weid in de klaver op  
 sijn gemak, op dat het, te lang gevegt, sijn berende  
 6 palmen met vallen niet ontceere. Een soldaat, die, nit-  
 gedient, langer niet sterk genoeg is om 't geweer te  
 7 handelen, hangt de wapenen, die hij voerde, onder de  
 beelden van sijn oude Huis-Goden op. Soo was 't dan  
 nu ook tijd, dat ik, door tragen ouderdom onseuwt,  
 8 vrije rust genoot; tijd dat ik niet langer in een uitheems  
 9 gewest dedeme, en mijn droogen doift met Getis water  
 leste, maar dat ik in den hof, die ik had, mij uit-spande,  
 en in de stad 't gefig van menssen had. Soo gerust wenste

ik voor desen, nog niet wetende wat mij befochooren  
 was, in mijn ouderdom te sullen konnen leven. Maar  
 't nood-lot bechoort wat anders, en verleende mij in mijn  
 jeugt weelde, in mijn ouderdom ellende: soo dat ik,  
 nu vijftig jaren sonder krak door gebracht hebbende, in  
 10 mijn af-gaande jaren gekreukt werde, en niet ver van mijn  
 perk-paal, die ik bij-na schieen berent te hebben, in 't  
 11 loopen ben onsfagter neer gestort: dus heb ik hem, die  
 sijnz gelijk in de welke wereld niet en heeft in goedertie-  
 12 rentheid, verwekt, om op mij te vergrimmen, en de  
 sagtmoedigheid selfs door mijn mildaet tot roorn gedwon-  
 gen, die nogtans mijn onvoorfigheid niet met de dood  
 gestraft heeft: maar ik ben gedoemt te leven, ver van mijn  
 vader-land, in 't noorden, daar sijn 't land ter linker sijde  
 van de Pont Euxin op doet. Was mij dit door de God-  
 13,14 spraken van Apolle en de Dodoneefse Jupiter voorspelt ge-  
 weest: ik had bet de profecijen ligt voor lengensgig gehou-  
 15 den. Daar is niets soo vast, alwaar 't met een diamante kop-  
 pel verknogt, dat beftaan kan tegen Jupiters [Augustus]  
 16 veiflindende blikken. Daar is niets soo verheve, en buiten  
 gevaar, dat dien God niet treffen kan. Want schoou ik  
 door mijn misdrijfeenige swaigtheid op den hals haalde,  
 soo drukte mij evenwel God fwaarder als ik dat verdient  
 te hebben. Daarom spiegel u aan mijn ongeluk, en poogt  
 hem, die de Goden gelijk is, met dienft tot gunst te tek-  
 ken.

1. Huisgoden) *In het Latijn Penates; van welke, 1 D. 4 pag.*
2. Erfland) *Gelegen onder de stad Sulmo, sijn vaderland. Siet 1 D. 139 pag.*
3. Sarmaten) *Van welke menigmaalen. Siet de Bladwijfer.*
4. Weiven) *Van het opleggen der schepen is gesproken, 2 D. 316 pag.*
5. Ros) *Van de wedloop der paarden in de renbaan is gesproken, 2 D. 61 pag. gelijk van de palmtak der renwagen-menners, 1 D. 173 pag.*
6. Hangt op) *Sie van dit ophangen der uitgediende werktuygen het aangestekende, 1 D. 101 pag.*
7. Vryerust) *Het Latijn spreekt van de rudis; siet 1 D. 150 pag.*
8. Getis) *Van de Geten is gesproken, 3 D. 11 pag.*
9. Hof) *Van welke, 3 D. 19 pag.*
10. Vijftig) *Het Latijn omschrijft deese tijd met lustra; van welke, 1 D. 154 pag.*
11. Perkpaal) *In het Latijn metæ; van welke, 1 D. 171 pag.*
12. Goedertierenheid) *Wy hebben de goedertierenheid van den keiser Augustus boven dikmaals met voorbeelden beueesen, als: 3 D. 10 en 21 pag.*



13. Apollo, Delfische, of Pythise  
 14. Dodoneeffe  
 15. Diamante  
 16. Bliksem

} Van welke { 1 D. 239 pag. en 2 D. 25 pag.  
 1 D. 186 pag.  
 2 D. 187 pag. en elders.  
 1 D. 20 pag.

## NEGENDE KLAAGBRIEF.

*Hy dreigd sekeren vyand met den bliksem der Dichtkunde, indien by sijn vyandlijke vinnigheid niet nederlegt.*

Soo't wesen mag, en gij u gerust houd, sal ik u naam en vuiligheid verswijgen, ja al u doen vergeten: dan sulge met spas berou mijn sagmoedigheid bekooren: laat maar blijken datge leet-welen van u doen hebt: datge u selven versceit, en wel woud, soo gij kond, u voorlede doldriftigheid uit-krabben. Sijge anders gesint, en met bitteren haat tegen mij ingenomen, soo sal ik ongelukkige uit haaten-wee't wraak-wapen aanschieten. Schoon ik in't eind van de wereld verschoven ben, gij sult evenwel te Rome mijn vuisten niet ontgaan. Hoe na weetge niet dat mij Caesar al't burger regt vrijliet, en alleen tot straf op-lei, uitlandig te sijn? Nog hoop ik, mag hij't maar leven, door hem weer in mijn vader-land te komen. Dikwijl groende nog een eik, na dat hij van den bliksem was geslagen. En, schoon ik geen wraak middel vont, nog sal mijn digt-geeft sijn kragt

engeweer vinden. Alwoon ik ver van honk in Scytie, en schier onder de kil van de drooge noorder beeren: nog sal mijn losfuiting en wee-klagt de geheele wereld over klinken. 'T geen ik galm van't oostfe sal in 'twelte weer galmen: dat mij't wette hoort seggen sal't oost konnen tuigen. Mijn stem sal over't groote aard-rijk en de groote zeën gehoord werden; en de klank van mijn klagt sal evel luid bouwen. Soo dat u een niet alleen, maar ook de toekomstige eeuwigu schande sulden weten. Nu werd ik tot vegten geport, maar heb nog't geweer niet in de vuist genomen, en wensfe wel dat mij daar toe geen oorzaak gegeven wierd: Den fier wert nog in't wortfel-plein niet getergt, maar schrapf evenwel fier't sand met de klauwen dat het stuift, en stamp-voet op sijn vijand. Dit's ook meer gedreigt, als ik voor had. Blas astogt, Sang-Godin, terwijl dese man sijn naam nog kan ongespelt houden.

1. Vergeeten) *Het Latijn spreekt van Lethe; van welke, 2 D. 159 pag.*
2. Doldriftigheid) *Het Latijn gewaagd hier van Tififone; van welke, 1 D. 9 pag.*
3. Vrijliet) *Siet het aangetekende, 3 D. 7 pag.*
4. Dichtgeeft) *Het Latijn spreekt van de Pierides: van welke, 1 D. 115 pag.*
5. Wette) *In het Latijn Hesperia: Siet 2 D. 41 pag.*
6. Wortfel-plein) *In het Latijn circus; van welk gebeu, 1 D. 171 pag.*

7. Schrapf) *Onder andere vertooningen, waar mede de gemeente werd ontfangen en vermaakt in de schouplaatsen; munte uit het stieregevecht: in welke de stier werd gestelt, of tegens een gewapend man, of wel tegens eenig ander groot dier; terwijl men hem sard en grimmig maakte, of met gemaakte poppen, by den Latijnf geheeten pilz; of met een rooden lap; waar op men hem eerst sijn bylere vervoedheid liet afftuuen.*

*Van een tegengesteld beest spreekt Martialis, 9 D. der Schouburgd. sprekende van een rhinoceros. en te gelijk vande pilz, 22 D. de roode lap, 10. Sambucus, in sijn Sinneb. 215 pag. Siet ook het aangetekende, 2 D. 330 pag. Voorts word ons op de keiserlijke Gedenkpenningen van Augustus, het vertoonen van sulc een schoufpiel aangeweesen door een schrappende stier, by den Archotaaner, 14 Taf. 13 Penn.*

## THIENDE KLAAGBRIEF.

*Hy beschryft sijn leven, handel en wandel, van sijn geboorte tot aan sijn ballingschap; wiens verdriet by sege eenig sijn door de Dichtkonst te konnen verminderen.*

Ik ben delfve man, die wel eer de dardle min-konst | lianste mijnen van Rome gelegen, is mijn vader-land: daar galmd; hou daar, nakomeling, leer wie hij is, wiens | ben ik gebooren, ten tijde als beide regeerende Burgermeesters [ Hirtius en Pansa ] te gelijk in een gevugt dood bleeven.

1. Sulmo) *Siet 1 D. 139 pag.*
2. Burgermeester) *Van wiens omkoomen is gesproken, 3 D. 32 pag.*

bleven. \*K ben, fo di tiets is, een Ridder, niet fchielijk door  
 3 foruurs jonk geworden, maar door erf-regr, van ouders tot  
 ouders. \*K was t eerfte kind niet, maar quam na mijn broe-  
 der, die een jaar voor mij geboren was. Wij waren op een  
 en defelven dag gekipt, en der werden op een en de felven  
 4 dag twee verjaar-koeken voor ons op-geoeffert. Dit was  
 5 de tweede van Minerva's vijf daags feest, op welke al-  
 dereert' bloedig fwaarde fcherme plagt aan te gaan.  
 [ 21. Maart ] Jongens fjinde, wierden wij aantoens ge-  
 boektlaaft, en door vaderte Rome bij uittekende mee-  
 6 sters befelt. Mijn broeder was van kinds been af gefet op  
 welprekentheid, en gebooren tot kloek pleit-formen.  
 Maar ik had van t begin aan lust tot hemels digten, en  
 7 wiert ter fruik door de Sang-Godinnen tot haar werk  
 getrokken. Dikwijl fci mij vader: wat neemte ge een on-  
 8 profijtelijke ftudie bij de hand? Sels Homerus is een kalis  
 geflurven. Hier door was ik verfet, verliet den Helicon,  
 en poogde te fchrijven buiten maat-dwang; maat het digt  
 viel mij van t felis uit den pen, en al wat ik fchrijven wilde,

was een vars. Midlerwijle de tijd allengs door-floopende,  
 kreeg ik en mijn broeder een mans-tabbard aan t lijf, en  
 9 fulp boordigen adel-rok, ijder bij ontde voorrige ftudie  
 10 blijvende. Doen mijn broeder nu twintig jaar oud gewor-  
 11 den was, ontviel mij mij. Doen bekleedde ik ook een  
 jeug-er ampt, en wiert Derde-man gekooren. 'T fchorte  
 12 nog aan t Raads-heerfchap; maar dien tabbard viel mij te  
 fwaar: want mijn geeft en liggham tegen geen moeite kost,  
 en een af-keer had van kommerlijke Staat-fugt. De Sang-  
 13 Godinnen raadden mij t vermaak van veilige ruft te kiefen,  
 waar op ik ahij ben gefet geweest. \*K verkeerde en hielt  
 vriendfchap mer de dichters van dien tijd, en meende dat  
 14 ijder van defelve fchier Goden waren. Dikwijl las mij  
 den oude Macer voor fijn digt van t gevogelte, de flange  
 15 beten, en kruiden heil. Propertius, mijn goede vriend,  
 plagt mij dikwijl fijn min-digt voor te fingen. Van gelijke  
 was mijn foet gefel-fchap Ponticus den helden digter, en  
 16 Bassus, dien vermaarden Rcek-digter. De maat-rijke  
 17 Horatius verlokte mij ook mer fijn luivere Italiaanfche lie-  
 galim

3. Ridder } Van overouden afkomst; fjinde geen nieuweling, quansuis ridder wegens het befit van  
 23000 guldens; volgens het aangezekende, 1 D. 181 pag.

Van fijn ridderschap is ook gefproken, 1 D. 120 pag.

Doch de Leefer weete, dat het graf (in het gebergte van Toskanen ondekt, en in alle fijn deelen afgebeeld  
 en befchreven van Bellorius) geenfins deefen Dichter is raakende (gelijk men ons wel fou willen wys maaken)  
 4) maar alleenlyk fekere Q. Nafonius Ambrosius en Nafonia Urbika is toebehoorende.

4. Verjaar-koeken } Van welke gefproken is, 1 D. 128 pag.

5. Vijftdaagsteelt } Geheeten bij die van Rome quinquatria: Het welke wiert gehouden, ter eeren van Pal-  
 las; op haare kerkwijdinge, op den Aventynfchen heuvel, den 19 Maart. Festus, in het Woordbe. So-  
 5) fipater, in fijn Grammatic. 1 B. Gellius, 2 B. 2 1 H. Suetonius, in Aug. 7 1 H. en gevierd onder andere  
 met fwaar-kefchermers; hoewel op den eerften dag geen bloedfporinge geftbedde, om dat op die dag deefe  
 6) krijgsgodinne ter wereld quam. Ovidius, in het 3 B. van den Alm:

6. Pleit-formen } Het Latijn fpreekt van het verbotum forum. Siet 1 D. 93 pag.

7. Homerus, Mæonides } Van welke { 1 D. 136 pag.

8. Helkon } 2 D. 43 pag.

9. Mans-tabbard } Liever rok van staat, VALENTYN: van de toga, of staatrok, die de jonge-  
 9) lingen ontfingen, op haer 18 jaar, den 17 van Maart, te weeten, den feftfdag van vader Bacchus,  
 (fraken wy, 1 D. 2 17 pag.

10. Fulpboordige adelerok } In het Latijn clavus latus. Deefe, gelijk mede de clavus angustus,  
 was een witte onderrok, opgefchort en tot op de knyen vallende; hebbende, op de borst, breedte of fmalte  
 10) ftreepen van hoog purper; alwaarem, in den jongen adel, de toga of bovenrok van stoffe soo fijn en door-  
 luchtig was, dat men deefe puere fneppelingen daar door heen kon fien.

Van deefe rokken fpreken Varro, by Non. Marcell. Suetonius, in Aug. 38 H. Horatius van de  
 Dightk. behalven Paterkulus, Statius, Plinius, Lampridius, enz. by Bayfus, Rubbens en Ferrarius.

11. Broeder } Van welken nergens eenige gedachtenis is overgeleven.

12. Derde man } Van welk ampt ook is gefproken. 3 D. 22 pag.

13. Sanggodinnen } In het Latijn, Aonia forores. Sie van Aonia, of Beotie, 1 D. 126 pag.

14. Macer } Van welke { 1 D. 166 pag.

15. Propertius } 4 D. 32 pag.

16. Pontikus } Een dichtser, gelijk mede Bassus, bekend by Propertius, 1 B. 4 en 7 D. by befchreef  
 den Thebaanfchen oorlog, behalven fijne minnerzen; volgens den felven Dichter, in het 9 D. hoewel van beide  
 16) niets is overgebleven.

17. Horatius } Een pachters (wis-fouters seggen andere) soon van Venusfchen, en een woornaameftad in  
 Apulie. Hy was kapitein, onder Brutus, tegen C. Oktavius; doch naderhand deefes (door te enden van  
 17) Meecenas) bysondere en gemeenfame vriend. Voorts een kort en dik-propje; vrooly; en fter genegen tot het  
 Venus

18 galm. Virgilius heb ik maar gezien: en de gierige dood  
 19 misgunde mij de tijd om met Tibullus vriendchap te  
 20 maken. Dese trad in Gallus schoenen, Propertius volgde  
 Tibullus, en ik Tibullus. volgens rang van tijd, de vierde  
 min-digter. En, gelijk ik mijn voor-gangers, soo droegen  
 21 mijn volgers mij eer op: en vier: mijn digt al in mijn jeugt  
 bekend. Doen ik mijn minne-digt eerst onder't volk las,  
 22 was mij den baard pas eens of twee maal gefchraapt. Mijn  
 geelt was op-getoogen door een deern, die ik onder de  
 23 verdichtte naam van Corinna belofteite, da'er de heele  
 stad van waagde. Ik heb wel veel gefchreven: maar't geen  
 ik af keurde, verbrandde ik met mijn eigen hand. Sels  
 doen ik't land ruimde, verbrandde ik, ontfteek tegen  
 mijn studie en digten, eenige werken, die niet onaangenaam  
 fouden geweest hebben. Ik was dactel-aardig,  
 min-fiek, en ligt ergeus toe te lokken: en fchoon ik soo  
 was, en mij de minfte minne-vonk ontfak, soo heeft mij  
 dien-aangaande even-wel nooit quade klank nagegaan.  
 24 Doen ik nog fchier een jonge was, wiert mij een wijf be-  
 fteit, die mer mij niet waard, nog nut gepaart, een feer  
 kortentijd mijn wijf bleef. Mijn tweede wijf was wel fonder  
 opfpraak, maar koft, soo't fchijnt, mer mij niet vast ge-  
 koppelt blijven. Mijn lafte, die lange jaren met mij  
 gepaart bleef, fchaemde haar niet een bandijs-wijf genoemt  
 25 te werden. Mijn dogter, (Perilla) in de bloef van haar  
 jeugt, meerals aan een man gerout, maakte mij groot-  
 26 vader. Midlerwijle fteef mijn vader, doen hij negentig  
 jaar oud was, wiens dood ik foo beftchte, als hij mijn  
 ballingfchap fou bereurt hebben. Daar na deed' ik mijn  
 moeder, de lafte eer. Gelukkig paar, en tijdljk begraven,  
 om datte voormijn onheil gefurven fijn! Gelukkig ben  
 ik ook, om dat ik bij haar leven niet ellendig, en haar  
 geen ftrof tot droefheid was. Maar, foo'er boven naam na de  
 27 dood iets overblijft, en huanne fchierren'tlijk-vuur ont-

flippens komt, onder de fchimmen, u mijn ramp ter ooren  
 en mijn lak voor d' onder-aarde vuifchaa, soo weet dog,  
 (want't was een fchelm-ftuk u te bedriegen) dar d'oorfaak  
 van mijn ballingfchap geen fchelm-ftuk, maar onvoor-  
 fichtigheid was. Dar'gnoege voor mijn ouders fchimmen:  
 Ik keer weder tot u, weertgierge borften, die kennis foekt  
 van mijn levensloop. Mijn befte tijd was nu reets verftre-  
 ken, en't fwart haar met grijs vermengt: federt mijn ge-  
 boorte had den veelbluffer in d'Olympifchen Ren-baan, tien-  
 maal mer een olif-krans vereert, den prijs bereent, 'k was  
 al vijftig jaar oud' doen mij de gramfchaf van de geboor-  
 den Vorft verjoeg na Tomos, een ftad aan de linker fide  
 van de Pont Euxijn gelegen. Dewijl d'oorfaak van mijn  
 verdertijdet een nieters al te bekend is, hoef ik defelve niet  
 weert op te halen. Wat wil ik verhalen de fchelmzeij van  
 mijn gefelchaf, en knegtens? Ik heb van haar immer soo  
 veel geleden, als alle de rampen van mijn ballingfchap. Nog  
 koft mijn geelt voor al dat leet niet fwigen, maar toon-  
 de fig, in't gebruiken van fijn krachten, onverwijnlijk:  
 ik fchikte mij, fchloon ongewoon, na mijn tijd, verge-  
 rende mijn weegerheid u voorige gerufte weelde. Ik  
 ftont te water en te land foo veel ongevallen uit als'er  
 ftarren aan den hemel ftaan. Tot dat ik ten leften, na  
 lang omfukkelen, quam in't land der Sarmaten, dat naft  
 32 aan de Geten grenft. Hier verligt ik mijn fwarc droef-  
 33 heid met digten, foo ik beft kan, fchoon mij't geklik-klak  
 der gebuur-wapenen om d'ooren fuffit. En fchoon hier  
 niemant mijn taal verftaan kan, foo kort en flijkt ik even-  
 wel op deeze wijze den tijd. Dus dank ik u, Sang God-  
 dinne, dat ik nog leef, mijn droevig hart-feer verfer,  
 en geen verdriet in dees ellende krijg. Want gij ver-  
 fchaft mij trooft, kommer-tuft, en heil-falf voor mijn  
 wonde: gij leit, gij verfelt mij: gij voert mij van den  
 Do-

*Venusfpeel; fijn leven doorbrengeude op een boeve, ontrent Tibur, of, foomen nu fegt, Tivoli. Syn werken fijn noch bedn meeft te krygen; beftaande in Lierdichten, Bertspllichten en Brieven. Suetonius in het Lev. van Horat.*

- |               |                      |                 |               |
|---------------|----------------------|-----------------|---------------|
| 18. Virgilius | } Van welke Dichters | } 1 D. 137 pag. |               |
| 19. Tibullus  |                      |                 | 1 D. 137 pag. |
| 20. Gallus    |                      |                 | 1 D. 138 pag. |
21. Dicht) *In het Latijn, Thalia* Van deefe fpraken wy 1 D. 199 pag. doch fullen meerder daar van seggen ontrent dit 5 B. van den Alm.
22. Baard) *Welke men de allereefte maal niet onverfehbillig, maar met een befcheidene waardache af fchrapte, en aan de Penates of huys gouden op offerde.* Makrobis, in Scip. Droom, 6 H. Martialis. 3 B. 6 D. *want soo wierde vanden keifer Nero, in een gouden doos, den Kapitrolyffen Jupiter roegwyd.* Dio, 61 B. en Suetonius, in Ner. 12 H.
23. Verdichtte) *Van deefe Corinna fpraken wy, 1 D. 165 pag.*
24. Jonge) *Twintig jaaren; doch de beide voorfte vrouwen heeft hy laten gaan; alleenlyk den deren getrouwlyk by blyvende: gelyk ook al is aangeteekend, 3 D. 5 pag.*
25. Dogter) *Van welke, 4 D. 7 pag, en elders.*
26. Negentig) *Het Latijn fpreekt van deluftra; van welke 1 D. 154 pag.*
27. Vuifchaa) *Van welke feer dikmaals. Siet de Bladwyfer.*
27. Lykvaar) *Van welken u wordt verzoond, 2 D. 275 pag. het Latijn fpreekt van den Styx, van welke, 1 D. 220 pag.*
- |                        |  |
|------------------------|--|
| 29. Olympifch, Pifeffe | } Welke alle fijn te vinden in de Bladwyfer. |
| 30. Tomos              |  |
| 31. Euxyn              |  |

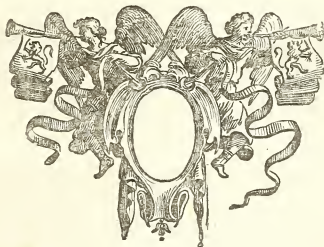
- 34,35 Donau, en geeft mij plaats midden op den Helicon: ik veele boven mij verhef, nog draag ik den naam van  
 36 gij hebt mij, nog in't leven, (dat felde beurt) een ver- haars gelijk, en wert de geheele wereld door bij veele  
 37 heven naam gegeven, die de faam eerst na de dood plagt te menflen gelefen. Soo dan digters voorfelling wiffe pro-  
 feen. De nijt, die het tegenwoordige knaagt, heeft ook fecij is, fal ik, schoon ik aanftonts flurt, niet geheel in  
 geen van mijn werken quaad-aardig bekakebeent. Want d'aarde begraven leggen. 'T fij ik defen roem doorgunft,  
 daar in onfe ceu veel groote digters gebloeit hebben, is of met regt door digt-geestigheid kreeg, goetgunftige  
 evenwel mijn werk niet gelaakt geworden. En, schoon lefer, ik bedank u hartlijk.

32. Sarmaaten  
 33. Geten  
 34. Donau  
 35. Helikon  
 39. Faam  
 37. Nyd



*Alle te vinden in de Bladwyfer.*

Einde van het Vierde Boek.



DE

## K LAAGBRIEVEN

Van

## PUBL. OVIDIUS NASO.

## V Y F D E B O E K.

## E E R S T E K L A A G B R I E F.

*Ovidius zend ook dit vyfde boek naar Rome, en bid dat dit by de vier andere mag geveerd werden. Hy verschoond sich en zijn stoffe, die geduurig treurd. Verders beloofd by, van vrolijker stoffe te zullen schryven, wanneer by eens weder in zijn Vaderland zal gekeerd zijn.*

**V**oegt, liefhebbers, dit boekje, u uit Scytie toegelonden, bij mijne vier voorgaande. Dit (al ook wesen als den staat van dichters. In't heele werk volgen niets! liefliks vinden. Gelijk mijn staat beschreijlik is, soo is dit digt ook deerlijk! soo dat mijn schrift met mijn treur-stof over een komt. Doen ik nog ongebanne en weeldrig was, knipte ik jeugdige darselgalm; dat ik nu wel wilde binnen gehouden te hebben: maar, sedert ik balling wiert, treur-galmde ik mijn schielijk onheil, en wiert ik een trompeter van't geen mij zelfs weder-voeren. En, gelijk geseft wert, dat de swaan op den oever van de Cayster leggende, stervende haar lijk-lied piept: soo maak ik, ver van honk in Sarmatie verstooten, dat ik hier niet onbepijpt aan't lijk-vuur raak. Soekt iemand darsel-digt, dien waarfchou ik te voore dit werk niet te lezen: hier toe sullen dienstiger sijn, Gallus, de liefsalige Propertius, en meer andere hoog-verheve dichters. Og was ik dog nooit onder dat getal gerekent geweest! Helas! waarom heb ik ooit mijn digt laten verdartelen? Maar ik ben gestraft, en die vrij-konst-diger is op den Scyfften bodem verbannen. Dus vond ik niette doen, als mijne vriend tot mijn uitgegeve digten te noodigen, en te erin-neren de trou van onse voorgaande vriendschap. Dog, soo iemand van u: I: vraagt waarom ik soo veel klag-digt maak? die wete dat ik veele rampen geleden heb. Dit 's geen digt dat ik geeftig na de konst of, schik: mijn eigen onheilschaft mij dese digt-stof. Maar wat klein gedeelte van mijn ongelukken behellen mijne klag-liederen? Gelukkig is de man, die sijne rampen tellen kan! So veel struiken als'er in de bosfchagieu, sands in den Tyber, en grasjens op't Mars-veid sijn, soo veelerhande rampen sijn mij over-gekomen: waar toe ik geen talf, ofbaar vinden, als digten. Gij seft: wanneer sulge, Nato, een ciid van klag-digt maken? als mij klag-stof sal ontbreken. De ramp schenkt mij dees' binere treur-vogt overvloedig, soo dat niet ik, maar mijn fortun haar beklag doet. Kontge mij weder bij mijn waarde vrou in mijn vaderland helpen, dan was ik weer in mijn voorige plooi, vroolijk en darsel. Was de grimmigheid van den onverwiltijken Czar wat versagt: ik quelde darsel-liederen sonder eind. Nogtans soo darsel-niet, als voor dese. Dat geil-digt moet voor eenmaal sijn swier gehad hebben. Ik al lingen dat Czar behagen sal: kan ik maar, tot verligting van mijn straf, uit dit woelt land, van de nonffe

- |                             |                     |                 |                     |                  |      |              |                   |                         |                   |                            |                   |                      |
|-----------------------------|---------------------|-----------------|---------------------|------------------|------|--------------|-------------------|-------------------------|-------------------|----------------------------|-------------------|----------------------|
| 1. Scytie                   | <i>In het Latyn</i> | Geticum littus. | <i>Van de Geten</i> | spaken wy,       | 3 D. | 11 pag.      |                   |                         |                   |                            |                   |                      |
| 2. Swaan                    | }                   |                 | }                   | <i>Van welke</i> | }    | 1 D. 32 pag. |                   |                         |                   |                            |                   |                      |
| 3. Cayster                  |                     |                 |                     |                  |      |              | 1 D. 32 pag.      |                         |                   |                            |                   |                      |
| 4. Sarmatie                 |                     |                 |                     |                  |      |              | 3 D. 38 pag.      |                         |                   |                            |                   |                      |
| 5. Onbepijpt, tacitum finus |                     |                 |                     |                  |      |              | 3 D. 7 pag.       |                         |                   |                            |                   |                      |
| 6. Gallus                   |                     |                 |                     |                  |      |              | 1 D. 138 pag.     |                         |                   |                            |                   |                      |
| 7. Propertius               |                     |                 |                     |                  |      |              | 3 D. 32 pag.      |                         |                   |                            |                   |                      |
| 8. Vrykonfddigter)          |                     |                 |                     |                  |      |              | <i>Het Latyn</i>  | <i>spreekt hier van</i> | <i>Kupido met</i> | <i>zijn pylon;</i>         | <i>van welke,</i> | 1 D. 145 pag. en van |
| den Ister of Donaw:         |                     |                 |                     |                  |      |              | <i>van welke,</i> | 2 D. 46 pag.            |                   |                            |                   |                      |
| 9. Tyber                    |                     |                 |                     |                  |      |              | }                 | <i>Siet</i>             | }                 |                            | 1 D.              | 36 pag.              |
| 10. Mars-veld               |                     |                 |                     |                  |      |              |                   |                         |                   |                            | 1 D.              | 182 pag.             |
| 11. Dichten)                |                     |                 |                     |                  |      |              | <i>Het Latyn</i>  | <i>spreekt van de</i>   | <i>Pierides,</i>  | <i>of de Sanggodinnen.</i> | <i>Siet de</i>    |                      |

12 Geten ontslegu werden. Wat konnen ondertuffen mijn  
 13 boekjes anders doen, als treur galmen; die klok luit  
 gevoeglijk over mijn treur-staat. Maar, segge, gij kost u on-  
 14 geluk met (swijgen beter over komen, en ingetroogen nu  
 ongeval verfaalen. Dus wilgte dat op torent geen kermen,  
 op een fware wond geen tranen volgen. Sels Falaris liet  
 15 tocin Perillus kopere sier het huilen en loejen. Verbiet  
 gij mij het schreien, ombermhartiger als een vijand, daar  
 16 Achilles door Priamus tranen verweemoedigde? Doen't  
 kroos van Latona [ Apollo en Diana ] Niobe kinderloos  
 maakte, verboot het haar niet te schreien. 't heeft vrij wat  
 in, sijn treffent wee door klagen te verligten: hierom doen  
 17, 18 Prochne en Halcyone nog haar wee-klagt. Dit was de re-  
 19 de, dat Filoktetes in een kout hof te Lemnos door klagen  
 sogt de rotsen te vermurwen. Bestoote droefheid benaant  
 en overfoltpr'chtart, en is genooisfakt haar kragt te ver-  
 sterken. Vergesft mij, lefer, soo 'tuhindert, 't geen

mij verligt; ofwerp liever al dit klaag-digt weg. Maar  
 dit kan niemant hinderen, en mijne schriften neppen nooe  
 iemand anders, als haaren schrijver. Sij sijn ondeugent  
 segge: 'k bekennt. wie dwingt u ondeugent goed te aan-  
 vaarden; Of wie verbiet een bedrooge kooper quade wa-  
 ren weder te geven? Ik geef mijn digt geen oog; maar  
 wil dat het voor Sycytis gelezen werde, behoudens dat het  
 evenwel niet weerfs is als de plaats daar 't geschreven is.  
 Maar Rome moet mij nu niet bij haare digters vergelijken:  
 onder de Sarmaten sal ik voor geelstigit gaan. Tot be- 20  
 sluit: ik bejaag geeu roem, nog saam die 't verstant plagt aan  
 te prieken. Maar 'k foeck verligting voor mijn gedurig hart-  
 seer, dat even in-breekt, en in sluipt, daar 't wert uit-ge-  
 weert. 'k heb vertoont waarom ik klaag-digt schrijf; wilge  
 nu weten waarom ik dat over sende; 'k wens bij u te sijn,  
 soo ik best kan.

12. Geten ) Van welke, 3 D. 11 pag.

13. Klok ) Het Latijn spreekt van de tibia; of treurpyp. Siet het aangezekende, 1 D. 64 pag.

14. Falaris

15. Priamus

16. Niobe

17. Prochne

18. Halcyone

19. Filoktetes

20. Sarmaten

Siet van deese

1 D. 221 pag.

1 D. 215 pag.

2 D. 166 pag.

2 D. 176 pag.

2 D. 315 pag.

1 D. 275 pag.

20. Sarmaten) Ook geheeten Sauromates; van welke reeds dikmaals is gesproken. Doch wat aangaat haare  
 grenspalen, die sijn hier Duitland en ginder de Vistel. Behalven dat ze leggen, s'oo wel in Aste als Europe,  
 door den Tanais of Don sijnde van een gescheiden. Siet Dionysius, in sijn Wereldbechryf. Plinius, 4 B.  
 21 H. Mela, 3 B. 4 H. Strabo, 11 B. behalven Tacitus, Florus, Klaudianus, Lukanus, Val. Flakkus,  
 enz. welkers verre-uitgebreide landstreek merendeels nu beslaande de Poolen, Tartars; en Moskovyten,  
 anders gesegt Russen.

## T W E E D E K L A A G B R I E F.

*Hyschryf te aan sijn vrouw, wegens de welstand van sijn lichaam, doch mede van sijn onseylbaar hartseer; nergens eenigen uitslag sijnde als ontrent de goedertierenheid van den Keiser.*

1 H o e' besterft gij, als'er een brief uit Tomos over komt,  
 en opent gij die met de ende vingeren? Sijt onbe-  
 2 konnemt; 'k ben gefont, en mijn ligham, dat te voore  
 tegen geen sukken mogt, kan 't nu weerftaan, en is met'er  
 3 tijd in quellagen vereelt. Sou't welen om dat ik mij tot  
 siekte niet meer wil verdedigen? Maar mijn geest leit krank,  
 vneemnt met'er tijd geen sterkte, en blijft soo bedrukt als  
 in 't eerste. De wond, die ik dagt van langfamer hand te sul-  
 len toe heelen, smert mij nog offe eerst gehouwen wiert.  
 De tijd, schijnt wel, slijk kleene, maar verfwart groote swa-  
 2 righeden. De doodlijke wond, die Filoktetes kreeg, door  
 Hercules veigiftrige schigt, vergerde bij na tien jaren  
 3 lang. Telefus had soo lang gequint tot hij gesturven had:

ten waar hem Achilles speer, die hem trof, weder genefen  
 had. Soo wens ik, dat hij, die mij verwondde, aangefien  
 ik niets schens bedreef, mijn quetsuir ook verfacjen wil,  
 en ten langen leste, vernoegt met een gedeelte van mijn  
 straf, de zee van mijn rampen wat wil doen ebben. Want  
 schoon hij mij van veel plagen verligt, 'k sal nog veele over  
 houden, eu een gedeelte van mijn straf voor't geheel  
 konnen houden. Soo veel schapen op strand, bloemen  
 in een hof, saad in slaap verwekkende man-kop-bol, wild  
 in 't bos, vis in zee is, en gevogelte in de dunne lugt sechert,  
 so veelerhande rampen drukken mij: die ik soo haast niet  
 tellen sou, als de druppen van de zee. En, om niet op  
 te halen mijn onheilen en ijslijk gevaar te water en te land, 4  
 op

1. Opent ) Siet het aangemerkt ontrent het opbreken vaneen brief by de aaloude, 1 D. 83 pag.

2. Filoktetes } Van welke } 1 D. 275 pag.

3. Telefus } } 1 D. 149 pag.

4. Zee) Het Latijn spreekt redenkenstelyk juist van de Ikarische zee, van welke, 2 D. 227 pag.

III. Decl.

I

s. God)



op mijn reis, en hoe op mijn leven gegaan is; 'k ben hier in een woest land, op 't einde van de grootte wereld, in een oord dat root om krielt van wreede vijanden. Hier van daan moft ik over fchepen (want 'k heb geen moord gedaan) in dien gij volgens u pligt, voor mij sorg droegt. Dien God, op wiens fchouderen de Roomfche heerfchappij welgefturftaat, heeft dikwijf feeghafrig zijn vijand genadig geweest. Wat draalt gij nog, wat fchromt gij onnodig? Gaat en bid hem. In de wijde wereld is er niets fagmoediger als Caifar. Helas! wat fal ik beginnen, foo mij al mijn naale vrienden verlaten; en gij nevens haar 't hoofd uit 't verbrooke huwlijks koppel trekt? Waat wende ik mij? Waarhaalik fal voor mijn quetloot? Geen anker houd nu mijn dobbelre fchip. 'K fal dan zelfs, 't vergaa foo 't wil, fchoon haatlijk, mijn toevlugt tot

6 Caifars heiligen altaar nemen: want een altaar weert geen-der-hande ootmoedige gebeden. Siet ik fal ver van kant mijn God als tegenwoordig mer ootmoet aan fpreken, foo 't beftaan mag dat een mens een God aanfpreekt. O opper-heerfcer, door wiens lang leven gewis alle Goden beforgen de welvaart en heerlijkheden van 't

7 Italiaanfche volk: o pronk-beeld van 't vader-land, dat door u bloeit! O man, niet kleinder als de wereld, die gij beftiert! Gena, bid ik, fla mij met min treffende blikfem, dan fal ik nog genoeg verftengt zijn: foo wens

ik u lang leven op der aarde, dat de Goden nu u verlangen, gij fpa onder 't geflaunte, u beloofst, verfhietten moogt. U gramfchap is welgenadig: gij fchonk mij 't leven, benamt mij nog 't recht nog de naam van Rooms burger: mijn goed gaft gij andere nietten beften, en noemde mij in u ban-brief geen baddijt. Dit alles vreesde ik, om dat ik wel fag dat ik 't verdient had; maar gij fijt genadiger als ik mildadiger. Gij laftte mij land-vlugtig over de Pont Euxin op den Scytiffen bodem te landen. 'K ben, agtervolgens u laft, in dat woest geweest geland. Dit oord legt onder 't kille noorde. En 'tis mij fulken hart-feer niet, dat hier de lugt nooit fonder kou, 't land nooit fonder griefe vries-kort is, dat dees' Barbaren geen Latijnfche of Griekfe taal verftaan, als wel dat ik allen 't halve van vijanden omringt, en naahtijks in een kleine ftad buiten doords gevaar ben. Dan fomtijds komt 'er vrede, maar daar nooit op te betrouwen is: foo datmen hier of vijand heeft of vreesft 't fcheelt mij niet, verplaatft gij mij flegts hier van daan, of mijn Sicilie de Zancleefche Charybdis in flokt, en door haar draai-kolk na de jammer-pool trekt; of den bernenden Etna allengs verflint, of dat ik in de Leucadijfe zee geftoort wert. Mijn bede is straf, (want 'k ben niet onwillig om strafte lijden) maar ik bid alleen om veiliger ellende.

5. God) *Al weder het onle praatje van des Keifers gewaande godendom en ongemeene goedertierenheid; waar van hy eebter geene proeven heeft moogen genieten. Siet de Bladwyfer.*

6. Altaar	}	<i>Siet hetaan geteekende</i>	}	2	D.	129	pag.
7. Tegenwoordig				5	D.	21	pag.
8. Italiaanfche				2	D.	385	pag.
9. Blikfem				1	D.	20	pag.
10. Gy fchonk				3	D.	7	pag.
11. Euxyn				1	D.	60	pag.
12. Scythie				1	D.	60	pag.
13. Zankleefche, Zancle				2	D.	367	pag.
14. Charybdis				1	D.	63	pag.
15. Jammerpoel, Styx				1	D.	220	pag.
16. Etna				1	D.	104	pag.
17. Leucadijfe zee				1	D.	109	pag.

### DERDE KLAAGBRIEF.

*Hy klaagd dat hy te Rome het Bacchus feest niet heeft moogen bywoonen. Had van vader Bacchus gaarne ontfet geweest. Bid fijne Konfgenooten om een fmeekfchrift by den Keifer.*

8 Dit is den dag, foo ik mij anders in de tijd niet verbreiden: datmen wel riekende feest-kransfen op 't hoofd giffe, Bacchus, dat de digters u eer plegen te verftete, en bij uwen wijn u lof-fangen fong. Onder welk ik,

1. Dag) *Den 18 van Maart: van welken dag wy verder aanneemen te fpreken ontrent het 3 B. van den Alm.*

2. Feestkransfen) *Van weil; volgens het aangeteekende, 1 D. 185 pag.*

3. Song) *Onder de Kerkplichten der aaloude waaren mede de loffangen, welke men deede booven na het flichtoffer; byzonderlijk met het herbaalen van der Goden naamen, toe naamen, en benaamingen: gepaft op hunne krachten en eigenfchappen. Soodaanig is het lof van Bacchus, in het 4 B. der Herfchepp.*



ik, u geen onthoud , terwijl 't mij beuren moet, dik-  
 4,5 wijl u geen onnaamsnam lid was: daar ik nu onder 't  
 noorde, in 't land der Sarmaten, naast de rauwe Geten  
 verſchooven legge. Daar ik te voore leefde als een vis  
 in 't water, kommerloos, in mijn studie en digterzij:  
 daar hoor ik nu, ver van mijn vader-land, rontom mij  
 't geklik klak der Getiſſe wapenen, na veel verdriets on-  
 6 der weeg te water en te land geleeden te hebben. 'T ſij mij  
 dit over quam bij geval, of door de gramſchap der Goden:  
 7 of dat mijn Schik-Godin op mijn geboorten-dag verbolgen  
 was. Evenwel had gij, Bacchus, een van u heilige veil-krans-  
 digters door u Godlijke kragt hooren bij te ſpringen. Hoe  
 nikan 't Godendom niet moer veranderen, dat de Schik-  
 Godinnen eens beraamt hebben; Sels ſijge ook, na  
 verdienſt, en veel ſware togten, ten hemel opgevoert.  
 8,9 Gij woonde ook niet in vader-land; maar toegt na de  
 kille Strymon, de kriegende Geten, Perſen, de bree-  
 10, 11 de ſroom Ganges, en ſwarten Indiaan. Wis beraamden  
 u de Schik-Godinnen, in 't ſpinnen van u levens draad,  
 12 twee-maal dit nood-lot, om datge twee-maal gebooren ſijt.  
 Mij dank ook, mag ik mij bij goden vergelijken, een  
 ongenadig en hart levens-lot: en ik ſhorre niet ontſagter  
 13 ter neder, als Capaneus, een vermetel ſnorker, dien  
 Jupiter te Tische met ſijn blik ſemden bek ſnoerde. Doen-  
 ge evenwel verſont dat u digter geblifſem: was, hoorde  
 14 ge op u moeder denkende, meewardig geweeft te zijn, en

leggen: hier gebrekd' een of d'ander van mijne dienaars.  
 Komt mij te hulp, goede Bacchus: foo wens ik u een  
 15 rijken dinijf-oogft, volle beien, happige dienſt, en  
 16 lof-gebrum van u wijn-papinnen en jeugdige Saters: dat  
 17, 18 't gebeente van den heir bij draager Lycurgus onder ſware  
 20 aarde begraven legge, en Pentheus Godloofe ſchim  
 nooit ongeplaagt blijve: dat 't geſtarre van u egt-geuoet,  
 Ariadne kroon eeuw'g glinſterende ſijn gebuit-ſtaren  
 21 over luifere. Verleen u hulp, ſchoonſte God, ouder-  
 ſchraagt mijn val, en gedenkt dat ik een van uwe die-  
 naars ben. De Goden gaan met malkanderen om: doet  
 u beſt, Bacchus, om God Augustus door u Godlijk  
 vermoogen te vermurven. Inſgelijks gij, digt-geuoeten,  
 God vrugtig geſelſchap, doerijder 't ſelve gebod onder  
 't glaasje, voor uweu digter. Laat iemand van u: op 't  
 22 ſpellen van Naſos naam ſijn tranen in de wijn ſtonen,  
 foo vermengt, Bacchus offer-plengen, en, op mij den-  
 kende, rontom ſien, ſeggende: waar is Naſo, die wel  
 eer een lit van ons genootſchap was; Doer dat, foo ik  
 anders door mijn heuſheid u gunſt verdiende, nooit ie-  
 mants digt in 't minst beknagde: foo ik anders oude  
 digters na waarde eer op-drage; en oordeel dat  
 dees' reuwe haar niet een hand-breet hoeven te wiſ-  
 ken. Heud dan mijn naam onder u in cere, 't geen  
 23 u vrij ſtaat; foo geve Apollo ſijn ſegen tot uwe digten.

3 pag. van *Herkules*, by Virgilius, in het 8 B. van den *En. of Fund.* by Statius, 10 B. van den *Theb.*  
 ſiet ook *Homerus*, en *Orfeus* in hunne *Loffangen*, *Horatius*, in ſijn *Eeuwgetyde*, enz.

*Voorts werd dit gefang onderſteund en bekrachtigde met allerhande ſnaarenſpel, volgens het aangeteekende,*

2 D. 237 pag.

4. Noorde, urfa

5. Sarmaten

6. Geten

7. ſchikgodin

8. Strymon

9. Perſen

10. Ganges

11. Indiaan, Indus

12. Tweemaal gebooren

13. Capaneus

14. Moeder) *Semele*, in het vuur vertoond 2 D. 77 pag.

15. Bacchus) *By den Latijniſt*, Liber, gelyk *Lycus* by den *Griek*. Siet 1 D. 153 pag.

16. Druif-oogft) *Het Latyn gewaagd van den olmboom*. Siet 2 D. 349 pag.

17. Wynpapinnen

18. Saters

19. Lycurgus

20. Pentheus

21. Kroon

Siet van alle deſe de *Bladwyfer*.

} Van welke } 2 D. 36 pag.

} 2 D. 93 pag.

} 2 D. 162 pag.

} Van welke

} 1 D. 51 pag.

} 1 D. 16 pag.

} 2 D. 94 pag.

} 1 D. 1 pag.

} 1 D. 29 pag.

22. Afyn) *Of de wyn het dichterdom dienſtig is*, was al een vraag by de *aaloude*; die *Homerus* ver-  
 toonden als een liefhebber en roemer van goede wyn: nevens *Ennius*, die *nimmer*, als met de beker in de  
 zuuyft, aan het dichten viel. Het is ſekker dat het *Treurspel* allereerſt onder de boeren ſijn aanvang heeft ge-  
 noomen by de ſchymende wynkuip, en een met nieuwe moſt gelaaden berkemajer, in opgerichte looverkruſten;  
 volgens het aangeteekende, 1 D. 202 pag. aan den beſten dichter te u prijze gegeven ſijnde een bok; gelyk  
 wy aanmerkten, 1 D. 170 pag. Maar, hoe ſou ons hier de plaats niet te benaud vallen, indien men dit naar  
 behooren moeſt verhandelen! Kgelove ja, en dus ſal alleen een *Grieks* Spreekwoord by *Demetrius de Falerier*,  
 ons gevoelen voorſtellen; meldende dat van dichters niet deſtigs is te verwachten, ſoo fy water drinken.  
 23. Apollo) *Van welken voornaamelyk*, 1 D. 105 pag.

## VIERDE KLAAGBRIEF.

*Hij zend een brief naar Rome, waarin hy nochmaals roemd de trouw van seker vriend, en wens deselve standvastig te mogen blyven.*

Ik, Nasosbrief, kome, door veel sukken te water en te land af-gelooft, van d'Euxinse strand hier. Hij sei tegen mij, schreiende: gaat gij, die't vrijstaat, en beschouwt Rome. Helas hoe veel gelukkiger sijt gij als ik! Hij schreef mij ook schreiende, en nette den segel-ring, waar mede ik toege drukt werd, niet aan sijn mond, maar op de beraadde wangen. Die vraagt na d'oorzaak van sijn droefheid, moet hier soo blind sijn, dat hij de son wil gewefen sijn, die siet geen loof in 't bos, geen gras op 't ope veld, geen water in een volle stroom: die sal sig verwonderen waarom Priamus treunt, dat Hector agter de wagen geseurt was; waarom Filoctetes kermde, daar hij van een vergiffige schijf verwoet was. Og! gaven de Goden dat hij in geen droeverige straat was, en geen oorzaak vond van jammer klagt. Evenwel draagt hij sijn swaar kruis lijdszaam, en krijgelt niet, gelijk een ongetem ros, tegen sijn toom: op hoop dat de gramchap van God Augustus niet eeuwig duren sal, wel bewust dat in sijn mildaad geen schelm-stuk steekt. Dikwijf herhaalt hij hoe sagmoedig die God is, rekenende sig zelfs onder een van die stalen: want dat hem van dien God was geschonken, dat hij sijn middelen, den naam van Rooms burger, ja 't leven behielt. Maar u draagt hij insonderheid, o vriend, (soogt mij geloof) hem liever als iemand anders, altijd in 't binneest van sijn hart. U

noemt hij sijn Patrokus, u sijn Pylades, sijn Thefeus, en Euryalus: na sijn vader-land, en al de waarde panden die hij mer harte seer mist, verlangt hij soo seer niet, als nu u aanschijn en oogen. o vriend, die hem soeter sijt als hoornig, die de Atriffe bije in haare huisjens oplegt. Dikwijf denkt hij ook bedrukt op dien tijd, voor welke hij sig beklaagt niet gestorven te sijn: en doen andere sijn schielieke ruine uit vrees ontvlugten, en 't bebbikfemt huis niet dorsten naderen, bleef gij, seithij, met weinige, hem gezout, sooiemant twee of drie personen voor weinige rekenet. Schoon hij verplettert stont, sag hij evenwel alles wat'er om ging, en dat gij om sijn onheil niet min bedroeft waart, als hij zelfs. Hij is gewoon u woorden, bedrukt aansigt, en kermen na te bootfen, en hoe gij een plas tranen op sijn boefem stortte. Hoc gediensfig gij u vriend bij sprongt en vertroostte, daar gij zelfs ook trooft van nooden had. Waar voor hij segt, dat hij u dankbare wederleefde sal betoonen, of bij sijn leven, of na sijn dood; gewoon sijnde dat te sweeten bij sijn en u hoofd, 't geen ik weer hem soo waard' reijn, als 't sijne. Hij sal u volkome vergelding doen voor soo veele groote weldaden, en niet vergeefs laten arbeiden. Maakt maar darge u verbanne vriend standvastig voor staar: 't weik ik u bidde, en niet hij, die u wel kent.

1. Euxinse	} <i>Van welke alle,</i>	1 D.	60 pag.
2. Segelring		1 D.	88 pag.
3. Hector		1 D.	2 pag.
4. Filoctetes		1 D.	275 pag.
5. Patrokus		1 D.	1 pag.
6. Pylades		1 D.	147 pag.
7. Thefeus		1 D.	18 pag.
8. Euryalus		3 D.	10 pag.
9. Atriffe bye		1 D.	237 pag.
10. Hoofd		2 D.	35 pag.

## VYFDE KLAAGBRIEF.

*Hij vermaant sijn vrouwtje haar geboortedag. Verklaard haar, om haare denzden, een beter lot waardig te sijn, en hy bid de goden voor haar welstand.*

De verjaar-dag van mijn voogdes vereift sijn gewoonlijke eer. Voort handen, rep u tot schuldige offergift. Soo vierde mischien Ulyffes wel eer, schier in d'andere wereld vereift, de verjaar dag van sijn vrou. Dat nu

mijn tong, niet meer denkende op mij lang durige rampen, alles goeds teppe, die mischien u goede woorden te spreken onleert heeft: steken we ons nu in 't wit, en kleet, dat ik, af-leggende mijn gewoonlijk rou-genaar,

1. Ulyffes, Laërtius	} <i>Siet</i>	1 D.	257 pag.
2. Toog, lingua favens		1 D.	193 pag.
3. Int wit		} <i>Het wiste gewaad gebruikte men niet alleen onrent het offer; volgens het aangegeekende;</i>	

pas alle jaar eens aantrek: maken we een staat van groene  
 4,5 aard-fooden, verciert met bloem-kransfen. Geeft hier  
 6 wierook, jonge, die een vette vlam maakt, en wijn om  
 op 't altaar vuur geplengte fuffen. Beste verjaardag, fchoon  
 ik ver van honk ben. ik wens, datge hier gelukkig over  
 komt, en de mijne ongelijk moogt fijn. Soo mijn huis vrou  
 nog eenig deerlijk ongeluk over 't hoofd hing, laat haar  
 dat met mijn onheil geheel en al overgekomen fijn, en 't  
 7 fchip, dat onlangs door een overwaren storm getroffen  
 is, voortaan veilig de zee van 't leven over feilen. Laat  
 haar geeft met haar dogter in haar huis en vader-land le-  
 ven, en genoeg fijn dat wij van malkaander gefcheiden  
 fijn: en aengefien fij 't geluk niet heeft ont bij haar  
 man te leven, vergun haar voortaan geen rampen meer te  
 ontmoeten. Maar lafte leven, haar man, aengefien 't loo  
 wesen moet, afweefde beminnen, en een hoogen top  
 van ouderdom befcheeren. \* K fou haar mijn overige jaren  
 nog wenfien bij te feuten, maar vrees dat haar gelukkige  
 levens tijd, door mijn rampfalgje befmet, ongelukkig  
 werden moogt. De mens heeft niet fekers. Wie fou ge-  
 dogt hebben dat het mogelijk was, dat ik dit verjaar offer  
 midden onder de Geen loo gedaan hebben? Maar fiet eens  
 hoe de wind den rook van de wierook ter regier-hand na  
 't gewest van Italie blaaf. De rook, die 't vuur opwalmt,  
 moet wis mijn wens verftaan; d'andere teekenen kan ik  
 fehier niet befieffen na wens. Doen mer valt ofset een  
 gemeene offerhande op 't altaar gedaan wiert voor de  
 8 twee gebroeders [ Eteocles en Polyneices ] die malkanderen  
 ombragen, klicfte de rook, even of fij 't die fou be-  
 lafte, in twee bijfonder drijvende kluffen. \* K fei, ('t

ftaame nog voor) wel eer dat dit niet gefchieden koff,  
 en keurde 't ftegen van Callimachus voor leugenagtig.  
 Maar nu geloof ik 't gans cu gaar: aengefien den au-  
 taar-rook, als een teeken bij mij waargenomen, van 't  
 noorde drijft na Italic. Dit 's dan den dag, die, indien hij  
 nooit verfchienen was, nooit van mij ellendige hier een  
 vier-dag fou konnen befchout geweest hebben. Die dag  
 bragt ter wereld fou fedigen vrou als de heldinnen Andro-  
 mache en Penelope. Op dien dag wiert gefchap en kuife-  
 ceerbaarheid, vromhei d, en trou, maar geen blijf fchap;  
 maar ellende, kommer, ongeluk, onvoeglijk bij die feden,  
 en regtvaardig beklag over bij-na verweduwde egr. Wat  
 raat: de denge waer ook in tegenspoet beproeft, en vint ftof  
 tot roem in onheilen. Bij aldien den hartvorigen U-  
 lyffes geen tegenspoet ontmoet had, Penelope was wel  
 gelukkig, maar onroemrurig geweest. Had Capaneus  
 voorspoedig binnen Thebes wallen gedrongen, Ewadne  
 fou miffchien tinnen haar land qualijk bekennt geweest  
 hebben. Pelias had immers fou vele dogters, maar  
 12, 13 waarom was 'er een vermaart; [ Aleffis ] om dat die aan  
 een rampfalg man getrou was. [ Admetus. ] Was een  
 ander voor Proteffilus eerst voor Troje geland en ge-  
 fneuveft, 't was niet te pijnje waart geweest Laodamia's  
 naam te fpellen. Soo was ook nu trouwe liefde, 't geen  
 ik wel gewent had, onbekent gebleven, had mijn le-  
 vens fchip al tijd voor de wint geleit. Maar Goden, en  
 Caefar, die onder 't Godendom staat te komen, dog  
 17 fpa, alsge fou ood fult geworden fijn als Nestor: be-  
 genadig niet mij, die bekende straf verdient te heb-  
 18 ben, maar defe vrou, die onfchuldig treurt.

1 D. 159 pag. of in de ommegangen. Siet 1 D. 17 pag. of in den Roomszen zegepraal. Juvenalis, in het  
 10 Berisfd. maar ook op alle boogtyden, dagen van blydschap en vermaak. Horatius, 2 B. 2 Berisfd. behal-  
 ven die genoemt fijn, 3 D. 49 pag.

4. Aardfoden } Siet { 1 D. 122 pag.  
 5. Bloemkransfen } 1 D. 68 pag.

6. Jonge } By de Romtinen gefegt Camilli; welke, op de oude Marmerbrokken doorgaans ons ont-  
 moeten by Choul, Lipfius, Paffenrode, en andere. houdende de acerra of 't wierookvat. Van ftoodaange-  
 fchryven Val. Maximus, 3 B. 3 H. 1 with. Voorb. fprekende van Alexander. Dionysius, 2 B. 22 H.  
 fprekende van Romulus. Doch deefe Camilli, den priester dienende, moefften fijn patrimi & matrimi;  
 dat is, welkers vader en moeder noch beide in het leven waaren. Festus, in het woer deed.

Voorfspraken wy van den wyrook en den wyn, als tot alle offerhanden behorende, 1 D. 68 pag.

7. Zee } Het leven der ftervelingen word by de Zedefchryvers ( onder welke de Dichters uumun-  
 ten ) meermaalen vergeleken by een zee, in voorspoed vlak, facht en ftijl fchij vertoonende, doch in tegenfpoed  
 ongefuyvig en den zeeman vervaarlijk op fyne golven heen en weder kaatfende. Horatius, 2 B. 10 Lied.  
 fprekende van de middelmaat. Seneka, in den eerften rei van Agamemn. alwaarom fommige meenen  
 dat een fchip op de Keiferlyke Penningen, by den Arfchotaaner; in het 38 Taf. en andere, eenftijl, gemak-  
 lyken gelukfalgig leven beteekend. Hoewel ik geloof dat de verbeeldingen op het ruggeftuk van gemelde Ge-  
 denkmunten by fonderlyk fien op des Keifers bedryven en gelukkige nitvoeringen in feekere krygstogten.

8. Gebroeders } Dit geval word verhaald, 2 D. 261 pag.

- |                                |                  |   |      |          |
|--------------------------------|------------------|---|------|----------|
| 9. Kallimachus                 | } Van welke alle | } | 1 D. | 137 pag. |
| 10. Andromache                 |                  |   | 1 D. | 24 pag.  |
| 11. Penelope                   |                  |   | 1 D. | 4 pag.   |
| 12. Thebe, Echionia &c         |                  |   | 2 D. | 72 pag.  |
| 13. Eudae                      |                  |   | 1 D. | 177 pag. |
| 14. Dochters                   |                  |   | 1 D. | 194 pag. |
| 15. Vermaard                   |                  |   | 1 D. | 63 pag.  |
| 16. Laodamia                   |                  |   | 1 D. | 65 pag.  |
| 17. Augustus onder 't Godendom |                  |   | 1 D. | 206 pag. |
| 18. Nestor, Pylus              |                  |   | 1 D. | 3 pag.   |

## SESDE KLAAGBRIEF.

*Hy klaagt over een vriend die hem begon af te vallen. Hy bid, dat hy doch standvastig wil blijven.*

Soud gij ook, die eerst een slut van mijn vervalde saken, mijn toevlingt, mijn uitwijk waart, soud gij ook d'aangenome sorg voor u vriend na lateu, en soo haast den last van u liefde pligtafgeffen; 'K beken, ik ben een last, die gij niet had hooren op te nemen, indien gij deselve in regenpoet soud van de schouderen geworden hebben. Begeft gij mijn schip, als Palinuur, in 't midden van de hobbelende zee; Ontglijp mij niet; maar toont mij u trost soo wis als u ervarenheid. Was de trouwe Automedon wel soo wispelurig, dat hij Achilles gespan in den sellen beeren bijt verdier: Een sieke, die Podalirius eens aan-nam door genes-middelen gefont te maken, liet hij nooit ongeholpen leggen. 'T is ischandejijker een vriend af te schaffen, als niet te ontfangen: sijt gij hetaustaar van mijn toevlugt geweest, soo blijft stanvastig. In 't eerst hebt gij mij alleenlijk voor gefprooken. Maar behoud nu te gelijk mij, en u oordeel mij aangaende: soo ik anders op niens niet iets middeef, waar door u trouw schielijk den rug keerde. Eer moet ik dit leven dat ik hier in dese Scyrisse lugt beswaarlijk sleep, ( en 'k wens niet liever) verliesen, eer ik u door eenig wan-bedrijf de minste aansloot geve, en schijnen sou u wanpunft waardig te sijn. 'K leg soo niet t'eenemaal van rampen on-

derdrukt, dat daar door mijn geeft ook sou gekrenkt sijn. Maar genomen mijn sinnen waren op den hol. Hoe dikwijl meengewel, dat den dollen Orestes Pylades gefcholden heeft? Ja 'r is wel te gelooven, dat hij hem geflagen lieeft. Evenwel bleef hij sijn trouwe pligt. Dit hebben d'elendige met de gelukkige alleen gemein, damca haer beide warplagt toe te geven. Men sijkt soo veel voor blinden als voor ( Mogejsfraats- ) personen, die om haare staet-tabbaarden en heerschappij-duidende byt-ree-buffels ontsaglijk sijn. Verschoont gij mij niet, gij moet mijn ongeluk verschoonen. Niemans gramfchap kan op mij plaats grijpen. Kieft eens 't minste deel van een stuk van mijne ellende, gij sult bevinden dat het nog grooter is, als 't geen gij mij verwijt. Soo veel rier-lidmen aan de floop-kanten, en bijen op den bloem-rijken Hybla, soo veel miereu langs haer smal pat gevonden graan in haare aard-fchuren plegen te dragen, soo vele rampen omringen mij. 'T geen ik klaag, geloof mij, is nog soo breect niet als 't in der daad is. Die hier mede niervernoegt is, die drage saut op 't strand, koorn op een wel-dragenden akker, en water in de zee. Toom dan u ontijdige vrees, en verlaat mijn schip niet in 't midden van de golven [ begeeft mij niet in 't midden van mijn swaarteid. ]

- |               |   |      |   |               |
|---------------|---|------|---|---------------|
| 1. Palinuur   | } | Siet | } | 1 D. 283 pag. |
| 2. Automedon  |   |      |   | 1 D. 197 pag. |
| 3. Podalirius |   |      |   | 1 D. 238 pag. |
| 4. Altaar     |   |      |   | 1 D. 76 pag.  |
5. Gefcholden ) *Van Orestes spreken wy, 1 D. 38 pag. doch hoe hy somwylen dan sijn suster en dan sijn halsvriend plagt te schelden en toenaemen te geven, betwygd ons Horatius, 2 B. 3 Schinpd. spreekende van de dwaalheid sommiger waanwysen.*
6. Staatsytabbaarden ) *Van welke, 1 D. 217 pag. doch dese had benezen een lyst van purper, en wierd deswegen genoemd praxera. Florus, 1 B. 5 H. spreekende van koning Priskus. Makrobius, 1 B. 6 H. en Aufonius, in sijn 8 Eidyll.*
7. Bylroe-buffels ) *Van welke mede, 1 D. 183 pag. en 2 D. 16 pag. Doch voeg hier nevens dat desel. we wierden gedraagen, 12 voor een burgemeester, 6 voor een prator of opperhout ( Silius, 8 B. van den Pun. oorl.) door de liciores, stadsboden, of, soo men nu sou seggen, belbaartiers; die niets troep gewys, maar in eene linie voor malkanderen gingen en plaats maakten. Livius, 24 B. 44 H. Val. Maximus, 2 B. 2 H. 4 Voorb. in het geval van Fabius. Bebalven dat alleenlijk de bylen wierden gedraagen voor den regeerende burgemeester, terwijl de bundelen, sonder bylen, gingen voor de anderen. Val. Maximus, 4 B. 1 H. 1 voorb. en Dionysius 5 B. 2 H.*
8. Hybla ) *Van deesen berg en sijne byen spraken wy, 1 D. 239 pag.*

*Hy laate een vriend weten, die naar zijn toestand vraagde, dat by ellendig is. Beschrijft de zeden der Tomijten en belijdt eindelyk dat by de droefheid in sijne rampen door het dichten poogd te verzetten.*

Den brief, die gij leest, komen van dien oord, daar  
1 de breede Donau sijn emer in zee giet. Soo gij nog  
fris en wel te pas leest, ben ik nog ten deele gelukkig.  
Vraagt gij mij, lieve vriend, gelijk gij altijd gewoon sijt,  
hoe ik 't maak: schoon gij dat weten kost. al fweeg ik:  
'k ben ellendig. Dit 's een kort begrip van mijne onheilen:  
2 en al wie leven sal in haat van Caesar, sal ellendig we-  
sen. Wilt gij weten wat land-aard de Tomitanen sijn, en  
3 onder wat leden ik hier verkeer? Schoon dit een men-  
4 gels moes van Grieken en Geten is; 't volk aard meest na de  
5 krijg-kittelige Geten. 'T krielt hier meer van Sarmaatsche  
6 en Getische ruiters op de straten, als van Grieken] waar  
7 onder niemand is, die niet gewapent is met boog, pijl  
8 koker, en vergiffige schiggen. Haar taal is woest, 't aan-  
9 sigt nors, een tegre scheets van Mats, de hair-bos en baard  
10 ongeschoor. De regter hand is siks om haar vijand met  
11 worp-poenaarts, die al de Barbaren op sij dragen, in de  
12 huid te vlassen. Onder dit gefuis leest, helaas, u vriend,  
13 die siet hij, die taal hoort u digter, sijn darsel minne-digt  
14 vergeten hebbende. Og mogt ik maar onder dat volk son-  
15 der lijfs gevaar leven! En schoon ik daar stierf, met mijn  
16 schim buiten dat haatlyk gewest swerven! Gij schijft,  
17 vriend, dat mijn digt in volle schou-burgen wert bedanft en  
18 bejuigt, maar ik digte waazagtig, gelijk gij wel weet, niets  
19 dat in schou-burgen diende, en loft daar mede geen eer van  
20 toejuighen. Nogtans is mij niet onaangenaam al wat dient  
21 tot gedragenis, en 't spellen van mijn ballings naam: hoe-  
22 wel ik somtijds het digt, dat ik herdenk mijn verderf  
23 te sijn, vervloek. Als ik 't dan wel vervloekt heb, kan  
24 ik evenwel sonder 't selve niet leven; ik grijp weer na  
25 't geweer, dat van mijn wonde bebloed is: en mijn Grieks

26 schip, dat noch onlangs in d'Eubeïsche zee gelyent wiert,  
27 durft nog de kust van Kafare, beseïden. Dan ik blok niet om  
28 lof en een eeuwigen naam te bejagen, die nutter be-  
29 graven lag; maar ik staak door 't digten mijn hart-seet,  
30 verset mijn droefheid, en tragt mijn druk te verge-  
31 ten. Wat kan ik in een woest land alleen beter doen,  
32 of wat ander druk-verdrijf had gij liever, dat ik sogt? Sic  
33 ik dit geweest aan, 't is onvermakelyk, en heeft sijns ge-  
34 lijks ter wereld niet in nasrheid. Sla ik 't oog op de men-  
35 sen; die mogen schier geen menschen genoemd weiden,  
36 en sijn woester en wreeder als wolven. Sij ontfien genee  
37 weten, maar 't regt swigt voor geweld, en legt onder 't  
38 sward verdrukt. Sij schuiten de selle kou af op bonte pijn  
39 en wijde jakken, de kaken hangen met lange hair-bossen. In  
40 weinigechoort gij nog een oude swier van de Griekse taal,  
41 maar die ook door de Getiftaal verbafter is. Onder dit  
42 volk is 'er schier niet een die 't geringste van sijn taal in 't  
43 Latijn verlokken kan. Soo dat ik, dien Roomsten digter,  
44 (vergeeft het mij Sang-Godinnen) meest Sarmaats spreken  
45 moet. Ik bekent, en schame mij, dat ik, mijntaal lang  
46 on went, zelfs schier geen Latijnsse woorden bedenken kan.  
47 Ik twijffel niet of in dit boekje sult gij ook niet weinig  
48 onroomse woorden vinden: niet dat het mijna, maar dit  
49 lands schult is. Om evenwel mijn Latijnsse taal niet te ver-  
50 geten, en niet stom te staan in mijn vaderlijke spraak:  
51 spreek ik tegen mijn selven, herkau mijne reeds ontwende  
52 woorden, en begeef mij weder onder d'ongelukkige stan-  
53 daart van mijn oeffening. Soo breng ik mijn tijd over, en  
54 leidde mijn selve af van 't betpegeelen van mijn swarigheid.  
55 'K loek door digten vergeetelheid van ellende. Kan ik daar  
56 door die prijs halen; al winst genoeg.

1. Donau, Ister	} Van welke alle	1 D. 45 pag.
2. Tomitaanen		3 D. 44 pag.
3. Geten		3 D. 11 pag.
4. Sarmaatsche		3 D. 65 pag.
5. Ruiters		2 D. 369 pag.
6. Vergiffige		1 D. 143 pag.
7. Ongeschooren		3 D. 11 pag.
8. Schouburgen		1 D. 166 pag.
9. Toejuychen		1 D. 203 pag.
10. Dicht, Picrides		1 D. 215 pag.
11. Kafare		1 D. 286 pag.
12. Pyen en jakken) Van welk gewaad is gesproken,		3 D. 45 pag.
13. Griekse taal) Albaar gebleven van de Milesiſſe volkplanters; van welke,		3 D. 44 pag.
14. Latijns) In het Latijn Aufonia, Siet 2 D. 385 pag.		

# DE KLAAGBRIEVEN

## ACHTSTE KLAAGBRIEF.

*Hij waarschuwde een spotter dat het geval bysonder wispeltuurig is, dat by sou kunnen keeren in zijn vaderland en hem weegens een swaarder oorzaak sien gaan in ballingschap.*

**K**ben, schoon een verworping, soo niet gevallen, dat ik ook hoeft te swigen voor u, het slegte schaf onder't graau. Wat dolheid noopt u, snoode sielt, aan mijne toinen? Waarom, o kruik, mijn ongeval bespron- gen, dat u fels kan over komen. Sijt g' onmevaardig met mijn deelrike rampen, die zelfs het wild gedierde sou kon- nen beschreien? Vrees gij niet de Fortuin die op een lossen bol staat, nog het trots gebied van die gehate Godin? <sup>1</sup> Og Rhamnusia, de Waak Godin val vermetelheid straffen! <sup>2</sup> Waarom mij ellendige soo vertrap? 'K heb wel bij schip- breuk menschen sien verdrinken; maar nooit gezegt: soo hoorense te vareen. Die voor desen bedelaarsen stuk broots weigerden, leven nu zelfs op den bedelsak. <sup>3</sup> *De wispelturige Fortuin wandelt in 't wild, en bend nergens vaste steet; maart oont dan een bly gelast, dan een suir gezegt, en is niet stantvastig als in wispelturigheid.* Ik heb ook geloeit, maar mijn bloem viel haast af, en mijn vlam was maar een korte kroo- flickering. Maat, op dat gij u niet volkome in u bitterheid

verheugt, soo weet, dat ik niet 't eenemaal wanhoop om God Augustus te versoeken. Of, om dat mijn misdaad buiten schelm-stuk was, en ik door mijn misdrijf geen haat, maar schande heb op den hals gehaalt? of, om dat in de wijde wereld van 't ooft tot het west niets genadi- ger is als hij diese beheeft. Want, gelijk hij door geen geweld verwinbaar is, soo is hij ws barmhartig door ootmoedige gebeden. 'K sal hem, als d' andere Goden, welker getal hij sal vermeederen, nevens vergiffenis van mijn misdaad, nog andere diingen af bidden. Tel: al de heldere en donkere dagen van 't jaar, gij sult bevinden dat 't meeste gros moei weer geveert is. Denkt dan, om u niette seer in mijn ongeval te verblijden, dat ik ook nog eindlijk kan herfelt werden. Denkt dat het beuren kan, dat gij, na verfoeninge van de Prins, mijn dieg-grijns midden in de stad met hangende ooren fiet: en dat ik u om 'twaarder misdaad sie bannen: dat 's held tweede van mijn wenssen.

1. Bol) *Wy hebben de Fortuin, 1 D. 155 pag. vertoond, gelijk haar de Gedenkpenningen een- voudiglyk afbeelden: doch de Sinnebeelde-makers (siet het 98 Sinneb. van Alciatus) stellen haar op een rondon kloot, ja somwijlen op een rad; volgens Alciatus, in het Dicht op sijn 56 Sinneb. Hier mede te komen gevende haare schielijke ongestadigheid in geduurige staatverwisselingen.*

*Alwaarom men, naar de hedendaagse wijze, het rad van avonturen niet onaridig verbeeld, met daar een gelukkige by op te doen klimmen, een gelukkiger daar boven op te laten sitten, en een ongelukki- gen weder daar by neer te laten rollen, en eindelijk een seer rampsaligen daar onder plat neder te doen leggen.*

2. Rhamnusia) *Van welke, 2 D. 83 en 400 pag. doch siet haar ook, met zoomen halfster afgebeeld by Alciatus, in het 27, 44 en 46 Sinneb.*

3. Bedelsak) *Siet boven diergelijke uitvoeringen van de Fortuin, bysonderlijk in den koning Krefus en Irtus, 3 D. 43 pag. hoewel hier ontelbare voorbeelden souden kunnen bygevoegd worden.*

4. Misdaad) *Sie van sijn misdaad en des Keisers goederterienheid het dikmaals aangetekende; te vinden in den Bladwijfer.*

## NEGENDE KLAAGBRIEF.

*Hij pryft de trouw van sijn boesemvriend, wiens naam by graag sou willen melden, indien het wierde toegelaaten.*

**L**iet gij 't toe dat u naam in mijn digten wierd uit- gedrukt: og hoe dikwijf sou ik die geschreven heb- ben! U alleen sou ik, tot dankbaarheid van u weldaden, galmen, en niet een blad schrijven sonder u te melden. De ganse stad, (foo anders een bandijts digt in sijn ontfei- de stad gelezen wert) sou wagen, van 't geen ik aan u ver- schult ben. Van u mewardigheid sou de tegenwoordige, en, soo mijn schrift anders duirzaam is, de toekomstende eeuwen weten te speken. Om strijds souden u geleer- de lefers gegenswefen, en om 't behouden van Naso, altijd eerwaardig erkennen. Dat ik leef heb ik eerst Ca-

sat, en u naast de groote Goden dank te weten. Hij schonk mij 't leven: gij befogt, 't geen hij mij gaf, en maskt dat ik mijn geschonke leven kan op houden. Doen 't meeste gros voor mijn val seer vertchrikt was, eenigen ook veinsden datse seer bevreest waren: mijn schip-brek buiten gevaar aan sagen, en niemant mij, in de woeste zee dompelende, de hand toe-stak; doen hebt gy mij bekaait nit de kakn des doods gerukt, en ge- maakt, dat ik u weldaad nog kan gedagtig wesen. De Go- den en Casar verlieen u haar gunst; dat 's 't best dat ik u wenssen kan. Dit sou ik, foo 't u believen was, gee- ftig



fig beblokt, voor al de wereld ten toon stellen. En schoon mijn Sang-Godin belaft is u naam niet te melden, nog kanfe haar naaukljks onthouden, om, in weerwil van u, haar laft te buiten te gaan. Gelijk een jagthond, die't fpoor van een fchu hart heeft op gedaan, vergeefs wreekende, door 't rijpend koppel weer-houde wert; en gelijk een moedig rosdan niet de voet dan met deftar donft op de poort van 't nog niet geopent fchut;

foo vlamt mijn Thalia, door u verboeit en gekerkerd, haar verboden eer-rijtel op te halen. Maar, vrees niet, 'k fal u gehoorfamen, en maken dat gij van u dankbare vriend geen hinder krijgt. Dog 'k fou u niet gehoorfamen, foo gij dogt dat ik ondankbaar was: daarom fal ik, 't geen gij mij niet verbiedt, danksbaar wefen. Soo lang ik (og viel 't war kort) 't hemels lig befchou, fal deftar geel aan u dienftbaar verpligt blijven.

1. Stad, Rome	} Van welke	3 D.	1 pag.
2. Doods, Styx		1 D.	220 pag.
3. Geopend fchut, carceres		1 D.	17 1 pag.
4. Thalia		1 D.	99 pag.

TIENDE KLAAGBRIEF.

*Hy fchrijft dat by nu by de Tomyten drie jaaren heeft doorgebracht; doch dat die voor hem wel tien jaaren fijn geweest.*

1,2 Sedert ik te Tomos geweest heb is de Donau driemaal  
3 roec gevroofen, en de Pont Euxin drie-maal ver-ijf-  
4 korft. [ fijn drie jaaren verloopden. ] Maar mij dunkt dat ik  
foo lang uit mijn vader land geweest ben, als Troje van  
de Grieken beleegt was. Den tijd loopt hier foo traag  
voor-bij ofte ftillfont, en 't jaar fchiet voort als een luis  
op een beteede heuk. De lente fonne ftant kort mij  
geen nagten, nog den herftt fonne ftant, dagen. 'T moet  
wefen dat in mij de natuur der dingen is verandert, en  
met mijn quelling alles lang gemaakt is. Want hoe kan  
mijn tijd trager door fchieten, als d'algemeene fijn ge-  
woonlijken loop doet? Ik woon hier aan de kant van de  
Pont Euxin, [ gaff vrij zee ] met haar verkeerde toe-  
5 naam, en ter linkt fide van de Scythe zee, een land  
wel te recht flings en ongelukkig. Omallijke woefte volk-  
ren, die 't voor geen fchande rekenen op vrij buit te  
leven, diegeen ons rontom met krijg. Buiten Tomos is 'er  
niets veifig, welke ftad, op een heuvel gefigt, door fijn  
kleine walen en gelegenheid van plaats ter naauwer nood  
befchut blijft. Als men 't minft denkt, fchiet de vijand,  
als gevogelte, met menigten voor den dag, en plundert  
en rooft eer bij te deeg in 't figt is. Dikwijl rapen we  
midden op de ftaten veigifige pijnen, die in de ftad hage-  
6 len, daar de poortte gellooren fijn. Dus vintge 'er wei-

nige die 't land durven bouwen, en, die 't hart heeft  
7 flaar de eene hand aan de ploeg, d'andere aan 't geweer  
De hardes pijpen gehelmer op haar fleuten, die met  
pek aan een gelijmt fijn, en 't verbaafde vecfchrikt voor  
8 vijand in plaats van de wolf. Wij fijn ter naauwer nood  
befcheimt door de fterkte van 't kafeel, en nog fijn we  
in vrees voor 't mengel-grovs van Grieken en Geten. Want  
dat woef rappalje woont bij mij, fonder fchei-muer ruf-  
fen beide, en belfaat 't grooffte gedeelte van mijn huis  
9 welke fchoon gij niet hoefde te vreefen, gij foud een af-  
fchrik hebben van die ruig-havers met haare bonne plunje  
en lange hair-boffen. Ook draagen de lieden, die men  
gelooft Grieke verplantelingen te fijn, in plaats van haare  
10 lands kleeding, Peruffe jakken. Dat volk kan malkander  
taal en antwoord geven; maar ik moet fomme taal fpre-  
ken. 'k ben hier een Barbaar, om dat mij niemant ver-  
ftaar, en de lompe Geren fteken den draak met de La-  
tijnffe fpraak. Dikwijl fprekenfe in mijn tegenwoordig-  
heid veilig quaat van mij, en fchieten mij miffchien ook  
mijn bannifement op 't brood; en, gelijk 't dan gaat,  
foo dikwijl ik op haar zeggen iets toe of af knik [ ja  
of neen knik ] denkenfe iets quaat van mij. Hier  
bij komt, dat de gefchillen onregmatig met den langften  
dolk gellegt, en dikwijl in de vuirfchaar geplukhaart wert.  
11

1. Tomos	} Sie van deefe foo dikmaals aangeweefene, de Bladwijfer.		
2. Donau			
3. Euxin			
4. Troje			
5. Verkeerde toenaam			
6. Eene hand ) Wegens diergelijk een vrees hadde het yverend Joodendom in de eene hand de truffel en in de andere het flagfwaard; wanneer's befig waren met het herbouwen der muuren van het gefloopte Jerufalem. Nehem. 4 H. 17 verf. alwaar gefproken word van Samballat en Tobias de Ammonijter, die den opbouw des felfs poogden te verninderen.			
7. Gelijmd	} Siet het aangeteekende	2 D.	32 pag.
8. Ronre		3 D.	45 pag.
9. Jakken		3 D.	45 pag.
10. Lachefis		1 D.	59 pag. en 2 D. 233 pag.
11. Deel.			



O straffe Lscheffs, die den draad van mijn foo rampfalg lieven niet eerhebt afgeknipt! Dat ik't gefigt van u en Rome misse, vrienden, en klag dat ik hier op de Seytiffen bodem ben, is beide een fware straf. De stad

te ruimen had ik verdient, maar misfchien niet in fulken oord te woonen. War leg ik, og uitsinnig; 'K had verdient, mer't hoonen van Cæfars Godheid, felfs aan't lijf geftraft te werden.

## ELFDE KLAAGBRIEF.

*Hij beklaagd zijn vrouwje, die voor het wijf van een balling was uit gemaakt. Steld haar te vreden, terwijl des Keizers meeninge een fachter betekenis heeft gehad.*

**K** heb uit u brief verftaan u klagt, dat gij onder 't kijven, van 'k weet niet wat kanale hebt moeten hoonen 't verwijt van ballings wijf. Mer droefheid las ik 't: niet foo feer om dat mijn ongeluk quade klank n sleept, ( want 'k ben nu al vereelt in ellenden ) als wel om dat ik fchaamte veroorfak, die ik 't minst wens, en ge loof dat gij om mijn fwarigheid en fchaamte blos hebt gefchooten, Lij dit fleanvalfig. Gij hebt voor heeter vuir gefeten, doen mij Cæfars blikfem van u fchifte. Maar hij vergrijpft gij, die mijns fijn hoofd woelt bandijt [ *ex jul* ] noemt: want 'k ben na mijn misdaad genadiger geftraft. Mijn fwaarte straf is, darik den Prins fteude, en 'k wens dat ik voor die tijd gefturnen was. Eweuel is mijn fchip maar gelemt, niet in fpaandren en gefonken, en, hoewel havenloos, nogtans boven water. Nog leven, nog middelen, nog burger-regt, dat ik alles door mijn misdrijf

verdient had te verliefen, heeft hij mij benomen. Maar hij lafte mij niet anders als landvlugtig te fijn, om dat mijn misdaad buiten fchelmftuk was. En gelijk God Augustus ontallike andere, foo is hij mij ook genadig ge weeft. Sels noemt hij mij [ in fijn ban-brief ] geen woelt balling, maar vaft bandijt, [ *relegatus* ] dus ftat mijn be weering vaft door 't rounis van mijn Rigger. Hierom loven u, Cæfar, te regt, mij a digten na vermogen: hierom bid ik te regt de Goden, dar'te 'hemel-hof nog voor u gelooften houden, en inwilligen dat gij nog een tijd lang fonder haar een God op aarden lijt. 'T felve went u volk. Maar gelijk groote ftroumen, foo plagt ook een klein beekje in zee te vlieden. Maar gij, die mij leugenagtig voor een woelt bandijt fchelt, wagt u in dier-zogent mij a ongelukke verfwartn.

- |                  |             |               |               |
|------------------|-------------|---------------|---------------|
| 1. Balling       | } Van welke | } 3 D. 7 pag. |               |
| 2. Noch voor u   |             |               | 2 D. 440 pag. |
| 3. God op aarden |             |               | 1 D. 106 pag. |

## TWAALFDE KLAAGBRIEF.

*Hij antwoordt een balsvriend, die hem aanpoort tot het dichtn. Betuygd fch hier toe genoegzaam gereed te zyn; doch dat alles weder daadelijken vuure wor dgedoemd.*

**G**ij fchrijft mij, vriend, dat ik mijn droeve tijd met digt-ocffening fou vrolijk overbrengen; maar 't is niet wel te doen, datge mij raad, om dat die een werk van vrolijkheid is, en geruete finnen vereift. Mijn fortun dobbertregens weerbarflege golven in, en vint haar over hoofd niet in ellendige regenspoort. 'T is foo veel of ge wout, d't Priamus juigte om 't verlies van zijne zoonen

en Niobe danfte om 't verlies van haar kroos. Wat dunkt u hoor ik, die allen in 't witterfte van Geren-land verbannen ben, te treuren, of te digren? Al gaft gij mij hier een hart foo fterk als ijfer, gelijkmen legt dat de wijfe Socrates, Anyus aangeklaagde, had; nog fou die wijfheid onder de fwaarte van foo wigtigen ongevall in dui- gen

1. Priamus ) *Immers doen ons de derfelle Franffen dit fien en hoonen in hunne operaas of fangkonfste Tooneelfpelen: waar in lijdeude en verdrukte, ja ftervende perfoonagen, in het hevigeft hunner herrf- rochten; fingenen langs het toneel op de maat trippelen. Sie van Priamus de Bladwijftr.*

2. Niobe	} Van welke	} 2 D. 166 pag.
3. Gerenland		

4. Sokrates ) *De voornaamfte der Griekfe Philofophen, of wijfgeeren, geboortig van Athenen; een voorbeeld van lijdszaamheid, ontrent fijn wijf Xantippe. Hy wierd, na veele getoonde proeven van fijn weergadeloofte wijfheid, aangeklaagd, als of hy, tot verkleeninge van de algemeene en bekende godheden, een nieuwe god fou willen invoeren. De aanklachte gefchiede door Anyus, een man van rijkdom en vermogen; Melites een dichter, en Lykon een relenaar. De uitflag was een vonnis; uit kracht van welke men hem vergif dede drinken, en dus in den kerker omkoomen, Cicero, 3 B. van den Orateur. Epiktetus, in fijn Handb. 79 H. behalven Plato, Laërtius en Seneka.*

gen storten : want Godsgramschap is sterker als menschen  
kracht. Dien oude man, welken Apollo wijsnoemde, sou  
in dese rampen niets hebben konnen schrijven. Schoon ik  
mijn vader-land, mijn voorige en tegenwoordige staat,  
en al mijn bedrijf vergat : niet teminabeet mij de vrees  
een werk van rust bij de hand te nemen : woonende hier  
in een gat, dat rontom krielt van vijanden. Hierbene-  
vensis mij geeft dootlangwijlige ontwenning traag ver-  
roeft, en veel swakker als voor deeden. Een vrugtbaren  
akker, niet gedurig op sijn tijd beploegt, sal niets als gras  
en distelen op-werpen. Een paard, dat lang op stal staat,  
sal, traag-schroevig onder de Ren-rossen loopende,  
agter-uit-gerent weiden. Een schip, dat lang uit sijn  
water op droogt legt, rot en scheurt van malkander. Soo  
wanhoop ik ook dat ik ooit mijn selye wedet gelijk sal  
worden, schoon ik te voore maar gering was. Den hamer  
van langdurige rampen heeft mijn verstand gekuecult, en  
een groot gedeelte van mijn vootige levende geeft doen  
vervliegen. Niet-te min heb ik nog dikwijl, gelijk nu  
ook, schrijf tuig in de vuifl genomen om te digten :  
maar ik kost niet een vers naken, offte vielen, alsgefiert,  
jammerlijk en droevig, na den tijd en plaats van haar  
schrijver. Hier-en-boven prikt de eer geen kleine kragt  
in 't verstant, en maakte de logierigheid vingbare geel-  
ten. Wel ter was ik verrukt op de glants van naam en  
faam, doen mijn schip voor de wind pringde. Nu gar het

mij soo wel niet, om na roemrugtheid te denken ; maar  
'k wensde, waar 't mogelijk, van niemant bekent te sijn.  
Raar gij mij het digten, om dat het mij in 't ceest soo  
wel verging, en om ander maalen roete trekken? Ver-  
geefme, negen fuffers, [ 'ang Godiunen ] 'k leg dat gij  
de voornaamste oorzaak van mijn ballingschap sijt : en ik  
werd reigvaardig geflakt om mijn eige konst, gelijk Pe-  
rillus de kopere fier-maker, Ik hoorde mij niet geen  
digten meer te moeten, en, na gelede schipbreuk, ver-  
scheikte, 't eenemaal uit zee te blijven. Maar 'k denk dese  
plaats sal mij digt-tuig verschaffen, indien ik harteloos  
mijn ongelukkige oefening weer hervaten wilde. 'k  
heb hier niet een boek, nog vriend, die ik mijn digt kan  
voorlesen, of die mijn taal verstaat. Al dit gewelt is  
woest, de taal wild geknor, 't hommelhier allen 't halve  
van 't vervaalijge gebrul der Geten. Mij dunkt dat ik zelfs,  
mijn Latijn ontleent, Sarmas en Geets heb leeren spre-  
ken. Evenwel, om de waarheid te seggen, kan ik mij  
nog van 't digten niet wal af-spreken. 'k schrijf boek-  
jes, en verbrandte : een klein vuurtje is de vrugt van  
mijn blokken. 'k wil, en kan het digten niet laten :  
daarom steek ik mijn arbeid in den brand. Soo datge  
niets van mijn werk krijgt, als, 't geen bij geval, of door  
bedrog, de vlam ontukt wierd. Og was in dier voege  
mijn Vrij-konst, die haar meester omwerhoets te gronde  
hiepl, tot stof verbrand geweest.

5. Wijs noemde ) *Van sijn wijzheid, gelijkheid van bertstochten in geluk en ongeluk, besaa'digheid, enz. gewaagen alle schrijvers, als; Xenofon, Plutarchus, Plinius, en de reeds genoemde. Doch van Apollous wotnis over hem, en sijn wijzheid, spreekt bysonderlyk Laërtius, in het leven van Sokrat.*

6. Renrossen ) *Seer dikwijls neemt onse Dichter sijn gelykenissen van den renbaan, en haare Carceres, behalven de aldaar gebeefde renrossen. Sie van den renbaan, 1 D. 171 pag.*

7. Schrijftuig ) *In het Latijn tabella; van welk schryfbordeken gesproken is, 1 D. 54 pag. en elders.*

8. Schip ) *Hier vergelykt men weder het menschelyk leven met een scheepvaart. Siet 3 B. 96 pag.*

9. Stiermaaker ) *Van Perillus is omstandelyk gesproken, 3 D. 221 pag.*

10. Spreken ) *Van sijn bedorven taal quansus spreekt hy meermaalen, als, 3 D. 71 pag.*

11. Verbrandte ) *Dit komt ook 't eenemaal over een met het geene hy boven heeft geschreeven.*

## DE R T I E N D E K L A A G B R I E F.

*Hy verfoekt een halsvriend dat hy niet afaate somwijlen te schrijven, als sijnde dit al het geene by van hem eiffchende.*

Naso wenst en send u nit Geten-land ditheil : soo ie-  
mant iets senden kan, dat hij zelfs niet en heeft.  
Want 'k ben door droefheid siek geworden, op dat in  
mij geen gedeelte van quellage sij. 'k Heb lang aan  
lende-pijn gedaan, daar de sellekou niet veel goedstoe  
gedaan heeft. Dan, soo 't mer u nog wel is, ben ik  
voor een gedeelte gefont, want mijn ruine rust op u fchou-  
deren. Die mij, behalven groote liefdens panden, in alle

manieren stut en beschermt. Dat gij mij selden met een  
brief verquikt, is een fout: schreeft gij digten, gij leed een  
volkome vrienden-pligt. 'k bid dat gij dit verbeter. Kont  
gij die eene vlak uit u ruyven, soo houd gij op dat blank lig-  
chzaam geen smeur. 'k sou u witoopiger beichuldigen, ten  
waer 't gebeuren kost, dat gij wel brieven aan mij geschreeven  
had, die mij niet beftelt sijn. Den hemel geeft, dat mijn klage  
ijdel is, en ik verkeert denk, dat gij mij vergeten hebt.

T geu

1. Lende pijn ) *Volgens de woorden, VALENTYN, soud gy beter de pleuris seggen; een syde pijn, verwekt door het versmeeren van verstopte bloedaderen, alom verspreid door het ribbevlies. Siet vandersefekte, uit een schielijke koude voortgekomen, de Geneesheer, SYLVIVS, Barbette, Dekker, en ontelebaase andere.*

'T geen ik bid, is klaar, want 'k mag niet gelooven dat u stantvartige liefde kan veranderen. Eer moest 'er in 't kille Pontus geen grijsen alsem, op de Siciliasaafte Hybla geen soeten thijm waffen, eer u icmant kan overtuigen, dat gij u vriend vergeet. Soo swart is den draad van mijn ongelukkig leven niet. Maar wilt gij evenwel valste be-  
gifting voor komen; wagt u dat gij schijnt te sijn, dat gij niet en sijn. Gelijk wij plegen lange tijd mer malkan-

dere te kenten, soo dat ons den dag in 't praten ontchoot: soo hooren nu brieven over en weer stomme taal te wif-  
felen; en land en papier voor tongen te verstreken. Houd u vernooft met weinige vrcfen vermaant te wesen, ten einde ik niet te seer mistrouwen dat gij dit sult na komen, en ontsangt 't oude brief-lot, ( op dat u lot van 't mijne verzichille, ) yar wel.

4. Pontus ) Van welk land schap is gesprooken, 2 D. 435 pag. doch van den alsem, overvloedig aldaar  
groeijende; en in de weiden het veedende groeijen, spreekt, onder haardie, Plinius, 27 B. 7 H. en 8 B. 37 H.

5. Hybla }  
6. Draad } Van welke { 1 D. 239 pag.  
1 D. 59 pag.

## VEERTHIENDE KLAGBRIEF.

*Hy beloofd sijn vrouw eene onsterflijkheid, en hoopt dat sij, nu beklaglijk, nocht'eeniger tyd sal benijd worden. Hy port haar, met voorbeelden, aan tot een standvastigheid in haar tot noch toe niet gekreukte trouw.*

S elfs sietge wel, o egt-genoot, mij liever als mijn hart, wat duin-tijcls ik u in mijn boekjens heb gepren. Schoon de fortuin mij veel ontruk, gij sult evenwel doormijn dige roemrugtig sijn. Soolang mijn werke-  
gelen wett, sal u naam ook gepelt werden, en sult met de dood niet 't eenemaal verblouden sijn. En schoon-gij door 't ongeval van u man kort schijnen beklaglijk te sijn, nog sulgt 'er vinden, die gasrn in u schoenen stonden: die u, al draagte een gedeelte van mijne cleden, en gelukkig zullen noemen, en die eer misgunnen. Met rijkdommen had ik u niet meer gegeven. Want een zijke scheid kaal en naakt van de wereld. Ik schonk u een gift van een eeuwige naam, en gij hebt icis van mij, soo kostelij als ik geven kost. Ioven dit, draagte geen kleine eer, om datge alleen 't bewint van mijne saken op u neemt. Dat ik u nooit onbelsluit laat, en u voor een heldin keur, is een laars om een voet hooger te treden. Volhard in u plicht, en behou te gelijk mij en u trou, op dat niemant segge dat u roem ijdelis. Want d'eer van u deugtsaam-  
heid bleef, soo lang wij in fleur waren, on-op-sprak-  
lijk en sonder vlek. Sij bleefbaar selve ook gelijk, sels in mijn ongeluk. Regt hier in nu voor u deugden een

eer-suil op. 'T is ligt een deugtsame vrou te wesen als 'er geen donkere wolken op komen, en geen kink in de kabel van trou komt. Maar als 't eens dondert en bliksem, dan wert eerst liefde en egre min bespeurt, als men in de vlag malkandere niet ontloopt. 'T is wel een seldsame deugd, die geen trawant van de Fortuin is, en stant houd, al ontvlug haardie: maar vint gij evenwel een mens die deugtsaam is om de deugt sels, en deselve stantvastig toont in tegensoep; diens saam klinkt eeuwig de geheele werelt over. Siet gij niet dat de trou van 'en clope, een eeuwigen eer-tijtel, immer roemrugtig blijft; Siet gij niet hoe Alceftis, Andromache, en Evadne, die in 't, 56  
lijk vuur van haar man sprong, belofsuit werden; Hoe berugt leeft uoan Laodamia, wiens man Protefilas eerst op den Trojanssen bodem te land sprong? Voor mij hoefte-ge niet te sterven, maar sietde en trou te toonen U et-  
naam hoeft u soo dier niet te staan. Denkt niet dat ik u dit vermaan, alsof gij 't niet en deed. Maar 'k heis ten overvloet een seil bij, schoon 't schip wert voort geroeit. Dieu vermaant om te doen, dat gij doet, die prijft u met 't aanporren, en keurt u doen voor goed.

1. Dood ) Het Larijn spreekt van de rogus, of het lijkhout: van welke, 1 D. 57 pag.

2. Trauwant ) Die daadelijk, wanneer sijn vriend en heerschap, slechts een ongemak van kleen be-  
langen overkom, sich afscheid en hem in de nood laat steeken. Onmog is het den aalouden Griek of Romein voorbeelden te ontleenen, dewijl heeden dit ontrent hooge en laage stansproonen dagelijks wedervaaft. Of simmers wild gij voorbeelden? Wie legt nu een s'kje dukat onnen onder h'z: noefl kussen van een vroom, arm en sieken buurman? dit dede, by Seneka (in het B. van de weldaad. 2 B. 10 H.) de deugtsaame Arcefilas. Wie sield sich heden borg voor een ter dood gedoemden vyand, en verschijnt sonder marren op het sterfhuur? dit dede, by Cicero. (in het 3 B. van de Plichten, 3 B. 10 H. en Val. Maximus, 4 B. 7 H. 2 uith. Voorb.) de trouwe Fmtias. Wie gaf sich ..., doch siet het segendeel in 't reeds aangeteekende, 3 D. 10 pag.

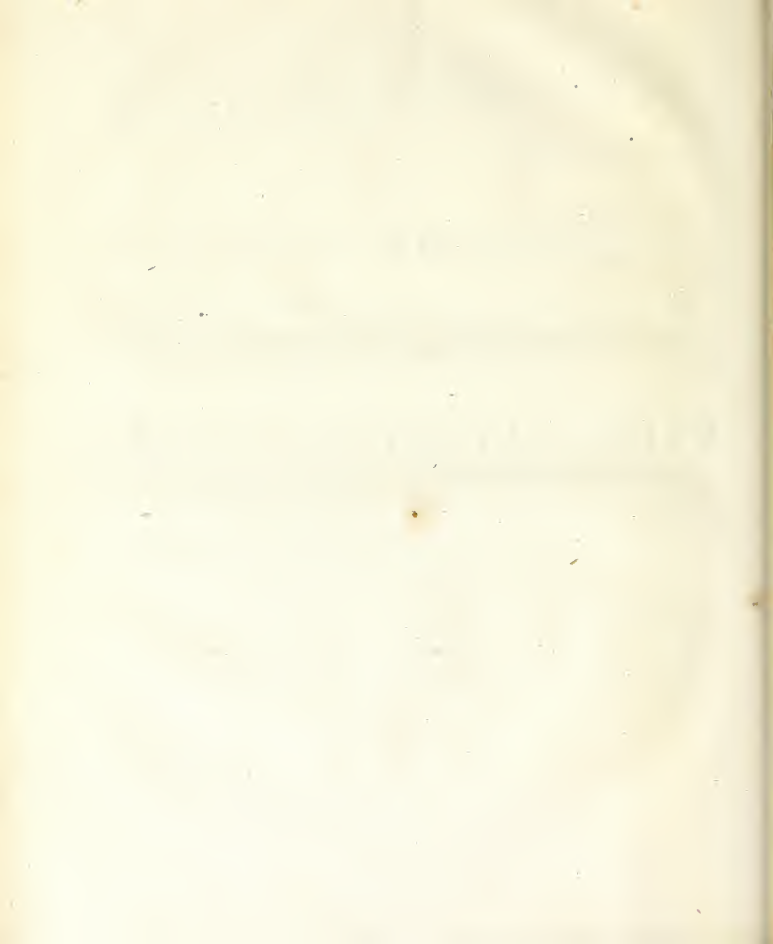
3. Penelope }  
4. Alceftis } Van welke meermaalen; } 1 D. 1 pag.  
5. Andromache } bysonderlijk } 1 D. 63 pag.  
6. Evadne } } 1 D. 24 pag.  
7. Laodamia } } 2 D. 261 pag.  
1 D. 66 pag.

D E

BRIEVEN UIT PONTUS

Van

PUBL. OVIDIUS NASO.



D E

B R I E V E N U I T P O N T U S

Van

P U B L . O V I D I U S N A S O .

E E R S T E B O E K .

EERSTE BRIEF : aan JUNIUS BRUTUS.

*Ovidius zend deese Klaagbrief, gelijk alle de voorige, uit Tomos, een Pontijfse hoofdstad, de plaats van zijn ballingschap. Hy verfoekt hem dat by dit werk toch believe aantenemen, en spreekt verder van sijne ongemakken.*

**N**aso, nu alleen oud inwoonder van Tomos, send u dit werk van de Geerten strand. Hebt gij plaats, Brutus, ontfangt dees' uitheemsse boekjens in u huis, en legteze ergens weg, 't is even veel waar, alsfe maar plaats hebben. Onderstadsboeken durvenze niet verschijnen, op dat haar hun maker dit pad niet afsnijde. Og hoe dikwijl heb ik gefegt: gewis gy leert niets schandelijks: gaat heen, die boekerly staat voor kuis digt-werk, open. Evenwel durvense daar niet genaken, maat meenen, gelijk gij fiet, veiliger te schullen in een gemeen huis. Weet gij waar gij dese boekjens, sonder iemand aanstoor te geven, setten kont? in 't vak van de nigenome Vrij konst-werken. Misschien vraagste, op 't aanlien van haare nieuwhed, wafse mede brengen: oecmtse aan voor 't geen sij sijn, als 't maar geen min konst is. Gij sulc bevinden, schoon den tijtel niet deerlijks duid, dat dit werk niet min treur galmt als 'r voorgaandc. 't is in der daad een stof, maar 't scheelt in tijtel. En aan wien ijder bief is gefchreven, staat, sonder bewimpeling van naam, klaar uit gedrukt. Dit was

wel tegen u: li wil; maar gij kost 't mij niet beletten, en mijn verligte Sang-Godin komt u tegen wilen dank begroeten. 't is soo 't is, voegt het bij mijne andere werken: want schoon 't van een balling gefchreven is, mag 't, mits niet sondigende tegen 't verbod, stads regt hebben. Gij hoeft voor niemant becomment te sijn. Antonius schriften werden wel gelefen, en de geleerde werken van Brutus staan voor ijder een in opene kassen. 'k ben wel soo uitfanig niet, dat ik mij bij sulke mannen vergelijk; maar 'k droeg ook geen moord-staal op Goden. [Caesar, en Augustus.] Vooris is 'er geen van mijne boeken waar in Caesars loft, schoon die hem tegen de borst is, niet staat uit-gedrukt. Streekt gij hier tegen om mijn perfoon; ontfangste om datse Goden-lof behelfen, en schrapst mijn naam uit. Sou een paisolijf rak in den ooflog voordeel geven, en sels de Vrede Vorst te hebben geen nut doen? Doen Enecas sijn vader op den hals had, maakte hem, segmen, 't vuur ruim-baan. Mijn boek draagt Enecas na-faat, [Augustus,] sou dat dan ook niet over al ruim-baan vinden? Maar dit

1. Tomos) Van den oorsprong deeses stads spreekt Ovidius self, 3 B. 44 pag.
2. Geette) Van de Geeten word geduurig gesproken. Siet voornamijk. 3. D II pag.
3. Boekjes) Merkkier aan dat Ovidius seven volle jaaren by de Tomijten verseeft; dat by de Triftia of Klaagbrievē schreef binnen de eerste drie jaaren; en dat alle deese in den overigen tijd sijn opgesteld en afgezaan.
4. Stadsboeken) In de openbaare boeksaal; van welken, 3 D. 37 pag.
5. Antonius) Genoegsaam bekend door sijn driemanschap, ommevang met de Egiptijfse Kleopatra, oorlog tegen Oktavius, en nederlage ontrent Actium. Siet het aangetekende, 2 D. 188 pag. en Plutarchus, in Anton.
6. Brutus) Belaager en moorder van Julius Cesar; volgns het aangeteekende, 2 B. 433 pag. siet ook Plutarchus, in Brut.
7. Olijftak) Van dit vrede teeken spraken wy, 2 D. 95 pag.
8. Op den hals) Siet Enecas, 1 D. 33 pag.

9 dir is een vader van 't vaderland, Anchises van Eneas. Is wel iemand soo stout die van zijn deur sal jagen een  
 10 Egyptische Isis priester, die op zijn brom-bekken trommelt? Wie sou een deuit of een kleine aalmis weigeren,  
 11 als de Godinne moeder (Cybele) agter de sleutenisten, die op haare cinken pijpen, om gedragen wert. Een  
 12 waarzegger wetten, dat door Diana's last niet en bedeld, en evenwel krijgthij iets om vante leven. De Godden  
 zelfs doen ontfikken onse geesten, en 't is geen schande te gelooven dat sulks in der daad waar. Siet ik heb  
 hier in plaats van een brom bekken een Frigianische cink,  
 13 de heilige van Julius gellagt. Ik profeteer, en waar- schou; ruimt mij plaats, want ik breng heiligdommen te  
 voorschijn, en verfoek dit niet voor mij, maar voor dese grooten God. [ Augustus ] Denkt niet dat dese Prins  
 van mij niet wil gediensijn, om dat ik zijn gamschap of  
 14 verdien of geproeft heb. Ik heb wel voor tus aantar sien dienft  
 doen een persoon die beleed dat hy haar gehooft  
 15 had: en een ander, om diezelfde sonde geolint, openbaar langs de straat roepen, dat hij die strafwaardig was. De Godden  
 schepen haar vermaak in soo openbare belijdenissen, en voor al de  
 wereld blijkbaar te maken wat haare Godheid vermag. Dikwijl  
 heelense de geslage stricmen, en maken de blinden weder  
 ziende, alsfe sien datse hattelijck berou over hare sonden hebben.  
 Ik heb, og ik heb, ( mag

oot een rampsalig mens geloof krijgen ) berou van misdaden,  
 en wroege over mijn bedrieff! En schoon mij mijn misdaad  
 mijn balingelap smert, nog drukt mij mijn misdaad harder,  
 en valt mij de straflijger als d'oorzaak van mijn straf. Want  
 schoon mij de Godden, onder welke Augustus sig 't mensdom  
 meer vertoont, genadig waren, lookan 16  
 wel mijn straf, maar nooit mijn midde weg genomen werden.  
 De dood sal gewis, als sij komt, mijn balingelchap af-  
 snijden; maar niet konnen te wege brengen, dat ik niet en  
 sondigde. Dus is 't geen wonder, dat mijn geest quijst,  
 en versmelt als sneeuw voor de son. Gelijk een schip  
 heimlijk verwoemt, een klip door pekelgolven werd uit-  
 geholt, 't ongebruikt ijzer door schuift en roeft vertrect,  
 en een ombelese boek van de mot doorknaagt werd:  
 soo wert mijn hart door gedurig wroegen, sonder verpoofing,  
 op-gegeten. Dese prikkels sullen ook 't steken niet eer  
 laten, als dat ik dood ben, en die de smert draagt sal  
 eer twigen, als de smert zelfs. Soo mij de Godden,  
 onder welke magt wij staan, niet alles waer is,  
 hier in gelooven; sal ik misselien waardig geoordeeld  
 werden een kleine genade, en uit dees ban dijs  
 plaats op een ander verfonten werden, daar geen  
 Scythische wapenen rammelen. Bad ik iets grooters als dit,  
 18 'k iou een onbeschanden tuffel sijn,

9. Vader des Vaderlands ) *Van welken tytél, 3 D. 21 pag.*

10. Brombekken ) *Sistrum in het Latyn; een ratelend werktuig, buiten het handvatfel, van satsoen bykans gelyk het blikken roosterje, waar op onse systerjes en fontanjemaaksterjes haare beetgemaakte yfers, onder het verpoofen, te rust setten. Siet het aangeveekende, 1 D. 155 pag. alwaar VALENTYNS ook quallyk stelde rinkelbommen, gelyk hier brombekken, en elders ratelbekken.*

*Toorts heeten de sistra hier Pharia, wegens Faros; van welken toorn mede, 1 D. 157 pag.*

11. Flutenisten ) *Van den pijp der priesteren van Cybele is meermaalen gesproken, als 2 D. 300 pag. Doch van het onbeschaamd beelden deeser priesteren en alterknaepen, gewaagd Juvenalis, in sijn 6 Berisfd. by meer genoemde ANT. VAN DALEN, in sijn B. van de Orakelen; alwaar deese guiten en bedriegers in een print sijn afgebeeld.*

12. Waarzegger ) *Teweten in het bosje van Arcia: van welke stad, 1 D. 209 pag. Van deese bedelaars en lezengers spreken Juvenalis, in het 3 en 4 Berisfd. en Martialis, 2 B. 19 B. en 12 B. 33 D.*

13. Geslacht ) *Van welke, 1 D. 119 pag. en elders.*

14. Isis ) *In het Latyn bygenaamd Iuigera. Van de linnen klederen der Egyptische priesteren spraken wy, 1 D. 141 pag. gelyk van de kerck van Isis, 1 D. 142 pag.*

15. Gebblind ) *Soo diens waaren die van het heidendom, dat sy geloofden dat Isis die met blindheid sloeg, die by haaren naam een valsen eed hadden gedaan. Doch dat sy mede wel het gesicht weder kregen, wanneer deese godheid was te vreden gesteld. Sie van dusdanige wonderreekenen, Pausinias, in het 4 en 7 B. van sijn Grieklen.*

16. Vertoont ) *Een deus praefens; volgens het aangeeekende, 3 D. 21 pag.*

17. Mot ) *Tiehet Latyn verstaan, sullen wel doen met een overgeestig sneldrecht van Beza, by die gewal, te leesen; sijnde de stoffe het slachtoffer van een motje, dat de voornaamste schriften van Kallullus, Martiaal en Virgilius had benateeld.*

18. Wapenen ) *Byzonderlijk de boog; van welke, 3 D. 46 pag.*



## TWEEDE BRIEF: aan FABIVS MAXIMVS.

*Hyprijst deefen edelman. Voorts is de inhoud van deefen, gelijk van de meeste Klaaybrieven: de plaats fijner ballingfchap op het haatlijkfte befchreven, en een verfoek wegens een gemakkelijker verblijf.*

Maximus, die de maat van foo grooten naam volmeect, en door edelmoedigheid den adel van u geflagt verdbelt; wiens bloed-vrienden, fchoon driehonderd Fabii op eene dag ineuvelden, niet alle om quamen, om dat gij foud koonen gebooren werden. Mifchien moogte vragen wie u defen brief fend, en willen weten, wie ik ben die u aan fpreek. Helas! wat wil ik doen? 'k vrees dat gij, na 't lefen van mijn naam, de reft vergrimt en af-keerig lefen fult. Komt dit iemand nevens u te lefen, fal ik durve bekennen dat ik defen brief aan u gefchreven heb, en mijn eigen onheilen bewende. Laar het iemand [ Augustus ] te zien komen. 'k fal 't hart hebben om te bekeunen dat ik 't aan u fchreef, en u de overloopende maat van mijn straf bekennt maakte. Die, fchoon ik beken fwaarder straf verdient te hebben, fchier niets fwaarder lijden kan. 'k fit als een fchaaftuffen grijpende wolven, even of mij met mijn vader-land ook ruil en vrede benomen was. Onder kriegsvolk, dat, om een dubbel dood-weet te veroorfaken, al fijn fchigten met vergif ftrijkt. Hier fwerft gewapende ruitery om een beknelde fad, even als wolven om gefloote fchaaftkoojen. Haare ligte bogen, eens met paats-haire pefen gefpannen, blijven eens voor al gefpannen. Dees' huijen fijn foo digt met pijlen befchooten, als de wallen met storm palen beheid: en den vijand kan naauliks buiten de gegrendelde poorten gehouden werden. Voegt hier bij de gelegenheid van de land ftreek;

hier hebrge boom nog lommer, men kleemt hier alijd van kou. 'T is nu in 't vierde jaar dat ik hier, tegen de kou, fchigten, en rampen in worfelende, ben af-gelooft. Mijn fchreien duirt onciudig, behalven als het door dood-fliipen van ontfeltenis werd gefclipt. Gelukkig was Niobe, die, fchoonfe wog veete lijkenfag, in fteen verandert, geen harten weevolent koft. Gelukkig de fonnelingen, die, roepende, og! broeder Faeton, in populier-boomen vervormt, batten over d'aanfigten groeiden. Ik ben een man, die vergefs wente fteen te werden. Schoon mij Medufa felts voor 't gefigt quam, fij fou haar verhardkragt verliefen. Ik leef om nooit fonder bitter wee te fijn, en voel mijn straf door langdurigheid verfwart: evenals Tityus lever, die alrijd weder aan-groeyde, nooit 't eenemaal verlonnen wert. fchoon die dikwijld had konnen verlonnen werden. Maar mifchien fal mij de fleep, die algemeene fong verquifkingsde dagelijkse kommer afnemen: neen, maar fware droomen, die mijne fware rampen vertoonen, verfhikken mij, en mijn finnen waken tot mijn fchade. Dan droom ik, dat ik Sarmaatfe fchigten ontwijke, of gevangende de handen wredeelijk laat boeien. Droom ik iets aangenaams, foo fie ik mijn verlate Rome, en fprek dan veel met u, mijne vrienden, die ik eerbiedig liefhad, dan met mijn waarde huis vrou. Als ik dan foo die korte en ijdele vreugde genooten heb, fchaft mij 't herdenken van die weelde meer verdriets als blijdfclap. Dus verfmelt ik naft en dag gedurig

1. Driehonderd ) *Onder de vyanden der Romeinen, in hunnen eerften aanwas, waren voornaamelijk de Vejenters, een Tuffifch volk. Tegens welke het ftambuis der Fabien, met bewilliging van den Raad, byzonderlijk te veld ging. Doch wat gefchied 'er. De vyand belaagde, en nodiga die edellieden over de Kremera te koomen. Hy fet veelerhand wee door het vlakke veld. De Fabien trekken over de rivier, maaken fich meester van deefe buit; doch vallen met ene in de laven der Vejenten, van welke fy alle worden weergezabeld.* Livius, 2 B. 50 H. Florus, 1 B. 12 H. en felf Ovidius, in het 2 B. van den Alm.

2. Niet alle ) *Alleenlijk was 'er een eenige, om fijn minderjaargigheid, t'huys gebleven; wiens naaft eindelijk is geweest Quint. Fabius, die, met een nieuw flag van oorloogen den afverderenden Annibal wift te remmen en te verfwakken. Siet Plutarchus, in Fab. Florus, 2 B. 6 H. 27 Verdeel. behalven Livius, en vervolgens alle de Roomfche Gefchicht-fchrijvers.*

3. Vergif
4. Ruitery
5. Boogen
6. Niobe
7. Populierboomen
8. Medufa
9. Tityus
10. Sarmaatfe

van welke alle

}	1 D. 143 pag.
}	3 D. 46 pag. en elders.
}	3 D. 49 pag.
}	2 D. 166 pag.
}	2 D. 49 pag.
}	2 D. 132 en 133 pag. en elders.
}	1 D. 189 pag.
}	3 D. 65 pag.

11. Nacht ) *In het Latijn word van haar paarden gefproken. Siet van Diana, of de Maan, en haar wagen, 1 D. 55 pag.*

III. Deel.

gedurig door hartfeer, gelijk versie was voor 't vuur. Dikwijl bid ik om mijn dood: dikwijl verbied ik deselve wederom niet in Sarmatie begraven te werden. Als ik herdenk, hoe genadig Augustus is, soo heb ik moet, dat'er nog medeliden met mij arme balling vallen kan. Als ik beleeft hoe taai mijne rampen sijn, dan ontschiet mij de moet, en weet mijn kleine hoop door groote vrees verlonnen. Evenwel hoop, of bid ik niet meer, als dat ik dees' ongelukkige bandijtsplaats mig verwisselen. Dit, en anders is'er niets, dat gij voor mij met satoen uit vriendschap soud konnen verloeken. Aanvaard, Maximus, puik der Roomse welsprekenheid, dees' ootmoedige beewering van mijn sware saak. S' is quaet, ik bekent; maar doortbeweering false goed werden: spreek maar vlei taal tot mijn verlossing uit dees' rampfalege bandijts plaats. Want, schoon een God alles weet, Caesar weet evenwel niet de gelegenheid van dit uiterste werelds-rak. Die Godheid bemoeit sig met saken van grooter belang: dit's te gering als dat gij een God daar aan kreunen soude: en't komr hem niet gelegen, te onderstaan in wat gewest de Tomiten leggen, die naauwlijks bij de Geten, haare naburen, bekent sijn: of wat de Sarmat ter hand trekt, de dappere Jazyges, of d'inwoonders van Taurica, daar figenia als Godin gedient wert, of andere dieergelijke volken, aan de kant van den toe-vriendeligen Donau, daar men met gewind roffen over den harden ijs-korst van de rivier komt aan flooten. 'T meeste gros van dat gepuipel vraagt nog na't overfchoone Rome, nog vrees't d'Aufoonfiekriegs maet. Sij sijn moedig op haare bogen, volle pijl-kokers, nog langdravende roffen, duse lang honger en dorst hebben leeren lijden, en dat de vijand, laar vervolgende, door gebrek van water moet verfmagen. Ik was door den genadigen toorn Gods niet in deezen oord verlonnen geweest, soo hij daar van volkome kennisse gehad had. 'T is sijn welbehagen niet, dat ik, of eenig Romein, en ik in son-

derheid, die hij't leven schonk, van vijand verdrukt werde. Schoon hij mij met de minste wenk kon vernielen, heeft hij mij gelpaart, en geen Geten van doen om mij te dooden. Maar hij vont in mij geen schuld die de dood verdiende, en kost mij evenwel niet verwoeder straffen, als hij deed. Doen deed hij vergriem ook niet, als dat toe ik hem dwong, en hy was nog bij-na genadiget als mijn misdad verdiende. Dus geven de Goden, wat onder hij zelfs de sagrmoedigste is, dat' alvoedend aard-rijk niets grooters drage als Caesar; dat hij lang houden mag't bestier des werelds, en't selve namaals van hand tot hand onder dat geflagr werde over-gegeven. Spreek dan, en bid voor mij ellendige, dewijl gij soo genadigen Regter hebt, gelijk ik hem ook ondervonden hebbe. Verfoekt mijn welftant niet, maar veltiger ballingfchap, vrij van vijandlijke gebuirfchap: dat mij geen onghavende Geet met 't bloote lemmer ontneeme't leven, dat mij mijn aardfen God geschonken heeft. En, soo 't mogt gebeuren, dat ik hier moft sterven, soo bid, dat mijn gebeente in een gruffer land, en niet op den Scythen bodem, ter aarde mag komen, sonder verreden te werden door de hoef van de Tracrer paarden, gelijk een balling in der daad welward is, en dat hier geen Sarmatife geesten nijin schim verfebriken, soo'er anders na de dood een gevoeligesclim overblijft. Dit deerlijk veriaal fou Caesars hart konnen vermurven hebben, indien 'tu te voore bewoogen had. Dus bid ik, dat u bespraakfaamheid, die de bevendelaangeklagden plagt te sta te komen, Augustus mij aangaende vermurve: en dat gij buigt, dooru gewoonlijk liefalfigheid, tot medooge, 't hart van den Vorst, die de hemel heerschappijftaat te aanvaardt. Die gijre bidden hebt, is geen Theromedon, geuu rauwen Atrous, nog Diomedes, die sijne roffen mensfen vlees te eeten gaf. Maar een Vorst, die traag straf, haafelijc weldadig, en bedroeft is, soo dikwijl hij tot strafheid werd genootfaak: die alijd overwon,

11. Genadig
12. Tomijten
13. Geten
14. Sarmat
15. Jazyges
16. Taurica
17. Donau, Ifter
18. Aufoonfle

Siet van deese so dikmaals genaamde,  
de Bladwijfer.

19. Roffen ) Behalven het handelen van pijl en boog waaren de Scythen, Sarmatzen en alle haare gebuuren, bysonderij afzerecht op het paar derijden: gelijk trouwens de beledfdaangse Tartaren mede daar in dapper sijn geoeffend. Sie van de paarden der Sarmatzen het aangesekende, 2 D. 369 pag. en der Scythen, 3 D. 46 pag.

20. Gebente ) Welke sy lieft in het vaderland sagen ter aarde brengen. Siet 1 D. 226 pag.

21. Thracier ) In het Latyn Bistonien. Siet 1 D. 80 pag.

22. Theromedon ) Somwijlen genoemd Therodomas, een koning van Scytbie; welke, om van niemand belagd te worden, sich van leeuwen liet bewaaren, die hy, om nach te wreeder te sijn in hunne aangeboorene, alleenlijk voedde met mensse vlees. Ovidius, in het Vloekdicht, op Ibis. buiten welke weinige gewaagen van deesen wreedaard.

23. Atrous

24. Diomedes

} Siet van deese wreeden

{ 1 D. 39 pag.

{ 1 D. 46 pag.

won, om de verwonne te kunnen sparen, en de burger-krijg  
 25 met een diamant-flot gekluifert heeft die veelen in dwang  
 houd door dreigementen, weinige met straffe betuogelt,  
 en regu de borst velden met den blikfem trefte. Gaat  
 derhalve, en fpreekt een woord voor mij, bij foo  
 fagmoedigen Puns, hem biddende om een billings-plaats,  
 digter by mijn vader-land. Ik ben die man, die met u plagt  
 vriendschape houden, en op u hoogtijds maaltijden onder  
 26 andere vrienden u te vergaften. Ik ben de man die u  
 bruiloft met een digt verzeerde, en liederen queelde, die  
 op foo gewentlen bruiloft vroegden: wiens boekjens gij,  
 na mijn oorhou, plagt te prijfen, uitgefondert die haar  
 makets verderwaren: dien gij fomtijds tot verwondering  
 27 u fchrijven voor-laft. Ik ben 't, die uit u gelgft een vrou  
 28 ten huwlijk kreeg. Van defe heeft Marca van kinds gebeente  
 te alstijd veel gehouden, en defelve gerekent onder haare

Cabalen. Ook hielt haer Cezars moei voor defen tot haar  
 29 flaat juffer: die, volgens 't oordeel van defe juffers, voor  
 deugtfaam gekcurt wiert, is gewis deugtfaam. Claudia,  
 30 in der daad beter als de naam diefe draagt, fou, bij haare  
 flaat juffers voor kuis en eerbaar beroemt, geen getui-  
 genis van Cybele van doen gelad hebben. Ik heb ook  
 mijn voorig leven fonder op fpraak god gebragt: het lede  
 flukje van mijn leven te Rome moet overgeftapt werden.  
 Maar, om van mij te fwiigen: mijn wijf is u pak; wilt gij  
 vriende trou niet af fmuiden, foo konst gij defe niet met  
 de voet flooten. Defe neemt u in den arm, en loekt bij u  
 31 heul (met regt foekt yder troeft bij Goden die hij heeft gedient)  
 en bid met tranen in de oogen, dat, Cezar door uwe gebeden  
 vermurwt zijnde, haat man, nu genoegfaam een lijk,  
 wat nader bij haar mag komen.

25. Gekluifert d) Sluifende de tempel van Janus: van welke daad gefproken is, 2 D. 404 pag.

26. Dicht) Het Latijn fpreekt van het Hymenaeum. Siet het aangezeekende, 1 D. 64 pag.

27. Vrouw) Sie hier, hoe afdelijk onse Dichter is getrouwd geweest; terwijl het feker is dat de derde en laaste zijner vrouwen op deefe plaats word gemeend: zijnde mede onder de vriendinnen van de Keizerinne Livia, gelijk wy vinden, in de 5 Klaagbr. van het 1 B. 12 pag.

28. Marcia) De vrouw niet van Kato (gelijk Merula verkeeraeljk gevoeld) maar feekerlyk van deefe Fabius Maximus; en voorts de dochter van Marcus Filippus, tweede man van Accia, of Atia, en vervolgens hiefvader van den keiser Augustus. Suetonius, in August. 8 H. en elders.

Van deefe vrouw gedenkt Tacitus, 1 Jaarb. 5 H. fprekende van Agrippa de jongere, in het heilmelijk befocht van Augustus.

29. Moei) De fuster van doreedigenoemde Atia, dochter van Mark. Atius Balbus, getrouwd met Julia, fuster van Julius Cezar. By deefe teelde gemelde Filippus Marcia; volgens onsen Dichter, in het 6 B. van den Alm. na wiens dood by tot zijn tweede vrouw nam Atia; gelijk fo even is aangetoekend.

30. Klaudia) Een Vestaalse maagd, quamfuis in den opfchik en vercierfelen eenigfins uimuntende, en d'zwegen befprouken van gekreukte kuisheid. Doch welke argwaan fy deé verkwijnen door een wonderwerk, ontrent het inbaalen van der Goden moeder ommeen Rome. Siet Ovidius, de faak omftandelijl verhandelende, in het 4 B. van den Alm. bebalven Livius, 29 B. 14 H. Suetonius, in Tiber. 3 H. en Laktantius, Onderw. 2 B. 8 H. bebalven Herodianus, Propertius, Sidonius, enz.

31. U) Het Latijn fpreekt van het altaar, de toevlucht der overweldigde; van welke, 1 D. 76 pag. en 2 D. 129 pag.

## DERDE BRIEF: aan RUFINUS.

Hy betwys groot genoeg gescbept te hebben uit zijn brief, hoewel deefe de droefheid niet geheellyk heeft kunnen verjetten. Hy wil niet vergeleeken weesen by die slechts een korten tyd ballingen hebben gerveest. Doch besluit eindelyk met te verklaren, dat, indien zijn hertfcer te verjetten was, sy door zijne brieven gemaatigd soude kunnen werden.

Rufin, foo een ellendige iemands vriedan kan wesen, went u uwen Nafomits defen heil. Den trooft-brief waar mede gij mij onlangs in mijn bedwelmden druk verquikte, heeft mijn fwargheid verligt, en mij hoopgegeven. Gelijk den held Filoketes, door genees-konft, na't verflagten van zijn wonde-pijn, baat bij 't heil-middel vont:

foo heb ik, die, fel gewond, den moet verlooren gaf, door u aanmoediging wederhartbeginnen te voelen, en, daar ik rees in fwijn lag, door u brief foo tot mijn felve te komen, gelijk de flauwe-pols door 't befprenkeken met wijn. Maar e'enwel is u liehijke taal foo kragtig niet geweest, dat daar door mijn siekte 't eenemaal

1. Filoketes) In het Latijn Praxantius. Siet de reede hier van, 1 D. 275 pag.

2. Geneeskonft) In het Latijn artis Machaoniz, wegens Machaon; van welke, 1 D. 138 pag.

maal genezen is. Schoongij veel kommer-water uit de zee van mijne ellenden pompte, nog sal'er een groote plas overblijven. Met'er tijd sal mijn'eer misschien belijcken: maar raauwe wonden schrikken voor Heelmeesters' handen. Een Ans heeft het niet altijd in sijn hand, een siekte te genezen, want somtijds is de siekte sterker als sijn genees middel. *Gij siet immer, dat, als de teere lang bloed laat, de gequeste wis nooit sterven.* Schoon Eculapius selds sijn heilsame knoet te werk stelde; hij sal door geen tuiddel genezen een hart wond. *Daar is geen raad voor knobbelle gijst, geen water dat een gedompelt dollé-man de wessien uit 't hoofd sal wassen.* Droefheid is bij wijle ook nergens door te genezen: of moet, soose geneeslijk is, door langheid van tijd gefleeten werden. Schoon u droof-redenen mijn moedeloos hart al vrij gestrekt hadden, en ik't geweer van u manlijke aanmoediging had in de hand gegrepen, ontweide weder den trek tot mijn vader-land, die alle rede verkragt, 't geheele werk: dat u schrijven reeds-gewezen had. 'K beken 't, ik ben een weck-hartigen bloed, en 't scheeltme niet of gij dit den naam van lands-liefde of verwijslijke geven wilt. Al de wereld weet dat Ulydes een wijs man was; maar evenwel wenste hij den rook in sijn vader-land te mogen sien op gran; geen vogelje of 't is, ik weet niet door wat soetheit verlokt, gaan daar 't gekipt is. Wat is'er beter als Rome; wat erger als de Scytische kust? nu vlugt den Barbaar uit die

stad in dit woeste land daar hij gequeekt is. Schoon 't gevogelte [de swaluwe] overvloed van aas in de kooi vint, nog woekt het om uit te breken en in 't bos te swerven. De stieren jooke na wouden en weiden, de leeuwen, al sijnse nog foo wild, ja de hollen, daarfe gemeent sijn. Des niet te min hoopgij dat de beeten van mijn ballingschap door u koestering mogten beteren. Stelt eerst dat ik u foo seer niet hoef te beminnen, wilt gij de smert van sulke vrienden te derven, verlijgen. Hier tegen hebt gij misschien, dat ik, hoe wel ik mijn vader-land derve, nog 't geluk heb van te leven in een land daar menschen woonen. 'K leg hier op d'uiterste strand van de wereld verchooven, dat 't land eenwig over-sneet legt. Hier draagt den akker nog ooft, nog foete druif; hier groent nog willig op d'oevers, nog eik op't gebergte. En, op dat gij dees zee niet boven 't land verheft, immer is te door stormen onstuimig, nooit van de son bestraalt. Waar gij't oog staat, leit het land woest, onbebouwt, en foo verlaten, dat 'er niemant de hand aan slaan wil. Ter regier en linker-land hebrge verwaaslijke vijanden, die ons weder sijn's naire strik op 't lijf jagen. Aan d'erne kant hebrgij de Bistoomse speer in de huid, aan d'andere de Samaatsé javelijun in den romp te verwagen. Weert u nu, en behelp u met de voorbeelden der voor-ouderen, die kloekmoedig rampen konden dragen, staat vrij verket over de treffelijke kloek-hartigheid van den grootmoedigen Rutilius, die in ballingschap blijven wilde, schoon 't hem vrij stont

10, 11

12

3. Long) *Hier sou ik wederom de Geneesheer moeten spelen, en met ontzlijke voorbeelden bewijzen, dat, onder alle viscera of ingewanden; als hert, lever, milt, nieren, enz. de lang schielijkt door scherpe vochten word benadeeld; doch ook haastelijc weder toeneemd, aangeroeid en geneest. Doch laat ons den Leerse met Medicinale (belas; heden al te verachtelijc) redeneeringen niet ophouden. Wien het sal lussen, die kan de schriften opslaan der Geneesheeren, Bartholinus, de le Boë, Sylvius, Blankaart, enz. Sterven is hier, in het Latijn, geleyd te worden naar den Styx. Sie van deesfe de Bladwijse.*

4. Eskulapius) *In het Latijn Epidaurius, wegens de stad Epidaurus, alwaar hy een sijnsoem tempel had; volgens het aangeeteekende, 2 D. 78 en 429 pag.*

5. Hartwond) *Men heeft niemtemin gesien en aangemerkt in seker soldaat binnen Groningen, in het jaar 1607, het berr aan de rechter sy tot in sijn holligheid door sneeden: levende onder russen de gequeste (hy was van sijn makker onder de voet gestooten) noch seftigen daagen: te weeten van den 22 Augusti, tot den 8 Septemb. welverstaande dat het stinkerdeel in alles gaaf en ongefschend gebleven was. Nik. Mullerius, by Joh. Jonston, in sijn Wonderb. 10 Verdeel. 6 H. 1 Lidt. Doch siet me te voornoemde Bartholinus, Laurentius, Riolanus, Van der Linden, enz. in hunne Ontleed-oeffeningen.*

6. Gicht) *Ovidius spreekt niet in het algemeen van de gicht die sich ook in schouders, armen en lenden, ja door het geheele licchaam openbaard, maar bysonderlijk van het voeteuvel; een grootse siekte, die meer den gemakkelijken en welgemesten rijkard in sijn lustplaats als wel den niergehongerden beleelaar in sijn hut besocht, wiens onverdiende lof Lucianus (gelijk na hem een nieuwer) heeft durven schrijven; in sijn schim pft. van de Podagra. eindelijc wiens uitworteling en geheele geneesing, tot noch toe wel verwaard maar niet gelukkig; meer van Kwakzalvers, als rechtschape Geneesheeren, is ondernoemen.*

*Nu sou wel niemant willen de reden weeten van derselver ongeneeslijkheid. Doch die verschuld so in de sappen als in de klieren des menschelijken licchaams; en is van een langer adem om hier ter neder gesteld te worden. Siet, onder andere, meergenoemde BLANKAART, in een bysondere Verhandeling.*

7. Vaderland) *Van de liefde tot het vaderland is gesproken. 3 D. 2 pag. en elders.*

8. Ulyses) *Van welke 3 D. 11 pag.*

9. Swaluwe) *Het Latijn spreekt van Pandions dochteren, in vogelen verschept. Siet 2 D. 176 pag.*

10. Bistoomse speer) *Van de Bistoniens is gesproken 1 D. 89 pag. en van de speer, in het Latijn Iariffa, 2 D. 336 pag.*

11. Samaat) *Van deesen en sijn geweer is dikmaals gesproken. Siet de Bladwijse.*

12. Rutilius) *Bygenaamd Rufus; een edelmoedige Romein, welke, in Asie ontfanger sijnde, den inwooner*

font weder in des stad te komen. Dese man bleef, om dat hij te Smirne was, niet in Pontus, en op 's vijands bodem: een bandijit kout schier geen vermaaklijker plaats ter wereld kiefen als Smirne. Diogenes den Sinoper treunde niet al was hij land-vlugtig, want hij hoorde na Athenen. Themistokles, die Xerxes heeren verloor, vlugte als bandijit voor'deerste reis na Argos: Aristides, uit zijn land verdreven, begaf sig na Lacedaemon, en hoefde om die keur niet van de balk te vallen. Patroclus, nog een jonge, hebbende een moord gedaan, vlugte van Opus na Theffalie, en roefte daar bij zijn vriend Achilles. Jason, onder wiens beleit 't schip Argo, Pallas toe-gewijd, na Colchos

wooner van den overlast der pachters bevrijdde. Hier op is hy door de Ridlerschap betigd als repetundarum reus, heimelyk steekpenningen van den bondgenoot hebbende ontfangen. Dit werd gevolgd van een bannissement. Doch als men hem, nade verwimmings van Sylla, vergunde weder te keeren, soo wilde hy liever blyven in zijn ballingschap, als te schijnen iets tegens de wetten bedreven te hebben. Tacitus 4 Jaarb. 43 H. Seneca, van de Weldaard, 6 B. 37 H. behalven Livius, Val. Maximus, enz.

13. Smirna) Een vermaarde zeeftad in Ionie, aan de riviere Meles; het vaderland van Homerus, volgens het aangekete, 1 D. 136 pag. Naderhand, by de Christenen, eene der 7 hoofkerken van Afie. Johannes, Openb. 1 H. 8 verf. wiens inwoonderen wel weelig en tot wellyst geneegen, doch weder, op hunne tijd, deftig en dapper sijngeweest; volgens Aristides, in zijn Red. en het Spreekwoord by de Griek.

Was gebouwd van eene Amazone, geheeten Smyrna. Strabo, 11 B. Stefanus, in het Steed. desweegen ook meermalen afgebeeld op de Gedenkenningen der Smyrnaeferen: onder andere by meermalen genoemde Heer DE WILDE, de 142 sijner Uitgeleefene; en Begerus, in den Brandenburgfen Schatkaamer.

Is eindelyk ook noch heden in weefen; en drijvende grooten handel, hoewel meermalen ellendig met aardbevingen geplaagd.

14. Diogenes) Die welbekende filosoof of wijsgeer, om zijn onbeschaamte vrymoedigheid Cynicus, of de Hondsoygenaamd. Want vooreerst was zijn huys of vertrek een groote wijnpot, dien hy rolde naar welke een gedeelte van de stad het bemijste. Daar lag die berispaal dan somwijlen naakt en ongelekt, sich bakerende by de warmte van de son; selder een ongemakkelijk bejegende en niemant ontsiende. Soo dat hy ook eindelyk, doch in een hoogen ouderdom, als een hond in zijn steene kruik is dood gevonden.

Voorts was hy geboortig van Sinope; doch, wegens vals geld te maaken en uit te geven, gebannen sijnde, nam hy zijn wegh naar Athenen, alwaar by zijn leven, op de gemelde wyse, doorbrocht.

Van zijn frasen en poetsen gewaagen (behalven Laërtius) Plutarchus, Juvenalis, Suidas, enz. en zijn afbeeldinge geeft ons Enlv. Urfinus, in zijn Voorbeeldingen der Doorlucht. Mannen.

15. Sinoper) Sinope was een hoofdstad van Paphlagonia, gelegen aan den Euxijn, tusschen Amifus en Citorus; soo genaamd van Sinope, eene der Amazonen; volgens de Kan:teekenaar van Apollonius, en het Griekse Woordeboek; by Petitus, in het B. van de Amazoon. 36 H. Was ook het hof van den Pontiffen koning Mithridates; uit welke het beeld van Jupster sijnde vervoerd naar Egipten, aldaar de naam bequam van Serapis. Eustathius, uitlegger van de Wereldbefchr. van Dionysius. Tacitus, 4 Hist. 83 H. by Ludov. Nonnius, in de Verklaar. der Griekse Penn. van Goltzius.

Van Athenen spraken wy, 2 D. 153 pag.

16. Themistokles) De soon van Neoklus, die Griekenland sulc een dienst dee met de Persiaanen te beoorlogen en op zee te staan ontrent het eilandke Salamis. Doch ondank was (en soo gebeurd het noch dagelyks ontrent veele staatslieden) het loon van zijn krijgsbedrijven. Hy werd gebannen, en alom van de sijne vervolgd: gelyk het setve; behalven Herodotus, Diodorus en Plutarchus, omstandelyk verhaald Korn. Nepos, in Themist.

Van Argos spraken wy, 3 D. 42 pag.

17. Aristides) Een Athenenser, genoegzaam bekend door sijne ongekreukte rechtvaardigheid: doch ook, van den ondankbaaren burger, opgehitst door zijn tegenstrever, Themistokles, van zijn eeramp verseeken en gebannen. Korn. Nepos, in Aristid. Plutarchus, in Aristid. Herodotus, enz.

Van Lacedaemon of Sparte spraken wy, 1 D. 2 pag.

18. Patroclus) Van welken, 1 D. 3 pag. en 2 D. 350 pag. Hy had tot Peleus zijn toevlucht genomen, na dat zijn speelnoot, wegens ontroofde kooten, binnen Opus, van hem was ongebracht; volgens Apollodorus, 2 B. enz.

19. Opus) Een stedeke van de Locrenfers, bygenaamd de Epiknemidiens, niet verre van de rivier Asopus; naar welke een bogt in de Egeesse zee de Opuntiner word geheeten. Strabo, 9 B.

20. Jason) In het Latijn beschreven als de Vliesheld, met het gowde schip gaande naar Kolchos.

- Colchos voer, vlogtte als balling van Theffalie na Corinthe.  
 21 Cadmus, Aegeneus loon, vluchte uit Sidon, om op een bere-  
 22 te grond een stad te bouwen. Tydeus, van Calidon verdree,  
 23 quam te Argos bij Adraflus; huis: Teucer in Cyprus, Venus  
 eiland. Wat wil ik op-halen hoe d'oude Romeinen wel een  
 plagen te bangen; verder wierd doen een bandij niet gel-  
 24 den alstor Tibur. Schoon ik alle ballingen op een rei  
 bij bragt, 't fou blijken dat nooricmant na foo woeften  
 laud, en foo ver van honk verfonten is, als ik. Waarom  
 gij't mij te meet dient te vergeven, dat u wijsse troost reden  
 op mijn hart seer weinig klem hebben. Dog ik ontken  
 niet, foo mijn seer geneeflijk was, dat het door uwen  
 raad foo koudt genefen werden. Maar ik vrees dat gij  
 met een doud half sojt. 'T welk ik niet en segge, om  
 dat ik wijfer ben als gij; maar om dat ik mij selve beter ken,  
 als den Aris. En schoon dit al foo is, 'k neem evenwel u  
 goeden wil voor een grootte weldaad aan, en ten besten  
 op.

Merk ondertuffen hier aan dat iemand, by de aaloude, een moord (meestendeel onwetende en door haastig-  
 heid) begaan hebbende, daadtelijc gij in een vrywillige ballingschap. Soo vluchtte Jason, volgens deesje  
 wijse, naar Korinten, alwaar de Springbron Pirene was. Siet van Emonie. Tessalies bynaam, 1 D. 63 pag.  
 Van het schip Argo, 1 D. 28 pag. Van Kolchos, 1 D. 49 pag. en eindelyk van Pirene, 2 D. 44 pag.

21. Kadmus ) Wiens wederwaaren is verhaald, 2 D. 69 pag.

Van Sylon spraken wy, 2 D. 156 pag.

22. Tydeus ) Van welken, 1 D. 49 pag.

Van Kalydon spraken wy, 1 D. 177 pag.

23. Teucer ) Van wiens ballingschap, 2 D. 348 pag.

Van Cyprus, het eiland van Venus, spraken wy, 2 D. 283 pag.

24. Tibur ) Van welke stad, 1 D. 168 pag.

## VIERDE BRIEF: aan sijn Huisvrouw.

Hij laat sijn vrouw weteen dat de hooge jaaren en het hart seer bem grijs maaken en siekelyk.  
 Steld sijn reis naar Pontus van een meerder omslag als die van Iason. Wens, in sijn vaderland,  
 het bysijn van sijn vrouw te moogen genieeten, en een dankoffer aan den vorst te doen.

- K** begin nu in 'thellen van mijn jaren te grijsen, en rimpels in 'taansigt te krijgen: mijn fluktheid en kragten verslappen in dit geraabraakt lighaam, soo dat mij de darctheid van groene jaren gants af-ge-  
 sturven is. Quam gij mij schielijc te sien, gij found mij niet konnen kennen: soo ben ik in korten tijd verval-  
 len. 'K bekent dat dit de jaren doen; maar mijn hart seer en gedurige kommer helpt 'er niet weinig toe. Want wil  
 iemand mijne onheilen bij jaren oprekenen, gelooft mij, 'k sal ouder bevonden werden als Nestor. Sier gij niet dat  
 1 de stieren (en wat is 'er sterker als een stier) hoe stijf sij sijn, door 't sterk ploegen verwakken? Een akker, die  
 nooit plagt braak te leggen, wert onvrugbaar door 't gedu-  
 2 rent vrugt dragen. Een ros, dat sonder ophouden in de  
 baan rent, moct bek af. Een schip, als is 'nog foo sterk,  
 sal in zec ontkromhouten, soo't niet op de werf somtijds  
 wert gekalefereert. Soo verwaakt mij ook ramp op ramp, die  
 mijeris maakt voor den ouden dag. *Rust voet lighaam  
 en ziel, maar onmatige onrust kuaagt dese beide.* Siet eens  
 3 wat roem Jason van sijne verre nakomelingen draagt, om  
 dat hij dese gewesten befogt. Maar sijn fukkellingen halen  
 geen hand-waer bij de mijne, of 't moft welen dat sijn  
 groote fukkel-faam, mijne rampen, die waargtig sijn,  
 verbluste. Hij voer na Pontus, verfonten door Pelias, die  
 4 een klein Koninkje was van Theffalie. Mij neep Ca-  
 sars grimmigheid, voor wien d'ooster en wester wereld  
 schrikte. Pontus is digter bij Theffalie, als de Donau bij  
 6 Rome, soo dat sijn reis korter viel als de mijne. Hij  
 had tot reis genooten edele Griekse helden; ik wierd  
 op mijn vertrek van alle man verlaten. Ik doberde  
 met een krank schip op een woefte zee; maar Argo  
 8 was een hegte galei. Mijn stuer-man was geen Tifys,  
 geen Fineus wees mij wat kours ik of te volgen of te  
 10 mijden had. Hij was beschrut door Juno en Pallas: ik  
 11 door geen Godheid: hij wierd onderstrut door heimlijke  
 12 minne-treken, die ik wel wilde dat de Minne-God nooit  
 van mij geleert had. Hij trok weder na 't vader land:  
 13 ik moet in dit gewest sterven, soo sig den gheoonden  
 God niet bedaart. Soo is dan, overtrouwe ege-genoer,  
 mijn swarigheid grooter als die Jason trof. 'K gelooft  
 dat gij, die ik nog jeugdig op mijn vertrek te Rome  
 liet, door mijne onheilen verlept. Gaven de Goden  
 slegs, dat ik u soo moer sien, en u lieve wangen, soo  
 gerimpelt die sijn, moft kussen, dat ik u mager lighaam  
 moft omhelfen, en seggen, dat 's uit mewardigheid 'mij-  
 waarts soo vermagert: dat ik u iehciende, zelfs met  
 tranca

1. Nestor ) Van welken hoogbejaarden, 1 D. 3 pag. het Latijn heet hem *mole* Pylus, *wegens* Pylus: siet 1 D. 3 pag.

2. Baan ) Van den renbaan spraken wy, 1 D. 170 pag.



14, 15 16 tranen in d'ooogen, mijn droevige rampen vertellen, en aanspreken mogt, 't geen ik nooit hoopen konst: dat ik Caesar, met zijne soonen, nevens Livia zijn wel-gevoerde vrou, als ware Goden, uit een dankbaar hart teuk-werk mogt op offeren. Og of de Prins vermurwde, en Au- roor met haar roos-vervig aanschijn dien dag eens hoe eer hoe liever aan-voerde.

3. Jafon, Efsons soon
4. Pontus
5. Peltas
6. Theffalie, Emonie
7. Donau
8. Reisgenooten
9. Argo
10. Tihs
11. Fineus
12. Pallas
13. Minnetreeken
14. Cesar, met zijne soonen
15. Livia
16. Reukwerk } *Siet 1 D. 68 pag.*
17. Auroor, Memmons moeder } *Van welke, 2 D. 360 pag.*

*Siet het aangetekende onrrent de 6 dev. Heldinnebrieven 1 D. behalven de bladwijfer.*

*Van welke 2 D. 23 en 24 pag.*

*Van welke, 2 D. 360 pag.*

## VYFDE BRIEF: aan de boovengenaamde MAXIMUS.

*Hy ontschuldigd sich wegens de slechte stijl zijner gedichten, en by toont hem de reede van dit gebrek.*

**N**aso, die wel eer geen van uwe geringste vrienden was, verloekt datge sijn schrift lesen, en daar in niet keurig onderzoeken wilt sijn voorige geestigheid, om niet te schijnen onkundig te sijn van mijn ballingschap. Immers siet gij dat vaddige lighamen door ledigheid verflinken, dat 't stil-staande water, soo daar geen beweging in komt, bederft. Even alsoo verduft mijn digt-geest (soo ik ooit geest had om swierig digt te galmen) en werft slegter als schimmelfels. Sels het digt datge leeft, geelooft mij Maximus, schrijve ik tegen borst en sin, en heb werk om 't bij een therapen. 'K mag 't hoofd niet breken om mijn droefheid keurig te bearbeiten: want schoon ik wilde, hier bij ruwe Geten vliegt geen Digt-Godin over. Des niet-tegen-stande woelik, gelijk gij liet, om verlen te maken; maar sij vallen immers soo hart als mijn onheil. Als ikfe overlefe, schaam ik mij over 't digt: om dat ik veel daar in sie, dat volgens mijn eigen vonnisse behoorde uit geschrap't te werden. Evenwel verbeter ik 't niet: 'k vind hiet meer ramp, als schrijvens lust: en mijni kranken geest kan geen kruiken verdragen. Wis hoorde ik een scherpe soet vijl beginnen te gebruiken, en ider woord keurig te wegen; want mijn ongeluk trefme dog soo hart niet, of ik sou nog ligt meer hart seer konnen uit staan. Neen, maar men moet een deerlijk verwonden geest niet al te veel vergen, den os moeg 't gareel van sijn doorwongen hals afschudden. Maar, moogt gij seggen, daar is profijt aan vast, de tegvaardigte oorlaak van arbeid, en ubehouden akker sal weer overvloedig vrugten geven. Tot desen huidige dig (over-rekent vrijal mijne jaren) heb ik geen, als deerlijk arbeids-loon gehad. Verwondert gij u waarom ik dan nog schrijve? 'k ben daar over sels verwondert, en vraag dikwijl bij mij selve: wat sal mij dit baren? Sou 't volk wel half mis taften als het segt dat de digters niet wel met 't hoofd

1. Geten } *Sie van deese, 3 D. 11 pag.*
2. Meer hertseer } *Het Larijn omschrijft dit met daar in te gebruiken de nasmen van den Hebrus en de Nijl; vande Alpen enden Athos: van welke alle meermaalen is gesprooken. Siet de Bladwijfer.*
3. Dichters } *Wiens yuverige verrukkinge in hunne besigheid ook dikmaals word geheeten furor, een dulligheid of rasernye. Doch wy sullen de teerheid van deese stoffe verschoonen, en liever dekken het geene rot der Dichteren naadeel sou konnen bygebracht worden, als hen in hunne boosheid sijven, die (waar onder sich sonwijlen noch een Franse broodrot doet sien) soo ongenasdig, met gescherpte pennen, de oefenaren der lofwaarde Dichtkonst te keer gaan. Doch siet hier een Sneldichtje op den Schrijver van 't boeksken, de Futillitate Poëtoos.*



hoofd bewaart sijn, en ik wel't grootte bewijs. staat daar van sijn, die, ichoon ik foo dikwijf verloorde arbeid deed, niet af laat to mijn schade te werken? Gewis doet iemand gaarn iets daar sijn sijnlijkheid toe strekt, en soekt sijn tijd te besteden in 't ambagt dat hij gewent is. Een gequest swarder schermer verweert her kampen wel, maar als de wond heel is, vergeet hij de smert, en grijpt het sward weder in de vuist. Een zee-man, die schipbreuk heeft geleden, zegt dat hij nooit meer in zee sal komen, maar kort daar aan seilt hij weer, daar hij te voorre swom. Soo blijft ik volstandig bij mijn ambagt, en hervat het digten, dat ik wel wilde nooit geleert te hebben. Wat sou ik anders doen? Ik kan niet ledig sijn, straat-slijpen agt ik foo veels dood eten. Nagr-flampampen en tuissen kan mij niet vermaken. Als ik geslapen heb soolang't lighaam verest, waar mede sal ik dan wakende de mijn langen tijd korten? Hoe na sal ik, de Roomse krijgs handelvergetende, na de gewoonte van dit land leven, en den Sarmaten Boog leeren spannen? Dat werk belet mij ook mijn swakheid; want mijn geeft is nog vrij sterker als 't mager geramte. Als welk onder-sogt hebbende, sulge voor mij niet nutter te doen vinden, als her digt-ambagt, daar geen profijt van komt. Win ik hier bij vergeetelheid van mijn swarigheid, dat 's loons 3 genoeg voor mijne arbeid. Spijt gij u om roem te

bejagen, blokt gij om u digten smaakkijk te maken. Ik hou mij vernoegt iet loos uit de vuist te laten rollen, want 'k vind geen oorzaak om daar toe 't verstant schrap te feren. Waarom sou ik mijn digt naukeurig polijsten? Hoe na uit vrees dat den Geet laken sal? 'k sal mischien slijf snoeken; maar 'k roem evenwel dat'er in dit land geer groeter geeft is als ik. 'T is mij genoeg dat ik hier, daar ik woonen moet, den naam van Hoofd-digter draag, onder 'onbescbaafde Geten. Wat hoef ik, om roem-rugtig te werden, na Italic, of andere gewesten te trekken. 'k hou 't laud, daar mij de foruin dreef, voor Rome. Met desen schouw-burg is mijn oagelukkige Sang-Godin te vreed, dit verdiende ik foo, foo was 't welbehagen der groote Goden. Behalven dit, denk ik niet, dat mijn boekjens hier van dan te Rome komen können, een stuk weegs dat Boreas, af-gemat, pas bevliegen kan. Wij sijn hier in een heel verkeide Climate des Hemels van malkander, en den beer, die schuins en ver van Rome schittert, staat boven'thoofd van de ruige Geten. Ik kan niet wel gelooven dat mijn digt-konft over sulken stuk weegs te land en te water in Italic kan over vliegen. Genome ze wiert al gelefen, en, dat wonder wesen zou, ze was smaakkijk: wat trekt den digter daar meer als niet? of was 't u baten, of gij te Syene, onder de lijn, geplant, of bij de Taprobane in Oost-indie woonende, te Rome wiert ge- 11  
prezen! 12

#### Apollo prekt :

Wat knaagd gy broodrot aan de snaaren van mijn luit,  
En spuwde uw lastergal op hemel's gefangen?  
Gevinde vluchteling en geestelijke guit,  
Zelf van mijn speeltuig sal uw hoogmoed straf outfangen,  
De losgespronge snaar, geflingerd om uw hals,  
Sal u doen schreeuwen: ach, dat ik hier schreef is vals!

4. Swardeschermer ) *Van welken, 3 D. 58 pag.*

5. Zeeman ) *Hier uit spruit het Vertellingje van de schipper, welke aan iemand (sich over hem verwonderende dat hy noch zee dorst kiezen, alwaar sijn broeder, vader en grootvader waren omgekomen) ik seg aan iemand vroeg of hy wel onbeschroomd dorst te bed gaan liggen, waar op alle sijne voorouderen het leven hadden gelaaten.*

6. Nachtlampen en tuissen ) *Heden salmen echter vinden thientiefhoefbers (ik spreek nu van de wijn niet) van kaart en debbelsteen, self onder de jeugd, tegens een eenigen, die aan pen en inkt, papier en welbekte boeken een nachte sal te kost hangen. Doch dit vereiste wel een Berisfschrift van een half dofsjn riemen papiers; indien slechts dit quaad met sulc een werk kon geholpen worden. Gaan wy voorts in onse eenvoudige verklaringsjes.*

7. Boog ) *Van de boog is gesproken, 2 D. 128 pag. en van de Sarmaten, 3 D. 65 pag.*

8. Roem ) *Het Latijn gewaagd van de recitatio, het voorleefen; soo gemeten te Rome, doch weder ock somwijlen soolafsig, dat men geen toeboorder kon machtig worden als by een warmen ham en een pint roemer van den euden hond. Horatius, van de Dichtkonft. Plinius, 3 B. 14 B. Petronius, enz, terwyl men al dan, met woorden van nadruk, den schrijver en voorleefer toejuygte. Martialis, 1 B. 4 D. Sionius, enz. doch somwijlen ook wel, bysonder daar hy niets gaf te bikken, verongelijkte, weg joeg en met steenen gooide. Martialis, 3 B. 44 H. Athenens, 6 B. 11 H. behalven Seneka, Lucianus, enz. Sie voorts deefe kluchtrige siekie in Eumolpus, by Petronius; en self in den koning Dionysius, soo gewraakt van Filoxenus, by Suidas, en meer andere.*

9. Geet ) *Sie van hem en den Ister of Donau, de Bladwijfer.*

10. Bevliegen ) *Hy word u vliegende vertoond, 2 D. 182 pag.*

11. Syene ) *Van welken stad, 2 D. 128 pag.*

12. Taprobane ) *Een groot eiland in de Oostindisse zee gelegen (si heden niet Sumatra, maar sekerlijc*

presen? wiltgehooger scheeren? schoon u 't overhooge leven-star preses, wat spek kost gij daar in groeijen? Maar ik kom met geen getting digte te Rome, want mijn faam is met haar meester daar uit gebannen. Van gelijke denk ik, dat gij lieden, die mij verloorst als mijn faam begraven wiert, van mijn dood niet eens en rept.

*lyk Ceilon tegen over den uitboek Cory; waar van seer selfsaame en ongeloffelijke saaken verhaalen Stefanus, Dionysius, en Ptolemæus, in hunne Wereldbeschryv.*

*Voorts was het seer vruchtbaar, voedende olifanten veel grooter als Indie selver; volgens Dionysius, in gemeld B. Elianus, van de Dier. 16 B. 18 H. Plinius, 6 B. 22 H. Solinus, 56 B. behalven Tzetzes, enz.*

13. Sevenstar) In het Latijn Pleiades, van welke mede, 1 D. 77 pag. Haare namen waaren

Elektra	Celeno
Maia	Sterope
Alcione	Merope.
Taygete	

*Van deese heeft 'er Jupiter drie Neprunus twee, en Mars eene bestrangen en bewangerd; welke, nader hand sterren sijnde, sich noch heden vertoonen; behalven Merope, welke niet wel word gezien: die verschuyld, als sich schaamende, dat sy, de eenigste, met een sterflijke (te weteen Sisyfus) troude. Ovidius, 4 B. van den Alm. Hyginus, 2 B. van de Sterrekund.*

## SE S D E B R I E F : aan GRECINUS.

*Hy schryft dat het hem noch moet dat Grecinus niet was by sijn afscheid. Hy verfoekt een onderlinge gemeenschap van brieven, doch begeerd niet dat by de oorzaak sijnzer ballingschap wete. en by twijfeld eindelijk geensins aan sijne standvastigheid.*

Sijn gij, op de tijding van mijn ongeluk, Grecyn, (want doen waart gij in een ander oord) wel van herten bedroeft geweest? Schoon gij 't ontveinst en vreesst te ontkennen: 't is gewis; soo 'k u anders regt kenne. dat gij bedroeft geweest sijt. In soo bescheiden man valt geen verfoeilijke beeftigheid, gelijk in uwe oefeningen geene onbeschoftheid. Door eerlijke konsten en wetenschappen, waar van gij u meeste werk maakte, vermurwen harde herten, en vertamt de wildheid. En niemant laat de hand trouwer daar aan als gij, voor soo veel uw pligt, en krijgzaampt toe-jaar. Doen ik eerst weder bij mijn selve quam, (want 'k was soo ontsetst dat ik lang t'eenemaal buiten verstant was) merkte ik voortwaer onder andere mede het ongeluk, dat ik u, mijn vriend, quitst was, die mij had konnen wesen een sterken stut. Toen was ik met u quijt troost voor mijn krancken geest, een groot gedeelte van mijn ziel en raad. Maar nu bid ik dage mij, ver van kant, gelijk 't nu vallen moet, in een saak behulpsaam sijt, en mijn verflagten hart met troost-schrijft wil verquikken. 'T welk, soo gij een vriend behoort, die u geen leugens plagt wijst te maken, meer hoort dwaas als schelms genoot te

werden. 'T is niet ligt en veilig u te schrijven den oorspronk van mijn mildaard. Mine wonden scrijken benippelt te werden. Vraagt niet hoe ik aan die questure quam; maar wilt gij hebben datse genese, hout 'er de hand af. 'T sij wat het sij, 't moet, schoon geen schelmstuk, een misdaad genoemd werden. Of 't most wesen dat alle mildaaden tegen Goden begaan, schelmstukken waren. Daarom heb ik, Grecijn, nog eenige hoop overig tot vermindering van mijn straf. Doen 't Godendom van 't sondig aard-rijk op trok, bleef de Hoop-Godin alleen in de wereld, die de Goden haeten. Sij is d'oorzaak, dat een geklunsterde spijter nog leeft, en meent dat hem de ketenen nog eens van de beenen fullen getukt werden. Sij maakt dat een die schip-breuk lijdt, sechoon hij niet als lugt en water siet, midden in zee swimt en d'armen rept. Dikwijl houd iemand, sich on door schander Artseu verlaten, nog moet, al klopt 'er geen pols meer. Gewangens, segt men, heopen nog op de verklung, die aan kruiften geragelt hangen, belooven Gode gaven, soe 't leven daar af slepen. Die selve hoop-Godin laat ook somtijds niet toe, dat veele menschev haar leven volgens

1. Blijf) Wanneer Prometheus (andere seggen Epimetheus) de noodlottige doos opende, en dat daar alle ongemakken en rampsaligheden, tot der menschen nadel uit quamen vliegen (dit word u vertoond, 2 D. 7 pag.) soo bleef evenwel de Hoop leggen op de grond van gemelde doos. Sie Natalis Comes, 4 B. 6 H. in het verhaal der bedrijven van Prometheus.

*Wat vorders de Hoop aangaat, dit wiert mede by de Romeinen onder de golen geset; hebbende haaren tempel te Rome, op de Groenmarkt, Livius, 22 B. 62 H. en weder, 24 B. 47 H. Cicero, in het B. van de Wetten.*

*Haare afbeelding vind gij op de Keiserlyke Gedenkenpenningen, by Oudaan, 37 Taf. 3 Penn. Siet ook*

III. Deel.

M

217

2. Volgens hun opzet eindigen , schoon ze de srop al om hunne halsen hebben. Ze belet my ook niet dat ik mij selve door 't sward niet uit deese ellende en tedde: wat hebt gij voor? hier sijn tranen, geen bloed van noode. Hier door plagt de gramfchap van de Prins dikwijl vermurwt te werden. Schoon ik derhalve God Augustus goedertierenheid niet verdient hebbe, nog hoop ik daar op. Bid, Grecij, dat hij mij genadig sij, en smeekt hem dat hij mijn gebed verhoore. 'K sal hier in Tomis fand begraven leggen, soo 't niet en blijkt dat gij mij dit gunt. Maar eer sulden de duiven beginnen toorens, 't wild spelonken, 't veeg gras, en den duiker 't water te schuwen, als dat Grecij sig flings quijten soude voor sijnouden vriend. 'T is met mij staat foo nog niet alles verdraat.

van haar Ger. Joh. Voffius, in sijn verhandeling van der Heidenen Afgodendienst. 8 B. 10 H. *misfaders onse aantekeninge*, 2 D. 414 pag.

2. Sward ) *Dus verkeerde rampfalglijk de hoop en wanhoop, onder de Romeinen, by Kato de Uticenser, Brutus, Mark. Antonius, Otbo, en ontelbaare andere; gelijk onder de Grieken en Uitheimse Julia, Mithridates, Kamms, Kleopatra, enz. welke gy vind vertoond in onse GALLERYE, TOONEEL der KEISEREN; en met sneldichten geroemd by de Vollenhove, in sijn Heidense Dapperheid.*

3. Tomis ) *Siet de Bladwijfer.*

4. Toorens ) *Van het nescelen der duiven is gesproken, 2 D. 95 pag.*

## SEVENDE BRIEF: aan MESSALINUS.

*Hy spreekt van een oude vriendschap, ook onderhouden met het naaste bloed van Messalinus. Hy begeert bemind te mogen worden, schoon van den Keiser verstoeten, als hebbende bem altijd met allerhande plichten ontmoet.*

Dezen brief, die gij leeft, Messalijn, u uit 't land van de wreede Geeten gebragt, wensf u, in plaats van mondellingetaal, heil en welvaren. Kent gij de fchrijver uit de plaats duiding van de brief? Weet gij niet dat ik Naso defen brief fchreef, eer gij sijn naam laaft. Is 'er wel iemand van d'uw en in d'uiterften hoek van de wereld verfochooven, als ik alleen, die bidde om u vaste vriend te sijn? 'K wens dat alle die u eeren en beminnen, nooit kennis van dese volken mogen krijgen. 'T is niet genoeg op een ijs-korf, en onder 't gehuil van Seytiffe pijlen te leven, foo anders een foort van dood voor leven mag gerekent werden. Laat mij dese land-yard met oorlog, oen hemel met kou, de norffe Geet met geweer, en buiten met hagel plagen: laat mij in een gewest leven dat nog ooft nog druiven draagt, en dat van alle kanten getornt wert van vijand: als maar de reft van u vrienden, onder welk getal, dat groot is, ik een klein gedeelte geweest ben, buiten gevaar is. Wee mij, foo g'u aan die taal

floot, en segt dat ik nooit u vriend geweest ben. En; schoon dat waar is, moet gij 't mij, dus ligende, vergeven. Want dese mijnen roem verkleint u lof niet. Wie is 'er diede Cefars kent? en sig niet uit geeft voor haar vriend? Vergeefmedat ik 't seide: ik sal u voor mijn Cefarhouden. Ik breef evenwel niet met geweld in ter plaatf daar ik niet komen moge; en 't is my genoeg, foo gij bekeat dat de dear van u vriendschap wel eer voor mij niet gefhooren en was. En schoon gij niet anders met mij te fchaffen had gehad, als in groot-pligt; nog heeft ons u vader niet verontwaardigt voor sijn vrienden te rekenen, die d'oorfaak en aantouwer van mijn oefening is geweest, wienslijk ik, tot laafte dood-gift, met tranen en een lijk-digt heb vereert. Voegt hier bij, dat u broeder, die gij foo liefhebt, als Agamemnon Menelaus, en Caftor Pollux, sig niet fchamde mij te hebben in sijn gefelchap en onder sijn vrienden; foo gij anders denkt dat hem dit seggen ook niet hinderen mogt. Anders fal ik bekennen

1. Seytiffe } *Siet de Bladwijfer,*  
2. Geet }

3. Cefars ) *Augustus en sijnre aangenoome foonen; van welke, 2 D. 24 pag. en elders.*

4. Lijkdicht ) *Het is bekend dat by de Romeinen het lijk van een aanzienlijk man met groote staatzen naafteep naar de groote merke wierd gedragen; alwaar als dan van de naafte in het bloed, of iemand anders eenlijkree, wierd gedaan, bebelende eenopgepront lof der bedrijven van den overledenen. Siet Polybius, 6 B. Quintilianus, Onderw. 12 B. 6 H. spreekende van Augustus, twaalf jaaren oud, alhier de lijkree. de doende over sijn grootmoeder. Suetonius, in Jul. 6 H. spreekende van Cefars lijkreede over sijn moeije Julia.*

*Ondertuffen werden ook by lijk van een mindere staat rougedichten en lijkfongen gebruike; van welke elders.*

5. Agamemnon en Menelaus }  
6. Caftor en Pollux } *Siet de Bladwijfer.*

Kennen dat ik hier in ook legennachtig ben. 'K had liever dat mij u geheele gellag niet kennens wilde. Maar dit 's ongerijmt; want niemand kan verhoeden, dat sig een vriend niet 'reënger tijd vergijft. En evenwel, gelijk ik welwente dat ik mijn misdaad kost lochenen, soo weet ook alde wereld, dat ik niets schelms misdreef. Want, bij-aldien mijn misdaad niet verschoonbaar was, waar 't kleine straf geweest in ballingschap versfondene werden. Maar Caesar, die alles wel doorstet, wist ook wel dat mijn misdaad dwaasheid kost genoemt werden. Daotom verschoonde hij mij na de hocdanigheid van mijn sonde, en na de saak lijdens kost; mij slaande met een genadigen bliksem. Hij benam mij nog leven, nog goederen, nog gelegentheid van weder-komst, als sijnen toorn door u gebeden wiert vermurwt. Evenwel ben ik swaartlijk gevallen. Maar wat wonder, soo iemand (waar gequeest is, door 't Junipers bliksem te getroffen? Schoon Achilles sijn handen 'r huis hieft, niet te min was den reets getroffen van sijn speer swaartlijk gequeest. Dewil dan Augustus sijn genadig regt aan mij gepleegt heeft, hebt gij geen reden om mij niet te willen kennen. 'K heb u vriendschap, 'k

bekent, wel niet soo ijverig onderhouden als 't diende. Maar 'k geloof, dat dat mede tot mijn ongeluk hoorde. 'T is gewis dat ik aan geen huis ijveriger mijn pligt bewees: want waar ik was of niet, 'k moft 't uwent, of onder u gellagt wesen. En, schoon 't waar is dat ik met u selds d'onderlinge vriendschap soo niet onderhouden hebbe, soo heeft eger u broedeis vriend na den aard der liefste eenigstus een band van vriendschap met u. Dat meet is, gelijk aan volprijtge vrienden altijd moet dankbaarheid bewesen werden, soo dient gij ook in die gelukkigen staat nieuwe vrienden te maken. Bij-aldien gij mij toestaat u te raden, wat gij wenslen moogt: ik rade u, de Goden te bidden, dat gij meer geven, als vergelden moogt. Dat doet gij ook, en plagt, u mijn onthoud, aan vele oorzaak van dankbaarheid te geven. Houd mij Messalijn, in foodanigen gaad, als gij wilt: als ik maar voor geen onbekent vriend van u huis gerekent werden, en loo 't u niet en deert dat Naso staf draagt, om dat hij die schijnt verdient te hebben, weest altyd ten minsten bereedst dat hij sig vergreep.

7. Bliksem) *Van deesse bliksem spraken wy mede,* 3 D. 3 en 41 pag.  
*Welke deswegen word gesteld in de hand van den keiser Domitianus, by den Arschotaaner, in sijn 33 Taf. Gedenkmunten van Koninginne CHRISTINE.*  
 8. Speer) *Van welken is gesproken,* 1 D. 73 pag.  
 9. Messalijn) *Wie dewas, vind ik noch by onsen Dichter, noch by sijne veelvoudige Uitleggers aangekeend.*

## ACHTSTE KLAAGBRIEF: aan SEVERUS.

*Hy ontvoud bem sijn gevaar onder moorders en sluikrovers, en voorts, het groot verlangen om sijn vaderland en vrienden weder te sien. Hij is in sijn sibik dat het Severus wel gaat, dien by belajft met de oude boodschap van een gemakkelijker ballingschap.*

O ntfang, Severus, en groot gedeelte van mijn ziel, de groet van u beminde vriend Naso. En vraagt niet hoe ik 't maak; want foo ik 't alles op haal, sult gij schreien. 'T lomnier van mijne rampen te weten moet ugenoeg sijn. Wij leven hier, door 't gruwlijk oorlog van de Geten, die den boog handelen, onder 't gerammel van 't geweer, gedurig in 't geweer. Onder soo veele bandijten ben ik deenigste soldaat: de rest leeft gerust, en ik benijd 't haar niet. Daarom sult gij dit digt

te meer hooren door de vinger te sien, aangesien 't gemaakt is als ik slagvaardig vloot. Daar is een oude stad ontrent den oever van den twee-namigen Donau, die om haar sterke wallen en gelegentheid niet wel aan te doen is. Den Casijer Egepius (soo die geuignis van haar selve gegeven gelooflijk is) heeft die gestigt, en na sijn naam genoemt. Dete stad nam de woeste Geer (schielijk met geweld van wapenen in, na 't om brengen der Odyrsiers, [Traicians] eukante sig tegens den Koning, die, gedagdig

aan

1. Geten
2. Tweenamige Donau } *Siet de Bladwijfer.*
3. Egepius) *De geleerde Letterfisters sijn hier oneens in het leesen. Sommige willen hier hebben Egiptus, Egillus, Egius, Egius; ja mede Agiltus en Agillus. Ik bou de gemeene lesfinge, nademaal wy vinden by Plinius, dat 'er onder het Kaspijsch volk geweest is eene Egepius, welke een zeeftad aan den Euxijn stichtede, en naar sijn naam benemde.*  
*Wat het Kaspijsche volk aangaat, dat woonde in Scythie, ontrent de Hirkanners, aan de zee; genaamd de Kaspijsche, doch haden mare de Ala. Val. Flakkus, 6 B. der Vliestogt; enz. by welke de groote Kaukasus sich eenigstus van een scheid, en een openinge laat, by de Schrijvers geheeten Portæ Caspiæ. Plinius, 6 B. 11 H. Lukanus, 8 B. Val. Flakkus, 5 lib. Statius, 4 B. der Mengeld. 4 D*
4. Odyrsiers) *Van welke 1 D. 190 pag.*

aan zijn groote afkomst , die hij door dapperdaden verzeerlijkte , quam in ijel met een ontallijk leger voor den dag , en trok niet eer af , voor dat hij de schuldige na verdienste gestraft , en , te swaren wrak genomen hebbende , sig zelfs haatlijk maakte . Maar u , kloekste , Koning , die onse eeu uitlevert , willen de Goden gunnen dat gij altijd lofslijk moogt regeeren , dat gij met 't koomsfe volk en den grooten Cæsar immer vriendschap onderhoud : dat 's 't grootste dat ik wenschen kan . Maar om niet verder buiten spoor te loopen , lieve vriend , klaag ik dat ik in mijn ballingschap nog mer wreedden oorlog wert geplagt . \* K heb nu vier jaaren sonder u : 1 : geweeft ; maar geloof evenwel niet dat Nalo 't plaisir van Rome 's leven soekt . Voor soo veel soekt hij 't , als hij aan zijn lieve vrienden , zijn waarde vrou , en dogter denkt , als hij 't oog van verre slaat op zijn huis en aangename plaatsen van delid . Dan maken mij voor d'oogen de markten , de huizen , de gemarrede schou- buorden , en alle glad gevloerde wandel- galerijen , dan 't groene veld , van waar men 't figt heeft in de clierlijketuinen , dan de meereijens , water- vallen , en 't maagde water . Maar , 'k hoop intuers , dat mij ellendige 't stads vermaak soo benomen is , dat ik nog ergens enig land kan bruiken . Ik wens niet na 11 mijn akkers die ik verloor , en 't schoone land in Peligne : ook niet na mijn hoven , die ik op d : pijn boom- heuvelen , 12 op 't scheiden van de wegen Clodia en Flaminia , heb : die ik , k weet niet voor wie , bebout , en ( 'k klaamt mij

niet) zelfs met fontein- water begooten heb . Daar in staan , soofte nog leven , ooft- boomen , die ik zelfs geplant heb , maar niet beplukken mag . Oog mogt ik voor dat verlies , hier in mijn ballingschap een land vol lands bebouwen ? \* K wensfe , mogt het mij gebeuren , een geit of schap harder te welen , en , om van gewoonlijke que- lragie ontsaft te sijn , de ploeg offen voor te spannen , te leeren de grau- taal die de Getifse offen verstaan , en haer te dreigen gelijk sij gewent sijn : oog mogt ik , de hand aan de ploeg gellagen hebbende , den akker leeren om- worpen , befaajen , met lange wije ijfers suiveren , en een droogen hof begieten ? Maar wat apparence is hier toe voor mij , die pas door een muir en gelooete poort van den vij- and ben afgechut ? Dog voor u hebben de Schik- Godin- nen , tot mijn hartelijke blijdschap , doen gij geboren wierd , een sterken levens drad gesponnen . Dan ver- maakt gij u eens op 't Mars- veld , dan onder digte lom- mer in a de wandel- galerijen , dan op 't rigt- huis , daar gi selden u tijd door brengt : dan doet gij weder een togt na Umbrie , dan rijd gij eens de Appifse weg langs na u hoef ontrant Alba , dat de wielen beruuen . Hier mogte mis- fchien weaffen , dat Cælaris regivaardige gramfchap be- daarde , en ik op u hoef mogt bij u woenen . Oog vriend , 't is te veel dat gij wensf : bepaal u wens enger : want ik ver- lang maar dat ik digter by houk , en binien krigs- gevaar mag woenen : dan lou mijn swaarigheid vrij verligt we- len .

5. Vier jaaren ) *Het Latijn heeft in de redenkonfign omschrijvinge Pleias ; van welk gesterne meerma- len . Siet de Bladwijfer .*

6. Merkten	} Van welke	{	1 D. 221 pag.
7. Schouburgen			1 D. 142 pag.
8. Wandelgaleryen			1 D. 201 pag.
9. Veld			1 D. 182 pag.
10. Maagdewater			1 D. 261 pag.
11. Peligne			1 D. 139 pag.
12. Hoven			3 D. 19 pag.

13. Wegen ) *Onder andere wegen , en straten gaande uit Rome naat de gebuirige volkeren en fteden , waaren*

- I. *Clodia of Klaudia ; welke sich , dwars door den Appennijn , strekte tot aan Luka , Pistorium , en Florence , enz . Siet de Daghefreen van keiser Antoninus , en de aaloude Opfchriften , by Gruterus .*
  - II. *Flaminia ; welke ging uit de poort ( den wandel populou ) naar Ariminum , de Alpijse Gallen , en de Poo ; sijnde in het jaar van Rome , 533 , gestraat van Flaminius . Festus . Livius , 20 B. der Vermifte . Strabo , 5 B. Kassiodorus , enz .*
  - III. *Appia ; welke uit de Kapeense poort liep naar Kampanie , en soo voorts tot aan de Griekse zeeba- ven , Brundisium . Cicero , in sijn Red. voor Celius , en Milo . Frontinus , in het B. van de Water- leidingen . Naderhand verbeterd en vernieuwd door Domitianus en Traianus . Dio , 68 B. Galenus , 9 B. van sijn Aanleid . tot de Geneesk . 8 H. behalven een Gedenkpenning , by Oudaan , 108 Taf . 2 Penn .*
14. Schikgodinnen ) *Sietse verdoemd , 1 D. 233 pag .*
15. Marsveld ) *Van deeze , gelijk van de wandelgaleryen , van het forum , en van de Appifse weg , sprak- kenwe meermaalen . Siet de Bladwijfer .*
16. Umbrie } 1 D. 257 pag .
17. Alba } van welke } 2 D. 396 pag .

## NEGENDE BRIEF: aan MAXIMUS.

*Hij treurd over de geboodschape dood van een zijner boesem vrienden, en hy beveeld sich daar op met alle magt in de gunst van Maximus.*

1 **U** brief, die inhield de dood van Celsus, heb ik aanstonds, na't behandigen, met tranen bestort. Dus las ik, 't welk schand om te seggen is, en mij onmogelijk schein, u te schrijven tegen de borst. Soo lang ik in Tonus ben geweest, is mij niets droevigers ter ooren gekomen, en bidde ook dat mij niets droevigers ter ooren come. Hij maakt mij voor d'ooogen of hij mij was, en mijn liefdedoet mij inbeelden dat die doode vriend nog leeft. 'K herdenk nog dikwijl sijn soete korswijl, en ernst, met suivere trouwdikwijl bedreven. Nograus komt mij geen tijd digter te voore, als den dag, die ik weante mijn sterfdag geweest te hebben: doen mijn huis schiekelijk in stortte, en op mijn hoofd neer plofte. Hij bleef mij bij, Maximus, doen mij 't meeste gros verliet, en wendde sig niet na mijn verkeerde fortuna. Ik heb hem mijn onheilsien beschreien, even of sijn broeder stont verbrand te werden. Hijling mij om den hals, vertrooffte mij in den druk, en mengde sijne tranen met de mijne. Og hoe dikwijl spaarde hij mij dit bitter leven, doen ik mij selve op staande voet meende te verdoen! Og hoe dikwijl seide hij: den toorn der Goden is versoebaar, leeft, en beeld u niet in, dat u misdaad onvergeeflijk is! Maar dit was 't dat hij meest in de mond had: let dog hoe manlijk Maximus u verplicht is bij te springen. Maximus sal sig weeren, en, volgens den aart van sijne siekte, bidden, dat Celsus toorn niet ter dood toe ontfeken blijve. Hij sal bij sijn kragt vervoegen 't vermoge van sijn broeder, en alle hulpmiddelen anwenden, om u swarigheid te

verligten. Desen troost verminderde mij't verdriet van dit ellendig leven, die gij, Maximus, niet vrugtloos hoort in de wind te slaan. Hij plagt mij ook te sweeren, dat hij hier bij mij soude over komen, ten waar gij hem niet toe-stont foo langen reis aan te vaarden. Want luij maakte foo veel werks van u huis, als gij van den wereldvoogt Augustus met sijn kroos. Schoon gij te regt veete vrienden hebt, geloof mij, hij was onder deseve geen van de minste: soo anders geen middelen of voor-ouders adelijke namen, maar dengtsaamheid en verstant groote mannen maakt. Dus stort ik dan te regt tranen tet gedagnis van den overlede Celsus, die hij voor mij, nog levende, op mijn vertrekfortie. Te regt vereer ik u Celsus, met een lijk-digt, tot geuige van u uigerele deugtsaamheid, op dat de nakomelingen uwe tijtels lesen. Dit is 't dat ik u uit Geten-land kan senden: dit is 't hier alleen, dat ik mag seggen 't mijne te sijn. 'K heb u lijkpligt niet konnen bij woenen, u lijk niet konnen salven, maar ben soo wijd als de geheele wereld is, van u begrafnis vercheiden. Maximus, dien gij bij u leven voor u God hielt, die koft, heeft u volkome lijk-pligt gedaen. Hij beforde u uivaart, een seer statige lijk-eer, en goot u amoon-vogt op de koude borst. Hij mengde ook vol driuks den balsam met sijne tranen, en begreef u gebeente digt ontrent de stad. Dewelke, aangesien hij aan gesturve vrienden schuldige pligt bewijst, mij ook onder de gesturvene kan rekenen.

1. Celsus ) Niet anders bekend als onder de goede bekenden van onsen Dichter.
2. Verbrand ) Volgens de wijze der aalouden. Siet de Bladwijfer.
3. Stort ik ) Het Latyn heeft libare; welk woord van plechtigheid is uitgelegt, 2 D. 309 pag.
4. Lijkpligt ) 'T was een seer oude gewoonte, soo by de Hebreëen en Grieken, als Romeinen, achter en omtrent het lijk te gaan, en het, of gravewaart, of naar den houtstapel te leiden en te versel/chappen; op deseve wijze, gelijk noch dagelijks by ons geschied. Terentius, 1 Bedr. 1 Ton. vertellende de begravenis van het vroukje van Andros. Virgilius, 11 E. van den En. spreekende van de lijkstaatie van Pallas.

*Wat nu het rouwgewaand aangaat, hier af is elders gesproken indeese aantekeningen.*

- |               |                  |   |               |
|---------------|------------------|---|---------------|
| 5. Salven     | } Siet van deeze | { | 1 D. 53 pag.  |
| 6. Amoonvocht |                  |   | 1 D. 107 pag. |
| 7. Gebeente   |                  |   | 1 D. 106 pag. |

## THIENDE BRIEF: aan FLAKKUS.

*Hij verhaald sijn toestand, en bid nochmaals om een bedelbrieffje by den Keiser Augustus.*

**D**e bandijl Naso send u, Flaccus, sijn vriend, heil, foo iemant iens senden kan, dat hij selfs niet en heeft. Want mijn lankwijlige quaal laat niet toe, dat dit door dat seer verwoude lichaam sijn kragten behoud. 'K heb pijn, nog heete kroos. en mijn pols slaat als vooe desen: maar 'k heb nog smaak nog eeren lust, en k aage als de brood klok slaat. Ser mij voor alre lekkernij, die in zee, op 't aard-rijk, of in de lugt is, 't kan in mij geen



1 lufft verwekken. Schoon mij de vlijtige Hebe neftar en ambrofij, Goden kost en drank, met haat fchoone hand aanbod, die lekkernij fou evenwel mijn fnakeloos gehemelte niet klijen? maar als een pak lang in mijn logge maag blijven. Dit fou ik eger, fchoon 't niet als al te waar is, ijder een niet durven fchrijven, op datfe defe quaal niet en geven de naam van viesheid. Is 't foo met mijn faken gefchapen, dat hier nog gedagten fouden konnen vallen op lekkernij? 'k wens hem die verkieltheit, die vreeft dat mij Cæfar nog fal genadig werden. Sels den fleep, die een teer liegzaam voed, kan mijn uitgeteert geraamte geen vlees bij fetten; maar ik en mijne fmerten waken zonder, op houden, waar toe mij defe plaats felfs stof verfehafft. Saagt gij mijn aanfigt, gij foud mij qualijk kennen, en vragen waar mijna voorige verf vervaen was. Ik krijg weinig bloeds in mijna fchræpe leden, die doodfer fijn als nieuwe was. Defe magerheid verwekte ik niet door te veel wijn flikken, want gij weet wel dat ik bij-na enkel

water drink. Ik overlade mij met geen lekkere fpijfe; en, fchoon 't mij luffte, ik foud die hier in Geten land niet na wens konnen bekomen. Veel min ontfeuwte mij 't fchaadelijk Venus-werk, 't geen bedroefden plagt te prik-  
 3 klen 't water, 't ongefont gewest, en een oorfaak, die nog kragtiger is als defe, te weten hart-feer, dat mij altijd bij blijft: 't welk indien gij nevens u broeder, u in denngen gelijk, mij niet verligte, mijn geeft fou den laft van droefheid qualijk hebben konnen dragen. Gij lieden fuit als fagte aarde, waar tegens mijn brofchuitje veilig landen kan, en bied mij de hand, die mij veede weigeren. Volhard dog, bid ik, altijd in u behulpfaamheid, die wij altijd fullen van noodden hebben, foo lang God Cæfar op mij fal vergiften fijn. Daarom bid ijder ootmoedig uwe Goden, dat hij fijn gramfchap tegens mij, diefe verdiende, niet af flijde, maar verminder.

1. Hebe) *Van Hebe of Juventa fpraaken wy*, 2 D 40 en 41 pag.

2. Wijn) *Lyxus. Siet het aangeteekende*, 1 D. 153 pag.

3. Ontfeuwte) *Het geene ook wel fchielijk de fwoeper het leven beneemt; volgens het verhaalde*, 1 D 151 pag.

4. Schuitje) *In Het Latijn phafelus; van welke*, 1 D. 150 pag.

Einde van het Eerfte Boek.





D E  
B R I E V E N   U I T   P O N T U S  
Van  
P U B L . O V I D I U S   N A S O .  
T W E E D E   B O E K .

EERSTE BRIEF : aan Prins GERMANIKUS.

*Hy verhaald deez en Caesar zijn vreugd over de zegepraal van Tiberius. En by beschrijft die staatsie. Hy roemt de goedertierenheid des overwinnaars over zijne gevangene, en wensl hem een lang leven.*

1 S Elfstot hiertoe is de naam van Tiberius Caesars zegenpraalmede over gevlogen, daarde suiden-wind met afgematie vlerken ter natuur nood kan scheeren. 2 Ik dogt dat mij in dit Scytis gewest geen vermaak kost bevangen; maar nu haat ik 't soo seer niet als voor desen. Ten lange leste heb ik na 't schiften van donkre wolken een heldren hemel gesien, en mij in mijn droefheid verblijd. Schoon Caesar mij die blijdschap misgunde, nog kan ijder den wil van hier over alleen verblijd te sijn, niet wel benomen werden. Selfs de Goden beveelen op haare seest-dagen de bedroefden vrolijk te wesen, om van alle man met blijdschap gedient te werden. Als 'tal om komt, schoondie rouwe taal een wisse dolheid is, sal ik evenwel die blijdschap genieten, al verbood hij 't mij. Soo dikwjl Jupiter nuten regen op 't land giet, plagt de haakagtige klis tussen 't koorn op te groejen. Soo voelen wij, die een onnut kruut sijn, ook dikwjl

de groei-kragt van een God, en werden weelig tegeu 't oogmerk van deselve. De blijdschap van Caesars geest komt op mij mede ten deele : want dat huis heeft niets, of 'tis gemeen. Dank heb, Faam, waer door ik, midden onder de Geten beslooten, gesien heb de statie van dien zege-praal. Door u aan-dienen heb ik verstaan, dat onlangs ontallijke volken bij eenfwermden om 't aanschijn van haat Veld-heer te sien; en dat Rome, dat d'onmeetijke wereld binnen de wallen van haare heerschappij besluit, soo vol gepropt was, dat'er schier geen herberg was te bekomen. Gij hebt mij verhaalt, hoe, door Gods bestier, op dien dag, doen den hemel opklaarde, en met de vrolijke aansigren des volks over een quam, daer de buijige Zuidewind veel dagen te voeren gedurig regen storte, en dat den overwinner alsoo, de dappere mannen, na loflijke dankbaarheid, en heerlijke eertuiging, krijgs vereeringen heeft geschonken: dat hij, voor 't aenschieten van sijn triomf.

1. Zegepraal) *Hier sijn onse Uitleggers Merula, Micillus, enz. verleen, en twijfelen of hier de dichter siet op de ovatio, of kleenepraal van Tiberius, of op de volle triomf van Germanikus. Het beste gevoelen is dat in deese klaagbrief beschreven word de triomf van Tiberius over die van Illyrie : aangesien deese is voorgevallen, 7 jaars voorde dood van Augustus; ik zeg in het selve jaar, waar in deese brief van onen Dichter is beschreven, na dat hy nu vier jaaren by de Tomyten had doorgebracht. Sie Suetonius, in Tiber. 16 en 17 H.*

2. Scytis } Sie van deese het Bladwijfer.

3. Geten }

4. Eertuiging) *Na eengelukke overwinninge hadden de krijgsoversten de gewoonte, van hunne soldaaten, die sich in een storm of slag wel gequeeten hadden, soo in het algemeen als in het bysonder, op te noemen, te prijzen, en bunne bedrijven te verkondigen. Polybius, 6 B. Hirtius, in het B. van den Afrik. oorl. Livius, 15 B. 44 H. Plutarchus, in Koriolan, Tacitus, Salustius, Ammian. enz. daar nevens voegende verscheidene geschenken, te weeten : allerhande slag van kroonen, halskranzen, armingen, spiefen, kleederen, enz. volgens Gellius, Plinius, Livius, Polybius, Tacitus, Plutarchus, Klaudianus, by Lipsius, Stewechius en Paffenrode, beschrijvende den Krijghandel der Aaloude.*

5. Triumf

5. triomf-tabbaard, reuk-werk op de heilige altaren offerde, en, na sijne regvaardigheid, sijne God-vrugte ouders heeft verfoont, met sulken hart, dat hem altijd strekt tot een tempel: dat waar hij langs reed, geluk-teekenen bij 't blij geschal gegeven wierden, en de straten, met bedaalde steden der Barbaren, van silver na-gebooft, met de gevangene nagbragt wierden, daar bij rivieren, bergen, velden inunen hooge bosfchagien, wapenen en worpgeewr, in bufzels onder een gebonden: dat de huifen op de Roomfse markt, door 't flikken en weer-glans van de fon op de goude fege-teeken, en gelijk als vergult waten: dat u foo veele gevange veld-overiften met ketens om den bals ten fege praal volgden, als gij bij-nan vijanden hoefde voor te hebben. Uit dit gros, fchonk gij 't meefte deel het leven en quartier, onder anderen ook Baro, 't opper-hoofd des vijands. Watom fou ik dan seggen dat God mij niet foo konnen genedig fijn, daar ik lie dat de Goden felfs vijanden goedertierentheid bewiften? Die felve faam, Germanicus, heeft mij hier ook over bragt, dat'er fteden
- fig onder u magt hebben over gegeven, en dat defelve tegens u gewelt, nog door fware wallen, nog wapenen, nog natuurlike fterkte fijn beftant geweest. De Goden verleenen u lang leven: wan de reft fult gij uit n felve nemen, moogt gij maar tijd hebben, om u dapperheid te toonen. 't welk ik bidde dat gefchieden fal. 't voorfpenden der dichters is nier al gelogen: want God verleende mij in 't wendfen gelukkige teekenen. U fal ook nog de Roomfse burgerij met vreugde als verwinner fien op de triomf-wagen na 't Kapitoel ftreven, en vader fal fijn foon, in volkome eer-pragt, vol blijdfchap, die hij felfs de fijne gaf, fien brageeren Meik in rookomende, o grooſte der jonge helden in oorlog en vrede, dat ik u dit nu door Gods ingeven heb voor-fpelt. Leef ik 't in defen druk, ik wil ook defen fege-praal mifchien met digt op-halen: ten war ik eerst een Scyriſſe pijl met mijn bloed neite, of de felle Geet dit hoofd met de ſabel af kapte. Bij zidien ik 't belevan mag, dat u ter eerlen een laurkrans in de tempelen wert gewijd, foo fulten seggen dat mijn gelukkige voorfpelling tw ee-maal waar geweest is.

5. Triomftabbert

6. Reukwerk

7. Beftrooit

8. Steden

9. Rjevieren, bergen

10. Roomfse Merkt

11. Ketens

} Siet het aangestekende

1 D. 118 pag.

1 D. 60 en 69 pag.

1 D. 119 pag.

1 D. 118 pag.

1 D. 118 pag.

2 D. 201 pag.

1 D. 119 pag.

12. Bato ) Bevelhebber der Pannoniers, of ( gelijk andere willen ( Dalmaters ; die fijn amptgevoot Pinates verried, 2 en in der Romeinen banden de le vallen ; doch naderhand ook ſich ſelven overgaf: als wanneer Tiberius hem het leven ſchonk, te Ravenne liet woonen, en ſeer beſigfrigde. Suetonius in Tiber. 20 H. Siet ook van deeſe Paterculus, 2 B. 84 H. en Dio, 55 en 56 B.

Voorts was Bato een ſeer gemeene naam by de Pannoniers, en mogelijk mede by andere Duitsers; alwaarom onſe Kronijkſchrijvers ook eengewoande Bato de Katten of Heffen ontleenen, om hier de Bata viereren een waarſchijnlijken oorsprong te doen hebben. Siet de Hr. H O O F D, in het treuſpel van Bato, en B R A N D, in de Uitlegginge van Batoos Vertoontafreel.

13. Faam ) Hier voorſpeld onſe Dichter het zegepraalen van Germanicus over de Cheruſcen, Katten en Angrivariers, Duitsſe volkeren: aangefien die triomf is voorgevallen na fijn overlijden; te weten in het vierde jaar na de dood van Augustus.

14. Verwinnaar ) De zegepraal is omftandelijk beſchreeven by Tacitus, 2 Jaarb. 41 H. gelijk ons de zegepraaler waesfins word verdoend op een ſchoone Gedenkpenning ( onder de mijne geenſins de minſte ) by den Arfchotaaner, 18 Tab. 14 en 15 Pen. behalven Triſtau, Patijn, enz

15. Kapitoel ) Van deeſe gewoonte maakten wij gewag, 1 D. 125 pag. gelijk van de Ark Tarpeia of het Kapitoel ſelf, is geſproken, 1 D. 251 pag.

16. Vader ) Door de aanneeminge; aangefien Drufus door geboorte fijn vader was: van welken wij ſpraaken, 3 D. 26 pag.

17. Vrede ) In het Latijn toga. Siet het ſelfde, 2 D. 434 pag.

## TWEEDE BRIEF: aan VALER. MESSALINUS.

*Hy bid hem met genegenheid deesen brief te willen doorleesen; en valt daar na weder op het oude verzoek van Augustus neer te setten.*

1 D en Naso, welke aan de linker zijde van de Pont Eu-  
 2 xin verbannen legt, die van kinas been af u huis  
 3 cerbidig heeft bemind, send u, Messalin uit de toom-  
 4 loofe Geten, dese groot, die hij in utegenwoordigheid  
 5 plagt te doen. Wee mij, so u, na't lefen van mijn  
 naam, 't aansigt niet eu staat als voor-heen, en gij de rest  
 6 niet lefen wilt. Door-leest het, en verbat dog met mij  
 7 mijn digt niet, maar geeft het in u stad vrijdom. Ik heb  
 8 niet befoenenberg op berg te stapelen, en de heldre star-  
 9 ren tekennen bereiken, [ den hemel te bestormen ] ook  
 10 niet, dwaaslijk, volgens't voorbeeld van Enceladus, mij  
 11 felven gewapent tegens wereld-voogden: van gelijke  
 heb ik, als den reukloofen Diomedes, geen Goden soeken  
 met scherp te treffen. Mijn misdaad is groot, maar  
 eger so, dat die mij alleen kost bederven, en geen groot  
 schelmstuk tot verderf van anderen in sig floot. Men kan  
 mij anders geen naam geven als die van dwaas en vervaart:  
 dese twee sijn de regie namen van mijn voornemen.  
 Ik beken wel, dat ik nevens Casars gramfchap ook  
 5 werdient heb, dat gij met regt mijne gebeden in de  
 wind staat, en dat gij 't, volgens uwe liefde tegens 't  
 gants geslagt van Julius, als iemand van 't selve wert ge-  
 hoont, kont op nemen of u geschieft was. Maar, schoon  
 gij 't sward voor Czlar tegens mij op neemt, en mij  
 6,7 iwaar dreigt te treffen, nog sult gij niet maken, dat ik  
 8 voor u vrees. Het Trojaans schip nam den Griek Ache-  
 9 menides in: en Achilles speer heelde Telefus, Koning van  
 Myfie Een kerk-schender neemt somtijds sijn toevlugt wel  
 10 tot een autaar, en ontfiet sig niet om genade te bidden den  
 11 God die hij verstoorde. Iemant mogt seggen dat dat niet  
 veilig was; ik beken: maar mijschip besleit een onstuim-  
 nige zee. Andere mogen iets veiligsoeken. Die in 't titter-  
 ste verdriet is kan niet eger weder-varen: want daer van is  
 hem de vrees benoortnen. Die door Gods bestier gelleurt  
 wert, wat kan die anders alsoen hard nood-loodloeken?  
 Aan scherpe doornsvinge dikwijls sagte roofofen. Die in  
 een onstuime zee gesolt wert, steekt sijn handen uit na  
 klippen: en grijpt ook n harde steen en doorns. De duif,

van den havik vervolgt, durft, afgemt, met lillende  
 wicken, haar toevlugt nemen in den schoot van menssen.  
 Het hert, verbaast voor birse houden, neemt dikwijl sijn  
 uitvlugt ondergeburig huis-dak. Vergun, bid ik, goe-  
 dertie; enste Vorst, genadige toegang voor mijne tranen,  
 en luit de deur van u barmhertigheid voor mijn beknelde  
 gebeden niet. Draag goedgeunstig mijn smeeken voorst  
 den Rommsen God, die gij niet min eerbiedig dient, als  
 den Kapitolijnsen Jupiter, en neem op u, als afgesant, 12  
 de saak van mijne last, schoon die mijn aangaende met geen  
 verf kan goed gemaakt worden. Ik ben nu bij-na buiten  
 levens hoop, immers met 't eens been in 't graf; is'er kans  
 van behout, gewis gij sult mij 't leven schenken. Set nu in  
 't werk u genadige gunst voor mijn vervalle saaken, die u  
 de liefde van den eenwigen Prins verschaft. Wapent u nu  
 met die glimpige welsprektheit van u geslagt, waar door  
 gij de bedeeft aangeklagden voor desen wist te redden.  
 Want in u leeft de welsprektheit van u wel-bespraakte  
 vader, en dat erdeel heeft sijn regren erfgenaam ge-  
 vonden. Om dese bid ik niet ten optigte van mijn beweere-  
 ring: want die sijn schult beken mag niet beweeft werden.  
 Maar overlaat eens of gij mijn misdaad onder schijn  
 van misgreet kont verschoonen, dan of 't niet uithalen  
 sou, al heste gij aan dieu-sak. Mijn wond is van sulken  
 aard, die ongeneeslijk is, en derhalven veiliger, mijns  
 bedunkens, niet hoort behandelt te werden. Swig,  
 tong; meer moogt gij niet reppen: 'k wensfe wel dat ik  
 mijn eige gebeente kost onder d'aarde delven. Spreek dan  
 Augustus loo aan, even of ik door geen mis-verstand  
 mildaan had, op dat ik 't leven, dat hij mij selfs schonk,  
 houden mag. Neemt het waar, als sijn aanschijn vrolijk  
 staat, en die plooi ontrimpelt, waar door hij's werelds  
 bewint doet wanken, en bid dat hij mij wist tot een gerin-  
 ge prooi voor de Geten laten, maar een geruust land voor  
 mij ellendige bandtij beramen wil. 'T is nu de regte tijd  
 om hem te bidden. Hij is selfs in sijn kragt, o Rome,  
 en siet dat uwe magt, waer van hij d'oorfaak is, klem heeft.  
 Sijn

1. Euxijn
  2. Geten
  3. Berg Pelion
  4. Berg Offa
  5. Enceladus
  6. Diomedes
  7. Julius
  8. Achemenides
  9. Telefus
  10. Speer, Pelias
  11. Autaar
  12. Kapitolijns, Tarpejus
- III. Deel.

*Sie van deese alle de veelmaals genoemde Bladwijfer.*

*Van welken reus, 1 D. 140 pag. en elders.*  
*Van die misdaad is gesproken, 1 D. 125 pag.*  
*Van welken, 2 D. 434 en volgende pag.*

*Van welke* {  
 2 D. 380 pag.  
 1 D. 149 pag.  
 1 D. 13 en 273 pag.  
 1 D. 76 pag.  
 1 D. 251 pag.

N

13. Tem-

13,14 Zijn-egtenoot slaat hare tempelen gaa: sijn soon ver-  
 15 breid de Roomse heerschappij. Germanicus is moedig  
 16 boven den eis van sijne jaren, en sijn edel-aardige fierheid  
 17 swigt niet voor die van Drusus. Voegt hier by dat sijne  
 17,18 schoonoog-dogters, God-vructe nigten, neefs Soonen, en  
 19 andre looten van Augustus geslagt, nog welvareud sijn.  
 20 Vorder, de versle zegepraal over de Hungaren en Kroaten,  
 21 als mede 'tbrengen van de Dalmaatische magt onder de sagi-  
 22 moedige heerschappij van de berg-stad Rome. Ook ver-  
 23 ontwaardige sig Slavonie niet, 't geweer af te leggen,  
 24 en den blaasfen hals te kransjen onder de voet van Cæsar. Hij  
 25 heersfelts, met een laur-krans op 't hoofd, en vrolijk aan-  
 schijn, op de triumf-wagen heerlijk gespraakt. Wiens  
 staatje, nevens u lieden, vertelt heest sijn God-vructe kroos,  
 waardig sulken vader, en de tijds die 't selve opgedragen  
 sijn Niet ongelijk de gebroeders, die de Godlijke Julius  
 uit sijn hoog verheve stok beeld in Venus tempel van digte

bij bestaat. Alle welke Messalin niet lognen kan, dat haar  
 boven anderen, om dat alles voor haar swigten moet,  
 over dien segen verheugt hebben. Behalven dese, sijn  
 26 gij de naaste, die in liefde jegens Cæsar voor niemant  
 27 te wijken hebt. Met desen Cæsar houd gij vriendchap,  
 28 door wien u, nog volle jong, na verdienste en tot beloon-  
 29 ning van u dapperheid, een laur-krans is op 't hoofd gefet.  
 Gelukkig sijne, die dese sege praal en 't Godlijk aanschijn  
 van Cæsar hebben mogen aanschouwen. Maar ik moet,  
 in plaats van Cæsar's aanschijn, Sarmateu, een landvol  
 oorlogs, en bevroese wateren, sien. Kont gij evenwel  
 dit hooren, en kan mijn stem tot u over vliegen, ver-  
 leen u gunstige voorbede tot verwisseling van bandijs  
 plaats. Dat 's 't verloek van u vader, dien dapperen held,  
 met welke ik van kinds been af vriendschap heb gehou-  
 pen, soo anders de schijn van dien wel-bespraekten man  
 eenig gevoelen heeft. Dir's ook 't verloek van u broe-  
 der,

13. Tempelen ) *Het Latijn heeft pulvinaria; waar door eenige slechts verstaan het echte bed en Livians  
 getrouweid ontrent het selve: doch andere dnyden dit op de pulvinaria, of beddekens in de tempelen; van  
 welke wy spraaken, 2 D. 405 pag.*

14. Soon, Tiberius	} Van welke	} 3 D. 24 pag.		
15. Germanikus			} 3 D. 26 pag.	
16. Drusus				} 3 D. 26 pag.
17. Schoondochter				

18. Neefs (soonen) *Het sy die sijn Kajus en Lucius, Agrippa's kinderen; van welke, 1 D. 206 pag. of  
 self de kinderen van Germanicus, sijnde een trap laager in het keiserlijk geslacht.*

19. Hungaaren ) *In het Latijn Pannon: wiens landstreek, geboorigh aan Thracie en Macedonie, som-  
 wylen word betrokken binnen de paalen van Pannonie. Immers sy legt outrent de Strymon, by de berg  
 Kholope. Plinius, 4 B. 10 H. Strabo, 7 B. Dio, 49 B. in de bedrijven van Augustus.*

20. Dalmaatische ) *Dalmatie, of liever Delmatie, een deel van Illyrie, lagh in een boschachtige land-  
 streek, bequaam tot stroopen en fruitkroven. Florus, 4 B. 12 H. 10 Verdeel. wiens hoofdstad was Del-  
 minium. Appianus, in het B. der Illyr. Oorl.*

21. Slavonie ) *Van welke, 1 D. 243 pag.*

22. Laurkrans ) *In het Latijn Virgo Phœbea. De gestaltverwisseling van Dafne weeten wy uit het  
 2 B. der Herfchepp. 28 pag.*

23. Staatje ) *Eenige leesen hier in het Latijn, euntem, gaande; maar weder eenige ovantem. Tus-  
 sen de triomf of meerdere zegepraal en de ovatio, of de mindere; was dit verscheelen. In de ovatio  
 droeg de zegepraaler een mirtkroon. Gellius, 6 B. 5 H. ging te voes, en geensins te paarde; volgens  
 Eusebius, en Dionys. Halikarn. by meergenoemde Heer KUREKUS, in een Br. aan my byzonderlijk ge-  
 schreven. Eindlijk, bebalven noch andere omstandigheden, wierden in de ovatio geen ossen geslachte,  
 maar koeijen; volgens Plutarchus, in Marcell.*

24. Gebroeders ) *Niet Kaius en Lucius, noch beide Kupidoos, maar Kastor en Pollux, wiens tempel  
 stond op de groote merkt, aan de voet van den Palatijnsschen beugel. Suetonius, in Kalig. 22 H. en geensins  
 op de heilige weg, aan de over sy; gelijk sommige Schrijvers meenen.*

25. Stokbeeld ) *Wat stokbeeld en welk een tempel van Venus, Valentijn? Dit sijn geensins op die van  
 Genitrix, de Teelster, maar self op de tempel en Basilica van Julius Cæsar. De tempel boude men na  
 sijn ombrengen, volgens Appianus en Dio; doch de Basilica, of het rechtshuis, is van Cæsar selfgeboud;  
 volgens Eusebius, in sijn Jaarb.*

*Van Cæsar's tempel gewaagd Tacitus, 1 Hist. 42 H. en Statius, 1 B. der Mengeld. beschrijvende 't paare  
 van Domitiaan, gelijk van sijn rechtshuis, Suetonius, in Kalig. 37 H.*

26. Belooning ) *Messalinus was stedsouder van Pannonie, en eene der luistenaars van Tiberius;  
 Dio, 55 B. welke ook de zegepraal-cieraaden ontfing van Augustus.*

27. Cæsar ) *Tiberius; van wiens zegepraalen. 3 D. 52 pag.*

28. Sarmaten ) *In het Latijn, naar de Griekse wijze, geheeten Sauromates. Siet den Bladwijfer.  
 29. Cæsar's)*

der, hoewel hij misfchien vreeft, dat u't bevorderen van mijn behoudenis naedeelig wesen mogt. Dir verfoekt 't geheele gellag van Mellifijn: ook kont gij zelfs niet ontkenen dat ik mede onder 't rot van u' schutlingen ben geweest. Wis hebe ik dikwijl mijn digt-geestigheid, (uitgefondert mijn minne-konst) die ik wel bevande dat ik misbruikt heb, geprezen. En, soo gij mijn laatste misdad over 't hoofd fiet, sulzge, bekennens dat ik geen schandvlek van mijn gellag ben. Dus wensik dan dat u' gellag immer bloeije, en dat de Goden en Cæsars u gade slaan: soo gij de moeite neenit om den sagmoedigen, maar te recht op mij vergrindens God, te bidden, dat hij mij uit dir woefte Scytis gewest ligte. 'T is swaar om doen, 'k bekent; maar de deugt stormt op 't spits van sware faken, en beloofst u daar voor grooter dankbaarheid. Stelt u niet voor een onbeschofte Siciliaansestrand-reus in sijn woefte

spelonk, of een mens-vreeter, om u' gebedente verhooren; maar een sagmoedigen en genadigen vader, tot verginis genegen, die dikwijl dondert sonder blikfemen: die zelfs bedroeft is, als hij iets droevigs bezamt, en 't bij-na voor sijn straf rekent als hij straffen moet. Maar mijn misdad heeft sijn bermhartigheid gebrooken, soo dat hij met geweld in 1000 tegen mij is uitgeborften. En aangelien ik, een oneindig rak van mijn vader-land verschooven, die Goden zelfs niet mag te voet vallen: neemt dog de moeite, en houd, als priester, de Goden, die gij dient, dese bede voort; maar voegt daa' bij u' eige smeeken. Dog neemt daa' van in diervoegen een proef, soo gij dunkt dat u' daardoor geen leet mogt over komen. Vergeeft her mij, 'k vrees, eens verongelukt, alderhande vaar-wateren.

29. Cæsars) *Augustus, Tiberius, Drusus en Germanikus; van welke fiet de Bladwieser.*

30. Strandreus) *Polifemus, u' vertoand in het 2 D. 366 pag.*

31. Mensvreeter) *Van welke, 2 D. 382 pag.*

32. Blikfemen) *Van Augustus en sijn bliksem spraken wy dikwijls; als 3 D. 41 pag.*

33. Priester) *Voorwaar de taal van een groot pluimstryker, als of soo Marcellus het ook van den Keeser had, gelijk de priesteren, in het verbidden dat van de goden. Doch van de godheid van Augustus is gesproken, 1 D. 206 pag.*

## DERDE BRIEF: aan MAXIMUS.

*Hy roemd geweldig de standvastige trouw van Maximus; voortvarende te waardeeren het geen by eens beminde. Hy maand hem verder aan om in die trouw te volharden.*

1 **M**aximus, die dien naam door edele deugden opweegt, en niet toe-lat dat u' verstant voor uwen adel swigt: met wien ik tot mijn laatste levens-tijd (want war scheelt dit leven van de dood) vriendfchap heb gehouden: aangelien gij een vriend in nood niet vermaat, doet gij iets dat in tuwe een velden gebeurt. 'T is wel schande datmen 't segt, maar gewis, (als waarheid post grijpt) dat 't meeste gros vriendfchap voor goet keurt daar profijt aan valt is. Nut over weegt de eerlijkheid, en de trouw staat of valt na 't luk draait. Onder veelte duifenden sulg'er niet ligt een vinden, die de deugt sal kiezen om haar selve. De schoonheid van de deugt zelfs (is'er geen smeer bij) bekoort niemant, en 't valt tegen de borst, datmen om niet deugtsam sou sijn. Niets is'er in waarde, als dat profijtlijk is. Beneemt een vrek de hoop van voor-deel, hij sal niemans vriendfchap soeken. Maar nu kust ijder sijn in-komen, en berekent sorgvuldig, waar hem spint kan van daan komen. De vriendfchap, wel eer (soo eerwaardigen Godin, loopt nu voor'fraat-hoer, en staat ten toon om gewin. Weshalven ik mij seer ver-

wondere, dat gij door de smet van die gemeene ondeugt niet mede, gelijk door een sterke stroom, bij 't gros heen gedreven sijt. Niemant wert beminde, als dien de fortuin dient: soo haast begint die niet te donderen, ofse verjaagt al water' ontrent is. Veelte vrienden had ik voor desen op mijn sijde, als 't mij voor de wind ging; maar doen 't een storm in zee woel, en nu 't water hol gaat, werd ik met mijn wrak midden in zee verlaten. En, daat andere zelfs niet willen schijnen mij gekent te hebben: hebt gij mij fwerveling ter nauwer noot met u twee of drie de behulpfame hand geboden, waar van gij de voor-naamste sijt: want gij waart geen om een medehulper, maar de voornaamste sanfouwer te sijn, niet om een voorganger te soeken, maar te sijn. De deugt, die arm is in uiterlijke goederen, hoort, volgens uoor-deel, sonder loon, om haar selven na-gejaagt te werden. Gij houdt het v'oor schande, een vriend, om dat hij ellendig is, de schop te geven, en te verlaten om dat hij ongelukkig is. Hij is menslijker die een afgematte swemmer 't hoofd boven houd, als die 't selve onder dompelt. Siet

en 18

1. Maximus) *Siet ookeen brief aan deese, 81 en 87 pag.*

2. Duifenden) *Vande ongefadigheid der schijnvrienden is ook gesproken, 3 D. 10 pag.*

3. Straathoer) *Van de boeren en de gestelde prijs op deselve, spraken wy, 2 D. 284 pag.*

4. Water) *Hoe het leven en het wel en qualijk vaaren in 't selve by een zee word vergeleeken; is meer-maalen aangeteekend; als 3 D. 56 pag.*



5 eens wat Achilles zijn vriend na zijn dood deed, en houd  
6 dit mij leven vrij voor de dood. Thefus verselde Peri-  
7 thous trou ter hellen toe: hoe weinig ben ik van dien  
jammer-poe! Pylades verliet Orestes niet, zelfs doen hij  
dol was: doen ik mij vgreep, was ik niet weinig dol.  
Set u dan ook op de rol van die groote mannen, en  
helpt, gelijk gij tragt, mij gevallen uit den nood, soo  
gij best kunt. Soo ik u te rege ken, soo gij nog sijt de  
man, die gij eer-tijds plagt te wesen, en u dien fieren moet  
niet is ontlast: foo weert gij u meer, hoe de fortuin meer  
bruist, en wagt u, gelijk't betaamt, dat u niet en ver-  
meester. U pallen vijadwingt u manlijk te vegten; soo  
dar mij een en deselve oorzaak [ 't wel te vegten ] nuten  
schadelijk is. Wis sulge, puik der jongelingen, voor schan-  
de rekenen, een gesel te wesen van de fortuin, die op een rou-  
den bol staat. Maar gij staat pal, en, hoewel diendingen  
niet gaan na u in, egter siet gij mijn getroffen kraak soo  
't vallen wil, 't welk nu so geflagen is, dat het alle oogeblik  
staat in duigente vallen, en met zijn kranke lenden nog  
op u schouderen steunt. Gij waart in 't eerst wel te regt ge-  
floort, en gij immers soo gram als Augustus: ook woert  
gij dat gij Cæsar's spijt aansitons foud voor de uwe op nee-  
men; maar, verstaan hebbende den oorspree van mijn on-  
heil, wert gefegt, dat gij mijn seil greep hebt beweent.  
Doen begoft gij mij eerst door een brief te troosten, en  
hoop te geven, dat die goede God nog kost vermurwt  
werden. Hier toe bewoog u de staatvastigheid in langwij-  
lige vriendschap, die ik reetsvoor u geboorte met u huis  
heb aangevangen. En, om dat gij voor anderen een vriend  
gemaakt, maar voor mij een vriend gebooren sijt, om dat

ik u in de wieg d'eerste kus gegeven heb: om dat ik  
van jongs op vriendschap met u onderhouden heb,  
ben ik genootfaakt u tot een pak te werden. 'U vader,  
dien Fenix der Roomse welfprekenheid, die in hem  
geen lager grād had als zijn adel, heeft mij d'aver-  
eerst aan-gehoort om mijn digten in 't ligt te darven  
uit geven, en was den stuur-man van mijn geest. 'K  
hoef ook geen strengte trekken, om te bewijzen dat ik  
van jongs op met u broeder vriendschap heb gehouden.  
Maar u heb ik voor alle anderen soo omhelst, dat wij mal-  
kanderen, zelfs in de grootte ongevallen ter wereld, hoor-  
den vriendlijk bij te springen. 'T laaft dat wij bij malkan-  
der waren, was op d'austerite strand van Italie, waar op  
ons de tranen over de bedrukte kaken neer fuggelden.  
Als gij mij vraagde of 't quaat gerugt van mijn misdaad  
waar was; stond ik twiiffelagrig tusfchen 't bekennen en  
't lognen, aangien mij de vrees teekten van ontfeltenis  
gat, en ftonde terfont, gelijk de sneeu door funder regen  
drupt, verbaalt tranen over de wangen. Derhalven, als  
gij dit alles overdenkt, konge ook wel begripen dat  
mijn misdaad wel kan werden bekleet met den dek-mantel  
van mijn eerste misgreep. Gij draagt sorg voor u oude  
vriend die in noodis, en flooft mijn wonden om deselve  
te genefen. Waar voor indien ik iets wensfen mogt,  
ik wensfe u voor u groote weldaad duifengelok. Maar  
moet ik mijna u wensfen alleen reguleeren? soo zal ik  
bidden om 't lang leven van Cæsar, en moeder, dit waart  
gij, na mijn onthoud, als gij reuk-offerde, gewent voor  
al te bidden.

5. Achilles }  
6. Thefus } Van deefe vrienden is meermaalen gesproken. Siet de Bladwijfer.  
7. Pylades }  
8. Ronde bol ) Siet het aangeteekende, 3 D. 72 pag.  
9. Uiterste strand ) Hier staan de Letterknabbeelaars weter fchrap, en houden, met hunne gefchrevene  
boeken staande, dat men hier moet leesen Æthalis Ilva; om dat Ilva mede die naam heeft by Plinius, 3 B.  
5 H. en andere. Doch ik geloof liever, dat Ovidius van zijn halsvrienden afscheid nam, niet op het e-  
land Ilva, tuffen Korfika en Hetrurie; maar te Brundufium, alwaar men gemeenlyk fchep gaat, wil-  
lende naar de kuffen van Griekenland of kleene Afie.  
Wat voorts Brundufium aangaat, die ftaad is gelegen aan de bowen zee, tegen Epiereu over, wel be-  
kend door Lukanus, 5 B. Silius, 8 B. Horatius, 1 B. 5 Berispd. behalven Cicero, Plutarchus, Sueto-  
nius, enz.  
10. Reukofferde ) Siet 1 D. 68 pag.

## VIERDE BRIEF: aan ATTIKUS.

*Hy verfoekt mitsdeesen Attikus te willen volbariden in hunne aaloude vriendschap engemeen-  
faamheid.*

O ntfang, Atricus, aan wiens vriendschap ik niet  
twiiffelen kan, Nafoos aanspraak nit 't gewelt ontrent  
den killen Donau. Houge u ongelukkige vriend nog in  
gedagen, of hebrge de hand van hem getrokken. Soo  
vergiert zijn de Goden op mij niet, dat ik fou konnen  
glooven, en voorbillik keuren, dat gij mij nu vergeten  
hebt. U wesen tweemt mij nog altijd voor d'oogen, en

mij dunkt dat ik u aangit gedurig fie. Mij heught hoe ik  
voor dese dikwijl veel jock en cruit met u heb gehandelt.  
Dikwijl viel ons de tijd te kort om te praten, en glipte  
fchielijker door, als mijn fnakken ten einde was. Dik-  
wijl heb ik u mijn vers gemaakt gedigt voor gelefen, en  
u keur onderworpen. 'T geen gij preest, behaagde,  
mijns oordeels, 't volk; dat was deseete belooning van  
mijn



mijn vers blokken. Dus heb ik dikwijf, door u onderrigt, wifgefchap 't geen u mifhaagde, op dat mijn boek met de foete-vijf van mijn vriend mogt geglad werden. Op de rigt-huilen, in alle wandel-galerijen, op Itraat, en in 2 kronne fchou-bargen, waren wij doorgaans bij malkanderen. Om kort te gaan: wij hebben, waarde vriend, 3 malkanderen foo lief gehad als Achilles Patroklos. Schoon 4 gij eea draak van fongloofe vergetelheid dronkt, 'k fou niet konnen gelooven dat u onfe vriendfchap fou konnen ontfippen. Eer fultge 's winters lange dagen, en

's fomes lange nagten hebben. Eer fultge te Babel geen hitte, aan Pontus kufien geen kou vernemen, en wel riekender ringel als provenci roofen vinden! als dat gij onfe onderlinge vriendfchap foud vergeten. Soo is den draad van mijn ongelukkig leven niet allen 't halven gefwate. Maar draagt evenwel fong, dat mij dit betrouwe niet en feilt, en uitvalle op een dwafe ligt-geloo- 1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34  
35  
36  
37  
38  
39  
40  
41  
42  
43  
44  
45  
46  
47  
48  
49  
50  
51  
52  
53  
54  
55  
56  
57  
58  
59  
60  
61  
62  
63  
64  
65  
66  
67  
68  
69  
70  
71  
72  
73  
74  
75  
76  
77  
78  
79  
80  
81  
82  
83  
84  
85  
86  
87  
88  
89  
90  
91  
92  
93  
94  
95  
96  
97  
98  
99  
100  
101  
102  
103  
104  
105  
106  
107  
108  
109  
110  
111  
112  
113  
114  
115  
116  
117  
118  
119  
120  
121  
122  
123  
124  
125  
126  
127  
128  
129  
130  
131  
132  
133  
134  
135  
136  
137  
138  
139  
140  
141  
142  
143  
144  
145  
146  
147  
148  
149  
150  
151  
152  
153  
154  
155  
156  
157  
158  
159  
160  
161  
162  
163  
164  
165  
166  
167  
168  
169  
170  
171  
172  
173  
174  
175  
176  
177  
178  
179  
180  
181  
182  
183  
184  
185  
186  
187  
188  
189  
190  
191  
192  
193  
194  
195  
196  
197  
198  
199  
200  
201  
202  
203  
204  
205  
206  
207  
208  
209  
210  
211  
212  
213  
214  
215  
216  
217  
218  
219  
220  
221  
222  
223  
224  
225  
226  
227  
228  
229  
230  
231  
232  
233  
234  
235  
236  
237  
238  
239  
240  
241  
242  
243  
244  
245  
246  
247  
248  
249  
250  
251  
252  
253  
254  
255  
256  
257  
258  
259  
260  
261  
262  
263  
264  
265  
266  
267  
268  
269  
270  
271  
272  
273  
274  
275  
276  
277  
278  
279  
280  
281  
282  
283  
284  
285  
286  
287  
288  
289  
290  
291  
292  
293  
294  
295  
296  
297  
298  
299  
300  
301  
302  
303  
304  
305  
306  
307  
308  
309  
310  
311  
312  
313  
314  
315  
316  
317  
318  
319  
320  
321  
322  
323  
324  
325  
326  
327  
328  
329  
330  
331  
332  
333  
334  
335  
336  
337  
338  
339  
340  
341  
342  
343  
344  
345  
346  
347  
348  
349  
350  
351  
352  
353  
354  
355  
356  
357  
358  
359  
360  
361  
362  
363  
364  
365  
366  
367  
368  
369  
370  
371  
372  
373  
374  
375  
376  
377  
378  
379  
380  
381  
382  
383  
384  
385  
386  
387  
388  
389  
390  
391  
392  
393  
394  
395  
396  
397  
398  
399  
400  
401  
402  
403  
404  
405  
406  
407  
408  
409  
410  
411  
412  
413  
414  
415  
416  
417  
418  
419  
420  
421  
422  
423  
424  
425  
426  
427  
428  
429  
430  
431  
432  
433  
434  
435  
436  
437  
438  
439  
440  
441  
442  
443  
444  
445  
446  
447  
448  
449  
450  
451  
452  
453  
454  
455  
456  
457  
458  
459  
460  
461  
462  
463  
464  
465  
466  
467  
468  
469  
470  
471  
472  
473  
474  
475  
476  
477  
478  
479  
480  
481  
482  
483  
484  
485  
486  
487  
488  
489  
490  
491  
492  
493  
494  
495  
496  
497  
498  
499  
500  
501  
502  
503  
504  
505  
506  
507  
508  
509  
510  
511  
512  
513  
514  
515  
516  
517  
518  
519  
520  
521  
522  
523  
524  
525  
526  
527  
528  
529  
530  
531  
532  
533  
534  
535  
536  
537  
538  
539  
540  
541  
542  
543  
544  
545  
546  
547  
548  
549  
550  
551  
552  
553  
554  
555  
556  
557  
558  
559  
560  
561  
562  
563  
564  
565  
566  
567  
568  
569  
570  
571  
572  
573  
574  
575  
576  
577  
578  
579  
580  
581  
582  
583  
584  
585  
586  
587  
588  
589  
590  
591  
592  
593  
594  
595  
596  
597  
598  
599  
600  
601  
602  
603  
604  
605  
606  
607  
608  
609  
610  
611  
612  
613  
614  
615  
616  
617  
618  
619  
620  
621  
622  
623  
624  
625  
626  
627  
628  
629  
630  
631  
632  
633  
634  
635  
636  
637  
638  
639  
640  
641  
642  
643  
644  
645  
646  
647  
648  
649  
650  
651  
652  
653  
654  
655  
656  
657  
658  
659  
660  
661  
662  
663  
664  
665  
666  
667  
668  
669  
670  
671  
672  
673  
674  
675  
676  
677  
678  
679  
680  
681  
682  
683  
684  
685  
686  
687  
688  
689  
690  
691  
692  
693  
694  
695  
696  
697  
698  
699  
700  
701  
702  
703  
704  
705  
706  
707  
708  
709  
710  
711  
712  
713  
714  
715  
716  
717  
718  
719  
720  
721  
722  
723  
724  
725  
726  
727  
728  
729  
730  
731  
732  
733  
734  
735  
736  
737  
738  
739  
740  
741  
742  
743  
744  
745  
746  
747  
748  
749  
750  
751  
752  
753  
754  
755  
756  
757  
758  
759  
760  
761  
762  
763  
764  
765  
766  
767  
768  
769  
770  
771  
772  
773  
774  
775  
776  
777  
778  
779  
780  
781  
782  
783  
784  
785  
786  
787  
788  
789  
790  
791  
792  
793  
794  
795  
796  
797  
798  
799  
800  
801  
802  
803  
804  
805  
806  
807  
808  
809  
810  
811  
812  
813  
814  
815  
816  
817  
818  
819  
820  
821  
822  
823  
824  
825  
826  
827  
828  
829  
830  
831  
832  
833  
834  
835  
836  
837  
838  
839  
840  
841  
842  
843  
844  
845  
846  
847  
848  
849  
850  
851  
852  
853  
854  
855  
856  
857  
858  
859  
860  
861  
862  
863  
864  
865  
866  
867  
868  
869  
870  
871  
872  
873  
874  
875  
876  
877  
878  
879  
880  
881  
882  
883  
884  
885  
886  
887  
888  
889  
890  
891  
892  
893  
894  
895  
896  
897  
898  
899  
900  
901  
902  
903  
904  
905  
906  
907  
908  
909  
910  
911  
912  
913  
914  
915  
916  
917  
918  
919  
920  
921  
922  
923  
924  
925  
926  
927  
928  
929  
930  
931  
932  
933  
934  
935  
936  
937  
938  
939  
940  
941  
942  
943  
944  
945  
946  
947  
948  
949  
950  
951  
952  
953  
954  
955  
956  
957  
958  
959  
960  
961  
962  
963  
964  
965  
966  
967  
968  
969  
970  
971  
972  
973  
974  
975  
976  
977  
978  
979  
980  
981  
982  
983  
984  
985  
986  
987  
988  
989  
990  
991  
992  
993  
994  
995  
996  
997  
998  
999  
1000

- |   |   |                  |   |
|---|---|------------------|---|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ifter, Donau</li> <li>2. Richthuifen</li> <li>3. Wandelgallerijen</li> <li>4. Schouburgen</li> <li>5. Achilles en Patroklos</li> <li>6. Babel</li> <li>7. Pontus</li> <li>8. Provenci-roofen )</li> </ol> | } | <i>Van welke</i> | <ol style="list-style-type: none"> <li>2 D. 45 pag.</li> <li>1 D. 201 pag.</li> <li>1 D. 200 pag.</li> <li>1 D. 142 pag.</li> <li>2 D. 350 pag.</li> <li>2 D. 97 pag.</li> <li>2 D. 435 pag.</li> </ol> |
|---|---|------------------|---|
- ) *Het Latijn gewaagd van de fad Peflus. Siee 2 D. 430 pag.*

## V Y F D E B R I E F : aan S A L A N U S .

*Hy bednkt defen wegens fijn droefheid over de balling fchap. Draagt hem op het gedicht op de ze-gepraal van Germanikus.*

N a voorgaande groetenis wensf Nafu fijn vrind Salanus met kreupel-digt welvaren, 't welk ik u van harte gun, vriend, en bid, ten einde mijn wens waar fijn, dat gij defen metgefondenheid lefen moogt. U fufvere trouw, een faak die heden-daags bij-na verflurven is, is d'oorfaak van dufdanige wens. Want, fchoon ik weinig met u verkeert heb, fegmen evenwel dat gij mij bandijf beklagde, en dat gij mijne digten, uit den uiter-boek van Pontus kufi over gefonden, foo goet of quaat alze vielen, met lof begunftige hebt. Gij wensfe dat mij Cafars gram fchap niet lang verdrukken mogt: 't welk, fchoon 't Cafar wifl, wel mag gewenf werden. Die goetgunftige wens ontftaat wel uit u vegt fchape fedigheid, maar is mij daarom niet min aangenaam. 'T is ook wel te gelooven, feer geleerde man, dat gij te meer met mij fijt be- wogen, om de gelegenheid van dit gewef. Geloofst mij, gij fult in de wijde wereld fchier geen oord vinden, daarmen minder gevoelen heeft van Angufius vrede, als hiet. Des niet tegen-ftaande, leeft en prijft goetgunftig de verfen die ik hier onder 't getammel der wapenen maak, toejuighende mijn digt-geef, die uit een ftrale ader vloeit, waar van gij geen bekkie maar een groote froom maakt. Dit u oordeel is mij wel van harten aangenaam, als gij u maar inbeeft dat ellen-digen naamwifkif behagen in haarfelven hebben konnen. Maar, aangefien ik digt foek

te knippen over geringefaken, vind ik geefi genoeg tot magere ftof. Onlangs, toen hier over-vloog de maar van die groote zege-praal: nam ik de moet om dat fwaar- wigt werke te verftauiden. Maar hier wigt en de glans der fake krenkte mijn beftaan, foo dat ik fwigten moft. Hier in kont gij mijn pligt-genegen wil prijfen, maar de reft is fenwloos door de fwaarte der ftof. Bijaldien van dit boek u iets ter ooren komt, 'k beveel het onder u befchutting. Schoon ik dit niet op u verfoeg had, onfe vriend- fchap, hoe gering die is, fou u daar toe bewogen hebben, ik ben geen lof waardig, maar gij fijt van inborft eeler als witte melken onbetredede fuceu. Gij verwondert u over eens anders geef, daar gij felfs verwonderlijk fijt, en u konften en welfprekenheid niet verborgen fijn. Met u plagt Cafar Germanikus, 't hoofd van den jongen adel, fijne oefeningen gemeen te maken. Gij fijt fijn oude be- kende, en, om dat gij van kinds been af met hem verkeert hebt, en foo verftandig als fedig fijt, houd hij met u ma- fchap. Als gij hem voor fpreekt, berft hij terfont liefialig uit: en heeft u tot een werk-man om fiju tong lofte maken. Als gij op houd, dien fterflijken mond fluit, en pas een ooggenhik gefwegen hebt, ftaet de jongeling, wel waart den roe-naam van Cafar te dragen, gelijk de mor- genftar uit d'ooffer zee. Over einde ftaande fet hij 't lijf en trouwe in poffluit, gevende met 't voeglijk fchikken 4  
van

1. Zegepraal ) *Van welken, 3 D. 95 pag.*
2. Germanikus ) *Vau hem word gefproken, 3 D. 53 pag. doch van deefe bynaam, 26 pag.*
3. 't Hoofd ) *In het Latyn prinsps juvenum; van welken titel, 1 D. 206 pag.*
4. Morgenftar ) *Lucifer; van welke, 1 D. 89 pag.*

van zijn gewaat hoop van geleerde taal te zullen slaan. Na een wijl stil-swiigens sijn hemelste mond openende soud gij sweeten dat bij een Goden-taal sprak, en seggen; dat 's welsprekenheid die een Vorst past, sulken Majesteit bepronkt sijn ciertlijke taal. Daar gij sulken Prins behaagt, en met 't hoofd ten hemel reikt, dunkt u evenwel datge 't schrift van een verdreven digter hoort te hebben. 'T is gewis dat verstanden van eenen aart eens-hartig sijn, en dat ijder gaant blijft bij den band van onderlinge konst-geuootten. Een huis-man bemint een boer, een soldaat een krijgs-man, een schipper een sluer-mau. Soo sijt gij ook, als lief hebbet van de digt konst, selds digt-geestig, mijn digt-geest toegedaan. Onswerk verschilt wel wat, maar 't vlocit uit een de-

selve aderen, en wij sijn beide lief-hebbers van goede konsten. Want gij voert de klim speer, ik de laurkrans, [gij sijt een redenaar, ik een digter] maar beide moeten wij evenwel door Gods geest ontsteken werden. En, gelijk u welsprekenheid onbedigten senuen bij set, soo ontfangt die van onse digten ook glimp. Daarom oordeelt gij te regt dat het digt-werk gemeinlich met uwe oefening heeft, en datse, als rois-geellen, malkanderen hooren te beschutten. Voot welk goet gevoelen ik bidde, dat hij, door wiens gunst gij verheven staet, u vriend blijve, ten einde van u leven toe, en dat hy in Augustus plaats den breidel van 's wetelids gebied mag aan varden. 'T welk nevens mijal 't volk bid.

5. Gewaad ) Te weeten van detoga; welke, onder de Romeinen eenige soo voeglijk droegen, dat ook de welbekende redenaar, Hortensius, iemand een proces op hei lijf smeer, die in 't verby gaan bem eenige ploojen in sijn staatrok had verzet. Siet Macrobius, 3 B. 13 H. en van de geschikte wijse van kleeden, ontrent deese toga, Quintilian, Onderw. 11 B. 2 H.

Van den toga is ook gesproken, 1 D. 2 17 pag.

6. Augusts plaats ) Neem, Valentijn; die had toen al Tiberius verklaard als navolger: seg dan liever in plaats van Tiberius, of wel sijn soone Drusus. Dog deese wens is t'eenemaal mislukt; aangesien Germanikus, van den wangunfigen Tiberius gevonden sijnde naar Syrien, aldaar met vergif is omgebracht (niet sonder des keisers kennis) van sijn tegenstander, Piso. Tacitus, 2 Jaarb. 608 en volgende H.

## SESDE BRIEF: aan de bovengenoemde GRECINUS.

Hy verfoekliever geholpen als beschuldigd te worden.

Debedroefde Nafu groet Grecijn van Pontus-kust, met een digt-brief, die 'tvoor desen mondeling plagt te doen. Dit 's de taal van een bandijt: mijn digt strekt mij voor een tong: soo mij dat benomen wert, sal ik stom sijn. Gij bestrafte, als 't hooft, de misdaad van u ontfinde makker, en segt darik nog niet na verdienste werd gestraft. Dit schelden van mijn misdrijf is wel waar, maar 't komt te laat: dus hoort gij u bis smalen te staken, aangezien ik schult beken. Doen ik 't gevaar nog mijden kost; had gij mijvoor scherpe klippen hooren te waarfchouwen. Maar, nu ik reeds schip-breuk geleden heb, wat baat mij u onderreting hoe mijn schip hoorde gestuert te werden? Reik mij nu swimmende en af-getrobt liever de behulpsame hand toe, en laat u niet verdrieten mij de hand onder de kin te houden. Dit doet gij ook, en ik bid dat gij daar in volhard: soo wens ik dat u moeder, suster, broeders, en geheel u huis welveren mag: dat al u werk de Cæsars mag aangenaam sijn, waarom gij met hart en monde altijd sijt gewent te bidden. 'T sou schandlijk sijn u ouden vriend in sijn ellende gants

niet behulpsaam geweest te hebben: schandlijk, sijn klink in te halen, niet pal bij sijn pligte blijven, en een schip in nood te verlaten: schandlijk een vriend in fortuin te volgen, en, als 't op 't nijpen komt, te swigten, en geen vriend te willen kennen in tegenfpoet. Soo leefden Pylades en Orestes, Thefeus en Perithous niet met malkanderen. Over welke trouwe vrienden de voorige eeuwen sig verwonderd hebben, en de toe-komende sig sullen verwonderen: welker toejuiching alle schouurgen door-galmen. Als gij dan u vriend uit grooten nood sulter verlost hebben, wert gij ook waardig op de rol van soo grooten mannen gestelt te werden. Gij sijt dit waardig, en vermits gij door u vriend-levendheid lof verdient, zal ik u gediensftigheid niet stil-swiigend ongelooft laten. Gij sult, gelooft mij, (soo anders mijn digt de tijd verduren kan) dikwijl bij de nakomelingen gedreunt werden. Maakt maar, Grecijn, dat gij mij, in mijn val, getrouw blijft, en dat dat vooimennen lang duren mag. 'T welk hoewel gij doet, moetik eger onder 't seil roeien. Want 't kan niet schaden een reinend paard de spoor te geven.

1. Pontuskust ) Het Latijn heeft Euxinus; van welke, 1 D. 60 pag.

2. Bandijt ) Dat hy anders niet gaaven wilde weesen. Siet 3 D. 74 pag.

3. Klippen ) In het Latijn hebr gy de Ceraunia; van welke, 1 D. 152 pag.

4. Pylades ) Sie van deese vier vrienden de Bladwijfer.

## SEVENDE BRIEF: aan de bovengenoemde ATTIKUS.

*Hy vraagt naar den dagelijken handel van zijn vriend. Klaagd over zijne rampzaligheid, en verzoekt zich alleenlijk met de hoop: verzoekende dat hy van hem, gelijk van andere, niet mag verlaten worden.*

**M**ijn brief, u uit 't onvreedsame Getenland toege-  
londen, wil u eerst begroeten, daar na verstaan  
hoe gij 't maakt, en of gij, war gij ook doet, welzorg  
voor mij draagt. En ik twijfel niet of 't geschiet; maar de  
vrees voor onheilen nootfaakt mij dikwijf sonder reden te  
vreesen. Vergef 't mij, bidik, en liet mijn al te groot-  
te vrees over 't hoofd. Die fchipebreuk geleden heeft  
fchrikt voor 't water, fchoon herft is. De vis, die eens  
van de bedrieglijken engel is gequeft, denkt dat onder  
alderhande aas een krommen haak fchuilt. Dikwijf vlugt  
een lam voor een hond die 't van verre fiet, vreesende  
dat het een wolf is, en fchuwt also onwetend zijn eigen  
fchutter. Gequefte leden zijfen zelfs voor 't minfte nip-  
pelen; en een verzaat hart fchrikt voor een ijdele fchadu-  
we. Soo bedenk ik, door fel gewer van de fortuin getroffen,  
niet als droefheid in 't hart. Nu merk ik klaar, dat  
't onheil, mij befchoonen, den koets, die 't houd, ten  
einde fal volrennen. Ik vertrou dat de Goden toefien dat  
mij geen heil gewerde, en dat mijn fortuin niet ligt  
kan werden omgefet. Sij draagforg tot mijn verderte,  
en is nu ftantvaalig en wis in mij te hielderen, daerfe te  
vooren plagt wispelturig te zijn. Geloof mij, foo gij  
mij anders kent voor een waarheid-fpreker, en in mijn  
ongeluk geen leugen baten kan. Eer fultge d'Egip-  
tische koor-fairen, de tijmbloemen op den hoogen berg Hy-  
bla, de vogelen in de lugt, en vis in zee tellen, als ik  
berekenen al de rampen, die mij te water en te land zijn  
voorgekomen. Daar is geen wreeder land-aardte wereld  
als de Geten, en evenwel hebben die mijne ongelukken  
befchreit: dewelke in dien ik u tot gedagtenifse wilde  
befchrijven, 't fou foo groot vallen als Homerus Ilias,  
[ondergang van Troje.] Derhalve beu ik niet bekom-  
mert, om dat ik meen, dat u aangaande leis te vreesen  
is, wiens liefde mij uit duitfen teekenenis gebleken; maar  
om dat alle ellendigen vreesfaght zijn, en mijn deur een  
langen tijd voor blijdfchap is gelooten geweest. Ik ben nu  
de fmeral gewent, en gelijk fteenen doot 't langwijlig wa-  
ter-druppen hol werden; foo werd ik door gedurige ramp-  
flagen gewond, dat er nauwlijks in mij plaats meet is om

iets gefonts te treffen. Meer flijt geen kouter door ge-  
durig ploegen, meer is Appius ftraat niet door wagens plat  
gereden, als mij u hart betrapt is door ontallijke plagen,  
sonder dat ik eenige baat heb konnen vinden. Vele heb-  
ben door eerlijke konften roem bejagt: maar ik onge-  
lukkige ben door mijne konften te grond gefekt. Mijn  
voorig leven bragt ik door fonder finet of op-fpraak: maar  
hier door heb ik, og arm, geen verffchooning gevon-  
den. Een groote mifdaad wert dikwijf door voorbede van  
vrienden gevreesen: voor mij zijn alle vrienden fom ge-  
weeft. Andere vinden in groote fwarigheden baat bij tegen-  
woordigheit: maar ik ben, van de hand findende, door  
een swaars vlag over-rompelt. Wat fou niet fidderen  
voor Cæfars griminigheid, al wegh ftil! Maar ik ben  
nevens mijn banuiffement nog met fcherpe woorden be-  
gtsauwt. 'T vlugten valt te lichter, op bequamen tijd,  
maar ik ben onder 't bulderen van herft winden in zee  
geringelt. Daar'tzee-volk dikwijf een fagten winter heeft:  
trof ik een zee, onftuimiger als Ulyffes met zijn fchip.  
De fikste tou van reis-geuooten had mijn fwarigheid  
konnen verligten: maar dat trouloote tot verriekte fig  
met mijn gerooft went. Een bandijt kan zijn leet betet  
verfeten, op een aangename plaats verwenen zijnde: ver-  
vloekter oord is 'er onder den Hemel niet als dit. 'T heeft  
wijf wat in, nog digt bij zijn vader-laud te wonen: maar  
ik leg op 't eind van de wereld. Upais-laurier, Cæfar,  
verfchaft de bandijten vrede: maar dit Pontus geweest legt  
onder dwang van geburige vijanden. 'T is foer fiju tijd  
mer den land-bou door te brengen: maar de woefte vijand  
belet hier den akker te ploegen. Ecu getempere lugt  
verquikt lijf en ziel: Sarmatie ftat stijf van gedurige  
kou. In foet water heeft ijder fmaak, fonder daarom be-  
nijt te werden: hier drinkten brak moeras-water. 'T  
ontbreekt hier aan alles; maar, mijn gemoet verwint die  
ongemakken, en fet mijn lighaam ook kragt bij. Om  
laft te konnen dragen, moeten 't hoofd stijf in de wind  
fleen: maar wilt gij knieke-bollen, foo fal 't u onval-  
len. Hier nevens belet mij de hoop, die ik heb, dat Cæ-  
fars gramfchap mer 'er tijd kan vermuisen, 't benemen van  
mijn

1. Getenland ) Siet 3 D. 11 pag.
2. Egipfifse ) *Het Latijn heeft Cyniphæ; wegens Cynips, een riviere niet van Egipte, Valentijn; maar van Lybie: volgens het aangeteekende, 2 D. 130 pag.*
3. Hybla ) *Van welken berg, 1 D. 237 pag.*
4. Ilias ) *Het werk van Homerus; gelijk wy aanfeekenden, 1 D. 184 pag.*
5. Appius ftraat ) *Van welke, 3 D. 92 pag.*
6. Herftwinden ) *Het Latijn fprekt van den Arcturus, van welke, 1 D. 92 pag. en van de Pleia: den. Siet 1 D. 77 pag.*
7. Ulyffes ) *In het Latijn word Ithaca genoemd; van welk eiland, 1 D. 278 pag.*
8. Sarmatie ) *Van welke, 3 D. 63 pag.*

mijn leven, en mismoodigheid. Ook geeft gij en weinige vrienden, welker trou in mijn tegenpoet wel gebleken is, mij geen kleinen troost. Volhard, bid ik, als gij begou- nen hebt, en behoud te gelijk mij en dien sijn.

ACHTSTE BRIEF: aan MAXIMUS KOTTA.

*Hy bedankt sijn vriend voor een silvere penning, aan hem gesonden, waar op waaren afgebeeld Augustus en Livia, nevens Tiberius. Hij houdt een gesprek met de beelden, en verwacht van d'selve genade en gunst.*

Mij is onlangs, Maximus Kotta, behandigt, de meda- lie, waar op de Goden, Augustus en Tiberius Cæsar, geslagen staan, en op dat u gift, sijn vollen eis mogt hebben, is Livia bij haare Cæsars gevoegt. Gelukkig silver, en waardiger als eenig goud, 't welk, daar het nog onge- mant kostelijk was, nu Gods beelden draagt. Meer had gij mij niet kunnen vereeren, al waren 't schatten, als door 't senden van die Goden onder mijn gesigt. 'T is vrij wa- te segen Goden te aanschouwen, te denken datse tegen- woorig sijn, en gelijk als met ware Goden te kunnen spreken. Ik beeld mij in dat ik weder te Rome ben, dat ik 't eind van de wereld heb vaer wel geséit, en als voor de- se heels-huids in de stad woonc. Ik sie Cæsars aanschijn, als ik plagt: 't welk ik nauwlijks heb durven hoopen door- gebeden te verwerwen. Nu groot ik de hemelise God- heid als voor heen. Meer, meen ik, soud gij mij niet kunnen geven, als ik weder in mijn land quam. Wat ont- breekt'er nu aan mijn gesigt meer, als allecn't palais? welk gebou, sonder Cæsar, slegt sal wesen. Als ik dit beeld sie, beeld ik mij in, dat ik Rome sie. Want hij drukt mer sijn wesen de gestalte van 't vader land uit. Sie ik qualijk? of siet mij't beeld vergim't aan, en ichtijn het, 'k weec niet wat, te drieigen? Genade, Vorst, die door u deug- den grooter sijn als d'onm eerbare wereld, en kort den toom van u regvaardige wrak. Genade, Cæsar, onverwelkbare eer van onse een, door u wakkerre voorforge geworden we-

reld-voegt. Om de Godheid van u vader-land, dat gij liever hebt als u selve; om de Goden, die nooit voor u d'ooren stopen, om u egt-genoot, d'eenigste die gevon- den kost werden, waardig om met u gepaarte sijn, en die sig na de hoogheid van u Majesteit wel weet te vlijen; om u foons wil, die u in deugden gelijkt, en uit sijn fe- den kan erkent werden u kroos te sijn: en om u neven, wel waard van sulken vader of groot-vader af komstig te sijn, die door u toe-doen slevig aan- slappen na den top van staat; verlijgt en kort een klein gedeelte van mijn straf; ver- gunne een plaats, ver van de Scyts vyand. In gelschik bid ik u, Tiberius Cæsar, naaste aan Augustus, dat u Godheid (soo 't wesen mag) mij hier in begunstige. Soo wens ik, dat eerst-daags 't woeste Duitich-land, van u overheert, verbaast van wesen, voor u triomf-roffen gedagte werde: dat vader Nestors, moeder Sibylles jaden bereiken, en gij lang foon moogt blijven. Verhoor mede, Levia, welwardig om met soo grooten man gepaart te sijn, genadig mijn ootmoedige gebeden. So wens ik dat u man, kinderen, neven, en schoon- dogters met haer kroos, lang en voorspoedig leven, dat Drusus, die u 't vervloekte Duitich-land onrukte, 't eenigste kind sij dage bij u leven verliesen moogt; dat u foon Tiberius, tijdelijk wrak genomen hebbende van broeders om-komen, in 't rood purper mag sege-pralen, op de tiomf-wagen, met een gespan van siccus witte onse- len Beknik dit, o goedertiere Goden, op mijn angstige gebeden.

1. Silver } De Versamelars der aaloude Geldmunten en Gedenkpenningen merken aan, dat by die van Rome het allereerste geld uit koper bestond, en dat het silvers gemunt is, in het jaar 484 van Romes opbou, of vijf jaaren voor den eersten oorlog met de Karthagineners, sijnde het koper geld al geslagen ge- weest onder d'eregeeringe van koning Servius Tullius. Plinius, 33 B. 3 H. Doch was de versameling der Geldmunten aangaat, die vind men self bemind en beyverd in de alleroudeste tijden. Want soo spreekt Suetonius, in Aug. 79 H. van koninglijke en uitbeemse slukken, doorden keiser ongedeeld: en soo spreekt Martialis, 14 B. 12 Sneld. van een yvoiren muntkas, voor sijne goudene Leghpenningen, en voor geen mindere metaalen gewrocht. Ja die beedendaags soo in rop is gevijfeld, dat sy self van koningen en vorsten word goed gekerud en by der hand genoومن, tot overtuyginge van haare blinde verachtens en quaandaardige tegenstrevens.

- 2. Palcis ) Van welke } 1 D. 261 pag.
- 3. Cæsar ) In het Latijn puer. Een woord, te niet alrijd gebruikt ten aanfsen van jemens jaaren; gelijk het is blijkende uit Virgilius, 5, 6 en 9 B. vanden En. en Dio, 60 B. in de woorden van Arria tot Petus.
- 4. Gedraagen ) Op baaren en konstig gewrochte draagtuygen. Siet het aangeteekende uit Florus en Cicero, 1 D. 118 pag.
- 5. Nestors jaaren } Van welke } 1 D. 3 pag.
- 6. Sibilles jaaren } 2 D. 377 pag.
- 7. Drusus } 3 D. 26 pag.

gebeden, en laat mij tets te staat komen darik u Godheden bij mij heb. Op 't aankomen van Cæsar vlugten de vvaar-  
 9 descher mers van 't scherm-plein; maar u tegenwoordig-  
 heid verschafte haar geen kleine genade. Laat mij dan  
 ook te staat komen, dat ik u: 1: aanschijn, soo ver 't mij  
 beuren mag, aanschou, en dat 'er drie Godden bij mij in een  
 huis sijn gekomen. Gelukkig sijnle. die geen af-beeldfels,  
 maar de ware lighamen der Goden selfs aanschouwen mo-  
 gen. 'T welk aansenen mij mijn schaadlijk ongeluk heeft  
 benijd, zoo dien ik nu de conterfeitfels der Goden, die,  
 door konst gewroet, mij toegelonden sijn. In diervoe-  
 gen kende 't mensdom de Goden, die in den hooghen  
 hemel verborgen woonen, en wert, in plaats van Jupit-  
 10 ter, sijn beeldgedient. Eindlijk, draagt dog forge, dat  
 uwe beelden sijn, die ik bij mij heb, en altijd houden

sal, in geen vijandig land verblijven. Want 'k al eer lijden  
 dat mij 't hoofd van den temp gehouwen, en d'ooogen  
 uit de winkels gewroet werden, als dat ik u, o algemeene  
 Godheden, mislen soude. Gij sult de have en 't altaar van  
 mijn toevlugt sijn. U sal ik omhelsen, als ik van gewa-  
 pendende Geten zal omringt sijn; u sal ik als mijn arend-  
 11 standaards en vaandels volgen. Of ik bedrieg mij selve,  
 en vlij mij doorte groote begeerte, of 'k bescuur hoop  
 van gemaklijker balinghschap. Want uwe aansigtcon-  
 trimpelen op de medalie hoe langer hoe meer, en schenen  
 mijn gebed gunstig toegelikt te hebben, ik bid dan  
 dat de voor-gifling van mijn geeft mag waer werden, en  
 Gods gramschap, hoewel regvaardig, een weinig mag  
 bedarcken.

8. Zegepraalen ) *Van de zegepralers wagen, witte paarden, en purpere gewaanden, is gesproken, 1 D. 118 pag.*

9. Swardeschermers ) *Van welke, 3 D. 58 pag.*

10. Beeld ) *Alhoewel het blinde Heidendom geloofde dat hunne goden in den heemel woonden, en dat de beelden, van hen selven opgerecht en gebeeld, slechts hunne gedaantens vertoonden, soo heeft het niettemin ook gemeend, dat gemelde beelden spraaken, sweeteden, en bloedige traanen uitsorteden, ja sich van de ene in de ander plaats bewoogen. Siet Cicero, van de Voorpell. 1 B. Val. Max. 1 B. 8 H. 3, 4, en volg. Voorb.*

*Onderruffchen merk evenwel aan, dat het de godebeelden niet aanbad sonder onderscheid, aangesen sy deselve mede, als viercielsen selde in haare lusthoven, hofzaalen, en binnen kameren: maar alleenlijk als goden eerde, die geene, welke door het priesterfchap plechtelijk waaren gebeeld, gefalft en ingewijd. Minuc. Felix, in sijn Octav. by my 218 pag.*

11. Arendstanders ) *Van welke, gelijk mede van de verdere veldteekenen der Romeinen gesproken is, 1 D. 154 pag. VALENTYN vertaald hier qualijk vaandels; die by de Roomfche niet sijn in gebruik geweest.*

## NEGENDE BRIEF: aan KOTYS, Prins van Thracie.

*Hy prijft hem wegens sijn afkomst; toond, dat het vorfelijk is medeliden te hebben met een ellen-dige, en bid dat hy in een strijdbaar landfchap van overlast mag werden bevrijd.*

<sup>1</sup> <sup>2</sup> **K**otys, Konings kroos, wiens adelijken oorsprong berekent wert van den dapperen Eumolpus; indien u door de fnapagtige fiam ter ooren gekomen is, dat ik hier verbannen leg in een land dat aan 't uwe grenf, soo verhoort, feer goedertiere jongeling, mijn ootmoedig gebed, en help mij soo gij best kunt, want 't staat in u magt. De fortune heeft mij in u handen (waarom ik mij te minder heb te beklagen) geleverd; in dit ftuk alleu mijn vriendfn sijnde. Laat mijn wrak niet tegen een harden ftand flooten, op dat mij 't water niet veilt-

ger mag geweest hebben als u land. 'T is, geloof mij, Konings werk, ellendige te helpen, en 't past ook soo grooten man, als gij sijn. Dit voegtdan een Prins, begaft met soo grooten luk, 't welk, schoon feer groot, egter soo groot nauilijs wesen kan als u edele inborft vereift. 'T vermoge doet fig noit in beter stoffe op, als in 't genadig verhooren van gebeden. Dat's den eifvan doorlugte voorouderen: dat's een werk van adel, die van Goden herkomstig is. Dat's den raad, die u Eumolpus, de dootlegtigfte van u gellagt, en Erigthonius, sijn voorfaad, aan-  
 3 prijft.

1. Kotys ) *Soone van Kotys, koning der Thraken en Geten; van wiens bedrijven en dood Tacitus gewaagd, 2 Jaarb. 66 H. Doch deefe word Kotiso geheeten van Suetonius, in Aug. 63 H. en Horatius, 3 B. 8 Lierd.*

2. Eumolpus ) *Zoon van Neptunus en Chione, de dochter van Boreas en Orisbia; welke Thracie, sijn vaderland, verlaatende, sich in het landfchap Attika beeft nedergelset. Sie vandeeffe mede, 2 D. 302 pag.*

3. Erichthonius ) *Welken gy siet afgebeeld, 2 D. 55 pag. naderhand koning, en uitvinder van het wagen-mennen; volgens het aangezekende, 2 D. 57 pag.*

III, Deel.

O

4. Ge-

prijft. Dit hebt gij met 't Godendom gemeen, dat gij beide oommoedig aangebeden sijnde, genadig hulp plagt te bieden. Wat rede was 'erom de Goden nagewoonte te dienen, soo 't geloof tijdels was datse heeren willen? Indien Jupiter voor gebeden d'ooren slopte, waarom sou voor sijn tempel geslagt-offert werden? soo de zee mij op mijn vertrek geen genade verschafte, waarom dan verzeft Neptuin reuk-offert toe gebragt? Soo Ceres' t' gebed van den arbeidsamen boer in de wind slaat, waarom haer 't in gewand van een vol swijn op-offert? Soo 'er geen wijn om te persen was, is 't onnoodig voor den ongeschlooren Bacchus een bok te keelen. Wij hidden dat Caesar lang heerfen mag, om dat hij soo vaderlijken forgevoort sijn vader-land draagt. Dus maekt de weldadigheid dat Goden een menschen groot geagt werden. Toont gij ook, o Kotsy, een spruit waardig uit sulken stam gesprooten te sijn, u weldadigheid aan mij, die binnen den riug van u heiren verbannen leg. Een mens te behouden, is een vrentig die menschen past, en kan door geen konst beter gunst gelogt werden. Wie vervloekt niet den Leftrygoner Antifates? [mensvraat] of wie vergt de seden van den weldadigen Alcimous? U vader was geen Cassander, geen Ferus kroos, nog nakomeling van Falaris? die Perillus, vinder van de kopere stier, in sijn konst-buk braadde. Maar een prins, soo fier in 't harnas, en onverwinnelijk door wapenen, als onbloeddriftig na de gemaakte vrede. Voegt hier bij, dat het siksleeren van goede konsten u seden scharft, en niet en lijdt datse rou blijven. Geen Koning is daar in meer onderrigt, of heelt meer tijd gespilt aan eerlijke oefening, als gij. Dit getuigen u nigten, die ik, droegenle u nam niet, rond uit verklaren sou, van geen Tracier jongeling gemaekt te sijn.

Dus praalt Tracie op u uimuntend versiant, ten einde Orfeus in dit gewest niet gerekent moegt werden voor d'eenigste digter. En gelijk gy, na den eiv van saken, lust hebt om 't taal in de vuist te grijpen, en de hand te verwen met 's vijands bloed; enaf geregt sijt de worp-speer rustig uit te schieten, en een ros te berijden als een bliksem; soo tragt gij ook, als gy sekere tijd tot 's vaders oorlogs-werk besleete, en 's vijands geweld door u manhaftigheid verplet hebt, om u ledig tijt met geen loome slaap te verquiffen, door digt-konst een onsterflijken naam na te laten, en u onder 't heider gestarnt te te dringen. Hier in is 't dat ik ook eenigstints met u in liefdensband ben: want wij sijn beide diensars van een en de selve Godheid; [Apollo] en ik steke, als digter, oommoedig d'armen toe aan u, die mede een digter sijt, biddende dat ik in mijn ballingschap op uweu bodem trou en vrede mag genieten. Ik ben hier in dit Pontus gewest niet gevlugt om man-slagt of vervloekt mens vergeven. Ik ben niet overtuigt van vals testament maken, en vals segelen van schrift-instrumenten; en heb niets gedaen, dat mij, volgens de wetten, was verboden: maar ik moet egter bekennen dat mijn misdaad swarder is als dit. Dan om niet te vragen wardie sij, seg ik: dat de min-konst, die ik dwaaslijk digte, mijne handen schuldig maakte. Vraagt niet waar in ik mij meer befondigt heb, op dat mijn misdaad alleen onder 't volk den naam houde van 't Min-konst-digt. 'Tij dan wat het sij, Caesar heeft sig genadig aan mij gewrooken: die mij niets als alleen mijn vader-land benomen heeft. 'T welk aangelien ik derve, bid ik, dat uwe geuirschap mij verschaffe, dat ik in deezen oord, waar in ik tegen de borst woone, mag veilig sijn.

4. Geslachtoffer	} Siet	{	1 D. 159 pag.
5. Reukwerk			1 D. 68 pag.
6. Swijn			1 D. 192 pag.
7. Bok			1 D. 192 pag.
8. Leftrygoner			2 D. 382 pag.
9. Antifates			2 D. 382 pag.
10. Alcimous			1 D. 131 pag.

11. Kassander ) Zie hier weder een bataalje onder de Letterfisters. Deese leesen Kafareus en die Kassander. Maar, terwijl hier word gesproken van gens Pheræa, soo brengen sy dese benaaminge op Alexander de Ferere; welke, wegens sijn wreedheid en boosaardigen argwaan, van sijn vrouw en hare broederen in sijn slaapkamer is vermoord. Cicero, 2 B. van de Plicht. 7 H. Val. Maximus, 9 B. 13 H. 1 Voorb. behalven Xenofon, Diodorus, Polyenus, enz. Ondertussen spreken andere hier van eenen Kassandreuus. Alles onklaar en sonder grondslag.

12. Falaris ) Van welken wreedaard, 1 D. 221 pag.

13. Thracie ) In het Latijn terra Bistonia. Siet 1 D. 80 pag.

14. Orfeus ) Welken dichter en luitenisf gy siet afgebeeld, 2 D. 278 pag. en elders.

15. Worp-speer ) Van het uitwerpen der schichten is gesproken, 221 en 217 pag.

16. Dichtkonst ) In het Latijn via Pieria, wegens de Pierides, of Sanggodinnen. Siet 1 D. 115 pag.

17. Segelen ) In het Latijn heeft men tabella, filum en gemma. Ziet het aangeetekkende, 1 D. 88 pag.



## THIENDE BRIEF: aan den dichter EMILIUS MACER.

*Hy maakt hem hunne onderlinge vriendschap indachtig, en bid dat hy in deselve doch wil volhardem.*

1,2 **K**ont gij, Macer, aan 't segel van desen brief wel sien, dat hem Naso aan u schreef? en, soo 't segel met mijn ring gedrukt, den schrijver niet ontdekte, aan 't schrift niet merken, dat ik 't geschreven heb? Zijtge dit door langheid vóntijd vergeten. eu u segt die oude ken- teeken kuint. Schoon gij mijn segel en hand te gelijk vergeten sijt, past slegs darge mij niet vergete, voor wien gij hoort sorg te dragen, of, om dat wij lang bij malkander- reu gewoon hebben, of, om dat mijn vrou van u maagch- ap is, of om de digt oefening, die gij wijslijker wist te be- steden als ik, eu u niet te befondigen, als 't hoord, met minne-konst. Gij trompet d'oorlogen die op 't wek van den onsteiflijken Homerus vervolgen, op dat den Tro- jaanfen krijg voltooit werde. Maar Naso, te onvoorsigig, kreeg om 't maken van sijn Vrij konst suir meester-loon, Eevenal hebben digtersten heiligdom met malkanderen gemeen; schoon wij jidert een bijsondere digt-koers hou- den. Waar aan ik vermoede, (schoon ik ver van u ben) dat gij denkt, eu genegen sijt mijn swarigheid te ver- ligen. Onder u geleide vertrokken, door-sagen wijde heerlijke steden van Asie, en leede ik Sicilie kenneu; sag ik de lugt brand-glimmen van Etna's vuir, dat den reus Tifoeus, onder den berg begraven, uit sijn kaken blaast: als mede 't Heuneesse meer, den stink-ool van de Fali- ci eu 't gewest daar sig de revier Anapus met de Ciane 3,9 vermengt: Niet ver daar van daan d'Arethusa, die, vlugtig

12 voor Alfeus, nog ten huidigegen dage onder zee en land heen sluipt. Hier heb ik een groot gedeelte van een jaar door ge- bragt. Helas hoe veel verschilt dat land van Geren? En wat klein gedeelte is dit van de dingen die wijt samen hebben gesien, doen gij mij de lange reis met kors- wyl kortte. 'T sij dat wij met een geschildere jagt door zee buiiden, of met de speel-wagen schichtig door snor- den. Dikwijl viel ons de tijd te kort door 't kuoddig kouten, eu wieden meer woorden den hals gebroo- ken, als sappingsteden. Dikwijl viel onse praat lan- ger als een volsage soomestendag. 'T is al wat te seg- gen, 't samen in zee gevar geweest, gelijk de Zee Go- den om hulp gebeden, gelijk ernstige dingen verhan- delte hebben, en kortswijl, die wij ons niet hoeven te schamen, dat wijse verhalen kunnen. Soo gij dit 't aller uren, schoon ik van kant ben, ingedagen hebt; soo sal ik voor u ooggen sweven, of gij mij sels sagt. Want, schoon ik in den uitersten hoek van de wereld ben ver- schooven, onder 't noorder-gestarte, dat altijd bove zee blijft; zo heb ik u evenwel alitj voor oo- gen, en in 't hart, 't welk mij alleen vrij staat, eu spreek met u hier in dit kilgewit. Hier sijt gij dikwijl, al weet gij 't niet, gij sijt af-wesend tegenwoordig, en komt midden uit Rome in Geten-land voor mijn segt- Set mij dit betaalt, en sijt mijner 't uwent, vermits dat land gelukkig is, altijd gedagtig.

1. Macer ) Van welken, 1 D. 166 pag.

2. Segel ) Van het beeldwerk, geset op de segel-ringen, is gesproken, 3 D. 13 pag.

3. Trojaanfen ) Gelyk wy aantekenden, 1 D. 166 pag.

4. Asie

5. Sicilie, Trinacris

6. Etnaas

7. Tifoeus

8. Euneesse, Pergus

9. Faliçi

10. Ciane

11. Arethusa

12. Geten

13. Geschilderd jagt

14. Speelwagen, effedum

3 D. 6 pag.

1 D. 63 pag.

1 D. 104 pag.

1 D. 104 pag.

2 D. 140 pag.

2 D. 141 pag.

2 D. 141 pag.

2 D. 148 pag.

3 D. 11 pag.

1 D. 150 pag.

1 D. 164 pag.

## ELFDE BRIEF: aan zyn oon RUFUS.

*Hy betnigd sich noch dier verplicht te sijn, en bid de goden, dat sy hem naar verdiensse loonen.*

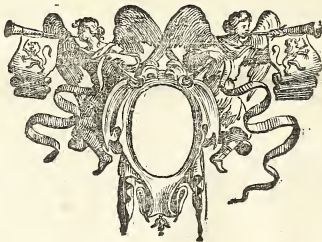
**N**aso, ongelukkig digter van de minne-konst, send u, Rufus, dit werk, dat hij in 't kort heeft af- gesat: om te toonen, dat ik, schoon op 't eind van de wereld van u verschooven, nog om u denke. Eer wens

ik dat mijn naam verijdele uit de geheugnisse, als dat ik uwe trouwe liefde sou vergeten. Eer sal ik dese ziel wed- der in de ijdele lugt uit-geeuwen; als u weldaad met ondank beloonen. Ik noem een groote weldaad u tranen,

die gij over de wangen stortte, toen de mijne door harten-wee gelijk als gestolt en bevrozen bleven. Een groote weldaad noem ik den troost, die gij te gelijk mij in mijn droefheid, en u selven gaaft. Mijn wijf is wel uit haar selve prijslijk, maar wert nog beter door u vermaninge. <sup>3, 2</sup> Want 't geen Castor was van Hermione, en Hector van Julius [oom, ] dat sijt gij tot mijn verheuging van mijn huis-vrou: die sig be-ijvert om u gelijk te sijn in deugd, en mer haar goet leven laat blijken datse van u geslagt is. Daarom doette nu volkomender door uwen raad, 't geen sij sonder eenige aanprikling sou hebben gedaan. Een stuks ros, dat om den krans in de baan moet tennen, sal schijntiger door-steken, als gij 't aanoedigt. Hier nevens volbrengt gij trouw en vlijtig 't geen ik van kant sijnde u op-legge, en laet u mijn last niet te moeilijk vallen. Og, wilden de goden, aangefien wij onvermogen sijn, u dit vergelden: en sij sullen 't vergelden, soose anders werken van liefde in agt nemen: en gij, Rufus, al d'eer vant 't land van Fundi, tot soo deugtsamen ziel lang een gesont lighsam houden moogt.

1. Kastor ) Broeder van Helene, en dus oom van Hermione. Sie van deese, 1 D. 80 pag.
2. Hector ) Broeder van Kreuse, en dus ook oom van Julius, of Askanius. Siet 1 D. 34 pag.
3. Krans ) Het Latijns heeft palma: want men gaf de palmtak aan de wagenmemmers, volgens het aangeteekende, 1 D. 173 pag.
4. Fundi ) Een zeefteden van Kampanie, niet verre van Kajeta, op den Appijen wege. Strabo, 5 B. Horatius, 1 B. 5. Berispd. Silius, 8 B. vermaard wegens goede wijn. Martialis, 13 B. 15 D.

Einde van het Tweede Boek.



DE

## BRIEVEN UIT PONTUS

Van

## PUBL. OVIDIUS NASO.

## DERDE BOEK.

## EERSTE BRIEF: aan zyn Huisvrouw.

*Hy beschrijft de woestheid van zijn verblijf, en wenst om een gemakkelijker wooning. Vertoond, dat sy, als echtgenoot, by gelegenheid, daar in behoorde te werken; wijfende haar na de keizerinne Livia.*

3,2 **O** Pont Euxin, alder eerst door Jafons roeiers be-  
plonst, een land, dat nooit zonder wreede vijand,  
nooit sonder kou is, sal wel ooit de tijd gebooren  
worden; dat ik Naso, gelast na een min vijandig oort  
te verhuifen, u verlaten zal? Moet ik nu altijd in dit  
3 Barbaris land leven, en onder Tomitaansse aarde begraven  
worden? met u verlos en vrede, Pontus gewest,  
dat de geburige vijand met gewinde rossen betrappelt,  
soo bij u eenige vrede is, met u verlos fou ik wel willen  
seggen, dat gy't snootste deelsijt van mijn bittere ballings-  
schap, en dat gy mijne ellende verwaard. Nooit siet gij de  
4 lente met een bloem-krans op't hooft, nooit maaiers  
met naakte lighamen: nooit reikt u den herfst-druif tros-  
sen toe; maar gij voelt in al u getijden onverdraaglijke kou.  
U zee is be-ijs-korft, en doet dikwijl de vis onder een  
bevroofte solder swemmen. Ook hebt gij geene fontein-  
nen, als die bij na zee-water opspuiten, onseker of die  
vogt gedrooken, den dorst lest of meer verwekt. 'T vlakke  
veld is ijs, en dun beset van geboomte, en dat nog onvrugt-

baar, soo dat't land een andere zee gelijkt. Geen gevo-  
gelte queel'er, als, bij gebrek van geboomte, hees-  
strand gevogelte: dat zee water door de schorre strot gult.  
Op 't vlakke veld vind gij in't wild alsem en bitter kruid,  
na den aart van't land op geschooten. Hier bij komt de  
nood, soo om dat de vijand onse stads muir beplonst,  
als om dat hij sijne pijlen met vergift-vogt bestrijkt:  
dat dit gewest ver van honk, en soo ongereet om te beteif-  
sen is, dar'er niemant, te voet of te sloop, veilig komen  
kan. Dus is't geen wonder dat wij, een einde soekende  
van dese ellende, heftig aan honden om een ander land te  
bekomen; maar meer te verwonderen, huis-vrou, dat gij  
u vlijt niet aanwend om dit te verkrigen, en traen sporen  
kont om mijne onheilen te beschreien. Vraegt gij, wat gij  
doen sult? Soekt maar dit selve: en gij sult vinden,  
soo gij't degelijk soekt. U goeden wil is hier niet genoeg:  
maar gij hoort soo te willen, dat gij iets verkrijgt, en, om  
dat ic verwerven, 's nags niet van beduiis te konnen ruf-  
ten, .

1. Euxin }  
2. Jafons } van welke } 1 D. 60 pag.  
3. Tomitaansse } } 1 D. 26 pag.  
4. Naakt ) } 3 D. 1 pag. en elders.  
*Het is aanmerkelijk, en het schijnt beden voor onse landslieden ongelooflijk, dat de aanlode  
meerdereels, soo in het veld als elders, naakt en ongekled hebben gearbena. Plutarchus, in Kato, de oud.  
Viktor, in Cincinnat. Servius over Virgyls 1 B. van den Landbouw: behalven Heliodus, &c.*

*Alwaarom ook lieden van aansen en vermoogen met bloote voeten voor de dag quaamen, om onver-  
binlerd en met meerder spoed konne saaken te konnen uitvoeren. Horatius, 2 B. 19 Br. spreekende van  
Kato Suetonius, in Neron. 5 H. behalven Filostratus. Klemens Alexandrijn, en Musonius, by Stobens.  
Waar uit ons een vraagstuk voorkomt, te weteen of de Heere CHRISTUS door zaands ongevoel,  
of met bloote voeten wandelde? Doch men antwoordt, dat by niet onwaar/schijnlijk is geschoeid geweest.  
Siet Lucas, 3 H. 16 versf. by Binëus, spreekende van der Hebrëen schoenen.*

5. Vergiftvocht ) Van de vergiftigde pylen der Pontisse volkeren, spraken wy, 1 D. 143 pag.

ten. 'K geloof dat'er vele sijn, die mij't goede gunnen: want wie fou mij soo wangunftig sijn, die wensde dat ik in mijn balingfchap dus ontruff werde. Gij hoort voor mij alle uwe kragten van lighaam en ziel naag en dag in te spannen: en, schoon mij andere behulpfaam sijn, om dat gij mijn egt-genoof sijt, de vrienden te verbluffen, en vooruit te trekken om ufaak uit te voeren. 'K heb u in mijne boekjens een grooten lof-tijtel gegeven, u noemende een staal van een goede huis-vrouw. Siet toe dat gij daar van niet ont-aard, en mijn lof-tuiging niet vals doet blijken, om't eeuwig werk van u naam niet om ver te stooten. Want, schoon ik over u niet en klaag, sal nogtans de faam, al fweeg ik, klagen, indien gij niet behoortlik voor mij forge draagt. Mijn ongeluk heeft mij voor't volk ten toon gefteft, en mij beter doen kennen, als voor heen.

6 Kapaneus wiet bekender, toen hij van den bliksem was ge-  
7 slagen: Amfiaräus, nadat hij met paard en wagen in d'aard  
8 verfonken was. Had Ulyffes soo euvel niet gefuk-  
9 kelt, hij had foo bekend niet geworden. Filoketes kreeg  
een grooten naam, om sijn wonde. Soo kleine perfoonen  
onder zulke groote helden plaats mogen hebben, maakt  
mij mijn ruine ook vermaard. Ook lijden mijne wer-  
ken niet dat u naam onbekent blijve, waar door gij een  
10 tijtel hebt die niet hoeft te fwigen voor de Cooffe Bar-  
ris. Daarom, al watge foud mogen doen, gij fult altijd  
u rol voor een groote menigte fpielen, en in tegenwoor-  
digheid van vele geuigen den naam dragen van een man-  
liedende huis-vrouw. Geloof mij, foo dikwijf gij in mijn  
digt-werk geprefen wert, vraag den lefer of gij dien lof-  
waardig sijt. En, gelijk ik mij voor laat ftaan dat'er vele  
sijn die u om die deugden goertunftig sijn; foo fynet ook  
niet weinige die uwe manieren van doen fullen willen fwart  
maken. Maar doet gij 't beste, op dat de nijt van dit volkje  
niet kan uit-ftroogen: dit wijf is traag in 't bevorderen  
van de behoudeniße van haar ellendige man: en maakt  
dat gij alleen mijn krankan wagen ment, dewijl ik be-  
fwijke, en daar toe kragteloos ben. Ik neem in ftervens  
nood, en dood-fnakkende, mijna toevlugt tot u, als mijn  
Arts, en bid u om hulp. Bewijft mij nu, terwijl gij  
kloeker sijt als ik, 't geen ik u fou bewijfen foo ik fter-  
ker was. Dit's den eis van onse egte liefde, trou ver-  
bont, en u deugdlike egt-genoofs feden. Dit sijt gij ver-  
fchult aan ons huis, waar in gij mede een lit sijt, dat

gij 't felve niet min met dienften als met deugtfamheid  
voorftaat. Gij moogt doen wat gij wilt, huis-vrouw, foo  
gij u niet loffijk en quijt, niemand fal konnen gelooven dat  
gij met de kuiffe Marcia verkeert hebt. Dese dankbaar-  
heid ben ik niet onwaardig, en gij kont niet feggen, (foo  
11 gij de waarheid wilt bekennen) dat gij mij die gants niet  
verfchuldigt sijt. Dievergelt gij mij wel overvloedig, en 't  
quat gerugt heeft, al wil het, op u geen vat. Maar doet  
evenwel bij u voorige weldaden dese eene, dat gij mijne  
ellende ootmoedig loekte verbidden. Doet u best, dat ik  
in een min vijandig gewest mag verplaatf werden: dan  
fal u weldadigheid allen 't halve volkomen sijn. Ik ver-  
foek wel wat groots, maar iets, waarom gij biddende, haat  
nog nijt kont op den hals halen; want, schoon gij niets op  
doet, gij hebt af gewefen, geen hinder verwtigen. Ver-  
gijmt op mij niet, dat ik u foo dikwijf met mijn digten  
bidde, om te doen, 't geen gij doet, en u felsen als een  
12 staal na te volgen. Kloeke helden plagt een trompetter  
nog moet in te blafen: en een Veld heer dappere soldaten  
in 't vegten aan te moedigen. U deugtfamheid is  
bekent, en 't allen tijde klaar bekeken; maar laet u  
gededaden van deselve niet verbluffen. Voor mij hoeft  
gij niet in de vuift te nemen een Amazoonfse heir-bijl, of  
13 een halve maan-fchild aan de linker elboog. Godt Au-  
gustus moet gij bidden, niet om zijn vriend te werden,  
maar om zijn gramfchap wat te verminderen. Kont gij  
geen genade verwerven, u tranen fullen die winnen: of  
hier, of nergens door, kontge de Goden tot medogbe be-  
wegen. Aan tranen hoeft het u niet te ontbreken, als  
gij maar mijn ellende voor oogen hebt: een fchet-fontein  
verfchaft u u rampfalie man. En, gelijk ik doortgans  
ellendig ben, zo kunt gij ook, meen ik, altijd wel fchriem:  
dit is 't goed dat u mijn fortuin verfchaft. Soo gij ('t  
welk ik bidde neen) mijn leven door u dood moef koo-  
pen, hadge Alceftis Admetus vrouw tot een voorbede. Pen-  
14elope foudge na te volgen, foo gij als egte-vrouw door eer-  
15 lijk bedrog 't fterk-aan-loopen van geftruwilde vrugeloos  
16 maken. Soo gij den geest van u geftruwilde man ter helle  
wilde volgen, Laodamia fou u de hand geve. Woud gij  
17 u felve verbranden op den lijktapel van u man, foo moeft-  
ge Evadne voor oogen hebben. Hier komt geen dood  
18 of Penelopes webbe te ftaa: maar gij moet Livia, Augu-  
19 ftus huis-vrouw: felfs bidden, die, met hare deugtfam-  
heid

- |                |   |                     |
|----------------|---|---------------------|
| 6. Kapaneus    | } <i>Van welke rampfalie</i>                                | } 2 D. 261 pag.     |
| 7. Amfiaräus   |   |                     |
| 8. Ulyffes     |   |                     |
| 9. Filoketes   |   |                     |
| 10. Cooffe     |   | 1 D. 259 pag.       |
| 11. Marcia     |   | 3 D. 83 pag.        |
| 12. Trompetter |   | 2 D. 9 pag.         |
| 13. Heirbyl    |   | 1 D. 19 en 159 pag. |
| 14. God        |   | 1 D. 206 pag.       |
| 15. Alceftis   | } <i>Van deefe fpraken wy meermalen: Siet de Bladwyfer.</i> |                     |
| 16. Penelope   |   |                     |
| 17. Laodamia   |   |                     |
| 18. Evadne     |   |                     |
| 19. Livia      |   |                     |

heid te wege brengt, dat de voor-ouders dese een in huis  
 leven niet verbloffen; die, met yvens schoonheid, en  
 20 Juno's seden begaift, alleen waardig is bevonden om met  
 een God gepaard te zijn. Wat sijte bedeeft en bechroomt  
 om bij haar te gaan? 'T is immers geen God vergete  
 21, 22, 23 Prothe of Medea die gijte verbidden hebt, nog Danäus  
 kroos, nog wreede Clytemnestra, nog Scylla, die met haar  
 24, 25 honden onder-liff de Siciliaanfse zee doet fidderen, nog  
 26, 27 Circe, bekend door haar vorm veranderden, nog Medusa  
 met haar gekliste fang-paauk, maar een Princes, in  
 welke de verhevende Fortuin door bliken datse oogge  
 heeft, en vallijk van blindheit wert betrigt. Als welke  
 de wijde wereld van 't ooft tot het weste niets heerlijker  
 heeft, uitgefondert Caesar. Kieft om haar te bidden be-  
 quame tijd, en neemt die dikwijl waar; op ongelege  
 tijd fultge paffen agter te blijven. De God fprak en geven  
 niet alijd heilig onwoord: selfs de tempelen staan niet  
 altijd open. Als den staat van Rome fal wesen, gelijk  
 ik gis datze nu is, dat geen burger van droefheit hoeft  
 28 de tronij te rimpelen; als Augustus hof, te vereeren  
 29 met blij gefchal, als 't Kapitool na ijdeis wens, vol vreug-  
 de en vrede fal zijn; dan wens ik dat de Goden geven dat  
 gij gelegenheid moogt krijgen om bij Livia te komen, en  
 u inbeeld dat dan u gebeden iets kunnen uit werken. Maar  
 soo Caesar met iets roots befis is, stelt u voornemen uit,  
 en wagt u mijn hoop door 't verhaften om ver te flooten.  
 Vorder laft ik u niet, dan dat gij verneemt en wagt tot datse

't minste te doen heeft: want gij heeft naulijks tijd om 't lig-  
 hamt te beforgen. Als op 't Raaduis ver gaderd fal wesen  
 den agtbaren Raad, dan hoort gij onder andere mede door  
 te dringen. Als gij gelegenheid hebt om Juno [Livia]  
 onder d'oogen te komen, maakt dat gij gedenkt voor wat  
 perfoon gij te fpreken hebt! Beweert mijn misdaad niet:  
 een quade zaak moet verwegge werden: maar fpreekt niet  
 anders als ootmoedige vler taal. Daar op fultge anftonts  
 fchreijen, demoedig haare onfterflijke voeten omhellen,  
 en niets anders verfoeken, als dat ik uit dit land van wreede  
 vijanden mag verplaatf werden, en 't mij genoeg mag zijn  
 dat mijn ongelijk mijn vijand is. 'K bedenck wel meer be-  
 weeg-redenen, maar gij fult door wrede ontoetent met u be-  
 vende mond selfs dit gebed naauwelijks kunnen uitbrengen.  
 Ik gis dat u dat geen fchade fal doen: laar haar flegts mer-  
 ken dat gij haar Majesteit geweldig hebt ontfien. Ook fal 't  
 u niet hinderen dat u gebed, door 't fchreien, pas half ge-uit  
 wert: want fomtijds tranen foo veel wigts hebben als woort-  
 den. Taft ook dat gij tot u voor-nemen waar neemt een ge-  
 lukkigen dag, bequame uur, en voorfpodig voor-teeken;  
 tot dien einde fultge eest, vuir op de heilige autars aan-ge-  
 fteken zijnde, die groote Goden reuk-werk en fuitvere  
 wijn toe brengen. Van welke gij voor al God Augustus,  
 30 31 32  
 zijn egt-geuoet, en God-vruchtig kroos fult aanbidden.  
 Og of liju, na haare gewoonte, genadig verhoorden, en  
 u bedrukt fchreien met vriendelijke oogen aan-fagen!

20. Begaaft) *Alwaarom men ook was gewoon in de beelden der godinnen, selfs op de Gedenkmunten, het weefen van de eene of de andere keiferinne te doen aanschouwen. Siet een voorbeeld hier van by Statius, 5 I B. der Meng, 1 D. fprekende van de overledene Priscilla.*

21. Prokne  
 22. Medea  
 23. Danäus krooft  
 24. Klytemnestra  
 25. Scilla  
 26. Circe  
 27. Medusa  
 28. Augustus hof)  
 29. Kapitool  
 30. Autaars  
 31. Reukwerk  
 32. Wijn

*Welke alle zijn afgebeeld,  
 behalven de vierde,*

- { 2 D. 176 pag.  
 { 2 D. 194 pag.  
 { 1 D. 70 pag.  
 { 1 D. 211 pag.  
 { 2 D. 373 pag.  
 { 2 D. 380 pag.  
 { 2 D. 125 pag.

*Op den Palatijnfien berg; volgens het aangeseekende, 1 D. 261 pag.*

*Siet de Bladwijfer.*

## TWEEDE BRIEF: aan AUREL. KOTTA.

*Hy verbeft de tronw van deezen balsvriend, en verfekerd hem dat sijngeluegenis niet fal ver-  
 gaan, indien het gefebrevene eenigfins in weefen blijft.*

**D**e groet en't heil, Kotta, dat gij van mij gefonden  
 leeft, bid ik dat u na waarheid ongefonden en toe-  
 gekomen mag zijn. Want dewijl 't u wel gaat, vermindert  
 gij feer mijn quellagie, en maakt dat van mij een grooter  
 gedeelte behouden blijft. En daar anderen mij al-vallen  
 en mijn gefot wrak verlaten, blijft gij mij allecu als

een vast anker bij Dus neem ik u liefdenspligt in dank-  
 aan, en vergeefte die geene, die met mijn fortuin mij  
 begeven hebben. Den blikfem die een mens allen treft,  
 verfchikt'er meer als een, en een geheel gefelſchap  
 plagt te fidderen als'er een van't felve getroffen is: en  
 doen de wand van mijn huis ftoot en waggelde om in te  
 flo-

1. Anker) *Op wolk eene wijfe het leven by een ſchipvaars werd vergeleken, hebben wy meermaalen ge-  
 ſien; als, 3 D 69 pag.*

2. Lijk:

stotten, vlogtte der ijder uit door schrik. Wat bloede loer schuw geen sieke die besmettelijk is, uit vrees dat sie hem mede sal aanhangen. Sooben ik ook van eenige vrienden, niet uit haat, maar door te groote schrik en vrees, verlaten. 'T ontbrak haar aan geen sieke en pligtige toegenueghenheid, maar sy ontfen de Godeu die op mijn vergrimt waren. Daarom konnen sij soo met regt geen ondankbare, als wel voorstigige en bevreesde vrienden genoemt werden. En mijn goetharigheid verontschuldigt de waarde vrienden, en maakt dat sie van mij in geene stukken beigt werden. Laeste met die vergifnis te vrede sijn, en, my zelfs tot getuige hebbende, bewijzen dat haare manieren van doen verschoont werden. Maar gij weinige doet loslijcker, die het voor schande keurt mij in den nood niet bij te staan. Daarom sal ik uwe weldaden onvergouden niet eer in 't vergeetboek schrijven, als dat ik, op dclijk-stapel verbrand, in as sal verandert sijn. Dit's mis, ik sal die nog na mijn dood vergelden, soo anders mijne schriften van de late nakomelingen gelefen werden. De doode lighsamen moeten op lijk-stapels werden verbrand: maar naamen en eer ontslippense. Thefeus en Pylades sijn mede gestorven, maar beide levenze nog, ter cere van haare trouwe vriendschap. Soo sulst gij ook van de late nakomelingen geloofst, en door mijne schriften met een heerlijken naam vereest werden. Sels de Sarmaten en Geten hebben u: hier reets leeren kennen, dit woef volk keurt soo trouwe harten voor goet. Doen ik onlangs u: deugtsamheid op-haalde, (want ik heb Geets en Sarmats leeren spreken) antwoordte de sekeroud-man, die't onder 't geselschap stont aan en hoorde, aldus: vriend, wij weten ook wel van vriendschap te spreken, die hier ver van u hand aan de kille Donau woonen. Daar iseen gewest in Scytie, wel eer Tauros genoemt, en niet ver van Geten-land gelegen: daar ben ik, niet tot mijn leet-welen, gekipt. Die land-aard dient de Taurisse Diana. Daar hebt gij nog heden haaren tempel; op hooge suilen verheven, waar in men met veertig trappen op-gaat. Men segt dat daar in gestaan heeft 't heilig Diana's beeld, en staat nog heden, om u twijfling te benemen, de grond-voetsonder't beeld. En den altaar, die van wit marmar was gemaakt, staat nog, mer bloed bestort, rood gekakelbont. Een nooit getroude Nonne, die in adel al't Scytis vrou-volk over-trefst, bedient daar 't offer. D'offehande geschiet, volgens d'instelling der voor-ouderen, in deser voege, dar vremdelingen door 't waas van dese Nonne gellagt werden. Kouing was daar Thoas, een doorlugte Vorst in 'r land ontrent 't meir Meotis, en de vermaerste Prins die op d'Euxinse kusten wiet gevonden. Terwijl hij regeerde segtmen dat sekere Ifigenia d'oor delugt quam vliegen, die men geloofst dat Diana in een wolk, mer een ligt windtjen door de lugt gedreven, hieraan land sette. Dese had over desen 'r mpel na gewoonte lange jaer als priesteresse d'opper toe-sigt, en slagte tegen de borst het droeve mens-offer: als wanneer twee jongelingen te sloop daar belandden, en uit traden op onse strand. Sij waren even oud, en hadden malkander even lief: de ene was Orestes, den andere Pylades genaemt, welker naamen nog heden door de saam wel bekent sijn. Dese wierden anstons bij het altaar van de onbermhartige Diana gebragt, beide met de handen op den rug gevleugelt. De Gricke priesteren besproeide de gevangens met wij-water, om haare blonde hooften met een lang slag-offer-windsele om-woolen. Terwijlse 't offer-tuig klaar maakt, haar hoofd mer eene priester-band bewint, veele oorsaken van uitsel soekt, sprak sij: ik ben, joojgelingen, vergeeft het mij, niet wreet van aard; maar doe offerhande, immers soo straf en wreet als de natuur van dit land, Dit 's de kerk gewoonte van dit volk, maar, uit wat stad komt

2. Lijkstapels
3. Thefeus
4. Pylades
5. Sarmataen
6. Geten
7. Donau
8. Scytie
9. Tauros
10. Diana, de Taurisse
11. Suilen
12. Trappen
13. Altaar

*Siet van alle deese, dikwijls aangeeteekende, de Bladwijfer.*

14. Nootgetroude ) *Het Lasijn spreekt van de taxa, of bruilofstoots. Siet het aangeeteekende, 1 B. 27 pag. en elders.*

- |                        |   |   |   |               |
|------------------------|---|---|---|---------------|
| 15. Thoas              | } | <i>Van welke</i>  | } | 1 D. 27 pag.  |
| 16. Meotis             |   |   |   | 3 D. 40 pag.  |
| 17. Euxinse            | } |   |   | 1 D. 60 pag.  |
| 18. Ifigenie           |   |   |   | 2 D. 327 pag. |
| 19. Jongelingen        | } | <i>Dit geval is ons mede verheld in het 2 B. der Brief. uit Pont. 3 Br. pag. doch is aangeeteekend, 1 D. 147 pag.</i> |   | 1 D. 62 pag.  |
| 20. Diana, Trivia      |   |   |   | 2 D. 22 pag.  |
| 21. Wywater            |   |   |   | 1 D. 115 pag. |
| 22. Slachtofferwindfel | } | <i>Van welke</i>  |   | 1 D. 115 pag. |
|                        |   |   |   |               |



21 Komt gij dog, of waar heen was 't gemunt met u ongelukkig schip? Hier op geantwoord zijnde, verflond de God-vrugte maagd dat lands lieuen uit haar vaderlijke stad waren, en seide: een van die beide moet'er sneuvelen tot slag-offer, en d'ander kan nafsijn land trekken, om de zijding hier van te brengen. Pyldes, willende sterven, laste Orestes sijn lieve vriend, heen te trekken: maar hij sloeg 't af: soo datse met geweld krakeelden, om d'een voor d'ander te sterven. Dit was 't eenigste waar in sij over-hoop leiden: voor de rest was een cendragtig en vreedzaam paar. Terwijl dees' jongelingen dus heerlijk door uitmuntende liefde krakeelen, schreef sij een briefsom aan haaren broeder te bestellen. Aan baar broeder gaffte iets te belasten, en die 't gegeven wiert (beschouw eens's werlds luk) was haar broeder selfs. Doen roofdenste aantsonts Diana's beeld uit den tempel, en flooven heimelijk met haar schip over de groote pekkel-plas. Dese wonderlijke liefde van de jongelingen, schoon 't soo veelje-

ren verleden is, heeft nog tot op den huidigen dag in Syyrie een grooten naam behouden. Na 't verhaal van dit gemeenen praatie, presente alle die getrouwe daad en liefde. Hoe! kan zelfs in dit gewelt, dat sijns gelijkt niet heeft van woekte inwoonders, den naam van vriendschap de Barbare herten bewegen! Wat hoort gij dan, die te Rome geboren sijt, te doen, als selfs de vervloekte Giten door sulke daden beweegt weiden? Hier bij komt, dat gij altijd goederrieten sijt, en u logen adel blijkt uit u goede seden, die Volcius, waar van u den naam van vaders sijde herquam, en Numus van moeders wegen, niet loghenen konnen, met hunne wijzen van leven over een te komen: die voor eerlijk bekend staan, door de bij-naam Cotta, vereert aan u geslagt, dat u gesturven was, waart gij niet over-gebleven. O man, welwaardig van soo doorlugten geslagt afkomstig te sijn, gedenkt dat het zulke degelijke mannen past, een verongelukt vriend, uit den nood te helpen.

23. Krakeelen ) *Vergelij dees liefdesstryd met die van Euripides, in sijn Taurische Ifigenie, onder andere mede vertaalscht en berijmd door vader VONDEL.*

24. Roofdenste ) *Van het weggevoerde beeld spreken wy, 1 D. 209 pag. en 2 D. 423 pag.*

25. Rome ) *In het Latijn, urbs Aefonnia: soek de Aefonnes, in de Eladyser.*

26. Volcius ) *Valefius (naderhand is deeze geslachtsnaam veranderd in Volusius en Valerius) een voor-naam Sabijner, welke met koning Titus Tairius, en andere Sabijners binnen Rome sich nederzette.* Dionys de Halikarn. 2 B. 48 H. en Plutarchus, in Poplicola.

27. Numa ) *Van welken deugdzaamsten koning is gesproken, 2 D. 408 pag.*

28. Kotta ) *Een Sabijnse toenaam, in het stambuis der Aurelien; ook op de Burgermeesterlijke Geldmunten bekend, by Goltzius, Fulv. Ursinus, enz. Siet Kantelien, in sijn Roomse Staat, 2 B. 4 Verhand. 4 H.*

## DERDE BRIEF: aan FABIVS MAXIMVS.

*Verteld hem op welk een wijze de Minnegod hem verscheen, en wat by met dezelve verbandelde.*

1 Soog tijd liebt, Maximus, o blinkende star van Fabius geslagt, hoor goetgunstig 't geen u verbanne vriend u in 't kon voor draagt, en verhaalt 't geen hij heeft gesien: 't sij dit was de schim van een lighaam, of een waar gesigt, of droom. 'S nachts, als de maan scheen in mijn vensters, die wederijds op stonden, in sulken kragt als sij gemeenlijk ter halver maand schijnt, lag ik in slaap, die een gemeene forg-vaag is, op mijn leger-koets loom uit-getrickt:

als wanneer schielijk de lugt met vleugels besweept begoft te ruisen, en mijn venster verwaait wat begoft te kraken. Ik rees verchrikt mijn hoofd op de linker arm, en schoot door verbaasheid uit den slaap. Daar stont de Min-God, niet soo schoon van gelast als voor desen, houdende met sijn linker-hand, bedrukt, mijn linker ahorne beddeschraag vast. Om den hals had hij, nog keten, nog 2 haar-brand op 't hoofd, nog 't haar foo sierlijk gekamt als 3 voor

1. Fabius ) *Van het stambuis der Fabien is gesproken, 3 D. 81 pag. Doch wat haaren naam aangaat, die was eerst Fodien; van fodere, graaven: het geene sag op een aloude wijze van jagen, waar in men de wilde dieren in gegravene kuilen detele strompelen. Plutarchus, in het leven van Fab. gelijc al is aange-teekend, 2 D. 83 pag.*

2. Beddeschraag ) *O my! is dat lacchen! maar, hoe kom 'er toe, mijn goede VALENTYNN! de liefde komt hier, als een reisiger, met een wandelstokje, (by Anakreon, in het 7 D. is het selve, wegens sijn kostelijke en aangenaame vers, virga hyacinthina) van welke wy schreeven, 1 D. 22 pag. Het woordke sulcra (sommige leesen scepra) heeft onsen Overletter misleid.*

3. Harband ) *Ongetwijfeld verstaat men hier een diadema, of vorstelijk strijklint, welken ik mede sie op het hoofd van Herkules, by P. S. Bartolus, in het 79 stuk sijnr Marmebrokken, en somwijlen op dat van Jupiter, by Goltzius, in sijne Griekse Gedenkpenningen.*

voor desen; 'T hairhing hem onghavecht over 't anfigt, en, na mij dogt, waren sijne wicken nat, en soo bemorft als de druiven op den rug, die van vele behandelt sijn. Soo haast ik hem kende (want niemant ken ik beter) sprak ik hem vrijmoedig aldus aan: o wigt, die u meerder bedroogen hebt, en oorfaak gaaf van bannissement, die 't mij nutter was geweest niet geleert te hebben; sijt gij ook hier gekomen, daar nooit vreedes, en daar de Barbaarschen Donau tot een ijs-korft toe-stremt? Wat 's de rede van u komst, anders als mijn verdriet te sien; 't welk u, wilt gij 't weeten, hatig maakt. Gij hebt mij aldereerst leeren onschrijven digt voor de jeugt; en korte vijf-voeten onder versen van ses voeten stellen. Gij belette mij Homerus toon en helden-digt te trompetten. U boog en minne-toorten hebben de krachten van mijn verstand, misfichien wel gering, maar egter eenigfants sterk, ontfenuwt. Want terwijl ik de heerschappij van u en moeder Venus galme, kost sij mijn geest niet verledigen tot eenig groot werk. Dit was nog niet genoeg geweest; maar 'k moelt nog, ontfunt, digt maken, waar door gij, ondertigt, spits-vindig

kost werden. Want voor mij ellendig tot school loon is gegeven, ballingschap, en dat nog in een uiter-hoek van de wereld, daar nooit vrede roeff. Soo handelde Eumolpus, Chiones loon, niet met Orisus, nog Olympus met den Friger Marfyas. Soo wiert Chiron van Achilles, nog Pythagoras van Numa niet beloont. Om geen stalen van voorgaand eeuwen meer op te halen, ik ben d'eenigste meester die door mijn leerling ben te grond geholpen. Daar ik u, dartzel-wigt, getroude vrouwen te bekruipeu, en dit leer geld. Egter weer gij wel, en soud het met eede konnen verklaren, dat ik geen wetlijk gepaarden heb fokken te verlokken. Ik heb de min-kouft gefchreven, voor geen kuifse maagden nog vrouwen. Segt mij dog eens, hebt gij ooit van mij geleert getroude vrouwen te bekruipeu, en door mijne lessen kinderen sonder sekere vader te maken? Of, is mijn minne-kouft wel scherplik verboden te lesen, aan't vrou-volk, dat, volgens de wet van Julius, verboden is pollen en slinkers te hebben? Maar wat helpt mij dit, als men evenwel geloofst, dat ik gemaakt heb een vuil stuk werks van overfipel, 't welk door een strengewet verboden is?

*Het gebruik van deesen band sproot allereerst uit een gewoonte van Bacchus, die sijn hoofdspijn, uit een sijnen dronk ontfaan, met binden wist te verdrijven. Diodorus . 4 B. 4 H.*

*Na welken die wite band is geweest eenkoninglijke dragt onder de Oosterfche volkeren, en eindelijk onder de Macedoniers, en hunne nakomelingen. Siet Kurtius, 6 B. 6 H. Justinus, 2 B. 3 H. Herodianus, 1 B. 6 H. spreekende van Arabanus. 1 B. der Machab. 11 H. 13 vers. spreekende van Ptolemeus, en weder. 54 vers. spreekende van Tryfon: en daar en boven de Geldmunten der Macedonifche koningen. by Goltzius en Begerus.*

*Dezen witten band is eindelijk, by de Byzantijsche Keiseren, beset met twee rijen perlen; gelijk men siet op ontfaaere Gedenkpenningen van de Konstantynen, enz. by Oudaan, Lu Cange en verschiedene andere.*

*Doch men kan ook niet ontkennen, dat door crinale alhier ook wel een hairnaald zoude konnen verstaan worden; van welken wy spreken, 1 D. 135 pag. alwaar ik een Gedenkpenning aanbaale, op welke ons een hairnaald werd vertoond. Maar, beden ontkn ik dit, en zegge, het Penningje zelfs naukeuriger beoogd hebbende, dat hier sekertlyk een toors, en niet een hairpriem is afgebeeld.*

4. Donau } Van welke } 2 D. 45 pag.

5. Homerus, Maonius } } 1 D. 136 pag.

6. Eumolpus ) Zoon van Neptunus, en Chione; gelijk ook gesegt is. 2 D. 302 pag. Deefe, by Theokritus Filamons zoon geheeten, was de leermeester van Herkules, ontrent het Snaarenfpeel. Siet sijn 25 Herdesgefang.

*Andere echter meenen dat hier werd gesproken van Eumolpus, geen Thracier, maar een Eleufinier; wegens Deiope, kindskind van Triptolemus; welke te Eleufis het nachtfest van Ceres inwoerde, en de mensfen in der felver plechtigheden onderwees. Siet Ister, by Micyllus.*

*Van Orfeus is omftandelyk gesproken, 2 D. 272 en verdere pag.*

7. Olympus ) Zedemeester van den Frygiaan, Marfyas; wiens rampfalg einde werd vertoond, 2 D. 175 pag. alwaar gy ook iets vind aangeteekend van deesen Olympus.

8. Chiron ) Deezen zedemeester vertoonen wy, 2 D. 198 pag.

9. Pythagoras ) Ontrent deesen leermeester is onse Ovidius het fpoor mis: gelijk ook al is aangeteekend, 2 D. 408 pag.

10. Kuifse ) In het reedekonfig onfchrijven van maagden en vrouwen gebruikt de Dichter hier de woordkens, vitta en stola. Van de vitta, of hairfnoer is gesproken, 1 D. 122 pag. gelijk van de stola, of lange rok, 1 D. 121 pag.

11. Julius ) Men noemt deeze wet Lex Julia, aangefen sy is ingevoerd door den keifer Augustus; te weeten in het stambuyt der Julien sijnde overgebracht. Siet van sijne wetten, 2 D. 438 pag.

12 is? Dan ik wens datge altijd met u schigten treft waige  
 13, 14 wilt, dat u fakkels aluid mogen vlammen, dat Caesar,  
 15 die uncef is van Eneas, ubroeders wegen 't rijk bestie-  
 re, en 't geheele aard-rijk in dwang houde; foo gij maakt  
 dat voor mij sijn gransfchap niet onverfoenbaar blijft, en  
 hij mij begenadigt met een vreedfamer bandijs plaats.  
 Dit dogt mij dat ik tegen 't vlagge wigt gefegt hebbende,  
 aldus beantwoord wiert. Ik sweer bij mijn geweet, fak-  
 16 kels en schigten, bij moeder Venus, en Caesars hoofd,  
 dat ik van u niets geleert hebals dat geoorloft is, dat in  
 u mijne konft geen misdaad fleekt. Og koft gij de reft  
 foo beweeren, als dit! Gij weetwel dat'er grooter mis-  
 daad began is, die u den dood fleekaf. Het sij dan wat  
 het sij, (want die wondemag niet op gekrabbt werden) gij  
 kont de misdaad niet ontutfelen. Schoon gij die met  
 de verf van misgroepe bewimpelt, de gransfchap van  
 Caesar was niet fwaarders als u verdienfte. Eger ben ik,  
 om u in die ellende teften en te troosten, dese oncin-  
 dige weg door de lugt kommen fluoren. Dit gewest sag ik  
 17 eerst, doen ik, op't verfoek van moeder, Medea met  
 mijn schigten trof. D'oorfak dat ik nu 't felve land,  
 na verloop van foo veele eeuwen, weder kom befoeken,  
 sijt gij, o soldaat en liefst ebber van mijn leger. Staak dan  
 u vreesfe: Caesars gransfchap fal bedaren: en u gelukkig-  
 ger uir verfehijnen als gij wensf. En, op dat gij niet en

vreesfe voor lang uitstel; den tijd, diewij soeken, is op  
 handen, en alles is in vreugete om Tiberius segepraal.  
 18 Terwijl't geheele hof-gefin, Caesars kroos, en moeder  
 19 Livia, terwijl gij, groote vader van 't vader land en des  
 Veld-leers, verheugt sijt, terwijl u 't volk geluk wensf,  
 en de geheele stad doet, op alle de autars met reuk wensf,  
 20 dank offert, terwijl de hoogagbare tempel voor ijder een  
 21 open staat, moet gij hoopen dat onte gebeden konnen klem  
 hebben. Dus ge'prouken hebbende, is hij of in dunne lugt  
 verdwenen, of begoft ik mit den fleep te ontwaknen. Soo  
 ik twiffel, Maximus, of gij wensfte dat dit seggen waar  
 mogt werden, fou ik er gelooven dat de fwancn-waer  
 22 sijn. Maar witte melk-ververfwan door geen peken, blank  
 vooir wern nooit geen swart terbeintjn-hout. Gij sijt van  
 een geflagt, dat met u gemoet over een komt: want gij sijt  
 foo edel en gulhartig als Hercules zelfs. De nijt, een lom-  
 23 pe ondeugt, bekruipt foo groote mannen niet, maar  
 kruipt alscen verborgen adder laag bij d'aarde. U hoog-  
 dravende geest, sijt gij zelfs boven u geflagt op, en is veel  
 grooter als u naam mede brengt. Laat dan andere de ellen-  
 dige befchadigen, wensfen gevreesfe te werden, en haar bits  
 geweet met bittere gal bestricken: U geflagt is gewent  
 ootmoedigen te helpen, onder welk eedel ik bidde dat  
 gij mij mede rekenen wilt.

- 12. Schichten
- 13. Fakkels
- 14. Caesar
- 15. Eneas
- 16. Venus
- 17. Medea, Phafias
- 18. Zegepraal
- 19. Hofgefin
- 20. Livia

Siet van dit alles, het meermaalen aangetekende in de Bladwyfer.

21. Reukwerk ) Voor en achter de wagen van den Zegepraaler gedraagen, en op altaaren aan de gemeene straat gefet. Plutarchus, in Emil. Paull. Appianus, in de Kartag. corl. sprekende van de zegepraalende Scipio. behalven Livius, Tacitus, Suetonius, enz.

22. Swart ) In het Latijn Memnonius color, wegens de zwarte Memnon; van wiens beeld, 1 D. 127. pag. en lijkveur, 2 D. 360 pag.

23. Herkules ) De Fabien (van welke, 3 D. 81 pag.) waaren, foo men voergraf, gefprooten uit den wijdvieruchten Herkules, welke, volgens Plutarchus (in Fab. Max.) aan den Tyber, met een watermaagd, of ten minsten een vreemd vroumens, fou hebben te doen gehad.

VIERDE BRIEF: aan de meergemelde RUFINUS.

Hij fend het gedicht op Tiberius, over Illyrie zegepraalende, aan hem over. Ontfchuldigd het flecht verhandelen deeser stoffe. En keert sich eindelyk tot de keiserinne, wien by een tweede zegepraal, wegens haaren soon, beloofd.

U vriend Naso fendu, Rufijn, uit de stad Tomos, heil en welvaren, met verfoek dat gij goed gunstighandelt sijn Triomf digt, foo 't u anders is ter hand geko-

1. Tomos ) Van welke stad, 3 D. 1 pag.

2. Triomfdicht ) Geschreeven, een jaar voor de dood van den keiser Augustus, na dat de Dichter in Pontus nu vier jaaren had verfloeten. Van deesfe zegepraal spraken wy ook, 3 D. 95 pag.

gekomen. 'T is een klein wrikje, en niette vergelijk-  
ken bij u konst-flukken; soo gering als 't is, 'k verfoek  
dat gij 't in uw' beschuring houd. 'T geen fris en gefont  
3 is, foekt geen Arts: maar een kranke neemt sijn toevlugt  
totheit-konst. Uittuimende digters hoeven geen gunst van  
lezers te verloekken, want sij dwingen ijder, al is 't hem  
cuel tegen de borst, haar werk te lesen. Ik daer en-tegen,  
wiech verstand door lankwijlige rampen is afgeslooft, of  
michien ook te voeren niets te beduiden had, kom, dus  
swak, in mijn kragt, door u goetgunstigheid, dewelke in-  
dien gij mij onthoud, sal ik denken dat mij 't een met 't  
ander is benomen. En schoon alle mijne werken steunen  
op de grond van goedetoe-genegentheid, soo heeft inson-  
derheid dat boek regt van oog luiking. Andere digters  
schilderden dees lege-praai na 't leven uit 't gefigt. 'T is  
heerlijkt geen men isg uit 't hoofd nate galmen. Ik schreef  
dit, gelijk 't van 't volk pasgehoort mij overgegeven wiert,  
en gebruikte 't gerugt in plaats van mijn gefigt. Dunku u wel  
dat dingen, diemen heeft van hooen seggen, soo sterken  
in-druck en hartstogten veroofaken, als die men siet? 'K  
beklag mij niet, dat ik 't glinsteren van 't goud, silves,  
en purper, dat gij seggt niet heb konnen sien; maar de steden  
4 en volkren, in duisent-der-hande posturen geschildert,  
ja zelfs de veld-flagen, fouden 't voedsel van digt geweest  
5 hebben. Ingeelijks fouden de tronien der verwonne Ko-  
nigen, als sekere ken-teeknen van hare knagende har-  
ten; mijn werk mischien eenigstien hebben konnen ciet  
geven. Selts 't blij gefchal en jonstigh hand geklap van 't  
volk kan al derhande geesten ontfleken: door welk getier  
ik soo fier foudde hebben geworden, als een trou soldaer, op 't  
7 steken van de trompet, om te plukharen. Schoon mij 't hart  
door fmaeu en ijs killer was als 't had daer ik verbannen leg,  
dat postuur van de Veld heer, die op den triomf-wagen in  
8 sijn yvoire setel staat, sou mij al de kou uit 't lijf jagen. Ik  
dan, van dit alles verfleken, en genootsaek geweest sijnde  
mij te behelpen met onwisse gerugten, kome met regt  
kloppen voor de deur van u goetgunstige onderstant. Ik  
ken, nog de namen der Veldheeren, nog de verwonne steden,  
10 soo dat ik in 't schrijven schier geen digt-stof heb ge-

had. Wat klein geelct had ik pasgehoort van soo grooten  
faak, die ik of door wisse tijdperk vernemen, of door over-  
brieven van iemand weten konf. Waarom gij, o leser,  
mij te meer moet door de vingeren sien, soo ik mij in  
dit stuk wat mis-grepen, of iets over-geflagen heb.  
Voegt hier bij, dat mijn lier, wiens inaren gedurig ge-  
flets laan na dewee-klagte van haar meester, sig niet ligt  
9 lijk laat heestellen om iets vroeliks te galme. Mij qua-  
men, na soo langwijlige droefheid, schier geen woor-  
den van blijdschap inde pen. en 't scheen mij wat nieus,  
eenigstien verheugt te sijn. Mijn geest was soo loom tot  
blijdschap, als d' oogen die ongewent sijn sonne-schijn  
te sien. Hier benevens geeft ook een versheid van alle  
dingen de grootst-aangenaemheid, en beneemt de oude  
en verleptende de fleur van 't geen men maakt. 'K ge-  
loof dat andere digten wegens dese grootetromf, nu al  
lang om strijt tot scheuren toe van 't volk gelefen sijn.  
Dieswelgt den dorstigen leser in eenen hollen buik: de  
mijne reetsdrongen: die dronk hij vets, de mijne ver-  
schaalt. 'T heeft aan mij niet gelchoert, en mijn wijns is  
door verloffing afjn geworden, maar ik leg in een  
uit-hoek van de woeste Pont Euxyn verschoven. Eer 't ge-  
10 rugt hier over vliegt, ik mer'eer vaart een gedigt maak, en  
't selve u ter handen komt, kan'er een jaar verstreken sijn.  
'T scheelt ook geen kleintje, of gij aldereerf roofe-boom-  
ne beplukt, of soo laat daar aan komt, daté bij na  
niet meer gefogt worden. Wat wonder is 't dan, dat ik,  
plukkende uit een hof, die reets al uit geplukt is, een  
kranf gevogten heb, die 't hoofd van sijn Voest mis-staat?  
'K bidde, dat niemant der digters meene, dat dit gefegte  
wert tegen haar werk; want mijn Sang-Godin sprak flegts  
tot haar verschooning. Ik heb met u, o digters, ge-  
meinschap aan een en 't selve heiligdom, foo'er ellen-  
dige queel balen onder uwen rei mogt wreeken. Ik heb  
met u: geleest, vriendn, als mer een groot gefeete  
van mijn siel. Daarom houd ik u in desen deele, schoen  
van kant sijnde, nog in waarde. Laaten derhalve mijne  
digten, voor welke ik niet spreken kan, uwe goet-  
gunstigheid aanbevoelen sijn. Gemeenlijk prijstmen  
schrijf

3. Arts) In 't Latijn Machaon: een voornaam geneesheer, van welke, 1 D. 238 pag.

4. Geschilderd) Van de schilderyen, vertoonende belegeringen en veldslagen, in den zegepraal, spraken wy, 1 D. 118 pag.

5. Tronien) Siet deese in de zegepraal, beschreven, 3 D. 53 pag.

6. Handgeklap } Van welke, § 1 D. 119 pag.

7. Trompet } 2 D. 9 pag.

8. In sijn eyvoze zetel staat) Men segt my meermalen, ik behoorde de vertaaling van VALENTYN niet gebouwen te hebben; en waarelyk, hier heeft de Liefhebber gelijk. Welke een taal is dit? op de wagen in een setel te staan: had by noch gefegt, oopen stoel te staan: want, als de ronde wagen al mischien de diepte van een okschoofd of een wyppijp had gehad, soo was hier deselve welnooier geweest, om daar boven uit te konnen kijken. Maar, al stond de veldheer (want nimmer sat hy) soo quam niettemin de bewenste lijst van de wagen gemeenlyk niet boven de riem van sijn middel. Siet het reeds aangeteekende, 1 D. 118 pag.

9. Lier) Siet deselve vertoond, 1 D. 13 pag.

10. Euxyn) Van welke 1 D. 60 pag.

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16

schriften na's makers dood, om dat zijt de levendigen plagt te knagen, en met onregmatige bitshheid te steken. Soo't ellendig leven een voorvandood is; soo ontbreekt mij niets als aarde en een graf. Eindlijk, schoon mijn Triomf-digter allen thalven wiert berispt, foo kan'er niemant wesen die mijn goeden wil lak bekribelen. Schoon't mij aan kragen ontbreekt, evenwel moet mijn wil geprefen weiden; hier mede gis ik dat zelfs de Goden te vrede sijn. Dese is't die doet dat ook d'armen aangenaam ten maars runden, en dat aan de Goden foo wel een lam als een rund behaaglijk is. De stof was ook foo heerlijk, dat zelfs Virgilius, dien uit-muntenden digter, daaraan werks genoeg sou gevoonden hebben. En mijn wagen van d'artel digt waste ligt om op sijn onparige raderen foo swartel lant van Triomf-werk te dragen. Wat maakt ik nu Ghhouden, twijffeljk; want over u, Duitsch-land, staaten tweede tromf, voorhanden. De voorspellende van ware digters sijn niet vergeefs. Men moet Jupiter een sege laur-krans toe-wijden, terwijl dese eerste nog goen is. 'T sijn mijn woorden niet, die gij leeft van een man die verschoven woont bij den Donau, een stroom die gelabt werd van d'overvreesame Geten; maar 't is Gods stem: God leeft in ons; dit voorseg en profeteert ik door Gods ingeven. Wat weerthoud u, Livia, de Triomf-wagen en 't praal-tuig

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21

klair te maken; want nu verhiuden en geene oorlogen. Het trouloose Duitsch-land werpt haar vervloekt geweer ter neder. Nu sult gij seggen dat mijn voorspelling klem heeft. Geloof mij, 't is al haalt getchieden; u soon Tiberins sal sijn eer-staetj noch maal hervaten, en, gelijk te voore, met sijn Triomf-toien bageeren. Haal de purpere sege rok voor den dag, om de schooueren van den overwinneer om hangen. De laur krans sal sijn gewoonlijk hoofd wel kennen. Gier de schilden en helm-tren met goud en glinsterent gesteeute, en verhef op beinoerde boom-tammen sege teekenen, boven 't hoofs der geboeide vijanden. Maak yvoire steden met georoende wallen, en verbeek met boers-werk de woren toefant der overwinninge. Laat den Rhijn bemorft een krans van gekaakte riet op sijn lang hair, en een bebloede stroom in d'armen dragen. Nu vereiffen de verwoone Barbarische Koningen valt kroonen op 't hoofs, en gewast om 't lijf, vrij kosteljkter als haar tegenwoordige staet mede brenpt. Vorder 't geen gij, tot krooning van d'overwinlijk dapperheid van d'uwen, dikmaals hebt vervaardigt, en nog dikwijf sult moeten vervaardigen. Geef, o Goden, door welker in-geven ik dit voorspelt hebbe, dat mijn profecij hoe eer hoe liever met de ware uitkomst werde bevestigt.

11. Virgilius, en sijn Eneas) 1 D. 137 pag.

12. Duitschland) *Het Latijn heeft* Rhenus, *van de zegepraal over Duitschland is gesproken*, 3 D. 25 pag.

13. Toewyden) *Dat is niet genoeg, meester VALENTYN, het Latijn segt danda: de veldheer moest de lauvertak, die hy in de zegepraal had omgedraagen, zelfs in den Kapitolynssen tempel, neer leggen op den schoot van Jupiter; volgens het aangeeteekende*, 1 D. 125 pag.

14. Donau } Siet de Bladwyfer.

15. Geten }

16. Livia) *Het schijnt dat de hoogaelyke vrouwen, terwijl haare mannen, de veldheeren, buiten de stad bleven, haer werk weiben gemaakt van de zegepraal te bestellen, ende toefsel van den selfen, niet te rusten. Want gelijk hier dit Livia word toegevoegd, soo word het, by Perfius (in het 6. Berisptd.) gegeven aan Cefonia, bedgenoot van den keiser Augustula.*

17. Zegerok) *Van den kosteliken taubard der zegepraaneren; is gesproken*, 1 D. 118 pag.

18. Boomslammen) *Sie van de trophae of wapenstanders, het aangeeteekende*, 1 D. 127 pag.

19. Yvoire) *De afbeeldingen van afgestormte stooten; en omgewoette stooten, waaren gewrocht semwijlen van seer kosteljk hout, en semwijlen van gepolijster glad silver. Paterkulus, 2 B. 6 H. doch onder andere mede van yvoir. Siet de zegepraal van Caesar, by gemelten Paterkulus: ontrent welke dit volgende seer aardig voorviel; dat, wanneer de verwoonne steden, in Cesars zegepraal, waaren van yvoir ver-toond, en men, na weinige dagen, diergelyke, in de zegepraal van Fabius Maximus, uit gering hout gebeiteld, deede sien: dat, seg ik, eene Chrystippus hier over sich deefe woort en liet ontvallen: het sijn de kookers, waan in men Cesars stedebeelden sal bewaaren. Quintilianus, Onderw. 6 B. 4 H.*

20. Rhyn) *Op welk een wijse men de rieviergoder. afgebilderd, is geseggt*, 2 D. 247 pag.

21. Verwoonne) *Koninklyk, volgens knunen staet, opgeschikt, doch met boeiens overlandden; volgens het aangeeteekende*, 1 D. 119 pag.

## VYFDE BRIEF: noch eens aan MAXIMUS KOTTA.

*Hy prijft een toegesondene aanspraak, in steeker bepleitinge gebruikt, en versoekt dat hy dikmaals een staalje sende sijner werken. Voegt hier by sijn verbeeldinge ontrent Rome en Tomos.*

1 **V**raagt gij, Maximus Kotta, waar u den brief, die  
 2 gij leeft, van daan komt? Van hier, daar den Donau  
 in de Pont Euxin stort. 't Land beschreven sijnde, moet  
 u ook te voore komen den schrijver; die is Nafø den  
 digter, die door sijn digt-geestigheid een klem op  
 3 de staat kreeg, en u uit 't gewest der ruige Geren met een  
 brief wenst heil en welvare, 't geen hij liever mondeling  
 gedaan wilde hebben. Ik heb, o jongeling, niet on-  
 aardende van vaders welsprekenheid, gelefen de cierlijke  
 redeneering, van u gedaan in een volle vergadering op 't  
 Righuis. welke ik klagen moet vrij kort geweest te sijn,  
 schoon ik in 't haastig over-lefen van de selve al eenige u-  
 ren beleeft heb: maar ik heb die lang gemaakt door 't dik-  
 wijl herlefen, en beken dat mij 't laatste over-tien altijd  
 meer gemaakt heeft als 't voorgaande. En gelijk die van  
 haar soo dikwijlgemaakte soetheid niets verlieft, soo is se  
 ook daar en-boven aangenaam, niet om haare nieuwhed  
 maar om de kracht en 't pit van deszelfs welsprekenheid.  
 Gelukkig sijnde die sulken rede uit soo wel bepraekten  
 mond, en met soo wel-gemaekten gebaar, mogen sien en  
 hooren! Want, hoewel 't vliet-water loet van maak is, nog  
 is 't eger aangenamer uit de bron zelfs te drinken: aange-  
 namer 't ooft vers van de neer-geboge takken te plukken,  
 als uit schelp-schootten te nemen. Maar, had ik niet  
 gefondigt, had mij mijn San-Godin niet verdreven, ik  
 had u hooren spreken, dat ik nu gelefen heb, en na ge-  
 4 woonte misleuen geteuten als een lid van de hondert Re-  
 gters over u sak: en 'k had meer vrenghde geschept, met u  
 taal ingenome, gunstig becheit op deselve te geven. Dog,  
 zangefien den Raad der Goden mij u: 1: en mijn vader-  
 land ontrukkt, en liever onder de onbeschofte Geten  
 heeft willen hebben, soo send mij dog, 't geen u vrij

staat, dikwijl de vrugten van uwe oefeningen, op dat ik  
 door 't lefen van deselve vijl des te sterker in-beelde dat ik  
 bij u benen schikt u, soo ik des waardig ben, na mijn voor-  
 beeld; 't welk gij beter voor mij zoud konnen wesen. Want  
 ik, die u nu al over lang ontinkt ben, Maximus, doe  
 mijn best door schrijven, om u mijn digt-geestigheid  
 niet te onttrekken: set mij dit betaalt, en laat my dik-  
 maals toekomen d'uitslekende duir-vrugten van uwen ar-  
 beit; 'k sal die met aagenamheid ontfangen. Maar segt  
 mij eens, jongeling, vol van mijne oefeningen, of gij  
 die over kauwende, wel eens om mij denkt. Leest gij  
 wel voor eenige vrienden, gelijk gij plagt, een digt  
 vers uit de pen, of verfoekt gij wel dat het u werde voor-  
 gelefen? Klaagt u geest wel somtijds, om dat hy ver-  
 geten is, wat hem ontbreekt? (hy merkt gewis wel dat  
 hem 't een of 't ander schort.) Praat gij nog wel, gelijk  
 gij veel in mijn bij-wesen plagt te doen, van Nafø?  
 'k wens door een Geestfichigt ter dood verwond te wer-  
 den, (hoe schielijk een mein-eedige gestraft wert weet gij  
 wel) soo ik u ver van honk niet bij na alle oogeblik voor  
 oogen hebbe: mijn geest mag, God dank, Iwerven maar  
 't hem belieft. Hier door ontfingbaar te Rome gekomen  
 zijnde, wissel ik dikwijl met u taal. Ik kan niet wel uit-  
 drukken wat vermaak ik dan schiep, en wat gelukkige uten  
 ik oordeel dan getroffen te hebben. Dan laat ik mij voor-  
 staan, geloof mij, dat ik bij de geluktalige Goden in  
 den hemel ben. Als ik dan weder herwaerts gekomen  
 ben, scheidde ik van de Goden uit den hemel, want dit  
 Pontus gewest verschilt niet veel van de hel: waar van daan  
 als ik in weer-wil van den hemelragt weder tekeeren, soo  
 beneemt mij, Maximus, dees vtugloofse hoop.

1. Maximus Kotta) *Welke was de soon van dien grooten redenaar, Messala Korwinus, en broeder van Messalinus. Hy had den toenaam van Kotta het stambuis der Aureliën ontleend, waar uit de moederlijke zak sijnes stambooms ook was voortgekoomen. Siet het 3de B. der Pont. Brieven, 2 Br. en weder, 4 B. 16 Br.*

2. Donau) *Siet de Bladwyfer.*

*Voorts is de bynaam van Maximus ook te Rome gebruikelijk geweest by de Valerien, Volusen, Katullen, Meiskolen, Flakken, Poplikolenen Messalen; volgens de lyst van Andr. Schottus, in welke alle Geslachtenaamingen naaukeurighlyk sijn opgeteld.*

3. Ruige Geeten) *Ongeharvend aangaande baard en hoefdhair; volgens het aangeteekende, 3 D. 11 pag.*

4. Hondert Rechters) *Van welke, 3 D. 22 pag.*

5. Schicht) *Van pijlen boog, het geweer der bewoeneren van de Euxijnse stranden, (gelijk mede noch hedensdaags, de Tartaren daar mede ten krigte gaan) is gesproken, 3 D. 46 pag.*



## SESDE BRIEF: aan een zeker boezemvriend.

*Hij verkeerd hem van des keizers goedertierenheid; beloofd hem evenwel dat zijn naam voortaan in geene brieven meer gebruike sal worden. Eindelyk bid de dichter, dat hy, ten minsten ter suik, voortvaare met hem te beminnen.*

Naso send sijn gefel (hij had schier sijn naam geschreven) dit kort dig van Pontus kust, bij-aldien mij overhoets was uit de pen gevallen wie gij waart, 'k had u misfchien door mijn pliglijkheid oorzaak van klage gegeven. Maar waarom vinden anderen hier in geen swarigheid, en verfoekt gij alleen dat ik u naam in mijn digt niet uit en drukke? Hoe bermhertig Cæsar in 't hartje van sijn gramfchap is, kont gij, soo gij 't niet en weet, aan mij leeren. Was ik genootfaakt over mijn eigen misdaad regter te sijn, ik fou de straf die mij is opgelegd, niet konnen verminderen. Augustus verbiet niemant aan sijn gefel te denken, nog mij aan u, nog u aan mij te fchrijven. Ook fult gij geen fchelm-ftuk doen, als gij een vriend vertrooft, en sijn droevig onheil met ftreel-fchrift verligt. Waarom maakt gij, niernoodloofse vreesde, dat foodanige kommer de Goden van Augustus huis haat werckt? Men heeft dikwijl gellagene van den bliksem nog sien leven en met inwilliging van Jupiter bekomen. Leucothoe vreesde niet, Ulydes, in zee fwemmende, te hulp te komen, schoon Neptun sijn fchip in farden had gellagen. Geloofst mij, de Goden sparen ellendigen, en verdrukken niet eenwig die sij eens geftraft hebben. Geen God is 'er matiger als en Prius, want hij temptert sijn magt met regtvaardigheid. Dese Godin heeft Cæsar onlangs ter eere een marmeren tempel gestigt, en al over lang in den tempel van sijn hart geregt. Jupiter staat 'er veel onbesluit met sijn bliksem, die geen straf verdient hebben. Hoe weinig heeft 'er de dood verdient, uit 't groote gros dat Neptun wreedelyk in sijn zee verdronken heeft. Moft Mars selfs rigter sijn, hij fou sig selfs onregtvaardig noemen, om dat in den oorlog meest dappere mannen fneuvelen. Maax wilt gij t oog

flaan op ons Romeinen: daar is niemant die ontkennen sal, dat hij de straf, die hij draagt, niet verdient heeft. Hier-en-boven kan nog Neptun, uog Mars, nog Jupiter, sijn geftrafte dooden ooit weder doen her-leven. Maar Cæsar heeft 'er veele, of herfelt, of haar straf verligt, en ik bidde dat hij mij onder vele een van dat getal wil laten sijn. Geloofst gij dat gij hoeft bevreesd te sijn om een bandij te vertrooften, daar wij onder de heerfchappij van sulken Prins leven: Swaade een Busris of Falaris, die gewoon was mannen in een koperen fier gelooten, te braden, den rijks-staf, dan had gij hier voor misfchien te vreesen. Wag u een fatuemoedig Vorst meteen ijdele vrees te beschand-vlekken. Wat fchroomt gij voor scherpe klippen in stil water. Mij dunkt dat ik selfs niet wel ben te verontfchuldigen, om dat ik in 't eerst aan u sonder naam gefchreven heb. Maar de fchrik benam mij ontant 't redelijk verftand, en al mijn oordeel fwigte voor mijn fchielijk ongeluk. Soo dat ik selfs, uit vrees voor mijn onheil, niervoor 's wreekers gramfchap, fchroomde mijn eigen naam uit te drukke. Laat dan, dus ver van mij onderdriegt, den digter, die u niet vergeet, toe, dat hij u waarde naam in sijn fchriften uit drukke. 'T sal fchande voor ons beide sijn, soo gij, die door langen ommevang mijn naaste vriend sijt, nergens bij name in mijne fchriften wert gelefen. Maar om u door die vrees niet te onrusten, sal ik niet pligtiger sijn, als gij selfs begeert, en u naam soo lang verheelen als gij 't goetvint. Want 'k fal niemant mijn gift tegen wil en dank op-dringen. Maake maar dat gij mij, dien gij openbaar veilig koft beminnen, soo u dat gevaarlyk fchijnt, in 't verborge lief hebt.

1. Bermhertigh) Van des keizers goedertierenheid fpreekt hy dikmaals; doch heeft, met 'al sijn pleim-ftrijken en vlesjen, van deselve niet de minste troost genooten. Soo dat men fou konnen gelooven dat sijn misdaand in gequetste majesteit heeft heftaan, en dat hy (ten minsten met sijne oogen, soo met geen andere ledemaaten) niet alleen Augustus, maar ook Tiberius, heeft benaadteld. Siet 3 D. 1 pag. en elders.

2. Leukotoë) Welce Ino, koninginne van Thebe; volgens het aangeteekende, 2 D. 114 pag. Van Ulyffes en sijn fchipbreuk fpraakenwe dikmaals. Siet de Bladwyfer.

3. Tempel) Van welke men nergens iets bet minste vind aangeteekend. Alwaarom sommige meenen dat Ovidius hier siet op de tempel van Mars de wreekende; van welke, 3 D. 27 pag.

4. Herfeld) Gelyk wy aantekenden, 3 D. 10 pag.

5. Busris } Sie van dese wreedaaris, de Bladwyfer.

6. Falaris }

## SEVENDE BRIEF: aan alle zyne boesem-vrienden.

*Hy toond sich nu woorden gebrek te hebben, hebbende aan soo veele vrienden soo dikmaals voorbiddinge by den keiser versoekt. Hy besluit ook eindelijk, aangefien hem ieder een uit vreesse voor booger magt, begeeft, dat sijn kerkhof sal wesen by de Tomyten.*

**T**schort mij, die u soo dikwijl verfoeke, aan woorden, en 'k schaam mij nu, dat ik u soo oncindigte vergeefs moet bidden. Ik twijfel niet of gij walgt reets van soo veel eensluitende digten, en hebt alle genoeg verstaan wat mijn verfoek is, en wat nu desen brief inhoud, schoon nog niet op gebrooken. Derhalve moet ik van stijl veranderen, om soo dikwijl niet met 't hoofd tegen de muir te loopen. Vergeeft het mij, vrienden, dat ik (oo meingmaal goede hoop van u: genomen heb: 'k taal mij hier in niet meer belovendigen, en mijn huis vrou niet lange moeilijk vallen, die tegens mij soo deugtsaam als betreeft en bloot in 't wagenis. Dit moerge onder anderen mede dragen, Naso, want gij hebt erger last geroffen. Nu kan u geen pak swaar vallen. Een stier uit den koppel gehaalt, wil niet voor de ploeg higen, en niet dulden dat hem 't gareel eerst om den hals geschoven wert: maar ik, die gewent ben hart van den hemel aangestaft te werden, ben al over lang af geregt geweest om alderhande onheilen te verdragen. Ben ik in <sup>1</sup> Geten-land geraakt: laat ik daar slerven, en mijn Schik-  
<sup>2</sup> Godin ten einde toe met mij haar koersvolgen. Verheugt u met 't omhelfen van hoop, die niet ijdel, altijd wel

uit valt, en wenst dat geschieden mag, soo gij meent dat iets gebeuren kan. Den naesten trap hier aan is: de hoop van behoudenis wijslijk af te leggen, en te weten dat men eens door ware trou gefortven is. Wij sien dat eenige wonden door 't heelen grooter gemackt werden, die nuter niet behandelt waren geweest. Hij sterft een fachter door die schielijk verdrinkt, als die verbaast sijne armen met swemmen af-mat. Waarom greep ik hoop, om ooit uit dit Scytis geweest na een gefegender te fullen verplaatft werden? Waarom heb ik moet gehad om voor mij iets beters te hoopen? Kende ik mijn luk niet beter? Siet, nuben ik swaarder geplaght als voor-heen, en 't overpeinsen van mijn vader land vernieuw en ververst de wonde van mijn deerlijke ballingfchap. Dan 't is beter dat mijne vrienden in haaren pligt hebben op-gehouden, als dat haare gebeden te vergeefs waren uit-gehoort geweest. 'T is wel wat groots, vrienden, dat gij niet darft in 't werk stellen; maar was 'er iemand die het dorst verloeken, hij vont 'er een die 't geven sou. 'K sal dan, ten waaru de vergimde Caesar die ook weigerde, kloekmoedig op Pontus kuff slerven.

1. Getenland
2. Schikgodin, Parca
3. Scytis geweest
4. Pontus kuff

*Sie van deese soo dikwijls verklaarde benaamingen de Bladwyfer.*

## ACHTSTE BRIEF: aan de meergemelde FABIVS MAXIMVS.

*Hy send hem een welgelaaden pijjkooker, en versoekt dat by deselve gelieve te aanvaarden, aangefien by niet anders heeft wig te schenken.*

**K** heb lang bedagt, wat gijft ik u uit 't land van Tomos, tot eikentenis, en teeken van schuldige dankbaarheid, foutoc-senden. Gij sijt wel waardig om met silver en goud vereert te werden; maar hebt gemeenlijk meer <sup>3</sup> vermaaks, als gij dat iemand vereeren moogt. Behalven dit viut gij in dit geweest weinig of geen berg-werk; want de vijand geeft den boerschieer geen tijd om 't land te bespitten. Dikwijl hebt gij over u gewaad gedragen een <sup>tab-</sup>

1. Tomos) Siet de Bladwyfer.
2. Bergwerk) Voorwaar een wonderlijke schikkinge in de natuur, door Gods onnaarspeurlijke almogenl-heid nitgevoerd! Teweeten, dat de bergen, in haare klippige ingewanden, verbergen al het geene der menssen gierigheid rijk en kostelijk is noemende; als ysfer, koper, loot, silver, en goud, nevens baare souden, swavelen, en ertsen. Siet de meergenoemde Celestinus, in sijn 12 Verhand. 1 Vraag. doch met welk een onophoudelijken arbeid, en bynaar onverwinnelijke gevaaren deselve worden opgedolven, gesmolten, gesuiverd

3 tabbaard met purper geboort; maar hier te lande wert die  
 stof niet geveest. 't Vee draagt hier straffe wol, en het  
 4 Tomitaans vrou-volk heeft geen wol-ambagt geleert. In  
 5 plaats van wol-handel maalt hier 't vrou-volk koom, en  
 6 draagt swaare last van water op den kop. Hier klimt  
 7 geen rnkige wijn-stok met digte troffen om d'olm-staken,  
 en buigen geen takken door d'over-l. st van oof. Maar  
 8 op 't onvrugtbare veld groeit bitteren alfsem, en 't blijkt  
 uit de vrugt wat lieflijk land dit is. Dus vond ik in 't

geheele linker gewest van de Pont Euxiu niets, schoon ik  
 vlijtig sogt, dat ik u kost over-senden. Maar ik heb u  
 evenwel een Seytse pijl-koker met schigten toe-gefon-  
 den, die ik wens dat gij met 's vijands bloed sult oer-  
 wen. Dit sijn de pennen, dit de boeken, dit het oef-  
 fen-tuig, Maximus, dat in dit gewest met ijver wert bij  
 de hand genomen. Dewelke, schoon ik intij gesaamt  
 toe-gefonten-te hebben, om datte gering schijnen,  
 neemste evenwel, bid ik, voor lief aan.

*suiverd en gescheiden, dat kond gy sien by Agrikola, in sijn B. van de Berggewassen; gelijk mede by  
 H. Chr. Hennin, in sijne uitgerekte Verklaringen over de Sendbrieven van Jak. Tollius.*

3. *Tabbard) Der hooge amptenaaren, burgermeesteren, scharoten, enz. Ovidius, 1 B. van den Alm.  
 enz. doch in de aaloude tijden alleen der koningen en hunne raaden; volgens het aangeteekende, 2 D.  
 187 pag.*

4. *Vrouwvolk) Van het wolspinnen, waar over Pallas regeerde, spraaken wy, 1 D. 222 pag.*

5. *Maalt) Van de kooerenmoolens der aalouden is gesproken, 1 D. 186 pag.*

6. *Op den kop) Gelijk de canephoræ van Athenen; van welke, 1 D. 192 pag.*

7. *Olmstaaken) 2 D. 399 pag.*

8. *Alfsem) Siet 3 D. 76 pag.*

9. *Pylkooker) 3 D. 22 pag.*

## NEGENDE BRIEF: aan de meergemelde BRUTUS.

*Brutus had hem geschreven dat iemand quaalyk sprak van sijne sendbrieven; als sijnde  
 deselve alle van eene toon en wijsr. Dus is dit sijn antwoord, waar in hy sijn mislag bekend  
 en versehoond.*

Gij schrijft mij, Brutus, dat d'een of d'ander loef  
 mijn digt behekelt, om dat ik in dese boekjens pas een  
 der hande sang singe: dat ik niet anders doe, als bidden  
 om nader land, en klaag hoe digt ik van vijanden om-  
 ring ben. Og van hoe menig wert eene teil-greep ge-  
 hekelt. Soo mijn Sang-Godin signergens anders in ver-  
 griipt, is 't euvel wel. Ik sie in mijne boeken selfs mij-  
 ne mis-lagen: daar ijder sijn digten meer priist als 't  
 hoort. Yder schrijver segt van sig selve, aap wat schoo-  
 1 der jongen. Soo kost wel eer Agrius mislieken van sijn  
 soon Therites seggen, heer wat schoonder kind. In dit  
 stuk heb ik mij evenwel door geen waan bedroogen, en  
 niet aansonten voor goet gekeurt, al wat ik maakte. Vraagt  
 gij, waarom ik dan, als ik mijne seilen sie, de selve niet  
 verbeter? 'T is geen een werk siekten te voelen en te

genesen: ijder kausc wel voelen, maar konstenaars alleen  
 genesen. Dikwij heb ik, van sijn eenige woorden te  
 veranderen, deselve laten staan, om dat mijn oordeel te  
 swak is geworden om ze te verbeteren. Dikwij is 't mij-  
 ten de borst, (want waarom hoef ik voor u te veinsen)  
 te verbeteren, en den last van lang blokken te dragen. De  
 toe-geneentheid van goet gunstige lesers verligt den  
 schrijver, en versagt sijnen arbeit: dus drukt hij in 't op-  
 maken van sijn koust-stuk de vierigheid van sijn geest uit;  
 maar 't selve weder te verbeteren, is een werk, soo  
 veel moeilijker, als den grooten Homerus grooter was  
 als Aristarchus. 'T verbeteren questt soo den geest door  
 loom kommer sutfelen, als een die een willig paard  
 mer den toom te sug houd. Ik wens dat mij de Goden  
 den

1. *Agrius) Yder van Therites. Van deese lelykaart spraaken wy, 1 D. 147 pag.*

2. *Aristarchus) Een letterkundige van Alexandrie, blesijende onder koning Ptolemeus de Moederlie-  
 ver, en sijnde sijn soons zedemeester. Onder andere heeft hy de vaarsen van Homerus soo wel versameld,  
 geschikt, en saamen geset, dat men die niet van Homerus achte te weesen, welke hy had afgekeurd. Ci-  
 cero, 3 B. 11 Gemeenf. Br. Horatius, in sijn Dichtkonst. Suidas, enz.*

*Voorts werden, wegens deeje, alle lettervleegels en worde-sifters, in 't gemeen geheeten Aristarchussen.*

den Cæsar foo vermurwen, dat mijn gebeente in vreed-  
 3 famen aarde mag begraven leggen; als ik somwijl pogende  
 mijn verstand tot 't verbetereu ichrap te setten, door 't  
 droevig bespiegelen van mijn onheil werd verhindert,  
 en dat mijndunkt, dat ik niet wel met 't hoofd bewaartben,  
 dat ik digt, en 't selve onder de woefte Geten tragte te ver-  
 beteren. Evenwel hoort in dese werken niets meer ver-  
 schoont te werden, als darfe bij-na alle van een-der-handen  
 inhoud sijn. Vrolijk sijnde, galmde ik meest vrolijke stof,  
 en droevig treurtoon: na beide dese tijden is mijn werk  
 gevormt. Wat wil ik anders doen, als van dit droevig ge-  
 weft schrijven, en bidden dat ik in een beter hand mag lter-  
 ven? Schoon ik foo dikmaals een en 't selve schrijf, werd  
 ik schier van niemand verhoort, en mijn brieven, van de  
 vrienden ontveinst, met niet, of kranken tyoost beant-  
 woord. En of die al van eenen inhoud sijn, 'k schrijfse aan

verscheide, en soek door mijn een-der-hande klagte veel  
 vrienden tot hulp te bewegen. Most ik, Erutus, om te  
 vermijden dat den leser geen een-der handen toon in dit  
 werk sou vinden, maar een vrind alleen in den arm ne-  
 men? dit was mijfoo veel niet waard; vergeefme dat ik  
 't segge, geleerde mannen: 'k hou d'eery van mijn werk  
 voor geringer, als mijn welvaren. Eindelijk kan een dig-  
 ter, in de stof die hij sijn verkiest, so breed weiden als 't hem  
 goet dunkt: maar mijn digt melt niet als al te wis mijne  
 rampen. Ook was mijn voornemen niet hier van een boek  
 te maken, maar 'k beforgde dat ijder Vrind sijn brief sou  
 ontfangen. Na-derhand heb ik de brieven, soose in de  
 hand vielen, bij een versamelt, en sonder ordre verwoeg-  
 op dat gij niet en denkt dat dit een werk van uit-gepikt digt  
 sijn. Verschoon dit werk, waar door ik niet gefogt heb  
 zoem, maar mijn voordeel en pligt-gunft te bejagen.

3. Vreedsaame) *Siet het aangeseekende, 1 D. 18, pag.*

Einde van het Derde Boek.



DE

## BRIEVEN UIT PONTUS

Van

## PUBL. OVIDIUS NASO.

## VIERDE BOEK.

EERSTE BRIEF: aan de meergemelde SEXT. POMPEJUS.

*Hy beschuldigd sich selven, hebbende in sijn werken van deesen vriend nergens gewagb gemaakt. Bekend in tegendeel, dat hy alleenlijk door sijn toedoen is bebouden gebleven.*

O ntfang, Sextus Pompejus, dit digt uit handen van een man, die't u dank weet dat hij leeft. Die, soo gij mij toc-laet u naam te spellen, dese bij u voorige weldaden suk koppelen: en soo gij 't qualijk neemt, mij wel sult nootfaken mijn misgreep te belijden, maar soodanig datse kan beweert werden. Ik heb mijn hart niet konnen bedwingen van aan u dankbaar te sijn, en bidde dat gij dieu 't halve op mij niet en vergrimt. Og, hoe dikwijl dogt mij dat ik in dese boeken mijn pligt van dankbaarheid niet waar nam, om dat u naam daar in nergens was uit-gedrukt! Og, hoe dikwijl is mij, als ik aan andere wilde schrijven, onverhoets u naam uit de pen gevallen! 'K had zelfs in die misgreep mijn vermaak, en kost de naam tegen de borst schier niet uit-schrappen. 'K sei ten lesten: 't mag af loopen soo't wil: al sou hij't sig beklagen; og 'k lichaam mij dat ik mij hier in niet eer vergreepen heb. Geeft mij in een drank van vergetelheid, soo die eenige kragt heeft, 'k sal u evenwel niet konnen vergeten. Houd dit mij, bid ik, ten goede, verwerpt niet de moeilijkheid van mijn schrijvens, en denkt niet

dat in dese mijne liefdens-pligt eenige misdad schuilt. Maar reket dit als een geringe dank-baarheid voor soo groote weldaden: soo niet; sal ik tegens u wil en dank dankbaar sijn. Nooit sijt gij trasg geweest om mij wel te doen, nooit was u schatkiest voor mij geslooten. Selfs nu onderfchraagt u goedertierentheid, onverset wegens mijn schielijk ongeval, mijn leven, en sal daar in volharder. Vraegt gij wat staatik maken kan op 't toekomende? Een iegelijk loekt 't werk van sijn handen te hoeden. Gelijk 't Venusbeeld, dat 't zee-water uit de lokken wringt, geschilderd is door den konstenar Apelles: gelijk Minerva, de Krijgs-Godin, door Fidias, of in 't evoir of koper, als stotvoogdes, op 't kasteel van Athene staar na-gebooft; gelijk Kalamis sig toe eigent den lof van 't gespan van vier paarden, die hij maakte, en Myron meester was van de koe, waar aan niets ontbrak als 't leven; soo ben ik, Sextus, geen van 't slegste werk dat u hand maakte, en werd gehouden voor een konst-stuk en schenksgie, die onder uw beschuitinge blijft.

1. Vergetelheid) In het Latijn Lethe; van welke, 1 D. 259 pag.
2. Venusbeeld) Van deese (schilderye spraaken wy, 1 D. 34 pag.
3. Fidias) Van deesen beeldhouwer is gesproken, 2 D. 16 pag. Doch van sijn Pallasbeeld gewaagen Val. Maximus, 1 B. 1 H. 7 Voorb. uich. Quintilian. Onderw. 12 B. 10 H. behalven Plutarchus, Plinius, enz.
4. Kalamis) Een Grieks beeldhouwer, in het bysonder vermaard wegens het bewerken van schoone paarden. Propertius, 3 B. 8 D. Plinius, 34 B. 8 H.
5. Myron) Wonderlijk in koper gietende ossen en koeijen; volgens het aangecekenende, 1 D. 255 pag.

## TWEEDE BRIEF: aan bovengemelde SEVERUS.

*Hij verſchoond ſich van deeſen dichtſter nergens genoemd te hebben, hoewel hy niettemin voor-geeft, dat wel ſomwijlen brieven hem ſijn toegezonden.*

Deſe brief, die gij leeft, Severus, o puik der groote digteren, komt uir't gewest der ruige Geten. Wiens naam, wilt gij de waarheid hooren, ik mijſchame nog niet in mijne boekjes uit-gedrukt te hebben: hoewel onſe pligt brieven, ſonder vers maat, doorgaands over en weder ſijn aan malkanderen gezonden. Alleen heb ik u geen digt gezonden, om uit te drukken d'erkenteniſſe, om dat gij mij nog gedagtig ſijt: want wat hoef ik u iets te ſenden, dat gij ſelvs maakt; Wie ſou honig aan Ariſteus, mijn aan Bacchus, koorn aan Triptolemus, en ooit aan Alcinoüs ſchenken; U digtgeeft is vruchtbaar, en vint onder de dichters, die den Helicon [berg der Sang-Godiinnen] bewoonen, geen weeliger. Digt aan ſulken mantezenden, was looſin't bosbrengen. Dit was, Severus, de rede van mijn lang uitſtel. Behalven dit is nu mijn geest nu ſou vierig niet, als wel voor deſe: maar ik blok in druk ſonder hoop van vrugt. Gelijk de ſlibbe de bron-aderen drabbig maakt en flopt; ſou is mijn geest verſlijkt door ellenden, en ſpuit mijn digt maar met een dun ſtraal-je. Had iemand ſelvs Homerus in dit gewest geplant, geloof mij, hij was mede een ruwe Geet geworden. Vergeeft mij dat ik't zeg, 'k heb mijn oeffening ook laten varen, en ſchrijf ſeer ſelden. Dat heilige vuir, 't geen den geest der dichters queekt, en voor deſen in mij pligt te leven, ſeit mij nu. Mijn Sang-Godin komt trag tot't werk, en weet ſchiet niet offe de verkleumde vingers op't papier wil ſetzen, of niet. 'K heb ook weinig, ja geen vermaak in't ſchrijven, en een weeten in't digten. 'T bij dan, om dat ik hier door geen voordeel, maar eer ſwarigheid heb op den hals gehaalt: of om dat digt maken, onder ongleetderde Barbaren, 't geen men niemant kan voor-leſen, verhooren arbeit is. Toehoorders ſijn aanprikkelars van geeften, geprefe deugt groeit ſpek, en roem ſteekt mer een groote ſpoor. Voor wien kan ik hier mijn digt leſen, alvoor blonde Korallen, en andere Barbaren ontrent den Donau: Maar wat wil ik, dus alleen, doen; met wat werk ſal ik beſt mijn ongelukkige ledige tijd doorbrengen, en tijdkorting maken? Want, aangeſien ik geen wijn-drinker of dobbelaar ben, waar door de rijd pligt heimlijk door te ſluipen; en ik, na mijn wens, verhindert door ſellen oorlog, mijn vermaak niet nemen kan in den land-bou; wat ſtaat mij dan anders te doen, als mij te verquikken met ſaau digt-werk, waar bij ik mijſou cuvel qualijk bevonden heb; Maar houd gij, die gelukkiger drinkt de vogt van de hengſte-bron, 't werk dat u wel gelukt, in waarde, en ſend mij hier om te leſen't een of't ander digt dat u vers uit de pen gevallen is.

1. Dichteren) Een voornaam Treurſpellichter ſijner tijd, aan welke mede de achtſte Br. van het 1 B. is houdende.

2. Geten) Van welke, 3 D. 11 pag.

3. Ariſteus) Soon van Apollo en Cyrene, koningske van Arkadie, minnaar van Eurydice; welke mede van Orfeus wierd bemind. Doch als de vrijſter deeſen mijdde, ſou is ſy, in het wegloopen, door een ſlange-leet ter dood gebracht. Siet 2 D. 272 pag. Maar toen hebben de wraakzeverige Vlietmaagden alle ſijne byen doen omkomen. Ariſteus dit ſijn moeder klaagende, wierd gezonden naar Proteus. Deſe deé bem met ſoenofferen de overleedene te vreden ſtellen. Hy, de godſpraak naarkomende, doet eenige oſſen ſlachten; uit wiens verrottinge gebeele ſwermen byen ſijn voortgekomen. Virgilius, 4 B. van het Land-leven. Soo word by ook van de Geſchichtſchryveren genoemd den uitvinder des gebruiks van byen, honing, olie, en gefremde melk. Juſtinus, 13 B. H. behalven de Uitleggenen van Apollonius en Pindarus, Servius, Solinus, Ariſtoteles, Hyginus, enz.

4. Bacchus } 1 D. 289 pag.

5. Triptolemus } Siet } 2 D. 350 pag.

6. Alcinoüs } 1 D. 131 pag.

7. Helicon } 1 D. 115 pag.

8. Homerus) Van welken hoofddichtſter, 1 D. 136 pag.

9. Korallen) Mede een volk, ontrent den oever van den Euxinus, door haar boosaardige en onmenſſelijke wreedheid alleenlijk bekend. Strabo, 100 B.

10. Donau

11. Dobbelaar } Van welke, } 2 D. 45 pag.

12. Dichtwerk, Pierides } 1 D. 230 pag.

13. Hengſtebron, in Aonië } 1 D. 116 pag.

1 D. 116 pag.



## DERDE BRIEF: aan een ongeftaandigen noodvriend.

*Hy befchuldigd fekeren man; welke, van kindsbeen af zijn boefemvriend geweeft zijnde, zich beeden veinfte hem niet te kennen. Hy waarfchouwd hem met des Fortuins wiffelvaligheden.*

W il ik klagen, of wiffigen? u mijsdaad sonder u naam uit-drukken, of al de wereld bekend maken, wat vogel gij zijt? 'K fal u naam niet fpeilen, om u door mijn klagt niet voor al tijd kenbaar te maken, en door mijn digt te vereeren. Doen 't mij wel gien, wiert gij de voor-naamle van mijne vriendt: nu 'tmij qualijk gaat, en gij merkt dat gij mij hoort te helpen, begeeft gij mij. Dat meer is, gij houd u of gij mij nooit gekent had, en vraagt, als gij mijn naam hoort fpeilen: 'wat's dat voor een Naso? Ik ben de man, schoon gij 't niet hooren wilt, waar mede gij fchier van kinds been af hebt vrindefchap gehouden. Ik ben 't, die alder eerst plagt te weten u crint en kortswijl. Ik ben 't, die met u plagt te woenen, en als een broeder te verkeeren. Ik ben 't, die gij plagt te houden voor de eenigste digt-konftenaar: ik ben 't; trouloofte, die gij nu niet en weet of hij leeft of dood is, nz wien 't u niet de pijn waart was te verneemen. Heb ik nooit u vriend geweeft; foobekent gij dat gij geveinfte hebt: heb gij niet geveinfte, fooblijkt dat gij onftanvastig zijt. Ee noemt mij dog eens een rede van auftoot, waarom gij dien rok hebt om-gekeert: want een van ons beide moet een rechtvaardige klagt hebben. Wat rede van dus te

veranderen? Hoe na heb ik u mijsdaan, om dat ik heb begounen ellendig te werden? Luffte het u niet mij met goet en bloed bij te staan, ten minften koft gij een letterje gefchreven hebben. Ik kan 't niet wel gelooven, maar 'k verfaa evenwel; dat gij mij dus ellendig nog befporen en befchimpt. Wat begint gij dus? waarom maakt gij, dat u, als't geluk keert, ook niemant fal befchreien? De Luk-Godin verroort door den dol, daerle altijd los op staat, haare wispelturigheid. Zij verkeert ligter als een blad of wind. Met dele alleen, trouloofte, komt u veranderlijkheid over een. Alle wereldefe faken hangen aan een fijden draad, en al wat flijt ftont, ftort chielijk in. Wie heeft niet gehooft hoe tijk Crefus was? evenwel wiert hem nog gevange zijnde't leven van fijn vijand gefchonken. Dionylus, dien ontfaaglijken dwingeland van Sicilie, wiert nog genootfaakt met de plak fijn broode te winnen. Wat was'er grooter als Pompejus de Groot; evenwel bad hij op de vlugt fijn Schutceling [ Ptolomus ] oormoedig om hulp. En die te voore den ganfen aard-bodem onder dwang had, wiert daarnaals behooftiger als de minfte. Dien Marius, onder wiens beleiç als Burgermeester Rome fo dikwijl had getriumfeert, die fo doorluchtig was om fijn

1. Wel' ging 't Het Latijn fpreekt redekonftelijk van een fchip. Siet het aangeteekende, 3 D. 69 pag.
2. Crefus ) Van welken gelukkigen rijkhaard is gefprooken, 2 D. 74 pag. en 3 D. 43 pag. Soo lang hy in fijn volle weelde was, verwierp hy de goede leffen van den wijfen Solon. Maar van Cyrus, der Perfen koning, gevangen, en ten viere gedoend zijnde, fo quaamen hem Solons vermaaningten te binnen. Welke, zelf op des verwinnaars gemoed, fult een indruk gaven, dat hy de verweefene 't leven fchonk. Herodotus, 1 D. 86 H. Iuftinus, 1 B. 7 H.
3. Dionylus ) De jongere, foon van Dionylus de Oudere; dwingeland van Sicilien; wiert, wegens fijn onverdraagfaam regereen gedreven uit dat eiland. Des hy fchic begaf naar Italic; by de Lokensers: doch daar ook de beeft fpeelenle, fo joeg men hem weder naar Sicilie. Daar nam hy, met verraad, de ftad Syracufa in. Doch, hier weder overweldigd zijnde, gaf hy fchic gewillig over, en trok naar Griekenland; alwaar hy binnen Korinte den fchoolmeester fpeelde. Val. Maximus, 6 B. 9 H. Voorb. Iuftinus, 21 B. 5 H. behalven Plutarchus, Cicero, Laërtius, enz. Van de ftad Syrakufa fpraaken wy, 2 D. 141 pag. Hy ftierf eindelijk van blijdfchap, om dat hem, in het fchrijven van Treutfpeelen, de prijs was toegevoegd. Plinius, 7 B. 53 H.
4. Pompejus de Groot ) Een man van groote naam, uit het ftambuis der Pompejen, berucht door het uitvoeren der oorloogen tegen de Zeeroveren, en verders tegens Sertorius, Mithridates, en Tigranes. Hy wiert hier op de fchoonfoon van Cesar; doch de ftatfucht brocht tuffen hen twiif en tweedracht, welke niet wierten meerzelegt als door die bloedige veldflag van Farfalo: waar in Pompejus de neerlaage had, als wanneer hy naar Egipte vluchtte, om aldaar onder de magt der Ptolemeën fchic te verbergen. Doch die hem, uit inzicht van ftaat, ombrengende, het afgeflegen hoofd der verwinnaar tegen fonden. Plutarchus, in Pomp. Iukanus, in fijn Farfal. Plinius, 7 B. 26 H. behalven Dio, Florus, enz. Ziet zijne afbeeldinge op de Gedenkmunten, by de dikmaals genoemde, Mediobarbus, Arichotaaner, enz.
5. Marius ) Een man van een geringe afkomft, doch een fpeelpop van de Fortuin, die hem, niet alleen-

fijn sege praal over Jugurtha en de Denen , moét sig nog in de modder en poel-riet versleeken , en veel lijden waar over sig soo grooten mante schamen had . De Goden kaarten met den bal det menselijke saken : soo dat zelfs op dit uur geen staat kan gemaakt werden . Had mij voor desen iemand gesegt , gij sult nog na d'Euxynsche kust verfonden 6 werden , en vreesen dat u de Geten met den boog sullen

doofschieten ; 'k sou geantwoord hebben : loop gek , drink nies-drank , en soo veel vogts , als 't kmid van geheel Anticyre uit-geven kan . 'T is mij evenwel overgekomen : en schoon ik kost vermijden 't onheil van meussen , keft ik den bliksem van de God det Goden niet ontgaan . Vrees ook vrij , en denkt , dat , 't geen u nu blijdschap schijnt , in een oogeblik in droefheid kan veranderen .

*lijkt seven maalen Rooms Burgermeester maakte , maar ook de Cimbren of Holsteiners , en Jugurtha , den koning der Numidiërs , deede slaan , en over deselve zegepraalen . Maar eindlijk wierd de kans verdraaid . Sy liet hem door Sylla uit Rome drijven ; als wanneer hy , by Minturne , wierd genoodsaakt , om toe de ooren toe sich in het moeras te steeken , en alsoo sijn leven te verskeren . Siet dit alles , en meerder omstandelyk , beschreven van Plutarchus , in Mar. Lukanus , in het 2 B. van Farfal. Juvenalis , 10 Beripid. behalven Paterkulus , Florus , enz.*

6. Euxynsche

7. Geten

8. Anticyre

} Siet de Bladwyser.

## VIERDE BRIEF: wederom aan SEXTUS POMPEJUS.

*Hy toond dat 'er niets soo droevig is , of het word somwijlen wel gemengd met vrolijkheid . Dus is sijn toestand treurig , doch welke blijdschap gevoeld , op de tijdinge van het ontfangene Burgermeesterschap . Eindelyk , moeijelyk sijnde dat by de staatsie ( in Romes boujaar , 766 ) niet mag bywoonen , beveld hy sich aan het begeuen van den nieuwen Burgermeester , en amptgenoot van Sext. Apulejus .*

**T**regent nooit soo een geheelen dag , dat het niet somtijds eens-op-klaart . Geen gewest is 'er soo onvrugtbaar , dat 'er tusfen ditselen en doornen geen goet kruid wast . Niets heeft de harde Fortuin soo ellendig gemaakt , dat niet eenigints sig selve kan verheugen . Schoon ik , verdreeven van mijn vader-land , huis , en 't aanschijn van mijn volk , met mijn wrak gellingert leg op de Geetele kust , heb ik nogtans oorzaak gevonden van blijdschap , om mijne onheilen wat te vergeten . Want doen ik bedrukt op 't blonde strand ging keuieren , dogt mij dat ik van agteren wicken hoorde ruissen . Ik keek om , en sag

geen lighaam , maar hoorde dese taal slaan : siet , ik Maar-Godin kom u , een groot stuk weegs door de lugt gesnoert , een blijde tijding brengen . 'T volgende jaar sal gelukkig verlopen onder de regeering van Burgermeester Pompejus , de voornaamste van twee lievingen . Dus gesproken , en de geheel Pontus-kust met een blij gerugt over-galmt hebbende , vertrek de Godin hier van daan voorts na andere volkren . Maar mij ontvlogen door dees' nieuwe blijdschap alle forgen en hart-nepen wegens dit woest gewest . Soo sal dan , als gij , dubbel-koppige Janus't lange jaar op nieuw sult ontgonnen hebben , en , na December

1. Geten } Siet den Bladwyser.

2. Maargodin } De Faam , aanbrengher van waare en onwaare geruchten en uitstrooifelen ; van welke wy spraken , 2 D. 327 pag.

*Sy word meermaalen met vleugelen afgebeeld , om schielijk overal tegenwoordig te sijn ; volgens Virgilius , 4 B. van den En. Doch , die haar paarden aan de band geven , op een Penning van het huys der Plautien , by Du Choul , in meergemeld B. 24 pag. die hebben dat selve soo vast en seker , als wanneer sy sien een spinrokken in de vuis van Ceres , of een hairmaald ontrent de Vastfaalse Nonne , by Oyzelius , 46 en 98 Taf.*

3. Janus } Van welken dubbelkoppigen is gesproken , 2 D. 386 pag. Voorts , dat , op den eersten dagh sijnor maand , men te Rome de Raad veranderinge , dat bezuygd ons sekere Penning van den keiser Gerz , by de Heer KUPERUS ; waarop Janus is staande , met een burgermeesterlyke bundelbijn in sijn linkerhand.

ember, Januarius sal post nemen, Pompejus de purperen tabbaard van 't hoogste staats-ampt aan schieten, om den luister van sijn gellagt geen certijfel te onthouden. Mij dunkt dat ik u saleren reets sie bristen, en 't volk sig dood dringen door d'engre van u huis: dat gij voor d'eerste-maal reets na den tempel van Jupiter Capitolinus ten offer treed, en dat de Goden op u belote genadigen segen verleen; dat de sneen-witte hokkelingen, in 't land van Falisce geweid, den kop scharp letten voor de wisse bijl. En, gelijk gij wenst dat al't Godendom u toe-gedaan sij, soo sal u dan, na wens, Jupiter en Caesar jonktig sijn. Gij sult 't Raad-huis betreden, en volgens gewoonte den Raad vergaderen, die met aandagt u rede sal aan-hooren. Als gij die met u liefstalligheid sult verhengt hebben, en op dien dag, gelijk het plagt,

niet als alles goets sal gesprooken sijn: als gij nevens de Hemel-Goden Caesar sult bedankt hebben, die u dik-wijl oorzaak van dankbaarheid sal geven; sult gij ten lesten met een stoet van den geheelen Raad na huis gaan; soo dat 't selve niet sal konnen laden 't gros van geluk wensers. Helaas, dat ik onder die menigte niet geien sal werden, en die eer stacien niet sal mogen sien! Schoon ik ver van u bea nog sal ik u met mijn geest, gelijk ik alleen kan sien, en daar mede 't aanschijn van mijn Burger-heer aanschouwen. Gaven de Goden, dat u mijn naam te eener tijd in gedagten quam, en dat gij seide: helaas, hoe mag 't dien armen hals al maken! 't oot mij iemand die t'at overbriest, sal ik mij aantons laten voor-staan, dat 't kuis van mijn ballingschap verligt is.

4. Purperen) *By de hooge overigheid in gebruik: volgens het aangeteekende, 3 B. 121 pag.*

5. Tempel) *De nieuwe Burgermeesteren gingen, daadelijk na 't verkiezen, tempelwaart, om den Capitolijnssen Jupiter en alle andere goden aldaar met offerhanden en kerkbelofsen te bedanken. Vergelijk hier mede den Almanak van onsen Dichter, 1 D. 4 H.*

*Voorts geschiedde dit met sulke een staatse en toefel, bysonderlijk onder de keiseren, dat het by naar overeenquam met een volkomene zegepraal: gelijk dat de keiserlijke Gedenkpenningen, verbeelende een Zegepraaler, nit wisslen; die men somwijlen qualijk kan onderscheiden van de munten der keiseren, welke waarelijk over den vyand hebben gezegepraald. Behalven, dat men naderhand onder die van de nieuwe Burgermeesters schreef: FEL. PROCES. CONSULAT. AVG. N. De gelukkige optogt van onsen keiser, in sijn burgermeesterschap. Siet de Munten van Konstantinus en Maxentius, by Spanhemius, 8 Verhand. van het Gebr. der Gedenkpenning. gelijk van Diokletianus en Maximianus, by F. H. Norrits, in een bysondere Verhand. Niettemin ontmoet ons een diergelijk geschrift, nevens een staande Konstantinus, by meergenoemde MORELLIUS, in de 7 Taf. van sijn Specimen, of Munteproef.*

*Van Tarpeia sedes of arx, het Kapitolium, spraken wy, 1 D. 251 pag.*

6. Belofte) *Van de offerbelofsen op het Kapitolium, is gesprooken, 1 D. 126 pag. en elders.*

7. Sneeuw witte) *Siet van de witte offerbeesten, en te gelijk van den Klitumnus, en den aart van het weiland der Falisken; het aangeteekende 1 D. 192 pag. en eindelijk van den bijl, 2 D. 59 pag.*

8. Raadhuis) *Alwaar de nieuwgemaakte burgermeesteren, na het offeren, een dankrede deden aan het volk; gelijk in laastere tijden, aan den Keiser. Voorbeelden sijn de nutmunten aanspraaken van Pli-nius aan Trajanus, en weder die van Aufonius aan Gratianus.*

9. Gelukwensers) *Het was een dagelijks gewoonte der behoefzige en hongrige broodrotten, de hooge amptenaaren 's morgens op te wachten, te begroeten, naar den Raad te brengen, en wederom af te haalen; en wel bysonderlijk omhangen met den toga of staatrok. Alwaarom by Martialis (10 B. 47 D.) de toga kara, of het selden beeffigen van deesen rok, op de gemelde wijze, voor eene groote gelukzaligheid werd gehouden.*

*Ondertussen ontfingen die dagelijks oppassers voor deese beleeftheid een sportula, centum quadrantes, of dertiendehalve stuiver; volgens Juvencalis, 10 Berisfd. en Martialis, 3 B. 7 D.*

VYFDE BRIEF: aan SEXT. POMPEJUS, sijnde nu  
Burgermeester.

*Hy send een Brief naar Rome, waar in hy vertoond, sich aan den burgermeester dier verplicht te sijn, en by bid hem verder, dat by onder sijne bescherminge mag verblijven.*

Vlieg, jugsammer digt, na d'ooen van de geleerde Burger-meester, en breng u woorden te lesen aan een man die t'laas roer heeft aanvaard. De weg is lang, gij gaat kreupel, en 't land legt over-inecut. Als gij 't kille Thracie, 't gebergte Hemus, dat de krin in de wolken steekt, en de Ionische zee sulr gepasseert sijn, sult gij, minder als in tien dagen, al necmt gij' op u gemak te Rome sijn. Daar gekomen zijnde, sult gij aanslonts gaan na 't huis van Pompejus, sijnde 't naast aan Augustus Rigthuis-markt. Vraagt u iemand, gelijk 't volk plagt, wie, en waar van daan gij komt? geeft altijd verkeert antwoord. Want schoon 't, na mijn meining, veilig is mijn naam te melden, 't is egter wijs dar 't verheelen min vrees sal verwekken. Ook sult gij, aan 't huis van de Burger-meester gekomen zijnde, door d'een of d'ander hinder-paal, niet aanslonts gelegenheid vinden om hem te sien. Want hij sal, of besig sijn met sijne burgeren te rigten: als hij sal gesehen sijn op sijn pragigen evoire staats stoel: of de tollen, 's volks inkomsten, in 't openbaar op de markt verpagten, en niet liiden dat de sware inkomit van die groote stad verminderde: of hij sal, in de vergadering van den Raad, binnen Venus tempel, door Julius gestigt, saken verhandelen, die soo statigen Burger-meester voegen: of hij sal, na gewoonte, Augustus en sijn soon begroeten, en mege deselve overleggen hoe hij sijn, in dit of dat stuk, waar in hij nog onbedreven is, sal dragen. Den rijd die hij voorts overheeft, sal hij t'eenemaal bij Germanicus befeeden, waar van hij, naast die groote Goden, 't meeste houdt. Maar als hij na die veelvoudige bezigheden rust heeft, sal hij sagmoedig de hand na u uit-steken, en misschien vragen hoe 't mij, u maker, al gaat? waar op ik u aldus last te antwoorden. Hij leest nog, en bekent dat gij, naast de

1. Kreupel) *Siet het aangetekende, 3 D. 35 pag.*

2. Thracie

3. Hemus

4. Ionische Zee

5. Rome, Urbs

6. Augustusrechtthuismarkt

7. Burgeren, Quirites

} Van welke

2 D. 362 pag.

2 D. 43 pag.

2 D. 409 pag.

3 D. 1 pag.

1 D. 201 pag.

1 D. 125 pag.

8. Yvoire staatsstoel) *Diese sella curulis had haare bernaaminge, niet om datse de raderen van een wagen had; maar, om datse die van Kures was ontleend. Makrobius, 1 B. 6 H. bebalven Isidorus, enz. Sy bestond uit 4 kromme houten, met touwerk soo t'samen gevoegd, datse kon toegevoouwen worden. Plutarchus, in het lev. van Marius. Doch sy was doorgaands beleegt met konstig uitgesneden elpenbeen. Horatius, 1 B. 6 Sendbr. en Ovidius, Br. uit Pont. 4 B. 9 Br. en wel meest eigen aan den Hoogen raad; soo datmen zelfs somwijlen dien stoel voor een ampt is neemende, als by Juvenalis, 10 Berispd. doch ook aan de Schouten en Bouwmeesteren. Gellius, 3 B. 18 H. Val. Maximus, 2 B. 5 H. 2 Voorb. Sie baar afgebeeld by Choullius, op de keiserlijke Gedenkmunten der Filippen, 154 pag. gelijk by Oudaan, in die van Kommodus, 15 Tab. 5 Penn. eldersers.*

*Van de stad-Kures is gesproken, 2 D. 204 pag.*

9. Verpachten) *Het geene, (gelijk alle Stads verkooppingen) op de merkt geschiede, nevens een hafta, of ongerechte spiens. Cicero, van de Plicht, 2 B. 8 H. Festus, enz. door den uitroeper, na een behoortelijke bekendmaakinge, sijnde gedaan, juist staande op een steen, bysonderlijk by de Grieken geheeten polerion. Plutarchus, in Solon. Pollux, 3 B. Siet ook Cicero, aan Attik. 12 B. 3 Br. en 2 Red. te gens Anton. 26 H. Plautus, Mostell. 2 Bedr. 1 Ton. Val. Maximus, 5 B. 1 H. 7 Voorb. Tertulliaan, in de Verantwoord. 13 H.*

10. Tempel) *Van Venus de Teelfter. Siet 1 D. 132 pag. ten sy men hier wil verstaan de kerk van den vergoooden Cesar. Siet 2 D. 439 pag.*

11. Germanikus) *Die te Rome was in de winter, voor de dood van den keiser Augustus: aangesehen by te volgende somer weder is vertrokken naar Duitsland. Voorts is Augustus in sijn 75 jaar overleden, den.*

de goedertiere Cæfar, hem 't leven hebt gefpaart. Hij plagt mij dikwijl te verhalen, dat gij, op zijn vertrek in ballingschap, hem de pas tot Tomostoehet veilig ge-  
 12 houden: dat hij door 't fwaard der Traciërs niet gefincuel-  
 is, feid hij, was u goedertiere voorforge: dat gij  
 boven dien hem veel hebt toegeworpen, tot onderhoud  
 van zijn leven, ten einde hij fin eigen goetje niet fou ver-  
 mindren. Voor welke weldaden hij, tot fchuldige dank-

baarheid, fweert, dat hij al zijn leven u verpligte fal blij-  
 ven: want dat eer't geboornre fonder bos lommer, de zee  
 fcheeploos fal zijn, en de rivieren te rug na hune bronnen  
 fullen froomen, eer hij uwe weldaden met vergeetele on-  
 dankbaarheid beloonen fou. Dit gefegt hebbende, fult  
 gij bidden, dat hij mij, fijn genade-gift, behoede: hier  
 mede fult gij u boodfchap hebben af-gelegt.

den 19 van Augustus, in het Cbrist-jaar 14: als de genoemde Sext, Pompejus, en Sext. Apulejus, burgemeesteren waaren. Suetonius, in Aug. 100 H.

12. Thraciërs) In het Latijn, Bistoni. Siet 1 D. 80 pag.

## SESDE BRIEF: doch de derde aan deefen BRUTUS.

Hij klaagt, dat hem fijn boop in Fabius Maximus is ontvallen, doch bekend aan Brutus geen mindere boefvriend te hebben, en by verkeert fijne vrienden, dat hy nouw met ondankbaarheid hune verdienften fal ontmoeten.

Dese brief, Brutus, die gij leeft, komt uit een gewest, waar uit gij Nafō wenit. Maar 't geen gij niet gaarn had, heeft mijn ellendig nood-lot gewilt. Helas dat dit u wens verkragt! 'K heb nu vijf jaar in Scythie ge-  
 1 weest, en ben reets in 't fefde jaar getreden. Want mijn Luk Godin houdt taai ftant, en fet onsen wens arglijftig 't fwarte been; (fhoote onfe goede hoop verre)  
 2 gij had valt voor genomen, pronk van Fabius geflagt (Fabius Maximus) God Augustus voor mij ootmoedig te bidden. Maar gij ftierft, voor dit gebed, en ik beeld mij in, fchoon ik u foo dier niet hoefte te ftaan, dat ik d'oor-  
 3 faak van u dood ben. Nu vrees ik voortaan iemant mijn behoudenis te bevelen: want door u dood is al mijn hulp uit. Augustus begoft reets mijn onverhoefte mildaad te vergeven, maar hij is te gelijk dit aard-rijk en mijn hoop ontfochten, [ gefuiven] niet te min heb ik, Brutus, fchoon ver van kant, een digt ter eeren van dien nieuwen  
 4 Hemel-God, foo't viel, na Kome gefonden. Og mogt

mij die Godvrugtheid iets baten, mijn ellende hier mede een eind nemen, en dat heilige huis niet langer op mij vergrimt fijn! Ik wil wel heilig fweeren, Brutus, o vriend, diemij door geen twijfelagrig jonft-teekenen bekend fijt, dat gij 't fclve gebed met mij doet. Want, daar gij mij altijd waarlijk hebt bemint, is nog in mijn tegenfpoet u fiefde groeter geworden. En, die u met mij'sa-  
 5 men had fen fchreien, fou geloof hebben dat we beide een en defelve straf hadden moeten dragen. Vrouw Natuur heeft u, Brutus, goedertierig gemaakt tegen ellendigen, en niemant met een meewardiger hard gekneet als u. Soo dat, die niet en wift wat meefter gij in 'tpleiten fijt, fchiet niet gelooven fou, dat gij iemant koff door u welfprekenheid doen doemen. Dus hebt gij beide defe deugden, fchoon die fchijnen te ftrijden, van ootmoedige meewardig, en fchelman wreedelijk te bejegenen. Hebt gij eens een boef voor, die ftrenge gelijk hoort volgens de wet getraft te werden, gij fchiet hem een taal toe als ver-  
 gifte

1. Vyf jaar) Het Latijn heeft quinquennis Olympias. Van de Olympiaden der Grieken is gefproken, 1 D. 154 pag.

2. Fabius geflacht) Van welke, 1 D. 81 pag.

3. Oorfak van uw dood) Als of deefe Fabius Maximus van hertfeer was overleden. Het fchijnt dat hy Ovidius door geenerhande middelen kon doen wederkeeren, en dat hem fijn afwezen onderzuffchen zcenemaal ondraagelijk viel.

4. Hemelgod) Augustus; welke overleed en onder de Goden wierd gefeld, in het vyfde jaar van de ballingschap onfer Dichters. Sie van fijne vergoddinge, 1 D. 206 pag.

5. Natuur) De waanwyfe Onzodiften maakten in hune fchriften een onderscheid tuffchen God en de Natuur; dit alles quansuis aan den tweeden toevoegende, het geene met recht tot den eerften behoord. Doch de Afgodendienaars namen wederom voor de Nature eenen Pan. Makrob. Saturn. 1 B. 21 H, of wel mede Venus, Isis, Ceres, of Diana. Plutarchus, in het B. van If. en Ofir. Apulejus, 11 B. van fijn Hertschepp. in het gebed tot Diana, en deefse godinnes Antw. by Ger. Voffius, in fijn Afgodend. 7 B. 2, 3 en volg. H. Maar lauten fy het draajen en deefse wonden, volgens hune driften en finlykheden, fy fullen echter nouw

gite pijlen. 'K wensu vijanden een proef, hoe fel gij sijt in 't papiere harnas, en hoe u taal-pijlen smaken, die gij soo behendig spijft, dat al de wereld seggen moet dat in dit ligham een Godlijk verstand moet woonen. Maar siet gij iemand doot een links ongeluk getroffen, gij sijt weemoedig als 't vrou-volk. Dit ben ik infonderheid gewaar geworden, doe mij een groot aantal van vrienden ontveinsde te kennen. Haar sal ik vergeten,

maar u: die mijn swarigheid met kommetlijken ijvez hebt verligt, nooit uit mijne gedagten laten gaan. Eer sal den Donau (helaas mij te naburig) van de Pont Euxin te rug in sijn bron-stroomen; en de sonne-wagen, gelijk ten tijde van Thyeses maaltijd, te rug na 't ooste rennen: als dat iemand van u: die reurdo om mijn baling-schap, sal konnen seggen dat ik hem ondankebaar heb vergeten.

*achterhalen, noch begripen, het geene volstrekselyk, onbegrijpelyk, onbepaald, en eenwig is, in sijn weezen, vermoogen, kracht en heerlijkheid.*

6. Donau) Siet de Bladwyfer.

7. Te rug rennen) Siet 1 D. 190 pag.

## SEVENDE BRIEF: aan VESTALIS.

*Hy schryft aan deesen, sijnde de Stedebouder van de Pontische landschappen, dat hy gelieve ge-zuyge te sijn van de ongemakken deeses oords. Hy prijft sijn dapperheid, welken by voorneemt met verzen onsterffelyk te maaken.*

1 **A**ngescien gij, Vestalis, gefonden sijt na de kufft van de Pont Euxin, om als Stad-houder te rigten 't gewest dat onder de nootd-pool legr, konnge met u eigen ooggen sien, in war land ik legge, en getuige sijn, dat ik niet r'ontge te geklaagt en hebbe. Tot breeder getuignis der waarheid sult gij strekken, o jongling, die van d'Alpisse Koningen gesprooten sijt. Gij siet immers wel dat de zee be-drijvets geladene wagens midden over den Donau voeren: 2 3 4 5 6 gij siet immers datse hier schieten met vergiftige pijlen, en dat dit een dobbel moord-gewer is. Maar og had gij dit slegts maar gesien, en selfs niet in 't be-oorlogen ondervonden! Door veele perijckelen raakt gij lieden tot Kapitein majoor-schappen, welk ampt u onlangs na verdienst is op-gedragen. Maar, schoon u dit ampt nog foo

prosjietlijk en eetlijk is, nog moet u dapperheid hooger in top staan. Dat kan den Donau niet loghenen, wiens water gij onlangs door u sterken arm met 't bloed der Geeten hebt geveert: veel min Egyptos, welke stad, door u beklautert en ingenomen, wel vernam, dat gelegenheid van plaas niet te staan quam: want 't is onteker of die stad, gelegen op 't gebergte, schier in de wolken, meer beschut wiert door natuurlijke sterke, of met werken. De woeste Geet had dese stad sien Koning ondraait, en al wat'er in was torbuit gemaakt. Tot dat Vitellius, met sijn heir den Donau af-fakkende, landde, en op de Geeten aan fette. Maar gij voornamentlijk, dapperen-omkleding van den doorlugten Daunus, greect moet om tegen den vijand in te gaan: gij quet u aanloons in 't glinsterent harnas soo lofsijk, dat u helden-fluk foo

1. Vestalis) *Van welken ik nergens als hier iets vinde aangetoekend, dat by is gesprooten uit de Alpisse Kor-vu; en dat, in het herstellen van Egipfos aan den Koning van Thracie, door Vitellius, by sich mede dapper beeft geroond.*

2. Euxin

3. Jaziger

4. Wagens, plaustra

5. Vergiftige

6. Kapitein majoor-schappen) *In hes Latijn, primum pilum. Siet het aangetoekende, 1 D. 183 pag.*

7. Donau

8. Egipfos

9. Thracier, Sithonius

10. Vitellius) *Geboortig van Nuceria, en Rooms Ridder-, besorger des kerkenkamers van den keiser Augustus: liet vier soonen na, met de voornaamen slechts verschillende. Suetonius, in Vitell. 2 H.*

11. Daunus) *Quansuis de vader van Turnus, koning der langvergetene Rutulers. Maar de Letter-knabbelaars konnen hier leefsen Dampnus, Domnus en Doanus. Welke laatste leestinge ik sou aanneemen*



12 kost verborge sijn, en trad met groote schreden tegen 'tgebergce, geweet, en hagel-bui van steenen in. U kost nog de stof-regen van worp geweet, nog vergifse pijlen, weder-houden. U staken de schigten met geschilderde  
 13 wederen in den storm-hoed, u schild was so door-boort dat'er schier geen gat meer in te make n was. Ook kost u lighaam al't geweet niet even gelukkig ontspingen; maar gij agte de pijn minder als roemrugtigheid. Soo, segtmen, weerde Ajax voor Troje Heedors vuursakkels van de Griekse vloot. Als gij nader quamt, voet bij't stek sette, en met 't staal kost hand-gemeen werden, sou 't mij

moeilijk vallen te meiden, hoe doen u lemmer swankte, hoe veel, wie, en op wat wijze gij om hals bragt. Immers trapt gij op hoopen van Geten, door uward verslagen. U voer-schappen volgden in 't vegten u onder-officieren, en wierden veel van u soldaten, en vijanden verwond. Maar uwe manhaftigheid stak soo verbove anderen uit, als 't vlugge Pegasus voor d'andere gewinden roffen. Dus wierd' Egyptos veroverd, en sijn u loslijke daden, Vestalis, door mijn digt voor eeuwig befestelt.

(met believen van Nik. Heinsius) ondersteund en aangemoedigd door de dikwijls genoemde Begerus; welke ons niet alleenlijk op een Gedenknunt, nevens een snellen rijder, vertoond de naam DONNUS: maar ook Strabo (4 B. 204 pag.) bewijst dat, in de Alpen, gesegt de Griekse, niet verre van de Kotijse, landeryen aan de Donni hebben toebehoord.

12. Vederen	}	Siet	}	2 D. 220 pag.
13. Ajax.				2 D. 345 pag.
14. Uw voetschappen, primus pilus				1 D. 181 pag.
15. Pegasus				1 D. 105 pag.
16. Egiptos				3 D. 91 pag.

ACHTSTE BRIEF: aan SUILLIUS.

*Hy bedankt, met deese letteren, de schoonsoon van sijn huisvrouw, wegens een toegesondene brief. Belast hem, Augustus afgestorven sijnde, sijn heul te soeken aan Germanikus, wiens naam by aanneemt met versen te vereeuwigen. Hy besluit met het lof van de alles verbeerlijkende Dichtkonst. Van welke hy mede, soo geen wederkomst, ten minsten een gemakkelijker verblif verwacht.*

Ik heb, seer geleerde Suillius, u brief, hoewel vrij laat, imet blijdschap ontfangen: inhoudende dat gij mij uit liefde, soo de Goden door gebeden kosten vermurwt werden, fout behulpzaam sijn. Schoon gij nu niets uit kost zechten, beu ik evenwel een schuldenaar geworden voor u vriendlijke toegenegentheid, en noem u wil om te helpen mijn schult-brief. 'K wens dat dit voorneme lang mag duren, en dat u vriende pligt mij ellendige nooit begeve. Swagerfchap maakt sekere liefden-band, die ik bidde dat altijd ongeschonde blijve. Want u huis-vrou is bij-n mijn dogter, [schoon-dogter] en, die schoon-soon noemt, noemt mij man. Wee mij, soo gij op 't lefen van die versen een frons trekt, en u schaamt mijn swagerte wesen! Maar mij aangaande konige geen oorzaak van schaamte vinden, uitgesondert dat mij de fortun een blinde slag gaf. Wilt gij mijn gellagt ondersoeken, gij sul van 't begin des gellagt-booms tot schier onallijkke jaren daar aan bevinden dat we Ridder sijn. Of wilt gij ons leven naar speuren, 't is soo gij de mis-greep van mij ellendige

over slaat, sonder op-spraak. Kont gij maar hoopen dat gij met gebeden iets sult op doen, siet ootmoedig de Goden, die gij dient, te verbidden. U Goden sijn, den jongen Czar. Versoeken hem met eerbiedigheid; beken-der antaar hebt gij immers niet als van die God. Hij laar 't gebed van sijn priester nooit onverhoort. Aan hem moet gij voor mij heul soeken. Schoon hij nog foogeringen koeltje van toe-genegentheid blaast, mijn verdronkefchip sal daar door bove dooberen. Dan sal ik na gewoonte jaarlijks reuk-offerten, en betuigen van groot vermogen de Goden hebben; en ik sal u, Germanicus, geen wit albaften tempel stigten: want desen val heef mijne middelen verdunt. Laat u rijke huizen en steden tempelen stigten: Nafo sal u met digt, dat sijne middelen sijn, dankbaarheid bewijzen. 'K beken wel dat een groote weldaadt met een geringe wert beraalt, als wij, voort 't bergen van iemants leven, met woorden beloont werden; maar die 't beste geeft dat hij heeft, is overvloedig dankbaar, en heeft 't einde van sijn willig hart bereikt. Soo is ook 't gering

1. Ridder	}	Siet het aangeteekende	}	3 D. 61 pag.
2. Misgreep				3 D. 1 pag.
3. Wit albaft, van Paros				1 D. 126 pag.

R 2

4. Reuk-

- 4 gering reuk-offer van d'arme, aan de Goden niet min aangenaam, als 't groot van de rijken, en wert soo wel een tuig-lam voor d'altaars in den tempel van Jupiter Kapi-  
 5 tolijn gelslag, als een rund, In 't Faliscer land geweid, gebolr. Behalven dit kan Vorsten en doorlugtige mannen geen grooter dankbaarheid bewelen werden, als die van digt-werk. Door digt werden uwe deugden roemrigrig, en u daden ontferfelijk: door digt leeft uwe dapperheid eeuwig, en blijft, het graf onglipr, onder late nakomelingen bekend. De knagende tijd verteert ijsen en steen, en heeft sijns gelijk in sterken niet. Schrif-  
 7 ten verduren de tijd: door schriften kent gij Agamemnon, en wat elden tegen, en met hem geoorlogt hebben. Wie  
 8, 9 sou Thebe en die seve Vorsten, en wat voor en na de Thebaanfe krijg geschiedde, buiten digt, gekent hebben? Door digt werden ook (soo 't gefegd mag werden) Goden gemaakt, en soo grooten Majesteit moer haar herkomen uit de mond van digt-trompeters haalen. Door dit middel  
 10 weeten dat den Baiert van die voorige ruwen klomp in vier hoofst. stoffen is geschift. Hier door, dat de reu-  
 11 ven, die den hemel dragen te bestormen, door Jupiters bliksem rer helle sijn gevelt. Soo wiert Bacchus door 't ver-  
 12 overen der Indianen, en Hercules door 't vermeerteren van  
 13 Echalie, belofuit. Soo is ook, Germanicus, u groot-  
 14 vader Augustus, die onlangs door sijn deugden ten hemel

opgeftegen is, door digt eenigfints vereeuw. Bijaldien dez Germanicus, nog enige vonk van digt-geeft in mij leeft, die sal t'eenemaal tot uwen dienst sijn. Gij kont, sels digter, dese digter-pligt niet verwerpen; want de digt-konst hond gij sels in waarde. Indien u soo grooten naam niet tot iets grooters had getrokken, gij waart een Fenix onder de digters geweest. Maar gij wilt ons liever digt-stof als digt geeven; en kont u evenwel dar af niet t'eenemaal speenen. Want dan krijg gij eens, dan digt gij weder, en, dat eens anders aubagt is, is u tijd verdrift. En, gelijk Apollo even siks is op sijn lier en boog; soo sijn gij even bequam tot geleert digt-werk, en Prinslijke daden. En, aangehen mij mijn Sang. Godin nog niet verdreven heeft van de bron, die den hengst Pegafus met de holle hoef op sloeg; laar mij te staa komen, dat wij lijd-hebbers  
 16 van een en deselve offening, en deselve hand-haven: op dat ik ten langelosten eens 't gewest, dar vrij digt onder 't land van de bontdragende Korallen legt, en wreede  
 17 Geten, mag vaar welfegen, en, 100 voor mij, og arm, 12  
 mijn vaderland geslooren is, dat ik eigens verplaat werde, dar ik digter bij Rome ben. Uit welke ik u groote en loflijke daden in korten tijd mag uitrompetten. Bid, lieve Suillus, voor mij, die bij-na u schoon-vader ben, dat dir gebed de Hemel Goden bewege.

4. Reukofferen, acerra  
 5. Kapitolyn, Tarpeius.  
 6. Faliscerland  
 7. Agamemnon  
 8. Thebe  
 9. Seven Vorsten  
 10. Baierd  
 11. Reufen  
 12. Veroveren der Indiaanen.  
 13. Echalie  
 14. Augustus ten hemel  
 15. Lieren boog  
 16. Bron, die Pegafus.  
 17. Korallen  
 18. Geten

Siet het aangesteeke

- 1 D. 68 pag.  
 1 D. 251 pag.  
 1 D. 192 pag.  
 1 D. 11 pag.  
 1 D. 8 pag.  
 1 D. 49 pag.  
 2 D. 1 pag.  
 2 D. 13 pag.  
 1 D. 119 pag.  
 1 D. 42 pag.  
 1 D. 126 pag.  
 1 D. 105 pag.  
 2 D. 136 pag.  
 3 D. 124 pag.  
 3 D. 11 pag.

## NEGENDE BRIEF: de derde aan JUL. POMPON. GRECINUS.

*Hy wenst hem geluk met het ontfangene Burgermeesterschap, en valt daar op weder aan het gewoone bedelen.*

- 1, 2 **N**aso send u, Grecijn, van Pontus-kust, waar van hij de Goden dat die u behandigt wiert op dien dag, dat n alder-  
 kan, niet waar van hij wenste, dese groet. Gaven eerst 't Burger-meesterschap sal werden opgedragen. Op  
 3  
 4

1. Grecijn) *Burgermeester gekooren, in 't jaar van Rome 768, of onses Heilands, 18: in welke ook Burgermeesters sijn geweest. Tit, Staail, Sifenna Taurus, en Luc. Scribon. Libo.*  
 2. Pontus kust) *Siet van den Euxinus en het geheele Pontus de Bladwyfer.*  
 3. Dag) *Den eersten dag van Januarius, volgens het aangesteeke, 3 D. 126 pag.*  
 4. Burgermeesterschap) *In het Latijn, door een omschryvinge; bis seni sacces, twaalf bundelen: van welke wy spreken, 3 D. 70 pag. en elders.*

5. Kapitol)

dat, aangezien gij als nieu gekoorde Burger-heer in mijn  
 9 af-wefen 't Kapitoel fult betreden, en ik niet fal konnen  
 welen onder u gevolg, mij u brief op fijn gefeten dag, in  
 welen van fijn ichtijver, fijn vriende-pligt aan u mag af-  
 leggen. Bij aldien ik in een gelukkiger planeet gebooren  
 was, en mijn levens wagen op geen vier-kante raderen liep,  
 6 'k fou, in plaats van met fchrift, mijn groot-pligt mon-  
 deling waar genomen, en u, na geluk-wens, nevens lief-  
 lijke aanspraak, gekuft hebben; waar door mij immers  
 fou veel eer fou gefchied fijn als nu. 'Kbekent, ik fou op  
 dien dag fou trots fijn, dat ik niet te fpreken fou welen.  
 7 Mij fou 't volk, als onder de Ridderfchap, voor u heen,  
 den Raad op wederfijde van de Burgermeester fien gaan;  
 en, fchoon ik wenfte u altijd de naafte te fijn, 'k fou mij  
 eger verheugen al ging ik op u fidee niet. 'K fou niet  
 eens kreunen al wierd ik door 't gekriool te pleterea ge-  
 drongen, maar 'k fou mij verheugen, dan van 't volk  
 gekneet te werden. Met vreugde fou ik 't heit overfien,  
 om te weten hoe lang en digt u train was. En, op dat  
 gij vorder weet, hoe veel ik mij aan gemeene nuf-  
 gierigheid laat gelegen fijn, 'k fou beneufelen wat pur-  
 peren tabbaard gij aan 't lijf had. 'K fou ook willen fien wat  
 9 voor uit-beeldfels gefneden waren in u Staats-ftoel, en al

wat in 't evoir daar op was gegraveert. Maar, als gij vor-  
 der in den tempel van Jupiter, op 't ftoel, gebragt fou  
 welen, en dar'er dan, op u bevel, een offernd gebolt wiert,  
 fou mij dien grooten God, die midden in den tempel  
 poft houd, hem met ftijl gemompel ook hebben hoor-  
 ren dank zeggen, en gefien, dat ik, overtollig verheugt  
 over d'eer van u Burger-meesterfchap, meer reuk-welks  
 met den geeft als met de hand fou hebben toegebragt. Hier  
 fou ik mede gerekent werden onder de tegenwoordige  
 vrienden. Gaf mij 't genadig luk maar weder verlof om  
 in de ftad te komen. Dan fou ik met mijn ooggen kon-  
 nen fchepen de blijdfchap, die ik nu flegts met den geeft  
 genieet. Maar fo beliefdent de Goden niet, en mifchien  
 merrede; want wat kan 't mij betaten te lognen dat ik ftat  
 verdient heb? Niette min fal ik mijn geeft te werk ftel-  
 len, en u ftacij-tabbaard met de helbaardiers aanschouwen.  
 14 Dese fal u dan 't volk fien rigten, en fig in-beelden dat hij  
 bij de geheime handeijing tegenwoordig is; dan, d'inkom-  
 ften en tollen van 't lange jaar met naukeurige trou in 't  
 openbaar fien verpachten; dan, met een geftepe tong in  
 16 den Raad hooren taal voeren, en onderftaan wat beft dient  
 tot welftant van den ftat; dan, voor de Cafars, dank da-  
 gen aan de Hemel-Goden beramen, of witte vette run-  
 17 deren

5. Kapitoel) *Sie boven, 3 D. 127 pag. en den Alm. 1 B. 4 H.*

6. Groetplicht) *Van welken mede gefproken is in het aangeteekende, over de Br. aan Sext. Pompejus*

127 pag.

7. Ridderfchap) *Welke, in alle ftatfpraalen, de voorrang houd, en voor de Raaden beene treed.*

*Van de Ridderen, wegens hunne monfteringe, fpraken wy, 3 D. 22 pag. en van hunne goude vingert-  
 lingen, 1 D. 181 pag.*

8. Purper) *Van welke dragt, 3 D. 121 pag.*

9. Staatftoel) *Van de curulis sella fpraken wy, 3 D. 128 pag.*

10. Yvoir) *In het Latijn dens Numida, dat is, Africana. Aangefen men olifanten vind niet al-  
 leenlyk in Numidie, een deel van Afrika, maar ook in het geheele landfchap.*

*Sie van Numidie, 2 D. 434 pag. en van de Afrikaanfse olifanten, Herodotus, 4 B. 91 H. Diodorus,  
 2 B. 15 H. Solinus, 28 H. en Manlius, 4 B. Welke mede gefien werden op de Gedenkmunten van het  
 ftabhuis der Cecilien, en der keiferen, Cefar, Hadrianus, Severus, enz.*

*Alwaar zelfs Afrika werd verbeeld als een vrouw, met een olifants bakkes gebuld, op de keiferlyke  
 Penningen van Augustus, enz. by Oudaan, 31 Taf. 11 Penn. en andere volgende.*

11. Tempel) *In het Latijn arces Tarpeja. Sie van het Kapitolium en van het offervee, aldaar ge-  
 facht, de Bladwyfer.*

12. Midden) *Tuffen de kapellen van Juno en Minerva; gelijk wy aan teekenden, 3 D. 8 pag. En daar-  
 om fiet men ook de beeliteniffen defer godheeden foo menigmaal by een gefield; gelijk als op een Penning  
 van den keifer Pius, by Oudaan, 51 Taf. 7a zelfs, haar toegewijde vogelen; den adelaar, den pauw,  
 en nachtuil; op eenen anderen van den felfden keifer, by Oudaan, 52 Taf. 4 Penn.*

13. Reukwerk) *Van welke meenige reifen is gefproken. Siet de Bladwyfer.*

14. Staatfytabbert) *In het Latijn pratexta. Van het purpere gewaad der Hooge Overigheid, en de  
 pratexta, of met purper gefoomde rok, is gefproken, 3 D. 121 pag.*

15. Helbaardiers) *Van de falfes, gedragen van de helbaardiers, fpreken wy, 2 D. 16 pag. en 3 D.  
 70 pag.*

16. Verpachten) *Van openbaare verpachtingen en verkoopinggen, foo van roerlyke als onroerlyke goede-  
 ven, by de oprechte fpiets, is gefproken, 3 D. 128 pag.*

17. Witte) *Sie van het witte offervee 't aangeteekende, 1 D. 192 pag.*

- deren doenflagten. Og mogt'wefen dat gij, na gebeden van fwaarder wigt, fmeekte dat fig de Goden mijner eens ontfermden! So moer op u gebed van de vollen aanaar  
 18 u God vrugtig vuir op gaan, en een heldere vuir-vlam na weps teeken geven. Onderutfchieden fal ik, voor foo ver 't mij vrij ftaat, om nier over alles mijn beklag te doen, hier ook vieren op den dag van u Burger-meefterfchap. Mijn tweede rede van vreugde, die voor d'eerfte niet en  
 19 fwigt, fal zijn, dat u broeder u fal onderfchepen in dat ftats-ampt. want als gij, Grecijn, op 't laaft van December fult hebben uit gedient, fal hij op den eerften Januarij Burger-meefter werden. Dus fult gij lieiden, na u onderlinge broeder-liefde, en over weder vreugde fcheppen, gij in 't Burger-meefterfchap van u broeder, en hij in 't uwe. Soo fult gij en hij dat ftats-ampt twee maal bekleeden, en in een hnis vier en-twintig roe-busfels getelt werden. Welk eer-ampt, hoewel het grootis, en foo uit-mument, dat Rome Marsftad, geen hooger heeft, als regeerende Burger-meefter, nogtans vergroot werd door den agtbaren luifter van die 't vergeeft. \*K wens dat Auguftus al de tijd uws levens, met u en uw broeder Flaccus foodanig mag ingenomen zijn, en bid dat gij, nevens mijne uw fmeeken voegen wilt, als hij van 't beforgen van wigtiger faken fal uit-fpannen: en, foo hij eenigfints in ons felt blaas't, viciert daa na den fchoot, op dat  
 21 mijn fchuit defe jammer-poel ontfleide. Grecijn, over een wijl had u broeder Flaccus 't bewint over defe gewefen, en was onder fijn beleit 't woest geupeel aan den  
 22 Donau-kant ftill en mak. Hij hielt de Myfier volkren in  
 23 trou en vrede, en verfhrikte de Geten die fig op pijl en boog verlaten, met fijn rappier. Hij hernam, door gefwinde dapperheid de verwonne ftad Trofmi, en verdededen Donauwer Barbaren bloed. Vraagt hem eens na de gefalte van dit gewelt, na de ftuirc-lugt, en hoe digt mij devijand op de hakken fit: of haar dunne fchigten ook met vergift befmert zijn, of men hier vervloekt mensoffer doet: of ik de waarheid fpaar, of de Pont Enzin ook toe-vrieft, en 't zee-water een nrim ftuk weegs verkorf. Als hij u dit fal verhaalt hebben, vraagdau vorder warnaam ik hier heb, en wat leven ik leidde. Ik ben hier niet gehaer, want ik maak'er ook niet na: en heb na mijn fortun mijn leven niet verkeert. Die ftille fedigheid, die gij in mij plagt te prijfen, die voorige cerbaae fchaamte in mijn zaufte, heb ik nog behouden. Soo ben ik ver van honk, 100 hier, daar de woefte vjand meer geweld van wapenen als wetten oeffent; dat met waarheid, Grecijn, en de tijd van foo veele jaren, nog vroumens, nog man, nog jonge, over mij heeft konnen klagen. Dit 's de rede, waarom de Tomitanen mij in defen druk goedgunstig toe-gedaan zijn; aangefen ik dit volk genoodfaakt ben tot mijn getuige te nemen. Sij gunnen mij gaar dat ik hier van daau vertrek, om datte fien dat ik wel wil: maar ten opfigt vaubar hielden fij mij liever. Mij hoeft gij niet te gelooven: maar hier fijn van ftadswege af ten gepfleert tot mijn lof en vrijdom. En, fchoon defen roem wel geen ellendige paff, hebben mij ook de gebuur-fteden defelve vrijdom van fchatting en tol verleent. Hier benevens is mijn Godvrugtigheid mede  
 24  
 25  
 26  
 27  
 28  
 29

18. Vuirviam) *Van het vroolijk en treurig branden des offervuirs fpraken wy, 2 D. 286 pag.*

19. Broeder) Luc. Pomponius Flakkus, *met deefen te faamen burgermeefter, in 't jaar van Rome, 769: by ftierf in Syrie, als onderftelehouder. Tacitus, 6 Jaarb. 27 H. huns fufter was Pomponia Gracina; van welken Tacitus, 13 Jaarb. 32 H.*

20. Marsftad) *Deswegen in amazoonfe gewaaden doorgaands afgebeeld; volgens het aangetekende, 1 D. 248 pag.*

21. Jammerpoel, Styx

22. Donau

23. Myfier

24. Geten

} *Sie de Bladwyfer van deefe foo dikwijls genoemde.*

25. Trofmi) *Sie hier weder een heete ftrijd der Letter-helden. Sy leefen Troezen, Trofanem, Roefen, Trezenam, Trefinen, enz. en eindelijk Trifinin of Trofinin. Trofmin (gelyk het Nik. Heinfus wel heeft aangemerkt) was een fteleke in het laage Myfe; volgens Konftantin. Porphyrogeneta, Themat. 2 B. 1 H. en Antoninus, in fijn Reiskaart.*

26. Vergif)

27. Mensoffer

28. Tomitaanen

} *Siet* } 1 D. 143 pag.  
 } 3 D. 56 pag.  
 } 3 D. 18 pag.

29. Aften) *Het Latijn fpreekt van cera, was: nademaal de bordekens, waar op de aaloude fchreeven, met was beftreken waaren; gelyk mede de verfegebringen in defelve wierden afgedrukt, Siet 1 D. 54 pag. en 1 D. 88 pag.*

niet onbekent : dit uitheemfse volk fiet dat ik in mijn huis  
 30 heb een kapel van Cæfar Augustus, waar in nevens makken-  
 31 deren ftaan, fijn lieve foon, en de heilige priefteres Li-  
 32 via, Godheden, niet minder als de nieuwverkoore God  
 33 Augustus. En, om dat mij geen lid van dat huis ontbre-  
 ke, heb ik ook beide de neven ftaan, d'een aan de fijde  
 van groot-moeder, d'ander naast fijn vader. Voor defe doe  
 ik foo dikwijf, nevens reuk-offer, mijn gebed, als den dag  
 in 't ooften aan ligt. Van defe mijne Godvrugtigheid,  
 34 wilt gij 't vernemen, fal dit geheel Pontus-geweefte ge-  
 tuige fijn. 'T felve weet ook dat ik, na gelegenheid in  
 dit oord, met fpeelen en vrolijk gejuig, den geboortend-  
 35 dag van God Augustus vierde. Niet min kennis hebben  
 de vremdelingen van defe mijne Godvrugtigheid, die  
 uit het lange Propontis herwaards komen. 'T welk ook  
 miffchien u broeder, onder wiens gebied, als Ampt-man,

dees linker fijde van de Pontus-kuft geweefte is, wel ver-  
 ftaan fal hebben. Ik kan meer met het hart als met de hand  
 geven, en fchenk gaarne na mijn klein vermoeg offer-  
 gift tot fulken altaar. 'T welk niet gefchiet in u ge-  
 ligt, om dat ik ver van Rome ben; maar ik fchep  
 mijn genoeg in stille Godvrugtigheid. Ook faldit Cæ-  
 far ten lange leften eenfter ooren komen: want voor hem  
 is ter wereld niets verborgen. Dit weet gij gewis Cæfar,  
 verkooren Hemel-God, die uit den hoogens werlds  
 faken aanschout. Gij hooit, als een heldere ftaraan 't  
 hemel-welf geplaat, onfe oormoedige gebeden. Miff-  
 fchien is ook tot u op-geftegen de galm van 't digt, dat  
 ik, op u vergoding onlangs gemaakt, na Rome gefon-  
 den heb. Dus vertrouik dat hier door uwe Godheid ver-  
 murwt wert, en gij niette vergeefs den naam van gena-  
 dige vader draage.

30. Augustus } Siet } 1 D. 206 pag.  
 31. Tiberius } } 2 D. 438 pag.  
 32. Livia, priefteres } } 2 D. 439 pag.  
 33. Neven ) Niet Kaius en Lucius, maar liever Germanikus; van welke, 3 D. 95 pag. en de jengere Drufus; van welke, 3 D. 53 pag.  
 34. Speelen ) Teweeten geensins, met de kaart, de dobbelsteen, en de fchaakfchif, volgens Merula: maar ongetwijfeld met toneelfpel, worfjelen, en fchermen, op alle feefstlagen, fo der Romeinen, als der Grieken, gebruijklijk; volgens Micyllus.  
 — Sie van deefe Schouwfpelen en feefstelijke oefeningen, de Bladwyfer.  
 35. Propontis ) Van welke, 3 D. 17 pag.  
 36. Linker fijde ) Teweeten van Mefse, welke landfchap met de grenfen der Daciens en Geten word bepaald, volgens het aangeteekende, 3 D. 20 pag.

## THIENDE BRIEF: aanden puikdichter PEDO ALBINOVANUS.

*Hy ftefd, gelijk meermaalen gedaan is, fijne rampen boven die van Ulfes; wensfende met eenen in hem de ftantvafte trouw van Thefus.*

1 **T** is nu in 't fefte jaar dat ik hier te Tomos onder  
 2 de bont-dragende Geten leef. Kont gij, lieve  
 3 Albinovanus, wel eenige kajen of ijfer bij mijn fterk-  
 hartigheid vergelijken? Druppen holen een fteen, een  
 ring en 't ploeg-ijfer flijten door 't befigen. Sal dan de  
 knagende tijd, behalven mij, alles vernielen; fefds de  
 4 doods-pijlen leggen op mijn vereeltheit om. Vlyfles is

een ftaal van eene zeer groote lijdsamheid, die tien jaren  
 lang dobberde op de ongefadige zee. In al die tijd  
 leed hy wel veele rampen, maar niet doorgaans: want  
 hij vond nog hier en daar fomtijds vermaklijke uit-  
 fpanning. Was 't warigheid, met de fchoone Kalyppo fesen  
 5 te poppen, en bij een Zee-Godin te fapfen; Eool ontfing  
 en befchonk hem met wind-fleffen, om met getwolfe  
 6 felen

1. Tomos ) *Het Latijn heeft Cimmerium litus. Van de Cimmerii fpreeken wy, 2 D. 319 pag.*  
 2. Bontdragende ) *Siet het aangeteekende, 3 D. 45 pag.*  
 3. Albinovanus ) *Vriend en tijdgenoot van onzen Dichter; wiens werken meereendeels worden vermiff; als de Thefus, de togt van Germanikus, en de Sneldichten. Alleenlijk bleef over het Verroofdicht aan Livia, wegens de gefneuvelde Drufus. Want, dat by het Lykdicht op het verfter van Mecenas zouw gemaakt hebben, daar in verffhillen de Geleerde Ger. Voßius en Joseph Scaliger.*  
 4. Ulfes ) *Sie van dien fwerwer de Bladwyfer.*  
 5. Kalyppo ) *Van welke, 1 D. 164 pag.*  
 6. Windfleffen ) *Sie dis afgebeeld, 2 D. 382 pag.*

10 leu fijn reis te vervorderen. 'T was geen verdriet soet-  
 11 queelende Meer-minnent te hooren, en niet bitter, soete  
 12 lotos-vrugt te kaauwen. Kost ik de vogt, die mij mijn  
 13 vaderland deed vergeten, voor een stuk van mijn leven  
 14 bekomen, 'K'ou koper fijn. Ook moogt gij de stad  
 15 van Antifates, en land aant der Lestrigoniens, niet eens  
 16 vergelijken bij de volken ontrent den krommen Bo-  
 nau. Ook swigt voor den wreede strand-reis in woest-  
 11 heid niet den bloed-dorstigen Fyaces, die mij nogtans  
 12 weinig onfiniet verschrikkelijk is. Schoon Scylla, 't tweede  
 13 monster, met haar handen onder lijf fel bast; de He-  
 14 nenocher zee-roovers beschadigen de (schippers vrij meer.  
 15 De Charybdis heeft ook geen handwater bij de wreede  
 16 Acheën, schoon sij driewerf 't zee-water slikt en kraakt;  
 die, hoewel sij de rege kust van de Pont Euxin beftroo-  
 pen, dese linker zijde mede niet in rust lazen. Hier te  
 lande pift niemant aan een boom, hier strijktmen pijlen  
 met vergift, hier looptmen door 't kille winter weder

felfs te voet over zee; soo dat 't water, datte voore was  
 bevaarbaar, een voet-pad wert voor de reisende man. Die  
 van Rome hier komen, zeggen, dat gij i: dit qualijk  
 kontgelooven, Hoe ellendig is hij, die twaard rampen  
 lijd, als men geloof! Geloofst het evenwel, 'k'fal d'oor-  
 faak doen verftaan, waarom de Pont Euxin door de  
 fcherpe kou verkroft. Onshangt boven 't'hoofd de wage,  
 en 't'gestante dat de bitterte kou verwekt. Dit gewest is  
 't' huis waar uit Boreas [de noorde wind] heen fnuift, en  
 fijn meeste kragt toont om fijn gebuifchap. Maar de  
 fuide wind, die hier tegen over met een laauwen adem  
 blaast, roeft hier ver van daan, en blaast felde, en flauw.  
 Hier bij komt dat gij hier de rivieren ontlafen in een  
 befloute zee, en defelwe haar fouthed feer verliest door  
 't vermengen van veele rivieren. Hier in gieten haer  
 emers uit, de ftroomen Lycus, Sagaris, Penius, Hypanis,  
 Crates, de krinkelige Halys, de fleik ftroomende Par-  
 the-

7. Soetqueelende ) Ook in een print vertoond, 1 D. 258 pag.  
 8. Lotosvrucht ) Het geen ons Alciatus doet sien, in fijn 114 Sinnebeeld; aangetrokken, 1 D.  
 288 pag.

9. Lestrigoniens ) Van deefe, en den wreeden Antifates, fpreken wy, 2 D. 382 pag.

10. Strandicus ) Polyfemus, afgebeeld, 2 D. 366 pag.

11. Fyaces ) Der Seytben koning, fijnde niet feer vermaard.

12. Scylla ) Sie dit monster afgebeeld, 2 D. 373 pag.

13. Heniocher ) Een volk van het Afatirische Sarmatie, aan de kust van den Euxinus, by de bergen Korax  
 en Kaukafus; van ouds oorspronkelijk van de Spartaaners; ze weteen, van Recas en Amfiftratus, de wa-  
 genaars van Kafior en Pollux. Plinius, 5 B. 6 H. Strabo, 11 B. Val. Flakkus, Vliest. 6 B.

14. Charibdis ) Sie 1 D. 63 pag.

15. Acheën ) Een volk gebuig aan de Heniochers, ontrent den Euxinus; oorspronkelijk van de Or-  
 choemeniers. Beootse landslieden. Ammianus, 22 B. 7 H. in sekeren oorlog met de Troiaanen, verre voor  
 Helenaas fchaaking, verfmolten; fijnde een gedeelte, door storm en onweder, in den Euxijn gevoerd.

16. Vergift )

17. Euxyn ) Siet de Bladwyfer.

18. Wage ) Van welke, 2 D. 5 pag.

19. Boreas ) In een print vertoond, 2 D. 182 pag.

20. Lykus ) Van een riviere Lykus is gefproken, 2 D. 416 pag. doch daar was ook een Lykus in Ger-  
 manie, in Macedonie, in Sicilie, in Cilicie, en in Thracie by Byzantium. Deefe was in Armenie, en  
 viel in den Euxijn, volgens Strabo, 11 B.

21. Sagaris ) Deefe ftroom komt uit Dyndinus, een berg in Galatie, loopt met veele omwegen, door Frygie en  
 Bithynie, en valt ook eindlijk in den Euxinus. Strabo, 5 B. Hy word Sangarius geheeten, by Diony-  
 fius, in fijn Wereldbefchr. Orfeus, in fijn Vliest, en Klaudianus, in het 2 B. regens Euurop.

22. Penius ) Dese Penius, gelijk de volgende Krates, ftortensich ook in den Pontus; beide rievietjes  
 van geringe naam.

23. Hypanis ) Van wolken, 2 D. 417 pag.

24. Halys ) Een vermaarde rivier, komende uit de voet van den berg Taurus, Paphlagonie en Kap-  
 padocie bevochtigende, en vallende in den Euxinus. Was meest berucht door den rampzaligen overtoeg  
 van koning Krefus, optrekkende tegen Cyrus. Herodotus, 1 B. 75 H. Suidas, in het Woordb. Luka-  
 nus, 3 B. van den Farfal.

25. Krates ) Nergens te vinden, en daarom leefne liever, met If. Volftus, hier Kales; fijnde een  
 Pontifse rivier, volgens Eustathius, over Dionyf. Thucidides, 4 B. fprekende van Lamachus. Val.  
 Flakkus, 4 B. der Vliest.

26. Parthenius ) In zee vallende, in Paflagonie by de stad Amaftris, welke by doorsnijdt. Ontrent  
 fijn



27 thenius, de kaibuitard Cynapes, de Tyras, die in sterke  
 28 drift voor geen andere swigt, de Thermodon, by d'A-  
 29 mazonen wel bekend, de Fafis wel eer door d'Argonau-  
 30, 31 ten belogt, de Borysthenes, de heldere Dyrapes, de  
 32 Nil stroomende Melanthus, de Tanais, die Asie van  
 Europa schieft, en voorts ontallijke andere, onder welke  
 33, 34 de grootste is den Donau, die voor de Nijl niet hoeft te  
 swigten. Sulken menigte van rivieren verbrakt het zee-  
 water, datse doet wassen, en laat het selve sijn natuurlijke  
 southeid niet houden. Boven dien is dese zee niet regt  
 zee-groen, maar, gelijk een stroomloos meir, gemueit  
 van verf. 't foet water drijft boven, en is lichter als 't  
 foute, om dat het door sijn foute meer wigs heeft. Soo  
 mij iemand vraagt, waarom ik dit verhaal deed aan Pedro  
 Albinovanus, en wat voordeel mij kost geven dit in digt  
 te vertellen: 'k sal hem antwoorden; 'k besteedde dese  
 tijd niet anders, als om mijn hart-seer te vergeten, dit 's  
 al de vrugt van dit uir. Terwijl ik dit schreef, dogtik

niet aan mijn gewoonte droefheid, en dat ik midden on-  
 der de Geten sit. Vorder twijffel ik niet, of gij sult,  
 dewijl gij Theseus lof met digt trompet, de vrienden 35  
 trou, die u stoffe is, ook zelfs in eeren houden. Volgt  
 de voetschappen van den held die gij beschrijft. Hij toont  
 voorwaar niet dat men in voorpoet, maar in tegenspoet  
 een vriend trou moet doen blijken. Welke man, schoon  
 hij roemrugtig is door daden, en belofuit wert door  
 u, die 't regt pakt den roem van sulken held te galmen,  
 nogtans is daar in wel iets na te apen, want ijdler kan  
 in trou een Theseus sijn. Gy hoeft geene vijanden met  
 't staal en knofs te bengen, door welker strooper i  
 schier niemant door d'engte van Corinthe kost pas- 36  
 seeren; maar liefdens blijk te geven, een pak dat voor  
 een willige niet swaar valt: want wat moeite is 't, sui-  
 vere trou niet te schenden? Denkt niet, dat ik u dit,  
 die u vriend stantvastig trou blijft, klags-gewijs toe-  
 janke.

*sijn naam, de maagdelijke in het Grieks, vallen veele twijffelingen. Sie Stefanus, Helychius, Arrianus, Strabo, 12 B.*

*Van de volgende Cynapes is niet veel te seggen, als datse, gelijk alle deese, sich laat vallen in den Euxinus.*

27. Tyras) In zee sich stortende ontrent een stad van deselbe benaaminge, in het Europeische Sarmatie, tusschen den Donau en de Borysthenes, noch bedien bekend met de naam van Niefter. Strabo, 7 B. Mela, 2 B. 1 H. Plinius, 4 B. 12 H.

28. Thermodon } Van welke } 2 D. 45 pag.

29. Fafis } } 1 D. 29 pag.

30. Borysthenes) Na den Donau de grootste rievier van Scythie, bedien de Dnieper; heeft sijn oorsprong by de Nervi. Mela, 2 B. 1 H. Plinius, 4 B. 12 H. sijnde eerst Beresinus en Naparis, welke zamenlopende worden Borysthenes: bekend by alle de Wereldbeschr. en Geschichtschr. Strabo, Herodotus, Dionysius, Stephanus, Sölinus, enz.

31. Dyrapes) Van deese is niets te seggen, en niets veel meer van den Melanthus; als dat deese sich vermengt met den Borysthenes.

32. Tanais) Van welke, 1 D. 29 pag. het Latijn noemt hier Europa, Cadmi foror; wiens schaa-kinge gy siet, 2 D. 66 pag.

33. Donau } Van welke } 2 D. 45 pag.

34. Nyl } } 1 D. 73 pag.

35. Trompet) De roemruchte bedrijven van Theseus vind gy by een geset in de Bladwyler.

36. Engte) Van welke, 1 D. 18 pag. alwaar gy mede sult vinden, van welke moorders en struikroovers Theseus deese landstreek bevrijdde. Siet evenwel ook sijn afbeeldinge, 2 D. 206 pag.

## ELFSTE BRIEF: aan GALLIO.

*Hij vertrooft sijn boesemvriend wegens het overlijden van sijn huysvrouw, en wenst hem weder toe een tweede trouw.*

Tsou, Gallio, een schier onverschoonbare misdad  
 sijn, soo u naam in mijn digt niet wiert gespelt  
 Want 'k weet dat gij mede de wonde, die mij God Au-  
 gustus gaf, met u tranen hebt gebet. Og had gij maar,  
 bedrukt om'onttucken van u vriend, geen andere oor-  
 III. Deel.

saken van klagten! Maat 't beliefde de Goden soo niet,  
 die wreedelijk goet vondenu van u kuifse vrou te beroo-  
 ven. Want ik kreeg onlangs een bilet, die die droevige  
 maar in hielt, en om u verlies met mijn tranen be-  
 goooten wierd. Maar u, een wijs man, met redenen,  
 S die

die de geleerden genoeg bekend sijn, te vertroosten, agt ik, daar toe te bloo, voor dwaasheid; en denke dat u droefheid, is 't niet door troost-redenen, nu al door langheid van tijd verlesen is. Eer u brief hier over komt, eer mijn antwoord over so verre stuk weegs te water en te land u behandigt werd, verloopt een geheel jaar. Troost

geven is een pligt van sekete tijd, terwijl de smert nog driukt, en de sieke na medicijn verlang. Maar als door langheid van tijd 't hart 'eer geleten is, kragt hy 't weder op, die 't ontijdig heelen wil. Hier benevens kont gij (og wierd dit voorstellen waer) nu weder een gelukkig huwelijk doen.

1. Geheel jaar) *En dan sou onse Dichter by Gallio bescheid krijgen, gelijk de Troiaanste gesanten by den keiser Tiberius.*

*De Troiaanen, quansuis wegens Eneas, in bloedverwantschap bestaande met de Romeinen, sonden sekeren lieden, om by Tiberius de rouw te beklagen, over het verlies van sijn soone Drusus. Maar als dese vrienden vry wat laat aanquaamen, en des keisers rouw, niet seer bevig geweest sijnde, bynaar over was, so seide Tiberius; dat hy mede haar lot betroude, om dat sy dien braven Hektor quijt waaren. Sie Suetonius, in Tiber. 52 H.*

2. Weder) *Eentweede trouw valt heel seldom voordeelig uit. Doch dit sou ons verwoeren naar de Ethica en haare sedgelessen, terwijl wy in deese aantekeningen alleenlijk het oog hebben op de naloudheid.*

## TWAALFSTE BRIEF: aan den Dichter TUTIKANUS.

*Hy geeft reede, waarom by sulc een halsvriend gedenkt. En by bid hem, om een voorbeede by dens Keiser.*

Dat ik u in mijn boekjens niet uit-drak, komt by door onbeguamheid van u naam. U sou ik gaarn voor anderen met die eer verwaardigen, soo anders mijn digt eenige eer geven kan. De wet van de vers-maat, en natuur van u naam verhanderen mijn pligt, en maken dat gij op genderleij wijse op mijn sang-maat komen kont. Want 'k sou mij schaemen u naam soo in twee versen te verschiften, dat d'eerste helft Tut den staart van 't eerst, en canus 't hoofd van 't volgende kleine sou sijn. 'K sou mij schaemen, soogij u eenigints stoot aan een syllabe, om u naam korter al te knappen, en drie korte syllaben te maken. Ook kont gij in geen vers in sulker voege komen, dat d'eerste syllabe Tu, van lang kort wert; of dat de korte ti lang wert. Dorst ik u naam met die

feilen bekladden, 'k wiert bespot, en te regt voor een slecht-hoofd gescholden. Dit was d'oorzaak dat ik u dus lang in mijn pligt verschult bleef, 't geen u den akker van mijn geest nu dubbelt sal betaalt setten. Want 'k sal u lof door veelderhande ken-teeknen galmen, en u, die ik schier van kinds-been af heb bemind, digt toefenden. Gij sijt het, die ik den tijd van soo veel jaren, als wij beide oud sijn, als mijn broeder lief gehad heb. Gij waart mijn sanstouwer, leids-man, en gefel, doen ik eerst begoft digt te neuren. Dikwyl heb ik door u af-keuren mijne boekjens verbeter; dikwyl heb gij door mijn raad u misgrepen door-geschrap, doen u u Sang-Godinnen leerden galmen u Feacis, met zegt te vergelijken 2, 3.

1. Korte ti lang) *Het lang en kort der Lettergreepen komt de Neerlandse Dichter niet weinig te pas; volgens de 5 Aanmerkinge van onse TOETSTEN, aldus luydende:*

Voorts seg, Eginè; maar niet reukloos, Eginè;

En wil Antigone voor Antigone setten,

En Erisile voor princeffe Erisile.

Doch op gemeene kan de Neerduits beter letten:

So leeft hy niet prinssè, suiver, en vérvulft; maat.

Verwulft en suiver, en de prinssè: volg dit naar.

So segt men, aangaande deese naam, seer wel:

Maar Tutikanus is mijn oudste boefemvriend.

Doch weder qualijk:

Tutikanus, gy sijt mijn oudste boefemvriend.

1. Sanggodinnen) *Siet de Bladwyfer.*

2. Feacis) *Een gedicht, gelijk de hedendaagse Romans, uitgebreid, beschrijvende, in het Grieks, de gelegenheid, vruchtbaarheid en overvloed, van Feacie of Korcyra, anders 't Luykkerland.*

by Homerus Klaroen-toon. Dese vriendschap en censhar-  
tigheid geduide onbesmet, van de groene jeugt af tot de  
grijse jaren toe. Kan u dit tot geen liefde bewegen, sou ik  
mij inbeelden dat gij een staal of diamanten hart had?  
Maar eer sal dit Pontus gewest sonder kou en oorlog sijn,  
die 't onderhevig is: eerst sal de noorde wind Isau, de tuide-  
wind sel koud sijn, en myn ramp konnen versagen, als  
dat gij u hart soud konne sluiten voor u gevalle vriend.  
God behoede mij, gelijk 't geschiet, voor den last van dees'  
nieuwswarigheid. Werkt gij maar uit door de Goden,  
ouder welke d'onseibbaarste is de Prins, [Tiberius] die u

van tijd tot tijd heeft gevordert, met stantvastige voor-  
sprak voor u verbanne vriend, dat mij sijn gunst, waar  
op ik hoop, niet vervlieghe. Vraagt gij was ik u beveel?  
'k wil sterven, soo ik 't zelfs wel seggen kan, soo hij, die  
reets gestorven is, nog sterven kan. Ik kan niet bedenken  
wat mij te doen staat, of wat ik wil of niet en wil, wat mij  
dienstig is of niet. Geloof mij, ellendigen ontbreek: het  
aldererft aan wijzen raad, en verstand en overleg ontflipt  
haar met hun goed. 'k bid u, over-legt zelfs hoe gij mij  
kont helpen, of door wat veiligh middel gij mij kont  
brengen tot het oogwit van mijn wens.

Sie van *Korcyra*, 1 D. 185 pag.

4. Homerus, (Mænonius) Siet de Bladwyser.

## DE RTIENDE BRIEF: aan den Dichter KARUS.

*Hysch. ijt siets in het Getische gedicht te hebben: en bid, gelijk meermaalen, om een aangenaamer  
verblijf, na veele ongemakken, nu ses jaaren lang uitgestaen.*

O Catus, die 'k wel rekenen mag onder mijn trouwe  
vrienden, en die waarlijk de naam draagt van 't geen  
gij sijt, sijt gegroet. Waar u die groet van daan komt, kan  
u aankomst de vers van dese brief, en 't farloen van mijn  
digt melden. Niet om dat het euvell lofsijk, maar wel  
om dat het ook niet gemein 'is. Want 't is soo 't is, gij  
kont wel sien dat het mij is. Al scheurde gij ook den  
tijtel en naam van u werk, mij dunkt ik sou konne seggen  
of 't uwe was of niet. Schoon u werk in nog soo veel boe-  
ken gesaait was, 'k sou 't kennen, en door waargenome  
kenteeknen uit vinden. U digt-kragt sou u verraden,  
die ik weet seer sterk te sijn, en niet te swigen voor  
1 Hercules, wiens lof gij trompet. Soo kan ook mijn digt,  
door eige vers bekent, mischien door seil-grepen meer  
als uitteken. Soo kenbaar als Nereus was aan sijn schoon-  
2 heid, soo kenbaar was Therites om sijn mismaaktheid.  
3 Dat mijn digt vol mis-grepen is, hoeft gij u niet te ver-  
wonderen, want 'k ben bij na een Geers digter. Fij ik  
schaamt mij! 'k heb in de Getische taal een boekje geschre-  
ven, en Barbare woorden na onse maet geschaaft. En 't  
wiert gepresen, (wens mij vrij geluk) en ik begoft onder  
de woefte Geten den naam van digtet te krijgen. Vraagt gij  
na de stof? Ik galme Cæfars lof: en bevont dat mij sijn

Godheid in dit nieu digt-werk segende. Want ik leerde  
haar hoe 't lighaam van vader Augustus ontferrijk was, dat  
hij, vergodet, ten hemel op steg: dat hij een soon had,  
sijn vader in deugden gelijk, die tegen wil en dank het  
staats-roer, hem dikwijl op-gedrongen, had aanvaard.  
Dat Livia, onseker of sulken man, of soen waardig, een  
Vesta was van kuisse vrouwen. Dat'er waren twee jon-  
gelingen tot vaste sluten van vader Tiberius, die wisse  
stalen van haar brave inboest gegeven hadden. Als ik dit  
digt in de Getische taal over las, en 't leste blad had uit-  
gelesen, schudden de Geten, uit jonst, hnnne hoofden  
en volle pijl-kokers, mompelende een lange wijl onder  
5 malkanderen. Daar na sprak een uit den trop, als gij dus  
van Cætar schrijft, hoorde gij ook door Cæfars ordre weder  
herstelt werden. Dus sprak hij wel, Carus, maar 't is  
nu vast het sesde jaar dat ik hier in dit kille oord verbanne  
lege. Digt kont mij niet te sta: digt heeft mij voor  
delen den hals gebroken, en eerste oorzaak geweest van  
mijn soo ellendige ballingschap. Maar u bid ik, om den  
band van onse gemeene digt-offening, om den naam  
van vriendschap, die gij in soo groote waarde houd: soo  
lief 't mij was, dat Germanicus door 't vermeerstren en  
6 kete-

1. Herkules } Een Gedicht, opstellende en roemende de bedrijven van Herkules. Siet van hem de  
Bladwyser.

2. Therites } Van welke } 1 D. 147 pag.

3. Nereus } } 1 D. 228 pag.

4. Augustus } Van god Augustus, Livia de keiserin, en Germanicus en Drusus de jonge, is meer-  
maalen gesproken. Sie van alle dese de Bladwyser.

5. Pylkookers } Van welke } 3 D. 46 pag.

6. Germanicus } } 3 D. 96 pag.

ketenen van vijanden , stof verſchafte voor uwe geeften ;  
7 dat de ſpruiten , die God en mens heil en lang leven  
wraat , en die u tot grooten lof om te leeren ſijn be-

trout , dat gij u beft doet foo veel 't mogelijk is tot mijn  
behoudeniſe , die ſoo veel als niet ſal weſen , ſoo ik hier  
blijven moet.

7. Spruiten ) *Nero, Drufus en Caius ; welke naderhand is geweest de keiſer Kaligula. Sie van Germa-*  
*nikus en ſijn geſlacht , Suetonius , in Kalig. 7 H.*

## VEERTIENDE BRIEF: weder aan den Dichter TUTIKANUS.

*Hij begeert een gemakkelijker verblijf; daar by voegende , dat hem de ſtad Tomos, alhoewel van  
de inwooners hem alle vriendſchap word berweſen , niet kan behaagen.*

D eſe brief wert gevonden, aan u , die onlangs klaag-  
de , geen bequame naam te hebben tot mijn digt.  
Waar in gij anders niet tot vermaak ſult vinden , als dat  
ik nog tamelijk wel te paſſen. 'K heb ſelſds ook een weer-  
ſin in mijn gezondheid , en verlang ſoo voor als na , dat  
ik van hier , al waar 't na de hel , verſteeken mag. 'K  
ſorg nergens anders voor , als uit dit verſloekt land geligt  
te werden , om dat mij geen gewelt kan geweten werden,  
daar ik niet liever was als hier. Send mij vrij ter zee mid-  
2 den in de Syrtis en Charybdis met mijn ſchip , als ik  
maar dit land mag vaar wel zeggen. 'K wil ſelſden jam-  
3 mer-poel , ſoo die ergens is , ja dieper hel , die in 't hat  
van den aardkloot weſen mogt , gaarn verwiſſelen tegen  
4 den Donau. 'T gereinigd land haat meer 't onkruid , de  
ſwa de kou , als Naſo 't gewelt naſt de oorlog ſieke  
5 Geten. Om deſe taal vergrimmem op mijn de Tomita-  
nen , en knoorren eenparig op mijn digt. Sal ik dan im-  
mer door digt verſen laten , en altijd om mijn onbeſuiſden  
geest geſtraft werden ? Moet ik dan , om niet te ſchrij-  
ven , mijne vingern aſ ſnijden , en 't geweer , dat mij  
verwondde , dwaſelijk volgen ? ik keet weder na d'oude  
roſfen en holle zee , waar op ik ſchipbreuk leed. Maar ik  
heb u niets miſſaan , Tomitanen , en , ſchoon ik u land  
haat , u heb ik lief. Laat mijn werken door-ſnuſſelen wil

wil , daar ſal niet een letter gevonden werden die over u  
klaagt. 'T is de kou , den aanval der vijanden , die van alle  
kanten ſtaat te vreeſen , en 't bedonen van onſe wal , waar  
over ik klagt val. 'T land , niet dit volk , heb ik niet  
als met waarheid geſcholden. Geſijk gij : ſelſds dikwijl u  
eigen land ſcheid. Heſodus , den ouden digter van den  
akkerbou , dorſt wel leeren hoe immer ſchuwbaar ſijn  
geboorte ſtad Aſtra was. Deſen digter was wel in die 7  
ſtad gebooren , en geen Aſtreos burger vergrimde om  
die taal. Wie had meer liefde tot ſijn vader-land , als den 8  
ſcherpſinnigen Ulyſſes ; hij was 't evenwel ſelſds 't  
voor woest ſholt. Scepſius ſholt niet 't land , maar de 9  
bedorve ſeden der Romeinen met ſchimp-ſchrift ; dit  
vals geſchamp leed Rome geduldig , en die biſte tong be-  
loonde haar meester niet. Maar valſe duiders , hiſen 't  
volk tegen mij op , en hebben mijne digten niet een nieu-  
we vlek. Og was ik ſoo gelukkig , als ik wel eelhartig ben  
10 torheden is hier niemand die ik niet inond of digt bele-  
digt heb. En , ſchoon ik ſwaartaardig was als Slavoniſſ  
ſpek , nog had ik geen oorſaak om trouwe vrienden te be-  
knagen. Dat ik in mijn ongelegentheid ſoo vriendlijk  
van u ben onſangen , Tomitanen , is een wiſteken dat gij  
Griekſen tuk ſijt. 'K had onder mijne lands-lieden in Pe- 11  
ligae , en in mijn ſtad Sulmo , niet goethartiger in mijn 12  
ongeluk

1. Syrtis
2. Charybdis
3. Jammerpoel , Styx.
4. Donau
5. Geten
6. Heſiodus
7. Askra
8. Vaderland , Itaka

*Siet het aangeteekende*

- 1 D. 152 pag.
- 1 D. 63 pag.
- 1 D. 220 pag.
- 2 D. 45 pag.
- 3 D. 11 pag.
- 1 D. 136 pag.
- 1 D. 136 pag.
- 1 D. 287 pag.

9. Scepſius ) *Een winnige zede-giſper onder die van Rome , niet ſeer bekend ; alwaarom andere meenen  
dat hier word geſproken van den ſiloſoof of mijsgeer Metrodorus , in de wandeling geſegt , hater der Ro-  
meinen , welke leefde en leerde te Kartage , ten tijde van koning Mitridates , die hem tot ſich dee ko-  
men , en met alle liefde ontfing. Strabo , 13 B. Cicero , 1 B. der Tuskul. Vraag.*

10. Slavoniſſe pek
11. Peligne
12. Sulmo

*Siet het aangeteekende*

- 1 D. 243 pag.
- 1 D. 139 pag.
- 1 D. 139 pag.

ørgeluk gehandelt konnen werden. D'eer, die gij ontvancben en voorspoedige schier niet foud vergunt hebben hebt gij mij onlangs oegedragen. Ik ben nog d'eenigste die in u land tol vrij is, uit-gelondet die volgens de wetten vrijdom keegen. Mijn hoofd is van uwe gemeente door toe-gegenetheit, tegen mijn wil, met een veil-krans gekroont. Soo aangenaam dan 't eiland Delus Latona is,

't welk haar in 't vlugten alleen een veilige schuil plaats verschafte; soo aangenaam is mij Tomos, dat mij, verdreven uit mijn vader-land, tot heden toe trouwlijk heeft geherbergt. Had het de Goden maar behaft, dat het vreed hoopende, en soo digt niet onder de noodt-pool leggen mogt.

13. Veilkrans

14. Delus



Siet het aangeteekende



I D. 185 pag.

I D. 227 pag.

## VYFTIENDE BRIEF: aan SEXT. POMPEJUS.

*Hy verklaard aan hem sijn welvaart verschuldigd te sijn, en bid om een sachtter verblyf, ver-  
schoonende de verdrietigheid van dit soo menigmaal herhaald verzoek.*

I s'er nog ergens-iemant die op mij denkt, en vraagt, hoe 't de verbanne Nalo al maakt die wete, dat ik Cæsar mijn leven, maar Pompejus mijn behoudenis dank te weten heb. Dete rekenik, naast de Goden, [Cæfars] voor mijn voornaamste nood-bulper. Want als ik al de tijd van mijn ellendig leven over-lic, sal ik niets vinden waar in hij mij geen dienst gedaan heeft: die foo veel sijn als in een vtugbaren hof binnen taaschellen graasat  
3, 2 kernen, in Africa koornairen, op 't gebeygte Tmolus  
3, 4 druif, te Sicyone olyf, te Hybla honig en bloemen sijn.  
5 ik beken: leg 't vrij in kennis van getuigen: onder-  
5 teiken, Roomfle burgers: hier is geen wetten-dwang van noode, ik beken selfs schult. Reken onder uerfdeel mij

ook, al is 't schier niet: want ik ben een gedeelte van u middelen, hoe klein 't ook wesen mag. Gelijk Sicilie en Macedonie onder u schut-voogdij staan, gelijk 't huis naast Augoſtus Rigt huis markt, gelijk 't land ontrent Capua vermaakelij in 't oog van sijn heer, en wat u worderbij erfnis nagelaten is, of gij aang-kofte hebt, 't uwe is: soo ben ik d'uwe, Sextus, om wicns droeve gift gij niet kont seggen dat hij in 't gewest van de Pont Eunx niets eigen hebt. Maar gave God dat gij 't niet seggen koft, mij een vreedfamer land belchaft wiert, en gij u goed mogt bergen op een veiliger plaats! 't welk aangefien hez staat aan de Goden, doet u best om met gebeden te vermurwen de Godbeden die gij doorgaans God-vrugtig dient.

1. Koorenairen) Van Afrikaas kooren spraken wy, 2 D. 44 pag. Voeg hier by, dat die van Rome, ser gebeugenis deeler graanrykheid op de Gedenkmunten koorenairen stelden, of in de hand van Afrika, of ook in een mandeken nevens haar. Siet Oudaan, 31 Taf. 1, 3, 4 en 11 Penn.

2. Tmolus) Sie van sijn wynbergen, 1 D. 43 pag.

3. Sicyone) Heden geheeten Basiliſka, een bekende zeeftad van Peloponefus, tuffen Elis en Korinte leggende; wel meest vermaard wegens haare olyf-plantagien. Virgilius, 2 B. van den Akkerb. Ovidius, in 1b. Statius, 4 B. witte en fachte schoenen. Lukretius, 4 B. Athenæus, 4 B. en Lucianus, in Rhet., en eindlijk marmer en metaalen. Plinius, enz.

4. Hybla

5. Roomfe, Quirites

6. Sicilie, Trinaktie

Van welke

I D. 125 pag.

I D. 63 pag.

I D. 201 pag.

7. Macedonie) Ook wel geheeten Emathie, volgens het aangeteekende, 3 D. 41 pag. Het word bepaald ten noorden met Mefie en Delmatie; ten oosten met de Egeeffe zee; ten zuiden met Epiere en Griekenland; en ten westen met de Adriatiffche of Ioniffche zee. Is ook bysonderlyk vermaard wegens de ftedekooper Filippus, en sijn soon de beoorloger van Afie, Alexander. Sie van dit landfchap Livius, 45 B. 29 H. behalven Mela, Plinius, en Solinus.

8. Richthuismarkt) Van welke I D. 201 pag.

9. Kapua) In het Latyn staat Campania; welke is het schoonste, vruchtbaarste en vermaakelijſte deel van geheel Italie van Ceres en Bacchus, om srijd, bemind en beſchouten met druif en koorenaren. Plinius, 3 B. 5 H. Florus; 1 B. 16 H. Haare voornaamste steden sijn Napels, Kapua, Pozzuolo, Kuma, Nola, enz. Strabo, 5 B. Mela, 2 B. 4 H. behalven Tacitus, Cicero, Solinus, Silius, en ontallyke andere, by Freinshemius, ſchryvende over gemeld H. van Florus,

dient. Want ik weet niet of gij een viertiger voorstander sijt, in 't beweren van mijn mis-greep, of in mij onderstant te doen. En 'k bid u niet om dat ik daar aan twijfel; maar al gaat het schip voor stroom, nog wert 'er dikwijl onder 't seil geroei om vaart te maken. Ik ben beschaamt, en beschroomt u altijd een en 't selve te bidden, om u mijn faak niet te regte walglijk te maken. Maar wat wil ik doen; Trek is peil-loos. Vergeeft mijn gebek sagtmoedige vriend. Dikwijl neem ik voor iets anders te schrijven, maar 'k val weder op 't oude werk: en mijne verlen

janken uit haar selve om verandering van plaats. 'T sij dan dat u guesstige dienst iets uiewerk: of dat mijn hard noodlot mij nootlaakt in dit kilgewest te sterven; 'k sal u weldaden altijd gedenken, en mijn regenwoordig vader-land doen weten, dat ik u eigen ben: 'k sal 't ook de wijde wereld over doen wagen, soo mijn digt anders door de woefte Geten in andere gewesten door galmt, dat gij 't sijt die mij behouden hebt, en ik meer aan u verbonden ben, als de minste slaaf die gij gekocht hebt.

10. Noodlot) *In het Latijn Parca, welke u word vertoond, 2 D. 253 pag.*

11. Gekoft) *Het Latijn spreekt van het kopen per æs & libram. Dit geschiede in deefer woegen. De kooper, sijn geld (kopere munse) in de hand houdende, spreekt aldus: ik seg dat deeze mens de mijne is, volgens het Rooms burgerrecht, en deeze is van my gekocht met dit kopere geld, en die kopere schaal. Hier op staat by met het geld op de schaal, en geeft dat als dan over aan die gene, van welken hy de gekochte man ontfangt. Dit geschied in het bysijn van ten minsten vijf getuigen, volwasse Roomse burgeren, voor den Prator of opperscbout. Siet Boethius, over Ciceroos 3 B. der Topic. Porphyrio, over Horatius, 2 B. 2 Br. Lipsius, over Tacit. 1 Jaarb. 3 H. Gellius, 15 B. 27 H. Livius, 6 B. 14 H. Suetonius, in August. 64 H. Spreekende van Kajus en Lucius, de Vader afgekocht door Augustus. by Rosinus 19 B. der Roomsch. Oudh. 10 H.*

*Sie deeze pleetsigheid heel cierelyk in een print vertoond, by dien neersigen Onderfoeker des Hebreuuse aaloudheden, WILH. GOEREE, in het 2 Stuk van de Mofaïse Oudheden, 195 pag.*

## SESTIENDE en laatste BRIEF: aan eenen Benyder:

*Hy waarschuwd eenen afgunstigen, dat hy sijne handen van de gedichten van iemand, nu voor dood gerekend, doch af houd, en toond hem vele andere voorwerpen, indien juist sijn vinnige bitsheid werk moet hebben.*

**W**aarom beknaagt gij, nijdige, het digt van Naso, die weg gerukt is: Een geeft plagt na sijn dood immers niet beknaagt te werden; maar wert na sijn afsterven roemtuigter: ook had ik al een naam, doen ik nog onder de levendige gerekent wiert: terwijl nog in scitu waren

dedigter Marfus, den bas-trompetter Rabirius, Macer, 1, 2, 3 die de Trojaanse krijg galmde, Tede den planeet-digter, 4 Carus, die in sijn Hercules op te quikken Juno sou gehoont hebben, ten was hij reets haar schoon-foon was geworden: Severus, die Latium met sijn Koninglijke 6 treur-

1. Marfus) *Domitius Marfus schreef de Beoorlogde Amazoenen door Herkules; behalven eenige Sneldichten, op Tibullus, enz. en Verdichte Vertellingen. Suetonius, in Orbil. 9 H. Martialis, 4 B. 28 D. en elders meer. Diomedes en Charisius, in hunne Letteroefen.*

2. Rabirius) *C. Rabirius schreef vaarsen van veel geweld en nadruk. Sie Quintilianus, Onderw. 10 B. 1 H.*

3. Macer) *Van welken Dichter, 1 D. 166 pag.*

4. Planeetdichter) *Van Albinovanus en sijn Gedichten spraken wy, 3 B. 135 pag.*

5. Karus) *Wilke, de zedemeester der jonge Cesars, in Dicht beschreef de Daaden van Herkules. Van Herkules, schoonsoon van Juno, en Junos haat, tegens hem is gesproken, 1 D. 43 pag. en 2 D. 35 pag. Aan hem is de 13 Pontifse Br. van dit selve B.*

6. Severus) *De werken van deeze Kassius Severus sijn Vorstelijke Treurspeelen, zedere Klaagdichten, en scherpe Sneldichten; nevens een Beschryvinge van den Etna, en een klachte over de vermoorde Cicero; welke beide noch in weesen sijn. Aan deeze sijn twee Pontifse Brieven, 1 B. 8 Br. en 4 B. 2 H.*



7 8 treur-fpelen vereerde, beide de Prifci, en den fpits-geef-  
 9 ftigen Numa: Montaan, die in 't jammer en helden-digt  
 10 ñg foo quijt, dat hij na dees' beide een naam kreeg: Sabinus,  
 die Ulyffes, die tien jaren op de woefte zee fwoef,  
 de brief van fijn Penelope deed beantwoorden: en die fijn  
 11 Trezen, en onvolmaaktjaar-getij-boek, door fchielijk  
 af-fterven moft leren fteeken: en Largus, foo genaamt na  
 de miltheid van fijn geest, dieden ouden Antenor met  
 fijn digt in Frankrijk aan dees' fide d' Alpen bragt: Camerinus,  
 die bromde hoe Hercules Troje verovende:  
 12 Tulfus, die ñg beoemt maakte door fijn Fillis: Teren-  
 13 tius Varro, digtet van d' Argonauten, wiens werk gij feggen  
 14

foud van de blauwe Zee-Goden gemaakt te fijn: den  
 digter van de krijg tuffchen de Romeinen, en die van Car-  
 thago: Marius, in alderhande foort van digt welcivaren:  
 Lupus den Siciliaan, digter en fpeeler van fijn treur-fpel  
 Perlais, Menelaüs weder komft met Helena: Tuticanus,  
 die uit Homerus fijn Feacis over-fette: en Rufus, die ne-  
 vens andere in 't Romeins Pinxartus lier na galmde: Tur-  
 ranus, de hoog-dravende treur-fpel digter: Meliffus de  
 blij-eind-digter: daar Varius en Gracchus de felle taal  
 van Thyeftes na-boortten, Proculus de min-ftijl van  
 Kallimachus volgde: daar een Maro was, die fijn Tijer in  
 fijn

7. Spitsgeestige Numa) *Spitsgeestige VALENTYN, Numa was geen dichter, maar de tweede koning der Romeinen, wiens de fteige en godvruchtige bedrijven door beide deefe Priskuffen om ftrijd be fchreven fijn.*

8. Montanus) *Van welken Julius Montanus gedenken M. Seneka, in de Gefchilred. en L. Seneka, in de 123 Sendbr. Donatus, in het Leven van Virgil.*

9. Sabinus) *Van welken Dichter, 1 D. 166 pag. mogelijk.*

10. Trezen) *Saaken voorgevallen te Trezene, ontrent de geboorte en opvoedinge van Thefeus: doch hier fijn veelerhande leefingen; ze weteen, Tymele; onder welke benaaminge men geloofte die van fijn vryfter te verfehuylen. Sie Vofftus, van de Latynfe Dicht. 2 H.*

11. Largus) *Schreef de Vlucht van Antenor, uit Frygie, ten tijde van Trojes ondergang; en fijn standhoudinge, in het Alpijfe Gallie, alwaar naderhand de ftad Padus is geficht.*

*Sie van Antenor, 1 D. 43 pag.*

12. Kamerinus) *Enigje Letterkundige leefen hier, canit Troiam ab Hercule domitam; en weder andere, canit Troiam ab Hectore domito. De eerste leefinge, welken wy aancemmen, fiet op Troje, door Herkules beoorlogd en overwonnen. Siet 2 D. 306 pag. Doch de tweede fou fpreeken van Trojes ondergang, na het ombrengen en fteepen van Hektor.*

13. Tuskus) *Welke Phyllis fchreef; fijnde de naam, of van fijn vryfter, of die van Demofoon; wiens brief, de 2 der Heldinnebrieven, gy hebt, 1 D. 5 pag.*

14. Terentius Varro) *Van hem en fijn Vlietstogt naar Kolchos. fchreeven wy, 1 D. 137 pag.*

15. Dichter) *Miffchien de felfde Dichter; nademaal dit, foo Merula geloofd, geensfus kan ftaan op Ennius of Nevius; welke de oorloogen van Rome en Karthago be fchreeven: fpreekende Ovidius hier van fijne tijdgenooten, en niet van Dichters van een ouder tijd.*

16. Marius) *Nergens, mijnes weteus, by de fchryveren bekend: als mede ook de volgende Lupus, een Siciliaan, te gelijk fijnde Dichter en Treur fpeeler.*

*Van Helena en Menelaüs is meermaalen gefproken. Siet 1 D. 67 pag.*

17. Tutikanus) *Aan welke onfe Dichter fchreef de 12 en 14 der Pontifce Br. 4 B. Sie van fijn Feacis, 3 D. 138 pag.*

18. Rufus) *Van deefen Lierdichter, en vanden volgende Treurfpeldichter, Turanianus of (als andere leefen) Tartanus, valt niets te feggen.*

19. Meliffus) *C. Cilnius Meliffus, de vrygemaakte van Mecenas, was opfender van de Boek faal in de Oktavianafe ganlery. Hy fchreef Blyfpeelen, bygenaamd Trabatae; dewijl fy wierden gefpeld met den trabea: van welken ftastrok, 2 D. 406 pag. Van hem gewaagen Suetonius, in Meliff. 21 H. De Kantrakenaar over de Dichtkonft van Horatius, behalven Plinius, en Servius.*

20. Varius) *Luc. Varius, van Krennona, Rooms ridder, fchreef, onder andere, nevens Gracchus, (ik weet niet wie) het Treurfpel van de Broedertwift tuffen Atreus en Thyeftes. Deefe Varius word van Horatius meermaalen geroemd, als; 1 B. 6 Lierd. in de Dichtk. enz. Donatus, in het Leven van Virgil.*

*Van Thyeftes is gefproken, 1 D. 39 pag.*

21. Proculus) *Die in fijn Dichtkonft den Griekfen Kallimachus navolgte.*

*Van Kallimachus fpreken wy, 1 D. 137 pag.*

22. Maro) *Van Virgilius is gefproken, 1 D. 137 pag.*

23. zijn oude wei liet grasen : daar Gratius de jagers be-  
 24. quaam jage-geweer gaf : daar Fontanus galmt hoe de  
 Spliitkoen op de Ninfen verliefsen , daar Capella  
 kreupel-digt fong , en daar'er veele andere waren , welker  
 namen te fpreken mij vrij lang fou vallen , en digten on-  
 der 't volk bekend zijn : daar ook Jongelingen waren ,  
 welker namen , om datse haare werken nog niet uit-  
 25. geven hebben , ik niet nidrucken mag : onderanderen  
 fou ik u , Cotta , o pronk der dichters , en Fenix der re-  
 denaars , niet durven voorbij gaan , die door de Cotten

van moeders , en Messala's van vaders wegen , op een dob-  
 belen adel roem draagt . Mag ik 't leggen , mijn digt was  
 onder foo uimruimende geesten al over lang roemrug-  
 tig . Houd dan , o birtse nijt , de tand van een verdre-  
 vent uit zijn land , en verftrooi , o wreeden hond , de as  
 niet uit mijnlijk bus . Ik heb 't alles verloorren , en niets  
 over gehouden als 't leven , 't welk mij alleen dient tot  
 gevoelen en stof van fmerre . Wat baat u 't fwaard in een  
 dooden romp te fteken , op mij heeft geen verffe wond  
 meer plaats .

23. Gratius ) *Befchrijver van de Jagt , en het voortqueeken en aanfokken der hafewinden en jage-  
 boonden .*

*De beroemde Dichter by de Italiaanen , Sannazarius , brocht het werke van deesen Gratius uit Frank-  
 rijk , en dede in het jaar 1538 , door Paul. Manutius , allereerst het felve 't licht sien ; volgens Voffius ,  
 in gemeld B. 4 H.*

24. Fontanus ) *Van deese , gelijk mede van Kapella , weet ik nergens iets te vinden .*

*Van de Saters is gefproken , 1 D. 16 pag.*

25. Kotta ) *Aan welken de Fontijfe Brieven zijn , 2 B. 8 Br. 3 B. 2 en 5 Br. Ontrent welke ook ic  
 is aangereekend ontrent het stamhuys van de Kastans , 118 pag.*

*Wat het geflacht der Messalaen aangaat , die zijn gefproeten uit de Korvijnen : nademaal Mark. Valer.  
 Maximus Korvinus , in het jaar van Rome 490 , de Kartaginenfeten hebbende bemagtigd , over deese  
 zegepraalde , en met eenen de toenaam ontving van Messana , degens de Siciliaanfse hoofdstad van die naam ,  
 door hem vermeerft : welke bynaam Messana allenkens is veranderd in Messala . Makrobis , Saturn.  
 1 B. 6 H. Seneka , van des Lev. Korth. 13 H. Ovidius , 1 B. van dien Alm.*

*Uit deese zijn gefproeten de Messalijnen , by soons aanneeminge sijnde overgegaan in het stamhuys der  
 Aurelien . Sie Kantelius , in zijn Roomslen Staat , 4 Verdeeling. 30 H.*

*Van de stad Messana spraken wy , 2 B. 367 pag.*

*En hier mede fluiten wy deese Aanteekeningen , latende den rampfaligen Ovidius in het foo gehaate To-  
 mos : alwaar , gelijk ook boven is gefegt , hy stierf , in het 770. jaar van Rome , het 10 onjes Heeren ;  
 het 60 sijnes ouderdoms , en het 8 van zijn ballingschap : doende de wereldlingen aanschouwen , wat het is ,  
 te vervallen in de gramfchap en ongenaade van een onverfoenlijk Opperhoofd .*

## BRIEVEN uit PONTUS

aan

ALBINOVANUS. 4 B. 10 Br.

ATTIKUS. 2 B. 4 en 7 Br.

JUN. BRUTUS. 1 B. 1 Br. 3 B. 9 Br. 4 B. 6 Br.

FABIUS MAXIMUS. 1 B. 2, 5, en 9 Br. 3 B. en  
 8 Br.

FLAKKUS. 1 B. 10 Br.

GALLIO. 4 B. 11 Br.

GERMANIKUS. 2 B. 1 Br.

GRECINUS. 1 B. 6 Br. 2 B. 6 Br. 4 B. 9 Br.

HUISVROUW. 1 B. 4 Br. 3 B. 1 Br.

IEMAND. 3 B. 6 Br. 3 B. 16 Br.

KARUS. 4 B. 13 Br.

KONING KOTYS. 2 B. 9 Br.

KOTTA. 2 B. 8 Br. 3 B. 2 en 5 Br.

MACER. 2 B. 10 Br.

MESSALINUS. 1 B. 7 Br. 2 B. 2 Br.

SEXT. POMPEJUS. 4 B. 1, 4, 5 en 15 Br.

RUFINUS. 1 B. 3 Br. 3 B. 4 Br.

RUIUS. 2 B. 11 Br.

SALANUS. 2 B. 5 Br.

SEVERUS. 1 B. 8 Br. 4 B. 2 Br.

SUILLIUS. 4 B. 8 Br.

TUTICANUS. 4 B. 12 en 14 Br.

VESTALIS. 4 B. 7 Br.

VRIENDEN. 3 B. 7 Br.

Einde van het Vierde Boek.

DE

DE

ALMANAK

VAN

PUBL. OVIDIUS NASO.



D E

## A L M A N A K

Van

## PUBL. OVIDIUS NASO.

## E E R S T E B O E K .

J A N U A R I U S .

O P D R A G T aan Prins GERMANIKUS.

**K** sal fingen de Latijnfche jaar-getijden, met haare oorfaken, in twaalf maanden gefchakeert, en den op- en ondergang der Starren. Ontfangt, Cefar Ger- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

1. Twaalf maanden ) *Het is een feer beklangelijke faak, dat ons heden alleenlijk maar zes maanden eer hand koomen; zijnde de zes laaste door den Tyd verftrooid en t'eenemaal vernietigt: Doch welke fchade de diepgeleerde Klaud. Barth. Morifotus heeft gepoogd te vergoeden, met de laaste zes boeken, volgens de ftijl en trant van Ovidius, weder op te maaken, en alfoo den geheelen Almanak den nakoemling ter hand te ftellen.*

*Voorts is dit uitmuntend werk van onfen Dichter wel voor een gedeelte begonnen te Rome, doch evenwel uitgevoerd en ten einde gebracht by de Tomyten, aan den Euxinus. Siet het 4 B. van den Alman. daar hy fpreekt van de Griekfe volkplantingen in Italie.*

2. Ondergang ) *Een ieder gesternte word gefegt op te koomen, wanneer het fch verheft boven den horizon of gefichtseinder, en aldaar gefien word by afweefenheid van het groote zonnelicht. Soo gaat het felve ook weder onder, wanneer fe fch verbergt beneden de linie van den gefichtseinder. Doch wy fullen ons alleenlijk bemoeijen met de Benaamingen en Gewoontens, raakende de aloudbheid; wijfende den alles opfoekenden Leefer, wegens de Siderum ortu occafuque Cosmico, Chronico, en Heliaco, tot de reeds aangezoogene Natuurkundige, 2 D. 3 pag. en elders: of liever, tot den beweegelyken konfkloot zelve; op welken den op- en ondergang der Starren, gemakkelijker en klaarder met de vinger kan worden aangewezen.*

3. Starren ) *Niet alleenlijk van die fch in den Zodiaak, of Dierriem, laaten vinden; te wecten, de*

- |                |                |               |
|----------------|----------------|---------------|
| 1. Ram,        | 5. Leeuw,      | 9. Schutter,  |
| 2. Stier,      | 6. Maagd,      | 10. Steenbok. |
| 3. Tweelingen, | 7. Schaal,     | 11. Waterman, |
| 4. Kreeft,     | 8. Schorpioen, | 12. Viffchen. |

*Maar ook die van het gebeel beflag des Hemels; eensdeels gefegt de Noorderlyke; als de*

- |                 |                  |                           |
|-----------------|------------------|---------------------------|
| 1. Slang,       | 8. Kroon,        | 15. Pegasus,              |
| 2. Kleene Beer, | 9. Artophylax,   | 16. Paardshoofd,          |
| 3. Cefeus,      | 10. Groose Beer, | 17. Dolfijn,              |
| 4. Kaffiopea,   | 11. Wagenaar,    | 18. Pijl,                 |
| 5. Swaan,       | 12. Perfeus,     | 19. Adelaar, en Antinous. |
| 6. Gier,        | 13. Delta,       | 20. Slangtemmer,          |
| 7. Knieler,     | 14. Andromeda,   |                           |

*Behalven noch* 1. Berenices Hairlock, 2. Arcturus, 3. Geizje, 4. Bokjes.

III. Deel.

T 2

Eu

4, 5 manicus, dit werk met een blij gelaat, stuert het schip van mijn verlage geest in veilige haven: en verwerpt dog niet af keurig, maar aanvaard goedertierlijk dit gering staalte van pligt-betaling, u van u dienaar op-geoffert.

Hier in sult gij op-gchaalt vinden, de Gods-dienst en kerk-gewoontens, uit d'oude jaar-registers gewroec, en waarom ijder dag sijn bijzondere benaming heeft. Daar onder sult gij ook vinden vier-dagen, na u geslagt genaamt. Dikwijf sult

En anderdeels de Suidelyke: naamentlyk, de

1. Walviss,	6. Raaf,	11. Vis,
2. Orion,	7. Chiron,	12. Eridanus of de Roo,
3. Hond,	8. Wolf,	13. Haasje,
4. Slang,	9. Altaar,	14. Groote Hond,
5. Schenckkan,	10. Kroon,	15. Schip Argo,

Doch, gelyk alle deese vuste sterren worden geheeten, soo sijn de naamen der Planeten of onvaste en dwaalende sterren deese:

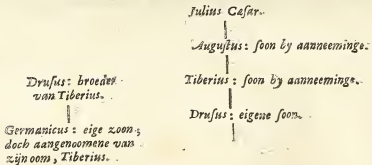
1. Son,	4. Aardkloot,	7. Jupiter, met sijn omloopers.
2. Mercurius,	5. Maan,	8. Saturnus, met sijn omloopers.
3. Venus,	6. Mars.	

Welke, om een sekerder begrip van alle de Gesterntens te komen hebben, wy u hier in deese print doen aanschouwen.

4. Cesar) Een tytel in het geslacht der Julien; doch van de keiseren naderhand verscheidentlyk gebrukt: aangefien deese haare soonen en navolgeren (ook Vorsten des jeugds geheeten; volgens het aangeteekende, 1 D. 206 pag.) de bynaam gaven van Cesar. Siet Klaudianus, in't 4 Burgem. van Horox. Spartianus, in Elius, 2 H.

Vooris, wat aangaat de beteeckeninge van dit wordeke; hier op sijn verscheidene gevoelens. Ik geloof dat Cesar in het Punisch een olifant beteeckend, en dat deese soenaam quam in het buys der Julien; na dat eene Sext. Julius, in een veldslag, een olifant hadde omgebracht. Siet Spartianus, op de gemelde plaats. Servius, over't 1 B. van den Aeneas, en Oyzel, over Oudaans R. M. 1 Taf. 4 en 5 Penn. Waar op een olifant staant afgebeeld. Onaangefien ik sou komen toestaan, dat de olifant, op den Gedenkpenning van Julius Cesar, siet op Afrika, en den koning Juba; door hem verwonnen en overkeerd.

5. Germanikus) Van welken prins al dikwijls is gesproken; naamentlyk, 3 D. 95 pag. en elders. Vooris, wat sijn geslachts aangaat, siet deselve alhier u beknopt vertoond.



6. Plichtbetaalinge) In het Latijn munere; volgen: Nik. Heinsius, wiens leefinge geweldig is verscheillende van die van sijn vader, Dan. Heinsius, en somwijlen een sijn eerder, mijns oordeels, (aangefien dat eenige Hoogvoortleefers sullen loockenen) veragerende als verbeterende. Om kort te sijn, ik seg het met den vader te houden, leefende numine, en daar door verstaande de vergoode Cafars, Julius en Augustus, van welke, 1 D. 182 en 206 pag. en 2 D. 439 pag.



# HEMELSSE VERTOONINGE DER TEEKENEN





7 sult gij aldaar u vaders, dikwijl u grootvaders naam lesen: en  
 8, 9 de roode letteren, die sij 't haarder eere, in 's Staats getij-  
 10 boeken hebben, sult gij mede, nevens broeder Drusus, er-  
 11 ven. Laat andere Caesars krigen dreunen: wij sullen Caesars  
 fars autaars, tempelen, en de feest-dagen, daat toe van  
 hem beschikt, singen. Verleen u gunst, terwijl ik poog  
 den roem van u gelagi te verbreiden: en ontlast mijn hart  
 van vervaarde bloeheid. Begenadigt mij met een vriend-  
 lijk aanschijn: dan sult gij mijn digt-geest sterken. Want  
 al mijn geestigheid staat of valt; na 't opslag van u geligt.

Mijn digt, geleerde Vorst, heeft soo voor de keur-steen  
 van u oordeel, of 't God Apollo te overlesfen was roeg-  
 12 fonden. Want met wat suivere welsprekenheid u tong  
 begaaf is, vernemen wij, doen gij de burgerij beweeide,  
 en de siddrende aangeklagden verdedigde. Ook weten  
 13 wij wat sterke stroom van geestigheid gij siortte, doen gij  
 uwen schrijf-lijver op 't digten sette. Ment dan, ten  
 minsten, als 't betaamt, selds digter, 's digters wagen:  
 14 op dat hij, door u bestiert, gelukkiglijk sijn jaar-perk om-  
 renne.

7. Vaders) *Tiberius; van welken Germanikus, na 's vaders dood, tot soon is aangenoomen; volgens Suetonius, in Kalig. 1 H. en Justiniaan, Onderw. 1 B. 11 H. 11 Tit.*

8. Grootvaders) *Augustus; van welken Tiberius, aan de moeder van deefe getrouwd sijnde, is aangenoomen; volgens Suetonius, in Aug. 65 H.*

9. Roode) *Gelyk men noch bedendaags de groote feestdagen en aanmerkelyke vierdagen met roode letteren in de almanakken afteekend: het geen ons een spreekwijze doet gebruiken, hy verdiend een roode letter in den almanak, ontrent een man, waarlijk om, als een heilig, geacht, en jaarlyks gevierd te worden.*

10. Drusus) *Soons van Tiberius; van wiens quaden inborst en opsprakelyk leven is gesproken, 3 D: 53 pag.*

*Voorts sie de Afbeeldingen van Cesar, Augustus, Tiberius, beide Drusen, en Germanikus, (aangefiet de gewoonlyke gierigheid der baatsuchrige Boskhandelaaren, deselve, gelyk mede de Afbeeldingen van alle de Tempelen, in dit werk bedacht, weigerd hier te plaatsen) by Mediobarbus, den Archotaaner, Bogarus, Patyn; en meer andere.*

11. Autaars) *Van Julius Cesar en Augustus. Suetonius; in Jul. 85 H. en, in Aug. 52 H. Dio, 44 B. behalven Arrianus, enz.*

*Deefe Autaaren ontmoeten ons ook op de Muntten van deefe Vorsten, by de bovengemelde Verfaamelaaren der Keiserlyke Gedenkpenningen.*

12. Apollo) *In het Laijn Clarius, wogens de stad Klaros. Siet het aangekeende, 1 D: 22 pag.*

13. Verdedigde) *Dit getuigd van Germanikus, onder andere, Suetonius, in Kalig. 3 H.*

14. Dichter) *Hebbende, volgens Suetonius, bysonderlyk Blyspeelen in het Grieks geschreven; doch evenwel ook andere Gedichten, gelyk het vertaalde dicht op de jongen in den Hebrus, door een yschors ontboofd; te vinden in 's Griekse Bloemh. 3 B. 22 H. 33 D. gelyk dit de doorgeleerde Vossius sibiijnt toe te stemmen. Maar de Vertaaling van Aratus is, buiten eenige twyffel, het werk van den keiser Domitianus; welke, op het spoor sijner voorgangeren, quansuis wogens de getemde Duitsers, sich de naam gaf van Germanikus. Martialis, 5 B. 2 en 3 D. Juvcnalis, 6 Berisfd.*

## EERSTE HOOFDSTUK.

### Der Maanden getal en benaaminge.

1 **D**oen Romulus, stads Southeer, de getijden schakeerde, schikte hij in sijn jaarkrieg tien maanden. Dus bleek, Romulus, dat gij meer kennis van ootlogen, als gestructe had, en meer loerde om u gebuten te vermeereren. 2  
 Evenwel

7. Romulus) *Van hem, en sijnz krygsbedrijven, is gesproken, 2 D. 403 en volgende pag. doch sie by Makrobios, Saturn. 1 B. 12 H. sijn verleeninge van het jaar in tien maanden.*

*Wat ondersussen Rome aangaat, die stad is gesticht en opgetimmerd door Romulus; volgens het algemeene geweten: Sie 2 D. 403 pag. alhoewel sommige willen doorbringen, dat Rome al voor Romulus, door de Arkaders, is geboud geweest; by Solinus, 1 H. Dionysius, 1 B. 73 H. en Plutarchus, in Romul.*

2. Gebuuren) *Vejenters, Antemnaters, Cenyners, Krustumijnen en Sabynen; sijnde alle nijsligh op den*

Evenwel is'er een rede , Casar, diehem bewoog, en dient om sijn seil-greep te beweeren; hij oordeelde dat dit jaar tijds genoeg begreep, als 't bereikte de volle dragt tot de geboone van een kind. Van gelijke draagt eenne weduwe, na haar mans overlijden, tien maanden rouw, en rouw-rekenen in 't sterf-huis. Hier op lag dan de gestalcij-abbaarde Quirijn, doen hij sijn onbesnoeide onderfa- ten de jaar-gertijden af-bakende. Sijn eerste jaarmaand was

de Maart, de tweede April. Dese Venus, als moeder, ge-  
ne Mars, als vader van 't geslagt spellende. De derde kreeg  
de naam na d'ouden, de vierde na de jongelingen: de  
volgende rest kreeg de naam na d'ordre van haar rang-ge-  
tal. Maar Numa deelde hier nog Janus nog sijn veriturve  
voor-ouderen mis; maar verlengde 't oude jaat met Janua-  
rijen Februarij.

7  
8  
9  
10  
11  
12  
13

den schielijken aanwas van het versgeboude Rome. Van 't overheeren deeser volkeren gewaagd Livius, 1 B. 10 en volgende H. behalven Dionysius, Plutarchus, Florus, enz.

3. Volle dragt) Kinderen van seven of acht maanden, indien se niet seer kloek en vast van lichaam sijn, soo sterven sy niet lang na haare geboorte, of ze sijn alle haar leven teer en siekelijk. Dus is, na de ontfangenis, de 273 ste dag in de 39 ste week, de natuurlijkste tijd van het ontsluiten des baarmoeders, en het ter wereld koomen van een volmaakt en onbeschadigd kind: volgens de Hr. FR. DE LE BOE SYLVIVS, mijn meester, Prax. 3 B. 7 H. reekende negen maanden naar den Sommeeloop, en niet, naar het bewegen van de Maan. Doch sic van de tien maanden, der ouden reekeninge, by Gellius, 3 B. 16 H.

4. Weduwe) Wiens rouwtijd mede bestond, by die van Rome, in thien maanden; volgens de getuigenis van onsen Dichter, in het 3 B. van den Alm. Cicero, in de Red. voor Kluent. 12 H. Seneka, in sijn 63 Br. en in het Vertrouffschr. aan Polyb. 16 H. Apuleius, 8 B. der Herfchepp. Makrobius, over Scip. Droom, 1 B. 6 H.

5. Routeekenen) Sijnde het Swarte gewaad; waar af gesproken is, 2 D. 170 pag. benevens den opehangenen Cypres-tak; van welken, 2 D. 279 pag.

6. Gestaatfietabberde Quiryn) In het Latijn trabeatus Quirinus. Van Quirinus, anders koning Romulus, is gesproken, 1 D. 125 pag. gelijk van den Roomssen trabea, 2 D. 406 pag.

7. Moeder) Door haaren soen Eneus. Siet het aangeeteekende, 1 D. 33 en 199 pag. Doch waarom April de maand van Aprodite of Afrodite (de naam van Venus, by de Grieken. Siet 1 D. 34 pag.) werd geheeten, sal in het begin van 't 4 B. aangeweesen werden.

8. Vader) Gelijk als de Dichteren sijne geboorte zoo opschikken: nademaal het buiten twiifel maar een onbekend en gering soldaat sal sijn geweest; die het Vestaalse nonnetje, alleen en by ontjide aan het water vindende, 't selve bemachtigde en bestiep. De saak word omstandelijk van onsen Dichter beschreven in den aanvang van het 3 B.

9. Ouden) In het Latijn genaamd majores natu, grooter en hooger van jaaren: en hier uit komt Majus.

10. Jongelingen) In het Latijn geheeten juniores, jongere van jaaren: en uit dit woordeke komt Junius.

11. Order) Der getallen, te weeten by de Latijnen: aangeseen de vyfde der maanden alstoen was Quintilis (naderhand, wegens Julius Cesar, geheeten Julius) de sefte Sextilis (daarna, wegens de keiser Augustus, gefegt Augustus) en voorts de sevende, achtfte, negende en thierende maand; of, September, October, November en December.

Wat nu de veranderinge der benaamingen zelfs aangaat, het gene in Quintilis en Sextilis, de keiseren Julius en Augustus gelukt is, dat selve heeft Domitianus niet komen doordringen; gevende September en October de naamen van Germanikus en Domitianus. Suetonius, in Dom. 13 H. behalven Makrobius. Saturn. 1 B. 12 H. en Plutarchus, in Num. en noch veel minder Kommodus, by welken Augustus was Kommodus, September Herkules, October Invictus, of de Onverwiltige, November Exuperatorius of alles te bovengangende; en December Amazonius, wegens sijn Amazoontje, of liever hertje, Marcia. Lampridius, in Kommod. 11 H.

12. Janus) Van deesen Latijnsen god is al gesproken, 2 D. 386 pag. gelijk ook van sijn tempel, 2 D. 404 pag.

13. Verstorvene) Welke jaarlijks gepaaid en bevreddigd wierden met soenoffers en suivering; in het Latijn by de alleroudfte geheeten Februus; van welke omstandelijk in het begin van het 2 B. sal werden gesproken.

## T W E E D E H O O F D S T U K .

*Ongelykheid en verscheidene soorten der daagen.*

**H**aar, om vorder te weten wat ijdcr dag bijzonder vereist, laat te letten dat gij alle dagen bijzonder pligt verschuldigt sijt. Hou dat voor een vacantie-dag, op welke den amptman stil-zittende sijne drie gerigtsformulierwoorden in hou. En dat sal een gerigtsdag sijn, op welke vuur-schaar mag gespaanen werden. Maar, om niet te missen, let, dat die dagen niet doorgaans 'selve recht tot den avont toe houden; die 's morgens onder 't offeren een vacantie-dag

was, sal, na 't offer, een gerigts-dag sijn. Want, soo haast als 't slag-offer voltrokken is, mag den ernstesten amptman vrij regt spreken, en vonnissen, in wat saken hij wil. Nog sijn der rijks-dagen, op welke 't volk om Magistraten te kiefen, binnen 't mars-veld mogt beheint werden: en mart-dagen, die e' elkens op den negenden dag weer komen. Juno schrijft haar selve de Italiaanse *Kalende*, of eerste dagen der

1. Gerichts formulierwoorden ) *Deese waaren, Do, Dico, Addico, te meenen: Do potestatem agendi, ik geef oorlof om te spreken; Dico jus, ik doe rechtpleginge; en Addico, ik geef vonnis, en stelle het bepleitte aan die het moet genieten. Andere, gelijk Ciofanus, leggen de woorden uit met eenige veranderinge: welke wy niet meenen te volgen. Siet Makrobius, Saturn. 1 B. 16 H. behalven Rofinus, R. Oudh. 9 B. 9 H.*

2. Gerichtsdag ) *Fastus dies, een woordeke, spruitende van het Latijns werkwoord fari, spreken. Dies fasti sijn, segt Suetonius, by Prificianus, in quibus jus futur; in welke recht gesproken word. In tegendeel sijn Dies nefasti, dagen van vakantie, in welke niets word uitsgesproken. Livius, 1 B. 19 H. sprekende van Numaas instellingen.*

3. Slachtoffer ) *Het Laryn spreekt van de exta, uitgesnedene ingewanden; van welke gesproken is; 2 D. 64, 193 en 330 pag.*

4. Amptman ) *Opperrechter, Hoofdschout, in het Latijn gesegt prator. Eene benaaminge, allereerst gegeven aan de veldheeren, en self burgermeesteren. Doch als deese binnen Rome de handen te vol kreeg, ja somwijlen buiten de stad moesten oorloogen, soo beestimen bysonderlijk een prator of hoofd-rechter gemaakt. Livius, 7 B. 1 H. sprekende van de saaken des jaars, 383.*

*Verder bestond sijn ampt in het Rechtplegen, 't vertoonen van verscheidene Speelen, en 't volvoeren van Bonaas tempeldienst. Plutarchus, in Jul. en Brut. Martialis, 10 B. 41 D. Cicero, aan Attic. 1 B. 10 Br. Tacitus, 8 Jaarb. en Juvenalis, 10 Berisfd. by Lypsius, Gulielmius, enz. schryvende van der Romeinen hooge Overigheden.*

5. Beheint ) *De septa waaren afgeschootene plaatsen (men vindse in Romes platte gronden afgebeeld) in het veld van Mars (sje van dit veld, 1 D. 182 pag.) onder de vrye regeeringe noch buiten de stad geleege. In deese sloot men de gemeente op, om gesaamentlijk aldaar te stemmen, en een heur te doen ontrent hooge ampten. Welke dagen wierden geheeten comitiales, wegens comitia, een woordeke, getrokken uit het Latijnsse coire, vergaderen, by malkanderen komen.*

*Maar deese comitia wierden weder verdeeld in comitiata centuriata, comitia tributa, en comitia curiata of calata: van welke gy kunt lesen Plutarchus; in Gracch. Cicero, in de Red. voor het Huis, en elders, by Grucchius en Merula, beide schryvende de Comitii.*

*Van de septa, ook geheeten ovilia, schaaohokken (se sien op de Burgermeesterlijke Munten der Licinien.) schryven Plutarchus, in Marius. Seneca, van de Gramsch. 2 B. 7 H. Plinius, 16 B. 4 H. Lukanus, 1 B. behalven Cicero, Suetonius, Aufonius, enz.*

6. Negenden ) *Deese dagen heetmen nundinales; op welke de boeren ter pleihank kwamen, en mes eenen bunne waaren te koop brachten; gelijk men noch hedendaags, in Holland, op de weerkwerkten siet geschieden. Makrobius, Saturn. 1 B. 16 H.*

*Sy waaren eerst vierdagen; doch hier in kwam veranderinge door de willekeur, gesegt Hortensia; volgens gemelde Makrobius.*

7. Kalende ) *De eerste dagh van ieder maand heet men by de Latijnen Kalenden; wegens het Griekse woordeken καλῆν, of het Latijnsse calare: betekende beide byeenroepen; nademaal op deesen dag het volk*

3 der maanden toe ten offer: op de *Idus* [agr dagen in de  
 9 maand] wert Jupiter een wit, en ver lam op-geciferd. De  
 10 Non[vier of zes dagen te maand]sijn buiten Goden schut.  
 Den dag, die op dese voorgaande volgt, houdt wis voor een  
 11 ongelukkigen dag. Dit voorstellen rust op een ongeluk-  
 kigen uitlag. Want op die dagen wierd Rome door on-

voorspoedige krijgen en slar en bare gekrenkt. 'T geen  
 ik, aangaande die dagen, waar mede den geheelen Almanak  
 doorsaait is, vertoonen sal, moet eel voor al gelegt sijn,  
 ten einde ik niet genooftaakt werde den draad van mijn  
 opgelete webbe hier door af te breken.

volk by een wierd geroepen, om ter tempel te gaan. Siet mede Makrobius, Saturn. 1 B. 15 H.

Hier af komt ook *calendarium*; een kalender of *almanak*, *dagwijzer* en *Schuldboek*. Siet *Kalepinus*, *Faber*, enz.

Het *Latijn* noemde hier *Aufonix*, dat is, *Italiaanse* of *Roomse*. Van de *Aufones* spraken wy, 2 D. 385 pag.

Eindlyk was sy *Juno* toegewyd, derwegen by genaamd *Kalendaris*; volgens *Makrobius*, op de laatst-  
 gemelde plaats.

6. *Idus*) Een wooreleke, oorspronkelyk van *iduare*, in het oud *Toskaans* gesegt deelen; aangefen het  
 is de 13 of 15 dag, ieder maand op sijn helyt van een scheidende. *Makrob.* Saturn. 1 B. 15 H. *Mutar-*  
*chus*, 24 der *Roomse* Vrag. *Horatius*, 4 B. 9 Lierd.

9. *Lam*) Het Offervee bestond niet alleenlyk in

I. Stieren en ossen

II. Verken

III. Bokken en geiten

} Van welke } 2 D. 122 pag.  
 } 1 D. 192 pag.  
 } 1 D. 192 pag.

Maar ook, in teere schapen en omoofete lammeren. *Horatius*, 1 B. 4 Lierd. 2 B. 17 Lierd. 4 D.  
 11 Lierd, 2 en 10 Toefang, en elders meer.

Wat de witte verf deeser offerdieren aangaat; siet het aangeteekende, 1 D. 192 pag.

Eindlyk heet men dit *lam*, geslacht voor *Jupiter*, op deesen dagh, *agna Idulis*; volgens *Makrobius*,  
 Saturn. 1 B. 15 H. en *Festus*, in sijn *Woordeboek*.

10. *Nonæ*) Gesegt de negende dag van ieder maand. Doch hier was ik wel genooftaakt aan te knooopen,  
 de wyse van het tellen der dagen in ieder maand by die van Rome: nademaal sy niet telden den eersten, den  
 zweeden, den vyfthienden, of den eenentertigsten dag, by voorbeeld, van *Jannarius*. Neen. Sy ge-  
 bruikten in het optellen altyd de naamen van *Kalendæ*, *Nonæ* en *Idus*: so dat *Kalendæ* by hen altyd was  
 den eersten, *Nonæ* den 5 of 7; en *Idus* den 13 of 15; de andere dagen noemden sy den derden, vierden,  
 vyfde, enz. voor de *Kalenden*, voor de *Nonen*, en voor den *Idus*. Siet den *Roomsen* *Dagwyzer*,  
 geplaatst achter deese ses Boeken.

11. *Ongelukkigen*) In het *Latijn* *Ater*; terwijl de aalsuden de voorspoedige dagen wit, en de rampsalige  
 zijden swart noemden. Siet *Gellius*, *Att.* Nacht. 1 B. 17 H. en weder *Tibullus*, 1 B. 7 D.

## DERDE HOOFDSTUK.

Eerste dagh van deese Maand. Keur der Burgemeesteren. Feest van *Janus*. Kerkwijdinge van  
*Jupiter* en *Esculapinus*.

1 Hier bied u, *Germanicus*, *Janus* een gelukkig jaar,  
 1 en sal in mijn digt de voortogt hebben. Tweehoofdige  
 2 *Janus*, die 't stil loopend jaar begint, d'eenigste der Go-  
 2 den die van agtere sien kan, ita genadig de Vorsten bij,

door welke vlijtige dienst het vruchtbare land en zee in  
 geruste vrede queelt. Verleen genadige gunst aan u  
 Roomse Raad en 't volk, en ontsluit u marmeren tempel  
 met een knik van toegegenheit. De NIEU- JAAR-  
 DAG

1. Tweehoofdige

2. Vorsten

3. Sijt stil

} Siet het aangeteekende } 2 D. 386 pag.  
 } 3 D. 53 pag. en elders,  
 } 1 D. 193 pag.



4 DAG ligt aan. Sijt stil met aandagtige eerbiedigheid Nu moete uwen op desen heiligen dag niet als heilig spreken. Wagt u voor kijvagen , en onbesuisde krakeelen , en onthout u van daag , biste tong , van vuil-bekken. Siet gij niet hoe de lugt vol vlam-licht is van 't reuk-offer, en d'ontsteke Cilicier saffraan op d' autars knakt? De vlam sikkert op 't gulde kerk-cieraad, en 't offer-vuur fountert in 't sijn lillende stralen tot 't boog werk der tempelen. 'T volk 7 giat nu in nieu en soiveren dosen de kerk op 't slot Tarpeja , en vertoont met nieu gewaad de NIEUWE-JAAR-DAG. Nu treden de helbaardiens in nieuwen dos, nieuwe Burger-meesteren in nieuwe purperestrijt abbaarden 11 voor , en 't pragtig evoire staats-gefoelte voelt 't nieuwe wigr van vers gekoorene Magistraten Nu bieden de jonge stieren , die immer vrij van de ploeg in 't land Falisce weiden , de halven voor de bijl der officiaars Als Jupiter uit sijnen thronen 't oog over 't aard-rijk slaat , heeit hij niet te beschouwen waardig, als Romens vier- pragt. Welkom aangekomen dag , en verlichij ons 'elken aangena- mer , wel waard geviert te werden van een volk dat 't ge-

hele aard rijk beheerst. Maat wat God kan ik u noemen, Jans met u dubbel-aanzigt Want Grieken vint geen Godheid uws gelijk. Ontvou met eene d'oorzaak, hoe 't bij komt, dat gij alleen een God sijt , die voor en agter siet. Terwijl ik dit met schrijf-tuig in de hand , vast over pei- 14 se , dogt mij dat het in de kerk lichter werd, alste voore. Doen draaide mij , 't heilig sijn-beeld , wonderdlijk om sijn twee auzigten , schielijk de vier blikken toe. Hier overflood ik ontier , en voelde dat mij uit vrees de hairen te berg rezen , en 't hart in 't lijffschielijk verkilde. Doen sprak hij mij , met een staf in de regter , en een sleutel in de linkerhand , uit sijn voorste mond , aldus toe : sijn on- 15 beschroomd , digter , die u belevijgt in kennis der getijden , leert, dat gij soekt te weten , en laet u mijn redeter harten gaan. D'aalouden noemden mij den Bajert , (want 16 'k ben een oude knegt) Iet eens wat voor oude geliche- deiffen ik uit de ichimmel halen fal. Dese heldere lugt, en dese drie hoofd-stoffen , 't vuir , water , en aarde , wa- ren eerst een vermengde klomp. Sedert die door de strijdigheid van sijn eige leden eens is geschrift, en de verdeelde

4. Marmere) In het Latijn, candida, witte en blinkende: na lemaal, by de Grieken en Romeinen, de tempelen doorzaands waaren van wit albafter, of Parich marmer; gelijk zulks nog beden dat getuigen de puin- hoopen en ruinen, soo binnen Romem als te Athene, en elders. Virgilius, 3 B. van het Landleven, en meer andere.

Voorts waaren dese , self van buiten, verciert met galleryen, rustende op pilaaren naar de konst der vijf- orders gewrocht; van welke, 2 D. 38 pag. en mede gemeenlyk met veele trappen; volgens het aangeteekende, 2 D. 23 pag.

Eindlyk waaren se, van gedaante, of rond, gelijk die van Vesta, Mars de Wrecker, Herkules, het Pantheon, enz. of vierkant; als die van de Vrede, Eskulapius, Isis, de Kapitolynsche Jupiter, 't Fortuin, de Eenracht, Au- relus en Faustine, enz. by Alexand. Donatus, Choul, Oudaan, en meer andere.

5. Saffraan) In het Latijn spica Cilissa. Van 't saffraan van Cilicie is gesproken, 1 D. 163 pag. Maar men merke hier aan, Leefer, dat, voor het gebruik des wyrooks (by Homerus niet bekend) de reukwerken op het altaar bestonden in groene kruiden, en takken van laurier, cedar, enz. Arnobius, 7 B. by Everh. Freigius, in het B. der Oudheden, ons by Homerus ontmoetende.

6. Gulden Kerkcieraad } Siet het aangeteekende } 1 D. 251 pag.  
7. Suivere dos, witte } } 3 D. 69 pag.  
8. Tarpeja } } 1 D. 251 pag.

9. Helbaardiens) Het Latijn spreekt slechts van hunne nieuwe bundelen of takkebossen; van welke, 3 D. 70 pag. en elders.

10. Purper) Van het purpere gemaakt der Burgermeesteren en hooge amptenaaren is gesproken, 3 D. 332 pag. weleer alleen een koninglyke dragt; volgens het aangemerke, 2 D. 187 pag.

11. Staatsgefoelte) Van de sella curulis of yvoire stoel der hooge amptenaaren, spraken wy, 3 D. 128 pag.

12. Stieren) Welke moesten hagelwis sijn, en byzonderlyk geweid by de Faliscers. Siet 1 D. 192 pag. daaren boven stieren. Siet 2 D. 122 pag. jonge, en nimmer voor den ploeg gebruikt. Virgilius, 4 B. van het Landlev. Horatius, 9 Toefang. en eindlyk met de bijl gedold. Siet 2 D. 59 pag.

13. Uws gelyk) Tweeten versien met twee thronen.

14. Schryftuig) Het Latijn spreekt van tabellæ; van welke, 1 D. 54 pag. en elders meer.

15. Staf) Voerende, als de uwaarder, een roede, om alle geweld met deselve af te keeren; en weder een sleutel, om daar mede de deur te sluiten en te onsluiten. Makrobios, Saturn, 1 B. 9 H. spreekende van Apollo en Diana, beide met dat ampt mede vereerd.

16. Bajert) De chaos, u vertoond in het begin van het 2 D. 1 pag.

deelde stoffen haar bijzondere verblijfplaats kofen, trok 't vuur na boven: de lugt volgde kort daar aan: d'aarde en 't water fakten tot een middel-punt, doen kreeg ik, die eerst een ronde en vormloof klomp was, weder positief en lighaam dat na een Godelek. Soo werd nog heden een klein teeken van mijn oude mengel-vorm gefien, terwijl ik van voore enagriere een en 't felve aanzigt heb. Hoor nu, op u vrage, de tweede reede van mijn dubbel-vormigheid, op dat gij de felve, en te gelijk mijn Gode-pligt [amp] begripen moogt. Al wat gij in de wijde wereld fien: den hemel, zee, wolken, lugt en aarde, is, na mijn behage, geflooten of open. Aan mij alleen ftaat 't opfigt over het HEEL AL, en 't hemel-wiel te drijven. Als 't mij lust pais uit mijne vrede-tempelen te fenden, wandelt die zonder aanzicht al haar wegen. De heele wereld wiert een bloed-bad, in dien ik de fterke grendels van d'oorlog-kerker niet geflooten hield. Ik beu's hemels deur-waarder met d'ogtent en avont uren, en Jupiter zelfs [ 't lig] komt en vertrekt uit de lugt, door mijnen dienst. Daarom werd ik Janus [deut warger] genoemt. Als mijde priesters koeken en getoute meel offeren, fult gy laghen om de namen diefe mij geven.

20 Want dan noemen lij mij, in haar offer-taal Patulcius [ontfletter] dan Clufius, [flüiter] die ruwe alouden hebben quamuis met die twee beuamigen mijn twee bijzondere ampnen, die ik over d'andere reis bediene, willen uit drukken. Dir's aangaande mijn magt: befef nu d'oorfaak van myn positief, die gij nu reets eeniger maten vat. Alle deuren hebben wederlijts een aanzigt, 't een na buiten na 't volk, 't ander nabinnen in huis. En, gelijk u deur-wagers die, onrent de doppels van u voor deuren fitende, fien wie uit en in gaat; foo fie ik fcherp, als portier des hemels, te gelijk 'tooft en 't w'fke. Gelijk

23 Hecate drie koppen op den hals draait, om een wakend oog te houden op kruiswegen en drie-fprongen: foo kan ik ook, om in 't verdragen van den hals geen tijd te verliefen, 't hooft fül-houdende, twee tijden fien. Dus

fpak hij, en gaf met een goedertietne troonje teeken, dat ik vrij meer vragen mogt. Doen geep ik moer, dankte den God onbefchoomt en fpak weinig woorden, met 't gefigt ootmoedig neer geflagen. Segt mij hoe 't bij komt, dat 't NIEU JAAR met winter aanvangt, 't welk gevoeglijker met de lente moft beginnen? Dan bloeit het alles: dan hergroent de tijd: dan bot de wijflok weder, en klimt met fijn nieuwe ranken om d'olmfakken: dan fchiet 't laad fijn groente boven d'aarde, dan ftreelt 't pluimgedierde de laanwe lugt met gequeel, en 't vee rinkelent en huppelt in de klaver-weid. Dan hebt gij lieflijke fonne-fchijn, en de fwalu, die uit onbekende geweften, over-komende, haar flik-huis aan hooge balken plakt. Dan laat gij 't land weer havenen en beploegen. Op die tijd hoorde 't fpak met regt aan te vragen. 'K ver'ogt breed befcheid: maar hij antwoorde in 't kort met twee verfen aldus:

*De kortfen dag is 't perk-peil dat de fon berent  
Dan neemt de fon en 't jaar een aanvangen een ent.*

Daar na verwonderdeik mij, waarom de NIEU-JAARS-DAG niet vrij van pleit-krakkeel was. Waar op mij Janus antwoorde. Begrijp mij wel: 'k heb d'eerfte jaar-tijd verordineert om werk te beginnen; op dat 't geleete jaar, anders met ledigheid begonnen, niet ledig werde door-gebragt. Daarom drilt dan ijdez met 't geweer van fijn konft, en geeft niet meer als een Italiait van fijn gewoonlyk ambagt. Kort daar op vragde ik: hoe komt het, Janus, dat ik, in 't verfoenen van andere Goden, uwen naam juift met reukoffer en wijn-plengen voor af fpelle? Hierop hij: om door mij, als deur-waarder, toegang te krijgen tot foodanige Goden als gij wilt. Maar waarom op u NIEU-JAARS-DAGEN woorden van goet voor-fpook gefproken, en malkandere een geluk-falig NIEU-JAAR gewent? Hier op antwoorde Janus, leunende op de staf in fijn regter-hand: in 't aanvangen van werk

17. Vredetempel) *Van wiens fluiten en ontfluiten*, 2 D. en 494 pag.  
 18. Uren) *Van welke mede*, 2 D. 39 pag.  
 19. Koeken) *Van de koeken of liba, fpaken wy*, 1 D. 129 pag. *gelijk van het mola, of gefouten meel*, 2 D. 412 pag.  
 20. Patulcius) *Sie fee te naamen mede by de dikmaal genemde Makrobius (dien gy niet kont miffen ontrent de uitlegginge van deefen Almanak) Saturn.* 1 B. 9 H.  
 21. Huis) *In het Latijn Lar; van welke*, 1 D. 277 pag.  
 22. Deurwachters) *Van deefe fpak ik*, 1 D. 233 pag.  
 23. Wette) *In het Latijn, Hesperia. Siet* 2 D. 41 pag.  
 24. Hecate) *Van welke driekoppige godinne*, 2 D. 52 pag.  
 25. Kruiswegen) *By den Latinif gefegt compita. Virgilius, 2 B. der Langded. fjinde oode de befcherminge, niet alleen van Diana Trivia, maar ook van de Lares. Suetonius, in August. 31 H. Ovidius, 2 en 5 B. van deefen Alman. op welke, in deefe maand, doch op geen befemden dag, gebouwen wierden de vier-en-offer-dagen, gefegt Compitalia. Varro, by Kafaubonus, over Sueton. Aufonius, in de 25 Idyll. behalven Cicero, Plinius, enz.*

26. Reukoffer) *Sie van den wyrook en den wijn*, 2 D. 68 en 69 pag.

wek plagt altoos voorfpoek te fchillen. Dan luiflett gij  
 27 kommerlijk na d'eerfte hem diege hoort ftaan, en devo-  
 28 gelwicker neemt waar d'eerfte vogel die lijft. Der Go-  
 den tempelen en oorden ftaan open: niemands gebeden  
 blijft onverhoort, maar hebben klem. Uit had *Jarus*;  
 maar foo haast hij fweeg, vragde ik hem terftont: wat  
 beduidt het, dat op uwen dag d'ene vrienden aan d'andere  
 29, 30 fchenken, dadels, rimpelige vijgen, en witten honig, in een  
 wit vat? Om een goet voorbedietfel, feide hij, op dat na die  
 foete (maak wat aangenams volgen, en 't foet aangevan-  
 ge jaar lijn toet met vermaak vol-rennen moegt. 'K lie nu  
 wel waarom wat foets vereert wert. Segt mij met eene, waar-

om NIEU-JAARS-giften gegeven werden, op dat mij, u  
 vier-dag zangaande, niets en ontlippe. Hij lagte, en fprak:  
 o hoe bedriegt u uwe eeu, die u eent dat een honig-gift  
 foeter is als geld. 'K lag in Saturnus een naulijks een 31, 32  
 mens die niet geldfugig was. Metter tijd groeide de  
 gierigheid, die nu in top is, en naulijks hooger fligen  
 kan. Den rijkdom is nu in veel hooger waarde, als in oude  
 tijden, doek 't volk arm, en Rome eerst gefigt was: doen  
 Romulus, Mars kroos, in een klem kotje woonde, en 33  
 op een fleg rugt en biefe bed fliep. 'T beid van Jupiter  
 koft in de beklompe kerk qualijk over eind ftaan, met 34  
 een 35

27. Stem) *Van de omina, voorfellingen uit een ontvallen woord rijfende, fpraaken wy, 1 D. 85 pag.*

28. Vogelwicker) *Van de goede en quade vogelen fchreeven wy, 1 D. 133 pag. Doch van de waarnemingen der vogelraamers ontrent defelve, 2 D. 130 pag.*

29. Dadels) *In het Grieks geheeten caryotides, van κάρυ, 't hoofd; om dat de wijn uit de palmbooms getrokken, hooflijp verwekt, volgens Plinius, 13 B. 12 H.*

Maar, by gelegenheid van de palmboom, zie hier hoe een averechtfe vertalinge een volle zin t'eenemaal veranderd en bederft. Erasmus vertaalt, by Plutarchus (in het B. van het onderhouden der gefondheid) fekere plaats aldus: cerebrum Phœnicis dulce admodum est, fed dolore capitis inducere fertur. De herfften van den vogel Fenix fijn feer foet, maar men fegt dat fy hoofdpyth aanbrenghen. Dit is al vry kluchtig; want wie fag ooit den Fenix? ja wie bramde ooit fijn vingeren aan dit wilgebraad, en wie kan feggen, aan de herfften van den Fenix ooit gefmilt te hebben? Het Griekfe woord φœnix, Leffer, beteekend den vogel Fenix; doch ook een palmboom; gevende dus een gedeelte van Syrië de naam van Fenicie; volgens het aangeveende, 1 D. 36 pag. Vertaal dan aldus: de binn-nfte vrucht in den top van de palmboom is wel foet, maar, enz. Gy vindt het woerdeke cerebrum mede by Plinius, op de gemelde plaats; gelijk ἐρύφαλος (van defelve betekenis) by Strabo, 15 B. behalven Galenus, Strabo, Theophrastus en Phil. Itratus. Ziet de Bellaria Attica van Pontanus, aangehaald by den Toetfer aller Geleerdheid, P. E. R. A. B. U. S., in fijn Vermaakk der Taalkunde, 233 pag.

30. Vygen) *In het Latijn hier geheeten caricæ en cauceæ, wegens het landfchap Karië en haar ftedeke Karanus. Van Karië fpraaken wy, 2 D. 107 pag. Het woerdeke carica vindge by Statius, Mengel. 4 D. 9 H. Plinius, 13 B. 15 H. en caucea, by Cicero, 2 B. der Voorfelling, fprekende van Mark. Krassus.*

Voorts getuygen, van de nieuwjaars-giften, onder den gemeynen man, Martialis, 8 B. 33 D. en 13 D. 56 D. fprekende van de palmtak met fijn vruchten; en Seneka, in den 87 Br. ook gewagende van de vygen.

31. Geld) *Een gekruiften penning te weeten; welken de eene aan den ander op deefen dag in de wuif dward; byzonderlijk de gunfelingen binne meesters befchenkende.* Festus, in het Woordeb. Suetonius, in Kalig. 42 H. gelijk mede de Ridderfchap en alle 't volk den keifer. Suetonius, in August. 57 H. en Tiber. 34 H. Korippus, 4 B. 2 H. Kaffiodorus, 6 B. 7 Br. Alhoewel de keifer weder de begiftigers met een grooter fchenkkagie verrijkte. Suetonius, in Tiber. 34 H. en Aufonius, in fijn 2 Br. Eene gewoonte, al onder Romulus bekend. Symmachus, 10 B. 20 en 28 Br. Doch ook wel geflaakt en verboden, niet alleenlijk onder de gemelde liberius, maar ook, door de herkelijke infteelingen der Eerfte Chriftenen. Ziet Thom. Demfterus, over de Roomfse Oudheden van Rofinus, 1 B. 13 H.

32. Saturnus eeu) *Van hem en fijn guldene eeu is gefproken, 1 D. 182 pag. en fy word u in print verfoemd, 2 D. 8 pag.*

33. Eerst geficht) *Van Romes fichting fchreeven we, 1 D. 160 pag.*

34. Kotje) *Zie van dit kotje 't aangeveende, 1 D. 150 pag.*

35. Ke.k) *Verfta niet de groote Kapitolijfse; maar een kleiner en ouder, geficht van koning Numa, in Romes fiede afnydinge. Martialis, 5 B. 23 D. Val. Maximus, 4 B. 4 H. 11 Voorb. Varro, van de L. T. 4 B. en niet die van Jupiter Feretrius, hoewel mede feer eng en smal; volgens Dionyfius, 2 B.*

36 een gebakke bliksem in de regter hand. 'T kapitoel , dat nu met alle kostlijkheden verciert is , bepronktense  
 37 met meien : ende Raadsheeren weidden haareigen vee , en schaamden sig niet op stroo te slapen met een hooi  
 38 penlu onder 't hoofd. Doen rigten Schouten , doen re-  
 39 geerden Burgermeesters , vers van de ploeg gehaalt : doen  
 40 was 't een strafwaardige deugniet , die een stukjesilver had. Maar sedert de lostuin dit rijk verhoef , en Rome de kruin aan 't gestarte slier : namee de rijkdommen toe , en met de selve de doller gierigheid : soo dat , hoe men rijker is , hoe gieriger men wort. Yder schraapt om strijd , alleen om te verquisten , en 't verquist weert te soeken , en 't verwillen van dese beide verchschaft voedsel tot vutligheid. Even als de waterflugtige , die , hoefse meer nats swelgen , hoefse dorstiger sijn. 'T gelt gelt nu 't aldermeest. Geld maakt Schout , Burger-meester , en vrienden : een

kalis raakt over al in 't onderspit. Maar , wiltge weten of penning jaar-giften nut sijn , en waarom d'oude penningen jeukkende handen maken. Eertijds gafmen kopere munt , nu sit in 't goud beter luk bediet , en d'oude kopere munt swigt veer de nieuwe goude. Wij Goden woonen ook garme in gulde impelen , schoon wij d'oude niet misprijzen. Soo heerlijke wooningen veegen tot Gods-huizen. Wij prijzen d'oude , maar dienen ons beter van de tegenwoordige tijden : schoon d'oude en nieuwe zeden even prijswaardig sijn. Janus de postier had uit op nijn verloek : als wanneer ik hem , nog leer-gierig , soo ootmoedig als voor-heene , weder vraagde : 'k heb wel veel geleert ; maar waarom staat op d'eenre sijde van u penning eenichip , en op d'andere n tweevoedige beeltenis ? Gij fout mij aan dat dobbel-postier , seit hij , wel kennen , ten waer de tijd zelfs 't munt werk uit schuurde.

Nu

36 H. niet tegenstaande deselve , doch valselyk , op den Kapitolijnsen heuvel , ruim en prachtig word verbeeld , by Donatus , in het tweede B. van sijn Rome.

36. Gebakken) Van potaarde ; doch in de volgende eenwen van goud , gelijk mede die van Minerva , in den grooten tempel. Livius , 22 B. 1 H.

Sie den bliksem afgebeeld , 1 D. 140 pag. en hier vader Jupiter , met deselve gewapend.

37. Meijen) Het algemeen versierfel der woningen en verblyf-plaatsen , niet alleenlyk by de boeren en geringe veeboeders , maar , selfs ook by de vermoogende stedelingen , op feestdagen en hoogtijden. Siet het aangereekende , 2 D. 123 pag.

38. Van de ploeg) Ia sels , inden bloeienden tijd van Romes Vryen Staar. Klaudiaan , in het 4 Burgem. van Honor. Florus , 1 B. 11 H. spreekende van Cincinnatus , en Val. Maximus , 4 B. 4 H. 5 voorb. van Serranus.

39. Stukje silver) Dus hebben , in deese tijden , hooge amptenaaren , soo op het raadhuys als in het veld , roemruchtig geweest , wiens dochteren met 's lands geld moesten uitgezet worden ; en wiens uitvaard vande gemeente wierd bekostigd. Val. Maximus , op de gemelde plaats. Het geene Jan Vos sijn Titus laat te passé brengen , in sijn soo dikmaals opgehaalde en vertoonde Treurspel van Wraak en Weerwraak , in deeser volgen :

Heel anders blonk oud Room , toen de elpenbeene staf

Van 't Burgermeesterschap sich op het land begaf.

En huwden aan de spa , in schaduw van de elsen :

Toen 't raadhuys en de ploeg elkander quam omhelsen

Met onderlinge tronw : toen 'er , in 's Veldheers kas

Geen noodig huwlyksgoed voor soon noch dochter was ;

Noch dat men uit den boel soo veel by een kon haalen ,

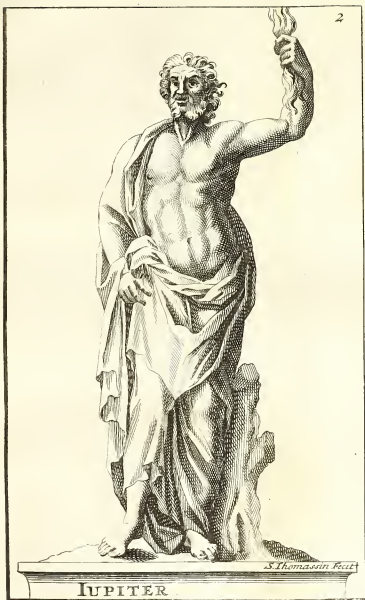
Om 't lykviur van sijn heer en doodbus te betalen.

Maar sedert dat , enz.

Siet mede de gemelde Val Maximus , 2 B. 9 H. 4 Voorb. van Korn. Rufinus , wiens vonniswaardige misdada was thien pont silver te besitzen. En eindlyk voeg hier by Plinius , 18 B. 3 H. Apulejus , in sijn Verantwoord. en Klaudiaan , 1 B. regens Rufin. en van den Gild. oork. de behoeftheid der oude Romers eenpaarig pryzende.

40. Fortuin) Van de Fortuin der Romeren schreef bysonderlyk Plutarchus , behalven Florus , in den aanvang sijnnes boeks, Cicero , enz. Wy hebben haar doen afbeelden , 1 D. 155 pag.

41. Schip) Van deesen Penning spraken wy , 2 D. 386 pag. Het Latyn heet de Penning 25 , koper. Siet het aangereekende , wgens de kopere munt der Romeinen , 3 D. 104 pag.



3. Deel. Pl. 154.





- 42 Nu Rest nog d'oorfaak van 't fchip: Saturnus, de feisdrager, (werwend eest als vglugteling de gehele wereld over, quam met een fchip den Tyber op. 'T staat mij nog wel voor, dat ik hem, van Jupiter uit 't hemelrijk verdreven, hier in 't land ontfing en heelde. Sedert dien hielt 't land lang de naam van Saturnia; en Latium, om dat hij daar verfhool. Maar de God-vrugtige nakomelingen muntten een fchip op mijn penning, om uit te drukken d'aankomft van die vrede de God in 't land geborgen. Ik onthield mij in de landftreek, dat de fand-grondige Tyber met fijn fagvlieende de ftroom aan de linker fide beftaafte. Hier, daar nu Rome staat, groende een ruig onbhouwe bos, en foo magtigen ftads grond ftrekte pas voor weide van weinige offen. Op defen heuvel was mijn hof, die 't volk, na mijnen naam, fells op den huidige dag, Janus heuvel noemt: doen hecrite ik daar, als de Goden nog op 't aard-rijk woonen, en Onder 't menflijk geflag ver- keeren koften. Doeu was nog de geregteghed door 's menfchen ongeregtteghed niet verfhopt, die 't laaft der Goden 't aard-rijk verliet. In plaats van weten wiert 't volk door eige fchamte betuegelt. 'T was onnoedig fig te bekommeren, met regtvaardig volk wer klemmen op de ftaart te fetten. 'K had met geen oorlog te fchaffen: maar was flegts vrede en-deur-waarder. En, fijn fleutel uitftekende; feide hij: dit 's mijn geweer. Hier mee brak Janus af. Maar ik gaf hem geen juft met nieuwe vragen, dewijl 'er foo veel Janus beelden fijn, waarom staat gij hier alleen gewit om offer te ontfangen, juft in een kerk die wederom twee markten heeft? Hij, ftrelende met de hand den baard, die hem tot op de borft hing, haalde terftont op de ktijg van Tarjus. Den Sabijn, een Spartaanfuk, en hoe Terpeja, die wankle flor-bewaarf-ter, van de Sabijnen door arm-ringen om-gekof, Tati- us

42. Saturnus) Niet uit den hemel (om van de faak een hiftoire te maaken) maar van Jupiter, fijn foone gedreven uit fijn welfland, en rijk, het eiland Krete. Want by at fijne kinderen op, dat is, by doodie defelue; uit fekere godfpraak weende, dat eene fijner foonen hem fou benadeelen en overbeheuen. Virgilius, 8 B. van den En. en andere, by Natal. Komes, 2 B. 2 H. behalven Diodorus, 3 B. 61 H. Laktantius; 1 B. 13 H.

Het Latijn heet hem hier falcifer, feiffervoerder; met fijn feiffen fchielijk (als dan de Tijd geheeten) alles weg maaijende. Van Elbrikus, in der Goden Afbeeld. Dus gewapend komt by ons voor op een keiferlijke Geldmunt van Elagabalus, by meergenoemde Heer KUIPER, in de Vergoed. van Homer. Patin, in de keif. enz.

43. Tyber) In het Latijn amnis Thufcus, in Thufcie of Toskaanen fijn oorsprong hebbende: volgens het aangeteekende, 1 D. 261 pag.

44. Latium) Van het Latijnfse woordkens latere; fchuilen; volgens het reeds gefehreuen. Bezis 2 D. 49 pag.

45. Onbhouwen bos) Siet het aangeteekende, 1 D. 251 pag.

46. Janus heuvel) Van Romes heuveln fpraken wy, 3 D. 2 pag. Wat deefe aangaat, die lagh over den Tyber, met een brugh aan de ftad gehecht door koning Ankur. Livius, 1 B. 33 H. Florus, 1 B. 4 H. Varro, Festus, enz. Hy word by de bedendaanze Romeinen geheeten Montorio, dat is in furvey Latijn; mons aureus; en, wegens het hooggeele fand, de goude berg.

47. Verliet) Het felue fegt onfe Dichter, in den aanwvang van het B. der Herfchapp. 2 D. 12 pag.

48. Janus beelden) Wederom geen geringe misflag, mefter VALENTINUS! De jani waeren vierkante gewelfde boogen, te Rome op kruifwegen geplaatft, waaronder (nademaal alftoen de huysen waeren fonder luifelen) men voor regen en wind, en fterke fonnefchijn, fief kon bevrijden. Cicero, van der God. Nat. 2 B. 27 H. Suetonius, in Domitian. 13 H. Ammianus, 28 B. 10 H. Soodaaniig eene fet men noch heden te Rome overende ftaan, op de Offemerkt, by de kleinere Praalpoort van Severus: diemen valfseijk geloofst geweef te fijn dien tempel van Janus; van wiens fluiten en ontfluiten wy fpreken, 2 D. 286 en 404 pag.

49. Wederfijds) Tuffen de Vis- en Offemerkt; welke plaats de aalouden noemden Lautole, volgens Varro, 4 B. van de L. T. Deefe was verfehieden van een andere, ftaande op de naafbygelegen Jaan-merk, gebouwd van Duillius, vernieuwd van Augustus, en ingewijd van Tiberius. Tacitus, 2 Groeb.

49 H. Servius, over het 7 B. van den En. fpreekende van Janus met vier hoofden. 50. Sabyn) In het Latijn Oebalus; wegens Lakonie ook Ebalie geheeten, volgens het aangeteekende, 1 B. 23 pag. en 1 D. 282 pag. Voorts fijn de Sabijnen gefprooten uit de Lakoniers, herwaards aangedreven. Dionyfius, 2 B. 51 H.

Van Titus Tarius, der Sabijnen koning, is gefprooken, 2 D. 404 pag.

51. Omgekocht) Sy word gelasterd en gepreefen, veroordeeld en vry gefprooken, van de verfehillende Schryvers: gelijk gefegt is, 1 D. 131 pag.

- 52 tius krijgs knegten een weg wees om 't kasteel te beklou-  
 teren. Van dat slot, seid hij, was een seile neer-weg,  
 gelijk nog hedea, na de vallei en matken. Reets waren de  
 Sabijnen tot aan de poort geklautert, en Juno, op 't Tro-  
 jaans kroos gebeten, had heimlijk de sluit-spreeken af-  
 gekrukt. Ik, bedugt, om mij tegeen soo grooten Godheid  
 te kanten, stelde mijn loofe kunnit tot onderstant in 't  
 werk, ik opende de bron aderen, waar meele ik veel kan  
 uit regten, en goot onverhoets een kragt van water uit.  
 Dan eerst proppte ik tswel in de vogtige aderen, op dat  
 't water, hier door stiedend, Tatiüs het pad soude af-  
 snijden. De Sabijnen mer 't heere water verdreven, en  
 de heilsame kragt van 't selve bij de Romeinen wel be-  
 seft sijnde, wiert mij, als 't land weer droog en veilig  
 was, een antaar, nevens een klein kapelletje gefigt: op  
 welke mij brand-offer wiert gedaen met offer-koek, en  
 gefoure meel. Maar waarom blijft gij in vrede opgesloo-  
 ten, in oorlog ontslooten. Hier op kreeg ik antfonds  
 antwoord. Mijn poort staet wijd open, ten einde 't  
 volk, op een krijgs-togt uit, met vrede wedterkeeren  
 en in komen mag. Als 't pais is, grendel ikfe toe, op  
 dat de vrede nergens uit slippe, en sal ook door Cæsar's  
 naam, langen tijd geslooten blijven. Dit gefegt hebben-  
 de, verhiel Janus sijn voor en agter-blikken, en over-sag  
 al wa'er op de wijde wereld was. 'T was vrede, Germa-  
 nicus, doen hij dees taal voerde, ten tijde als sijn den  
 Rhijn, onder u krijgs magt bukkende, sijn aangrenzende  
 volkten tot stof van segepraal had dienstbaar over-gege-  
 ven. Geef, Janus, dat de vrede en vrede makers eeu-  
 wig leven, en de maker van dit boek niet genootfaikt sij  
 sijn aangevangen werk af te breeken. Maar soo veel ik uit  
 de jaar-geuijs giften heb konnen af nemen; hebben onse  
 voorvaderen op den NIEU-JAARS-DAG twee kerken  
 in-gewijd. Een voor Esculapius, soon van Febus, en de  
 maagd Coronis, die sijn woonplaats koos op 't eiland dat  
 door twee armen van den Tyber wert omhelt. D'ander  
 voor Jupiter, terselver plaatse gefigt, sulks dat Escula-  
 pius tempel naast die van den grooten Jupiter sijn oom  
 gebout staet.

52. Kasteel) *Het Kapitolum*; van welke, 1 D. 251 pag.  
 -53. Sluit-spreeken) *Juijste vertaalinge overeenkomende met het geene van de sera gesproken is*, 1 D.  
 123 pag.

*Ondertussen heet hier Juno, wegens haar vader, Saturnia; van wiens oversoenlijken haat ontrent  
 die van Troje gesproken is*, 2 D. 395 pag.

54. Siedend) *Van welke krijgslift ook gesproken word*, in het 14 B. der Herfchepp. 2 D. 405 pag.  
 en by Makrobius, Saturn. 1 B. 9 H.

55. Verdreven) *Den strijd tussen de koningen, Romulus en Tatiüs, op de groote merkt binnen Rome,  
 wort omstandelyk verhaald van Livius*, 1 B. 12 H. en Florus, 1 B. 1 H.

*Poorts wiert in dit gevecht, door Romulus, aan Jupiter, een kerk beloofd; van welke wy spraaken*,  
 3 D. 36 pag.

56. Kapelletje) *So dat niet Numa, gelijk de meeste gelooven, maar Romulus de stichter van dit kerk-  
 je is geweest: gelijk dat word bevestigd van Varro, by Augustinus, van de S. G. en andere*.

57. Offerkoek) *In het oude Latyn strucs. Sie Nonius en Festus*.

58. In oorlog) *Seer qualyk overgeset van onse VALENTYN, Motis armis is hier niet, het geweer  
 opgevat sijnde, de wapenen aangechooten sijn 'e; maar geheel wat anders. Al eer de veltheer ging  
 ten oorlog, soo trat hy in de kapel van den Wapengod, movebat, bewoog en scoude de ancilia, of be-  
 melschilakens (van welke beneden in het 3 B.) en daar op de spiets van Mars, seggende: Mars, waek  
 en pas op! Servius over het 8 B. van den Æneas. Suctonius, in Othon, 8 H. Livius, 68 inhoud. Po-  
 lybius, in sijn Brokkel.ng. Prokepius, Goth. oorl.enz.*

59. Rhyn) *Van welken, 2 D 46 pag gelijk van het overbeeren van Duistland, 3 D. 25 pag. Doch  
 hier twijfelen de Geletterde, of Ovidius wel heeft kennis konnen hebben van de verwindingen van Germani-  
 kus; de meeste stemmen het toe; naedemaal deese prins de Duitfen overheerde in Romes 769 jaar, en  
 onse Dichter in het 770 jaar overleed. Siet het aangeteekende, 3 D. 96 pag.*

60. Viedemakers) *An ulfus en de Cæsars, sijne kinderen; van welke, 3 D. 53 pag.*

61. Esculapius) *Van welken heilgod, 2 D. 59 en 428 pag. gelijk ook van sijn kerk, op het Tybereiland,  
 2 D. 433 pag.*

62. Jupiter) *Toegenaamt Lycæonius; van welken tempel ik niets bysonders vinde aan geteekend.*



OFFERKNAAP.

*S. Thomas in Eccl.*

VN PETIT SACRIFICATEUR. *Amisgue*

*3. Diel Pag. 157*



## VIERDE HOOFDSTUK.

*Lof der Sterrekijkers. Kreefts ondergang; en des Liers opkomen.*

**W**Te kan mij hinderen ook te ontvouwen wat en hoe 't gestarte op en onder gaat? Hout dit voor een gedeelte van mijn belofte. Gelukkig zijn de geesten, die de Sterrekonst eerst ter harte namen, en de vertelken der hemel-huizen doornuiffelden. 'T is wel te gelooven dat die ipitsvindig't hoofd hooger uit de aardse dompen staken, als 't vuil en dom gepeupel. Nog min, nog wijn, pleitfiekte, nog oorlogs kommer kreuhte hare verhevene geesten: nooit ontstafte haar de wipelnrige heersluchtigheid, geblankete eer, nog geelugtige gierigheid. Maar sij stelden ons't hoog gestairte, door haare lipite verstanden genoegzaam neer getrokken, digt voor oogen. Dat's de weg ten hemel: niet gelijk de reulen 't pat

maakten, stapelende den berg Ossa op d'Olympus, en den Pelus tot aan de starren-hemel. So sal ik ook 't hemel-yeld onder 't beleit van die vorsten, als quartier-meester, afmeten; en ijder dag, na den rang van sijn hemel-vaandelens, [starren] in orde schikken.

Als dan de nagt voor den III. JANUARIJ gekomen, en 'taard rijk met dau bevogtigt sal sijn, sal de kreeft, met sijn agt scheeren niet te vinden, en schielijk in zee gedompelt sijn.

Vas voor den V. JANUARIJ sal u een donkre en regenagtige lugt-teecken geven, dat de lier op gekomen is.

1. Geesten) *Van der aalouden Sterrekunde schryft Plinius, 2 B. 8 en 21 H. bysonderlijk onder de offenaaren dezer noemende Pythagoras; gelijk wy beden, onder deselve, den eerste rang souden geven, binnen Amsteldam, aan de Hr. NIK. HARTSOEKER; over wiens verrekijker van 75 voeten de vreemdeling staat verwonderd en versfeld.*

2. Ossa) *Siet dit berg stapelen der reusen afgebeeld, 2 D. 13 pag. doch vanden Ossa, Pelion en Olympus spreken wy, 1 D. 139 pag.*

3. Kreeft) *Van welk gesternte is geschreven, 2 D. 40 en 118 pag.*

4. Gedompeld) *Der aalouden Sterrekunde was seer gebrekkelijk. Siet het aangeteeckende, 2 B. 67 pag. Onder andere stelden sy immers ook dat de sterren, beneden den gesichteinder uit onse gaande, in zee dompelden, en aldaar haer rust namen, tot dat de noodsaakelyke wisselbeurte haer weder uit het water op deed komen. Siet, 2 D. 5 en 55 pag. van het kiffen der Sonnestraalen in de zee; en sijn aange-naame nachtruft onder het water.*

5. Lier) *Wat by de aalouden een lier was, is getoond, 1 D. 12 pag. Voorts was dit de lier van Orfeus, ter geduchtentis, na sijn rampsalig omkoomen, onder de sterren geplaatst. Siet het aangeteeckende, 2 D. 300 pag.*

*Doch sie verder van dit gesternte Domitianus, ik segge Germanikus, in sijn Arat. Hyginus, in sijn Sterrekund. Manilius, enz.*

## VYFDE HOOFDSTUK.

*De Agonalia, Rensspeelen.*

**V**ier dagen daar na [IX. JANUARIJ] moet JANUS op dien dag van 't feest Agonalia geoffert werden. Dit feest kan sijn benaming hebben na 't seggen van de slagter die 't beest voor't autaar bolt en steekt, en, eer hij 't met

1. Slachter) *Het Latijn voegt daar by succinctus; sijnde de slagters en offerknaopen meereendeels in opgeschort gewaad; gelijk hier nevens ook is afgebeeld.*

*Van deefe opschorsinge en gordinge spreken Propertius, 4 B. 3 D. en Lucanus, 1 B. bebalven dat gy deselve, soo in Geldmunten als Marmebrokken, vindt versoond by Choul, my 315 en 329 pag. en P. S. Bartolus, in het 12. 3, 41 en 42 Marm.*

*Van los dollen is gesproken, 2 D. 59 pag. en van het heelen, 2 D. 213 pag.*

2. *me: watm bloed verft, altijd vraagt, wil ik toe fteken?* [*Lat. Agone*] en geen werk begint, als volgens laft. Sommige meenen dat den vierdag, Agonalia, den naam kreeg van 't aan-drijven, om dat d'offer-beeffen niet aan 't uitsaar quamen, maer gedreven wierden. Andere willen dat dit feest van ouds *Aganalia* genoemd wiert, soo dat 'er een letter fou hooren uit gewreven te werden. Of fou, om dat 't slag-beest schrikt voor de keel-messen, die 't te voeren in de water-bekken s'ag leggen, dat feest de naam wel dragen van de schrik der rammen: [Van 't *Grieks woort Agoni,*] Nog andere oordeelen dat dien dag soo genaamt wiert na de Griekse ten-spelen, [*Gr. Agones*] die, ten tijden onker voor-vaderen slagten, om strijd in swang te gaau. Ook noemden d'zalouden 't beest *Agonia*, en dese laatste rede is na mijn oordeel de bondigste. En gelijk die rede nu feker is, soo moer ook d'offeraar u Godheid een ram op-offeren. 'T offer-beest draagt sijn naam van *Victorie* op den vyand bezogten. 'T slag-beest, na de vijanden die verslagen wierden. 'T offer, dat welc de de messen met de Goden kostverloopen, was meel met suivere

2. Wil ik toe fteeken) *Eigenlijk set men het over; doen ik het? Want van dit doen, agere, komt Agonalia, de naam van deese feestdag: gelijk het al is aangereekend, 2 D. 212 pag.*

*Vooris wierlen ook deese Agonalia gebouwen binnen Rome, den 21 Mayden 13 Decemb.*

3. Aandryven) *En soo sou Agonalia spruiten nit agere, drijven mede beteekende: want het offer-beest wiert, of sonder eenig geweld, aan een tou naar het altaar geleid, of met de handen al kloppende s'achtes voortgedreven. Hier was nu een gebruik dat de drijvers nooit het eene been opbeeven, als alleen en het voortgaan: en dit is terram tenere by de Latijnen. Cicero, in de Red. tegen Verres, en wegens de Ingewandfchouw. Arnobius, 4 B. welke ook het touw beet thesta.*

*Dit drijven sien wy by Choul, 301, 312, en 313 pag.*

4. Agnalia) *Van Agnus, een lam, het welke op deesen dag wiert geofferd; volgens Dionysius, enz.*

5. Waterbekken) *Van het water en haar gebruik ontrent het offeren, is gesproken, 2 D. 22 en 412 pag.*

*Onder de keelmessen evenwel waaren uitmuntende de secespita, een lang mes met een yvooren becht met goud, silver en koper beslagen; en het clunacium, een swaare en breed vilmes. Sie Festus. in het Woordb.*

6. Schrik) *Sonder verklarung; VALENTYN, sou immers deese Vertaalinge niet verstaan worden. Agon is een doodlijke vrees, s'ryd, en benaudeynd: so segt men, volgens Hieronymus en Cyprianus, agonizare, in agone mortis versari, in doods'ryd sijn, en op sijn uiterste leggen. En dus komt van agon, de doodschrik der offerbeeffen, agonalia.*

7. Renspielen) *Strijd-speelen, agones in het Grieks geheeten; sijnde niet alleenlijk de Olympisse; maar ook die Nemeesse, de Pytisse, de Istmisse, en meer andere, ingeseld ter gedachtenisse van den Nemeessen leeuw, den Pythou, en Palemen. In deese speelen wiert geloopt, geworfeld, gereeden, en gevochten met vuisten, enz.*

*Sie van de Olympisse speelen, 1 D. 154 pag.*

*Nemeesse, 1 D. 46 pag.*

*Pytisse, 2 D. 45 pag.*

*Istmisse, 2 D. 114 pag.*

8. Beest) *Agonus was by de aaloude Romeinen een god, gesteld over der menschen dagelijks doen (en doen is agere) en ommeegang: naar hem heet de feestdag agonalia en het offerbeest agonia, Festus, in het Woordb.*

9. Offeraar) *In het Latijn rex sacrorum. Onder de offerhanden moesten se, Rome, eenige alleenlijk door de koningen bediend worden: maar, toen Tarquinius was uitgedreven, en het koningdom vernietigd, soo gaf men den priester, die deele offers waarnaam, om in geene plechtigheden se sondigen; de naam van koning. Servius, over het 10 B. van den En. Dionysius, 5 B. 1 H. Livius, 2 B. 2 H. Wiens huisvrouw mede regina sacrorum word geheeten; volgens Makrobius, Saturn. 1 B. 5 H.*

*Van den ram, op dit feest geofferd, spreekt mede Dionysius, nevens andere.*

10. Offerbeest) *Maar VALENTYN, hoe kan dit de Nederlander verstaan: seg liever, een offerbeest is by de Latijnen, of victima, of hostia; Victima, van vincere, winnen; en hostia, van hostes, of de verwonnene vyanden: hebbende quamfuis het offerlachren alleenlijk plaats in een dankdag, na eenereffelijke verwinninge.*

11. Meel) *Van de mola salsa, of meel en sout, is meer als eens gesproken. Sie 2 D. 412 pag.*

12. Mirre)



12 suivere foukorten vermengd. De mirre, die uit boomen  
 13 traant, was nog door nitheems vaat-tuig overzee hier te  
 14 lande nietvervoert: de wierook uit Arabie, die Gollus  
 15 wortel uit Indje toe-gesonden. De roode tassiaan was  
 16 nog in Itale onbekent. Men hielt sij vergenoegt met  
 17 reuk offer van Sabijnse kruiden, en 't branden van  
 18 knappende laurier. Was 'er iemand in een krans van  
 19 veld-bloemen violen vlegten kost, dat was een rijk man.  
 20 't Slagt-mes, waar mede nu't offer beeft gekelt en ont-  
 21 wijd wert, kost doen in 't offeren geen dienst doen. De  
 22 graan-godin slagte alderereit 't wroetig lijwn, en strafte  
 23 hem de dood de plunderaar van haar goed. Want 't swijn  
 24 hadse betrap, 't pas geschoote koorn in de voor lente  
 25 met dekromme muil uitgewroet te hebben. De seug  
 26 kreeg spels loon. Hier aan hoorde gij, bok, uitrees voor  
 27 gelijke straf een spiegel nemende, u van de wijnranken  
 28 onthouden te hebben. Dien iemand siende den wijn-stok  
 29 beknabbelen, dus luid sijn hart seer uitbraakte: beknauwt  
 30 vrij, bok, de wijn-stok: uit sijn vrugt sal nog 't sap ge-  
 31 perst werden, dat u, als gij voor 't autaar staan sult om

geslagt te werden, tusen de hoornen sal gesproeit werden. 22  
 Soo gefeit, soo gedaen: die schender van u vrugt wiert 23  
 u ter eeren, Bacchus, met wijn op de hoornen begooten, 24  
 op geoffert. De seug en bok kregen arbeids loon. Maar 25  
 wat misdreef den os en 't vreedzaam schaap? Ailteus 26  
 schreide om 't verlies van sijn bije-swermer, die, gesneu- 27  
 velt, de raten onvolwrogt lieten. Wien sijn blaauwe moe-  
 der Cyrene, na veel troost-rede, aldus ter nauwer noot  
 torbedaren bragt: spaar, kind, u tranen: Proteus sal u  
 schide vergeoeden, en een middel aan wijzen om u ver-  
 lies weder in te halen. Maar, ten einde hij u mer 't ver-  
 anderen van sijn lighaam niet bedriega of ontgijp, sult 28  
 gij hem bei de handen vast aan een knevelen. Den Jon- 29  
 geling quam bij de waarzegger, en bond den ouden zee-  
 god, uit een diepen slaap ontwaakt, d'armen oopen.  
 Hij vormde sig door sijn kunsjes in veelderhande ge-  
 daantens; maar quam kortsdar aan, genootlaakt door 't  
 boeien van de handen, in sijn voorige postuur, keek op-  
 waarts met sijn droupende blaauwen baard, en sprak: wilt  
 gij weten door wat konst gij weder bijen kont maken?  
 Delft

12. Mirre) Van welk reukwerk, 2 D. 291 pag.

13. Vaartuig) Van het allereerste vaartuig, gelijk van het uitvinden van seilen en riemen; gewaagd Plinius, 7 B. 56 H. Doch zie midlerwijle de Scheepsvaard verwoepen, en verdoemt, by Horatius, 1 B. 3 Lied. Juvenalis, 12 Berispd. Plinius, in de Voorred. van het 19 B.

14. Arabie) Het Larijn heeft Euphrates; van welken hoofst-rivier, 1 D. 207 pag. Onder welken Syrien Assyrie; maar Arabie niet seer wel, kan betrokken werden. Ondertussen is van den wyrook, by de nauwste niet bekend, geschreven, 1 D. 68 pag.

15. Indje) Van welk geurig landschap, 2 D. 36 pag. doch zie, van het kostelyke costum, Plinius, 22 B. 24 H.

16. Kruiden) Van de reukwerken, voor het gebruik van wyrook, mirre, enz. bekenl, schreven wy, 3 D. 151 pag. Doch voeg'er by Virgilius, in sijn sijn Mugge-lykdicht, Dioskorides, enz.

Van de Sabijnen is ook gesproken, 1 D. 202 pag.

17. Laurier) Uit wiens knappen in het vuur men aanstaande gevallen voorspeldt. Klaudianus, 2 B. det Schaak. ja die, onder het hoofd gelegte sijnde, waare dingen de droomen, volgens het geene wy aantekenden, 1 D. 105 pag.

18. Kranflen) Een algemeen teeken van feest en vrolijkheid, of op het hoofd geset, of aan de deuren en posten opgehangen; of om de goodebeelden en altaaren geslingerd. Siet Athenus, 15 B. behalven het geen wy schreven, 2 D. 123 pag. en elders meer.

19. Gekeeld) Van het dullen en keelen der offerbeesten is meer als eens gesproken. Siet 2 D. 59 en 212 pag.

20. Swijn } Siet het aangeteekende, 2 D. 412 pag. en elders.

21. Bok }

22. Gesproeid) Van de wijn en het gebruik ontrent het offervee spraken wy, 1 D. 68 pag.

23. Os) Tot het ploegen, dorssen, en verderen arbeid, behooren; en daarom is een ossebeeld een Sinnebeeld van slaafschben arbeid en dienstbaarheid; by Otto Venius, in sijne Emblemata Horatiana.

24. Schaap) Het waare Sinnebeeld van een verweefene sonder schuld; in welker voegen ik het sijn nevens een brandend altaar staan, by gemelde Venius, in het 31 Sinnebeeld van sijn Symbola Principum. Van der schapen of lammeren offer is gesproken, 3 D. 150 pag. gelijk van der ossen slachtinge, 2 D. 412 pag. en elders.

25. Aristeus) Van hem en sijne bijen spraken wy, 3 D. 124 pag.

26. Knevelen) Siet Proteus gekneveld, en in de klem der raad vragenden, 2 D. 241 pag. Doch dit versierd ook Virgilius van Silenus, in sijn 4 Herdersl.

- Delste en geflagte fier in d'aard : dat begrave lighaam fal u uit leveren , dat gij van mijcift. Den harder volgt fijn
- 27 laft : bevint dat uit 't rot lighaam Swermen krioolden , en een dood kring onallijk levend gedierde voort bragt.
- 28 'T onnoofel fchaap had fig vergetpen met zijen-kruid te snoejen , daarom moft het geflagt werden , zijnde een
- 29 kruid dat in oude tijden de land-goden wiert op ge-offert. Wat fal 'er verfhooont werden , als de fchapeen voor 't woi dragen , en d'offen , voor 't land ploegen , tot
- 30 flagt-offer gekeelt werden ; Den Perfaan flagt tot foen-
- 31, 32 offer voor de Itraal-rijke fon een hengft , om die gefwinde
- 23 Godheid geen traag dier toe te heiligen. 'Thart , dat eens in plaats van de maagt Igenia , de drievormige Diana is op-geoffert , wert nu , fchoon niet in plaats van de maagt , geflagt , ten offer gedoemt. \*K heb gefien dat de Thra-
- ciens , en volkren die ontrent 't fneeu-gebergte Hemus woonen , de drie koppige Hecate honden op-offerden. Ook wert Priapus den hof-waarder een offer geoffert. D'oorfaak van dees offerhande te verhalen paft wel een onbefchaamde , maar dunkt ons evenwel , dien God aangaande , gevoeglijk. Grieken vierde de feft dag van Bacchus , met fijn veil en beften bekrant , die gewoonlijk alle drie jaren op den konften dag van 't jaar verfhijnt. Op 't felve feft quamen , onder anderen , de woud-goden van 't gebergte Lyceum , en die voorts niet af-keetrig van boerteterij waren. De vee-goden en fplitkooijes , een kittelkrielige Jeugd , ende maagden die fig alleen in rivieren en op 't woelle land onthielden. Van gelijke quam dat den ouden Silenus op fijn faakrugden efel aan laggen , en

27. Swermen) *Met wiens fchriften , aangaande der Bijen oorfprong en voortteeling , men moet te raade gaan , is aangewezen , 2 D. 419 pag.*

28. Yenkruid) *In het Latijn verbenæ ; van welke (niet altijd eenerhande foort van kruid) wy fchreven , 2 D. 192 pag*

29. Landgoden) *Ceres , Pales , Bacchus , Pan , Mercurius , en Herkules . Sie van alle deefe de Bladwyfer.*

30. Perfaan) *Van welk volk , 1 D. 207 pag.*

31. Son) *In het Latijn Hyperion . Siet 2 D. 214 pag.*

32. Hengft) *Ten minften een paard , volgens Juftinus , 1 B. 10 H. Pausanias , in Lakon . bebalven Xenophon , enz. alwaarom men , op een keizerlijke Munt van Gallienus , fiet een gevelngeld paard , nevens het byfchrift : SOLI , enz. Aan de Son. So was de renbaan ook de Son toegewijd , nevens de magens , van vier peerden voortgetrokken. Tertullianus , van de Schoub , 9 H. Fulgentius , 1 B. 11 H. en Korippus , 1 B. 17 H. Welke de Rhodiaanen , hem ter eenjaarlijks in zee wierpen , volgens Feftus , by Dausqueius.*

*Eindelijk wierden ook de paardengeflacht de Son ter eenen , van de Maffageeten ; gelijk elders is gefegt.*

33. 't Hert) *Welk offer u word verftoond , 2 D. 325 pag. Doch van de drievoudige Diane of Hecate , is meer als eens gefproken . Siet 1 D. 62 pag.*

34. Honden) *Welke mede wierden opgeofferd van de Kariers ; volgens Erasmus , in fijn Spreekwoord 1 Druyfend . 2 Hondert . Wat de Sapai aangaat (men leeft hier fter qualijk Sabæi) die woonden in Ibracie ; volgens Strabo , 10 H. en Herodotus , 7 B. 110 H. Van den berg Hemus is gefproken , 2 D. 43 pag.*

*Voorts fpreekt mede van dit bondeflachten Plutarchus , 67 der Roomfe Vrag . en in het Vrouwenlev . Suidas , in het Woordb . en onfe Dichter , hier beneden in het 4 B. van den Alm . bebalven Lykofron en Eufathius .*

35. Efel) *Wiens keelinge en offer wy vinden op een oude Marmerbrok afgebeeld , by J. J. Boiffardus , en de meermaalen genoemde WILH. GOEREE , in het 1 D. van fijn Mofaïffe Ondheden , 210 pag.*

*Doch gelijk defelve voor Priaap wierd ten offer gebracht , foo wierd by mede geflachts ter eenen van Mars ; volgens Strabo , 15 B. fprekende van de Karmaners . Furnitus , van der God . aart , 30 H.*

36. Bekrant) *Met veil , hem eigen en toegewijd ; volgens 't aangeteekende , 1 D. 185 pag.*

37. Drie jaaren) *Eigenlijk was het een jaarlijks feft , en bet heet allenlijk naarom treris ; om dat het begreep drie jaaren van vier maanden , volgens der aalotte tijdrekening . Siet Cenforinus , 19 H.*

*Doch fiet evenwel het aangeteekende , 1 D. 285 pag . bebalven Herodotus , 4 B. 108 H. fprekende van de Gelonyten .*

38. Lyceum) *Van welken berg , 1 D. 17 pag.*

39. Veegoden) *Van de Panes is gefproken , 2 D. 20 pag . gelijk van de Saters , 1 D. 16 pag . Doch fie hier eene in print u verftoond .*

40. Maagden) *Najaden , Dryaden , Hamadryaden , Napæen , Oreaden , enz . van welke wy fpraken , 1 D. 16 en 20 pag .*

41. Silenus) *Van deefen ouden ruiter fpraken wy , 1 D. 218 pag .*



SATER,  
of  
BOKSVOET.

*Birtel Sculp.*

*J. Thomassin Fecit.*

SATYRE.



42 en Priapus, die 't schu gevogelte met sijn root mes uit de hoven jaagt. Dit geselschap bekomen hebbende een bequaam woud om vrolijk te banketteeren, vlijde sig op 't  
 44 groene gras ter needer. Bacchus bragt wijn toe, ijder  
 44 had sijn eigen krans: een beek schoot 't water om de  
 45 wijn wat te snijden. Haar verfelchappen de vliet-maagden, sommigge met ongekamde losse vleggen, sommigge  
 46 gehult en op-gequikt. Dese diende de tafel, met 't ge-  
 48 waar boven de knien op-gegot, gene, met ontregte en blooten boesem. Deene ging met bloote schouderen:  
 d'andere sleepte de vlieger over 't gras. Alle waren se barvoets. Hier door ontstaken sommigge de boks-voetjes met een kittelige vlam, sommigge, veer god, die een pijnkrans op 't hoofd draagt. Van gelijke bluttenfenen, silleen, die immer kittig sijt. Maar den rooden Priapus, der hoven schuts en enicherm, verliefde uit al dat gros  
 51 op Lois. Daar vlamde en joochte hij op, om haar alleen figte hij: haar gaf hij leus en minne-wenken. Maar  
 52 troutheid is de schoonen in geboorte. en de hoovaart volgt de welgemaaktheid. Sij stak den drank met hem, en bevonste sijn knikken met een viefse preut. 'S nagts, als den drank sware hoofden maakte, lag d'een hier d'ander daar van slaap overwonnen en ronkte. Lois was 't lief van allen, op 't groene veld, onder de lommer van een alorn, nu moe van 't koois-wijlen, in slaap gevallen. Als wanneer de verliefde Priapus op stont, en, sijn adem inhou-

dende, stil op de teenen na haar toe-rad. Aan'tleger van de snee-witte Nimf gekomen, wagt hij sig voor 't soelen van sijn adem, en was nu reets nevens haar in 't gras neer geligende, sonder datse uit haaren vasten slaap ontwaakte. Hij lag in de vuist, raapte 't pak op, en begoft reets voorloepdig tot sijn gewenst voorname te komen. Als wanneer Silenus oor-paard, juist ontijdig rughelende, een hees gebalkloefde. De maagd hier door verschrikt, rijst op, sloot Priapus met d'handen weg, en wekt in 't vlugten al wat in 't bos sliep. Maar God Priapus, haar in 't fog fitrende, met 't roet lol mes in de vuist, bij ligte mane-schijn, deed al de Goden bij-na te berste laghen. Om dat verbrast blaeten most deusefselferven: en verstrekten tot een offer-beest en soen van Priapus den Lampfacener God. Nog was 't gevogelte vrij, al 't vermak der land-lieden, gewent in bosfchagien en lommer, niemand befchadigende, 't maakt sijn nesjens, broeit sijn eieren, en quinkeleert een lieflyk gequeel. Maar dit alles verfoocht u niet, om dat gij te snatragtig sijt, en de Goden meenen dat gij haar geheime raad ondekt. En 't is ook niet al mis. Want die van u de Goden 't mast is, geeft of met sijn vlugt of gequeek, wisse teeknen van 't toe komende. 't gelagder vogelen, lang fcheur-vrij, wiert om die oorfaak eerst gemakt, en ijder God behagde 't grom-offer van sijn verklikker. Daatom wert dikwij

42. Priapus) *Sie van deesen geilaard de aantekeningen, 1 D. 144 pag.*

43. Ter needer) *Het Latijn spreekt van aanliggen en tafelbedden; van welke gewoonte gefchreven is. 1 D. 60 pag.*

44. Bacchus) *In het Latijn Liber, gelijk in het Griek Lyxus. Siet 1 D. 153 pag.*

45. Krans) *Op vrolijke maaltijden was ieder doorgaans met een kransje gehuld; volgens het aange- teekende, 1 D. 71 pag.*

46. Snijden) *De wijn met water te mengen, was by de aaloude een algemeen gebruik; volgens de ge- tuigenissen, aangetrokken, 1 D. 120 pag.*

47. Vlechten) *Van het hullen der vrouwen is gesproken, 1 D. 122 pag.*

48. Opgefchoort) *Sie der Vrouwen huifelen, opfchortingen, en ontblooingen van boesem, bals en fchouder, op de Marmerbrokken, by P. S. Barolus: en op de Verfelgelingsfteenen by Licetus, Gorleus en Begerus.*

*Doch wat de gefpleete rokken, die de knien in het gaan ontblooten, aangaat (van welke mede, 1 D. 121 pag.) Rubenius maakt hier onderscheide (Elect. 2 B. 20 H) seggende dat wel de Spartaanfe, maar nooit de Roomse maagden, in het gaan bloote beenen hebben vertoond. Dat van de Spartaanfe bewijst by met Plutarchus, in de Vergelijkinge van Numa en Lykurgus.*

49. Barvoets) *Het Latijn maakt gewagb van vincula, riemen en banden, met welke de soelen, waar op de voet rustede, boven wierden toegebonden. Siet het-aangeteekende, 1 D. 231 pag.*

50. Pynkrans) *Van welken wy spraken, 1 D. 24 pag.*

51. Priapus) *Van deefe is gefchreven, 1 D. 144 pag. Doch waarom by de roode word geheeten, is uit de overgeile Priaap-gefangen genoegzaam te verstaan. Voorts bebt gy sijn beeld, uit oud Marmer ge- noemen, by de meermaalen genoemde WILH. GOEREE, in gemelde Oudheden, 1 D. 210 pag.*

52. Lois) *Een bronmaagd, volgens onsen Dichter, haar ongelukkige verschoppinge beschrijvende, 2 D. 259 pag.*

53. Lampfacener) *Van de stad Lampfakus is gesproken, 3 D. 17 pag.*

54. Vlucht of gequeek) *Sie van het vogelchouwen der Roomse wicbelaaren, 2 D. 150 pag.*

55 wijl een s'itte duif van haar doffer genomen, en op den  
56 axtaar verbrand. En de gans kost met het beschermen van  
t' kaproet soo veel niet uit halen, datse haar lever hiet, |  
en u offer-schotel, lekkeren Inachus, daar mede geen |  
barket versich sie. 'S nagts wert de nagt-godin gellagt |  
57 een gekamden haan, om dat hij dag kraait eer de nagt |  
verstrecken is. Terwijl ik dit velhaal, rijst den Dolfin, 58  
een heldere star, uit zee, en steekt het hoofd uit 's va-  
ders pekel-plas.  
De volgende dag [X. JANUARI] is 't middel-punt van  
de winter, die dan nog soo lang duurt als hij geduirt  
heeft.

55. Duif) De vogel van de teelende Venus; volgens het aangeteekende, 1 D. 117 pag. en daarom ook  
haar ter eeren geslacht en opgeofferd. Propertius, 4 B. 5 D. behalven Servius en Laktantius. Het geen  
my vreeml' schynt; nedemaal voor Ceres, Bacchus, Priapus, en de Nacht, vyandlijke en sebedelijke bee-  
ften worden gekeeld. Vergelijk hier mede Martialis, 13 B. 66 D.

56. Gans) Van dit geval schreven wy, 2 D. 56 pag. doch wat doet sich hier een misflag op, meester  
VALENTYN, is de gansse lever een banket voor den lekkeren Inachus? sy word in een schotel opgedra-  
gen en geofferd aan Isis; wel eer Io geweest sijnde, de dochter van Inachus; gelijk wy seggen, 1 D. 156 pag.  
en elders meer.

Voorts werd de gans somwijlen mede den Wapen-god opgeofferd; volgens Martialis, 9 B. 32 D.  
Eindlijk siet Isis, nevens haar sinpelende byvoegselen, by den Uitkipper en Verlamelaar van allerhan-  
de seldsaame fraaiheden (sijn verdiensten dwingen my hem dikwijls aan te haalen) WILH. GOEREE,  
in sijn Mosaïsche Oudheden, 2 D. 556 en 586 pag.

57. Haan) Welke andersins is het slachtoffer der Laves of Huygoden; volgens Juvenalis, 13 Berisfd.  
gelijk de henne dat van Eskulapins; volgens de getuigenis van Plinius, Natuurl. 10 B. 56 H. Prudentius,  
in Apotheos. behalven Athenæus, enz.

58. Dolfin) Van sijn gesternt sal in het 2 B. van deesen Alm. gesproken worden, nevens de Vertel-  
linge vanden harpenaar Arion.

## SESDE HOOFDSTUK.

*De kerkwijding van Juturna, en het feest van Karmenta.*

1 Dags daar aan [XI. JANUARI] sal Auroor, van haren  
Eindlijk siet Isis, nevens haar sinpelende byvoegselen, by den Uitkipper en Verlamelaar van allerhan-  
2 dag is Juturna's, Turnus susters, tempel in-gewijd, ter  
plaafe daar 't maagde-water Mars veld om-spoelt. Waar  
van daan haal ik d'oorzaak en redenen der kerk-gebeden  
van dit feest of wat pile ot vind ik hier in dese zee van twiif-  
feling? Help mij selfste zegt, Godin, die u naam kreegt  
van 't voor-spielen, seggen mijnen op-het, op dat u eet niet  
op losse grond gevelt, kome neer te sakkén. 'T land van  
Ar-

1. Auroor) Van haar en haaren bejaarden Tithonus is gesproken, 2 D. 262 pag.
2. Juturna) Van welke wy mede spraken, 2 D. 107 pag. gelijk van het Marsveld, 1 D. 183 pag.  
van 't Maagde-water is ook gesproken, 1 D. 261 pag.  
Doch alhoewel Plinius (32 B. 3 H.) en Kalliodorus (7 B. 6 Br.) een andere reden van deese naam  
geven, soo kan my de voorige veel beter behaagen. Ondertussen merk aan dat dit water op steme leidende  
binnen Rome gebracht is, door de schoonsoon van Augustus, Mark. Agrippa. Dio, 54 lib. Plinius, 32 B.  
3 H. en 36 B. 15 H. behalven Frontinus.

Siet het u vertoond in de verbeeldinge van het Marsveld, by Donatus, in Rom. 3 B. 164 H.

3. Uw naam) Anders geheeten Nikostrata: doch Karmenta komt van carmen, gedicht of ook ge-  
dichte godspreek en voorfelling in veerfen. Virgilius, 4 Herdersgef. en 6 Encid. Livius, 1 B. 45 H.  
Voorts was s'j een vrouw van Arkadie, by seker ongeval, nevens Euander haar soon, uit haar best en land  
gedreven; als wanneer s'j, in Italie landende, sich nederfloeg ontrent de plaats, alwaar Rome naderhand  
is gebouwd. Virgilius, 8 B. van den En. Livius, 1 B. 7 H. Dionysius, 1 B. 31 H. Na haar heeft  
men te Rome een poort de Karmentaalse genoemd. Livius, 2 B. 49 H. spreekende van den uitgoot der  
Fabien, en Virgilius, in gemelde 8 Encid.



4 Arkadie, dat voor de maan was, (dus sprak zij van haar eigene faken, geloof't'er t'uwe van) kreeg zijna naam van den grooten Arikas. Dit was Evanders vader-land, die, schoon hij zijna adel wederlijks trok, nogtans eed'ler was om dat hij van een heilige moeder was gefproeten. Die loo haalt niet met Gods geest vervult was, ofze nitte met duidelijke stem verfen, die 't toe-komend was voor-fpelden. Sij had haar soon voor-fpeld dat hij nevens haar door oproer ten lande uit fon verdreven werden, en veele andere dingen, die op haar tijd wis gebeurden. Want de jongeling vlugte met zijn moeder, die niet alsal te wis gewikt had, uit Arcadie en zijn hof. Hij hierom fchreinde, wiert van zijn moeder dus gefterkt: fchrei niet als een man, dit onheil moet gij kloekmoedig dragen. Dus was 't van den hemel-befchooren Gij sijt geen oorfaak van dit vlugten; maar Gods welbehage. Gij zijt uit stad verdreven, om dat God verhoort is. Gij draagt geen straf na verdienst, maar Gods toegen. 'T is een groot-faak in groote verdrukking onfeuldig te zijn. Na dat ijder zijn gewilfe overtuigt, port hem zijna daat of tot hoop, of tot vrees. Denkt ook niet dat gij d'eerfte zijt, die diergelijke fwarghe betreurt: die felve storm heeft veel andere helden getroffen. 'T felve onheil overquam Cadmus, die, wel eer nit Fenicie verdreven, als

bandijt in 't land van Beotie fworf: 'T felve lot trof Tydeus, Jason van Pagafe, en ontallijke andere, die te lang vallen op te balen. Een klok man vind over al zijn vader land, gelijk de vis zijn water, en 't gevogelt allen t'halve lugt. Behalven dit, soo stormt het ook 't heele jaar niet: geloof mij, gij fult t'eeniger tijd nog ftijle en aangename rust vinden. Evander, door dese rede van zijn moeder gefterkt, ftaft fcheep, en befelift Hefperie. [Italie] Reets had hij 't vaar-tuig, volgens raad van zijn welbedree moeder, in den Tyber tegen froom op gefaert: als wanneer Carmetis 't oog floeg ter regter hand over de plaat van Tarentum, en de luitjes die hier en daar op 't woefte land dun gefaait ftonden. Sij ftont met los hangende vlegten voor 't pavelljoen, wrong nors en brusk de hand des ftuer-mans met den helm-ftoek te bak-boord, flak van verre de handen uit over den oever ter regter-hand, en fampde drie-werf mei de voet als dolderiffing op 't verdek. Werk, en meer als werk had Evander, om zijn moeder, die, voorbarig om de voet op 't droog te fetten, t'elkens dreigde buiten boord te fpringen, fcheep te houden. Doen fprak zij: sijt gegroeto Goden van 't gewest dat wij fogen, en gij, o land, dat den hemel nieuwe Goden fult uit-lieveren: froomen

en

4. Voor de Maan) Van Arkadies ondbheid fpraken wy, 2 D. 53 pag. En daarom droegen de Raadsheeren by die van Rome, uit Arkadiers oorspronkelijk (Dionysius, 1 B. 31 en volgende H. en Solinus, 1 H.) hie van maanen op hune schoonen. Plutarchus, 79 Roomf. Vraag. Martialis, 1 B. 50 H. Juvenalis, 7 Berisfp. by Hadr. Junius, in het 3 Hondert. sijner spreekwoord.

Doch van wat stoffe deselve waaren, is nergens bekend; gelijk wy mede niet weteen, of sy aan ene, dan of sy aan ieder enklaue het maantje droegen. Van Arkas fchrijft onse Dichter, 2 D. 54 pag.

5. Evander) Van welken omftandelijk, 2 D. 390 pag.

6. Hof) In het Latijn lar Parrhasius, wegens Parrhasis; van welk landfchap, 2 D. 53 pag.

7. Kadmus) Siet deesen held, 2 D. 69 pag. en fiet van Aonie, dat is; Beotie, 1 D. 116 pag.

8. Tydeus) Van zijn ballingfchap fpraken wy, 1 D. 49 pag.

9. Jason) Sie hem, by 't verhaal zijner bedrijven, afgebeeld, 1 D. 26 pag.

Van de stad Pagafe (van welken hier zijn bynaam) fpraken wy, 1 D. 28 pag.

10. Hefperie) Itale. Sie 2 D. 48 pag.

11. Tyber) In het Latijn aqua Thulca; na leemaal by komt uit Thuscie, en daarenboven die landfreak fcheid van Latium. Siet het aangeteekende, 1 D. 261 pag.

12. Tarentum) Een kuil in het Marsveld, aan den Tyber, de onderaartse godheen toegewijd; hebben de in haar midden een altaar van Pluto, of vader Dri, onder het aartrijk; welke niet ondekt wierde, als ten tijde van eenfpeelen. Zofimus, 1 B. 26 H.

Voorts is het, aangaande de naam, aanmerkelyk, dat het foen-offer, alhier gefchielende, te Tarentum, (van welke stad; 2 D. 409 pag.) moest gebouwen worden: doch de Romeinen, aangaande de vergeleghenheid van deese stad, moete en onkoffen willende mjden, hebben, onder hune stads mjren, sekere plaats Tarentum of Tarentum genoemd. Festus, in het Woordeb. Val. Maximus, 2 B. 4 H. 5 Voorb.

Sie dit Tarentum eenigfins afgebeeld by meermaalen genoemde Donatus, Rom. 3 B. 16 H.

13. Loshangende) Uitgefpreide en overeindftaande liever, VALENTYN, gelijk die van zinsinnige en rafande waarfeggeressen. Siet het aangeteekende, 1 D. 24 pag. en fite Apollas priesterinne, verftoond by bovengenoemde VAN DAALEN, inde 4 print, van zijn Orakel.

14. Verdek) In het Latijn pinca texta; beftaande uit pijnboomhout der aalnden fchepen. Siet 1 D. 76 pag.

15. Goden van 't gewest) Van deese algemeene fpraken wy, 2 D. 22 en 70 pag.

16. Nieuwe goden) Romulus en Hersilia, Celaren Augustus, en veel andere. Siet de Bladwyfer.

17. en bronnen, die de gaft-vrije bodem, daar wij ons fullen  
 18. neerlaan, dient: gij woud en vliet-maagden, ter goe-  
 der uer moet gij van my en mijn loon geuen, en defen  
 oever, met geluk en heil betreden werden. Heb ik 't  
 19. qualijk? of fal nog op deeſe heuveln een groote ſtaf ge-  
 ſigt werden; en deeſe land-ſtreek den ſcepter over 't gehele  
 aard-rijk ſwaajen. Ik ſie de tijd te moet, dat deeſe lieve-  
 len 's werelds hoofd fullen werden. Wie fou-geloovent dat  
 ditwoef gewelt fou grooten heerlijkheid bechooren was.  
 20. De Trojaanſe vloot wil nog aan deeſe kuſt landen, alwaar  
 21. ook een vrou mens oorlaak van nieuwen oorlog welen fal.  
 22. Wat ſchiet gij, waarde neef Pallas, veeg, 't harnas aan;  
 ſchier het aan. Want een edelen held fal u dood wreken.  
 Schoon Troje wierd verkragt en uitergecoft, nog fal 't  
 23. verrijſen, en dat in-ſtorren fal 'svrijands metſelwerk ver-  
 brijſelen. Blaak vrij verſtindend vuur en vertoet Perga-  
 24. mum, Neptuins werk: nog fal d'as, herwaarts gefloo-  
 ven, den gantſen aard-bodem overheerſſen. De God-  
 25. vrugte Enas fal ſijn heilige vader, en huis-gode-beelden,  
 herwaarts brengen. Ontfang, o Veſta, de Trojaanſe Go- 26  
 den in tempel. De tijd komt, dat een man u, als  
 opper-prieſter, de wereld, als een Vorſt beſchermen, en 27  
 u, door dienſt van een God, kerke pligt gedaan werden fal.  
 Ook fal 't lands-roer, door d'Auguſten beſtiet werden. 28  
 Dit 's 't huis dat immer 't ſtaf-roer paſt. Na dien fal de  
 neef en ſoon van dien God, ſchoon hij 't weigerde, den 29  
 laſt van vaders rijks-beſtiet op de ſchouderen van ſijn God-  
 lijke wijsheid toſſen. Soo gewis als ik na defen alrijd altaar  
 en offer-er ſal genieten, ſal ook Julia, Auguſtus dogter, 30  
 in een nieuwe Godin verandert werden. Deeſe voor-ſpel-  
 ling tot onſen tijd toe gerekte hebbende, brakke haſt pro-  
 fecij, pas half voltrokken, af, ſtapte aan land, en ſtoot als  
 balling op den bodem van Latium. Gelukkig, die, ver-  
 bannen, ſulken vlugt-plaats gebeuren mag. Kort daar aan  
 ſtoot 'er een nieu Palatium geſtiet, en wiert geen magtiger 31  
 Vorſt in Aufonie gevonden als Evander den Arcadier.  
 Als wanneer Hercules de knods-drager, na 't ſwerven 32  
 over

17. Bronnen) *Sie van de geheiligde fonteynen en ſpringbronnen*, 1 D. 21 en 109 pag. *van de Woud- en Vlietmaagden*, 1 D. 16 pag. en elders.

18. Heuveln) *Opgeteld en genoemd*, 3 D. 2 pag.

19. Ter goeder uire) *In het Latijn bonis avibus. Van de goede en quade vogelen, aangaande de voor- teekenen, is geſproken*, 1 D. 133 pag.

20. Trojaanſe vloot) *In het Latijn Dardanice pinus. Sie van Dardanus, der Trojaanen opperhoofd, en van de ſchepen, geimmerd van pijnboomen, de Bladwyfer.*

21. Vrouwen) *Lavinia, die, gelyk de Spartaanſe Helene by de Trojaanen, een oorlog by de Latijnen en Rytſers ſal veroorzaaken. Siet* 1 D. 155 pag.

22. Pallas) *Welken jongen prins, van ſijn vader Evander, ſijnde Enas te hulp geſonden, in ſijn proefjaar wierd gedood van Turnus. Virgilius, 12 B. van den E.*

23. Verrijſen) *Rome onſangt veele bynaamen op de keiſerlijke Geldmunt; als INVICTA 't On- verwonnenne, BEATA of FELIX, 't Gelukkige, RENASCENS, 't hergroeiende, en PERPETUA of MATERNA, 't Eeuwige: doch op die van Veſpaſianus leeft men: ROMA RESURGENS, het weder opſtaande. Siet* het 33 Taf. van Oudaans Roomf. Moogenh. *behalven Okko en Mediobarbus.*

24. Neptuins werk) *Troien heet by de Dichters ſomwijlen Pergamum; gelyk wy zooden*, 1 D. 36 pag. *en is geſterkt en bemurd van Neptunus; gelyk ſelf het printje getuigt*, 2 D. 306 pag.

25. Enas) *Sie hem ſijn vader dragen, nevens het begergt heiligdom*, 1 D. 33 pag.

26. Veſta) *Van Veſta ſpreken wy*, 1 D. 178 pag. *en van haar tempel*, 3 D. 36 pag.

27. Opperprieſter) *Van Ceſars opperhoogeprieſterſchap is geſproken*, 2 B. 435 pag. *en voorts, van ſijn vergodinge op de ſelfde pag.*

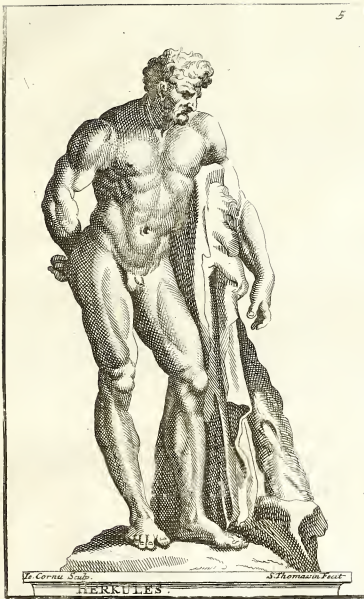
28. Auguſten) *De betekeninge van deeſe naam is gegeven*, 2 B. 17 pag. *Ze was eerſtelijk de bynaam van Oktavius; doch naderhand die van alle Keiſeren, ja mede van keiſerinnen; volgens de Opſchriften, in oneindige getalle ons voorkomende, op de Gedenkmunten en Marmerbrokken, by Oudaan, Patyn, Mediobarbus, Gruterus, Reineſius, enz.*

29. Neef en ſoon) *Germanikus en Tiberius. Sie van deeſe de Bladwyfer. Doch van ſijn weigeren ontrent de aanvaardinge van het rijksbeſtiet, ſie Suetonius, in Tib. 43 H. by Mart. Schoock, in het 2 Stuk van ſijn Staatkundigen Tiberius.*

30. Dochter) *Verſta niet ſijn eigene dochter, VALENTYN, wegens haare hoererye en echtbreuk, veroordeeld en gebannen; maar Livia, by haar mans uiterſte wille, uit der Livien ſtamhus, in dat van de Fulien overgeſet, en te gelyk ſijn dochter gebeten. Siet het aangeteekende*, 2 D. 438 pag.

31. Palatium) *Of Pallaneum; van welke*, 3 D. 36 pag.

32. Knodsdrager) *Van Hercules, alhier in print vertoand, en ſijn knods ſpraken wy*, 1 D. 48 pag. *gelyk van Geryon*, 1 D. 47 pag.



De Cornu Sculp.

S. Thomae Inst.

HERKULES.

3. Deel. Pag. 264.



PLATE I  
The figure of a woman, seated, from the  
group of the 'Fountain of the Four Rivers' by Bernini.

over de geheele wereld, Geryons runderen herwaarts aadreefen, terwijl liij fig in Euauders hof verhebergde, liep 33  
 34 zijn drift in 't wild door 't klaver veld. 's morgens vroeg, als Hercules wakker wiert, miste hij uit de koppel twee 39  
 35 stieren. Wat hij fogt, hij vont nog spoor nog voet-stap om de dief stal na te vorffen. De wreede Kakus hadte 40  
 36 agter uit bij de staart in sijn spelonk geleest: Kakus, een schrik en schand-vlek van 't Aventynsche bos, een 41  
 37 schriklijke plaag voor sijn geburen en vremdingen, een hels postuur, grof van lighaam, ensterk na advan- 42  
 38 t. De vader van dit waangedrogt was Vulcaan. Sijn huis was een groot hol, vol diepe sluul-winkels, soo ver- 43  
 borge, dat zelfs 't wilt gediepte naulijks stikken kost. Aan sijnne stijnen waren mensche koppen, armen, en beuen 44  
 gefpijket, sijn morsige vloer blikte van 'twit mens- 45  
 gebeente: Hercules, door 't sorgloos hoeden een paar stie- 46  
 ren quijt sijnde, trok weg; maar in 't voor-bijgaan loede de gestoolen buit. 'K hoor, leit hij, een stem die mij doer stant houden, en daar op aan trappende, quam hij bij 't moord-bul in 't bos, om wrak te nemen. Kakus hadte

mond van de spelonk gestopt met een berg-brok, soo swaet dat hem geen tien paar paarden van de plaats souden getrokken hebben. Hercules seer de schofen op, (schofen die voor Atlas den hemel tofsten) en stiet de swaete klip om ver: die, van 't gat gewreekt, de lugt kraken, en, door 't ueer ploffen, 't aard-rijk sakken deed. Doen begoft Kakus erit voor de vuist van sig te taften, mer steen en kneppel sel te baarbijstieren; maar hier mede niets uit regende, en teligt vallende, keerde hij sig tot Vulcaans, sijn vaders, kunsjes, en weerde sig met vuir en vlam blafen. Soo dikwijl hij vuir braakte, soud hij gescit hebben dat Typhëus de keel op spalke, en een hellen bliksem door Etna's schoorsteen biles. Hercules schiet hem toe, en kuift den karel drie vier-maal met de drie quastige knods op den star, dat hij neerviel, 42  
 rook en bloed braakte, en in doode stuipen met de breede borst op de vloer plofte. Een van dese stieren offerde Hercules, om sijn victorij. Jupiter op, verlost Coning Evander, en de land-lieden, d'offer-stacij bij te woenen, en stigte tot sijn gedagtenis een altaar, genaamt de Grootste, op dese

*Ondertussen stant in het Latijn boves Erytheidas, wegens het eilandeken Erythea, gelegen onder het eiland Gades. Plinius, 4 B. 22 H. Strabo, 3 B. het koningrijken van gemelde Geryon; volgens Dionysius, in de Wereldbeschr. Propertius, 4 B. 10 H. behalven Marcanus, Avienus, Stephanus, enz. alsoewel Arrianus, in het 2 B. van Alexand. nevens Eustathius, over Dionys. ons wil wys maaken dat Geryon ontrent Ambracte in Epieren woonde, en dat Herkules uit dese landstreck sijn offer weg dreef.*

33. Evanders hof) *In het Latijn domus Tegæa, wegens de stad Tegea; van welke, 1 D. 227 pag.*

34. Herkules) *In het Latijn Tirynthus; gelijk 1 D. 206 pag.*

35. Kakus) *Siet het aangeteekende, 2 D. 254 pag.*

36. Aventynsse) *Van den Aventynschen heuvel is gesproken, 2 D. 397 pag.*

37. Vulkaan) *Ook geheeten Mulciber; gelijk wy aantekenden, 1 D. 240 pag.*

38. Hol) *Dit hol was by den Tiberboord onder aan den voet van den Aventyn; ook ten tijde van Rome noch bekend en toonlijk; volgens Dionysius, 1 B. 39 H. by meergenoemde Donatus, O. R.*

3 B. 13 H.

*Voorts sie de strijl van Herkules en Kakus, mede omstandelijk beschreven by Virgilius, 8 B. van den En. en Propertius, 4 B. 10 D.*

39. Hemel tofsten) *Sie van Atlas en Herkules, hem in deesen last verpoofende, 1 D. 43 pag.*

40. Tyfeus

41. Etna

42. Herkules, Alcides

43. Knods

44. Stieren) *Het geschild wegens het offren der stieren aan Jupiter, vind gy geessend, 2 D. 122 pag.*

45. Verfocht) *Selden offerbanden sonder gastmaalen; waar in voornaamelijk de exta, of ingewanden wierden opgesmuld; temeenst, welgekookt en toegemaakt, door de kokken, doorgaans in het offer tegenwoordig. Athenicus, 14 B. spreekende van een kok, door Olympias aan haar soon toegesonden.*

46. Altaar) *Op de Beestmerkt, tussen de Kapitolijnssen en Aventynschen heuvel; alwaar naderhand voor hem een ronde tempel is gesicht. Makrobius, Saturn. 3 B. 7 H. Plinius, 10 B. 29 H. Solinus, 2 H. Dionysius, 1 B. 39 H. Servius, over het 8 B. van den En. tot welke het vrouwvolk geen toegang werd gegond. Gellius, 11 B. 6 H. gelijk mede de bonden deselwe was ontfegt; volgens het aangeteekende, 1 D. 253 pag.*

*Siet sijn tempel afgebeeld, by Donatus, Oud Rom. 2 B. 25 H. gelijk sijn altaar by Vaillant, op een Penning van keiser Pius, onder die van den Abt, Franc. de Camps.*

deze plaats, die nu na 't slyten van 't beest de beste markt genaamd wert. Ook verweeg Carmentis niet, dat de tijd aanstaande was, dat 't aard rijk dienft genoeg van haar heiland Hercules sou getrokken hebben. En, gelijk die

gelukkige waarfegster bij haar leven de Goden overaangenasam was, soo heeft sij, nu vergodet, een vuur-dag op den XI. JANUARIJ.

47. Heiland) *Van wiens vergodinge word gesproken*, 2 D. 251 pag.

## SEVENDE HOOFDSTUK.

*Octavius met de toenaam van Augustus vereerd.*

Op den XIII. JANUARIJ offert de heilige priester een weer in den tempel van den grooten Jupiter: ten selvendage sijn al de provincien 't Roomse volk weder op gedragen, en u groot-vader met den toe-naam van Augustus vereert. Leest de eer-tijtelen, onder de beeltenissen der helden in de falletren der edelen te pronk geset, gij sult bevinden dat geen van allen fou heerlijke namen kreeg. Scipio kreeg de naam van Africanus, om dat hij Africa vermeerderde: Servilius den naam van Iauricus, Metellus de

naam van Creticus, om dat dese de Cretensers, gene d'Isauriers 'ondergebraght had, nevens de bevreddigde wingewinnen der Numiden, gene door 't inneemen van Messane. Dese kreeg een eertijtel van 't veroveren der stad Numantia: Drusus hier in Duitsch-land, en hiels na 't selve een eertijtel. Og hoe vroeg sneuvelde dien dapperen held! Hij al dien Czler Augustus sijn tijtel-namen wilde trekken van verwonne volken, hij kreeg een tijtel-rift die de gehele wereld om reikte. Manlius, om dat hij eens den frans-man

1. Provincien) *In het jaar van Rome, 726, deede de keiser Augustus een arglistige aanspraak, waar in hy, het gebied neerleggende, 't selve den Raad en het volk weder overgaf, nevens de bevreddigde wingewessen, behoudende alleenlyk de tot noch ontruste. Waar op volgde, een blijven in de regeeringe; doch alleenlyk voor sekere jaaren: welke geemind sijnde, men wederom hem een nieuw getal van jaaren toevoegde.* Suetonius in Aug. 28 H. Dio, 53 B.

2. Beeltenissen) *Vande cerx of gebooteerde beelden, spraken wy, 1 D. 69 pag. gelijk van de atria, of voorhuizen, 2 D. 127 pag.*

3. Afrikanus) Een toenaam, van twee Roomse veldheeren gebruikt; sijnde de eerste Korn. Scipio Afrikanus; welke in 't jaar 543, het Spaansse Karthago won, en het Afrikaansse overheerde en vermeerderde. Hy ging naderhand in een vrywillige ballingschap, en begeerde, voor sijn dood, dat men sijn gebeente niet naar Rome sou brengen. Sie van hem Livius, 38 B. 53 H. Viktor. Florus, Cicero, enz.

*Van de tweede sullen wy, een weinig langer ook iets aantekenen.*

4. Iaurikus) Publ. Servilius; welke, in 't jaar 674, sijnde onderburgermeester, deesen eertitel verdiende, na 't overweldigen der Ciliciers en Iauriers, aanden voet van den berg Taurus. Livius, 93 Inh. Florus, 3 B. 6 H.

5. Creticus) Quint. Cecil. Metellus; welke, in het jaar 685, 't eiland Kreta bemachtigde, en soo naakt afstreepte, dat hem van die schoone zeege niets overbleef, als de naam van Kreticus. Livius, 99 Inh. Florus, 3 B. 7 H. Eutropius, enz.

6. Numiden) Quint. Cecil. Metellus; welke, in 't jaar 646, Numidie overheerde, en over haaren koning Jugurtha zegepraalde; doch naderhand naar Smirne ging in ballingschap, om dat hy de akkermetten van Appulejus Saturninus niet besweeren wilde. Livius, 65 Inh. Flor. 3 B. 1 H. Viktor.

7. Messane) Val. Maximus; van welken gesproken is, 3 D. 144 pag.

8. Numantia) Publ. Scipio (soone van Emill. Paullus, by aanneeminge gebracht in Scipios stambuis) Afrikanus, de jongere; die in 't jaar 620, Numantie, in Spanje, door hongersnood temde, verwon en verwoestede. Voors de boesemvriend van Cai. Lelius; eindelijk in sijn eigen huis onverschens dood gevonden. Livius, 59 Inh. Appianus, in Iber. Florus, 2 B. 18 H. Viktor, enz.

9. Duitland) Van Drusus en sijn eertitel van Germanikus; is geschreven, 3 D. 16 pag.

10. Manlius) Welke, in 't jaar 392, in een tweestrijd uitgedaagd sijnde van een Gall, op de brug van den Anio of Teverone; by Rome, deesen het leven nam, den halsband afirok, en sich selve daarmede vercierde. Dit geval gaf hem den titel van Torquatus, naderhand ook gebruikte van alle de Manliens. Livius, 7 B. 16 H. Florus, 1 B. 13 H. Gellius, enz.



- 11 de goude keten af rukte, en Valerius, om dat hij door hulp van een rive sijn partij vermeersterde, kreeg door-  
 12 lugtige eernamen. Pompejus, u toe-naam de Groote,  
 13 duidde u heerlijke daden: maar Cæsar, die u vermeersterde, was nog grooter. Grooter naam wiert niemant ooit  
 14 gegeven als de Fabii: dat huis wiert, om sijn heerlijke dienften, den naam van Grootste gegeven. Maar alle dese gegelgen kregen menslijke eertijelen: daar dese Augustus een naam met Jupiter, der Goden God, gemeen heeft,  
 15 Al wat heilig is noemen de vaders *Augustum*: tempelen, door dienst der priesteren volgens behoort gebruik ingewijd, weiden [*Augusta*] geheiligd, genoemd. Van dit woort heeft ook't vogel-wikken sijn oorspronk, insgelijks, al wat Jupiter door sijn segen vermeerderd. Hij legene de wapenen en 't gebiet van onsen veld-heer, verlenge hem 't leven, en beschutte u palais-poort met sijn eiken kranen. 'k wens dat den erfgenaam van foo heerlijken naam onder Godes segen den last van 's werelds bestier soo gelukkig en voorspoedig op sig neme als sijn vader. [*Augustus*.]

*Sie de torquis, of ringkraag, ook op de Gedenkmunten der Manlien, by Ursinus, Patinus, enz.*

11. Valerius) *Markus Valerius*, een Rooms legerhoofd, die mede, in 't jaar 404, met een Galle handgemeen sijnde geraakt, by het *Vadimonis* meir, geholpen van een moeilijke rixe, den selven ombracht, en soo, wegens dien vogel, de toenaam kreeg van *Corvinus*, *Livius*, 7 B. 26 H. *Florus*, 1 B. 13 H. *Viktor*, en meer andere.

12. Pompejus) *Van welken meermalen is gesproken. Sijne overwinningen sijn bynaar ontallijk, aangesien de laatste der Roomse wingewesten door hem de middelst: sijn geworden; volgens Florus*, 3 B. 5 H. *Cicero*, in *Manilian*, *Dio*, enz.

*Voorts kreeg hy de naam van de Groote, noch seer jong sijnde, van Sylla. Plutarchus, in Pomp.*

13. Vermeersterde) *In de vlakke van Farfalie: gelijk het is aangeeteekend*, 2 D. 437 pag.

14. Fabii) *Vaudit geslacht, bykans ontrent de Kremere vernietigd, en van Annibals verduurder, Fabius Maximus, is gesproken*, 3 D. 81 pag.

15. Augustum) *Siet het aangeeteekende*, 2 D. 17 pag. en ook, aangaande 't vogelschouwen, 2 D. 130 pag.

16. Eikenkrans) *Van welke*, 2 D. 29 pag.

## ACHTSTE HOOFDSTUK.

### 't Hervatte seest van *Karmenta*.

Den derden dag daar na [XV. JANUARI] hebt gij wederom 't seest *Carmentalia*. Want wel eer reden d'Augustusse *Juffers in Kartossen* (die ik meen mede genoemd te sijn na *Carmentis*, Evanders moeder) welke eer haar naamals weder ontrokken sijnde, beslooten alle de Vrouwen, haare wangunstige mans, ontreckers van dat regt, geene kinderen te barenen, om d'ontfange vrugt niet te laten tijpen, drevensfe reuklooflijk 't groeiend pak door dian-

1. *Carmentalia*) *Het Latijn noemd de godinne dea Parthasia, wegens het landschap Parthasis; van welke*, 2 B. 53 pag. ook spreekt hier het Latijn van *Titan*, dat is, de *Son*; volgens het aangeeteekende, 1 D. 108 pag.

2. *Karrollen*) *In het Latijn carpenta; sijnde geslooten en alleenlijk voor oopen, gelijk heden by ons de gedekte chfien; doch de vrouwen, en nooit de mannen roegevoegd, en wel doorgaands van twee muilen voortgetrokken. Tacitus, 12 Jaarb. 42 H. Suetonius, in Tib. 2 cap. en Kalig. 15 H.*

*Ja sy warden ook gemeenlijk gebruikt op de feest-dagen, in de proecessien of ommegangen; als wanneer men in deselve de godinnebeelden plaatste. Siet haar afgebeeld op de Gedenkpenningen van Damilla en Agrippina, by Oudaan, R. M. 98 Taf. 4, 5 en 6 Penn.*

3. *Ontrokken*) *Door de soo genoemde keur of Lex Oppia, in het jaar 338, gegeven van Mark. Oppius, Wijkmeester, was de vrouwen een maat geset in de kleedinge, op de verwen, en het goud ontrent deselve; daarenboven in het gebruik van gemelde carpenta. Wat doen nu de vroufjes, dus in haar pronk en praal geboond? Sy drijven alle gelijkelijk haare ontydige vruchten af, en berooven aldus haare mannen, meest lieden van staat, van wettige erfgenaamen en navolgers in het rijksbestier. En wat raad was hier? de misdraatige wel te straffen, doch ook weder de keur in te trekken, en krachteloos te maaken.*

III. Deel.

Y

hes

- dranken af. Hier over, segmen, wiers 't vrou-volk van den Raad wel bestrat, maar evenwel in haar voortig karros regt herstelt. Daarom werden nog heden belast twee offerhanden, d'eene, voor de gelukkige geboorte van de knegiens, d'andere, voor de meisjes, gelijk, gedaan te wenden. In de kapel, daar dit offer wert gedaan, mag geen dood aas gebracht worden, op dat 't ontfiede den suiveren auzaar niet befocdele. Is 'er iemand beluft om die oude offer-gebeden te weten, die schikke sig digt bij den offeraar als hij bid, gij sult namen hooren spellen die gij nooit voor defen gehoor hebt. Daar werden verfoent *Porrina*, 6 en *Postverta*, onseker of 't susters, of vlugt-genootjes van d'Arcadifse Carmentis sijn. D'eene, meentmen, verhoogde oude geschiedenis; d'andere voor-spelde het toekomende.

het gene geschiede in Romes geboortejaar, 558. Livius, 34 B. I H. Valer. Maximus, 9 B. I H. 3 Voorb.

4. Offerhanden) *Karmenta ter eeren, hier geheeten in het Latijn parens Tegæa, wegens Tegeæ; van welke Arkadifse stad, 1 D. 227 pag.*

5. Dood:as) *In het Latijn scortea. Scortea bestaan uit leer, of een bereid beestvel. Martialis, 14 B. 130 D. spreekende van een leeren mantel. Deefe mogten in geen tempel koomen, en deswegen waarden de priesteren ook meereendeels sonder schoenen, als sijnde van bereid leer. Varro, van de Lat. T. 6 B. behalven Servius en Festus. Sier het geschrevene, 1 D. 142 pag.*

Voorst heet ook, in het Latijn, scortum een hoer; als of men seide, een lelyk vel. Festus, in Woordeb. Donatus, enz.

6. *Porrina*) *Van deefe, gelijk vande Postverta, schrijft ook Makrobius, 1 B. 7 H. als van welke het verledene en toekomende is bewust: maar Gellius spreekt, 16 B. 16 H. van Porrina of Prosa, op wiens altaar word geseferd, wanneer een kind, op een natuurlijke wijze, met het hoofd om laag komt: en van Postverta, welke men om hulp roept, wanneer een vrucht sijn ermen van een spreid, en op sijn voeten onnatuurlijk, en soo gevaarlijk, nederdaald.*

7. *Arcadifse*) *In het Latijn Mænalis, wegens den berg Menalus; van welke, 1 D. 124 pag.*

## NEGENDE HOOFDSTUK.

### Endrachts tempel ingewijd.

1. **D**En dag hier aan [XVI JANUARIJ] is uwen tempel ingewijd, sneeuwite ceudragt, en u beed een wittmære kerk op-geregt, ontrent den tempel van Juno Moneta, met sijn hoog verdis. Nu sult gij, ceudragt-godin 't Rooms volk na behoore genadig verknogten kunnen, nu de heilige priesters in een tempel verheven hebben. *Furius Camillus*, die wel eer de Toscaanse Veientes vermeerde, had die Godin een tempel beloofst, 3 en

1. **E**ndragt) *Deefa godheid had verscheidene tempelen binnen Rome, doch onder welke uistak die van den Kapitolijnsen beuvel; volgens kerkbelofte, gesicht in 't jaar 386, door Mark. Fur. Camillus. Plutarchus, in Kamill. Livius, enz. Maar, na 't bevredigen van Duijstand, in 't jaar 763, weder vernierend en gebeilgd door Tiberius. Suetonius, in Tib. 20 H. Wiens pilaaren (het overfchot van haar gebrooken voorhofen gallerye) ons worden verroond van meergemelde Donatus, Oud Rom. 2 B. 24 H. behalven Petr. Schenck, en meer andere.*

2. **J**uno Moneta) *Haar tempel stond op den Kapitolijnsen beuvel zelfs; boven den tempel des Endrachts, en binnen de muiren van het slot: gelijk wy sien in het Kapitolium, afgebeeld, by Donatus, 2 B. I H.*

*Was een kerkbelofte van L. Fur. Camillus, de soon van bovengenoemde Markus, in 't jaar 1468, optrekkende tegens de Auranckers. Livius, 7 B. 28 H. Makrobius, Sat. 1 B. 12 H.*

3. **V**eientes) *Inwooneren van Veij; een oude stad van Thuscie, niet verre van den Tiber; van gemelde Kamillus, na een thienjaarig beleg, in 't jaar 358, ingenoomen, verwoest, en vernietigd. Livius, 5 B. 21 H. Florus, 1 B. 12 H. Propertius, 4 B. II D.*

*Dit waarensse, die de Fabien, by de Kremers, met eene hinderlaage bedroogen en ombrachten; gelijk wy aantekenden, 3 D. 81 pag.*

en namals zijn belofte betaalt. De rede hier van was, dat  
 4 sig de gemeente van de Magiftraat gefchift had, en Rome  
 voor zijn eige middelen bedugt was. Maar deze verfe  
 5 oorfaak is beter, nu sig, eerstfelte Vorft, Duitfch-land,  
 6 met hangende lokken, ootmoedig onder u ftaande bukt.  
 Na die vitorie, en u fege-praal over die land-aard, fchonkt  
 gij aan 't Roomfche volk, uit den buit, giften en maal-tijden,  
 u ffigte een tempel voor d' eendragt-goedin, die gij feifs  
 7 dient. Hier in verordineerde u moeder Livia, ( een vrou,  
 8 die alleen waardig bevonden wiert met den grooten God

Augustus gepaart te zijn) een altaar en altaar-pilgen.

Als't leeft van d' eendragt voor-bij is, fal de fun's anden  
 daags ( XVII. JANUARIJ ) de boks-hoorn verla-  
 ten, en door 't tecken van de water-man beginnen te loo-  
 pen

Den fevendende dag daar aan ( XXIII. JANUARIJ ) fal de  
 hier, in zeegefakt, nergens van den hemel te vinden zijn. Na  
 't onder-gaan van dit g'ftarre, fal 's nachts daaraan de vuiri-  
 ge ftar, die midden op de borft des lecus glinfteit, verdween-  
 ten zijn.

4. Gemeente) *Welke in 't jaar 386, fiek van de grooten afcheide, en een opftand dreigde, willende dat ook uit hen, en niet alleen uit de raadsheerlyke, een burgermeester fou gekooren worden. Voorts gaven hier toe gelegenheid, twee fusters, ongelijk getroud; fijnde de mindere van de meerdere fchamperlyk uitgelacchen.* Livius, 6 B. 34 H. Florus, 1 B. 26 H. Victor, enz.

5. Duitfchland) *Eigenlyk Illyrie (van welke, 1 D. 243 pag.) een deel van het felve, door Tiberius overbeerd, en onder het Roomfche juk gebrachi.* Suetonius, in Tib. 16 H. behalven het aangeteekende, 3 D. 95 pag.

6. Lokken) *Vander Duitfen hairlokken, wegens haar blonde verf te Rome feer gewild, fchreven wy, 1 D. 132 pag.*

7. Moeder) *Op wiens koften, en door wiens toedoen, het beeld in deefen tempel wierd geplaatft.* Suetonius, in Tib. 3 H. Dio, 55 en 57 B.

8. Groote god) *In het Latyn Jupiter: want by onfen Dichter is dikmaals Augustus Jupiter, gelijk Livia, fijn gemaalme, Juno. Sie van Augustus, als een god, aangemerkt, 1 D. 206 pag.*

9. Boxhoorn) *In het Latyn capricornus. Is eigenlyk Van, die, ten tijde van de reufeftrijd, van angst fiek in dit gedrocht verwiffelde; fijnde een zaamenvoefel van een wijfch en een bok.* Hyginus', Sterrek. 1 B. Germanikus, in fijn Sterrekund.

10. Waterman) *Welke is, foo sommige willen, Ganymedes, der goden fchenker; wiens hemelvaard word verleid, 2 D. 279 pag. of liever Deukalion, in de algemeene waternoed behouden; volgens het verhaal, 2 D. 18 pag.*

11. Lier) *Van welk gesterne beneden.*

12. Leeuws) *Van dit gesterne fpraken wy, 1 D. 200 pag.*

## THIENDE HOOFDSTUK.

### Van het betwoeglyke Saai-feest.

9 **K** heb drie vier maal d'oudejaar getij-boeken door-  
 loopen, maar geen saai-feest-dag konnen vinden.  
 Als wanneer de faai godin (want fijk merkent) mij dus onder-  
 derrigte: dewijl mij defen dag van d'overheid, na dat 'r faai-  
 foen valt, wert toe-ge-eigen; digter, waarom dan fchrik-  
 feccien in regifters van vafte feecten gefogt? En-gelijk mijn

vuur-dag in rang onwis is, foo blijft die vafte beftem, als den  
 akker befaait is. Staat dan, ploeg-ffen, bekrant om d'hoor-  
 nen, op ftal, aan de volle kribbe, tot dat de foete ienre u weer  
 tot den arbeit port. Den akker-man hange, nu fijn taak  
 af gedaan hebbende, de ploeg aan de paal te ruften: 't aard-  
 zijk fhinkt nu voor keuf of fuc. Bou-meefters geeft u land

1. Saai-feest) *Of liever een Bededag voor het gefaaid: welke nimmer een eigene dag hadde; maar jaarlyk, vroeger of laater, door de overigheid, of het priefterfchap, wierd aangefield en afgekondigd.* Varro en Festus, in de Woorde. Makrobius, Sat. 1 B. 16 H. Virgilius, 1 B. van de Landbouw.

2. Bekrant) *Van deeft gewoone fprekt mede Tibullus, 2 B. 1 D.*

3. Ploeg) *Van welke wy fpraken, 1 D. 276 pag. Doch van haar ruft gedentk Hesiodus, 1 B. van den Akkerbouw.*

en huiſt-lingen ruſt die den akker bebouden, als d'aard beſaait is: Laſt u dorp mijn fecht vuren (kerk-miſt houden)

4 ſuiverd 't ſelve met kerk-pligten, en offeru jaarlijkſe gaven op de dorp-altaren. Verſoefn de vrugt-godinnen, 't aard-rijk en Ceres, met haar meelen een bigge-dragende ſeug. De graan-godinn en 't aard-rijk reden in een ſchip: d'een verſchaft ſaad om koorn te winnen, d'andere plaats. O Godinnen, die tot een en d'elvelig pligt verordincert ſij, door welke d'ongefchaafde oudheid

9 geroffelt is, en d'akel-pijns voor nutter graan-koſt ſwigte; verleen den verſtandigen akker-man overvloedig koorn, op dat hij ſijn wel-verdiende loon van den ſwaren akkerbou genieſt. Geef dat het paſgeſchoote koorn gelukkig rijpe, en door geen ſcherpe lugt verſenge. Als wij ſaſjen, klaart de lugt helder, op door een koeltje, als 't ſaad in 't land is, begint het met een regenſje. Jaagt 't gevogelte, dat happig bij troepen op 't zaai-land valt, van kant, op dat het 't land niet uit pikke. Taſt ook, gij mieren, 't begraaſe ſaad niet aan: na den oogſt ſult gij rijkheit buit maken. Verleen dat 'i koorn allengs, ſonder plaag van 't roeflig verſengen, of ander wedert-onheil, opgroeiſt: dat het door geen ſchraalheid quijne, nog

door te weelderige verheid in 't ſlijk duike. Suiverd 't land van harik, die't geſt beſchadigt, en wilden haver. Laat den akker een grootenintreſt van tarw-graan, ſpelt, die twee-maal te vuur moet, en garſt, in overvloed uit leveren. Dit bid ik voor u, akker-lieden, bid gij nu dat beide deſe Godinnen 't gebet verhooren. Lang ſijn de mannen met oorlog verlet geweeft. 'T ſwaard was doen dienſtiger, als de kouter: de ploeg-og ſwigte voor 't oorlogs-paard: 't ſchuffel iſter had heilig avond, de ſpa veranderde in een worp-ſpies, en de ſware hark in een helm. Dank ſij de Goden, en u huiſt, d'oorlog legt nu al lang gekerent onder onſe voeten. Nu komt d'os weder onder 't juk, en 't zaai onder de beploegde aarde. De vrede is een koorn-queekſter, en de graan-godin een voedſter-kind van de vrede.

Op den ſelden dag voor den eerſten Februarij (XXVII: JANUARIJ) is den tempel van Caſtor en Pollux ingewijd: een tempel voor twee vergoodde broeders, door twee broeders van Godlijk geilagt ontrent 't meit Juturne geſtift.

4. Dorp) *In het Latijn pagus; uit welk woordeke komt paganalia, der boeren offerfeest, wel op eenſtelde jaartijd, maar noot op een vasten dag gebouden; volgens Makrobius, 1 B. 16 H.*

5. Suiverd) *In het Latijn lustratio. Van de lustratio is omſtandig geſchreven, 2 D. 192 pag. En ongezwijfeld geſchiede het hier, als op de Palilia, met ſtroo en ſtoppelen aan te ſteeken. Sie beneden, in het 4 B. van den Alm.*

6. Gaven) *Het Latijn ſegt byſonderlijk liba, koeken; by de boeren en veehoeders gemeenlijk de landgoden opgedragen. Virgilius, 7 Herdersl. ſpreekend van Priaap. Tibullus, 1 B. 7 en 10 D. en meer andere. gelijk mede de melk. Sie het aangeteekende, 2 D. 192 pag.*

*Van de verjaarkoeken is geſproken, 1 D. 128 pag.*

7. Seug) *Van het geofferd werken ſpraken wy, 1 D. 192 pag. Maar merk hier ook aan, dat allerhande offer vee, juist ſwanger ſijnde. de goden wierd opgeſterd en geſwacht; volgens Ovidius, 4 B. van den Alm. Servius, over het 2 B. van den En. Tacitus, 15 Jaarb. 47 H. Arnobius, 7 B. Pausanias, in Korint. Varro, enz.*

*In tegendeel wierd Proſerpine een queene of onvruchtbaare koe geſlacht. Virgilius, Æn. 6 B.*

8. Aardryk) *Wie ſy was, toonden wy omſtandelijk, 2 D. 47 pag. doch in het Latijn heeten hier Ceres en het Aardryk matres; welke naammen geeft aan godinnen, die ſomwijlen hebben gekraemd; gelijk als Juno, Venus en Ceres: volgens de Opſchriften by Gruterus en Reineſius.*

9. Akel(pys) *Van dit ſlecht koſtje ſpraken wy, 1 D. 186 pag.*

10. Haver) *By de aaloude niet geucht, haar groot vee voedende met gerſte. En des wegen was, onder de ſtraffen der soldaaten, die van gerſte. Snetonius, in Auguſt. 24 H. Vegetius, 1 B. 13 H.*

11. Tweemaal te vuur) *Van het kooren rooſten en wederom het broodbakken, is geſproken, 1 D. 186 pag.*

12. Worp(pieſt) *In het Latijn pila; van welk getweer, 1 D. 181 pag.*

13. Gekeetend) *Vanden bedwongen en geboeiden oorlog ſpreken Virgilius, 1 B. van den En. in de voorſpelling van Jupiter, en Plinius, 35 B. 12 H.*

14. Kaſtor en Pollux) *In het Latijn Ledæi, wegens haar moeder Leda. Sie van hunnen tempel; 3 D. 98 pag.*

15. Juturne) *Van wiens meirtje wy ſpraken, 3 D. 162 pag.*

## ELFSTE HOOFDSTUK.

*Inwijdinge van het Vrede=altaar.*

I Dit digt leid mij zelfs na den aantar der vrede. Dat feest  
 2 komt op den XXX. JANUARIJ. Kom nader vrede  
 met een Acteefe sege-krans op 't hoofd, en verblijf op  
 den geheelen aard-bodem. Terwijl sig geen vijand op  
 doet, geef ook geen oorfaak van sege-praal. Gij sult de  
 veld-heeren meer roem verschaffen als den oorlog. De  
 3, 4 garnisoen-soldaat staat slegts gewapent, om vijand te teug-  
 len, en de trompet schatere niet anders als speel-pragt-

toon. Dat den heelen aard-kloot fiddere voor den tuk van  
 Eneas: is 'er een gewest dat Rome niet ontstiet; dat soeke  
 vriendschap. Offer reukwerk, o priesters, op de vrede  
 6 altaren, en bolt een wit slag-beest. Bid de Goden, die  
 't God-vrugtig smeken 't oor gaarn leenen, dat 't edel  
 7 huis, dat u die rust verschafft, met de vrede eeuwig le-  
 ve. Maar nu is 't eerste deel van mijn werk volvroegt, en  
 dit boekje met sijn maand af-gesjapelt.

I. Vrede) Gemeenelyk, by die van Rome, op hurre Gedenkenningen, verbeeld in een vrouwelyke ge-  
 daante, in haar hand houdende, of een olyfstak, of een slangestaf. Sies Oudaans, 71 en 73 Taf.

Van den oljff, Vredes sinnebeeld, is gesproken, 1 D. 94 pag.  
 Voorts had sy toen slechts een geringe en kleine tempel; en een altaar; ons op een Munt voor ooggen ge-  
 9 seld by Oudaan, 71 Taf. 12 Pen. en 72 Taf. 1 en 2 Penn. Maar in het jaar onses Heeren 76, boude  
 de keiser Vespasjaan haar, op den Heiligen Weg, een prachtige en groote tempel. Suetonius, in Vesp.  
 9 H. Josephus, Joods. Oorl. 7 B. 24 H. Galenus, in het B. van de Aderkloppingen, met beereylyke  
 giften en rijke schenkagien opgepropt. Plinius, 34 B. 8 H. 36 H. 5, 7 en 15 H. 45 B. 10 H. Doch,  
 in het jaar 192, onder Kommodus, door een toevalligen brand ten eenemaal vernield. Herodian,  
 1 B. 44 H. Dio, 73 B. Wiens tuinhoopen noch heden worden gesien ontrent de kerk van Maria de Nieu-  
 we, aan het einde van de Roomse markt. Doch uit welke bouvalligheden een gestreepde pilaar van mar-  
 mer is weggevoerd, en gebracht voor de kerk van Maria de Grotere.

Sie deesen tempel ongeschonden, en afgebrooken verroond, by Donatus, Oud Rom. 3 B. 4 H. ende  
 weder de Maria Major, of de Grotere, in Romes afbeeldinge, gesfeld in het 3 D. van de Schat der  
 Ouheden van bovengemelde GRÆVIUS.

2. Aëoeste) Vrede-bronssen, aangesien Aeneas, na 't verwinnen van Antonius en Kleopatra, by de  
 kaap Aktium, alles bevedigd hebbende; de tempel van Janus toestoor; volgens het aangeteekend, 2 D.  
 404 pag.

Van de Zeeslag en verwinninge by Aktium spraken wy; 1 D. 188 en 205 pag.

3. Trompet

4. Speelpracht, pompa

5. Tuk van Eneas

6. Reukwerk

7. Wit slachtbeest

{ Van welke }

2 D. 9 pag.

1 D. 191 pag. en elders.

1 D. 119 pag. en elders.

1 D. 68 pag.

1 B. 192 pag.

Einde van het Eerste Boek.

D E  
A L M A N A K  
Van  
PUBL. OVIDIUS NASO.  
T W E E D E B O E K.  
F E B R U A R I U S.

Voorrede aan Prins GERMANIKUS.

Januarij is nu uit, dat nu 't jaar met mijn digt aangroe-  
je, en d'eene maand soo gelukkig voort-rolle, als  
d'andere. Nu bruist gij eerst, elf-voetige verien, met  
groot seil door zee, die, na mijn onthout, voor desen  
klein seil op siegrwater voerden. 'K ben deselve man,  
die aan u dienstbare geesten had, doe mijn datle jeugt  
min en vrijagie quesden. Nu galm ick kerk pligten en  
jaar-geijden. Wie soug gelooven dat'er een weg van die  
dattelheid tot statige heilighed liep? Dit is mijn krijg:  
'k voer wapenen, die ik voeren kan, en mijn regter-hand

is niet t'eenemaal sonder dienste te doen. Schoon ik geen  
worp-spieffen met een sterken arm voor, geen oorlogs-  
ros berijde, geen helm op 't hoofd, of rappier op zy  
drag, (met dit geweer kan ijder leeren om gaan) soo haal  
ik evenwel 't hart op, Caësar Germanicus, met gedenktige  
eerbiedigheid u lof-tijtelen en eer namen op haar rang te  
verklaren. Kom verleen dan u gunst, en beschou mijn  
digt-gift goedertier, soo u 't bezvedigen der vijanden ee-  
nige rust of ledigheid geeft.

1. Worp(spieffen) *Vande-pila, het Roomse werkgeweer, is gesproken, 1 D. 181 pag.*  
2. Op zy) *Of liever op den heup. Pollux, Woordeb. 1 B. 10 H. aan de rechter sijde. Polybius, 3 B. by Just. Lipsius, van den R. Oorl. 3 B. 3 Saamenpr.*

E E R S T E H O O F D S T U K.

's Maands Naam-reden; de Soenoffers, aan de geesten der Overledene bloedvrienden.

D'oude Romeinen noemden de reinigingen *Februa*; 't welk ook uit veelcken teekenen is zef te nemen. D'op-  
perpriefters vorderen van d'offeraar en priesters, wol, [om t' bloed af te wiffen] die in d'oude taal *Februa* genoemd wiert.

1. Opperpriefters) Pontifices; welke waarea, boven de flamines en sacerdots, 4, 5, 8, ja laastelyk 15 in getalle; opsenders en bestierders van alle het geestelyke: wiens opperhoofd was de Pontifex Maximus, of Opperhoogeprieester; van welke, 2 D. 425 pag.

Voorz: komt die benaaminge niet soo seer à ponte faciend, het maaken van den Houten brug, bin-  
nen Rome, te besorgen, als van posse en facere, van de magt te hebben om in het geestelyke iets te verrich-  
ten, te offeren, enz. Siet Varro en meer indere.

2. Offeraar) In het Latijn rex: van welke boven, 3 D. 158 pag.

3. Wol) *Vande suiveringe mes reode wolle, spreekt (behalven Klemens, Alexand. 7 B. Plutarchus, in*



4 wiert. 'T gerooft meel, met korlen sout vermengt, dat's priesters offer-kuap tot fuivering van sekere huifen  
 5 klijgt, wert mede *Febraa* genoemt. Deseive naam draagt  
 6 den tak, die, van een suivere boom gesneden, 't hoofd der kuisse priesters belommert. 'K heb self gesien, dat  
 7 's Priesters dienates, *Febraa* eiffende, een pijn-tak gegeven wiert. Eindlijk, alwardient tot fuivering van 't lighaam  
 8 [ziel] wiert bij de ruigte voor-vaders *Febraa* genoemt. Hier van kreeg de maand haar naam: om dat dan Pans  
 9 priesters stads-bodem met reepen van geite vagten om

huppelen: en dat houden voor een reiniging. Of, om dat, na gedane offerhande voor de verfluivene, die tijd  
 10 suiver is, juist als de ziel-soen-dagen verstreken sijn. Onse voor-vaders geloofden dat alle sonden, en oorfsken van  
 quaat, met dien dwail van fuivering kosten werden af-ge-  
 wassen. De Grieken, als d'eerste vindrs van dit gebruik,  
 leverden haar deseive over. Dar volk meent dat d'oncne  
 11 fondaars, met wij-water gefuiverd, rein en onbevlekt  
 sijn. Peleus reinigde Patroclus, en Acastus Peleus selfs,  
 12, 13 die sijn broeder Focus gedood had, met 't Theffalis wij-  
 water,

in Rom. *Aangefien de wolle onder godsdienstige werktuygen, en als heilig wierd gehouden, volgens Plinius,*

*En deswegen eenige priesters van de filum lanecum, of wollen hoofdband worden geheeten flamines, Varro en Festus, in de Woordenb. Servius over Virgyls 8 B. van den En. Evenwel mogten, ontrent het offeren, gene wolle klederen gebruikt worden; gelijk wy aantekenden, 1 D. 142 pag.*

4. Gerooft meel) *Van den mola is gesproken, 2 D. 412 pag. gelijk ook van het koorn roosten, 1 D. 186 pag.*

5. Offerkuap) *Lictor Flaminius geheeten, by meergemelde Festus, sijnde ten dienste van den Flamen Dialis, of Jupiters offeraar. Dio, 56 B. en Seneka, Pleitgesch. 2 B.*

6. Suivere boom) *Versta den pijnboom; van wiens takken en bladerende de vrouwen beddekens maakten (om van geen geilheid aangedaan te worden) op het feest van Ceres, Tesmosoria. Stefanus, in sijn Stedeb. Andere meenen dat hier van de laurier (aangefien sich Dafne suiver hield) word gesproken; en weder andere, verstaan hier een boom, van den bijl nooit is geschonden.*

*Voorts is van de priesterlyke hoofdkransen geschreven, 1 D. 35 pag.*

7. Dienares) *Huysvrouw liever, VALENTYN; volgens Makrobius, Sattijn. 1 B. 15 H. en een Oud Opschrift, by Reinesius; 5 Verdeel: 48 opschr.*

8. Ruige) *Ongechoorene ontrent baard en hoofthair. Siet het aangeteekende, 1 D. 203 pag.*

9. Pans priesters) *Luperci in het Latijn, welke, op het feest Lupercalia, Rome doorliepen, en met sweepen van geiteleer staande, alles suiverden en rechtvaardigden.*

*Een seer oude plechtigheid, al voor Romes opbou, by de Arkadiers, onder Evander, gebruikelijk. Livius, 1 D. 5, 33 Dionysius; 1 B. 63 H. Kanteekenaar, over Juvenaals 2 Berisfd.*

*Voorts liepen dese Panspaanen naakt, alleenlyk met een onderbroekje sich dekkende, en met een geitewel hunne lendren gordende. Justinus; 43 B. 1 H. Virgilius, 8 B. van den En. Prudentius, in het 14 D. op Romanus. De Kanteekenaar, over de Dichtk. van Horat. somwijlen ook besmeerd met olie. Plutarchus, in Anton.*

*Sy waaren seer gewild van het malle vrouwolk, dat sich van deese met de sweep in de hand liet kloppen, quansuis om vruchtbaar, en tot kinderbaaren bequaam te worden. Minuc. Felix, Laktantius, Onderw. 1 B. 21 H. behalven Varro, Festus, Valer. Maximus, Plutarchus, enz.*

*Eindlyk maakten sy twee veenen of gildan uit; de Fabianen, op de sijde van Romulus; en de Quinctilianen, op de sijde van Remus sijnde. By welke naderhand de Juliaanen sijn gevoegd, ter eeren van Julius Cesar ingeseld. Dio, 44 B. Suetonius, in Jul. 76 H. Cicero, 2 Philipp. 1 H.*

*Ste de Luperci afgeheld by de dikwijls aangeoogene WILH. GOEREE, in het 1 D. der Mofaïffe Oudheden, 415 pag.*

10. Veritruvene) *Het gebruik der Febraa of fuiveringén was niet alleen voor de levende, maar meerendeels voor de dooden: wiens schimmen, indien deese wijdige en fuiveringé manquee de, by de graven bleven dwaalen; en dikmaals groote veranderingen des lichts, onweder, en eerste veroorfsaken.*

11. Wywater) *Van het onfondigende water ontrent onvoorsien en niet quaadwillige doodslagen is gesproken, 2 D. 23 pag.*

12. Patroklus) *In het Latijn Astorides. Van sijn tegeane moord spraken wy, 3 D. 85 pag.*

13. Peleus) *Van sijne bedrevene doodslag is geschreven, 2 D. 310 pag.*

water, van moord-vlekken. Egeus, met dit losgeloof betoovert, suiverde 't inoode slaal, Medea, die methaar drake-ge-span door de lugt quam stuiven. Alceon seide tegen den Naupactien Achelous, was af mijn bloed-moord- en hij waltente af. Lig-geloovige, meent gij dat krijende fonden met vloed-water konnen af-gewassen werden? Maar, op dat gij in d'ordre, die d'ouden hielden, door onkunde, niet missen mogt, vat wel, dat, gelijk ou Janua-rij d'eerste maand is, voor desen ook d'eerste geweest is.

De maand die Januarij volgt, was de laatste van 't oude 17 jaar, en gij Terminus sloot t hek van de kerck en offer- pligten op dat jaar. Want Januarij is d'eerste jaar-maand, om dat die'sjaars voor-deur is. De Februarij, verordineert om dan de geesten der verstorvenen bij d'onder-aarde Go- dente verlooene, was de laatste. Lang daar na geloofsten dat de tien mannen, de wijd verscheide maanden bijmal- 18 kander hebben gekoppelt.

Voorts is van Acastus mede gesproken, 2 D. 314 pag. en van Emonie, dat is Theessie; 1 D. 63 pag.

14. Medea) In het Latijn Phafias, wegens de rievier Fafis; van welke, 1 D. 29 pag. Sie van hare broedermoord, 1 D. 30 pag. en vlucht tot den koning Egeus, 1 D. 204 pag.

15. Alkmeon) De moedermoorder; van welken, 1 D. 281 pag.  
16. Achelous) Van welke rievier, 2 D. 246 pag. Hy heeft hier in 't Latijn de bynaam van Naupactius, wegens Naupaktum, een welbekende zeeftad van Etolie, in het nauw van de bogt tusschen Antirrhium en Korintje, leden de Levant: ontrent welke de Turken, in het jaar 1571, sijn geslagen door Jan van Oosten- rijk. Sie Hoofd, 6 B. Turfelinus, 10 B. des Vervolgs sijnor Hist.

17. Terminus) Van welken sal gesproken worden; doch ook alreeds is gesproken, 2 B. 10 pag.  
18. Thien mannen) Gesteld om alle heilige saaken waar te neemen; gelijk de Sibillynse boeken, enz. Livius, 6 B. 37 H. welk getal noch met 5 is vermeerder onder Sylla. Cicero, 8 B. der Gemeenf. 4 Br. Servius over het 3 B. van den En. alwaar om men ook, op een Penning van den keiser Vitellius, nevens een drievoot, dolfijn en raaf vind geschreven, XV. VIR. SACR. F. A. C. Vijftien man om de heilige diensten te doen. Siet Oudaan, Ro. Mo. 113 Taf, 4 Penn.

## T W E E D E H O O F D S T U K .

### Kerkwijdinge van Juno Sospita.

1 O p den 1. FEBRUARIJ wiert, soomen segt, de Godin 2 Sospita een nieuwen tempel getigt; naalt die van de Erigide Cybele. Waar is nu stuk of stol te vinden van de kerk, die op dien dag wiert ingewijd. De tijd vrat hem op. Maar, op dat d'andere van gelijke door ouderdom niet mog- ten in storten, wiert door den heilige Prins naaukeurig sorg gedragen: onder wiens heilich geen verval van kerken wiert bespeurt. Hij vermoegt sig niet menschen, maar wil ook de Goden pligtig verbinden. 'K wens, heiligetempel-fig- ter, en kerck-herbouwer, dat 't Godendom u van gelijke gaaflaa: dat u de Goden soo veele jaren bij-setten, als gij haer huisen, en altijd een wakend oog voor u gessigt in 't seil

1. Sospita) Of, gelijk sommige Sispita; van welke Livius, 40 B. 9 H. Wiens tempelstond, niet verre van die van Cybele, op den Palatijnssen heuvel; ingewijd onder het burgermeesterschap van Luc. Porc. Lici- nius, in 't jaar 569; verscheiden van eenen anderen, op de Groenmarkt staande, te weteen een kerkbelfste van Kn. Kornelius, in den oorlog tegens de Insulres. Livius, 32 B. 25 H. Doch, nademaal hier Nafō wan geen inwijder spreekt, soo verstaan wy die van den Palatijnssen berg.

Van de Lanuvijnse Sospita schreeven wy, 1 D. 192 pag.

2. Cybele) Van haren tempel, op den Palatijnssen heuvel, met by de straat versameld geld geboud, spre- ken. (behalven Ovidius, in het 4 B. desces Alm.) Livius, 29 B. 37 H. en Cicero, in de Red. weg- wandfchouwe. by Donatus, Oud Rom. 3 B. 3 H.

3. Sorg gedraagen) Gelijk ook Suetonius getuigt van den keiser Augustus, 30 H. Plutarchus, enz. Vorders klaagd Horatius mede over het verval der verlatene kerken, de Romeinen niet weinig binder- lijk, 3 B. 6 Lierd. in tegendeel gemelden Keiser prijfende, wegens het vernieuwen en herbouwen der ver- wallene of verbrande kerken, 2 D. 15 Lierd.

4 seihouden. Op den selvedag streefmen ook met een sla-  
cij-sleep na de vrtije plaats in 't woud ontrent d'Avernus,  
5 daar de Tyber, uit anderelandskieren door Rome af-fak-  
keude, sijn emer in zee giet. Dan west ook in Vesta's kerk,  
van Numa gesigt, en in 's donderaars tempel, op 't hooge  
slot een sceaap geoffert. Dan schud de suide wind dikwij  
sware flort-regens nit sijn natte pij, of legt 't aard-zijk onder  
een snee-decken verborgen.

4. Avernus) Hier steeks het verschillend leesen een stok in 't wild. Wat wil hier seggen Avernus? v n  
welke 19 spreeken, 1 D. 184 pag. ja, wat is hier asylum? van welke vryplaats word gewag gemaakt,  
by Livius, 1 B. 8 H. Florus, 1 B. 1 H. behalven Dionysius en andere. en leest men hier ook Helerni  
of Hylerne, wat is dat weer te seggen? word hier van het beilig woud gesproken, van welke Festus  
spreekt, in 't woord Lucaria, gelegen tusschen den Tiber ende de Soutfraat? De saak blijft even donker, en  
geeft geen opening aan een nieuwsgierig liefhebber.

Voorts heet in het Latijn hier de Tiber advena, om datse nit Thuscie voortrold in Latium; volge is het  
geschrevene, 1 D. 36 pag.

5. Vesta's kerk) Van welke, 3 D. 36 pag. aangefen ik geensins hier sijn woonhuys versta: welke  
was allereerst op den Quirinaalschen heuvel, en naderhand, in het hof, by de gemelde Vesta's tempel. So-  
linus, 1 B. sprekende van Rome. Ovidius, 6 B. van deesen Alm.

6. Donderaars) See gy, in het Latijn, door Tonantem, Jupiter in het algemeen verstaat, soo siet hier  
Ovidius op het Capitolium; van welke, 1 D. 251 pag. maar mischien is hier bysonderlyk Tonans die  
geene, welken Augustus, benedende genoemde, een kleiner tempel boude. Suetonius, in Aug. 24 H. Dio,  
54 B. op een Gedenknunt afgebeeld, by Donatus, Oud Rom. 2 D. 11 H. ja, wiens Zophorus, of  
geevellijst, (ons vertoond, by Fil. Rubbens, in sijn Elect. 25 H.) op drie pilaaren rustende, doch tot  
de hoofstukken toe weg gesonken, noch heden te Rome met verwondering werd aangemerkt.

## DERDE HOOFDSTUK.

Lier, Leeuw en Dolfsjns ondergang. Arions geval. Oorsprong van den Dolfsjn,  
aan den bemel.

1 Daags daar aan (II FEBRUARI) als de son in zee-dom-  
pelen, en sijn bernend gespan de diamant gareelen af-  
2 jukken sal, sult gij 's nagis daar aan, 't hemel dak beschou-  
wende, wel mogen vragen waar is nu die lier die nog giste-  
3 r flukkerde? en in 't foeken van de lier bemerken dat  
den leeuw rug halverwege schielijk in zee gesonken is.  
4 'S nagis daar aan sal den Dolfsjn, die gij past te rooren  
met star-spijcklen bepronkt sag, uit 't gesigt verdwe-  
nen sijn. Dus verbeetlijkt, of om dat hij een geluk-  
5 kig koppelaar was van 't huwlijk tusschen Neptun en Am-  
fritre: of om dat hij Arion den Lesbier met sijn lier

over zee voerde. Wat zee, wat land waagt van Arion  
niet? Hij stelpde met sijn galmen den loop der rivieren.

Dikwijl staakte een wolf, door 't lier geluid verrukt,  
't vervolgen van een lam, en 't lam het vlieten voor  
de hongerige wolf. Dikwijl steil-oorden hond en haas, om  
't aangenaam geluid in een en 't selve hol, de hind nevens  
haar vijandige leeuw, de snaterige raaf fat sonder krakeel  
naaft den nil, en de havik bij de duif. Men segt, lieflijk  
6 galmende Arion, dat Diana met u queelen soo verrukt  
was ingenomen, als offe haar broeder Febus hier gehoord  
had. Den naam van Arion klonk al de steden van Sicilie  
door,

1. De Son in zee) In de reelenkonstige omschrijvinge van den ondergang der Sonne word hier gesproken  
van Hesperie, of Spanje; van welke, 2 D. 41 pag. van Titan of de Son; van welke, 1 D. 103 pag.  
en van de Sonne-paariën; van welke, 2 D. 41 pag.

2. Lier } Siet } 2 D. 301 pag.

3. Leeuw } } 1 D. 200 pag.

4. Koppelaar) Toen Amfritre, om haar maagdom te behouden, naar den Atlas was gevluht; gelijk  
het al is aangetekend, 2 D. 3 pag.

5. Arion) Van welken wy mede gewag maakten, 1 D. 90 pag. Het selve geval (het sy dan gebeurd of  
liever versierd) vind men mede by Gellius, 16 B. 19 H. Herodotus, 1 B. 24 H. en Plinius, 9 B.  
8 H. behalven Strabo en Hyginus.

6. Uil) In het Latijn Palladis ales. Siet 2 D. 57 pag.

7. Diana) In het Latijn, Cynthia, wegens Cynthus, van welk een berg, 1 D. 89 pag.

III. Deel.

Z

8. Au-

door, en de kust van Aufonie was verrukt door u lier-  
toon. Daar van daar trok Arion te water naar zijn vader-  
land, met sig nemende zijn middelen, die hij door zijn  
konst had over-gewonnen. Misschien waartge, onge-  
lukkige, voor storm en baren vervaart. Maar gy vont u vei-  
liger in zee, als op 't schip. Want de stuur-man stont  
met zijn vloek-verwanten, en bood u 't bloot rappier. Wat  
past u, pek-broek, den degen? bemoeit u met 't stuur-  
manschap, dit 's geen helm stok om voor u aan te tasten.  
Arion sprak onbeschroomt, 'k bid om mijn leven niet;  
maar vergun mij, dat ik mijn lier om-hang, en nog een  
weinig spelen mag. Zij vergannen 't hem, en bespotten  
't verlangen van zijn dood. Maar hij sette een krans op, die

Febus hoofd had konnen cieren, bekleed met een tab-  
baard, twee maal met Tyris purper-rood geverft, en knipte  
met den duim een liefelijke snaar-galm, en treur-toon  
gelijk de oude swaan, dien de harde peuken der grijsse ve-  
deren door 't rimplig rook-vel steken, voor haar dood  
quink'leert. Doen sprong hij met een set in zee, en be-  
spatte door 't neer-plonfen 't blauwe pavelvoen. Als  
wanneer hem, dat wonder luit, een Dolfin gefegt wert  
den opgekrulden rug onder-vlijd te hebben. Op welke  
hij sittende, met de lier in de hand, tot loon van 't ace-ros,  
een lied speelde, en de golven steelede. *De Goden staan  
werken der liefde gaa.* Want Jupiter verhieft den Dolfin aan  
't hemel-welf, en schikte hem nege staren toe.

8. Aufonie ) Of Italie. Siet de Bladwyfer.

9. Te water ) Te weeten, *schepgaande te Tarentum, om met een Korintis schipper, die hy meeft ver-  
troude, naar Griekenland over te steeken.*

10. Middelen ) Met snaarens spel gewonnen, soo in Italie als Sicilie. Siet de Schryvers.

11. Tweemaal ) Welke vers de Grieken heeten dibapha. Van het purper is gesproken, 1 D. 253 pag.  
en van de palla, of steepe rok der luistensteen, 1 D. 128 pag.

12. Swaan ) Siet het aangegetekende, 1 D. 32 pag.

## VIERDE HOOFDSTUK.

*De toenaam van Vader des Vaderlands, gegeven aan Augustus.*

1 N u wens ik om duisent stemmen, en dat ik met de-  
selve digt-kragt gewapent was, die Homerus steef-  
doen hy Achilles lof dreunde. Dit jaar-getijboek krijgt zijn  
grootste roode letteren, terwijl ik met ongelijke versen  
den heiligen dag van de V. FEBRUARIJ sing. Mijn ver-  
stant bewijkt, en kreukt onder soo heerlijken last: die  
gefegenden dag moet ik insonderheid, soo vroolyk als ik  
kan, uit galmen. Waarom, siegt-hoofd, soo wichtigen saak  
met ligte elfvoet versen gefongen? die heerlijkheid be-

hoorde met helde-versen gedreunt te werden. Heilige ver-  
der van 't vaderland, dien naam droeg u de gemeente, den  
Raad, en wij Ridderen op; maar u daden schonken u die  
reets voor-heen; te laat kreeg gij u regten naam; al over  
lang waart gij 's werelds vader. Den naam, die Jupiter in  
den hoogen hemel draagt, draagt gij over de wijde wereld:  
hij is een vader der Goden, gij der menschen. Swigt voor  
hem, Romulus. Dese Frans verhoogt u wallen met sijnen  
laaf.

1. Homerus ) *In het Latijn Moeonides, Lydiër; dewijl Moeonia is Lydie: gelijk wy seggen, 2 D.  
38 pag.*

*Van Homerus en sijn Heldendicht is gesproken, 1 D. 136 pag.*

2. Vader van 't vaderland ) *Van deesen titel, aan Augustus gegeven, spraken wy boven, 3 D. 21 pag.  
welken, soo sommige willen, hy heeft ontfangen, in Romes geboortejaar, 758. Siet Dio, 53 B.*

3. Gemeente ) *Bestaande de Roomse regeeringe, uit de Raad, de Ridderfchap, en de Gemeente: waar  
uit ook deese Schryfwijzen op 's lands Gedenkteekenen kunnen oorsprong neemen: SENATUS POPU-  
LUSQUE ROMANUS, EN CONSENSUS SENATUS ET EQUESTRIIS ORDINIS, POPULUS  
ROMANI.* De Raad en het Volk van Rome, en, met toestemminge van den Raad, de Ridderfchap, en  
het Roomse volk.

*Doch siet verder, aangesien dit is een stoffe van een langwijlingen omslag, van de Roomse regeeringe,  
Rosinus, Lipsius, Kantelius, en meer andere.*



DIANE, de laeresse.

DIANE ALA CHASSE. Antique

3. Deel. Pag. 177.





flaf: gij bonde die foo laag, dat'er Remus over springen  
 kost. U flaal proefden Tatiüs, 't kleine Curis, en Centina.  
 4, 6 Onder defen Vorst is 'tal Romeins wat d'ooster- en wester-  
 fon bestmaet. Gij wont een broekje lands, nauwlijks  
 noemens waard; Czäar Augustus swaait den rijksflafoyer al  
 wat onder den hemel is. Gij schaakte 't vrouvolk: dese belast  
 getroude vrouwen, volgens sijn voorbeeld, niet r'ontreeren.  
 7, 8 Gij gaaft aan de misdadigers een vrijplaats: hij helpefe van

kaut. Gij waart een geweldenaar: onder Czäar bloejen de  
 wäeren. Gij had de naam van Dwingeland: hij van Vorst.  
 Remus betuigt u strafteid: dese gaffelsaau zijne vijanden  
 vergifnis. U vader Mars vergoedde u, hij sijn vader.  
 9, 10 Op defen dag schiet de water-maai tot de navel uit zee,  
 11 en senukt helder water met nektar vogt vermengt. Ver-  
 heugt u ook, die gewent sijn voor noorder storm te rillen,  
 12 nu u 't weste koeijje toeblast.

4. Remus	} Van welke	}	3 D.	54 pag.	
5. Tatiüs			2 D.	405 pag.	
6. Kures			2 D.	404 pag.	
7. Schaakte			1 D.	202 pag.	
8. Laft			2 D.	438 pag.	
9. Vergoedde u			2 D.	403 pag.	
10. Vader			2 D.	433 pag.	
11. Waterman			) In het Latijn Idæus puer, dat is Ganymedes; van welken, 2 D. 297 pag.		
12. Nektar			) Siet 2 D. 41 pag.		

## VYFDE HOOFDSTUK.

## De Herschepinge van Kalisto.

A ls de morgen star op den IX. FEBRUARIJ 't glin-  
 terent hoofd uit 't water op fleekt, hebtge 't begin van  
 de lente. Maar weest gewaarichout, nog roert, nog  
 roek de winter sijn staart, en scheid niet sonder groote  
 flank.  
 1 Den derden nagt daar aan folge sien dat de kleine beer  
 de voeten nit zee getrokken heeft. Onder 't heilig rot  
 der woud godinnen, en Dians de hoof jagt-godin, was  
 2, 3 Kalistodis, aantastende den boog der Godine, seide, boog,  
 4, 5 die ik anaak, 'k befweerdage geruige sijn van mijn maag-  
 dom. ['k sweer bij u, dat ik maagd sal blijven] Diana pres  
 haar, en sprak: bij-aldien gij bij dien eed blijft, sulst gij een  
 adel borst van mijn jagt genooten sijn. Sij had den eed ge-  
 houden, waar sijn niet schoon geweest: voor menschen wag-  
 ten sijn haar; maar wiert van Jupiter onteert. 'T gebeur-

de eens dat de jagt-godin, na een rijke wildvangst, of op,  
 of wat na de middag weder quam, en gekomen in een woud  
 dat binen belommer-schaduw in 't midden een diep, en  
 koel bron-bad had, seide: baden wij hier, Arcadische  
 maagd, in dit woud. Kalisto schoot een blos, doe sijn haar,  
 7 reets onteert, maagd hoorde noemen. D'andere jagt-ge-  
 nootjes, van gelijke tot baden geport, ontkledden sijn.  
 Maar sijn schaamde sijn, en gafmer sammelen teekenen van  
 agterdogt. Als sijn haar onder kleet had uit-getrokken,  
 verkleete haar den dikken buik van onkuishheid. Als wan-  
 neer haar Diana toe graude: voort, meinedig stal,  
 Lycæus kroos, uit mijn geselschap, en past dit suiver wa-  
 8 ter niette bemorsen. Na tien maanden dragts was de  
 9 dogter, die gehouden wiert voort een maagd, moeder.  
 Dol was de gehoonde Juno, en vervormde de deern in een  
 beerin.

1. Kleene ) In het Latijn Arcophylax of Böotes; van welk gesternte is gesprooken, 2 D. 93 pag.
2. Wougodinnen, Hamadryades } Siet { 1 D. 16 pag.
3. Jagtgodin } 1 D. 62 pag.
4. Kalisto } 2 D. 51 pag.
5. Aantastende ) NEM; VALENTYN; aantasten en aanraaken hebben groot verschil. By de aal-  
 oude raakremen de altaaren aan, onder 't sweeren en verbond maaken, volgens het aangemerkte, 1 D.  
 120 pag. welke kerkplichts ongetwijfeld de Dichter heeft beoogd.
6. Woud ) In het Latijn lucus; van welke, 1 D. 61 pag.
7. Arkadische ) Hier Tegza, wegens Tegea; van welke stad, 1 D. 217 pag. weder beneden Men-  
 lia, wegens Menalus; van welke berg, 1 D. 124 pag.
8. Lykaons krooft ) Siet Kalistoos ongeval omstandelijk vermeld, 2 D. 51 pag.
9. Tien maanden drachts ) Siet het angetekende, 3 D. 148 pag.

beerin. Wat doet gij Juno? zij was van Jupiter verkragt. Sij, fiende de boedin in haar wanfchape poftuur, feide, laar nu Jupiter dit ruige fchaap omhelten. Sij fwoof, dusleelijk verbeert, over 't ruig gebergte, die pas te voore Jupiter bekooren koft. In fijn vijftiende jaar ging haar soon Arcas, ter fluiik verover, als hij zijn moeder ontmoette. Sij ftont hem bot en beftaarde, even offe hem gekent had, en kreu- den in plaats van fpreken; maar Arcas had haar voor een on-

bekende beer met de fcherpe fwijnsfriet in de huid gevat, ten waar hij beide ten hemel op-genomen waren. Nu glin- terenfe aan 't firmament naaft malkanderen. Die voor uit fwiert, is, diemen de groote beer noemt: de kleine beer heeft de gedaante van een volg-trawant. Nog wood 'er Juno op, en bid de grijfe Thetis datfe d' Arcadiër beer haar zee- water niet wil laten nadeten.

10. Vyftiende jaar ) *In het Latijn word gefproken van de Iuftra. Siet 1 D. 154 pag.*  
 11. Groote beer ) *U vertoond in een printje, 2 D. 54 pag.*  
 12. Zeewater ) *Hier af is mede genoegzaam gefproken, 2 D. 5 en 55 pag.*

## SESDE HOOFDSTUK.

*Nederlaag der Fabien, by Kremera.*

1, 2 **O** den XIII. FEBRUARIJ rooken d'altaren van de land-god Faunus hier op 't Tyber-eiland. Dit was dien dag, op welke in 't land van Vejii drie hondert en zes Fabii fneuvelden. Dit eene geflagt nam alleen op fig Rome's weftant met 't ftaal te verdedigen, greep alleen den degen in de vuift, die 't gewent was manlijk te voeren. D'edele foldaten, die ijder voor veld-heer hadden konnen verftrekken, marcheerden uit haar eige leger-vefting en huis. Digt bij Janus keek, op de regter-hand, hebt gij Carmenta's poort: gaat door defelve nietbuiten, wie gij zijt, want daar fchuilt een quaat voorfpoek in. Door die poort, fegtmn, trok Fabius gefligt op den togt, drie hondert fierk. De poort mifdeed wel niet, maar heeft evenwel, om haar naam,

quaat voorfpoek in. Als defetroep fierk fan marcheerende quam bij de snel-froomende Cremera, die doen 6 door 't winter opper-water blont gebrouwen vliette, begroef hij fig daar: kort daar aan drongen de helden met 't bloot rappier wel gehart door 't Toscaans leger: even 7 als de Lybifè leeuwen, die van haare klippen vallen onder een kudde hier en daar over 't plakke veld verftroot. De vijand floof weg, wiert fchandelijk vlugende van agtere gewond, en 't land was met Toscaans bloed verveft. Soo 9 quamenfe dikwijl te gatt; maar, merkende datfe voor de vuift geen victorie koften bevegten, fogenfe haar met lagen te ondekruipen. Daar was een veld, buiten om beflooten met heuveln, waar op een bos ftont, daar 't berg-wild bequaam in neftelen koft. In 't midden van 't felve

1. Faunus ) *Van welke landgod, 2 D. 367 pag. Doch van fijn tempel, op dit eiland, ingewijd in het jaar 509, fchryft Livius, 33 B. 28 H. en 34 B. 52 H.*  
 2. Tibereiland }  
 3. Fabii } *Van welke* { 2 D. 433 pag.  
 4. Janus kerk } { 3 D. 81 pag.  
 5. Karmentaalfe poort ) *Soo geheeten naar de waarfeggerelje Karmenia; van welke boven, 3 D. 121 pag.*

*Sy ftond tuffen den Tiber, en den voet van den Kapitolijsfen heuvel; fiende op het Mariveld, als toen noch buiten de ftads muren. Solinus, 2 H. Dionysius, 1 B. 32 H. Plutarchus, in het leven van Kamill. Wierd eindelijk mede geheeten Tarpeia, wegens het naafgelegen ftot; Janual's, wegens de nevenftaande kerk van Janus; de Vejentaanffe, fief opdoende naar de Vejenters; en de Schelnachtige, wegens dit ongeval.*

6. Kremera ) *En riviere in Thufcie, fief ontlaffende in den Tiber; wel meeft bekend wegens het fneuvelen der 300 Fabien. Juvenalis, 2 Berifpd. Siet het aanzetkende, 3 D. 81 pag.*  
 7. Toskaans ) *In het Latijn Tyrrenum. Siet het aanzetkende, 2 D. 374 pag.*  
 8. Leeuwen ) *Van de Lybifè of Afrikaanffe leeuwen fpraken wy, 1 D. 229 pag.*  
 9. Gewond ) *By de Romeinen wierd het hoog geacht een wond van vooren te krijgen. Saluftius, in Katilin. 61 H. Tacitus, 1 Jaarb. 49 H. en 16 Jaarb. 9 H. behalven in het aanzicht; want, als iemand op deeze plaats met een wonde pronkte, foo gaf een ander de omftanderen in bedenken, of deeze poecher in het vltchten niet bad omgekeeken. Siet Makrobius; Saturn, 2 B. 4 H. en Quintilianus, Onderw. 6 B. 4 H.*



*P. Macchini Sculp.*

*S. Thomassa Fecit.*

FEBUS. of APOLLO

*3. Dec. Pag. 179.*



't selve liet den Tofcaan weinige vermomde harders met eenige beesten, de rest van 't leger school ager ftruikten in hinderlage. Als wanneer de Fabii in die valleiftoorten, gelijk een berg-ftroom, die, gefwolle door regen, of fneeuw, door weterfochte gefmolten, over haare dijken ftort, en akkersen wegen over spoelt. Diefte fagen, matfenfe; maar dogten op geen hinderlaag. Hoe holtge dus, edelbloed? geen vijand is te betrouwen. Wagru, eenvoudigen adel, voor een luipende vijand. 'T bedrog vermaelt de dapperheid. Den Tofcaan schoot van alle kanten in 't vlakke dal, en befeuten 't allen 't halve. Wat kost een klein helden-rot tegen foo veele duifenden

in dit parket u't regten? Gelijk een ever-fwijn, door 't gebas ver boswaart in gejaagt, de jagt honden met fijn tandeblikfem torat, en daaraan zelfs om hals raakt: foo fneuvelden de Fabii niet ongewroken, en wierden kervende gekerft. Op eenen dag ging al't geflagt van Fabius op den togt op eenen dag wierth in de pan gehakt. Maar 't is gelooflijk dat de Goden forg droegen, dar'er eenig faad van Hercules geflagt overbleef. Want een jonge van Fabius bloed, nog onweebaar, 't huis gebleven was. Buiten twijffel op dat gij, Fabius Maximus, naatmals foud geboren werden, die met dralen den ftat weder in ftant moft brengen.

10. Boswaart) *Het Latijn zegt, fylvæ Laurentes, wogens Laurens; van welke ftad, 2 D. 386 pag.*  
 11. Tandeblikfem) *Van deeſe tanden ſpraaken wy, 1 D. 236 pag.*  
 12. Herkules) *Siet 3 D. 115 pag.*  
 13. Dralen) *Van deeſe Fabius is geſproken, 3 D: 81 pag.*

## SEVENDE HOOFDSTUK.

*Oorsprong van het gesternte, de Slang, Raaf en Schenckkan.*

De buit-ftarren, den rave, en slang, maken een trits met de kerk, dieſe in 't midden hebben. Dese konnen op den dertiende van de maand niet geſien werden, maar komen op, den nagt daar aan. Waarom nu deſe trits foo digt bij een geſchikt is, zal ik u verklaren. 'T gebeurde eens dat Febus gereetſchap maakte om aan Jupiter ſijn jaarlijkske offerhande te doen, ('k ſal mijn fabel niet lang uitrekken) en tegen de raafſeide; gaet heen, mijn vogel, haal ſuiver bron-water, op dat 't God-vrugtig offer nergens door verhindert werde. De zaſt greep een gulde kèlk in de klauwen, en ſchoor daar mee door de lugt. Onderweeg vont hij een digt-behange vijge-boom met onrijpe vrugten, die hij niet derbektafte, maar ſe nog onbequam vout om te plukken. Hij bleef, ſegtmten, on-

der den boom, vergetende ſijn boodſchap, foo lang ſitten, tot dat de vijgen rijp wierden. Eindelijk, ſijn bekomſt hebbende, greep hij een lange slang in de ſwarte krawels, vloog daar mee na ſijn Heer, en brengt hem dit leugebeſcheid. Dit ſerpent was d'oorkaſ van mijn lang uitblijven, dit weerde mij van 't bron-water, en beleete mijnen dienſt. Lijnt gij nog, antwoorde Febus, leugens aan u miſdaat? en durft gij voornemen aller wikkeren God met leugental te bedriegen? 'k ſweer u, dat gij geen fontein-water drinken ſult, foo lang de vijgeboom onrijpe vrugten dragen ſal. Dit geſegt hebbende, plakte hij, tot eeuwige gedagtnis van 's vogels vals bedrijf, de slang, raaf, en kerk, in glimſterende ſtarren verandert, nevens malkander aan 't hemel-welf.

1. Febus) *Van hem is meermalen geſproken; gelijk in de Bladwyſer kan nageſien worden. Doch ſiet hier ſijn afbeeldinge.*  
 2. Mijn vogel) *Dit is beweefen, 2 D. 58 en 137 pag.*  
 3. Kerk) *Geen kerk, VALENTYN, maar een knipſe gildekan; in het Latijn geheeten crater; gelijk wy aanteeckenden, 2 D. 129 pag.*  
 4. Slang) *Onder de ſterren ontmoeten ons drie ſlangen, die van het Noorderdeel, die van den Ophiſtebus, en deeſe: van welke alle ſchrijven Hyginus, Manilius, Aratus, enz.*

## ACHTSTE HOOFDSTUK.

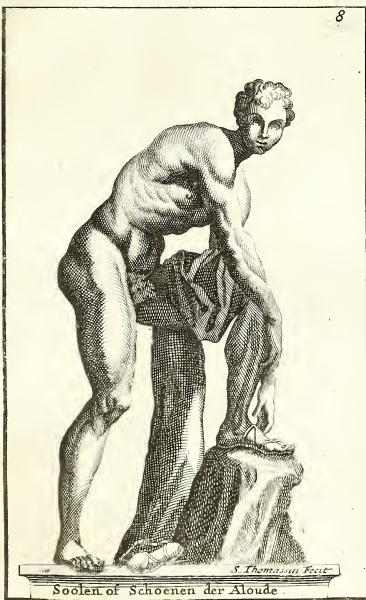
## Oorsprong van het feest der Naaktloopers.

Den derden dag daar aan [XV. FEBRUARI] siet Auroor  
 1 Deden ommeegang van de huppelende naakte Pans prie-  
 2 sters, en d'offer-slaacij van de gehoornde Faunus. Outvou  
 3 mij, zang godinnen, doorkaak van die offerhanden, uit war  
 4 gewest die in Italic sijn over vlogten. D'aloude Arca-  
 5 diers, segtmen, diendcu Pan haren vee-god: geen berg of  
 6 kan getuigen den berg Foloë, 't Symfalis meir, de rivier  
 7, 8 Ladon, die snel in zee schiet, 't heergte Nonacris met sijn  
 9, 10 pijn-bos-kruinen, 't verheve Trezen, en al 't fuceu-geberg-  
 11 ten van Arcadie. Pan was haer beeste-hoeder, en water-gods-  
 12 en ontfang dank-offer voor 't befidertmen der schepen. Die  
 13 Gods-dienst voerde Evander uit Arcadie hier in 't land, ter  
 plaats daar nu Rome staat, dat doeden nog een woest veld  
 was. Dat 's d'oorfaak datwe dien God dieuen en kerk-  
 pligt op dragen, gelijk ons die uit Arcadie is over gele-

vezet: tot welke dienst, volgens onder gewoonte, een  
 Jupiters priester verkooren wiert. Maar vraagt gij, waar-  
 om de priesters soo loopen, als sij gewoon sijn, en waar-  
 om sij naakt langs straat huppelen? Pan selds schept sijn  
 vermaak met gins en weer te fwerpen op 't geberge, en hy  
 is gewent schielijk te vlogten; terwyl hij selds naakt is, last  
 hij sijn dienaats mede naakt te gaan: want kleederen ver-  
 hinderden 't loopen. D'Arcadiers bewoonden haer land  
 eet Jupiter gebooren, en de maan geschapen was. Sij  
 leefden als de beesten, bij in gebrek van ommeegang met  
 andere volkeren, onbesnoeit: 't was nog een rou en onge-  
 schaaften hoop. In plaats van huifen kendense niet als  
 loof-hutten; in plaats van koornt, kruiden: een teug water  
 met een paar handen geschept, kleeften haer aan de ribben.  
 De stier heigde nog voor de ploeg niet, nog den akker  
 onder 's bouwers kouter. Men gebruikte nog gene paar-  
 den:

1. Panspriesters ) In het Latijn Luperci; van welke, 3 D. 173 pag.
2. Faunus ) Van wiens gedaante, 1 D. 16 pag.
3. Sanggodinnen) In het Latijn Pictides. Siet den Bladwyser.
4. Pan
5. Foloë
6. Symfalis
7. Ladon
8. Nonacris
9. Trezen } Sommige leesen hier, met VALENTYN, Troezene, en sommige Cyllene. Wat Trezen aangaat, die stad lagh verre buiten Arcadie, en kan deswegen hier niet genoemd worden. Van Cyllene is gesproken, 2 D. 203 pag.
10. Sneeugeberge) Het Latijn spreekt bysonderlijk van Parrhasis. Siet 2 D. 53 pag.
11. Pan) Van welke meermaalen is gesproken, doch voornaamlijk, 1 D. 20 pag.
12. Evander) Van deesen vreemdeling spraken wy, 2 D. 390 pag. en 3 D. 162 pag.
13. Arkadie) De Arkadiers worden hier in 't Latijn genoemd Pelasgi. Siet 2 D. 53 pag.
14. Jupiters priester) In het Latijn flamen dialis. De flamines, of by verkortinge flamines, waaren priesteren, hebbende het hoofd met een filum, of limme slusjer omringt. Men beette ben ook pilamines, wegens den pileus, of hoet, sonder welke sy niet mogten op straat verfschijnen. Festus, in het Woordeb. Varro, in het 4. B. van de Lat. Taal.
- Soodanige was de flamen Martialis, Mavors paap, de flamen Vulcanalis, Vulkaans paap, de Romulus priester, en (ook de voornaamste onder deese) de flamen Dialis, priester van Jupiter: welk ampt, onder andere, mede van Fulius Caesar is bekleed. Plutarchus, in Caesar. Suetonius in Jul. 1 H. en Pa-terkulus, 2 B. 43 H.
- Van de flamen Dialis spreken mede Tacitus, 4 Jaarb. 16 H. Fab. Riktor, Plutarchus, in de 109, 110, 111, 112 en 113 der Roomse Vraag. Livius, 1 B. 20 H.
15. Maan) Siet het aangetekende, 2 D. 53 pag.
16. Huyfen) Van de eenvoudigheid der aaloude wooningen is gesproken, 2 D. 9 pag.
17. Stier) Van het ploegen met ossen en stieren is geschreven, 1 D. 276 pag. en 2 D. 10 pag. en ik vind het verstoond, navens veel boeren-gereedschap, inde aantekeningen over Hesiodus, nu jongst uitgegeven.







den: ijder wás sijn eige ros. Men schoor nog geene schapen: want 't volk ging moeder naakt, en wiet hartvogtig onder den blauwen hemel, storm en regen gewent. Dit's de rede, dat nog hedens-daags Pans priesters, naakt gaande, verbeelden d'zaloude gewoonte en armoede der Arcadiers. Maar waarom Faunus insonderheid afkeer van kleegacie heeft, blijkt uit een oude fabel vol knoddigheds. 'T gebeure eens dat Hercules met sijn juffrou (Omfale) gaande, van Faunus op een hoogen berg top wierf gezien. Soo haast kreeg hij Omfale niet in 't oog, of hij vertiefde op haar, en sprak: weg nu bere-maagden, 'k heb met u niet meer te schaffen, dit sal mijn vrijster sijn. De Lydisse Omfale brageerde met begeurde lokken over de schouderen, in een goud-streepig kleet. Een gulde son-schut overschaduwde haar voor heete sonne-schijn; die Hercules handen, schoon nog so roemrugig, evenwel sijn juffrou boven 't hoofd hielden. Als sij op de wijnberg Tmolus, Bacchus warande, gekomen waren, en den vogtigen avond met sijn bruin ros quam aan rennen, slapte Hercules met Omfale in een spelonk, die de namir uit tuf en puimsteen had uitgeholt, en die, voor aan den ingang, door een ruisbeek wierf bepuelt. Terwijl 't klein gefel-

schap rasel gereetschap maakt, steekt sij Hercules in haren dos: sij schiet hem aan een sijne karmosijnen onder-rok, geeft hem haar gordel riem: maar die was hem te naau, de monwen van d'ondercherp ('t hemr) borsten op, eer hij sijn grove armen daar door kofft steken. D'arm-ringen niet gemaakt na sulke bouten, wreekte hij te bersten: de enge schoenen wrongen hem de dikke extrer-oogen. Sij daar-en-tegen greep in de vuist de sware knods, hing de leeuwen-hair om, en sijn pijl-koker met de ligte schijven. In dit gewaar atcne en sliepenfe op matrasse, van malkander vercheide. D'oorsak hiervan was, om dat gereetschap maakten om God Bacchus, als vinder van de wijnstok, te offeren, 't welk op 'taunligten vanden dag knis en suiver most geschieden. 'S middernagts (waar toe port de onverslaagde min niet) quam Faunus bij donker na 't bedade hol lakken en, gemerkebbende dat 't klein gefel-schap, door den drank vermeerst lag en ronkte, hoop-te hij, dat Hercules en Omfale van gelljke in slaap gevallen waren. Op die hoop slapt de geile Faunus los sonder lige in 't donker hol, steekt de hand voorfigtig uit, en volgt sijn eige weg-wijfer. Aan de legers gekomen, tastte hij eerst soo gelukkig, dat van Omfale, dat hem d'eerste keur had

18. Faunus

19. Herkules, Tyrinthius

20. Juffrouw, Omfale

21. Begeurde lokken

22. Sonneschut

23. Tmolus

{ Van welke }

1 D. 16 pag.

1 D. 106 pag.

1 D. 45 pag.

1 D. 107 pag.

1 D. 231 pag.

1 D. 43 pag.

24. Bruinros) Lucifer, in den avond geheeten Hesperus, gebruikt, by het Dichtendom, somwijlen vlezgelen, somwijlen een windvaatende sluijer, en weder somwijlen een snelloopend paard. Siet het aange-teekende, 1 D. 89 en 153 pag.

25. Karmosijnen) Het Latijn spreekt van murex Gatulus, Afrikaans purper. Siet boven, 2 B. 58 pag.

26. Gordelriem) Van de zona, waar mede 't vrouvolk haar bovenkleed of schorste, (hoeden, by de al-modisse zalet-aapjes, ja self by de dienstmeiden alhier, geheeten cincture) spraken wy, 1 D. 46 pag.

27. Armringen) Een uitbeemse dragt, by de alleroudste Afsaeners en Grieken in 's gebruik. Genef. 24 H. 22 en volgende vers. Ilaia, 3 H. 20 vers. Ezechiel, 16 H. 11 vers en 23 H. 42 vers. maar te Rome waaren de braseletten het vierciefel der vrygemaakte slavinnen, en meisjes vande sijne neering, van verbaare vrouwen en ingetogene huysmoeders verworpen. Vopiskus, in Maxim. 6 H. Peironius, in Berispschr.

Sy waaren konstlyk gewrobt, nu van goud of silver, en dan weder van perlen en gesteenten. Plinius, 33 B. 3 H.

Sie dit vierciefel rweevoudig, boven den elleboog, of ontrent de band, den vrouwen-arm omringen, by Kasp. Bartholinus, in het Schrift over de Arming. en by meermaalen aangeoogene WILH. GOERIE, in het 1 D. der Joodsche Oudheden, 278 pag.

Eindelyk droegen ook de soldaaten armringen; teweeten, na dat sy vanden velkbeer met deselve waaren besfigt. Florus, 1 B. 1 H. Livius, 10 B. 44 H. Vopiskus, in Maxim. 2 H. Gellius, 2 B. 11 H. hebalven verscheidene Opschriften, by Gruterus en Reinesius.

28. Schoenen) In het Latijn geheeten vincula. De reeden is omstandelyk aange-teekend, 1 D. 231 pag.

29. Sy daarentegen) Siet Omfale, met dit geweer besfig, 1 D. 42 pag.

30. Van malkander) Van dit alleen-slapen, regens aanstaande seeften, is gesproken, 1 D. 128 en 168 pag.

had konnen sijn wens voldoen; maar, doen hij de hand floeg op de ruige leeuw en huld, verschrikte hij geweldig, tok sijn hand ter rug, en sponng verplet agter uit: even als gemeenlijk den reifer, een slang in 't figt kriggende, van schrik te rug slapt. Daar na talle hij op 't sagi dekfel van 't bed daar nevens. en viel door een valsteekende bedroegen uit. Hij stigt'er op, en vlijdt sig aan 't voor-eind ter neder, met een lit veel stijver als een hoorn. Daar na ligt hij 't pak van onder op, en viaat'er beenen soo poefel als een beeren-huid. Eger gaar Pan sijn gang, maar kreeg in 't surfelen van Hercules lounk dreef, dat hij van de bedstee neer ploste. Door dien bouk 't geselchap wakker geworden sijnde, begoft misbaar te maken. Omfale riep om Jigt, 't welk soo haast het ingebragt wiert, den handel ontdekte. Faunus lag vast van 't hoog ledekan onsfagt geworpen en kermde, en was soo gerastelt, dat hij 't lichaams nauwlijks van de harde vloer vertaalen konst, tot een spot van Hercules, alle die hem sagen leggen, en insonderheid, van sijn lief Omfale. Dir 's de rede dat dieu God, door een kleet bedroegen, die guchel veeren haat, en naakte priester tot sijn dienst beroept. Knoop, o sang-godin, bij dees uitheemle, Latijnse redeneu, en laat mijn digros op sijn gewoone spoor draven. Als de vaders den boksvoot Farnus volgens gewoonten een geit geoffert hadden, quam 't volk op de soberenafval te gait. Ter- wijl nu de priesters 't gewei, op willige speeten gesleeken, 's middigs braden, rinkinkte Romulus met sijn broeder, en 't vorder hatder-rot naakt in de sonne-schijn te veld-wart in, oeffende en proefden d'armen om kors-wijl met srijd-kolven, [taslaken] speer, en sware steenen te werpen. Als wanneer een hardervan 't gebergte riep: o Romulus, ontjaag de roovers de runderen, die se u ter sijdeu het pat af, dwars door 't land, ondrifven. De tijd leed niet datse haar wapenden: Romulus en Remus liepen, en sloegen sijder een bijsondere weg in; maar de roovers vielen Remus met den buit in de handen. Wederom gekomen sijnde, rukt hij 't bradend gewei van de speeten, en segt: hier sal gewis niemant van eeren, als die de runderen weer kreeg. Soo hij 't seide deed hij, met de Fabii. Doen quam Romulus weder met ledige handen, vont den hond in de por, d'afgekluisde bonken op tafel. Hij gumluge vol spijts; dat Remus met de Fabii hadde konnen victorie krijgen, en hij met sijn Quintilii niet. Dit 's doorsaak dat Faunus priesters nog naakt loopen, en, tot gedagtenisse van Remus, die 't luk van de voornoemde victorie roeiel, ontkleet rinkinken. Misschien sulst gij ook vragen waarom d'offer plaats genaamt wert Lupercal, [ 't wolfs-veld ] en waarom die seest dag 't Wolve feest genoemt wert? Iliu, Vests's Non, krasnde, van Mars bevugt; terwijl haar oom Amulius re- geerde.

31. Vooreind ) In het Latijn propior'spouda; van welke, 1 D. 193 pag.  
 32. Omfale ) In het Latijn Maonis; dat is, Lydisse. Siet de Bladwyfer; doch ook mede van Tyrrinthius, dat is Hercules.  
 33. Naakte priesters ) Van welke omstandelijk boven, 3 D. 173 pag.  
 34. Gewei ) Van het gewei, of de exta, is meermaalen gesproken. Siet den Bladwyfer.  
 35. Naakt ) Gelijk in alle veldoefeningen, 1 D. 217 pag. opgesteld; bysonderlijk in het Gymnasium, of werfspelk. Siet 1 D. 94 pag. Doch sie van deese stryd russen de broederen en des konings weeboeders, Dionysius, 1 B. 82 H. en Livius, 1 B. 5 H. Maar van de geit, geslacht voor Faunus, gewaagd Plutarchus, in de 68 der Roomse Vraag.  
 36. Strydkolven ) In het Latijn gebeeten caelus; van welke, 1 D. 173 pag.  
 37. Steen ) Disci of werfshijven, welke, 1 D. 217 pag.  
 38. Fabii ) Van de veemen der Fabien en Quintilien is ook gesproken, 3 D. 173 pag.  
 39. Lupercal ) Een bergspelonk in een laage plaats ontrent den Tiber, by den Palatynschen heuvel; alwaar Romulus en Remus van de wolvinne sijn gevonden en gespijst. Servius, over het 8 B. van den En. Livius, 1 B. 4 H. Dionys. de Halycarn. 1 B. 80 D. by Donatus, Oud Rom. 2 B. 18 H.  
 By welke ook stond de wilde vygeboom, naar een lange reeks van jaaren uitgaande en verstervende, onder de regeeringe vanden keiser Nero. Tacitus, 13 Jaarb. 58 H. Plutarchus, 57 der Roomse Vraag. behalven Obsequens, enz.  
 Siet dit helen deese boom op keiserlyke Penningen afgebeeld, by genoemde Donatus.  
 40. Iliu ) Anders ook gebreken Sylvia; van welke nonne, 1 D. 160 pag.  
 Maar hier is aanmerkens waardig, dat de Werken van onsen Dichter, met het geheele leven van Romulus, soo kunstlyk en overgeestig sijn gelardeerd en onderscheiden. Soo heeft men sijn Onsfangenis en Geboorte, in den aanvang van het 3 B. van den Alm. Het verwerpen van hem en sijn broeder, op deese plaats van het 2 B. Romes stichtinge en de Dood van sijn broeder, in het 4 B. De Sabijnse Maagde-roof, in het 1 B. van de Vrykonst, 1 H. De oorlog met de Sabijnen, weder in het 1 B. van den Alm. den selven oorlog, bestocht door de Sabijnse vrouwen, in het 3 B. en eindelijk sijn dood en vergodinge, in het 2 B. van deesen verminkten Alm.  
 41. Oom ) Van Amulius spreken wy, 2 D. 403 pag.

geëde, van twee kinderen. Den Tyran lafste de wigters van kant te helpen, en in den Tyber te verdrinken. Hoe dus ontfont Amulius? een van die twee kindertjens sal een Romulus zijn. De dienaars agtervolgen, regen't hart, met traanen op de wangen, hinnenlaft, en brengen de tweelingen ter plaatse daar 't bevolen was. Doen was juist d'Albula, die, na't verdrinken van Tiberijn, den Tyber wiert genoemd, door winter vogt gefwollen: foodanig, dat gij hier, daar nu d'offe en vis-mar staat, en in de vallei 42 ontrent de groote Ren baan, schuitjens kost sien varen. De dienaars, dus ver gekomen, (want verder kostenfe niet) sei d'een of d'ander van haar: maar hoe gelijk dit paar malkander! Hoe schoon sijne beide! Dan in dit een schijnt meer levens en wakkerheid te sijn. Kentue een gellage aan 't wesen, bedriegtme u opslag niet, 'tis gewis dat in u een Godlijken aart steekt, onfeker hoedanig, en van wat God. Maar, waart gij van eenig God afkomstig, die sou u gevaarlijken staat in dit slip tijds bij springen, gewis bij springen, bij aldien u moeder zelfs sijn bijstant nu niet van doen had, die op eenen dag moeder en kinderloos wiert. Verdrink nu fa-

men, schaapiens, die gelijk geboren sijn, en gelijk ster-ven moer. Dus sprak hij, en settenfe in 't water. Sij schreiden gelijkelijk [in de krib] offte haar onheil gemerkt hadden. De dienaars keerden bek teeten weder 't hof. De holle krib dreef met de tweelingen op 't water. Bloed wat een klein schuitje voerde 't kroos daar Roome's heerlij-heid stont uit te spruiten! De bak bleef mer't verloop van de stroom, op 't slijk in een lom'tig bos sieten. Daar hij vlor wiert stont een boom, wicus stromk nog heden groent, nu Romulus vijge-boom, wel eer de ujer vijge-boom genoemd. Daar quam, dat wonder luid, een fogende wolvin bij de vondelingen. Wie sou't geloooven dat 't beeft de kindertjens niet deerde. Nier deeren was nog nier, maar sij laafdenfe: soo dat een wolvin aan queekte, die een bloed-oom fogt te moorden. Sij stont en bequifpelstaarte de teugere fuigelingen, lekkende d'eerft-geboore rompiens. 'T bleek dat het Mars kroos was, want sij schriekten niet, maar lurkten aan de mammen die haar geboden wierden. Na deefe wolvin kreeg die plaats haar naam van 't Wolfsvelt: en die minne-moer een groot eer-loon voor haar fogen. Of wie weet niet dat de Lupetci [Pans priesters] den naam

42. Albula) Siet 1 D. 36 pag. Voorts heeft in de volgende tijden de Tiber meermalen met hoog water de stad benaadeeld, en nu min en dan meerder haare gebouwen schade toegevoegd, sijnde dit dan (gelijk doorgaands de waterfloeden) een voorspeldfjer van een gevolg van grooter rampen en ongewallen; volgens Plinius, Natuurl 3 B. 5 H. Van den hoogen Tiber, in vroeger tijden, gewaagen Cicero, aan sijn broeder Quint. 3 B. 7 Br. Plinius de Neef, 8 B. 17 Br. Horatius, 1 B. 2 Liedr. Tacitus, 1 Hist. 86 H. en in latere tijden, te weten, onder de Pausen, Klemens de VII en VIII (deefe was in het jaar 1527) Marius Molfa; doch op deefe wijze Petr. Kurfius:

O inclementes, binis Clementibus, undæ,  
Sistite! successor forte Severus erit.

De fnspeeling valt op de woorden, en kan dus naar behooren niet vertaald worden. Ten minsten is dit de meeninge: staat stil gy wateren, so onmeedoogende onder twee Meedoogende, hunnen navolger sal mogelijk een wreedaart sijn.

43. Offe en Vismerkt) Ontrent den Tyber, tussen de Kapitolijsfen, Palatijnsfen, en Aventijnsfe heuvelen; gelijk gy siet in de platte grond van Rome, by meermaalen aangetoogene Rofinus, 1 B. 1 H.

44. Renbaan) Wat een renbaan is, toonden wy, 1 D. 171 pag.

45. Krib) Bakje; mede volgens Livius, 1 B. 4 H. soowas Perseus met een koffer in het water gefet. Siet de aantekeningen, 2 D. 138 pag. ja self Moyses, van sijn eigene moeder, met een kistje van biefen. Exod. 2 H. 3 vers.

46. Boom) Van welke, 3 D. 182 pag. voeg hier by Livius, 1 B. 4 H. behalven Servius, over het 8 B. van den En. Varro, Festus, enz.

47. Eerloon) Te weeten eene afbeelding van koper, gesteld in het comitium, of op het Landhuys: Cicero, in de 2 Red. tegens Katilin. Diergelijke is noch boden te sjen op het nieuwe Kapitolium (verzoond by Perrier en andere) volgens Marlianus, in Oud Rom. 2 B. 9 H. Bynaar in die gestalte, gelijk men se vind op de keiserlijke Munten, by Oudaan, 99 Taf. 11 Penn. behalven Patyn, Vaillant, enz.

Doch wat sal men van deefe goede wolvinne veel seggen; nademaal het veiliger is te geloooven, dat Akka Laurentia, de vrouw van Faustulus, en voedfjer van gemelde kinderen, een lupa, dat is, een boertje is geweest. Sie Livius, 1 B. 4 H. Dionysius, de Halykarn. 1 B. 87 H. en voor alle Laktantius, 1 B. 20 H.

- 48 naam trokken na Lycens, een berg in Arcadie. In Arcadie heb-  
 49 gij tempelen den Lycefen Fauuus toegewijd. Wat moogt gij op kinderen hopen, getroude vrouwen, gij sult nog door kragtige kruiden, nog gebeden, nog door toover sang moeder werden: laat u geduldig met Pans priester's geitveeters kinderen in den buik kloppen, dan sult gij schoon-vaar na wens tot groot-vaar maken. Want dat is een tijd geweest, dat de vrouwen door den bank, als tot een tsaft, selde kraamden, en Romulus (want dit geschiedde als hij Koning was) riep: wat baat het nu, dat ik 't Sabijns vrou-volk liet schaken, dewijl mij mijn gewelt geen kragt bij sette, maar oorlog veroorzaakte: 't was dienli-  
 50 ger geweest dit vrou-volk niet geschaakt te hebben. Aan den teen van den berg Esquilyn was een woud, genaamt 't  
 51 woud van de groote Juno, dat in lange jaren niet bebouwen was. In 't welke de getroude vrouwen met haare mans

gekomen zijnde, oormoedig knielende, de God in om kin-  
 52 deren baden. Als wanneer schielijk de boom-kruinen rit-  
 selden 'en sludden, en Juno, wonderlijk uit haarg-  
 53 boomte aldus sprak, een ruigen bok rolle 't Italiaans vrou-  
 volk af. Terwijl 't grosvoer die twijfselagte antwoord  
 verplet staat, quam koris daar aan een wiglaar, (sijn naam  
 is door langheid van tijd uit gesleeten) als bandlyt uit To-  
 54 scane. Dese mau slagte een bok, vilde de huid af, en 't  
 vrouvolk liet sig op sijn bevel met de reepen den rug geef-  
 55 selen. Hier op wiert, na verloop van tien maanden, de  
 man met'er naam vader, en de vrou moeder. Gedankt sij  
 Lucina, die naam kreeg gij van 't woud, of, om dat gij  
 d'eert' geboore kindertjens in 't ligt helpt. Geest genade,  
 goedertriete Lucijn, de swangere vrouwtjes, verligt den ar-  
 beit, en doet de rijpe vrugt onprijlijk afschieten.

Eindelijk was het ook haar eerloon voor dit opvoeden, dat, om haar rent wil, gelijk gezegt is, gemelde plaats de naam ontfing van Lupercal.

48. Lycens) Van welken Arkadissen berg, 2 D. 17 pag. doch sie van Fauuus en Pan den Bladwyler.

49. Geitveeters) De saak is, voor redere ooren, wat te sorgelijk, om verder deese vertaalinge uit te kluyfen. Voorwaar, Ovidius word, in de mimieren, om sijn ontuchtigheid quansuis gemijd; van die hem, laar by geestelyk is, sonder ergernis en onbeschroomsheid lesen. Lagh om het vreemd en eensydig oordeelen der bedendaagse Aristarchen, en sie midlerwylen het angeteekende, 3 D. 173 pag.

50. Schaaken) Van de Sabijnse maagderoef spraken wy, 1 D. 202 pag. Wiens gedachtenis heilgelyk bewaaren de Burgemesterlyke Geldmunten der Titurien.

51. Esquilyn) Ontrent welken heuvel, volgens Varro, veele luci of heilige wouden waaren, en, onder andere, die van Juno Lucina. Plinius, 17 B. 44 H. Voorts hebben wy de godheid self beschreven en afgebeeld, 1 D. 56 pag.

Wat de berg aangaat, sy draagd dien naam vande excubitz, of schildwachten; en hadde op haaren rug de baaden der keiseren, Titus en Trajanus. Suetonius, in Tit. 7 H. Pausanias, in Griek. 7 B. en aan sijn voet de straaten, de Subura en de Carina. Varro, in het Lat. Woordeb.

Van de luci en ongebakte wouden spraken wy meermaalen, gelijk gy vind saamen gesteld in den Bladwyler.

52. Knielende) Siet weder het knielen, onder de plechtigheden, in de godsdienstigheid der aalouden; van welk kerkebaar is gesproken, 2 D. 190 pag.

53. Bok) Ik sal hier, om mijne aanteekeningen aan het suivere Maagdenhof niet walgelyk te maaken, mijn schryfpen stil doen houden; alhoewel (en dit sy het Mannenhuys gezegt) ik het even onbesuift en plomp dartel vind, dat, by de Romeinen, somwylen een jonge dochter van den bruidegom naar behooren niet kon gehandeld worden, voor sy met haar bloote billen op een ongeschikt teelt van een houten Priapus was neer geseten: volgens Augustinus, van de S. G. 6 B. 9 H, en 7 B. 24 H. alwaar hy mede schryft van de Godinnen, Prema en Perunda.

54. Tofcane) Waar uit alle godsdienst en tempel-plichten in Rome sijn over gewaaid; volgens het aangeteekende, 2 D. 374 pag. Welke somwylen in buitenspoorigheid, godloosheid, en somwylen weder in geilheid omatuurlyk; doch welke gebreken, van de sijnheid der priesteren, met een hoognoedig stilswijgen wierden geheim gehouden en gedekt.

55. Geestelen) Siet 3 D. 173 pag. Hier om siet gy Juno Lucina sissen, op een keiserlyke Gedenkenpenning, houdende een geestel'weep; by Choul. 172 pag

Ondertussen sie van deele vule Lupercales of naakloopers, Minuc. Felix, in sijn Oktav. behalven gemelde Augustinus, Arnobius, en Laktantius.



## NEGENDE HOOFDSTUK.

*Oorspronk van het Hemelstecken, de twee Vissen.*

**A**ls den dag aan ligt, sulge niet langer op de wind ver-  
trouwen, want de wind van die dagen haar credijt ver-  
looren hebben. De gebroeders houwen slag, en 's winds-  
godshof-poort staar sesdagen wijt open.

Nu is de water-man, na 't uirgieten van sijn emer, der  
sonne loop ontfakt, en de vis in posituur om vervolgens  
2 Febus rossen in re wagten. Men segt dat gij vis met u broe-  
der (want gij glinfert als een paar hemel-teekens aan 't fir-  
manent) twee Goden op den rug gevoort hebt. Venus, wel  
3 eer vlugrende voor den vervaarlijken reus Tyfon, ten  
tijden als Jupiter 't hatnas aan schoot, om den hemel voor  
4 't reusen geweld te beschermen, quam met haar wig  
5 Kupido aan de rivier Eufrates, en vlijdde sig op den oe-  
6 ver van 't Palestijns water ter neder. De stroomdijken

waren met populier, riet en willigen, soo dicht bewassen,  
datse dogten daar een veilige schuil-plaats gevonden te  
hebben. Terwijl sij hier schuilt, ruifde de wind door  
't geboonte: sij besturf van schrik, meende dat de vij-  
and op de hielen was, nam haar soon op den arm, en  
riep: help Nimfen, en doe twee Godheden onderstaar.  
Hier op springte plotsin 't water, en twee tweeling vis-  
sen vlijdden de ruggen onder haar, voor welken dienst die  
7 voer-lui, in plaats van vraggeld te ontfangen, in twee  
gestanten verandert, aan den hemel glimmen. Dit is  
de oorzaak dat de bijgelovige Syriers het voor sonde reken-  
nen, dir voort van gedierte op de tafel te setten, en be-  
schroomt sijn sig met 't vis eeten te vergriepen.

1. Windgods) *Eolus, welken gy met de winden beefig siet, 2 D. 383 pag.*
2. Rossen) *Van welke mede, 2 D. 41 pag.*
3. Tyfon) *Van welke reus, 1 D. 140 pag.*
4. Reusen geweld) *Afgebeeld, 2 D. 13 en 138 pag.*
5. Eufrates) *Van welke rivier, 1 D. 207 pag.*
6. Palestijns) *Doch hier is het landschap Palestina vry verder als sijne bepalingen nitgeset; gelijk mede geschiede, 1 D. 214 pag.*
- Voorts is van deese Vertellinge al gewagh gemaakt, 2 D. 94 pag.*
7. Springte) *Teweeten Venus, hier geheeten Dione. Sie wegens deese naam, 1 D. 135 pag.*
8. 't Vis eeten) *Van welke ontbondinge ook is gesproken, 2 D. 94 en weder 411 pag.*

## THIENDE HOOFDSTUK.

*De Dood en Vergoodinge van koning Romulus.*

**D**e volgende dag heeft geen roode letter. Maar den  
1 XVIII<sup>de</sup> FEBRUARIJ is de feest-dag van Quirijn, te  
2 voore Romulus genaamt: of, om dat d'oude Sabijnen een  
pick *Cwis* noemden, want na 't geweer is dien strijdbaren

held, vergodet sijnde, God Quirijn genoemt, of om dat  
de Quiriten haren naam den Koning alleen op droegen,  
en die van Romeinen aan namen: of, om dat hij de Cure-  
ten [Sabijnen] met de Romeinen in een sinolt. Want, na  
dat

1. Quiryn) *Van deese bennaaminge is gesproken, 1 D. 125 pag. en 2 D. 406 pag. Doch sijn we-  
sen ontmoet ons op een Geslachtpenning der Memmien, by Fulv. Ursinus, en Oudaan, 1 Taf. 6 Penn.  
en by self met die spiets gewapend, by den gemelden, 43 Taf. 10 Penn. welke naderhand in een boom  
veranderde; gelijk het u word verzoond, 2 D. 425 pag.*
2. Pick) *Weleer de koningen versprekende tot een rijksstaf, volgens Justinus, 43 B. 3 H. en derwe-  
gen het zinnebeeld van een koninglijk vermoogen; ja self godlijke, nademaal ook de godheden op de Ge-  
denkmunten daar mede sijn versten: gelijk wy aantekenden, 2 D. 269 pag. Alwaarom ook alleenlyk  
een spiets (te weeten van Juno) nevens een stoel geset, haar magt beteekend, by den selfden Oudaan,  
103 Taf. 8 Penn.*
3. Kureten) *Van de stad Kures en de Kureten is gesproken, 2 D. 404 pag.*

dat vader Mats zag, dat Rome volbout, en Romulus veel krijgen uitgevoert had, sprak hij Jupiter, de Roomfs magt staat nu gegronvest, en heeft den dienst van mijn kroos niet meer van nooden. Geef nu vader sijn foon weder: schoon Remus, d'eene van beide, dood is, Romulus, die ik nog overig heb, sal mij voor beide verftrekken. Gij beloofde mij, dar'er een fou wesen, die ik ten hemel opnemen soude: nu hou Jupiter sijn woord. Dit bewilligde hem Jupiter, en deed, met sijn knik, den geheelen hemel-kloop op Atlas fchouders daveren. Daar is een plaats, van oudsgenaamt t' Moeras van Capra, alwaar gij, Romulus, doen bijgeval u volk op de monftering krijgs-ordre voor-fchreeft, als den hemel met wolken betrok, en een swaerem slag-tegen neergudfde. Hier op volgden donder-flagen, en den hemel borst op van 't blikfemen. 'T volk sloof weg, en den Koning Romulus wiert met vaders gefpan ten hemel ingehaald. De burgerij was vol rou, den Raad t'onregt verdagt van Konings-

moord, welk quaat vermoede misffchen niet had uitgewoet geworden. Maar Julius Proculus quam nomaals van Alba, bij manefchijn, sonder fakkel. Als wanneer de hegge op sijn linker-hand fchielijk begon te fchudden, hij te rug fprong, sijn haar te berge rees, en dogt dat hem, midden op de weg, verffcheen Romulus, in een fchoon poffluir, grooter als een mens, in een Koninglijke ftatij-taardaard, en fprak: verbiet de Quiriten 't fchreien, op dat sijn mij Godheid met hun tranen niet hoonen. Dat sijn mij reuk offeren, en, in een nieuwe God Quirijn veranderd, kerk-pligrig dienen, fig offenkend in de konften der voor-vadren, en krijfs handel. Na 't geven van dien laft verdween hij uit 't gefigt in dunne lugt. Proculus vergaart den Raad, en verhaalt wat hem Romulus belaft had. Mentigt Quirijn een tempel, verzoemde den heuvel Quirinaal, en de vaste vier-dagen, die tot sijn gedagtenis jaatlijks verhaalt werden, 't feest Quirinaal.

4. Remus) *Van welke*, 3 D. 54 pag. en van wiens omkomen beneden sal gefproken worden.

5. Atlas) *Van wolken berg*, 1 D. 43 pag. en weder, 2 D. 117 pag. benevens sijn afbeelding.

6. Moeras) *Beter overgezet*. VALENTYN, de Geitepoel; *aangefien de Nederlander, tuffchen een poel en een moeras groot onderscheid is maakende; sijnde dit laatste by hem wel een vlak aardryk, doch nat, brockig, veemg, en darieachtig. Sie van 't moerasfifg aardryk*, 2 D. 416 pag.

Voorts was dit Geitepoeltje (naderhand opgedroogd, en de grond betimmerd) buiten de stad in het dal tuffen den Kapitolijnsfen en Palatijnsfen heuvel; van welken ook al is gefproken, 2 D. 405 pag.

7. Gefpan) *By het Dichterdom word de Goden, wegens hunne fnelheid in het verffchijnen, doorgaans een wagen toegevoegd. Soo fpreken van de*

1. Zonnwagen, Ovidius, boven, 2 D. 37 pag.

2. Wagen van de Maan, of Luna, dat is Diana; Prudentius, enz. aangetoogen, 1 D. 55 pag.

3. Wagen van Mars, Ovidius, 15 B. der Herschep. by ons, 2 D. 405 pag. behalven Statius, 8 B. van den Theb. Homerus, 5 B. van den Il.

En soo vervolgsen, van de verdere Planeeten en dwaalfsterren, deselfde een andere. Siet het aangestekende, 1 D. 156 pag.

8. Koningsmoord) *Van het opvoeren van koning Romulus fprak men*, 2 D. 405 pag. *Doch de Gefchicht-fchryvers melden, met meer waarffchijnlijkheid, dat de geeete Raad, sijn onverftetlijke strafheid haatende, in den tempel van Vulkan hem hebben overrompeld, gedood, en soo van een gefcheurd, dat vanden geheelen Romulus niets te vinden is geweest. Siet Plutarchus, in Romul. Dionysf. de Halykarn. 2 B. 57 H. Livius, 1 B. 16 H. en Florus, 1 B. 1 H.*

9. Julius Proculus) *Sie dit beufelpraatje by de vier reeds gemelde Schryverren. Van de stad Alba is gefproken*, 2 D. 396 pag.

10. Fakkel) *Anders gemeenlijk des nachts in het reifen gebruikt; volgens het aangestekende*, 2 D. 27 pag.

11. Staatsiettaardaard) *Geheeten trabea; van welk gewaad*, 2 D. 406 pag.

12. Reukwerken) *Sie vanden wyrook en andere reukwerken, den Bladwyfer.*

13. Tempel) *Van koning Numa gesteld op den Quirinaalfen (eerft Agonaalfen) heuvel. Siet den bovengenoemden Plutarchus, Livius, enz. behalven Martialis, 10 B. 48 H. Doch van den Quirinaalfen heuvel*, 2 D. 406 pag.

Voorts was op den felfven heuvel een andere tempel van Quirinus, ingewijd in het jaar 460, door Luc. Papir. Cursor. Livius, 10 B. 46 H. ontrent de Groote Merkt, op de Heilige Weg; wiens bouwvalfifg overschot, eenigfins vernieuwd, beden de Heiligen Kosmus en Damianus, door Paus Felix de Vierde, is toegevoegd. Siet deselfve tweevoulig afgebeeld by meergenoemde Donatus, Oud Rom. 3 B. 4 H.

## ELFSTE HOOFDSTUK.

*De Vierdag der Dwaafen, of het Bakkers-feest.*

**B**egrijp nu waarom de selven dag ook genoemt wert 't Sotten-feest; d'oorzaak te weten is wel gering, maar evenwel dienstig. In oude tijden had 't land geen ervaren bouwers, want den oorlog gaf de slukke borsten de handen vol werks. Daar was doen meer eer met den degen als met de ploeg te bejagen. D'onga-gelagen akker leverde sijn Heer weinig vrugten uit. Evenwel saaiden sijn maaiden sij koozn, offerende van deselve d'eerstelingen aan Ceres. Daar na, door ervarenheid beter beraaden, roostenfe 't koozn-werk op 't vuir; maar haalden, door haar onverstandig rooifen, veel straffen op den

hals. Want dan haalden sij eens, in plaats 'van koozn-gebak, een hoop gruifige as uit den oven, dan raakten de huten door 't oven-vuir aan brand. Hierom maakten sij een oven-godin, dien d'akker-lieden heuglijck diende, eubaden datse 't koozn gebak maait rooifen wilde. Nu segt der Gilden Overman, volgens 't oud formulier, 't volk aan, wanneer 't oven-feest sal wesen, en stelt geen vast feest. Dan wert op de mart, die rondom met gilde schilden is behangen, ijder gild met feker merk geteekent; maar 't fonte graau, dat sijn kavel niet en kent, offert 's avonts als 'er ander maal geoffert wert

1. Sotten feest) *Van welke ook geschreeven hebben* Plutarchus, in de 89 der Roomse Vraag. en Feestus, in het Woordeb.

2. Eerstelingen) *Van de primitiae, ieder saak sijn gesette godheid toegevoegd, schreeven wy.* 2 D. 290 pag.

3. Roostenfe) *Van het koozn, en het rooifen van het selve, is omstandelijk gesproken,* 1 D. 186 pag. en 2 D. 283 pag.

4. Overman) *Eerst uit den Raad, en naderhand ook uit de Gemeente gekooften.* Livius, 27 B. 8 H. behalven Dionysius, en andere.

*Voorts waaren de curiae, rosten en kavelen van het gemeene volk, nu meerder en dan minder in getalle; van welke een ieder was toegevoegd een bysondere curia, gildekamer of spreekhuys, om by een te komen, tot de comitia curiata.* Gellius, 15 B. 27 H. *Van de curia is ook boven gesproken,* 1 D. 251 pag. *Dochste van de curiones en curiata comitia,* Rupertus, ad Pompon. encheir. Gruchius en Merula, de Comitibus; behalven Rosinus, Kippingius, enz.

5. Gildenschilden) *Op deselve wijze als bedden, wierden aan de merken, ontrent tempelen en galleyen, aan de pilaren of muuraangien vast gehecht en ren roon gesteld, al wat de gemeente noodig was te weeten; bestaande het selve of in Westen, of in Kundigingen, Verboden, Indaangingen, enz. alleenlijk dat men nu dat op papier steld, en door bedienden aanplakt, het gemeen als toen op kopere borden sneed, en dee vast nagelen.* Cicero, aan Attik. 14 B. 12 Br. nevens Virgilius en Tacitus; aangezoogen, 2 D. 8 pag.

## TWAALFDE HOOFDSTUK.

*Soen-offers aan de Sieltjes der overledene.*

**H**ier op volgt ook 't graf-offer-feest, voor de zielen der verstorvene, en om geringe offerhande op de lijkstapels brengen. Weinig vereiffen d'onder-aartse geesten, die laten sig met God-vrugtigheid in plaats van kostlijcke offer-handen pajen. De hel-goden sijn niet gierig. Sij vernoege'n sig, als 't graf met kransjens behangen, met meel en sout dun bespooit, met brood sopjengeu, in suiverte wijn geweekt, en lossie violen vereert is. Drenget dit

1. Lijkstapels) *In het Latijn pyra. Siet het onderscheid van rogus, pyra, en bustum,* 1 D. 148 pag.

2. Helgoden) *Het Latijn noemt de riviere Styx; van wien,* 1 D. 220 pag.

3. Meel en Sout) *Van het geofferde ontrent de graven, siet 2 D. 180 pag. doch ook, Propertius,*

dit soen offer te groef op de gefarkte graf-wegen, kostlijker offer kan niet schaden, maar hier door konnen de geesten gepaait werden. Vorgt hier bij u gewoontlike gebeden, na eis van saken, en set u nagt-fakkels uit de hand. Dit geest-offer bragt Eneas, een bequaam invoerder van Gods-dienst, aldereerst in Latium Hij offerde de vader Anchises geest een jaarlijks graf-offer, en leerde de Latijnen dien God-vrugtigen dienst. Maar, aangezien wel eer 't volk een langwijligen oorlog had uit te voeren, is 't ziel-offer na gelaten. Dit bleef niet ongestraft. Want men segt, dat om die versloffing, de graven buiten Rome begoften te leven. Ik kan 't voorwaar niet wel aan nemen: men wil dat de geesten der vaderen, bij nagt uit de graven gekomen, hun beklag deden, en dat de schim-

men over straat, en door 't land van Latium, in rou en vuj-gewaar swervende, huilden. Daat na wiert 't graf offer weder hervat, en daat door een eind gemaakt van 't ijslijk voorfpoek, en 't werven der geesten. Terwijl dese offerhande wert gedaan, sult gij u wagten van 't trouwen, jonge weduwen, en wagten tot op reine dagen. In-gelijks sult gij jonge deerns, die reets u malle moeder huwbaar schijnt, 't hoofd en lok met geen krolpriem op quikken. Eius, Hymen [Bruijlofs-God] u trou fakkels op dien treur-dag, want in de natre graven nu droevige fakkels branden. Dat ook de Goden in haare tempelen weiden op-gelooten, d' autars fonder reuk-offer, en vuurloos blijven. Want nu swaars de geesten der be-grave lighamen, hengelen om de graven, en versliden sig van

Virgilius en Prudentius, by Henr. Kippingius, 4 B. 6 H. sijner Oudh. Kirchmannus, van de Be-grav.

4. Gepaaid ) *Ja semwijten met lekkere gerechten en volle maaltijden: hoewel de bloedvrienden en genoodde gasten daar beter af voeren, als wel de bedrukte sieljes. Van de spijs, ontrent de graven genuttig, schrijven Homerus, 11 B. van de Dool. Tertullianus, van de Verryf. 1 H. Cicero, in de Red. voor Flakk. Spreekende van Katilinaas grafstede; behalven Lucianus, Feltus, enz.*

*Merk echter aan een onderscheid, tussen de gerechten, de zielejes voorgeset, en de maaltijden, die de vrienden bielden, na dat de gemelde zielejes haare genoeven hadden gehad; te weeten, of self op den dag van den Uitvaard. Apulejus, in Florid. Varro, in Melcagr. of op den negenden dag na deselve. Tacitus, 6 Jaarb. 5 H. spreekende van Kotta Messalinus. Plautus, in de Pot, 2 Bedr. 4 Ton.*

*Wat deese gewoonte aangaat, die is (gelijk de meeste van die soort) noch heden geensinus afgekeurd. Siet slechts, ren platten lande by de boeren, bysonder ontrent Groningen, den welgestoffeerden vutigt, of, in de steden het rijkelyke doodmaal.*

5. Eneas ) *Siet sijn lykoffers by Virgilius, in het 5 B. van den En.*

6. Latium ) *Het Latijn maakt gewagh van koningh Latinus. Van deesen spraaken wy, 2 D. 389 pag.*

7. Anchises ) *Van welken, 1 D. 37 pag.*

8. Buiten Rome ) *De grasssteden stonden, bysonderlyk by de Romeinen, langs de weegen, buiten de stads muiren; volgens het aangeteekende, 2 D. 214 pag.*

9. Trouwen ) *In het Latijn word gesproken van pinea tæda, een toorts van pijnbeud. Siet 1 D. 27 pag.*

10. Krolpriem ) *Het was geen naald of priemtejen, om lokjes te maken of haare te krullen, mijn lieve VALENTYN; maar een geberle spiets, die, na dat sy op een lijk van een neergevelde schermer bad gestaan, plechtlyk wierd gestooken op het voorhoofd, tusschen de hairlokken van de bruid. Feltus, in het Woordeb. Plutarchus, in de 87 der Roomse Vraag.*

*Wegens deese spiets word Juno, woogdesse en beschuister van het huwelyk, geheeten Quiris; houdende een spiets in de hand op de keiserlyke Geldmunten; gelijk al is aangeteekend, 1 D. 15 pag.*

11. Hymen ) *Van welke, 1 D. 7 pag.*

12. Fakkels ) *Van de bruijlofstooffen spraaken wy, 1 D. 27 pag. en van de lyketoortsen, 1 D. 28 pag.*

13. Opgeslooten ) *Op dat het dootse en treurige in het verby gaan niet gesien of aangemerkt sou worden.*

*Soo was de flamen Dialis, of Priester van Jupiter ook gehouden; of ter sijden te gaan, of sich met een slijp van hun kleed te bedekken, wanneer een lijk ben tegen quam, voor al, naar geen roufsluit te luisstern. Feltus, in sijn Woordeb. veel min in een busy te treden, alwaar iemand lag gekist. Gellius, 10 B. 15 H.*

14. Autars ) *Van welke, 1 D. 68 pag.*

van de voor-gedifte spijs. Dit gebod fult gij evenwel niet langer na komen, als elf dagen van deze maand, even foo veel dagen als mijn vaartzen voeten hebben. Defen

dag noemdenfe zelf offer-dag, om dat'er dan zelf offer in de graven gebracht wert.

15. Ziel-offerdag) *In het Latijn jufta geheeten, om dat men wettelijk, en met recht, dit offer uitvoerd; ter eeren van die geene, welke, in het leven fynde, ons hebben wel gedaan.* Cicero, van de Wett. 2 B. 17 en 22 H. Livius, 1 B. 10 H. Kurtius, 4 B. 12 H. behalven Plinius, en meer andere.

## DER THIENDE HOOFDSTUK.

*Het Swijgers feesf.*

**D**at's de lefte zelf-foen-dag. Dan fiet gij ook een rimp-  
1 Digebes, onder 't gros van deerns luttende, offerhand-  
2 de doen aan de swijg-godin, maar die zelfs niet wel swijgen  
3 kanten met drie vingren drie wierook kortls leggen aan een  
4 hooldie dat klein muisjen tot fijn heimlijke uitwijkgroef.  
5 Dan hafpelt fij beprevelden drom op een bruinen hafpel, en  
6 wenfelt feven zwarte boonen in de mond om. Dan fnerkt  
7 fij op 't vuur een doods-hoofd, met pek befmeert, met  
8 kopere piemen gelasdeert, en munt bedriegt, en giet'er  
9 wijn op. 'T overfchot van de wijn lapt fij, of haar ge-

felſchap, maar fij meet, in de fpeetjens: en zegt, op  
'r ſcheiden, vol en fat, nu hebben wij de vijandige ou  
bitſe lafter-tongen gefnoert. Sijt gij graag om te weten  
wat de swijg-godin voor een is, foo leer 't geen ik uit  
de hand van griffvaders dien aangaande ontſing: Jupiter,  
geweldig op Jutuma verflinger zijnde, leed veel, dat  
foo grooten God niet had hooren te lijden. Want dan  
ſchool fij eens in 't bos onder den hafelaar, dan in de beeken  
van de Nimfen haare fulters. Waaron hij al de vlied-maag-  
den van Latium deed vergaderen, en onder 't gros deſe  
taal

1. Bes) *Welke byſonderlijk het wikkē, waarſeggen en toveren word toegevoegd; te meer, indien haare magere tronien met allerhande ploojen en rimpelen fijn afſchuwlyk.* Sie 1 D. 235 en 278 pag.

2. Swyggodin) *Angerona mede by de Romeinen genoemd, wiens beeld de mond had verſegeld of toegebonden.* Makrobius, Saturn. 1 B. 10 H. en 3 B. 9 H. Plinius, Nat. 3 B. 5 H. *om dezelfde wyſe byna als Harpokrates; die, by de Egiptenaaren, met de vinger ſijne lippen houd geflooten.* Van deefe ſprakē wy, 1 D. 193 pag. en 2 D. 269 pag.

3. Drie vingeren) *Dat men het wyrook, niet met de volle vuuyf, maar met de vingeren uit den acerra nam, beweefen wy,* 1 D. 68 pag.

4. Drom) *In het Latijn licia; van welke, gelijk mede de rhombus,* 1 D. 127 pag.

5. Boonen) *Onder het toveren ook gebefigd.* Petronius, in het Berifpſchr. Lucianus, in het B. van het Lang Lev.

*Om dat fy eenigſins behoorden tot de dooden, en in de doodmaalen wierden opgefet. Alwaarom ook Jupyns offerpaap deſelwe niet mogt noemen, veel minder aanraaken.* Varro, by Plinius, 18 E. 12 H. Feftus, in het Woordēb. *Behalven dat de Pythagorſſen geloofden de zielſes ſich in deſelwe te verbergen.* Plinius, in het aangetoogen H. vol aanmerkelykheden.

6. Priem) *Van deefe gruwſaame bygeloofigheid is geſproken,* 1 D. 29 pag.

7. Munt) *Hier riyft weder een ſelle ſtrijd onder de geleerde Lettergeiffers over het woord mentha, munte, niet onbekend onder de tuyngewaffen. Maar dit word uit fyn plaats gebovſt van Nik. Heinſius, die daar voor ſet, mēna; ſeker wyſe, dat men, op de wyſe van anchoves, gewoon was in te ſouten. Hy behelpt ſich met Athenēus, Homerus, Euſtathius, Laktantius, en Arnobius. Wat ſal ik ſeggen? om de rimpigheid van deefe menſſen niet op mijn dak te krygen, foo wil ik liever vertaalen: en braad het hoofd van een anchoves, met pik aan een naald gehecht, op een langſaam vuur. Ik ſegge langſaam, om dat gemelde Heinſius voor mēna bykans had durven lento ſetten.*

8. Lapt fy) *Gelyk men het veel drinken gemeenlyk, by de Dichters, de beſjes voor een gebreklykheid is toerekenende.* Plautus, in Kurkul. 1 Bedr. 1 en 2 Ton. en Terentius, in Andr. 1 Bedr. 4 Ton.

9. Juturna) *Van welke vlietmaagd,* 2 B. 107 pag.

10. Lyden) *Die gewoon was, ſonder veel arbeid of moeite, een jonge meid te overweldigen. Siet een liyft van onſterde vrouly in den Bladwyfer, by de naam van Jupiter.*

taalvoerde : u fustet is haar zelfs in de weeg , en schuwte sig met det Goden God te vermengen , daar haar heil aan hangt. Overlegt eens hoe ze one beide dienft mogt doen : want , als ik mijn toom loofte lust mag boeten , sal u (suster wel beloont aan 't beste eind blijven. Keet gij haar , als se mij ontvlugten wil , op de kant van u vlieten , op dat se mij niet onduikle. Dus sprak hij , en al de  
 11 Tyber vlied-magden en Nimfen van de Anio bestemden  
 12 sijn verloock. Juist was'er een vlied-magd, Lara ge-  
 13 naamt , en van ouds Lalara , een naam die haar gebrek uir-  
 drukte. Dikwijl seide haar vader Almo : dogter , snoet de mond : maar ze kost niet fwigen. Dit staal was soo haast niet gekomen aan 't meir van haar suster Juturna , of seide : schuil onder water , stijg niet op u oevers : en verhaalde haar wat Jupiter ter vergadering had voor-ge-

stelt. Hiet en bovenschoorfe na Juno , en diende haar aan , uit mewaardigheid van gehoonde vrouwen eer , dat haar man met de vlied magd Juturna sogt te sluiken. Hierom twol Jupiter om de kop , rukte haar de lange tong uit de mond , en gaf Mercurius dese last : breng dit staal na de jammer-poel , dat 's een woonplaats daar de stommen hooren. Een Nimf false sijn , maar een helle Nimf. Jupijns last wert agtervolgt , sij streven gesamentlijk na 't jammer woud , en men segt dat Mercurius haar leids man sugt op 't lam kreeg. Hij maakt de minen om haar te verkrigten : sij bad gena met de troonij in plaats van woorden , en poogde te vergeefs tongeloos taal te slaan. Hier van wiert 't schaap swanger , en baarde tweelingen , genaamt Lares , die de kruiswegen straten , en de stad , altijd bewaken.

11. Anio) *Wat doet hier den Anio, VALENTYN? in het Latijn leestmen: Ilia, tui thalami; het geen alleenlyk op den Tyber siet, waar mede Ilia was getrouwd, sedert haar verdrinken. Dogh siet het aangeteekende, 1 D. 178 pag.*

12. Lara) *Of Lalara, bekend by Laktantius, 1 B. 20 H. behalven Varro, enz.*

13. Almo) *Van welke rivier (buiten Rome, uit een poel sijn oorsprong neemende, niet verre van S. Paulus kerk) 2 D. 385 pag.*

14. Mercurius) *Wiens last onder andere was de Zieltjes, of naar boven by de hemellieden, of ook na beneden by de onderaardsse, te brengen. Van het eerste hebben wy een voorbeeld, in Psyche; volgens Apulejus, in het 6 B. van sijn Herichepp. en van het tweede, in de vrijers van Penelope; volgens Homerus, in het 24 B. van den Doorl.*

*Behalven dat by ook, by de onderaardsse, allerhande boodschappen moest beschikken. Siet Klaudianus, in het 1 D. der Schaak, behalven het 57 en 59 Marmer, by meergenoemde P. S. Bartolus.*

15. Lares) *Van welke, 1 D. 277 pag.*

## VEERTHIENDE HOOFDSTUK.

### Van het Vriendemaal.

Den volgenden dag [XIX. FEBRUARIJ] wiert van ouds 't focn-seeft ('t vriende seeft) genoemd, als wanneer alle bloed-erwanten van een gellag bij malkanderen vergaften. Ongetwijffelt om datse haar vemaak-  
 1 ten, na 't zelf-offeren der verstorvene vrienden, aan-  
 stonts, die nog in 't leven waren, bij malkanderen te sien, en een nieuwe gellag-boom te maken, om te weten hoe na d'een d'andere bestont. Op dit seeft verschijn geen schen-brok : geen broeder pest, geen beulin van haar eigen kroos, geen soon, wien sijn vader te lang leeft, die

1. Sielofferen) *Het silicernium, aan het graf gehouden; van welke, 3 D. 188 pag.*

2. Feest) *Waar op alle haat en nijd, wrok en gramschap, onder de vrienden wierd afgelegd, en ieder met malkanderen verfoend. Van welke maaltijden (noch heden in sommige landstreeken van Nederland gebruikelijk) Valer. Maximus, 2 B. 1 H. 8 Voorb.*

3. Broederpest) *Gelijk Etheokles; van welke, 2 D. 261 pag. of Atreus; van welke, 1 D. 39 pag. of Perfeus, schelmachtig sijn broeder Demetrius beschuldigende, en soo ter dood brengende. Siet Livius, 40 B. 8 H. behalven het aangeteekende, 2 D. 11 pag. alwaar ook van Kain en Abel gedacht word, onlangs soo treffelyk in een Godgeleerd Oeffenschrift tentoon gesteld, van ook bovengemelde Hoogvoelefer binnen Bremen, de Heer SNAEBELIUS.*

4. Beulin) *Niet alleen, gelyk Medea; van welke, 1 D. 64 pag. maar ook Laodice, koninginne van Kappadocie. Justinus, 37 B. 1 H.*

5. Soon) *Siet eenige vadermoorders opgeteld, 2 D. 12 pag.*



6, 7 die moeders jaren kerst, geen stief-moer die haar stief-kind vijandig verhaspelt. Hier verschijn geen  
 8 Tantalus gellagt, geen Medea's werga, geen Ino, die d'akker-lieden geseugt saad gaf, geen Filomela, geen Frohne nog Tereus, die dese beide sel verongelijkt, nog eenig mens, die sig door siehtestukken soekt te verrijken. Offer, gij vromen, u gellag-goden reuk-werk. Men segt dat infonderheid op dien  
 9, 10 dag d'eendragt-godin haar genade verleent. Eet en

weest vrolijk met malkanderen, van de kost die te eeren van 't bloed-geselschap in zarde schootelen geurig wert op-gedist. Als nu de vogrige nagt d'oogen sal belolderen, grijpt dan voor 't vonding gebed volle nappen in de vuist, en drinkt op u onderlinge gesontheid, op 't lang leven van de lofsijke Caesar, vader des vader-lands, en toeft malkander vriendlijk met een broederlijken dronk.

6. Moeders) *Gelyk, onder de Grieken, de koning Antipater; doorstootende sijn moeder Thessalonice, Justinus; 16 B. 1 H. of, onder de Romeinen, de keiser Nero; doende Agrippina dooden. Tacitus, 14 Jaarb. 8 H.*

7. Stiefmoer) *Het Latijn spreekt van een focrus; is dat by u geen schoonmoeder, VALENTYN?*

8. Tantalus gellacht) *Sie van Atreus, Medea, Ino, Filomela, Prokne en Tereus, den Bladwyser.*

9. Eendragt-godin) *Van welke boven, 3 D. 168 pag.*

10. Eet) *Het Latijn segt in sijn omschryvinge, incincti Lares; nademaal sy worden afgebeeld, met het velletje van een bond omgord. Perseus, 5 Berisfd. Plutarchus, in de 51 der Roomse Vraag.*

11. Vader des vaderlands) *Van deesen titel is gesproken, 3 D. 21 pag. Doch wat het drinken op iemands gezondheid aangaaft, dat is een seer oude gewoonte; te vinden by Plautus, in Stich. 5 Bedr. 4 Ton. Askonius, over de 3 Verrin. van Cicero, enz. byzonderlijk met soo vele glazen als de naam van een geliefde, wiens welvaard men sal drinken, lesteren begrijpt. Siet het aangeteekende, beneden.*

## VYFTIENDE HOOFDSTUK.

### *Het Feest van den Grens-god.*

1 **A**ls die nagt voor-bij is, [XX. FEBRUARI] moet  
 2 God Terminus, die de landerijen scheid, na gewoonte  
 3 te gevirt werden. Grens god, 't sij dat gij een steen, of  
 4 een staak in 't land gheid sijt, gij droegtal van ouds de naam  
 5 van een God. Gij wert van twee land-beeren wederzijds be-  
 6 kranst, wederzijds met een bloem-krans, wederzijds met  
 7 een offer-koek verteert. Op de land-scheiding wert een au-  
 8 taar opgerigt, waar op de boerin in een consoort-scherf vuur  
 9 brengt, dat sij van haar laau haardtjen op schepte. Den ou-

den boer houwt hout, slookt een hoogen stapel, en wringe  
 meijen om't autaar in de harde grond. Dan helpt hij 't vuur  
 met drooge basten aan brand. Hier bij staat de jonge met  
 een wijde ben met d'offer-gaven. Waar uit alshij drie-  
 werf koomt op 't autaar-vuur geworpen heeft; zeikt  
 hem sijn klein dogterje reepens honig-raten toe, an-  
 deren dragen de wijnt van ijder wert een weinig in 't vuur  
 gesmeten. Om den autaar staat een ring'volks, God-vrug-  
 tig en met aandagt toelustende. Daar na wert de ge-  
 mene

1. Grensgod) *Van deese spraaken wy mede, 2 D. 10 pag. doch ik sie hem afgebeeld op twee Pennin; gen, by Oudaan, 41 Taf. 4 en 5 Penn.*

*Voorts was hem, door koning Numa een kapellerje gesicht, op den Kapitolijnssen heuvel; waar van hy ook niet heeft willen wijken, toen koning Tarquyn andere goden dede opruimen, om bequaame plaats te hebben tot den grondslag van den Kapitolijnssen tempel. Dionyf. de Halycarn. 3 B. 92 H. Florus, 1 B. 7 H. Festus, enz.*

2. Offerkoek) *Want op het feest van den Grensgod wierd in de eerste tijden geen dier geofferd, en geen bloed gestort; om dat by quansius een vredemaaker is, en tusschen twee gebuiren een suivere, en met geen doodslag besmette, vriendschap onderhoud. Plutarchus, in de 15 der Roomse Vraag. en in het lev. van Numa. Dionyf. de Halikarn. 2 B. 76 H.*

*Sie van den offerkoek den Bladwyser.*

3. Outaar) *Merk aan dat het offer aan den Terminus, was, of bysonder, alleenlijk de landjonkers en boeren onder malkander vaakende; of algemeen, geschiedende, uit last der overigheid, door het gebete land-schap. Sie Plutarchus, in het lev. van Numa.*

meene Grens-God besprengt met 't bloed van een geslagt lam, en hij hour signiet kwalijk, al wert hem een sui-  
 4 gende bigge op geooffert. Dan vergaderen d'eenvoudige  
 5 dorplingen, houden kerk-mis, en quelen ter eeren van  
 6 den heiligen Grens-God. Gij scheid volkeren, steden, en  
 zijkten: alle linden leggen sonder u over hoop. Gij sijt niet  
 eersufig, laat u door geen goud d'oogen uitteken, maar  
 blijft overtrou in u toevertroude akker-scheiding. Had gij  
 7 voor desen 't laud Thyrenis gefchift; ten had geen drie  
 8 honderd koppen gekoft: nog Othryades, onder sijn ge-  
 sneuvelt kops begraven geweest. Of hoe veel bloeds storte  
 9 hij voor 't vader-land! Hoe droegt gij u doe 't nieu kapitool  
 voor Jupiter gefigt wiend? soodanig dat al d'andere Goden  
 voor Jupiter plaats ruimden, en d'autoars van den berg  
 Tarpetus lieten verplaatfen, maar Terminus (na 't feggen  
 10 der ouden) post, en nevas Jupiter plaats hiet in den nieu-  
 wen tempel. Nog heden heeft sijn kerk-dak een klein  
 gaasje, op dat hij nietsboven 'thoofd fou sijn, als 'tge-  
 11 stante. Na dien tijd heeft u, Grens-God; 't ligt verhuilen  
 niet vrij getaan, en moette ter plaatsdaar u post was, pal  
 12 blijven staan. Wagt u d'angtenfende buirjets in te wil-  
 ligen, om niet te schijnen, meussen meer in te volgen als  
 Jupiter. Is 't dat gij of met de ploeg verweekt, of met  
 d'egge op 't lijf getooren wert, soo schreeut, en segt, dit  
 13 is u, dat u land. Daar loopt een weg na 't land van Lotte-  
 14 re, dat Enes wel eer verfogte te beheersen, op dien weg  
 wert u ter eeren; Grens-God, ontrent de selds mijl steen  
 15 [ses mijlen van Rome] slegt offer van schapen gedaan.  
 Andere volken hebben haar gefette stads en rijkts fcheits-  
 palen; maar Rome en den ganften aard-bodem hebben  
 een en d'efelve grenfen.

4. Laim) *Soo fchrijft ook Plutarchus, in het gemelde lev. van Numa, dat men naderhand heeft geflacht-offerd, schoon men te voeren, volgens het gebod van desen koning, geen bloed stortede. Dus fpreekt men ook van een lam, op de Terminalia geflacht; Horatius, 2 Toefang.*

5. Bigge) *Van dit offerbeest fprakn wy, 1 D. 192 pag.*

6. Kerkmis) *Enf houden maaltijden; te weeten na het offeren, gelijk wy gefegt hebben, 1 D. 165 pag.*

7. Thyreatis) *Thyre was een landfreet in Peloponnesus; behoorende onder Argos; doch welke van de Spartaans werd befeeten. Hier uit vees gefchil, wat raad? om grooter bloedftoringen voor te komen, verroegmen, dat 300 mannen van ieder zijde fouden gefonden worden, om met het ftaal desen twiif te bepleiten. Dus komen deefe faamen, worden handgemeen, en vechten met fulk een verwoedheid, dat van de Argyvers alleenlijk twee levend bleeven, en van de Spartaans niemand als hun hoofd, Othryades; die, waanende gefchonden te sijn, om dat hy, voor het Vaderland mede niet was gefneuvelde, tuffen de dooden fich felven doorftak. Thucydides, 5 B. Val. Maximus, 3 B. 2 H. 4 Voorb. Plutarchus, in Laonic.*

8. Othryades) *Welke, na dapper gevochten te hebben, fich felve, soo gefegt is, doorftak; doch ook met sijn eigen bloed fchreef op een fchild, gelijk een zegeteeken, onder de vyandlijke wapenen gefield: Ix won. Herodotus, 1 B. 82 H. Strabo, 8 lib. Seneca, 2 Suafor. Florus, 2 B. 2 H. hoe wel deefe, door een onverschoonlijk wangeheugen, aldaar Leonidas voor Othryades is neemende.*

9. Kapitool) *Volgens een gedaane kerkbelofse, aangevangen van koning Tarquinius Prifcus; volrokken en ingewijd van koning Tarquinius Superbus, of de Trofse. Livius, 1 B. 55 H. Florus, 1 B. 7 H. Van deefe hooftkerk is ook gefprooken, 1 D. 251 pag. en 3 D. 8 en 133 pag.*

10. Post) *Gelijk wy boven verhaald hebben, 3 D. 191 pag.*

11. Gaasje) *So maakt men al het geen, ter gode dienst, op een geblikfemde grond gebond word, boven open; volgens Vitruvius, Architect. 2 B. 2 H.*

12. Ter plaatfe) *Aangefen het ook, met fwaare bedreigingen, is verboden den grenspaal te begraven en te verbergen; of elders te verplaatfen. Siet de Rechtsgeleerde, en hun soo genoemd Corpus Juris.*

13. Lorette) *Geensins VALENTYN; hier word gefprooken van het stedek Laurentum; van welke, 2 D. 386 pag.*

*Voorz ftep de Laurentijne of de Ardeatijne ftraat; uit de Appiffe, beneeden de felfde, en boven de Ofternse, van Rome tot aan het gemelde stedek: wiens afbeeldinge u fal voorkomen by Fabrettus, 3 B. van de Waterleid. gelijk mede by GRÆVIUS, in het 2 D. van sijn Thefaur. 1404 pag.*

14. Enes) *In het Latijn, dux Dardanius; sijnde de Trojaanen geheeten Dardanii, naar bunnen koning. Siet 1 D. 36 pag.*

15. Mylfteenen) *Van welke omftandelijk is gefprooken, 2 D. 62 pag.*

## SESTHIENDE HOOFDSTUK.

*Het overgeven van de stad Gabii. 't Beleg van Ardea. Het verkrachten van Lucretia; en het uitschrijven van Tarquijn den Trotsen.*

**N**u moet ik 't verdrieven des Konings verhaalen. Want den XIII. FEBRUARIJ daar na sijn naam kreeg. Tarquinius was de laatste Roomse Koning; een geweldenaar, maar ook een kloek soldaat. Dese veroverde eenige steden, roeide anderen uit, en won Gabii met schelms bedrog. Want de jongste van sijne drie soonen, een kenbare iuk van Superbus [Tarq. den trotsen] quam 's nagts over loopen onder 's vijands schildwagt. Die trok sluks van leer; maar hij seide: dood mij vrij, 'k ben weerloos: daar na verlangen mijn broeders en vader Tarquinius, die mij liet geesselen als een beul, (om dit met waarheid te konnen seggen, had hij sij lateng geesselen) 't was mane-schijn; men keek de jongeling onder d'oogen, itak 't staal op, en sag, na 't uit-trekken van sijn kleed, de roest-riemen op sijn rug. De Gabiers bewenen sijn ongeval, en bidden hem dat hij nevens haar den oorlog wilde helpen uit voeren: dit bewilligde dien vos de mannen, die op geen schelmerij verdragt waren. 'T opper-bewint bckomen hebbende, ont hij een vriend na sijn vader, om te onderstaen, op wat wijse hij de Gabiers best onder 't iuk der Romeinen soude brengen. Agter 't hof was een eierlijke bloem-tuin, daar midden door een ruis-beekje vliete. Hier las Tarquinius den geheimen brief van sijn soon, en gispte, in 't bij sijn van de bode, met een takje de lelij-knoppen af. Als de bode weer gekomen was, en verhaalde hoe Tarquinius de lelijen van de stelen sloeg, sprak de soon: 'k weet nu al wat vader seggen wil. Hier op liet hij aanstonds d'Overheid van Gabii om hals brengen, die, van haar Magistraat ontbloot, de Romeinen wient over gegeven. Siether, een hals gefigt, een slang kroop midden uit 't aalzar, en snapte, na dat 't offer-vuur was uit geblust, 't offer-gewij op. Febus onder andere dingen na d'oorzaak gevraagt, gaf dit antwoord: die eerst sijn moeder kust sal heesfen. D' andere afgesauten niet verstaende den inhoud van de Gods-spraak, liepen gefwint om haar moeder te kussen. Maar Brutus, een wijse gek-na-aaper, om u vervloekte lagen, Tarquinius, 7

1. Tarquinius) Toegenaamd de Trotsen, soone (volgens Livius) van koning Priscus, vroude Tullia, de dochter van koning Serv. Tullius; door wiens staat sucht hy opgeset sijnde, sijn schoona vader deede omkomen, en sich selven meester maakte van den ryks-saf. Voorts was by listig en dapper, bedryvende groote krijgsdaaden. Boude ook de prachtige tempel van den Kapitolijschen Juppiter. Eindelijk om reedenen (welke hier sullen verhaald worden) uit de troon gebonsf sijnde, verrok hy naar het zeeftedeke Kume; alwaar by staate loos stierf, in het jaar van Rome, 258; na dat hy in het jaar 244, uit Rome was gejaagd. Sie van sijn bedryven verder Livius, 1 lib. 49. en volg. H. Florus, 1 B. 7 H. Dionys. de Halykarn, 4 B. 48 H. behalven Viktor, Eutropius, enz.

Sijn beeld vertoond ons meergemelde BEGERUS, op een Gedenkmunt, in het 11 H. van sijn Syntagma, maar sijn dochter doen wy sien in onse GALLERYE, by het 8 H. 82 pag. of in de PICTUR A L O O. nevens het 40 H. 162 pag.

2. Gabii) Een voornaame stad der Volscen, in Latium, geboud van twee Siciliaanen, gebroeders. Solinus, 8 H. rentyden van Augustus, na de burgerlijke oorloogen meere deels verlaten en vervallen. Horatius, 1 B. 11 Br. Propertius, 4 B. 1 D. Lukanus, 7 B. behalven Dionys. de Halykarn. 4 B. enz.

3. Geesselen) Dit listig overgaan tot den vyand word ons ook van Livius verhaald, 1 B. 53 H.

4. Lelikhoppen) Livius en Dionys. de Halykarn. getuygen dat het maanbollen sijn geweest. Sie de eerste, 1 D. 54 H. en de tweede, 4 B. 63 H.

5. Slang) Het selve verhaald ook Livius, 1 B. 56 H. Voorts heeft men dit meermaalen by het offeren sien gebeuren; voornaamlyk by Virgilius, in het 5 B. van den En. sijnde de slang geweest somwylen een voorreeken van voorspoed, en geluk; gesondheid en welstand; en weder somwylen een sinnebeeld van vyaandschap, haat en oorlog; gelijk uit Artemidorus, Livius, Silius, Valer. Maximus, Plutarchus en Pausanias, genoegsaam kan aangeweesen worden; behalven dat men by Spanhemius, Patinus, en andere, op de Griekse en Latijns Gedenkenpenningen des selve dikmaals, om gemelde reedenen, vind afgebeeld.

6. Febus) Te Delfos, in Griekenland. Van deese godspraak is gesproken, 2 D. 419 pag.

7. Wyse gek-na-aaper) Dit verhaald mede Livius, in gemeld 1 B. 56 H. Op dergelyken wijse

te ontglippen, viel voor over, en kuste zijn moedert daarde, sig houdende of hij zijn voet stiet, en soo gevallen was.  
 9 Midlerwijle wiert den Romeinsten standaard voor Ardea geplant, en 't bleef lang belegerd. Terwijl 't stil stant van wapenen was, en den vijand geen veldslag wagen durft, speelden de soldaten in 't leger om tijd-korting. Tarquinius de jonge onthalt sijne kameraden met een heerlijke maaltijd, en, van deselve over tafel tot Koning gekooren, seide: terwijl wij hier, hengelende om 't zaai Ardea te vermeersteren, sonder slag te leveren verstrammen, en met geen satsoen kunnen op breken, om weder 't huis te komen: souden ook onse eegt genooten wel in haar pligt blijven, en wij haar soo ter harten gaan, als sij ons? Yder prees sijngaa, foodanig dat 't geselschap, in 't lo-

ven der wijven, na 't drinken van een roes lugt-hartig en snork-gek, tegen malkander op stoof. Collatines, die dien edele naam droeg na de stad Collatia, rees van tafel op, en sprak: geloof gees woorden, maar u oogten. Wij hebben de nagt tot onse wil: tijen wij te paard na Rome. Dese voorfelt keurense voor goet, toomen de rollen, en komen in de stad. Sij spoeden sig schielijk na 't hof, en vinden geen schild-wagt aan de hof poort. Daar vonden sij Sextus Tarquinius wijf, met een bloem-krans om den hals, 't nagie onder 't glasje door brengen. Daar van dsan snapten sij na Lucretia, die sat en spon en had een ben met wol voor 't bed staan. De dienst-maagden sponnen bij de lamp hare taaken, waer onder sij dees soctiaal voorde: rept, rept u volkje, 'k moet u Heer hoc

*veinsde David ook een dwaase uitsinnigheid, in het hof van koning Achis. Samuel, 1 B. 21 H. 13 vers.*

*Voorts komt het kussen voor niet alleen in minnaaryen, van welke soort, 1 D. 108 pag. maar ook in allerhande plichten van eerbiedigheid ontrent iemands oudren, vrienden en bekenden, meesters en beschermeeren: geschiedenis het kussen op de mond, de wangen, het voorhoofd, de handen, ja somwijlen ook de voeten. Siet (want de geheele verhandeling sou hier geen plaats konnen krijgen) Plutarchus, Tacitus, Suetonius, Aristenetus, Achill. Tatius, Apulejus, Gellius, Arrianus, Seneka, en Fedrus, en ontalijke andere; by de Gewoonte-schryvers, in de Verhand. van het kussen.*

8. Moeder) *In welken sin het aardrijk ook aller moeder is, 2 D. 23 en 47 pag.*

9. Ardea) *Welke stad van Tarquinius wierd belegerd, om dat sy de Roomfe ballingen hadde ontfangen, en met deselwe een saamenweeringe tegens Rome ingegaan. Livius, 1 B. 57 H.*

*Voorts word hier van een herboonde stad gesproken, nademaal wy deselwe hebben sien verbranden, ten tijde van Enas, 2 D. 349 pag.*

10. Speelden) *Tweeten speelen, soo van oeffeningen; loopen, worstelen, en geweer handelen: als van zijdverdrif, kaarten, dobbelen en schaakspeelen. Want wat het schaakspel aangaat, het selve is, in het beleg van Trooje, door Palamedes uitgevonden; en naderhand ook onder soldaaten door koning Pyrrhus ingevoerd, om in dit spel hen de krijgsoeffeningen aan te wijzen. Siet het aanteekende, 1 D. 231 pag.*

11. Kollatia) *Een Latijns stedeke; van Tarquijn de Trotsje vernieuwd, uir pemingten door de gemeente i'samen gebracht. Van deese plaats heeft Rome een poort, geheeten de Kollatijnsse. Servius, over het 6 B. van den En. Silius, 8 B. Strabo, 5 B. Plinius, 3 B. 5 H. Livius, 1 B. 37 en 57 H.*

12. Bloemkrans) *Selden wierd een vroolijke maaltijd aangesteld, waarin de gasten met kranssen en kroonen van bloemen en kruiden niet waaren opgeschikt. Siet het aanteekende, 1 D. 71 pag.*

13. Spon) *Van het wolspinnen en weeven der vrouwen, selvs van grooten staat, is gesproken, 2 D. 358 pag. gelijk vanden calathus of spinckorf, 1 D. 46 pag.*

14. Lamp) *Het is genoegsaam bekend dat men by avond, geen kaars en kandelaar, ontrent het avond werk, gewend was te gebruiken; maar alleenlijk een aarde (somwijlen ook wel een silveren) lamp. Dus (want het by de Filosofhen en wijsgeeren een gemeen gebruik was) leeft men van het lampje van Kleantes, het geen voor een spreekwoord werd gebruikt, ontrent arbeidsaame beblokkers van uitgepluide redenkavelingen. Voorts wierd de lamp, by de schrijveren, steeds eenvoudelijl geheeten lumen, 's licht; als by Plinius, 7 B. 27 Br. sprekende van het Atheens nachtsicht.*

*Sie verder van de lampen, 1 D. 71 pag. wiens afbeeldingen, behalven by Licetus en Kauscus, ons van allerhand satsoen verdoond worden, door WILH. GOEREE, (wegens sijn Verfaemelingen waardig om dikmaals aangehaald te worden) in sijn Molassse Oudheden, 2 D. 761 pag.*

15. Taaken) *Van het harde lot der dienstmaagden (meest slavinnen) self ontrent het wolspinnen, spraaken wy, 1 D. 52 pag. en 2 D. 358 pag.*

- 16 hoe eet hoe liever een krijgs-rok toefenden, van dese handen  
 17 geweven. Maar wat nieuws hebt gij gehoord? (want gij  
 plagt meer nieuwtjes te hooren als ik) hoe lang meent gij  
 dat de belegering nog duren sal? Eindelijk zult gij 't moeten  
 tot u verderf over geven. Ardea, die nu brave helden weer  
 bied, en onse egt genooten op hout. 't mag geen quaat,  
 komen zij maar weer. Maar mijn man is te rukeloos, en  
 valt telos over al met 't bloot rappier in de vijand. 'k ben  
 bij mijn selve niet, en sterf, ja 'k zil van kille schrik, als  
 mij te voorre komt, hoe ijselijk hij vegt. Mer tranen belloof  
 se haare rede, liet den daad slippen, en duwde 't aanfigt  
 in den boesem. Dir postuur stont haar selfs mooi, 't  
 schreien om haar ega mis-stont haar niet, en der toonij  
 drukre haare innerlijke liefde uit. Sijz gerust, sprak haar  
 man, hier ben ik. Sij verquikte, en viel haar lief vro-  
 lijk om den hals. Als wanneer 's Konings soon hittig op  
 haar veriefde, en blindeling een minne lcheut onder wa-  
 ter kreeg. Hem bekoorde 't braaf postuur, 't blank vel,  
 18 de blonde lokken, en onbequike bevalligheid. Wonder  
 verrukte hem haaraal, stem, en onverkrachtbare kuishheid:  
 en hoe hij minder hoop kon hebben, om deselve tot zijn wil  
 te krijgen, hoe hij 'neer vlamde. In de na-nagt, als den haan,  
 's daags voor bode, gekraait had, verrok 't jong gefel-  
 schap ijder na zijn leger. Maar Sex: Tarquinius verkoopte  
 't ingewant, als hij lig in zijn eenigheid Lucretia's ge-  
 baerden verbeelde, die hem in 't over-peinften hoe lan-  
 gere hoe meer ontstaken. Sus sat sij: sus was sij gemak-  
 kelt: soo spon sij scheer draad, soo swicden haar de losse  
 19 lokken langs den hals: dus goelike was sij, soo sprak sij:  
 sus bevallike, sus schoon, sus schildersagig was haar troonke.  
 Gelijk de zee-golven na 't stillen in een storm wel ver-  
 staauwen, maar evenwel nog, ontselt door 't pas verwait  
 onweer, blijven hobbeleu: alsoo bleef hem de min, die  
 hem de tegenwoordigheid van haar schoonheid had in-  
 gedrukt, schoon die nu niet tegenwoordig was, in 't  
 hart en merg hangen. Dus sedende en kokende op over-  
 spel, poogt hij d'egte vrou met bedrog of geweld te be-  
 20  
 21  
 22

16. Krygsrok) In het Latijn hier geheeten lacerna; en somtijds by andere penna; welke, te Rome; by den adel niet als op de reis, en in de regen wierd gebruikt. Gellius, 13 B. 10 H. Propertius, 4 B. 3 D. Juvenalis, 5 B. 13 p. Cicero, 2 Philip. 30 H. spreekende van Antonius, en in de Milton. 10 H. spreekende van de reisende Milo. Deswegen ook aangejaan, wanneer men ging naar de schouwplaat-  
 fen. Martialis, 4 B. 2 D. en 14 B. 137 D.

17. Dese handen) Dus hebt gy, 1 D. 4 pag. meer groote vrouwen opgesteld, die, met eigene han-  
 den, het gewaad van haare mannen of kinderen hebben gewrocht.

18. Blonde lokken) Aangezien de Roomsche vrouwen (gelijk by ons beden de Franse) doorgaans wa-  
 ren swart van hoofthair; het geene den jongen en lichten hoop, onder haar, gaaren dekte en ontveinsde;  
 gelijk het omstandelike is aangeeteekend, 1 D. 132 pag.

19. Lofse lokken) De vrouwen lieten het hair los over haare schouderen hangen, in veelerhande ge-  
 vallen, opgesteld, 2 D. 190 pag.

20. Slaaf) Op dese wijze werkt de schelmse Golo in het toneelspel van Anton. Wouthers Geneveve.  
 Hy werpt den kamerbewaarder Drogan op het ledekant van de Pals-gravin, en poogt, hem aldaar door-  
 floatende, een schijn bewijs te geven, dat by deselve by Geneveve in overspel had betrapt.

21. Loshangende lokken) Siet het aangeeteekende, 1 D. 53 pag.



21. stontsvoor den dagquamen. Als sij haar gewaar en post-  
 mit sagcu, vraagden sij waarom sij dus treurig sat, wie sij  
 voor had lijk-pligte doen, of wat swarigheid haar getroffen  
 had. Sij sat lang stom, bedekte nit lichaamt het aan-  
 sigt met haar kleeid, en traan-oogde als een bron. Aan  
 d'eene zijde verstroofte de vader 't schreient s'chap, aan  
 d'ander zijde haar man, sij bidden dat sij haar opening wjde  
 geven, en schreien en schrikken, sonder te weten waarom.  
 Drie werf poogde te spreken, drie werf kropste 't in,  
 voor de vierde reis moot grijpende, sprak sij, sonder 't ge-  
 figt op te slaan. Dit hebben wij onder anderen Tarquinius  
 ook dank te weten. 'k sal ongelukkige vrou, 'k sal mijn  
 schande seifs openbaren. S'onvonde datse kost. 't hart  
 van de faak bleef in de keel. Sij schreide, en schoot een  
 schaamte-blos op hare cerbare wangen. De vader en man  
 vergeven haar 't gedwonge overspel; maar ik niet, sprak  
 sij: eis doortstiet sij selve op staande voet de borst, met  
 een mes. dat sij onder 't kleeid verborgen hielt, en viel in  
 haar bloed voor vaders voeten neer. Nu reets bekaait,  
 droeg sij nog forge om niet in 't vallen ergens blootte leg-  
 gen; soo bekomert was de vrou, selve in haar uiterste,  
 voor d'eerbaarheid. Als wauncer haar vader en egt-genooot,  
 kermende om haar gemeen verlies, ongeacht haar reputatie,  
 over 't sterfent lighaam vielen. Tet selver ure quam Bruns  
 in springen, die doen eindlijk 't of masker aftrok, 't ge-

hegte lemmer uie't bekaait lighaam rukte, en met 't staal  
 daer 't edel bloed afdroop, in de hand, sel van bygste  
 aldus onbeschootom uit voor: 'k sweet u, kloeke en kuifse  
 heldin, bij dit bloed, en bij u geest, die ik als een God sal  
 ceren, dat Tarquinius met sijn gebroet 't land ruimende  
 mijn waak gevoelen sal. 'k heb mijn manbaafte deugt nu  
 lang genoeg vermomt. Sij draaide 't reets gebrooke ge-  
 figt op dictaal, en scheen niet 't verschudden van 't hoofd  
 sijn voor-genoome waakte te bestemmen. Desvrou, die  
 een maunen hart in 't lijd had, wiedz den brand stapel ge-  
 bragt, met een sloop van schreijende en sel gebedde  
 vrienden. 't lijk lag voor 't Raad huis met de gapende  
 wond bloot. Brutus rukte met misbaar de Roomse bur-  
 gerij bij een, en verhaalde 't chendig stuk van Tarqui-  
 nius. Hier op yngtde te Koning met sijnefoonen ter  
 stad uit: doen nam de jaarlijkse regeringe der Burger-  
 meesteren een aanvang, (met Brutus en Collatinus) en 't  
 rijk der Koning-n kreeg een eind.

22. Heb ik 't qualijk, of is de swalu, een voor-bode van 't  
 de lente, over gekomen, en is ze bevreeft dat de win-  
 ter weer aarfenen sal? 'k verfeke u, swalu (Prohuc)  
 datge u dat voorbarig over komen dikwijf sul beklaagen,  
 en u man Tereus om u nit-wicken in de wuif. sal lag-  
 hen.

22. Gewaad) Of wit of swart; want dat het rouwgewaad beide verven heeft gehad, beweesen wy;  
 2 D. 170 pag.

Vooris is van de exequie of lykplicht mede gesproken, 3 D. 93 pag.

23. Doorstiet) In welk gestalte wy haar vertoonen, by het 41 H. vande Pict. Loq. doch seet  
 haar ook; by het 30 H. in de GALLERYE, 82 pag.

24. In 't vallen) Het geen ook andere persoonagien, in het steruen, hebben waargenoomen; gelijk  
 wy 't aanmerkten, 2 D. 357 pag. waar bygynoch kond woegen het bewaaren der schaamte, in de Ve-  
 staafse nonne by Plinius, 4 B. 11 Br. en de overvallene Pompejus, by Lukanus, 8 B. van den Farfal.

25. In de hand) Het selve verteld Livius, 1 B. 59 H. behalven Dionysius, enz.

26. Ten brandstapel) Eerfte evenwel naar de markt; alwaar het lijk werd vertoond, de gemeente by  
 een geroepen, en met een vinnige aanspraak aangehiift. Dus is het lijk van Virginia, by Livius, 3 B.  
 48 H. en dat van Cesar, by Dio, 44 lib. en Suetonius, in Jul. 84 H. den volke vertoond.

Vooris is vande exequie of begraaf plicht en lykstaafse gesproken, 3 D. 93 pag. van het dragen op  
 den feretrum, of doodbaar, 2 D. 85 en 401 pag. en eindlijk van den houtstapel, 1 D. 57 pag.

27. Burgermeesteren) Die 't altijd heerschende koningdom uitrooiden, en twee in getalle voor een en-  
 kel jaar regeerden; welke gewoonte ook niet als onder de keiseren een inbreuk kreeg. Hierom is ook ge-  
 bruikelijk in de Roomse Geschiedenissen, na dit 244 jaar van Rome, geen jaargetallen te gebruiken, maar  
 alleenlijk beide Burgemeesteren te noemen, onder welke de saaken van dat jaar sijn geregeers. Siet Li-  
 vius, Tacitus, Cicero, en andere Roomse Schryvers.

Vooris is deefe veranderinge van regeeringe genoegzaam beschreven by Livius, 2 B. 1 H. Florus;  
 1 B. 9 H. behalven Plutarchus, Dionysius, en ontalliche andere.

28. Swaluwe) Waar deefe vogel sich by wintertijde onthoud, blijft onseker by de Schryvers: om-  
 aangefien de oude geloofden dat sy sich, in het einde van de Somer, begaven naar Afrika. Siet Aristot-  
 eles, van de Dier. 9 B. 7 Plinius, 10 B. 33 H.

Dezelfde onsekerheid is'er ontreut de komst, en het vertrek der egevaaren; van welke gesproken is;  
 2 D. 156 pag.

Siet vorders het aanzetekende ontrent de swaluwen, 2 D. 182 pag. en met een van Tereus en Prokne,  
 2 D. 176 pag.



## SEVENTHIENDE HOOFDSTUK.

*Het rijden in 't Marsveld.*

Nu sijder nog twee dagen van Februarij overig (op den **XXVII. FEBRUARIJ**) sweept Mars 't gespan voor **1, 2** de wagen rustig voort. D'Equitia, ('t kartoemooi) dat God Mars zelfs uit zijn veld beschouwt, behieft te regt sijn naam uit de saak zelfs. Wel te regt doet zij n hier op God Mars, want u maand, die, na uwen naam ver- noemt, op handen is, vereift haar plaats Wij hebben haven befeit, dewijl dit boek met de maand uit is. Nu moet mijn schuitje, dit sap ontfeilt, op een ander wa- ter dobberren.

1. Wagen) *Van de wagen van Mars—(gelijk van die der verdere godbeden) is gesproken, 3 D. 34 pag.*

2. 't Kartoemooi) *Wedloop der paarden in het veld van Mars; ingesteld van koning Romulus; sijn vader ter eeren; volgens Tertulliaan, van de Schouwspelen, 5 H. Varro, van de Lat. Taal, 5 B. Varro, enz.*

*Van het gemelde veld is gesproken, 1 D. 182 pag.*

3. Mars) *In het Latijn-bier, geheeten Gradivus; de reden van deese naam is gegeven, 1 D. 240 pag. Ondertusschen sluit dit boek redkonstelyk, met een spreekwijze, genoomen van de scheepvaart; waar by men in het algemeen ook het menschelyk leven vergelykt. Siet het aangestekende, 3 D. 69 pag.*

Einde van het Tweede Boek.



D E  
A L M A N A K  
Van  
PUBL. OVIDIUS NASO.  
DERDE BOEK.  
M A R T I U S.  
E E R S T E H O O F D S T U K.

*Naamsreden deeses maands, Romulus ontvangen, geboren, weghgeworpen, bekend.*

**K** Rijks-god Mars, leg u schilt en pick wat uitde vuist, ligt den helm van 't blinkent hair, en kom genadig te voorschijn. Mitsdien mogt gij vragen wat een digter met Marste schaften heeft: maar de maand die 'k galmen moet, is na u vernoemt. Gij siet immers dat Minerva schriklijke oorlogen uitvoert: wils haer daarom te min verledigen tot eezlijke letter-konsten? Neemt, na Pallas voor beeld, u tijd waar om 't gewet

af te leggen: dan sult gij ongewapent ook werks genoeg vinden: Doen waart gij wel ongewapent, als u de Roomse Non verriekte, om u heilsam s'ad tot grond-slag van dese stad aan te quecken. Sylvia, een Non van Vesta, (want wat reede, om van haer geen werk te beginnen) ging's morgens uit, om water, tot reiniging van de kerk en heiligdommen, aan den Tyber-boord die grafsk

1. Schild) *Gelyk Mars of Marvors is de Wapengod, soo worden hem ook toegevoegd alle krijgscrustingen; helm, spiets, schild, enz. Sie, behalven een meenigte van Schryvers, de Gedenkmunten, by Oudaan, 42 Taf. 10, 11 en 12 Penn.*

*Van sijn spiets is al gesproken, 1 D. 116 pag. ja, by de Sabijnen, plagtmen hem, wegens deesen spiets, te noemen eerst Curinus, en naderhand Quirinus; sijnde sijn statue, of beeldenis, niet anders als een spiets. Varro en Festus; reeds aangetoogen, 1 D. 116 pag.*

2. Minerva) *Welke mede is een godinne des oorlogs; gelyk bewesen is, 1 D. 84 pag.*

3. Sylvia) *Of Ilia; van welke al meermaalen is gesproken, als; 1 D. 160 pag. en elders. Voorts was sy een Vestaalse priesterinne, welke 't niet geoorlofd was, sich met een man te vermengen. Sie 2 D. 432 pag.*

4. Reiniging) *Wants nademaal Vestaas kerk, door het dagelijks stooken, wierd befoven en beroekt; soo was het mede onder der nonnen tempelplichten, deselve weder met water te suiveren, en op te helderen. Plutarchus, in Numa, Perseus, 2 Berispd. behalven Propertius, enz.*

5. Tiberboord) *Vanden Tiber is meenigmaal gesproken. Sie den Bladwyfer. Voorts geschiede dit te Alba, alwaar Askanius het Vestaalse vuur had doen overbrengen; wiens tempeldienst daar ook is gebleven, na dat dit vuur naar Rome was verhuis. Siet het aangereekende, 1 D. 178 pag.*

*En derwegen seld men ook waarschijnlijker, dat Ilia quam water scheppen, niet uit den Tyber, maar uit den naasten Numicius; volgens Servius, over het 7 B. vanden En.*

*Vande Numicius is gesproken, 2 D. 385 pag.*





FIGURE OF THE

as 't water af helt; daergekomen sijnde, neemt sij 't aarde  
 5 waerckruik van 't hoofd, vlijt sig neder, om wat te ru-  
 sten, schept een koeltje in den open boefem, en schikt  
 't ontrooit haar weer in sijn plooi. Terwijl sij hier sit,  
 bekoort haar 't willig lommer, 't vogel gefang, en 't ge-  
 10 swaf van 't water, rot slapen. Haer loddere oogen wier-  
 den door de soeten flap beloopden, foodnig, dat haar 't  
 hoofd van den bewijkenden arm sijn in 't gras viel. Dus  
 7 kreegse Mars in 't oog, veeliefde op 't lam, boecte sijn lust,  
 en sluikte toe heimlijk, door sijn Godlijke kragt, dat sij  
 't niet eens gewaer wiert. Ontwaakt sijnde, lag 't schaap be-  
 15 vruyt, en droeg nu reets den Bou-heer van Romein 't in-  
 gewand. Loom stontle op, maar wist niet wat haer loom  
 maakte, en sprak, aldus regen een boom leunende: daer  
 sla geluk en heil toe; dat ik gedroomt heb. Of sou 't wel  
 20 was meer als droom in hebben denk ik? Mij dogt dat ik  
 voor Vesta's brandt autar stont, en dat mij daer de Non-  
 nen-huif van 't hoofd viel, waar uitte gelijk (dar wonder-  
 25 lijk om sien was) twee dadels sprooten, d'ene grooter  
 als d'andere, die met sijn langetakken den geheelen aerd-  
 bodem overlommerde, en met sijn nieuwe kruin tot aan

't hoogste gestante rees. Als wanneer mijn oom deselve  
 poogde uit te houwen. Og 'k schrik, en 't hart klopt mij  
 10 door de waarfchouwing van dit voor-spoek. Den spegt,  
 Mars vogel, en een wolvin, vogten foo fier voor de twee  
 11 boomen, datse beelde ongebluft bleven. Na dit verhaal  
 van haar dootom, schort sij de volle water-kruik, vrij swak-  
 12 jes, op, die sij, in 't verhalen van 'r gefigt, had vol ge-  
 scheept. Een wijl daarna, Romulus en Remus aangroe-  
 13 jende, deden moedersbuik met haer hemelfse lighamen  
 op swellen. Natiën maanden kramde Sylvania, en Vesta's  
 14 beeld, segmen, dekte 't aausigt met de maagdljke han-  
 den. Immers is 't gewis dat 'r autar, in 't kramen van  
 15 de Non, schudde, en de lillende vlam onder d'as kroop.  
 Als Amulius den Tyrant dit verfont (want hij had sijn  
 16 broeder 'r Koninkrijk ondraait) lastte hij de tweelingen  
 in den Tybert e verdrinten. Maar 't water sijde voor sul-  
 17 ken gruwel-stuk, en de wigters raakten vlot op 't droog.  
 Wie weet niet dat de kinderen door wolve melk ge-  
 18 drenkt, en devondelingen door dienst van de spegt ge-  
 spijkt sijn? u naam, Laurentia, winne van soo edelen  
 19 bloed,

6. Van het hoofd) Merk hier aan een soort van dragen, reeds in gewoonte by de alleroudste; gelijk wy sien in de Attijse chæphoræ; van welke, 1 D. 192 pag. Voorts komen heleen de strandvissers hunne kneljaauwen, en de boeren hunne melk en boter, op aesele wijze te koop brengen.

7. Verliefte) Boven, 1 D. 160 pag. hebben wy een Gedenkpenning aangezoogen; waar op de Wapengod sijn Iliu komt aantreffen.

8. Nonnenhuif) Welke die geene ook van den Opperhoogepriester wierd afgenomen, die van ontugt overtuugd, en tot het graf verweesen was. Dionysf. de Halykarn. 8 B. 103 H. spreekende van Opimia.

Sie, in het algemeen van de vitta, of hoofdstuiter, 1 D. 125 pag.

9. Dadels) Sijnde de palmboom het zinnebeeld van standhoudinge, en overwinninge; volgens het aangeteekende, 1 D. 173 pag.

10. Oom) Amulius; van welken, 2 D. 403 pag.

11. Specht) Den krijgsgod roewijd; gelijk wy beweesen, 2 D. 387 pag.

12. Wolvin) Van deese is geschreven, 1 D. 183 pag.

13. Romulus) Hier Quirinus. Sie van deese naam den Bladwyfer.

14. Maanden) In de omschrijvinge van deesen tyd word de Zon geheeten nitidus; even als het eiland Rhodus, hem geheetigd, dara, by Horatius; aangetrokken, 2 D. 100 pag.

15. Vestaas beeld) Maar, in het 6 B. van den Alm. zegt onse Naso, dat van deese gollheid geen beeldnis in haar kerk is te sien geweest. Wy hebben het ook soo gesteld, 1 D. 178 pag.

Voorts; was het kraamen van een nonnetje, de grootste gruwel onder de geestelijke. Gellius, 1 B. 12 H.

16. Onder de as) Van de rampzalige voorteekenen in het vuur, is gesproken, 2 D. 286 pag.

17. Verdrinken) Deese saak is omstandelyk verhaald, in het 2 B. van den Alm. 183 pag.

18. Specht) Dat deese vogel, terwijl de wolvin de melk gaf, de verlaatene kinderen allerhande voedsel aan quam brengen, getuigd ook Plutarchus, in Romul. en in de 21 der Roomse Vraag.

19. Laurentia) Van Faustulus, des konings weehoder, en Akka Laurentia, is gesproken, 3 D. 183 pag. maar, sijn'er ook geweest twee Laurentias? Makrobius, 1 B. 10 H. en Plutarchus, in de 35 der Roomse Vraag. Gellius, 6 B. 7 H. vertellen dat deese, een seldsaam hoertje van Herkules, by testament, alle haare goederen van eenen Taruntius verkreegen, aan het Roomse volk naliet. Dat deswegen aan haar, van den Flamen Quirinalis wierd geofferd, en fratres arvales, akkerbroeders, door een kroon van koorenaires kennelyk, sijn roegervoegd geworden.

20. bloed, en u fobere middelen, arme Faustulus, sal ik niet ongemelt laten. \*K sal u eer op dragen, als ik Laurentia's feestdag (Laurentalia) sal zingen, die den tienden December is, juist als 't volk op Saturnus feest uitgelate vrolijk is. Als Mars kroos nu agtien jaren oud was, en de baard botten door de nest-veien begoesten te steken, kofeu de hardets en boeren de gebroeders tot hun hoofd. Dikwijl quamenfe verheugt van den togt weder, na 't marfen der roovers, en dreven de vervoerde rinderen weder in hunne weiden. Verftaan hebbende van wat tuk, en wie haar vader was, fwoel hen de moet foo, datze fig fchaamd, langer overarm boeren en harders bewint te hebben. Dus wient Koning Amulius van Romulus door-ftooten, en 't rijk aan groot-vaar Numitor weder op gedragen. Doen trokken flads-wallen op, die, fchoonfe lag waren, Remus fuir op brak over-  
 sprongen te hebben. Nu was, 't geen pas te voore bof-  
 fchagie en wildernis was, reets een flad geworden: als  
 Romulus den Bou-heer aldus fprak: krijgs-god, wien's  
 foon ik geloof wert te wfen, (welk geloof ik met veel  
 reekenen (al versterken) van u beginnen wij 't Roomfse jaar  
 te rekenen, en doopen d'eerfte maand na vaders naam.  
 Dit woord wiert agtervolgt en bekrachtigt; want hij noem-  
 de d'eerfte jaar-maand na vader Mars, (Marsius) welke  
 God-vrugte eer dien God gefegt wint aangenaam geweeft te  
 zijn: hoewel ook d'aaloude (voor Romulus) defen God  
 voort alle andere dienden, daar toegepord door haar wapen-  
 oefening. D'Athenienfers dienen Pallas; Creta, Minos  
 rijk, Diana: 't eiland Lemnos Vulcaan: Sparta en Myce-  
 ne Juno: Arcadie Faunus; met fijn pijn krans op 't hoofd:  
 maar Latium moft God Mars erbedig dienen, om dat hij  
 d'oortlogs-god is, en die bruskeland aard door den oorlog  
 magt

*Doch in de aaloude faken is alles onfeeker, weligft geloofmen dat Romulus, geen wolvain, maar een koer tot fijn voedfer heef gehad.*

20. Faustulus) *De hoeder en oppaffer van het koninklyke vee, de man van de gemelde Laurentia; wegens fijn goetheid (het gild der boondragers eigen) gepreefen van Dionyf. de Halykarn. 1 B. 82 H.*

21. Laurentia) *Mede Acalia geheeten. Makrobius, Saturn. 1 B, 10 H. Plutarchus, in Romul. en in de 35 der Roomfse Vraag. behalven Varro en Feflus.*

*Voorts word hier de December geheeten acceptus genis, dewyl men was gewoon in deefe maand goede eier te maken, en volle maaltijden aan te reekten, ter eeren van Saturnus. Van deefe gewoonte fchreeven wy, 3 D. 33 pag.*

22. Beard) *Van den jongen baard, en fijn allereerfte af fchraping is gefproken, 3 B. 62 pag.*

23. Rovers) *Hier af is een verbaal, in het 2 B. van den Alm. 182 pag.*

24. Numitor) *Vader van Iliu, door fijn broeler Amulius, uit den troon gefooten. Sie dit alles omftandelyk verhaald van Livius, 1 B. 5 H. behalven Dionyfius, en andere.*

25. Overgeftongen) *Van dit geval word gefproken, in het 4 B. van den Alm.*

26. Bouheer) *Het Latijn heeft pater urbis aeternæ. Van ROMANÆTERNA, volgens de Geldmnn-ten, is gewag gemaakt, 3 D. 164 pag.*

27. Na vader Mars) *Dis getuigen mede Plutarchus, in Romul. en Numa. Makrobius, Saturn. 1 B. 12 H. Varro van de Lat. T. 5 B. Servius, over het 1 B. der Landb.*

28. Pallas) *Godinne der Athenienferen; welke hier heeten naar koning Cekrops Cektropyden. Van Cekrops fpreeken wy, 1 D. 55 en 264 pag. en van de Acheenfe Pallas, 2 D. 153 pag.*

29. Diana) *Toegenaaft Britomartis; van welke, 1 D. 211 pag. en 2 D. 53 pag.*

*Voorts heet hier Kreta Minoia; wegens koning Minos. Sie van deefe den Bladwyfer.*

30. Vulkaan) *Waarom hem het eiland Lemnos is toegevoegd, fet men in het aangeteekende, 1 D. 28 pag. en 2 D. 100 pag.*

*Hy wordmet een bloote, of met een gekranfte muts, nevens een nijptang, verbeeld, op de Gedenkenpenningen der Lemniers, by Goltzius, Griekf. Eiland 13 Taf. 9 en 80 Penn. en op der Aurelien Geldmunt; by Oudaan, 43 Taf. 9 Penn. ja, by fijn aanbeeld en fmiiffe, midden in een tempel, op een keiferlyk Penningie van Valerianus, by defelue Oudaan, 43 Tab. 10 Penn.*

*Voorts heet hier Lemnos Hypsipylea, wegens de koninginne Hypsipyle; van welke omftandelyk, 1 D. 26 pag.*

31. Juno) *Van de Argiwife Juno fprakmen, 2 D. 413 pag. van Sparta, 1 D. 2 pag. en Mycene, 1 D. 22 pag.*

32. Faunus) *Van Faunus of Sylvanus, en fijn pijnkrans fchreeven wy, 1 D. 24 pag. maar Arkadie heet hier in het Latijn Menalis ora, wegens de berg Menalus; van welke, 1 D. 124 pag.*

33. Latium) *Van welk landschap, 2 D. 49 pag.*



magt en roemruchtigheid bevoegt. Slaat, soo 't u luit :  
 d'oude jaar-registers van andere steden in Latium op, daar  
 in sulc gij ook een maand vinden dese *Martius* noemden.  
 34 Dese was bij d' Albanen de derde, bij de Faliscen de vijfde,  
 35 de sescide bij de Hernici, die van Aricium, en 't verbeve  
 36 Tusculum, een stad van Telegonus gestigt, komen in tijd  
 rekening over een, (noemen haar derde maand *Martius*)  
 38 die van Loreta stellingen de vijfde, de norffe *Equicoli* de  
 tiende, die van Foruli de vierde. De stuijbare Pelgienen  
 39 accorderen met haar ouden stam, de Sabijnen: die beide  
 40 de vierde maand Maart noemen. Maar Romulus, om alle  
 41 dese volkeren in tang ten minsten te overtreffen, ver-  
 noemde d' eerste jaar-maand na sijn vader Mars. Ook had-  
 den d' aalouden foo vece maanden niet als men nu heeft:  
 42 want haar jaar liep in tien maanden rond. De Grieken, ge-  
 slepe tongen, maar een verkeert kloeke (legts taalkloeke)

land-aard, hadden, doen nog overmeesterd, haare kon-  
 sten den Romein noch niet over geleverd. Die doen wel  
 vogt, wi al de Roomse konsten, die siks worp spief- 43  
 sen snoren kost, was een Rabbi. Wie had doen den  
 loop der starren ga geslagen? of gemerkt dat'er twee 44  
 hemel-assen, en twee beeren aan 't hemel-welf waten?  
 waar van Cynosura (de groote beer) bij de Fein-  
 ciers, Helice, (de kleine beer) bij de Griekse zee-  
 liden ga geslagen moest werden? en dat de rekenen  
 van den Dier-riem, die de son in een jaar door-rent,  
 van de maan in een maand tijds door-reden werden?  
 't gestatue deed sijn koers vrij, en wiert niet in agt  
 genomen om 't jaar daar na te schikken: alleen wift-  
 men dat het Goden waken. Sij kenden geen op-en-  
 onder-gaander hemel-teekenen, maar hunne vanen, wel-  
 kete verlaten, of quijte raken, een sware mildaat was. 45  
 Haare

34. Albaanen) *Van Alba is geschreven*, 2 B. 396 pag. gelijk van Faliska, 1 D. 191 pag.

35. Hernici) *Een volk in Italie, bewoonende een ruwe en klippige landstreek van Kampanie: waaraf sy ook haar naam dragen, dewijl herna in de Sabijnse taale betcekenen stenen.* Festus, in 't Woordb. en Servius, over het 7 B. van den En. Silius; 4 en 8 B. *Wiens hoofdstad is Anagnia.* Strabo, 5 B.

36. Aricium) *Of Aricia; van welke stad*, 1 D. 209 pag.

37. Tuskulum) *Van welke, enbaaren sichter*, 2 D. 384 pag.

38. Loreta) *VALENTYN haet seer qualijk Laurentum (gelijk hy mede boven doet) Loreta; nademaal hy dus een ververringe maakt in dit, en in een ander stedeke; aan de boven zee: doch sie van Laurentum*, 2 D. 386 pag.

39. Equicoli) *Of Egui; een volk in Italie, bewoonende het bergachtige deel van Latium, ontrent de stad Tibur.* Livius; 9 B. 45 H. Virgilius; 7 B. van den En. Silius; 8 B.

40. Foruli) *Hier steeken de Geleerde weder in het slijk der Letterknabbelingen. VALENTYN houdt het met die Forensis leesen, en ik liever niet die Curenfis stellen; en verwerp met een het schrijven van Ferensis.*

*Van de stad Kures schreven wy*, 2 D. 404 pag.

41. Peligni) *Van welke landslieden*, 1 D. 159 pag.

42. Grieken) *Wij, schrandter, en vermaard, in allerhande konsten en vindingen, soo ontrent de tong: in taalen, redeneeringe, sintwisen, en ciertlijk spreken; als ontrent de hand, in 't schilderen, beelthouwen, gieten, en bewerken van selsaame konst-stukken.* Sie Plinius; 7 B. 56 H. spreekende van vece uitheemse uitvindingen.

*Ja die dit selfgeloofden, of ten minsten stelden, dat hunne Goden, Apollo, Pallas, Mercurius, en Vulcanus daar in uitsmunteden, en derwegen allerhande konstgreepen begonstigten. Sie van dese vier goden den Bladwyser.*

43. Worpspieffen) *In het Latijn pila; van welk Rooms geweer*, 1 D. 181 pag.

44. Sterren) *In het Latijn hier opgeteld; als de Hyades en Pleiades; van welke*, 1 D. 91 pag. de Cynosura en Helice; van welke, 1 D. 90 pag. en van het sterrelyken der Grieken en Sidoniërs, 3 D. 54 pag.

45. Versten) *Eene der swaarste envvelaaden, onder de Roomse soldaaten: alwaarom Kokles, met alle sijn wapenen, den Tiber overswoom.* Livius, 2 B. 10 H. *Julius Cesar sich gewapend in de Nijl begaf.* Florus, 4 B. 2 H. *einlyk Epaminondas, vast sieltoegende, in sijn schik was, hoorende dat sijn schild behouden, en niet onder den tyand was geraakt.* Justinus, 6 B. 8 H. *En daarom zei het Spartaanise wijf regensbaar zoon, ten strijde gaande, terwylze hem het schild overleverde: keer weder; of met dit selve, of in het selve; teweeten, naar het sneuvelen, daar in opgenoomen sijnde.* Plutarchus, inde Lakon. Saak. Val. Maximus, 2 B. 7 H. z Voorb. der Uith.

46 Haare vanen waren wel maar een hooi-wis, waat in immers  
 47 fo grooten eerbiedigheid was, als nu in u arend-standaards.  
 Boven aan lange flokken haddenfe den hand vol hooi  
 gebonden, waar na de rots-geffelen een naam kriegten.  
 Derhalve maakte die ruw, en nog onbefchaafde volk,  
 sonder bondige redenen, korte vier-jaar-tijden, met ja-  
 ren van tien maanden. 'T jaar was om, als de maan  
 tien maal de hoornen gevult had. Dit jaar wierd bij de  
 voor-ouders doen voor goet en van waarde gekeurt. Of,  
 om dat een mens tien vingers heeft, waer op hij ge-  
 woon is 't getal te rekenen, of, om dat een vrou na tien  
 48 maanden dragts ksaamt, of, om dat wij tot 't getal van

tien op-getelt hebbende, weder op nieuw met een be-  
 ginnen. Daat na verdeelde Romulus sijne compnignen  
 van honderd man in rotten van tien soldaten van gelij-  
 ken ouder en sterkte: even soo veete rotten hadden de  
 voor middel, en agter knekten; van gelijken de ruit- 49  
 rij, die met 's Staads paerden diende. Soo verdeelde hij 50  
 ook sijne Kavels, genaamt de Titiensers, Rammenfers, 51  
 en Luceres. Dus hielt hij in alle sijne verdeelingen, gelijk  
 in 't jaar, ook 't getal van tien: even soo veete maanden  
 dragt een wedu rou over haaren man. Om nierte twi- 52  
 ffelen, of de maand van Maart van ouds d'eerste was, kont-  
 ge-

*Voorts wierd deefe misdaad geftraft, met de verweefene te ontgorden, met gerstebroden te spijfen, in vrowwe gewaad ten toon te stellen, door eene uitkippinge van den tienden, aan den bals te straffen, enz. Stewechius, in sijn Aanteek. over Vegetius, Krygsh. 3 B. 4 H. behalven Frontinus, en meer andere.*

46. Hooiwis) Volgens Donatus over de Kamerl. van Terentius. Plutarchus, in Romul. Siet het aangeteekende, 1 D. 154 pag.

*Voorts ontmoet ons dit veldteeken op een Penning van Augustus, by Oudan. 110 Taf. 4 Penn.*

47 Arendstander) Van deefe werd gesproken, in het aangetogene 1 D. 154 pag. en men siet den selven afgebeeld op de Legioen Penninges van Mark. Anonius, en meer andere Gellachtmunten, behalven dat sy op de keijzerlyke mede seer dikmaals worden vertoond. Siet Oudaan, 93 Taf. 6, 7, 8 en 11 Penn.

*Wat nu de eerbiedigheid aangaat, men wete dat den arend, gelijk alle de andere veldteeken, wierd aangebeden, gesalf, met bloemen bestrooid, met offergiften omhangen, en met een buyse, gelijk een zempeltje, overdekt. Siet, wegens het eerste, Sueton. in Kalig. 14 H. het tweede, Plinius, Natuurl. 13 B. 4 H. het derde, Klaudianus, in het Bruilofsd. van Honorius. het vierde, Herodianus, 4 B. 12 H. sprekende van keiser Karakalia. en het vijfde, Dio, 40 B. sprekende van Krassus.*

48. Kraamt) Siet het reeds aangeteekende, 3 D. 148 pag.

49. Achterknechten) In het Latijn worden genoemd Hastati, Principes en Pilani.

Hastati waaren, die de voorrang hadden, en op den vyand allereerst aanvielen. Varro, 4 B. sijns Woordb. by Paffenrode, Krygshand. 2 B. 3 en 4 H.

Principes, die na deefe volgden, in het slaan 3. seweeten, onder den vrijen staat: want onder de keijseren stonden sy voor de Hastati en Pilani. Vegetius, 1 B. 20 H. Livius, 8 B. 8 H.

Pilani, anders genoemd Triarii, waaren swaar gewapend, en quamen allerlaast ten strijde; alwaarom de Latijnen zeggen, als de nood aande man komt, en de saak is op het beestte: res ad triarios rediit. Livius, 8 B. 8 H. en Vegetius, 2 B. 16 H. by Erasmus, 1 Duifend. 1 Hond. sijner Spreekwoorden.

*Voorts was dit de aaloude verdeeling van koning Romulus. Plutarchus, in Romul. Florus, 1 B. 1 H.*

50. Stads paerden) Van de stad aan een ieder uitgedeeld; soo dat, volgens gemelde Varro, de verdeeling niet alleenlyk was ontrent de woetknechten, maar ook ontrent de ruitery.

Onderstussen sie 't aangeteekende, wegens het berijden der paarden, sonder zadel of stygbeugel, by de aaloude, 2 D. 170 pag. doch van het bedwingen der selve, sonder enig toom, en somwijlen alleenlyk met een rijsje, sie Martialis, 9 B. 2, D. Lukanus, 4 B. en Strabo, 17 B. by genoemde Paffenrode, Kryshand. 3 B. 1 H.

51. Titiensers) Toekaans benaemingen; onaangeten eenige de Titiensers afrekken van Titus Tattius, de Rammenfers van Romulus, ende de Luceres van Lukumo. Van deefe drie dubbele verdeeling des Roomsehen volks schrijven Plutarchus, in Romul. Livius, 1 B. 13 H. Propertius, 4 B. 1 D. Varro, Festus en Servius.

52. Weduwe) Van de rouwtyd der wedstwen is geschreeven, 3 D. 148 pag.

- 53 ge deſe ken-reenen gaa ſtaan. De laurier-kraan, die 't  
geheele jaar door in de luiſten der prieſteren hing, krijgt  
dan de ſchop, en wert tegen een veſſe verwiffelt. Dan  
wert 'er een nieuwen laurier-boom voor de deur des O-  
54 ver-prieſters, en d'oude Gilde Gods-huizen geplaat  
van gelijke, op dat Veſta met verſte groente pronke, wert  
de verſte laurier van haar Frigiſſe autais gerukt. Be-  
55 halven dit, ſeggen, dat in haare magden tempel nieu  
vuur gellagen en ontſteken wert. Nog ſtijft mijn ſeggen  
(dat 't jaar met Maart aanving) niet weinig, dat op deſe  
56 maand Anna Perenna als een Godin begoft gediene te wer-  
den. Met deſelwe maand, ſchrijft men, namen wel eer  
57 de nieu geoorde Magiſtraats ampten, ſoo lang den oorlog  
58 met de trouloofe Penen duurde, haren aanvang. Eindlijk

wient de vijfde maand, na Maart, Quintilis, en de vol-  
gende, vervolgens 't getal, tot tien toe, genoemt. Nu-  
ma Pompilius, uit 't olijf dragend land der Sabijnen te Ro-  
me als Koning in gehaalt, merkte alereerſt dat 'er twee  
59 maanden gebraken: 't ſij door 't ythagoras onderdriegt, die  
60 driegt dat d'oufterlijke ziel, altij van 't een in 't ander  
lighaam verhuift: 't ijdus geboek-ſtaft door ſijne egeria.  
61 Maar evenwel ging 't jaar nog kreupel: totdat Julius Ca-  
62 ſar, onder anderen, 't gebrek genas. Dien God, en ſtam  
van ſoo Godlijke telgen, agte dit werk den glimp van ſijn  
63 heerlijkheid niet te lullen hinderen. Hij wilde 's hemels  
heiren, waar onder hem een plaats beloof was, eerſt  
Nee-  
kennen, om namaals, vergodet, niet als een vremdeling  
in 's hemels wooningen te komen. Hij, ſeg men, merkte  
lijp

53. Laurierkraan ) Van dit vernieuwen der lauwerkroonen, ſpreekt ook Makrobius, Saturn. 1 B. 12 H.

Van de flamines of prieſteren ſchreven, wy, 3 D. 173 pag.

Doch ſie van de laurier, hier arbor Phœbi, den Bladwyfer.

54. Godshuizen ) Het Latijn ſpreekt van een curia priſca. Van de Roomſſe curiæ ſpraaken wy, 1 D. 251 pag. aldaar byſonderlijk noemende de Hoſtilia; doch merk aan, dat daar ook waren de Ferentis, Velienſis, Velitia, enz. in welke ieder was een haardſtede om te offeren, en eenſaal om ſaamen te ſmulen; ook, volgens de ſchikkinge van koning Romulus. Dionyſ. de Halykarn. 2 B. 7 H. en Feſtus, in het Woordeb.

55. Nieuw vuur ) Van Veſta, en haar vuur, uit Frygie overgebracht, is ſeer dikwijls geſprooken. Sie ſiechts, 1 D. 178 pag.

56. Anna Perenna ) Weleer Anna, Dido's ſuſter; van wiens omkoomen, 1 D. 37 pag. Voorts, wat haare afbeeldinge aangaat, deſelwe is nergens bekend; maar de Hr. JAK. GRONOVIVS, in de aaloudheden ſomwijlen blindet als een mol (te weeten, wanneer by een koperen Bergwerkertje met ſijn ortzbakje, aanſiet voor een prieſter, met het heilig ſcheepje van Iſis op de nek) wilt dat opeen Penninge van Scipio, ſchoonvader van den Grooten Pompejus (by Fulv. Urſin. 3 Taf. 1 Penn. der Cecilien) Anna Perenna word vertoond.

57. Ampten ) Niet alleen tot den tweeden oorlog met Karthago; maar ſelfs, tot aan Romes jaar 600; als wanneer Fulvius Nobilior, en Annius Luſeus allereerſt, in het begin van Januarius, het Burgermeſterſchap hebben aangenoomen: welke gewoonte den ſtaat van Rome in volgende tijden is bygebleven. Sie 3 D. 126 en 151 pag.

58. Penen ) Van welke, 1 D. 136 pag. Voorts hoo ſy doorgaands worden gebouwen voor vals, om 'trouw, en meinelig, getuigen Saluſtus, in Jugurth. 108 H. en het algemeene ſpreekwoord, Punicia fides, by Eraſmus, 1 Duyſent. 8 Honderdt.

59. Numa Pompilius ) Van welken Sabijner, 2 D. 408 pag. Ovidius heet hier 't Sabijneſe land arva olivifera, wegens de meenigvaldigheid haarer olijfbomen, en overloed van goaden olie; de koninglijke geheeten by Plinius, 15 B. 3 H.

60. Pythagoras ) Van het miſverſtand onſes Dichters, gelovende Pythagoras onder koning Numa geleefd te hebben, ſpraaken wy, 2 D. 408 pag. en van de vreedde ſtellingen deefes wijsgeers, aangaands de ſiel, 2 D. 410 en 413 pag.

61. Egeria ) Sie van deefe nimf den Bladwyfer.

62. Ceſar ) Welke, in de wiſkonſt en hemelſloop niet onkundig, het jaar in ſijne dagen beter uitreekende en bepaalde. Suetonius, in Jul. 40 H. behalven Eutropius, Makrobius, Solinus, en meer andere. Gelijk wederom Auguſtus de verbeteringe van Ceſar heeft overgeſien, en van alle miſgreepen gezuiverd. Suetonius, in Auguſt. 31 H.

63. God ) Van Ceſars vergoedinge is omſtandelijk geſprooken, 2 D. 433 pag.

64 slip af dertijd die de son in't berenne van haar kring door-  
65 bragt, tot datse op nicus koers hervatte. Hij liet het  
jaar in driehonderd vijfen-estig dagen rond-lopen, sodanig  
dat bij ieder vijfde jaar nog een cismaal gevoegt wiert.

Dus begreep hij sijn jaar. Ieder vijfde is een schrikkel- 66  
jaar, dat vol gemaakt moet werden met een cismaal, [24  
uren] sijnde 't overschot van de vier voorgaande jaren.

64. Tyd ) Hier komt de Tel. en Wiskonst te saamen, om het getal der dagen, uren en minuten, tot een  
juiste netheid te brengen. Doch zie van deese stoffe de voornaame Almanakmaakers en Tydrekenaars,  
door hune schriften alom bekend.

65. Hy liet ) Dit heet men heden de Oude stijl; hebbende de Nieuwe sijn aanvang van het jaar 1582;  
als wanner Paus Gregorius, de Derkiende, wederom den Almanak heeft overgesien en vernieuwd. Sie  
Buchholzer, Chytrëus, Guthberleth, en andere meer.

66. Schrikkeljaar ) Doorloop, by deese gelegenheid, de Schriften over den aanvang van deese nieuwe  
Eeuw, en vervolgens, de Oude en Nieuwestijl, in het licht gegeven door Fr. Halma, Math. van Nispen,  
Andr. van Luchtenberg, Joh. Bagelaar, en Petr. Jens.

## TWEEDE HOOFDSTUK.

### Vrouwe-feest. Romeinen en Sabijnen door Vrouwen versoend.

Soo digters de geheime onderrigting der Goden mogen  
hooren, gelijk al de wereld wys geloof datse mogen,  
1 soo ontvou mij, God Mars, aangien gij een God sijt  
2 u van mannen gedient te werden, waarom 't vrou-volk  
u seest viert. Hier op lei Mars sijn storm-hoed af, hou-  
3 deende evenwel de worp-speer in sijn regter-vauf, en an-  
woorde: dit 's't eerst van mijn leve, dat ik, een oor-  
logs God, tot werk van vrede gevegt werde, en na een  
pais-veld, [letter-leger] mij ongewoon, marcheer. Dit  
voor neme verveelt mij ook niet. 'K moet in dit werk  
't hart ook eens op halen, dus sal Minerva niet konnen  
snorken, datse alken in letter-krijg ervaren is. Leer,  
4 digter, die u bevljstigt in kennis der Latijnse jaar-getijden,  
dat gij wien wilt, en druk aandagtig mijn onderrigting  
in 't brein. Klein was Rome toen, 't eerst gestigt wiert,  
maar in dat klein sijn school nogtans desen gieten boom.  
'T begrip der wallen was toen wel te eng voor dese la-  
te nakomelingen, maar in 't eerst vrij ruim geoordeelt,

voor een hand vol stedelingen. Wilt gij weten was palais  
mijn soon Romulus had, soo besicme een riet en strooien  
huis. Hij sloep op een stroo matras, en wiert evenwel  
uit die vederen ten hemel opgenomen. Doen nu den naam  
der Romeinen sig wijder uitgebreide als stads vesten,  
6 vonden sij sig souder wijven en schoon-vaders. De buit-  
volkeren, rijken welig, sloegen d'arme kinkels de huw-  
lijken af, en geloofden nier datik vader van Romulus en  
Remus was. Men verweert haar datse in kotten plegen  
te woonen, harders en kinkels waren, en pas een hand  
vol onbebout land besaten. Geen potse soo snoef 'r viert  
sijn deek'lijke 't gevogelte en 't wild pikt sijne egaanden, selfs  
de slang viert sijn onderlag om op te kleven. Uitheemse  
7 haen wierden op gesnaapt, maar nier eene preut, die met  
Roomse kneukels paaren wilde. Dit wasme een pieem  
in 't hart; en ik duwde u, Romulus, vaders hart en sijn on-  
derden riet: weg, sei ik, met 't gesceem: vrijd met  
't staal,

1. Mars ) In het Latijn Gradivus; van gradiendo. Sie, 1 D. 240 pag.
2. Vrouvolk ) Wiens vierdag ook komt te vallen op den eersten Maart; welke kalendèr deswegen fe-  
minæ, vroulyke worden geheeten van Juvenalis, in het 9 Berispd. Nu kreeg op deesen dag de vrou-  
wen allerhande geschenken van hare mannen; gelijk de mannen wederom, op de Saturnalia, in Decemb.  
volgens het instellen van Romulus, schenkagien wierden toegesonden. Plutarchus, in Romul. Plautus,  
in de Krygsman, 3 Bedr. 1 Ton. Suetonius, in Vesp. 19 H. Tibullus, 3 B. 1 B. Martialis, 5 B.  
84 D. en 10 B. 24 en 29 D.
3. Worp-speer ) Van waken, 1 D. 116 pag. en 3 D. 198 pag.
4. Wallen ) Terwijl slechts vier jaaren verloopooren waren, tusschen Romes stichtinge en de maagderoef-  
nens den oorlog daar uit onstaande. Dionys de Halykarn. 2 B. 32 H. Plutarchus, in Romul.
5. Strooien huys ) Van dit eenvoudig huise is gesprooken, 1 B. 150 pag.
6. Opgenoomen ) De vergodinge van Romulus is verbaald, 2 D. 403 pag. en 3 D. 185 pag.
7. Uitheemse ) Soo sijn 'er in de aaloude tijd wederhande volkeren geweest; welke weigerden, haare  
sonen

9 't staat dan siltge op doen. Stelt ter eeren van Confus [den Raad god] een seest-dag in : die s'lu vorder raad geven, Terwijl geop die vierdag sijn lofsang singen sult. Die van Cures, [de Sabijnen] en die den deen-roof vorder prikte, II swollen van spijt. Doenbood schoon-vaar schoon-foon eerst punt; maar den bloed-verwanten oorlog sleurde soo lang, dat de geschaakte dogters nabij na moeders waren. Als wanteer de wijven in Junos tempel vergaderdens en mijn staar onder deselve defetaal voerde : o schaak-ge-nootjes, aangesien wij dog met een sap overgoten sijn, 't staat ons niet langer toe staauwe liefdens pligten te be-toonen. De heiren staar scharp om te staan : kiest nu voor welk wij behooren de Goden om victorie te bidden. Aan d'eeue sijde staan onse mannen, aan d'andere onse vaders scharp in 't harnas. Nu staan ons te overwegen, of wij liever man of vaderloos willen sijn. 'K weet ons hier goede en dienstigen raad; die se meldde, en kreeg gehoor. De wijven rukten de tuiten los, en schooten rou-gewaast

aan. Terwijl de slag-orden wederzijds scharp staan om te schermtutelen, en de trompetters om alarm te blasen, schijet 't geschaakte vrouwenheir tussen de slag-orden van mans en vaders in, met de kleine schaapjens op den arm. Op 't middel-veld met hangende lukken gekomen zijnde, vielense op de knien ter neder. De kleine neefjens, even osse reets menschen geweest waren, staken de teere bouwvuesleekoofig na de groot-vaders uit. Dat kost, riep grootje, die 't doen eerst sag : dat naauwlijks kost, wiert genootsaakt om te kunnen. Doen ontfont de maunen de heftigheid, en 't gewer uit de vuist : en, 't rappier neer gelegte hebbende, gaf schoon-vader, en schoon-foon wederzijts malkander de haat van vriend-schap, omhelven en prijsen haare dogters, dragen haare neefjens in de schilden, die doen beter als wiegen, dan als wapenen gebuikt warden. Dit is d'oorzaak dat 't Sabijns vrou-volk, tot heer-lijke belooning, is opgedragen den eersten dag van mijn maand te vieren. Of, om datse, sig verfontende tusen 't bloot

foonen te geven, of dochteren uit te bijlikken, aan de kinderen, -foo der nagebuuren als der uitland'sche. Sie bysonderlijk vande Hebreen, Exod. 34 H. 16 vers. en Deuteronom. 7 H. 3 vers.

8. Confus ) Wiens vierdag was van een seer oude instellinge, ja self onder de regeeringe van Ewander ; alleenlijk van Romulus vernieud. Voorts was deese deus consiliorum, de god der bevaad'stagingen, of liever Neptunus ; welke niet alleen meester was van de groote Zee, maar ook de invoerder en beschermheer van het paarderrijden ; 't zeelder hy, in de strijd met Pallas, over Athene, een paard nitde grond deed opkoomen. Siet het aangeteekende, 1 D. 241 pag. en 2 D. 153 pag. Deswegen gebeten, by de Grieken Hippus, en by de Latijnen Equestris. Homerus, in de Lofsang van Neptun. Diodorus ; 5 B. 69 H.

Hierom set men, in de plaats van hem, alleenlijk een zeepaard, op een Penningske van Gallienus, by Oudaan, 40 Taf. 12 Penn. met het By'schrift : NEPTUNO CONS. AUG. aan Neptunus, des keisers bewaarder.

Vande Consualia schrijven Varro en Festus in hunne Woorddeb. Servius, over Virg. 8 B. van den En. behalven Dionysius, Strabo, enz.

9. Die vierdag ) Temeetenden 18 dag van Augustus ; op welke een oud altaar, onvrent den Grooten Renbaan, wierd opgegraven, en eerbiedelijk daar op geofferd. Dionysius, 2 B. 32 H. Livius, 1 B. 9 H. en daar en boven een wedloop van ridders en wagenmenners aangesteld. Dionysius, in het gemelde H. Ondertussen moet de Leeser weten, dat de Beschrijvinge van deese Hoogrijd, met den Augustus, en alle de volgende Maanden van onsen Dichter, word vermist.

10. Kures ) Van welke dikmaals. Siet den Bladwyser.

11. En die ) Gelijk de Vesteers en hunne gebuuren, wiens dochteren ook waaren geschaakt. Livius ; 1 B. 10 H.

12. Geschaakte ) Volgens sommige 30, en weder volgens sommige 527, of wel 683, in getalle. Plu-tarchus, in Romul. Dionysius, 2 B. 31 H.

De-Schaaking word verhaald, 1 D. 202 pag.

13. Mijn snaar ) Herfalia ; welke gy set in den hemel opgenomen, 2 D. 403 pag. Voorts geschiedde deese verfonting in het derde jaar na 't begin van deesen oorlog ; volgens de bovengenoemde Schryver.

14. Tuiten los

15. Rou-gewaast

16. Trompet, lituus

17. Saby's vrou-volk

Siet het aangeteekende

1 D. 53 pag.

2 D. 170 pag.

2 D. 9 pag.

In het Latijn Oebalie ; aangesien de Sabijnen van oorsprong sijn Lakoniërs ; wiens koning was, eene Ebalus ; volgens het aangeteekende, 3 D. 155 pag.

bloot geweer in te schieten, den sellen oorlog eindden: of 't vrou-volk offert, na ouder gewoonte, op mijnen vier-  
 12 dag, om dat Iliā, bij mij bevugt, gelukkig tweelingen  
 baarde. Misschien ook wel om dat op die tijd de winter,  
 met sijn ijs-pij, eerst begint een slipperte maken, en de  
 sneeu door sochte te smelten. Dan groeit 't boom-loof  
 weder, dat de winter-kou af-stroopte; dan borten de ten-  
 gere wijn stok-looten: dan schiet 't vrugbaar saad, dat  
 lang onder een harden korst lag, door 't mollig aardrijk  
 op. Nu is den akker vrugbaar, nu is 't de rege tijd om  
 vee te fokken, nu brei't 't gevogelte sijn nesjes in de tak-  
 ken. Met regt vier't 't Latijns vrou-volk een vrugbaren  
 dag, welkers kraam-gebed niet anders in hout als soldaten  
 te baren. Voegt hier bij, dat de Romeinen, op den berg,  
 19 diē nu genoemt wert Esquilijn, voor hunnen Koning plag-  
 ten schildwagt te houden: op welke de Latijnsse vrouwen  
 op desen dag, soo ik 't wel onthielt, Juno Lucina [ de  
 kraam-godin ] een tempel gestigt, en publijk ingewijd  
 hebben. Maar, waarom u lang ogehouden, en met 't op-  
 haalen van veel oorsaken 't hoofd overladen? Hier siet gij  
 voor u oogen datge soekt. Mijn moeder [ Juno ] is de ge-  
 troude vrouwen jonstigt: daarom loopt mij 't vrouvolk  
 Gods-dienstig aan. Dese God-vrugtige past u gevoeg-  
 lijkk. Breng dese Godin bloempjes toe: in bloempjes 20  
 scheidtse haar vermaak: bekranst 't hoofd met tengere bloes-  
 sem-kranjens, en segt: gijbragt ons, o Lucy, in 't rijg,  
 en verhoort genadig 't gebed als wij in batens noor sijn. Maar  
 als 'er een wijf begint te kraken, moeftse met losse tuiten bid- 21  
 den, ten einde de vrugt onprijlijkjes mag afschieten.

18. Iliā) Van welke meermaalen. Siet den Biadwyser.

19. Esquilyn) Deesen beuvel ( hier setze de oorsprong van sijn benaminge ) lag, binnen Rome, tusschen de Celus en de Viminal, tegen over den ronden Schouwplaats der Vespasianen. Van den Esquilyn is al gesproken, gelijk ook van Lucina's tempel, 3 D. 184 pag.

20. Bloempjes) Van het stroojen der bloemen in verscheidene gelegentheden (spraken wy, 2 D. 430 pag. doch van het verciēren der godebeelden met kranssen en kroonen, gewaagen Apulejus, sprekende van Hippona, in het 3 B. der Hertschepp. enz.

Voorts is het niet vreemd, dat Juno bloemen bemind, nademaal se self, met die aan te raaken, wierd beswangerd, volgens het aangeteekende, 2 D. 78 pag.

21. Lofse tuiten) Van deese tempelplicht is ook al gesproken, 2 D. 190 pag.

## DERDE HOOFDSTUK.

### 't Omdraagen der Hemel-schildkens.

Wiefal mij nu seggen, waarom de Mars-schilderjens, teis gedragen, en ter eere van Mamurius gefongen wert? waar van 'teen uit den hemel viel, van sijn dans-priest- Onder-

1. Danspriesteren) In het Latijn Salii, priesteren van Mars, welke, volgens het instellen van koning Numa, twaalf in getalle, met geboorduurde rokken, koperse borst-plaaten, en topmussen, al dansende en singende, door Rome gingen, en op het ancile, of hemelschild, klopten. Dionysius, 2 B. 71 H. Plutarchus, in Numa. behatven Lucianus, enz. Sy waren alle patricii, jongelingen uit raadsheerlijken geslachte. Cicero, in de Red. voor 't Huys. hebbende een pruzul of voordanser. Lucilius, in een brok sijnz berisep. Doch waaren in twee veemen afgedeeld; sijnz die van koning Numa de Palatijners, en die van koning Tullus de Kollijners of Aconalers. Dionysius, op de aangetoogene H. Wilke, na volbrachten ommeegang en godsdienst, met een prachtig gastaal lekkertjes wierden ontvangen. Festus, in het Woordb.

De ancilia nu, waaren rondschilden, door Mamurius, een koper-smit, na een schildeke, uit den hemel gevallen sijnz, soo konstg nagebootst. dan men het ware wapentuig (waar in Romes noodlot lag verboden) van het nagemaakte geensins kon onderscheiden. Welke kunstenaar daar voor geen ander loon begerde, als, dat jaarlijks sijn naam in de Liedekens der danspriesteren, mocht geducht worden. Livius, 1 B. 20 H. Virgilius, 8 B. van den En. behatven Varro, Laktantius, enz.

Voorts wierden sy in den tempel van Mars bewaard, en jaarlijks door de priesteren daar uitgehaald, en weder in gebracht. Binnen welke tijd (van 30 dagen, volgens Polybius, in de Uittrekk. der Geschiedsch.)



2. Ondertigme hier in, Ninf Egeria, egt-geuoet van Koning Numa, die in Diana's woud en bron meer opfijt hebt: want 'k ben gekomen tot de vier-dag die door u belei is ingefelt. In de vallei van Aricie, die met geboomte digt omlommert is, hebt gij een plaats die al van ouds tot den Gods dienst geheiligd is. Daar legt Hippolytus, door't hollen van zijn rossen in slenteren gerukt, waarom geen paarden in dat woud komen mogen. Tegen de lange heining om 't woud hangen vele berdekens gepijkt, behellende dankzeggingen aan de genadige woudgodin. Dikwijl gaat 't vrouvolk, met kranseus op 't hoofd, en brandende fakkels, van Rome derwaarts, om Diana, die haar gebed verhoorde, dank legging te doen. 3 De priesters, die 't bewint in 't woud hebben, sijn flinken, die kloek in de vuist en rap ter been sijn, die, gelijke, haar voor-saet vermeerderende, 't opper-bewint bevogten, van een kloeker verlagen, 't rijk weder in ruimen. Door 't woud vliet een beekje, dat door sijn klippige kuil staan heven bruijt; hier uit drinkte dikwijl, maar kleine tegies. Egeria, een vriendin der sang-godinnen, 4 speuit dit water uit haar bron. Dit was d'egt-geuoet en raats-vrou van Numa, waar door hij gekstij, allereerst de Romeinen, die te greig op 't oorlogen verslingere waren, goet vond niet 't regt en Gods-dienst tot redelijkheid te vermurwen. Daar op quamen de wetten te voorschijn, op dat sijn oppermagt niet mogt schijnen uit te rigten al wafte wilde: doen begoft ook de Gods-dienst, volgens sijn formulier, behoorlijk waar genomen te werden. Doen wiert de woefte pels uitgetrokken, doen boog 't staal voor de geregtigheid, en schaemde sig burger tegen burger te kjabbel-vuitten. Die te voore bruske en sel was, vermurwdefoo haast hij een autar sag, en offerde op deselve wijn en gesoute meel. 'T gebeurde dat Jupiter doet eens schielijk bliksemde, en een stort-regen uit sijn lugt-spons wrong: soo digt op een had het nooir geweerlijgt: inwoege dat de Koning verplet, en 't volk verbaaft was. Maet Egeria sprak Numa een hart in 't lijf, en seide: schrik niet te seet, d'oorzaak van dit bliksemen 10 kan verbeden werden, schoon Jupiter verbolgen is, hij kan nog vermurwt werden. Maar Ficus en Faunus, beide Romeinse land-goden, sullen komen ondertigten op wat wijse gij hem moet vorsoenen. Sonder geweld sult gij

in den staet niets van belangen wierd uitgevoerd, als met merkelijke schade en naseel. Suetonius, in Othon. 8 H. Livius, 37 B. 33 H. Festus.

Doch siede ancilia afgebeelt op Gedenkpenningen by Oudaan, 114 Taf. 10 en 11 Penn. gelijk een Salus, soo men meent, op een Geldmunt, by den selven, 98 Taf. 5 Penn. of in een print, geplaatst door Pitiskus, in Othoos leven van Suetonius; of weder in Oud Marmer, by de meergenoemde ТОВ. ГИТ-БЕРЛЕТН, in sijn Verhand. van de Salii.

2. Egeria) Van welke, 2 D. 422 pag. gelijk van Diana's offerwoud, en de stad Aricia, 1 D. 209 pag.

3. Hippolytus) Wien gy siet omkoomen, nevens de 4 Heldenbrief, 1 D. 14 pag. siet ook, 2 D. 224 pag.

4. Berdekens) 't Sy met offerbeloften beschreeven, of met verdrevene sekten en ontworfelde gevaaren beschielderd; van welke gescreven is, 1 D. 243 pag.

Voorts spreekt mede 't Latyn van licia, die VALENTYN overstaat. Van deese witt e linten of sluijens is gesproken, 1 D. 125 pag. en elders.

5. Vrouwolk) Van deese kerkplicht spreekt ook Statius, 3 B. der Mengeld. 1 D.

Hierom siet men op eene der Penningen van de meergenoemde Karpegna, Diana, of liever Eufusina, met een brandende toorts op een paard sittende; volgens de Verklaaringe van Monerchius. En waarom een brandende toorts? Om dat Diana is Lucifera; de lichtende, en op de keiserlijke Geldmunten met een toorts word afgebeeld; volgens het vertoone, 1 D. 62 pag.

6. Flinken) Het priesterschap van deese Aricijnse Diane heet by de schrijveren regnum, gelijk de priester rex: deese koning moest een welgemaakt en sterk karel sijn, want die met het staal hem kon overheeren en de nek breeken, die wierd daadelijk, in sijn plaats, priester. Strabo, 5 B. Lukanus, B. Oorl. 3 B. Suetonius, in Kalig. 35 H. Martialis, 9 B. 45 D. Val. Flakkus, 2 B. der Vliest.

7. Bron) Waar in Egerie versmolt, in het woud der Sanggodinnen; volgens het aangeteckende, 2 D. 425 pag.

8. Wetten) Die Numa veinsde van Egeria; in dit godgewijde woud, te ontfangen; volgens het aange-teekende, 2 D. 422 pag. en elders meer.

9. Offerde) Sie van de wijn en het gesoute meel, in het offeren gebruikt, de Bladwyser.

10. Bliksemen) Van den verscheiden aart der bliksemen spraken wy, 2 D. 78 pag.

11. Pikus) Van Pikus is gesproken, 2 D. 385 pag. gelijk van Faunus, 3 D. 367 pag.

12. gij 't haar niet uit den hals halen: grijpt en vleugeltse: met ondergrigte hem op wat wijfje sij koften gegrepen werden. Aan den berg Aventijn was een woud, dicht be-  
 lommert met eiken. Die 't sag fou gefegt hebben, daar  
 onthout fig een Godheid in. In 't midden was 't begraaft,  
 en bruiſte uit een groen bemorte rots een frisse bron,  
 waaruit bij-na niemand anders dronk als Faunus en Picus.  
 13. Daar quam Koning Numa, offerde aan die fontein een  
 ſchaap, ſette daar bij bekers vol geurige wijn, en ſchool  
 met ſijn geſelſchap in een ſpelonk. Ondertuſten quamen  
 de woud-goden volgens gewoonte na haar bron, en ſpoel-  
 den 't ſtof met de wijn luſtig van de borſt. Op 't ſwelgen  
 volde ſlaap; als wanneer Numa uit ſijn kout hol kroop, en  
 haar in den ſlaap de handen vleugelde. Ontwaakt ſijnde,  
 poogdenſe de handen wel loſte wreken, maar trokken de  
 ſtrikken vaſter toe. Doen ſprak Numa: vergeef ons, o woud-  
 14. goden, deſe daar: want gij weet wel dat ik geen quaſt  
 voor-neme heb, en leert mij doch op wat wijfje dit blik-  
 ſem kan werden verſoent. Dus Numa: waar op Faunus 't  
 hoornig hoofd ſchuddende, aldus antwoordde: gij vergt  
 15. ous wat groots, en 't geen gij door onſe ondergrigting  
 niet behoort te leeren. Onſe Godheden hebben haar pa-  
 len. Wij ſijn land en berg-god-goden. Jupiter is blikſem-  
 voogt. Deſen God 'ulge door u eigen kragt niet uit den  
 hemel herwaarts konen lokken, maar miſchen wel als  
 gij onſe hulp gebruikt. Dus ſprak Faunus; Picus gaf 't ſelve  
 advijs, en ſeide, ontſhijk ons bij proviſie de handen; 'k  
 16. ſweet u bij de donkre jammer-poel, dat Jupiter, door  
 kragt van onſe konſt uit den hemel getroot, hier konen  
 ſal. Onvleugelt ſijnde waſte deden, wat beſweer-verſen  
 ſij dreunden, en door wat konſt ſij Jupiter uit den he-  
 mel trokken, iſſen mens onoorloſt te weten. 'K wil  
 geene geheimeniffen der Goden galmen, maar dat een  
 God-vruchtig digter ſingen mag. Sij troonen u uit den  
 hemel, Jupiter: waarom u de na-komelingen nog dienen  
 onder den naam van Throon-God. 'T is gewis dat de  
 kruinen van 't Aventijns geboome beſeden, en 't aard-  
 17. rijk, daar Jupiter quam treden, door ſijn wig niet ſakte.  
 Numa kloppen 't hart, ſwijmde, en beſtuſt van ſchrik,  
 en den ruigen hair-bos rees te berg. Weer tot ſig ſelfs  
 gekomen ſijnde, ſprak hij: verleen, o groote God, der  
 Goden vader, wiſſen raſd om u blikſemende gramſchap  
 te verſoenen. Te meer om dat ik 't alaar, dat ik u ter  
 cere figtue, met reine handen beſatte, en, 't geen ik ver-  
 ſoek, met reine lippen af-bidde. Hij kniknet Numa  
 18. toe: maar gaf ſoo kort en donker beſcheid, dat de man  
 vertwijfelt ſtauren beede. Onthoofd, ſprak hij. 'T ſal  
 geſchieden, antwoorde de Koning: 'k moet juun uit mijn  
 19. tuin ontkopen. 'T moet van een mens ſijn, ſei Jupi-  
 ter. Numa: 'k ſal 't hair af ſcheeren. Hij eiſt 't leven.  
 Numa: 'k ſal en vis nekken. Doen lagte Jupiter, en ſprak:  
 20. maakt dan dat gij met juun, hoofd-hair, en vis-offer mijn  
 blikſem verſoent, o man wel waardig met Goden te ſpre-  
 ken. Maar 'k ſal u, als de ſon morgen den geheelen bol  
 21. boven de ooſter-kim ſal opgefeken hebben, een onder-  
 pand van vaſte en duurzame heeſſchappij geven. Dus eindi-  
 gende, ſtoof hij op donder en blikſem-vierken ten hemel  
 op, en ontlipte Numa, die hem aan-bad. Hij keerde  
 22. weer met blijſchap na Rome, en vertelde ſijne burgeren  
 wat 'er geſchied was; maar wiert in 't eerſt traag, en, niet  
 ſonder

12. Vleugeldſe) *Soo word om het ſelve oogmerk Proteus met ſtrikken overmeldigd, 2 B. 2 41 pag. gelijk deſelſde, by Homerus, 4 B. der Dool, en Virgilius, 4 B. van het Land Lev. en weder Silenus, by de genoemde Virgilius, in het 6 Herdergeſ.*

13. Fontein) *Gelijk alle fonteinen geheiligd en met offerhanden vereerd. Sie 1 D. 109 pag. Van het heilig woud op den Aventijnsſen heuvel, is reeds geſproken.*

14. Woudgoden) *Deſſe ſaamenſpraak en onderhandeling van Picus en Faunus, ontmoet ons mede by Plutarchus, in het lev. van Romul.*

15. Hoornig) *Gelyk men deſelſve ſoo op Geſteentens als op Marmerbrokken ſiet afgebeeld, by Kanini, en meer andere.*

16. 'K ſweet) *Der goden ſwaarſte eed; volgens het reeds angeteekende, 1 D. 220 pag.*

17. Troongod) *Wie fou niet denken, datje praatte van een rijketroon of koninglyke ſetel, VALENTYN? Jupiter wierd verdagvaard en uitgelokt uit den hemel, om af te komen tot ſijn alaar, op den Aventijnsſen heuvel, en raad te ſchaffen tot verſoeninge der waarende ſchimmen, en ſuivering van het geblikſemde. En dit is de ZEUS KATLABATHS, of daalende Jupiter, het voorwerp der ſeidelge letterkrakeelen tuſſchen den braven Vaderliever, PETR. BURMANNUS, en de Medaliekundige Godsgeleerde, onder die van Arminius, E. D. HOLTENUS.*

*Voorts ſchrijven van dit opdaagen der blikſemen, Livius, 1 B. 31 H. ſprekende van koning Tullus. Plinius. 28 B. 2 H. en 2 B. 52 H. gelijk van deefen Jupiter Elicius, Servius, over het 4 B. vanden En.*

18. Ajuin) *Van deefse werktuigen tot de ſuivering noodig, gewaagd mede Plutarchus, in Numa.*

19. Vis) *By de Grieken geheeten muvis; van welke ook boven, 3 D. 189 pag. deſe wierd aan Diana opgedragen, volgens Eustathius; doch waarom deſelſve voor Jupiter ook geſlachtofferd, kan ik nergens vinden.*

20. Son, Cynthus } *Siet den Bladwyſer.*

21. Burgeren, Quirites }

22. Op

- fonder agterdoegt, geloof. 'K sal immers, fprak hij, ge-  
loof krijgen, als de faak na mijn seggen uit-vakt. Pas  
op morgen wie wil: foo haaf fal de ion niet heel boven  
den horifont geteren fijn, of Jupiter fal ons een vafte  
onder-pand van heersfchappij toe-fenden. Sij fcheidden  
tufftelmoedig, fijn toelegging fcheen haar fpaar bij te ful-  
len komen, en al haar geloof hing aan den dag van mor-  
gen. 'S anderen daags was 't volk vroeg op de been,  
doen 'taardrijk pas berijpt was, en verfcheen voor de hof-  
poort van haeren Koning: die voor den dag quam, en  
midden in een gimmelende ring van mannen op fijn  
shonen throon ging fitten. Als Febus de bove-kruin pas  
boven d'horifont ftak, ftont 't volk beknelt door hoop  
en vrees. Maar Numa rees op, met fijn witte priefter-  
11 kap op 't hoofd, ftak de handen op, die nu de Goden  
wel bekend waren, en fprak aldus: nu is, o Jupiter, den  
tijd van u belofte op handen, beknaght nu u woord. Ter-  
wijl hij bad, was de fon boven de kim geftegen, en be-  
goft den hemel geweldig tkraken. Drie-werf donderde  
23 en blikfmede Jupiter bij klaar weder: geloof dat ik ver-  
haal, 't is wat wonders, maar waarheid. Den hemel be-  
goff midden op te klieven, en 't volk floeg, nevens haar  
24 Koning, 't gefigt neerwaarts, als wanneer een fchildt op een  
fnaar koolte quam neder beutelen. Doen vrchieft 't volk  
een gefchreeu ten hemel, en Numa nam, na voorgaande  
offer van een vaars, die nooit voor de ploeg gheigt had,  
25 de Gods-gave op, en noemde defelvet 't roudas, [ancile]

22. Op 't hoofd) *Van het overdekt hoofd der offeraaren is gefproken*, 2 D. 23 pag.  
23. Klarer weder) *Naar een gunftig en niets befchadigend blikfemen. Van fult een teeken gewaagen*  
ook Klaudianus, 2 B. van de Schaak. Martialis, enz.  
24. Schild) *Befchreven van Plutarchus, in Numa. Siet ook boven*, 3 D. 207 pag.  
25. Vaars) *Van het offervee, en haare sexe of geflacht is gefproken*, 3 D. 170 pag. *en van haare*  
*hoedanigheid, als fijnde fy nooit aan het werk geweeft*, 3 D. 151 pag.  
26. Werkbaas) *Veturius Mamurius gheeten, by Plutarchus, in het gemelde lev. althoewel Varro*  
*meend die koperfmit ten eenemaal verdicht te fijn. Van fijn belooninge is boven gefproken*, 3 D.  
206 pag.  
27. Naam) *Gelijk naderhand in de Gefangen is geplaatft de naam van Lucia Volturnia; ja zelf (toen*  
*de vleierye daar dagelyks nieuwe inflandsde) die van Germanikus. Tacitus, 2 Jaarb. 83 H.*  
28. Marspriesters) *Van de Salii fpraken wy omftandelyk boven*, 3 D. 206 pag.  
29. Trouwen) *Niet alleen was het trouwen in de tijd van deefen ommevang ongelukkig, maar ook al*  
*wat men, van groot belangen fijnde, by der hand quam neemen; gelijk wy aantekenden*, 3 D.  
207 pag.  
30. Gekapte) *Apicatus, in het Latijn. De apex ef topmuts was van wite wolle, hebbende op*  
*fijn kruin een langwerpige knoop van olijfhout, welke meenige hooger, en weder in eenige laager war.*  
*Van deefe fchryven Lukanus, 1 B. van den Parf. Servius, over het 2 en 8 B. van Virgyls E. Fe-*  
*fius, en meer andere. En men fiet dien afgebeeld op de Gedenkpenningen, by Oudaan, 114 Taf.*  
*11 Penn. doch allernest en volkoomenft op een Marmerbrok, by Fil. Rubbens, Elect. 25 H.*  
*Sy wierd gedragen van de Pontifices, of Hoogepriestersen. Feftus, in het Woordeft. Apulejus, in fijn*  
*Verantwoord. van de Salii, of Danspriestersen. Dionysius, 2 B. 71 H. en eindelijk de Flamines, en*  
*mindere Priesters; evenwel, met fult een onderscheid, dat de Flamines defelvet altyd op het hoofd had-*  
*den: doch de priestersen niet als onder het offeren. Appianus, 1 B. der Burg. Oorl. fprekende van Me-*  
*lula.*

Eindlyk is van den Flamen Dialis gefproken, 3 D. 180 pag.

31. Ongekamt) *Een vreemde kerkplicht; welke fy mede 14 dagen onderbield in de maand van Junius,*  
Dd 2 wanneer

wanneer de vuiligheid uit Vestaas tempel wierd gevoerd: gelijk in het selds B. van deesen Almanak salf werden aangemerkt.

## VIERDE HOOFDSTUK.

*Ondergang van eene der Vissen, en des Beerhoeders. Opkomst van den Druifsnijer.*

**A**ls de derde nagtsijn star-heit weder aanvoert, sal een van de vissen verdwenen weten. Want daar sijn'er twee: dele is de luidet, gene de noorder. Beide sijste vernoot na die winden.

Als de gebloofde Auroor sal beginnen te dauwen, en't ligt van den vijfden dag aan te voeten, sal 's beers oppasser, of den tragen boer, uit 't gesigt verdwijnen; en den druifsnijer verchijuen. Hoe dit getarnt aan 't hemel-welf raak-

te, moet ik mede in 't kort verhalen. Men segt dat Bacchus den ongechooren Ampelus, soone van een boks-voet, en een Nimf op 't geberge Ijmarus, tot sijn troetel jongen hield. Dese gaf hij de wijn stok mer druiven beladen over, die nu na 's jongens naam Ampelon genaamt wert. Terwijl de jongen onvoortig op een olm kloutert om blaauwe druiven te snijden, valt hij dood ter aarde; en wert van Bacchus aan 't firmament verheven.

1. Vissen ) Te weten, met een soo genaamde occasus cosmicus. Van de Vissen, en den oorsprong van dit gesternt is omstandelyk gesprooken, in het 2 B. vanden Alm. te weteen boven, 185 pag.

2. Aurora ) Van deese, de vrouw vanden grisen Titbonus, spraken wy, 2 D. 262 pag.

3. Beers oppasser, Arctophylax

4. Boer, Bootes

Van welke, 1 D. 92 pag.

5. Ongechooren ) Bysonderlyk wierd in deese jongens het lang en kronkelend hoofthair gewaardeerd. Want deswegen roemd Martialis (9 B. 17 D.) de schoone lokken van Earinus, de kamerling van Domitianus, en weder (4 B. 41 D.) die van Amaranthus, de troeteljongen van Flakkus. Deswegen maakt ook Statius (2 B. der Mengeld. 1 D.) gewag van het hair van Glaucias, het kind van Aredius Melior. Deswegen worden van Anstinus, de jongen van keiser Hadrianus, op de Gedenkenpenningen, by de dikwijls genoemde Choulius, 231 pag. de hairlokken bysonderlyk afgebeeld.

Van de schandjongens is gesprooken, 1 D. 244 pag.

6. Ijmarus ) Welke berg, gelijk mede de Saters of boksvooten, men kan opsoeken in de Bladwyser.

7. Bacchus ) Liber in het Latyn, gelijk Ariadne libeta; beteekenende deese benaaminge in het Latyn, het geen 't woordeke Lyzus, in het Grieks. Sie 1 D. 153 pag.

## VYFDE HOOFDSTUK.

*Het Opperboogepriesterschap van den keiser Augustus.*

[VI. MAART] Als Febus voorde selds reis ten steilen hemel op sijgt, en met sijn vlug gespan 't hemel pad berent, toont, wiege hier sijt, cu die den tempel en Gods-dienst van de kuiste Vesta in eerenhoud, eer-

bidigheid, en brengt reuk-offer op de Trojaanse altaaren. Op dese dag sijn Czars ontalijke eer-tijtels die hij liever selds had willen verdienen, [als zich aanmatigen] vermeerderd met 't opper-priesterschap. Den onster-

1. Vlug gespan ) Het Latyn segt; equi alati: Van de Sonnepaarden spraken wy, 2 D. 41 pag. en van den Olympus, in het Latyn voor den hemel genoomen, 1 D. 159 pag.

2. Reukoffer ) Sie van de wyrook, en andere reukwerken, tot den tempel plichten behoorende, den Bladwyser.

3. Opperpriesterschap ) Het geene van den keiser wierd aangevaard, in het jaar van Rome 740; of na des Heeren Geboorte, 30; te weteen na de dood vanden opperboogepriester, Mark. Lepidus, Dio, 53 lib. en Suetonius, in Aug. 31 H.

4. onsterflijken God Cæsar, draagt d'opperförg over 't eeuwig brandend vuur. Dus liet gij d'onder-panden van 's rijks bestendigheid veeknagt. O Goden van't oud Troje, te regt van sulc een man uit den brand vervoert, waar mede Eneas beladen, schcut-vrij door den vijand boorde. Eneas nasaat, u priester, o Vesta, rakt u in bloed-verwantschap en ampt 's halve, beschut, Godin, u bloed, dit doorlugtig hoofd. Gelukkig leeft gij, Trois vulc, dat Cæsar met sijn heilige priester-hand onderhou. Leeft eeuwig, vuiren Vorst, soo bidden leven schaft.

*Van dit ontsagbelijk eerampt is gesproken, 2 D. 435 pag.*

4. Opperförg) *Behalven het geen ontrent de plicht van een pontifex maximus, 2 D. 435 pag. is aangezeekend, soo moest deselve ook sorgen voor de rijks-panden, het beeld van Pallas en het Vestaalse vuur; staande self ook de keur en ruchtlinge der nommen aan sijn oppermagt. Sie 2 D. 432 pag.*

5. Verknocht) *Het Palladium; van welke, 1 D. 179 pag. en het Vestaalse vuur; van welke, 2 D. 346 pag.*

6. Eneas nasaat) *Dat de dienst van het Vestaalse vuur uit Troje, haar oorsprong nam; en dat Augustus, 't geslacht der Julien, Romeinen en Absaaners in Eneas haar aanvang hebben, is in deese aanteekeningen menigmaal bewezen. Siet de Bladwyter.*

7. Onderhoud) *Gelijk by en Julius, soo mede Tiberius en alle de volgende keisere; self tot op den vroomen Gratianus toe, welke allereerst dit ampt heeft neergelegt en verworpen. Zofinus, Hist. 4 B. 36 H.*

*En is het wonder dat sy alle die magt aan behielden; terwijl sy hier door rechts en slings waaren; nu den tempel en den algememen godsdienst, en dan weder de rijkstroon en 's lands willekeuren op hume handten draagende. Sie Nicetas Chonitates, in het lev. van Alexius Komnenus, 2 D.*

*Behalven dat het ook by veele andere volkgren, in de alleroudste tyden, een gewoonte was koning te sijn, en met een het priesterampt waar te nemen. Want sodanig een was Anius, op het eiland Delos. Virgilius, 3 B. van den En. Romulus, te Rome. Cicero, 1 B. van de Voorspell. Dionysius, 2 B. 18 H. de koningen van Judea. Dio. 37 B. in de Bedryv. van Pomp. Justinus, 36 B. 2 H. en van Egypte. Plutarchus, in het B. van Isis en Osiris.*

## SESDE HOOFDSTUK.

### Kerkwijding van den Kleenen Jupiter.

Op den VII. MAART krijgt Mars een roode letter, om dat op dien dag blijkt, dat den tempel van de jonge Jupiter voor de twee wouden is ingewijd. Als Romulus een hooge steene muur om een woud had op-getrokken, liet hij over al verkondigen, dat al wie wilde daar een veilige vlugt-plaats hebben kost. O van wat kleintje is den Romein groot geworden! Hoe slegt en gering was 't hantje vol Quiritea? Maar op dat u d'onkonde van de ongewoone naam Vescovis niet hindere, soo leert wat het voor een God is, en waar uit hij die naam trok. 'T is de jonge Jupiter: besiet sijn jeugdige troonje, en dan sijn hand, sonder bliksem in de greep. Den bliksem nam Jupiter eerst in de vuist, als 't reusen-

1. Tempel) *Staannde op den rug van den Kapitolijnsen beuvel; naast de Vryplaatsen aldaar, door Romulus tusschen twee wouden gesticht. Sie van deese Virgilius, 8 B. van den En. Dionysius, 2 B. 15 H. Livius, 1 B. 8 H. Tacitus, 3 Hist. 7 H. en voorts haar afbeeldinge, by Donatus, Oud Rom. 2 B. 10 H.*

2. Handje vol) *Bestaande uit struikrovers, boereplagers en vluchtelingen; of, ten besten genomen, uit het schuim der veehoeders en akkerbouwers; volgens Florus, de reeds genoemde Dionysius en Livius.*

3. Jonge Jupiter) *Onder veele aanmerkelykbeden in den aalouden godsdienst: is geensins de geringste, dat het heid'n-lom enige godheden, nu in eene jonge, en dan weder in een oude gedaante heeft afgebeeld en aangebeelden.*

*Soo is haar 1. Bacchus dan een jongman, en dan weder een kleen kind. Siet het aangerekende, 1 D. 206 pag.*

't reufen-kroos den hemel dorst beformen: voor dien tijt, in zijn jeugt, was hij blijkeloos. De bergen Ossa en Pelius, d'opper-kruin op d'Olimp gestapelt, branden alder-eerst, van den bliksem gellagen. Nevens zijn beelt hebt gij ook een geit-delen segtmen weiden de Cretenfer Nimfen.

Deze was de minne-moer van Jupiter, doe hij nog een kindje was. Nu moet ik zijn naam onrrouwen. *Vergandria* sarrā noemen de boeren 't koom dat sehtaal en klein-kortlig gewassen is, en hieten kleine en geringe dingen *Vesca*.

2. *Eskulapius*, nu een hoogbejaarden en langgebaarden grysaard, dan een schoonen jongeling, en eindelijk een onnosel kind: volgens de Genuenissen, gegeven. 2 D. 59 pag.

3. *Jupiter*, doorgaands oud en grof van baard- en hoofdhair; volgens Prudentius, in het D. ter eeren van Roman. doch ook somwijlen jong en kleen, op een bokje sitende; gelijk gy siet, 1 D. 52 pag. ja selfs mede, vertoonende een jongeling, en sonder bliksem; welk wapentuug by voor den Reusenstryd niet was gewoon te voeren.

En in deese gestalte word by ons vertoond by Ortelius, in het B. der Goden; gewaagende Gellius van zijn tempel, 5 B. 12 H.

4. *Ossa* Van den Ossa, Olimpus en Pelius, is meermaalen gesproken. Siet de Bladwyfer.

5. *Kretensfer* Van Kreta, 't queekland van Jupiter, en van de geit, zijn voedsfer, is al gesproken, 1 D. 51 pag.

## SEVENDE HOOFDSTUK.

### 't Opkoomen van den Pegasus.

**A**angefien dan dit woord die betekenis heeft, waarom souik dan niet inogen vermoeden dat Veiovis tempel een tempel is van de kleine Jupiter? Als nu's avonts 't hemel-welt met starren geborduirt is, sult gij, op fiende, 't paard Pegasus op doen. Dit ros-gelooftmen, sprong uit den af-gekaptē hals van Medula, met bloed op de manen besproeit. Dit zinkinkte boven wolken en starren, gebrui-

kende de lugt voor land, en wicken voor pooten. Als 't van Bellerofon voor'teest, nog stugger en hart in den bek, betteugelt was, sloeg het met de hoef, op den berg Helicon in Beotie, de fontein Hippocreen op. Nu is 't ten hemel verheven, daar 't eerst na toe schoor: en het glimt niet vijfrien heldere starren aan 't firmament.

1. Pegasus) Van welk paard wy meermaalen spraaken, als; 1 D. 105 pag. en 2 D. 124 pag. Voorts staat zijn gesterne tusschen dat van *Andromeda*, de *Vissen*, de *Waterman*, ende *Swaan*.

2. Afgekaptē) Gelijk het word vertoond, 2 D. 124 pag.

3. *Wicken*) Sie het door de lucht vliegen, 2 D. 117 pag.

4. *Beteugeld*) Door Bellerofon; gelijk gesegt is, 1 D. 205 pag. geholpen van *Minerva*, deswegen geheten *Chalinitis*, dat is, *Beteugelster*. *Pausanias*, in *Korinth*.

Ik se dit paard in het geweld van Bellerofon, op de keiserlijke Geldmunten, by *Choulius*, *Patinus*, en meer andere.

5. *Hippokreen*) Vanden hengstebrom is gesproken, 2 D. 138 pag. *Beotie* is hier in het *Latijn* *Aonie*, gelijk meermaalen. Siet 1 D. 116 pag.

## ACHTSTE HOOFDSTUK.

### Opkomsf van Ariadnes Straalkroon.

**S**nags daar aan sult gij sanftons de Gnosfier kroon sien. *Ariadne* wiert een Godin door *Thefeus* trouloosheid. En de koninklijke spruit, die den ondankbaren *Thefeus*, met een ree-draad uit den dool-hof hielp, ver-wiifde

1. *Gnosfier kroon*) Sie deese kroon in een print vertoond, 1 D. 219 pag. *Het Latijn* noemd deese kroon *Gnosfis*, aangefien *Ariadne* was de dochter des konings van *Kreta*, onder wiens steden was *Gnosfus*; van welke, 1 D. 17 pag.

2. *Reedraad*) Deese draad word van *Thefeus* door *Ariadne* gegeven, in een printje, gesteld, 1 D. 50 pag. 3. *Indiaan*)



wijste de gelukkig haaren trouwen egt-geuoet tegen God Bacchus. Dus gelukkig gepaard sijde, was ze in haar schik, en sprak: wat mogt ik, zegte duif, om sijn trouwloosheid huilen? 't was mijn geluk dat hij mij verliet. Midlerwijle vermeerste Bacchus den langhstrigen Indiaan, en roog met rijken buit wederom uit 't oofte. Onder de gevangenen was een Konings dogter, schoon van leest, waar op Bacchus seer verlingert was. Hierom schreide sijn lievende Ariadne, en sprak aldus, wandelende aan 't bogtig strand: hooft nu andermaal, o baren, mijn weelklag als voor-heen: suig anderwerf mijn tranen, sandig strand. 'Kriep, soo ik 't wel onthield, om meeneedige en trouwloofse Theeus! Maar hij ging door. Nu is Bacchus ook een egt-schender. Nu fal ik luits keels schreeuwen, dat geen vrou op een man vertrouwen mag. De naam van manvetfchilt segts, maar de rede van mijn klagt is wederdefelwe. Og was mijn fornuut segts bij haar eersten stant belevue, en had ik dese droevig tijdt niet beleeft! Waatom mij veege vrou van 'r woefte strand op genomen, en 'r leven verlengt? Doen had ik eens konnen dood treuen. O wispelturige Bacchus, ligter als 't loof dat gij op 't hooft hebt, o Bacchus, die ik leerde keijnen om te treuen, durft gij een snol onder mijn oogen brengen, en soo vasten huwlijks band ontfrieken? Helas waar is troubelofe, waar sijt al u eedee geveant? Og hoe dikwijl moet ik dese taal voeren! Sels scholt gij Theeus, en noemde heu een ufstrijker. Nu vergrijpt gij u schandelijk, om dat gij in andere sels die schand viek hebt verfoeit. 'K sal mijn leet in-kroppen, en 't niemant melden, om geen schijn te geeu dat ik dit veelvoudig uit strijken moft verdient hebben. Insonderheid wil ik 't Theus niet ontdekke hebben: op dat hij niet in de wuift lagche, dat gij nevens

hem mijn egt-breker sijt. Maar 'k denk sijn oog bekoorde meer een blanke moor-boelin, als ik brunet. 'K wens dat onse vijanden soo blank werden als deese moris. Wat baat mij dit? Hoefe swatter is, hoefe u meer bekoort. Hoe dus ontfont? Gijf swart u armen met haat te omhelven. Hout, Bacchus, u trouw-belofen, en keurt niet lieflijker, 't sluiken met een snol, als de gestadige liefde tusfen egt-geuoeten. Mijn moeder was verliet op een schoon hoorn-beeft: ik op u: gehoornde God. Laathet mij niet hinderen, Bacchus, dat ik u bemin: want 't hinderde u immers niet dat gij mij u min openbaarde. En 't is geen wonder dat gij mij ontsteekt, want men segt dat gij in 't vuir gekipt en met vaders hand uit 't vuir gerukt sijt. Ik ben die vrou, die gij wel eet te hemel beloofde te fullen verheffen: eilas wat schoon gechenk krijg ik nu in plaats van den hemel! Dus sprake: maar Bacchus had haar weelklag al lang aan gehoort, doen hij haar bij geval agter-volgde, omhelste hij 't schaap, droogde haar tranen met kusjens op, en sprak: varen wij gelijk ten hemel. Daar fult gij, nu mijn egt-geuoet, ook mijn naam-geuoet werden, en in een Godin verandert, den naam van Libera dragen. Ook sal ik maken, dat, nevens u, kroon, die Vulcan aan Venus, en Venus aan u verceerde, tor gedagtenis met starren glimmen sal. Hij hielt sijn woord, en veranderde 't gestee van de kroon in negt starren, die nu als gulde ligtten aan den hemel glintieren.

Ses dagen hier na (XIV. MA A P. T.) hebt gij 't tweede toumooi-spel op 't pragt Mats-veld, dat aan d'ene sijde van den bogtigen Tyber befoept werd. Soo dit veld ondergevoelt legt, moet het toumooi op den sluifvogel Caelius gepeelt werden.

3. Indiaan) Van het beoorloogen en overbeeren der Indiananen is gesproken, 1 D. 119 en 147 pag. en elders meer.

Voorts worden de Indi hier in het Latijn bygenaamd depexi, neergehemle en sekerlijk mede ontfy, met gewrige salven overzooten. Want dit getuygd Kurtius, van de Indiananen, 8 B. 9 H. 22 afnyd.

4. Trouwloofe) Van Theus en sijn trouwloos vertrekken van Ariadne is geschreven, 1 D. 14 pag. en 2 D. 224 pag. alwaar ook een print de Wyngad nevens Ariadne sitten doet.

5. 't Loof) Van veil of klimop. Siet 1 D. 175 pag. of van Smilax, gefegt stekelwinde. Euripides, in Bacchid. Treursp. onaangeten hem ook somwijlen een diadema, of hoofaband word toegevoegd. Siet het aangeeteekende uit Diodorus, 3 D. 114 pag.

6. Troubelofie.) Wiens simebeeld sijn twee faamgevoegde Rechterhanden, op Geluminten verstoond, 1 D. 6 pag.

7. Moorboelin) Van de bruine verf der Indiananen spraken wy, 2 D. 36 pag.

8. Hoornbeeft) Sie Pafifae beeftig met deefe gruweldaad, 1 D. 210 pag.

9. Gehoornde) Van den gehoornen Baccuus is gesproken, 1 D. 67 pag.

10. Uit het vuur) Sie sijn moeder in een print verbranden, 2 D. 77 pag.

11. Libera) Afgebeeld by Ortelius, 2 B. der God. en by Leon. Agoltin. 1 D. 96 Gefteent: Sie van deefe bynaam, 3 D. 210 pag.

12. Vulcan) Van Ariadnes ftarkroon is omftandelijk gesproken, 1 D. 30 pag.

13. Marsveld) Van welke, 1 D. 482 pag. Op deefe vlakke geschieden veel veldoefeningen en strijdspeelen, wedloopen, rijden, enz. alwaarom sy ook was ombeind met prachtige galleries, en kostelijke lusthoven.

Van de veldoefeningen spraken wy, 1 D. 217 pag.

14. Caelius) Van den Caelius is geschreven, 1 D. 252 pag. Hy lag in het fuidstijke deel van Rome, tusfen

tuffen den *Esquityfjen* en *Aventijfjen* beuvel; rakende bynaar met *fijn* vooreinde het *Palatium*. Hy heette niet alleenlijk, naar eiken boomen, *Querquetulanus*; maar ook naar de wooningen der *Lateraanen* (een feer adelyk geflacht te Rome) de *Lateraanfje*. Kapitoly in Mark. 1 H. Sie van eenen *Plaut. Lateranus* gewaagen *Juvenalis*, in het 10 Berifpd. en *Tacitus*, 11, 19 en 15 Jaarb. en *fie* Romes platte grond by *Donatus*, 3 B. 12 H. Maar *VALENTYN*, wat is te seggen *stufberg*? het was immers geen *faudberg*, door een geweldige stormwind op een gedreven; neen, het was een *bofachtige berg*, wiens vlakje fomwijlen was *pulverulentus*, fluwende, wanneer daar by gelegentheid wterd gereeden.

Van het booge water des *Tybers* is gefproken, 3 B. 183 pag.

## NEG ENDE HOOFDSTUK.

*Eefstog van Anna Perenna. Cefars Moord.*

- 1 O p den XV. MAART wert 't vrolijk feest van Anna Perenna geveit, niet ver van den *Tyber*-boord. Dan fwermt het volk bij een, vlijd fig hier en daar in 't gras ter neder, en ijderlijk en fchaft met fijn gaiken. Sommige hardent onder den blaauwen hemel: weinige onder tenten, andere onder loover hutten: fommige fetten, in plaats van zuilen, riet-boffen over eind, en fpannen daar over een gewelf van haar tabbaarden. Evenwel ver-
- hit haar fon en wijn: want fe bidden om foo veel jaten leucus alsfe glafen drinken, en poolen op de kerf-flok. Daar fult gij mannen vinden, die drie eeuwen op de kerf-flok hebbende, *Nestors* ouder fullen willen bereiken: wij-ven, die om *Sybilla's* jarca te beklaveren, glafen foo digt als 7 ftof-regen drinken fullen. Daar quinkleerme de deunt 8 dijefe in de fchou-burgen leerden, traraten met de banden 9 na de maar van 't lied, fetten de nap in 't midden, en danfen
1. Anna Perenna) Voor haar ongeval *Didoos* fufter; gelijk wy verbaalden, 1 D. 37 pag.
2. *Tyber*boord) De *Tyber* heet hier *advena*, komende uit *Hetrurie*, gelijk een vreemdeling in *Latium*. Siet het aangereekende, 1 D. 261 pag.
3. Blaauwen hemel) In het *Laijn* *Jupiter*. Deefe reedenkonftrige fpreekwijfe hebt gy mede, 2 D. 102 pag.
4. Tabbarden) Om voor de hitte der *fonne* ftraalen bevrijd te fijn, was men gewoon tapijten en andere kleederen over de boomen te leggen, en ander deefe fchaduwe fijn vermaak te neemen. Dit fien wy dikmaals op de *Marmer* brücken en *Gelsteenten*, by *P. S. Bartolus*, *Begerus*, enz. Selfs hing men wel tapijten over een tafel, in een eetfaal, om van ftof en vuilgheid bevrijd te fijn. Sie dit in het *Rhamnufiaanfje* marmer by *Merkurialis* en *Chakoniuf*. En van fulk een tapijt fpreekt ook *Horatius*, 2 B. 8 Berifpd. in de befchryvinge van een groote maaltijd.
5. Kerf-flok) By de aaloude dronk men iemands gefondheid, met foo veele roemertjes, als 'er letteren waaren in iemands voor of toenaam. Soo word het welfijn van *Domitius* of *Germanikus* gedronken, by *Martialis*, 14 B. 170 D. dat van *Instantius Rufus*, by den felven, 8 B. 51 D. en eindelijk de welfland van *Navia*, *Justina*, enz. by genoemden, 1 B. 72 D. Siet ook fijn 9 B. 93 D. en 11 B. 36 en 39 B. behalven *Plautus* en *Statius*.
6. *Nestors*) Drie honderd glaafen: want dit waaren de jaaren van deefen griffaard. Siet 1 D. 3 pag.
7. *Sibille*) Wiens jaaren het getal vaa een volle hand *fanckooren* tjes bereikten; volgens het verbaal, 2 D. 377 pag.
8. *Deunen*) Al van ouds dartzel, vuil en onbefchoft. *Makrobius*, *Saturn*. 2 B. 1 H. *Suetonius*, in *Vefp*. 22 cap. *Gellius*, 9 B. 10 H. *Cicero*, in de *Red.* voor *Sextius*. Sjnde immers de *Schouburg* het hof der *vagebonden* bedden, en het neft van alle gelheid en onbetaamelyken bandel. *Sidonius*, 3 B. 13 Br. behalven *Tertullianus*, *Salvianus*, en meer andere, van der *fchouburg* giften ondeugd, in gebaarden, woorden, en feden, volmondig fprekende.
9. *Handen*) Die in de *Danfjerjen* der aaloude fomwijlen meer werkten als de voeten; volgens het aangereekende, 1 D. 144 pag.
10. De nap) In het *Laijn* *crater*; *fchenkkan*; van welke, 2 D. 129 pag.



KONINGINNE  
DIDO.

*J. Bap. Paulmier Sculp.*

*S. Thomassin fecit*

DIDON REINE DE CARTAGE.

*3. Deel Pag. 215.*



fen met haar op-gequikte vrijfter, los van lokken, een  
 11 boeren ronden-dans. Wederom komende sijne klont-  
 zig onder de voeten, een fchou-fpel voor't volk, en  
 werden van d'outmoetende luden rijk en weeldrig ge-  
 noemt. Onlangs ontmoete mij dien fleep, (mij dogt 't  
 12 was verhalens waard) waer onder een natte bes met haar be-  
 ftoeven beitevaar quam flinger fchorten. Dog, aangefen 't  
 maar loffe gerugien zijn, dat van de Godin gefegt wert,  
 heb ik voor-genomen de waarheid dien zingande te on-  
 13 vooen. D'erbarlijkje Dido was op Eneas verliefst, en  
 14 op haar lijk-ftapel verbrand: haer was in de bus gefamelt,  
 en op haer ferk dit korte graf-fchrift, dat fij pas voor haar  
 dood gemaakt had, gehouwen.

ENEAS GAF MY 'T STAAL, EN STERVENS REEN  
 IN 'T VLUGTEN,  
 MAAR DIDO WRONG 'T RAPIER IN 'T HART,  
 EN EIND' HAAR SUGTEN.

15 Hier op over-rompelen de Marokefen 't hoofden fcher-  
 16 loos rijk, Jarbas drong fig op den thron van 't ver-  
 17 meeftert Carthago, en, nog indagtig fijn geftoote  
 fcheen, fprak hij: evenwel heb ik nog eindlijk acces-

komen in de fleep-kamer van Dido, die mij foo dijkwijl  
 de deur voor 't hoofd floeg. De Tyriers vlugten, tijder haars  
 18 weegs, in 'twild, gelijk de fwerende bijen, alsfe haer  
 Koning verlooren hebben. Drie-werf was 't koorn ge-  
 wonnen, drie-werf de wijn geperft, [drie jaaren daar na]  
 wiet Anna ter flad uitgedreven, en vlugte uit Canthago,  
 dat haar fufter Dido gefligt had, na dat fij al-voorens haar  
 19 uivart en lijk pligt befoght had. Haar mulle lijk-as wiert  
 20 met ballen en tranen befproeit, en bedekt met 't haar,  
 21 dat Anna uit 'thoofd trok. Drie-werf riep fij, adieu fu-  
 fter: drie-werf knuffte d'as, en dogt dat haar fufter daar  
 onder was. Een fchip en vlugt-geuoet bekomen hebbende,  
 fluitte fij voor de wind heen, 'toog drajende na de ver-  
 22 maaklijke flad, die haar fufter gefigt had. Ontrent 't  
 23 onvrugbaar Cofyre legt 't vrugbaar eiland Malta, dat de  
 Libyffe zee omfwalpt: daar fer hij haar koers na toe. vertrou-  
 wende op d'oude vriendfchap van dien Koning met haar  
 24 huis. Haar vriend, die daar 't bewind had, was Battus: die,  
 Onderrigt hoe 't bei de gefufters vergaan was, feide: dit ei-  
 landje, is, foo 't is, totu gerief ten beften. Ook had hij  
 die vriendfchap van lant-vergunning ten uiterften uit-ge-  
 houden, ten waere hij voor 't magtig geweld van Fygmaliott  
 was bedrukt geweest. Als nu twee jaeren vertreken waren,  
 't derde

II. Rondendans) *Van het Dansen by de aalen de fpraken wy, 1 D. 44 pag. Doch de Griekfe Penning, aldaar geplaatst, hebben wy feer kwalijk aangetrokken, in ORANJ. OVERTOGT, 79 pag. nademaal hier geen drie manglen eenvoudiglijk ontrent een vrengdevuur buppelen: maar eer het beelwerk fies op Nymphæum, of 't warm waterbad van 't Epirotis Apollonia: van welke gewaagen Plinius, H. Nat. 2 B. 110 H. en 3 B. 23 H. Chariftius, in Paradox. Ampelius, in Compend. Soo merkten allengkens fijn misdrijven, en prijffelijk is by, die fch met ontset deselve rond uit te bekemen.*

12. (Sleep) *In het Latijn pompa; hoedaanige is die van de Feftdagen, Zegpraalen en Lijftaatsfen; van de eerste is gefegt, 1 D. 191 pag. vande tweede, 1 D. 118 pag. en de derde, 3 D. 93 pag.*

13. (Dido) *Van welke omftandelyk is gefproken, ontrent haar Zendbrief, 1 D. 31 pag. Doch fte die rampfalyge hier in een afbeeldfel.*

14. (Verbrand) *Van het verbranden der lijkjen is gefproken, 1 D. 57 pag. van het vergaaren der af-fen, 1 D. 57 en 106 pag. en vande graf-fchriften, 1 D. 73 pag. en 2 D. 48 pag.*

15. Marokeeffen, Numida en Mauri

16. Jarbas

17. Karthago

18. Tyriers

19. Balfem

20. Hair

21. Driewerf

22. Cofyre

23. Malta

Van welke

1 D. 36 pag.

1 D. 32 pag.

2 D. 434 pag.

1 D. 118 pag.

1 D. 57 pag.

1 D. 36 pag.

22. Cofyre) *Een flecht en onvruchtbaar eilandke in de Middellandsze, tuffchen Afrika en Sicilie; en byzonderlijk, tuffchen de fteden Klypea of Alpis, en Lilybeum. Strabo, 6 B. Polybius, 3 B. Silius, 3 B. het is mettemm waterrijk, heeft een goede haven, en het geeft veele geiten, en overvloed van olyven. het felve fpreeken ook, Seneka, in het Trooftfchr. aan Helvia, 6 H. Mela, 2 B. 7 H. Plinius, 5 B. 7 H.*

23. Malta) *Een eiland in de Middellandsze, mede tuffchen Afrika en Sicilie, vermaant door de zwolweerye. Silius, 4 B. Cicero, 4 Red. tegens Verr. en gemakkelijke havens. Diodorus, 5 B. 12 H. doch vermaant door de fchiphreuk van den kruisgefant, Paulus. Lukas, Handeling. 28 H. 1 verf.*

24. Battus) *Daar fijn ongerwijfeld meer vorften van die naam geweest in deeze landftreek; aangefen*

- 't derde liep, en Anna genootfaakt was elders te vlugten, quam haar broeder Pygmalion voor Malta, en eifte fijn fufter met 't fwaard. Den Koning, een vijand van den oorlog, fprak: wij en zyn geen krigers, Anna, vlugt gij, foorhoutge 't leven. Op dat woord pakte haar voort, en gaf 't feil. Maar haar broeder was woefter als de zee. Ontrent de vis rijke klip-rivier Crathis is een klein weentje lands, bij d'inwoonders genaamt Kamere, daar op was 't gemunt. Niet verder waafte daar van daan als een flinger in negen zeifen koft begaan. In 't eerst ftrekenze 't feil, en wicvouden door variable winden, tot dat de fchipper riep: niem te water. Terwiffle befag fijn met 't feil op te gijen, werr 't krom fchip door een fuider storm fchielijk te rug, en, wat de ftuerman mamelde, in de bare zee uit 't gefigt van 't land gedreven. De zee fwoel heftig, wierp de baren van haarafgrond op, en 't fchui-mig water floeg in 't fchip. De storm verftelt de geheele zee-konft, de fteuer-man laar 't roer flingeren, en bid, nevens de reft, om een genadige uitkomst. 'T Fenicier dier wert vlugtende op de holle baren gefolt, en dekt 't betramt aanzigt met de voorfchoot. Doen fteife eeft, dat haar fuf-  
 25 ter Dido, en alle, die flegts een hand vol aarde genooten, gelukkig waren. 'T fchip kletft door fterke wind tegens de Laurentijnsfen ftand in fpanderen, en fet fijn vrage in 't fout. Doen had de God-vmgte Eneas 't rijk en dogter van Latinus reets bekomen, en twee volkren in een verbrouwen. Terwifl hij alleen, met Achates verftelt, barvoets langs ftand van fijn bewulijkt land fpanfleert, fiet hij Anna wandelen, maar dorft niet gelooven dat fjt 't was, (want wat fou haar in Latium jagen) terwifl Eneas in die gedagten is, roept Achates: hier is Anna. Op 't fpeffen van haar naam kijktse op. Waar koftse vlugten, wat uit-regten, wat aard-kloof focken om te fchuielen? want hem fiende hadse de dood van haar erbarmlijke fufter voor oogen. Dit merkte Eneas, en fprak haar vriendlijk aan, maar fchreyende, nog indagtig aan Didoos omkomen: 'k fweer u, Anna, bij dit land, dat gij onsw eer hoorde (leggen mij door gunftige fchikking des hemels toe-gelejt te fijn: bij de Goden die ik mee voerde, en onlangs hier te land geveft heb, dat fjt mij om mijn lang fammlen onder weeg dik-wifl begrauden. 'k was waargtig niet bekommert dat fufter fig te koit doen fou: die vrees koft in mij niet komen.
- 26  
27  
28  
29

*Battus, fichtter van de ftad Cyrene in Afrika, (van welke fchrijven, Juftinus, 13 B. 7 H. en Strabo, 17 B.) langen tijd naar dit geval in wefen fjnde, de rampfalgige Anna geensins heeft komen kerbergen. Dus merk hier ontrent aan een grove miffag by Silius, in het 8 B.*

*Doch wat evenwel de waare Battus aangaat, men meend, fijn tronieop de Geldmunten der Cyreners te fien, by Spanhemius, van het Gebruik der Penn. 4 Verdeel. en Begerus, in den Palat. en Brandenb. Schatkam.*

*En van deefe Battus neemt de Dichter Kallimachus fijn oorfprong, volgens Strabo, 17 B. en de aangetrokkene, 1 D. 137 pag.*

*Eindlijk word van een heel anderen Battus gefproken, 2 D. 60 pag.*

25. Pygmalion) *Van welke booswicht, 1 D. 36 pag.*

26. Krathis) *Van welk rievierje, 2 D. 367 pag.*

27. Kamere) *Van dit ftreepje lands vind ik nergens iets opmerkelijks aangeteekend.*

28. Krom fchip) *Sie van het maakfel der aaloude fcheepen 't aangeteekende, 2 D. 89 pag. doch fte dit byzonderlijk in veelderhande voorbeelden, by den Hr. Burgermeester, NIK. WITZEN, in fijn doorwrochte Verhandeling van de aaloude en hedendaagse fcheepsbouw.*

29. Fenicier) *Of Tyrifse princes; nademaal Tyrus is gelegen in Fenicie: Soo heet men ook fomwijlen (doch met een fter ruime betrekkinge) de Thebaaners wel Feniciers; wegens Kadmus, een Tyrer, volgens het gefchrevene, 2 D. 69 pag.*

*Vorders fprakten van Fenicie, 1 D. 36 pag. en van Tyrus, 1 D. 64 pag.*

30. Gelukkig) *Aangefien de aaloude rowden voor het fterven in het water. De reeden is gefegt, 2 D. 22 en 318 pag. Doch fie mede Lomejer, de Lufrat. 19 H.*

31. Laurentynffe ftand) *Van Laurentium is gefproken, 2 D. 386 pag.*

32. Latinus) *Van Latinus gewaanden wy, 2 D. 389 pag. gelyk ook van Lavinia, fijn dochter, 1 D. 155 pag. en van den oorlog wegens haar tegens de Rutulers, 2 D. 389 pag.*

33. Achates) *Van deefen hertvriend fpreke meermaalen Virgilius, in het 1. en verdere B. van den Eneas; alhoewel hy, mijnes weetens fonderling by niemand anders is bekend: aangefien ik by Silius (in gemeld 8 B.) in dit felve geval niet Achates, maar Arkanius, of liever Fulus, vind in het gefelchap van Eneas.*

34. Eneas) *In het Latijn, heros Cytherejus, wegens moeder Venus, geëverd op het eiland Cithera. Siet de bynaamen van Venus, in de Bladwyfer.*

35. Meevoeerde) *De Penates, of Huisgoeden, Vefia, Pallas, enz. Siet weder de Bladwyfer.*

36. Jammere



men. Og, sij was kloekmoediger als gelooflijk was! Ver-  
 36 trek mij niets. 'K heb, doen ik 't jammer-rijk dorst gaan  
 befigten, haar woud, te ijslijk voor sulken borst, ge-  
 fica. Maar gij, 't sij gij met opset herwaarts aan trokt,  
 of een God u na dit gewest voerde, kont u van 't gemak  
 van mijn rijk dienen. U ben ik veel, en Dido alles ver-  
 schuit. Gij sult ons, om u en u susters weldaad 't mij-waarts,  
 ten hoogsten aangenam sijn. Deze toefzegging geloofde  
 37 sij, (want vorder hadse neigens hoop) en ontvonde hem  
 hare schikkingen. Als Anna in haer Tyris gewaat in 't hof  
 gekomen was, begoot Eneas aldus te spreken, en d'an-  
 dere hovelingen gehoor te geven: mijn schuldige pligt  
 port mij, lief Lavinia, u deese dogter te bevelen. Sij reddde  
 ons met haire middelen, doen ik schip-breuk leed. 'T is  
 een Fenicier spruit: en Princes in Africa, die 'k verfoek  
 datge beminnen wil als u suster. Lavinia beloofde alles goets  
 maar voed 't onregt een wond van jaloufij in 't hart, en  
 heeltse uit vrees. Alsoe openbaarlijk veele vereering  
 aan 't uithoemse dieer sag scheuken, dogt sij dat 'er heim-  
 lijk meer gefonden wierden. Nog was niet vast bestemt  
 watse doen son. Sij was met een dollen haat in-genomen,  
 lei haar hagen, en wenste gewooke te sterven. 'T was  
 nagt, als Dido scheen voor susters ledekant te staan, met  
 40 bloed bekleet en kliffig hair, seggende: vlugt, tza, vlugt,  
 wilt gij niet inuevelen, uit dit hof. Naaulijks 't 't woord  
 uit de mond, of de wind blies de kamer-deurop datse  
 kraakte. Sij springt ten bed uit, greep moet door schrik,  
 en sprong gelwint uit een laag venster buiten 't hof. Sij  
 vlugtte

36. Jammerryk) *Domus Tartarea in het Latijn. Van Tartarus is gesproken, 1 D. 258 pag.*

37. Tyris gewaad) *Sie van het Tyris purper, 1 D. 64 pag en elders meer.*

38. Fenicier) *In het Latijn, orta Tyro. Van de stad Tyrus en haar boedaanigheden spraken wy, 1 D. 35 pag. en elders meermaalen.*

39. Maar) *Aangesien sy geloofde, datse by het inhaalen van dit vreemde vrouwmens, te kort quam. Ook schijnt het dat sy niet soo volmaakt, en haar tochten soo verre meester was, als het vrouwtje by Erasmus (in 't Gesprek van Eulal. en Xantip.) dat haar mans boer, (een arm boermetje) bed en bulster, nevens andere noodsaaklykeden, toe stierde; om niet te reppen van de keiserinne Severa, die (volgens Paul. Diakonus, 12 B. 10 H.) kon verdraagen, ja toeftaan, dat Valentinaan haar gemaal, nevens haar, de schoonste Justinia nam tot sijn bedgenoot.*

*In tegendeel segtmen, dat de mannen in eenige landstreeken (byzonderlijk in Engeland) geen julous noch minnen yver kennen; altoos de dagelykse oppassers van huone vrouwen wel bejegende, verga-  
 stende, begiftigende, huysvestende, en dagelyks naar het soet van hun geselschap trachtende. Waar  
 tegens weder strijd, de buitenspoorige argwaan der Italiaanen, die niet komen veelen dat de vrouwen  
 iemand (by sy dan vriend of vreemdeling) de minste lonk (ik rep van geen verdere liefkooseryen) toe-  
 werpen.*

*Ondertusschen vergelijk, met de wreede minnenyde van Lavinia, die van Juno tegens Io. Sie 2 D. 30 pag. of tegens Kalisto. Sie 2 D. 51 pag. en Semele. Sie 2 D. 77 pag. die van Deianira tegens Iole. Sie 1 D. 42 pag. en 2 D. 151 pag. en wederom (de voorbeelden van der Vrouwen minnenyde sijn ontkelbaar) die van Antiope tegens Fedra; van welke Plurarchus, in het leven van Thef.*

*Doch, om eens dit aangemerkte te sluiten, het schijnt evenwel somwijlen, als of den echtbruk bykans de mannen was toegelaaten, en alleenlijk in de vrouwen strafbaar was. Het geen my doet te binnen komen de woorden van de verliesde Dorante (in de klagende Kleazjenor, het Toneelspel van Adam Karrels) tot Theander, haaren ongetrouwen echtgenoot.*

't Ooneerlijk vuur word maar voor min genoomen

In u en uws gelijk. Die van my spreken, schroomen

My niet te noemen trou-en eer-loos. Soo sy meê

Van u wat seggen? 't is; hy mind maar Doristee.

40. Susters ledekant) *Op deselve wijze verteld, by grootvader VONDEE; Bâdelog aan Cijsbrechte; dat Maachteld van Velsen haar verfscheen, in deeser voegen:*

Nicht Maachteld, dochtme, stond voor mijne ledekant;

Bedrukt, en in dien schijn, waar in sy by haar leven,

My dik haar hertewee te kennen plag te geven,

Toenze in haar traanen smolt, en, van geduld beroofd,

- vlugte in haar ongegordde nagt-rok, [hemt] werwaars  
 haar de schrik dreef, gelijk een schuwe das die 't gehuil  
 41 van de wolf hoort. De hoornige vliet Numicius, geloof-  
 men, ontfingte in zijne natte aamen, en verborgte in zijn  
 42 schoot. Ondertuſſen wiert Anna met groot misbaar te  
 landwaart in op-gespeult. Men volgde de voetſtappen tot  
 aan den oever, daar de voet-drukkeleis nog in ſonden.  
 Als wanneer Numicius, die van de moord wilt-zijn ſtroom  
 ſonder geruis liet kruipen, ende maagt aldus ſcheen te  
 ſpreken: ik ben een Nimf van de ſagt-ſtroomende Nu-  
 micus, mij onthoudende in dees eeuwige vlietende rivier,  
 43 en genaamt Anna Perenna. Doen ſchſtenſe verheugt op  
 't laud, aarſe over gefworven hadden, en vierden dien  
 dag met 't poejen van veel wijns. Sommige meenen dat  
 deeſe Godin de maan is, om dat ſij met manden 't jaar  
 vol maakt: ſommige dat het Themis, andere dat het  
 Iſis is. Daar ſijnder die willen datge een van Atlas  
 dogiers ſijt, Anna, en dat gij Jupiter aldereerſt ſpijſde.  
 Dit ſeggen, dat ik verholen ſal, quam mij onder ande-  
 ren mede ter ooren: en lijkt de waarheid niet kwalijk.  
 De gemeente, wel eer veilig genoeg ſonder Kavel-man-  
 nen, [Gemeents mannen] trok ter ſtad uit op den heili-  
 gen berg. Als 't volk de lpijs, die 't mee nam, verteer,  
 en 't brood had op gefnapt, was er ſekere oude vrou, ge-  
 boortig van Boville onzent Rome, wel arm, maar ſeer  
 48 gedienslig. Sij kneedde, een ligte myret op 't grijs hoofd  
 49 dragende, met de bevende kneukels, boere koken, deelde  
 die gemeenlijk, ſoo heet als fe gebakken waren, onder 't  
 volk, en ſpijſdent tot genoeg. Als de burger-vrede onder-  
 50 ſen

De handen deerlijk wrong, het hair trok uit haar hoofd,  
 De blanke borſten krabde, en ſcheurde 't kleeid aan ſtanden;  
 En ſag begruift van ſtof, ſoo dat ik 't nau kan harden,  
 Noch hooren al 't gekern en jammerlijk misbaar,  
 Noch 't ſchelden op de graaf, voor ſchelm, geweldenaar,  
 Verkrachter van een vrouw, ſoo kuis, ſoo welgebooren.

41. Numicius) Van welk rievierje, 2 D. 385 pag. het Latijn heet hem hier corniger, hoorndraa-  
 ger. Van de boornen der rievieren is ook al geſprooken, 2 D. 4 pag.  
 42. Anna) In het Latijn geheeten Sidonis; gelijk boven Phœniſſa. Van Sidon, gebuurige ſtad van  
 Tyrus, is geſprooken, 1 D. 256 pag.  
 43. My onthoudende) Sy verſijrekt my tot een voorwerp van het 43 Taf. mijner GALLERYE.  
 129 pag. alwaar ik, aangaande haar deerlijk omkoomen, deeſe Saamenſpraak plaatſte:

S. Is 't niet genoeg dat Didoos ſufter ſtaat  
 En deerlijk ſchreid, in 't ongegord gewaad?  
 Maal haar ook ſtortende in het ſwaard.  
 V. Neen, Anna word van 't Noodlor hier geſpaard;  
 Dit jaagd en werpt haar op Laurentens boord,  
 Daar ſy ſich in Numicius verſmoord.  
 S. Ach, ſoo ſy toch in 't water ſterven moet,  
 Waarom terſond niet in een traanevloed?

44. Themis	}	Van welke	}	2 D. 22 pag.
45. Iſis, Inachia bos				2 D. 30 pag.
46. Atlas dochters				1 D. 77 pag.

47. Kavelmannen) Van het twiſten binnen Rome, tuſſchen de Raad en den Gemeente, en het optrekken  
 van de laaſte naar den Heiligen berg, is boven geſprooken. Doch wat deeſen berg aangaat, die  
 lag over den Anien, op de Nomentaanſſeweg; alwaar Faunus, vande Gemeente, na 't wederom keeren  
 een tempelje wierd geſicht. Dionyſius, Halykarn. 6 B. 40 en 81 H.  
 Van de kavelmannen (ſoo noemd VALENTYN de Tribuni plebis) is elders geſprooken.  
 48. Boville) Een ſtede van Latium, in Italie, niet verre van Lavinium. Propertius, 4 B. 1 D.  
 Nonius Marcell. in het Woordeb. verſcheiden van een andere Boville, gelegen ontrent Sinuſſa, in  
 Kampanie.  
 49. Myter) Een ſtrijklint of hairband; gelijk aangereekend is, 1 D. 122 pag.  
 50. Burgervrede) Door Menenius Agrippa; volgens het bovenverhaalde.

- 51 fen was, rigttenfe een beeld ter eere van Anna Perenna op, om datfe haar in hongers nood had bij gefprongen. Nu fchiet'er nog over te ontvouwen waarom de meijens dan vuile liederen fingen. Want t'j fwermen bij een, en fingen
- 52 sekere bordeel-lietjes. Als Anna pas tot een Godin gemaakt was, quam haar Mars aan boord, nam haar alleen, en fprak
- 53 gij weet in mijn maand geveert: ik heb mijn tijd met d'uwe verzoegt, en veel goeds van uwen dienst te verwagten. Ik, Krijgs-God, ben op Minerva de Krijgs Godin verliefte, en heb al lang die minne vlam gevoed. Maakt, dat wij Goden't fluk een swerden. Dir kopje paf u liefallige oude vrou. Dus fprak hij, maar hij leidde den God met ijdele beloften om den tuin, en rekte fijn dwafe hoop geweldig met twijfel-agtige uitfellen. Hij, dikwij op haar afhoudende, kreeg ter antwoord, eindlijk ter nauwer noot de bes verbeden hebbeude: t' huiwlijk is gemaakt. Den bruidegom is vol vringes, en maakt g'reetfchap om te trouwen. Doen wiert hem Anna P'nus gebragt, met een trouw-fleuet over t'zanligt, gelijk een bruid plagt. Mars, willende haar met een kus verwelkomen, fag terfont dat het Anna was, en wiert op een fprong fchaam-rood en grimmig. Dus
- foppte, nieuwe Godin, Minerva's vrijer, en deed Venus nooit meer de lever verfhudden. Dit 's de rede dat'er vuile liederen van ouds her gelongen werden, en de meijens fig kittelen, dat defe bes dieu gongen God loo uit-ftreke. 'k meende de moord van Cafar voor-bij te ftap- pen maar Velta fprak mij, boven haar knulle alraaren, aldus toe: fchroomt dit niet te verhalen: hij was mijn priester: die vloek-verzwanten vrienden mij. 'Ik floof uit mijn beeld, en rukte de Vorft weg. Dat vermoord wiert was Cafars fchim. Hij isaan t'hemel-welf geveft, waakt in Jupiters hof-falet, en woont in den t'pel, die hem op de groote mart is ingewijd. Maar de moorders, die zich, in weer-wil der Goden, verftouten, de verloekte handen aan mijn Opper priester te laan, hebben haar loon weg, en fijn den bek geveegt. Daar van kan de ftad Filippi, en t'land, daar haar verftroot gebeente op blik, geuigen. Dit was t'werk, dit de God-vrugtigheid, dit d'eerfte ftaljes van Cafar Augustus, vaders doot regtvaardig mertfwaard te wrecken.
- 'S anderen daags (XVI. MAART) als Auroor de tengere groente fal verquikt hebben, fultge't voor-gedeelte van de fchorpien konnen fien.

51. Beeld) *Soo dat, volgens onfen Dichter, op den Heiligen berg een gedenkteeken is gefeld, niet ter eeren van Van of Funnus, gelijk het Dionysius; 6 B. 81 H. verhaalt, maar, ter gebeugenis van deeze mededoegende beftemoer.*

52. Bordeellietjes) *Merk hier aan dat de godedienst der aaloude meerendeels vol geilheid en boelagie is geweest; en wel ontfonderlijk, welke gefchiede, ter eeren van Bacchus, Priapus, Flora, en zelfs van de uroome Ceres.*

*Siet van Bacchus, 2 D. 87 en 93 pag.*

*Priapus, 1 D. 144 pag.*

*Flora, 3 D. 27 pag.*

*Ceres, 1 D. 17 pag.*

53. Mars) *Gradivus in het Laatin. Sie deeze naam by Mars in den Bladwyfer; alwaar gy mede by Pallas, fult vinden dat fy ook een krijgsgodinne word genoemd.*

54. Trouwlijer) *Wegens haar geete verf, geheeten flammeum; volgens 't gefchreevene, 2 D. 273 pag.*

55. Moord) *Afgebeeld op het einde der Herscheppingen, 2 D. 433 pag.*

56. Priester) *Dat de opperhoogepriester ook het bewind hal over de tempelplichten van Vesta, is boven aangeteekend, 2 D. 436 pag. Doch van Cafars opperhoogepriesterschap is aldaar gefproken, 433 pag.*

57. Schim) *Men wil Cafars lichaam fchenden; maar hen geensins dooden, aangefen by was onsterfelyk. Soo is ook elders boven gefproken.*

58. Tempel

59. Moorders, Brutus en Kaffius

60. Filippi

61. Wreken) *Vervolgende en ter dood brengende, niet alleenlyk de genoemde Brutus en Kaffius; maar ook alle hunne aanhangeren. Sie Suetonius, Dio, en meer andere.*

62. Scorpioen) *Waarom dit teeken onder de gefternten aan den hemel is geplaatst, verhaalden wy, 1 D. 223 pag.*

## THIENDE HOOFDSTUK.

*Hoogtijd van Bacchus. Geval ontrent den koning. 't Veranderen van gewaad, in de Jongelingen.*

**D**EN XVII. MAART is den groote feest-dag van Bacchus. Verleen, Bacchus, u digter gunst, dewijl ik u vier-dag galm. 'K sal van moeder Semele niet ophalen, welke, indien Jupiter met zijn bliksem niet bij gekomen was, gij waart een weerloos wigt geweest: nog melden, hoegij, nog onrijp, moeders buik onrukt, in vaders dije voldragen wiert, om op tijdstig gebooren te konnen werden. 'T sou te lang te verhalen sijn, hoe gij de Thraciers, Tartars, en wicrook-rijken 4 Indiaan, vermeersterde. 'K swijg ook van Pentheus, die van 6 sijn moeder, u paapin, verlooden wiert: en van u, Lycurgus, die u selve, door doldrifestigheid, in plaats van de wijnstok, 't been af-sneed. 'Tlust mij wel, te vertellen, hoe gij de Tyr- 7 rheners schielijk in dolfsijnen en zee-gedroegen verwan- schiepts; maar dat 's den eis van dit gedigt niet. Dit digt ver- 8 eeft d'oorzaak te ontvouwen, waarom een slegte bes 't volk lokt om u offerkoeken te kooplen. Eer gij gebooren waart,

Bacchus, wiert op altaaren niet geoffert, die, onbestookt, met gras bewieflen. Men segt, doen gij Indie, en 't geheele oofte, vermeersterde, dat gij den grooten Jupiter d'eerstelingen van den buit op droegt. Gij waart d'eerste die de kaneel en wicrook, vrugten met 't sward gewonnen, en 't ingewand der runderen, die gij in u geweld kreeg, hebt op-geoffert. 'T woord *Libamen* [spijs-offer] trekt sijn benaming van vader Liber, [Bacchus] als mede *Liba*, [koek] om dat daar van een stuk ten altaar gegeven wert. Koek wert dien God geoffert, om dat hij smaak in soetigheid heeft, en gesegt wert den vinder van den honig te sijn. Bacchus spanfcerde met sijnes splitkootjes van de sandige stroom Hebrus, (dese historij sal niet onkorts wijdig wesen) en was nu reets bij 't gebergte Rhodope, en 't bloem-rijk Pangeum gekomen, als sijn geselschap de kopere rinkel-boommen liet hooren. Op 't geklank zette een swerm vriedm

1. Semele
2. Thraciers, Sithones
3. Tartars, Scythae
4. Wierrookrijken Indiaan
5. Pentheus
6. Lycurgus
7. Dolfsijnen

*Siet het geschreevene*

- |   |                      |
|---|----------------------|
| } | 2 D. 77 pag.         |
|   | 1 D. 6 pag.          |
|   | 1 D. 60 pag.         |
|   | 1 D. 107 en 210 pag. |
|   | 2 D. 91 pag.         |
|   | 2 D. 94 pag.         |
|   | 2 D. 86 pag.         |

8. Offerkoeken) *Van de Liba, op deesen dag te koop geset, om van de voorbygaande ten offer gebruike te worden, gewaagd Varro, in het Latyns Woordb. behalven dat ook van de Liba gesproken is, 2 D. 170 pag.*

9. Indie) *Het Latijn noemd Ganges; van welke rievier, 2 D. 45 pag.*

10. Eerstelingen } *Van welke* { 2 D. 290 pag.

11. Runderen, ossen } 2 D. 122 pag.

12. Liba) *Welke ook, van Liber of Bacchus haar naam bekoomende, onder sijn offergisten word geset, by Virgilius, in het 2 B. van het Landlev.*

13. Honigh) *Die men anders segt Arisfeus geweest te sijn. Van deesen spraaken wy, 3 D. 124 pag.*

14. Splitkootjes, Saters } *Van welke* { 1 D. 16 pag.

15. Hebrus } 1 D. 6 pag.

16. Rhodope } 2 D. 154 pag.

17. Pangeum) *Is een berg in Thracie, op de grensen van Macedonie, hangende by naar over de stad Filippi. Van deese gewaagen Virgilius, 4 B. van het Landlev. Val. Flakkus, 1 B. van de Vliest. Lukanus, 1 en 7 B. behalven Strabo, 7 B. enz.*

18. Rinkebommen) *Van de Cymbaalen is gesproken, 1 D. 259 pag.*

19. Volgede)



BACCHUS  
de  
WYN-GOD

BACCHUS. Antique.

S. Thomassa fecit

J. Deel. Pin. 230





19 vrend bije-gevoegte aan, en volgde werwaarts 't bromment  
 20 rippalje fig wendde. Bacchus famelt de fwtrende fwerem  
 21 bij een, fluitte in een hollen boom-flam, en won door  
 dit middel den lof van honig-vinder. Als de Saters en  
 22 de kake Silenus de fmaak weg hadden, fogenfe 't geheele  
 bos door na gele honigraten. Silenus hoorde in een  
 hollen olm een fwerem hommelen, fag de raten, en hielt  
 23 zig of hij nergens van wift. Den traag-fchroef fchokkebaft  
 op fijn kromrugden efel, tegen den hollen olm-ftronk aan,  
 hout halte, ftaat op 't ros, hout fig aan de takken vast,  
 en tafte gretig na den honig in 't bije-nest. Hier op fchoot  
 een ontallijke fwerem horfelen op hem aan, die hem de  
 kake kop en 't aanfigt digt doornzaiden: foo dat hij plots  
 24 ter neer viel, van fijn ros gefchopt wiert, en fijn fplit-  
 kootjes te hulp riep. 'T rappalje fprong hem bij, en  
 lagte vader Silenus uit, om fijn peuklig gefwolle bakhnis.  
 Maar denouden bloed was in den efel geflagen aan fijn  
 knie, en ging kreupel. God Bacchus koft fig ook  
 van 'lghen niet onthouden, en gaf hem raad, om 't ge-  
 25 fwell met flik te befmeeren. Den ful volgt die raad,  
 en blanke fijn preut met modder. Vader Bacchus ge-  
 nut deau honig: met regt offeren wij den honig-vinder  
 heete koeken met witten honig vermengt. Waarom  
 't vrou-volk 't volk de koek aan-preekt en offert, is ligt  
 26 te vatten: want Bacchus helpt fijne wijn-papiinnen met de-

rank-piek aan 't hollen. Vraag gij waarom dit oude wij-  
 27 ven doen? om dat oude kottunijtes, wijnftrigter als jon-  
 28 ge, de dorre ftroufjes vetter met druif-fap fmeeren.  
 29 Waarom fe veil-kranfen op 't hoofd hebben? veil is Ba-  
 30 chus feer zangzaam. De rede hier van is ook ligt te ge-  
 ven. De Ninfen van Nyfa overdekten Bacchus, doen  
 hij, pas gebooren, van fijn lief-moer Juno gefogt wiert, in  
 fijn wieg met veil-loof. Nu reft te oederfoeken, waarom op  
 uwen feest-dag, Bacchus, d'aankomende jongens den kin-  
 25 der tabbaad uit, en mans-tabbard, een kleed van lofter  
 26 toom, wert aan-gefchooren. Of, om dat gij altijd een  
 27 jonge fijt, een jongeling fehint, en middeljarig ruffen  
 28 deefe beide fijt. Of, om dat gij vader Bacchus hier, be-  
 veelen de Heeren vaders haare kinderen en lieve pande aan  
 uwe forge en Godlijke gunft. Of, om dat gij Liber (God der  
 29 vrijheid) fijt, wert ook, onder uwen zegen, een kleed van  
 30 vrijheid aangeetrokken, en vrijer levens pad in-gefagen.  
 Of, om dat, doen wel eer de vroot-ouders meer getet waren  
 op de land-bou, doen de Raads-beeten haare erf-lan-  
 29 fels bearbeiden, doen de burger-meeters van de ploeg ge-  
 kooren wierden, en 't geen ichtant was, verceelde handen te  
 hebben: doen den alkler-man in de fad quam om de feest-  
 30 fpenen bij te woone, en die fpenen niet, om anfen bij men-  
 ften, maar, ter eeren der Goden, wierden aangeregt. De Wijn-  
 God had wel eer fijn fpenen op defen dag alleen, die u  
 Ceres

19. Volgde) *Het geen ook Plinius, 11 B. 20 H. van de bijen geteygd.*

*Voorts is vander byen oorfprong gefchreven, 2 D. 419 pag.*

20. Boom) *Siet het nangerceekende, 2 D. 9 pag.*

21. Silenus) *Van hem en fijn rijpaard, ik fegge efel, is gefprooken, 1 D. 218 pag.*

22. Wynpaapinnen) *Van welke, 1 D. 15 pag.*

23. Wynflichtiger) *Vande wijnfieke kevelkmetjes maaken wy gewagh, 3 D. 189 pag.*

24. Veilkransen) *Van het veil is meenigmaal gefprooken, als; 1 D. 175 pag.*

25. Nyfa) *Van deefe fad ftraaken wy, 2 D. 79 pag.*

26. Kindertabbard) *In het Latijn toga libera; in tegenftellinge vanden toga praetexta, welke, gelijk doorgaans, mede wel wit, doch beneden met een purpere ftrook was befet; derweegen genoemd praetexta. Makrobius, Saturn. 1 B. 6 H. Val. Maximus, 3 B. 1 H. 1 Voorb. en 8 E. 1 H. 8 Voorb. Martialis, 10 B. 20 H. De laaste wierd van de jongelingen op het Capitolium afgelegd, en den eerften aangenoomen, in het 18 jaar huns ouderdoms; gelijk al is aangeeteekend, 3 D. 61 pag. Doch, aangeens als dan de jonge maars, een vrijer hals gegeven fjinde, fy by naar buiten allen dwang wierden gefield. Terentius, in Andr. 1 Bed. 1 Tom. foo gefchiede dit verkleeden niet fonder veel omflag; men riep veele vrienden famen, men hield gaffmaalen, en bedreef groote vreugde. Plinius, 1 Br. 9 Br. noemende dit officium toga virilis; gelijk het heet by Tertulliaan, (in het B. van de Idololatr. 16 H.) toge solennitas.*

*Onderriifchen was diergelijke praetexta, of met purper gefomde rok, ook het gewaad der Prieffteren, Hooge overheten, en alle, die een ampt van eenig gewicht bedienden. Makrobius, 1 B. 6 H. Florus, 1 B. 6 H. Suetonius, in Jul. 16 H. Livius, 34 H. 7 H. Aufonius, 8 Idyll. Propertius, 4 B. 1 D. ja fomwijlen felf vande zegepraalers. Plutarchus, in Marius. Suetonius, in Tiber. 17 H.*

27. Jonge) *Siet, wegens het jongelingfchap van Bacchus, het aangemerkte, 1 D. 206 pag.*

28. Liber) *Door uw lekkere wijn ieder een foo wel een losse en vrye tong als een onbedwongen handel gevende; by de Grieken Lyxus des weegen gebeten; gelijk al meermaalen is aangeeteekend, 3 als 1 D. 153 pag.*

29. Landbou) *Dat by de alleroudfte Romeinen ook de akkerbou en het geheele landleven felf, van Hooge amptenuaeren, is gehandhaafd, bewezen wy byfonderlyk, 3 D. 154 pag.*

30. Feestfpenen) *Eerft feer zering, en alleenlyk, ook in Griekenland, by de boeren gehandhaafd. Varro, in het B. van het Roomfe Volk. en Tertulliaan, van de Schouwfpe. Siet 't aangeeteekende, 1 D. 102 pag. en elders meer.*

91 Ceres de fakkeldraagster met hem gemcen heef. Hier-  
om wert dien secht dag drentig goordeelt om den man-  
lijken tabbaard de foonen aan te lichten, op dat ten sel-  
ven dage veele aankomelingen van 't land in de stad sou  
92 den komen. Gensdige vader Bacchus, buk 't behoort

hoofd goedertier en 'agtinnig 't mijwaart, en verleen 'e  
schip van mijn verstant voortpoedige wind. Op dese en  
den voorleden dag, soo ik 't wel onthielt, sleepmen na  
d'Argeen. Wie die sijn, sal 't sijner plaats geleegt wer-  
den.

38

31. Fakkeldraagster) *Alhoewel in het eerste de feestspelen, alleenlijk ter eeren van Bacchus, waaren  
aangevangen, soo sijnje naderhand ook voor Ceres gelykelyk aangesteld; en dus de Liberalia en Cerealia  
in een gesmolten.*

*Van de Cerealia sal in het 4 B. van den Alm. bescheidenlyk gesproken worden; en van het fakkeld-  
dragen van Ceres spraken wy, 1 D. 7 pag. en elders.*

32. Gehoorend) *Van bacchus, als boordraager, is geschreeven, 1 D. 67 pag.*

33. Argeen) *Sy sijn verre buiten het spoor, welke meenen, dat de Argeen, of quansuis Grieken,  
hier sijn Kastor en Pollux; tot wiens tempel beden een plechtigen ommevang wierd aangesteld. Geen-  
fins. De Argeen sijn gekleede poppen met biesen opgevuld, die men te Rome jaarlijks (om reden, ge-  
zoond in het 5 B. van den Alm.) op den 15 van de Maymaand, van de Houten brug, in den Tyber wierp.  
Dionysius, Halykarn. 1 B. 38 H. Livius, 1 B. 21 H. behalven Varro, 4 B. Festus.*

## ELFSTE HOOFDSTUK.

### Oorsprong van het gesternte, de Kiekendief.

93 Snugets vertoont sig 't gestarnte de gier, affakkende na  
1 den noorderbeer. Sijge nieuwsgierig om te weten, hoe  
die vogel in een stat verandert wiert: 'K sal 't u seggen.  
2 Saturnus, van sijn soon Jupiter uit 't rijk verdreven, huffte  
3 't sterk reusenkroos ten oorlog, en verlogt hun biffant,  
die 't noodlot hem verschult was. 'T aard-rijk baarde een  
schriklyk wan gedrogt, voor een stier, agter een slang.  
4 Dit monfter had de sik-sieke Styx [jammer-poel]  
5 uit last van de drie Schik-Godinnen, mer een drie-

ubbele muir in een pek-donker bos geschutkooit.  
Die 't ingewand van die slang-stier brandde; sou, vol-  
gens 't besluit des hemels, d'ewigige Goden konnen ver-  
meesteren. Briareus kuffde 't dier met een diamante  
bijl, en stont geret om 't ingewand te verbranden.  
Maar Jupiter lasten 't gevogelic 't slag weg te rooven.  
De gier quam daar mee aanschorten, en wiert, om dien  
9 dienß, aan 't hemel-welf verheven.

6

7

8

9

1. Noorder Beer) *In het Latyn, arctos Lycaonia. Sie van Kalisto, Lykaons dochter, en haar ber-  
scheppinge, den Bladwyfer.*

2. Saturnus verdreven

3. Reusenkroos, Titanes

4. Styx

5. Schikgodinnen

Siet het aangeteekende

3 D. 155 pag.

1 D. 108 pag.

1 D. 220 pag.

2 D. 233 pag.

6. Briareus) *Dus by de menschen, doch van de goden Egeon geheeten; volgens Homerus, in het  
1 B. van den Iliad. Was een reus met 50 koppen en 100 armen; eene van die Jupiter poogden uit  
sijn rijk te drieven; Virgilius, 10 B. van den En. doch welke met den bliksem getroffen sijnde, van  
Jupiter onder den Erna is gedolven. Kallimachus, in de Loff. van Diana, hoewel dit andere van Ti-  
fon of Enceladus verbaalen. Siet 1 D. 104 pag. serwyl ook Hesiodus (in Theog.) vertelt, dat hy eene  
der bofstrawmanen van Jupiter is geweest; woegende Homerus (in 't gemelde B.) daar by, dat hy  
Jupiter by sion tegens Pallas, Juno, en Neptunus, nevens hunne aanhangelingen.*

7. Diamante byl } Van welke { 2 D. 187 pag.

8. Ingewand, exta } { 2 D. 64 pag.

9. Gier) *Eigenlyk in het Latyn vultur, gelyk milvius, een wouwf. kiekendief. Van dit gesternte  
spreekt mede Plinius, 18 B. 6 H.*



*N. Poussin Inven*

*S. Thomassin Fecit*

PALLAS of MINERVE



## TWAALFSTE HOOFDSTUK.

*Het feest van Pallas , gezegt Quinquatria.*

Op den XIX. M A A R T beginnen de vier-dagen van Minerva , die haar naam trekken na de vijfzger-eenvolgende feest-dagen. Op den eersten dag wert geen bloed gekost , en is 't ongeoorloft te schermsufteren , om dat Minerva op dien dag geboren is. Op de vier volgende-dagen kampen de swaarde-ichermers in 't sand , en schiept de Krijgs-Godin lust in 't sikkren van bloote swaarden. Dient nu jongens en tengere meisjes de Godin Pallas. Die deselve wel sal hebben gesoen offert , sal sijn gewenste konst wijswerden. Als gij Pallas met offer hebt versoent , jonge dogter , soo leert wol-kar-den , en volle rokken af-spienen. Sij leert u ook de snerit spoel door de scheer-draad sikkren , en den inslag met de kam digt aan slaan. Dient dees' Godin , vol-ders , plak-reinigers , en wol-verwers. Sonder Pallas 7,8 gunst kan niemant een goet schoenmaker sijn , al was 9 hij

1. Minerva ) Van de Quinquatria spraken wy , 3 D. 61 pag. ter geleentheid van onses Dichters geboortedagh.

2. Swaardechermeis ) Van welke , 3 D. 58 pag. gelijk van het perk , met sand bestrooid , 1 D. 160 pag.

3. Kryggsgodinne ) Deswegen ook gewapend ; gelijk gy hier in een print konst sien.

4. Wys ) Alsoo sy is de godinne der wysheid , begunstigende de welsprekenheid der Dichteren en Redenaaren. Juvenalis , 10 Berisfd.

5. Wolkaarden ) Van het wolspinnen der vrouwen en dienstmeiden is gesproken , 1 D. 94 pag. en elders meer. Doch dat sy voorstanderesse van dit handwerk is , getuygen Klaudianus , en Tibullus , in het aangeteekende , 1 D. 222 pag.

Deswegen is ook de woldrangente geit haar geheiligd. Manilius , 1 , 2 en 4 B. van de Sterrekund. ons ontmoetende op een Penningke van keiser Domitian , by Tritan , enz.

6. Schiefspoel ) Wy hebben , aangaande dit handwerk , gesien de strijd tusschen haar en Arachne ; in het 1 B. 451 pag. voorts is van het wolweven van het aaloude vrouwolk gesproken , 1 D. 4 pag. en elders.

7. Plakreinigers ) Niet alleenlijk deese , maar ook in het algemeen de fullones of bleekers ; die de vuile kleederen niet , gelijk heden , met seepwater , maar met seker nat kryt wisten te reinigen. Plinius , 35 B. 15 en 17 H. Plautus , in de Kartaginens. 5 Bedr. 2 Ton. spreekende van een aangename reden. Frontinus , 2 B. van de Waterleid. Ammianus , 14 B. 11 H. spreekende van Andriskus.

8. Wolverwers ) Het verwen is een uitvindinge der Lydiers ; volgens Plinius , 7 B. 56 H. en onder de verken , die sy de wolle gaven , stak bysonderlyk uit het purper ; welke by de Latynen de naam word gegeven van murex , ostrum en coccus.

De murex is een zeelekke , gelyk de ostrum , haar uitbraaksel ; allereerst , by de Tyriers , door de bond van Herkules ondekt ; volgens het gescrevene , 1 D. 35 en 64 pag. doch de coccus , is een besse van seker heester , volgens Plinius , 9 B. 41 H. van welke spreken , Horatius , 2 B. 6 Berisfd. Martialis , 3 B. 2 D. Seneca , in Hippolyt.

Vorders sie van het purper der Lakoniers en Afrikaanen den Bladwyfer.

9. Schoenmakers ) Vooreerst word aangemerkt , dat de Romeinen of het toeleiden op de dappere wapenhandelinge en den oorlog ; of op de geleerde redenkunde en den pleitbank ; tot geene ambachten of sitende handwerken sich laatende gebruiken. Vervolgens waren dan alle treden , het gemelde by der hand bebende , vreedelinge en wiskemisse. Minuc. Felix , spreekende van de Christenen , in Oktav. Dionysius , 2 B. 29 H. Plutarchus , in Numa , en ( spreekende van iets diergelijks by de Spartaanen ) in Agefil.

Onder deese staaken uit de sutores en cerdones , schoenmakers ; welke te Romo ( gelyk bimom Amstel-dam in de Halsteeg ) by malkanderen woonden in de vicus Sandaliarius ( alwaar Augustus een beeld van Apollo dee stellen ; volgens Suetonius , in Aug. 57 H. ) de Schoeffraat , ontrent de Vredetempel , in

- 10 hij konfiger als Tychius. Schoon iemand Epeus, die het Trojans paard timmerde, in konst overtrof, sonder Pallas seggen sal 't een kruik en kreupel sijn. Gij
- 11 Arsten, die door Febus konst krankheden geneest, offert mede aan Pallas een brokje van u giften. Gij scho-
- 12 lieren, die u straffe meesters schoolgeld verfnoopte, weest niet af-keerig van dees' Godin, sij sal wel nieuwe leer-  
lingen aan-loekken. Van gelijke gij beeld snijers, schil-  
ders, en beeld-houwers. Dit's een Godin over ontal-  
lijke ambagten: gewis ook een Godin der digters. Ben ik 't  
waardig, soo bid ik darge mijn letter ijver genadig se-  
gent. In 't hangen [op den teen] van den berg Celius,  
daar

13  
14  
15  
16

Romes vierde afsnijdinge. Celius, 18 B. 4 H. Sex. Rufus, en P. Viktor, in hunne Lyften van Rome Hoofdgeb.

Emaeliek werd ook van de Schoenmakers gewag gemaakt, by Makrobius, Saturn. 2 B. 4 H. spreekende van de grootende Raaf. Marialis, 3 B. 16, 59 en 99 D. en weder, 9 B. 74 D. nevens Tacitus, 15 Jaarb. 34 H. spreekende van Speelen, op hunne kosten vertoond.

Wat Tychius aangaat, die sal te Rome, wegens goed werk, soo vermaard geweest sijn als hier, op den Schouburg, Haagse Barend.

10. Timmerde ) Het timmeren is een seer oud handwerk, hebbende onderscheidene werksuyzen; van welkers uitvindinge Plinius, 7 B. 56 H. beboorende mede onder de voogdy van Pallas. Alwaarom ook haar ter eeren, van uirgedende en stokouwe timmerlieden, offergiften werden opgehangen; in het Gr. Bloemhof, 6 B. 27 H. 3 en 4 D. even gelijk van de hoogbejaarde soldaaten, aldaar, 6 B. 25 H. 1 en volg. D.

Van Epeus is al gesproken, 1 D. 212 pag.

11. Krankheden ) Alsdan geheeten Hygia, dat is, de Gesondmaakende; by welke Eskulapius een dochter teelde, genoemd Hygia. Pausanias, in Arkadic. om deselve reden ook geheeten Sospita; volgens den selven Schryver, in Attic.

Hierom wierd sy ook, nevens Eskulapius, met offerhanden en strijdspeelen bedankt van Alexander; door den geneesheer Filippus, na een gevaarlijke krankheid, hersteld zijnde. Kurtius, 3 B. 7 H.

Vorders sie van haar geneefingen Proklus, in Timeus. Lucianus, in de Gode-Raad; by Meiboom, over den Eed van Hippokrat. Keimelius, in 't 11 B. 81 en 93, der Opschriften, en (in geleerdheid de Roem van Nederland) de Hr. CUPERUS, in de Vergoed. van Homer.

12. Schoolgeld ) Wegens Minerva of Pallas, opsienderesse der scholen, geheeten, minerval; het geen aan de meesters in deese maand wierd betaald, volgens Varro, van het Landleven, 3 B. 2 H. Makrobius, Saturn. 1 B. 12 H. Horatius, 2 B. 2 Br. spreekende van de blyde speeldagen, na deese betaalinge.

13. Beeldsnijers ) Graveerders; van wiens werken en uitvoeringen word gesproken by Plinius, 33 B. 12 H. spreekende van silvere beekers, en drinkschaalen.

14. Schilders ) Gelyk de Schilderkonst beden, by de Italiaanen en Franssen, tot verbaasung toe, is in top gevijseld; soo is sy, volgens het Schrijven van Plinius (35 B. 13 H.) by de aaloude mede in een bysonderlyke volmaaktheid geweest. Immers hadden sy hunnen Apelles, Zeuxis, Aristides, Parrhasius, en Protogenes; gelyk de bovengenoemde hebben Rafaël, Mich. Angelo, Karatz, Titiaan, en meer andere.

Soo was ook, even als heden, de kerk het eenigste voorwerp, dat sy met hunne verwonderens waardige konstwerken stoffeerden en opproten; volgens het reeds aangeteekende, 1 D. 153 pag. maar het Latyn sprekt van tabulam coloribus urere. Deese konst heet by den Griek encaustice; en geschiede op yvoir met een kleens cetrum, etsnaald, of weder waet een pinceel en cera, gesmalt en was; sijnde deswegen de uitvoeringen geheeten cestrota, of (gelyk andere seggen) ceroftrata. Plinius, 35 B. 11 H. Siet ook Marialis, 4 B. 7 D. en Statius, 1 B. der Mengeld. 1 D. Aufonius, in het 26 Snel.

15. Beeldhouwers ) Bysonderlyk het vermoogen en de kracht van haar konst doende bliken in wit marmet; of met statuën, dat is, los-staande of sittende beelden, of aan sulke (basi relievi) halfvroude uit een platte grond voortkoomende.

Proeven van dit handwerk sijn de Laokoon, de Griekse Venus, de Flora, de Herkules, de Apollo; te Rome noch beden geheel en volkoomen in die gestalte, waar in sy worden afgebeeld by Perrier, enz. genoemd, 2 D. 336 pag.

16. Celius ) Eene der heuvelen van Rome; van welke, 3 D. 213 pag.



17 daar hij begint te vervlakken, kontgij een berg-kerkje van Minerva Capta sien, datop haargeboorten-dag is ingewijd. D'oorlaak van de bij-naam Capta is twijffelagtig. Een schrandere verstant wēt Capitaal genoemt: sij is een schandere Godin. Of is 't om dat sij geleegt wēt sonder moeder uit 's vaders [hoofd] brein met haar beuklaar gebooren te sijn. Of, om dat sij nu 't vermeesteren der Falissen, in haar beeld gevatlijk herwaarts wiet ge-

bragt, gelijk d'oude schrijvers melden. Of, om dat sij een wet heet, om Capitaal [met de dood] te straffen, die iets uit haar kerk steelt, en betrappt wēt. Waar gij die naam van Kreegt, Pallas-gy voert altijd den beuklaar tot beschurting en onderstant van onse Veld-beeren. De laatste van dese vijf dagen is den klaroen-suiver dag, die vereift de kloeke Krijgs-Godin offerhande te doen.

17. Kerkje van Minerva capta) *Wat is captæ? de Letterstifters twijffelen, en sommige van hen leesen, captæ. Maar sommige seggen wederom dat Pallas hier heet capta, om dat haar beeld, op deesen dag, niet laft van den Raad, van de Hoogepriesters ergens is gebedigd en ingewijd geworden. Festus, in 't Woordeb. op Captus.*

18. 's Vaders hoofd) *Siet de getuygen van deese vreemde geboorte, 3 D. 49 pag.*

19. Falissen) *Van welke stad, 1 D. 191 pag.*

20. Beuklaar) *Het Latijn spreekt van geen schuld of beuklaar, maar van den Ægis, Minerva's borstlap. Sie van deese, 1 D. 84 pag.*

21. Klaroen suiver-dag) *Deze tempelplicht geschiede in het voorhof van het Schoenmakers gildehuys, tweemaal 's jaars; eens Pallas ter eeren, in deese maand van Maart, en andermaal, wegens Vulkanus, in de Meimand. Van het trompeschoonen, met het offeren van een lammetje, gewaagen Varro, 5 B. en Festus.*

## DERTHIENDE HOOFDSTUK.

### Oorsprong van het Rams-teeken in de Dierriem.

1 N u kont gij, 't seggt staande na de son, seggen: dese door-rende gisieren voor d'eefte reis het teeken des ramms. Ino, die gewuljike schand-vlek, en stief-moervan Frixus, had 't koor-saad heimlijk soo verfengt, dat het in d'aarde vertrouut, niet op-schoot, als 't plagt. Men soue een afgesant na Delfos om uit Febus mond te vernemen, wat raad hij gaf om 't land weder vrugtbaar te maken. Dese afgesant, mede d'oogen uit-gesteken, biengt tot beschheid, dat Febus God sprak Helles en Frixus, haar broeders leven eefte. Als Frixus tegen de dood arbeide, en de burgerij, de bedroefde tijd, en Ino, den Koning dwongen, om, uit kragt van de God sprak, tot 't gewuljike slagten te besluiten.

3 Helles met haar broeder Frixus stonden met loof-kranfen

op 't hoofd voor 't aataar, en beschreiden malkanders dood. Dit schou-spel sag moeder Nesele, die doen bijgeval in de lugt hing, klopte seer ontset met de hand op den blooten boefem; springt, met stort regensverfelt, in Thebe, Cadmus stad, en rukthare kinderen daar van daan. Een ram met een gulde vagt wiet haar gegeven, om haar stief-moer te ontvuten: die voerde dit paar een groot stuk weegs over zee. Helles, segmen, hielt de rams-hoorens met de linker-hand niet vast genoeg, doe sij, ter neet gestort, de zee na haar naam doopte. Frixus was bij-na met haar verdrongen, doen hij de hand angstig uit slak om sijn gevalle suster te grijpen. Hij beschreide 't schap, nu twee-werf sijn gevar-geuoet, als of sij ver-

1. Stiefmoer) *Dit geval is ook al verteld, 1 D. 29 pag.*

2. Delfos) *Van de stad is gesproken, 1 D. 239 pag. maar van Apolloos drievoot (waar af hier in het Latijn werd gewag gemaakt) schreven wy, 2 D. 429 pag.*

3. Loofkranfen) *De Latijnen leesen hier ramis of vittis. Beide leefingen sijn het voorwerp voeglijk; doch ik hou het met vittis. Van de offerhanden en hoofdsuijers is gesproken, 1 D. 125 pag. en 2 D. 243 pag.*

4. Boefem) *Van deese uiterlijke vertooninge van een geweldig hertseer is meermaalen gesproken, als, 1 D. 50 pag.*

5. Kadmus stad) *Siet het aangeteekende van Thebe, en haare sichtereren, 2 D. 69 pag. en elders.*

6. Ter neergetort) *En in die gesalte, geeft ons de ongelukkige Helle het 3 Taf. in de P I C T. LOQUENS, 10 pag.*

verdrongen was, niet wetende dat zij van de blaauwe Zee God in een meermin veranderd was. Den ram, aan d'overstrand gefwommen, wiert in een gefarnte her-  
schept. Maar zijn gulde vagt wiert in 't Colchis hof ge-  
bragt.

7. Gulde vacht) *Hier af is omftandelijk gefproken*, 2 D. 161 pag. *gelijk mede van de stad Colchos*, 1 D. 59 pag.

## VEERTIENDE HOOFDSTUK.

*De feesten van Janus, de Eendracht, Welvaart, Vrede, en de Maan gevierd.*

**A**ls Auroor drie-werf na den defen dag fal hebben voor-  
ge ligt [drie dagen daar na] [XXVI. MAART] is dag  
enragt even lang: daar na, als den hardersijn gewid  
vee vier-maal op stalgebragt heeft, en de veld-groen-  
te vier-maal door verske morgen-dau vergrijft is, moet  
1 Janus geoffert en aan-gebeden werden, en nevens defel-  
ve de goedertiere Een dragt, de Roomse Welvaart-Go-<sup>1,3</sup>  
din, en Vreede.  
De Maan regeert de maanden. Dese sluit met haar vier-<sup>4</sup>  
dag ook dese maand, en moet dan op den berg Aventi-<sup>5</sup>  
nijn gedient werden. [XXXI. MAART.]

1. Janus) *Van welken en sijn tempelen meermaalen is gefproken. Siet de Bladwyfer.*
2. Eendragt) *Van deese godin spraken wy*, 3 D. 168 pag.
3. Welvaargodin) *Bygenaamt Publica, 's Lands Welvaaren. Deese had haar tempel op den Quirinaalsen heuvel; sijnle een kerkbelofte in den oorlog tegens de Samnijters, in Romes 452 jaar. Livius, 9 B. 42 H. en 10 B. 1 H naderhand vertimmerd en vernienwd van den keiser Augustus. Suetonius, in Aug. Wat haar bouvalligheden en puinboopen aangaat, Nardinus wil (in sijn Bechr. van Rome) die deselve te sijn, diemen tot noch toe noemde de ruine van de Sonne-tempel; van welke Donatus, Oud Rom. 3 B. 15 H. bekalven Marlianus, Scottus en Fabricius.*
4. Vrede) *Van de tempel des Vreles is breedelyk gefproken*, 3 D. 171 pag.
5. Maan) *Van haar tempel, door koning Serv. Tullius, gesfeld op den Aventijnsen heuvel (gesfeld Dianium) is gefproken*, 2 D. 397 pag. Dionysius, 4 B. 31 H. Val. Max. 7 B. 3 H. 1 Voorb. en Tacitus, 15 Jaarb. 41 H. spreekende van haar verbrandinge onder den keiser Nero.

Einde van het Derde Boek.



*An Coisfeax sculp*

*S Thomafin Feit*

VENUS.



D E  
A L M A N A K  
Van  
PUBL. OVIDIUS NASO.  
VIERDE BOEK.  
A P R I L I S.  
E E R S T E H O O F D S T U K.

*Naamsreden van deese Maand. Feest van Venus. Geslachtregister van Eneas. Griekse  
volkplantingen in Italie. Feest van het Manneijke Fortuin.*

1. **V** Erleen u gunst en segen, alqueekende Venus, beider mijn-Goden moeder, bad ik: en de Godin wendde 't aansigt na den digter. Wat hebt gij, sprakse, met mij te schaffen? gij dreunde flus voor-waar een grover toon. Hebt gij, weegere, de onde minne-wond nog in 't hart? Gij weet, Go-din, antwoorde ik, wat van de wond nu is. Sij lagte, en klaarde, daarte haar blij gelaat wendde, aan'tonts den hemel op. Gewont, of heels huids, 'k heb nooit u banner verlaten. Gij sijt 't allen tijden het doel en 't oog-wit van mijn werk. In mijn jeug malde ik, als 't hoort, sonder te misdoen, maar nu galm ik dingen van swaarder wigt. 'K sing van de jaar-ge-tijden met hunne oorfsken, uit het puin van d'oude jaar-boeken gewoet, 't op en onder-gaan derfs-teenken. 'K ben, Godinne Venus, gekomen tot de vierde maand, waar in gij ijverig wert geveert, en ik weet dat den digter, en deie maand, onder u heerfschappij sijn.

Hier op streelde de genadige Godin mijn hoofd met mirte 3,4  
en sprak: voitrek u begonne werk. 'K gevoelde haar God-  
lijke kragt, en verftont gefwint d'oorfsak van haare dag-  
benamingen. Terwijl 't dan pas geeft, en een voor-wind  
blaast, steken wij af. Maar is 'er een tijd in den Almanak,  
Caesar Garmanicus, die u betreft, die sal in April de  
rooifte letter maken. Dese maand komt erfsijk op u, u  
van hoog-edelen huife na gelaten, en wert u gellag-  
maand, om dat gij in Julius edel huis als stamling aang-  
genomen sijt. Hier op had vader Romulus 't oog doen hij  
't lang tien-maandig-jaat in stelde, en sels sijne stam-  
wortels [Mars en Venus] herleven deed. En gelijk hij de  
bruske Mars in rang voor san stelde, om dat hij de naaste  
oorfsak van sijne geboorte was; soo vond hij goet, dat  
Venus, die hij bevond met een agten-deel boonen te  
konnen bereiken, met de tweede maand soude vernoemt  
worden: en na-foorende sijne stammen, en 't lang verloop  
van

1. Beider Mingoden) *Van deese, Eros en Anteros geheeten, is gesproken, 1 D. 78 pag.*
2. Banier) *Een redenkonstig seggen, den oorlog en de krygsknechten ontleend. Van de banieren, stan-  
daarden en veldteekenen der Romeinen is gesproken, 1 D. 154 pag.*
3. Godin) *In het Latijn geheeten Cythera Siet den Bladwyfer, op Venus; ualhier vertoond.*
4. Mirte) *Van dat boomje is gesproken, 1 D. 117 pag.*
5. Erfsyk) *Hoe Germankus, door Tiberius, Augustus, en Julius Cesar, kan reekenen sich uit Venus  
af komstig te sijn, is aangewezen. 2 D. 433 pag. en 3 D. 146 pag.*
6. Romulus) *In het Latijn Iliades, wegens sijn moeder Iliis; van welke, 1 D. 160 pag.*
7. Mars in rang) *Van de maand Martius, deesen krygsgod toegewijd, is omstandelijk gesproken in  
het voorige B. 198 pag.*

van tijden, vond hij uit van Goden hij gesproeten  
 8 was. Sonder dit had hij niet geweten, dat Dardanus een  
 9 soon was van Electra, Atlas dogter, en dat Electra bij  
 10 Jupiter van hem swanger wierd. Dardanus gewan Erich-  
 11 thonius, dese gewan Tros, dese Aslaracus, dese Capys,  
 12 dese Anchises, met welke sig Venus niet verontwaardigde  
 in egte treden. Uit dit paar sproot Enecas, wiens Godvruchtigheid,  
 door vuur en swaard beproeft; uitmunte,  
 13 doen hij's tijks Goden, en sijn vader, die nog stont  
 vrogodet te werden, op de sehouder tofste. Nu komen  
 14 wij op Julius, [Afcanius] wiens veire na-neven nog stou-  
 den die naam te verbeelijken. Dit 's de flam-wortel, door  
 welke 't geslign van Julius van de Teuctren af daalt. Julius  
 15 soon wierd Sylvius bij de Latijnen genoemt, om dat hij  
 16 in 't bos gebooren was. Sylvius gewan Latinus, dese Alba,  
 dese Koning Epitrus, [Arys] dese Capys, vernoemt na sijn  
 oude flam-wortel, om de verstuurde namen der Trojaanse  
 voorouderen te doen herleven. Capys gewan Capetus  
 17 Tiberinus, die na vader Cesperus Koning was, hy verdronk  
 segmen, in de Toscanische stroom, [den Tyber] na 't  
 veroveren van sijn soon Agrippa, en neef Remulus. De-

se, segmen, wierd van den blijkem dood geslagen,  
 en gewan eenft Aventinus, waar na sijn graf-plaats en  
 den berg Aventijn vernoemt is. Na dese wierd 't rijk op-  
 gedragen aan sijn soon Procas, die gewan Numitor, en  
 19 sijn broeder, den vervloekten Amulius. Numitor ge-  
 20 wan Iliia en Lausus. Lausus sieuevelde door ooms swaard;  
 Mars verliefde op Iliia: die de tweelingen Romulus en  
 21 Remus baarde. Romulus noemde Mais en Venus altijd  
 sijn flam-wortelen, en toonde me'er daardat het waar  
 was: 't welk op dat het de na komelingen weeten mogien  
 heeft hij twee maanden naest malkandere na sijn God-  
 lijke flammen vernoemt. Venus maand, gis ik feker,  
 noemde hij met een Grieks woort. Want die Godin  
 kreeg den naam Aphrodite, na 't schuim, [waaruit sij  
 22 gebooren is] verwonderd u niet dat hier faken Griekse  
 namen kregen: want [een groot stuk van] Italie was doen  
 23 groot Griecke. Evander verhuide herwaerts met een vloot  
 24 Aicadiens, als mede Hercules, beide Grieken. De knoets-  
 drager weide de runderen als vremdeling op den begraf-  
 25 den Aeutijn, en d'Aloula [den Tyber] schafte drank  
 voor soo grooten God. Hier landde Ulyffes ook, waar  
 van

8. Dardanus  
 9. Electra  
 10. Erichthonius  
 11. Aslaracus  
 12. Anchises  
 13. Torste  
 14. Askanius  
 15. Teukren  
 16. Sylvius  
 17. Tiberinus  
 18. Aventinus

Van welke alle

{ 1 D. 77 pag.  
 2 D. 87 pag.  
 1 D. 77 pag.  
 2 D. 323 pag.  
 1 D. 37 pag.  
 1 D. 33 pag.  
 1 D. 34 pag.  
 1 D. 36 pag.  
 2 D. 396 pag.  
 2 D. 396 pag.  
 2 D. 397 pag.

19. Amulius) Van welken wree daard, en met eene, van sijnen broeder Numitor, 2 D. 403 pag.  
 Doch sie die neire lijst der Albaanse koningen, 2 D. 397 pag.

20. Lausus) Welken Dionysius (1 B. 77 H.) heet Egyptus, door sijn ooms bevel, onder het jaagen  
 listelyk omgebracht.

21. Baarde) Sie dit omstandelyk boven verhaald, 190 pag.

22. Schuim) Dir is ala angetekend, 1 D. 34 pag.

23. Groot Grieken) Het uiterste deel van Italie, siende naar Griekenland (van welke wy mede spraken,  
 2 D. 408 pag.) bevolkt met de Bruttiers, Salentijners, Lukaniers, enz. Strabo, 6 B. Plinius,  
 3 B. 10 H. Servius, over het 3 B. van den En. Seneka, in de Troost-red, aan Hely. 6 H.  
 Atheneus, 12 B.

24. Evander) Van welken vluchteling boven ook seer omstandelyk, 163 pag.

25. Herkules) By onsen Dichter hier, als elders meer, geheeten Alcides; het sy naar Alcides, vader  
 van Amfirryon, of naar ἀλκή, robur, kracht en geweld. En deswegen geeft men ook, by de Macedo-  
 niërs, Pallas de bynaam van Alcidas; volgens Livius, 42 B. 51 H.

Hy heet hier ook claviger van Alcides; gelijk men hem dikmaals vind afgebeeld op de keiserlyke  
 Geldmunten, by Oudaan, 44 Taf. 4 en volg. Penn. Siet het aangeteekende, 1 D. 48 pag.

Vooris van sijn komst in Italie, met het groot vee van Geryon, is gesproken, 3 D. 146 pag. gelijk  
 van de Albula, of den Tyber, 1 D. 37 pag.

26. Ulyffes) In het Latijn genaamd Neritius; wegens Neritos; van welk gebergte, 1 D. 278 pag.  
 27. Lestri-



27 van nog konnen tuigen de Lestrigooners, en het strand,  
 28 dat nog heiden Circes strand genoemd wert. Nog he-  
 29 den staat Tusculum van Telegonus, en 't water-rijk Ti-  
 30 bur van Griekse handen geltigt. Hier quam ook aan lakken  
 31 Halesus, Agamemnon's soen, door haer onheil verdree-  
 32 ven. Waar na de Falisci meinen den naam te dragen.  
 33 Voegt hier bij Antenor, die de Trojaen torru't en vree-  
 34 de raadde, en Diomedes, schoon-soon van Daunus den  
 35 Appulier. Eneas bragt, lang na Autenor, sijn Land en  
 Huis-Goden uit den brand herwaarts over. Sijn vlugt ge-  
 noot was Solymus, op 't gebergte Ida geboortig, na wien de  
 stad Sulmo vernoemt is: 't water-rijk Sulmo, Germani-  
 cus, mijn geboorte stad. Op arm, hoe ver legt dat van Pon-  
 tus! Wel aan, werk gespoet, Sang-Godin, en lange klag-  
 ten verkropt: 'tvoegt u niet, heilige dingen met treur-  
 38 toon te galmen. Waar kruit de nijtal niet men viert 'er Venus  
 die u d'eer van dese maand wangunstig soeken te ontuf-  
 selen. Want se drijven, dat den April, die sie d' alquee-  
 kende Venus met recht toe-eigen, den naam kreeg  
 na den ontlaten (open) tijd, om dat dan de lente alle  
 dagen opent (doet ontlaten) de seherpe lugt versocht,  
 en 'tgroen uit 'saard-rijks (sweet-gaten) opschiet. Venus  
 temptert alles lofsijk wa'er in dewijde wereld is. Haare  
 heerschappij swigt voor niemant der Goden. Sij heerst o-  
 ver hemel, aarde, en zee, waar uit sij sproot, en verbint

God en 't mens-dom met haaren egt koppel. Door haar  
 wierd al 't Godendom (te lang om op te tellen) geboor-  
 ren: sij gafal wat uit d'aarde schiet, groeijens kragt. Sij  
 koppelde 't woelt mens dom, en leerden 't paren. War  
 fokt allerlei slag van gevoelste aan, als 't soet gequikstaar?  
 De beesten sprongen nooit, wierden se door geen minne-  
 39 vuir geprikt. De noslen ran sloot-kopt tegen een ram,  
 maar schuwstijn ooit te befeeren. Den fier, die bos en  
 woud-wild doet sidderen, ontfrouf den bus-ken star,  
 en bequifpelhaart sijn vaars. 'Tielve minne vuirset ook  
 voort al 't zee-gedierde, en 't doet het water van ontallijke  
 visfen kroelen. De min trok alder-eerst den mens de  
 woelte en ruige pij uit; sij leerde hem toot en quik. Men  
 40 segt dat d'eerste vrijer, om dat sij togt weigerde, de ge-  
 heele nagt sloot voor de geelloose deurt en song. Doen  
 bestont wel sprekenheid in 't vermurwen van een barde  
 tas, en ijder sleep de tong om voor sig sels te lesselen.  
 Dufsen kunjes sijn doot de min gevonden, en door be-  
 haag-ijver veele dingen ontdekt, die te voore verborgen  
 waren. Sou iemant 't hart hebben de Min-Godin desen  
 maand-tijtel te ontrekken? Soo dol wens ik nooit te wer-  
 den. War wil ik seggen, dat Venus't geheele land doot  
 als een groote Godlicke gedient wert, veele tempelen  
 haar sijn toe-geheiligt, en insonderheid, dat Rome haer  
 41 kerk-verpligste dienaar is. Voor u Troje, o Romein, vogt  
 Venus,

Venus,

27. Lestrigooners) *Van deese mensfevreeters spraken wy, 2 D. 382 pag.*  
 28. Circes strand) *Van het zeefedek Circëum is mede gesproken, 2 D. 382 pag.*  
 29. Tusculum } 2 D. 384 pag.  
 30. Tibur } *Van welke alle* { 1 D. 178 pag.  
 31. Halesus } { 1 D. 130 en 193 pag.  
 32. Falisci } { 1 D. 191 pag.  
 33. Antenor } { 1 D. 23 pag.  
 34. Diomedes) *In het Latijn Oenides. Sie van deesen Griek, 1 D. 125 pag. en 2 D. 389 pag.*  
 35. Appulier) *Van welk volk, 1 D. 288 pag. Voorts was Diomedes niet alleenlijk hier in aanfen en  
 achtijng; maar ook by de Veneti, die hem ter eeren een wit paard sachteden, en ontrent den Timavus  
 een treffelijken tempel bouwden; volgens Strabo, 5 B.*  
 36. Solymus) *Een verdichte Trojaan, in net geselschap van Eneas, sijnde uit Aste naar Europe en  
 Itale verrrokken; alwaas hy, by de Peligen, de stad Sulmo sichte.*  
*Van Sulmo schreeven Strabo, Livius, Cesar, enz. angeraakt, 1 D. 139 pag. doch deese Solymus  
 is, mijnes weeten, nergens als by onsen Dichter bekend.*  
 37. Hoe-ver) *Sie hier, genezene Leefer, dat Ovidius, wel een gedeelte van deesen ALMANAK te  
 Rome af doende, deselve echter meerendeels in Pontus by de Scythen schreef; het geen wy mede hier bo-  
 ven selden, 145 pag.*  
 38. Treurtoon) *De Latijnsomschrijvinge maakt gewag van de lyra, 't gewoonlijk speeltuyg der Dich-  
 teren. Horatius, 1 B. 12 Lied. van wiens gedaante wy spreken, 1 D. 12 pag. gelijk van haare  
 soorten, 1 D. 104 en 110 pag.*  
 39. Beesten) *Soo in de lucht als op het aardrijc, en in het water sich onthoudende. Siet de aardige  
 Mins-finnebeelden van Ott. Venius.*  
 40. Eerste vryer) *Van het woelen en waaren der minnaaren ontrent de wooning van haar beminde, is  
 meermaals gesproken; als, 1 D. 123 en 124 pag.*  
 41. Tempelen) *Teweten, in deselve geëerl onder de bynamen van de Teelster, de Verwinster, Ery-  
 cius, enz. Sie de Bladwyfer, op het woord Venus.*

- 42 Venus, doen ſij, met Diomedes ſpeer, in de hand gequeeft  
 43 ſijnde, kernde en ſugtre, twee Godinneſen, volgens Pa-  
 ris vonnis, in ſchoonheid had verbluſt, (og 'k wenſte dat de  
 Godinneſen die teur vielen dien wrok verkropt hadden!)  
 44 en genoot wiert ſuaar van Aſſarakus ſtam, om den grooten  
 Caſar een geſlagt-boom van de Julitee pooten. Bequamer  
 maand kon niet gevonden werden voor Venus, als dees  
 lente-maand. In de lente is 't aard-zijk net, en weelig ont-  
 laren. Dan ſleekt de groente de putten boven d'aarde  
 uit, dan ſchiet de knoddige wijn ſtok ſijn botten. Ook  
 45 paſt een lieflijke tijd dees ſchoone Godin, en, gelijk ſij  
 gewent is, naaſt laren Mars. In de lente lokt ſij de zee-  
 man uit, om haar woeder-plaſte beſchillen, en niet meer  
 te gedenken aan de winter-ſormen. Na behooren dienſte
- Venus, moeders, ſchoon-dogters, en ſluikſters, die den  
 naam van maagd niet voeren moegt. Onttooi den mar-  
 meren hals van Venus beeld, trek haar juweel en cieraat  
 af: ſij moet gans gewaſſen werden. Als den hals is at-  
 gedroogt, cierſte dan weerop, beſteekſe met verſie bloe-  
 men en nieuwe rooſen. Soo laſſe u ook, met mir-  
 49 kranſen op 't hoofd, 't lighaam te waſſen, daartoe geport  
 door bondige reden, die ik u ſal vertoonen. Venus ſat naakt  
 op 't ſtrand 't naat haar en droogde, en wiert van de Saers,  
 50 een kittelagtig kroos, verſpiet. Sij rook 't verraat,  
 ſchool onder mirte-loof, bleef door dat middel ſchoor-  
 51 vrij, en laſt u 't ſelve na te volgen. Leert nu, waarom  
 gij de Man-ſortuin-Godin wierook offert, op een plaats  
 52 daart' water [den Tyber-ſtroom] langs vloeit. Op die  
 plaats

42. Gequeeft	} Siet het aangeteekende	} 1 D. 125 pag.	
43. Paris vonnis			} 1 D. 74 pag.
44. Aſſarakus			} 2 D. 323 pag.

45. Naaſt haaren Mars) Sie haar deesen wapengod vriendelijk omarmen en waſthouden, op een keiſer-  
 lijke Gedenkpenning, by Oudaan, 52 Taf. 8 Penn. Ook word die beveſtigd met ſeker oud Snelddicht-  
 je op duiven, (Venus geheiligd) neſtelende in een helm, het welbekend hoofdedel der Mavorsknaapen,  
 onlangs vande Hr. GUALTH. BLOK, geenſus de geringſte mijner konſgenooten, aldus niet onwaardig  
 verduiſcht:

De duiven neſten in een krygsmans hellemet:  
 'T blykt hier hoe Venus hert en ſin op Mavors ſiet.

46. Maagd) VALENTYN wat het aan het verkeerde eind; Ovidius ſluit hier uit, niet alleenlijk de  
 maagden; maar, behalven de Veſtaalſe nonnen, ook de ſedige en kuſſe vrouwen: want die beide word  
 de vitta, ſluier, en de ſtola, lange rok, meermaalen van onſen Dichter toegeſchreeven. Siet 3 D.  
 26 pag. en elders meer.

47. Marmeren) De beelden der Goden beſtonden in de voorſte tijden van ſuynigheid en zedigheit, uit  
 enkel hout; volgens het geſchreevene, 2 D. 296 pag. doch naderhand uit goud, ſilver, koper, yvoer  
 en marmer. Seo gewaagd (behalven Pauſanias, in Korinth. en Arkad.) Plinius, 13 B. 1 H. van de  
 beelden uit het algemeene hout. 34 H. 7 B. (behalven Seneka, 31 Br. en in de Trooſfred. aan Hely.  
 20 H.) van die uit leem en potaarde. 34 B. 9 H. van die uit goud ſilver en koper. 8 B. 10 H. van die  
 uit yvoer, 36 B. 5 H. als ook van die uit marmer. Voeg hier by Cicero, in de 5 Red. tegen Verr.  
 gemelde Pauſanias, en meer andere.

48. Gewaſſen) Onder de prieſteren en de bediende vanden tempel en het outer waren ook die de go-  
 debelden vercierden, waſſen, ſalfden, bekraanſen, en in de kleeren ſlaaken. De laaſte wierden by de  
 Latijnen veſtitores deorum; en by de Grieken geheeten ἱεργόλοα. Jul. Firmikus, Sterrekund, 3 B. de  
 profet Jeremias, 10 H. 9 verſ. Sulp. Severus, in Martin. Suetonius, in Kalig, 2 H. behalven Plu-  
 tarchus, enz.

Van de kleeders der beelden gewaagen Treb. Pollio, in Celfus, 29 H. en Valer. Maximus, 1 B.  
 1 H. 3 Uth. Voorb.

49. Rooſen) Venus voornaamelijk eigen; om reden, gegeven, 1 D. 249 pag.

50. Myrtekranſen) Mede in het byſonder de gemelde godinne toegewijd. Siet 1 D. 117 pag.

51. Droogde) Van de Venus Anadijomène is meermaalen geſproken. Siet 1 D. 34 pag.

52. Man Fortuin godin) Wiens tempel ſtond op den rechter oord des Tybers. Dionyſius, 4 B. 33 H.  
 verſchillende van die van Fors Fortuna, of het Gevallige; welke evenwel niet verre was gelegen van de  
 voorige, gebouwd door koning Serv. Tullius; gelijk ſy van de burgermeester Karvilius. Livius, 10 B.  
 46 H.

63 plaats komt al't vrouw-volk, (op desen dag) ontkeet sig  
naakt, en toont zijn stukken, of't vuil, gortig, of gaaf  
is. De Man-fortuin-Godin maakt door dit gering wieroek-  
offer, dat haar vuil de mans verholten blijft. Sit ook niet  
74 af-keering op die tijd een lijke van gestoote mankop-bol-  
75 faad, versien honig, en melk te slikken. Doen Venus

d'eerste keer als bruid Vulcan wiert' huis gebragt, sloopte  
sij dit suipe, en was na die tijd vrou. Siet Venus tot  
vriendin te lokken door ootmoedige gebeden: sij kon  
schoonheid, fedigheid, en goet gerugt verleenen. Als  
Rome door kuiffe onthoudentheid begoft uit te sterven, 56  
betrad-

*Men siet gemelden tempel, van gedaante vierkant, afgebeeld, by Donatus, Oud Rom. 2 B. 25 H. en andere, die in afbeeldingen deesen soo wel als qualijk hebben nagevolgd.*

53. Ontkleed ) Hier doen sich verscheidene aanmerkelijkheden op, dubbel waardigh om eens nevens  
malkanderen geplaatst te worden. Leer dan, mijn Nederlander,

I. Dat het by de aaloude (soo Roomse als Griekse en Asiaanse) een gewoonte was bynaar dagelijks  
sich te reinigen, te baden, en het lichaam af te wassen. Plautus, in Trinum. 2 Bedr. 4 Ton. Te-  
rentius, in den Kamerl. 3 Bedr. 5 Ton. Martialis, 2 B. 14 D. en elders meer.

II. Dat tot dit baden bequaam gemaakt waaren eenige afgesonderde plaatsen; of bysonderlijk, in i-  
eders wooninge. Seneca, in de 86 Br. sprekende van Scipio. Plinius, 2 B. 17 Br. Martialis, 9 B.  
76 D. Statius, 1 B. der Mengeld. 5 D. Terentius, Eigenselfquell. 4 Bedr. 1 Ton. of algemeen en  
openbaar, in eenige wijken van de stad; hoedaanige te Rome waaren die van Marc. Agrippa, Nero  
Titus, Trajanus, Karakalla, Decius, Diokletiaan en Konstantijn; beschreven en afgebeeld by de dikmaals  
genoemde Donatus, behalven alle sijn navolgeren.

III. Dat de openbaare baaden, in het eerste voor man en vrouw niet en waaren afgescheiden. Gellius,  
10 B. 3 H. Martialis, 11 B. 47 D. en 3 B. 93 D. Juvenalis, 6 Berisfp. behalven Cyprianus, Hie-  
ronymus, enz. en derhalven gelegenheid gaven tot alle dertelheid, hoererye en overspel. Doch dat  
naderhand daar in is versien van sommige keisera, die de gemelde gebouwen verdeelden, en het bad  
der jonge maagden en kuiffe vrouwen het dertel manvolk t'eenemaal ontfenden. Spartianus, in Hadrian.  
18 H. Vitruvius, 5 B. 10 H. Kapitolinus, in Mark. Antonin. 23 H.

IV. Dat men aldaar gebruikte niet alleenlijk water om sich te wassen; maar ook olien om sich te sme-  
ren. Plautus, in Pers. 1 Bedr. 3 Ton. ja mede, onder andere werktuygen, een strigil of sferre schrab-  
ber, waar mede sy, onder het sweeten, de vuiligheid afstreeken. Martialis, 4 B. 51 D. Plinius, H.  
N. 25 B. 13 H.

V. Dat sy, gewassen en geroskamt sijnde, sich (gelijk noch beden) uit het bad naar het bed begaa-  
ven, om te rusten. Terentius, in den Kamerl. 3 Bedr. 5 Ton.

Doch ik sie dat deese aanmerkinge sich al te breed uit sal strekken, soo dat wy van de tijd der badinge,  
de prijs, de verscheidenheid der wassing, en de oefeninge ontrent deselve elders sullen moeten spreken;  
gelijk ook van de dieverryen, in de baden voorvallende, is gesproken, 1 D. 268 pag.

Onderzuffchen vind ik der ouden badinge en afwassing vertoond (hoewel niet ruim genoeg) by Merku-  
rialis, in sijn B. van de daaglijkke Oefeningen des lichaams, 1 B. 10 H. en by Pitiskus, in sijn  
Kantteekeningen over Suetonius, het 76 en 80 H. van August.

54. Verhoelen) Gebreken en ongemakken aan de doorgaans gedekte ledemaaten ontfangen, in haare  
stuijkeryen en boelaagien. Voorts sullen wy dit nu niet verder uitpluysen, wijfende den nieuwgierigen naar  
Martialis, Juvenalis, de Priaapgefangen, enz.

55. Maanbolfaat) Slaapverwekkende, en met een de krachten herstellende na goeoffend Venus-werk.  
Alwaaron het een plechtigheid was, op den dag des bruilofst, diergelyk een mengsel in te slikken. Siet  
de Schryvers van de Bruilofsplechtigheden.

56. Onthoudentheid) Een verwaarlyke mistafing, mijn goede VALENTYN! Gy verduitscht aldus:  
als Rome door kuiffe onthoudentheid begoft uit te sterven. Help Jupiter, is dit vertaalen; het La-  
tijn wil gebeel was anders; seweten, dat Venus, gesegt vorticoidea (den mensch betere gelachten ge-  
vende) een tempel te Rome kreeg, in het jaar 639; na dat, op enen tyd, drie Vestaalfe nonnen sich  
van jonge lieden hadden laten bekriepen. Obsequens, van de Wondertekenen, Val. Maximus, 8 B.  
15 H. 12 Voorb. sprekende van eene Sulpicia, vrouw van Q. Fulv. Flakkus; welke, uit hon-  
derd vrouwen, de eere alleen had van het beeld van deese Venus in te wijden. Plinius, H. Nat.  
7 B. 35 H. Solinus, 7 H. Orosius, 5 B. 15 H. behalven Plutarchus, in sijn Roomse Vraag.  
772.

- 57 beradden sig de voor-vaders met d'oude Sibylle boeken, hoe 't selve moft werden voor-gekomen. Die gaven be-  
 58 fcheid , dat Venus een tempel gefigt moft werden. Als die na den eis was gemaakt , wiert hij Venus ver-  
 59 ticordia [de hart veranderende Venus] toegewijd. Slaat altijd , over-schoone Godin, een genadig oog op d'Ene-  
 dijn, [Romeinen] en befchut foo grooten aantal wijven  
 van u kroos. Terwijl ik spreek funkt den fchorpion, die  
 't punt van zijn staart fchriklijk op fteekt , in zee.

57. Sibille boeken ) *Het Latijn gewaagd van anus Cumæa , dat is Sybille ; die gy fiet afgebeeld , 2 D. 377 pag. doch van de beeken der Sibillen , en bes te raade gaan met de selve , is gesproken , 2 D. 378 pag. en 3 D. 174 pag.*

58. Tempel ) *Geboud , buiten de Kollijnse poort , in de Soutstraat. Siet de bovengemelde Schry-  
 veren.*

59. Hert veranderende ) *Ook bekend by den Griek , met den naam van apostrophia ; volgens Pausa-  
 nias , in Attic.*

60. Eneadynen ) *Romeinen , telgen en uitspruitfels van dien Trojaanffen flamboom. Siet den Blad-  
 wyfer.*

61. Scorpionen ) *Van dit gesterne spraken wy ook , 2 D. 40 pag. van zijn ondergang op deefen dag  
 gewaagd Kolumella , in zijn Landley.*

## T W E E D E H O O F D S T U K .

### *De Pleiaden ( of de Sevensterren ) opgeteld.*

- [II APRIL] Als den agt vertrokken is, den hemel 's  
 morgens begint te bloolen, 't bedaur gevogelte be-  
 1 gint te quinkleeren, den nagt-reifer zijn hant verbran-  
 de fakkel tegen de heg fet, enden akker-maan zijn ge-  
 woonlijk werk begint, begint 't seven star [gelijk 't ge-  
 meenlijk genoemt wert, maar niet meer als ses in 't getal  
 2 gefien wert] vader Atlas schoudereten te verligten, [te  
 verdwijnen] ses flikken aan de lugt: of om dat de ses  
 gefusters bij Goden fleepen, (want men fet dat Mars Ste-  
 rope, Neptuin Halcyone, en Jupiter de fchoone Gele-  
 no, Maja, Eletra, en Taygete be kroop) Merope, de se-  
 vende troude aan Sifyfus, die een mena waart, waar  
 over zij rou-koop had, en noog, over 't flegt huwlijk be-  
 fchaamt, alleen verfhuilt. Of, om dat Eletra 't verdelgen  
 van Troje niet en koft anfchouwen, en daarom de hand  
 voor d'oogen hielt.

1. Fakkel ) *Siet het aangeteekende , 2 D. 27 pag.*

2. Atlas

3. Sterope

4. Halcyone

5. Celeno

6. Maja

7. Taygete

8. Merope

9. Elektra

*Van deefe is al gesproken*

1 D. 43 pag. en 2 D. 117 pag.

3 D. 18 pag.

3 D. 89 pag.

3 D. 89 pag.

1 D. 75 pag.

3 D. 89 pag.

3 D. 89 pag.

1 D. 77 pag.

10. Troje ) *Met die stad bewoogen , wegens haar gemant, den koning Dardanus.*

## DERDE HOOFDSTUK.

*Het groote feest van Cybele. Haar beeld gehaald uit Afië.*

Als den hemel drie-werf op zijn asfen rond gedraait is; en Febus zijn rossen drie-werf in- en uit-gespannen heeft, ( drie dagen hier na v. APRIL ) sal 's morgens op kromme cinken geblazen werden, en de vierdag van moeder Cybele staatkijf gehouden werden. In den omgang tultge hebben, verwijde gesnedenen, 't gebrom van keteltrommen, en 't geranmel van kopere rinkel-bommen. 't verwijft rapalje sal 't Cybele beeld op de sehouderen met ijsslijk misbaar midden door de stad dragen. De schou- burgen homimelen, en spel-trompetters lokken 't volk. Staak 't pleiten; rol vijanden, beschout de spelen. 'K had gaanz veel gevraags; maar 't scherp geklank der klaoeren, en 't vearlijk gedreun der lotos-cinken, schrikt mij af. 'K had: verleen mij, o Godin, iemant die ik rede vragen mag. Sij snt mij haat welervare nigten, (de Sang Godin-

nen) en laste deselve mij te onderregten. Ontvou o Sang-Godinnen, om ulast niet te vergeten, waarom sig die groote Godin gedurig in gebrom verlust. Hier op antwoorde Erato: (dese viel Venus maand tot leen-erf, om datse na de min geuamt is) aan Saturnus was 't voor-spelt: regtvaardighe Koning, u soon sal u uit 't rijk stooten. Hij, voor sijn kinderen vervaart, vrast op, als sij eerst gebooren waren, en sloofte in de kerken van sijn darmen. Dikwijll klaagde Rhea, en betreude haare vrugtbaarheid, om dat sij soo dikwijll swaager was, en altijd kinderloos bleef. Als sij Jupiter gebaart had. (D'outheid moet geloofst werden als een wigtige geuigje. Wagte u te twiiffelen aan 'te geen van hand tot hand over-gelevert bij al de wereld voor waarheid gehouden wert.) Wiert Saturnus een gebakterde steen in d'armen gegeven, die hij opknappende niet

1. Rossen ) *Van de Son, of Titan, en sijne paarden is meenigmaal gesproken. Siet de Bladwyser, op Son.*

2. Kromme cinken ) *Sie van de fluit, op het feest van Cybele geheefgd, 2 D. 300 pag. gelijk van den trommel, 1 D. 16 pag. en de kopere cymbaalen, 1 D. 259 pag.*

3. Cybele ) *In het Latijn Berecynthia. Sie 't aangeteekende, 2 D. 264 pag. doch van deese groote vierdag, Livius, 29 B. 10 en verdere Hoofdstukken.*

4. Gesneden ) *Geheeten Galli; gelijk wy schreeven, 1 D. 159 pag.*

5. Cybele-beeld ) *Het Latijn ser'er by, sedens. Van de Gods-beelden, meerendeels sittende, spreken wy, ook van dit sitten reden gevende, elders Beneden.*

6. Schouburgen ) *Van de scena, het toneel, een deel van deese; en te gelijk ook van de rooncel-speelen, is gesproken, 1 D. 202 pag. en 3 D. 33 en 34 pag.*

7. Pleiten ) *Van het forum, en de rechtsbanken ontrent de selve, spraaken wy, 1 D. 93 pag. en elders.*

8. Lotos-cinken ) *Wel doorgaans uit dit gewas gemaakt, volgens het aangeteekende, 1 D. 109 pag.*

9. Sanggodinnen ) *Het Latijn gewaagd van den bergh Helikon. Siet 1 D. 115 pag. en 2 D. 43 pag.*

10. Erato ) *Van welke Sangnims, 1 D. 198 pag. Sy word ook aangesproken van Virgilius, in het 8 B. van den En. ook van haar gewag maakende, in het D. van Ciris, of Scillaas hervorminge.*

11. Saturnus ) *Van sijn vrouwtje Rhea spraaken wy, 2 D. 264 pag. gelijk ook van het opveeren sijnver kinderen, 1 D. 182 pag. en van sijn vlucht naar Italie, 2 D. 49 pag. en eindelijk, van hem, den Tijd verbeeldende, 3 D. 155 pag.*

12. Steen ) *Sie dit kluchtig geval niet onwaardig afgebeeld op een keiserlijke Penning van Antonijn de Vroome, by de Hr. KUPERUS, in sijne Aanmerkingen; behalven Seguinus, Bartholinus, enz.*

*Hierom word niet alleenlijk Rhea geheeten mater petrosa of montosa, de steene moeder: maar Jupiter word ook, in de gedaante van een steen, in een tempeltje verstoond (gelijk by in die gestalte word aanbeden in Syrie, op het gebergte Kasius) op een Keiserlyke Gedenkmunt by Spon, in sijn Geleerd-Meng. 13 Verdeel. 75 pag.*

*En hier uit vloeid ook het spreekwoord; Jovem lapidem jurare, sweeren dat Jupiter is van steen. Siet Erasmus, 2 Duiſendt. 6 Hoofd, der Spreekw. hoewel deese aan dit spreekwoord een geheel anderen oorsprong is gevende.*

- 13 gen werden. Lang weergalmde den hoogen Ida van 't gefchalf der queekers, op dat 't gekrijt van 't kind niet mocht gehoord werden. Sommige dooldden met kneppels op schilden, sommige op ftrom-hoeden. Dit is 't werk van de Curetes, (gefchooren hoop) dat van de Corybantes (kop-flingeraars.) Dus bleef vader Saturnus 't aanquecken van zijn loon verborgen. Hierom broemt tegenwoordig nog de kerk-fleep van Cybele, om d'asloude pligt na te apen, opkopere brom-bekken (klokken of bellen) en ketel-trommen. In plaats van helmeten kloppen zij op rinkel-bommen, in plaats van schilden roetenfe ketel-trommen: op de cinken blafen zij den felventoon en voois als in Frigie plagt gefpeelt te werden. Uit hadfe, ik vraagde: waarom dees Godin een gefpan van bruske en norffe leeuwen, die nooit plegen geteugelt te werden, voor de kromme wagen had draven? Hiet op antwoordde Erato: men geloof dat door haar de woestheid befoeit en tot fedigheid gebragt wiert. Dit vertoon zij met haar gefpan. Maar waarom draagt zij een toorn-kroon op 't
- hoofd? Hoe na om dat zij de Frigifte fteden eerst betoornde? Sy knikte ja. Waarom, vraagde ik, fin haar dienaars foo ontint, datfe fig felve lubben? Erato antwoordde: Atys, een Frigier wulp, fchoon van leeft, was Cybeles troetel-kind in kuifse liefde. Dese jongeling wuife alleen haar ten dienft houden, om opfigt te hebben over haar kerk, en fprak: maakt dat gij altijd u tuigje fiks hout, [kuis blijf] hij beloofden dat hij haten laft fou nakomen, en feide: foo ik 't niet nakom, moet mijn eerfte fluke mijn laafte knip-reis fijn. Hij viel leugensagtig, en verloor zijn maagdom bij een Nimp, dogter van den ftroom Sagaris. Waaron de Godin vergrimt wraak nam. De boom-maagd kaptenfe met haar boom 't leven af. Zij fturf. Want foo lang haar boom leefde, moft zij leven. Hij wierd rafend, dogt dat hem 't gewelf van de fleep-kamer op 't hoofd fou vallen, vlugte weg, en liep gefwint ten berg Didymus op, balkende fomtijts: weg met u fakkels; dan; weg met u geeffels, (brand nog gijft mij niet) dikwijf fwoer hij dat hem de Raftenij-Godinnen agter her faten. Ook fneed hij met een fcherpe fteen

Voorts raakte Saturnus deefe brok weder quijt, door een braakdrankje, hem van Metis aangepreefen; volgens Apollodorus, in den aanvang van zijn 3 B.

13. Ida) Van deefe Kreeteeffe berg fpraken wy, 1 D. 135 pag.

14. Schilden) Van de Kureten en Corybanten, nevens het kloppen op de fchilden, is gefproken, 2 D. 106 pag.

15. Fygie) Driftig, holbollig, en tot verwoedheid en toorn aanbitfende. Soo was in tegendeel, de fangtoon der Lydiers dertel, luchtig en vervoolijkende. Voorts was die van de Dores stemmig, ernftig en manhaftig; en wederom die van de Lokrenferen neergelagen, droevigh en bequaam tot treur-fpeelen.

Van deefe fangfwiereu gewaagen Athenæus, Polybius, Apulejus, Lucianus, Kaffiodorus, en meer andere, by 't puyk der Godsgelcerden, den Hr. SALOM. VAN TIL, in zijn Naukeurige Verhandeling van der Ouden Dicht-Sang-en Speelkonft.

16. Leeuwen

17. Toornkroon

18. Lubben

19. Erato, Picris

20. Atys

21. Sagaris

Siet het aangeteekende

2 D. 206 pag.

2 D. 47 pag.

1 D. 159 pag.

2 D. 277 pag.

1 D. 115 pag.

3 D. 136 pag.

22. Met haar boom) Want foo ftierwen alle de Dryaden en Hamadryaden; volgens het aangemerkte, 2 D. 243 pag.

23. Dindyma) Van welken berg, 2 D. 43 pag.

24. Fakkels) Waar mede, gelijk ook met geeffelweepen, de Furien of Wraak godinnen fomwijlen de godloofe en fchelmachtige ontmoeten en verfhrikken. Suetonius, in Neron. 34 H. Cicero, in de Red. tegens Pifo; of voor Rofcius, al aangetoogen, 1 D. 9 pag.

Doch miffchien fiet dit op het geeffelen en pijnigen der priesteren van Cybele, wanneer fy fich in eenige zempelplichten hadden vergreepen. Plutarchus, in het 3 D. fijner Zedefchriften, tegens Kolotes.

25. Rafemy-godinnen) In het Latijn deae Paestinae, niet weegens het Syris Paestina; van welk landfchap, 1 D. 214 pag. maar wegens Paeste, een landftreekje van Epirus, ontrent de ftad Orikum, alwaar Cefar, optrekkende tegens Pompejus, zijn krijgsvolk aan land fettede. Cefar, 3 B. der Burg. Oorl. 6 H. Lukanus, Farfal. 5 B.

26. Steen) Nu met een mes en dan weder met een fcherpgeffepen fteen; volgens het aangemerkte, 1 D. 159 pag. Hoedaanige fteen (van een onbepaalden aard; aangezien ik de felve heb gefien van Tafpis)



zijn manlijkheid af, en sleurde 't lange hair door het slijk, roepende: 'k hebt verdient, 'k ben waard bloed te storten. Og laar 't lit, dat mij dit onheil baarde, strafdrag! Og laar ik 't mij juist maken; had hij nog in de mond, doen hij demanlijkheid af wilde, en schielijk geen ken-teeknen van een man over liet. Dir's de rede dat Cybeles verwijde dienaars nog tegenwoordig, die nitsfianigheid napeude, den langen hairbos slingerende, sig zelfs d'onnuten huns pot af snijden: Dus beentwoorde de wel-sprekende Erato mijn vraag aangaande de voorschreue doliigheid. Verklaar nu voort, o leer-meesters, waar van daan de Godin hier te land gehaalt is, heefte altijd te Rome geweest? Moeder Cybele hing 't hart altijd aan 't gebergte Didymus, Cybele, den bron-rijken Ida, en 't rijk der Frigianen. Doen Eneas Troje in Latium over bragt, [de Trojaanse Goden] slenderde de Godin bij-nae mee met de vloot, die de heilige beelden vervoerde. Maar merkende dat haar 't nood-lot nog niet na Latium trok, bleefte haar oude post houden. Als 't magtig Rome na vijf eeuwen 't hoofd boven den vermeersterden aard-bodem op slak, sag den Hoogepriester de profecijen van de Cumeesse Sibylle in, Den inhoud, segtmen, was deese:

*Speurt moeder op, Romein, die seilt'er, dat 't gewis.*  
*Ontfang si die van u de kuisse en heilige is.*

Den Raad maalde over die twiiffclagtige profecij, niet beffende, wat moeder haar ontbrak, of waar van daan die most werden gehaalt. Hierom wiert Apollo raad gevraagd, die antwoorde:

*Godinne-moeder is 't, haalt' in, die 't nood-lot beurt.*  
*Den ruigen Ida salt' u leeren uis sijn went.*

Men sou'er gevolmagtigden uit den Raad, ten tijde als Koning Atalau over Frigie heerfte: die 't verfoek der Romeinen af sloeg. 'K sal worden sungen. 'T aard-rijk schudde en kraakte wijd en sijnd, enzy sprak aldus, door haar steent mond uit haar beeld-kapel:

*Dit wordre wat mijn went, kap 's salm'; onsta Sibill,*  
*Roni is 't waar in te regt al 't Goondam woanen wil.*

Atalau, verbaaft door 't gedreun van dese stem, sprak verterk dan: gij sult evenwel onse Godin sijn; want de Romeinen trokken haar geslagt uit d'oude Frigiers, onse voor-vaderen. Doen hucmen aanslonts met kragt van volk

pis) ook wiert, en noch beder word' gebeefsigd ontrent de besnijdinge en het wegnetemen des voorhuids in de fooden. Sie 't besnijden van Moyses, in de Heilige Schriften, Exod. 4 H. 25 versf. en van alle de Hebreën, onder Josua. Josf. 5 H. 2 versf. Ondertusschen sie verder, aangaande deese Besnijdenis; WELH. GOEREE, in den Republ. der Hebreën, 3 B. 5 H.

27. Slingerende) Van het losse hair, en de schuddende koppen der Cybeles paapen (wiens onbesuisden godsdienst met die van Bacchus wonderlijk wel over een quam; volgens I D. 15 pag.) is gesproken, I D. 159 pag.

28. Gebergte) Van de Frigiaanse bergen, op welke men Cybele vierde, is meenigmaal gesproken. Siet den Bladwyfer, in Dindymus. Cybele en Ida.

29. Vyf eeuwen) Tweeten, in het jaar van Rome 549; volgens Livius, 29 B. 14 H. Val. Maximus, 8 B. 15 H. 3 Voorb. Viktor, in Liv. Klaudia.

30. Sibille) Van de Sibyllijnsche boeken is gesproken, 2 D. 378 pag.

Het Latijn heeft Euboicum carmen; om dat eene en wel de voornaamste der Sibillen (van welke mede, 2 D. 378 pag.) woode te Kume, een volkplantinge der Chalcedeners, in Italië. Sie van Kume ook, 2 D. 378 pag. en van Chalcis, I D. 66 pag. en 2 D. 380 pag.

31. Apollo) In het Latijn Paean. Siet het geschrevene, I D. 225 pag.

32. Gevolmagtigde) Tweeten, M. Valer. Levinus, die tweemaal Burgermeester was geweest, en in Griekeland gelukkig had de geoorlogd; M. Cecil. Metellus, geweest Hoofdrechtter; Sulpic. Galba, geweest Boumeester; C. Tremell. Flakkus, en M. Valer. Falco, geweest Ontfangers; volgens Livius, in-bovengemeld 29 B. 11 H.

33. Atalau) Koning van Pergamus, vriend van Rome, en haar te hulp komende, in den oorlog met de Galaaten en den koning Filippus. Strabo, 13 B. behalven Livius, enz.

Voorts zijn alle de Atalau (want Pergamus heeft meer Vorsten van deese naam gehad) in verbond en vriendschap met die van Rome geweest: ook soo verre dat de laatste, soon van Eumenes, bygenaamd de Moederliever, sijnde sonder kinderen, het Roomsche volk voor sijn erfgenaam verklaarde. Livius, 58 en 59 Inh. Justinus, 36 B. 4 H. Val. Maximus, 5 B. 2 H. 3 Uith. Voorb. Florus, 2 B. 20 H. Plinius, H. N. 33 B. 11 H. en Horatius, 2 B. 18 Lierd.

34. Afvloeg) Livius evenwel getwygd (29 B. 11 H.) dat by de gesanten vriendlijk bejegende, men hen ging naar Pessinus, en aldaar het beeld ter hand stelde.

35. Beeldkapel) In het Latijn adyta. Siet 3 D. 27 pag.

G g 3

36. Pyn.

- 36 volk pijnboomen uit 't bos, waar uit wel eer den Godvzug-  
 37 tigen Frigier, (Eneas) uit Troje vlugtende, voor zijn vloot  
 38 hout gehouwen had. Ontallijk volk Iwermede bij een, doen  
 39 't beeld van de Godinne moeder gebracht wiert in 't ruim  
 40 van 't gefchildert fchip. Sijvoer seer veilig en over 't water  
 41 van haar broeder, (Neptuin) flak de lange en enge ftraat  
 42 Hellefpont, die Helles, Frixus fuster, na haar naam  
 43 gedoopt had, fnoof langs de zuime zee van Rheureum,  
 44 't Sigees ftrand, en 't eiland Tenedos, wel eer beheerft

bij Eëtion. Daar van daan na de Cyclades eilanden, 45  
 agter uit gefeilt hebbende Lesbos, en Cariftoos fanden, 46  
 waar op de zee golven breken. Ook floofte over d'Ica- 47  
 riffe zee, daar Icarus d'ontlijmde wicken ontvielen, en 48  
 't woelte water na zijn naam doopte. Doen liefce op de 49  
 linker-hand Creta, op de regter Peloponnefus (Morea) 50  
 leggen, en flak na Cythera, Venus eiland. Daar van 51  
 daan na de zee van Sicilie, daar de Donderaar, Blikfemer, 52  
 en Vuur-aambeeld, gewoon zijn te fmeden: kiefende van de 53

36. Pynboomen) Der fcheepen algemeene hoofdftoffe. Siet 1 D. 76 pag. fijnde deefe boom in over-  
 vloed op den berg Ida: Siet weder, 1 D. 76 pag.

37. Frygier) Van welken vroomaard ontallijke maanen is gefprooken. Siet de Bladwyfer.

38. Beeld) Niet anders als een ongefchikte en maakfelooze fteen. Prudentius, in Roman. Livius  
 in meergemeld 29 B. 11 H. behalven Theodoretus, Arnobius, enz.

Maar waarom en was dit niet de magneet of feilfteen, wegens fijne feldfaame krachten en uitvoeringe  
 zien aanbiddelyk? Immers is het feker, dat deefe fteen by de Magnetes, een volk aan de Frygen gren-  
 sende, ja zelf op den berg Ida, by die van Troas, eerft wierd gevonden. Plinius, H. Nat. 36 B. 16 H.

39. Gefchilder) Het Latijn gewaagd van 't fchilderen met vuur en was; van welke konft is gefpro-  
 ken, 5 D. 224 pag.

40. Hellefpont) Van Helles ongeval en vanden Hellefpont, van haar de naam bekommende, fchreeven  
 wy, 1 D. 29 en 89 pag.

41. Rheureum

42. Sigees ftrand } Van welke plaatsen } 2 D. 307 pag.

43. Tenedos } } 1 D. 75 pag.

44. Eëtion) Welke evenwel geen koning was van Tenedos, maar fekerlyk van Thebe. Siet 1 D.

24 pag. Doch, onaangefien hier de Leefinge ook verfecheiden is, foo worden de plaatsen en kuffen feer  
 door malkanderen gehafpeld; het geene by de Dichters al meermaalen komt voor te vallen.

45. Cyclades } Van welke plaatsen } 2 D. 46 pag.

46. Lesbos } } 1 D. 11 en 104 pag.

47. Karifto) Heden ook geheeten Karifto, een zeeftad van het eiland Eubea, gelegen op het Suiter-  
 end; wylbereemd door haar zeegroen marmer, bequaam tot vloeren en kolommen. Seneka, in Troad.  
 in de Rei van het 3 Bedr. Lukanus, Farfal. 5 B. Tibull. 3 B. 3 D. Martialis, 9 B. 76 D. Plinius, 4 B.  
 12 H. en 36 B. 6 H. als mede door den tempel van Apollo. Siefanus, in 't Stedeb. Plutarchus, van  
 het Ophouden der Orak.

48. Ikarus) Van fijn val in de foo genaamde Ikariffe zee fpraaken wy, 1 D. 88 pag. en 2 D.  
 227 pag.

49. Kreta) Van dit eiland fpraaken wy ook, 1 D. 20 pag. en elders meer.

50. Peloponnefus) Een groot eiland in de Middellandsfe zee, met een fmalte ftreep lands gehecht aan  
 het vafte Grickenland; wegens haar boefems en inwijkingen in een kaart vertoonende het blad van een  
 platanus. Strabo, 7 B. Mela, 2 B. 3 H. Solinus, 12 H. behalven Dionyfius, enz. Haare deel-  
 len fijn I. Korinthia; van welke, 1 D. 59 pag. II. Sicyonia; van welke, 3 D. 141 pag. III. A-  
 chania; van welke, 1 D. 39 pag. IV. Argie; van welke, 1 D. 72 pag. V. Meffenie; van welke,  
 2 D. 61 pag. VI. Arkadie; van welke, 2 D. 33 pag. VII. Elis; van welke, 2 D. 145 pag.  
 Voorts willen de Muntlievers, dat deefe deelen, door knobbelen, op de rug van een fchildpadde worden af-  
 gebeeld; te fien op een Penning, de 51 der Uitgeleefene van de Hr. DE WILDE; en ook te vinden by  
 B E C K R U S, in het Brandenb. Kabin, 447 pag.

51. Cithera } Van welke plaatsen } 1 D. 34 pag.

52. Sicilie, Trinacria } } 1 D. 63 pag.

53. Smeden) Van Vulkaans drie knechten is gefprooken, 2 D. 78 pag. Evenwel word hier Pyrak-  
 mon geheeten Agonides; gelijk Arges, by Kallinachus, in Dianaas Wofel, en Hefiodus, in 't Ge-  
 flachtb. der God.

54 de Lybysche golf, Sardinje op de linker-hand latende, de  
 55 kuff van Aufonie (Italie.) Te Ofitie belandende, daardien  
 56 Tyber 't benaaude hart ontfalt, en in 't ruime fap fpanf-  
 57 feert, verwelkomde haar de geheele Raad, Ridderfchap,  
 58 en gemeente, aan de mond van den Tyber. Derwaarts  
 fwermden, moeders, dogters, fchoon-dogters, en Veffa's  
 59 Nonnen, onder een. Fier liep 't man-volk in 't lijntje, en  
 koft 't uithetens fchip naauilijgen ftroom op arbeiden.  
 'T aard-rijk was door lange droogte gefpleten, de groente

verlept, en 't fchip bij kleine water aan de grond. D'op-  
 arbeiders wrootten meer als koften, en verligten den  
 fwaren arbeid met haal, haal roepen. 'T fchip bleef in  
 de grond fteven, of 't een eiland was, waar over de mannen  
 bekaai biten ftan. Daar was sekere Claudia Quinta, een  
 telg uit den ouden edelen ftam van Claudius, (Claudius) 60  
 foo fchoon alseld: wel kuis, maar voor een fnoel gehou- 61  
 den. Een vals gerugt vreef haar die vlak aan, waar op fij  
 van vuile onkuifheid wiert berigt. Sij liep in 't oog; om  
 dat

54. Sardinie) Een welbekend eiland in de Middellandfe zee, tegens Ligurie over; hebbende haaren naam van eenen Sardus, een kind quaamfuis van Herkules. Martian. Kapella, 6 B. Solinus, 10 H. behalven Ifidorus, enz. en daarenboven, in de Landkaarten, de gedaante van een voetsfoel. Plinius, 3 B. 7 H. Manilius, 4 B. der Sterrek. Silius, Pun. Oorl. 2 B. Klaudiaan, in het B. van den Gildon. Oorl. heeft een feer ongefonde lucht, en is vervolgens quaaadaardig en befmettelijk. Martialis, 4 B. 60 H. Mela, 2 B. 7 H. behalven Cicero, in de Br. aan Quint. Silius en Klaudianus, ook onaan-genaame, bittere, en fchadelijke kryden. Virgilius, 7 Herdergef. andersints vruchtbaar en rijk van koorn. Val. Maximus, 7 B. 6 H. 1 Voorb. nevens Polybius, Pausanias, gemelde Silius, en Cicero, in Manilian.

55. Aufonie) Italie, wegens de Aufones. Sie de Bladwyfer.

56. Ofitia) Van welke ftad en haven is gefproken, 2 D. 432 H. Ondernuffchen merkt aan, dat de Dichtkonft van onfen Nafó ook daar in dardeld en uifpat, dat fy een voyagie of verre reife fomwijlen van ftad tot ftad vervolgd. Siet, onder andere, de reis der Roomsche gefanten met de flang van Epi-daurus, 2 D. 430 pag. wederom fijn eigene reife naar Pontus, 3 D. 16 pag. en eindelyk, de fwervende opogt van Ceres, beneden in dit fclve B. van den Alm. Soo neemen, op een andere wyfe, gelegentheid Virgilius, Lukanus en Silius, om vele landen, fteeden en volkeren op te tellen en aan te wijfen, in de Befchryvinge van verfamelde Krygsmagten.

57. Geheele Raad) Die, met de Ridderfchap en de Gemeente, Romes hoofdfefag uitmaakt; volgens 't aangeteekende, 3 D. 176 pag.

58. Tyber) In het Latijn Thufcum flumen; om dat fy eigentlijk in Thufcie begint. Sie de Bladwyfer.

59. Veffas nonnen) Van welke meermaalen; als 2 D. 432 pag.

60. Klaudia) Van welke nonne al is gefproken, 3 D. 83 pag.

61. Stam van Klausus) Van welken (Appius Klaudius naderhand geheeten) Virgilius (in het 7 B. van den En.) en Silius (in het 13 B. van den Pun. Oorl.) ook het Geflachtregister der Klaudien (fomwijlen ook geheeten Klodien) beginnen. Sie van dit keizerlyk Stambyus, onder de ouden Suetonius, in Tiber. 1 H. en onder de jongere Schryveren, Anton. Auguftinus, Fulv. Urfinus en Kanelius.

62. Opgefchikt) De kleedinge en roofifelen der Veffaale Maagdekens (foo veel men uit de ftande Beelden, als noch te Rome in weefen, en by Perrier, Biffchop en Van Daalen afgebeeld) beftonden in

1. Een ftola, gemeen met andere vrouwen; gelijk mede de palla of omhangrok: van welke beide al is gefproken, 1 D. 121 pag.

2. De witte vitta, hoofdftuiter; welke men fiet op het hoofd van Klaudia, by Fulv. Urfinus, en op dat van een onbekende Veffaale, by BEGERUS, in den Brandenb. Schatkam. 212 pag. deefe doek heet by Festus fuffibulum, op de krop boven op den boefem vaf gefepr. Siet het aangeteekende, 1 D. 125 pag. hoewel eigentlijk de vitta: en tania: het haar weg ftreken of in een vlockten, en het witte fuffibulum het gebeele hoofd bedekte; gelijk ook gemelde BEGERUS deefe cieraaden foo fchijnt te onderscheiden.

3. Schoone hairlokken; welke gy fiet op het Gefteente van gemelde Schatbewaarder. Want fy wierden ftechts in den beginne, eenmaal gefchoonen; als wanneer fy deefe lokken Veffa roewijden, en haair te eeren ophingen. Plinius, 16 B. 44 H. en Festus.

4. Een bulla of kropboot; volgens Lippius, deefelwe vertoonende in een ftatuus, of ftand marmerbeeld: hoewel ik hier aan twijffele, en liever dit vercierfel t'eenmaal fonde willen werwerpen.

- 62 dat sij mooi op-geschildt, met verscheide sierlijke hoofd-  
 quik voor den dag quam, en de bestrafing der ouden files  
 wist te wederleggen. *Een goet gewijst steekt den draak met  
 vassie blaam.* Mirar's volks geloof-siekte neemt 't quaet  
 gerugt te grectig aan. Als dees dogter uit den trein der  
 64 kuiffle Juffers trad, een hand vol suiver vloeet-water schep-  
 te, die-werf 't hoofd beproeide, drie-werf de han-  
 65 den ten hemel op stak, meenden alle diese sigen dase  
 on sicut was. Doenvielfe op de knien, star-oogde op 't  
 beeld van Cybele, enprak aldus, met los-hangend hair  
 verhoor, alvoedende Godinne-moeder, op tekere voor-  
 waarde, 'tgebed van u oormoedige dienars. Men geeft  
 mij na, dat ik geen maagd ben. Soogij mij schuldig  
 doemt, 'k sal bekennen dat ik sira van onkuisheid ver-  
 dient heb. 'K sal, door u Goddij vonnis overtuigt,  
 met de dood mijn misdaat boeten. Maar soo ik onschuldig  
 ben, verleen mij nu een klaar ken-teeken van mijn leven,  
 en volg, o kuiffle Godin, met maagden-handen voort-  
 getrokken. Dus gesproken hebbende, trok sijaan 't tou  
 66 merkleine wereld. ('T is wat wonderd 't geen ik seg, maar  
 dat bij de moede kost gesien en getuigt werden.) De Go-  
 din ontfermde sig, dèc 't schip op dit trekken voort schie-  
 ten, en gaf blijk, met volgen, dat Claudia suivere maagd  
 was. Doen verhieft 't volk euk blij-gehal ten hemel,  
 en 'was reets gekomen aan de linker bogt van de rivier,  
 bij de vaderen genaamt Tiberijs-hof. Alswanneer haat  
 den avond beliep, sij 't schip aan een cike paal vast hecht-  
 ten, 'tlijf sterkten, en te rust gingen. Met 't aanligte  
 van den dag maken se 't schip los, na voor-gaande reuk-  
 offer, op 't akaar daar ontrent gemaakt, na 't bekransen  
 van 't schip, en 't op-offeren van een spier-witte vaars,  
 die nooit onder stier, en nooit voor de ploeg geheigt had.  
 Daar is een plaats, daar den libberigen Almo in den Ty-  
 ber vliet, en den naam van sijn vlietje, in een grooter  
 stroom versmolte, quijt raakt. Daar reinigde Cybeles  
 grijsse Opper-priester, in purperen dos, 't Godinne-beeld,  
 en heilige vaten met Almoos vlied-water. 'T gelabt rappalje  
 67 balkte, bries op de raas pijp, en roerde de kerel-tom,  
 van stierre-vel gespannen. Claudia, nu eindelijk ter noot  
 door getuignisdet Godinne, voor maagd erkent, stapte  
 met een blij gelaet, in toe-juighing voor den trein heen.  
 Cybele ['t Godinne-beeld] sat op een wagen, waar van  
 70 't olffe gespan, de poort Capena in dravende, met versse  
 71 bloempiens

5. Een prætecta, of purpere lijst en soom, aan haar wit gewaad gehecht. Festus, in Suffibul, be-  
 kalven Ambrosius, enz.

63. Suivervloeetwater) Van het water, gebruikt ontrent suivering, alleenlijk door besproeyng, is  
 meermaalen gesproken. Siet 1 D. 22 pag.

64. Handen ten hemel) Van dit kerkebaar spraaken wy, 2 D. 318 pag. gelijk van het ongelijk ge-  
 tal in heilige saaken, 2 D. 191 pag.

65. Knyen) Van het knielen, onder 't bidden, spraaken wy ook, 2 D. 190 pag.

66. 't Tou) Haar gordel liever; volgens Herodiaan. 1 B. 35 H. Appianus, in Annib. Tertulliaan,  
 in de Verantw. 22 H. Doch Sidonius wil (in het 24 Dicht, aan sijn Boecten) dat sy met eene van  
 haar hoofdharen het schip heeft voortgetrokken; onaangeten evenwel Suetonius (in Tiber. 2 H.) en  
 Propertius (4 D. 21 D.) slechts van een enkel tou gewag maken.

67. Spierwitte) Van het witte offervee, en van den jongen os, die nooit onder het juk was, en ein-  
 delijk van den wierook is te veel gesproken. om het selve weder hier op te haalen. Siet de Bladwy-  
 ser.

68. Almo) Van dit rievierde spraaken wy, 2 D. 385 pag.

69. Raaspyp) Van de pijp en trommel, gemeenlijk gehoord op Cybeles hoogtijd, siet mede de Blad-  
 wyser.

70. Ofsegespan) De wagens der aaloude wierden, onder andere, voortgetrokken van

I. Paarden; bysonderlijk die van de stryd-wagens; van welke wy spraaken, 2 D. 329 pag. of de ren-  
 baan karren; van welke, 1 D. 171 pag. of triomfwagens; van welke, 1 D. 118 pag.

II. Muien; en wel meest de godekarren en vertoonkoesfen; van welke, 3 D. 167 pag.

III. Ossen of Koejen; doch doorgaans de plaustra, vracht-wagens en karren, waar of eenige pakka-  
 gie, of andere swaarwegende saaken wierden vervoerd. Hyginus, 1 B. der Sterrek. spreekende van  
 den Beer. Siet van de plaustra, 3 D. 45 pag. ja self, Samuel, 1 B. 6 H. 7 verf. alwaar men spreekt  
 van de te rug gefondene Verbondkist. behalven dat self, by 't heidendom, Dianaas praaikar van ge-  
 melde beesten wierd voortgetrokken. Siet 1 D. 55 pag. gelijk by Herodotus (1 B. 31 H.) de wagen des  
 moeders van Kleobis en Biton.

Eindelijk seldemem ook wel voor de wagens, of uit nood, of liever uit bowaardye en dertelheid, oli-  
 fauten, herten, leeuw, beeren, tygers, en andere; soo wilde als samme beesten: ten deele wel te  
 vinden in onsen Bladwyser.

71. Kapena) Heden de poort van S. Sebastiaan; droeg haar naam van Kapena, een stad in Thuscie.  
 Servius,

72 bloempjens bestroot wierden. Scipio Nasica haaldenfe  
 73 in; maar stigte haar geen tempel. Dit werk nam eerst  
 74 Metellus, nu Augustus waar. Dus ver onderregte mij  
 Erato. Een wijl daar na vraagde ik, waarom Cybele door  
 75 kleine Gods-penningen een groote schat fogt te verga-  
 76 ren? 't volk, antwoordde sij, bragt 't geld op, waar uit  
 Metellus den tempel stigte, dit 's den oorspronk van 't  
 77 aalmoeffe geven. 'K vraagde waarom meeft op defen feest-  
 dag 't over en weer gaffen, na 't verkondigen der prief-  
 teren, om strijd in swang ging? Sij antwoordde: om dat

Berecynthia (Cybele) gelukkig herwaarts verhuifde, soek-  
 kenfe, door't gaffen by beurten diergelijk geluk te bejagen;  
 'K meende voorts te vragen, waarom de Megaleia (Cy-  
 beles spelen) te Rome de voor-rang hadden? Hier op  
 sprak sij: (want sij merken 't) sij is der Goden-moeder.  
 Die droegen haar de voor-rang op; soo dat se't aldereerst  
 met haare spelen vereert wert. Maar waarom haar gesunden  
 floet Galli genoemt, daar Frigie soo ver van Gallia (Frank-  
 rijk) gelegen is? Sij antwoordde: tusfen 't groen gebergte  
 Cybele.

72  
75  
79  
80

Servius, over Virgyls En. Plinius, 3 B. 5 H. *gevende een begin aan de Appische straat.* Frontinus, in het B. van de Waterleid. *op welke een groote waterbak of vergaarplaats van wateren, uit de leidingen komende, was gesteld; ontrent deese poort het alles nat en modderig makende.* Martialis, 3 B. 47 pag. Juvenalis, 3 Berisfd.

71. Bloempjens) *Van deese plechtigheid schreeven wy, 2 D. 430 pag. alwaar men spreekt van Esculapius.*

73. Nasika) *Een braaf man onder die van Rome, wegens sijn weergalooft den gsaamheid verkoofen, om het beeld van Cybele te aanvaarden, en in sijn huys te bergen. Niettemin ook van krijgsgroem niet versteen, hebbende, burgermeester sijnde, in Dalmatie de stad Delminium, vermeerst. Sie, behalven ontalliche andere, Viktor.*

74. Tempel) *Geboud of liever vernield door Q. Cecilius Metellus, uit versamelde schenkingen en offergiften, ontrent de Kapensse poort; en naderhand weder vernieuwd, en met jaarlijkse spelen begiftigd, door den keiser Augustus; terwijl ik vind by Livius, 36 B. 36 H. dat Lrvius en Klaudius, Tuchtmeesteren, door een Raadsbesluit, haar uit de grond hebben opgetimmerd.*

75. Godspenningen) *Deese bedelaarye geschiede jaarlijks van deur tot deur, niet door Roomse burgers (want dit had de Raad verboden) maar door Frygiaanen; te weeten een man en een wijf, draagende een borste, en omvoerende het beeld van Cybele. Siet onsen Naso, 3 D. 80 pag. Fedrus, 3 B. 20 Verd. behalven Dionysius, 2 B. 19 H. Eustathius, enz. by den meergenoemden Heer KUPERUS, Obferv. 3 B. 4 Aanm. Ondertusschen geschiede dit schoojen en beedelen langs de straat, ons dat Cybeles tempel door geld, op deese wijze versameld, was getimmerd.*

76. Geld) *In het Latijn xs; nademaal het kopergeld by de Romeinen allereerst in gebruik is geweest; volgens het aangereekende, 3 D. 104 pag.*

77. Gaffen) *Van welke gastmaalen, behalven Vairo, Gellius gewaagd; 2 B. 24 H. het over en weer over gaffen, ten tijde van de Megaleia, noemende mutitare of mutuitare; en met eene het Raadsbesluit, waar door een maat op deese maaltijden geset was, bybreijend.*

*Doch gemelde Gellius getuigd (18 B. 2 H.) dat op deesen hoogtijd alleenlijk de patricii of welgeboorne gastmaalen hielden; gelijk het gemeene volk op het feest van Ceres.*

78. Godenmoeder) *Teweten, van Jupiter en Juno, Neptunus, en Pluto. Ondertusschen sie van haare bynamen, Berecynthia, enz. de Bladwyfer.*

79. Galli) *Van welke, gelijk mede van de riviere Galkus, 1 D. 159 pag.*

80. Gallia) *Een groot stuk lands van Europa, beslooten en bepaald met den Rhyn en Oceaan; en voorts met de Pyreneese bergen en den Apennijn; op verscheiden tijden verscheidenlijk verdeeld. Haar oude naam, segt men, kreeg men (y van haare blankheid, nademaal, in het Grieks γάλα melk beteekend; maar den bedenlaagten gaf haar Duijsland. Wilt gy dit beweesen hebben? de Duijschers, woonende aan den beneden Rhyn en den Yssel, de Roomsche dwinglandye moede sijnde, wierpen het zuk af, noemden sich vrank, dat is, vrye lieden, trokken op, en sich wederom ter neder settende ontrent de Seine, dedden allengkens de naam van Gallia verkeeren in Frankrijk, het rijk der Vranken. Hadr. Junius, in sijn Batav. 9 H. 10 van Someren, in Batav. 8 H. en N. N. in sijn met oordeel saamengefelde Aanteekeningen over de Neerlandse Oudheden van R. VERSTEGEN, 3 H. 52 Verdeel.*

*Voorts sie de gemelde verscheidenheid der Verdelingen van Gallia, by Cesar, Mela, Plinius, enz.*

- 31 Cybele, en verheve Celene vlieden een rivier, Gallus genaamt, wiens water dolheid verwekt. Die daar uit drinkt, ras-kalt. Schuwt dat nat als de pest, die 't verstant gaarn wilt bewaren, die 't water drinkt, is dol. Is 't geen schand dat op dit feest groene-kas geſchaf wiert? of heeft het ſijn rede! D'aalouden nuttigden, antwoordde ſij, ſuivere melk en kruiden, die ergens uir't aard'rijk van't ſelfs op floegen. De wrongel (kaas) wert met 't ſap van kruiden gegroent, op dat d'aaloude Godin de koſt van d'eerſte eeu moegt kennen.

81. Celene) Een ſtad in Frygie, naderhand geheeten *Apamea*; van welke, 2 D. 154 pag. doch van den Frygiaanſen berg *Cybele*, gewaagd Heſychius, in ſijn Woordeb. enz.

82. Groene kaas) In het Latijn *moretum*; eigentlijk genoemen voor een kaas van groene kruiden met melk (of ook wel met aſjen en olie) ſaamen gekneed. Virgilius, in ſijn *Moretum*. De oude Gloſſæ of Woordeb. *See heetmen een vyſel mortarium, of liever moretarium*; om dat de kruiden, tot een *moretum* vereiſcht, daar in wierden geſtooren en klein gemaakt.

83. Melk) Eene der alleroudſte en eenvoudigſte ſpijzen van het beboefrige menſchdom. Sie 2 D. 9 pag. in de beſchryvinge van de guldene eeuwe. *Awaarom ſy in de Heilige Blaaderen* (Deuteron. 6 H. 3 Verſ. en elders meer) *voor een alles behelſende mondkoſt word genoemen. Want ſoo ſegt men ook het land Kanaan van melk over te vloeyen*; Exod. 3 H. 8 Verſ. ja ſelf word reedekonſtelijk aldaar de Leere der Waarheid, melk geheeten; ik ſegge Petr. 1 Br. 2 H. 2 vers.

Hierom ſijnder diet alleen naderhand in het Noorden volkeren geweest, welke (te weteen de Sarmaten en Gelonen) met het melkdrinken haar onderhielden; maar het is noch bedenklaags, byſonderlijk in Nederland, de gewoonte allerhande ſpijs van melk te maaken. *Wat ſeg ik? ſelf haar uitheemsche dranken, Chokolade, Thee en Koffy, met gekookte melk te mengen, en voetsaamer op die wijsje te maaken.*

84. Kruiden) Sie mede van deeſe mondkoſt, onder den ouden Saturnus, 2 D. 9 pag.

## VIERDE HOOFDSTUK.

*Kerkwijdinge van 's Lands Fortuin. De dag van Cefars zeege over Juba.*

1. Als Auroor daags hieraan, (VI. APRIL) 't gefarnte weg gevragt hebbende, den hemel doet op-klaren, en de maan haar wite roſſen ſal hebben uit geſpannen, ſil't waar weſen, ſoo iemand ſegt dat op defen dag wel eer de gemeene Fortuin een tempel op den berg *Quirini* is ingewijd. Op den VIII. APRIL ſal 't, na mijn ont'loude, een vuur-dag ſijn, en geſpeelt werden. Op defen dag ſat ik voor defen in de ſchou-burg naſt een oud man, die mij verhaalde, dit was den dag dat Cefar 't leger van den trou-loofen en hoog-moedigen Juba in Africa verfloeg. Cefar was mijn

1. Auroor) In het Latijn *Pallantias*. Sie 2 D. 414 pag.

2. Roſſen) Van Diana's koetspaarden is meermaalen geſprooken. Sie 1 D. 55 pag.

3. Fortuin) Toegenaamt *Publica*, de algemeene, beſorgende 's Lands welvaaren. Sie van deeſe *Plutarchus*, in het B. van de Roomf. Fort. Maar hier is aan te merken dat de Fortuin op den *Quirinaalſen heuvel* twee tempelen had; de eerſte ſijnde in April, gelijk hier is blijkende, en de tweede in de Mei-maand ingewijd. *Maak dan, mijn Leeſer, dit onderſcheid, dat by de Latijnen, de eerſte heet Publica, na't verdrijven der koningen, en 't herſtellen der Roomsche vryheid, met een tempel vereerd; en dat de tweede mede genoemd word Primitigenia; wiens tempel, in 't jaar 555 is geſicht. Livius, 34 B. 52 H wel verſtaande dat 'er ook op den Kapiroliſchen heuvel een tempel was van Fortuna Primitigenia; van welke Dio, 42 B. en Plutarchus, in de 106 der Roomſſe Vraag of in gemeld B. van de Roomf. Fort.*

Voorts is van de Fortuin geſprooken, 1 D. 155 pag. en van den *Quirinaalſchen heuvel*, 2 D. 406 pag.

4. Juba) Verwonen in het jaar 707, door Jul. Cefar, als ſijnde een aanhangeling van Pompejus; volgen 't verhaalde, 2 D. 435 pag.

Voorts ontmoeten ons de afdeelingen van deeſe koning en ſijn ſoon, op Gedenkpenningen by Jac. Spon, in 't 4 D. ſijner Mengelingen; gelijk mede by Kanini, Fulv. Urſinus, en meer andere.

5. Kornel)





CERES, de Graan-Godin.



mijn Veld-heer, 'k heb d'eer gehad doen onder zijn  
 5, 6 beleit als Kornel te dienen. Dese plaats als Tien man  
 wonk met 't sward, gij op u gemak in rust en vrede.  
 Onse vorder praat brak een schielijke regen vlag af. D'on-  
 der-gaande Schaal [libra] gudflic hemel-water. Maar eer 7  
 den dag verstreken is, en de spelen op-houden, sal Orion 8, 9  
 met 't sward in de vuist ondergegaan wesen.

5. Kornel) Tribunus in het Latijn; welke in ieder legioen waaren eerst drie, vier, en eindlijk ses in  
 getalle; allereerst ook vanden veldheer, namaals van de soldaaten of de gemeente, en eindlijk vande  
 keijzers gekoosen. Sie verder van kunne bedieninge de Room'sche Schrijvers by Alexand. ab Alexandro, 6 B.  
 18 H. behalven Rofinus, Valtrinus, enz. aangehaald van Paffenroode, in zijn Krygshand. 5 B.  
 2 H.

6. Thien man) Hier slaapt VALENTYN. Die bejaarde sei geenfins tegens Ovidius: deefe plaats  
 als Thienman wonk ik met het sward, gy op uw gemak in rust en vrede; maar sekerlijk aldus: Deefe  
 plaats heb ik in de Schouburg, wegens het Kolonelschap, gelijk gy de uwe kreeg door het ampe  
 van Thienman; stellende den oorlog en de vrede ontrent dit recht in een evenwicht.

Voorts bekleede Ovidius dit eerampt, eenige weinige jaaren voor sijn ballingschap; bestaande de bedie-  
 ning in het by een roepen der Honderd mannen; van welke by ook een lidmaat is geweest: volgens het  
 aangeteekende, 3 D. 22 pag.

7. Schaal) Wims ondergaan regen verwekt, ook volgens Plinius, N. Hist. 18 B. 26 H. Van die  
 gesterne spreekt Manilius, 4 B. der Sterrek. en meer andere.

8. Speelen ophouden) Welke? de Megalesiaci, dat is, die van der Goden moeder. Van dese spraken  
 wy boven, 3 D. pag.

9. Orion) Sijnde sijn ondergaan hier occasus heliacus. Van Orion spraken wy meermaalen; byson-  
 derlijk 1 D. 223 pag.

## VYFDE HOOFDSTUK.

*Hoogtijd van Ceres. Schaaking van Proserpina. Doolingen van haar Moeder.*

1 A Is 's ander en daags [IX. APRIL] Auroor 't heersfend  
 Rome belonkt, en 't gesterne van 't blaau geboent  
 2 voor Eebus twigen sal, sal de grooten haan pronken met  
 3 een groot aantal van Gode-beelden, statig derwaart ge-  
 4 bragt, en met vlugge toffen na d'erste ren-palm, [ren-prijs]  
 5 geteeken werden. Hier op volgen Ceres spelen, waar van  
 den oorspronk niet hoeft onderfagt te werden: want de  
 gaven en verdienften van die Godin sijn van selfs genoeg  
 openbaren. Groene kruiden, die van selfs uit d'aard op-  
 6 sloegen, aten d'aalouden in plaats van brood. Dan snoei-  
 denfe groente van 't klaver-veld: dan banketteerdenfe  
 met maffe en pas gefchoote meien. Na der-hand wief-  
 feu

1. Heersfend Rome) In het Latijn victrix; van welke bynaam is gesproken, 3 D. 43 pag.

2. Renbaan) Van welk gebouw, 1 D. 170 pag.

3. Staartig) Van de pompa of ommeegang in de Renbaan (tornooiftaafse segt VALENTYN) is ge-  
 sprouken, 1 D. 172 pag.

4. Palm) De prijs der overwinnende voerfuyden in den renbaan; van welke, 1 D 173 pag.

5. Ceres spelen) Van de godinne self is seer dikwijls gesproken; volgens getuigenis van den Bladwy-  
 fer. Doch sie haar hier ook in een print verbeeld.

Wat de Speelen aangaat die befontden voor eerst in het rijden; welk gefchiede in den Grooten renbaan.  
 Deefe, van koning Tarquinius Priskus getimmerd, stond in de wakte ruffchen den Palatijnschen en den  
 Aventijnfchen heuvel; heeden door de alles-verwoefende Tijd gefloopt, en in moestynen verfschept;  
 gelijk gy kond sien by Onufrius, in sijn Verhand. van de Renspeelen, 1 B. 5 H. en vorders by alle die  
 fch, in hunne Werken, van sijnne Konftplaten hebben bediend.

Voorts fchrijven van dese Renbaan Livius, 1 B. 35 H. Dionysius, 3 B. 91 H. Plinius, 36 B. 15 H.  
 Suetonius, in Klaud. 21 H. en meer andere.

6. Kruiden) Sie van dit eenvoudig voetsel der aaloude, 2 D. 9 pag.

Hh 2

7. Eiklen)

- 7 fen d'eiklen. Klok-spijs vond hij, die d'eiklen vond: doen was den harden eiklar een koninklijke schat. Ceres wees 't menslijk geïllagtalder eerst de vond van beter woefselte nemen, en reuilde brood tegen d'eiklen. Zij dwong de stieren 't ploeg-gareel op de schofoten te nemen, en liet 't omgeploegde land doen eerst van de son beschijnen. Doen was 't koper in waarde, en 't ijzer en staal nog nietgevonden. Oh hoe had dit moord-stof eeuwig hooren verborgen te blijven. In vrede bloeit de Graan-Godin. Went dan, akker-lieden, dat de vrede en de Vrede-Vorst altijd dair moogen hebben. Gij kont volstaan als gij de Godin op haar oude altaren offert, meel, met krikkelent sout, en wierook korlen. Hebt gij geen wierook, ontsteekt dan maar vette fakkels. De goederiere Ceres is met een kleinje gepaait, als 't hart maar goet is. Onthour u, gegerde [gechtabelle] offeraars, van runder keelen: laet den os ploegen, en steekt een vaddig swijn. Een ploeg-beest mag hier niet gekuift werden. Laet het leven, en den straffen akker dikwijf omwroeten. Dit heeft vereist sels, Proserpijns schaking op te halen. \*K sal u weinig onderrigten, en veel te verstaan geven.
- T eiland Triuacria, [Sicilie] aldus genaamt na sijne drie-kantigheid, steekt drie klippige hoofden in de bare zee. Dit's Ceres troetelkind, [aangenaaft-woon-plaats] veel steden heeftse daar tot haren dienft, waar onder Enna, met haar vrugbare lands-dou. De kille bron-maagd Arethuse had de Godinneate gait genoot, waar op de blonde Ceres onder anderen mee verscheen. Proserpijn, haar dogter, spanste onder-tussen met haare speel-nootjes, gelijke gewoon was, bar-voets in haar klaver-wei. In een lommerig dal hebrge een rak lands dat bevoigtigt is door 't besproejen van bron en water-vallen. Daar lagtefoo veel verwen als vrou natuur heeft, en een wei geborduirt met al-der-hande gefchilderde bloemen. Dese in 't oog krijsende, siepe: kom hier, speel-nootjes, en pluk mer mij de schoot vol bloemen. Dit poppe goet verlokte de kindertlijke harjes, en 't greegic goetje plaktefoo ijverig dat het 't mee werden vergat. D'een plukt een benneetje vol, d'andere in de voor-schoot, dese in de wijde fak van 't op-gehoote kleed. D'een plukt gouds-bloemen, d'andere violen. Dese knipt met de nagel heul-bloemen [mankop] af, gene is op Hyacint getet, sommigc op duifent-

7. Eiklen) Van deese onaangenaame spijs spraaken wy, 1 D. 186 pag. en 2 D. 9 pag.  
 8. Stieren) Van het spannen der osfen voorde ploeg is gesproken, 1 D. 276 pag.  
 9. Kooper) Het geen veel eerder als het yser, by de aalouden in gebruik is geweest, soo by de krijgs-lieden: Siet 2 D. 127 pag. als by de bygeloovinge en quansuis godsdienstege. Siet 1 D. 140 pag. en a D. 191 pag.  
 10. Yfer en staal) Het gene laater te voorschijn quam; te weesen in Spanje, by de Chalybes. Justinus, 44 B. 3 H. alwaarom noch heden het staal, een harder en suiverder soort van yfer, by de Latijnsten chalybs word genoemd. Virgilius, 1 B. van het Landlev. Pausanias, in Lacon, by Ger. Joh. Vossius, in sijn Instit. Orat. 4 B. § H. 11 Verd.  
 11. Verborgten) Alwaarom het by Plinius (34 B. 14 H.) word het genoemd het beste, en met een het slimste werktuig in den menschelijken handel. De aangetoogen plaats is te waardig om niet naargesien te worden.  
 12. Meel }  
 13. Sout } sie van deese soo dikmaals gemelde den Bladwyfer.  
 14. Wierook }  
 15. Gegerde offeraars) Van welke, 3 D. 157 pag.  
 16. Runder) Van dit offerbeest is ook gesproken, 3 D. 159 pag.  
 17. Swyn) Van dit offer, Ceres eigen, spraaken wy, 1 D. 192 pag. en 3 D. 159 pag.  
 18. Ploegbeest) Sie het selve, 2 D. 412 pag. en 3 D. 159 pag.  
 19. Proserpijns schaking) Wiens afbeeldinge is geplaatst, 2 D. 139 pag.  
 20. Triuacria) Van dit eiland en sijn drie hoofden is omstandelijk gesproken, 1 D. 63 pag.  
 21. Ceres troetelkind) Wegens haar koorenrijkheid niet de geringste sensu van staat en vermoegen, voor Rome: volgens Cicero, in Manilian.  
 Van haar terwe en andere graanen, behalven de seer goede wijnen, gewaagen Cicero, in de 4 Red. tegens Verr. handelende van de Beelden. Plinius, 10 B. 10 H. sprekende van de Leontynse koorn-landen. Silius, 14 B. en noch veel meer andere.  
 22. Enna) Van deese stad is al gesproken, 2 B. 140 pag. juist in deese selfde Vertellinge.  
 23. Arethusa) Sie deese, in gevaar van haar maagdelijken staat, vertoond, 2 D. 147 pag.  
 24. Speelnootjes) Diana, Pallas en de Sireenen; volgens Klaudianus, in het 1 B. van de Schalk.  
 25. Benneetje) In het Latijn calatius; van welke seer dikmaals. Siet de Pladwyfer.



SCHAAKINGE  
van  
PROSERPINE.

*Fait par F. Girardon  
Sculpteur du Roy*

*Gravé par  
S. Thomassin*

L'ENLEVEMENT DE PROSERPINE.





duifent-schoon, sommige op-hijm en cassij, anderen op  
 26 malloot. Veele plukten roosen en bloempjes sonder naam;  
 maar Proserpijn plukte krokusjes (saffraan-bloempjes) en  
 witte lelij. Het dier, op 't plukken versot, stapte allens  
 ver van kant, als waanneer 't bij geval van haare staar-juffert-  
 27 jes niet gevolgt wierc, oom Pluto 't lam in 't oog kreeg,  
 ter vlugt op greep, en met sijn blauwe roosen in sijn rijk  
 voerde. Sij schreeude wel: og moeder lief, ik wert ver-  
 28 voert, en had selfs de voor-schoot in flenteren gekuic:  
 maar midlerwijl wiert Pluto open pad gemaekt, want sijn  
 paarden konden 't ongewoon dag ligt niet wel verdragen.  
 Haare speel-noortjes, even oud als sij, hadden de kortjes  
 29 vol bloemen, en riepen vast: kom nu, Perisone, ont-  
 fang onse bloem gaafjes. Als sij op dit geroep niet ant-  
 30 woofde, huilde 't geberge over, en klopten van droef-  
 heid op de bloote borsjes. Dese wee-klagt verplette Ce-  
 res, die pas te Henna gekomen was, soo geweldig, dat  
 sij anstonts riep: helaas, dogter, waar sijrjg? Sij liep  
 doldraiftig, gelijk wij plegen te hooren, dat de Tracifc  
 wijn-papinnen met hunne hangende lokken rinkinken. 31  
 Gelijk een koe, die 't suigent kalv van d' uier genomen  
 is, locit, en haar vrugt door bos en beemt op soekt;  
 soo kernde Ceres, zonder ophouden, en bezogt van Hen-  
 na's land af spoor te soeken. Daar na vond sij meijens 32  
 voetstappen, en merkte aan de diep getede putten dat  
 het haar dogters waren. Misschien was dat den lestep dag 33  
 van haar wild soeken geweest, soo de varkens 't spoor niet  
 verwroot hadden. Daar na slooffe voor-by 't land der Leon- 34  
 tijnen, de rivier Anifes, de begraalde dijken van Acis  
 stroom, de bron Cyane, de sagvlietende Atiapis, en draai- 35  
 stroomige Gelas, die niet veilig over-gevaren kan werden. 36  
 Reets was ze gepasseert Orygie, Megare, de stroom Pan- 37  
 tagie, 41

26. Roosen ) *Om dat sy Venus, de liefde en verliefden eigen sijn. Siee 1 D. 249 pag.*

27. Blauwe ) *Swarre liever; want caruleus heeft sommijlen mede dese berekenis. Van Plutoos paarden spraken wy, 2 D. 140 pag. Vergelijk omdertusschen, gy Dichterdrom, de beschrijvinge van dese Schaakling met die van het 2 D. 139 pag. en met eenen van gemelde Klaudianus.*

28. Oopen pad ) *Ik vind doorgaans de Schaakinge (hier in rivier vertoond) geschied te sijn aan het meir Pergus; van welke, 2 D. 140 pag. doch, volgens het getuygen van Pausanias (in Att.) en Orfeus (in sijn Loffang,) sou sy in Attika, aanden Cefisus sijn voorgevallen.*

29. Perisone ) *Waarom Proserpina mede dus word geheeten, is aangeweesen, 2 D. 144 pag.*

30. Klopten ) *Sie van dit niterlijk bewijs van hertseer en droefheid den Bladwyfer.*

31. Wynpapinnen ) *Hier in het Latijn Mænales. Van dese benaaminge spraken wy, 1 D. 15 pag. gelijk van Thracie, haar woonplaats, 2 D. 300 pag. en van haar wild-verfpreid hair wederom, 1 D. 15 pag.*

32. Verkens ) *Aan Ceres ten hoogsten haantelijk; volgens het aangeteekende, 2 D. 412 pag. en 3 D. 159 pag.*

32. Leontynen ) *Leggende midden in Sicilie, by de Centuripi, wegens haar vruchtrijke koorenlanden vermaard. Cicero, 5 Red. tegens Verres. Silius, 14 B. Sidonius, 22 D. weleer strjddbaar, doch van Falaris onwapend sijnde, zeweten tot den dronk. Diogenianus, in het B. sijner Spreekw. Voeren een leeuw op hunne Gedenkmunten; federd Herkules, na 's overbeeren van Eryx, sich by dese quam uitrusten. Sie Goltz, in Sicil. en Kluverius, in Sicil.*

34. Anifes ) *Een rievierjen in Sicilie; volgens Plinius, 3 B. 8 H. Maar Ursinus en Kluverius wil- len hier met geweld een Amenanus maaken. Van den Amenanus dan is gesproken, 2 D. 416 pag.*

35. Acis } *Van welke } 2 D. 367 pag.*

36. Cyane } *Van welke } 2 D. 141 pag.*

37. Anapus ) *Een minnaar van Cyane; doch eigentlijk een rievierje, loopende ontrent Syrakuse, in de Ionijse zee. Theokritus, 1 Herderg. Ovidius, Pont, 2 B. 10 Br. Thucydides, 6 B.*

38. Gela ) *Een rievier in Sicilie, ontrent de stad Gela (gelijk in Sicilie veele steden naar de verby-stroomende rievieren haare namen hebben) van de Rhodiens en Kretensers gesicht. Stefanus, in liet Woordeb. Suidas. Van de rievier spreken ook Virgilius, 3 B. van den En. Silius, 14 B. Klaudianus, enz.*

39. Orygie } *Van welke plaatsen } 2 D. 145 pag.*

40. Megare } *Van welke plaatsen } 1 D. 239 pag.*

41. Pantagie ) *Een Siciliaansche rievier van een ongemeene snelheid, en deswegen tusschen de roosen maakende een groot gedruis. Teweeten in seer vroege tijden; aangefien Ceres, haar dochter opsoekende, deselve gebood stil te sijn, en van ruisfen op te houden. Servius, over het 3 B. van den En. Vals in zee, tusschen Katane en Syrakuse. Klaudianus, 2 B. van de Schaak. Thucydides, 6 B. Strabo, Me- la, &c.*

- 42, 43 tagie, Katsne, daar de rivier Simethus sijn emer in zee giet, Etna's smis-spelonken, die de Cy-
- 44, 45 clopes [strand-reufen] uit-branden, Drepanum, dat sijn naam na een krommeleis heeft, Himerá, Didyme, A-
- 48, 49 grigentum, Taurominon, en de vrugbare lands dou van Melas, bequame weide voor offer-iunderen. Hier
- van daan paktse zig na Cametina, Thapsus, Tempe, 51. 58 ontrent de vlied Florus, en 't wester-gedeelte van den berg Erix. Nu hadse reeds de drie voornaamste zeehoornen van haar eiland, Peloor, Lilybeum, en Pachijá [t' geheele eiland] doorsnuffelt. Waarse sogt weergalme haar wee-klagt; gelijk Tercus, in een hoppe vervormt, 56 sijn
42. Katane) Een welbekende stad, gelegen aan de voet van den Etna; vermaard door den wetgever Charondas; van welken Val. Maximus, 6 B. 5 H. 4 Uith. Voorb. ja voornaamlijk door het beeld van Ceres, dat geen man mogt aanschouwen, veel minder aantasten. Cicero, in de 4 Red. tegens Verr. Van deese stad schrijven Strabo, 6 B. Diodorus, Thucydides, Procopius.
43. Simethis) Van welke riviere, 2 D. 367 pag.
44. Etna) Van deesen berg spraken wy, 1 D. 104 pag. gelijk van de Cyklopen, Vulkaans yferbeu- kers, 2 D. 78 pag.
45. Drepanum) Sie van deese stad, gelegen ontrent het hoofd Lilybeum, niet verre van den Erix. Strabo, 6 B. Sy voerd haar naam van den seiffen, aldaar van Saturnus neergeworpen, na dat by sijn vaders ballen daar mede had afgemaaid. Servius, over het 3 B. van den En. Doch hier af kreeg immers ook haar naam de stad Zankle, anders Messina genaamd. Siet 2 D. 367 pag.
46. Himerá) Gelegen aan de rivier Himerá, aan de Toskaanse zee; gebouwd van de Messineesen, en naderhand verwoest door de Karthaginenfers, onder het gebied van Annibal. Word ook, wegens haar warme baden (van de Nimsen te voorschijn gebracht tot verversinge van Herkules) geheeten Therma. Diodorus, 4 B. 22 H. en 18 B. 7 H. Kanteekenaar, over Pindar. 11 Olymp. behalven Mela, Solinus, enz.
47. Didyme) Eene der Eolisse eilandkens, ontrént de noorderhoek van Sicilie, niet verre van Lipare. Plinius, 3 B. 9 H. Strabo, 6 B.
48. Agrigentum) Een stad in het suidelyke deel van Sicilie, aan de riviere Agragas of, volgens andere, Agragas; vermaard soo wegens braave renpaarden. Virgilius, 3 B. van de Landb. als seer goed sout. Plinius, 31 B. 18 H. Solinus, 11 H. Heet heden Gergenti. doch bysonderlijk door Empedokles, en Falaris. Sie van haar volkrykheid en vermoogen, Thucydides, 6 B. Polybius, 8 B. Diodorus, 13 D. 81 H. Laërtius, in Emped. en meer andere.
49. Tauromenon) Een stad in het westen van Sicilie, leggende op een beuvel, niet verre van Drepanum; weleer geheeten Naxos, en nu Tavernera. Strabo, 6 B. Plinius, 5 B. 8 H. behalven Mela, Stephanus, enz.
50. Melas) Een rieviertjen in Sicilie. Doch dat deese naam meer rievieren in andere gewesten is toegevoegd, merken wy aan, 2 D. 45 pag.
51. Kamarine) Een Siciliaansse stad in het suyderdeel gelegen, ontrent een stinkend moer, den burger na 't uitdroogen (door Apolloos godspreek verbooden) ten boogsten nadeelig; waaruit dan ook het spreekwoord sijn aanvang heeft: camarinam movere, den drek weder roeren. Silius, 14 B. Lucianus, by Erasimus, 1 Duyfend. der Spreekw. 1 Hondert. 64 Spreekw. van deese gewaagen Servius, over het 3 B. van Virgyls En. Stefanus, en meer andere.
52. Thapsus) Een oostelyke stad van Sicilie, ontrent Syraksise, leggende op een half eiland, en deswegen (gelijk de Griekse naam te kennen geeft) bynaar in het water begraven. Virgilius, 3 En. Thucydides, 6 B.
53. Helorus) Een Siciliaansse stad, beeden niet meer in weesen, bewoond van de Helorini. Cicero, 3 Red. tegens Verr. aan de riviere Helorus, welke, in zee rollende, niet verre van den Pachynus, sulke zamme vissen heeft, dat sy aas uit iemands hand komen haalen. Plinius, 32 B. 2 H. Silius, 14 B.
- Voorst worden hier haare beemlen en saaiakkeren by gelijkenis geheeten Tempe; van welke Theffaliaansse landstreek, 1 D. 116 pag.
- 54 Eryx) Vandeesen berg spraken wy, 1 D. 106 pag.
55. Peloor) Van deseen uithoek, gelijk van de Lilybeum, en de Pachynus, is gesproken, 2 D. 140 pag.
56. Tercus) Van welken koning, 2 D. 176 pag. gelijk ook van Ithys, 1 D. 109 pag.

54 *zijn* verlooren soon Ithis betreurt. Dan riepfe eens Per-  
 foonfe gelijk. Maar Perfifoon kost nog Ceres, nog de  
 55 dogter de moeder hooren. Sagte hardts of boeren in 't  
 veld, fiv vraagde anders niet, alshebge hier geen meisjes  
 fien loopen. 'T was nu reets over alfwart, en met don-  
 57 kre nagt fchadu over-trokken, foo dar'er kat nog hond  
 riefde. Den hoogen Etna legt op 't aanfig van den over-  
 58 grooten reus Typhus, die met den heeten adem fijn  
 pak in brand blaast: daar aan ontfaakte twee pijn-ftaken,  
 in plaats van fakkels. Dit 's de rede dat nog tegenwoordig  
 59 op Ceres offer van de priesters fakkels gedragen werden.  
 Daar is een fponkon, ruw uit-geholt uit een puim-fteen-  
 berg, in een oord daar mens nog wild kan naderen. Hier in  
 60 gekomen zijnde, fpanfte hare dtaken in, en fluijft, fonder

nat tewerden, over zee. S'ontfnapte de Syrtis, [blinde  
 61 klippen] de Zankleë-Charybdis, Scylla 't honde monfter,  
 62 een fchrik der zeeleiden, de lange Adriatife zee [golf van  
 63 Venetie] en Korinthe, wederlijks met een pekel-plas be-  
 fwalpt. Eindlijk belandte bij de have van Athenen, alwaar-  
 64 fe eerst vol druks ging fitten rusten op een kille rots, die  
 65 nu nog bij die van Athene de treur rots genoemd wert.  
 66 Veelē dagen faste daar als verfteent onder den blau-  
 67 wen hemel, onangefien de koude nagt en regenovgt.  
 68 *Geen plaats ter wereld fce gering of f'vint haar luk.* Want  
 dat nu Eleufis Ceres stad genoemd wert, was wel cer-  
 't land van den ouden Celeus. Dese man bragt eiklen, 70  
 haag-appelen en brand-houd t'huus, fijn klein dogtertje  
 dreef twee geijens van de rois na flal, en 'tzoontje lag ge-  
 bakert in de wig fiek. Wel moeder, fei 't meisjes, (op  
 71 't woord moeder ontfette fig Ceres) wat fit gy hier alleen  
 in

57. Hond) *Die van Romē hadden niet alleenlijk een algemeene hondewacht, ep het Kapitolijnfche heil; van welke, 2 D. 56 en 240 pag. maar ieder had ook een wachboud, in, en ontrent fijn eigen huys; ja foo geen levende, ten minften een gefchilderde. Sie dit aangemerkt, 1 D. 233 pag.*

58. Tyfeus) *Of Tyfon van welken reus, 1 D. 104 pag. en 2 D. 377 pag. hoewel aldaar word verbaald, dat Tifon onder Inarime ligt bedolven.*

59. Fakkels) *Op de feestdagen en in de ommegangen, Eleufinia en Thesmophoria geheeten, by de Grieken. Sie 1 D. 17 pag.*

*Doch van de toortsdragende Ceres fpreeken wy, 1 D. 7 pag. en van den toorts van pijnhout, 1 D. 27 pag. en 2 D. 143 pag.*

60. Draaken) *Van deefe, voor haar wagen gaande, fpraakē wy, 2 D. 145 pag. ontrent dit zelfde Verfierfel.*

61. Syrtis) *Van welke droogtens, 1 D. 152 pag.*

62. Charybdis) *Vandeefe draaikolk fpraakē wy, 1 D. 63 pag. hier gefegt Zanclaea, wegens Zankle of Messine; van welke, 2 D. 367 pag.*

63. Scylla) *Van welken klip, 1 D. 63 pag. deefe word hier gefegt Niſaea, volgens de vreemde dwaalinge van Ovidius, aangemerkt, 1 D. 287 pag. en 2 D. 231 pag.*

64. Adriatife zee

65. Korinthus

66. Athenen, en Attika

Van welke

3 D. 18 pag.

1 D. 59 pag.

2 D. 20 pag.

67. Treur-rots) *Deefe fteen beet by Nat. Komēs, 5 B. 14 H. Agelafios; doch weder by Pausanias (in Attic.) Anacletra, noch naderhand in weefen; ftaande ontrent het Pnyanem.*

68. Blaauwen hemel) *In het Latijn Jupiter. Sie de Bladwyfer in Jupitēer.*

69. Eleufis) *Van dit geheiligd fteedeeken is gefproken, 1 D. 17 pag.*

70. Celeus) *Vader van Triptolemus, by Hyona; volgens Laktantius, in fijn Onderw. doch andere heeten deefe weder anders. Sie Kallimachus, in de Loffang van Ceres. Pausanias in Attic. Virgilius, 1 B. van de Landb. Nazianzenus, Eusebius en Eustathius.*

*Doch hier merken de nette Tydreenkenars aan in Ovidius (want dit hebben ook meer andere Dichtēer) dat hy Eleufis al noemd, daar dit plaatsje naderhand eerst is gefield op het lafje lands vande gemelde Celeus.*

71. Moeder) *Onangefien wy in Melea, Althaa, en Prokne, voorbeelden van onmenfche moeders hebben, foo is echter de zederheid der kinderliefde, haar eigen en natuurlijk. Wy hebben ook hier af ontelbaare voorbeelden, zelf in wilde dieren. Welke, om dat fy bekend fijn, hier den Leefer niet fullen ophoulen. Hy merke ftechts aan dat fief de Schilders deefen herftogt poogden uitroerig af te beelden.*

*Sie de ftervende Moeder van Aristides, allereerst van my in Print gebrackē, in het 26 Taf. van de GALERYE, en in het 47 Taf. van de PICT. LOQUENS.*

- in de wildernis op die rots? Ook hield den ouden man flant, schoon hem zijn vrugt drukte, en bad dat zij onder huis-dak, soo 't de Goden verlicht hadden, van zijn klein hutje wilde komen. Zij sloeg het af, want ze had sig in een beffe-vel geteeken, en een huif op 't hoofd gefed. Op zijn aanhouden, antwoorde Ceres: gaat uws weegs met vrede, God geef dat gij altijd vader blijft: mij is mijn dogter onvroet. Helaas hoe gelukkiger zijt gij als ik! Op dit gejammer, biggelde haar heldere druppen, of 't tranen waren geweest, (want Goden mogen niet schreien) op haar laauwen boesem. Den ouden man met zijn dogtertje, beide weemoedige harten, scheiden, met haar ingenomen. Dus sprak haar den vromen ouden aan: staat op, en vermaad mijn gering huize en huis-vesting niet, soo geef den hemel dat u dogter, die gij klaagt gefchaakt te zijn, behoude sij. Hier op antwoorde de Godin: \*k ga met u: gij wist 't rechte middel te treffen, om mij te bewegen. Met staat zij van de rots op, en volgt den ouden man. Onderweeg verhaalde hij haar de siekte van zijn soontje, hoe 't geen vaak in 't oog kreeg, en van pijn nagt-brakte. De Godin plukte, eerste in 't kotteje trat, van 't onbeoude veld slaap verwekkende heul, [manKop] tenger op-geschoten. In 't plukken, segtmen, atse onbedagt van 't kruid, en versloeg den langwijgen honger, (niet denkende op haar voornemen, om niette eeten voor datse haar dogter vout) om dat sig Ceres tusfchen ligt en donker ontngert nad, houden nu hare priesters en gewijden op haar
- vier-dag fchaf-tijd, alsfe 's avonds flarren gefien hebben. [Op d'avond-fchemering] In 't hutje gekomen zijnde fagte niet als droefheid. 't kind lag buiten boep van op-komen. Na 't begroeten van de moeder [de moeder hier Melanira] begenadigde zij 't kind met een kus. Hier op verschoot de bleekheid-en vertoonde sig in 't kind fchielijk sterkte: ze fulken levens kragt aande fije uit haar Godlijke mond. \*T geheele huis-gefin, te weten vader, moeder, en dogter, welke drie 't geheele huis-gefin uit maakte, was verheugt. Korts daaraan dekten de den dis, en noodigen de Godin op wrongel, ooft, en geelen honig in tengere raten. Maar Ceres fpeende die, gaf 't kind een slaap-drankje van warme melk en heul in. 's middernagts, als alles in fagte rust lag, nam Ceres 't wigje Trip-tolemus op de fchoot, streek 't drie-werf met de hand over 't lijf, fprak drie-werf verfen, verfen die geen mens kan of mag na fpreken, en begroef 't kind op den haart onder d'as en heete kolen, op dat 't vuir de grove fterfelijkheid mogt fuitveren. Hier op fchoot de moeder uit den slaap, toonde haar dwafe kinder-liefde, riep ontfont, og wat doet gij? en rukt het kind uit 't vuir. Doen antwoorde Ceres:terwijl gij wilt toonen dat gij niet liefdeloos zijt, hebt gij u fchendig liefdeloos gequeten, en door u moederlijke bedeeftheid mijn gefchek aan u kind [d'onfterfelijkheid] vrugloos gemaakt. Hij fal wel fterfelijk fijn, maar d'eerfte van allen ploegen, fajaan, en vrugt van fijn bebouden akker trekken. Dit gefegt hebbende ging

72. Huyt) *Het Latijn heeft mitra; een vrouwenbunfel, allereerst gebruikt van de Meoniers of Lydiers. Virgilius, 4 B. van den En. doch eigenlijk een dragt van hoeren en walbarken vrouwen; ook in 's Latijn gefegt mitella. Cicero, in Rabinian. 10 H. Apulejus, 7 B. der Herfch. Virgilius, in Copa, of het Ged. van de geile Waardin. Of ook wel mitrula. Solinus, 28 H. fprekende van een Afrikaanfche flang.*

73. Schreyen) *Geen faak maakt, by de Dichteren byzonderlijk, de Goden soo befpoetlijk en ongeacht; als de menschelijke hertstogt. Soo fet men, ook by onsen Hoofd-dichter, de Goden nu verliefd en dan gefloord, nu vriendelijk en dan wraakgierig, nu wederom van blijdfchap uitgelaten, en dan bedroefd en traanen flortende. Sie de Christene Schryvers, Laktantius, Amobius, en Minuc. Felix.*

74. Maankop) *Byzonderlijk Ceres toegewijd; zedert fy, van Jupiter gearfchouwd (of, soo men hier fegt, on-voorftens) van deefe proefde, en alfoo de fmet van haar kinderloosheid vergat. Servius, over het 1 B. van den Landbou Theokritus, 12 Herdergefang. Hefychius, enz.*

*Hierom fet men de maanbol (byzonderlijk de gefonde en eetbaare, van welke Virgilius, 1 en 4 B. van de Landb. Plinius, 1 B. 19 H. Furnutus, 28 H.) niet alleenlijk in de hand van Ceres, op de Geldmunten, by Oudan, 78 Taf. 3 Penn. maar ook, tusfchen hoorenaren, over een koorevat (het Sinnebeeld van een keijzerlijke mildaadtigheid) op de Geldmunten, by Spanheim, of Kallimachus, op het Lof van Ceres, 693 pag. ende Archotaaner, in Antonin. 41 Tab. 16 Penn.*

75. Driewerf) *Dit ongelijk getal komt ons meeningmanlen voor, by het Dichterdom; als by Virgilius, 8 Herdergef. en 1 B. der Landged. Doch fet het aangeteekende, 2 D. 191 pag.*

76. Stuiveren) *So wierd ook Herkules door het vuur gefuiverd, en van fijn lichaam ontfagen, 2 D. 255 pag. behalven dat in verscheide lustrationes of fuiveringen het vuur by de ouden is gebruikt. Want (om niet van den algemeenen des geheelen aardbodems te fpreken. Sie boven, 1 D. 137 pag.) de fuiveringen gefchieden door het vuur, of enkel in alleen met het te raaken, of over het felve te gaan; of met wryook, fwavel, kruiden, takken, hooi en ftoppelen. Siet de Bladwryfer, in deefe Naamwoordekens; behalven Lomeyer, de Lustration, 19 H. enz.*

77. D'eerfte van allen ploegen) *Het uirvinden van het ploegen word ook anders, behalven deefe, Oftris of Buzzyes toegefchreven by Plinius, H. Nat. 7 B. 56 H. en Hefychius.*

78 ging sij uit, trok een wolk om 't lijf, (sprong op haar dra-  
 79 kengespau, en schoor met haar vliegende roffen weg, snor-  
 80 rende over d'uitstekende kaap Sunium, de veile zee have  
 81 Pireum, [de have van Athene] en de Griekse kust, op  
 82 de regter-hand. Daar van dan floofte na d'Egeeffe zee,  
 83 daar fe al de Cyclades eilandjes in 't ficht had, kiefende  
 84 de Ioniffe flik-plas, d'Icariffe zee, en over de fteden van  
 85 Afie na de lange Hellefpont, [fwatte zee] en doorfwof  
 86 in de lugt verfehiede gewelften. Want, dan door-keek  
 87 fij onder haar 't wicrook-rijk Arabic, dan Indie, dan Li-  
 88 bye, dan Meroë, dan Egypte, en defand zee: dan weder  
 89 weftwaart op den Rhijn, [Duitschland] de Rhofne, [Frank-  
 90 rijk] de Po, en den Tyber, die nog ftont vader-  
 91 lijke heersfchappij tevoeren over alle wateren. Waar toe  
 92 't verhaal foo gerkte; 't was oucindig alle gewelften op te  
 93 halen daarfeswof. Om kortte fijn, Daar eens doorfneuffelde  
 94 alle hoeken van den aard-bodem. Daar en boven fwof,  
 fe ook in den hemel, en fprak 't geflamte outrent de noor-  
 ders, [de beeren] dat nooit in uze fakte, aan, feggen-  
 de: Arcadie ftarren, wijft mij aan waar ik, bedrukte  
 moeder, mijn dogter vinden fal: want gij kont alle we-  
 95 ten en fien, aangefien gij nooit in 't water duikelt. Hier

op antwoordde haar Helice [de groote beer] aldus: 'fcha-  
 ken, is bij nacht niet gefchiet. Vraagt de fon dien aan-  
 gaande, die, 't geen bij dag gefchiet, wijf en fijd fien  
 kan. De fon hier van gevraagt fijnde, antwoorde: om  
 nie: vergeefte foeken, n dogter, die gij foekt, is Ko-  
 ningin in 't derde rijk, [den afgrond] gepaart met Ju-  
 pijs broeder: [Pluto] doen wroegde Ceres lang, be-  
 treunde bij haar felven 't ongeluk, en fprak met een bedrukt  
 gelat den Donder-God aldus aan: foo gijnog indagtig  
 fij bij wat vader ik Proferpijn baarde, behoorde, nevens  
 mij, u fong en toeflig over 't kind te gaan. 'K heb de  
 heele wereld doorfogt, en niet anders vernomen, als, dat  
 mij 't wigronfchakt, en den fchakter ten prooi is. Maar  
 Perfifoon was immers geen dier om met een roover te pa-  
 ren, 't was immers geen flijp, op fulken wijfe een fchoon-  
 foon te krigen. Wat had mij grooter fwangheid konnen  
 over komen, had 't reus gefuis den hemel vermeerft,  
 en mij gevanklijk verwoert, alnu, terwijl gij 's hemels  
 riks-ftaf fwaait? Maar laat dit alongeftraft over wjen, en  
 mij met geweld op 't hart trappen. Laat hem 't kind weder  
 geven, en in 't toekomstende fijn feil-greep verbeteren.  
 Jupiter troofte en fette haar ter neder, verbloemende 't  
 98 fluk

78. Drakengespau) Van welken wy fpraken, 2 D. 145 pag.

79. Sunium) Een nithoek van Attika, boven Athene; hebbende ook een ftede, heeden, wegens de meenigte der kolommen, aldaar noch in wesen, cabo delle colonne geheeten. Strabo, 9 B. van de felve gewaagd ook Terentius, in de Kamerl. 1 Bedr. 2 Ton. en 3 Bedr. 3 Ton. behalven Pausanias, Statius, en Ariftofanes.

80. Pireum) Van welke vermaarde zeehaven, 2 D. 178 pag. Sy word heden, wegens een marmere leeuw, juist daar noch by toeval leggende, geheeten Porto lione: voorts befchreeven by Thucydides, 1 B. Pausanias, in Attic. Cicero, 7 B. 3 Br. aan Attik.

81. Egeeffe zee } 1 D. 77 pag.

82. Cyclades } Van welke } 2 D. 46 pag.

83. Ioniffe) Van welk ruym en dikmaals hol waater (ik weet niet waarom VALENTYN het flikplas heet) ook al is gefproken, 2 D. 114 pag.

84. Ikariffe zee } 2 D. 227 pag.

85. Hellefpont } 1 D. 89 pag.

86. Wyrookryk Arabic } Van welke } 1 D. 107 pag.

87. Indie } 2 D. 36 pag.

88. Lybie } 2 D. 44 pag.

89. Meroë) Het grootste der eilanden, gelegen in de Nijl, boven in Offer-Egypte. Plinius, 2 B.

73 H. Herodotus, 2 B. 29 H. her kreeg haar naam van Meroë, fufter, of liever moeder van koning Kambyfes. Doch boedaanig heden de naam van dit eiland is, van, foo lf. Voffius gevoeld, niet wel vaff-gefeld worden.

90. Egypte } 1 D. 157 pag.

91. Rhyn } 2 D. 46 pag.

92. Rofne } Van welke wederom } 2 D. 46 pag.

93. Po } 1 D. 165 pag.

94. Tyber } 1 D. 36 pag.

95. Nooit in 't water) Siet het aangeteekende, 2 D. 55 pag.

96. Helice) Van deefe naam fpraken wy, 1 D. 90 pag.

97. Derde ryk) Sie 2 D. 112 pag.

98. Reusgefpuis) In het Latijn word alleenlijk Gyges genoemd; van welken, 1 D. 139 pag.

fluk door minne-dwang, [Plutoos liefdens-foor] en seiden: wij hoeven ons wegens die schoon-foon niet te schamen. Hij swigt voor mij in aedel niet. Ik swaai den rijkstaf in den hemel, Neptuin in zee, Pluto in 't jammertrijk over de Schimmen. Maar, bij aldien gij misfchien niet om te setten lijst, en valt voor- genomen hebt, dien huwlijks-band, die 't paar eens koppelde, te breken, soo dienen wij onse pligt-schult hier in mede te doen, wel verstaande indicfel [Proserpijn] nughten bleef: soo niet, moeft e met Pluto gepaart blijven. Mercurius bont de wicken aan, schoor, volgens ordre, na de hel, quam eer weer op suoren als men dagt, en bragt wis betcheid van 't geene hij gesien en vernomen had 't gefchaakte dier, sprak hij, ont- 100 nughterde fig met drie korlen die de granaat-appel in zijn tafje schiel heeft. De bedrukte moeder stelde hier over sul-

ken misbaar, als of haar dogter doen eerst gefchaakt geweest was, en kost door lankheid van tijd nog qualijk bedaren. Soo doende, seife, kan ik ook in den hemel niet wonen: geef ordre dat ik mede in de hel mag woonst vinden. 101 't Sij had derwaarts verhuift, ten waar haar Jupiter had toegesegt, dat [Proserpijn] ses maanden in den hemel, en [ses 102 maanden in de hel] wefen fou. doen ontrimpelde Ceres 't voort-hoofd en druk- kreuken eerst, en sette den koorn- 103 air krans op 't hoofd. Doen gaf den akker, die lang niet gedragen had, overvloedig koorn; sodanig, dat de schuren voor den gefeurende oegft te klein waren. Ceres voegt een wit kleed. Schiet op Ceres seft wit gewaet 104 aan. Komt, wilt gij d'ouidheid volgen, met geen bruine rokken ten offer.

99. Mercurius) Hier caducifer, wegens de vredeftaf 3 van welken, 1 D. 75 pag. Soo heet hier ook Jupiter Tonans, en Proserpina weder Persephone. Sie den Bladwyfer.

100. Granaatappel) Hierom mogt, in het seest Thefmothoria, (van welke, 1 D. 17 pag.) dit ooft niet geeten worden; volgens Meurlius, in het B. van de Griekse Feeften.

Deesen appel houd Proserpina in haarehand, sitende met gedekten hoofde, ontrent Mercurius, Ceres, en andere goden, op het 59 Marmir van P. S. Bartolus.

101. Hel) In het Latijn Tanaria vallis. Siet de reden, 1 D. 67 pag.

102. Ses maanden) Dit getuygen ook Apollodorus, in het 1 B. van 't Goden-flamh. en Hyginus, in de 146 Vertell. Ondertuffchen sie dit Verdichtsel opgehelderd en uitgelegt, by Fulgentius, Jul. Firmikus, en Natal. Komes.

103. Koorenkrans) Met welke sy is verferd, soo op de Geldmunten, by Oudaan, 54 Taf. 1 pag. als op de Gefteentens, by meergemelde Begerus, in den Brandenb. Schatk. 6 pag.

104. Wit kleed) Van dit wiste bovenkleed is gesproken, 1 D. 17 pag.

## SESDE HOOFDSTUK.

*Kerkwijding van Jupiter den Verwinnaar, en der Vryheid. Verwinninge by Mutina.*

Den XIII. APRIL is een roode letter voor Jupiter victor, (de verwinner) op desen dag is hem een tempel ingewijd. Soo ik 't wel heb, heeft op den selven dag de Vrijheid, regt dienftig voor dit volk, haar Gods-huis beginnen te hebben. Kies, zee-man, daags hieraan een veilige hav[en] XIV. APRIL.

1. Jupiter Victor) By de Grieken geheeten Νικηφεω, aangefien by, in de Afbeeldingen, gemeenlijk een Verwinningbeeldtje is dragende Siet een Gedenkpenning, by Oudaan, 39 Taf. 5 Pen.

Voorts was hem, in het jaar 458, in den Samnytiffen oorlog, een tempel, op den Palatijsfen heuvel, toegevoegd, van Q. Fab. Maxim. Rullianus. Livius, 10 B. 29 H. van derse gedenkt ook Dio, in Klaud. 60 B. Ichryvende van zijn tempel; gelijk van hem selven, Hyginus, 185 Vertell. Furnutus, enz. Ondertuffchen sie de gelegenheid des tempels, by Donatus, Oud Rom. 3 B. 3 H.

2. Vryheid) Neen; zeg liever dat heden het selve is vernieuwd, door dien vermaarden raasbeer A. sinus Pollio. Suetonius, in Aug. 29 H. allereerst gebouwd en ingewijd, door Tiber. Gracchus. Plutarchus, in Gracch. tweeten op den Aventijnschen heuvel. Livius, 24 B. 16 H. by Donatus, Oud Rom. 3 B. 13 H. alhoewel 'er aan de Vryheid een ander huis, op een andere plaats, gegeven word, by Cicero, 4 B. 15 B. aanzijnen Attikus.



3 APRIL) want u sullen van 't westen hagel-buien belo- | guftus) heir, op dien dag, met een hagel-bui, 's stads muir  
pen. 't mag dan weeren foo 't wil, nogtans heeft Caesars [Au- | makers voor Mutina geslagen. 4

*Wat het gebruik van dit gebouw anaagaat, ik vinde dat het was de Roomse Secretarye; alwaar 's Lands handvesten, en verdere schriften, wierden geteekend en bewaard; volgens Livius, 43 B. 16 H.*

3. Hagelbuien) *Sie, van het buijg tweer, vermengd met hagel, in deesen tijd; den Landman Kolumella, 11 B. 2 H.*

*Voorts is (gelijk hier de Dichter getuigd) dit offeren ingesteld van koning Numa, om van den hemel ontrent het koorn en het vee, vruchtbareheid en overvloed te verwerven.*

4. Mutina) *Van de stad Mutina en het voorgevallene ontrent deselve, is gesproken, 2 D. 437 pag.*

## SEVENDE HOOFDSTUK.

*Het slaan der swangere offerbeesten, in onvruchtbare jaaren.*

1 **O** p den XV APRIL offert, Opper-priesters, [Vesta's  
2 priesters] op 't aar-lygen van den dag een kalf dragen-  
3 de koe. Een dragt-koe [Foida] kreeg den naam, om datse  
4 kalf draagt. waar uit men meent dat 't woord foetus [vrugt]  
5 sijn oorspronk heeft. Nuis 't vee vol jongen, 't land sweit  
6 van 't gaed, en wert 't besaai aard-rijk een swanger offer-  
7 beest geslagt. Eenige koejen werden gebolt in den tempel  
8 van Jupiter Capitolinus, dertig in de Kavel Gods huisen,  
9 die dan mer bloed-plaasen bekleeft werden. Maar, als d'of-  
10 ferknepen de kalveren uit den romp gerukt, 't ingewand in  
11 stukken gesneden, en op 't autaar-vuur gelegt hebben, dan  
12 verbrand d'oudte Vesta's Non [d'Opper-non] de nugtere  
13 kalveren, om met dies as, op pales-seeft, 't volk te reinigen. 6  
14 Doen Numa regeerde, had 't gebed en hoop van den ak-  
15 ker-man geen klem, en den akker leverde na advenant den  
16 arbeid geen vrugt uit. Want dan was 't eens een droog  
17 jaar, door schrale noorde winden; dan stont 't land ge-  
18 dutig onder water. Dikmaal vont sig de land-man in 't  
19 eerste opschieten van 't koorn bedroogen, en vont sijn  
20 erf begroeft met graanloose siren op de halmen. 't Vee  
21 wierp met smert dikwijl sijn vrugt onvoldrage: en d'ooft  
22 stierf dikwijl als 't lam sou werpen. Daar was een woud, 4  
23 dat

1. Opperpriesters) *Van deese, Pontifices Maximi gesegt, spraaken wy meermaalen. Siet den Bladwyfer.*

2. Kalfdraagende) *Van het slaan der swangere offerbeesten is ook gesproken, 3 D. 170 pag.*

3. In den tempel) *Weder een onverschoonelyke misflag, VALENTYN; schoon ik dit zelve, by de merken van Gyraldus, door een onkonstigen broddelaar, (welk een soort van menschen de schrokke in haalenheid eeniger Boekhandelaaren doorgaans gebruikt) in een ruwe Print, vinde afgebeeld.*

*Immers geschiedde het dellen en het keelen voor den tempel; alwaar ook self de altaeren stonden, waar op of het geheele beest, of liever, slechts eenige deelen moesten verbrand worden. Sie dit in sijn volkomenheid vertoond en afgebeeld, door den ruymen Teekenaar, J. LUIKEN.*

*Voorts word hier gesproken van arx Jovis, of het slot van Jupitier; dat is, den Capitolijnsen rots, nevens sijne kostelijken tempel; van welken verscheidenen maalen. Siet den Bladwyfer.*

4. Kavel godshuyten) *Van welke gesproken is, 1 D. 251 pag. en 3 D. 203 pag.*

5. Oppermon) *Van de Vestaalfe nonnen is meermaalen gesproken; als 2 D. 432 pag. Van welke de oudste van jaaren de voornaamste was, en beette maxima. Suetonius, in Jul. 70 H. en in Domitian.*

7 H. Plinius, 4 B. 11 Br. *Sie van deese mede gewaagen Tacitus, 11 Jaarb. 32 H.*

6. As) *Van het verbranden der exta is ook meer als eens gesproken. Sie 2 D. 193 en 330 pag.*

*Maar van het reinigen met deese asse op het seeft van Pales, spraaken wy, 3 D. 252 pag. Onder- ruffchen sie van de asse, in het offeren en heiligen gebruikt, Pausanias, in Eliac. pr. sprekende van Jupiters altaar by die van Elis. om hier niet aan te haalen het Bock Gods, Numcior. 19 H. 9 Verf. alwaar gesproken word van 't verbranden van de roode koe; in een Print vertoond van WILH GOEREE, Republ. der Hebr. 3 D. 3 B. 7 H.*

7. Numa) *Van deesen koning spraken wy dikmaals. Siet den Bladwyfer.*



- 10 dat in langen tijd niet behouwen was, Faunus toegewijd. Dese God gaf in de voor-nagt, als 't hart in een fulpelap legt, antwoord, [God-spraak] Numa offerde ter eere  
 11 van hem twee ooiën, d'eene voor Faunus, d'andere  
 12 voor de Slaap-God. De vags wierden op 't harde aard-  
 13 rijk gespreit. Twee-maal doopte hij 't ongeschooenen  
 14 hoofd met bron-water, twee maal kranste hij 't met beu-  
 15 ken loof. Hij spende sig van Venus-werk, en dier-  
 vleece, droeg geen ringen aan de vingers, schiep een ruige  
 pijaan, vlijdde sig op de vers afgetroopte vellen neder,  
 en bad God Faunus na den eis. Kort daar aan quam de nagt  
 16 aan sleuen, niet een krans van mankop-bollen op 't slaperig  
 hoofd, vergeselschap met een stoet van swate droomen.  
 Als wanneer Faunus verscheen, met de harde voeten (boks-  
 klastuwen) op de schaaps-vagten trad, en aan de regter zijde  
 van 't leger aldus sprak: 't aard-rijk, o Koning, moei met  
 't slagten van twee runderen versoont werdeu, foodanig, 17  
 dat een offer-beest twee zielen uit-levert. Numa schoot  
 door schrik uit sijn slaap, over-kaude sijn droom, en dien  
 twijfslagtige last. Egeria, sijn egi-genooot, hielp hem 18  
 uit den droom, en seide: u wert govergt 't ingewand van  
 een dragt-koet te offeren. Dat wiert dan geoffert, en bevon-  
 den, dat'er een vrugbaar jaar op volgde, en land en vee  
 vrugt gaf. Deseu dag liet Venus voor defen eens snelder  
 doorfchieten als na gewoonte, op dat den jongeling Au-  
 gustus, door voorspoedig krijgen, daags hier aan [XVI.  
 A P R I L] den naam van Veld-heer bekomen sou. 's nagts 19  
 fakte 't regen-geflante in zee.

8. Faunus) *In het Latijn deus Mænalius; wegens den berg Menalus; van welken, 1 D. 124 pag. Van Pan, of liever Faunus, is ook gesproken, 1 D. 20 pag.*

9. Oyen) *Van het offeren der schaapen spraken wy, 3 D. 150 en 159 pag.*

10. Slaapgod) *Van welken, 2 B. 319 pag.*

11. Vachten) *Van deese kerkplicht is gesproken, 1 D. 35 pag.*

12. Bronwater) *Van het wywater spraken wy, 2 D. 22 pag.*

13. Kranste) *Van het bekransde priesterfchap (bestaande de kranfen uit telgen van boomen, deese of geene god gebeiligd) is ook al gesproken in het voorgaande, 1 D. 35 pag.*

14. Venus werk) *Van sich te ontboueden van het byslaapen, voor den aanvang van een staatige godsdiensf, is dikwijls gesproken. Siet 1 D. 128 en 168 pag.*

15. Ringen) *Van welke bysondere gewoonte ik niets heb aangeteekend; maar wel, dat de ring van den Flamen Dialis, niet was solidus, of, soo men segt, maffyf; maar hol van binnen, en hebbende een doorgaand gat. Gellius, 10 B. 15 H. en Festus, in Edera.*

16. Mankopbollen) *Siet het aangeteekende, 2 D. 320 pag.*

17. Aardryk) *Van dit offer, het Aardryk ter eeren, spreekt ook Arnobius, in sijn 7 B.*

18. Egeria) *Van welke, 2 D. 422 pag.*

19. Venus) *Hier Cytherea. Siet den Bladwyfer. Deese doet, quansnis als voogdesse van den geheelen April, den 15 dag sneller voorgaan; al den 16 dag te sien, waar op Oktavius, naderhand Augustus, allereerst ontfing den bynaam van Imperator of Verwinnaar; welken hem naderhand, in verscheidene oorlogstogten, noch negentienmaal is opgedraagen. Siet Dio, 52 B. Tacitus, 1 Jaarb. 9 H.*

20. Veldheer) *Verwinnaar liever en Overheerder: want deese bynaam wierd de keifers, na een hoofdstreffen en verwinninge, opgedraagen; alhoewel sy slechts, door bunne luitenanten en legerhoofden, den vyand afweesende balden vermeerfde. Dio, 60 B. Spreekende van Klaudius. Tacitus, 13 Jaarb. 41 H. Spreekende van Nero. Ju niet alleenlyk heeft men de keifers, maar ook lagere staatsperfoonen soo geheeten; zeweren Cicero, na sijn krijgstogt in Culcie. Cicero self, 5 B. 20 Br. aan Attic. en elders. en eindelijk Junius Blefus; na 't overheeren der Afrikaners. Tacitus, 3 B. 74 H.*

*Doch sie deese bynaam, nevens de getallen, op de keiserlyke Geldmunten; by den Arichotanaer, Angelontus, Patyn, Vaillant; enz.*

21. Regengeferme) *In het Latijn Hyades; van welke, 1 D. 91 pag. Het selve Latijn heet hier de zee Doris. Wie nu Doris was, is geschreven, 2 D. 38 pag.*

## ACHTSTE HOOFDSTUK.

*De brand in het koom der Karfeolaanen. 't Ophoornen van den Stier.*

Den derden dag na 't ondergaan van dit gefarute, ful-  
 1 den 's morgens de ren-toffen in de Ren baan or-  
 dentlijk tusſen haare ſchur-boomen ſtaan. Nu ſlaat mij  
 2 de verklaren, waarom men dan voſten, met branden-  
 de fakkels op den rug gebonden, laat loopen. De ſtad  
 3 Karfeoli heeft om ſig een koude lands-dou, onbe-  
 quaam om olijven, maar ſeer weelig, om koom te quee-  
 ken. Door dit land trok ik na Peligne, 't neſje dar ik  
 4 gequeekt ben, welen handje vol lands, maar ſtroom en  
 water-rijk. 'K ging, na mijn gewoonte, bij een oud vriend  
 en onder andere dit, tot ſtol van dit boek, te verhalen.  
 In dit weer, ſprak hij, en wees me 't weer, ['t veld] had  
 een ſuineg boerin, met haar kneukel, [hard-handige boer]  
 een klein akkerje. Dit moſt kees bedillen: 't ſij dat het  
 geploegt, bemaait, of geſpit hoorde. Neel veegde de  
 ſchuur, die op ſtuten en ſtant-winken ſtant, dan leiſe eien  
 5 onder de broet-hen, dan plukten ſtroene malva, of  
 witte campernoelje; of ſtookte vuur op het hartje, boven  
 dien nog gedurig ſpinnende, om 't huis-gefin tegen ſcherpe  
 lugt te wapenen. Haar ſoon was in ſijn kindſe jaren, twaalf

jaar oud ſijnde, dattel en porteragtig. Dese vongeen vos,  
 bij de dalſloot, op 't ſcheidevauſijn akker mer willigen  
 begroeit, die veel hoenderen van de werf getooft had.  
 Dar na bint hij de vos ſtroom en looſt op 't lijf, dat hij in  
 brand ſtak, en Rijaart aldus licuit de hand ſnappen. Al  
 waar hij liep, ſtak hij 't koom op 't land in brand, en de wind  
 6 blies 't ſchadelijk vuur heftig aan. Dat 's gepaſſeert en omd,  
 maar daar van wert nog gedagienis gehouden, want de Car-  
 feolaanen ſijn, volgens ſekere wet, gehouden, geen gevange  
 vos 't leven te ſparen. En, op dat dit gedierde na verdenſke  
 ſtraf drage, looſt het met brandende ſtroowiften [fakkels]  
 op 't lijf, en raakt om hals op deſelwe wiſſe, als het 't koom  
 vernielde.

's anderen daags als d'orange Auroor met haar bloſende  
 7 toffen 's aard-rijks heir komt over ſien, looſt de ſon  
 den ram mis, die Helles in zee ſchokte, en door 't  
 8 teeken van een grooter beeft, [den ſtier] of 't een koe  
 of ſtier is, kan niet wel onderſcheiden werden: want  
 9 't voor quattier vertoont ſig, den agter huſpot niet.  
 Dan of dit ſtat-teeken ſtier of koe is, 't blinkt evenwel  
 10 aan 't hemel-welf, ſprijt Juno, tot loon van Jupijns ſluikerij.  
 11

1. Renbaan) *Vanden renbaan, en ſijne carceres, is geſproken, 1 D. 170 pag.*
2. Karfeoli) *Een vermaard ſtedeeken van de Æqui, op de ſtraat Valeria, mer ſeer verre gelegen van de Marſi, in Latium. Plinius, 3 B. 12 H.*
3. Peligni) *Van de Peligni en hunnen hoofdſtad, Sulmo, ſpraakten wy, 1 D. 139 pag.*
4. Sonnen ondergang) *Het Latijn ſpreekt van ſijne uitgeſpanne paarden. Siet 2 D. 41 pag.*
5. Spinnen) *Van het weven en ſpinnen is meenigmaalen geſproken. Siet de Bladwyſer.*
6. Koom) *Het geene hier toevallig gebeurde, was by de Aardſtijners een voorbedachte ſaak. Want Simſon, wegens ſijn huysvrouw, van deefe ſijnde verongelykt, ſtak op deſelwe wiſſe de brand in het koom; volgens het B. der Rechteren, 15 H. 4 verſ.*
7. Auroor) *In het Latijn mater Memnonis. Van Memnon is geſchreven, 1 D. 127 pag.*
8. Ram) *Van dit dier, gelijk van Helle mede, is geſproken, 1 D. 29 pag.*
9. Beeft) *Het Latijn ſegt vicima. Dat ſoo wel de ram als ſtier of koe, in de aloude godsdiens ſlachtoffers waaren, is dikwyls aangeweſen. Siet de Bladwyſer.*
10. Koe of ſtier) *Want is het een ſtier, 't is een gedenkteeken van die Europa wegvoerde. Siet 2 D. 66 pag. of is het een koe, 't is de gedachtenis van Io, in een koe verſcheept. Siet 2 D. 30 pag.*
11. Juno) *Van haar wraakgierige minnenijd tegens de matreſſen (gelijk men ſpreekt in deefe daagen waar in de ſaak ſoo gemeen is) van haaren Jupiter, is geſproken, 2 D. 51, 77, 111 pag. en elders meer.*

## NEGENDE HOOFDSTUK.

*Hoogtijd van Pales. Grondlegginge van Rome. Dood van Remus.*

**D**e nacht is voor-bij, den dageraad ligt aan. 'T is hoog-  
 1 tijd Pales-feest te dreunen. De koesterende Pales  
 vergemte dit niet te vergeefs, soofte haar genadige gunst ver-  
 leent. Koesterende Pales, legen u digter, die u harder-feest  
 2 singt, dewijl ik u lofsijke dienften met God-vrugtige ge-  
 dichtenigheid soeke te erkeunen. Immers heb ik u dikwijl  
 3 overvloedig [handen vol] as van nugtere kalveren, boon-  
 stroef, en ander suiver offer, God-vrugtig toe-gebragt. Im-  
 4 mers heb ik ôriewerf gesprongen; over de vuren 't uwer  
 5 eeren op een rij gestookt, en ben met de natelaurier in 't  
 asnigt gequiffelt. 'K bewoog de Godin, datse mijn werk  
 seggende: mijn schip loopt van dewerf, [uit de haven] en  
 heeft nu voor de wind. Loop, volk, haal rookwerk van  
 6 Vesta's altaar: Vesta [Vesta's Nonnen] sal 't u leveren,  
 7 door Vesta's genade-gift sulst gy rein werden. Paarde-  
 8 bloed, as van nugtere kalveren, en boon-stroef sal 't rook-  
 9 werk wesen. Reinig, harder, u satte schapen, tegen d'a-  
 vond-lichtemerig, maar sprengt eerst de vloer met water,  
 en vergste uit. Besteek de stal met groene meien, en  
 10 hangt een lange krans op de belommerde deur. Brand  
 suivere swavel, dat hij blauwe vlam smooke, en doet de  
 11 schapen, benatt van sulfer-stank, blaeten. Brand-offert  
 12 ros-

1. Pales) *Van deese veldgodin, van haar hoogtijd, en van Romes sichtiging op deesen feestdag, is gesproken, 2 D. 403 pag.*

2. Handen vol asse) *Tweesten van 30 verbrande kalveren, op het feest Fordicidia; van welke, 3 D. 149 pag.*

3. Suiveroffer) *In het Latijn februa; bestaande uit de gemelde asse, en uitgedorst en gedroogd boonstroef. Van het woord februa is omstandelijk gesproken, 3 D. 172 pag.*

4. Gesprongen) *Van deese kerkplicht onder de boeren is gesproken, 3 D. pag. Siet ook Tibullus, 2 B. 5 D. Propertius, 4 B. 4 D. en Persius, 1 Berispd. by Lomeyer, de Lustrat. 19 H.*

*Voorts siet men overbliffelen van deese boerevriend in Vriesland, en bysonderlijk outrent mijn geboortestad GRONINGEN; alwaar men, op Mey-avond, van de stads wallen, met grooten toeloop, van verre de boeren hier en daar siet branden, of, soo ly gewoon sijn te seggen, blakeren.*

5. Natte laurier) *Van het wijen met een natte lauwertak is gesproken, 2 D. 23 pag. Ondertusschen siet men hoe gemeen dit wijen was by het Heidendom, in het geval van Valentinaan; die, toen slechts een legerhoofd sijnde onder den afgevallen keiser Juliaan, Fortunaas kerkmeester met wuiften te keering, om dat hy, onder het wijen, hem sijne kleederen hadde nat gemaakt. Siet Theodoretus, Kerkel. Hist. 3 B. 15 H.*

6. Schip) *Hy neemt meermaalen, in het opmaaken en voltrekken van sijn werk, de gelijkenisse van een schipvaart; dus doet hy immers mede, 3 D. 197 pag.*

7. Rookwerk) *Bestaande niet alleenlyk in wyrook, costus en andere kostelyke reukwerken; maar ook in alles, waar mee men kan rooken. Dit heet, by Cicero, in het 1 B. van de Wett. 14 H. suffimentum, en by Plinius, 25 B. 4 H. suffitio: welke, 4 B. 8 H. de jongen, het rookwerk aanbrennende, heet suffitor puer. Siet ook Arnobius, 5 en 7 B. en een Gedenkenpenning van keiser Domitiaan, by Oudaan, 98 Taf. 9 Penn.*

8. Vesta) *Van haar altaar, kerk en dienende maagdekens, is gesproken, 1 D. 178 pag. en 2 D. 432 pag.*

9. Paardebloed) *Sijnde het bloed, self ook by de Heidenen, het voornaamste werktuyg van hunne gewaande reiniginge. Voorts gewaagd ook Felus, van het paardebloed, by de meergemelde Lomeyer, 23 H.*

*Sie 's innijden van den Hoogepriester, door stierebloed (volgens Prudentius, in het 1 D. op Romanus) in een Prins verdoond, door WILH. GOERER, in de Mosaïse Oudh. 4 D. 15 H. 314 pag.*

10. Groene meien) *Van deese gewoonte is al mede gesproken, 2 D. 123 pag. en elders meer.*

11. Swavel) *Van de swavel, en haar gebruik in de suivering, spraaken wy, 1 D. 235 pag. Siet van dit selve werktuyg, Theokritus, 25 Herdergef. Eustathius over Homer. 16 Iliad. en 22 Odyff. Virgilius, in Ceir. by de genoemde Lomeyer, 19 H.*

12. Rosina.

- 12 sos-marijn, hars, Sabijuffe kruiden, en laurier, die in 't vuur  
 13 knapt, op 't altaar. Haal de geeft-koeken met de geeft-  
 feven gelijk voor den dag. Dit offer is Pales insonder-  
 14 heid angenam. Breng dan de melk-emeer vol, met wton-  
 gel en kaas bij de hand, en bid Pales, de Harder-Godin,  
 [Bos-Godin] als de spijfs gefneden, en de melk warm is,  
 aldus van Hoed, o Godin, vee en harder: fuiver mijn  
 15 stal van alle onreinhede! Is 't dat ik onnoefel op een  
 heilige plaats geweld, of ouder een heiligen boom gefeten  
 heb. Is 't dat mijn fchape onwetend op grasfen graaf-  
 16 den, ik in een heilig woud ging, en de Ninfen, of Fau-  
 nus, om niet gefien te werden, moften viugten. Is 't dat  
 ik met 't fnoei-mes loof van heilig geboomre gefneden, en  
 mijn fieke fchape tot verfnapering gegeven heb: vergeef  
 mijn fonden, en reken 't voor geen misdad, als ik mijn  
 vee op heilige plaatfen berg, tot dat onweer of hagel-buien  
 over fijn. Laat het mij ook niet voor de fcheneen fpringen,  
 17 dat ik 't water grondig maakte. Vergeef mij, Ninfen, dat  
 mijn vee met de pooten u heldere wateren troebel maak-  
 ten. Verfoen, o Pales, voor ons, de Bron-Godinnen, en  
 Woud Goden, hier en daat in bosfchagien fig onthouden-  
 de. Laat ons nooit de Woud-magden in 't oog krijgen,  
 Diana's bad, noch Faunus fien, als lijf 's middags op 't land  
 legt en ruff. Verdrijf alle fiekte. Verleen mens, vee,  
 en wagt-honden, gefontheid. Geef dat ik 's avonds foo  
 veel fchape in stal drijf, als ik 's morgens uit dreef,  
 'en dat ik niet met de hand in 't hairftaa, als ik de vag-  
 ten van de fchape, die in wolfs tanden vielen, weder  
 breng. Weer fchraal- en fchaarheid van gras, verleen  
 loof, en water om te waffen, en te drinken. Geef  
 volle uieren te melken, dat ik geld vande kaas make,  
 19 dat de wei wel door de wring bak leke, dat de rammen  
 geil, de oojen vrugbaar, en mijn stallen vol lammeten  
 raken. Laat geen klieis noch fpluerige, maar fagte wol  
 groejen, waar aan fig geou deerns verleen, en geen poes-  
 le vingers vallen. Amen, [t' gefchiena mijn gebed] en  
 maken we alle jaat voor Pales de Harder-Godin groote  
 20 koeken. Door dit middel moet gij Pales tot gunft trek-  
 21 ken: doet dit gebed vier-maal, na 't oofte gewend, en 21  
 waff

12. Rosmarijn ) Welke eens der gewijde krachtkerken was, voor het kennen van den wyrook, volgens Apulejus, in de brokk. eens B. van der reuk der kruyd.

13. Garfte koeken ) In het Latijn liba de milio; zijnde by VALENTYEN, milium, gerfte. Een grove misgreep; aangefien, by de Latijnen, hordeum is gerfte, en milium heerffe. Van diezelfde koe-ken, in den herfst, by de boeren, de goden aangebooden, gewaagd mede Festus, in 't Woordb.

14. Melk ) Ook by de graven gebruikt, om de sieltjes der gestorvene te verfoenen; volgens Virgilius, En. 3 en 5 B. Gelyk mede wierd opgedraagen aan Mercurius; volgens gemelde Festus, behalven andere godheden, opgeteld, 2 D. 192 pag.

15. Onnoefel ) Aangefien het een kerk/coennis was, op een gewijd veld te weiden. Siet 3 D. 160 pag. of, als veehoeder, onder een beilige boom te rusten, of eindlijk ook het vee by de grassteeden te doen grafsen. Siet hier en daar deefe Aanteekeningen.

16. In een heilig woud ) Vande beiligheid der luci of gewijde wonden is gefproken, 1 D. 61, 169 en 191 pag. en van het ongeoorlofd en altyd geftraft houtbakken en takken fcheuren, in deefe boom-gaarden, 2 D. 243 en 259 pag.

17. Water ) Nademaal de fpringbronnen en levendige waterpoelen ook ontoegankelijk waren, om dat men geloofde dat de godheden der bossen en wateren hier rusteden, of met waffen zich verfriften. Siet 1 D. 109 pag.

18. Woudmagden ) Van de Dryaden, Faunus, en Diana, is meenigmaal gefproken. Siet den Blad-wyfer.

19. Kaas ) Van de kaas (eens der alleroudste toespifjen, volgens Athenæus, 4 B.) is gefproken, 3 D. 111 pag. Doch, gelyk men beden, wegens verschillende hoedaanigheden, in waarden houd de kaas van Parma, Limburg, Elam en Toffel, Leiden en 's Graveland; foo preefen de Grieken die van Achaje, Kreta, en Sicilie. Athenæus, 14 B. gelyk de Romeinen die van Luna, Vestinum, Trebula, enz. Martialis, 13 B. 30, 31, 32 en 33 D. Voorts spreekt, van het maaken der kaafen. Varro, 2 B. van het Landl. 11 H.

20. Koeken ) Van de liba is seer dikmaals gefproken, als 3 D. 170 pag. en elders:

21. Na 't oofte gewend ) De biddende keeren zich fomwijlen schielijk om; doch bysonderlijk ter rechter zijde, en naar het oosten. Pakat Drepanus, in Theodof. 3 H. Virgilius, 12 B. van den Eii. Plinius, 28 B. 2 H. Suetonius, in Vitell. 2 H. en in Vespaf. 7 H. Plutarchus, in Numa, Kamill. en Marcell. Livius, 1 B. 5 H. en meer andere, by de dikwijls genoemde Lomejer, 33 H.

Soo zaagen ook de meeste tempelen van het Heidendom naar het oosten. Nat. Komes, t B. 10 H. Gelyk noch bedendangs die van het Christendom. Sie Voffius, Afgod, 2 B. 3 H. en Scedius, Duitse God. 2 B. 30 F.

22 wast de handen met de levende vogt [bron of rivier-water.] Dan moogt gij, uit de houte nappen, gelijk als uit bekens, de witte melk, en boer efsuipen. Daat na fluks  
 23 over de knappende stroo-vuiren springen. 'K heb nu ont-  
 24 vout de wijse van 't feest-vieren. Nog gebracket den oorspronk opte halen. Maar de menigie van oorsaken doet mij dutton, en twijffelen waarik eerst sal beginnen.  
 25 'T verflindend vuir reinigt alles, en suivert allerlei metsal van valsalooi. Dus suivert het ook vee en harders. Of hebben de voorvaderen, om dat de Vuir en Water-Goden, [t vuir en t water] uit welker stitijde werking alle  
 26 dingen voortkomen, dese twee hoofdstoffen bij een gevoegt, en dienstig geoordeelt, met vuir en watersproe-  
 27 jing delighamen te suiveren. Of wierd een bandijt te vuir en te water ontsegt, een bruid, 't selvegebruikende, viou, en dit de twee vooruzamte hoofdstoffen genoemt, om dat daer door alles 't leven heeft? Dit kan ik niet wel aenne-  
 28 men. Men vine'er die meenen dat hier door verroont wert Façions brand, en Deucalions sond-vloed. Sommigge seg-  
 29 gen ook, dat, doen de harders kai tegen kai kloonken, schielijk vuirvrouken daat uit sprongen. D'eerste vonk ging wel

uit, maar de tweede viel in 't stroo, en wiert augeblafen. Dit sou d'oorzaak van 't vuir-stooken sijn op Pales-feel. Of is die gewoonte van de God-vructe Eneas hergekomen, die, reets verwonne, ongebluft door vuir en vlam vlugget. Maar dit lijkt de waarheit best: dat, doen Rome eerst gefigt wiert, 't volk, belast uit de hutten in de stad te verhuifen, en de Huis-Goden over te brugen, de stroo-huisjens, daat nu niemant meer inwoonen soude, in ligten brand stak, en daat doen 't vee, nevens de Hut-Heeren, over 't vuir, en doot de vlam sprongen: 't welk nu nog geschiet als Rome 's bou-tijd verjaart. Dees Plaats schaft den digter oorzaak en gelegentheid om Rome 's oorspronk opte halen. Kom seggen mijn werk, groote Quirijn, terwiel ik u dadeu op haal. Als Amulius, broeder van Nimitor, gestraft, en al de harder-schar onder 't gebiet van de Tweling-Vorsten [Romulus en Remus] was, bestemde de broeders, 't geboerte te vergaderen, en een stad te stigten; maar 't stont in twijffel na wie deselve sou genaamt werden. 'T is niet noodig, sprak Romulus, hier een harnas om aan te trekken. De vogel vlugt [vogel-wikkeri] gaat wis: laat ons de vogelen scheiden. Sij vinden

22. Handen) *Van het wassen der handen schreeven wy, 2 D. 23 pag. Sie mede Lomejer, 27 H.*  
 23. Boer efsuipen) *By Festus geheeten potio burhanica; wegens haar roode verf; en hierom worden ook de wijnske roodnesen niet onwaardig geheeten burthi. Voorts komt weder burthius, van het Griekse voordeke, beteekenende het vuur.*  
 24. Stroovuiren) *Vandeese feestvuiren is al gesproken, 3 D. 246 pag.*  
 25. Vuir reinigt) *Volgens verschide getuigenissen van schryveren, aangehaald van Lomejer (dien ik genoofsakt ben te noemen, om dat by bovden alle andere in deese stoffe voldeet) 19 H. Siet ook, 3 D. 246 pag.*  
 26. Hoofdstoffen) *Van het water en vuur is gesproken, 2 D. 3 pag.*  
 27. Bandyt) *Van deese gewoonte by die van Rome spraken wy, 1 D. 241 pag. alwaar mede gewaagd word van deese hoofdstoffen ontrent een bruid gebruikt. Doch sie mede Lomejer, 20 H.*  
 28. Façton } *Van welke } 2 D. 37 pag.*  
 29. Deukalion } *2 D. 18 pag.*  
 30. Kai tegens kai) *Dit was het allereerste kunsje om vuur te maaken; alhoewel men naderhand met een stuk yser het vuur uit den steen heeft gelokt. Sie Plinius, 7 B. 56 H. spreekende van Pyrodes en Prometheus. Virgilius, Æn. 1 B. spreekende van de Trojaanen, landende te Karthago. Doch men heeft ook geleerd vuur te maaken, met geweldelyk hout aan hout te wrijven. Sie Plinius, 16 B. 40 H. spreekende van veil, laurier, en andere harde houten. Maar, hoe geschied dit toch? Vraag liever het, mijn genegene Leeser, de Natuurkundige van desen tijd, reeds ontrent andere saaken aange-toogen, 2 D. 3, en 4 pag. en elders meer.*  
 31. Door vuuren vlam) *Sie van Eneas, en de brand van Troje, den Bladwyfer.*  
 32. Verhuifen) *Soo dat de Palilia, of het feest van Pales, niet ouder is als Romes opbou; als wanneer de boeren, in de nieuw omgetrokkene stad verhuysende, alle strooje hutten, al juchende, in den brand slaaken. Plutarchus, in Romul. Tibullus, enz.*  
*By dit vreugdevuuren is naderhand gevoegt het loopen en springen door het vuur en het reukwerk; voorts eindelyk, het offeren en slachten van het paard.*  
 33. Quirinus) *Met deese bynaam is Romulus meermaalen in dit Werk genoemt. Sie 1 D. 125 pag.*  
 34. Amulius) *Van deesen trouwloofen broeder is meer als eens gesproken. Siet 2 D. 403 pag.*  
 35. Vogelvlucht) *Van de auspicia en auguria, in de vogelen waargenoomen, spraken wy, 2 D. 330 pag. en van dit geval schryven Livius, 1 B. 7 H. Florus, 1 B. 1 H. Plutarchus, in Romul.*

36 vinden't goet. Romulus klimt's morgens op den lom-  
 37 merigen berg Palatijn, Remus op den Aventijn. Remus  
 zagte gieren vliegen, Romulus twaalf op een rei. De  
 voorwaarde wiert gehouden, en Romulus den bou en be-  
 38 maaming der stad opgedragen. Doen wiert een bequame  
 drageraam om den omtrek der stads wallen met de ploeg  
 af te sctfeten, en daartoe verkooren t' sctf van Pales, dat  
 39 op handen was. Men goef een put, tot de vaste grond  
 toe, waar in kootn en saade van t' land der geburen ge-  
 worpen wiert. Doen wiert de put voort met aarde op-  
 gevult, daar op een autaar gemaakt, en op deselve voor  
 40 d' eerste reis geoffert. Daart na maakte hij met de ploeg,  
 41 waar voor een siccue-witte stier en vaars gespannen wa-  
 ren, een ontwerp van stads wallen, en sprak aldus: ô

Jupiter, vader Mars, en moeder Vesta, kom seggen mij-  
 nen arbeit in 't bouwen van de stad: verteen ook u  
 gunst en voorspoet, ô Goden, die ik God-vruchtig  
 dien-aangande bidde, dat dit werk onder u Godlijken  
 42 seggen mag volwrogt werden. Geef dat dees stad den  
 tijd verdure, over t' geheele aard-rijk heerfe, en t'  
 oost en west onder haar gebied krijge. Terwijl hy  
 bad, gaf Jupiter ter linker sijde, met donder en blik-  
 43 sem, een gelukkig teeken van genadig verhoor. De bur-  
 getij, door dit voor teeken verheugt, grond-vestte de stad,  
 en maakte in korten tijd de nieuwe wal op. Celer, hier  
 44 toe van Romulus geport, had opzicht om t' werk te be-  
 vorderen, nevens dese last: siet toe, dat niemant of de  
 wallen,

en in de 93 der Roomse Vraag, met een getuygende dat het vultures, gieren (Mars om hunne winnige  
 strijdbaarheid geheiligd) sijn gewest; welke ik, ontrent een neerststende Rome, meen te sien op een  
 Burgermeesterlyke Penning by Fulv. Ursinus, of Oudaan, 32 Taf. 3 Penn.

36. Palatyn) Van welken heuvel, 1 D. 251 pag.

37. Aventyn) Van deese schreeven wy, 2 D. 397 pag.

38. Met den ploeg) Van dit affcheetsen der nieuwe steden, en colonien of volkplantingen, hebben wy  
 gewag gemaakt, 1 D. 276 pag. Doch nergens vind ik meerder omstandigheden, ontrent dese plech-  
 tigheid als hier by onsen Ovidius.

Ondertuschen ontmoet my dit affcheetsen in een Print, vertoond van J. LUYKEN; doch waar in  
 door een groote mislag den ploeger sijdgeweer en een kort rokken word gegeven; daar by behoorde on-  
 gewapend te sijn, en bekleed met een toga of staatrok, naar de wijze der Gabijnen opgeord. Siet Ma-  
 45 nilius, 4 B. van de Sterrek. Plutarchus, 27 der Roomf. Vraag. en andere, aangetoogen, in boven  
 gemeld 1 D. 276 pag.

39. Aarde) Van deese plechtigheid gewaagen Plutarchus, in Romul. Varro, Dionysius, enz.

40. Stier en koe) Te weeten onder het ploegen de koe binnewaarts en de stier buisnewaarts gaande;  
 volgens Servius, over Virgyls En. 4 B. Voorts vind men dit affcheetsen men ploeg niet alleenlijk op  
 de keiserlyke Penningen by Vaillant, in het B. van de Coloniën; maar mede by Oudaan, 37 Taf. II  
 Penn. Choul, van de Godsd. 199 pag.

41. Sprak aldus) Merk hier aan dat dit afsteeken geschiede door den aanlegger self; doch door  
 de bouwmeesteren, wanneer de stad of volkplantinge door een vrouw wierd aangefeld. Siet Servius,  
 over het 1 B. van den En.

42. Goden) Jupiter, Mars en Vesta; wiens naamen gy sult vinden in den Bladwyser. Doch gelijk  
 hier alle goden worden aangeroepen en gebeden, om de nieuwe stad te begunstigen en deselve te bewo-  
 nen; soo wierden sy weder uit een vyandlyke stad geroepen en gelokt, wanneer men voor had deselve  
 gewapender hand in te neemen en te verdelgen. Siet Makrobius, Saturn. 3 B. 9 H.

Weet ondertuschen, genegene Nederlander, dat, gelijk de steden met de ploeg wierden omsrokken en  
 afsteekend; men somwijlen de gewonnene steden der vyanden heeft verwooft en omgewroed, met den ploeg  
 daar over te laaten gaan. Horatius, 1 B. 16 Lierd. Lukanus, 7 B. Seneka, van de Goedertier.  
 1 B. 26 H. Sokrates, Kerkel. Hist. 4 B. 31 H. Spreekende van den keiser Valens. ja met over het  
 geploegde sout te strooien. t B. der Recht, 9 H. 45 vers. Hieronymus, over Matheus, 5 H.

Van dit veranderen van steden in saailanden gewaagen Virgilius, 3 B. van den En. Manilius, 4 B.  
 en Propertius, 4 B. 11 H. Siet ook Alexand. ab Alexand. 6 B. 14 H.

43. Linkersijde) Dethalven gelukkig, als komende van der goden rechterzijde; gelijk al is aangeteek-  
 kend, 3 D. 15 pag.

44. Celer) Een hoofsman van koning Romulus; en opsender van het nieuwe werk; van welke Dio-  
 nysius, 1 B. 90 H. alwaar hy evenwel verhaald het gevoelen van eenige, willende dat Remus in een  
 wapenstrijd over dit bouwen nevens Faustulus sou sijn gesneurveld.



- 45 wallen, of d'ompleegde wal-bewerpen over-springe; maakt hem, die sulks durst beftaan. Remus, hier van onbewust, begooft de lage vesten te vertragen, en te seggen: sal 't volk hier door beschut sijn? Met springt hij daar over, en wert van Celer met een houweel soo gegroet, dat hij, ter neet gestort, in sijn bloed lig en dood nokte.
- 46 De Koning, dit verstaan hebbende, verbeetfig selfs, en verkropte sijn droefheid. Openbaar vont hij niet goet te schreien, maar volde 't voorbeeld van kloeke Vorsten, en sprak, soo moet den vijand in toekomende 't springen over mijn wallen op-breken. Evenwel deed hij hem de laatste eer, kostt lig doen van tranen niet onhouden, maar gaf met schreien teekenen van broederlijke liefde, die hij had hooren te ontfenken. Hij kuste hem voor't laaft, zeets op de dood-bar leggende, en

sprak: vaar wel, broeder, die mij tegen wil en dank ontrukkt sijt. Daat benevens salde hij 't lijk, dat branden most, op 't verfoek van Fauflulus, en de bedrukte Acca Laurentia, met haare hangende vlegten. Doen beschreiden de burgers, doen nog geen Quiriten genaamt, 't lijk van den jongeling, en staken de lijk-stapel na 't wecklagen in brand. 'T gebou van de stad rees tot postuur, die (wie sou 't geloofst hebben, al waar 't hem doen ten heiligsten gewooren) de geheelen aard-bodem de voet stont op denek te setten. Heers, Rome, over al wat'er is, blijft altijd onder 't beftiet van den grooten Caesar, verander ook dikwijll van Heeren met dien naam, en laaf al wat verhees is, soo dikwijll gij, als 's werlds Koningin, sult over-eind reifen, onder u armen door bukken.

45. Over-springe) *Aangesien alle ringmuiren van steden of slooten heilig sijn; alwaar men niet magt overklimmen; volgens Justiniaan, Institut. 2 B. 1 tit. en Makrobios, Saturn. 3 B. 3 H.*

46. In sijn bloed) *Sie van sijn dood Viktor, en van sijn begravenis op den Aventijn, Dionysius, in aangetoogen H. Maar Celer sloeg hem met een houweel, volgens VALENTYN, die hier leest rutro, gelyk andere raftro, in plaats van retro. Sie Dionysius, 1 B. 90 H. en Eufebius, in den Chron.*

47. Laatste eer) *In bet Latijn exsequiz; van welke, 3 D. 93 pag.*

48. Doodbaar

49. Salfde

50. Fauflulus

51. Acca Laurentia

52. Hangende vlechten

53. Lykilapel

54. Aardbodem) *Daarom set men, wegens Rome, Italis sissen op een aardkloot; op een keiserlijke Geldmunt by Oudaan, 3 Taf. 5 pag.*

Siet het aangeteekende

2 D. 85 pag.

1 D. 53 pag.

3 D. 200 pag.

3 D. 183 pag.

1 D. 53 pag.

1 D. 57 pag.

## THIENDE HOOFDSTUK.

*Het Wynseest. 't Omkoomen van der Tuscen koning, Mezertinus:*

Nu heb ik Pales dig ontvout. \*K sal van gelijke 't wynseest galmen. Maar tusfen dese en voorgaande vierdag is'er een dieik over slaa. Kom, gerieflijke diertjes [alle-mans-hoeren] digtin Venus tempel ten offer-

nus kan de winst der stads-hoeren geweldig segenen. Bid reuk-offerende om schoonheid, om 's volks-toegenenheid, om de gaaf van lief-kooien, en knoddig kors-wijl. Offeru Godin haat aangename krul-balfsem, mirt, en roose-

1. Gerieflyke) *Het Latijn heetse, met een krachtiger bywoort, professæ, belydenis gedaen hebbende. Want de boeren mochten te Rome geen vrye neeringe drijven, voor dat se sich by de Aediles of boumeesters hadden aangegeven; volgens Tacitus, 2 Jaarb. 85 H. en Suetonius, in Tiber. 35 H.*

*Ontrent welke gewoonte noch een tweede kan gevoegd worden, aangaande deese gerieflyke Venusdiertjes; zeeuten, dat sy, reeds in haar avondschoolen aangenoomen sijnde, haare naamen veranderen, en een versferde in de plaats van de waare gebrukten. Plautus, in den Kartagin. 5 Bedr. 3 Ton. en Juvenalis, in sijn 6 Berisp. spreekende van Messalina: welke beide gewoontens, nevens hunne bewijzen, my sijn opgegeven door een jong Rechtsgeleerde, waarlijk volgens gegevene proeven waardig om onder de aanfenlijkste Letterhelden geplaatst te worden.*

*Voorts waar sich, binnen die stad, het hoerdom sich wel meest had neder geset, is boven ergens aangezekend.*

2. Reukofferende) *Sie van de wyrook den Bladwyser.*

3. Mirt) *Van welke, 1 D. 117 pag.*

4 roofe-kransfen met biefen gevlogten. Nu moet getekerk  
 5 komen, in den tempel ontrent de lieuef-poort, die fijn  
 6 naam kreeg na den berg Eryx in Sicilie. Want doen  
 7 Claudius Marcellus Syrakufe, en nevens dien 't gebergte  
 8 Eryx, met de wapenen vermeerfterde, is d'Ericijnfke Ven-  
 9 nus uit kragte der profecie van de langlevende Sibylle, te  
 10 Rome over-gebragt, en had liever in de ftad van haar kroos  
 11 gediend te werden, als in Sicilie. Vraagt gij waarom Venus  
 12 leeft *Vinalis* genoemt wert, en waarom dien dag een  
 13 Jupiters dag is? Doen 't fwaard moft vonnis ftrijken, of  
 14 Turnus, of Enca Lavinia trouwen, en de Latijnfke Amata

tot fchoon-foon werden fou, verfoeg Turnus ootmoedig  
 bijtant van 't magtig rijk der Toifcanen. Daar heerfte  
 Mezentius, een doorhtig Prins, brusk in 't wapen, een  
 held te paard, en kloeker foldaat te voet. Defen poogden  
 Turnus en de Rutilers op haare fijde te trekken; en  
 16 wierden aldus van den Toifcaanfien Prins beantwoord:  
 mijn dapperheid ftat mij dier genoeg: daar van konnen  
 mijne wonden en wapenen, die ik dikwijf met mijn  
 bloed befpatte, tuigen fijn. Wilt gij, Rutiler, van mijn  
 onderftant gediend fijn, ('k verfoek een geringe vergel-  
 ding) deelt mij 't aanftaande fchoon de heit van de wijfa  
 mede

4. Roofekransfen) *Van de roofofen is ook al gefproken*, 1 D. 249 pag. *Gewiffelijk is de roos de godin-  
 ne Venus eigen; met welken fy, volgens het Dichterdrom, was bekransf, toen fy fich het oordeel van  
 Paris quam onderwerpen; en welken fy gaf aan Harpokrates, op dat die fwijger ook haar heimelyke boe-  
 laagten fou verbergen. Siet ook Aufonius, in de 14 Idyll. Anakreon, Fulgentius, enz.*

5. Heuvelpoort) *Van welke ook gefproken is*, 1 D. 106, en 282 pag.

6. Eryx) *Vande Siciliaanfse berg Eryx, en den tempel van den Ericijnffen Venus by de Kollijnfe poort  
 te Rome fpraaken wy*, 1 D. 106 pag. *Wat haar inwijdinge aangaat, die gefchiede in het jaar 572;  
 volgens Livius, 40 B. 34 H. Siet ook Strabo, 6 B. van deeze; en weder Diodorus, 4 B. 85 H.  
 van den Siciliaanfse Venus.*

7. Marcellus) *Een ftrijdbaare krygsoverfte by die van Rome, door Plutarchus, Livius, Florus,  
 Viktor, en ontalliche andere, geneegzaam bekend: nademaal hy Haumbal heeft durven tegenftaan en be-  
 vechten, onaangetien hy evenwel (beobende vijfmaal het burgermeefterfchap bekleed) in de laagten van  
 gemelde Karthagenifer is gevallen, en in defelve gefneuveld.*

8. Syrakufe) *Na een beleg van drie jaaren, in 't jaar 541 ingenoomen. Silius, 14 B. Cicero, in de  
 4 Verrin. behalven Florus en alle de bovengenoemde.*

*Van Syrakufe felf is gefproken*, 2 D. 141 pag. *doch haar afbeeldinge en platten grond geeft u Klui-  
 verius, in fijn Sicilie.*

*Voorts heet hier Syrakufe Arethufides; wegens Arethufa, een bron in eene der deelen van gemelde ftad,  
 geheeten 't Eiland. Cicero, in de 4 Verrin.*

9. Sibille) *Verftaa de Sibillijnfe boeken; van welke*, 2 D. 378 pag.

10. Overgebracht) *Hier is Ovidius felf in de Roomffe jaarregifters verwerd. Deeze Ericyna kreeg een  
 tempel, door een vrywillige kerkbelofte van L. Porcius, in den oorlog tegens de Liguriers, in het boven-  
 gemelde jaar 572: maar defelve Ericyna was een tempel gegeven van Q. Fab. Maximus, op het aan-  
 maanen der Sibillijnfe boeken, in het jaar 538, na dat fy al eenigen tyd was beloofd geweest. Livius,  
 22 B. 9 H. en 23 B. 30 H.*

11. Jupiters dag) *De Vinalia behoorden tot Jupiter, in deeze maand April. Festus. Makrobius,  
 Saturn. 1 B. 4 H. fprekende van der Hoeren offerfeft, by de Kollijnfe poort. Varro, 5 B. van  
 het Lat. doch wederom tot Venus, in de maand van Augustus. Siet Plutarchus, in de 45 der Roomffe  
 Vraag.*

12. Turnus } 2 D. 389 pag.

13. Lavinia } Van welke } 1 D. 155 pag.

14. Amata } 2 D. 389 pag.

15. Mezentius) *Een godvergeten vorft der Tyrrheners of Thufciens, in Italie; welke fich voegende  
 aan de fijde van Turnus, eindelijk, nevens fijn foone Lausus, van Enca vechtenderhand is omgebracht.  
 Virgilius, Æn. 8 en 10 B.*

*Onder fijn wreede bedrijven was ook dat hy levende en doode menfchen aan malkander bond, en dus  
 allengskens den eerften dee fterven door de verrottinge van den tweeden. Virgilius, in gemeld 8 B. van  
 den Æn. welke afschuwelyke ftraffe Andr. Alcicius feer geeflig maakt tot fijn 197 Sinnebeeld, ftande op een  
 meize, gehuwd aan een bordeelrok vol quaaade pokken.*

16. Rutilers) *Van welk volk*, 2 D. 390 pag.

mede die gij persen sult. 'T is niet te pijnre waard hier lang over te suffen; gij hoeft dit maar toe te seggen, en wij den vijand flegt te bengelen. Hoe wel mogt Encaas willen dat mij dit ontfegt wiert! Op de toefegging der

17 Rutilers, fchoot Mezentius 't hatnas aan. Encaas van gelijke, en fprak Jupiter aldus aan: Jupijn, den vijand beloofde tot loon van victorie fijn wijnftok-vrugt aan den Totfcaanfche Koning, ik beloof u, seggen defe wapenen,

Latijnfche moft. Defe wigtigfte beloofte deed Encaas bove drijven: den grooten Mezentius inuevelen, en, vol fpijts de borft tegen d'aard ploffen. Als den herft aan quam, bekleeft van 't druive perfen. [ moft ] wiert Jupiter na behoorre fijn wijf-offer betaalt. Hier door kreeg dien dag den naam van 't wijn-feft. Defen dag eigent lig Jupiter toe, en is verheugt dat die onder fijne vier-dagen is

17. Encaas) *Van Encaas is ontallijke maalen gefproken. Siet den Bladwyfer. Maar het lijfgevecht van Encaas en Mezentius word ons, op een heel andere wijfe, fonder fulke wijnbelofren, verbaald van Virgilius, in gemeld 10 B. van den En.*

## ELFSTE HOOFDSTUK.

### Het feft van de Seng-god.

Als den April op fes dagen na verftreken is, [XXV. APRIL] fal 't in 't hartje van de lente fijn. Dan fultge vergeefs aan 't firmament na den ram foeken. Dan giet 't geftarnte regen: dan komt de hond-ftar op. Op defen dag, van Nomentum te rug na Rome gaande, ontmoete mij half wege een witten ftacij-trein. [priefters in wit gewaar.] Den offeraar ging na den tempel, in 't heilig woud, van ouds Robigo [de Roelt of Seng-God] toegewijd, om 't gewei van een hond of fchaap te offeren. Ik

voegde mij aanftonts ontrent hem, om kennis te nemen van die offer-gebaarden; als wanneer Quirijns priefter aldus 7 bad: fchrale Seng-God, verfchoon 't veld-gewas, en laat de koorn-airen ongeficht op glatte halmen drillen. Laat 't faad, door 't koefterent geftarnte aangequockt, weelig opfchieten, tot dat het bequaam is om gemaait te werden. U fchenk-kragt is niet klein: 't koornt dat gy verfengt hebt, reken den bedroefden akker-man voor verlore: nooit leed 't koornt foo veel fchade door fchrale winden

flag:

1. Ram) pecus Athamantidos Helles. *Van Helle, dochter van Athamas, en het gulde ram is meermalaen gefproken. Siet den Bladwyfer.*

2. Hondftar) *Van dit gefternre fpraaken wy, 1 D. 162 pag. Doch de Letterklovers (wiens naugefette weetenfchap in het Nederduits fch heeden aanmaatigen byzonderlijk die geene, welken onfe beftewader VONDEL het gewijfelijk fou misgund en uit de handen gewrongen hebben) leefen hier eenige exoritur, hy ryft, en weder eenige effugiet, hy fal uit ons geficht gaan: welke laaifte leefinge te meer word aangenoomen, om dat ons de Sterrekunde dit op den Hemelskloot als met den vinger aanwijft*

3. Nomentum) Een Sabijns fteedekende, in Italie, niet verre van Rome, hebbende haar heuvelen vol wijngaarden, en deswegen gevende goeden wijn. Martialis, 13 B. 16 D. *Van deefe ftad fchrijven Strabon, 5 B. Dionyfius, 2 B. 54 H. behalven Stefanus, enz.*

4. Witte ftacijtrein) *Van de witte kleederen foo van de priefteren, als van die 's offer bywoonen, is reeds gefproken, 1 D. 159 pag.*

5. Senggod) *In het Latijn Robigo, wiens hoogtijl koning Numa in 't elfde jaar fijner regeeringe beeft ingefeld; volgens Varro, 1 en 5 B. en Plinius, 18 B. 29 H. Festus.*

*Wat het wordeken aangaat, dat beteekend een gebrek in het koorren, wameer haar airen, als verfengd, fwart en mager worden en vergaan. Servius, over Virgilius, 1 B. van den Landb. Kolumella, van de Landb. 10 B. Horatius, 3 B. 2; Lierd. Doch by de Romeinen is dit een veldgodin; volgens de reeds genoemde, en Gellius, 5 B. 11 H. Laktantius, 1 B. 20 H. Auguftya, van de S. G. 4 B. 21 H. Prudentius, tegens Symmachus.*

*Voorts heet hier de offeraar flamen; van welke benaaminge, 3 D. 173 pag.*

6. Hond) *Van het offeren der honden is gefproken, 3 D. 160 pag. maar dit flachtoffer wierd verlijft te fijn rood, jong en noch fuzgende. Kolumella, in aangetoogen B. Festus, by Vollius, van den Afgodendienft. 2 B. 36 H.*

*Van het fchaap, fijnde het ander offerbeeft, fiet den Bladwyfer.*

7. Quiryns priefter) *Van welken, 3 D. 180 pag. en elders meers.*

slag-regen, of vorst, als van u, ontsaglijke Godheid, als de son de natte koornt-halmen broeit. Verschoon, bid ik, en hou de schurfd hand van 't veld-gewas, schent het niet, maar hou u vernoeget met 't vermogen om te kunnen schenden. Knagt geen tenger koornt, maar 't hard ijser, en verniet het, eer 't andere kan vernielen. Nut- ter sult gij swarden en schadelijk gewer verteeten: men hoeft nu geen gewer, de wereld is in rust en vrede. Laat nu 't boere-tuig, schuffel-ijser, spaa, en kromme kouter glimmen, de wapenen vertoofden, en niemant, die van leer mecut te trekken, bevindt dat de lemmer door 't lang leggen, in de schie vast sit. Maar schent gy Cetes

gaven niet, en maakt dat u altijd den akker-man, om dat gij hem niet besogt, dank-offer mag betalen. Dus gebeden hebbende, nam hij in de regter-hand een ruigen hand- doek, een kelk met wijn, en 't wicrook-vat. 'K lag dat hij wicrook, wijn, schape koy, en 't schandigingewand van een hond, op 't tatar wierp. 'K vragde waarom dit vreemt slag beeft hier geoffert wiert? en kreeg tot antwoord van de paap. Aan 'themel welvis een gestarnte, genaamt de hond-star; als die opkomt, gaapt 't aardrijk van droogte, en dort het veld-gewas er 't tijp is. Voor dit gestarnte wert defen hond geoffert, en moet sterven, alleen om dat hij de naam van hond draagt.

8. Swarden) *Let op dit aardig boeregebed by 't onverlichte Heidendom, en vergelijk het met hes andere, raakende Pales, 3 D. 253 pag. Ondertusschen spreken van de staalversteerde rubigo, of het roest, Silius, 4 B. Prudentius, in der Zielen-stryd, en verscheidene andere.*

9. Ruygen handdoek) *Mantile of mantele, somwijlen, (gelijk alle laakens en geweefde stoffen) of villosa, ruygh, of tonfa, glad en geschooren. Sie Martialis, 14 B. 138 D. doch meeren- deels worden mantile en mappa, den eenen voor den anderen genoomen; hoewel ik heest mappa sou neemen een servet of handdoek, en mantile voor een tafellaaken. Sie weder Martialis, 12 B. 29 D. Virgilius, 1 B. van den En, Plinius, H. N. 7 B. 2 H.*

10. Kelk) *Wanneer VALENTYN een plat schaalteje voor een hooge kelk aanset, soo sou by ook, met Focquenbrogs Eneas, swaane voor gansen komen aanneemen. Van de patera is gesproken, 2 D. 365 pag. gelijk mede van de wijn, en van den acerra, dikwijls is gewag gemaakt. Siet den Bladwyser.*

11. Hondstar) *Hier Icarus. Siet het aangeteekende, ontrent den oorsprong van dit gesternte, 1 D. 162 pag.*

## TWAALFSTE HOOFDSTUK.

't Offer aan Apollo en Vesta.

Als Auroor, van haren Tithon, broeder van Asaracus den Erigiaan-gescheide, drie-werf 't glants-rijk hoofd boven 's werelds kimmien sal hebben op-gesteken, [drie dagen hier na] komt Flora, [de Bloem-Godin] met ontalijke bloem-kransen van aelderhande verwen bepronkt, aan-streven, en mogen in de schou-burgen uigelatender klugten gespeelt werden. Flora's heest

strekt sig ook uit tot op den eersten Mai. Dan sal ik 't hervaten en ontvouden: nu noopt mij werk van meer gewigt. Vesta eigent defen dag, op welke de Godin, in neef Augustus huis, (op den berg Palatijn) volgens 't regumatig besluit des Raads, is over gebragt. Au d'eenen sijde van dit hof woont Febus, aan d'andere

1. Auroor) *In het beschrijven van de Dageraad word hier gewag gemaakt van Tithonus en Asaracus, genoegsaam bekend, in de bovengeselde Aanteekeningen. Sie den Bladwyser.*

2. Flora) *Van deese godheid is, 3 D. 27 pag. en sal beneden meerder gesproken worden.*

3. Schou-burgen) *In het Latijn spreektmen bysonderlijk van het tooneel. Sie Plinius van deese Floralia, 18 B. 29 H. en welke in het volgende B. verder sullen aangehaald worden.*

4. Vesta) *Van haar is gesproken, 1 D. 178 pag. endaar sal in het 6 B. van deesen ALMANAK roch verder vangesproken worden.*

*Doch beden wiert het overbrengen van het Vestaalse vuur in het Palatium gevierd; te weeten van Augustus, nu Opperhoogepriester, van de achtste naar de zhiende wijk van Rome vervoerd; volgens Dio-Kassius, 54 B.*

5. Febus) *Het keiserlijk boefgebouw, op den Palatijnssen heuvel, heest aan haar eenen boek de zempel*

derc Vesta, 't overig gedeelte bewoont Augustus, als | en eiken voor't portaal. In een huis woonen drie eeu. 7, 1  
 6 derde God, zelfs. Duur eeuwig Palatijnse hof-laurieren, | wige Goden.

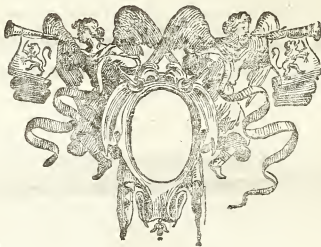
van Apollo; van welke, 1 D. 121 pag. en aan haar anderen boek, de kerk van Vesta: gelijk gy soo  
 in den platten grond, als in den opslag van het Palatium, kond sien by Onufrius, in de Verhand.  
 van den Renbaan.

6. Hof-laurieren } Siet het aangeteekende, 2 D. 29 pag.

7. Eiken }

8. Drie goden ) Geroemde Vesta en Apollo, nevens den kaiser Augustus, al by sijn leven vergoodet.  
 Sie van deese, 1 D. 206 pag.

Einde van het Vierde Boek.





*S. Thomassin fecit.*

POLYHYMNA, Sang-Godin.

*3. Deel, Pag. 261*



door geen swaarte neet gehouden, na 't hoog gewelf. Dog den aard-kloot (wigte niet lang voor den hemel, nog 't ander gefarnte voor de son: maar d'eer en waardigheid was onder deselve gelijk. Dikwyl vermat sig intantuit 't mindere Goden dom op den thron te sitten, Saturnus, die u rijks-stoel was. Dikwyl vlijde sig een vreenden haan onder 't Godendom aan de zijde van den Ocean, en moft Terhys de laste in rang siten. Tot dat d' Eer, en bevallijke Eerbiedigheid 't Goden-rot ordentlijk rangeerde. Uir dit paar sproot de Hoog agtbaarheid, [Majesteit] die, al waer is, peil set, en al groot was doencie eerst geboonen wiert. Dese Godin sette sig aansloftig in 't goud en purper gewaot op 's hemels hoogsten thronen. Nevens haar saten Schaamte en Vrees. 'T was klaarte sien dat al 't Godendom na haar de plooi sette. Terstont beving d'eerwaardigheid aller haten. D'eerwaardige begooten hoog gefchat te werden: en niemant ketende sig zelfs waardig genoeg. Op desen voet stont 's hemels staatlange jaten: tot dat vader Saturnus, door dwang van 't nood-lot, 's hemels thron moft ruimen. Als wanneer 't aard rijk woeste reusen, overgrootte gedrogen, uir-kerde, die sig stonden te verflouten om Jupiters hof [den hemel] te bestormen. 'T aard rijk sette haar ontallijke handen bij, in plaats van beenen, slangen, en sprak: bestom de grootse Hemel-Goden. Terwijl sij, met kragt berg op berg stapelende, den hemel meenden te beklaveren, en den grooten Jupiter veggender-hand op sijn agterste kamer te jagen, dreef Jupijn sijn bliksem en donder-kogels uit 's hemels slot op der reusen storm-kat, en plette 't gedrogt onder 't swaar pakweik. Sedert dat de Hoog-agtbaarheid der Goden door dit geweer wel beweert is, hielte stant, en sette een vasten voet. Sij sit nevens Jupiter, is sijn getrouste lijf-schut, en maakt sijn rijks-staf sonder geweld ontsaglijk. Daar na daalde oek op 't aard-rijk, Romulus, Numa, en daar na andere Heeren, ijder op haat tijd, hielden sijn waarde. Sij is 't die vaders en moederts onslag bewaart, die onder kinderen voorrang van hunne en ouder voor staat, die 's rijks en stadsbestijders, die de sege-pralende Veld-heeren bij 't volk ontsaglijk maakt. Hier mee sloot Polyhymnia haar rede, en wiert toegelemt van Clio en Thalia, die geestig op de kromme lijf weet te spelen. Doen hief vervolgens Urania op: de rest sweeg stil, soo dat er geen andere stem gehoorst wiert als dese. Een grijs hoofd wiert eertijds grootte eerbiedigheid, en 't rimpelig vel sijn eer op gedragen.

7. Saturnus) *Sier van deesen boogachtbaaren bemelling x den Bladwyser; gelijk mede van den Ocean, en sijn vrouwe Tethys.*

8 Eer) *Een ingebeeldde godheid, gelijk Hoop en alle de meeste Zeeldeugden, in een ydele waan bestaande; ondertusschen, op de keijzerlyke Geldmunten meerenteels afgebeeld in een mannelijke gestalte, met een staatrok, of oek wel alleenlijk een los omgeslagene Griekse mantel; dragende een overvloeds hooren, en leunende op een spiers. Siet, behalven meer andere, Oudaan, 67 Taf. 3. 4, 5 en 6 Penn.*

*Van den selfden aart en boedaanigheid sijn de volgende goden, Eerbiedigheid en Hoogachtbaarheid, Schaamte en Vrees; welke, als van weinig belangen, wy verby gaan, sonder van deselve veel te spreken: behalven dat ik hier alleenlijk aanmerk, dat de Vrees of Schrik (als dan in het Latijn FAVOR) te Rome een tempel kreeg van koning Tullus. Livius, 1 B. 27 H.*

9. Hemels hoogste thron) *In het Latijn olympus. Sie 1 D. 139 pag.*

10. Saturnus) *Van sijn verflooten en drijven uit het rijk is gesproken, 3 D. 155 pag.*

11. Slangen) *Siet het aangemerkte, wegens deese gedrochten, 2 D. 14 pag.*

12. Jupyn) *Sie de reusen van hem gebliksend, 2 D. 13 pag.*

13. Ontslaglijk) *Het Latijn omschryft deese ontsaglijkheid, met te gewaagen van de fasces. Sie 3 D. 70 pag. ebur curule of stoel van staat. Sie 3 D. 128 pag. en van de gekroonde paarden der Zeegeraulderen. Sie 1 D. 118 pag.*

*Ondertusschen diend de Leeser, ontrent de Fasces, (van welke elders meerder) onderrecht, dat sy waaren telgen en zakken van een olm of berkenboom. Pinius, H. N. 16 B. 18 H. waar mede een byl foodanig was bewonden, dat het scherpe alleenlijk, of boven of in het midden uitslak; sijnde sy met een leeren riem saamgebonden. Plutarchus, in de 8 der Roomse Vraag.*

*Sie deese, getrokken uit Marmersteenen of Gedenkminuten, afgebeeld by Paffenrode, Krygshand. 4 B. 4 H. Lipsius, in 't boek, van de kruiflinge, 2 B. 10 H. en Oudaan, 112 Taf. 7 Penn. vertoonende tusschen deselve een stoel van Staat.*

14. Klio) *Sie van deese, gelijk mede van Thalia, den Bladwyser, in Sanggodinnen.*

15. Urania) *Van welke Sangnims mede al gesproken is, 2 D. 135 pag. Doch sie deselve hier in een Plaat verstoont.*

16. Eerbiedigheid) *Niet alleenlijk by de Grieken, maar oek by die van Rome; terwijl deese bysonderlijk bestond in het opstaan voor deselve, waar ergens een grijs hoofd sich liet vinden. Cicero, in 't*





17 gen. De rustige jonge borsten namen d'oorlogs faken en  
 18 kriegs-kanssen waar, fier wakende om 't land en Goden  
 [Gods-dienst] te beschutten. D'ouden, swakker als de  
 jeugt, en onbequam om 't harnas aan te schieten, dienden  
 't vader-land dikwijl met raad. Doen raakte niemant op 't  
 19 kussen als grijsse koppelen wiert den Raad na d'oude man-  
 20 nen genoemd den Oud-raad. Den Oud-raad sieder en  
 rigte 't volk, en berispede de fekeren ouder, om dan eerst  
 na Magistraats-ampren te mogen staan. D'ouden gingen in  
 21 't midden van jongeren sonder belgen, en op de hooge  
 hand, als 'er maar een bij haar was. Wie fou doen in 't bij zijn  
 van een oud man iets schandelijks hebben durven spreken?  
 a1 De grijsse haren verstrekten voor tugt-meesters. Hier op  
 sag Romulus, en noemde zijn gekoorde Raden, Vaders: die

't opper-bestier van 't nieu Rome wiert op gedragen. Dit  
 doct mij gelooven, dat d'ouden de maand van *Mai* na ha-  
 ren ouder noemden, en den Oud-raad daar mee vereerden.  
 Ook mag Numitor wel gefegt hebben: verneemt, Romu-  
 lus, dese maand na den Oud-raad, en nctef Romulus dit  
 22 zijn groot-vader niet hebbe durven weigeren. Van gelijke  
 kreeg de volgende maand, na dat d'ouden dese voor eer-  
 fang was op gedragen, tet ecte der jongelingen [*juvenes*]  
 den naam *Junius*. Doen begoft Calliope, Princese der  
 23 Sang-Godinnen, met een veilkran op 't los hangend  
 24 hoofd hair, aldus op te heffen. d'Oceaan, die den geheelen  
 25 aard-kloot met zijn pekel armen omvaamt, troude wel eer  
 26 met Tethys, Titans dogter. Uit dit paar sproot Pleione, die  
 27 gelijck

van den Ouder. spreekende van iemand, komende te Athenen in den Schouburg. Juvenalis, 13 Berispd. *Siet ook* Levitic. 19 H. 32 vers. spreekende omtrent de Hebreën.

17. Jonge borsten) *Van het werk der jongen, en dat der bejaarde spreekt mede* Florus, 1 B. 1 H. verhaalende het ryksbestier van koning Romulus.

18. Op 't kussen) *Het Latijn spreekt van curia. Sie van de curia of gillekamers, 3 D. 187 pag.*

19. Sekere ouder) *Want voornaamelyk was het 42ste jaar het Burgemeesterlyke, by de Romeinen, beneden welken levens-ryd niemand ooit tot die hooge waardigheden is geraakt. Cicero, in de 5 Red. tegens Antonius, spreekende van Alexanders bedryven. Latin. Pakatus, in Theodof. H. en andere, by Lipsius, in het B. van de Roomse Magistr. 4 en 5 H.*

20. In 't midden) *Doorgaans gehouden voor de waardigste plaats; volgens Salustius, in Jugurth. spreekende van Hiempal, welkeweigerde aan Jugurtha de middelste plaats te geven; en Ovidius, 4 B. der Herfchepp. 122 pag. spreekende van de altaaren, voor Jupiter, Pallas, en Mercurius opgerecht. bebalven de keiserlyke Geldmunten by Oudaan, 54 Taf. 9 en 10 Penn. op welke Jupiter is gefeld tusschen Juno en Pallas. Siet mede, 2 D. 122 pag.*

*So was mede de hooge hand aan de rechter sijde, by die van Rome. Suetonius, in Tiber. 6 H. spreekende van de jonge Marcellus, en weder, 25 H. spreekende van Libo. Plutarchus, in Bruto. Val. Maximus, 5 B. 5 H. 3 Voorb. spreekende van de broederlyfde; enle laage aan de linker, of de buitensfe sijde; alwaar iemand gaande, by de Latinisten word gefegt latus tegere. Suetonius, in Klaud. 24 H. en Eutropius, 7 B. beide spreekende van eenen A. Plautius, by Lipsius, Elector. 2 B. 2 H.*

21. Tuchmeesters) *Wolke, twee in getalle, by de Romeinen, de quade zeeden intoomden, bevooiden, en bestraffen.*

*Voorfs was dis allereerst het werk der koningen, en, na hun uiddrijven, der burgermeesteren. Doch als dese met kriegsfaaken en veldtogten geweldig belemmerd waaren, soo is dese moeite in het jaar 210 bysondere menschen aanbevoelen. Livius, 4 B. 8 H. Asconius, over Ciceros Divinat. Plinius, in de Red. aan Trajaan, 45 H. by Lipsius, in het B. van de Roomf. Magistr. 18 H. Onaangefen naderhand ook keiseren dit eeramp bekleden; als Vespasiaan en Titus. Suetonius, in Vesp. 8 H. Plinius, Hist. Nat. 7 B. 49 H. Martialis, 6 B. en Domitiaan. 4 B. en Juvenalis, 2 Berispd. Sie sief het opschrift van hunne Gedenkenpenningen, by Oudaan, 7 Tab. 1 en 4 Penn.*

*Van de Censores of Tuchmeesters is ook hier boven gesproken, 3 D. 22 pag.*

22. Maand van May) *Van deefe naam is al gesproken, 148 pag.*

23. Numitor) *Sie van deesen Albaanschen vorst den Bladwyfer.*

24. Kalliope) *Van welken Sangninf, 2 D. 138 pag.*

25. Veilkran) *Der dichteren eerkroon. Siet het geschrevene, 1 D. 185 pag.*

26. Oceaan } *Van welke perfoonagien* } 2 D. 38 pag.

27. Tethys } } 2 D. 39 pag.

- 28 gelijk men zegt, met Atlas, den hemel-toffler, gepaart, de Pleiades baarde. Onder deefse feven gefufter, segtmen, fpende *Maja* in fchoonheid de kroon, fleep bij Jupiter, en baarde op de kruin van Cyllene, den Cypres berg, Mercurius, die met fijn gevelegelde voeren door de lugt fcheert.
- 29 Dese wert van d' Arcadiers, de land-ftreeken langs de rivier Ladon, t' grootgebergte Menalus, een gewest en volk dat geloof wert geweeft te fijn, eet de maan gekipt wiert, plegtig gedienc. Doen Evander, uit Arcadie verdreven, in't land van Latium gekomen, en fijne Land-Goden mee vervoert had, was op dit rak, daar nu Rome, 's werelds Hoofd-ftad, ftaat, niets, als bos, velden, eene hand vol vee, en hutjens dun gefaait te fien. Daar gekomen fijnde, fprak fijn moeder de Profeterffe, flaat u hier ter neder, want die wildernis fal nog een plaats van Opper-heefchappij werden. Den Arcadier heid luifert na moeders raad, en floeg

fig als vromding op een uitheemffe bodem ter neder. Daer na leerde hij dien landaard wel vele Gods-dienften, maar voornamentlijk die van de gehoornde Faunus, en Mercurius. De boksvoot Faunus wert geveert door gedorde danspriefters, als fij met vage reepen de krioelende ftraaten loopen laiveren. Maar Mercurius, de vinder van de kromme lier, en God der dieven, doopte defe maand na moeder *Maja's* naam. Dit was nog't voornaamfte ftaelje van u liefde niet want men meent datge na't getal van de Pleiades (t' feven-ftar) feven fnaaren op u lier fpende. Hier mede had Calliope ook uit, eu wirt van haare gefufter geprefen. Wat ftaat mij hier te doen? ijder van de ftrijdige gefufter bepleit dit ftuk even glimpig. 'K moet de Sang-Godinnen even veel dank wijten, en d' eene meet nog min prijfen als d' andere.

28. Atlas	}		}	1 D. 43 pag.
29. Maja	}	Van welke	}	1 D. 75 pag.

*Doch hier word mede gefproken van Pleione, de dochter van Oceanus en Tetys, vrouwe van den gemelden Atlas; na welken fijne feven dochters ontfingen de naam van Pleiades. Siet Hyginus, Helychius, enz. behalven noch Nat. Komes, 4 B. 7 H.*

- |               |   |           |   |               |
|---------------|---|-----------|---|---------------|
| 30. Cyllene   | } | Van welke | } | 2 D. 203 pag. |
| 31. Mercurius |   |           |   | 1 D. 75 pag.  |
| 32. Ladon     |   |           |   | 2 D. 34 pag.  |
| 33. Menalus   |   |           |   | 1 D. 124 pag. |
| 34. De Maan   |   |           |   | 2 D. 53 pag.  |
| 35. Evander   |   |           |   | 2 D. 390 pag. |
| 36. Moeder    |   |           |   | 3 D. 162 pag. |
37. Arkadier) *In het Latijn Nonacrius heros, wegens Nonakris; van welke, 1 D. 230 pag.*
38. Boksvoot Faunus) *Van welken wy meermaalen fpraaken. Sie defelve (by fy dan of Pan, of Faunus, of een Sater; hoewel veele aan de Faunen geene boeksvooten geven, volgens het aangeteekende, 1 D. 26 pag.) hier met een kleinere fpeelnoot afgebeeld.*
39. Vachtreepen) *Van de Lupercales, of naake-loopende Pans-paapen fpraaken wy, 3 D. 173 pag.*
40. Dieven) *Dat Merkuur der dieven opperhoofd word geheeten, toonden wy, 2 D. 61 pag.*
41. Seven fnaaren) *Wy hebben oock hier boven getuigeniffen by gebracht, van die verfekeren, dat by de lier of luis, defelve maakende van de korft eener fchildpaddle, beeft uitgevonden; 1 D. 110 pag.*
- Van de fnaaren fpraaken wy mede, 2 D. 129 pag.*
- Voorts heeten hier, als elders meer, de Sanggodinnen Picrides. Siet 1 D. 115 pag.*

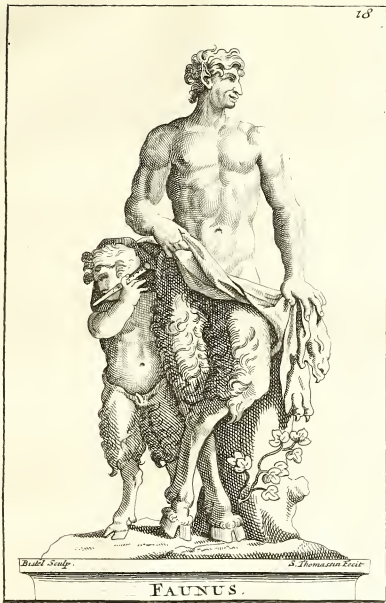
## T W E E D E H O O F D S T U K .

*Van's Alfaar. Oorfprong van het gefternte, 't Geitje. Inwijding der Huisgoden.*

**B**eginnen wij defe maand met Jupiter; 's nagts na den I. MAI kan ik't geftarnte fien, dat Jupiter, nog in de wig leggende, gediensig was. 'T regn' geftarnte van d'Oleense geit (Capella Olenia) komt dan op, dat aan't hemel-welf verheven wierd; to loon van de melk tot opqucken van Jupijn.

1. Oleense geit) *Van de ftad Olenos fpraaken wy, 1 D. 92 pag.*
2. Melk) *Wy verfoonen Jupiter, op fijn voefter, het Geitje, fittende, 1 D. 52 pag. doch van hese felve, als een Gefternte, is oock al gefchreven, 1 D. 92 pag. en 2 D. 88 pag.*

3. Amal.



*Bristol Sculp.*

*S. Thomasson Excit.*

**FAUNUS.**

*3. Deel. Pag. 207.*





3 De Ninf Amalthea, wel bekend en vermaat op 't Cretenfer  
4 gebergte Ida, verbergde, segtmen, Jupiter in haar bofchga-  
5 die. Deze had een fchoone geit, die twee jongen foog, en  
6 uittuunte on aer 't veer, op 't Diftes gebergte. Se had ver-  
heve en over den rug gekromde hoornen, een vier, soo  
blank en fchoon, als Jupiters minne-moeder fou mogen  
hebben. Deze minde God Jupiter, en gaf hem d'uit te  
fuijen, maar brak den eenen hoorn op een boom af, en was  
de helft van 't hoofd-cieraat quijt. Dele nam Amalthea op,  
eiede hem met verfke kruiden en bloempjens, vulde  
hem met oof, en brag hem, dus verfen, om Jupiter te  
fpijfen. Daar na, als hij 't hemel-befier kreeg, op 's  
vaders throno fat, en nieis grooter was als den onverwin-  
lijken Jupiter, verftaande hij zijn minnen, en maekte ha-  
ten hoorn vrugtbaar, [den hoorn van overvloed] die nu

nog den naam na de Ninf Amalthea draagt. Op den  
L. M. A. I. wiert 'er eertijds een slaar en kleine beedete, as  
ter cere van de befchuttende Huis-Goden [Haard-Goden] 7  
gemaakt. Kurins had die wel doen maken, maar den tijd 8  
hadfe allengs vernielt, en de fteen verknaght. D'oorfaak  
van dien toenaam der Huis-Goden was, om datfe door  
dwang van 't gefigt alles veilig houden. Ook fijnfe onfe  
voorvettes, onfe ftad, en wal-befchermers, fij blijven  
ons bij, en bieden ons de behulpfame hand. Maar fij  
hadden aan de voeten een hond ftaan, uit defelve fteen 9  
gehouden. Waarom ftar 'er een hond bij de Huis-Goden?  
(Haard-Goden.) Beide bewakenfe 't huis, beide fijnfe haat  
Heer getrou. Die Goden en de honden paffen gaarn  
op, op kruis-wegen: de Huis-Goden en de honden 10  
jagen de dieven ten huis uit: beide ftaanfe altijd op fchild- 11  
wagt.

3. Amalthea ) *Enige heeten het Geitje felf Amalthea; eenige willen wederom dat fy waar een bron-  
maagd. Sie Diodorus, 4 B. 5 H. en 5 B. 2 H. Strabo, 10 B. fprekende van Achelous.*

4. Ida } *Van welke* } 1 D. 135 pag.

5. Dikte } } 2 D. 52 pag.

6. Brak den eenen hoorn af ) *In het 2 D. 249 pag. vind gy van twee Overvloedshoornen aange-  
teekend; fjn de 't eene van Achelous, een gewaande ftier, en het andere van deefe Geit.*

*Ondertuffchen, gelijk ik boven 145 pag. de Gefterntens van de Dierriem, en te gelijk die van het  
Suiden en Noorden, by de Aaloude bekens, heb opgeteld; foo fal ik, ter gelegenheid van het Geitje,  
hier de Nieuwe Constellatien of Hemelsteekenen, nooit bekend en van de hedendaagfe Sterrekundige  
ontdekt en aangemerkt, op defelve wijfe ter neder ftellen.*

1. 't Kruis,

7. Snider Drieboek,

12. Vliegende vis;

2. d'Indiaan,

8. de Paauw,

13. Chameleon.

3. Kraanvogel,

9. Pica Indica, Toukan,

14. Parady's vogel.

4. Vogel Fenix;

10. Waterflang, Hydrus,

15. 't Kleine wolkje.

5. Duif,

11. Vis Dorade of Xiphias,

16. 't Grootte wolkje.

6. Indiaanfse Vlieg,

*By welke noch moeten gevoegd worden de Melkwegh, en de Sterren, nieuwelings ontdekt door Tycho  
Brahe, Hevelius en meer andere; alle te faamen (gelijk fy my door den foo in Natuur- en Wiskunde  
als Aaloudheden en Gefchiedeniffen ervaaren Letterheld, de H. A. MELD. BLOCK fijn opgegeven)  
op de nieuwse Globen, noch onlangs in 't licht gekoomen, zyn uitgedrukt.*

7. Huisgoden ) *Van de Laves is gefproken, 1 D. 277 pag. en byzonderlijk 3 D. 190 pag.*

*Doch fy heeten hier Praefites, qui praefunt, iets voorftaan en befchutten; gelijk Jupiter Praefites: aan-  
geffen praefites ook niet anders is als praefes, antiftes, enz. by Festus, Plutarchus, en alle de Woorde-  
boekfchryveren.*

8. Kurius ) *Sie van deefen dapperen krijgsheld en fuinigen ftaatfman, de Roomfse Gefchichtfchryve-  
ren, en onder deefe byzonderlijk Val. Maximus, en Cicero.*

9. Hond ) *Van deefen hond word byzonderlijk gewag gemaakt, by Plutarchus, in de 51 der Roomfse  
Vraag. fie van defelve, met hondveflen gegord, 3 D. 191 pag.*

10. Kruiswegen ) *In het Latijn compita. Sie van deefe, 3 D. 152 pag.*

*Voorts heeten hier de honden turba Diania; om dat de jagt fonder bonden felden kan worden uitge-  
voerd. Siet een geheele lijft van honden, 2 D. 76 pag. en van der felfer byfonderen aart, 2 D.  
28 pag.*

11. Schildwacht ) *Van de wakkerheid der honden ontrent het bewaaren der huysen, is gefproken;  
2 D. 219 pag. maar hier word gefegt van op fchildwacht te ftaan. En waarlijk, omnen Dantijk bewaa-  
ken en bewaaren fy des nachts, op een afgefloote plaats, de volgepropte koorenfchuuren. Ja, in feekere  
zeehavnen van Frankrijk gaat een geheele bende de nachtwacht honden, welke, op befterder tijd, met*

- wagt. 'K fogt om na een paar beeltes van de tweeling-Huis-Goden, die door ouderdom verrot waren; maar bevond dat de stad daar van Kriede, en dat nevens de tweeling-Haard-Goden, God Augustus beeltje, die dese vervalte Goden weer opregte, gemaakt had, en dat'er, in de wijken en kruis-wegen, drie Goden te gelijk gedient wierden. Waar wil dit heen? in de maand Augustus sal ik dit feest te regt mogen galmen, en nu de vier-dag van de goede Godin (Dea bona) op halen. Daar is een rots, van de natuur op geworpen, na haar stof genaamt de Steen-rots, sijnde een groot stuk van den berg Aventijn. Hier op stont Remus 15 vrugdoos, doen 't doosjen gieren Romulus op den Palatijn de voor-keur gaf. Op de kruin van die rots, die flauw rijft, 16 bouden de voor-vaders een tempel, daar geen man-mens mogt in komen (die geen man-mens begapen mogt.) 17 Dese tempel wijdde in Claudia, een spruit uit d'oude stam van Clausus, die nooit man bekennt had. 'T 18 vervalte gebou vernieuwde Livia, om haar mans (Augustus) werken na te apen, gelijkde in allen deelen sijn spoor volgde.

het luijn van een klokje, worden afgeloft. En daarom schijnt dit hier waarschijnlijk, aangefien men weet, dat, in voorledene tyden, eenige volkeren, afgerechte bonden voor het spits van hunne heirlegers stelden. Siet Polyënus, Krygslift. 7 B. 2 H. sprekende van de Kaspiërs, en Plutarchus, in het B. van 't Vern. der Dier. 35 cap. by Lipsius, 1 Hondert. 44 Br. aan sijn Nederlandf. Lettervrienden.

12. Augustus beeldje) In het Latijn genius ducis. De Genius, teel- of geboorte geest der keiseren siet men soo op de Gedenkenningen van Nero, enz. als van Konstantius, Diokletians en Konstantius, by Oudaan, 45 Taf. 4 Penn. behalven den Archotaaner, enz.

Voorts heeft Augustus, tweemaal 's jaars, op de compitalia de Laves met bloemen doen vercierien. Suetonius, in Aug. 31 H. volgens de plechtigheid, aangeteekend by Plinius, H. Nat. 21 B. 3 H. en Plautus, in de Warenar met de Pot, 2 Bedr. 8 Ton.

13. Goede godin) Van de godinne Bona spraken wy, 1 D. 255 en 286 pag.

Sy heet, gelijk aldaar is aangeekend, in de Boeken der Hoogepriesteren, Bona, Fauna, Fatua, en Ops; volgens de reden, te vinden by de gemelde Schryverien.

Haaren tempel was ingewijd door de nonne Klaudia, en haare bouwvalligheden weder vernieuwd door de keiserinne Livia; volgens Ovidius, in dit H.

14. Steenrots) Saxum in het Latijn. Soo heet deese Bona dea Subfaxana, by Viktor, in de Twaalfde Verdeel. van sijn Rome. Sie ook Donatus, Oud Rom. 3 B. 13 H.

15. stond Remus) Van Remus, en sijn ongelukkige wicchelaarye, spraken wy boven, 3 D. pag.

16. Geen manmens) Siet het aangeteekende, 1 D. 255 pag.

17. Klausus) Van welken stambeer, 3 D. 237 pag. gelijk van de nonne Klaudia, 3 D. 83 en 237 pag.

18. Livia) Van welke keiserinne meermaalen. Sie den Bladwyfer.

## DERDE HOOFDSTUK.

### Oorsprong van de Hyades of de regen-sterren.

1. Morgens daar aan [H. M. A. I.] als Hyperions dogter | een koeltje uit 't noord-weste over de koorn-siren soefen, 2  
 2. (Auroor) op haar daagtrads getpan de bloos-vlammege | en 't vaartuig van Calabrie (Caprea) met witte seilen 3  
 3. fakkels, na 't verdooven van 't gestarnte, op steekt. Sal | komen af-sakken. Maar tegen den avond, sal al 't gros  
 van

1. Hyperions) Van Hyperion of de zon is al gesproken, 2 D. 100 pag. en van de Dageraad meer-maalen. Siet den Bladwyfer.

2. Koeltje uit 't noordweste) In het Latijn argestes; een westelijke wind; volgens Plinius, 2 B. 47 B. en Vitruvius, 1 B. 6 H. behalven Strabo, Aristoteles, enz.

3. Calabrie) Andere leesen hier Caprea, en geensins Calabraz. Van Calabrie (ik hou het met die leefinge) spraken wy, 2 D. 392 pag. gelijk van het eiland Kapria, 2 D. 431 pag.

4. Regen-

4 van 't regen-gestarte konnen gezien werden. Dan glin-  
 5 sterft de Stiers-kop met zijn seven staren, die den Griekse  
 6 Zee-man, om datse regen verwekken, t regen-gestarte  
 7 noemt. Sommige meenen dat dit Bacchus minnen:  
 8 andere, dat het Tethys en Oceans nigten waren. Eer  
 9 Atlas 't hemel-pak op de schouderen had staan, gewan  
 hij Hyas: een soon, seer schoon van leest, die hem Æthra,  
 Oceans dogter, haarde, nevens d'Hyades: maar Hyas  
 was d'eerst-geboore. Doen hem de mond pas bekreos,  
 9 sat hij 't schrikagtig hart agter her, en vong bloode hasen.  
 Maar met 't tijd manne-kragt gekregen hebbende, doest

bij op 't ever-swijn en ruige leeuwen met de swijn-spriet  
 afgaan. Terwijl hij na een leeuwe leger soekt, en de  
 jongen meent uit 't nest te ligen, wierth hij zelfs, tot  
 prooi van een Libysse leeuw, verscheurt. Moeder Æthra, 10  
 zijn bedrukte susters, en vader Atlas, die den hemel bol  
 op de schoften stont te torsten, beschreiden Hyas bitter-  
 11 lijk. Nog overtroffen de gesusters vader en moeder in  
 rou-klagt en liefde teekenen tegens Hyas: die liefde pligt  
 verhieft haar ten hemel, daar sij, na broedet Hyas, den naam  
 van Hyades kregen.

4. Regengestarte) *Van de Hyades, of de Sucula: is ook al gesproken, 1 D. 91 pag.*

5. Stierskop) *Van den Stier is gesproken, 2 D. 70 pag.*

6. Minnen) *Sie van deese susteren Hyginus, 192 Vertell. en Apollodorus, 2 B. beide van haar sprekende als voedsteren van Bacchus. Andere daar en tegen noemen sijn minne Hippa. Oppianus, in het B. van de Jagt, of Dirce, dochter van Achelous. Euripides, in Bacch. Treursp. of Koronis en Klyta. Pausanias, in Achaic. of Makris, dochter van Aristeus. Apollonius, 4 B. der Vliest. of de Varen, de Vlietmaagden, enz. Sie voornaamlyk de Griekse Kanteekenaaren.*

7. Tethys } *Van welke* } 2 D. 39 pag.

8. Atlas } } 1 D. 43 pag.

9. Schrikachtig) *Het Latijn spreekt van een wijze van jaagen met den formido; van welk werksuig. is gesproken, 2 D. 82 pag.*

10. Lybysse leeuw) *Van de Afrikaansse leeuwen is gesproken, 1 D. 229 pag.*

11. Gesusters) *Welkers naamen sijn, by Nat. Komes, 4 B. 7 H. en Hyginus, in de 129 Vertell. Fesila, Ambrosia, Koronis, Eudora, en Polyxo: staande tusschen de boornen van den stier: te weeten, gemelle vijf van twaalven, gebooren, soo verhaald is, uit Atlas en Plejone. Want de seven overige worden na de scheepvaart, of na haar moeder, geheeten Plejades; wiens naamen sijn gegeven; 3 D. 89 pag.*

## VIERDE HOOFDSTUK.

*Het feest en de Schouspeelen van Flora.*

Kom nu, Flora, (Bloem-Godin) wiens feest met darterl korswyl gevierd moet werden, verleen u gunst en segen: 'k had u vier-dag in de voorgaande maand tot dese opgeschort. U feest begint in April en slapt over

in Mai: in 't leste van gene, in 't eerste van dese maand. Dewyl dan 't eiende en 't begin van dese maanden u is opgedragen, kan dese of gene 't uwer eere gevierd en gelooft werden. De ren-speelen en klugten, in de schour-  
 2: burgen

1. Flora) *Van Flora en het darterl korswyl op haar hoogtijd, is gesproken, 3 D. 27 pag.*

*Voorts: was deese een hoertje by de Romeinen, van hen alleenlyk in het getal der goden geset, om dat sy van alle haare goederen, met een blank lijf gewonnen, den Romein had erfgenaam gemaakt, en daar en boven enige inkomsten aangefeld, waar mede, op haar geboortelag, de speelen wierden uitgevoerd. Varro, van de Lat. Taal. 6 B. en Laktantius, 1 B. 10 H. behalven Arnobius, Minuc. Felix, enz.*

2. Renspeelen) *Van de Renbaan is gesproken, 1 D. 171 pag. gelijk van den Schouburgb, 1 D. 142 pag. en van den palmtak der prijstrekters, 1 D. 173 pag.*

*Onder tusschen moet gy weeten dat Flora haar eigene Renbaan had; te weeten in de 6 wijk van Rome. tusschen den Quirinaalschen heuvel en den Pincius; waar ontrent heden is het bos der Barberijnen; volgens Donatus, Oud Rom. 3 B. 15 H.*

burgen met hand-geklap toe-gejuigt, stappen tot op desen dag, en met die spelen ook dit digt. Onderrigt mij zelfs, Flora, wiege ligt. 't gevoelen der menschen valt te leugenagtig. U eige naam-oorspronk sult gij best kunnen ontvrouwen. Hier op antwoordde mij de Godin met een roos geurigen adem. <sup>2</sup>K hier nu Flora, maar voor desen Chloris. De letteren van mijn Griekse naam sijn verwisselt, en 't woort door Latijnse uitspraak veranderd. Ik, Chloris, was een Nimfvan 't weelig veld, daar op wel ecr de gelukkige [rijke] mannen, gelijk gij leeft, al hare middelen hadden. Hoe schoon ik was, voegt mij niet te verhalen, want eige les sijnk; immers 'k behoorde hier door een God om met mij te paren. <sup>3</sup>T was lente als ik ging spanfleen, en Zephyrus [de Westcr-Wind God] mij in 't oog kreeg, ik weg giug, hij na volgde, ik door schoot, en hij mij onderhaalde. Boreas, sijn Broeder, die Orythis, Erichtheus dogter, had durven ontfeaken, gaf hem ook al 't schaak-geweld over. Dan hij maakten 't verkrigten weder goet, noemde mij sijn egt-genoot, en 'k beklag mij dit huwlijk in geenen deele. Hij schonk mij een gedurige lente, altijd 't helderste wedet van 't gantse jaar. Gedurig groent en bloeit 't geboomte, 't veld is slijd grasig. <sup>4</sup>K heb op 't land, dat ik tot bruidfchat kreeg, een vrugtbaren lof, die 't foel wintje koestert, en 't helder bron-water besproeit. Dese bepronkte mijn egt-genoot met 't puik van fchoone bloe-

men, en seide: 'k fchenk u dees' eer, om Bloem-Godin te sijn. Dikwjl meende ik de verscheide bloemverwen op te tellen: maar 't was onmooglijk, want 'k vondse bovental. Als de fon den dau eest van de bladen gelijk, en de bonte bloemen door sijn adem lau geworden sijn: komen d'Uren in haar gebleemt gewast mijne gaven in haar ligte korfplukken Kort daar aan komen de Graten, vlegende kroontjes en bloemkransen, om de Goden op 't hoofd te fetten. Ik ben d'eerste die 't aardrijk, wijd en sijn, wiens groente voor heene gea verschiet van vers had, door vremt bloem-faad heb gebordurt. <sup>5</sup>K heb adreerft 't bloed van Hyacint in een bloem veranderd, en sijn weeklagt in 't platgeprent. Door mij kreeg gij ook een naam-gedenk-teeken in d'opgefchikte hooven, Narcissus, ongelukkig jongeling, om dat gien u spiegel-beeld geen twee perfoonen waart. Wat wil ik Crocus, Acis, of Adonis op halen, uit welker bloed ik 't harder gedagtnis een bloem laat op fchieten? Sels is God Mars, of gij 't niet en wist, door mijn bloem-konst gebooren. <sup>6</sup>K bid en wens hartelijk dat dit Jupiter nu nog ooit mag te wete come. 'T fpecte de heilige Juno geweldig dat Jupiter, tothet barm van Minerva, die fonder moeder uit sijn hoofd geboren wiert, de diagt en 't kramen van sijn egt-genoot niet gebrek had. Dus giug sijn om vader Ocean de part van haar man te klagen, en bleef vermoet van de reis voor mijn hof-poort ftaan. <sup>7</sup>

Soo

3. Chloris) *Dat is in onse taal, de groene: soo komt dan, gelijk sy willen, van χλωρις, Flora; gelijk van χλωρις, flos, een bloem. Sie deese bloemgodin alhier in print.*

4. Zephyrus) *Van deese windgod fpraaken wy, 2 D. 281 pag. gelijk van sijn broeder Boreas, 1 D. 237 pag.*

5. Orythia) *Sie deese maagdenoef afgebeeld, 2 D. 182 pag.*

6. Uren) *Van welke godinnetjes, 2 D. 39 pag. Voorts draagen sy kroontjes, volgens Alceus, in sijn Broek, en bloemkransen; volgens Pindarus, Olymp. 13 lierd.*

7. Graten) *De Bevalligheden, by den Griek gebooren Chloris; van welke reeds is gefproken, 2 D. 178 pag.*

8. Hyacint) *Sie hem in een bloem veranderen, 2 D. 281 pag. Ondertuffchen leet deese hier Therapnax, wegens de stad Therapie; van welke, 1 D. 78 pag.*

9. Narcissus) *Ook afgebeeld, 2 D. 84 pag.*

10. Krokus) *Van welken bloem, 2 D. 106 pag.*

11. Acis) *Hier leesen de Lettergiffers Atys, Attis, Aftis en Artis. Was'er af zy, Acis veranderde in een rievierfje; volgens het verbaalde, 2 D. 3:6 pag. maar het bloed van eenen Atty's veranderde in vioolen; volgens Arnobius, in sijn 5 B.*

12. Adonis) *Cinyraas dochters kind; van wiens verscheppinge, 2 D. 292 pag.*

*Terwijl my hier de verscheidenheid van deese bloemen ophoud, soo ben ik gedwongen my te erinneren de jaaren 1634, 1635, en 1636 en 1637; waar in de overselsaame Tulphandel den Hollandfchen Koopman verbijsterde, en voor eenen Tulp honderd rijksdaalers neer dee leggen. Doch deese dwaasheid is in het algemeen noch de Hartlemyten bygebleven; onder welke nauwlijks een burger is van samelijc goederen, die niet, te gelijk een bloemif fjinde, sijn tulpen, hyacintben en angelieren, op een hooge prijs durft sellen.*

13. God Mars) *Uit een bloem voorgesprooten; gelijk gefegt is, 2 D. 78 pag.*

14. Baaren van Minerva) *Van Minervaas feldsaame geboorte fpraaken wy, 3 D. 49 pag.*

15. Ocean) *Sie van deesen grysaard den Bladwyfer.*



*J. Raon Sculp.*

*S. Thomassin Fecit.*

FLORA, Bloem-Godin.





Soo haast ik de Godin sig, seid' ik: wat d'reuf u her-  
 waarts, Saturnus telg? Zij noemde de plaats daar't op ge-  
 maant was, d'oorlaak van haar reis. 'K vertrooffte  
 haar met een vriendlijke tong: maar zy antwoordde: mijn  
 hart-veer is met geen praat te genesen. Kost Jupiter, sonder  
 hulp van vrou, vader werden, en alleen den naam van  
 vader en moeder knijgen: waarom kan ik dan ook niet  
 hoopen, sonder manst' doeden, moeder te werden, en,  
 behoudens kuisheid, onbeslape, vrugt baren? 'K sal tot  
 dien einde een proefnemen, van alle vrugt middelen die de  
 wonder wereld queekt, alles nit knijfen wat 'er in de zee en 't  
 onderaards gewest is. Terwijl de Godin nog sprak, en mijn  
 gelaat te kennen gaf dat ik iets scheen te willen en niet  
 te willen aanraden, vervolgde sij hier op, en sprak: 't  
 schijnt, Nimi, aan gelaat, dat gij 't een of 't ander foud  
 konnen uit-regten. Drie werf stond ik op't'hippen om  
 haar 't baar-middel te belouven, drie-werf had ik klem  
 in de mond, om dat ik voor de grimmigheid van de  
 groote Jupiter verwaat was. Ei lieve, seize, dient mij  
 met u middel: 't sal nooit uit komen wie mijden raad  
 gaf, en sweer 't selve bij de jammer-voel. Doen sprak  
 ik: 't geen gij verfoekt, sal u een blom, die mij uit  
 17 't land ontrent Olene istoe gefonden, d'eenigste die ik  
 in mijn hof heb, verschaffen. Diefte mij vereerde, sei:  
 raakt'er sels een onvrugbare vaars mede aan, sij sal met  
 't kalfwerden: ik beproefden 't, en de vaas kalfde van  
 flonden aan. Doen knipte ik aanstonts de hangende blom

met den duim van de steel, en met de rechte tegens Juncos  
 voor-schoot, en sij wierc van die tijd af bevrugt. Een 18  
 wijl daarna, grof-swangert sijnde, trok sij na Thacie, en't 19  
 gewest aan de linker sijde van de Propontis, daar kreeg  
 sij 't na haar wens, en baarde Mars. De Krijgs God, nog  
 indagtig dat hij door mijn konst ter wereld kwam, sprak:  
 geuiter gij ook onder andere Godlijke eer in Romulus 21  
 stad. Misschien last gij u voor staan, dat ik fleets een  
 Godin van krans-bloempjen van. Neen: mijn Godheid  
 strekt sig ook over 't bou-land. Als 't koon wel bloeit,  
 sal de schuur koorn-rijk werden. Als de wijn-stok wel  
 bloeit, sal 't een goet wijn-jaar sijn. Bloeit d'olijf-boom  
 wel, soo kont gij dat jaar vet olijen: van gelijke hingt  
 't gewas van 't ooft aan weelge bloesem. Als den bloef-  
 sem eens gebluft is, is 't gedaan met de wikklen, boom- 22  
 en d'Egiptrise linsen. Ook bloeit de wijn in de 23  
 groote vaten, van opse, met veel arbeid gepreft, geste-  
 ken is, en vertoont druif-trossen wafem boven in 't vat.  
 Den honig is mijn gave: ik lok de honig-bijen op mijn  
 violen, cithifus-blaas, en grijsse thijm-bloem. Wij foe-  
 ken ook de bloempjes, als in groene jeug't hat weelge  
 wert, cu 't lighaam sels vol levens verdartelt. Terwijl  
 Flora deestaal voerde, keek ikse aandagtig met verwon-  
 dring aan, en kreeg verlorf om vorder te vrasen 't geen  
 ik noch niet en wist. Segt mij dan, Godin, welken den  
 oorspronk van u Flora 's spleen is. 'K had de woorden 24  
 nauulijks uit de mond, of kreeg dit antwoord: voor deef

WAS

16. Jammerpoel) Van deesen eed spraken wy dikmaals; als 1 D. 220 pag.

17. Olene) Van welk stedeke, 1 D. 92 pag.

18. Voorfchoot) Sie hier guiterij verschuilen onder het aanraaken van deese blom. Even eens gaat  
 het met de moly, een aardgewasje, gefchouken aan Ulfisses, om hier mede de touveresse Circe te paaijen.  
 Sie 't aangeseekende, 2 D. 383 pag.

19. Thracie) Van welk landschap, 2 D. 362 pag.

20. Propontis) Is een zee tusfchen twee enctens, de Bosphorus Thracius, en den Hellefpont; van  
 welke ook is gesproken, 3 D. 135 pag. Sie van deese gewongen (behalven Strabo, Silius, en Klaudia-  
 nus) Propertius, 3 B. 22 D. heeden by ons soo weergaalos uitgepluift, en opgehelderd door den Fenix  
 der Latynfche Dichteren, JANUS BROUKHUISIUS.

21. Romulus stad) Rome; alwaar sy een tempel hadde, gelijk gefegt is, en een renbaan. Van deese  
 fpreekt Martialis, 5 B. 23 D. en weder, 6 B. 27 D. by de reeds gemelde Donatus, Oud Rom, 3 B. 15 H.

22. d'Egiptrise) Sie Latijn fpreekt van den Nilus. Hier die riviere befehreven, 1 D. 73 pag.

23. Vaten) By de aaloute wijfmen van geene fluiten, pijpen, okshoofden of andere wijnvaten, van  
 honstefwaven t'naam geklonken; maar alleenlyk van leere faken en groote potten, en gefegt cadi of ampho-  
 re; is wel toegemaakt en met opfchriften, de waarde van de wijn betuygende, vercierd.

Van de faken fpreken Apulejus, 3 B. der Herfchepp. Mathæus, Euang. 9 H. 17 vers. Markus,  
 11 H. 22 vers. behalven Homerus, Martian. Kapella, Artemidorus, enz. Van de potten Horatius,  
 13 B. 14 Lierd. 4 B. 11 Lierd, weder 3 B. 16 en 28 Lierd. en van de titelen en opfchriften, Plau-  
 tus, in de Karthaginenfer, 4 Bedr. 1 Ton.

24. Floraas spleen) Ingefeld en befofigd door de ædiles plebis, of boumeesteren, de Malleoli, nit  
 de gelboeten van de welgegoelde, die de faallanden, het Roomfse volk toebehoorende, hadden fich ge-  
 eigend, en aangetrokken. Paterkulius, 1 D. 14 H. Tacitus, Jaarb. 2 B. 49 H. en Plinius, H. N.  
 18 B. 29 H. fchryvende de faaken van het jaar 513. Waaren ook geen jaarlijke fchoufpeelen tot aan  
 het jaar 580; als wanneer, wegens een magere en ongefonde lente, de Raad deese fpeelen jaarlijks maak-  
 te. Varro, 4 B. van de Lat. Taal.

WAS

was nog geld rijklijkheid [ prigt tuig ] in waarde, [ op de baan ] den rijkdom bestond in vee en rijd-laud besitting, 25  
 waar van 't woord Lands-Heer en Geld-de naam nu noch draagt. 't Begift de modete werden, 't gemeen-lands goed aante tasten [ op gemeene grond particulier vee te weiden ] en dat bleef lang geoorloft, fonder dat'er straf of boete op volgde. 't Volk koft haar gemeene weide nietwyl houden, en 't was een lompe kinkel, die op sijn eige veld weidde. Dit toomloos misbruik wiert geklaagt aan 's volks 26  
 gemeenlands opfenders; [ schouten ]; maar de mannen doriten geen orore stellen. Tot dat 't volk seifs haar faak 27  
 verdedigde, de misdadigen in boete belagden, en, die 't misbruik voor quamen, met lof gekroont weiden. Dese boete wiert ten deele voor mij gegaat, en bij de verwinnens [breuk-vorderaars ] mij ter eeren doen aldereerst met 28  
 groote toe-genegentheid spelen ingeselt. Sij huirden een gedeelte van den berg Capitolijn: dat doeden een steile en hakkelige rots was, nu geseft, wel begangbaar, en genoemd de gemeenlands heuvel: [ *clivus publicus* ] ik 29  
 meende dat haare spelen van dietijd af jaarlijks wierden hervat; maar hij antwoorde, neen; en vervolgde haar verhaal. Wij Goden sijn ook eer gierig: wij verheugen ons 30  
 in vierdagen en auzaar pligt, nooit meer in glorie, als wannet ons schuldige eer wiert op-gedragen. Dikwyl vertoornde iemand de Goden met sondigen, en

bewoog deselve weder tot vergifnis door soen-offer. 'K heb dikwyl gesien, dat Jupiter, schrap staande om sijn bliksem uit te schieten, door reuk-offer vermurwt, 't ge-weer 't huishielt. Maar als wij vergeten werden, straffen wij 't sloffe volk swaar, en vergrimmen bovematen. 31  
 Let eens hoe Meleager voor: hij verteede door een vuur, dat hij ver van dan was. De rede was, om dat hij Diana had vergeten te offeren. Slaar 't ook eens op Tantalus kroos, [ Agamemnon ] deselve Godin hielt sijn vloot op. 'S is 32  
 een maagt, en wreekte nogtans 't versloffen van haer offerhande tot tweemaal toe. Hoe moet gij gewent hebben, ongelukkige Hippolytus, dat gij aan Venus auzaar-pligt bewesen had, doen u de doller roffen in sienteren rukten. Hoe suir 't volk het versloffen van sijn offerhande en vuur-dagen nu en dan op brak, sou te lang vallen om op te halen. Sels de Roomfche Raa heeft mij vergeten. Wat koft ik doen, om mijn spijt en ongenoege bekent te maken? wat straf koft ik in 't werk stellen, om mijn aangedane schand te wreken? 'K nam van droefheid mijn pligt niet waar, ik koesterde geene landerijen meer: de hoven leiden woest, de lelijen af-gevallen, de violen schielijk verdort, en de dradige siftraan-bloem verleet. Dikwyl sei Zefyrus: hat u huwlijksgoet niet willens ver-looren gan; maar 'k agte die bruidchat weinig! bloei-den d' olij, een storm beplunderde dese. Bloeide 't veld-gewas, 34  
 den

*Wat het hoertje Flora betreft, dat is een verdichtsel, by Laktantius: nademaal de godinne Flora al by de alleroudste Romeinen, ja by de Sabijnen, was gediend en aanbeden. Varro, in gemeld 4 B. van de Lat. T. tot geryngen aanhaalende den ouden heldendichter, Ennius.*

25. Landsheer) *Dat der aalouden rijkdom, of in veelvondig vee, of in wijdnisgestrekte kooren-landen, bestond, is aangewezen, 1 D. 4 pag. en 2 D. 428 pag.*

Hier af heet by den Latinisf een welgegoede, niet alleen Iocuples, plaatsrijk, landrijk; maar het geld draagd de naam van pecunia, om dat 't deselve pecus, allerhande vee, was afgebeeld. Plinius, 33 B. 3 H. Kolumella, in de Voorred. van sijn 6 B. behalven Servius, enz. Sie Feithius 4. B. 1 H.

26. Gemeenlands opfenders) *Welke op veelerhanden 't opsicht hadden; als, op de soneelspeelen. Sie 3 D. 27 pag. de stads timmeragen, de leestogt, de maaten en gewichten, enz. Juvenalis, 10 Berisfd. Perius, 1 Berisfd. by meergenoemde Lipsius, in het B. van de Hooge Overheden, 12 H.*

27. In boete beslegen) *Wegens een Willekeur, geheeten lex Thoria; afgekondigd door de Gemeentsman Sp. Thorius; volgens Cicero, in Bruto. Sie van deesewet noch eenige brokken, by Sigonius, in het 2 B. van het Oude Rom. van Ital. 2 H.*

28. Gedeelte) *Van Floryas schouburg, op den Capitolijnschen heuvel, spraken wy boven, 3 D. 267 pag.*

29. Jaarlyks) *Niet in haaren eersten aanvang, en ontrent haare instellinge, gelijk wy ronden, 3 D. 270 pag. Sie van deese speelen Val. Maximus, 2 B. 10 en 8 H. Augustinus, van de S. G. behalven Varro, Plinius, en Laktantius; boven aangetoogen.*

30. Eergerig) *Soe segt ook Janus, sprekende van de suinigheid der aalouden, en de prachte en uivoerigheid der hedendaags, 3 D. 154 pag.*

31. Vergrimmen) *Van der goden vruakgerigheid is gesproken, 2 D. 3 pag.*

32. Meleager) *In het Latijn Thestias. Sie Dianaas tempelplichts versuimd van koning Eneus, ende straffen daar op gevolgd, 2 D. 288 pag.*

33. Agamemnon) *Die Diana vergramde, met een gewijd beest te jaagen en om te brengen. Sie 2 D. 326 pag. Voorts heet hem hier de Dichter Tantalides, wegens Atreus en Pelops, sijn vader en grootvader. Sie 1 D. 288 pag.*

34. Hippolytus) *Die Venus en de liefde versmaadde; volgens het verhaal, 1 D. 14 pag. en 2 D. 424 pag. Van Dione, dat is Venus, spraken wy, 1 D. 135 pag.*

den hage knikten. Stont de wijn-stok schoon gebloeit, den hemel trok uit 't fluideu een swaaren regen-pij aan, en stotte looren en bloestem schielijg bij de stok ter neder. Dit quam niet bij door mijn geminnigheid; want ik val foo sel en waakgierig van aart niet; maar ik deed ook geen weert om 't selve te verhoeden. Doch vergaderde de Raad, en beloofde onse Godheid jaarlijkse vier dagen, foo 't een goet bloeit-jaariert. Op die belofte knikte ik 't haar toe. De Burger-meesters Posthumus en Lenas betaalden die belofte met 't aantigen van spelen. [Flora's spelen] 'K meende te vragen, waarom in dese spelen meer darteheid en spoorloofer kotswijl in swang ging, als in andere; maar ik wiert indagtig dat deele Godin blijgeellig was, en met gaven bepronkt wiert die tot vrcugde voegen: dan pronkt men met genaaide bloem-kranfen op 't hoofd: dan werden de pragtige tafels met roofen gants over strooit. De dronke gasten danften met linde-loof op 't hoofd, en maken, door de wijn onthokkeband, valse passien. De vrijer singt, dronken, met een bloem-kraans op 't gesafde hoofd, voor de gegende deur van sijn schoonliefje. Nooit moede sig een gekrannt hoofd met ernstig werk, nooit dronk ienant

water die bekrant was. Doen Achelous nog met Bacchus vogt niet vermengt was. [doen 't water nog met geen wijn gelineden wiert] had 'thoofd-kranfen gants geen bevalijckheid. Bacchus is een lief-hebber van bloemen: dat de Wijn-God een kraans-foet was. blijkt uit Ariadnes starckroon. Deeze Godin past lugte snakerij en klugten. Sij moet, geloof mij, sij moet onder de itaige Godinnen niet gerekent werden. De rede, waarom 't haar gesnor dan op 't tonnell danft en quikt, kauligt gegeven werden. Flora is onder den rang der fronslen en itaige Godinnen niet, die haarproffelle van groote dingen maken: maar wil dat haare spelen van 't graau en slegt jan hage beschout werden. Voorder reccommundeerde de frisse jeug, terwijlle bloeit, te plukken, en de stekels aan te tasten als de roos is afgefallen. Maar waarom pronkt Flora's rot in gebloemte en veelverwig gewast, gelijk Ceres gewijden in witten dos? hoe na om dat 't veld-gewas, als 't begint te rijpen, witwert, en alderhande schoone verwen in de bloemten te vinden sijn. Sij knikte ja, en schudde in 't knikken de bloem-kraans van 't hoofd, die neer viel, gelijk gemeenlijk de roofen, van om hoog op de tafels geworpen. Hier gebrak nog d'oorzaak van de fakels,

35. De Raad) *In het jaar 580; sijnde L. Postumius Albinus, en M. Popilius Lenas, burgermeesteren; gelijk al is aangeeteekend, 3 D. 269 pag.*

36. Korswyl) *Hier af is gescreeven, 3 D. 27 pag.*

37. Bloemkranfen) *Van dese, op vrolijke gastmaalen in gebruik, spraken wy, 1 D. 71 pag. Doch van de tafel met bloemen te bestrooien, gewagen Martialis, 5 B. 64 D. 9 B. 92 en 95 D. Propertius,*

3 B. 4 H. gelijk vande saalvloer met bloementen besaajen, Horatius, 1 B. 36 Lierd. 2 B. 3 Lierd. en 3 B. 19 en 23 Lierd.

38. Danffen) *Gelijk het selve by de Grieken godsdienstig en eerlijk is geweest, soo was het by die van Rome lasterlyk en ongeoorloofd; volgens de getuygenissen, al aangehaald, 1 D. 144 pag. Sie dan hier uit, mijn Nederlander, hoe wy daarom allengskens weder Grieken worden, met het danffen (van de Christenen al lang versocid, gedoomd en afgeweesen) in onse kinderen, (soo verre het spoor van achtbaare staatigheid misloopenis) te beminnen, en bouwen alle de gaasbeuen te pryfen.*

38. De vryer) *Van sijn singen aan de deuren, gelijk mede van sijn bloemkranfen, is gesproken, 1 D. 124 pag. en voorts van 't haar vol reukwerken, 1 D. 71 pag.*

39. Achelous) *Dat Achelous sommijlen in het algemeen voor water word genoomen, zonden wy, 2 D. 147 pag.*

40. Hoofd(kranfen) *Het Latijn spreekt bysonderlyk van de roofen. Siet 1 D. 71 pag.*

41. Ariadnes starckroon) *Welke uit bloemen bestond; volgens aangehaalde getuygen, 1 D. 30 pag.*

42. Static) *In het Latijn cothurnatus, wegens de cothurnus; van welke, 1 D. 137 pag. Voorts was de Florata aangaat, het stambuys der Memmien bewaard haar gedachtenisse, by Oudaan, 97 Taf, 12 Penn. draagende haar afbeeldinge.*

43. Roos) *By welke meenigmaal de brasheid van 's menschen leven word vergeleeken; volgens Statius, 3 B. der Meng. 3 D. ja by allerhand gebloemte, volgens Juvenalis, in het 9 Berispd. en gemelde Statius, 2 B. der Meng. 1 D.*

44. Witten dos) *Van de wiste klederen op de hoogtijden van Ceres is gesproken, 1 D. 17 pag. Doch het veelverwig gemaad was dartele en brood-dronkene vrouwen, en, gelijk het groene, de boeren toegevoegd. Van het bonse of veelvervige, en te gelijken van het groene spreken Ovidius, 3 B. van de Vrykonst, by ons 1 D. 253 pag. Plutarchus, 58 der Griekse Vraag, en Artemidorus, Droomb. 2 B. 3 H. Martialis, 5 B. 23 D. en by Okt. Ferrarius, van de Kleding, 3 D. 22 H.*

45. Roofen) *Soo verre ging der Romeinen darteheid, datse op hunne maaltijden somtijds een bloemregen*

45. kels, die ik niet en wist, maar wiert aldus ouderrigt. Op mijn seeftvoegen brandende fakkels, of, om dat d'akkers bernen van roode koorn-bloemen; of, om dat bloem nog vuit doof van verf fiju, maar d'af-steekentheid van beide't oog na sig trekt; of, om dar onse dartelheid't vrije nagt-gefommel paff. Dese derde rede lijkt de waarheid bef. Nog fchort'et een ditte te vragen, foo't mij vrij front. Vraag vrij antwoordefe. Waarom werden op u vier-dagen in de jagt-baan bloede Capriten en fchikagtige hafe-jagten aangeregt, in plaats van Ljbyffe leeuwen? 47  
Sij antwoorde: datfe geen Godin over boufchagien was, maar over hoven en faat-land, daar leeu nog beer roefte. Doeu de Godin uit gepraat had, verdweenfe in de dunne lugt; maar liet een geur na, waar aan wel te kennen was, dat Flora mij verlicken. Befproei, bid ik, 's digters hart met uwe gaven, op dat Nafloos digt eeuwig bloeije.

regen vertoonden, en van boven met roofen onder het eeten fchieten beftroojen. Siet Bulengerus, Stukkius, Meurfius, enz.

46. Fakkels) Gelijk de fchoufpeelen doorgaans in de oopen lucht, en onder den blooten hemel wierden vertoond, foo gefchiede de vertoeninge fonder licht van roorfjen en fakkels, ten waare men alwillens de fpeelen tot in de nacht, om de dertelheid als dan een vryer loop te geven, uitrekte.

Maar heelen voerd men, met een beter oordeel, alle fpeelen ten toonele by kaarslicht, om dat dit de plaats veel ruymmer maakt, en wiskonftelyk verdeeld, en daarenboven de perfoonagien met hunne optoofelen en cieraaden meerder doet uitmunten. Behalven dat het fomwylen te paffe komt, door het licht te verbergen een nacht te maaken, of, met het felve konftig te plaatsfen, allerhande verfchijnfelen in de wolken, of op de fchuttschermen te verwekken.

Sie van de fchoufpeelen in den laaten nacht geïmdigd, de Schryvers van der Keiferen bedryven, en fomwylen groote buitenfpoogheden.

47. Jagtbaan) Gelijk fch Flora niet in wilde wouden en naare boffen, maar in aangenaame ruïnen en vermaakelyke beemden vermaakte, foo was fy ook wel te vreden met haafen en geiten, die fch in de laafgenoemde lieten fien. Niettemin deé men, in laanere tyden op de Floralia, olifanten op de koord-danffen, ten minften een steil gefpannen touw ophlimmen. Suetonius, in Galb. 6 H. Vopifkuis, in Karin. 19 H. Dio, in Neron. 61 B. en Plinius, 8 B. 2, 3, 6 en 7 H.

Behalven dat op defelwe boonen en erweten onder het volk wierden geftrooid; volgens de Kautteekenaar van Horatius, 2 B. 3 Berifpd. en, gelijk boven is gefegt, niet alleenlyk fch het hoerdom op het tooneel naakt deé fien, maar ook, in die gefalte, by toorslicht, langs de ftraaten liep. Laktantius, 1 B. 20 H. by Rofinus, 5 B. 15 H. en Alex. op Alexandr. 6 B. 8 H.

Ondertuffchen gewangd hier het Latijn van leaxnæ Lybicæ. Van de Afrikaanse leeuwen is gefprooken, 1 D. 229 pag.

## V Y F D E H O O F D S T U K.

Oorfprong van het gefternte, de Schutter. Chirons ongeluk.

1. Den III. MAI. 's nagts fal Chiron de mens-paard fin 1  
2. D. geftarnt laten fien. In Theffalie hebgte den berg Pelion, fig ftrekkende na'r fuiden, op den kruin met een pijn- 2  
bos, op't lijf met eiken begroei. Dit was Chirons erf: 3  
in den berg is een oud hol, waat in men fegt dat den 4  
regtvaardigen ouden man fonde gewoont hebben. Dit was de meefter, die men geloof Achilles, door wiens handen Hektor nog sneuvelen moft, 't lieer-fpel geleert te hebben. Hercules quam hem befoeken, doen hij't werk, hem

1. Chiron) Wy vertoonen hem, 1 D. 199 pag. Doch van hem is mede gefchreven, 2 D. 59 pag.  
2. Pelion) Van deefen berg is dikwijls gefprooken, gelijk mede van Theffalie, onder de benaaminge van Emonie of Hemonie. Sie den Bladwyfer.

3. Liergefpiel) Dat Chiron de zedemeefter was van den jongen Achilles, weeten wy uit Statius, 1 B. van Achill. Pausanias, in Lakon, en Eliac. pr. enz.

Doch van fijn speelkunde, en liergefang is gefprooken, 1 D. 12 pag. en van Hektor (een feer bekende faak) door hem gedood, 1 D. 2 pag.

4. Herkules) Waarem by Alcides heet, is boven aangewezen. Siet den Bladwyfer, op Herkules.

5 hem van Euryftheus te last gelegd, bij-na af gedaan had, en den held bij kans had uit gediend. Daar kostge bij  
 6 geval twee helden bij malkander sien, tot Troje's onder-  
 gang gebooren, d'een Achilles, nog een jonge, d'an-  
 dere Hercules, Jupijus tuk. Den held Chiron verwelkomde  
 en schafte hem huis-vesting, vragde na d'oorlaak van  
 zijn komst, en wiert beantwoord. Midlerwijl slaat hij 't  
 oog op Hercules knoets en leeuwen-huid, en sprak: dit's  
 7 een man die sulke wapenen, en wapenen die sul-  
 ken man voegen. Ook verftoude sig Achilles, schoon  
 8 nog een jonge, een ruigevagt-bulbak te betafen. Terwijl  
 Chiron de vergiftige schigten in de hand neemt en begaapt,  
 9 ontglipt er een, en schiet hem in de linker voer. Hij  
 freende bitter, trok 't spits uit 't vles, en hielp Hercules  
 en Achilles mee aan 't jammeren. Sels mengde hij sap  
 10 van verschide knuden, op 't Pagaees gebergte geplukt,  
 11 srijkt, en koestert zijn wond niet verschide genees-  
 midlen, maar 't bits vergifthield d'overhand, 't pelzig vuur  
 drong door 't vles en gebeente. 'T venijnig bloed van 't  
 Lernees serpent, mer 't bloed van 't mens-paard vermengt,  
 gaf geen respit om de quetfuer te genesen. Achilles stont  
 met tranen op de wangen, gelijk als voor zijn vader: even  
 of hij Peleus in dood's-stuipen beschrde. Dikwijl greep  
 13 en drukte hij uit liefde zijn besturve handen, en Chiron  
 genoor de vrugt van goede seden, die hij den jongen had  
 in-geplant. Dikwijl kuste hij hem, en sprak hem, dus er-  
 barmlijk leggende, toe: ag vader Chiron, leef, ontglijp mij  
 14 dog soo niet. Na negedagen stonkerde 't hoofd van den  
 regvaardigen Chiron aan 't firmament, mer een kans  
 van veertien starren.  
 15  
 Zijn kromme lier had haar meester gaant gevolgd, maar  
 16 de weg is nog niet genoeg gebaant.  
 Den V. MAI nagt, salfe bequaam op komen.  
 Op den VI. MAI sulge in 't aanligten van den dag de  
 helft van de scorpionen konnen sien. 17

5. By na afgedaan) Van Euryftheus en sijn harde belastingen is gesproken, 1 D. 43 pag.

6. Trojes ondergang) Van Herkules, als bekrijger van Troje, spraken wy, 2 D. 306 pag. van Achilles is alles bekend; hoe nadeelig hy aan Troje was, zoenen deese aantekeningen. Sie den Bladwyfer.

7. Wapenen) Siet deese nevens Herkules, den besizzer, afgebeeld, 2 D. 246 en 247 pag. en elders meer.

8. Ruige vachtbulbak) Sijnde schootvry, en niet konnende doorboord worden; gelijk wy schreeven, 1 D. 47 pag. ja self het lichaam, welke 't bedekte, onquetsbaar maakende; gelijk het bleek aan Aiax, die nergens als in sijn zijde (sijn nek seggen andere) kon gequetst worden; sedert Herkules den leeuwen vacht hem om het lijf had gewonden. Siet de Griekse Kanteekenaaren.

9. Vergiftige) Gedoopt in het bloed van 't Lerneesse watergedrocht. Siet 1 D. 47 pag. Welke deswegen ook Filoketes ongeneeslijk hadden beferd. Siet 1 D. 275 pag.

10. Pagaees) Van de stad Pagae is gesproken, 1 D. 28 pag.

11. Geneesmiddelen) Aangefien Chiron sijnne leerlingen niet alleenlijk onderwees in de wapenhandeling, 't paarde rijden, den loop des hemels en het snarenspel: maar ook voornaamlijk in de Geneeskunde. Want voor eers was immers Eskulapins, die groote Geneesheer, onder sijnne leerlingen geweest; volgens 't verhaalde, 2 D. 59 pag. en hoe wel geofend Achilles in 't genesen waar, is gebleeken aan 't genesen van Telefus. Siet 1 D. 149 pag. behalven dat ook seker heelkruid, naar deesen oorlogsheld, word gebeen Achilleon. Sie Plinius, 25 B. 5 H. by Remb. Dodoneus, Kruidb. 1 B. 4 B. 15 H.

12. Lernees serpent) Van welke, 1 D. 47 pag.

13. Peleus) Deese word nevens Theis afgebeeld, 2 D. 308 pag.

14. Leef) Van Chironen omkoomen schrijft mede Hyginus, Sterrek. 2 B. in Centaur. en Apollodorus, 2 B. 't geval evenwel anders vertellende.

15. Veerthien) Twintig segt Hyginus, in gemeld B. en vierentwintig de Kanteekenaar van Germanikus, in Arat.

16. Lier) Krom geboogen aan weerszijden; volgens gegevene afbeeldingen, 1 D. 13 pag. Van het gasterne is gesproken, 3 D. 175 pag. en elders.

17. Scorpionen) Van dit gesterne is ook meenigmaalen gesproken. Siet 3 D. 232 pag.



## S E S D E H O O F D S T U K .

*Aller Sielen dag.*

1 Daar na, als de morgen-ster drie-werf 't helder aansigt  
 2 vernoemt heeft, en 't geslacte door Febus drie-werf  
 3 van den hemel gejaagt is [drie dagen hier na, op den IX  
 4 MAI] hebge aller zielendag, [lemuralia] gelijk die van  
 5 ouds bij nacht plagt geveit te werden. Dan wert'er ziel-  
 6 offer gedaan voor de geesten der versturvenen. Doen't  
 jaar nog tien maandig was: doen men nog van geen God-  
 vrugtigitreiniging [Februa of de maand van Februarij] wist:  
 en den dubbel-vormige Janus [January] nog 't jaer niet  
 eerst aanving, bragt 't volk evenwellijk offer in de graven,  
 en paside de geesten van haar verstorve bloed. Dit gechiedde  
 in de maand van Mai, die den naam kreeg na Romulus  
 Magistraat, londe Raads-Heeren is nog heden ten deele  
 na oudergewoonte in trein. 'S midder-nachts, als alles  
 door stilte in rust is, en sig kat nog hond rept, rijft de  
 neef, aandagtig waar nemende 't oud gebruik van graf-soen,

en voor nagt-spoek vervaast, ten bedde uit. Bloots-voets  
 sluipt hij heen, geeft de nagt-geesten met vinger-klappen de  
 leus om hem bij donker niet op 't lijste lopen. Driemaal  
 wast hij de handen rein met bron-water. Hij keert sig om,  
 neemt drie swanteboonen uit de mond, en worpse over  
 't hoofd agter sig; maar in 't worpen seid hij: deese boon-  
 enen worp ik, met dese boonen los ik mij en de mijnen uit  
 't geweld der geesten. Dit seid hij negen-werf sonder om  
 te kijken. Dan meentmen dat de schimmen sijn boonen  
 op raspen, en ontgiffbaar hem van agter na volgen. Daar  
 na wast hij de handen weder, rinkelt op de kopre brom-  
 bekken, en bid dat de schim uit haar graf wil komen.  
 Als hij negenwerf geroepen heeft: komt te voorichijn  
 vader of groot-vaars geest, dan kijkt hij om, en meent  
 dat hij suiver ziel-offer gedaan heeft. Waar desen dag  
 na vernoemt, en wat den oorspronk van 't woord Lemu-  
 ria

1. Morgenstar) *Dan Lucifer, en dan weder Hesperus gebeeten. Siet 1 D. 89 pag.*
2. Thienmaandig) *Sie van het kortere jaar der allereerste Latijnen, 3 D. 147 pag. gelijk van de Februa in Februarius, 3 D. 172 pag. en van de dubbele tronie van Janus, 3 D. 151 pag.*

3. Lykoffer) *Van welke mede, 2 D. 180 pag.*
4. May) *Siet de naamsreden van deese maand, al gegeven, 3 D. 148 en 261 pag.*
5. Middernachts) *Als wanneer voornaamlijk de toveryen en besweeringen in haar kracht sijn; volgens Apollonius, 3 B. Siet ook, 2 D. 190 pag. in de wonderwerken van Medea. Evenwel word aange-merkt by de aaloude, dat ook de dag selfs bequaam was tot opdaazingen van spooken en nachtgeesten, wanneer deselve slechts op een stille en verdonkerde plaats geschieden.*

Doch nademaal ons de Geletterde nu beter hebben onderrecht. zo wooten alle gespenffen en nachtgeesten van de hand wijfende, soo sullen wy ook tot andere saaken over gaan, en met de dwaase bygloovigheid van het Heidendom (evenwel noch by sommige menschen van deesen tijd sich verschuilende) ons niet verder ophouden.

6. Hond) *Van de hondewacht is gesproken, 3 D. 265 pag.*
7. Blootsvoets) *'t Latijn heet hier de schoenen alleenlijk vincula. Siet het aangeeckende, 1 D. 231 pag.*
8. Onderstiffchen vind ik meermalen bloote voeten ontrent heimelijke besweeringen en toversangen; gelijk als in Medea, 2 D. 190 pag.
9. Vingerklappen) *Eene veeemde plechtigheid, de waarende seltjes vermaanende om te wijken. Maar, waarom ons hier op te houden met deese sotte buitenspoorigheden?*
10. Handen) *Sie van het handwassen den Bladwyfer.*
11. Boonen) *Dat de boonen de seltjes der verstorvene raaken, toonden wy, 3 D. 189 pag.*
12. Achter sich) *Van dit over het hoofd werpen, en met een sich te wachten van om te kyken, gewaagen Virgilius; Val. Flakkus, Klaudianus, en meer andere, by Lomejer, 36 H.*
13. Negenwerf) *Van het ongelijke getal schrijfts gemelde Lomcjer, 35 H. Siet ook het aangeeckende, 2 D. 191 pag en 3 D. 246 pag.*
14. Kopre) *In het Larijn Temelxum. Siet 2 D. 294 pag.*

Voorts gewaagd ook van dit trommelen op koper by de geesten, de bovengenoemde (welke, aangaande 't rituale en godsdienstige deesen ALMANAK genoegzaam alleen verklaard) Lomejer, 25 H.

MAAR

- ria is, weet ik niet, maar moet 't selve d'een of d'ander God af-vragen. Onderrigt mij, Mercurius, met u kragtige slang-staf: want gij hebt Plutoos rijk dikwijl gesien. Op die bede verscheen Mercurius mij. Versta nu d'oorfaak van de benaming, gelijk ik die door Mercurius in-geven begreep. Als Romulus sijn broeder Remus, die tot sijn ongeluk sijn rapheid toonde, begraven, en sijn laatste lijk-pligt gedaan had, betoonde d'ongelukkige Fauustus, en Acca Laurentia, los van vlecht, 't verbrand gebeente van haar voedster-kind met tranen. Doen ging 't paar weder bedroeft ontrent de scheemter avond na huis, en viel op 't harde bed, soo 't lag, mar terneder. Als wanneer haar dogt, (sijdroomden) dat Remus bebloede schim voorde beelstee stont, en met sijn gepevel aldus sprak: al siet eens hoe ik, de helft van u queek-hoop, [een van u voedster-kinderen] nu gekelt ben, die pas tevoore soo sulks en fier was! die, indien mijde vogelvlugmer stads bestier begelukkig had, een hoofd van mijn volk had konnen sijn! Maar nu ben ik anders niet als een ijdele schim, die uit 't lijk-vier ontslipte. Dit postuair hielt dien Remus pas over. Helas waar is vader Mars gebleven, (soo gij ons anders de waarheid verhaalde, en bij ons vondelingen de wolvijn, tot minne, toe schikte) Een reukloos burger bragtme om hals, die de wolvijn van de dood bevrijdde. Og hoe veel meewardiger was dit beest als een mens! Braak, wreede Celer, u bloed-dorstige ziel door wonden, en daal, met bloed bespar, alsik, ter helle. Dit was mijn broeders wil niet. Wij hadden malkander even lief, en hij storte, 't eenigste dat hij kost, tranen in mijn lijk-bus. Bid hem [Romulus] om u tranen, om u op-queeken, om tot mijn gedagtnis een seeft-dag in te stellen. 'T paar meende hem, dit belastende, se omhelsen; maar de gladdes schim slipte haar door de hauden. Als sijn na den droom ontwaaken, diende se gefamentlijk den Koning aan, 't geen haar sijn broeder gelege had. Romulus bewilligden, en noemde den dag, op welke der voor-vaderen graf-pligt gedaan wert, Remus dag [Remuria.] De rouwlester, R, die 't woord begint, is door lankheid van tijd tot een gladdes, L, gefchaaf. Daar na sijn ook alle zielen der verstorvene Lemuria genaamt. Dir 's den oorspronk en beteeknis van 't woord Lemuria [Lemuria] maar op dien dag plegen d'ouden de tempe-

Maar let eens of hier niet nis komt spruiten het luyjen der klokken over de verstorvene; waarlijk een heidense gewoonte; en al bekend by den Kantteekenaar over Theokritus, spreekende van de Spartaaners. *Wit'er af sy, oet koper wierd gebruikt in veel bygelovigheden; als in het afsnijden der tooverkruiden.* Siet 2 D. 191 pag. in het onsetsen van de Maan, in haare beswalkinge en swijminge. Siet 1 D. 140 pag. en voorts in veelerhande saaken, ons by de Grieken en Latynen onmoerende.

14. Merkuur) Van hem, sijn moeder, vredeerde en hellevaart is meermaalen gesproken. Siet den Bladwyfer.

15. Begraven) Het omkoomen van Remus en sijn nitvaard is verteld, 3 D. 256 pag.

16. Fauustus) Van welken veeboeder, 3 D. 200 pag. gelijk van sijn vrouw, Akka Laurentia, 3 D. 183 pag.

17. Los van vlecht) Van het los gemaakt hair, by de lijen is geschreven, 1 D. 53 pag. en van het versamelen der doodbeendren, 1 D. 106 pag.

18. Bebloede schim) Een vertooninge, wonderlijk te passe komende, niet alleenlijk den Treurpoet, om daar mede sijn woelende toneelstukken te sjoeffen; maar ook den Schilder, om sommijlen iets vreemds in een tafereel voor oogen te stellen. Sie boven, 217 pag. het verschijnen van Dido; gelijk by Virgilius, in het 2 B. van den En. dat van Hektor.

19. Vogelvlucht) Van de gieren, wiens vlucht de broedren gelukkig of ongelukkig sou weesen, is gesproken, 3 D. 255 pag.

20. Lykvier }  
21. Wolvijn }

Van welke meermaalen. Siet den Bladwyfer.

22. Bevryde) De selve sluitreden vindmen ook by Martialis. 2 B. 75 D. spreekende van jongens in het diereperk van een leeuw gedood. en by Dianor, in 't Griekse Bloemh. 1 B. 40 H. 6 D. spreekende van Arion, bewaard van een dolfsijn.

23. Celer) Van welke, 3 D. 255 pag.

24. Gladdes schim) Doorgaans laaten haar de geestjes niet omhelsen, by het Dichterd. Siet Virgilius, 4 B. van den En. (hy volgt Homerus, in 't 11 B. der Dool.) spreekende van de schim van Anchises; by Makrobius, 5 B. 4 en 7 H.

Alleenlijk was het Laodamia toegelaaten, die ook in deesse omhelsingen daadlijk het leven liest; volgens Hyginus, in de 104 vertell. aangehaald, 1 D. 66 pag.

85 tempelen te sluiten, gelijk gij ziet datse nog heden op aller-tielen-dag gelooten werden. Dit's geen dag voor weduwen of vrijsters om te trouwen. Die den troude bleven niet lang gepaart. Om deselve rede, segtmen ook voor een gemeen spreek-woord ( soo gij't felreiers wilt toe-schrijven) dat quade teeven op dien dag trouwen. Dan staat te luten, dat dese drie vier-dagen wel op een en deselve tijd komen, maar niet agter een.

25. Sluiten ) Een aanmerkelijke kerkplicht; gelijk mede de volgende waarneeminge beschouwens waard is. Sie Plutarchus van deese, in de 83 der Roomf. Vraag.

## SEVENDE HOOFDSTUK.

### Orions ondergang. Oorsprong van dit gesternte.

1 Bij aldien gij op 't midde van die vier-dagen 't gestarnte van Orion den Beotier soekt, sult gij u bedrooge vinden: want 't sal ondergegaan sijn. Den oorspronk van dit gestarnte sal ik ontvouwen. Jupiter, Neptuin sijn broeder, en Mercurius tijden eens gesamentlijk op 't pad, ten tijde als den akker-man uit 't ploegen scheid, en de lammeren de volle vieren van d'ooi suigen. [ontrent den avond] als 2  
3 wanneet haer den ouden Hyreus, die een klein stukje lands beboude, soo als hij voor sijn hutje stont, in 't oog kreeg, en aldus aansprak: gij hebt nog een groot stuk weegs te gaan, en weinig reisbare tijd overig: mijn deur staat voor 4 vrienden open. Bij sijn liefstalligheid toonde hij een vriendlijk gelast, en verfogt haer ander maal. Sij bewil-  
ligen sijn versoek, vermomden haare Godheid, en traden in 't kot van den ouden man, dat mostig beroekt was: sijn houts-kool van 't vuur, dat hij daags te voore ge-dooft had, braadde sjaautjes. Hij valt op de knie, blaast 't vuur aan, en stookt vonkel grom en spaandren op. Doen ging de pot te vuur: een kleine met boonen, en groeter met moes, beide schuim-bektenfe door d'aarde dekfels. Terwijl de kost kookte, schonk bestevaar roo-de wijn, bood die de gasten met de bevende hand, en Neptuin aanvaarde sldereerst den nap. Hij veegde hem uit, en sprak: schenk nu vervolgens voor Jupiter. Doen hij den naam van Jupiter hoorde spellen, bekaaide den bloed, en weder tot sig selve gekomen, slagte en braadde hij

1. Orion ) Van deesen grovsard is al gesproken, 1 D. 223 pag.

2. Mercurius ) Ik meen dat Palefatus Apollo set in plaats van Mercurius, in deese godevaart.

3. Hyreus ) Soo word by mede genoemd by Parthenius, Ant. Liberalis, Palefatus en Nikander; doch sie dit versterfel by Hyginus, hem Erytheus noemende, in sijn Sterrek.

4. Vrienden ) Aangefien, in de allerouste tijden de herbergen niet soo gemeen als beden waaren, soo hadden vrienden en bekenden onder hen seker recht van gast-vryheid, waar door de eene, of om sich te vermaaken, of om in een ander landschap en stad sijn saaken waar te neemen, in het huys van den anderen sich ging ophouden; die dan wederom den eersten, om gelyke redenen overkomende, met gelyke be-leefdheid ontfing. Hier toe dienden de loozjes, gesegt telleræ; van welke naukeurig, 2 D. II, 16. en 128 pag.

Vergelyk dit heus en gulherdig onthaal van Hyreus (ik sou niet twijfelen, gelijk ik mede seide, 2 D. 13, 17 en 19 pag. of de Heilige Bladeren sijn van de Heidense Schryvers ingekeecken) met dat van Abraham, Genesis, 18 H. 2 vers.

5. Blaast ) Gelyk deese ALMANAK, gy Schilders en Teekenaars (voor welke wel meest deese Aanmerkingen worden opgesteld) u vercheiden: schoone stoffen aangeeft, om allerhande konstafereren, naar den eis uit te voeren, soo sie hier geen van de minste door onsen scheliderenden Puikdichter u vertoond; het welke sijn paar en weerga vind in Eilemon en Baucis; by den selven, in het 8 B. der Herfchepp. by ons 231 pag.

6. Boonen ) Sie hier de legumina, of het aardgewas van boonen en erweten, doorgaans de spijs en 't voesfel van arme lieden, of wel filosofhen en letterwijse; behalven dat sy ook waaren de eenvoudigste mondkonst der aaloude; volgens 't aangemerkte, 2 D. 411 pag.

7. Vervolgens ) In het drinken hadden de Grieken een gewoonte, dat se de beker lieten rechts omgaan; het geen de Latynse Dichters noemden, bibere à summo, van boven af drinken. Plautus, in Stich, 3 Bedr. 4 Ton. Askonius, overde 3 Verrin.

8. Beroekt)

hij den os, waar mede hij sijn klein rakke lands beploegde.  
 8 Doen tapte hij wijn uit een berookt vaatje, die hij in sijn  
 9 eerste jeug gewonnen had. Kort daar aan ging 't gefel-  
 10 schap op lage vies-banken, met lijwaa overtrokken, aan  
 11 tafel siten. Sijn kelk was een roode aarden reil, sijn  
 schenkel kan een houten nap. Doen sprak Jupiter: eis nu  
 wat gij wenslen kont, gij sult het hebben. De vriend-  
 lijken oude man antwoordde: mijn liefste pand was wel  
 eer mijn huis-vrou, die ik van geene beente gekent  
 had, en in mijn jeugtroude: vraagt gij waarfe nu is? in  
 't graf. 'K kwoor haar met eede, ul: tot getuigen aanroep-  
 12 de, dat ik nooit iemand anders trouwen soude als haar.  
 Dien eed kom ik na. Maar nu hangt mij 't hoofd na heel  
 wat anders: 'k wens geen vrou, maar een loon te hebben.  
 Sij bestemden gelijklijk sijnen wens, stonden alle op d'of-

sen-huid [en piffen] ik schaamt mij verder te verhalen.  
 Doen begroefse de natre vagt met aarde, waar uit na  
 tien maanden een jonge soon gebooren wierd. Dit kind  
 noemde Hyrcus *Uron* [Uiffeling] om dat hij uit pis geboor-  
 13 en was; maar d'eerste letter, *U*, is niet 'er tijd in, *O*,  
 verandert. Doen de jonge wakker uit de kluiten was ge-  
 14 schooten, nam hem Diana onder haar jagt-rot. Hij was  
 een oppasser en lijf-trawant van de jagt Godin. Een onbe-  
 dagre suok; zaal vergrimt de Goden. Hij seide, daar is geen  
 wild ter wereld dat ik niet sou konnen vermeerteren. Hier  
 op wierp 't aard-rijk een schorpioen op, die sijn best deed  
 om Diana, de Tweeling Godin, de geweezhaakte schig-  
 tente te ontstutelen. Orion bood hem punt, en wiet van  
 15 Diana, tot belooning van sijn trouwe dienst, onder 't ge-  
 starre verheven.

8. Berookt) Ongelukkig seker waaren de oude in het wijn drinken; want eensdeels dronken sy de selven niet helder en schoon, gelijk men beden spreekt; maar donker, troebel en van de moer: en anderdeels smaakte de wijn doorgaans of naar pek of naar de rook; waar meste sy de wrange wijnen (bysonderlijk die van *Marseille*) rijp en soets maaken.

Van het pek schrijven Suetonius, in Klaud. 16 H. Kato, van het Landlev. 2; H. en Kolumella, van het Landlev. 12 B. 18 H. en van de rook, Martialis, 3 B. 82 D. 10 B. 36 D. en 13 B. 123 D. Sneld.

9. behalven het pek, smecten sy, om den reuk en smaak voor den dag te doen komen, in de selve kalk, saffraan, sout en kars; misschien gelijk men beden met vislijm en swavel de lekkerheid der wijnen beoorlogd. Sie Plinius, H. N. 4 B. 19, 20 en 21 H.

9. Gewonnen) De wijn hoe ouder hoe leter, aangenaamer en dierder; dit wheeten wy beden, en dit wijfen eertijds de anloude: gelijk aangemerkt is, 1 D. 244 pag.

10. Biesbanken) Vande tafelbedden in de triclinia of eetsaalen, by hooge en laage standspersoonen; is gesproken, 1 D. 60 pag.

11. Teil) In het Latijn crater; anderszins meest van koper. Sie van deese, 2 D. 192 pag. gelijk vande beukeboom drinkvaten, van welke hier het Latijn, 2 D. 240 pag.

12. Graf) Het Latijn heeft urna; van welke, 1 D. 57 pag.

13. Piffeling) Komende Orion van een Grieks werkwoord, beteekenende in het Neerlands piffen.

14. Diana, In het Latijn hier Delia, gelijk als hier boven *Bachus* heete *Lycus*. Sie den *Bladwyfer*, in *Bachus* en *Diana*.

15. Diana) *Latona* liever, van welke, 2 D. 172 pag. doch sie die vervolgde moeder, nevens haare soon en dochter hier weder afgebeeld.

## ACHTSTE HOOFDSTUK.

### Kerkwijdinge van Mars den Wreeker.

1 Maar waarom mag Orion, en 't ander star-heir van 't hemel-welf stuiwen, en denagt sijn koers soo kort afknappen? Waaron voert de glinsterende morgen-star 't blikke dag-licht vroeger aan als ordinar, uit de heldere zee?

Hoor ik qualijk of klinkt 't oorlogs-trompet [of 't klinkklakken der wapenen] 'k hoorde niet qualijk: het trompet flak: Mars komt voor den dag, en gai in 't aankomen teeken van alarm: Mars de Wraak-God daalt zelfs van den hemel, om

1. Morgenstar) Sie van *Lucifer* den *Bladwyfer*.

2. Mars de Wraakgod) Neen, *VALENTYN*, het is Mars de Wreeker, gelijk de anloudheid mede heeft *Jupiter* den Wreeker. Van deesen Mars is al gesproken, 3 D. 27 pag. alwaar gy by de getuigenissen

om zijn heeft-ftacij bij te woonen, en in zijn heedlijken tempel op Augufius markt te verfehijnen. Dit's een groote God, en een groot gebou. In geen getinger luis hoorde Mars in zijn foons ftad te woonen. Dit's een kerk die ruim en heerlijk genoeg is, om zeulen-rooflen fege-praal op te hangen. Hier uit pafst het Mars' oorlogs-trompet te fteken. 'T fij ons een hond van't oofte fat, of een vijand van't wefte te bengelen is. De Krijgs God [Mars ftok-beeld] befchout het opper-fpis van fijn tempel, om te toonen dat d'onverwiltjke Goden de hoogfte plaaften befittren. Hij befchout op de kerk-deuren verfehiede foorten van geweer, en wapenen van alderhande vermeerfterde volken des aard-bodem's gefneden. Aan d'eene fijde fiet hij Eneas, met fijn heilige vader op de fchouderen beladen, en een groot aantal ftam-wotteren van't edel gellage van Julius. Aan d'andere fijde Romulus, dragende op fijne fchouderen d'uitgefchude wapenen van de Veld-heer Acron; en d'eer-tijtelen der dappere helden, die vervolgens op een rij ftaan uitgebeeld. Ingeflijks befchout hij den tempel, die Augufius, als Eou-heer, met fijn naam gemerkt heeft, en keurde 't gebou, na't lefen van Cafars naam, voor't heerlijkte gebou van allen. Defen tempel beloofde hij dien God te ftigten in fijn jeugt, doen hij regvaardig 't waak-geweer in de vuift nam. Met fulke heerlijke proeven moft dien Vorft fijn heerfchappij beginnen te aanvaardn. Augufius ftak de hand uit, hebbende op d'eene fijde fijn krijgs-volk, dat een regvaardige faak verdedigde, op d'andere fijde, den hoop vloek-verwanden, en fprak aldus: aangefien mij mijn vader, en Vesta's priester, 't fwaard raad op te nemen, en ik over beide defe Godheden voor heb waak te nemen; foo kom, God Mars, dit lemmer fegegen, drink dit fwaard in 't moorders bloed, en ftak fchrap om door u gunft des' regvaardige faak te verdedigen. Dan fal ik u een tempel ftigten, en defelven na mijn victorie Mars waak-tempel (de kerk van Mars de Waak-God) noemen. Na die belofte, floeg hij den vijand, en quam met blijdfchap weder. 'T was hem niet genoeg dat hij eens zeege-rijk Mars een toe-naam won: maar hij deed een toren op de ftandaarden die den Parther Craffus had ontwerldigt. Dit's een volk dat veilig braveerde op haare velden, gefwinde paarden, op 't flings agter uit fchieten, en ongenakbaar was, door 't voordeel van water-bol-werken rondom haar. Dien Jandaard was vertrotst om de neer-lag der Craffen, in welke 't krijgs-volk met de vaandlen en Veld-heer verloren wiert. Den Parther had de Romeinfe vaandelen, de pronk des legers, in fijn gewelt, en den vijand voerde Roomfe arend-ftandaards ten fege-praal. Die fchand-vlek was nog niet uitge-wiften, naar Cafar Augufius 't Roomfe rijk met fijn dapper heir befchermt had. Hij vreef d'oude brandmerken, en fchand-vlekken uit. En den Romein quam fijn weer-gewonne vaandlen weder te kennen. Wat quam u, Parther, doen te ftu, ugewoonlijk agter uifchieten, u voordeelige plaaften, en gefwinde roffen? Nu brengt gij ootmoedige arend-ftandaard weder, en reets vermeertert, u buigen voor Augufius voeten. Nu hebt gij geou fege teeken meer tot ons fchandig verwijt. Hierom is God Mars na behoor een tempel ingewijd, genaamt de kerk van den dubbelen Waak-God Mars: en Augufius, betaalde fijn wapen-segenaar d'eet die hij hem volgens belofte

geniffen hond voegen het Ancyraanfse marmer, onder andere uitgegeeven van Pitiskus, nevens fijn Suetonius.

3. Reuferoof) *Sie vande reufen-frijd den Bladwyfer; en ook aldaar in Mars de bynaam van Gradi-vus.*

4. Eneas) *Sie mede van Eneas. fijn vaders ontfijnde, van Romulus, de zeegeftander aan Jupiter Fetretius wijdende; en vervolgens van de geheele ftam der Julien (van welke meenigmaalen) den Bladwyfer.*

5. Noemen) *Van deefe kerkbelofte is mede al gefproken, 3 D. 27 pag.*

6. Parther) *Van den Parth, een kloeke ruiter en vaardig boogfchutter, fpraaken wy, 1 D. 205 pag. doch fie fijn gewaad, muts, hoefen en mantel, in deefe Print.*

*Van Craffus is ook gefproken, in gemeld 1 B. 205 pag.*

7. Waterbolwerken) *De Araxes, de Enfraat en den Tiger; volgens Kurtius, 6 B. 12 H. Iuftinus, 41 B. 1 H.*

8. Weergewonne Vaandelen) *Met geene verwiminge was Augufius foo in fijn fchik, als met het herwinnen der arend-ftandaarden; gelijk fulks gefnigen foo veel geflagen Gedenkpenningen, aangezoken, 3 D. 25 pag.*

9. Dubbele Waakgod) *Liever, tweemaal Wrecker; eens wegens de keifermoorders, Brutus en Caffius, en andermaal wegens de weergekregene arenden.*

*Voorts ftond de tempel van deefe Tweemaal Wrecker op het Kapitolium; volgens Dio, 50 B. verfehieden van ene andere, ftande op de merkt van Augufius: alhoewel by Suetonius, 49 H. alleenlijk van deefe laafte word gefproken.*

10. Augufius) *Soo daastelijc gebeeten sacerdos Vesta, opperhoogepriester; gelijk fijn oorlog regens Brutus, arma pia; wreekende by quaftius de moord van fijn aangenoomene vader. Siet den Bladwyfer.*

11. Renbaan.)



*Andre Sculp.*

*S. Thomassin fecit.*

GEWAAD DER PARTHEN.

*3. 1711. 202. 275*





belofte ſchuldig was. Swerm bij malkander, mannen, in de groote ren-baan, op de jaarlykſe ſpelen: ſchou-burg ſpelen en ligte klugten voegen niet om een Oorlogs-God te verheerlijken.

'S nagts voor den XIV. MAI ſult gij 't ſeven-ſtar en de

geheele ſiſter-reei konnen ſien. Dan begint, volgens wiſſe getuigenis van mannen die ſig op tijd ſchifting verſtaan, de ſommer, en neemt de laauwe lente-tijd een einde.

11. Renbaan) *Waar in men de ſchermers liet vechten, voor het timmeren van het Flaviaanſſe Diereperk; gelijk ook wel op de Roomſſe merkt, volgens 't aangetekende, 1 D. 204 pag.*

*Sie van de ſcena of het toneel, den Bladwyſer.*

12. Somer) *Welke nachtans, volgens Kolumella, begint met den negenden, of volgens Ptolemeus, den 15 dezer maand.*

*Vande Pleiades is genoegſaam geſprooken. Siet ook den Bladwyſer.*

## NEGEND E H O O F D S T U K.

### *Stierehoofds opgang. Schaakinge van Europa.*

1 O p den XIV. MAI 's morgens rijſt 't ſtarig ſtiers-hoofd op: den oorſpronk van dit geſtarte is beken en ligt te verklaren. Doen Jupiter, in een ſtier vervormt, de 2 Tyriſſe Europa op den rug nam, greep ſij met de regterhand den rouwen nek, met de linker 't gewaar op, en die ſchrik ſelſ bepronke haar ſchoon poſtuur. Een winſje 3 golpte haar vlieger en hair-lokken agter uit. In dit poſtuur 4 moit gij, Fenicier dier, in Jupiters armen vallen. Dikwjl trok 't lam de voeties van 't water op, en ſchrikte voor

't kletſen der golven. Dikwjl trok Jupiter den rug met voordagt onder water, om dat ſij hem te hegter om den hals ſou hangen. De ſtier, aan d'overſtrand geſwommen, ſtont hoornloos, en veranderde weder in Jupiter. Doen ſteeg de ſtier ten hemel: Jupiter bevugtte u, Europa, en doopte 't derde deel des werelds na u naam. Dit geſtarte houden andere voor de Egiptiſſe Isis, (16) die, van vroumens in een vaas, en van vaars in eene Godin verandert wiert.

7. Stiershoofd) *Van den Stier is al geſprooken, 2 D. 70 pag. en weder, 3 D. 251 pag.*

2. Europa) *Sie deeſe in het geweld van haar ſchaaker, 2 D. 66 pag. alſeewel ook van haar is geſchreven, 1 D. 16 pag.*

*Waarom ſy hier Tyria heet, is genoegſaam uit het Verdichtſel ſelf bekend.*

3. Vlieger) *Sie haar op de Gedenkenningen by Uegerus, Vaillant, en meer andere; welke ik hebbe doen ſtellen nevens de Noten of Verklaringen van de jongſt uitgegevene MARTIALIS en DICTYS, de Kretenſer.*

4. Dit poſtuur) *Hier ſchilderd onſe Dichter, met een aangenaame cierlijkheid: doch met deeſe niet te vreden zijnde, voeg gy daar by de ſchildery van boven aangehaalde Achill. Tatius.*

5. Werelds) *Siet 3 D. 137 pag. alwaar geſprooken word van de Tanais.*

6. Isis) *Soo ſpreekt ook Ovidius hier boven, 251 pag.*

## THIENDE H O O F D S T U K.

### *Poppen in den Tyber geworpen.*

1 T enſelven dagen plegen ook bieſ-conterfeitſels van 2 d'aalouden van de houtte brug in den Tyber geworpen

te werden. Die hier uit beſluit, dat in ouden tijden mannen over

1. Bieſconterfeitſels) *Van welke al is geſprooken, 3 D. 222 pag.*

2. Houtte brug) *Anders gebeeten Sublicius pons; de alleroudſte van alle de bruggen, leggende over den Tyber; het werk van koning Ankus. Livius, 1 B. 33 H. Florus, 1 B. 4 H. van enkele balken*

III. Deel.

N n

en

- 3 over de sestig jaren , dus om halsgebragt werden , be-  
 4 rigt en doemt de voorvaderen over moorddadigheid.  
 4 Doen dit land (Italië) Saturnia genoemd wiert, uitte, volgens  
 3 getuigenis der aalouden, een oud Profheet dese Godspraak:

*Worp, Saturnijnen, God Saturnus, op mijn reen,  
 In d' Albula, ten soen twee mannen uitzelese,  
 6,7 't mens-offer wiert, gelijk d' Alkees' Apol, voor dese,  
 Hem jaarlijks toe gewijyd, eer Herkules hier verscheen.*

Doen, meentinen, dat hij [Hercules] stroom-quiruten in 't  
 water wierp, en dat, om sijn voet-stappen te volgen, se-  
 dent biese lighamen in den Tyber geworden wierden. An-  
 dere meenen dat de jongelingen d'oudeRaden wel eer in 't  
 water wierpen, om haare stemmen in de vergaderingen on-  
 beinaar alleen door te dringen. Onderrigt mij, Tyber-  
 God, want u stroom is ouder als Rome, en kan der-  
 halve grondige kennis hebben van den oorspronk van  
 3 dese gewoonte. Tiberijn slak 't riet-loovig hoofd mid-  
 den uit sijn stroom op, en antwoorde aldus, mer een  
 heesle stem: 't heugt mij dat dese land-streek, eer Rome  
 gefest wiert, woefit wei land was, en dat aan beide mijne ou-  
 vers de beesten graafden dat dese stroom, die nu alle volkreu-

hebben leereu kennen en ontffen, selfs bij 't vee en harders  
 in klein-agting was. Gij hebt dikwijlvan Evander den Arca-  
 9 dieer hooeren verhalen: die quam sijn stroom hier op roejen,  
 daar na Herkules met sijn Griekken sloop: doen hietre ik, na  
 10 sijn onthoud, Albula. Held Evander herbergde den jong-  
 11 geling: [Herkules] en Kaks kreeg eindlijk spels loon. Daar  
 12 na trok den held sege-pralende voort, met sijne stunderen,  
 13 een buit van Gerion, uit 't eiland Eritra verovert; maar sijne  
 14 makkers weigerden hem verder togt. Een groot aantal van  
 desen trein trok uit Argos, en plante sig op dit geberge.  
 15 Maar dikwijl walmde haar de foetheid van 't vader-land op,  
 en sounmige lasten op haar dood-bed: wort mij verbrand  
 in den Tyberstroom, op dat mijn zielloose as daar van  
 16 daan in Grieken aandrijve. D'ersgenamen vonden niet  
 goet, de lijken, volgens die last, in 't water te begraven  
 : maar groeven haar uittheemisse as in Aufonie, en  
 wierpen, in plaats van haare heeren, biese mannen in den  
 Tyber, na haar gedaante gevolgen, om alloo in Grie-  
 ken-land weder aan te drijven. Dus sprak hij, en dook,  
 na 't stelpen van sijn stroom, weder in 't waterig klip-  
 palis, dat van nature dus was uitgeholt.

en planken, sonder eenige yserwerk, saamengeklonken; over welke ook het opsicht hadden de pontifices; gelijk wy schreeven, 3 D. 172 pag.

Is bysonderlijk vermaard door de uapfferheid van Kokles, den vyand op den selven staande houdende; volgens Livius, 2 B. 10 H. Florus, 1 B. 10 H. nevens ontelbare andere. En alhoewel dese nader-  
 band van steen wierde opgebouwd door den opperrechter Emil. Lepidus, soo wierd die niet termin meer de pons  
 Sublicius, als de pons Emilius geheeten; gelijk als by Tacitus, Hist. 1 B. 86 H. Kapitolinus, in An-  
 tonin. 8 H. by Donatus, Oud Rom. 3 B. 21 H.

3. Sefsig) By Festus, in vreemd Latijn casnar; welke de Latijnen (het geen Ovidius ontkent) in deese  
 euferdand wierden omgebracht en in het water gesmeeten; even als de Pleri, seeker volk in Scytsie, die  
 van sestig jaaren het leven naamen.

4. Saturnia) Toen Saturnus, in dit landschap, voor het woeden van sijn soen, sich quam verschuilen.  
 Siet 2 D. 49 pag.

5. Godspraak) Te Dodone; volgens Makrobius, 1 B. 7 H. en Laktantius, Onderw. 1 B. 21 H.

6. Mensoffer) Van welke gruweldaad al is gewag gemaakt, 2 D. 385 pag. en 3 D. 53 pag.

7. Aktes) In het Latijn Leucadii, wegens Leukas; van welke, 1 D. 109 pag. Herkules best  
 hier ook Tirynthius, wegens de stad Tiryns. Siet den Bladwyfer.

Voorts gedaekt van het menschen-offer by de Leukadiers, Strabo, 10 B. ook al aangehaald, 1 B.  
 109 pag.

8. Rietlovigh hoofd) Van de toetankelinge der afgebeelde rievieren is geschreven, 2 D. 247 pag.

9. Herkules, Alcides

10. Albula

11. Evander

12. Kakus

13. Gerion

14. Erythea

} Siet het geschreevene

{ 3 D. 247 pag.

{ 1 D. 37 pag.

{ 2 D. 390 pag.

{ 2 D. 254 pag.

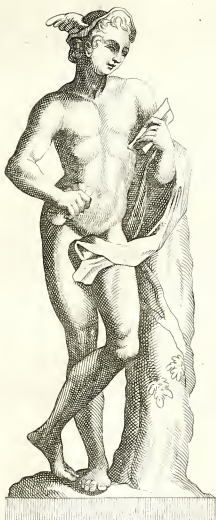
{ 1 D. 47 pag.

{ 3 D. 165 pag.

15. Argos) Bestaande dus het geselschap van Herkules meerendeels uit Argyuers, volgens Diony-  
 sius, Halykarn. 1 B. 39 H. behalven Varro en Festus.

16. Aandryve) Want het was hier by de aalouden een gruwel te sterven, en te leggen in een uitheemsche  
 landstreek; volgens 't aangemerkte, 1 D. 226 pag.

Voorts heet hier Grieken Inachium litus, wegens de rieviere of koning Inachus; van welke, 1 D.  
 69 pag. gelijk Italië Aufonia humus, wegens de Aufones. Siet van dit volk den Bladwyfer; en voorts van  
 165



*de Melo Sculp.*

*S. Thomassin Fecit*

MERCURIUS

*3 Dec. Paa. 281*



het wegwerpen van deese biefe-mamekens, Varro, van de Lat. T. 6 B. Plutarchus, in de 32 der Roomf. Vraag. behalven Anton. Klarus, Sylvius, in zijn Gefchr. over de Leges Regix. Scaliger, fchryven-  
de over Feflus.

## ELFSTE HOOFDSTUK.

*Kerkwijdinge van Mercurius. 't Feest der Kooplieden.*

1 K om nu, verleent u gunft, Mercurius, doorlugte neef van  
2 Atlas, nit Maja, eene der Pleiaden, bij Jupiter op 't Ar-  
3 cadis gebergte gewonnen: vrede en krijgs-heraut van Hem-  
4 mel- en Hel- Goden, die met geveugelde voeten u bode-  
5 ampt bedient: die luft fchep in u lier-galm, en in 't wor-  
6 ftelen van glimmende kamp-vegters: door wiens fegen de  
7 tong clerlijk leerde fpreken. Op den XV. van defe maand  
wouden u den Raad een tempel in, tegen over de groote  
Ren-baan, en verordineerde u van die tijd af jaarlijkse  
vier-dagen. Alle de kooplieden reuk-offeren en bidden  
u, dat gij haar winft verleent wilt. Pas buiten de poort  
Capenis is een wetering, genaamt Mercurius water, dat,  
foofe te gelooven zijn, die 't ondervonden, Godlijke  
kracht in heeft. Hier komt de koopman met zijn gedor-  
de jak na toe, befproeit en reinigt fig met dit wij-wact,

en fleep een emer om mede te dragen. Hierin doopt  
hij een kuriet-tak, en befproeit daar mede alle zijne waren  
die te koop zijn, en zijn hoofd, biddende dat hij, volgens  
gewoone, vrij en vrank geloogen en bedroogen mag heb-  
ben. Reinigt mij, bid hij, van mijn voorlede meidigheid,  
reinhgt mijn voorlede trouloofc leugenagtigheid, en 't bre-  
ken van mijn woord. 't fijk mij u woort, of valslijk fpedde  
den naam van Jupiter, die in dees viefte vefen na zijn naam  
dog nier en luifterde: 't fijk met voorgagt merden naam  
van andere Goden of Godinnen fpedde. laaf de wind die  
valfe eeden en leugen taal verfluif hebben, en mij op 't  
aan-ligten van den dag weder vrij ftaan den ouden gang te  
gaan, fonder dat de Goden op mijn flits-woorden leiten.  
Verleen mij flegts winft, geeft vteugde bij 't profijt, en  
maakt

1. Mercurius) *Sie van hem het aangemerkte, 1 D. 75 pag. gelijk van Atlas, Maja, en de Pleja-  
den, den Bladwyfer.*

2. Vrede) *Daarom heet hy P A C I F E R, vredebrenger, op een Gedenkenning, gegeven, 1 D.  
75 pag. doch fie hem ook hier in Print geplaatst.*

3. Geveugelde) *Sie mede van zijne wicken, 1 D. 75 pag. en van zijn liergalm, 2 D.  
129 pag.*

4. Kampvechters) *Sijnde hem ook het worftelperk geheiligd. Sie de Griekse Schryvers. gelijk mede  
de Welfprekenheid en Redeneerkunde; volgens het aangeteekende, 2 D. 65 pag.*

5. Tempel) *In het jaar van Rome, 248; te weeten ontrent den Grooten Renbaan, nit laft van het  
volk ingewijd (om de burgermeesteren te hoonen en te trotsceeren) door den kapitein of legerhoofd, M. Lek-  
torius. Livius, 2 B. 21 en 27 H. behalven dat door de gebeele stad hem veel tempeltjes, kapellen en  
altaaren zijn geboud. Sie Donatus, Oud Rom. 3 B. 14 H.*

6. Wetering) *Aan de ftraat van Appius, buiten de Kapeenfse poort; volgens onfen Dichter; terwijl  
by niemand anders ons deefe tempelplicht ontmoet. Sie hem by Lomejer aangehaald, in het 16 en  
17 H.*

*Van de Kapeenfse poort is al gefproken, 3 D. 238 pag.*

7. Gegend) *Meteenriem, daar de geld-ras van afhing, niet om zijn middel, maar om den hals.  
Gellius, A. N. 15 B. 12 H. Suetonius, in Vitell. 16 H. Plautus, Epid. 3 Bed. 2 Ton. en Tru-  
culent, 5 Bedr. 1 Ton.*

*Van de tunica is gefproken, 1 D. 122 pag.*

8. Laurier) *Van deefe wyquaft is gefproken, 2 D. 28 pag.*

9. Reinigt my) *Siet, foo wonderd, door dit wywater, de gemeene fchulden en lichse fonden weg geno-  
men. Vergelijk deefe plaats mer die van Katullus, 89 D. fprekende van eenen vuilen Gellius. Sie  
weder de aangetoogene H. H. van Lomejer. en les onderruffchen op het fuitvreegebed van deefen fijnen  
Koopman.*



maakt dat ik, bij 't bedriegen der koopers, wel varen mag. | gen Hemel, en legt in de vuist, nog gedagtig, hoe hij 10  
 Sulke en diergelijke bidders hoort Mercurius uit den hoo- | selfs, op 't eiland Delos, Admetus koejen stal. 11

10. Lacht in de vuist) *Aangefien by self een koelief geweest sijnde, word gehouden voor der dieven opperhoofd.* Van sijn dieveryen spreken wy, 2 D. 61 pag.

11. Op 't eiland Delos) VAL ENTYN, *gy loopt hier wel yffelyk mis in uwe vertaalingen. De diefstal van Merkuur geschiede niet op dat eiland, maar in Theffalie, doch ste mede, 2 D. 61 pag.*

Maar hier valt het bywoord op boves? *evenwel sy dit de vertaalinge, een weinig uitgebreid: hoe dat hy self, in Theffalie, 't groote vee van Admetus wegdreef, niet wel van Apollo (die men, wegens sijn geboorte-plaats, Ortygius of liever Delius heet) bewaard.*

*Van Delos of Ortygie spraken wy, 2 D. 34 pag.*

## T W A A L F S T E H O O F D S T U K .

*De Son in het Tweeling-teeken. Pollux omgebracht.*

**M**aar ontvou mij, Mercurius, die vryj wat beters bid, op wat tijd de zon, den slier verlatende, de tweelingen (*Gemini*) berent. Hij antwoordde: als'er even 1 soo veel dagen van dese maand overig sijn, als Hercules sware pagies uitvoerde. (op den XX. MAI.) Segt me den oorsprong, sei ik, van dit gestante: hij verklaarde die 2 met sijn gelleepe tong aldus: doen 't paar gebroeders, Castor en Pollux, gene een ruiter, dese een kamp-vegter, (worstelaar) Febe, met haar suster Elaira, ontshaakt hadden, 3 greepen Lynceus en sijn broeder Idas, beide aan die maagden verlooft, om Leucippus schoon-soonen te werden, 't swaard op, en eisten elk haar bruid wederom. Dese gebroeders prikte de minne om haare liefsens wederte vorderen, gene, om die nierte willen weder leveren: dus kampte 4 paar tegen paar, door een en deselve rede geport. De Lakoniers (Castor en Pollux) koften haare vervolgers wel ontvlugt hebben; maar oordeelen 't oncerlijk, door de vlugt

haar prooi te behoud. Daar is een seker plain, van geen boomte bewassen, een bequaam veld om slag te leveren: daar 5 hielt 't getrou paar broeders stand. Lynceus doorstiet Castor, eer hij den steek verwagte, de boist, dat hij ter neder plofte. Maar Pollux schoot toe, en siet Lynceus de speer tusfen hals en nek door. Doen stapte hem Idas toe, en wierd ter nauwer noot door Jupijns bliksem agter uit gellagen, en liet evenwel, soomen segt, 't geweer, ongeagt den bliksem-slag, niet uit de greep vallen. Dit was de 6 tijd, Pollux, dat gij ten hemel goeddigt wiert, en gij dus antwoorde: aanhoor, vader Jupijn, mijn stem: verdeelt 's hemels, eer, diege mij alleen gunt, onder ons beiden, de helft van die genade-gift sal mij meer wesen als 't geheel. Door dese bede verworf hij, dat sijn broeder gebeurigt met hem aan den hemel slikerde: beide een dicnastig gestante 7 voor den zee-man, als hij in noot is.

1. Als Herkules) *Teweesen twaalf, alhoewel andere deselve tot vyftien, ja vyfen twintig optellen. Siet 1 D. 45, 46 en 47 pag.*

2. Gebroeders) *Van Kastor als ruiter, en van Pollux, als kampioen; is 1 D. 173 pag. gesproken.*

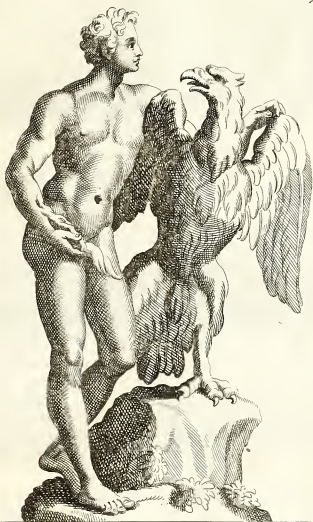
3. Lynceus) *Van dese broederen, nevens Leucippus haar vader en geschaakte susteren, spraken wy, 1 D. 80 pag.*

4. Lakoniers) *Hier behoeten Oebalida: volgens 't geschrevene, 3 D. 155 pag. gelijk hier boven Tyndarida; volgens 't aangeteekende, 1 D. 73 pag.*

5. Seker plain) *Geheten Aphidna; van welke, 1 D. 40 pag.*

6. Gebeurigt) *Sijnle dan Kastor en dan Pollux onder de onsterfelijke; gelijk ook al is aangeteekend, 1 D. 162 pag.*

7. Zee-man) *Beide de zeevaarende gunstig; terwijl ook haar suster deselve voor ramp en ongeluk is waarschouwende. Siet het geschrevene, 1 D. 152 pag.*



*Stanetti Sculp.*

*S. Thomassin Fecit.*

GANIMEDES.



## DERTHIENDE HOOFDSTUK.

*Renspeelen. Klaroenscbouwen. Kerkwijdinge van het's Lands Welvaaren.*

- 1 Die wil weten 't feest *Agonia*, en sijn verklaring, doorloop de maand Januarij, schoon dit ook op desen dag, volgens de getij-registers, geviert wiert. 'S nagts hier aan komt de hond-ster op, wiens oorfsprouk ik elders heb verklaart.
- 2 Den dag daar aan is Vulcaan toe-gebeeligt: men noemt die de Klaroen-suiver-dag. Dan werden de trompetten, die hij (sijn werk basen of 't vuur) maakt, gereinigd.
- 3 Hier op volgt den dag, die gemerkt staat met vier woord-letters (Q. R. C. F.) die, ordentlijk gelefen, of d' offer-gewoonte, of 't schielijk vertrek van den Over-priester uit de Raads-kamer, in houden.
- 4 'K ga u ook niet voor-bij, algemeene Fortuin van 't magtige Roomse volk, wien daags hiet aan een tempel is ingewijd. Als desen dag in zee verdronken is, sultge den blonden arend, Jupijns lieve vogel, sien op komen.
- 'S anderen daags vroeg sal den boer (*bootes*) uit 't gefigt verdweenen sijn, en den geheelen dag (*XXX. MAL.*) sig 't seven gestarnte vertoonen.

1. *Agonia*) Van welke feest-spoelen, 3 D. 157 pag.
2. *Hondstar*) Van *Erigones* hondeken is gesproken, 1 D. 163 pag.
3. *Vulkaan*) Sie van deese den Bladwyser.
4. *Trompetten*) Van deese suiivering is ook al geschreven, 3 D. 225 pag. Doch sie Lomejers 28 H. de Lustration.
5. *Schielyk vertrek*) Dit raakt geensins het vluchten der *Tarquiniens*; maar een gewoonte, op de lands-dagen gebruikelijk, sijnde deese: De *rex factorum* (van welke, 3 D. 158 pag.) moght geen lid der hooge overheid sijn; noch ook den volke geensins in het openbaar aanspreken. Verscheen des wegen noot in het parlement, of 's volks vergaderinge, als helen. Nu quam hy daar om te offeren, en dit schielijk verricht sijnde, ging, of liever vluchte hy, uit de raadkamer. Siet *Plutarchus*, in de 113 der Roomf. Vraag.
6. *Algemeene Fortuin*) Die door belofte een tempel ontfing, in het jaar 659, van den burgermeester *Publ. Sempronius. Livius*, 29 B. 36 H. Sie *Donatus*, Oud Rom. 3 B. 15 H.
- Van deese selve Fortuin schreven wy mede, 3 D. 240 pag.
7. *Zee*) Hier *Amphitrite*. Siet 2 D. 3 pag.
8. *Arend*) Die grootste vogel van *Jupijn*, van welke, 1 D. 140 pag. en die wy u hier weder doen sien, nevens sijn lieveling, den geschaakten *Ganymedes*.
- Van't gesternte schreeven wy mede op de aangeoogene plaats.
9. *Boer*) Ook *Bootes* geheeten; van welk gesternte, 1 D. 92 pag.
10. *Sevengestarnte*) In het *Larijn*, *sidus Hyantis*. Van de *Hyades* is gesproken, 3 D. 266 pag.
- Voorts is hier het daalen van den boer. *occatus heliacus*; gelijk het opkoomen der *Hyades*, *heliacus or-*

rus.

Einde van het Vyfde Boek.

D E  
A L M A N A K  
Van  
PUBL. OVIDIUS NASO.  
HET SESDE BOEK.  
J U N I U S.  
E E R S T E H O O F D S T U K.

*Naams-reede van deese Maand. Junoos hoogtijd.*

**D**ese maand heeft ook twiſſelagtige oorſaaken van haare benaming. 'K ſalte alle aan-teeknen, kieft uit den hoop 't geen u beft aan ſtaat. 'K ſal wel waarheid verhalen, maar ſpouwen bejegenen, die leggen ſullen, dat het uit den duim gefogen is, en meenen dat nooit God van menſen is gefien. Daar woont een Godheid in ons dichters: door die roering ontſteekt onſe geeft, deſe drift heeft ſijn oorſpronk uit een Godlijk we-

ſen. 'T ſtaat mij inſonderheid toe, 't aanschijn der Goden te beſchouwen, of, om dat ik een digter ben, of, om dat ik Godlijke [heilige] dingen ſing. Daar is ſeker heilig woud, digt met geboomte bewaſſen, en daar geen ſtem gehooft wert, als alleen 't geruis van 't water. Hier in onderſogtik, was den oorſprong en benaming van deſe maand Junius van daan quam. Als wanneer ik Godinnen in 't ſigt kreeg, niet, die Heſiodus, den Leeraar van 't boere-  
werk,

1. Godheid) Gelijk men aan die ſijde geloofd, dat in de Dichtkonſt ſeeke ſoetheid, ja raſernye word vereiſt; gelijk wy aanmerken, 3 D. 87 pag. ſoo is het aan deſe ſijde ſeeker, dat de Dichters van een hemelſe yver en godlijke drift (gelijk de voorſpellende; van welke, 3 D. 163 pag.) ſomwijlen worden aangedreven. Homerus, 21 B. van de Dool. ſprekende van Femius. Silius, 13 B. ſprekende van Homerus.

Immers ſijn deswegen de Sang-godinnen dochteren van den Hemel; volgens Pauſanias, in Bæot. Maar het is hier de plaats niet om de heerlijkheid en voortreffelijkheid der Dichtkonſt wijlduſtig uit te breiden. Sie het yverig vertoog van Emil. Portus, voor de Treurſpelen van Euripides.

2. Heilig woud) In het Latijn nemus; het geen eigentlijk een bos van vermaak en tijdverdrif, even als wy heeden hebben den Haarlemmer Hout, het Haagſe Bos, en dat van Alkmaar. Soo is ſylva een boſch, dat men kapt en bakt tot brandhout; ſaltus, een boſch, daar men het vee laat weiden, of de wilde beeſten opſluit; en lucus, een gewijd woud, van welke, 1 D. 61 pag. en elders meer.

3. Water) Het ſchijnt dat de Dichters, in hunne arbeid gemeenelyk het oog houden op de Schilderkonſt; aangefien ſy by voorbeeld heel ſelden eenige boſſen of boom-plantazien ſonder rievieren, beeken, of watervallen u ſullen voor ooggen ſtellen. Sie verſcheudens beſchrijvingen hier van in de Boeken der Herſchepingen.

4. Heſiodus) Van welke, 1 D. 136 pag. en wat het verſchijnen deſer Godinnen aangaat, dat verteld by ſelva in de Voorreede van ſijn Godeboek; en het is onlangs ſeer aangenaam en konſtig afgebeeld



*S. Thomassin fecit.*

IUNO .

*3 Deel. Tab. 285*





werk, zag, doen hij bij Aëtra zijn vee hoedde. Nog ook die  
 5 Paris, in de valleijen van de bron-rijken Ida, keurde : uit-  
 gefondert een. Een was'er bij, die haar mans suster is,  
 6 [Juno] dezelfde, (want ik kendefe) die op 't slot Kapi-  
 rolijn staat. 'K verschrikte geweldig, en roonde met een  
 besturven aansigt en stillwijgen, hoe mij't hart lilde. Tot  
 dat de Godin den schrik diese mij aan joeg, zelfs ver-  
 dreef. Want sij sprak: o digter, die 't Rooms jaar be-  
 schrijft, en u vcrmeest, groote saken met een maat van sleg-  
 te verfen te galmen, gij hebt u 't regt verworven, om  
 Godheden te sien, doen gij goet vont de seef-dagen met  
 gedigt te beschrijven. Maar, om u uit den droom, en  
 's volks dwaal-gevoelen te helpen, moette weten, dat Junius  
 7 na mij vernoemt is. 'T is vrij wat te seggen, Jupijns egt-  
 genoot en suster te sijn : 'k weet niet waar op mij meer  
 te brallen staat, om dat hij mijn broeder, of, om dat hij mijn  
 8 egt-genootis. Letmen op mijn af-komst; ik maakte Sa-  
 9 turnus eerste vader, en was sijn eerste kind. Wel eer heete de

stad, na mijn vader, Saturnia, op welkers puin nu Rome staat  
 gefigt. Dit land koos hij, do e't hem in den hemel te bang  
 viel. Soo mij't huwlijk een eertijtel schaft. Ik werd ge-  
 noemt de Vrouw des Donder-Gods, en heb mijn tempel op  
 't slot Tarpeja nevens Jupiter. Kost een Boelin [Maja] de Mai-  
 na haar naam doopen, en fou mij deez' eer misgunt wer-  
 den? Waatom mij dan genoemt, Koninginne en Princes der  
 Godinnen? Waatom mij dan een gouden rijkstaf in de re-  
 10 gter-hand gegeven? Souden de dagen [Luce] maanden uit  
 11 maken, ik na defelve Dag-Godin [Lucina] genoemt wer-  
 den, en geen maand van mij den naam trekken? Soo fou't  
 mij spijten, dat ik trouwlijk mijn gramfchap, tegen 't kroos  
 van Electra, en Dardanus geflagt, [de Trojanen] varen liet.  
 12 Twee redenen had ik van 't vergrimmen. 'T was mij  
 13 een priem in 't hart, dat Ganymedes ten hemel op-  
 genomen wiert: ten anderen, dat Paris mijn fchoonheid  
 14 bij Venus af keurde. Dan louden't mij, dat ik Kartha-  
 15 goos verfen niet bleef befehermen, te meer, om dat ik  
 16 daar  
 17

voor de laaft uitgegevene werken van Hesiodus, verrykt met de Verklaringen van de Heeren,  
 GRÆVIUS en CLERICUS.

5. Paris) *Sie by deefe de Godinnen afgebeeld, 1 D. 74 pag. doch van sijn oordeel, op een Penning  
 vertoond, fpreken wy, 1 D. 22 pag.*

*Sie voorts van de Frygiaanfse Ida een Bladwyfer.*

6. Op 't slot) *Van Juno word meermaalen gefproken. Sie den Bladwyfer. Doch van haare kapel, in  
 den Kapitolijnffen tempel van Jupiter, fpraaken wy, 3 D. 8 en 133 pag.*

7. Na mij vernoemd) *Het felve getuigd Makrobios, Saturn. 1 B. 17 H.*

8. Saturnus) *Sie meede van deefe den Bladwyfer.*

9. Eerfte kind) *Of Jupiter en Juno rweelingen waaren, dan of Juno voor Jupiter ter wereld quam,  
 is, ik beken het, een harde vraag; doch de faak is te lang geleden, om hier af het rechte befeheid te ge-  
 ven. Sie de Verdichtfel-fchryveren.*

10. Vrouw des Dondergods) *Maar fy word een heel andere taal by Seneka; in den Raanfenden Herk-  
 klaagende dat de naam van suster, een opfiche van haar overfpeetigen man, alleen haar is by geblee-  
 ven.*

11. Maja) *Sie van Maja, Merkuurs moeder, 3 D. 57 pag.*

12. Koningin

13. Daggodin, Lucina

14. Dardanus

15. Ganymedes

16. Paris

*Siet het aangeteckende*

1 D. 84 pag.

1 D. 56 pag.

1 D. 77 pag.

2 D. 279 pag.

1 D. 74 pag.

17. Kartagoos) *Hier bootst by Virgilius na, welke (in sijn Eneis) Venus geduurig aan de zijde der  
 Trojaanen settende, in tegendeel Juno, voegd aan de zijde der Karthaginenferen.*

*Tweeten, Juno, toegenamd Coelestis de Hemelfse, (anders ook Astarte, de Maan, enz.) verbeeld  
 op een leeuw, met een bliksem in de eene, en een rijkstaf in de ander hand; volgens Apulejus, in het  
 6 B. der Herfchepp. Plinius, 35 B. 10 H. en een Penning van Severus, by Oudaan, 51 Tab. 5 Penn.*

*Vreemd is evenwel de gedachte van Otelius, op deefe wijze uitlegend (in sijn Wereldbeschryv.) 't  
 veerje van Virgilius:*

Hic illius arma,

Hic curus fuit.

Hier wierden haar wapenen, den bliksem, bewaard; hier was haar leeuw, op welke fy als op een  
 waagen gevoerd wierd, opgeflooten.

*Van Junoos bliksem fpreekt Servius, over het 1 B. van den En. en van haare leeuwen, (te weeten  
 binnen*

- 18 daar mijn koets en wapenen heb. Dan was 't mij leet dat ik  
 19 Sparta, Argos, mijn Mycene, en 't oud Samos, onder 't gebie-  
 20 der Romeinen liet buigen. Voegt hier bij den ouden  
 21 Tatiüs en de Faliscen, Junoos dienaars, die ik gedoopte,  
 22 onder Romulus gewelt te bukten. Maar 'k laat mij dit niet  
 23 rouwen: want geen volker werelt leid mij nader aan 't hart:  
 'k wens immers hier gedient te werden, en mijn tempel  
 24 naaft mijnen Jupiter eeuwig te bewoonen. Mars sei mij  
 zelfs: ik beveel dese stad in u beschutting: gij sult in neef  
 Romulus stad groote eerbiedigheid bekomen. 'T geschiet  
 25 na sijn woord: want Rome krielt van altaren, mij te eere  
 gefigt, die ik niet hooger schat als d'eer van dese maand-  
 26 benaming. Behalven dit, geschiet mij gelijke eer in de  
 27 buite-stad en omleggende streken. Door leefte eens de jaar-  
 28 geij-boeken, die nog sijn te vinden te Aricie, te Lorette, en  
 29 in mijn stad Lanuvium: staat te Tibur en Prenefte den Al-  
 30 manak op, gij sult 'er Junoos maand vinden, en lesen, in  
 plaats van Junius, Junonius. Gij sult 'er Junoos maand vin-  
 den uigedrukt, schoen Romulus die steden niet en figte-  
 31 teer was. Als Juno uit had, keek ik om, en sag Hebe,  
 Hercules egt-genoot, staan, met teekenen van sijnle jetg in  
 't aensigt; seggende: soo mij moeder Juno den ge-  
 heelen hemel deed ruimen, 'k bleef 'er niet tegen haaten  
 wil. Ingelijks druis ik nu ook niet, aangaande 't bena-

men van dese maand; maar seem liever, en speel byna  
 d'ootmoedige. 'K wil myn gerechtigheid liever met since-  
 ken honden, en u mislieten tot gunstige toefstemming be-  
 wegen. Mijngulde moeder heeft op 't hooge slot Capito-  
 lijn haar tempel, gelijk 't ook hoort, naaft Jupiter. 32  
 Maar al d'eer van Junius mauds-benaming is mij op-  
 gedragen. Dir's d'einigste eer tijl daar ik mij veel laar  
 aan gelengen sijn. Wat griek kostge vinden, Romein, en  
 dankbare nazaten, en Hercules egt-genoot ter eere met 33  
 dees' maand te vernoemen. Dit laud is ook eenigstins  
 aan mij verpligt, om den dienst van mijne, grooten Her-  
 cules. Hij dreef sijn runderen-buit uit Spanje herwaarts 34  
 aan. Hier versde Kakus, die 't vuur en rook, een gewez 35  
 dat hem vader Vulcaan had bij-gefet, geen lijst-schut schaf-  
 fen kost, den Aventynschen bodem met sijn bloed. Maar 36  
 'k moet nog nader redenen te berde brengen. Romulus  
 schiften 't volk, na den ouden, in twee kluffen. D'eerste  
 rang was bequamer om raad te geven, de tweede, om te  
 vegien: den ouderdom beraemde, de jonkheid voerde den  
 oorlog. Volgens die ordinantie verdeelde hij de maanden,  
 en noemde d'eerste op *April, Mai*, na d'ouden, [*Majoris*]  
 de weede *Junius*, na de jeugd, [*Junioris*]; om dese taal had 37  
 moeder en dogter, doen Hebe uit had, in bits krakeel  
 geraakt, en d'onderlinge liefde in verbittering verkeert,  
 ten war d'Eendragt, een Godin; en 't werk van de Vreede- 38  
 vorst

binnen Hierapolis, alwaar sy word gevierd) sijnde aldaar tam, en niemand deerende, Lucianus, in het B. van de Syr. God.

- |   |                          |   |               |
|---|--------------------------|---|---------------|
| 18. Sparta  | } Van welke              | } | 1 D. 2 pag.   |
| 19. Argos   |                          |   | 1 D. 72 pag.  |
| 20. Mycene  |                          |   | 1 D. 22 pag.  |
| 21. Samos   |                          |   | 1 D. 4 pag.   |
| 22. Tatiüs  |                          |   | 2 D. 404 pag. |
| 23. Faliscen) Van Junoos hoegrijt by de Faliscen is gesproken, 1 D. 91 pag.   |                          |   |               |
| 24. Mars) Sie van hem, als vader van Romulus, en beschutsheer van Rome, den Bladwyfer. 1  |                          |   |               |
| 25. Altaaren) Aangefien sy te Rome onder veele benaamingen wierd gevierd en aangebeden; als Regina, koningin; Lucina, vroedwif; Moneta, Muntgodin, behalven Martialis, Matuta, Sororia, Caprotina, Jaga, enz. Sie den Bladwyfer, op Juno. |                          |   |               |
| 26. Aricie  | } Sie van deese plaatsen | } | 1 D. 209 pag. |
| 27. Lorette, of Laurens   |                          |   | 2 D. 336 pag. |
| 28. Lanuvium  |                          |   | 1 D. 192 pag. |
| 29. Tibur   |                          |   | 1 D. 178 pag. |
| 30. Prenefte) Heden geheeten Palestrina, een Latijnsse-stad in Italie, niet verre van den Fucinus; alwaar men eerde Juno, 's Fortuin, en de Sortes. Cicero, Divinat. 2 B. 41 H, Silius, 8 B. Lukanus,                                     |                          |   |               |
| 2 B. Strabo, 5 B. en verscheidene andere.   |                          |   |               |
| 31. Hebe) Anders Juventa, der goden schenkeresse; van welke, 2 D. 191 en 230 pag.   |                          |   |               |
| 32. Naaft Jupiter   | } Siet het geschrevene   | } | 3 D. 8 pag.   |
| 33. Herkules echtgenoot   |                          |   | 2 D. 91 pag.  |
| 34. Runderen-buit   |                          |   | 3 D. 165 pag. |
| 35. Kakus   |                          |   | 2 D. 254 pag. |
| 36. Aventynschen  |                          |   | 2 D. 397 pag. |
| 37. Na de Jeugd   |                          |   | 3 D. 148 pag. |
| 38. Eendragt  |                          |   | 3 D. 168 pag. |

38 vorst Tiberius, met een laur-krans op 't lang haar, 't kra-  
keel had komen scheiden. Dese, verhaalt hebbende  
d'oorlogen tusschen Tattius en den kloeken Quirijn, nevens  
't vereenigen van de twee rijken met hunne ingeseten-  
en, en hoe schoon-vaar met schoon-foon in een stad en  
onder gemeene bescherming reetten, dreef, dat na die  
39 vereeniging dese maand Januis [Unius, van 't woord Unio]

genaamt wiert. Drie verscheide redenen hebt gij van de  
maand gegeven: versegf mij, Godinnen, dat ik geen  
van drie voor de beste keur, want dit 's geen sask om  
van mij uit gewesen te werden. Scheid van mij met ge-  
lijke lof. Troje rakte door Paris vonnis in d'as, twee  
40 Godinnen konnen meer beschadigen, als een voordeel  
doen.

39. Laurkrans ) Hier Apollinea, *wegens Dafne. Sie den Bladwyfer. Doch de gelaurierde Eendrage*  
*word u van Oudaan verstoord op de 12 Penn. van sijn 86 Taf.*

40. Vereeniging ) Van dit verdrag is gesproken, 3 D. 205 pag. *doch dat deese maand na dit vere-*  
*eenigen sou sijn geheeten Unius, of Junius, sulks word beden van de Letterkundige niet aangenoomen; en wat*  
*my aangaut, ik sou my aan de kant van Hebe stellen.*

41. Twee ) Gelyk aan Troje bleek, dat met Griekse wapenen, van Juno en Pallas, wierd beoorlogd en  
verwoest, terwijl haar Venus luttel kon beschermen. *Sie van Trojes ondergang, en den haat deeser godin-*  
*nen de Bladwyfer, op Troje, Juno, en Pallas.*

*Troje heet hier Pergama; volgens 't geschrevene, 1 D. 36 psg.*

## TWEDE HOOFDSTUK.

't Eest van Karna.

1 D en I. van dese maand is een vierdag van Carna. Dit is de  
Hangfel-Godin, die door haare Godheid 't geloo-  
tene opeut, en 't opene sluit. Waar haar die magt van  
daan quam, is wild en duister om te vinden; maar uit  
mijn digt sult gij 't kluwe vinden. Aan den Tyber hebt  
2 gij een oud woud, Hilernus toegewijd, daar nog tegen-  
woordig de priesters ten offer gaan. Dit was de vader  
3 van de Nimf, die d'ouden Crane noemden, en wel eer  
van veelevrijers vergeefs wiert an-gelof. Sij plagt haar  
op 't land te onthouden, 't wild met de swijn-sriet agter  
herre siten, en haare knoopige netten in holle stalen te  
4 spannen. Sij had boog nog pijl-koker, maar wiert even-  
wel gelooff Febus suiter te sijn, en was soo schoon, dat sig  
Febus dien 't halve nier loefde te schamen. Preide haar een  
vijet met een Venus-praatje, sij gaf aantsonts dit an-  
woord: 'tis hier te ligt, 'k schaamt mij hier; wijft gij

mij een heimlijker hol, en gat mij voor, 'k sal u volgen.  
Dan snapte de jong-man telos geloovig in 't hol, sij bleef  
'er buiten, school agter struik en ruigte, en kost nergens  
5 gevonden werden. Janus kreeg dit dier in 't oog, ver-  
liefde, en had, soo 't scheen, de sluggere Nimf met sui-  
kere woortjes bekout. De seeks hiet hem, na gewoonte,  
om sien na een heimlijker hol, volgt hem tot aan de mond,  
maar ontlipte haar leider. 'T is verlore geschuilt, dwale  
Nimf, Janus hiet wat agter sijn rug geschet, en waar gij  
neer huikt. 'T is verlore geschuilt, sprak hij, want hij  
greep u, omtent een rots neer gedoken, in d'armen, en  
sei: na 't boeten van sijn lust: 'k scheink u voor die snoep-  
reis 't hangfel-bewint, hout dat voor u verlore maag-  
dom. Dus gesproken hebbende, gaf hij haar een witten  
doornstok, waar mee sij uit de huisen soude konnen ver-  
6 dtijken.

1. Hengfelgodin ) Welke een tempel en feest-lag kreeg, op den berg Celius, van Mark. Brutus, na dat  
hy 't masker van sijn gewaande forseid af leide. Makrobius, Saturn. 1 B. 12 H.

2. Hilernus ) Helenus of Helernus misfchien; gelyk hier word gelefen van den stouten Letteergisper,  
N. Heinsius. Deese knoop is niet te ontbinden. Siet het aangeteekende, 3 D. 175 pag. alwaar men  
Avernus leest.

Van de pontifices, welke VALENTYN slechts priesters heet, is meermalen gesproken. Siet de  
Bladwyfer.

3. Crane ) Nergens, mijnes weeten, als by onsen Hoofd-dichter, bekend.

4. Pylkoker ) Dianaas wapentuug; gelyk wy zooden, 1 D. 62 pag.

5. Janus ) Van welken vroomaard nooit iets onbeoorlyks aan Augustinus is ontmoet; gelyk by betrigd  
in het B. van de S. G. 7 B. 4 H.

6. Doornstok ) Hebbende de kracht van spook, nachts gesichten, en ander ongemak uit den buys, en  
vande deur te drijven; volgens Plinius en Dioskorides, in rhamnus.

drijven de verzuulijke bijte-bauwen [kinder-melkers.] Dit is een graag gevoegelte; detelwe slag niet, die Fineuskost van den dis rooffden, [hartjicus;] maar een bastert-gebroet daar af. Sij hebben groote koppen, stijfstaande blikken, scherpe giete bekken, grijse vederen, en scherpe kromme krauwels. Bij nagt vliegense, inoren na kindertjens daar geen minne bij is, rukken de bloetjes uit haar wieg, en schenden de lighaampjes. Men segt, datse 't ingewand der suigelingen, als 't vol melk is, uit suigen, en selfs den hals vol bloed suigen. Men heeftse Striges, om datse gemeenlijk by nagt verzuulijk krieffelen. [Striden.] 'T sij dat dit gevoogelte natuurlijk wert gekipst; of door tooverij gemaakt, en de Marfchecken fig door toover-sang in dit gevoegelte verworven; immers, 't quam in Procas slaap-kamer. Waat in dese Koning, nagt geboorte, een vers

as van dit gespuis, vijf dagen wiert uit gemolken. 'T gevoogelte foogt 't kind met de drooge tongen het bloed uit 't hartje, soo dat 't arm wigz schreide en van dorst kermde. De minne vloog doot 't schreien van haar voedster-kind verbaast na de wieg, en vont de kaskjes met de harde nagels op gekrapt. Wat koste doen 't sij verchoor in 't aansigt, als bij wijlen 't loof, van d'eerste voorst genepen. Doen ging se na Crane, en gaf haar kennis van 't werk; die haar antwoordee sijt onbevreckstu voedster-kind sal geen gevaar loopen. Bij de wieg gekomen, vint vader en moeder bij 't kind schreien, en sprak: spaar u tranen, ik tal 't wigz genesen. Met bestreckse; en merkt de deur stijlen en drempels drie-werf agter malkander met een groenten hage-tak, den trant besprektsse met water daar bij fondrete kragt in stak, neemt 't raau ingewand van een twee-maandige bigge in de hand, en

12  
13

7. Gevoegelte) *Nachtgedrochten, welke by nacht sich in de slaapkameren begevende, de kinderen in de wieg aanvallen, op hunne leden blikken, en hen het bloed afzuigen. Ja men heeft gemeend dat het bekken maeren, die door tooverkonsten, in deese stryges of nachtvogelen sich verschepten. Sie Plinius, H. Nat. 11 B. 39 H. en Horatius, 5 Toefang.*

*Ik segge, men heeft gemeend; ja men meend het noch seker beden, in de meeste plaatsen van Westfalen, alwaar men kinderen, door inwendige verstoppingen beroofd van voedsel en vermagerd, van boose geesten gequollen oordeeld te sijn: vullende deswegen de wiegen met boomruaren (die daar langs de straat word geroepen en verkocht) welk kruyd sy seggen alle betooveringen te wederstaan.*

*Sie was ik ook, aangaaende 't verschieren, van het bygelooivige West-faalen heb geseght, 1 D. 13 5 pag.*

8. Fineus) *Sie de plaagbeesten van koning Fineus, 2 D. 18 5 pag.*

9. Toverij) *Door deese gewaande konst gestalts verwisselingen uit te voeren, en menschen in raven, katten en wolven te herscheppen; word beden nergens, als misschien in Duitsland en Westfalen, meer geloofd. Siet het aangeteekende, 2 D. 18 pag. en elders.*

10. Marter heksen) *Van welke is gesproken, 1 D. 228 pag. alwaar gy by de getuygen kend voegen Arnobius, 2 B. Alcim. Avitus, 2 B. Jul. Firmikus, 8 B. 6 H. Silius, 8 B. Voort is hier naxiaa geen treurdied over een overledene; maar een roover-dige en kofte-gefang.*

11. Procas) *Albaans koning; van welke, 2 D. 397 pag. Hoewel dit geval gebeeljk hier is ver-dicht.*

12. Besprektsse) *Van het wywater is meer als eens gesproken. Sie den Bladwyfer.*

13. Rau ingewand) *Die anderfins gesooden sijnde, de goden worden voorgefer; volgens Arnobius, 7 B. en Servius.*

*Maar hier van het biggen-offer spreekende, soo komt my voor het onversetlijk schrikken der Joden voor verken-wlees; liever op allerhande wijzen willende ter dood gaan, als sich met het eeten der selve bejoeden. Siet alleenlijk in het 2 B. der Machabeën; 18 H. het voorbeeld van Eleazar; 3 onder andere ook verzoond in de HISTORIEN des Ouden en Nieuwen Testaments; met de hand van de beroemste Konstenaren, soo schoon en heerlyk uitgevoerd, door P. MORTIER.*

*Doch, waar uit rijst toch deese geweldige afkeer? of om dat het werken, een onrein beest, onder de eetbaare niet mag gerekend worden. Sie Levit. 11 H. 7 H. en Deuteronom. 14 H. 8 vers. of, om dat sy saagen deselvo een algemeen slachtoffer by de afgodisten (gelijk wy toonden, 1 D. 192 pag.) te sijn. Sie wederom WILH. GOEBEE, Republ. der Hebr. 2 B. 24 H. spreekende ook van der biggen melattsheid, of, soo wy seggen, gortigheid.*

*Anderz was men ook gewoon allium, look, op de geplaaide kinderen te leggen, of de uitgerukte oogen van een levendige hyne (seg liever om te schertsen de snijplingen van griffins-klawwen, of de beentjes van een verbrante Eenixvogel) op hunne armen te binden.*

en spreekt aldus: spaar, nagt-gevogelte, dit kinder ingewand: u wert voort een klein viert voor een klein offer geslagt. Neemt hart voor hart, velsels voor velsel: dese bigge slagtenwe u voor 't leven van dit kind. Dus-haar offer pligt gedaan hebbende, legte 't g'neden ingewand onder den blaauwen hemel neder, verbiedende de bijstanders daar na om te sien. Doen stak de witten doornstok, die haar Janu gaf, in een klein vensterje, waar door de slaapkamer ligt schepte. Sederd die tijd, segtmen, wiert 't kind van 't gevogelte nooit meer geplagt, en 't weder kreeg sijn voorige verf. Vraagt gij waarom op dien

dag spek en boon-pap gegeten wert? 't is een aaloude Godin: die groeit van spijs, die se te vooore plagt te nuttigen, en ze maakt geen werk van uitlandse lekkernijen. In haeren tijd at 't volk nog geen vis, [swom de vis nog sonderbeloorte werden] en was d'oester in haar schelpen veilig. De Latijnen kenden nog geen hachelhoenders, die ons 't rijke, Ionie bij sette; nog kranen die dorsten na 't dwergen bloed: de paau bedoorde haar niet als met de vederen. 'T wild wicid nuw door geen jages list gevangen, zugegeschapt. Maar 't iuwijn was 'thooght in waarde:

14. Om te sien) En te beschouwen op welke wijze die stryges met deese smullerye sijn verlustigden. 't Selve is gesegt (3 D. 274 pag.) van de geesten, de weghgeworpene boonen oprapende, buiten iemands bysijn.

Van de profecta, snippelingen, is gesproken, 2 D. 193 pag.

15. Spek en boon-pap) Soo dat men op deesen dag sich houdt aan spek en boonen; het geene heeden een schoolier, of andere snoepsieke jongens voor mandelen en rofsijn sou opruuten. Hierom heet men ook den eersten dag van deese maand Kalendæ Fabacæ, by Makrobius, Saturn. 1 B. 12 B.

16. Geen vis) Deese wierd gespaard en niet gegeten van de Pythagoristen. Siet 2 D. 11 pag. noch de Syriens. Siet 2 D. 94 pag. Doch andersins vind ik in de aaloude scriften, dat het visch eeten (by de Romeinen voornaamelyk) een hooge waarde was, hebbende tot dien einde vjvers, voor welke sy sulc een sorg droegen, dat sy de vissen met haer eigene handen spijsden, sich selven na humen naam lieten noemen, en self over een gestorvene de rouw aannamen. Voorts wierd onder deese wel meest de fleur gewaarderd, welken sy met bloemen en kranssen verciert, onder het gerae van trompetten en klaroenen, deeden oplossen. Athenicus, 7 B. en Makrobius, Saturn. 3 B. 12 H.

Sie hier nu hoe sich de menschen heden uislooven, die, het derven van vlees en het vis eeten vasten noemen; daar ook selfs de Egiptische monniken sijn gedwongen sich van de visch, als het lekkerste van alle eetwaaren, voor altoos te onthouden. Herodotus, 2 B. 37 H. en Plutarchus, Tafelspr. 8 B. 8 H.

Sie van de Roomse vjvers, Makrobius, Saturn. 2 B. 11 H. spreekende na vissen genoemde Orata en Murena, en met eene, van het roudragen van L. Kraffus; en eindelijk van den fleur, Makrobius wederom, 2 B. 12 H.

17. Oester) By de Romeinen, groote smullerye in laaere tijden, seer gewild; bysonderlyk waardeerende, niet alleentlyk de Asiatische, van Aedyus en Cyzikus; maar ook wel de Europeesse, van Engeland, Frankryk, en Italic. Juvenalis, in sijn 4 Berispd. en Horatius, 2 B. 4 Berispd. spreekende van Lukrynde. Aufonius, in sijn 9 Br. spreekende van Bordeesse; en Juvenalis, in gem. Berispd. spreekende van Kloceftertjes of Engelse.

Voorts hadden de gemelde lekkerbekken ook eigene vivaria, of mestbakken, waar in sy deselve bewaarden en vet maakten; volgens Plinius, 9 B. 54 H.

18. Hachelhoenders) Niet seer ongemeen in Aste, doch onder welke evenwel uitmunteden die van Ionie; gelyk dat geruyen Horatius, 2 Toefang. Martialis, 13 B. 61 D. Plinius, H. N. 10 B. 40 H. behalven Petronius, enz.

19. Kraanen) Het Latijn spreekt in derselver omschryvinge van Pygmeën. Van de Pygmeën is geschreven, 2 D. 155 pag.

Voorts was ook deese vogel het wit van een naugesette tong; terwijl men deese, gelyk ook de swaanen, verblinde en in donkere plaatsen mestede. Plutarchus, in de 2 Red. van 't Vlees eeten.

Sy was Ceres toegewijd; volgens Porfyrius, 3 B. van de Apoch. Van haar driekante vlucht gewaagd Cicero, van de Nat. der God. 2 B. 49 H.

20. Pauw) Eerrijds mede dierbaar en seer geacht. Suetonius, in Tiber. 60 H. allereerst op een priesterlyk smulmaal opgedischt van Hortensius. Variò, van het Landve. 3 B. 6 H. Plinius, 10 B. 20 H. sijnde met groote vlyt en moeiten aangesokt en opgebracht. Kolumella.

21. Swyn) Sie van dit slachtoffer den Bladwyler.



de: met 't swijn slagten hielden se heiligen dag. 'T land | mengt, [tot pap gekookt] op den I. JUNI eet, kan; droeg niets als boonen en hard koozn: die dese kost, ver- | segmen, geen hinder in't ingewand krijgen.

22. Hinder) *Van de Stryges, en andere nachtedrochten. Siet 3 D. 288 pag.*

## DERDE HOOFDSTUK.

*Kerkwijdingen van Juno Moneta, Mars buiten de ringmuur, en het Onweder.*

1. **M**en wil ook dat Juno Moneta, boven op 't slot Kapitolijn een tempel op dese dag gesticht is, volgens besloefte van Kamillus. Hier stond eerst 't huis van Manlius, die weder de Franse klauterzaas van 't kapitol deed beuutelen. Hoe gelukkig was den held geweest, grooten Goden, die Jupijus hoogten throuwen beschutete, had hij nu dat gevogt mogen sneuvelen! Maar hij bleef in 't leven, om van heersfugt 2, 3 berigt, ter dood gedoomt te werden: die brand-merk gaf hem 't lang leven. Ten selven dage wert Mars ook gevierd in sijn tempel die aan de Latijnsche straat weg [via 4 Latina] buiten de Poort Capena staar. Wij bekenen, Onweder-Godin, datge ook een tempel verdiende, doe 5 Mar.

1. Moneta) *Van wiens tempel al is gesproken, 3 D. 168 pag.*

2. Sneuvelen) *Op deselve wijze spreekt Juvenalis, in sijn 10 Berisp. van Marius en Pompejus, twee voornaame personagen op het toneel van staar, te Rome. Sie hier sijn woorden, verduitscht door die van NIL VOLENTIUS ARDUUM:*

So hy (Marius) in het midden

Van sijn triomfen, en omringeld met een stoet  
Van krysgevangenen, wanneer hy sijnen voet  
Vol glorie settede uit de Duitse segewagen,  
Sijne geest gegeven had, beroemd door soo veel' slagen:  
En overwinningen; Natuur had nooit op aard-  
Een mens so vol geluk, noch Rome soo vermaard  
Een borger in haar stad gesien. So waar 't den Grooten  
Pompejus wenslyker geweest, toen hy, beslooten  
In Capua, lag van de koorts, te sterven, dan  
Hersteld te worden door de sorg en voorbed van  
So veele steden. Maar het droevig lot van Romen  
En 't sijne hebben hem rampsalig om doen komen,  
En, overwonnen in Egipte, 't lyf berooid  
Van dat aansienlyk en onwaardeerlyk hoofd.

*Voorts was Manlius die geene, die, toen de Gallen, in't jaar 363 Rome hebbende overweldigd, ook het Kapitol poogden te vermeersteren, door de gansen opgewekt, deselve keerde, sloeg, en deé vluchten; gelijk wy verhaalden, 2 D. 56 pag.*

3. Heersfucht) *Wegens het staan na 't opperbesag, beklaagd, verweesen, en vande Tarpeisse steilten afgeworpen, in het jaar 370; terwijl ook sijn huys ten gronde toe wierd geslecht; volgens Plutarchus, in Kamill. Livius, 6 B. 20 H. Florus, 1 B. 26 H.*

4. Tempel) *Buiten de Kapeneisse poort, op de straat van Appius, hier geboeten te sta, dat is, gelijk die keurige Leefers willen, gestraat, of met galleryen meerendeels gedekt. Sie van deesen tempel Livius, 10 B. 23 H. en elders meer. vernieuwd, vergroot, en met colommen vierd, door Luc. Sylla, volgens Plutarchus, in Syll. doch weder, onder den keiser Gallienus, afgebrooken. Ja, sie mede Donatus, 3 B. 13 H.*

*Van de Kapeneisse poort is gesproken, 3 D. 238 pag.*

5. Onweder-godin) *Wiens tempel ook stond buiten de Kapeneisse poort, op de gemelde straat van Appius. Sie Donatus, wederom 3 B. 13 H.*



Marcellus vloot in de Corifische zee door 't onweer bij- den arend op.  
 na verging. Dese gedenk-teekenen van menschen op 's anderen daags [H. [UNI]] verdoont 't fieren-hoofd 7  
 desen dag zijn klaar. Vraag gijna 't gefarnte? Dan komt 't regen-gefarnte, dat 't aard rijk naberegen. 8

6. Marcellus) Sommige stellen voor Marcellus eenen Metellus, en Heinſius ſet hier wel uitdrukkelijk Luc. Scipio, welke Korſika, in het jaar 494 vermeerſterde; volgens Florus, 2 B. 2 H. 15 Verdoel. wat ſal ik ſeggen in dit geſchil, terwijl my niets, aangaande dit gevaar van Marcellus, ooit ergens is voorgekomen?

7. Arend } Van deeſe geſternens ſpraken wy, { 3 D. 283 pag.  
 8. Stierenhoofd } { 3 D. pag.

## VIERDE HOOFDSTUK.

*Bellona's krijgskolonne. Feest van vader Semo. Trouwijd. Speelen.  
 Kerkwijdinge van Mens.*

A Is het twee-maal morgen geworden, de fon twee-maal op-gekomen, en 't veld-gewas twee-maal bedaut is [twee dagen daar na] is in den Tuſcaanſchen oorlog Bellona [de Krijgs-Godin] een tempel ingewijd, ſoomen ſegt, die Latium [de Romeinen] altijd met voorspoet ſegent. Appius Claudius is den figter, die, ſchoon hij blind was, ſcherp geſigt van belcit had, doen hij Pyrrhus de pais afloeg. Agter 't hoogſte gedeelte van een Ren-baan, op

1. Bellona) Zy word meeningmaal voor den oorlog zelve genoomen; gelijk by grootvaar VONDEL, in de eerste rolle van ſijn deſtigen Palamedes.

Wie ontkend, wat plaagen  
 Bellone met ſich ſleept, en hoe veel nederlaagen  
 Gevaarlijk voor den ſtaat, wiens welvaart elk, vol druk  
 En angst, ſiet hangen in de waagſchaal van 't geluk.

Is andersins de zufter, vrouw, of ten minſten de geſellinne van den krijgsgod; wiens tempelieren en offeraren, als dulle menſchen, met bloote degens heen en weder liepen, en ſich ſelven queſten. Lak- tantius, 1 B. 12 H. Juvenalis, 4 Berſpd. Lukanus, 1 B. en Klaudiaan, tegens Eutrop. 2 B.

Sy (een brandende toorts ſwaaierende, by Silius, 5 B.) had een oude wijdberoemde tempel binnens Komana, in Kappadocie; volgens Hirtius, in 't B. van den Alexandr. O. 66 H. doch ook by die van Rome, ontrent den renbaan van Flaminius, buiten de Karmenſaale poort, volgens kerkbelofte geſicht, en met de beelden ſijner voorouderen vereerd, door Appius Claud. Cacus, in 't jaar 457. Livius, 10 B. 19 H. Plinius, 35 B. 3 H. by Donatus, Oud Rom. 1 B. 11 H.

2. Appius) Vermaard door verſcheidene verwinningen op de Samyſers, Sabyenen en Toſkaaners behaald; als ook wegens ſijn gefraaite weg; van welke geſprooken is, 3 D. 92 pag.

3. Pyrrhus) Koning van Epieren, geſproosen uit Herkules aan 's vaders, en uit Achilles aan 's moeders zijde. Hy quam in Italië, ter beede van de Tarentijnen, in 't jaar 743; doch Rome deed hem eindelijk weder daar uit wijken. Naderhand is hy, in het beleg van Argos met een ſteen dood geſmeeten. Sie van ſijne krijgbedrijven, Plutarchus, in Pyrrh. behalven Florus, Juſtinus, en veele andere.

Sijn beelden is word ons vertoond van H. Goltzius, op de Penningen van Theſprot. Griek. 5 Taf. geweldig verſchillende van die Spon ons mededeeld, in Miſc. Erud. 4 Verhand. 138 en 139 pag.

Eindelijk is ook boven van hem geſprooken, 1 D. 223 en 231 pag.

4. Afſloeg) Blind ſijnde, wierd hy alſtoen met een draagſtoel, in den Raad gebracht; alwaar hy ook wenschte doof teſijn, om niet te ſijn genoodſaakt die aan te hooren, welke tot den vrede waaren geneegen. Livius, 13 Inhoud. Viktor.

- 5 op een klein plein, staat een klein suilje, maat van groot belang. Daar van dan plagt, tot een teeken van den oorlog, tegen een Koning of volkeren op te nemen, een speer met de hand geworpen te werden.
- 6 'T andere gedeelte van de Ren-baan staat veilig onder de beschutting van Hercules: wien aldaar een tempel wierd gesticht, volgens den inhoud van Sibylles profecien. Dese kerk wierd ingewijd op den IV. JUNIJ.
- 7 vraagij gij onder wiens naam? Sylla nam 't werk op.
- 8 'K traagde, of de V. JUNIJ Sancus, Fidius, of vader Semo, toe geheiligd was, en wiert van Sancus aldus geantwoord wie gij die van drie ten schrijft, d'eer sal aan mij komen. 'K heb die drie namen, na 't wel-gevalle der Sabijanen. Daarom
- 9 stigten, mij ter eeren, d'oude Sabijnen een tempel op Quirijns berg. Ik heb een postur, die ik langer leven wens als mij; want, soo lang die in dogter blijft, sal ik altijd gelukkig wesen. Doen ik dit dier wilde uithuwliken, vast beflag was met een bequame trou-dag te beramen, en een onbequame te vermijden, wierd ik onderigt dat den dag na 't feest van de V. JUNIJ een bequame trou-dag, en de dag, die daer voor gaan, ondienstigt tot 't huwlijk waren. Want de heilige huisvrouw van Jupijns priester [Vesta's priester] onderwees mij aldus: eer deragt vlietende Tyber de vuilnis uit den tempel van de Trojaanse Vesta met sijn blonde vloed in zee geipoelt heeft, mag ik 't haar mer den bos-honte kam

*Wat sijn blindheid aangaat, die kreeg hy, naar het omkoopen van de Potitij; welke in de heilige gemeenten van Hercules de staats-dienaren zouden onderrechten. Sie wederom Viktor.*

5. Suilje) Een kleine pilaar volgens Festus, by dewelke een facialis staande, een bebloede spiets plagt uit te werpen naar den vyand: met welke plechtigheid Rome doorgaans haare tegenstanders den oorlog liet aansleggen. Dio, 71 B. spreekende van keiser Markus. Sie mede Livius, 1 B. 32 H. en Gellius, 16 B. 4 H.

6. Herkules) Bygenaamd de Grootste Bewaarder; van wiens tempel, in 't bovenste deel van gemelden Renbaan, een Oud Opschrift gewaagd; behalven P. Viktor, in de Lyst van Romes Hoofdgewoonten.

7. Sibylles) Het Latijn noemt haare boeken Euboicum carmen; aangestien de Eubeërs Kume bouden, en de gemelte Sibille woonde te Kume; volgens 't aangeteekende, 2 D. 378 pag.

8. Sylla) Als censor, tuchtmeester en opstieder van gebouwen; alhoewel dit met geen Schryvers kan beweesen worden. Doch die ons wel verhaalen, dat hy eens van alle sijn middelen aan Herkules den thiensten gaf, en het volk met grooten roffel vergastede. Plutarchus, in sijn Lev.

*Van Sulla spraken wy, wegens het landleven, 3 D. 40 pag.*

9. Sancus) Andere leesfen Sangus of Sancus; volgens Oude Opschriften (wiens geloof, om veele redenen, by my niet soo seker is als der Gedenkenningen) bygenaamd Semi pater, of liever Semo en Fidius. Van deese Sabijnse god schryven Festus, in 't woord praedia. Livius, 8 B. 20 H. Dionysius, 2 B. 51 H. Silius, 8 B. en Propertius, 4 B. 10 D. Augustyn, van de S. G. 18 B. 19 H.

Maar wie was deese toch? ten minsten, een inlandse, volgens gemelde Dionysius; doch, volgens meergenoemde Vossius, was het ongetwijfeld Herkules; wiens godedienst en tempelplichten de Romeinen ontvingen van de Sabijners, mede uit de Grieken, ik segge Lakoniërs, gesproeten. Sie deesen Letterheld, Idololatr. 1 B. 12 H. en met eene Oudaan. Ro. M. 4 B. 240 pag. spreekende van een Opschrift, foetelyk geduyd op Simon den Tovenaar; en eindelijk AND. VAN DALE, de Orac. 2 Differt. 2 H. ook verwerpende gemelde misduydinge.

10. Drie naamen) Te weeten Sancus, Semo en Fidius. Sie mede Thom. Dempsterus, aangaande deese Sabynse godheid, in sijn Aanteekeningen over Rosinus, Rom. Oudh. 1 B. 12 H. in Paralip. ad 6 Region.

11. Quirynsberg) Ingewijd door den burgermeester Sp. Postumius, in het jaar van Rome, 287; volgens Donatus, Oud Rom. 3 B. 15 H. aanhaalende Livius, 8 B. 20 H. en Plinius, 8 B. 48 H. spreekende van Tanaquil.

12. Dochter) Gehuwd aan een Roomschen raadsheer, Fidus Kornelius Fabius; volgens Seneka, in 't B. van de Stantvalt. Wysh. 17 H. by meergenoemden Nik. Heinlius.

13. Troudag) Het Latijn spreekt van tædæ, bruilofstoorsfen. Sie van deese den Bladwyser.

14. Heilige huisvrouw) Van de flamen Dialis is gesproken, 3 D. 180 en 188 pag. gelijk mede van sijn wijs ongekemd hair, 3 D. 209 pag.

15. Vuilnis) Soo segt onse Dichter, maar Varro en Festus willen, datse naar seekere plaats, en wel met een poort versiekerd, wierd vervoerd.

16 kam niet kemmin, met de schaa' geen nagels kotten,  
 17 nog bij mijn man slapen, schoon hij een priester van  
 Jupiter is, en hij bij mij alleen genootsaakt is zijn leven te  
 verlieften. Daarom weest gij ook foo voortvarent niet: u  
 dogter sal gelukkiger trouwen als de vuur-tempel van Vesta  
 sal gereinigd sijn.

Op den derden nacht na den V. JUNIJ, segtmen, ver-  
 18 dwijnt de kleine beer, soo dat Kalisto nu van agtere geen  
 gevaar te vreefen heeft. Op dien dag daar aan heugt het  
 mij, slijberige Tyber, dat ik, in de klaver van 't Mars-veld, u-  
 19 wespelen beschooude, en leerde kennen. Dit 's een seest-

dag van de vissers, die met waad en d'angel-roe vissen.

De Sin, is ook vergodet. De Sin-Godin sienwe 20  
 een tempel beloofte te sijn, ten tijde van den oorlog der  
 trouwloofe Penen, [Carthaginiensers.] Als den Peen [A. 21  
 sijncaan] 'tswaard weer op vatte, al 't Roomse volk, door  
 de neer laag des Burger-meesters, voor 't geweld der Moo- 22  
 ren sidderden, en de schrik alle hoop benam, betaamde  
 den Raad een tempel-belofte ter eere van de Sin-Godin  
 [Raad-Godin] en wiert daar op aanslonts beter te rade.  
 Dus wiert die Godin, op den VII. JUNIJ, Volgens be-  
 lofte, den tempelingewijd.

16. Nagels) Welke op de behoortlyke dagen afgesneeden, onder seekere boom, met aarde wierden be-  
 dekt. Sie de Priersterlyke wetten, by Gellius, 10 B. 15 H.

17. Slapen) Soo dat deese vrouw geen scheid-brief moght geven, maar bleef eener mannen vrouw,  
 en was gehouden soo lang, sonder hem, alleen leggen tot dat de tempel van Vesta was gesluiterd en ver-  
 schoond. Siet de gemelde Schryvers.

18. Kleene Beer) Van den arctophylax en Kalisto is meermaalen gesproken. Sie den Bladwyfer.

19. Speelen) Geheeren, wegens den Tyber, Tybrales; en gehouden in het Marsveld; aangefien de  
 Tyber vis niet in de macellum, op de visbank, maar op het plein van Vulkanus wiert gebracht; al-  
 waar deselve tot een offer strekte voor de seltjes; volgens Festus, Sic't aangeteekende, 3 D. 208 pag.  
 Voort is van het vissen met den hangel gesproken, 2 D. 88 pag.

20. Singodin) Die een tempel kreeg, na de bedroefde nederlage der Romeinen, aan het Thrasyme-  
 nis meir. Sie Livius, 22 B. 31 H.

21. Trouwloofe) Der Penen en Kartbaginenseren algemeene titel; welke noch mede seer toepasselyk  
 is aan seeker volk, dat sijn woerd niet langer is houdende, als het interest en belangen hem daar by doet  
 blijven. Sie van de licht vree-breekende Penen, 3 D. 203 pag. alwaar zy by de aangebaalde getuigen  
 kond voegen Livius, 30 B. 42 H. en Cicero, van de Plicht, 1 B. 12 H.

22. Burgermeesters) Niet Paulus Emilius; aangefien die by Kanne svenvelde; maar C. Flaminius;  
 van wiens omkoomen in 't jaar 536 aan het gemelde meir, Livius, 22 B. 6 H. Florus, 2 B. 6 H.  
 13 Afdeel. Silius, 5 B. en veel andere.

## VYFDE HOOFDSTUK.

Hoogtijd van Vesta. Klucht van Priaap. Altaar van Jupiter de Bakker.  
 Brand in Vestaas tempel.

1 Verleen u gunst en segen, Vesta, nu sal ik u vier-dag en  
 kerk-geheimnissen sinnen, soo 't ons vrij staat tot de-  
 selvete genaken. Terwijl ik hartlijk bad, openbaarde sig  
 2 mij haare hemelste Godheid, bernde en sikkende de vloet  
 door een vuurige glants. 'K bekent, Godin, dat ik u niet en

sig, (weg hier met digters slijfen) want gij kost van geen  
 man-mens gesien werde; maar gij onderigte mij in 't geen  
 ik niet en wist, en waer aan ik twiiffelde. De stad Rome,  
 segtmen, was veertig jaar gestigt geweest, doen Vesta, 3  
 de vuurbewaarter, in haar tempel is gewijd. Dit 's een werk- 4  
 geweest

1. Vesta) Van deese godin en haare eenwig vuur is seer dikwijls gesproken. Siet evenwel, 1 D.  
 178 pag.

2. Vuurige glants) Seg liever, een helder dag-licht; gelyk mede was by de verschyninge van Ianus;  
 boven, 3 D. 151 pag.

3. Gesticht) In de omschryvinge van gemelde veertig jaar spreekt het Latyn van de Palilia. Sie van dit  
 seest, 3 D. 252 pag.

4. Vuurbewaardster) Hoe haare vuur van Troje kwam, van daar te Lavinium, van daar binnen  
 Alba, en van daar eindelyk te Rome, is segget, 1 D. 178 pag.

- 5 geweest van Numa, de Vrede-vorst, die sijns gelijk in 't land der Sabijnen niet en vond in Godvreesfelijkheid. De kerk, die gij nu van koper en kostlijk metaal ziet glimmen, was doen met riet en stroo gedekt, de muren met taajze rijshoorden opgehaalt. Dit klein begrip, waar op Vesta's Nonne vertrek [confistorie] staat, was doen't begrip van 't groot palas van den ruigen Numa. 'T rond fatsoen van de kerk, segmen, is nu nog, gelijk het van ouds was. De rede van die vorm is ligt aan te wijzen. Vesta en 't aardrijk sijn een: beide bewarense altijd levend vuur, en vertoonen in wat werelds oord sij haar plaats hebben 'T aardrijk hangt, gelijk een bol, sonder sit, hoe swaar 't ook is, rontom in de ligte lucht. De rondheid zelfs houdt den aard-kloot in 't gewigt staan, om dat hij hoek nog bult heeft om sijn balance te doen overwegen. Aangefien die bol 't middel-stip van 't HELL-AL, en over al even ver van 't uitspanfel is, so moethij nootfaaklijk rond sijn; anders sou't aardrijk hier of daar 't gewelf nader sijn, en niet net in 't midde van 't HELL-AL gedrongen hangen. Door spitsvindigheid van Archimedes den Syracusaan, waar in de lucht, binnen een glase uitspanfel geslooten, een bol, sijnde een klein afbeeldsel van de groote wereld, in 't gewigt hangen. dese kloot hing allen 't halve, om dat hij rond was, even ver van 't omspanfel. Diergelijk is de gestalte van den tempel: hij is nergens hoekig, en, door sijn rond dak, voor den regen beschut. Vraagt gij waarom de Godin door maagden wart gediend? hier toe sal ik ook rede vinden. Men segt dat Ops bij Saturnus baarde, Juno, Ceres, en Vesta, haar derde dogter. De twee eerste paarden, en baarden, voor men wil, kinderen; maar Vesta bleef alleen maagd, en bekende geen man. Wat wonder is 't dan, dat de Godiu, die een magdis, haar heiligdom van maagden, en met kuifse handen, wil bedient hebben? Verlaat ook bij de Godin Vesta niet anders als een eeuwig brandend vuur, waar uit gij 't ootilighaam saagt groejen. Derhalven heeft dan dese maagt, die geen sat kan vatten, nog queeken, en baren, met regt maagden tot haren dienft. 'K heb lang soo

dwaas

5. Vredevorst) *Van deesen koning is gesproken. Sie voor alle, 2 D. 408 pag.*  
 6. Koper) *Waar meede de koudels van veete tempelente Rome waaren overdekt; even gelyk heeden hier binnen Amsteldam die Nieuwe Kerk der Lutheraanen; behalven dat noch somwylen die koopere daaken waaren verguld. Sie Plinius, 33 B. 3 H. en andere, by J. Rycquius van 't Kapitool, 16 H.*

7. Groot paleis) *Van welk gebout, 3 D. 36 pag.*  
 8. Rond) *Van de ronde tempelen spraaken wy, 3 D. 151. pag. doch bysonderlyk was de Vestaalse tempel rond; ook volgens de Geldmunten, aangezoogen, 3 D. 36. pag.*

9. Aardryk) *Aangefien sy ook is Cybele of der Gooden moeder; volgens 't geschreevene, 2 D. 74. pag.*

10. Rondheid) *Wegens welke Cybele een ronde trommel by sich heeft, niet alleenlyk volgens Augustyn, van de S. D. 7 B. 24 H. maar ook volgens de Roomse Munten, by Oudaan, 48 Taf. 1, 2, 3 en 4 Penn.*

11. Hangen) *Van het hangen des aardbols in de ruyne lucht spraaken wy, 2 D. 3 pag.*  
 12. Archimedes) *Een landmeeter en wiskonstenaar van Syrakuse geboortig, soo geweldig met sijn weten/schap ingevonden; dat by, in het bad sijnde, op sijn gesmeerden huyd, met den vinger, linien boeken, en ringen maalde. Voorts had by een glase kloot uitgevonden; met den vinger, linien teekenen en ringen vertoond; volgens het verhaal van Klaudiaan, in sijn Snel.*

*Hy dee aan zyn vaderland grootendienft, sijnde van Marcellus belegerd, vond seltsaame oorlogtsuygen uit, en beschaaligde al om den vyand. Doch by kwam om in het veroveren van Syrakuse; niet tegenstaande Marcellus had bevoelen hem het leeven te spaaren. Sie Plutarchus, in Marcell. Livius, 24 B. 34. H. enz. Silius, 14 B. Jul. Firmikus, Mathes. 6 B. 3 H. en eindelyk Cicero, 1 B. der Tusk. Vraag, 5 B. 23 H. spreekende van sijn ondedkte graf-steede.*

13. Maagden) *Van de Vestaalse maagden en haar getal spraaken wy, 2 D. 432 pag. en van haar gewaad en eierselen, 3 D. 237 pag. Ondertusschen vertoond sich hier een nonnetje in een Print.*

14. Ops) *Het Dichterdome is somwylen in al hien dichten, liegen en versieren geweldig confuus en verwerd; maken de dan van Ops en Vesta's eene, en dan wederom twee persoonaagen; en weder stellende Vesta dan de dochter, en dan weder de vrouw van Saturnus. Sie Diodorus en Orfeus, by Nat. Komes, 8 B. 20 H.*

15. Groeijen) *Wat groeid of spruit'er uit het vuur? ja, wat groeid in het selve? aangefien het eerder alles verteerd, als iets uit sich selve voortbrengt, of in het midden van sich ongeschend verdraagt. Binius schryft wel (8 B. 36 H.) van vliegjes, swervende in de gloeyende koper-ovens; op het eiland Cyprus*



VESTAALSE MAAGD.

*S. Thomassin fecit*

*3. Deel Pag. 295.*





16 dwaas geweest, en gemeent; dat'er een Vesta'sbeeld in de  
kerk was; maar 'k ben fuis onderrigt, dat'er onder 't rond-  
dak-schildt nergens een te vinden is. In dien tempel wer't  
eeuwig brandend vuur bewaart. Vesta, uog'r vuur, wert  
met geen beeld na-gebooft. 'T aard-rijk staat vast door  
sijn eige kragt: na dit vast staan wert het Vesta genoemt,  
17 die om deselve rede bij de Grieken den naam van *Estia* wel  
kan gekregen hebben. 'T woord *focus* [haard of stoof] wiert  
foo genoemt, om dat door sijn vuur alles wert gekoefert,  
18 en geftoof. Die wel eer plagt voor in de huilen te staan.  
Hier na meen ik ook dat 't woord *Vestibulum* [portaal]  
den naam kreeg: daarom beginnen wij onse gebeden  
aldus: o Vesta, die d'eerste plaats besit. 'T was wel eer  
19 de gewoonte, op lange banken voor d'altaren te zitten  
eten, en te gelooven dat de Goden aan den dis te-  
genwoordig waren. Soo staat en sitmen nog heden voor  
d'altaars van *Vacuna* [d' Uitspanning] als'er aan die aloude  
20 Godin offerlande gedaan wert. D'oude gewoonten sijn ten  
deele tot in onse tijden toe was genomen: aan Vesta wert  
21 nog spijis-offer in reine schootten toegesonden. D'efels  
22 pronken nu, met brood bekraagt, en de rouwe molc-

steenen [ros-meulens] met bloemkranfen. D'ovens dien-  
den wel eer niemant als de boeren, om haat koom [meel]  
te roefen: waarom ter eeren van d'Oven-Godin jaarlijks 23  
vier-dagen sijn ingestelt. Yder bakte sijn brood selfs  
onder d'as op sijn haad, die met pluvisfen bevolet en  
geheet was. Dir's de rede dat de bakkers, en d'efels,  
die in de rosmolen loopen, den dag van de Haard-God-  
din [Vesta's vier-dag] waar nemen, en heilig avond hou-  
den. Wat dunkt u, roodmessige Tuin-God, [*Priapus*] gan 24  
wij u schande voor bij, of verhalen wij die? wat is 't een  
korre klugt die vol korswij is. Cybele, die een tooren-  
kroon op 't hoofd draagt, noodigde op haer feest-dag al 't  
25 Godendom te gait, onder anderen de Saters, Bos, Berg,  
26 en Veld-Nimfen. Silenus quam ongenoodigt op schuim,  
27 Hoe, en wat de Goden busquetteerden, lust mij niet.  
28 en sou te lang vallen te verhalen: immers, daar wiert den  
geheelen nagt over lesig wijn geveegt. Sommige hinke-  
piukten sonder besif dat hec? sommige ligen in de  
29 daleu van den lommerigen Ida ueer gevallen, en wuilen  
in 't mollig gras: hier wiert gespeelt; daar geronkt:  
30 andere dauten hand aan hand een ronden-dans in 't groen.  
Vesta

*Cyprus: maar is niet sijn schrijven dikmaals vol onwaarheid, malen beufelachtig? Sier ondertusschen  
van het vuur, en seldsaambeden ontrent het selve, Jo. Jonston, in Thaumatograph. Nat. 2. Class.*

1 H. en meergenoemde Celestinus, Meteor. Phil. Politic. 2 Verhand.  
16. Beeld) *Vesta was nimmer afgebeeld als op de Geldmunten; hoewel ik bynaar sou durven seggen,  
dat men op deselve geen godin, maar altijd een staande of sittende nonne siet vertoond. Hier af spreken  
wy ook, 1 D. 178 pag. en 3 D. 199 pag.*

17. Estia) *Gelijk dit woorden komt van het Griekse. ἔσται of ἔσται, ik sta; soo komt focus van  
foveo, ik koefere.*

18. Voor in de huysen) *Van het atrium en de vestibulum, de voorste deelen van een Roomse wooninge,  
is geschreven, 2 D. 127 pag.*

19. Lange banken) *Dat de aloude eerst hebben aangeseeten, en naderhand meerendeels aangelegen,  
is omstandelijk uit de Schryveren getoond, 1 D. 60 pag.*

20. Uitspanninge) *Een godinne des winters gevierd by de boeren, na den oogst en landbou, enigen  
tijd sich uitrustende. Vande Vacuna schrijft Horatius, 1 B. 10 Br. welke Varro meend Minerva, en  
weder andere gelooven Ceres te sijn.*

*Voorts houd men haar feest (de Vacunalia) in den maand van December; volgens deselve Horatius,  
2 B. 1 Br.*

21. Spysoffer) *Allerhande godheden in de tempelen voorgefet; als of die quaansuis daar quamen simul-  
len en maaltijd houden. Soedanig was het offer by die van Babel aan hunnen Bel of Belus, in de gedaante  
van een draak geëerd. Daniel, 14 H. 2 vers.*

*Sie van diergelijke spijsoffers boven, 3 D. 208 pag. en elders meer.*

22. Efels) *Van de kooen-molens en de efels in deselve werkende, spraken wy, 1 D. 186 pag.*

23. Rooften) *Hoe men van ouds het koom, eer het wiert gemaalen, roofede; en, hoe men nader-  
hand het brood onder heete asse gaar maakte en bakte, dat is ook beschreeven, 1 D. 186 pag.*

24. Thuingod) *Welke geilaard boven, 3 D. 161 pag. het nimfje Lotis belaaud; gelijk by hier de  
kuisje Vesta poogt te overrompelen. Van hem is meermaalen gesproken. Siet den Bladwyter.*

25. Toorenkroon

26. Saters

27. Bos-berg- en Veldnimfen

28. Silenus

29. Ida

30. Danfsen

III. Deel.

Van welke

2 D. 47 pag.

1 D. 16 pag.

1 D. 16 pag.

1 D. 218 pag.

1 D. 16 pag.

1 D. 144 pag.

Pp

31. Rug.



Vesta lag, gelijke was neer gevallen, met 't hoofd op een aard-fode gerust en sliep. Maar den roo Tuin-God sworf gints en herwaarts, schiep toetsende hoe sehoon hem de Godinnen of Nimsfen lagen. Ouder anderen kreeg hij Vesta in 't oog; sonder dat men weet, of hij die voor een Nimf ansag, of wist dat het Vesta was: immers, hij segr selvs dat hij 't niet en wist. Den linker wiert krieglik, rukt ruin van stal, en soekt haar, terwijl hem 't hatt kloopt als een sehape staar, op de reenen tredende, heimlijk re verlakken. Juist had Silenus den oude knegt, sijn esel, diehem daar begragt had, aan den oever van een ruis-vlietje in de weilaten graten, die, terwijl den Lampacener-God [Priapus] ging ou werk te begiunen, juist als 't op 't hippen was, ontijdsig rughele. De Godin, door dit balken verfschart, flont op. 'T geheele gos schoot toe, soodanig dat hij ter nasuwer noot hare klauwen ontsnapte.

32 De Lampaceners slagten gewoonlyk dit oorig dier tere cere van Priapus. En sij wijfofferen na behooren Vesta 't ingewand van den esel, die 't sluiken mei bulken verhin- derde. Dit dier bepronkt gj, Vesta, op u vier-dag, tot dankbare gedagnis, met brood-hals-cieraad, geeft heilig avond, en doet den ros-meulen stil staan. Nu sat ik onvrouwen wat 't zataat van Jupijun den bakker in 't Kapitoool, meer om sijn naam als waarde in eere, te bedui- den heeft. Als 't Kapitoool van de norffe Franfen [Gallen]

belegert, en door lange belegering was uit-gehongert, dag-vaarde Jupiter 't Godendom voor sijn Koninklijken Throon, en sei regens Mars: segt nu wat gij in te brengen hebt. Hij antwoorde aanfonis: quanfus weer gij niet hoe deerlijk de saken van mijn konos gefchepen staan, en moet u mijn hat-see nog met gemimmer werden beken gemaakt. Maar wilt gij enkel dat ik die tampen tot sehaame te in 't kort verklean: Kome legt van de over-Alpisse vijan- den [Franfen] vermeerft. Dit 's de stad, die d'Oppermagt beloofst was: dit 's de stad, Jupiter, die gij als Koningin over 't aard-rijk stellen foud. Een tijd hetwaars bengelden de Romeinen haare geburen, en Tonca's: dit werk deed sig voor eerst heel wel op om wat grooste hoop- en; maar nu sijns uit haar stad verdreven. 'k heb met mijn oogden moeten aanfien, dat grijsse helden, geftaaj- tabbards, in haare beste voor-flieten gemast werden: moeten aanfien, dat 't vuir van de Troifse Vests in aarde vaten is verfoet. Wat dunkt u, sijn dit reeknen datse e- nige Goden vreesen? Maar foo sij befesten op wat slot gij woonde, en hoe veele tempelen van u sijn met haare bele- gerdings benauden, sij fouden sig konnen inbeelden, dat de Gods-dienst geen huf op voordel sehaft, en alle of-ferhanden te vergeefs gedaan wierden. O bloed, kost mijn volk eens uit-braken om te vegien, 't geweer aan grijpen, en, was 't niet mogelijk meefter te werden, vengterd- hand

31. Rughele) *Dis geval komt met dat van Lotis t'eenemaal overeen. Siet 3 D. 161 pag.*
32. Lampaceners) *Van den esel, als een fachtoffer aangemerkt, fpraakten wy, 3 D. 160 pag. en van de stad Lampfakus, 3 D. 17 pag.*
33. Rosmeulen) *Te Rome wift men van geen brootbakken voor het jaar 580; na welken tijd het echter ook altijd is geweest het vrouwen bandwerk. Plinius, 18 B. 8 H. sprekende van het papeten, der oude Romeinen. en weder, 10 H. sprekende van de vrouwen.*
- Voorts had dit brood-halscieraad de gedaante van een krans, even als die geloof ik, welke eens van keifer Aureliaan aan het volk sijn uitgedeeld. Vopiskus, in Aurel. 35 H.*
34. Jupiter den Bakker) *Van wiens altaar, op den Kapitolijnsen hesevel opperecht, elders.*
35. Franffe) *Van de Franffe, Rome beoorloogende, inneemende en verbrandende, fchrijven wijdloepig Livius, 5 B. 35 H. en Florus, 1 B. 13 H. enz.*
36. Over-Alpisse) *Bygenaamd Semones, welke lagen aan den oever van den Adriatiffen zeebocht in Umbrie; volgens Strabo, 5 B. en Plinius, 3 B. 14 H. foo dat se sijn over-alpisse wegens die, welkers landfchap tot aanden Oceaan sich uitbreid. Sie van deefe, 3 D. 239 pag.*
37. Geburen) *De Sabijnen, Ceninenfers, Fidenaaens, Latijnen en Volffen; nevens de Falifers en Vejentes in Thufcie. Sie 3 D. 147 pag.*
38. Geftaafytabbert) *De hoogbejaerde magiftraats-perfoonen, sende van gemelde Gallen of Franffe sich verfasst en overmeldigd, quamen op de grooste merkt by malkanderen, deden aldaar, by den hoogepriester, een moordvloek. Welk gedaan sijnde, fy sich in haare ftaafseklereu, aan haer voordereu nederfseteden, om in die stand de dood onbetentend te verwachten. Wat gefchied'er? De Franffe meen- den eerst dat hes godebeelden waaren, droegen foo lang ontfag, tot dat eene der grijaarden, wat ruwer angetraft sijnde, den vyand met een ftok te heer ging. Dit det de Franffe van leer trekken, en in een oogenblik fag men deefe mannen om ver gerukt, in hun bloed wentelen. Sie Livius, 5 B. 41 H. Florus, 1 B. 13 H. Plutarch. in Kamill. en veel andere.*
39. Vervoerd) *In deefe treurige toestand droegen de priesteren fong voor het heiligdom; het geen fy of in vol geftampte tonnen begroeven, of op bogagie-wagens uit de stad voerden. Sie weder Li- vius, 5 B. 40 H. Florus, 1 B. 13 H. Cicero, in de Red. wegens de Ingewandfchouw. Harufp. 9 H. en ook elders.*

hand sneuvelen ! Nu bint haer 't gros der Barbaren op den berg Tarpejus de keel toe, om sonder slag of stoot te ster-  
 40 ven. Doen sprak Venus, en Quirijn, strevende in sijn stacij-tabdard, met de wiglaar-staf in de hand, nevens Vesta, veelten beesten van haar Latium. Maar Jupijn slot-  
 vonneste aldus: de welvaard van die stad moet ons alle in 't gemeen ter harten gaan, en de Franffen vermeerctert straf  
 dragen. Draagt gij maerfong, Vesta, dat koorn, 't geen  
 'er schaars in 't slot is, schijnt overvloedige te sijn, en  
 begeef u woonplaats niet. Laat al 't koorn, dat'er nog  
 is, malen, en tot deeg gekneep in den haard bakken.  
 41 'T was midder-nacht als Jupiter dit beiafste, en Vesta, Saturnus kroos, broeders last aan nam. Terwijl de krijgs-  
 overften vast af geloof in rust lagen, bulderde haer Jup-  
 iter uit den slaap, en onderripte haer aldus met sijn  
 heilige mond wat hij wilde gedaan hebben: staaf op, en  
 worp van 't kasteel midden onder den vijand 't behulp dat  
 gij minst misfen wilt. Slaap en droom verdwenen sijnde,

maalden de krijgs-hoofden over die duistere dwaal-taal, wat  
 het voor behulp wesen mogt, darfe beiaft wierden, en niet  
 mogten misfen, den vijand tot te werpen. Als wanneer haer  
 in schoot dat het brood moft wesen: sij wierpen 't brood  
 van de wallen, dat het op 's vijands harnassen en lange schil-  
 42 den ondsfen. Doen ontfonk haer de moer van 't uit-  
 hongeren, en wiert, na 't verdrijven des vijands, een  
 matmeren auaat gefigt, ter cere van Jupyn den bakker.  
 Op Vesta's seef wandelde ik eens bij geval den weg te rug,  
 die, nu genamt de nieuwe weg, op de Roomffe markt  
 uit loopt. Daar ontmoette nij een vrou blootsvoets, waar  
 43 over ik verft bleef staan kijken. Dit merkte een oud wijf,  
 daar ontrent woonende, die mij in riep, liet neder sit-  
 ten, en aldus fchudde bollende met een bevende stem on-  
 derregete. Dese grond, waar op nu de markten staan, was  
 wel eer een waterig moeras, dat blank lag door 't overflop-  
 pen van 't Tyber opper-water. Dat Curtius Meer, darge  
 44 dien auaar fchoon en droog fiet staan, is nu wel droog  
 land,

40. Quirijn) *Van welke*, 1 D. 125 pag. *gelijk ook van de trabea*, 2 D. 406 pag en de lituus, of wichelstok, 2 D. 130 pag.

41. Saturnus kroos) *Volgens het gefelde*, 3 D. 157 pag.

42. Wierpen 't brood) *Dit feldnaame geval word ons ook verteld van Livius*, 5 B. 38 H. Florus, 1 B. 13 H. 16 Verdeel. Frontinus, Krygslift. 3 B. 15 H.

*Dus is men in belegerde en benaude plaatsen gewoon, overvloed aan te wijfen, in het geene der byna geheelig ontbreekt. Sie Laertius*, 1 B. in 't lev. van Bias, spreekende van de Priënenen. Polycynus, 7 B. spreekende van de Mygdoniers. Cefar, B. Oorl. 3 B. 48 H. spreekende van sijn eigene hongersnood. en Frontinus, Krygsl. 3 B. 15 H. spreekende van de Thraken en de Milefiers.

43. Lange schilden) *Van de scuta fchreeven wy*, 1 D. 69 pag.

44. Nieuwe wegh) *Allerbest te sien en aan te merken (aangefien de groote kaart, van Donatus, van alle andere (oo redenloos en onkunfzig gevolgd, hier onrrent seer eng, benaud, en te seer in matkanderen is verward) in de kleene verdeelingen van Rome by Nardini; geplaatft in het 4 fluk van den GRÆVIAANSEN Thesaurus.*

*Te weesen, deefe weg strekte sich van het Velabrum tot aan de Roomffe markt, verby den Palatijfchen heuvel; van welke ook al is gefchreeven*, 1 D. 251 pag.

45. Blootsvoets) *Als of de kerkplicht (van welke mede, 2 D. 190 pag.) hier te Rome was gefprooten uit de noodfaaklykheid; nademaal toen de weg naar Vesta's tempel laag, nat en moeraffig was. Sie 't gefchreeven van de velabrum, in het reeds aangehaalde 2 D. 397 pag.*

46. Schuddebollende) *Op dit fchudden speeld Katullus geefsig, in sijn 62 D. neemende deefe natuurlyke beweginge (een feker bewys van fwakheid) voor een vrywillige wyfe van toeflemminge.*

47. Curtius meer) *Maar VALENTYNN! met van een kleene pool een geheel meir te maken, flicht gy die geete,*

Die davrend spreek van glas, als van een diamant,  
 Een ongeachte vlieg een adelaar durft noemen,  
 En van een kleene vonk fchreeuwd als van Etnaas brand.

*De pool van Kurtius was te Rome, midden op de oude markt; hebbende sijn naam, of van den ridder, welke sich in seekere gifbraakende kloof liet vallen; volgens Livius, 7 B. 8 H. Dionysius, 2 B. 44 H. behalven Val. Maximus, Orofius, enz. of liever, van eenen Sabijns hoofdman, Metius Kurtius; welke, in den ftrijd tegen Romulus, gewond en beset zijnde, sich in dit water neder wierp. Plutarchus, in Romul. Livius, 1 B. 12 H.*

land, maar was voor desen een Meer. De streck, van *Vellabrum* tot de Ren-baan, waar langs de Triomf-wagens haare koers nemen, plagt allen t'halve met willigen, riet, en biefen ruig bewallen te wesen. Dikwjl plegen de gasten hier buiten de stad door 't waer, over't vedronke land wadende, te zingen, en in 't weder keeren, met 't dronken hoofd 't varent volk te bepreuwen. Doen had *Vertumnus* van 't op en af-loopen des Tybers nog dien naam niet aangenomen. Dit woud plagt ook, ruig met riet en biefen bewassen, soo verwater te staan, dat het niet als bloots voets kost werden begaan. Nu is 't water afgekakt, en stroomt weder binnen sijne Oevers: nu is 't land wel droog; maar d'oude gewoonte [van derwaarts barvoets te gaan] blijft noch in rein. Dus onderigt sijnde, sei ik 't oud wijf goeden dag, en wenske haar 't overige van haar leven met nuttighe te mogen door brengen. 'T geen vorder *Vesta's* feest belangt, leerde ik in mijn kindre jaren, maar moet hier evenwel niet over gellagen werden.

Doen *Ilus*, *Dardanus* telg, [na neef] *Ilus*, die doen nog een magtig koning in *Asie* was, de stad *Ilium* pas gestigt had, sprong, gelijkmen geloof, 't Godlijk *Pallas*-beeld uit den hemel op een berg binnen de stad. [*Ilium* of *Toje*.] 'K was nieuwsgierig om te kijken, en heb *Pallas* tempel, [de ruine van de kerk] en de plaats daar 't beeld bewaart wiert, gesien, dit was 't ook al dar'er te sien was; want *Pallas* beeld wert nu te Rome bewaart. *Apollo Smintheus* [Apollo met de mujs] dit beeld aangaande raad gevraagt zijnde, gaf uit sijn donker woud-hol dees' waragtige antwoord:

*Bewaart dit Godlijk beeld, den heug' en sta en wal,  
Daar 't reist rust keerschappij, en staat'er sijn en pal.*

Doen bewaarden 't *Ilus*, sloot het boven op 't kasteel [in *Pallas* tempel] op en gaf naimaals sijn soon en erfgenaam *Laomedon* in bewaag over. Onder Koning *Priamus* raakte het in de sukkeling; soo beliefdent *Pallas* selfs, sedert *Paris* haer schoonheid af keurde. Of dit

Dio.

*Van deese pool; naderhand opgedroogd en geessend, spreekten mede de oude, Suetonius, in Galba, 20 H. Statius, 1 B. der Meng. 1 D. en de nieuwe; Donatus, 2 B. 18 H. Marlianus, 2 B. 2 H.*

48. Triomfwagens) *VALENTYN* loopt al weer het spoor mis; hier spreekt men niet van der zegerealeren pompa; maar van die der wagen menneren; welke omstandelyk beschreven, is word' verzoond, 1 D. 172 pag.

49. *Vertumnus*) *Van deese veranderlyke god is gesproken, 2 D. 398 pag.*

50. *Ilus*) *Van welke, geliyk van Dardanus en andere Trojaanse vorsten, wy meermaalen spraken. Sie den Bladwyser.*

51. *Pallas* beeld) *Van welke, 2 D. 353 pag.*

*Maar ik sie de Schryvers in een onsekerer duisterheid twijselen, of dit beeld (door geen menschen hand gevraecht; volgens Plinius, 12 B. 1 H.) heeft gehad een sittende of staande gestalte. Ten minsten Homerus spreekt (in de 6 Iliad.) van een sittende Minerve; doch Strabo (in sijn 13 B.) weder van een staande Pallas. Het laatste omhelsen wy, 2 D. 246 pag.*

52. Gesien) *Misschien in sijn reise naar Pontus. Sie hier een bewijs dat hy den ALMANAK schreef aan den Euxinus; aangesien 't onwaarschynlyk is, dat OVIDIUS, voor sijn ballingschap, de puinboopen van Troje heeft beschoud.*

*Maar welke puinboopen? overgebleven na de Griekse verwoesting? zemsins; maar na dat die stad weder door Sullaas legerhoofd, C. Fimbria was verdelgd. Appianus, in Mithrid. Servius, over het 2 B. van Virg. En. Viktor. Augustyn, van de St. G. 3 B. 7 H. Obsequens, enz. Sedert welke sy wederom herboud, onder de keiseren in een wensselijke welstand was; volgens 't aangeeteekende, 1 D. 2 pag.*

53. *Smintheus*) *Dat is, volgens de taale der Trojaanen en Eoliers, de Muysc-god. De naam-reden is tweederhande. Volgens Elianus (van de Dieren, 8 B. 10 H.) kreeg hy die naam, na dat hy gemelde volkeren de muysen, kunne [aailanden krenkende, had quyt gemaakt; maar Strabo geeft ons (in sijn 13 B.) een ander spreukje. De Teucers, segt hy, gaande uit het eiland Kreta, volgden een god-spraak, meldende dat sy sich moesten nederzetten, alwaar sy van aardlingen souden worden aangedaan. Onderstussen sy gekoomen sijnde in Troas, soo zijns daadelyk van een meenighe muysen aangetaft, het leer van hunne wapenen of ander buysraad afknaagende. Dus hebben sy sich hier geplaatst, en aan het Trojaanse gebergte de naam van het Kreijste medegeleed.*

*Hier om wiert ook niet alleen aan de voeten van Apollo een muysje afgebeeld; maar dit gedierte wiert ontrent sijn tempel heilig gebouden, en aangefokt. Sie Heraclides Pontic. by Lud. Nonnius, schryvende over 't Grickein, van Hub. Goltzius, 14 Taf. der Eiland. verbeledende of Munten van Tenedos, een muys nevens Apolloos hoofd, of weder twee muysen aan wederzijden van een byl.*

54 Diomedes, Adraflus neef, of Ulyffes, behendig tot dief  
 55 stal, of de God-vrüge Eneesweg geroof hebben, kan niet  
 56 voor wis werden uit-geworft. Den dief is niet te vinden:  
 57 evenwel beruft 't beeld te Rome, onder de bewaaring  
 58 Vesta's kerk in brand font, en bij-na in ftonne! 't  
 heilig vuir vlamde, door fchendige brand ontfteken,  
 en 't Godlijk kerk-vuir blaskte, met 't ongewijde ver-  
 59 mengt. Vesta's Nonnen ftonden verplet met hangende  
 vlegten en fchreiden, en befweken van de fchrik. Als  
 wanneer Metellus voor den dag quam fchieten, en met een  
 heffig ftem riep: help, help, hierbaat geen fchreien.  
 Ga, halt de Staats-nood-lot panden met u maaglijke  
 handen uit den brand, die fijn niet met bidden, maar  
 met de hand uit de vlam te rukken. O bloed, staat gij nog en  
 fammelt, riep hij (want hij zag dat fij fammelden, en uit  
 fchrik bedeeft op de knien gevallen waren) met fchept hij  
 wij-water, fleekt de handen op, en fegt: ik fal, fchoon  
 een man, nu ten heiligen tempel in-ftappen, daar geen  
 man mag in komen. Is 't kerk-fchenderij, de wraak  
 dale op dit hoofd, als Rome maar door 't wagen van mijn  
 leven buiten gevaar blijft. Dus gefproken hebbende,  
 drong hij ten tempel in, rukte 't Pallas-beeld uit den brand,  
 wiert om fijn kloeke daad van de Godin geprefen, die dus  
 door de trouwe dienft van haar Hoogepriefter, uit 't gevaar  
 raakte. Nu vlamde eerft wel, heilig Vesta's vuir, onder  
 d'opfigt van Caefar: nu brand, en fal 't Trojaans vuir al-  
 tijd op Vesta's hard branden. Nooit fal onder d'opfigt  
 van defe Voft een Vesta's Nonne, van onkuisheid betigt,  
 nog

54. Diomedes) Die 't felve op fijn band is draggende, op een ciertlijk Gefteente; vertoond by B. GERUS, in fijn Branden. Schatkam. by Ez. SPANHEMIUS, over Kallimach. 757 pag. en by ons, in de Aanteek. over DIKTYS EN DARES.

Ja dat hy, nevens Ulyffes, 't felve roofde, getuigen Virgilius, in het 2 B. van den En. en Ovidius, in het 13 B. der Herfchepp. by my, 346 pag.

Voorts heet hier Diomedes Adraflus genus; aangezien Deiffle, fijn moeder, was de dochter van koning Adraflus. Siet Statius, 1 B. van de Theb.

55. Eneas) Volgens het verhaal van Pausanias, in Korint.

56. Niet te vinden) Nademaal men ook Demofoon den dief maakt van het Pallas-beeld; die deswegen van Agamemnon wierd omgebracht. Om welk geval binnen Athene de rechtbank van honderd mannen allereerft is opgerecht; volgens Harpokration.

Onderuffchen is het aanmerkelijk, dat ieder volk, en ieder ftad by naar, meent te befitzen hier het Pallas-beeld, en ginder het beeld van de Tauriffe Diana. Sie van het eerste Pausanias, in Korint. en van het tweede, 't reeds gefchrevene, 1 D. 209 pag.

57. Bewaaring) Gelijk ook al is aangeeteekend, 3 D. 35 pag.

58. Brand) Van welke (in het jaar van Rome, 512 voorgevallen) gewagen Livius, in het 19 Inhoud. Dionyffius, 2 B. 67 H. Plinius, 7 B. 43 H. Oroffius, 4 B. 11 H. Auguffyn, van de S. G. 3 B. 17 H.

Naderhand is het weder, in het jaar, 944, onder den keifer Kommodus, door den brand aangetaft; welke toon de Vrede-tempel 't eenemaal vernielde; gelijk verhaald is, 3 D. 171 pag.

59. Hangende vlegten) Van deefe gewoonte is meenigmaal gefproken. Siet den Bladwyfer.

Voorts fiet gy hier dat de nonnetjes lang hair droegen, doch dat het flechts by de inkleedtinge eens wierd afgefchooren; gelijk aangeeteekend is, 3 D. 237 pag.

60. Wuywater) Van welke verffcheidene maalen. Sie den Bladwyfer.

61. Trouwe dienft) Metellus, daags te vooren gewaarfchuwd zijnde (gelijk Val. Maximus, 1 B. 4. H. 4 Voorb. verteld) begaf fich midden in het vuur, greep het Pallas-beeld, en bergde 't voor het geweld der vlammen. Hier om liet men hem toe; nevens veel andere eerbewijfingen, dat hy met een wagen naar de Raad mogt rijden. Doch, nademaal hy was gegaan tot binnen de adyta (van de adyta fpraakten wy, 3 D. 27 pag.) van deefen tempel, 't geen de mannen was verboden, foo is byaan fijn beide oogen met blindheid geflagen. Sie voor alle andere, Seneka, 4 B. 2 Pleit-red.

Voorts mogt hy, wegens deefe blindheid, het priefter-amp niet bekleeden; dewijl de geeftelijke wetzen willen, dat een priefter moet gefond fijn, en geen gebrek aan eenige ledematen hebben. Levitic. 21 H. 17 en volg. veerf. Spreekende van de priefsters der Hebreen. Jofefus, Joodf. Oudh. 14 B. 25 H. Spreekende van Hyrkanus, aangehaald by de dikwijls genoemde W. GOEREE, Republ. der Hebr. 2 B. 8 H.

62. Caefar) Auguffus; die de Vestaalfe nonnen met veelerhande voorrechten en weldaanden begiftigde; volgens Suetonius, in Aug. 21 H.

- 63 nog levend in d'aard gedolven werden. In d'aard wert d'onkuffe gedolven, om datse 't aard-rijk schande aan deed, en dat 't aard-rijk een Vesta een Godin is. Op dese vierdag won *Junius Brutus*, door't verlaan der Gallieciers, den toonaam van *Gallecier*, en maakte Spanje tot een bloedbad. Maar 't schijnt dat her bittere bij wijle met het soete vermengt wert, op dat 't volk door voorspoet niet te seer verdartelen sou. Want ten selven dage verloor
- 64 Crassus bij d'Eufrates sijne arend-standaards, loon, en heit, vliegende op 't lef nog selfs in de kaats. Waarom juigt gij Parther, sprak Vesta, gij suk die vandelen nog wederom brengen, en een held voor den boeg krijgen, die Crassus dood wreken sal.
- 65 Maar soo haast de bebloem-kransfe esels oncieret weder in den ros-moolen sullen loopen, [daags hier aan] sal de schipper aan 't roer sittende seggen: 't avond, als de son ondet is, sullen wij den Dolfin aan den hemel sien.

63. Gedolven) *Van deese lijf-straffe spraken wy*, 2 D. 101 pag.
64. Gallieciers) *In het Latijn Callaici; waaren Spanjaarden, gelegen tusschen de rievieren, Durinus en Minius; beden tot hoofdstad hebbende Kompostelle. Strabo, 3 B. Silius; 3 B. Spreekende van hunne sterke wyven. Van deese plagme wel eer het goud te haalen; volgens Martiaal, 10 B. 16 D. 14 B. 39 en 92 D.*
- Na dit volk heet men Dec. Jun. Brutus Callaicus; hebbende in het jaar 618, deselve geslagen en verdeld. Sie weder Strabo, 3 B. Livius, 55 Inhoud. Florus, 2 B. 7 H. 12 Verd. Paterkulus, 2 B. 5 H. bebalven Orofinus, Ruf. Festus, enz.*
65. Crassus) *In het jaar van Rome 700, van de Pariben geslagen, gedood en bespot; gelijk wy aantekenden, 1 D. 205 pag.*
66. Wederom brengen) *Van de wedergekegene arendstanders is gesproken, 3 D. 25 pag.*
67. Esels } 3 D. 297 pag.
68. Rosmolen } Siet het aangeteekende } 1 D. 187 pag.
69. Dolfin } } 3 D. 175 pag.

## S E S D E H O O F D S T U K .

### Hoogtijd van Matuta. Vergoding van Ino en Melicerta.

- 1 **A**ls, 's morgens daar aan, Tithou den Frigian klaagt, dat hem Auroor ontloopt, en den rustigen morgenstar 't hoofd in 't oofte uit zee op-steekt, gaat heen dan goedertiere moeders (want 't moeder-seeft [*Matralia*] is uwen vier-dag) en offert de Thebaanse Godin Leucothea geele kook. Tusschen de houte brugge en de groote Renbaan hebt gij een levend markt-veld, genaamt de beestemarkt, na 't ossen-beeld da'er op staat. Daar, segmen, wijdde Koning Servius, op desen dag moeder Matuta een tempel in. Dewijl dit, Bacchus, met u veil en besij-krans op 't hoofd, ukerkis, helpt u digter te regt, en ontvou mij, wat dit voor een Godin is: waarom sij dienst-maagden uit haaren tempel weert? (want sij weert'er uit) en gebakke kook wil geoffert hebben. Doen Semele, na haat wens van Jupiter omhelst, door den bliksem verbrand was, ontsing u Ino, uit den brand gerukt, en queekte u vlijtig na vermoo-

1. 's Morgens) *In deese omschrijvinge van den dageraad word gesproken van den Fryziaanschen Tithonus, en Lucifer. Sie van deese den Bladwyser.*

2. Beestemarkt) *Van welke, 3 D. 165 pag. gelijk van den grooten renbaan, 3 D. 241 pag.*

3. Matuta) *Volgens Livius, 5 B. 19 H. by Donatus, 2 B. 25 H. Welke, na 't inneemen van de Veii, is vernieuwd door Kamillus. Plutarachus, in Kamill. en wederom herboud, in het jaar 541. Livius, 25 B. 7 H.*

*Foorts wie Matuta is, sal soo daadlijk nitgelegd worden.*

4. Veil) *Bacchus gebeelgd. Sie den Bladwyser.*

5. Dienstmaagden) *Eenen slechts binnen nemende; doch welke de gebuwde wijven met ontslagen daadlijk weder daar uitdreeven.*

6. Semele) *Sie haar verbranden, 2 D. 77 pag.*

7. Juno)



- 7 vermoogen op. Maar Juno (wof van spijt, om dat dit staal  
 't kind van de boelin, die door haar list verbrand was, op-  
 queekte. Dan 't was Inoos suster kind. Hierom raakte  
 8 Athamas betooft aan 't hollen en 't kleine wigt Lear-  
 chus, hem schijnende een leeuw wulp, deetlijk door  
 vaders hand om hals. Als nu de treurige moeder (Ino)  
 haat kind Leachus begraven, en deerlijk alle laatste eer  
 had aan gedaan, schoofte ook op, soo beplukt als haar de  
 vlegten in de rouklat hingen, en rukten 't wigt Melicer-  
 ta uit de wieg. Daar is seker land, dat, tot een smallen  
 hals gedrongen, wedertijds met een zee bekabbelt wert:  
 daar stooft de dol na toe, met 't wigt in 't armen, en sprong  
 9, 10 los van een rots in zee. De Meer-Nimf Panope met haar  
 suster-heir onderschepte 't paat sonder beseeren, en voer-  
 den 't met een sege-dryft over haar zee. Nog was  
 11 Ino niet Leucothea, nog haar soen Palemon genoemd,  
 doense den draai-stroomigen mond van den Tyber in  
 dreven. Daar ontrent was een woud, onseker of 't Seme-  
 12 le of Stimele genoemd wiert, daarmen segt dat sig d'Au-  
 13 soonste wijn-papinnen plagten te onthouden. Sij vrsagde  
 een van deselve, wat volk dat land bewoonde? en veritont  
 14 dat het Arcadiers waren, en dat Evander daar Koning was.  
 15 Juno vormde hare Godheid, en rokkende de Latijnse  
 wijn papinnen dus listig op: o alte sagte borers, o gants  
 versotte truien, dese vrende smos verwoegt sig niet als  
 vriendin bij onsen tros. S' is op bedrog uit, en soekt  
 den slender van onse heiligdommen te verspieden. Ont-  
 toof uwe haat 't kind datse heeft, dan krijtse spels  
 loon. Juno had naalijks de woorden uit de mond, of  
 de dolle wijn-papinnen balkten, met losse vlegten over  
 hals en rug, dat bos en berg waagde, grijpen Ino bij de  
 lurven, en fogten haar 't kind te ontweldigen. Sij riep de  
 Goden van 't land aan, diese nog nier kende, en schreeu-  
 de: help God, help mens, een moeder in nood. De klank  
 weergalmde tegen de steenigen Aventijn daar ontrent, 17  
 quam Hercules, soo hij sijn spaansse koejen in den oever  
 gedreven had, 't'er ooren, die op 't geroep stevig aan  
 liep, en door sijn komst het dol geflor, dat 't kind even  
 meende te ontweldigen, schandelijk op de vlugt joeg.  
 Doen sprak hij: wat soekt gij hier, (want hij kendenfe)  
 Bacchus moei! Hoe na plaagt u deselve Godin, die mij 19  
 den rug raau rijd. Sij ontvout hem ten deele wat haar  
 wedervoer, ten deele wiertfe doer 's kind tegenwoor-  
 digheid, en schaamte van haar dol misdrijf wederhouden,  
 meer te vertellen. U naam, Ino, vloog op vleugelen  
 van deszaam 't geheele land door, en ijder had er de mond  
 vol af. Gij wiert, segtmen, in 't hof van Carmenta trou  
 onthaak, en fiet daar eerst den langdurigen hongerdan-  
 af. Men wil, dat d'Arcadisse Profetesse (Carmenta) u met-  
 21 er haat koecken kneedde, en schielijk op den heeten haard  
 gebakken te eeten gaf. Dit 's de rede dat de Godiu nog  
 heden op haar moeder seest gaam koek geoffert heet. 22  
 Dit gereet boete-gebak, was haar aangener als eenige  
 lekkernij wereld. Spelt mij nu; sprakfe, o Profetess:  
 wat ons over komen (als; soo ver 't in u vermogen is,  
 schenck mij dit nog, bid ik, bij u vriendlijk onthaal Kort  
 hier

7. Juno) *Van Junoos wrok en wraak, in dit geval, is ook gesproken, 2 D. 78 pag.*  
 8. Athamas) *Wij verzoonen dien hollenden koning, 2 D. 111 pag.*  
 9. Rots) *Geheeten Moluris; volgens 't aangeseekende, 2 D. 114 pag.*  
 10. Panope) *Eene der Nereiden of Zee-nimfen; van welke 1 D. 43 pag.*  
 11. Leukothea) *Van deese benaaminge schreeven wy, 2 D. 114 pag.*  
 12. Stimele) *Quansuis de dolle Bacchanten of wijn-papinnen stimulan, dat is, aanhifsende: een naam bekend soo by Augustijn, van de S. G. 4 B. 11 en 6 H. als by de Kantteekenaar, over Juvenals 2 Beroispd. hoevel de Opfchriften, behalven Sex. Rufus, gewagen van een lucus Semeles, 't gewijde woud van Semele.*  
 13. Wynpaapinnen) *Hier Mænades in het Latijn geheeten. Sie van deese, en van de Aufones; gelijk mede van de rogus en hangende vlechten (van welke soo even is gesproken) den Bladwyser.*  
 14. Evander) *Van welke meermaalen; bysonderlijk, 3 D. 163 pag.*  
 15. Rokkende) *Een Latijnse versieringe, sekerlyk nergens als by onsen Hoofd-dichter te vinden.*  
 16. Wynpaapinnen) *Hier Thyades in het Latijn geheeten. Sie van haar gebalk en losse vlechten, 1 D. 15 pag.*  
 17. Aventyn) *Van welken beuvel, 2 D. 397 pag.*  
 18. Herkules) *Seeker al te stout Oetæus genoemd; dewijl hy hier een bynaam ontfanght naar een berg, op welken hy in een laater tijd sijn leven heeft geëindigd. Siet het verbaal, 2 D. 251 pag. Van de Spaansse koejen is gesproken, 3 D. 165 pag.*  
 19. Deselve) *Van Junoos haat tegens Herkules word gesproken, 1 D. 43 pag. en 2 D. 247 pag.*  
 20. Carmenta) *Een weinig lagger geheeten Tegæa. Sie van haar, 3 D. 162 pag. en de stad Tegea, 1 D. 227 pag.*  
 21. Koecken kneedde) *Hier blijkt dat het bakken by de aaloude 't vrouwvolk was aanbevoelen; gelijk wy schreeven, 3 D. 298 pag.*  
 22. Koek) *Een oud kostje, veelerhande godheden voorgest; voornaamlyk van veehoeders en akkerlieden. Sie al mede van de libum den Bladwyser.*

- hier op wiert de Trofoters met Gods geeft loo vervult, datfe in een oogenblik fig felve niet meer geelek, soo veel heerlijker en grooter wierde als pas te voore. Verheugt u Ino, feife, u fukklén heeft een eind: 'k fal u veel geluks voorfeggen; fegen dit volk altijd genaadlijk. Gij fult een Zee-Godiu werden, u foon een Zee-God: verandert van namen in u wateren. Den Griek fal u *Leucothoi*, wij u *Matuta* noemen, u foon fal een Haven-God fijn, dien wij *Portumnus*, en fijne lands-lieden [de Grieken] *Palamus* noemen fullen. Gaat nu, bid ik, en fjit beede dit gewest genadig toe-gedaan. Dit beeloofdenfe haar: 't fukklén nam een eind: fji veranderen hare namen, en veranderen beide in Water-Goden. Vraagt gij waarom fji geen dienft-maagden in haaren tempel wil gedooogen? s' is 'er op gebeten. D'oorfaak hier van fal ik u, foo 't haar belieft, vertellen. Een van u dienft-maagden, Ino, Cadmus telg, kroop fomtijds bij u man onder, Dit ftaal minde Athamas, dien fliuker, heimlijk, en verftont nit haren mond, dat Ino d'akker-lieden gefengt faad te faffen gegeven had. Sij fei wel datfe 't niet gedaan had, maar koft alle man de mond soo niet ftoppen. Dit is de rede datfe op dienft-maagden gebeten is. Dese Godin moet geen God-vrugte moeder om heil en fegen van haar kroos aan-bidden, want 't fchijnt datfe zelfs een ongelukkige moeder geweest is. Eens anders kind fultge haat beter konnen reccommanderen: fji pafte vlijtiger op Bacchus als op haare eigen kroos. Dit was de Godin, fegten, die den Burgermeester Rutilius dus waarfchoude:
- Dus vierig op den tegt Rutilius? houd stand.  
De Marfer maft u op mijn vier-dag overmant.*
- Soo fift 't fpeelde, verging 't: want de rivier Liris ftroomde op die tijd een bloed-plas van gefneuvelde aan haare oeveren. Een jaar daarna verfterkte Didius, door fijn neerlaag, op den felven dag 's vijands kragten.

23. Matuta } Van welke naamen ook, 2 D. 114 pag.  
24. Portumnus }  
25. Kadmus telg) *Ino*; gelijk gefegt is, 2 D. 112 pag.  
26. Gefengd faat) *Dit verbaald OVIDIUS*, 3 D. 225 pag.  
27. Waarfchuwde) *Dit is een dichtkonfinge vindinge fonder waarheid, alleenlijk daar tot dienende, om de dood van Rutilius en de Matralia faamen te knoopen.*  
28. Marfer) *Niet alleenlijk de Marfers, maar ook de Lukaners, Picenters, Samnyters en meer andere; gelykelyk tegens Rome de wapenen opvattende, in het jaar 663: als wanneer Publ. Rutil. Lupus, in een veldflag ontrent de riviere Liris, is gefneuveld. Livius, 73 Inhoud. Appianus, 1 B. des B. Oorl. Florus, 3 B. 18 H. Sie van desen oorlog ook boven, 1 D. 194 pag.*  
29. Liris) *In het Latijn Telonum flumen; doch hier leefen de Letter-geleerde Tholonum, Tolenum, enz.*  
*Voorts is de Liris, bedén Garigliano, een welbekende rivier, in Italie 't landfchap Kampanie fcheidende van Latium. Strabo, 6 B. van fijn fachte loop gewaagen Horatius, 1 B. 31 Lierd. Silius, 3 en 4 B.*  
30. Dagh) *Hier Pallantis, door een ftonte fpreekwijfe, gebeten wegens Aurora; soo had by konnen feggen, op den fellden dag, mede op een morgen; indien het met de waarheid overeengquam.*  
*Voorts leefen hier bovengemelde Letterfifters niet Didius; maar Dilius, Vidius, Tullius en Julius. Florus fchryft, 3 B. 18 H. dat eene Jul. Cefar mede in dit gevaar waar, een wonde ontfing, en aan dezelfde namaals overleed. Doch het is wel feeker, dat hy den eenen voor den anderen is neemende; te weten Cefar voor Rutilius.*  
*Maar Tit. Didius, is in deefen oorlog nevens Luc. Cefar als legerhoofd bekend, by Appianus, Burg. Oorl. 1 D.*  
*Doch hoe fegt hier OVIDIUS; een jaar daar na: nademaal men weet uit Plutarchus (in Sertor.) dat deefe Didius is geflagen aan de riviere Betis in Spanje, van Sertorius, in het thierende jaar na gemelde nederlaage; te weten 673.*





DRAGT DER R. MANNEN TOGA.

*S. Thomasin Feit*



## SEVENDE HOOFDSTUK.

*Moord van koning Servius Tullius. Gruweldaad van zijn dochter Tullia.*

1 **T**et selver plaatse is u, Man-fortuin, door de selve *Servius Tullius* ten selven dage een kerk en seest ingewijd.  
 2 Maar wien beduie 't beeld, dat in u tempel met de tabbaard-slip over 't hoofd vermomt staet? 'T is *Servius*, dat's klaar; maar waarom dus vermomt, is onseker. en 't doet mij selis ook dutten. Doen de Godin (Fortuin) *Servius* bedeeft haar sluik-min had ontdekt, en sig namaals schaamde bij een mens gellapen te hebben. (want sij was geweldig op den Koning verliefte, en toonde, op dese man alleen versot, datte niet blind en was.) 'S nagts plagte door een klein venstertje in 't hof te sluipen, waar na de pooit *Fenestella* genaamt wiert. Nu is sij belchsaamt, en overdekt haar minnaats aensigt met sijn ruime tabbaard-slip. Of lijkt dit beter de waarheid, dat de gemeente om de dood van die

Vreede-Vorst bedroeft was? Het treuren nam geen eind, en verwakkerde door 't aanschouwen van sijn beeld, tot datte 't selve met de tabbaarden overdekten. In 't ophalen van de derde rede moet ik wat breeder weiden, maar sal 't soo kort maken als 't vallen kan. *Tullia*, door 6, 5 bloed-moord aan *Tarquinius* getrouwt, plagt haar man met dese taal op te ruien: wat baar het datte even misdadig wierden, gij, om 't vermoorden van mijn suster (u wij) ik, om 't ombrengen van u broeder, [mijn man] soo gij lust hebt Godrugtig te leven? Soo wij niets wigigers dorsten voor nemen uit te voeren, had mijn man, en u broeder niet hooren geuast te werden. Maakt vaders hoofd en rijks-staten bruid schat, en eest, als schoon-soon, 't geregte huwlijks-goed, dat u, met mij gepaart, gewez-

1. Man-Fortuin) *Van de Fortuna Virilis is gesproken*, 3 D. 230 pag.  
 2. Tabbert-slip) *In de gemelde tempel stond des konings beeld, hebbende sijn hoofd met de slip van sijn toga, of slaatrok overdekt.*

*Van de toga spraaken wy*, 1 D. 217 pag. doch hier word u 't dragen der selve in een Print ver-toond.

3. Blind) *Een schrandere verferinge van OVIDIUS, vertoonende de Fortuin, op Servius Tullius verliefd; om dat deese koning, het kind van een krijgs-gevangene, in het hof van Tarquinius opgevoed, door haar quansuis tot het oppergesag van Rome is verbeeven.* Sie *Livius*, 1 B. 39 H. *Florus*, 1 B. 6 H. 1 *Veid*.

4. Venstertje) *Van welke Plutarchus mede gewaagd, in het B. van der Rom. Fort. en 35 der Roomf. Vraag.*

5. Kort maken) *In de omschrijvinge van deese spreekwijs siet hy op het korten en inkrimpen van de wedloop in den renbaan. Siet het aangekeekende*, 1 D. 194 pag.

6. Tullia) Het 8 voorwerp van onse *GALLERYE*, 20 pag. en het 40 van de *Pict. LOQUENS*; 158 pag. Sie dit verhaal ook by *Livius*, 1 B. 48 H. *Dionysius*, 4 B. 45 H. *Florus*, 1 B.

7 H.

7. Vermoorden) *Ieder van haar beiden had sijn echtgenoot met vergif het leven benoomen, om daar op met malkanderen een schelmachtig huwelyk aan te gaan.* Sie weder *Livius*, 1 B. 46 H.

8. Vaders hoofd) *Ik kan niet nalaten eenige regelen uit mijn KONRADYN (soo listig als onredelyk van het Tooneel gebamen, en deswegen ook byna uit der Liefhebberden gedachtenis) hier in te slaans; sijnde het de woorden van de koningin tot den koning, in het 1 Ton. van het 4 Bedryf:*

De troon siet naar geen maagschap om:  
 Als de eerste ryft en spreekt; dan sit de tweede stom;  
 De sceptersucht let, noch op vaders, noch op broeders;  
 Sy trapt de lenden in van susters en van broeders;  
 En all' die sich, alleen betrouwende op die band,  
 Naar 't purper grijpen, met een krachteloose hand.  
 Soo sag de Nyl, om 't goud der troste diademen,  
 De Ptolemeën, hun bloedvrienden, 't leven neemen,

- gewerden moft. Nooit fleeg 'er Koning op den thron , of 't was door gruwel-ftukken. Vermoort u fchoon-vaar , doopt onfe handen in vaders bloed , en draait u op den thron. Dus op-gerokkent , vlijdde hij fig , nog niet verkoren , op den hoogenthrone. Waar over de burgerij in roere , gekant in 't harnas quam , en veel burger-bloed gefloort wiert. Denouden bloed [ *Servius* ] fchoot te kort , en *Tarquinius* den Trofen , outwring fchoon-vader den rijkf-ftaf. *Servius* felvs lag op den heuvel *Esquilyn* , daer fijn palas ftont , geveld , en , op de harde tots neer geploft , in fijn bloed verfmoord. Als wanneer *Tullia* , trots en fier , in haar kalcs over straat brageerde na 's vaders hof. De koetfier , 's Konings lijk in 't oog krijgende , fchreide bitter , en hielt ftant : maar kreeg van 't ftaal defe graau : fta voort kak-week , of dit huilen wilu fuit op-breken. Voort , zeg ik , drijf hem de wielen , fchoonef weerhouden wierden , over t' anfigt , dat het kraakt. Tot een wisteeken dat dit waagragt gefchiet is , wiert , na dit werk , tot een eeuwig brand-merk , de wijk , daer dit gebeurde , de Gruwel-wijk genaamt ; des niet regen-ftaande dorft het ftaal , na foo vervloekten *dast* , noch in den tempel verfchijnen , die haar vader had laten ftigten. 'T geen ik verhaal , is wel wat wonders , maar evenwel waar-agtig. In de kerk was een beeld van *Tullius* , fittende op een thron , 't welk doen de hand , foemen fegt , voor de oogen hielt , en riep : bedekt mijn anfigt , [ blind mij ] op dat ik t' anfigt van mijn verbaftert bloed-kroos niet anfchou. Dus wierd 't beeld met een tabbaar geblind , die de *Fortuin-Godin* verbood weder afte rukken , en aldus uit haar tempel fprak : ten felven dage als *Tullius* beeld eerst fal ontromt werden , en 't anfigt bloot ftaan , fultge ook u fchaamte eerst quijt raken. Wagtu , Roomfse vrouwen , tegen verbot dit blinde kleed te roeren : houd u vernoegt met 't beeld jaarlijks op mijn feest aan te bidden , en laet 't hoofd van de zevende Koning der *Romeinen* altijd met Roomf gewaet bedekt blijven. Doen defen tempel eens in brand ftont , bleef dit beeld van 't vuir ougebluft , en *Vulcaan* verfchoonde fijn kroos. Want *Vulcaan* was *Tullius* vader , de fchoone *Ocrifia* van *Corniculum* fijn moeder. Doen *Tanaquil* defe maagd ,

Of 't ryk uitjaagen , met een koninglyken haat ,  
Alleen vermaagd fchap : aan de nutte Reën van Staat.

9. Gruwel-ftukken ) *Yergelyk deefe reden met die van Atreus* , by *Seneca* , in het 2 Bedr. van fijn *Thyest*. en die van *Fothinus* , by *Lukaan* , in het 8 B. en eindelijk die van *Jul. Cefar* , genoomen uit *Euripides* , by *Suetonius* , in Jul. 10 H. of *Cicero* , 3 B. van de Plicht. 21 H. van grootvaer *VONDEL* , dus verduyftcht :

Indien men voor geen rechtbreuk fchroom' ,  
Bedryf geweld ,  
Als 't kroonen geld ;  
In and're faaken houd u vroom.

10. Schoot te kort ) *Sie weder Livius* , 1 B. 48 H.  
11. *Esquilyn* ) *Van deefen heuvel fpraken wy* , 3 D. 184 pag.  
12. Gruwelwyk ) *Van welken de gemelde Livius* , 1 B. 48 H. *Dionyfius* , 4 B. 46 H. *Varro* , enz. die defelve ook noemen *Cyprus* ; *fijnde fy ontremt den Heiligen weg* , in den opgang van den *Esquilynfjen heuvel* ; *volgens Donatus* , 3 B. 9 H.  
13. Zevende koning ) *Servius Tullius is de fefde koning van Rome* ; doch de zevende , indien gy onder defelve wild tellen *Tit. Tatius* .  
14. In brand ) *Van dit ongefbonden beeld ( fijnde flechts van hout ) gedenkt meele Dionyfius* , 2 B. 67 H.  
15. *Ocrifia* ) *Wiens naam , een voornaam heer , was gefneuveld , in het beftormen van Okrikulum ; of , foo andere feggen , Kornikulum ; volgens Dionyfius* , 4 B. 1 H. *Plutarchus* , *Livius* , 1 B. 39 H. *Van deefe Okrifia maaken ook gewag Arnobius* , 5 B. en *Felftus* .  
*Okrikulum was een fedeke van Latium , of liever Umbrie , niet verre van Rome ; volgens Stefanus* , in het Stedeb. *Plinius* , 3 B. 5 H. *behalven Livius* , *Cicero* , enz.  
16. *Tanaquil* ) *Vrouw van koning Tarquijn* , anders geheeten *Lukumo* ; *afgerechts op het vogel fchouwen* , en het daar op volgende voorfeggen. *Livius* , 1 B. 34 H. *Dionyfius* , 3 B. 70 H. *Silius* , 13 B. een fuintige en arbeidfame huysmoeder ; *alwaarom men haar fpiuwtuyg , als een beilidom , in den tempel bewaarde* . *Plinius* , 8 B. 48 H. *ja ieder huislyk wijf noemde men , by uitnemenheid* , *Tanaquil* . *Sie Juvenalis* , in de 6 *Berifpd* . en *Aufonius* , in fijn 23 Br.



DRAGT VAN DER  
VROUWEN STOLA.

*Antique*

*S. Thomassin Sculp.*





- na't voltoojen van haar offerhande, volgens gewoonte be-  
 17 lastte, wijn in't offer-vuut te plengen, vertoonde sig in  
 de as-flof, soo 't scheen, of liever soo 't in der dar-  
 was, een manlijk lit. Doen vlijdde sig de flavin Ocrifia,  
 uit last van Tanauqil, bij 't vuut, en wiert door Goddijk  
 18 zaad van Servius bevrugt. Hier van gaf zijn vader een tee-  
 ken, doen hij 't hoofd van de jongen met schitterend vuut  
 deed flikken, en vlam stralen uit zijn haar fchieten. Ten  
 19 felven dage, wijdde Livia d'Eendragt een heerlijken tem-  
 pel in, die sij met haar waarde man [*Augustus*] ten einde  
 de toe hielt. Maar weet, nakomeling, dat, ter plaatse  
 daar nu Livia's wandel-galerij staat, wel eer een huis als  
 een kerk stont. Dit was een gevaarte als een geheele  
 stad, en belloeg meer erfs, als veele stads-wallen. Dit is tot  
 de grond toe geleegt, niet om dat den Bou-heer [*Vedius*  
*Pollus*] u opper-heerfchappij flak, maar om dat het trots  
 21 gebouwtouwen en nijt scheen te verwekken. Soo grooten  
 gevaarte, en veele andere erven, hem bij testament ge-  
 maakt, dorft Czar ruïneren, en sig quijt maken. Soo  
 26 wert het Tugt-meesterfchap loflijk bedient, fo aan andere  
 rechte fpiegels gegeven, als een regter zelfs doet, dat hij  
 anderen op legt. Den dag hier aan heeft geen roode leuter.

17. Wjn) Sie van deefe kerkplicht de Bladwyfer.

18. Uit zijn hair) Sijnde dit een voorreken van een aanstaande verkeffinge, en over het hoofd hangende grootmoogenheid. Siet Livius, 1 B. 39 H. Dionysius, 4 R. 2 H. Florus, 1 B. 6 H. alwaarom Virgilius het ook aan de jonge Iulus toevoegde, in het 2 B. van den En. Doch men heeft noch het selve; by de Spanjaarden, voorgevallen in eenen L. Marcius, Rooms ridder, by de gemelde Livius, 25 B. 39 H. Val. Maximus, 1 B. 6 H. 2 Voorb.

19. Eendragt) Van haaren tempel is geschreven, 3 D. 168 pag.

Doch sie van die der keiserinne Livia, de Bladwyfer.

20. Wandelgallery) Van welke 1 D. 200 pag. Voorts was sy geset op de grondslag van het prachtige huys van Vedius Pollus, by testament gemaakt aan den keiser Augustus, in 's jaar 739: doch die, quan-  
 fuis tuichtmeester, en vyand van praet en overdaad, 's selve liet afbreken, flechten, en daar deefe  
 wandelplaats boven op setten, in 's jaar 764. Dio, 54 en 56 B.

Voorts was sy, met staande beelden en schilderyen, wonderbaarlijk opgefchikt; volgens Strabo, 5 B. enz. even als binnen Athenen de pceille; van welke Nepos, in Militiad. 6 H. en binnen Rhodus, waar  
 in de Falyfus was geplaatst, by Plutarchus, in Demetr. Poliore.

21. Opperheerfchappij) Gelyk Manlius Capitolinus; van welke, 3 D. 290 pag.

22. Tuchmeesterschap) Welk ampt (de naam evenwel niet voerende) Augustus ook heeft willen  
 bekleeden; volgens Suetonius, in Aug. 27 H. siet mede Makrobius, Sat. 2 B. 4 H.

Van de keisers, die dit ampt hebben waargenoomen, fpreken wy, 3 D. 263 pag.

## ACHTSTE HOOFDSTUK.

*Kleine Quinquatria. Geval van de Pypers. Fluit van Pallas gevonden.  
 Marsyas gevild.*

1 O p den XIII. JUNI. is den onverwinbaren Jupiter een  
 2 tempel ingewijd. Nu ben ik ook genootfaakt het  
 3 klein vijf-dagge feest te ontvrouwen. Kom seggen nu, blon-  
 de Minerva, mijnen op-hef. Waarom swerven dan de pij-  
 pers doot de stad? Waarom sijne vermomt, en in lang vrou-  
 wen-

1. Jupiter) Maar welke Jupiter? de Sponsor, Borgstellende, of de Latialis? Immers weet men van  
 deefe kerkwijdinge niet veel te seggen.

2. Kleen vyfdaagse feest) Van de groote Quinquatria is gesproken, 3 D. 223 pag.  
 Soo waaren ook by die van Athene groote en kleene Panathenaea, volgens Suidas en Harpokration,  
 enz. gelyk mede groote en kleene Eleufinia. De Kantteekenaar van Aristofanes, over Plut. en over de  
 Nebul. Tzetzes, enz.

3. Pypers) De Pypers, ontrent den godsdienst en offerhanden, vertoonen wy, 1 D. 191 pag.

4. Vrouwen gewaad) In het Latyn stola; van welk vrouwekleed, 1 D. 121 pag. doch sie hier  
 een vrouw, met deselvs opgefchikt.

5 wen gewast gefeeken? Hier op sette Pallas de speer ter neder, en antwoordde [og kostik de geleerde taal der Goddine na-spreken!] D'alouden plegen veel werks van pijpers te maken, en deselve altijd in groote waarde te houden. De pijp galmede in kerken, in spelen, en lijk-stacien. 't Loon versfoorte 's pijpers arbeid: maar daar na volgde een tijd, in welke dit liefsijk queelen wiert gesteuert. Behalven dit verordineerde Appius Claudius, opperbouweester, niet meet als tien stads lijk-pijpers. Hierom vertrout'ligt gefelschap ter stad uit, als bandjiten, na Tibur. (Tibur was wel eer de wijk der ballingen.) Doen misten de schouburg de holle pijp, d'offer en lijk-stacij 't gequeel der flautenisten. Te Tibur was een gevrijde slaaf, die al lang vrij geweest, en dubbel waart was op 't kullten sittcn. Dese knaap bereidde een maaltijd op

sijn hoof, en noodigt de verloope pijpers, die gelijklijk te gast quamen. 'S nagis, als 't gefelschap, een roes gedroncken hebbende, begoft te quinkelceeren en te pinkel-oogen, bragt feker op-gemaekte boode dese leugen-maat. Wat draalge 't gast-maal af te breken? de patroon, die u vrij maakte, kom u aanstontsbij. Hier op rees 't gefelschap 14 kruidig van tafel op, en hinke-pinkte als klontcr-pooige hanen. Maar 't heerschap sei: vertrek mannen, en hielp de hengelende pek-broeken op een wagen, die met een biefe-mat bespreit was: [en op een koef-wagen] 15 de nagt, het wage-sichongelen, en de wijn, wigde 't nat gefelschap in slaap, niet anders wetende of 't wiert weder na Tibur gevoert; maar het reed door d'Equiliijn-poort 16 binncn Rome, en 's morgens stont de wagen midden op de markt. Als wanneer Plautius, besluit om den Raad met 17 't ver-

*Merk echter aan, dat de stola alleenlijk was een vrouwelijk gewaad; volgens Plutarchus, in de 55 der Roomf. Vraag. ten sy mischeien by de Sauromaaten; volgens Herodotus, 4 B. 115 H. want ontrons de pijpers en snaarenspeelders by de Grieken, word de stola oneigentlijk genoemd; als by Elianus. Vertell. 3 B. 43 H. binnen eenige weinige dagen in 't licht gekomen, met uitvoerige aantekeningen en verklarungen van de Heer JAC. PERIZONIUS, gelijk by den selven, 1 B. 37 H. sprekende van den milden Artaxerxes.*

5. Pallas ) In het Latijn Tritonia. Siet 2 D. 65 pag. en van de speer, haar wapentuyg, 1 D. 84 pag.

6. Kerken

7. Speelen

8. Lijkstaatsien

9. 't Loon )

Siet het aangeteekende

1 D. 191 pag.

1 D. 203 pag.

1 D. 64 pag.

9. 't Loon ) Te weeten, het recht van te mogen spijzen in den tempel van Jupiter; volgens de bovengenoemde Schryvercn.

10. Gestuurd ) In het jaar van Rome 441; door de Tuchtmeesteren, App. Klaudius en C. Plautius, sy bekneepen de kosten van de lijkstaatsien, verbiedende meer als thien pijpers op een uitvaard aan te nemen. Maar, wat gebeurde'er? de pijpers vertrekken alle uit Rome, en begeeven sich naar Tibur, en soo was de goudsdienst sonder snaarenspel. De Raad verfoekt vande Tiburtyners deese pijpers weder te mogen hebben. Sy sijn gediensig, stellen geveinsdelijk een maaltijd aan, geven deese borsten het gat vol, leggende, nu smoor dronken, op wagens, en voerense op die wijze weder naar Rome. Siet Livius, 9 B. 30 H. Val. Maximus, 2 B. 5 H. Woordeb.

11. Appius ) Van deesen strengen amptman is gesproken, 3 D. 291 pag. doch sie hem als levende ingevoerd van Cicero, in de Red. voor Celius, 14 H.

12. Tibur ) Van welke stad, 1 D. 179 pag.

13. Slaaf ) Dit verhaal is eenigfins verschillende met die van Livius en Val. Maximus.

14. Vry maakte ) Het Latijn maakt gewag van vindicta. Dit was de stok, welken de opperrechtcr hield boven het hoofd der slaven; wanneer sy wierden vry gemaakt. Justiniana, Onderw. 1 B. 5 Tit. van de Vrygemaakte, 2 art. Plautus, in den Krygsman, 4 Bedr. 1 Ton. Plutarchus, in het B. van de Godd. Wraak. Perfus, 5 Berisfd. en Boethius, over de Topic. van Cicero.

By dit aanraaken was noch de kinnebakslag. Fedrus, 2 B. 6 Verd. het omdraaijen. Terentius; Gebroed. 5 Bedr. 9 Ton. en den hoed. Plautus, Amphitr. 1 Bedr. 1 Ton.

15. Biefe-mat ) Alsof sommige hier leesen sirpea of scirpea, en weder sommige scorcea; soo blijft het twijfelachtig, of deese wagens met biefe-matten, of met eenige vellen sijn overdekt geweest. Sie Plutarchus en Livius.

16. Esquilyrse ) Heden, soo de meeste gelooven, de poort van Sinte Laurens geheeten; by Donatus, Oud Rom. 1 B. 21 H.

17. Den Raad ) Waarom den Raad te bedriegen en op te houden; aangesien de pijpers vande Roomsse Raad

't vermommen en 't vermeederen van 't pijper-gros te blind-hokken, 't verseevert gefeltes lastte te maskeren, andere personen daar rusten te mengen, en in lang vrouwen gewaarte steken, op dat de fluit-speelsters den trein mogten vermeederen. Soo docht hem kost het weder ingehaalt pijpers-gros gevoeglijk vermomt blijven, om misfchien, tegen 't verbot van sijn mede-Burger-meester [Appius Claudius] weder in de stad gekomen, niet in swaargeheid te raken. Dit stuk wiert wel opgenomen: en ingewilligt, dat op den XIII. [JUNI.] de pijpers, in vrouwen dos, 't feest fouden vieren, en knoddige deunen op d'oude maat queelen. Als mij Pallas dus had onderrigt, seid ik: mij rest nog te leeren waarom dit feest *Quinquatrus* [t' vijf-dagen-feest] genaamt wert. Sij antwoordde: in Maart wert mijn feest onder dien naam gevierd: dit pijp-spel heb ik onder andere mee gevonden. Ik was d'eerste die maakte dat de lange bos-houte-fluit door

seet weinige gaten galmde. Dien galm klonk mij liefsijk in 't oor, 'k spiegelde mijn maagdiijk pijp-pofuur in 't water, en sag, dat mij de koonen gefwollen stonden. De pijp-konst, sprak ik, hoeft mij foo dier niet te staan [datse mijn schoonheid hindere] adieu fluit, sei ik, en wierpse op den begraaften oever weg. De boks-voet Marlyas vondse, en bekeekte met verwondering, maar wist t'gebruik niet, als alleen, datse, geblase, klanck gaf. Daar na blijs hij hoog en lagen toon, door 't ligten en fluiten der vingeren, hervattende 'elken sijn verblasen adem: en hy wiert onder de Ninfen, om sijn gevonde pijp-konst, 't ventje en hagenenveld van 't woud: loo fier, dat hij Febus zelfs uit tartte, en te leur vallende, hem de huid van den romp wiert gevilt. Evenwel ben ik de vindster en eerste oorzaak van de pijp-konst. Dit 's de zede dat mijn feest door pijpers wert gevierd.

*Raad waaren weder geefeht ? So dat dit, gelijk het voorige van OVIDIUS slechts is verdicht. Onderzussen sijn sy van den Raad in alles hersteld, en hebben het recht van in Jupiters kerk te smullen, weder gekregen. Siet de aangehaalde Historiſchryver.*

18. Mede-Burgermeester) *Mede-Tuchtmeester wil VALENTYN seggen; en dus siet men, in de Roomse Geschiedenissen, dat den eenen Tuchtmeester verbied, afstaat en veranderd, het geen den anderen had geboden, aangenoomen en vast gesteld. Alwaaron der Tuchtmeesteren eendragt en eensgezindheid een vreesd geval was in den Roomssen Staat. Siet het selve by Livius, 40 B. 45 H. in Em. Lepidus en Fulv. Nobilior.*

19. 't Feest) *Jaarlijks drie dagen, vermomd, en met vrouwelijc gewaad opgeschikt; volgens de dikwijls genoemde Schryvers.*

20. Dien naam) *Siet 2 D. 223 pag.*

21. Boshoute fluit) *Wonderlijc warren het Dichterdom in de fistula en de tibia. By my is de fistula de veeboeders eigen, uit eenige t'samengebonde pijpen bestaande; 2 D. 32 pag. ende tibia, een pijp vol gaatjes; van welke, 1 D. 191 pag.*

22. Vondse) *Van deese vond is al gesproken, 1 D. 265 pag.*

23. Gevild) *Dit willen sien wy, 2 D. 173 pag.*

24. Pypkonst) *Men segt evenwel dat Marlyas de rietfluiten uitvond, nevens den helseer, waar mede de pijpers bunne kaaken soeren, om de elve niet uit den haak te blaafen. Siet de Kantteekenaar van Aristofanes; en sie daarenboven dat capistrum, ik segge muilband, afgebeeld, by CUPERUS, in Obsery. en SAL. VAN TIL, in de bovengenoemde Verhandeling van de Sang- en Speelkonst der Oude.*

## NEGENDE HOOFDSTUK.

*Vestaas tempel gereinigd. Zegepraal van Posthumus. Intwijdinge der tempelen van Pallas en Summanus.*

Op den XV. JUNI. 's nagts sal Thyene [een van t'rengengefarnte] op't stiershoofd konnen geuen werden. Dit 's den dag, op welke de vulnis van Vesta's gereinigden tempel, in den Tybet geworpen sijnde, wiert in zee gepoelt. Soo op winden is te betroswen, schipper, gaat morgen met

1. Thyene) *Eene van de seven Hyades. Siet 3 D. 267 pag. alhoewel aldaar deese naam niet en werd gevonden.*

2. Stiershoofd) *Agonoreus bos in het Latijn; wegens Europa, Agonors dochter; van welke, 2 D. 67 pag.*

3. Vulnis) *Hier af is gesproken, 3 D. 292 pag.*

met een wester koeltje 'seil , doeftwaat op fultgij op den  
XVI. JUNIJ voor de wind hebben.

4 Maar als Febus 't glaas-rijk hoofd in zee sal dompe-  
5 len , sal Orion sijn sterken arm met het swaard op fteken-  
6, 7 en 's nagts daar aan den Dolfijn op komen. Dit was den  
8, 9 dag , datop den bodem van Algidum de Volsten en Equen  
10 verflagen wierden , en gij , *Tullius Tubertus* , heerlijk  
sege-praalde , met witte rossen voor den Triomf-wa-  
gen.

Als de maand op dertien dagen na sal uit wesen ,  
[XVIII. JUNIJ.] verlaat de son de tweelingen , en loopt 11  
door den kreeft , op welken dag Pallas tempel op den A. 12  
ventijn ingewijd , en aldaar geoffert wiert. Daags daar aan , 13  
als Auroor 't hoofd op steekt , 't nagt-kleed van den he- 14  
mel schuift , en den grijzen dau van de groente wert ge-  
likt , is , segmen , aan *Summanus* , ontfeker wat dit voor een 15  
God is , een tempel ingewijd , ten selven tijde als de Ro-  
meinen voor Pyrrhus fidderden. 16

4. Febus ) In het Latijn Heliadum pater. Gy siet de Heliades , in boomen veranderd , 2 D.  
49 pag.

5. Orion ) Hier in 't Latijn , proles Hyriëa. Siet sijne geboorte , 3 D. 276 pag.

6. Dolfijn ) Van welke , 3 D. 175 pag.

7. Algidum ) Een Latijnsse stad , niet verre van Tuskulum , heden geheeten Roccha del papa , ontrent  
een bosch en berg van deselve benaaminge. Livius , 3 B. 30 H. Florus , 1 B. 11 H. Strabo , 5 B.

8. Volsten ) Een Latijns volk , ontrent de stad Circeum. Florus wederom , 1 B. 11 H. Strabo , 5 B.  
Plinius , 3 B. 5 H. enz.

9. Equen ) Een Latijns volk , ontrent het gebergte van de stad Tibur , ook genaamd Equikolen. Strabo ,  
5 B. Florus , 1 B. 11 H. Livius , enz.

10. Posthumus ) In het jaar van Rome , 322 , by de stad Algidum de genoemde volkeren uit het veld  
flaande , en hunne legerplaatsen bemachtigende ; volgens Livius , 3 B. 22 en 23 H. Dionysius , 6 B.  
9 H.

Van den triomfwagen en de witte paarden is gesproken , 1 D. 119 pag.

11. Tweelingen } Van welke gesterntens } 3 D. 282 pag.

12. Kreeft } } 2 D. 40 en 118 pag.

13. Pallas ) Van haar tempel op den Aventijn , door den Raad ingewijd , vinde ik niets aangeteekend.

14. Auroor ) In de omschrijvinge van den Dageraad maakt men gewag van Laomedon , Auroraas  
schoonvader ; die gy siet siten , 1 D. 306 pag.

15. Summanus ) Of Pluto , summus manius , de opperste der hellsche schimmen. Kapella , in het  
Huwel , van de Filolog ; Welken de Romeinen het by nacht bliksenen toeschrijven , gelyk het by daag  
blikfemen aan Jupiter ; volgens Plinius , H. Nat. 2 B. 51 H. Die met swart offervee wierd gepaaid ,  
gelyk alle de onderaardsse Godheden. Siet het aangeteckende , 1 D. 192 pag.

16. Pyrrhus ) Van welken koning en krijgsmann , 3 D. 291 pag.

## THIENDE HOOFDSTUK.

### Ongeval van Hippolytus.

A Is desen dag 't hoofd mede in zee gedompelt sal heb- | den jongeling [*Esculapius*] op , die twee slangen om de  
ben , en 't nagts daar aan alles sal in stille rust sijn , rijft | hand 2

1. Zee ) De zee word hier in het Latijn geheeten Galatea , van welke zeenimf , 2 D. 367 pag.

2. Jongeling ) By de sterrekijckers geheeten Ophiuchus , van welk gesternte , 2 D. 225 pag. alhoewel O-  
vidius van deesenen Eskulaap is makende ; welke , geweldig verlegen , op welk een wyse by Glaukus  
weder het leven sou geven , sich in een afgescheiden oort begaf , daar by by geval een slang vindende , met een  
sleen deselve doodde , terwyl een andere quam toeschieten , hebbende een kruitsje in de bek , daar sy 't hoofd  
van de gedoodde meede raakte ; die daar op , daadelyk hersteld , in aller yl met sijn geneesmeester wegvluchtte.  
Ondertussen nam Eskulaap het kruyd op , om daar mede Glaukus te doen berleven. Apollodorus , Bibl. 3 B.  
dat echter aan eenen Polydius toeschrijvende.

3. Fedra )

hand gevlogten op steek. Fedra's min, en Thefus vrongelijken is bekend genoeg: dien bloed vervloekte, door licht-geloovigheid, sijn soon Hippolytus; die, tot sijn ongeluk God-vrugtig, na Trezen reed. Alwaar hem onderweg, door't op-borlen van een zee-stier, 't gespan op den hol raakte, dar, te vergeefs mer de lei op gehouden, sijn meester over rots en steen-klip stuurde: boen dat Hippolytus, uit de wagen gestort sijnde, met de foonen in de lei verward bleef hangen, en in harde gerukt wiert. Hij gaf den  
 4, 5 geeft, tot groot hartseer van Diana; maar Esculapius sprak: hier is geen rede van droefheid, want ik sal den God-vrugte jongeling sonder lijn-tecken weder levend maken, en de droeve dood door mijn konst doen swigten. Mer haalt hij  
 6 uit sijn evore bus kruiden, waar mede hij wel eer Glaucus lijk had doen leven: doen hij als wighbaar na sijn waargenome wighel-wyde ging, en de gedoode slang, door kragt van 't kruif, waar mede haar de levende beveert, herleefted. Drie-werf bestreek hij de borst, drie-werf sprak hij woorden om 't leven te verwekken: doer op hij 't hoofd van 't aardig op-hief, en herleefted. Waer verborg hem Diana in haar Aricijns woud, en herdoopte hem Virbius. Maat

de Schik-Godinnen namen 't euvel op, en klaagden, dat haar af geknipte levens draad van andere wiert gelaft, en datse in haar regt verkort wierden. Weshalve Jupiter, voor 't quaat gevolg bedugt, den doodeverwekker [Esculapius] met den bliksem dood sloeg. Op 't klagt, Febus, wiert u soon vergodet. Verfoen u, Febus, mer vader Jupiter, die, om uwent wil, deed, 't geen hij aan andere verbood, [die Esculapius weer levent maakte, niet tegenstaande hij 't dode-verwekken van geen mens, wilde in 't werk gestelt hebben.]

Ik had niet gaarn, Caesar Germanicus, dat gij op een togt gingt, schoon gij u victorie tragte te vervolgen, tegen 't bediet van de wikkertij. Hout Flaminius, en d'oever van 't meer Trafymentus, tot staalijns, dar de goedertiere Goden door 't gevogelte veel voor bedieden. Wilt gij weten op wat tijd, door losse kleinagting der wikkertij, wel eer soo groote neer-laag wiert gekregen? 't was op den XXIII. JUNI].

Den dag hier aan [XXIV. JUNI].] was gelukkiger, op welke Massinissa Syfax verfloeg, en Hasdrubal door sijneigen geweer om hals raakte.

Den tijd schiet schielijk om, wij gryfen eer wij 't weten, en de

3. Fedra ) De liefde van Fedra, en het vluchten van Hippolytus, nevens sijn ongelukkig omkoomen; is genoegzaam bekend uit de 4 Heldenbrief, 14 pag. en het 15 B. der Herschepp. 424 pag.

4. Diana ) Siet weder, 2 D. 424 pag.

5. Esculapius ) In het Latijn Coronides, wegens Koronis sijn moeder; 2 D. 52 pag.

6. Glaucus ) Van wiens bestellinge soo even is gesproken, 310 pag. Siet van de selve Hyginus, 49 vertell.

7. Diana, Ditynna

8. Aricyns woud

9. Virbius

Siet het aangeteekende

2 D. 52 pag.

1 D. 208 pag.

2 D. 424 pag.

10. Schikgodinnen ) Van welke, 1 D. 59 pag. maar Heinsius leest hier niet in 't Latijn Lachesis en Klotho, maar Klymenus, en hy geeft die naam aan Pluto; sich sterk makende, met de getuigenissen van 't Grieks Woordeboek. Griekse Bloemh. 3 B. 24 H. 12 D. en 25 H. 9 D.

11. Een togt ) Op een togt gaan is in het Latijn, *movere signa*. Van de Roomse veldteekenen spraken wy, 1 D. 154 pag.

12. Flaminius ) Welke, verachtende 't waarschuwten der vogelen en wonderteekenen, sloeg tegens Annibal, by de Thrasymenus; een meir in Thuscie, ontrent de Stad Perugia, Strabo, 5 B. Livius, 22 B. 6 H. Florus, 2 B. 6 H. 13 Verd. Silius, 5 B. en veel andere.

13. Wikkertij ) Van het vogelschouwen is gesproken, 2 D. 130 pag.

14. Massinissa ) Of Massanissa (de leeflinge is verscheiden) was der Numydien koning in Afrika; die, door de Roomse wapenen bedwongen, naderhand aan Rome is geweest een getrouw en nutte bondgenoot. Siet Livius, 29 B. 29 H. Salustius, in den aanvang van sijn Jugurthynsie Hist. van sijn gesonde welfstand, selfs sijnne hooge jaaren, schreuren wy, 1 D. 223 pag.

15. Syfax ) Koning der Numydiers in Afrika, door Lelius met den veldbeer Scipio verfoend; maar hy, kort daarop het verbond breekenide, begaf zich op de syde van Annibal. Doch hy wiert in 't jaar 550 van Massinissa geslaagen, gevangen, in zeegepraal omgevoerd, en in den kerker door uithongeren gedood. Livius, 30 B. 13 H. Florus, 2 B. 6 H. Silius, 17 B.

16. Hasdrubal ) In de Afrikaansche geschiedenissen ontmoeten my ten minsten vyf hooge staats personen van deezen naam; te weteen,

1. Asdrubal, bygenaamt Hoedus, de bok, van welken Livius, 30 B. 42 H. Appiaan, in Lijbyc.

- en de dagen tijden met een lossen toom te post. [XXVII. JUNI] Hoe schielijk overviel ons 't feest van de kloeke 17 Fortuin! over zes dagen sal de Junij uit sijn. Gaar heen mannen, offert gelijker-hand de kloeke Godin, op den oever van den Tyber staat den tempel dichaar Koning Servius sfigte. Tijd, sommige te voet, sommige te water, niet roeischuitjes daar na toe, en schamt u niet met een dronke 18 hoofd daar van dan weder in de stad te komen. Voet dan, bekantste sloopjens, en schastende gasten, die op 't water rustig wijn veegen. Jan haget viert dese Godiu, om dat de Koning diefe inwijdd, gelegt wert van siegre af komt gesteeft te sijn, die van een gering pertoon Koning wiert: inf- 19 gewelck de slaven, om dat Servius, uit een flavin gebooren, desen tempel ter eere van sijn wisselvallige fortuna sfigte.
- 'S avonds sal 't een of 't ander dronken hoofd, uit de fortun-kerk van buite weder komende, aldus tegen 't gestarte jullen: nu kan ik, Orion, u gordel nog niet sien, en mischien morgen ook niet; over-morgen sal ik hem in 't sigt krijgen. Maar was hij niet kruidig geweest, hij sou gefeit hebben, dat dan 't slip van den langsten dag te wagten stont. Daags hier aan, wiert de Haard-Godin een tempel in gewijd, ter plaasf daar veel krankf konstf ge- 22 vlogten werden. Ten selven dage hebt gij 't feest van Jupiter Stator [den stuter] wiens kerck Romulus wel eer sfigte, 23 aan den voet van den berg Palatijn.
- Als de maand nog soo veele dagen over heeftals 'er Schik-Goddinnen sijn [drie, of op den XXVIII. JUNI] 24 is u, gestacij tabbarde Romulus, een kerck in-gewijd. 25

2. *Asdrubal, Annibals susters man, houdende het met de syde van Barcino; van sekeren slaaf doorstoeten, wiens meester hy had omgebracht. Sie Silius, hecende dien heer Tagus, 1 B. doorstookten seg ik, op de jage, volgens Appiaan, in Iber. en in Annib. of in een berberg, volgens Polybius; 4 B. of in een ieders gesicht, volgens Livius, 21 B. 2 H.*
3. *Asdrubal, by genaamd Kalvus, de Kaale; met de vloot van Karthago naar Sardinie sijnde gesonden, door onweer wierd gedreven naar de Baleariff eilanden. Livius, 23 B. 34 B.*
4. *Asdrubal, legerhoofd, in den derden oorlog tegens Karthago; verwonnen van Scipio, de jongere Afrikaan.*  
*Wanneer, na 't bemachtigen van Karthago, zyn vrouw hem tot de overgaaf niet en kon beweegen, soo heeft sy, houdende twee kinderen in haare armen, sich midden in de vlammen van de brandende stad gesmeeren. Livius, 51 Inhoud.*
5. *Asdrubal, de broeder van Annibal, (van welke hier sekerlyk gesproken word.) welke met een leger in Italie was gekomen, om met Annibal, die aan de andere zijde van dat landschap lag, te con-jungeeren, en om dus (so spreekt men heden) met gecombineerde troupen de Romeinen onder de oogten te sien. Doch by is voorgekomen van Livius en Klaudius; die schielijk toeschooten, en hern in Umbrie, aan de riviere Metaurus, in 't jaar 546 sloegen, eer Annibal van hem kon kennis hebben. Livius, 27 B. 51 H. Florus, B. Horatius, 4 B. 4 Liedr.*
17. *Kloeke Fortuin) Van wiens tempel, door koning Servius Tullius geboud, hier boven al is gesproken, 3 D. 230 pag.*

- VALENTYN verduist hier qualyk Fors kloek; aangefien hier niet en word gesproken van de Fortuna Fortis, maar van Fors Fortuna, de gevallige en avontuurlyke; van welk ook gewagen, Livius, 27 B. Varro, van de Lat. T. 5 B. Terentius, Formio, 5 Bedr. 6 Ton.
18. *Met roeischuitjes) Aangefien de tempel oan deese Fortuin stond over den Tyber, volgens het aange-teekende, 3 D. 230 pag.*
  19. *Slaavin) Dai kan geensins ontkend worden, maar wel, dat hy van slechten afkomst was; nade-maal wy weten, dat zijne ouders in aansien waaren binnen Okrikulum. Sie 't aangeekende, boven, 306 pag.*
  20. *Orion) Sie van deesen den Bladwyfer.*
  21. *Haard goden, Lares) Sie van deese ook den Bladwyfer.*
  22. *Kranfien) Een wyk van Rome (denk op de Rosemaryn-steeg binnen Amsteldam) alwaar de Vercier-fers, Kroonvlechters, en Feestoene-draaisters (onder deese waaren uismuntende Filyra en Glycera) sich outbielden. Sie de Lyften der Roomsfe wyken, wegen, en straatzen, van Victor, enz.*
  23. *Stator) Van sijn tempel is gesproken, 3 D. 36 pag.*
  24. *Schikgodinnen) Sietse afgebeeld, 2 D. 233 pag.*
  25. *Gestaaft tabberde) Van sijn tempel (naderhand met 76 pilaaeren vercierd, en op nieuws ingewijd; volgens Dio, 54 B.) schreeuve wy, 3 D. 187 pag.*  
*Sie van de trabea, 2 D. 406 pag.*



## E L F D E

## En laatste H O O F D S T U K.

*Geboortedag van Julius Cesar. Tempel van Herkules de Snaaren-speelder, vernieuwd.*

**D**en XXIX. JUNI is de geboorte-dag van *Julius Cesar* 1  
 1 **v**oltoo, o Sang-Godinnen, dit maand-digt, en onvrou  
 mij wae met *Hercules* verwoegde, [in *Hercules* tempel  
 2 **b**ragt] voor wien *Juno* tegen wil en dank moit swigten?  
 Hier op antwoordde *Clio*: hier in stietge een gedenk-  
 teeken van den doorlugten *Filippus*, waar uit de kuisse  
*Marcia* gesprooten is. *Marcia* wiert sij genaamt, na de ko-  
 ninglijke priester, *Ankus Marcius*, en ze was immers soo  
 schoon, als doorlugtig. Haar inborst, schoonheid, flam,  
 en adelmoeidigheid, spande in haar lijder om strijds de  
 kroon. Agt het geen schande dat wij schoonheid looven,  
 wij prijlen in dien deele zelfs ook de groote Godinnen. Aan  
 dien man [*Marcus Philippus*] was wel eer *Cæsars* moel ge-  
 3 **t**rouw. O puik der vrouwen, en regte egt-genoof van soo  
 heiligen flam-spruit! Dus galmde *Clio*: de geleerde ge-  
 4 **s**ulters bestemdent: *Hercules* beameadent en schrompten  
 op de lier. 5

1. Geboortedag ) Volgens Makrobius, Saturn. 1 B. 12 H. ondekkende de naamreden van deese maagd.

2. Juno ) Van haareu haas tegens *Herkules*, is meer als een maal gesproken. Sie 2 D. 247 pag.

3. *Filippus* ) Niet de sichter, maar de vernieuwer van deesen tempel, Suetonius, in Aug. 29 H.

Van deesen *Filippus*, de stiefvader van *Augustus*, is gesproken, 3 D. 83 pag.

4. *Marcia* ) Van *Marcia*, uit koning *Ankus* voort gesprooten. Schreeven wy mede, 3 D. 83 pag.

5. Schrompten op de lier ) Soo staat *Herkules*, togenaamt *Musagetes*, ook op een *Burgemeesterlyke* Penning van het stambuys der *Pomposien*, afgebeeld by *Fulv. Ursinus*, in sijn Stamb. doch mede by *Torrentius*, over Suetonius 29 H. van August.

Van den tempel, *Herkules* en de *Sangodinnen* ter eeren, gesicht door *Fulv. Nobilior* ( welke, in het jaar 566, over de *Etoolers* zegepraalde ) gewaagen, *Livius*, 39 B. 5 H. *Makrobius*, 1 B. 12 H. *Plutarchus* ( boowel aangaande *Evander* hier sich verstaende ) in de 59 der Rooms. Vraag.

Ondertussen was deese *Fulvius* sulst een gemeenen liefhebber van de Letterkunde en wol bysonderlyk van de Dichtkonst, dat by op sijn legertochten *Ennius*, en licht noch andere Dichters, by sich hield; volgens *Cicero*, in het 1 B. der *Tusk. Vraag.* 2 H. ja zyn krygsroofen zegeteekenen, met weersien beschreven, de *Sangodinnen* heiligde; volgens *Cicero* wederom, in de *Red. voor Archias*, 11 H. welkers beelden, gekreegen in de stad *Ambracie*, by in den gemelden tempel plantste; volgens *Eumenius*, in sijn *Red. wegen de Schooliers.* 7 H. *Plinius*, 35 B. 10 H. &c.

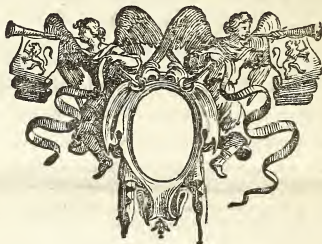
Maar siet, hoe ik ter goeder uure (accipiamus omen!) hier deese mijne beknopte Verklaaringen, met *Herkules* en de *Sanggodinnen* eindige. Wensende dat de nieuwgierige *Leser* (by sy dan Letterkundige of *Konstenaar*) deseve met dat vermaak en genoegen gelieve te doorloopen en te bepeinsen; welke ik schepte in deseve by malkanderen te versaaemelen en tot een lichaam te brengen.



*Wat ondertuffen de lof en lafter, wegens deefen arbeid, my over het hoofd hangende, aangaat; daar segens stel ik Jer. de Dekkers volgende Sneldicht:*

In ongefouten Lof en fchep ik geen gevallen,  
 Uit Lafter fonder flot, hoe fchamper uitgebraakt;  
 En trek ik geen verdriet. 'K en kreuns my niet met allen,  
 Dat my een *GNATHO* loofd, dat my een *MOMUS* laakt.

Einde van het Sefde Boek.



R O O M S E

## ROOMSCHE ALMANAK,

Vertoonende de Jaarlykfe Hoogtyden, Kerkwydingen, Speelen, en voorts, den Op-en Ondergang der Sterren.

## J A N U A R I U S.

1 Kalend. **F**eeft van Janus en Juno. Kerkwydinge van Jupiter en Eskulapius. Keur der Hooge Overheden. Gamelia, 't feest van Juno, by de Grieken. 150 pag.

2 4 Ongelukkige dag. 150 pag.

3 3 Feest van Pallas; gelijk op den deren van ieder maand. Kreeft gaat onder. 157 pag.

4 Prid. Nonar.

5 Nonar. Lier gaat op. 157 pag.

6 8 Aphixis; 't feest van Iſis.

7 7

8 6 Neptuin gevierd; gelijk op den achtſten van ieder maand, by die van Athene. Janus weder gevierd.

9 5 Agonalia; reſpelen. 157 pag.

10 4 Midwinter. 162 pag.

11 3 Kerkwydinge van Juturnaas kerk. Feest van Karmenta. 163 pag.

12 Prid. Id. Compitalia, 't feest der kruiswegen.

13 Idus. Jupiter gevierd. 150 pag. Oktavius krygt de toenaam van Augustus. 166 pag. De pypers gaan door de ſtad, in vrouwelyk gewaad.

14 19 Kal. Feb.

15 18 't Hervatte feest van Karmenta. 167 pag.

16 17 Eendragis tempel ingewyd. 168 pag.

17 16 Son, in den Waterman. 169 pag.

18 15

19 14

20 13

21 12

22 11

23 10 Lier gaat onder. 169 pag.

24 9 Sterre in den Leeuws borst, gaat onder. 169 pag.

25 8 'tSaaifeest, een beweeglyke bededag. 169 pag.

26 7

27 6 Kerkwydinge van Kaſtor en Pollux. 170 pag.

28 5

29 4 Paarde-loop, in het Marsveld.

30 3 Inwydinge van 't Vrede-altaar. 171 pag.

31 Prid. Kal. De Penates gevierd.

## F E B R U A R I U S.

1 Kalend. **E**Laphobolia, Dianaas feest. Kerkwyding van Juno Sospita. 174 pag. Lucaria, feest van het Bevry-bosch. Jupiter gevierd.

2 4 Lier en Leeuw gaan onder. 175 pag.

3 3 Dolfyn gaat onder. 175 pag.

4 Prid. Non.

5 Non. Augustus geheeten Vader des Vaderlands. 176 pag. Waterman ryft. Westewind waaid. 177 pag.

6 8

7 7

8 6

9 5 Lente begint. 177 pag.

10 4

11 3 Arctophylax, kleene Beer, ryft. 177 pag.

12 Prid. Id.

13 Idus. Faunus gevierd. Fabien sneuvelen by de Kremera. 178 pag.

14 16 Kal. Mart. Slang, Raaf, en Schenkan, komen op. 179 pag.

15 15 Lupercalia, feest der Naaktloopers. 181 pag.

16 14 Son in de Viſſen. Winden waaijen. 185 pag.

- 17 13 Romulus vergodet. Krygteen tempel. 185 pag. 't Bakkers feest. Soen offers aan de Sieltjes. 187 pag. Swygersfeest. 189 pag.
- 18 12
- 19 11 Vriende-maaltyden. 190 pag.
- 20 10 Feest van Terminus, de Grens-god. 191 pag.
- 21 9
- 22 7
- 23 7 't Utdryven van het Koninglyke huys van Tarquinius. 193 pag.
- 24 6
- 25 5
- 26 4
- 27 3 Paardeloop in 't Mars-veld. 197 pag.
- 28 Prid. Kal. De Tarquinen verwonnen.

## MARTIUS.

- 1 Kalend. **M**atronalia, 't Vrouwe-feest. 203 pag. 't Omdragen der Ancilia, of hemelschilden. 206 p. Trouwen quaad. 209 pag. Munychia, Dianaas hoogtyd.
- 2 6
- 3 5 Eene der Vissen gaat onder. 210 pag.
- 4 4
- 5 3 Arctophylax gaat onder. Druyfsnyer ryft. 210 pag.
- 6 Prid. Non. Augustus word Opperhoogepriester. 210 pag.
- 7 Nonæ. Kerkwydinge van Vejovis, kleene Jupiter. 211 pag. Pegasus ryft. 212 pag.
- 8 8 Straalkroon ryft. 212 pag.
- 9 7
- 10 6
- 11 5
- 12 4
- 13 3
- 14 Prid. Id. Paardeloop, aan den Tyber. 213 pag.
- 15 Idus. Feest van Anna Perenna. 214 pag. Jupiter gevierd. Julius Cæsar in de Raad vernoord. 219 pag.
- 16 17 Kal. Apr. Scorpioen gaat onder. 219 pag.
- 17 16 Liberalia, Bacchus feest; op welke de jongelingen de staatrok ver-

- wisselden 220 pag. Kieken dief ryft. 222 pag.
- 18 15 Son in den Ram. 225 pag.
- 19 14 Quinquatria, feest van Pallas. 223 pag. Leermeeesters ontfangen geld. Feest van Minerva Capra. 225 pag.
- 20 13 Tweede dag; OVIDIUS gebooren.
- 21 12 Derde dag.
- 22 11 Vierde dag.
- 23 10 Vyfde dag. Tubilustrium, Klaren-suiverdag. 225 pag.
- 24 9
- 25 8 Æquinoctium; dag en nacht even lang. 226 pag. Hilaria, feest van Cybele.
- 26 7
- 27 6 Cybele, der Goden moeder, gevierd.
- 28 5 Megalesia; 't feest van der Goden moeder.
- 29 4
- 30 3 Janus, Eendragt, Welvaard, en Vrede, gevierd. 226 pag.
- 31 Prid. Kal. Diana gevierd, op den Aventynsten heuvel. 226 pag.

## APRILIS.

- 1 Kalend. **H**oogtyd van Venus, 227 pag. en de Männelyke Fortuin, 230 pag. Tergelia, feest van Apollo en Diana. Scorpioen gaat onder. 232 pag.
- 2 4 Sevensterren gaan onder. 232 pag.
- 3 3
- 4 Prid. Nonar.
- 5 Nonæ. Megalesia, Hoogtyd van der Goden moeder. 233 pag.
- 6 8 Feest van de Algemeene Fortuin, op den Quirinaal. 240 pag. Diana gebooren.
- 7 7 Apollo gebooren.
- 8 6 Cæsar slaat Juba. Schouwspelen. 240 pag. Waage en Orion gaan onder. 241 pag.
- 9 5 Hoogtyd van Ceres. 't Wagenmennen in den renbaan. 241 pag.
- 10 4
- 11 3

- 12 Prid. Id. Der Goden Moeder komt te Rome. 10  
 237 pag.  
 11 Idus. Kerkwyding van Jupiter de Verwin- 11  
 naar, en van 't hof der Vryheid. 12  
 248 pag.  
 14 18 Kal. May. M. Antonius geflagen, 13  
 by Mutina. 249 pag.  
 15 17 Fordicidia, 't offer van fwangere 14  
 beestten. 249 pag.  
 16 16 Augustus geheeten Imperator of 15  
 Verwinnaar. 250 pag.  
 17 15  
 18 14 Paardeloop in den grooten renbaan. 16  
 Voffen verbrand. 251 pag.  
 19 13 Son in den Stier. 251 pag.  
 20 12 Feest van Pales. Romes grond- 17  
 slag gelegd. 152 pag.  
 21 11 Agonia, Kenbaanspelen. 18  
 22 10  
 23 9 Vinalia, wyn tyd. Jupiter en 19  
 Venus. 252 pag. D'Erycynse 20  
 Venus, aan de Kollynse poort 21  
 gevierd. 257 pag.  
 24 8  
 25 7 'tMidden derLente. Ram gaat onder. 22  
 Rave ryft. Robigalia, ofteest van 23  
 de Seng-god. 258 pag.  
 26 6 Latynse vierdag op den Heiligen 24  
 berg. Apaturia, feest van Venus. 25  
 27 5  
 28 4 Flora gevierd. 259 pag.  
 29 3  
 30 Prid. Kal. M. Vesta gevoerd in het Palatium. 26  
 259 pag. Laurentalia.

M A J U S.

- 1 Kalend. 't G eijje ryft. 264 p. Lares, Huysgoden 1  
 gevierd, en de godinne Bona. 2  
 Floras driedaagse schouspeel- 3  
 len. Loverfeest van Pallas. 4  
 2 6 Argestes waaid. De Hyades ryfen. 5  
 266 pag.  
 3 5 Chiron ryft. 272 pag.  
 4 4 Lier ryft. 273 pag.  
 5 8  
 6 Prid. Non. Scorpioen gaat halverwegen onder. 6  
 7 Nonæ. 273 pag.  
 8 8  
 9 7 Lemuria, Allerzielen nachtfeest, drie 7  
 dagen duurende. Tronwen quaad. 8  
 274 pag.

- 6  
 5 Orion gaat onder. 276 pag.  
 4 Feest van Mars, Tweemaal-wreeker. 9  
 277 pag.  
 3 Sevenstare ryfen. Somers begin. 279 p.  
 Prid. Id. Stier ryft. 279 pag.  
 15 Idus. Griekse poppen in den Tiber geworpen. 10  
 17 Kal. Jun. 279 pag.  
 16  
 15 Mercurius gebooren. Koopmans 11  
 feestdagh. Kerkwydinge van 12  
 Mercurius, en Jupiter Feretrius, 13  
 Wapenstandaardrager. 281 pag.  
 14 Son in de Tweelingen. 282 pag.  
 13  
 12 Agonia, renspeelen ter eere van 14  
 Jupiter, en Vejovis. 283 pag.  
 11 De Hond ryft.  
 10 Vulkaan gevierd. Syn priester offerd 15  
 aan Maja. Klaroen'schouwinge, 16  
 by de Schoonmaakers. 283 pag.  
 9 Vluelt vande Rex Sacrorum. 283 p.  
 8 Kerkwydinge van 's Lands Fortuin. 17  
 De Adelaar ryft. 283 pag.  
 7 Arctophylax ryft.  
 6 Hyades ryfen.  
 5  
 4  
 3  
 31. Prid. Kalend.

J U N I U S.

- 1 Kalend. K erkwydinge van Juno Moneta. 1  
 284 pag. van Karnæ, op den Ce- 2  
 lius. 287 pag. van Mars buiten 3  
 de Capeense poort. 290 pag. 4  
 van 't Onweder. Het jaar be- 5  
 gint by de Athenienseis met dee- 6  
 se maand, geheeten Hecatom- 7  
 baion, wegens het slaan van 8  
 honder offer beestten. Fabatia. 9  
 De Adelaar ryft. 291 pag.  
 2 4 Hyades ryfen; ze geven regen 291 p.  
 3 3 Kerkwydinge van Bellona, in der 10  
 Flaminischen renkring. 291 pag.  
 4 Prid. Non. Herkules de Bewaarder gevierd in 11  
 den Flaminischen renkring. 292 p.  
 5 Nonæ. Kerkwydingen van Fidius Semo; 12  
 van de Trouw; van Jupiter, de 13  
 Woordhoudende. 292 pag.  
 8 Kerkwydinge van Vesta. 293 pag.

- 7 7 Feest en Schoufpelen der Vissers, in het Marsveld. Arctophylax gaat onder. 293 pag.
- 8 6 Kerkwydinge van Mens, 't Vernuft. 293 pag.
- 9 5 Vesta gevierd. Men kroond esels, 't Altaar gewyd van Jupiter de broodbakker. 298 p. Brutus, verwinnaar in Galiffien. 302 pag. Crassus verslagen, by Carrhe. 302 p.
- 10 4 De Dolfyn ryft. Matralia. 302 pag.
- 11 3 Kerkwydinge van de Gevallige Fortuin; van de Eendragt; van moeder Matuta. De Romeinen geslagen, van de Marsen. 305 pag.
- 12 Prid. Id.
- 13 Id. Jupiter de Onverwonnene gevierd. De kleene Quinquatria, ter eere van Minerva. 307 pag.
- 14 18 Kal. Jul.
- 15 17 Men draagt den afgang uit Vestaas tempel. 309 p. de Hyades komen op.
- 16 16 Orion ryft. Zephyrus waaid.
- 17 15 Dolfijn ryft geheel. Postumus slaat de Equen en Volscen. 310 pag.
- 18 14
- 19 13 Son in de Kreeft. Pallas gevierd op den Aventyn. 310 pag.
- 20 12 Ophiuchus, de slangtemmer ryft. Summanus gevierd in den Grootten renbaan. 310 pag.
- 21 11
- 22 10
- 23 9 Flaminius geslagen, aan het Thrasymenis meir. 311 pag.
- 24 8 de Gevallige Fortuin gevierd. Mafaniffa slaat Syfax. Asdrubal verslagen by den Metaurus. 311 pag.
- 25 7 Gastmaalen in bekrante schepen, op den Tyber. 312 pag.
- 26 6
- 27 5 Jupiter de Stutter krygt een tempel; en de Lares, of huisgoden. 312 p.
- 28 4 Quirinus krygt een tempel, op den Quirinaal. 312 pag.
- 29 3
- 30 Prid. Kal. Herkules ontfangt met de Sanggodinnen een kerk. 't Vluchten van de Gemeente. 313 pag.

F I N I S.

## JULIUS.

- 1 Kalend. Verhuys-tyd te Rome.
- 2 6
- 3 5
- 4 4
- 5 3
- 6 Prid. Non. Capitolium verbrand, in Syllaas tyd.
- 7 Non. Romulus verdwynt. 't Caprotynse feest.
- 8 8
- 9 7 Juno Caprotina gevierd. 't Feest der Dienstmaagden.
- 10 6
- 11 5 Apolloos schoufpelen.
- 12 4 Julius Cesar gebooren; de naam gevende aan deese inaad.
- 13 3
- 14 Prid. Id. Kerkwydinge van de Vrouwelyke Fortuin.
- 15 Idus. Castor en Pollux gevierd. De Roomsche Ridderfchap ryd van de Eeren-tempel naar 't Kapitool.
- 16 17 Kal. Aug.
- 17 16 Nederlaag by de rievier Allia.
- 18 15
- 19 14
- 20 13
- 21 12 De Wereld geschaapen; volgens de stelling der Egyptenaaren.
- 22 11
- 23 10
- 24 9
- 24 8 Roode honden geslacht, voor 't gesterne de Hond.
- 26 7
- 27 6
- 28 5
- 29 4
- 30 3
- 31 Prid. Kal. Aan Neptuin deese maand toegeigend.

## AUGUSTUS.

- 1 Kalend. **B** Oëdromia, 't feest van Apollo, gevierd. Kerkwydinge van Mars; van de Hoop, op de Groenmerkt. Xerxes geslagen.
- 2 4 Cesar wint Spanje.
- 3 3

4 Prid. Non. Welvaart, op den Quirinaal gevierd.  
 5 Non. De Hoop gevierd.  
 6 8  
 7 7 De Song gevierd, op den Quirinaal.  
 8 6  
 9 5 't Altaar van Ops en Ceres; gesteld  
 10 4 op de Wagenweg.  
 11 3 Hercules de Bewaarder, gevierd  
 in den Flaminischen Renbaan.  
 12 Prid. Id. Diana gevierd. Godevaart naar 't A-  
 13 Idus. rianynse woud. Geboortedag van  
 Augustus. Feest der Slaven en  
 dienstmaagden. Vertumnus ge-  
 vierd, in 't Laurierbos.  
 14 19 Kal. Sept.  
 15 18  
 16 17 Portunalia, by de Emiliaanffe  
 17 16 brug. Janus gevierd, by de Schou-  
 burg van Marcellus.  
 18 15 Confualia, feest van Neptuin. Sa-  
 bynffe maagderoof.  
 19 14 Augustus sterft. De Gallen win-  
 nen Rome.  
 20 13 't Wynfeest. Alexander verwoeft  
 Thebe.  
 21 12 't Boeren Wyn-feest. Mysteria  
 magna, of groote Geheimfeesten  
 gehouden. 't Bacchus-beeld uit  
 Athene overgevoerd, naar E-  
 leusis.  
 22 11  
 23 10 Vulkan gevierd, in de Flaminifche  
 renbaan.  
 24 9  
 25 8 Opiconfiva, feest, op 't Kapitoel  
 gevierd.  
 26 7 Alexander slaat Darius, by Arbela.  
 27 6 Vulturinalia, gevierd. Vertumnus  
 gevierd.  
 28 5 Harpocrates gevierd, by de Egipte-  
 naaren.  
 29 4 Vulcaans hoogtyd.  
 30 3 Ceres gevierd.  
 31 Prid. Kal. Geboortedag van Germanicus.

SEPTEMBER.

1. Kalend. D Eese maand aan Vulkan gewyd.  
 Jupiter Menajies gevierd.

2 4 Augustus slaat Antonius en Cleopa-  
 tra, by Actium.  
 3 3  
 4 Prid. Non.  
 5 Non.  
 6 8  
 7 9  
 8 6 Vespasianus wint Jerusaleem.  
 9 5  
 10 4  
 11 3  
 12 Prid. Id.  
 13 Idus. d'Opperrechter slaat de spyker.  
 14 18 Kal. Oct. Inwydinge van 't Capitolium,  
 door Horat. Pulvillus.  
 15 17 De Roomfche of Grote Schoufpelen.  
 16 Schoufpelen. Jaargetyde der gefneu-  
 velde tegens de Perfiaanen.  
 17 15 Schoufpelen.  
 18 14 Schoufpelen.  
 19 13 Thoth, dat is, Mercur, gevierd  
 by de Egyptenaaren.  
 20 12 Geboortedag van Romulus.  
 21 11  
 22 10  
 23 9 Geboortedag van Augustus.  
 24 8  
 25 7 Venus gevierd.  
 26 6  
 27 5  
 28 4  
 29 3  
 30 Prid. Kal. Minervaas maalyd. Meditrinalia  
 gevierd. Metrinacea gevierd;  
 heden allereerst most gedronken.

OCTOBER.

1 Kalend. P Yanepsia, of 't feest van Bacchus.  
 Mars gevierd.  
 2 6  
 3 5  
 4 4 Ceres gevierd.  
 5 3  
 6 Prid. Non.  
 7 Nonz.  
 8 8 Panopsia, Apolloos feest.  
 9 7 Eresione, heden geftratt.  
 10 6 Oschophoria, takken omgedraa-  
 gen.

11	5	
12	4	
13	3	
14	Prid. Id.	
15	Idus.	De kooplieden vieren Mercurius. Geboortedag van Virgilius.
16.	17. Kal. N.	Een paard voor Mars geflacht. offerd.
17	16	
18	15	
19	14	
20	13	
21	12	
22	11	Minerva Chalcea gevierd. Vulcaan gevierd.
23	10	
24	9	
25	8	
26	7	
27	6	
28	5	Myfteria minora, of de kleene Ge- heim-feeften gehouden.
29	4	
30	3	Vertumnus gevierd.
31	Prid. Kal.	Deefe maand aan Bacchus geheiligd.

## NOVEMBER.

1	Kalend.	<b>G</b> aftmaal van Jupiter. Anthifteria, of feest van Bacchus.
2	4	
3	3	
4	Prid. Non.	
5	Non.	
6	8	
7	7.	De wereld ondekt.
8	6	
9	5	
10	4	Lymna, feest van Bacchus.
11	3	De zee geflooten.
12	Prid. Id.	Choe, of feest van Bacchus.
13	Idus.	Pithagia, feest van Bacchus.
14	18 Kal.	Dec. Chytra, feest van Bacchus.
15	17	
16	16	Speelen van 't gemeene volk.
17	15	
18	14	
19	13	
20	12	
21	11	
22	10	
23	9	
24	8	

25	7	Brumalia, winterfeest.
26	6	
27	5	Lykoffer aan de gedolvene Galles en Grieken, op de Offemerkt.
28	4	
29	3	
30	Prid. Kal.	Deefe maand aan Diana geheiligd.

## DECEMBER.

1	Kalend. de	<b>V</b> rouwelyke Fortuin gevierd; welke feest naderhand is ver- legt in Julius.
2	4	
3	3	
4	Prid. Non.	Posidonia, feest van Neptuin; we- gens fijn ftryd met Minerva.
5	Non.	Feest van Faunus.
6	8	
7	7	
8	6	
9	5	
10	4	
11	3	Dagen der ysvogelen.
12	Prid. Id.	
13	Idus.	
14	19 Kal.	Jan. Brumalia, Winterfeest.
15	18	Ambrosia.
16	17	Saturnus hoogtyd, duurende drie dagen. Sigillaria; welke, met de voorfte, feven dagen behelfen.
17	16	
18	15	Opalia, het feest van de moeder der goden.
19	14	
20	13	
21	12	Angeronaas feest. Herkules en Ce- res gevierd.
22	11	Lares, of Huisgoden gevierd, met fchoufpelen. Compitalia, kruis- wegfeest.
23	10	Jupiter gevierd. Larentalia of Lau- rentalia.
24	9	Juvenalis dies, gevoegd by de Sa- turnalia.
25	8	
26	7	
27	6	
28	5	
29	4	
30	3	
31	Prid. Kal.	Vesta gevierd. Deefe gheele maand is aan Saturnus geheiligd.



## V L O E K

Van

## PUBL. OVIDIUS NASO.

Tegen I B I S;

*Zynde een zeekeer doodvandy; wiens waaren naam men nimmer uit de aaloude fchryften en heeft kennen opdelfven.*

**K**heb binnen vijftig jaren, den tijd mijns ouderdoms, nooit tandig digt gemaakt, onder foo veele duifenden is van Nafø niet een ftekelige letter in fijn werken te vinden, en niemant weet door mijn vrij-konft-boekjes geprikt, als ik, die door mijne digt-geestigheid zelfs te grond ging Een is'er, die, tot mijn grootte onfchult, den lof van mijn edelhartigheid foekt af te knippen. Een is'er, wie hij fij (want 'k fal fijn naam nog niet klaar melden) die mij port, ongewoongeweer in de vuift te griepen. Die kan mij, in 't koude noorderzak gebannen, niet gerust van kant late quijnen; maar ktabi mijn wonden ongenadig op, die heel-ruft foeken, hy hekelt mijn eer 't geheele igt-huis door met honds-welſpreketheid, en hy geeft mijn egt-genoot geen ruft, om 't lijk van haar nog levende man te beſchreien: nog dingende om de flukken van mijn verſterent ſchip, die ik foek bij een te famelen. En, die mijn brand mer'er haaft had hooren te blufen, foekt dieftagig een roof uit 't vuir te halen. Hij weert fig, om mij, tegen den ouden dag, in mijn ballingſchap 't brood uit de mond te trekken. Helas hoe veel waardiger was hij mijn ongeval! Maar de Goden keeren, onder welke hij [Augustus] mij ver de grootſte is, die mij, ſchoon gebaune, de middelen niet ontvremde. Hierom fal ik hem, daar 't pas geeft, om fijn overdragende ſagmoedigheid, altijd behoorlijke dankbaarheid bewiſen. Daar van fij Pontus bij proviſie getuigen, op hoop dat mij defelwe Prins miſſchien nog naderhand tot betuiging fal vergunnen. Maar u, fellen hond, die mij, reeds gelemt, verbeien hebt, fal ik vijandig agter her fiten in wat ſtaat van leven gij fijt, al waert gij erbeemlijk in druk. Eer fal den ſtrijd tuſſen vuir en water op houden. Eer fal fon en maan nevens malkander ſchijnen, eer fal uit een oort ooft en weſte wind, en uit 't kille noorde laauwe fuiderwind wajen. Eer fal de lijk-ftapel der gebroeders, [Eteocles en Polynices] door ouden haat gefplift, met nieuwe eendragt weer verwoegt, op-vlammen, de vier

III. Deel.

jaar-getijden verbrouwen werden, en een en 't ſelve oort ooft en weſt fijen, eer ik met u, ſtuk ſchelms, de vriendſchap, die gij door uvuil bedrieffgebrooken hebt, vernieuwen fal. 'k fal met u vriendſchap houden, foo lang ik leef, gelijk gemeenlik de wolf met 't weerloos vee. 'k fal u eerst punt bieden met mijn aangevange digt-maat, [darte 'e digt-verſen] ſchoon fulken mars in den krijg niet geflagen werd. En, gelijk een nieuw ſchermuſel kneegt eerst ſijn worp-konft proeft op ſand of paal-vijandte, foo fal ik u nog met geen ſcherp na 't lijf, nog teu eerften na dat draken-hoofd ſchieten. Inſgelijks fal ik in dit boekje nog u naam nog u bedrieff melden, en u voor een korte wijl laten ontveinfen wie ge zijt; maar, foo gij voort gaat, fal mij in 't toekonnende 't vrije ſteek digt geeve geven, dar met Lycambes bloed beſtreken is. Nu vervloek ik u en d'uwen op fulken wiſſe, als Callimachus fijn vijand Ibis [Appollonius Rhodius] vervloekte; en, gelijk hij deed, fal ik donkere geſchigten onder mijn digt men-gen; ſchoon ik dit ſlag van digt niet gewoont ben te volgen. Dus fal ik gefegt werden na ge-zapt te hebben, Callimachus duifter ſchimp-fchrieff tegen Ibis; onangeſien mijn ordinare gewoonte en ſtijl van digten. En, vermits ik de vragers nog niet en meld, wie gij fijt, foo ſult ge bij proviſie mede den naam van Ibis hebben. Gelijk ook dit digt eenighens ſal duifter weſen, ſo wens ik dat u geheele leven hels [ongeluklijk] weſen mag. Dit fal ik beſorgen, dat tijder, als een waargtige betiging, dit uwer eere, op u geboortte dag, en den eerſte Januarij, leſen fal. O Zee en aardrijks-goden, en die met Jupiter in den hemel, ſullen de beide allen, een heerlijker rijk beſtieſſen, leen, leen'hier, bid ik, met aandagt genadige ooren, en laat mijn wens klem hebben. Sels gij aard-rijk, zee met u golven, en hoogen hemel, verhoort mijn gebed. Gij ſtaren en ſtraal-rijke ſon, maan, die nooit eenvormig ſchijnt, nags, die door u duifterheid vervaarlijk fijt, drie ſchik godinnen, die 't wis nood lot ſpint, jammer-poel, die, door d'onderardſe dalen iſlijk n eer bruiffende, nooit vals beſwooren fijt, waak-godiinnen, die men ſegt met

S 3

Lang-

flang-huifels voor de heid-deur te fiten; gij Goden van 't Lager-huis, Bos goden, Saters, Huis-goden, Stroomen, Nimfen, verkore Goden, en in 't kort, alle oude en nieu-gemaakte Goden, van 't begin des trouloos af tot nu toe, kom, leen u oor, terwijl ik een trouloos hoofd met schrik-lijk digt vervloek, en mijn gramfchap en hart-feer haat waak-rof speel. Befeem alle in ordre 't geen ik wens, en laat mijn gebed in geenen deele onverhoort vervliegen. Laat het hem gaan na mijn gebed: op dat hij verneme dat dit niet mijn woorden, maar 't gebed van Theufus was, [die, fijn foon vervloekende, wierd verhoort] laat hij dragen de ftraf en ramp, die ik ontfnap ben: ja ellendiger werden als ik befeffen kan. En, ten einde 't vervloeken van een verdigte naam niet des te min klem hebbe, of de groote Goden min bewege, vervloek ik dien I 2 1 3, die ik met mijn geeft verftaat, die weet dat hij dit door fijn misdrijf verdiende. 'K fal niet lang fommelen; maar, als priester, mijn gebed heeft doen klem hebben. Luifert met gunftige eerbiedigheid, die hier bij mijn heilige dienft fijt verfcheenen, fpreek treur-trooft, fpreek I 2 1 3 met nat-te koken aan, ontmoet hem met quaad voorfpoken, met linker voeren, en fwaar gewaat aan 't lijf. Waarom be-zoek gij ook niet mer 'er haaf 'r haat met een flag-bant? Nu staat immers, gelijk gij doet, u flag-altaar gereed. U lijk-ftacij staat al klaar: doet mer 'er haaf u laafte ge-bed. Kom, vervloekt offer beeft, fet de keel fchrap voor mijn mes. 'T aard-rijk weigete u vrugten, derivieten water, wind en lugt tot adem rogt. Dat u de heldere zon, de fchitterende maan, en al 't geftanne hart ligt misgunnen. 'T vuir weigete u fijnje warnte, de lugt verquikking, 't aard-rijk en zee, rogt. Verbranne en arm uoet gij fwer-ven, en Gooi gaan, en dood bedelen. Nooit moet u lighaam en ziel door kreunent hart-feer ruffen: 's nagts banger fugten als daags, en daags pijnlijker als 's nagts. Sijt immer ellendig, dog van niemant beklaagt; maar, dat fij alle menfchen over u onheil verheugen. Bij dien druk kome een haat, en oordeel, dat gij noch vrij meer ramps-verdiende, als gij uit float. Dat de gedaante van u ramp, 't geen feldje beurt, van gewoonlijke mewardigheid verfteken, in ijders oogen hatelijk zy. Hebt ftervens benaueheid, maar kont niet fterven, en leefte tegen wil en dank, al wenft gij om u dood. Alse lang genoeg met dat gerabraakt lighaam regen de dood fult geworftelt hebben, fterf dan. 'T fal foo gebeuren. Want Febus felts gaf mij daar even teeken van wifheid, en deedme een kraanten linker fide vliegen. 'K ben verfekert, trouloefe, dat de Goden mijn gebed verhooren en fullen, en ik fal altijd leven, op hoop van u dood. Dien dag, dat gij de moord fteekt, dien dag, die mij foo lang valt, fal mijn waakluft einden. Eer fal mijn laafte dag dit leven, daar gij, wreede wolf, foo hongert op vlamt, mijn laafte dag, die foo fpaa bij komt, defe ziel uit 't lighaam rijten; als dit hattfeer 't eeniger tijd fal konnen verdwijnen, en ooit mijn waak-luft bedaren fal. Soo lang als de Traciers met worp-fpief-fen, de Jazigers met den boog fullen vegen: de Ganges warm, de Donau kont fal welen: 't gebegte boomen, de velden gras fullen dragen: en de Toftaanfse tyber blont water af froomen fal; fal ik u punt bieden: felfs de dood fal mijn vijandfchap niet einden, maar 'k fal mijn

fchim vervaarlijk tegen u fchim wapenen. Als defe ziel uit 't lighaam in de ruime lugt fal getrokken fijn, fal ik, dus ontlighaam, u fchelm-ftukken baten. Dan fal ik, nog gedagtig aan u trouloosheid, u met mijn fchim aan boord komen. 'T fij dat ik door ouderdom, gelijk ik niet hoope, of door 't fwaard om-kome, of, door fchip-breuk in de bare zee dobberende, een aas voor d'uitheenfie vis, gevogelte, of de wolf werde, of iemand mij op een gemeen mans lijk-ftapel verbrande, en d'eer van begrafnis door: 't valle foo 't wil, 'k fal mijn beft doen om uit de hel op te booren, en u waakgierig met koude vuiften op de harfte-bekken slaan. Waakt gij, gij fult mij fien: flaapt gij, 'k fal u bij donker verfehijnen en ftooren. Wat gij doet, 'k fal u voor 't gefigt fweven, en altoos volgen; foo dat gij nergens rufft fult vinden. De fweep-flagen der waak-godinnen fullen immer klappen, en de fang-fakkels altijd voor u aanfigt branden. Door dit fpoek fult gij bij u leven, en na dood geplagt werden, en bevinden, dat gij met de dood geen ftraf ontvilt. Droomt van geen lijk-er, of tranen van vrienden. Want gij fult, als een raven-aas, onbefchreit verfhopt, met beulshanden, onder 't juighen van 't volk, langs ftraat gelleept, en met een haak na de galg gerukt werden. 'T vuir, daralles bluft, fal fijn vlam voor u in-trekken: en 't aardrijk u vervloekt lijk weer uitbraken. De gieren fullen u met de bek en klaau op haar gemak de darmen uit den romp rukken; en gelufige honden dat trouloos hart van een rijten: en d'on-verfaadelijke wolven (fchoonge hierom een voet te hooger treden moegt) om u krenp plukhieren. Uit de rufft-plaats der gelukaligen fultge verdreven werden na de hel, een plaats der rampaliften. Daar fweet Sifyfus met het op-wentelen van fijn neer-rollende fteen, en Ixion, die fchig-tig omgefnoert wert op 't rat daar hij aan gevleget is: daar Belus nigten, die bloed moorderffen, en fchoon-dogters van Egiptus den vlugeligen, die verlore water in fiteu fcheppeu: daar Tantalus appelen foekt die hij heeft, en doeft, tot de kin in 't water ftaande: daar Tityus van hoofd tot de voeten negen bunderen lands befaat, en dien tot ftraf de lever van de gier wert uit-gepikt. Hier fal u een der waak-godinnen foo lang geeffelen, tot datge al u fchelm-ftukken geklapt hebe: de tweede fal u vlees-stot hntspot gekapt, de helfte flangen te vreette geven: de derde fal u kaken op 't vuir braden. U fondigefchim fal op duifend-derhande wijfen gepijnigt werden, en Eacus fal fijn verfaat fcherpen om u na waarde te ftraffen. 'D'oude fondaas fal hij om uwent wil rufft geven, en haare tornementen op u alleen wenden. Hier fultge een man hebben, Sifyfus, die gij 't op-wentelen van u neer-rollende fteen kont op-offeren: en 't gefwinde rad een nieuwe fchelm om te rabta-ken. Hier fult gij een nieuwen Tantalus vinden, die te ver-geefs na d'appelen, en 't water happen fal, hier een andere Tityus, om de gier met fijn noot verflindbare lever te fpijfen. Geen tweede dood fal defe ftraf konnen eindigen, maar die plagen fullen eeuwig duren. Hier van fal ik u weinig voor galmen, even als iemand die weinig bladen van 't bos en den Ida plukt, en een hand vol waters uird 'Africaanfse zee fchept. Want, gelijk 't mij onmoogelijk is te feggen, hoe veel bloemen op de Scylliaanfien Hybla, en Krokuffen in Cilicie goeden, hoe

hoe veel hagel-ftenen uit een grille noorder-bui netr floren om den Athos te vergrijsen, foo fou ik alle u plagen, fchoon ik nog foo veel maanden had, niet konnen op tellen. Soo veele, en foo afgrijselijke rampen moeten u, armen duivel, over kouen, dat ik geloof, datse mij ook de tranen fouden konnen uitbarften. Die tranen fullen mij eenig vrolijk maken: dit fceeren fal mij dan foeter wefen als 't laghen. Gij zijt (foo liefdelic de Goden) in een ongelukkige planeet gebooren, en hebt als gij geworpen wiert, niet een heilzuidende ftar gehad. Venus nog Jupiter heeft u op dat wirtoc-gegluftert, of fon of maan geen goet afpekt gegeven: Mercurius, dien de heldere Maja bij den grooten Jupiter baarde, fcheen u niet jonftig toe. Maar n drukt 't wreet en onheil duidend gefchmte van Mars en Saturnus. Van gelijke is u geboorten-dag, op dat gij niet als droevig fien foud, vuil en donker geweest, door fwaar te buien. Dit was den dag, die in den Almanak, door de neer lag bij d'Alia, als een ongelukkige ftar uit gedrukt; doen is 't ter wereld quam, kreeg den ftar die fware krak. Defen lood, van fijn vuile teef geworpen, lag met fijn finkenden romp in boks-bergen. Tegen over fijn kot fat een nagt uip de geyel, en toette een naire vois met fijn fterfe duidende bek. Terftont wiefen hem de Kafnrijen met meir-water, dat moederig onder uit de jammer poel quam opborlen. Sijn borft befeveerde de helfe flangen met gal, en klapt en drie-werf de bebloede handen op een. Hondemelk foog 't vervloekte wigt: dat was 't eerste voedel dat het trok: uit die moer trok dit voedster-kind fijn verwoedheid, hierom bafte en keft het kreging 't heele rigt-huis door. Sij bakerde hem in gefengde lappen, gerukt uit den brand van een niet wel ga gellage lijk vuur. En om fijn week hoofd niet op de bloote aarde te laten hangeu, onderftuuten fe het met ftar-ftene kuffens. De Kafnrijen, nu op 't weg gaan, ftaken hem de groene ftak-fakkel wakker onder neus en ooggen. 'T kind, door de bitteren rook geyepen, begoft te fchreien, en een van de drie fusters alouste fpreken: reuwig fchikken wij u dit fchreien toe, dat altijd fijn volkome oorftake vinde. Soo fprak fij; en Clotho lafte die belofte ftand te grijpen, fpon haar fwaar draat met heilloofe vingeren, en zeide, om haartijd niet te fpielen met een lange voorfpelling: gij fult een Profeet vinden, die u uw' toe-komen lof voor galmen fal. Dien Profeet ben ik. Uit mij fult gij u rampen verftaan: foo de Goden mijn woorden anders bekrachtigen, en mijn voorfpelling klem geven, om bij u niet en met fmert onder-vonden te werden. En, om niet geplagi te werden fonder ftal van d'oude tijden, fiji immers foo rampfalg, als iemant in Troje was. Draagt foo vergifigen wond in 't been, als Filofetes, erfgenaam van Heicles'lichtigen. En fteent niet minderals Telcius, die harts-nieren loog, die van Achilles fpeer in een flag verwoet, en na verfoening genefen wiert. Balk als Bellerophon, die van 't vliegende paard hol over bol in 't land Alea ftorte, en die om fijn fchoonheid bijna om halsftakte. 'K wens u foo blind als Fenix, dat gij, bevende, niet 't voor uit fikken van een ftok na de weg moogt laften: dat gij niet een fteek meer fiet als Edipus, die van fijn dogter geleit, van moeder vals betigt, en van vader vervloekt wiert: als Tyrcbas, dien beroemden

ouden waarfegger, na dat hij, in 't kors-wijlig gefchik, tuffen Jupiter en Juno, fcheids-man was geweest: als Fineus, door wiens amsaning d'Argonauten de vooruitvliegende duif als leids man volgenden: als Polymefflor, die 't gefigter verloor, om dat hij het fnoo op 't goud gefart had, en wiens ooggen Hecuba, tot waak van haaren vermoorden foon, den fiet uit 't hoofd krabde: als den Scitiaanfien harder [Polyfemus] wien Telemus, foon van Eurymus, fijn blindheid te vooren had gefpelt: als de twee dogters van Fineus, die van haar vader d'ogen uit gegraven wierden: als 't hoofd van 't Hamyras en Demodocus. Soo moet u iemant lubben, als Saumus fijn vader. Dat u Neptuin in de hol bollige zee niet genadiger fij, als Ceix, wiens broeder en huis-vrou fchielijk in vogelen veranderen: en als den fchranderen Ulyffes, over wien fig Semeltes fufter erbaemde, doen hij, na gelede fchip breuk, op een plank in zee dreef. Of, dat u 't lijd door parden in farden gerukt werde, op dat Sufferius niet alleen defe foon van ftarf beproeft hebbe: of dat gij geirafteert wert als Regulus, die, 't loffen van gevangens voor de Romeinen fchandlijk oordeelende, door Hannibal deerlijk wiert mis-handeld. Dat u geen God te ftak kome: als Prifmus, die, te vergeefs omhelfende den outar van Jupiter Hercules, door ftooten wiert. Dat gij den felfen dans danft, die Theffalus danfte, van den top des bergs Ossa: of wert een aas van hongerige flangen, gelijk Eurypus, die Theffalus den rijs-ftarf ontwong. Of, dat gij foo lankfiam de moord fleckt als Minos, die, met heet bad-water over 't hoofd gegooen, wiert gebroeft. Of als den onbarmlaetigen Prometheus, die, na verdienft geftraft, op een berg gefpijkert, de lever van 't gevogelte wert bepikt. Of als Thefus, die te Scyros onverhoets in d'Egeelfe zee geflooten wiert. Of gelijk Philippus, Amyntas foon, dien Pausanias, door Attalus fchandlijk gefchoffteert, en na aanklag voor 't hoofd geflooten, 't hoofd van den romp floeg. Dat u geen drank fuiverder mag werden gefchonken, als Alexander, foon van de gehoornde Jupiter Ammon. Of dat gij, als den gevangen Achus, werd op geknoopt, die deerlijk hing, over de goud-rivier Paflorus: of dat u met pannen van de huifen den kop ingeworpen werd, gelijk Pyrrhus, die van moeders wegen Achilles na-neeft was: dat ook u gebeeutehier en daar op de wegen verflingert werde, gelijk dat van Pyrrhus, foon van Achilles, in Ambracie: dat gij, gelijk Laodamia in den tempel van Ceres, deerlijk van 't volk doorfpit werd: dat u van u moeder een Spaanfse vliegen-drank mag ingefchonken werden, gelijk aan den ueef van even gemelde Koning is gefchiet: of, dat een overpeelfter God-vrugtig genoemt werde, na datse u ombragt, gelijk 't vrou-mens, dat de bloed-moorder Leucon om-bragt: dat gij, als Sardanapalus, met al wat geliefte hebt, in 't vuur fpringt en verbrant: dat gij in 't fand vermoort. Als 't volk, dat, gefonden tot verwoefling van Ammons tempel, in de ftuivende fand-zee verflikte: dat gij in de heete as verbrant, gelijk de wijfen, die Darius detweede foo bedrieglijk van ftant hield. Dat gij van kou en honger vergaet, gelijk Neodes, die wel ecr uit 't olijg-rijk Sicyone verdreven wiert: of, dat gij, in een ftiereu-huid genaait, u meefter fchandlijk als een prooi werd 'tuis gefonden, gelijk Hermia, Koning van Akarnie: dat gij

in u fleep-kamer van u eigen wijfvermoord werd, gelijk Fereus: dat zij van vrienden om-gebragt werd, die zij meent trouw te zijn, gelijk de Lariffifche Aiebas van zijn lijf-trawanten. Dat zij levend in een froom geworpen werd, die 't aard-rijk in-flikt, als Milo, dien wreeden dwingeland te Pifa: dat u den bikkfem treffe, die Adimantus, Koning van Eliafe trof: of dat zij, ontbloot van hu'p, ergens in de pekel gelaten werd, gelijk wel eet Dionyfius Leneus, van Amalfis geboottig, doen hij van Mithridates in Achilles kamp vlugte: of drie wef-agter een wagen gefleut werd, om 't graf van die zij moorde, gelijk Eurydamas om 't graf van Thraffilus: of, als Heftor om de wallen van Troje, die hij dikwijlf befchermt had, en doen niet lang ftonden in welen te blijven. En, gelijk Hippomene, die paarde-koer, op een ongehoorde wijf geftraft wiert, en den overpeler geflegt werd in Athenen geleut te zijn: foo wens ik dat, na 't braken van dien hatelijke geest, u fchandelijk lighaam met paarden mag door 't land gefleekt werden. \*K wens dat u iemand foo op de rotsen abrake, als wel eer de Grieken in de bogt van Eubea gekleefte wieden: dat zij foo doot vuit en water sneuvelt, als Ajax Oilcus, dien brufken fchaker, door fchip breuk en blikfem om quam: dat zij foo dol went, als Marfyas, dien de huid wierd af-geftroopt, en als Lycurgus, Koning van Sparta, wiens eenbeen anders uit getrokken was als 't ander: foo dol als Hercules wel eer was op den berg Eta, als Athamas, Cadmus neef, en als Oreftes en Alcmee. \*K wens u geen kuiffier wijf, als Egialea, die haar man, Diomedes, kofk fchaam lood maken: of, als de Lotrenfer Hypermufta, die met haar mans broeder te doen had, en die, om 't fluk te verbloemen, haar dienftmaagt om bragt. Soo vrolijke dagen wens ik u bij 't wijf, als Amfiraus bij Erifile, en Agamemnon bij Clytemaeftra had: fulken wijf, als de dogters van Danaus, die, om dat zij haar ooms foonen, haare bruidegoms, dorften om brengen, eeuwig 'toden hals in 't water ftaan. Dat u fufter op u verlieve, als Byblis op Caunus, en Canace op Macareus, en u nooit trou en zij, als door bloed-fchande. Krijgt zij een dogter, \*k wens haar foo kuis bij u, als Peloepe bij Thyeftes, als Myrrha en Nyrimene bij haare vaders waren: foo onderlievend, en fegsvuldig voor vaders heil, als Polydice voor Pterelas, Scylla voor Nifus, en voor Koning Servius Tullia was, die haar neergemaakte vader over reed, waar van de wijk, daar 't gruwel-fluk gebeurde, nu nog de naam van Gruwel-wijk heeft. Sneuvel als de vrijers, welke koppen eerrijds door Enomaus boven de poot van Pifa op pinnen gehegt wieden: en als Enomaus zelfs, die 't plek, dat hij met bloed van deerlijke vrijers beklad had, zelfs met fijn bloed regmatiger veride. Dat zij verfuip, als de voer-man Myrtilus, die, na 't moorden van dien wreeden Koning in zee geworpen, defelve na fijn naam doopte: als de vrijers, dis om 't leven met de geluwide Atalanta liepen, ecrze, door drie gulde appelen te rug geeft, in Hippomenes knip raakte: als de lotgenooten, die, in Minos dool hof dwalende, van de menflier, dat in geflooten, verflonden wieden: als de Trojanen, die, twaalf in 't getal, door dien verbiterden Achills, op Patrocluslijk ftapel wieden verbrant, als de voor-bij-gangers, die 't Raadfel-monfter, na men leeft, door donkre vragen verbijftert, om hals bragt. Als die

mannen van Lemnos, welke, te Sparta in den tempel van de Biftoonffe Minerva gedood wieden, waarom 't beeld der Godinne nu nog met een verdraait hoofd ftat: als de fienden, die in Diomedes kribben geworpen, tot boonfchoven voor fiene paarden verfcreken. Als die, tot fpijs van Therodamas leuewen, en tot flagt-offer voor de Tauriffie Diana gedoemt waren: als d'ongelukkige, die de wratige Scylla en Charybdis, daartegen over, Ulyffes door fchip-breuk ontflipte: als de menfien, die Polyfem in den hollen baft flingerde, en die in handen der Leftrygoniës vielen: als den Aeraarfenen Raad, die Hannibal in putten verfoep, en ftikken deed door 't vergifigen van 't water: gelijk de twaalf dienftmaagden en vrijers van Penelope, en Melanthius, die de vrijers, om fijn heer te matfen, geweet aan bragt, deerlijk om hals raakten: gelijk Anieus, die met den Thebanfien Hercules worstelde, en, dat wonder is, onderleggende plagt fijn worstelaar te vermeerfieren: of, die Anteus met fijn sterke armen op 't lijf dood wong: of die de Lemniië wijven wreedlijk om bragten: of gelijk Thraffilus, die, ualange droogte, mens-ofverfon, en eerft gellagt regen verfchafte: gelijk Pygmalion, die 't offer van vromdeligen verfon, en al dereerft na verdienft 't zaarmet fijn eige bloed veride: als Diomedes, welken booswigt Hercules, om dat hij fijn vervaarlijke roffen menfien vlees in plaats van gras 't eeten gegeven had, van fien eije paarden liet verflinden: als Neffus en Eurytion, menspaarden, op verfhiede tijden van Hercules met de dood geftraft: als Corynetes, Neptuns na-neef, dien Efculapius zelfs uit fijn ftad Epidaurus zag den geest geven: als Sinis, Sciron, Polyfem om fijn foon, de mens-ftier, Pirycaron, die boom-toppen neer boog, en de menfien daar nee in de lugt van een wipre, en die, te Korinthe roestende, d'Egeeffe en Ioniffie zee in 't figt had: als Ceryon, dien Ceres, te Eleuffis met een blij gelaat, door Thefus hand fag sneuvelen. Dusdanige of diergelijke plagen moeten u, dien ik na verdienfte regtvaardig verveloke, over komen. \*K wens u fulke ftat toe, als daar Achemetides in was, doen hij van Ulyffes in Sicilie, aan land gelaat, namens Eneas vloot fag aan komen: als den twee-namigen bedelaar Irus, als de ftads-fchooiers, dat zij de minke onder fijn fult. Suakt alijd vergeefs na rijkdom, en kloopt alijd vrugeloos voor 't gevefs deur. En, gelijk u 't fand, daarge op trapt, door ebbe en vloed verweikt, uit de roetenwert gefpoelt: zoo wens ik, dat u 't luk alijd hier of daar door ontflipte, en immer door de vingeren druipe. \*K wens u, daage, met den vollen buik, door foo onvriendfchapen honger veiteert, als Erylichthon, wiens dogter Dryope, dikwijf door gebtek verfoft, fig in veeleerhande vormen plagt te veranderen: dat zij de walg nier en fteekt van menfien vlees, maar, als anderen Tydeus, luft hebt om 't brein uit de hoofden inte flingeren: en, als Thyeftes, iets fchaft, waar door de fon ontiet te rug van 't wefse na 't oofte ftijge: dat zij weer op de baan brengt 't gruwelijk brallen van Lyacon, en met menfien-lufts pot fupier foekt te bedriegen: dat u vlees, van iemand op tafel gefeet, ftrekke tot beproeving van der Goden kragt, en dat zij foo gekapt moogt werden tot vinken, als Pelops, en Ilys, Tereus fon: dat u leden foo wijf en fijf over 't veid geworpen werden als die van Abyrtus, waar mede vader Eetes lang werk had

in 't op-famelen: dat gij in Perillus kopere fier, ware fier en moogt na-bulken, en loeten: dat u, als de wreede Falais, de tong eerst uit gevilt wert, en dat gij daar na als een fier, in de Cypessé kopere fier geslooten, balt: datge, als den ouden Pelias, op hoop van de hergroenen, deelrijk uitgestreken wert: dat gij, als de Ridder Curtius, in een aarde kloof, smoot, ionder na u dood roem na te laten. Og stierft gij als de aardlingen, die, uit drake-tanden en Cadmus den Fenicier in Grieken gesaait, op-wieffen! Og moogt u overkomen 't geen Hippanax, en Archilocus sijn vijand wensde, en den vloek, die Callimachus deed met een klein boekje over Irs, een vogel, die den drek van sijn lijhaan suivert met de Clysteer van sijn bek: 'K wens u soo veel wonden als Oütris kreeg, op wienslijk-veest geen lemmer onder 't officen maag gebruikt werden: dat gij dolderifig d'onnuten iaad-fak foo moogt af vullen, als de priesters van moeder Cybele, ontlokband door rinkel-bom en brombekken: dat gij, als Atys, een kappoen wert, en verweegete ketel-trom roert: dat gij schielijk in een leeu verandert, waar in Hippomenes en Atalanta, verandert, van Cybele voor den wagen gespannen wierden: dat gij wreedlijk van parren verlonnen wert, op dat Limone niet alleen geproeft hebbe hoe dat smaakt: of dat gij, als Casanders heer, ongenadig, gequest in d'aard gedolven wert: of dat gij, als Perseus en Telefus, in een kist geslooten, wert in 't water geworpen: dat gij, Fobus ten loen, op 't autaar geslagt wert, gelijk Theudotis wreedlijk van sijn vijand wiet om gebragt: of dat gij, als een vervloekte, een hagel-bui van steen op 't hoofd kragt, gelijk te Abdera jaarlijks om een seest-dag geschieft: dat gij door gruwlijke blikfem geslagen wert, als Capaneus, Atrox, Semele, Jafus, Faëton, die 's vaders roffen ligvaardig verfoet te menen, maar die een ongelukkige voerman was, als de woete Salmones, en de broeder van Calisto, die, in een beirin verandert, en aan 't hemel-welf verheven, nooit in zee zakt: dat gij soo door 't hemels vuur verlonnen wert, als Macedo met haar man: dat gij een aas wert voor de honden, die, om datse Thafus in de bloem sijn jeugis verlonnen, uit 't eiland Delos verbannen sijn: die Acteon, om dat hij de kuifse Diana naakt sig, en die Linus, Ceetrops neef, verscheuden: dat gij soo ongenadig van een slang gebeten wert als Euydice, Orfus wiif, als Ofeltes, voedster-kind van Hyppilye, en als Laocoon, die 't eerst een scherpe speet wong in den romp van 't houte paard, waar in hij vermoede de Grieks krijs-volk te fleken, datge, fo onvoorsigtig als Elpenor, met een dronken hoofd op een hooge ladder klimmende, den hals breekt, en soo deelrijk neer ploft, als de Dryopers, die den onmeewar-digen Theodamas gewapent tegen Hercules te hulp qua-men: als de woete Cacus, die, door 't bulken van sijn gestoote kot in sijn sploek verklirkt, mer Hercules knods gevelt wert: als Lychas, die aan Hercules schonk een rok met Lernees vergif bestreken, en die daarom, ind' Eubesse zee geworpen, 't water met sijn bloed verde: of, dat gij van een hooge rots neer stort, gelijk Cleombrotus, na 't lefen van Platoos hoek, aangande d'ousterrijckheid der zielen: als Egeus, die, door Thefus swarte seilen, vergif, sig zelfs in zee stortte: of als Aftyanax, die binnen Troje van een muir toorn wierd geslooten: als Ino, minne en

moei van Bacclus, of Perdex, die om hals raakte door 't vinden van den faag: als Ilex, de Lydier maagt, die van een hooge klip in zee sprong, om 't quat bescheit dat sij God Mars gegeven had. 'K wens dat u ten fogende leeuwin in Africa, daar sijn en gij geraapt sijt, ontmoece, en verlinde, als Pasagus verfehut wiert: dat u in een everfwin den buik op rukke, gelijk Anceus, Lycyrcus soon, en Adonis, soon van Myrrha, die in een boom veranderde, en den stouten Idmon: of dat het u zelfs na sijn dood verplette, gelijk 't swinen hoofd, dat seker jager aan een broom hegte, en, terwijl hij fleep, ongenadig op 't aantsigt kreeg: of als een ander, die door 't neer-vallen van een pijl-boom dood plette: of datge fo ongelukkig jaagt, als Atys in 't Frygys land. 'K wens dat de Creteufers 't fchip, als gij te Creta woud, u houden voor een Corcyr: dat gij in een neer-Roent huis komt, gelijk Scopas met de sijnne, doen Castor en Pollux Simonides uit 't gevaar rukten: dat gij, als Evenus, of Tiberijn, in een ftroom verfluipende, 't water na u naam doopt: dat u quastieren, aan palen gefpijkert, tot aas van 't wild gedierce, en 't hoofd tot menschen spijs verkaaut werde, gelijk Hytracus soon: dat gij u felven in een lijk vuur werpt, als Broetus, die, fo men segt, wanfchape, 't Ieven moe was. Dat gij in een kevij geslooten den geest geeft, gelijk Callisthenes, die, tot sijn ongeluk, Alexanders daten na warheid bescheef, dat u die vergiftige tong de dood doe, gelijk Achilochus, den vinder van 't bisse steek digt: dat gij, als Hippanax, die Athenis met kreupel-digt stak, van honger sterft? dat gij om u trouloosheid om komt, als Stechoner dien hoogdravenden en fchamperen lier-dier: dat gij door een vergiftige beet deemoed fleekt, gelijk Orestes, Agam-muons soon, die van een slang gebeten wiert: dat gij getrouet den ersten nagt verflukt, gelijk Eupolis mer sijn bruid: of dat gij een schigt in 't ingewand valt, gelijk men segt van Lycophon dien bas galmer: of dat gij, in reepen gefneden, met handen van d'uwen in 't bos verworpen wert, gelijk Pentheus, Cadmus neef, te Thebe: dat gij, aan stiere-staaten gebonden, over hakkelijke rotfen geleurt werd, als Dyce, dat heerflugtig wiif van Koning Lycus: dat u af-geinede tong voor de voeten valle, gelijk Filomela, van Tereus, haar luffers man, verkragt: dat gij, als Batas, de flamelazig, vinder van 't vraag groeicentbenzuinkrud, in ontalrijke oorden van de wereld gevonden wert: dat u van een swer-m honig makers [bijen] die schelmfche oogen werden uit-gepukt, gelijk den Acheefen digter is geschied. Dat u, als Prometheus, oom van Pyrrha, op een rots geklonken, van een Arend 't hert weer wyd geprikt: dat gij, als Harpagus zoon, weer te voorfchijn bringe die gruwel van Thyestes, en gekoekt van u vader gegeten wert: dat gij, als Myceruus, mer 't fwaard in duifent flukken gekapt wert: dat gij krop falade eet, als den verworgden Empedocles, digter van Syracuse: dat u, als den Frigiaau Mariyas, na wiens naam een rivier genoomt wiert, de huid af gestroopt sijnde, 't ingewand bloot fta: dat gij 't steen makend aantsigt van Medufa fiet, dat alleen veele Cefenens in stene beelden veranderen deed: dat gij, als Glaucus den Potmier, in sijn paarde tanden gepenp werd, en, als eentweeden Glaucus, in zee fringende, vermonfieren moogt: dat gij, als een derde Glau-



rus, in Crete, door vergiffige mee de moord steekt: dat hij vol schriks vergiffige drank in swelgt, dat Socrates, door Anytus aangelaaft, wel-eer onvertfaagt in dronk: dat u min fo ongelukkig sijt als Hemon, en foo vrolik met u dier leefst als Macareus: of dat gij ziet 't geen Athanax, als Troje reets in brand font, van lijn waltooren fag: dat gij mer u bloed de fchaude boet, gelijk Adonis, wiens groot-vader lijn vader, en moeder, door bloed-fchande, lijn fuster ge worden was: dat gij fuk een foort van een fpeer in de ribben krijg, als men fegt dat Telegonus vader Ulyffes in den romp ftak, dat hij hierf: dat u de keel fo met een duim wert toe-gedrukt, als Anticlus van Ulyffes, doen hij in 't Trojaans paard fnap-fiek wiert: of dat gij, als Anaxarchus, in een mortier geflampt wert, en u ge-beente knappe, in de plaats van andere harde ftampwaren: dat u Febus foo om-brengt, als Crotopus, die lijn dogter Pfamete ook vermoord had: dat d'auen van fulken wangedroge geplaat werden, als Chorebus, tot verloffing van d'ellendige Argive, vermeerderde: dat gij, uit een wagen gefchokt, van de paarden in ftenen gerukt wert, als Hippolytus, die door Venus grimmgheid fiteuvelde: dat u u vriend om ten kleintje den bek vege, gelijk Polymnestor Polydoor om ten goeds keelde: dat gij foo, met u gans gellagt uit-geroeit wert, als men fegt dat Niobe's feven foonen door Febus gemarf wierden, en, gelijk Amfion den fnaar-fpeler fig zelfs vermoorde, en de lijken van lijn kroos vermeerderde, foo wens ik, dat gij regte oorfaak van verdriet in u leven hebt: dat gij, als Niobe en Batus, om u tong in fteen verandert: worpt gij de fchijf in de lugt, ik wens dat u in 't neervallen tref, als Hyacinthus: twemge ergens, 'k wens u 't water over al, erger als 't Leander den Abydenen, na Hero fwemmende, bevond: dat gij foo in een hels water ftikt, als Eupolis den blij-eind-fpel-digter in d'Hellefpont. Of, als gij, na fchip-brek, heels-huids een storm onduikelt sijt, dat gij dan nog, als Palinur, aan land drijvende, om hals raakt: dat u de honden vreeten, gelijk Euripides den treur-fpel-digter verflonden: of, dat gij in den heeften brand van den Siciliaanfen Etna fpringt, als Empedocles: dat u de Thracier wijven doldruiftig 't vlees van 't gebeente krabben, niet beter wetende, of g'lijt Orfeus: dat gij foo door een ftak vuur verbrand, als Meleager, die ver van lijn branden nood-lot ftokje verteede, dat gij door foo peltigen vergift veeert, als Crœusa, wiens vergiffige

kroon, haat door Medea toe gefonden, 't antaar vuur wate, en haar met 't gantfe huis-gefin verbrande: en, gelijk Hercules, wiens hemd-vergift hem door 't geheele lighaam trok, dat gij door foo ongehoorden moord den geest geeft, als de wijn-papinnen, tot wraak van Lycurgus, door lijn foon Butes om-gebragt: dat gij, als Milo, een gefpleten eik poogt van een te wreeken, en door 't uit-fchieten der keggen, aan de handen beneven, 't wild ten prooi wert. Dat gij door u giften in lijden raakt, gelijk Icarus, die, willende d'Atheenfe land-lieden wijn leeren drinken, van den dronken hoop vermoord wiert: en dat gij, als lijn dogter, uit hart-feer van vaders dood, u felven verhangt: dat gij, in een huis geflooten, fulken honger lijdt, als Paufanias, wiens moeder, om lijn vermaat, foodanigen ftraf zelfs bestemde: dat gij, volgens 't exempel van Agamemnon, de Godin Diana hooft, die uit de haven van Aulis reukloos weer keerde: dat gij, als Palamedes, door valfe berigting aan 't lijf geftraft wert: en u geen onfchult verfochoon: gelijk Ifis prietler den Ethalier ombragt, die fe nu nog heden van haar heiligdommen weert, en gelijk hij na lijn begane manfag, in donker fchuifende, van lijn moeder door kaarsligt verklirt, en geftraft wiert; foo wens ik dat u 't hart ook door regen, en van u helpers veraden wert: 'k wens u fulken nagt, als den vervaarden Trojaan Dolon beftierf, die voor lijn verfpiedende roffen van den dapperen Achilles bedongen had: dat gij, niet gerufter ftaapt, als Rhœfus met lijn gefelfchap, doen, om dat hij om hals raakte, te voore, om lijn gevaarlijke mars: niet gerufter, als de Rutilers, dien 't fluks paar, Nifus en Euryalus, nevens Rhamnetes den bek veegde: dat gij, als Alcibiades, zontom in 't vuur becingelt, half gebraden in Charons boot ftapt. Dat u met een fpa den kop in-geflagen wert, gelijk Remus, die over d'eerft op geworpe wallen dorft fpringen. Eindelijk wens ik, dat gij in dir gewest onder 't huilen van de Gotiffe en Sarmaatfe fchiggen, leven en fterven moogt. Houd dit bij provifioe voor een gelonde gift, die mij fchielijk voor de hand quam; om niet te klagen dat ik u vergeet. S' is, ik bekent, wel gering; maar 'k bid dat mij de Goden met verfchafften, en mij na wens met diergelijke ftrof over vloedig fleggen. In 't toekomende fult gij breeder befchide, en in mijn digt u naam konnen uitgedrakt lefen, met foodanigen ftrof en maat getrompet, als tot heete oorlogen hoort.

## T R O O S T - D I G T

Aan de Keiferinne

## L I V I A,

Van

## P E D O A L B I N O V A N U S ;

*Bebelsende de dood van Drusus, haaren zoon, in Duitschland gestorven, en onder de Schriften van Ovidius langen tijd geteld.*

Livia, die lang scheent gelukkig, en nog onlangs te brageeten als moeder van z Neroos, nu is u d'eenz helft van die naam uit geschrapt. Nu leest gij een treur-digt op Drusus, en hebt'er maar een meer die u moeder noemen kan. Nu schift sig uwe kinder-liefde niet in z kluften, nu kont gij, op 't spellen van soon, niet vragen wie van beiden? Hoe, sou sig wel iemand durven onderwinden u peil in schreien te setten? U met een troost-spons de tranen af te droogen? Ag! hoe gemakkelijk kan men bedroefde geesten (schoon dit een algemeene droefheid is) met sterke troost-reedenen toe-spreken. Voorwaar, de bliksem die u trof, was foo flau niet, dargij dien slag sonder tranen kont uit staan. U is ontrukte een jongeling, die een staal van goede seden was, een Schipio in 't harnas, een Cato in de Raad. Hij heeft nog onlangs, onder 't beleid van sijn broeder, voerende zelfs ook den tijtel van Veld-heer, de Vijanden hunne roof-nesten in de Alpen af-gewonnen. Hij heeft de Swa-beu, katten niet sonder hand-schoen aan te raffen, en de breiddelloose Gelderle, geslagen, en dat woefte volk verjaagt. Hij heeft, Romein, een sege-praai verdient, over volken, u nog onbekent, en u heerschappij voortgeplant in een andere wereld. Gij, moeder, onbewust wat ramp u kinderen getroffen had, vervaardigde u vast om Jupier en Pallas u keek-belofsen te betalen, en vader Mats, nevens andere Goden, die men hier wetlijk en Godvruchtig mag en moet dienen, te dank-offeren: nu overleide gy reets, door moederlijke lust, de deftige sege-praai, en liet mislichien ook reets de Triomf-wagen klaar maken. Maar, in plaats van triomfeeren, moet gij te grave gaan, en Drusus heeft, in plaats van 't Capitoel seeghaftig te beklimmen, een tombe te verwagen. Gij beeldde u in, als of hij weder gekomen was, bitterde u selve te voorbarig met vreugde, en had genoegzaam den verwiner reets af voor oogen: en seid: nu sal hij komen: nu sal mij 't volk hem sien verwelkomen: nu moet ik gif-

ten voer de gelukkige wederkomst van mijnen Drusus toebrengen. 'K sal hem te gemoetrekken, en door de steden veel geluk gewent werden, 'k sal sijn hals, mond, en oogen kussen. Soud'zig sal hij sijn: soo sal hij mij ontmoeten: soo kussen: dit sal hij vertellen: soo sal ik hem eerst aanspreken. Gij koestert ijdele blijdschap, ellendige moeder, laat die bedriegelijke hoop varen, en staak dit blij verhaal van uwen Drusus. Die Creatuur van Caesar, een van twee, waar op gij: l' rijkz-bestier wensten over te dragen, is gesneuveld: ruk nu, Livia, beter luk waardig, vlegt en sneuere los. Wat baen nu u goede seden, dargij al u leven in kuishheid door bragt, en soo heerlijken man soo wel wist te behagen? Wat helpt het nu, door u kuishheid soo veel lof-tijtels verdient te hebben, dat deselve onder u rooddeletteren de geringste is? Wat haalt het nu uit, onder 't krom geslagt van uwe eeu het dengde spoor gevolgt, en 't roofd boven uit den drek der ondeugden ten hemel opgebeurt te hebben? Niemand beschadigt te hebben, dargij 't vermoge van beschadigen had? Dat niemand u groote magt ooit vreefde? Dat gij, schoon seer ontsaglijk, nooit stemmen op de rijkz vergaderingen, nooit Rijkers op 't stad huis bekuipte, en nooit den klauw in bysondere huisgefinnen sloegt? 'T schijnt dat de Fortuin selfs ook met sedige vrouwen haren rol speelt, en 't losse rad van avonture draait. Hier in werfse ook bespeurt, als een hongerige wolvin, rijdende af wat haar voorkomt, en allen 't halven fig aan marigende een onregetvaardig regt. Wat dankt u, sou de heerschappij der Fortuin verkort sijn geweest, indien Livia alleen van treuren had bevrijd gebleven? Wat sou 't dan geweest sijn, indien se haar in alderhande soort van leven niet soo gedragen had, dat haar niemand om haar geluk ooit kost benijden? Denkt hier nevens dat dit Caesars geslagt was, 't welk immers, van lijken bevrijd, om sijn hoog agtbaarheid, van geen menselijke qualen behoortde te konnen getroffen werden. Dien waker, dien heiligen Augustus,



gultus, op zijn thoon in zijn hooft verheven, was waardig, s menschen handel en wandel, als van een veilige plaats te overzien, niet zelfs beschreit te werden van de lijnen, niet, detranen van zijn kroostesien, nog te lijden, 'tgeen wij gemeene lieden lijden. Wij hebben hem zijn treuren, toen hem Marcellus, zijn sulters zoon, ontruk wiert, 't welk, gelijk in Drusus, een algemeene droefheid was. Agrippa heeft hij in 't selve graf begaven, daar hij u, Marcel, in begroef; soo dat in een selve graf twee schoon-soonen bij malkander rustten. De saak was, na de begraaftis van Agrippa, qualijk ter dege voor het graf begraafst, of, siet, suster Octavia wert mede een lijk. Siet, daar de groote Cezar nu drierwerftanen gelaten had, komt Drusus, den laaften slag, als de vierde, en perst hem tranen uit. Sluit nu, schik-Godinnen, sluit nu uwe vrij te wijt-gapende graven, die tombe staat lang open als 't behoort. Gij sterft daar heen Drusus, sonder dat u uwe eer-lijten konnen helpen. Dese lijk klagt sij de haafte en bitterle. Dit harten wee trefst soo fel, dat het een geheele ceu kan duren, en den naam dragen van een lange staats-ro. Vele sijn 't u verloorren, want daar gij luiken kragt van vroomen vrienden had, en niet alderhande deugden bestuwt waart, kost gij niet een alleen sijn. Vrugbaar det is nooit vrou geweest als u moeder, die, door twee kramen alleen, too veel goeds ter wereld bragt. Helas waar is dar paar, met even veel deugden begaaf, die eendatige broeder-liefde, en onverdager liefde gebleven? Wij hebben Tiberius Nero, verplet door sijn broeders dood, 'r hoofd-hair lang over den zuigen baard hebbende laten uit schieten, sig selve niet gelijk, met een troon, waar uit den druk te lefen was, sien schreien. Ag, met wat rimpelen van droefheid was 't gehele aanschouw door-ploegt. Egter hebt gij u veege broeder nog in sijn uitterle, en hij utranen gelien. Hij voelde nog u borst al stervende op de sijne drukken, en hield sijn gisigt sterk op uwe oogen, sijn blaau gisigt, dat hem in 't hoofd drijvende, alle oogen-blik loont te breken: sijn gisigt, dat aanstonts door broeders vingeren geloken stont te werden. Maar u beklaglijke moeder heeft u, nog laafte kusjes gegeven, nog u kille leden met haar bevende boefem gekoefst. Sij heeft u laafte snak niet met haar gapende mond daar op leggende ontfangen, nog haar a gefneide hair-lokken over u ligham gestroot. Gij sijn haar in haar afwesen ontruk, terwijl u die gruwelme oorlogen op houden, Drusus, neet waar nemende 's vaderlands, als u eigen welvaren. Livia verquint: gelijk gemeenlijk bij soele lenre de tengere sneeu, door de suide wind en soune schijn getroffen, vestmeft. Sij beklagt sig over u, over u sings ongevul, en, in haar hoop bedroogen, de jaren diefe te lang geleest heeft. Aldus beschreid, in lommer-rijke bosfchagen, de Daulife Filomela (de swaluwe) nu eindlijk fagter van aard, haat Traciffen soen I-tys. Soo kirten en piepen de sijn vogelietjes over de windrige zet en doove golven. Soo hebt gij, schielijk voort gekome vogelen, klappende mer de verfle wicken op uwe gevederde borsten, Diomedes lijk-klagt gefongen. Soo schreide Clymene en hate dogters, toen Faeton, uit den bemel met den blikfem getroffen, van 's yaders wagen

tuimelde. Somtijds laafte haare tranen sijnen hard op den dam weiden, sij houte in, en het oog, sterker als 't hart, drijft deselve, nu vast op 't af-rollen staande, weder nabinnen. Dog sij besten weder uit, en over de gewolte en natte kaken gelooft, beregenste haren boefem en schoot. Hoelc 't schreien lang staakt, hoe de tranen-stroom meer waft, gelijk een rivier dese te sterker af stroomde, alzse maar een korte wijl is opgefloet geweest. Ten langen leite, als 't haar de tranen niet meet beletten, heeft de derflijke vrouw, met hikken en snikken, dese woorden geflamelt. Ag zoon, schielijk vervelcke vrugt, de helst van 't geen ik niet twee kramen had verover: ag zoon, die de kroon waart van u af geelloofde moeder, waar sijn gij nu? Maar soen, die nu, nog mijn vrugt van twee kramen, nog een van de 2 kraampanden, nog de kroon van u af geelloofde moeder meer sijn, wat sijnge nu? Helas, waar sijn gij, die nog onlangs too grooten personagie waart? Na 't lijk-vu en de tombe wert gij gedragen. Zijn dit de gaven, die tegen u weder komst moeten klaar gemaakt werden? Waart gij een held die 't dat na gemaakt had, om u moeder soo onder 't oogen te komen, en ik een God-vrugtige moeder, om u sto te sien wederkomen? Soo 't Cezars eegenoot vrij staft te seggen, ik sou na hard twiifelen of 't groote Goden in den hemel waren. Want wat heb ik misdaan? Wat Godheden, wat Goden heb ik door mijn Gods-dienstigheid niet konnen tot vrienden maken. Is dit den loon van mijn God-vrugtigheid? 'k omhelse een dood-lijk, welkers boefem 't lijk-vuit en vlam nog sal verflinden. Durv'ik, rampalig wijf, u af geleest aanschouwen? Sullen mijne handen, soen, u konnen balfemen? Nu houde en beschou ik u, soen, helas voor 't laafte, 'k sijn ik u de kromme vingeren regt, en legge mond op mond. Most moeder u nu eerst als Burger-meester en overwinnaar sien? Brengt gij mij, brengt gij mij, helas alsoo, sulke trefselijke eertijlen r'huus? U roe-buf fels sig ik alderceft doen gij dood waart, en om gekeert, sijnde een quade voerspoek. Wie kan 't gelooven? een moeder beleefde haaren droefvisten dag, op welke sij haar soen op den hoogften eer-thoon verheven sag. Ben ik uu niet ongelukkig? Nu is mij Drusus, en van mijne Neroos, brageerde met den naam van groot-vader van moeders wegen, uit 'darmen gerukt. Ben ik hem nu quijt, ben ik sijn moeder niet meet? Heb ik nu Drusus moeder, en hij mijn soen, geweest? En, als men sal seggen dat Nero seeghaftig voor de poortis, sal ik dan niet mogen vragen, den oudten, of de jongsten? 'T is met mij soo na als 't dient, hebbende 't moeder-regt maar door een soen, een heb ik herdank te weren, dat men mij geen kinder-loofe noemt. Wee mij, ik vrees, en krijg de koorts op den hals: want ik kan nu niets veiligt: mijne noemen. Siet, dese, eerst mijne, ben ik quijt, wiens verlies mij voor den anderen doet sidderen. Nu vrees ik voor alles: voor desen was ik kloekhartiger. Immers sult gij mij, Nero, over leven, luik t gij mij d oogen, en slikt dese ziel op mijn sterf dag moeder-lievend in. Maar og, of Drusus met d'eeen, en sijn broeder met d'andere hand, mijne oogen fatfoenlijk luiken, en toe-drukken mogten! 't geen in onfemagt staat, Drusus, dit 's immers gewis, dat

wij in eengraffullen begraven, en niet in dat u voor-ouders vervoert werden. Mijn as fal onder d'uwe, mijn gebeente onder t'uwe gemengt werden. Defen dag wens ik dat mij den hemel hoe eer liever doe aan-ligren. Dese, en veel diergelijke jammer-klagt deedse, en stortete vergeefs een tran-beck over de mond, waar mede sij even dit treuf-lied fong. Daar-en boven fou't lijk, Livia, 't geen met veel hapelens nog ter nauwer nood uit Duitschland wierd wederom gefonden, van u lijk pligt sijn verstellen geweest. Want 't gans leger had vast voorgenomen, hunne Veld-heer, op't geweer, had ontfijnnevelde, te verbranden. Tegen wil en dank heeft sijn broeder 't agbaarlijk hen onttrokken, en Drusus lighaam, want meer kost hij niet, in sijn vaderlijke stad gebragt. Drususlijk wert, helaas! door de Roomse steden gevoert, daar hij als overwinner sege-pralend had behooren door te komen. Daar hij door-toog, toen hij de Rhetische klingen verbrooken had. Om wat verschildt desen doortogt bij gene! Hij komt als Burger-meester met gebrookene bijl-bondelster bedrukte stad in. Komt hij nog soo als verwinner weder, wat fou't dm geweest hebben, was hij verwonnen geweest? 'T verlagene huis weergalmt van 't treuf-geklap; waar aan den Heer, seghastig weder keerende, God beloofd had, met sijn eigen hand de wapenen der vijanden op te hangen. De burgerij zag en kermt, en ijders aanschiet siet even bedrukt. Soo mis-maakte troonien knede, bid ik, God onse vijanden. Sommige, nog niet seker wetende de rege geschepenheid, sluiten hunne huizen op, tieren en baren de stad door, en treuren, d'een in 't verborgen, d'ander op straat, met rilsenen beven. 'T gezigt staar stil, de Regter hoort gene pleidoojen, geen Overigheid komt in 't purper op de pleit-plaats. De Goden verschulden sig in de tempelen, en vertrukken nog de troonien om 't lijk, nog eiffen wierook tot het lijk-vuit. Sij houden sig verborgen in hunne kapellen, want sijn schamen sig, 't aanschiet van die haar dienen, uit vrees van haat, diese verdient hebben. Een seker gemeen vroom burger, voor sijn arne soom bedeede de handen ten hemel op-geheven hebbende, en, gerect om 't gebed te doen, seide: wat mag ik licht geloovige hier dog bidden, daar gene Goden en sijn? Heeft Livia, heeft Livia haar voor haar soom niet konnen vermtwen, sal ik van den grooten Jupiter met genadiger oogen werden aanschiet? Dus gesproken hebbende, staakte hij vergramt sijn voorgenome kerik-belofien, verhardde sijn hart, en liet het gebed steken. De gantse gemeente schiet het lijk te gemoot, en klaagt met natte kaken over 't onttrokken van hunne Burger-meester, als een gemeen verlies. D'oogen staan haar even droevig, even tranig. Wij verschijnen metal de Ridderfchap op de lijk-ftacij. Oud en jong volgeden den tran, oud en jong, vrouwen en dogters, en al wat de naam van Italianen voert, sit in druk. De laurie, die hij als overwinner sege-pralend had behooren in 't Kapitool op te hangen, wert nu gedragen voor 't droevig lijk van diese verdiende. Om strijd pogen d'adelijke jongelingen de dood-baar op de schouderen te nemen, en pligs-halven vlijrig onder de stokken te bukken: Mei woonden en tranen hebt gij, Augustus, u voedselind gepresen, doen 't hart-seer u pas begonne lof-over-stolpze. Gij wensde ook

111. Deel.

na u dood, ten waar de Goden sulks verthiaderden, ten einde, indien se u de dood lieten (maken na u voornemen, haar misfchien 't selve ongeval niet mogt befochten werden. Maar gij hebt een hemel-throon en d'ontkeiffelijkheid verdieut: u fal het groot bijk(tem-hof van u toegenezene Jupiter niet opene poorten oentangen. 'T geer Drusus wensde, heeft hij verkreken, namentlijk, dat sijn-ue daden u aangenaam mogien welen, en verlast de smerte van sijn dood met de kottelijke plaister van u lof-tuiging. 'T heir scheert in 't geweer, volgens gewoonte, om de lijk-ftapel, voet knegten en ruiters schenken hunne Veld-heer lijk-gaven. Uwen naam blatenfe voor 't laaft reis op reis; maar de galin basut van de heuvelen daar tegen over, te rugge. Sels vader Tyberijn sidderde in sijn blonde stroom, en flak 't verweert hoofd midden uit sijn rivier op, strijkende met de grove hand het haar, met willig, mosen zeegroene riet om-vlogten, uit her aanschiet, en, uit de gefwolve oogten taan-beken sturende: soodat de volle stroomgraf de toe-val van dit natfchiet niet laden kost. 'T quam loo ver, dat hij vast voor genomen had, het vlamdend lijk-vuit met sijn rivier-golven uit te kletfen, en 't lijk ongebluft daar af te rukken. Hij fchurte sijn water, en hield sijn loopende roffen op, om met sijn vollen emer de lijk-ftapel te konnen overgieten. Maar Mats, uit sijn tempel, digt bij de rivier, en digt aan 't Mars veld woonende, fprak aldus, hoewel sels met geen drooge kaken. Schoon d'op-loopentheid de rivieren wel voegt Tyberijn, houd nu u rult-nog u nog iemand is het geoorloft 't regt van 't nood-loot te kreuken. Dir's mijne man, die hier gefurven legt: hij siet op 't bed van eere, en als een Veld-heer, voor sijn vader land. 'T geen ik hem kost toevoegen, heb ik hem gegeven: hij heeft overwinning bevoegen. Na die overwinning is hij onttapen, maar heeft eger een eeuwige geheugnis na-gelaten. Ik heb wel eer Clotho, nevens haare twee fultes, die met een vasten drii haar taak onverbidlijk af-fnoren, de pols getaft, of 't niet mogelijk was, dat Remus, soone van Iria, en sijn broeder, de stigter van dese stad, op eenige wijfe de dood ontgingen: waar op mij eene van drie antwoorde: hou daar, ik schenk u de helft van u verfoek, 't welk een van beiden fal genieten. Dese went u gefchonken; en daar na aan Venus twee Cezars, haar beloofd: dit pas moet Rome, Mars stad, maar alleen uit leveren, om vergodet te werden. Dus voorspelden mij de Schik-Godinnen: druiht hier, Tyberijn met geen domme-kragt teken, verhindert desen brand met u water niet, en seur de laatste eer van desen jongeling niet, die teers op sijn lijk-bed gestrekt legt. Gaat heen, en froom werf sterck na bemeden af. Hij gehoorfaamt, strijkt sijn op-gekropt water weder in 't lang binens-dijks heen, en driift in sijn salet, die uit puimsteen is gehooft. De vlam, lang afkeerig geflikkert hebbende om 't lijk-bed, in twijffel offe soo heiligen hoofd mogt genaken, heeft eindlijk, als in 't hout sloeg, en voedsel krcge, boven de lijk-ftapel tot aan den hemel op geblaakt, even alsfe oploef in 't verbranden van den vergoden Hercules op den berg Eta. Helaas, daar wert verbrand dat schoon, regt(chape, en fris postuur van een karel, dat vriendlijk aanschiet, die victioneuse harden, die welfprekende mond van de Vorst, en borst, o-

T

vervloec

vervloejende van verstand. In 't selve vuur verbrand ook veler hoop, op dien lijk-stapel brand her ingewand van sijn heerlijk moeder. Egerfullen de daden van de Vorst leven, en de roem, door veel arbeids bejaagt, stant houden, dese alleen ontsnapt het verblind-sieke vuur. Hij sal een gedeelte van geschigten sijn, soo lang de wereld staat, gelenen werden, en de geestige digterstot goede stof verstreken. Ook sal u beeld op de Redeneer-kamer staan pronken met een op-schrift van desige eertijtelen, Drusus, en wij sullen daar d'oorzaak van u dood genoemt werden. Maar gij, Duitschland, heeft opgeen vergifnisstet hoopengij; Barbara, sult nader hand met de dood gekraest werden. 'K sal de halven der Koningen sien, blaas van de ketenen, die wreede handen met harde boeien geknevelt, die ten lange leste nog verbaafde rzonnen, en tansen, dat bruske volk regen wil en dank over de kaken tollen. Die moedige dreigants, nu trots om Drusus dood, moeten in een donkere kerker geworpen, en de beul overgegeven werden. 'K sal daar bij gaan staan, en op mijn gemak met vermaak staan gapen na hunne naakte leden, die over de beslijkte straten geslingert werden. Defen dag, waar in foodanigen schou-spel sal vertoont werden, wens ik dat de blofende Auroor met haar oranje rossen hoe eer hoe liever aanvoere. Voegr hier bij Caflor en Pollux, eendragrige stanten, en pragtigen tempel, t'harer eeren op de Roomsse markt gestigt. In hoe korten tijd heeft hij sig in allen deelen getoont een volmaakt Vorst te sijn, en als een oud man gesturven, na de maat der weldaden voor 't vaderland! En Drusus sal, helaas, de tempelop sijnen naam gewijd, nog sijn naam in de gevel gehouden sien, nog lefen kennen. Dikwils sal Nero, mer de tranen in d'oogen, stil bij sig selven seggen: waarom gaas ik, helaas, sonder broeder, in den tempel der gebroeders? Gij waart verferkt, Drusus, niet, als overwinner, te sullen weder keeren. Dese tijd was u ons verfschult weder te leverren: want gij waart verwinnaar. Nu missen wij onsen Burger-meester, onsen Veld heer, onsen viftorieuken Veldheer: siet de gantse stad treurt van droefheid. Maar 't ongelukkig gefelschap, dog eger me waardig met haren Drusus, laten 't haar onbaard onghavent uit-wassen. Van welken een, de hand na u uit-ftekende, gefegt heeft: waarom vetrekt gij sonder mij, waarom sonder gefelschap? Wat wil ik van verhalen, Antonia, wel waardig mer Drusus gepaart, en Livia's schoondogterte sijn? O wel gekoppelt paar, waar van hij de dapperste jongeling was, sij soo kloeken man met ondeflinge goren liefde bejegende. Gij, her puik der Princeffen, gij een nig van Cæfar, schein in sijn oog soo groot als de huis-vrou van den grooten Jupiter. Gij waart het die sijn geoorloofde liefde alleen en 't laatste beweest; gij waart sijn aangemete verquicking als hij afgelooft 't huis quam. Met de dood op de lippen klagde hij nog dat gij niet bij hem waart, en hij riep mer de koude tong, ag mijn Antonia! Gij krijgt hem! helaas, weert 't huis, niet soo hij ubelooft had te sullen weder komen [als Verwinnaar] niet foo hij heen trok. [als Veld-heer] niet als u alderlijste. Hij sal ook u niet kennen verhalen hoe hij de Gelderse uit-roede, hoe hij de Swaben bij d'Elve voor sijnen degen deed vlieten: wat rivieren, wat gebergten, wat vermaarde groote steden,

en wat hij voort wonders in d'andere wereld sag. Hij werd u koud en zielloos wedergebraagt, siet, hem wert een bed gepreit, waar op hij fonder u sal rusten. Waar swiert gij heen, de vlegten uit het hoofd gekrukt hebbende, even als of gij dul waart? waar stuit gij heen? waarom kragt gij met de bevende handen het ainfigt op? Soo was 't gefelt mer Andromache, als haar man agter de wagen geleurt, en mer bloed bespat, de galloperende paarden verfschrikte. In sulc postuur was Evadne, doen tertijd, als haren Capaneus sig onverfschikt met de fchitterende bliksem liet in 't gefig slaan. War bid gij om de dood, bedroefde vrou? Waarom omhelst gij u kinderen, als eenige paden u van Drufus nagelaten? Waarom u selve fomrijds door droom gekirelt, door ijdele fchadu bedroogen, en in-gebeeld dat gij Drufus in u fchoot hebt? Waarom fchielijk mer de hand na hem getaft, en, op hoop van dat hij weder gekomen is, u lief op 't voor-eind van u weeuw-bed gefogt? Hij sal (foo dir geen de geloofis) in 't veld der gelukfaligen bij sijn verheerlijkte voor-vaderen ontfangen werden, en tot groote eert sijn voor-ouderen van moeders wegen, soo heerlijk als die van vaders wegen, stijf in 't goud met vier rossen brageeren, en in Koninglijken dood pragrig op sijn evoiren wagen, met een fegkrans op 't hoofd triomfeeren. D'officieren van 't Duitsch regiment allien den jongen Vorst, pronkende met sijn Burger-meesterlijke waardigheid, en heerschappij, verwelkomen, en sig verblijden dat hij na verduist betoetsnaam is den Duitscher, na hare land-aard, welke toetsnaam hij alleen van die verwonne vijand gekregen heeft. Naaulijks sullenfe gelooven kunnen dat hij in foo weinig jaren foo veel lands gewonnen heeft, dat de groote daden van dien held een groot jaar-gelt vereifen. Dese sullen hem ten hemel verheffen, en gefe behoorden u droefheid te verminderen, puik der moederen, en vrou, welwaardig gebaarte hebben Prinzen, en gepaart te sijn met een Vorst trots die van de gulde een. Let wel wat een moeder van Drufus, een moeder van Nero voegt, en op het bed waer uit gij 's morgens op staat. 'T geen gemeene lieden past, past juist geen Vorsten. Daar is iets dat dit huis boven anderen voegt. De Fortuin heeft u op een hoogen throon gefelt, Livia, en d'eer van die plaats belaft te bewaren: draag die last fatfoenlijk. Al de wereld luffert na u, en siet op u. Wij teeknen u daden aan, en geen Vorste woorden kunnen verholn droefden. Blijft verheven van gemoet, Reiger boven u droefheden, en houd u foolang ongekreekt als 't mogelijk is. Kan men u wel tot een beter staal van deugden houden, als wanneer gij nu iets doet dat een Romeinse Princes betasmt? Wij moeten alle fterven. De gierige Helle-veer-man verwaet ons allen in sijn fchuije, 't welk alleen fchier niet sijf genoeg is om fulken menigte te laden. Daar trekken wij alle na toe, en fpoeden ons na een en 't selve doel. De fwarte dood doet her alles voor sig bukken. Siet gij niet hoe hemel, aarde, en zee, met den ondergang dreigert werden, en uit 't vuur kan voetspelt werden, dat het dese drie konst-ftukken sal verteeren. Gat nu heen, en siet alleen op u en u verlies, daar alle dingen van foo fwaren in-flooring dreigert werden. Hij was wel in sijn leven 't puik der jonge mannen, 's gemeenlands hoog, en de

hoog-

hoogte roem van 't huis waar in hij was gekipt, maar hij was sterflijk, en gij kost u niet verkeeten, dat u soon, sig kloeklijk in den oorlog dragende, levend sou weder komen. *Het leven is ons verfochten als Capitala, en te leen sonder intereſt, en woeder geeſt te werven op ſoodaanige dag als 't den Leen-heer geeſt.* De Fortuin ſpeelt in 't uitdeelen der tijden een verkeerde perſoonage, want dan rukte eens jongelingen weg, dan houdte oudelieden in 't leven. Waerſe op aan valt, beſtormte doldrifſig, blikfemende de geheele wereld over, en, ſelſblind, met blinde roſen tege-pralende. Wage u 't rijk van die ongenadige Goddiu met klagen en tægen, wagt u met bidden iets bij die magtige vrou te willen op doen. Want offe u op deſetijd allen eens met droefheid 't huis gefogt heeft, ſij heeft u nogtans dikwijl met geluk gefegent, en is d'oorſaak dat gij van een hoog-aadlijk gelagt gebooren, met twee ſoonen gefegent, en in Met den grooten Jupiter [ Augustus ] gepaart ſit: dat u Caſar altijd in 't vermeeteren van de wereld levend 't huis quam, en met die onverwiltlike vuift voorſpoedige oorlogen voerde: dat u Nero's de hoop en wens van hunne moeder vervulde, dat de vijand ſoo menigmaal door beide deſe Vorſten is verdreven. Waar van gemigen ſijn den Rhju, de Alpiſſe valleien, de Iargus, die, met ſwart bloed gemengt, van verſe veranderde, de roofgierige volkren aan den Donau, en ver-af-gelege Moldavende, de vlugt-ſieke Armenien, en eindlijk de genade biddende Dalmaat, de Hongaren die op de toppen der bergen ſig hier en daar verſpreit onthouden, en Duiſchen, bewoondende een quartier dat nog maar onlangs de Romeinen is ontdekt. Overweegt nu eens hoe veel ſwaarder alle deſe weldaden wegen, als deſe eenen ſlingen ſlag. Voegt hier nog bij dathij in u af-wefen is geforven, en dat gij de verglaafde oogden van u soon niet geſien hebt doen hij ſtierf, dat gij die droeve tijding maar genootſaakt ſijt geweſt te hooren, welke ſmert een krankſinnige moeder 't alder-ſagſte in druip: want de veeſe voor komt de droefheid door 't voorſtellen van veel-voudige gevaeren, dewelke u verhaalt ſijnde bekomert van harte maakten. De ſmert is u niet plors in 't hart gekomen, maar bij trappen, na dat gij al voorens door vrees week ge-maakt waart. Jupiter gaf u te voore quade voor-ſpoo-ken van die bitteren dood, doen hij drie tempelen op eenen nagt met den blikſem ſloeg, te weten die van Juno, de onvertſaagde Minerva, en 't heilig huis van den over-groot-magtigen Auguſtus. Men verhaalt nog, dat meer is, dat Perſtaren van den hemel ſchooten, en dat Lucifer ſijn gewoonlijken loop ſtaakte: Lucifer verſcheen in geen quartier van de ganſte wereld, ſoo dat den dſg aan brak ſonder 't voor-lichten van de dag-ſtar. Dit was een teken dat'er een doorlugtig Vorſt in de wereld ſou ſterven, en een edel ligt door de jammer-poel ſtont uit-gebluſt te werden. Maar u, Tiberius, die tot trooft van u bedroefde moeder nog over beleveu ſit, wens ik dat gij van haar in hoogen ouderdom moogt geſieue werden: dat gij de jaren van u broeder aan d'uwe knoo-pende een hoogen top van ouderdom moogt beſchee-ven, en moeder ſtok-oud met haar griſe ſoon lang leve. Mijn gebed ſal verhoort werden: want terwijl God 't voor gaande ſal willen verſchoonen, ſal hij na Drufus

ramp, de reſt wel laten gelukken. Hoe kont gij des niet-tegen-ſtaande u ſmert ſoo ver den toom geven, dat gij, verkeert kloek, niet langer eeten wilde? ook had gij ter nauwer nood nog maar weinig uren konnen leven, ten waar u Caſar tegen wil en dank ſpijſe had doen nuttigen, u had ondergaan met bidden en gebieden, en alſoo de drooge keel met het in-gieten van water gefmeert had. Geen minder ſorg droeg de ſoon om ſijn moeder te behouden, die haar met gebeden en dwang onder-ging. Soo dat de weldaad van u man en ſoon, Livia, ons allen ten beſten quam, want u man en ſoon waten wij 't dank dat gij nog leeft. Houd nu u tranen in, hij kan daar door niet weder gekregen werden, die Chæon eens met ſijn ſchijn boot heeft over gevoert. Hector hebben ſoo veele broeders, ſoo veele ſuſters, vader, huis-vrou, ſijn ſouurje Athyanax, en oude moeder beſchreit, evenwel heeft hij, geloft om verbrand te werden, met ſijn ſchijn niet weder te rug over de jammer-poel konnen va-ren. 'T ſelve quam Thetis ook over: de volk-verwoeſter Achilles legt in 't land van Troje verbrand en be-graven, om ſijnen 't wil heeft ſijn moei Panope de blaauwe vlegten los gerukt, en haar water door overvloed van tranen ſeer doen waſſen. Daar benevens nog hondert diergelijke Zee-Niſſen, de oude huis-vrou van den grooten Oceanus, vader Oceanus ſelfs, en Thetis boven allen? maar, nog Thetis ſelfs, nog al de Godden, hoe gaer ſij 't ook hadden, konnen dat droevig noodlot ver-anderen. Waarom hier oude ſtaten op gehalt? Octavia heeft haren Marcellus, en Caſar Marcel en Drufus in 't openbaar voor 't volk beſchreit. Maar 's doods regt is ſcherp en onvermijbaar, de web dieſe eens geweſen heeft, is vaſt en onherwefbaar. Moghij 't hoofd eens uit den donkeraf-grond op-beuren, hij ſou u aldus kloekmoedig toefpreken: waarom telt gij mijne jaren? Ik heb langer geleef als gij jaren reket. Mijne daden maken mij oud, die moet gij tellen: hier door moet gij mijn levens tijd vol rekenen, niet door jaren, die met vaddigheid werden door gebracht. Mijne vijanden wens ik ſtok-ouderdom. Dit 's de les die mij over en over-groot vaders waten, welke Vorſten beide, in de Punifſe oorlogen, in 't beſt van hun leven gebleven ſijn. Dit leert ons 't verheven huis van de hoog-geboore Caſar, waar in ik door u als ſoon aangenomen ben: ſoodanigen dood, moeder, moſt ik op 't bed van ere ſterven. Ook ſijn mijne heerlijke daden (ſchoon die vrij meer vermaaks geven) niet onbekroont gelaten. Siet hier, hoe vol eer-tijtelen is mijn naam gepropt. Men noemt mij in de geſchichten Germanicus, Burger-meefter, en verwiner van de onbekende wereld, (die mij, helaas, in ſtaats dienſt ſijnde, de dood veroor-ſaakte) mijn ſceghaſtig hoofd wex met laurier kranſen verveert, en 'k heb ſelfs d'uitvaart van mijn lijk, het rennen der ruiters om mijn lijk ſpel, mij wel bekend, en de geſchenken Koningen, en tijtels der verwonne ſteden, in mijn omgang on-gedragen, anſchouft, en met waer-plegt mij die edelmoedige jonge borſten droegen, die om mijn lijk-bed ſtonden. Om kort te gaan, ik heb d'eer gehad, met die heilige mond van Caſar in 't openbaar geprefen te werden, en dien God tranen uit te perſſen. Kan ik dan nog iemand te bejammeren ſchijnen? Houd nu de



eranen in, dit verfoek ik, die zelfs d'oorfak van u fchreijenen. Dit gevoelt Drufus, foo hij anders, fchim fijnde, iets gevoelen kan, en beed u van foo grooten man niets minder in. Gij hebt, en 'k bid dat gij lang fult hou-

den, een foon, die voor veel en kan verftrekken; wenfende dat gij u eerfte vrugt te houden moogt, Gij hebt een man, een befchermer-heer der menfchen, Livia, bij wiens leven 't niet en paf dat'er rouw klagt in 't hof gehooit werd.

## AANSIGT-QUIK of BLANKETSEL.

**L**eert, deerns, van mij, met wat quik, en op wat wijfe gij 't aanfigt op-luifteren moet. De haafnis dwong 't wel eer onvrugbaar land kooorn op te brengen; en na de land-bou wiert de bitfe haag-doorru uit-geroeit. Een boom neemt in fijn fplit een ent (queckrak) en verfoet alfoo de wrange fmaak van fijn vrugten. Quikis bevallijk: hooge huifen, daken en gewelven werden vergult: de swarte arde niet marmer bevloert: de wol dikwijl gepurper-verft: 't hout, tot cieraad, met Idis evoor ingeleit. Mifchienen hadden d'oude Sabijnfche deerns, onder Konng Tatus, liever dathaar vadersland, als fij, gehavent en op-gelchikt wiert, doen de gebloofde huis-moeder, op een hooge fetel fittende, den huis-duivel immer in 't haar fat: doen fij zelfs in 't fchot ftoot de lammeren, die haar dogter had wesen weiden: zelfs takkebos en geklieft hout haalde, om vuur te ftooken. Maar u moeders bragten wit-broots-kinderen voort. Gij wilt 't ligthaam met vergult gewaaf bekleet hebben: gij wilt u geurig haar met ftreel en krul op-quikken: diamant-ringen aan de vingers draagen: om den bals fnoeren van gefteente, uit 't oofte gehaalt: aan d'ooeren twee paarlen, foo fwaar datfe de laft naalijks dragen kennen. 'T misvoegt u ook niet u felven op te quikken, te wijl in oufe een felfs mans perfoonen daar van haar weik maken. U mans onder-kruijen u vrouwen tooi; en een ege-tre vrou vint fchier geen quik, die haar man niet reets gebruik heeft. Wat vriers of fluk-foort een deern bejaagt, heeft fijn bijzondere opmerking; maar door op-fchikken verdient geen vrou mens blaam. Schoon fij alleen op 't land fijn, fij hullen 't hoofd. Schoon fij op den hoogen Athos buiten menfchen waren, daar foud gij haar opgequikt vinden. 'T heeft ook eenigfins fijn vermaak, behagen in fignelfe te hebben: en maagden fien fignelfe gaarn fchoon. De paau, van menfche geprefen, pronkt met haare vederen; en die ftonne vogelbrageert op fijn fchoonheid. 'T is beter, hier door te ver-lieven, als door kragtige miunc-kruiden, die een hex door ijelijke toover-konit weet te fnuiden. Vertrout u op geen kruiden, nog minne dranken, en neemt geen proef om met paarde-gift tewerken. Door 't gefang van Marfer hexlen barften geen flangen, keeren geen froomen te rug naar hunne bronnen. En, fchoon niemant op 't koperbrom-bekken rinkelt, nooir fal de maan door tooverfang uit haar wagen op 't aard-rijk getrokken werden. Draagt voor al zorg, meisjens, dat gij fedig leeft;

want fchoonheid blinkt alsfe met fede-water gewaafen is. De liefde om goede feden blijft val: de tijd fal fchoonheid weg rooven, en u mooi aanfigt met rimpels dooplegen. Daarfal een tijd komen, dat het u verdrieten fal in de fpiegel te fien, en door dat hart-feer nieuwe oorfaak vuur fronffen te hebben. De deugtfamheid kan volftaan, duirt langen tijd, en houd de liefde ten einde toe aan 't fuoer. Leert nu, hoe gij, 's morgens vroeg ontwaakt, u aanfigt blank en helder fult maken. Neemt twee pont gepelde garft, die te fcheep uit Libyen komt: even foo veel wilde erten, [wikken] mengt die met tien hoender-eieren. Dit aldus in de wind op-gedroogt zijnde, fult gij tot meel malen, en daar onder twee oncen hants-hoorn, die een hind voor d'eerfte maal is af-gewallen. Dit dus onder 't voorfeide meel vermengt, fult gij aanftonten fifen. Dan fult'er bij doen twaalf gefchelde narcisbollen, in een fuivere marmer montier geflamp: nog twee oncen gom met Toftaans faad [Toftaans fpeftmeit] 't famen: daar bij ander-half pond honig. Die 't aanfigt met die fal fal befmeert hebben, fal gladder glimmen als haar fpiegel felfs. Pelt ock vijgboonen en windrige duifboonen, ijder foort tot fes pont, en maalt die tot meel op een swaren fteen. Spar hier toe geen loot-witnog root falpeter-fchuim, [Afroniter] nog Slavonier Iris. Laat die 't famen tot een once wel fijn ftampen. Doet daar bij ijs-vogelnesjes, die de fproeten en vlekken uit 't aanfigt vagen: vraag gij, hoe veel wigts ik daar van hebben wil 't een half pond. Om dit te binden, en alfoo bequaamlijk op 't vleest te kennen fmeeren, doet'er bij wat geeten honig. Schoon wierook de Goden in 't offeren verfoent, die moet gij niet 't eenemaal op 't autaar brengen: maar mengt die, met de puif en bobbelfchavende falpeter, tot vier oncen. Doet daar bij een vierde-part minder gom, van fijn bift getrokken, en een weinig vette mirre. Dit 't fiam geftooten fult gij 't fifen, en 't pulver met honig-vogt begieten. 'T kan ook niet fchaden, bij de wel-riekende mirre, wegende negen fcrupelen, te voegen vijf fcrupelen venkel, een hand vol gedroogde roofen, Sal ammoniacum [kamele-pis] en fime wierook: giet daar bij gort, van garft gemaakt. Laat 't wierook en Sal ammoniacum even veel wegen. Als dit blanketfel een weinig tijds op u poefel aanfigt fal getreken fijn, fal 't daar van een feer bevallijke blanke verf krijgen. Ik heb meisjens gefien, die maup-faad, in 't water geweikt, en in de montier geftooten, op 't aanfigt ftreken.

# N O O T E - B O O M .

**I**K, noote-boom, langs de weg staande, werd van 't voorbij-gaande volk gefteent: daar ik niemant heb misdaan. Soo plagt men in een op loop openbare misdadigers te straffen, als 's volks grimmigheid na geen lange ding-talen wagten wil. Ik heb niets gefondigt; of 't moft voor fondigen gerekent werden, fijn hovenier jaarlijks vrugten voort te brengen. Wel eer, doen 't een beter tijd was, krakeelde 't geboomte om de vrugbaarheid; doen d'eigenaars, tot dankbaarheid van 't goet gewas, uit d'eerfelingen de Goden plagzen met kranfen te vereieren. Dus verwonderde fich Bacchus dikwijf over fijn wel-behange wijn-ftokken, en Minerva over haar volle olijf-boomen: en 't ooft fou de takken van den ftam gewogen hebben, waar 't met geen lange mikken onderftunt geweest. Dat meer is, baarde ook een vrouw na ons voorbeeld, en was 'er geen wijf, dat in de tijd van onfe draagt geen moeder wiert. Maar federt de ijdel-lommerige btee-boom meer eer wiert opgedragen, als al de reft, begoften wij vrugt-dragende boomen (foo ik nooten-boom daar onder mede gerekent werde) ook wijd en breed lommer uit te fchieten; foo dat wij nu niet ijdler jaar na malkander vrugten dragen, en druif en olijf gekneuft gewonnen wiert. Dien nu fchoon wilfchijneu, denke, datfe, met fwaiger fijn, en kramen, den buik mismaakt; en men vint 'er in defe een weinig, die verlangen moeder te werden. Gewis, had ik nooit vrugt voort-gebragt, ik was veiliger geweest. Hier over had gij Cleytmenetra van gelijke te beklagen. Wift dir de wijnftok, by fmoorde fijn druif in de bot: wift d'olyfboom dat ik weet, hij droeg nooit vrugt: komt dit d'appel, peer, en kerfse-boom te merken, fij blijven vrugeloos. Waaragtig, ik benijd her niet: maar egter wert geen vrugteloofe boom, die niet als loof draagt, gequetft. Siet eens een geheele rei boomen, die geen vrugten dragen om geflagen te werden, gy fultfe ongefchonden vinden. Maar mijzwerden, met het verminken van takken, felle wonden gegeven, en de fchors af gereden, dat 't hout bloot staat en gaapt. Dir gefchiet niet uit haat, maar roof-luft. Droegen andere boomen nooten, fij fouden defelve klagtdoen. Soo raakt ook gemeenlijk in 's rigters klaau, een, die, met pleit-regt verwonnen, fplint geven kan. Een mageren haas ontfpringt de ftrik. Soo vreeft een reifer, die geld by fig heeft, voor laagen van ftroopers: die niets mee draagt, gaat fluiten over weg. Soo werd ik alleen gebeukt, om dat ik beuk-loon draag: de reft van 't geboomte wert geen groen blat gekrenkt. Want, dat de heesters onder onsfomtijds geknikt en gemartelt werden, komt niet om haar misdaad; maar om datfe te digt bij ons staan, en de fteenen, die van ons af fluiten, op 't lyf krijgen. Ik fal 't geloogen hebben, foo gy niet bevint, dat andere, die ver van ons aftaan, haar natuurlijke en volkomen ftand houden. Daarom fouden de heesters, ontrent mij, indienfe verftand hadden en fpreken konden, mijn lommer vervloeken. Hoe

ellendig is 't, dat ik boven mijn fchade nog gehaat, en gedoemt werd, om dat ik te digten buir ben! Maar mifschien leit mijn arbeitfame boom-queeker grooten arbeid aan mij te kofte: want, gij vint 'er die mij niet anders geven als d'aard waar in ik ftas. Ik was van 't felfs weelig in onbereide aarde; en 't land, dat ik belaa, is meeft een gemene weg. En, om dat ik 't koorn niet befchadigen fou (want dit fetgen van mij) werd ik op den agter-kant van den akker geplant. Mijn te lang gefchoote ranken werden met geen fnoei feis afgekort: geen graver maakt mij de veelede aarde om den wortel mul. Schoon ik door de hitte van de fon fchier van dorft verftik, niemant fal mij in een groef met water drenken. Maar, als mijn rijpe noot uit den bolfter barft, dan pafmen happig op mer felle ftok-flagen. Dan trefte de ftok 'mijn volle takken ongenadig, op dat ik alleen niet te klagen hebbe over fteemigen. Dan vallen mijn nooten, die 't niet verboden is op 't tweede geregt na te diffen, en die van de fuintige boerin uit-gepikt werden weg geleit. Defe fpouwen de jongens, of regt door den naat, of krakense of de fchelp met een of twee-werftoringeren. Om 'vier nooten, meer niet, wert tevens gefpeelt; en een in 't midden van drie gefplitst doet het fpeel winnen. Andere latense langs een neer-hellend boft af-loopen, en wendfen, onder veel open zy, alwaar 't maar een, te taken, en na fig te nemen. Ook is 'er een fpeel van raden even of on-even, foo dat, die 't raat, 't gerade getal winn. Nog fchrijvenfe met krijt een ftar-pekter gelijk een Griekfe  $\Delta$ ; als dit ordentlijk op de ftrepn met nooten belegt is, daar hij, die daar in ftas, met een takje, en heeft die hij raakt. Dikwijf wert ook ver van de hand een hollerje gemaakt, om met een losse worp noot voor noot daar na te fchieten. Gelukkig is de boom, die, ergens van kant in 't land gewaffen, alleen fijn Heer vrugten leveten mag: want die hoort geen geraas van volk of wagens, en wert van de weg, waar langs by ftas, niet beftooven. Die kan fijn aankueker geven 't geen hy draagt, en fijn fchuldige vrugten aan tellen. Maar ik mag nooit rijpe vrugten uit-leveren, die mij nog ftoetrickt werden af-geffagen. Mijn fchelpen fijn nog welek, mijn pit niet boven ftout; foo dat niemant van mijn verdiet kan niet hebben. 'Nog vintg' er, die dan na my mikken, en met een fchielijke worp mijn onpuitige nooten neer vellen. Reken gij 't geen van de gefplonderde en over-gebleve vrugten, den reizende man fal grooter aantal hebben als mijn eigenaar. Siet dikwijf iemand fijn kruin lommerloos, hij meent, datfe door een ftorm is kaal gewaait. Deefe meent, dat ik door hitte; gene, dat ik door kou; andere, dat ik door hagel-buien dus afgehaveft ftas: maar, nog boere-plagdenen hagel, ftorm, hitte, nog kou heeft mij befchadigt. Mijn vrugt fchaat mij: mijn weldragetheid veroorzaakt dit onheil: en de hoop van buit, die meenig mens in 't verdriet bragt, is d'oorfaak van mijn fchade. Buitlokte Polymneren, om



Polydoor te vermoorden: buit, 't kostlijk hals-cieraar van de schelmste Erisfe, joeg haar man Amfiarâus den Beotier in de krijg. De boomzaart van Atlas, Koning van Libye, was ongeplundert gebleeven, ten waar'er een boom vol goude appelen in was geweest. Maar de bremstrijk, hage-doorn, en diergelijk steeklijk rugt, slegts gewassen om te quetsen, blijft om sijn angels ongedeert. Ik, om dat ik niets beschadige, en my met geen kromme steekels bescherem, werd baldadig met steenen geworpen. Wat fou 't dan wesen, indien ik geen lommet koelte gaf, voor reizigers die de son ontschuilten, als de hontstorf [honts dagen] d'aard door hitte op-klieft? Wat, fo ik tot geen schuil-dak strekte, als onverhoets een vlag neer stort? Daar ik alles doe, daar ik alle man vlijtig dienft doe, werd ik nog even wel gesteent. Behalven dit lijden, moct ik nog de klagt van mijn eigenaar hooren; als wast ik d'oorlaak, dat sijn akker soo vol steenen legt. En, terwijl hij 't land wedet uit suivert, en d'opgeraapte steenen weg wepft, hebt gij altijd steenen op de weg gereed om mij te beledigen; soo dat de kou, die andere haten, mij alleen goet doet: want 's wintets blijf ik ongedeert. Ik ben wel lommetloos; maar vinde voordeel by die naaktheid, om dat de vyand my geen buit heeft af te plunderen. Maar, soo haast ciet ik mijn takken met geen vrugten, of men gooit hagel-balen met steenen na mijn nieuwe nooten. Misschien sal hier iemand seggen: dataan 's heere wegen staaf, mag ijder beplukken: dit 's 't regt van een gemeene weg. Soo dat geoorloft is: stroomt dan ook, roof-sieke reifer, d'oliven: maait 't koorn: plukt groente naaf den weg. Laat dan deselve dieftagtheid plaats grijpen binnen Rome en andere steden. Laat dan ijder 't silver en juweelen uit de silver-kramen rooven. Laat dese 't goud; gene uitheems gesteente, en al wat hij met de klaauwen kan bereiken, weg steelen. Maar dit geschiedt niet; en so lang als Cæsar alles bestiet, sult gij niet strafloos, de justitie van soo regtvaardigen regter

onderworpen, konnen rooven. En die God bepaalt de vrede niet binnen sijn stad; maar hij verleenet die wedaard aan den geheelen aard-bodem. Dog, wat baat mij dat, als ik op klaren dag en in 't openbaar geflagen werd, en niet mag vellig staan? Dasrom siet gij geen gevogelte in mijn lommet-nestelen, of lang siren; maar wel alderhande steenen, die tusschen mijn takken in soo vast blijven, als veroveraars in een slot. Andere misdaden konnen wel dikwijf gelochent, en met de tong onvreint werden: maar 't onregt, mij geschiedt, vert de vingers met bolster sap. Dat 's mijn bloed: de handen, die met dat bloed besoodelt sijn, konnen met geen water werden af-gewassen. Og! hoe dikwijf heb ik, verdriet in mijn leven kriggende, verdort gewenft te sterven! Hoe dikwijf gewenft, door een swarte storm-bui om vergerukt, of doot den bliksem vernielte werden! Og! sloeg een schielijke vlag, of, kostik zelfs mijn nooten afschudden! Soo haast gij, Pontific bever, u zelfs hebt afgebeten de ballen, d'oorzaak van u gevaar, sijtge met de rest van 't lijf veilig. Hoe dunkt u, dat ik te moe ben, als den reifer steenen op neemt, en voor 't werpen mikr, op een plek om my te quetsen? want ik kan die felle worpen niet ontwijken met mijn stam, die door sijn kringelinge wortelen onder d'aard vast gehegt staat. Ik sta soo pal om verwont te werden, als een misdadiger aan de kaak; en een koe, die, 't hoeft beweelt, de sware bijl siet op-heffen, of de menssen trekken, om gekelct te werden. Dikwijf dogt u, dat mijn lommetilde door de wind; maar 't geschiedt uitschrik. Heb ik 't verdienet, en duukt u, dat ik 't waardig ben: houwt mij om ver, en laar my eens gehooft sterven. Heb ik 't verdienet, en schijn ik u schuldig: werpt mij op 't vuir, en brant mijn hout op u smookerige haard. Maar, nebtgy geen deden om my af te houwen, of te verbranden, verschoon mij, wandelaar; soo wens ik u geluk op de reis.



# B L A D W Y S E R,

Waar in A het eerste, B het tweede, en C het derde Deel beteekend; zijnde ook de Zeden en Gewoontens met een andere soort van letteren afgescheiden.

A.

**A** *Aufsicht* krabben, in droefheid. A. 56.

Aantekeningen, veelvoudig. B. 369.

Aapenland, S. Firkeuse.

Aardrijk; hoe de doode voegeven? A. 185.

wanneer geheel vlak, ensonder bergen? B. 4.

is rond en niet plat B. 5.

loopt om de Son. B. 3.

nu nergens geheel onbevoond. B. 4.

alder moeder. B. 23, 47.

lyd veele; dus afgebeeld. B. 47.

Aardbevingen. B. 411.

wat die veroorzaaken? B. 416.

Abantes, wie? kennelijk door het hoofdhair. B. 413.

Abdera, stad, haar botte in woonders. C. 16.

Abydos, stad; reeld oesters. A. 87.

Abominatio, wat dat was? B. 169.

Aborigenes, wie? hunnespecht. B. 387.

Abstrus; verscheurd. A. 30.

Abfalon; sijn graf gesteenigd. C. 47.

Accius, dichter; geëerd; sijn aart van dichten. C. 28.

Acet, aorn; schoon hout. B. 113.

*schryfborde van deselve.* A. 133.

Aestes, wie? herbergt Enes; slicht Segesta. B. 375.

Achaja, Grickenland. A. 39.

Achares, wie? C. 216.

Acheën, volk. C. 136.

Achelous; is warer. B. 147.

sijn dochteren, de Sirenes. B. 147. ontfangt Theseus. B. 236.

verwonnen; gebrooken hoorn. A. 48, 79. B. 246. war dit willeggen? B. 248.

Achemenes, koning; naams oorsprong. A. 208. B. 101.

Achemenic, landschap; heeft reukwerken; borduufscien. B. 101.

Achemenides, wie? bewaard van Enes. B. 370.

Acheron, rievier. B. 317.

*Achilles*; geneskunde; kruid naar hem genoemd. C. 273.

snel ter been. A. 140.

afgebeeld. A. 11.

verliest sijn bruid. A. 129.

spiers. A. 13, 273.

lier. A. 198.

gequetst in sijn hiel. A. 41.

doodlyk. A. 40.

brusk en oploopend van aart. A. 11. B. 342.

gedood; van wien en waar? B. 342.

roem; helden naar hem genoemd. B. 342.

schild, vol beeldwerk. B. 342.

hoe weg geschoolen, en hoe ondekt? B. 347.

graf. B. 356.

Aconitum, kruid. B. 70.

Acteon; verscheurd; de sin. A. 99.

B. 73, 74.

sijn misdaad. B. 75.

Adelaaren, afgerecht op de haafsjagt. B. 179.

heet op haafen. B. 179.

soort; zeearend. B. 223.

Adelaar van Jupiter; voerd den bliksem; soort en aart. 140. A.

Adelaar, vyand van de slang. B. 108.

Adelaar, S. Veldteeken. A. 154.

Adelaar, veldteeken; geëerd, vereerd; en bewaard. C. 202.

Adya C. 27. Sie Tempelen.

Adlocutio, aanspraak der soldaaten; hoe die gescheide? B. 427.

Adonis; sijn geboorte afgebeeld B. 287.

van marmar. B. 296. is Ofiris. B. 297.

omgebracht; A. 18, 201, 183.

B. 292.

feest; by de Feniciers. A. 158.

B. 297.

*Adagio*, per as & libram; soons aanneeminge. C. 142.

Afidna, stad. A. 40.

Afkomst van Jupiter, welke? B. 396.

Neptunus. B. 369.

Afrika, heeft slangen. B. 118. is koorntryk. B. 44. C. 141.

teeld leeuwen en beiren, en is Lybie. B. 44.

Agamemnon; soon van wien, en voer wiens gehouden; A. 288.

opperveelheer. A. 11.

dood een linde van Diana. B. 326.

offerd Ifigenie. B. 325.

sijn dood. A. 40.

Aganippe, S. Hippokrene.

Agarhokies, koning; sijn aarde vaten; B. 239.

Agenor, wiens vader? B. 68.

Aglauros, nydig; werpt sich van een rots. B. 66.

versteend. B. 93.

beduydinge. B. 66.

Agonalis; naamstulen van agere, doen. C. 158.

agere, drijven. C. 158.

van agnus, een lam. C. 158.

van agon, strijdspel; of agon, doodstryd. C. 158.

Agonus, welk een god, te Rome. C. 158.

Agriantum, stad; waarom vermaard? C. 244.

Agrippa, man van Julia; verwint Sextus; sijn vaandel; sterven kroon, galleryc. A. 262.

Agrippa, Menenius, vredemaaker. C. 218.

Agrippina, S. Germanikus.

Agrius, wiens broeder? A. 49.

Ajax, de Oiler; ontceerd Kassandra. A. 125. een snellooper. B. 352. sijn graf. B. 353. C. 356.

Ajax, Telamons soon; sijn schild; dolheid. A. 11, 124. wapen-stryd; dood. B. 344. beschenkt Hektor; door het lot sijn bevechter. B. 346.

grootte. B. 353. schildery. C. 34.

waar quetsbaar? B. 350. word een bioem. B. 353. onquetsbaar, door de leeuwen huid van Herkules. C. 273.

Akanthus, kruid. 364.

Akarmanic, landschap; inwooneren. B. 237.

Akastus, wie? sijn wijf. B. 314.

Akastus, wie? A. 56.

Akathou der aalonden. B. 428. der Roomse Overheden. C. 154.

Akontius; sijn appel. A. 97, 102.

Akrius,

# B L A D W Y S E R.

Akifius, wiens vader? A. 167. B. 88, 117.  
 in'trylk heesfeld. B. 131.  
 Akrocerania, berg; naams oorsprong. A. 152, 287.  
 Akfius, dichter; bemind van Erutus. A. 137.  
 Aktor, wie? C. 16.  
 Alba, stad; naamsreden. B. 396. haare Vefta. C. 198.  
 lyft haarer koningen. B. 397.  
 Albinovanus, dichter; fijn overgebleven werk. C. 135, 327.  
 Alcedonia; broeidaagen; fprekwoord. B. 322.  
 Alceftis; fpaard haar vader. A. 63. B. 195. fterft voor Admetus. A. 63; B.  
 Alceus; bittere dichter. A. 106.  
 Alchimie, in de Herfcheppingen. B. 196, 296.  
 haar verborgenheden in de Herfcheppingen.  
 B. 1, 149, enz.  
 Alcibiades; antwoord, wegens de keurftenen. B. 408.  
 Alcidas; fijn dochter word een duyf. B. 201.  
 Alcimedee; of *Polimela*; wie? A. 29.  
 Alcinous; fijn appelhoven. A. 131.  
 Alcione; vogel; broeid in de zee, wanneer? B. 322.  
 finnebeeld van ftilte. B. 322. by die van Amfteldam. B. 322.  
 bewaard onder feldfaamheden. B. 321.  
 Alcione; verfchept. A. 89. B. 315. wie? B. 316.  
 Alcione, S. Neptunus.  
 Alciroë; veracht Bacchus; word een vleermis. B. 92, 110.  
 fufteren. B. 92, 110.  
 leeringe hier uit. B. 111.  
*Alca*, de kaart; verboden onder de Romeinen. A. 230. ruyme betekeninge. C. 32.  
 Alexander, S. Paris.  
 Alexander, de Fereë; vermoord. C. 106.  
 Alexander, mind Hefeftion. C. 9.  
 goedenieren tegens Forus. C. 41.  
 Darius. C. 41.  
 offer aan Pallas. C. 224.  
 Alexandra, S. Kaffandra.  
 Alexandria; ftad; waar door vermaard? C. 6. vol hoeren en bordeelen. C. 6.  
*Alexandrijffe tiederen, hoedaanige; en van wie gefongen?* 258. A. C. 6.  
 Alfeus; rievier; vermengt met Aretbufe; verfiering. A. 177. B. 4.

Alfebeia, wie? B. 262.  
 Algidum, ftad. C. 310.  
 Alkironë, wie? B. 323.  
 Alkatous, S. Megara.  
 Alkmene; vergoode. B. 257.  
 haar moeylike kraam. B. 256.  
 beflapen van Jupiter. A. 44. B. 159.  
 kroon, hocftaanig. A. 43.  
 Alkmeon, dood fijn moeder; word krankfinnig, mind Alfebea en Kalirhoë; word gedood. A. 131, 281.  
 onteerd Mantro. B. 167.  
 Alkou, en fchutter. B. 217.  
*Allenlaapen; voor de ftefjagen; reden van het felve.* A. 128, 168.  
 Allia; rievier; waarom vermaard? A. 214.  
 Almanak der Romeinen, en de Feften der XII maanden. C. 315.  
*Almanak; geteend met roode letters.* C. 147.  
 Almanak; waar begonnen en voltrokken? C. 229.  
 Almanak, in de ballingschap gefchreven. C. 300.  
 Almo, rievier; byfonderheid ontrent deefe. B. 385. C. 190.  
 Aloëus, vader van Otus en Efialtes. B. 161.  
 Alpes, bergen; hoog en befneec. A. 163.  
 Altaar; gefternte; haar oorsprong. B. 41.  
*Altaar; ftoffen gedaante.* A. 68.  
*omhangen met flijzers, kranffen.* A. 68.  
*aangerakt, plechtelij.* A. 120.  
*toevlucht der verangelijte.* A. 76, 57.  
 van fjoeden. B. 122.  
 in de bruisloftfaalen. B. 127.  
 verangelijte daar af getrukt. B. 129.  
 by de begraaftaaten. B. 234.  
 op straat, op strand. B. 257.  
 onder boomen. B. 326.  
 op straat, in het inhaalen der hooge perfonagien. B. 432.  
 aangerakt, in het fwoeren. C. 177.  
 wreede moeder. A. 49. B. 228.  
 beflapen van Mars. B. 213.  
 toverkundigh. B. 234.  
 getal haazer kinderen. B. 234.  
 haar dood. B. 235.  
 Amaltea. S. Geit.  
 Amarillis, minnaarffe van Virgiel; mind Kaftanjen. A. 233.  
 Amalenus, rievier. A. 194. B. 416.

Amathus, ftad; eerd Venus. A. 394.  
 Amazonen, verwonnen. A. 15, 19.  
 B. 177.  
 heirbyl. A. 19.  
 pelta, of fchild; gedaante. A. 159.  
 Ambracia, ftad; of Nikopolis. A. 109.  
 rods. S. Rotis.  
 Ambraciaanfse rechter, verfchept. B. 368.  
 Ambrosia, godenfyps; naams reden. B. 40.  
 Amebeus, luiteniſt; raakt geen vrouw aan. A. 262.  
*Amelitides; krolpuffentjes.* A. 256.  
 Amfiaraus. S. Etifile.  
 Amfion, toovenaar; fangkonftenaar. B. 169.  
 boud met fnaatenſpel. A. 190.  
 B. 168 betekeninge. B. 169. wreekt fijn moeder; ſtraft Dirce. A. 258.  
 afbeeldinge van marmer. A. 258.  
 Amfiater. A. 204.  
 Amfitruo. A. 44.  
 Amfitrite, vrouw van Neptuin. B. 3.  
 Amfryfus, rievier; facht vloeiend. B. 31.  
 vrouwen onvruchtbaar maakende. B. 31.  
 Amikle. A. 40. van wien gebouwd? B. 281.  
 Amymone, S. Neptunus.  
 een ſpringbron. B. 44.  
 Amithone, of Teleſippa, wie? A. 105.  
 Ammon. S. Fontein.  
 Amulius, wie? fijn bedryven; dood. B. 403.  
 Anafus, eiland. B. 207.  
 Anaktion, lierdichter; wyndrinker; beminnende ſchandjongens. A. 259.  
 Anapus, rievier. C. 243.  
 Anceus; fijn dood. B. 230, 231.  
 Anchialus, ftad. C. 17.  
 Anchiles, bemind van Venus, blind, en waarom? A. 37.  
 van Enes gedraagen. A. 37.  
 dood. C. 376.  
*Anclia; gefchuddet ten tijde van oorlog.* C. 156 gedaante. C. 206. waar bewaard? C. 206. omgedragen. C. 206.  
 S. Salii.  
 van wie gemaakt? C. 106.  
 waarmeezingen in die tijd. C. 207, 209.  
 Andes, dorp; geboorteplaats van Virgili.  
 Andremon, wie? B. 259.  
 Androgeos; ongeluk. A. 19. B. 209.  
 Andromache; haar droeve ſtaat. A. 249.  
 B.

**Andromeda**, A. 90, 186.  
oorzaak haares ramps. A. 174. B. 119  
waar ten prooi gefet? A. 159.  
met man en ouderen, in het  
gefterute. A. 90.  
fchildery. B. 120.  
overblyffelen van het ge-  
drocht; ketenen; rood wa-  
ter. B. 121.  
**Andros**, eiland. B. 209.  
**Anemone**, welken bloem? B. 298.  
**Angerona**, fwyg-godin. C. 189.  
**Anigrus**, rievier. B. 417.  
**Anio**, rievier; gemengd met den Ty-  
ber. A. 177. C. 190.  
**Anifes**, rievier. C. 243.  
**Anius**; fijn dochteren; verfciept B.  
362. huishouders. B. 363. hy priefter  
en koning. B. 362.  
**Anna**; haar rampzalig einde. A. 37.  
omfverven en herforminge.  
C. 218.  
**Anna Perenna**, wie? C. 203.  
nergens afgebeeld. C. 203.  
**Aanibal** befchouwd Rome. A. 282.  
**Anfer**, welk een dichter? C. 31.  
**Antander**, ftad en voorberg. 362.  
**Anteus**, haat van gelang en fnaaren-  
fpeel. B. 205.  
**Anteus**; verwonnen. A. 46. afgebeeld.  
B. 253.  
**Anteus**; fijn vreemde val. B. 203.  
**Antenor**, vredeliievend. B. 349.  
miffchien verader. A. 23.  
fet fch in Italie. A. 23.  
**Anthedon**, ftad. B. 191, 371.  
**Antifates**, menfieverter. B. 3.  
**Antigone**; word een ojevaar. B. 155.  
deugdlaame dochter, fuffter,  
en minnares. C. 39.  
**Antilochus**, een held; gedood. A. 2.  
**Antimachus**, dichter; mind Lyde.  
C. 11.  
fchriften; hoedanige? C.  
12.  
**Antiopa**, hoe befapen van Jupiter? B.  
158.  
moeder van Zethus en Amfion;  
geplaagd, gewrooken. A. 258.  
B. 159.  
**Antiopa**, moeder van Hippolytus. A. 14.  
gedood. A. 20  
**Antipas**; in een koperen ftier. C. 47.  
**Antipater**, moeder-moorder. C. 191.  
**Antiffa**, eilandeken. B. 417.  
**Anium**, ftad; waar door vermaard?  
B. 432.  
**Antus**, hoolen en fpeelen; waarom aan-  
merkelyk? B. 10.  
III. Deel.

**Anubis**, S. Mercurius.  
**Anxur**, ftad; welke Jupiter fy eerd.  
B. 431.  
**Aonie**, S. Beotie.  
**Apelles**, fchilder, waar gebooren? be-  
mind van Alexander. A. 262.  
fijn Venus. A. 34, 262.  
**Apennyn**; een berg; lengte. B.  
44.  
**Apex**, topmunt; gedaante; welke prie-  
fter dragt? C. 209.  
**Apidanus**, zievier; langzaam vloeiende.  
B. 31.  
**Apis**; is Ofiris; een os; finnebeeld;  
verloeren en opgefocht; gedood van  
moetwillige vorften. A. 158.  
**Appelen**; heltes finnebeeld; haare faaden  
uitgefchooten; enz. B. 295.  
**Apollo**; mind Hyacinthus. B. 281.  
boud Troje; afgebeeld. B. 306.  
beteekenis. B. 307.  
dood Achilles. B. 341.  
is Hyerion. B. 414.  
Pein. A. 225.  
Palatynffe. A. 121, 261.  
geviert op den Palatyn. C. 259.  
twift met Cupido. B. 26.  
mind Dafne. B. 26.  
vild Marfyas. A. 265. B.  
reicht een altaar op van hoornen.  
B. 26.  
draagd lauwerkransen. B. 29.  
is Titan. A. 108. B. 75.  
jagere wildfchut. B. 26.  
vehoeder. B. 60. A. 25, 105.  
mind Leucotoë. B. 99. fin daar  
af. B. 102.  
fchoon hair. A. 116, 135, 138.  
gelykt Diana. A. 145.  
mind Admetus. A. 25.  
is voor de Trojanen. A. 24, 40.  
Smintheus. A. 40. naamsreden.  
B. 341. C. 100.  
Aëfche. A. 109.  
Fyffche. B. 25.  
pylen; beteckening. A. 105.  
geneeskundige. A. 25.  
voorfpellende. A. 105.  
wagemenner. A. 105. B. 50.  
41.  
fnaarenfpeelder. A. 105.  
Delius. A. 227.  
word een raaf. B. 137.  
**Apollonie**, ftad. C. 17.  
**Appius**; ftraat; waarom tefta? C.  
290.  
**Appius Claud. Cæcus**; waar door ver-  
maard? belet de vrede met Pyrrhus;  
hoe blind geworden? C. 291.

**Aprilis**, of Aphelii; naamsreden. C.  
146, 227.  
**Apulejus**; feldfaame herfciepping. A.  
127.  
**Apulie**, landfchap; verdeeling; is hoerfch,  
heeft fchape, bokken. A. 289.  
**Arabie**; haar deelen, Panchæ. B. 88.  
Saba. B. 291.  
Nabathæa. B. 102.  
teeld reukwerken. A. 107. B. 102.  
**Arachne**, beroept Atlas; verbeeld het  
boeleeren der godden; word een  
fpin. B. 150, 165.  
**Aratus**, dichter; befchryft de fterren.  
A. 137.  
Arcefius, wie? B. 247.  
**Archemous**; oorzaak der Nemeeffe  
ftryd-fpelen. A. 30, 46.  
**Archimedes**; bedryven, dood, graf.  
C. 294.  
**Arctofylax**. S. Boëtes.  
**Ardes**, ftad; verbrand; verfciept. B.  
394.  
vernieuwd. B. 394. belegerd.  
C. 193, 194.  
**Arena**. S. Schouburg.  
**Areopagus**, wat die was? wat aldaar wierd  
verhandeld? B. 155.  
**Arethufe**, wie? meld Ceres het fchaken  
van haar kind. B. 143.  
bron; gaat uit Peloponnefus  
naar Sicilie. B. 145, 148, 149.  
vervolgd van Alfeus; verfciept.  
B. 148.  
**Argeen**; gekleede poppen; haar ge-  
bruik. C. 222.  
in den Tyber geworpen. C. 279.  
**Argiippius**, ftad. A. 72.  
**Argo**; van wat hout; in het gefternte.  
A. 28, 59.  
**Argonauten**, of Miniers; alle Theffalers.  
A. 28.  
**Argos**, ftad; teeld paarden. A. 72.  
**Argus**; outhalt van Merkuur. A. 72.  
B. 30.  
oogen. A. 175. beteckeninge.  
A. 175. B.  
**Ariadne**, verlaten; dood. A. 8. B. 224.  
kroon. A. 30.  
getroud met Bacchus. B. 224,  
Libera. C. 210.  
**Aricie**, ftad; van wie gebouwd; naar wien  
genoemd; eerd Diane, en welke?  
A. 209. bedelars; ontrent defelve.  
C. 80.  
*Dianas priefter rex; priefterfchap  
regnum, heedaanige? C. 207.*  
**Aries**, stormbok; fijn uirvindinge; foor-  
ten; bedeling; afbeeldingen.  
B. 317.

Aion,

Ætion, paard; uit welke ouderen ge-  
sprooten? B. 162.  
veereid aan koning Adraftus.  
B. 163.  
Arion; bewaard van een dolfin. A. 90.  
C. 175.  
Arifarchus, lettervelgel. C. 121.  
Arifteus, verliefd; byfokker; zijn on-  
geval. C. 124.  
Ariftides; van ondankbare mishandeld.  
C. 85.  
Arifomachus, aanfokker van byen. B.  
419.  
Arkadie, landfchap; oudheid; fpy-  
B. 53. C.  
vermaard door welke faken?  
B. 33. naam verwoegd. B. 17.  
Armenie, landfchap; heeft 17 ygers. A.  
161.  
overwonen van Auguftus.  
C. 25.  
Armoede; haare uitvoctingen. B. 239.  
*Armingen; wiens dragt? haate Stoffe; fijn  
fchenkagien.* C. 181.  
Arne, hoe belpan van Jupiter? B. 160.  
Arne, ftad. B. 208.  
Arne, vertaard haar vaderland; word een  
knauw. B. 208.  
*Arupices, ingemant-fchouwers.* A. 44.  
Ariaces, koning, 208.  
*Ariaffen; haat Stoffe; noch heden opgedalven.*  
A. 57, 73. C. 39.  
*Afch; fch met die beftrooien, in rowe.*  
B. 235.  
*in het reinigen (lustratio) heiligen en  
offren gebruikt.* C. 249, 252.  
Asdrubal, vyf van deefe benamingen;  
hanne bedryven. C. 312.  
Afie, verdeelinge, bepaalinge; land-  
fchappen op geteld. C. 6.  
Askalafus, word een tiil. B. 143, 146.  
veiklikker. B. 147.  
Askalabus, of Abas, wie? B. 144.  
Askanius, Julius; boud Alba. A. 34.  
Afofus, rievier; veele van die naam.  
A. 177. B.  
Aflarakus, wie? B. 323.  
Afpis; doet fapen; dood Kleopatras.  
B. 269.  
Afyrien, landfchap. A. 146.  
Aflatie; is Europa. A. 16. B.  
Aflerie onteetd van Jupiter; word een  
quakkel; word een eiland. B. 158.  
Aflyanax; dood. B. 355.  
Aflydamia, dochter van wien? A. 45.  
Aflypalea, eiland; naam van veel plaat-  
fen. A. 227.  
Aflyax; verlat de wereld. B. 12. wie fy  
is. B. 12.  
Atalanta, of Kleopatre, jageres. A. 12,

18, 124. afgebeeld. B. 230.  
quettit het verken; krygt den  
huid. B. 228.  
Atalanta, loopfter. A. 79. afgebeeld.  
B. 295.  
verwonen. A. 79. B. 295.  
verwarringe in de Atalantaa.  
B. 230.  
wiens dochter? B. 293.  
dood de loopers. B. 293.  
Atergatis; godin; ook Dagon en Der-  
ceto. B. 94, 95.  
Athamas raak; en moord; vervolgd fijn  
vrouw. B. 111.  
fijn kinderen. B. 112.  
Athamenes, volk. B. 417.  
Athenen; naams oofprong. A. 94. B. 67.  
Athene; twift over haare naam. B. 153.  
haare koningen opgeteld. B. 183.  
haven, Piræum. B. 178.  
fend kinderen naar Kreta, op  
welk een tyd? B. 224. ftad  
gheeten. C. 1.  
Athos, berg; doorgraven; fchaduwe.  
A. 239.  
hoogte. B. 5.  
Atys; word een pynboom; afgebeeld.  
B. 277.  
van Cybele bemind; beteekeninge.  
B. 277.  
Atlas; koning, een berg; draagd den  
hemel. A. 43. B. 117. dochters.  
A. 77.  
Atracis, S. Hippodamia.  
Atrax, ftad. B. 332.  
Atticus; wreede broeder. A. 39, 190.  
fijn kinderen. A. 140.  
*Attrium, voorhof; naamsreden; hoe fy was?*  
B. 127.  
*verfcheiden van vestibulum.* B. 127.  
Attalus, de naam veeler vorften. C. 235.  
ontfangt de Roomsche gefanten. C.  
235. geeft hen het beeld van Cybele.  
C. 235.  
Attika, of Aftes; haar hoofdftad; geeft  
hönigh. B. 20.  
Attis en Cidno; welke? A. 105.  
Attis, wie? verfehopt. C. 268.  
Aventyn, berg; fijke tempelen; naams-  
reden. B. 357.  
Avernus, meir; dehele. A. 154.  
Auge, bemind van Herkules; moeder  
van Telefus. A. 44.  
Augias. B. 253.  
Auguftus, fluit Janus, driemaal. B. 404.  
dood. B. 439. tyd van defelve.  
C. 128.  
fijn wetten. B. 438. C. 114.  
goedenieren tegens Herodes.  
C. 10.

Cinna. C. 27.  
vader des vaderlands. C. 21, 176.  
Apollous gewande foon. C. 24.  
fijn blikfem, of vermoogen.  
C. 3, 41.  
moeder, Atia. C. 83.  
foon, Tiberius. C. 147.  
altaar. C. 147.  
fijn maand. C. 145.  
ryksbefitier by jaaren, verlengt.  
C. 166.  
verftat de fterrekunde. C. 203.  
opper-hoogepriefter, wanneer?  
210.  
verwind Brutus en Caffius.  
A. 188.  
Sextus Pompejus. A. 188.  
Antonius. A. 188, 205.  
veel volkeren. A. 189. B. 438.  
naams uitvindinge, en beteek-  
ning. B. 17.  
ontfangt den eikenkrans; en waar-  
om? B. 29.  
belagd van Cinna, en andere.  
B. 17.  
vergodet; by fijn leven; ook God  
gheeten. A. 206, 207. C. 146.  
vertoond een fcheepfryd; waer en  
door wat volk? 205. A.  
uit de Julien, gefproten. A. 119.  
Vader genoemd. A. 206.  
Imperator; wanneer gheeten? C.  
250.  
floopt het hyns van Vedius Jollio;  
maakt een gallerye. c. 307.  
was geen tuchtmeester. c. 307.  
oerd de Lares. C. 265.  
begiftigd de Veftaalfe nonnen.  
C. 301.  
Auguftus, bynaam aller keiferen. C. 164.  
*Aulae, toneelaplyten, haar gebrui; naams  
reden.* B. 72.  
Aulis, ftad; aan den Euripus. A. 66.  
Aulon, S. Kaulon.  
*Avontmaal; haar begin en einde.* B.  
237.  
Aurora, S. Dageraad.  
Aufonie, S. Italie  
Autolykus, een dief. B. 243.  
Automedon, wagenmennet. A. 197.

B.

**B** Aard, eerft gefchrepe, de gaden ovgafferde.  
C. 62.  
Babel, ftad; haar ftichter; grootte; los-  
heden? B. 97.  
*Bacchanaalen; geilen dertel; verworpen.* B.  
87, 93.  
Baccha



*vegen en tieren in deselve.* B. 93, 180.  
**Bacchus**; sijn olifant. A. 146. B. 93. tyger. A. 8. wyrankstaf. A. 66. krans van veil. S. Hedera. A. 175. hoornen; oorsak. A. 67. hair. A. 135. B. 84. wagen. A. 114. slangen. A. 158. kind; jongeling; oud man. A. 206. C. 211. verworpen van de Scythen. B. 94. geselschap; geil. B. 94. gesteld over de Treantspelen. A. 170. **Triumphus**. A. 155. B. 93. zegepraald, allereerst. A. 119. vroulyk gelaet. B. 88, 93. **Iudianer**; met een baard: **Thobaaner**, sonder deselve. 3. 87. **Lyzus**. A. 153. of **Liber**. C. 211. **Dithyambus**. B. 79. **Evan**. B. 91. **Elelius**. B. 91. **Edonus**. A. 284. **Brificus**. B. 93. **Ballireus**. B. 93. **Bromius**. B. 93. **Evius**. A. 279. **Orthagoras**. A. 144. **Jacchus**. B. 93. **Nictelius**. A. 219. **Thyoncus**. B. 93. **Lenus**. B. 93. menigvuldig. B. 87. gebooren in vuur. B. 79. verschept in een leeuw; bevecht de Reufen. B. 14. seldsaame geboorte. A. 174. opvoeding. B. 77. beteekeningene. B. 78, 79. voetsiers, die en die. B. 79, 80. geeft wijn; leerd planten. A. 289. is **Priapus**. A. 144. veldragen, hoe? A. 174. vergodet. A. 182. heiligdommen; gemeen met die van Cybele. A. 15. bok geofferd. A. 170. word een bok. B. 137. **suitt**, in sijn ommegangen. A. 15. **Liber**. C. 210. sijn minne-moer; onseker wie? C. 207. sijn soone **Thyoncus**; een koudes B. 158. verschept. B. 198.

wanneer hy **Ariadne** vond? B. 225. sijn feesten; **Orgia**. A. 284. S. **Orgia**. **Tieterica**. C. 160. krans van smilax. C. 213. **disdema**, hoofdband. C. 114, 213. feest **Liberalia**; plechtigheden op deselve. C. 220. vinder van den honing. C. 220. **Badius**. S. **Hospitium**. **Badstoven**; byzonder of openbaar. C. 231. der vrouwen en mannen. C. 231. **strigil**, in desefgebruik. C. 231. **ols**. C. 231. afgebeeld. C. 231. Iederen aldaar versford; dieverryen in desef. A. 268. **Baje**, stad; is vermaaklyk; fokt hoeteyen. A. 208. **Baleares**, eilanden; haare inwooners; haare kinderen opvoedinge. B. 64. **Balista**. stormtuyg; hoe en waar mede gespannen? B. 231. **Ballen**; **sollis**; **harpaste**; **paganica**. A. 260. S. **Knaften**. **Ballingschap**, hoe dit beslaat? C. 6. soorten, **prescriptio**. C. 7. **exilium**. C. 7. **relatio**. C. 7. **plaatverwisting**. C. 42. **ostracismus**. C. 7. **petalismus**. C. 7. **Barbittus**. S. **Luit**. **Barnsteen**; oorsprong; waar gevonden? A. 190. B. 49. heeft beestjes. A. 199. vrouwen cieraad. B. 49. **Bassarides**, vellen. B. 71. **Basternen**, volk. C. 25. **Bato**, wie? C. 96. een algemeene naam. C. 96. **Battus**, meld het steelen. B. 61. versteend; beduidenis. B. 62. **Battus**, wie? mislag ontrent deselve; afbeeldinge. C. 215, 216. **Bandelen**; haer getal; door welke en hoe gedraagen? C. 70. **stefte en gedaante**. C. 262. **Baucis** S. **Filemon**. **Bebe**, een stad; **Bebeis**; een meir. B. 191. **Bebrix**, wie? A. 71. **Beiden**, aan tafel; getal; **vercietselen**; **gebruik**. A. 60, 95. **Beiden**; haer gebruik in de studien; by die van Rome. C. 19.

**Bedstonden**; plaats van man en vrouw op bed. A. 193. **Bedstelen**, sonder gordynen; of met een onnopenen; **wiege scherm**. A. 274. **Beelden** der goden; spreeken, **sweeten** en **schreyen**. B. 437. C. 105. **brilje** en **ongewide** of **ongewide**. C. 105. **geleed**. C. 230. **Beelden** der goden; van hout, goud, **silver** enz. C. 230. **Beelden** van wat. S. **Wasse beelden**. **Beeldhouwete**; overwonderlyk by de **aloude**; en **proeven** daar of **noch** in **wecfen**. B. 336. C. 224. **Beer**, de groote, is **Helice**; was **Kalifode** de kleene; is **Cynofurs**. A. 90. **plaustrum**; **trones**. B. 5. **Beerinne**, likkende haar jongen; **verdichtsel**; **sinnebeeld**. B. 414. **Beestlijke feden**, uit redeloofheid. B. 383. **Begeus**, aangeetoogen. C. 387. **Bel**, afgod der **Babyloniers**. C. 297. **Belegeraars**, van de **stadsmuiren** gekend. B. 210. **Belegerde**, hunne **lift** in **overvloed** aan te **wylen** van het **geene** **ontbreekt**. C. 299. **Bellerophon**, remt **Pegasus**; veracht **Stenobca**; **verwind Chimera**; dood. B. 172. C. 29. **Bellonas** **krigskolomme**. C. 289. **genoomen** **voor den oorlog**. C. 289. **priesters**. C. 291. **tempel**, in **Kappadocie**. C. 291. **te Rome**. C. 291. **Belosten** der **Kaiseren**. A. 100, 129. **opzichten**. S. **Tempelen**. **Belus**, sijn **geslacht**; **koningrijk**; **wie** **is**? B. 101. **Beotie**; **naams reden**. B. 70. **Aonia**. A. 116. **Hyantia**. B. 74. **Bergen**; **hebben schelpen**; **wrakken** van **schepen**; **ankers**. B. 416. **meiten**, op de **selve**. B. 416. **opgekoomen** of **weggefonken**. B. 417. **Bergwetken**; **aibeid** ontrent **deselve**. C. 120. **Berggoden**; **Panes**, **Silvanen**. A. 207. **Besjes**, **drinkfoet**. C. 189. **schaddebollen**. C. 299. **toovenaarsters**. 235. S. **Toveien**, **arglistig** in **boofde** **aanliggen**. B. 299.



*Befnijdens der Joden; 's wer' toez in de fteve.*  
C. 235  
Bellen, volk. C. 45.  
Bibel, S. Heilige Schrift.  
Biblis; haar broederlieide; dood; ver-  
fchepingge. A. 209, 210. B. 263.  
niet weder-bemidd. B. 267.  
manier van fteven. B. 267.  
Bidden, overlyd; doch mede fit. B. 169.  
met ongevlechten hairen. S. Hairen-  
met de handen omhoog. B. 270; 318.  
ge-nield. B. 190.  
Bidden, S. Altaaren.  
Byen, oorfprong; teelinge; huyshou-  
dinge. B. 419.  
in boomen neffelende. B. 9.  
Byria, een flot; van wie geboud? in den  
omtrek van een offenhuid; of waar-  
heid? A. 32.  
Byzantium, of Konftantinopel; op en  
ondergang; haar enge ftraat. C. 17.  
Bifiones, Bifouis en Biflonia, waar ge-  
legen? A. 80.  
Blankard (Steph.) aangetoogen. B. 414,  
419. C. 34.  
Blis, wie? B. 205.  
Blikfem, gebruikt van Jupiter, S. Jupiter.  
Pallas, S. Pallas.  
Suthmanus, C. 310.  
gedragen van den adelaar. S. Ade-  
laar driepuntigh. A. 140.  
is een finnebeeld. A. 10. C. 91.  
uitwerkinge. C. 7.  
getroffene plaatfen hoe ge-  
nerkt? C. 192.  
vredig; befchadigend.  
B. 78. oorfprong. B. 411. uitwerkin-  
ge. C. opgedagd. C. 208. by hel-  
der weer. C. 209.  
Blok (Ameld.) geroemd. C. 264.  
Bloed; in de (Iuftratio) fuisvering; van  
paarden; van fieren. C. 252.  
Bloed uit boomen. B. 259. gereegend.  
B. 436.  
Bloemen, met letters. B. 282.  
vergaan 128. B. 298  
op tafel geftrooid, langde vloer  
gefaamd. C. 271.  
gefirooid, in een triomf. A. 119.  
in't imhaaten en uitleiden van hooge  
perfonagien. B. 430. C. 206.  
voor de bruidegom. B. 430.  
gefirooid op de lijken. C. 39.  
op de Gode-beelden. C. 206.  
Bloemkransfen. S. Kransfen.  
Blor. S. Rood worden.  
Boekfaal; op den Palatynfen heuvel. A. 141,  
261. C. 3.  
in het voorhof van de Vryheid.  
C. 37.

Boeken, waarom by de aaloude duur? hoe te  
koop? C. 13.  
geverfd. A. 133.  
Boeren offeren liba, loelgen. C. 170.  
melk. C. 170.  
bunne paganalia. C. 170.  
Bok; welk een finnebeeld; by Venus?  
B. 368.  
geofferd aan Bacchus; aan Juno; aan  
Janus. A. 192.  
Bona; godin; wie die is? haar tempel;  
offer. A. 255; 268.  
veele namen; tempel. C. 266.  
Bondgenooten oorlogh. A. 194.  
Boogh, van hoornen. B. 345, 58.  
Spannen en ontfnappen van defteve.  
B. 128.  
Bootes; is Artophylax; en Arturus.  
A. 92.  
Boom; welke fuiver? pijnboom. C. 173.  
laurier. C. 173.  
Boonen en erwten, wiens dagelykfe spys.  
C. 276.  
letteren daar in gefneden. A. 22.  
defteve aangebeden. B. 241.  
geofferd; tot welk gebruik?  
B. 383.  
in Tooveryen; C. 189.  
Doodmaalen; reeden waarom?  
C. 189.  
Bont; gemaad der Ruffen en alle Noordfe  
volken. C. 45.  
Boras, wooning, waar? A. 237.  
fchaakt Oriithie. A. 80, 88. B. 183.  
foonen. A. 80.  
fijn vleugelen. A. 55. B. 183.  
Borithenes, rievier. C. 137.  
Borst; die ftaan en daar op kleeppen, in over-  
maap van droefotid. A. 50  
Bofch; heeft veel Latynfe namen. C.  
284.  
Bosmaagden, Dryades. A. 16.  
Bosphorus; naamsreden. B. 35.  
Boville, ftedeken. C. 218.  
Brand (Ger.) aangetoogen. C. 96.  
Biaricus, reus; bedoyven; graf-fteede.  
C. 222.  
Brieddraad. A. 88.  
Brieven; gedragen in de beefem van dienft-  
meiden. A. 168, 213.  
Bulfeis, gefchaakt. A. 10.  
Britomartis. S. Diana.  
Brittenburg; huis te Britten. B. 46.  
Broeders, malkanderhaatende. B. 11.  
Broekhuysen ( Janus ) geprefen.  
B. 53.  
Broodba'ien, wanneer te Rome be'end.  
C. 298.  
Broodkransfen. C. 298.  
vrouwen handwerk. 298, 203.

Brood gebakken, hoe? A. 186.  
van gerooft-ooren. S. Kogoren.  
Brood; krysglyft ontrent het zelfde.  
C. 90.  
Broeken; gemaad der Duijfers, en verdere  
Noordfe volken. C. 45.  
Brugh, Pons Sublicius te Rome; doot  
wie geboud, door wien vermaard? C.  
280.  
Bryden van de moeder afgeru't; reeden hier  
af. B. 122, 356.  
by de Romeinen, hoe allereerst be-  
kend? C. 184.  
getemd met een fpiets. C. 188.  
be ranft. A. 52, 64.  
op wagen omgevoerd. A. 64.  
Buiilofsgod. S. Hymen.  
Toortfen. S. Toortfen.  
Brundifium, zeetd. C. 100.  
Bruttii, volk; hebben veel onbekende  
fteden. B. 430.  
Brutus; een gemaakte dwaas. C. 193.  
kufft fijn moeder. C. 194.  
wreekt Lukretia. C. 196.  
word Burgemeftcr. C. 196.  
Brutus; eetgefpas; geweer; toelag op  
Julius Cefar. B. 436.  
verwonneu, waar? B. 438.  
Brutus Calliaicus; krygsbedryf. C. 301.  
Bubafe, landftreek. B. 267.  
Bubafus, ftad. B. 269.  
Bundelen; omgeleerd in lykftaatfen. A. 183.  
dubbeld getrukt. B. 16.  
Burgermefters, te Rome. A. 243.  
tydreiening by defteve. S. Romeinen,  
op welk een dagh vernieuwd?  
C. 126. bunne godevaart;  
plechtige ftaatsfe en op-tocht.  
C. 127.  
dankreden aan het volk. C. 127.  
wanter allereerst ge'voeren. C.  
196.  
genoemd in de Tydre'eninge; in  
plaats van jaar getallen. C. 196.  
Burgermefterschap; jaaren tot defteve ver-  
eijft. C. 262.  
Burmans (Per.) aangetoogen. C. 208.  
Burius, rood. C. 254.  
Burthetica potie, welk een drank? C. 254.  
Buliris, dwingeland. A. 46.  
Bulsum; waare betee'kenis. A. 184.  
Butes, of Brytes, wie? 211.  
Butrot, ftad. B. 366.  
Buxus, busboom; kammen van defteve.  
B. 108.

C.

C Archefum, of cymbium, een  
drinknap. B. 192.

Cea, eiland; onvruchtbaar. A. 101.  
 Cebriana, stedcken. B. 198.  
 Cebrenus, riviere. B. 321.  
 Cefalus; sijn ongeval, wegens Prokritis. A. 17, 269.  
 Cefeus, wie? B. 119.  
 in het gesternte. A. 90.  
 Cefius, rivier; veelde van die naam. B. 22.  
 Ceiris, welk een vogel? B. 223.  
 Ceix; lyd schipbreuk; verschept. A. 89. B. 315.  
 Celeus, wie? C. 245.  
 Celene, stad; heet ook Apamea. C. 240.  
 Celeno. S. Neptunus.  
 Celer, wie? C. 257.  
 dood Renus. C. 256.  
*Celufma*, wat dit is? B. 89.  
 Celius, heuvel; sijn andere naam. A. 252. C. 213.  
 Celmus, wie? B. 105.  
 Celmus, een tweede, wie? B. 105.  
 Ceuchreis, wie? B. 290.  
 Ceneus, een voorberg. B. 252.  
 Cenis, word Ceneus; sijn hertcheppinge. B. 328. B. 332.  
 ontceerd van Neptunus, word een man; slyd met de centauren; word een vogel. B. 338.  
 word weder een vrouw. B. 338.  
*Cenores*, *Tuchmeefters*; getal; *bedieninge*. C. 263.  
*Cenostaphia*, welke graven? B. 180.  
 Cekrops, wie? sijn gedaente; instellinge. A. 264, 52.  
 Centauren, menspaarden; sijn ruiters. A. 8.  
 Inzaenspeelders. A. 198.  
 overweldigden Hippodamia. A. 8, 86. B.  
 gedood van Herkules. 47.  
 Chiron. S. Chiron.  
 Nessus. S. Nessus.  
 dronkaars. B. 333.  
 trekken de wagen van Bacchus. B. 333.  
 mannen en vrouwen. B. 337.  
 Cerambis, verschept. B. 196.  
 Cerastis, voorberg. S. Cyprus.  
 Ceraunia; gebergte; naamsreden. A. 152.  
 Ceranus, wie? B. 350.  
 Cerberus; veelhoofdigh. A. 47. S. Hel-hond.  
 Cercilis? wie? A. 107.  
 Cercyon, roover. B. 105.  
 Ceres; haare Cerealia, speelen. C. 241.  
 vereenigd met de Liberalia.  
 C. 222. haare treurots. C. 245.

haarkraan C. 289.  
 de landfcheidinge haar toegeschreven. B. 10.  
 geeft kooren. A. 116. koorenkraan. C. 248.  
 haar seeft Elucifinia. A. 17.  
 Thesmothoia. A. 17.  
 roortdragende. A. 7. B. 143.  
 soekende haar dochter. A. 187. B. 143.  
 haar wagen. B. 145. maanbol. C. 246.  
 wie de schaakinge haar ondeckte? B. 145.  
 send Triptolemus, om te leeren saien. B. 150.  
 heet Deo, en waarom? B. 159.  
 hoebellapen van Neptunus? B. 162.  
 cetvan Pelops. B. 175.  
*Ceroma*. S. *Worbelraas*.  
 Cesar, gedood; vergoodelt. A. 182. S. Julius.  
 Cesar; naam, toensam en titel; oorsprong van dit woord. C. 146.  
*Cestus*; wat? S. *Pugiler*.  
 wat dit is? *gebruik van het sive*. B. 129.  
 Calcis, stad. B. 380.  
 Chalciopie, wie? A. 61.  
 Chalybes, volk; hebben yfer en staal. C. 242.  
 Chaones. S. Moloffen.  
 haar land, bosryk, bergachtig; hebben voorfpellende duiven. A. 229.  
 Chaos; naamsreden. B. 1, 2.  
 Charax, wie? sijn bedryven; broederus. A. 106.  
 Charydis; een kolk. A. 63.  
 Charon, veerman; afgebeeld. B. 275.  
 Chic, een hoetje. A. 180.  
 Chilo, wie? sijn spreuk. A. 239.  
 Chimera, een gedrocht; beteekeninge. B. 173.  
 verwonnen; afgebeeld. B. 267. S. Bellerofon.  
 Chimie, Scheikunde; brandende opgiftigen, in deselve. B. 405.  
 Chione, wie? gedood, afgebeeld. B. 310, 312. naamsreden. B. 311.  
 Chios, eiland; geeft mamer, vygen, wyn; teelde Homerus. B. 88.  
 Chiron, menspaard; in het gesternte. A. 197.  
 ouders. B. 165.  
 dochter. B. 59.  
 geneeskunde. C. 273.  
 zedemeester van Achilles; dood; C. 272.  
 Choani, volkten. B. 131.

*Christenen*; eren geen veldtuellen; noch *Kristen*. A. 201.  
 Chrytaor, sijn vreemde geboorte. B. 124.  
 vader van Geiton. B. 124.  
 Chryse, stad. B. 438.  
 Chrysendeta, welke vaaten? B. 240.  
 Cyane, vrouw van Miletus. B. 263.  
 Cyane, word een water; haar loop. B. 141.  
 Cianen. S. Sympiegades.  
 Cybele; getoetenkroond, is de Aarde. B. 47. is Ops en Rhea. B. 264.  
 heiligdommen. A. 15.  
 priesteren. S. Galli.  
 verschept de schepen van Eneas. B. 392.  
 heeft veelde naamen. B. 264.  
 Iccuwen. B. 296.  
 trommel. A. 15.  
 pyuboom. B. 277.  
 tibia, of fluit. B. 300. C. 80.  
 haar tempel. C. 174.  
 haar beedelende priesteren. C. 80, 259.  
 groote seeftzgh. C. 233.  
 steenigh; gelijk ook Jupiter. C. 233.  
 haare paapen gegeeffeld. C. 234.  
 misschien de magneet. C. 236.  
 houd een trommel. C. 294.  
*Cicuta*, wat dit is? *gebruik by die van Athene*. A. 133.  
*pippen*, van deselve. A. 133.  
 Cicones, volk. B. 183.  
 Cyclion, wat dit is? B. 2.  
 Cidaris. S. Tiarn.  
 Cydippe, misleid. A. 97, 102.  
 Cidnus, rivier; berucht, naamsreden; afgebeeld. A. 254, 255.  
 Cidon, stad; geeft boogschutters; eerd Diana. A. 210, 211.  
 Cicnus, verwonnen van Achilles. B. 202.  
 Cicnus, wie? verschept. B. 38, 50.  
 veelde van die naam. B. 329.  
 Cicnus, soon van Hyrie; verschept. B. 202.  
 Cicladen, eilanden. B. 46.  
 Ciklopen; menfvereters. B. 417.  
 eenoogige. B. 411.  
 knechten van Vulkan.  
 Cilicie; vlak en klippig; geeft saffraan; inwoonders, hoedaanige? A. 163.  
 Cilla, stad. B. 348.  
 Cilene, haven. B. 203.  
 Cilene, berg; geboorte-plaats van Merkuur. A. 269. B. 203.  
*Cimbelen*; van *heper*; oo. *genoemd nallin*. A. 259. B. 87.

Cimmerii, welk volk? haar woonplaats. B. 319. duisterheid by haar. B. 319.

Cimolus, eiland. B. 208.

Cynapes, rivier. C. 137.

Cinaps, rivier. B. 130.

Cyniras, word een steen. B. 156.

Cyniras, beslaapt zijn dochter, onweertende. B. 287. is schatryk. B. 287.

Cinna, S. Augustus.

Cinna; dichter. C. 31.

Cinosura, S. Beer.

Cinthus, berg; Apollo en Diana, naar de selve. A. 89.

Cyparissus; word een cypresboom; afgebeeld. B. 278. geset by de lyken; en den houtstapel. B. 279.

Cippus, gehootnd; sijn beeld. B. 426, 428. of Cippius B. 427.

Cyprus, eiland; haar voortberg Ceraifis. heet Macaria; is vruchtbaar en koperryk, eerd Venus. B. 283. heet Onifus. B. 283. haar maagden staan te koop. B. 284.

Circe, wie? B. 374. waarom verlied. B. 374. in Italic; ontfangt Ulißes. A. 161. toevakonsten. A. 127. mind Pikus. B. 374.

Circum, berg. 161. stad. B. 381.

Cisla. S. Offermande. en.

Citera, eiland; eerd Venus. A. 34.

Citheron, berg; wie toegewyd. B. 43.

Cithnus, eiland; haare kaalen. B. 134. verraden. B. 209.

Citorus, berg; geeft busboom. B. 108, 165.

Cyzikus, stad; groot en schoon. C. 17.

Cyzikus, stichter van Cyzikus. C. 17.

Converso, omkerringe, in het offeren, boedanzig? B. 190.

D.

Dafne; herscheppinge. B. 26, 28. sijn daaraf. B. 29. S. Laurier.

Dafnis, wie? 223 A. B. 103. verscheept. B. 103. beweend van Virgiel. B. 103.

Dagrad, Aurora; wagen en parden; pegasus. A. 127. vrouw van Titonus. S. Titonus. moeder van Memnon. S. Memnon. betreurd Memnon. B. 360.

Pallantias, waarom? B. 414.

Dagen, in een maand; Fasti. C. 149. Nefasti. C. 149. Comitiales. C. 149. Nundinales. C. 149.

Atri, ongelukkig. C. 150.

Kalends. C. 149.

Nona. C. 150.

Idus. C. 150.

Dalen (Ant. van) aangetoogen. C. 80, 163, 292.

Dalmatie, of Delmatic, landschap. C. 98.

Danae; onteerd door goud. A. 167. B. 118.

Danaï, wie? A. 23.

Danßen, een kerkplicht; hoedaanig. B. 137. 243. mijn misflagh ontrent deselve. C. 215. by wie goldstienig; by wie lasterlyk? A. 144. beweging der ermen in het selve. A. 144. C. 214. mipreefen. C. 271. S. Saltate.

Dardanidz, Troiaanen; naar wie soo genoemd? A. 36, 77.

Dardanie, stad. C. 17.

Daulis, stad; onder Tercus. A. 108.

Dannus, wie? A. 108.

December, eerd Saturnus; maeg' goede tier en houd maaltijden. C. 33, 200. beschenkt de mannen. C. 204.

Dedalion, wie? ongelukkig; verscheept. B. 310. waarom gestraft? B. 312.

Dedalus, maakt de koc. A. 16, 88. het doolhof. A. 88. B. 224. vleugelen A. 226. B. 225. herseilteug. A. 88. B. 227. dood Talus. B. 226. land in Sicilie; of in Italic. B. 229.

Degen, op de rechter sy. C. 172.

Dejanira, wie! A. 48. B. 246.

Deifobus, wie! A. 23. vecht met Paris. A. 81.

Delatoren; verkliekers; van wie gebouwd? van wie gebannen? B. 147.

Delfos, stad; midden in de wereld. A. 239. B. godpraak; wijse van uitvoeringe. B. 429.

Delos, eiland; naams reden. A. 227. B. 172. Ortygia; naams reden. B. 34. heeft de berg Cinthus. A. 227.

Demofoon, roover van 't Palladium. C. 301.

Demofthenes, van geringen afkomst. C. 15.

Deretis, wie? B. 94.

Deukalion, de waterman in 't gefterfte. C. 169.

Deur; manier in die opte doen; hee openande? A. 123.

haar sers; clausurem. A. 123. gear van de minnaari. S. Minnaari.

Deurwaarder, slaaf; geteend; een hond by den steven. A. 123, 233.

Diamant, harde stoffe. B. 137, 205, 437.

Diana, verscheept Asteon. S. Akteon. Diktinna. B. 52. Trivia. A. 62. B. 52. Titania. B. 75. Cinthia. S. Cinthus. Brauronia. A. 209. B. 423. Britomattis. A. 211. B. 52. Fafelina. A. 209. waar die bleef? B. 423. jageres. A. 62, 116. mind Endimion. S. Endimion. Maon. A. 55. Juno Lucina. A. 56. B. 257. Ißis. A. 156. Hekate. A. 62. Apollo gelykelyc. A. 145. gewaad, en deselve omantigheden. A. 62. B. 74. wagen. A. 55, 107. maagd. B. 27. word een kat. B. 137. waarom lylhia? B. 257. honden. C. 265. plaagd Kalydonen. B. 177. Arctina. A. 109. C. 207. Lucifera. A. 62. C. 207. vijfen, haar offerde. C. 208.

Diadema, haerbant; wiens invoeringe; wiens dragt; stoffe. C. 113, 114.

Dichters; verwarringe in hunne logenen. C. 294. fot; hemels en godlijk. C. 284. vereeuwigen. C. 40. hunne vaasfen hinkepinken. C. 35.

Dichtkonst; en razernye genoemd. C. 87. het lang en kortz in deselve. C. 138.

Didyme, eiland. B. 209.

Didyme, eiland. C. 244.

Dido; godinne; verdichtsel van haar. A. 32. B. 376. versichtyt Anna. C. 217.

Dikte, berg. B. 52, 70.

Didus, wie? van wie geslagen? 304.

Dindimus, berg; Cybele roegewyd. B. 43. Diocletian; sijn landleven. C. 40.

Diogenes; sijn aart; 'omkomen. C. 85.

Diomedes en Ulißes; sinnebeelden. B. 349. Etouler, roover van 't Palladium. C. 301.

ontfegt hulp aan Taurus. B. 389.  
reisgeffellen, verſchept. B. 389,  
391.  
quetſt venus; ſijn ballingschap.  
A. 125. B. des vergoden tempel.  
C. 220.  
Diomedes, Thacir; ſijn paarden. A.  
46. B.  
Dione, wie? A. 135.  
Dionylus, koning, en ſchoolmeester.  
C. 125.  
Dionopolis, ſtad; ook Krunos. C. 17.  
Diofcuri, beide ruiters; ſoodaauig meer-  
malen verſcheenen. B. 336.  
helpen de zeevaarende. A. 152.  
ſijn ſterren. A. 152. S. Kaſtor.  
Dyrafes, rievier. C. 137.  
Dice, geſtraft; afgebeeld. A. 258.  
B. 44.  
fontein. A. 258. B. 44. 70.  
Diktinna, ſtad. B. 52.  
Dis. S. Pluto.  
Doel; ſchieten naar het ſelve; van wie aan-  
geſield? A. 261.  
Dood, midden in het minneſpel. A. 151.  
Doodbaar, met het lijf veranderd. B. 401.  
der vermoedende; der armen.  
B. 85.  
Dooden; laaſte groep ontrent deſelve.  
C. 38.  
wat men offerde ontrent de graven?  
B. 180.  
Doodbuſten. S. Aſinſten.  
Doodbeenderen, verzeerd naar 's Vaderland;  
vaderlijk graf. A. 226.  
verſamelen. S. Verſamelen. A.  
106.  
Dodone. S. Eiken, en S. Fontein.  
Dolfin, koppelaar van Neptunus. C.  
175. B. 3.  
Dolopeis, volk; waat gehuysveſt, en  
onder wien? B. 335.  
Dolon wie? gedood? A. 229.  
Dolſynen, beminnen, mannen, vrou-  
wen, kinderen. A. 90. B. 163.  
Domitianus, keiſer; dichter. C. 147.  
veranderd der Maanden na  
men. S. Maanden.  
Donau, rievier; naam; afgebeeld.  
B. 45.  
Donder, wanneer goed en gelukkig?  
B. 213.  
Donnus, wie die was? C. 131.  
Doolhof, of Labirint. A. 17. B.  
wat het was? B. 224.  
van Egipten; Kreta. B. 224.  
kontſwerk van Dedalus. B.  
224  
Doris, landſchap; geeft een ſpreek-  
woord. A. 81.

Doris, wie? B. 38.  
Draagſtels. S. Reibaaren.  
Draak van Kadmus; ſijn naam; ver-  
wonnen. B. 69, 70.  
ſin daar af. B. 71.  
bewaarende 't Gulden vlies. A.  
27, 61. B.  
van Kadmus gedood. A. 27. B. 69.  
ſijn tanden. A. 27. B. 72.  
Draak, verſteend; welke die was? B.  
197. ſtood een moſſenſt, in Aulis;  
beduydenis. B. 326.  
Drempel. S. Voortoken.  
Drepanum, ſtad; naamſteden. C. 244.  
Dryas, wie? B. 334.  
Drievoeten. A. 11, 271. haar ſteff, ſijn  
pryſem. A. 11, 271.  
Drievoet van Delfos; dekfel; gebruik.  
B. 429.  
wie gewijd? 271.  
afgebeeld. B. 11, 271.  
Drinken der Beſjes. C. 189.  
rechts om; by de Grieten.  
C. 276.  
op iemands geſandheid, achtſtaande  
op de letteren van ſijn naam. C. 191, 214.  
uit hoornen. A. 69.  
ſchalen; craters; canthari; ſilver  
en goud; glaſen roemers; mur-  
rhina. A. 79.  
uit geſteenten. B. 237.  
Drinkvaten, van hout. B. 240. met  
beeldwerk. B. 333.  
Driope, wie? ſchendeen boom; word  
een boom. B. 258.  
Droomen, van Venus ſpel. B. 264.  
haare poorten; nitlegginge. A.  
176.  
Drufus, ſoone van Tiberius; ſijn laſter-  
lijken aart. C. 53, 147.  
Livilla, ſijn vrouw. C. 53.  
Druiden. S. Menſen geofferd.  
Duif, een offerdier. C. 162.  
Duitland; Germanie; nooit verwon-  
nen. C. 26.  
Duitſers; hebben blond hair. A. 132,  
136.  
Duiven, Venuſtoegewyd. S. Venus.  
op toornen. B. 95.  
voeden Semiramis. B. 95.  
Dulichie, eiland. A. 4.

E.

E, ſtad, A. 161. B. 107.  
Eacides, of Achilles. A. 38.  
Pyrhus. A. 38.  
Eakus; wie? 198. A.  
groovrader van Achilles. A. 198.  
Eas, of Aous, rievier. B. 31.

Ebalie, of Lakonien. A. 23;  
Ebalus, wie? B. 282.  
Echalia, ſtad. A. 42.  
Echidia, ſlang. B. 113.  
Echion, wie? B. 230. een andere. B.  
296.  
Echinades, eilanden, hoedanige? 287.  
Echo; geſaltverwifſeling. B. 82.  
in gebeigten, en wat meer?  
B. 83.  
Echtscheidinge; by de Romeinen; om wel-  
faaken? A. 63.  
Eäetes, wie? bediening. C. 270.  
boomſteffers; doen ſpellen verſo-  
nen. C. 27.  
koopen deſelve. C. 27.  
Edipus, ſijn op en ondergang; gevallen  
ontrent ſijn vader en moeder; blind-  
heid; ballingschap. C. 3, 4. kinde-  
ren, opgeteld. C. 4.  
Edon, berg; beſocht van wynpaapin-  
nen. A. 284.  
Eeten; vraadluft; ſel. ſaame vraaten.  
B. 244.  
Eendracht; feest. C. 226.  
gelaureid. C. 287.  
haar tempelen; overblyſſen-  
len. C. 168;  
ſichters van deeſe tempelen.  
C. 168.  
haar beeld, geſield door Li-  
via. C. 169.  
Eerſteelingen; primitia; van kooren, nijn,  
olie, &c. B. 229, 920.  
Eerbaarheid; verbeid in roode wangen, neer-  
geſlagene oogen. A. 143.  
Eetes, wie? bewaard de gulden vacht.  
A. 28, 60, 62.  
Eëtion; koning van Thebe. A. 24.  
Eeuwigheid; van de Dichteren gehoopt.  
440.  
Egeſche zee; naamſteden. A. 77.  
Egeon, een reus; ook een zee-god. B. 338.  
Egeia, wie, en wat? A. 165. B. 422.  
bron, buiten Romen. A. 169.  
B. 425.  
Egeus; wie? dood. A. 53.  
troot Erra; teeld Theſeus; ſijn  
geheimen; trouw Medea; B. 204.  
Egina, hoe beſlaapen van Jupiter? B.  
159.  
Egina, eiland. B. 159 en 200.  
Egipten, landſchap; heest palmboomen.  
A. 157.  
krokodillen. S. Krokodill.  
de Nyl. S. Nyl.  
cerd dieren, waarom? B. 137.  
Egiptenaeren, blootſhoofds. A. 223.  
Egiptos, een ſtad. C. 91.  
Egidus, wie? van wien gedood? A. 40.

# B L A D W Y S E R.

Zi; hoe daer een kicken in komt? B. 420.  
hoe de oorsprong van alles? B. 24.

Eik, in de gewyde bossen; welk een boom die sy? B. 243.  
van Dodone; voorpellende. A. 28. 186.  
*voed het mensdom.* A. 126. B. 25.  
*leens der strijdspele, by de Grieken; en onder Demitrius.* B. 25.  
*by de Romeinen gegeven, hoe aan en van wien?* B. 29.  
Augustus toegewijd, en voor het paleis gelteld; reden. B. 29.

Elefantis. A. 193.

Elektra; haar bedrijven; maagdyken staat. C. 29.

Elektra. S. Pleias.

Elis, stad; haare Jupiter; haare strydspele; koetspaarden. A. 95, 154.

Elisefse velden; waargeplaait. A. 147, 185.

Eleides. S. Wynpaapinnen.

Eleusis, stad; hoofdseft aldaar. A. 17. C. 245.

Elufinia, wanneer gevierd? B. 290.  
grooten kleen. 107.

*Elleboog, wanneer op die geltend?* B. 241.

Elpenor, dronken; dood. B. 383. C. 40.

Emathie. S. Macedonien.

Emonie, of Theffalien. A. 63, 66.

Enaria. S. Inarime.

Encladus, reus. A. 140, 189.  
sijn begrafplaas. A. 104.

Encheliensers, wie? naamreden. B. 116.  
staan onder Kadmus. B. 116.

Endymion, gemind van Diane; op Latmus; wie? A. 88. 89, 107, 134.

Encas, wie? A. 160. vergodet. B. 395.  
draagt zijn vader. A. 33. B. 353.  
sijnfchepe, verfehpre. A. 190.  
B. 392.  
hoe omgekoomen? B. 386 kerk.  
B. 396.  
ontferd door Venus. B. 437.  
verflaaf Mezentius. C. 258.

Eneus, verfluumd Dianas offer. B. 228.  
vader van Meleager. B. 234.  
getal fijner kinderen. B. 234.

Engelfe; Britanni; geverfde; vermogende; afgefcheide. A. 163.

Enipeus, rievier, waer. A. 178. B.

Enne, stad; eerd Ceres. B. 140.

Ennius, dichter; bemind van Scipio. A. 137, 162.

Enomaus, hoe bedrogen? 78. A.

Enone, wie? A. 21, 76.

Enterye; een nette Konft. B. 399.

Eolie, in Afie, landfchap; Lesbos onder het felve. A. 110.

Eolus; wie? 51, 88, A.  
wiens soon? B. 316, 376.  
geeft wind aan Ulijfes. S. Ulijfes.

Epafus, gefchimpt Faeton, vergodet. B. 35.

Epaminondas; zijn laafte forg. C. 201.

Eperie, wie? rampfalle dood. B. 323.

Epeus, wie? zijn werktuygen bewaard. A. 212.

Epidaurus, stad; eerd Eskulapius. B. 78.

Epieren, landfchap; heeft fteien, en paarden. B. 229.

Epimetheus, zijn voorfichrigheid. B. 7.

Equi of Equicoli, volk. C. 201, 310.

Erafinus, rievier; wegfinkende. B. 416

Erar, fanggodinne. A. 225.

Erebus, waer die was? B. 146.

Erichto, tovers. A. 108.

Erichtonius, mifnaakt; uitvinder van het wagenmennen. B. 55, 56. C. 105.

Erichteus, wie? zijne dochteren. B. 188.  
geneueveld. B. 177.

Eridanus. S. Poa.

Erifile; haar mifdaad; dood. A. 131.

Erigone; ontceerd van Bacchus; in het gefkernt. A. 162. B. 164.

Erimantus, rievier en berg. A. 47. B. 44. 54.

Eriones, of Furien. A. 9, 18.

Erifichon; zijn misdad; hongersnood. B. 242.

Erythea, eiland; Geryons ryk. C. 165.

Erope; wie? ontceerd. A. 39, 211.

Erix, berg. A. 106, 117.  
heet Ericina. S. Venus.

Efskus, een duiker; bereckenis. B. 323.  
wie? zijn ramp; gefaltverwifeling. B. 323.

Efar, rievier. B. 408, 409.

Efcylus, hoofddichter; dood. A. 223.

Efculaap; zijn dood; zijn offer; hoe afgebeeld? B. 59.  
sijn ketek, te Epidaurus, naar Rome gevoerd. B. 78, 429.  
komt te Antium. B. 432.  
kind, jongeling, en hoogbejaard. C. 212.  
leerd van een flang. C. 310.  
gaat naar Rome. B. 425.  
sijn tempel, op een eiland. B. 433.

Efel, geofferd. C. 160.  
in de korenmolens. A. 227.  
buiten de ftad; waarom? B. 433.  
sijn ftok; waarom knobbelig? B. 429.  
vervoerd door Ogulnius. B. 419.

Efon, wie? wederverjongd. A. 58. hoet B. 193.

Efquilyffe berg; naams reden; zijn gelegenheid. C. 184, 206.

*Efteda, ftrijdmagins; en bagagie* arren. A. 164.

Eftia, betekenis. C. 297.

Eta, een berg. A. 49.

Etheokles, haat Polylices; oorlogd regens hem; fterven faamen; hunn lykvaar. B. 261.

Erna, berg. A. 104. brandende. B. 228.

Etta, moeder van Thefus. A. 53, 79.  
dienftmaagd van Helene; herken'd in Troje. A. 53.

Euadne, wie? A. 177, 178. B. 261.

Evander, wie? zijn moeder; ftad. B. 390. C. 163.

Eubæa, eiland; haare Abantes. 163.

Eubius; zijn letterlyke fchryfften. C. 30.

Evenus, of Lykormas, rievier. A. 47. B. 45.

Euforus, wie? B. 43.

Eufrates, rievier; afgebeeld. A. 207.

Euippe, wie? B. 136.

Eumelus, wie? B. 203.

Eumolpus, wie? B. 302, een andere. 302, C. 105, 114.

Eumolpiden, priesters. B. 302.

Evoe, gefchreue. A. 219.

Eurybares, wie? A. 11.

Eurydice. S. Orfeus. B. 273. C. 124.

Eurylochus, wie? 383.

Euripides, dichter; vindinge ontrent Medea. A. 64.  
van geringen afkomft. C. 15.

Eurpylus; vece van die naam. B. 200, 252.

Eurifites, wie? gebied over Heikuler. A. 42. B. 254.

Eurition, wie? B. 230 een andere. 314.  
menfpaard; gedood. A. 220. B. 332.

Europa, vergodet en is Afarte. A. 16. B. 67, 68.  
gefchaakt. C. 279.  
fchildery. C. 279.

Eurotas, rivier. A. 165.

Euwen; getal; oorsprong van deefte vindinge. B. 8: 12.

Exters; beteekeninge. B. 150.  
Extis; haare profetta, welc? B. 193.



haare driedubbelde deeling. B. 330.  
offergewei. B. 64

F.

Fam , B. 327. hoe afgebeeld ?  
C. 126.

Fabien ; geneueveld by Kremeta. C. 81.  
naams oorsprong. C. 173.  
afkomst. C. 115.

Fabius ; sterft van hertfeer. C. 129.

Fabius ; beoorlooger en verduurder van  
Annibal. C. 81.

Faëton ; ouders ; fusteren ; eifich ; om-  
koomen. A. 165, 190. B. 35 ; 37.

Fakkell van Paris. S. Paris.

Falaris , wie ? hoe gelooft ? A. 221.

Faliska , of Faleria ; naam ; eerd Juno.  
A. 191.

haar rivier , welke ? van wat  
kracht ? A. 192.

Fantafos , naamsreden. B. 320.

Foon , wie ? A. 103, 104.

Fari , brandariften. A. 157.

Farnaces , wie ? B. 435.

verwonnen. B. 435.

Faros , eiland ; haar tooren. A. 157.

Farfalia , ftad ; 't gebeurde ontrent de-  
felve. B. 437.

Fafes. S. Bindelen.

Fafcinum , betoveringe ; hedaanige ? A.  
136.

Falis , rivier. A. 29.

Fafius dies , gerichtsdag. C. 149.

haar tegendeel ; nefafius. C. 149.

Faunus , Pan , en Sater ; verwerfinge in  
deselve. C. 264.

zijn tempeltje en gedenkteken.  
C. 218, 219.

koning ; zijn vrouw Fauna. B.  
367.

of Bona. S. Bona.

ghehoord. C. 208.

Faunen , welke ? A. 16. een gete ge-  
flacht. C. 182.

Faufulus , herder ; voerfherheit van Ro-  
mulus. C. 183.

man van Acc. Laurentia. C. 200.

Fea , wat het was ? B. 235.

Fecaters , welk volk ? A. 185.

Fecais , gedicht. C. 138.

Febe , wie ? A. 80, 221.

Februarius. C. 148 Naams oorsak.  
C. 148.

Februa , fufveringens voor levende en doode.  
C. 173, 252.

Fedra , wie ? A. 14.

Fegeus , wie ? B. 162.

III. Deel.

Femius , wie ? A. 180.

Fenicie , landfchap. A. 36.

Feniciers ; hunne feeft van Adonis. B.  
297.

Fenix , vogel ; verdicht ; welk een finne-  
beeld ? A. 148.

Fenix , wie ? A. 17, 211.

Feretrum. S. Doodbaar.

Feretrius , wie ? A. 74.

Feflus , ftad. B. 269.

Fyaces , wie ? C. 136.

Fiale , wie ? B. 75.

Fibula , fchorhaak ; gebruik. B. 52.

Fidias , wie ? B. 16. C. 123.

Fidace , ftad. A. 67.

Filammon , wie ? eene der Vlieshelden.  
B. 311.

Filemon ; ontfangt de goden. B. 238.

verfchept nevens Baucis , zijn

vrouw. B. 238.

verbeeld Loth. B. 238.

Filetas , dichter. A. 259.

Filippus , koning ; hoe die oorlogd ?  
B. 11.

Filippe , ftad ; 't gebeurde by de felfde ?  
is niet Farfalos. B. 418.

Filippus ; fiefvader van Augustus. C. 83.  
vernieuwd der Mufen tempel.

B. 313.

Filyra , hoe bellaapen van Saturnus ?  
B. 165.

Fillis , verlaaten ; dood. A. 5, 6, 284.  
word een boom , felfzaamheid

ontrent deselve. A. 284.

Filomela , verkracht , word een nachte-  
gaal. B. 176.

beteekeninge. B. 181.

haar borduurfel. B. 180.

waar verkracht ? B. 179.

Filoktetes , wie ? zijn ongeval , en ellen-  
de ; zijn ftad. A. 279.

Fincus , wie ? vecht tegens Perfeus ;  
word een fteen. B. 126.

Fineus , word blind , en waarom ? A.  
212. gedood. B. 185.

Fibula , ftuit. A. 265. B. 32.

ftoffe , en gedaante. B. 32, 33.

gevonden van Mariyas. A. 265.

Flamen Quirinalis , offerd aan A. 148 Lau-  
rentia. C. 199.

Flamen Dialis ; zijn vrouw wanneer on-  
getand ? C. 209.

myd lijen , en haare omftandigheden.

C. 188.

Vrouw , lort haar nagels ; fleept fonder

man. C. 293.

Flamen van Jupiter , Mars , Vulcanus ,  
Quirinus en andere. C. 180.

Flammum. S. Vrouwen.

Flaminica , vrouw. C. 173.

Flamines ; priefteren ook pilamines ; naams-  
reden. C. 173, 180.

Flaminius , wie ? zijn nederlage. C. 317.  
waar geneueveld ? C. 293.

Flaminius tictor , offer. naap. C. 173.

Flegeton , helle rivier. B. 147.

Flegyers , volk ; allenskens vermolten.  
B. 316.

Flegre , landftreek. B. 280. in welke  
oord ? B. 280.

Flevus , het vlie ; arm des Rhyns. B. 46.

Flora , waarom vergodt ?

C. 267.

heet Chloris. C. 262.

geen hoer. C. 270.

haar teabaan. C. 267.

fpelen , jaarlykfe. C. 269, 270.  
271.

Floralia ; lagt van tamme dieren.

C. 272.

dans van Olfantem. C. 272.

nie deelen van erveeten en boonen.

C. 272.

hoert naakt vertoend. C. 272.

hoe gevierd ? C. 267.

Floralia ; plechtigheid in deselve. C. 27.

Florus ; zijn mislag ontrent Othryades.  
C. 192.

Fruiften. S. Voortekenen.

Fobetor , naamsreden. B. 320

Focca , ftad ; wiens volkplanting Mar-  
feille ; heeft priep. B. 152.

Focis , landfchap , waarom berucht ?  
B. 20.

Fokus , van zijn broeders omgebracht ?  
B. 209.

Fontanus , wie ? C. 134.

Fontein , heilig en waarom ? A. 109.  
voortgekomen door arbe-  
vlijen. B. 416.

heette. B. 416. fchielijk ver-  
koud. B. 416.

verdwennen , in welken gete-  
genheid. B. 416.

van Ammon , haar eigenschap-  
pen. B. 417.

van Dodone ; eigenschap-  
pen. B. 417.

Forbas , wie ? B. 315. een ander. B. 315.

Forkus , wie ? S. Gorgones.

Formie , ftad. B. 382.

Foroneus , wie ? B. 32.

Forum , haar gebruik ; vercierfelen. A. 93.  
haar getal , te Rome. A. 201.

Forum , gerichtplaats ; hante formulier-  
woorden , Do , Dico , Adico. C. 149.

Fotijn , der Romeinen. C. 154.

in de fleepkamer der Roomfke  
Vorften. A. 155. hoe afgebeeld ?  
C. 72.



Fors, de Gevallige. C. 312.  
 d'Algemeene. C. 247, 283.  
 Primigenia. C. 240.  
 Man-Fortuin. C. 130.  
 haar beeld, gedekt? C. 305.  
 Frygie; gaoote en kleene; landfchap.  
 A. 39.  
 Fryne, hoe gefchilderd? A. 34.  
 Frixus, wie? A. 29.  
 Ftie, landfchap. A. 177.  
 ftad. A. 12, 37, 164.  
 Fulvius Nobilior; krygsbedryven. C. 313.  
 mind de Dichikonit, bouwde de  
 tempel der Sanggodinnen. C. 313.  
 Fullones, bleecers; onder Pallas. C. 223.  
 gebuikten 1797. C. 233.  
 Funnalia, welk een licht? naamredan; wan-  
 neer gebui. f. B. 333.  
 Fundi, ftad. C. 108.  
 Funnæ, tacitum; wat dit is? C. 7.  
 inachtzaam. C. 7.  
 Eurien; heeten Eumenides. B. 178.  
 getal. A. 9, 124. afgebeeld. B.  
 273. C. 234.  
 haate bedrijven. S. Orestes, enz.  
 Fufit, flok; straf der foldaaten; by die waer  
 Rome. A. 266.

G.

G Abii; ftad; gewonnen door over-  
 gaaf; vervallen. C. 193.  
 Gaditaanfche liederen, geit; gefongen van geite.  
 vrouwen. A. 258.  
 Galanis; word een wefel. B. 256.  
 Galatea; haare minnaars; mind Acis.  
 B. 366. A. 155.  
 Gallerye, te Athene, poeic. C. 307.  
 te Rhodes. C. 307.  
 binnen Romem; haer gebui;  
 opgeteld. A. 100, 101, 140, 141.  
 Gallia, Vrankryk; landfchap; naam-  
 reden. C. 239.  
 Galli Senones; hunne woonplaatfe; ver-  
 branden Rome; dooden die van de  
 regeeringe. C. 298.  
 Galli; wiens grieft? ontmand; rafande,  
 her hoofd fchindende. A. 159, 217.  
 Gallus, dichter; bemind Citharis. A.  
 138.  
 Ganges, rievier; goudtyk. B. 45.  
 Ganymedes, gefchakt. A. 78, 130. af-  
 gebeeld. B. 279.  
 Gans, een offerdier. C. 162. aan welke  
 goden? C. 162.  
 waarom te Rome geerd? Bi 56,  
 240.  
 Gargafus. S. Idæ.  
 Gafburyheid, hoedaanig in het werk gefield?  
 C. 276.

Gaaf en gafburyheid, S. Hofpitium.  
 Gafmaaten; lekker en overdaadigh.  
 C. 23.  
 Gargafie, fontein. B. 74.  
 Gausape, hoedaanig genaad? wanneer ge-  
 bruikt? A. 240.  
 Geboortedag; op deeze aan wien geoefferd?  
 waar mede? waar op? A. 128, 129.  
 gefichtenen, op deeze. A. 170,  
 213.  
 Geeffelweep, hoedaanig? A. 46.  
 Geit, voetter van Jupiter; onder de  
 fterren. A. 51, 92.  
 Geit, geoefferd, aan welk een Juno. A. 192.  
 haar vel, ver gewaad van Juno. A.  
 192.  
 Geiten, welk een gefente? A. 92,  
 213.  
 Geitpool, te Rome. C. 186.  
 waarom bekend? B. 405.  
 Gejuyg, in de zegepraal. A. 119.  
 Gela, rievier en ftad. C. 243.  
 Geldtas, aan een riem, en om den hals.  
 C. 281.  
 Geld, wanneer te Rome gemunt. S. Munt.  
 Genius, geboorte-geit der keiferen.  
 C. 266.  
 Geneskonft; verbied vruchten af te  
 drijven. C. 30.  
 Gerion; wie? A. 47. fijn waare woon-  
 plaats. C. 165.  
 Germanikus; fijn zegepraal. C. 96,  
 156.  
 vrouw Agrippina. C. 53.  
 wangunftig vergeeven. C.  
 102.  
 hepleiter. C. 147.  
 puikdichter. C. 147.  
 Gerfte, voedfel der paarden en offen. C.  
 170.  
 de straf der foldaaten. C. 170.  
 Gefichtenen. S. Tempel.  
 Getal, gelyk en ongelijk, wanneer gebruikt?  
 B. 194.  
 van drie; en negen. B. 197. C.  
 246.  
 Geten; welk een volk? C. 11.  
 Gewaagenden zegepraal; hoe geboed, en  
 waar mede? A. 119, 126. B. 88.  
 hangend haar. A. 126.  
 en vermannens Wingeveften, hoe  
 verfoond? C. 53.  
 Gyatos, ciland der ballingen; haare  
 myffen. B. 135.  
 Gyas, of Gyges, hoedaanig een reus?  
 A. 139.  
 Gyges; fier fijn koninginne naakt; in  
 trouw haar. C. 42.  
 Gymnafium. S. Wafelperk.  
 Gyliaaren, waeren jongelingen of maagden.  
 B. 221.

Gladiatoren; fwaardfehtermert; waar ver-  
 toond? van wien? met welke wapenen?  
 C. 58.  
 Glaukus, wie? A. 91.  
 Glaukus, een vifler; een duiker; een  
 zeegod. B. 370, 371. afbeelding.  
 B. 371. mind Scilla, haer Circe. B.  
 373.  
 Gnidus; ftad; haer beeld en tempel van  
 Venus. B. 293.  
 Gnose, ftad. A. 17.  
 God, hoe bekend by de heidenen? B. 9.  
 Goden, waeren menfchen. B. 3.  
 beftot, ook hun beelden en tempelen;  
 geloehend, ontend in tegenfood.  
 B. 3, 153.  
 hunne euveldaaden en misdryven.  
 B. 3.  
 gefet op wagenen, of in fchepen.  
 A. 156.  
 over landfchappen en gewesten.  
 B. 227, 70.  
 hunne driederhande foort; welke?  
 B. 16, C. 262.  
 verfciept in dieren, wanneer?  
 B. 14.  
 dragen flaven. B. 269.  
 groepen uit een verwonne ftad.  
 C. 255.  
 hunne beelden, eeft van hout.  
 B. 296.  
 der zeevarende, op de stranden  
 geerd. B. 313.  
 alle, onder eenige begrepen. B.  
 379.  
 Indigeres; welke? B. 396.  
 Inlandfe. B. 434.  
 keiferinnen, in haer gedaante ver-  
 toond. C. 111.  
 hunne dienften; geit en ontuis. C.  
 219.  
 fitrende beelden. C. 233.  
 hunne driftten en herftochten.  
 C. 246.  
 Godinnen, welke matres heeten. C.  
 170.  
 Goetee (Wilh.) aangezoogen. A. 231.  
 B. 19, 212, 222.  
 C. 142, 160, 161, 162, 194, 249,  
 252, 288, 301.  
 Golo; fijn fchelms beleid ontrent Geto-  
 veva. C. 195.  
 Gordel der maagden; wat dat is? A. 46.  
 C. 181.  
 der burgers; foldaaten; wanneer  
 afgenoomen? A. 131.  
 Gordiaan, keifer; opende Janus. B.  
 404.  
 Gordinge; geenfus in de kerkpliechten. B.  
 23, 190.  
 Gorge,

Gorge, wie? A. 49.  
 Gorgones, welke? haar wooninge? A. 265.  
 haare naamen; en seldzaam oog. B. 123.  
 Gortyne, stad. B. 217.  
 Gond, in den boven op de gebouwen, van Rome. A. 257.  
 Gouden sluis van Nero. A. 257.  
 Goudryke rievieren, welke op den aardbodem? B. 304.  
 Gracchus, dichter. C. 133.  
 Grammatappel; plechtigheid ontrout des sloot. C. 248.  
 Graf, gewent in elks vaderland. A. 266.  
 Grafschrijven, seer gebruikelijk. A. 73. B. 48. waarom groot van letteren? B. 48.  
 Graven, en romben, buiten de steden. B. 214.  
 diepe helders. C. 38.  
 Granikus, rievier; waar door berucht? B. 323.  
 Gratianus, keiser; laat het Opperhooge priesterchap. C. 211.  
 Graten; getal; naamen; hoe verbeeld? B. 178.  
 Gravius, dichter; sijn werk wanneer in het licht gebracht? C. 134.  
 Graven, naar schatten; hoe genoomen? B. 11.  
 Graveerders op goud en silver. C. 224.  
 Grecinus, wie die was? C. 132.  
 Gregorius, Paus; sijn Nieuw-styl. C. 204.  
 Grenspaal. S. Landscheidingen, of Terminus.  
 schenders der zelve gestafs. C. 102.  
 Greezianse Thefaurus. C. 285; 299.  
 Grieken, of Danaï. A. 23.  
 Argivi. } A. 23. B. 347.  
 Argolici. }  
 Achivi. }  
 hunne vloot, van hoe veel schepen, gaande naar Troje? B. 328.  
 Pelaggi. B. 351. A. 42.  
 vernuttig en konstig. C. 201.  
 Griekenland, of Achaje. A. 39.  
 Gronovius. B. 280.  
 Gulden eenw. S. Saturnus.  
 Guldenoof, der Hesperiden, wat dat was? A. 5.  
 Gulde ram, welke sijn ouders sijn? B. 161.  
 voedt Frixus en Helle weg. A. 28.  
 Gulde tak; beteekenis. B. 379.  
 Gulden vliet; wat dat was? A. 26; 27.  
 Guthberleth, angetoogen. A. 242. C. 176.

H.

Haan, een offerdier; gewijde mede de henne. C. 162.  
 Haafsjagt. S. Arenden.  
 Hadria, welk een zee? sijn hoedaanigheid. C. 18.  
 Haft, diertje, wat bekend? B. 419.  
 Haghe (Theod. van der) genoemd. B. 109.  
 Hairen, luhangende, in bygeloovheden. B. 190.  
 in het offer der lesvangende. B. 190.  
 in vyf gevallen. B. 190.  
 in de hynpaapinnen. A. 15.  
 wairtend, door reu overten. A. 107; 71.  
 luhangende, in bogtaavenissen. A. 53.  
 afgesneden, en geofferd, by de dooden. A. 57.  
 opgehangen, aan de deur. A. 57.  
 gevlochten, enz. S. Vreuwen.  
 afgesneden, in gevangene. A. 136.  
 swaer, geel, blond. A. 132. C. 195.  
 blonde, der Duitsers. A. 132.  
 door ontf. A. 134.  
 kort, by de Romeinen; verniffeld in ten parit. A. 293.  
 nitgeruikt, in rouw. A. 51.  
 opriffende, in voorstellende. A. 24. C. 243.  
 geknoopt, gevlochten, gesnijdend. A. 122; 253.  
 luhangende, in het Venus spel. A. 129.  
 geverfd. A. 132.  
 gelege luitge wijt, als galven. A. 252; 253.  
 Hairpriem. A. 135. hairmaald. C. 114.  
 Hair-rullers. A. 130.  
 Halefus, wie? A. 130; 191; 193.  
 Halys, rievier. C. 136.  
 Hamadryaden, waarom soo genoemd? B. 243.  
 Handen, opgeleeven in het Gebed. B. 270; 318.  
 Harp, haar gedaante. A. 12.  
 Harpe, wat dat was? B. 34.  
 Harpyen; gedaante; gedreeven naar de Strofaes. B. 185.  
 Harpokrates, wie? A. 193.  
 Hartfoeker, wie? geprtefen. C. 147.  
 Havelhoender, in Ionië uitmuntende. C. 289.  
 Haffta, spiets by de verpachtingen en ver-90-

pingen. C. 118.  
 Haver, niet geacht by de aaloude. C. 170.  
 Havik, vogel; bynaam van aardsienlyke Ileden. B. 31 f.  
 Hebe. S. Juventas.  
 Hebenus, obbenhout; is geen pokhout. B. 320.  
 Hebrus, rievier; heeft gond. A. 6.  
 Hedera, weil; gewijde aan Bacchus, waarom? A. 175. in de Hyacinthina. B. 282.  
 der Dichteren, en waarom? A. 185.  
 Hefestion, boefemvriend van Alexander. C. 8.  
 Heiligen berg, by den Anio. C. 218.  
 Heilige schrift, bekend by de Heidenen. B. 13; 17; 19. enz.  
 Heilige weg in Rome; naamsteden. A. 123.  
 Heilige, wie die was? A. 287.  
 Hekate. S. Diana.  
 Hekate, moeder van Medea. B. 165. 186.  
 Hekfen. S. Toveressen.  
 Hektor, beschenkt Ajax. B. 346.  
 sijn brydruen. A. 2; 23.  
 sijn lyk verkocht. A. 215.  
 Hekuba, voorwerp van elenden. A. 86.  
 haar herscheppinge. B. 354. 359.  
 ouders, man, kinderen.  
 B. 323. is rampfelig. A. 86.  
 verliest haar man. C. 355.  
 kinderen, Hektor. A. 2.  
 Polydorus. B. 355.  
 Polyxene. B. 357.  
 woed op Polymnestor. B. 354.  
 word een hond. B. 359.  
 Helden, vergoedet; hoedaanig geerd? C. 12.  
 Helenus, bewaard van Pyrrhus; ontfangt Epieren, met Andromache. B. 346; 352.  
 Helene, wiens dochter? A. 23; 74.  
 gefchaakt van Thefeus; beider kind. A. 24.  
 van Paris wedergehaald. A. 74; 67.  
 niet gefchaakt van Paris. A. 67.  
 een sterre. A. 152. spiegelde sich. C. 43.  
 Helhond; S. Cerberus A. 47. afgebeeld. B. 206. afkomst. B. 273.  
 Helice en Buris; verfonken. B. 417.  
 Helice. S. Beer.  
 Helikon, welk een berg? A. 115. B. 43.  
 Helium, welk een burg? B. 46.  
 Helle, of dood, heeft veel toegangen. B. 112.  
 X x 2 Helle;

Helle; haar ongeval. A. 29, 90.  
 Hellepont; naamsteden. A. 89.  
 Helmen, *verciert met veder-bossen; met een paarde slaart.* B. 220.  
*met bucula, keelbanden.* B. 330.  
 Helorus, stad en rivier. C. 244.  
 Hellsche straffen, niet geloofd. B. 413.  
 Hemonie, of Theflalie. A. 63, 66, 278.  
 Hemus, of Emus; berg; woonplaats van Mars; verſchepinge. B. 43.  
 Memus, word een berg; met Rodope, ſijn wyf. B. 154.  
 Hengſtebron, waar, en wie gewydt? A. 138.  
 Meniochen, volk. C. 136.  
 Merkules, veriaagd de roofvoogelen van Stimfalus. B. 148, 453.  
 bekrygd de Amazoonen. B. 253.  
 vangt een hert. B. 253.  
 een ſtier. B. 253.  
 wint de guldene appelen. B. 119, 254.  
 dood Laomedon. B. 306.  
 verloft Heſione; afgebeeld. E. 306.  
 kleed Ajax, met ſijn huyl. B. 350.  
 dood Lykus. C. 30.  
 raaft en dood ſijn vrouw en kinderen. C. 30.  
 oorsprong der Fabien. C. 115.  
 is Alcides; naamsreden. C. 228.  
 ſijn groot altaar, te Rome. C. 165.  
 Laurentia, ſijn hoertje. C. 199.  
 dood Kakus, C. 165.  
 ſijn vaderland, Tiryns. A. 206.  
 suderen. A. 44.  
 ſuigt Juno. A. 43. B. 16.  
 dood twee ſlangen. A. 44.  
 de leeuw. A. 45.  
 Buſiris. A. 46.  
 Gerion. A. 47.  
 Centauren. A. 47.  
 Hydra. A. 47.  
 Kreeff. E. 40.  
 Diomedes. A. 46.  
 helpt Atlas. A. 43.  
 vermd Achelous. A. 48.  
 Cerberus. A. 47.  
 draagd hetſwyn. A. 47. B. 335.  
 diend Omfalce. A. 45.  
 roud met Deianire. A. 48.  
 Jole. A. 43. Hebe. B. 191.  
 Auge. A. 44.  
 Aftidamia. A. 45.  
 de 50 dochteren van Theſpis. A. 45.

de Groote Bewaarder; temple. C. 292.  
 Sancus of Semo. C. 291.  
 Mufagetes, de Snaartenpeelder. C. 313.  
 ſijn leeuwenhuyd. A. 47.  
 knods. A. 48.  
 pylen. A. 48. 275.  
 populier. A. 46.  
 vergodinge. A. 43. B. 251.  
 bevriderig des werelds. A. 43.  
 geëerd te Tyrus. A. 35.  
 Rome; ſijn tempelen. A. 253. C. 165.  
 Herder, ſpotvogel; verſchept. B. 391.  
 Herkulanum, stad. B. 431.  
 Hermafroditus; ſijn geſtalteverwifſelinge. B. 106.  
*Hermafroditen, wel e die ſijn? B. 109.  
 minnen het Venus ſpel.* B. 27.  
 Hermione en Kadmus. A. 250. B. 73.  
 Hermione en Orefles. A. 38.  
 Hetrici, volk; naamsreden. C. 201.  
 Hero en Leander. A. 87.  
 Herſilia, wie? vergodet? tweede naam. B. 403, 406.  
 Hert, langlevende. A. 249.  
 traanen. B. 75.  
 geſchooten. B. 279, 326. geofferd. C. 160.  
 Hertewoud; vreemd geval in deefe. C. 84.  
 Heſiodus, dichter; ſijn weiken. A. 136.  
 ſiet de Sanggodinnen. C. 284.  
 Heſione. S. Herkules, of Telamon.  
 Heſperia, of Spanje. B. 41.  
 of Italien. B. 48.  
 Heſperiden boomgaard, in wat landſtreek? B. 119.  
 appelen; wat die geweest ſijn? B. 119. gebruikt van Hippomenes. B. 294. betekenis in de Chemie. B. 296.  
 Heuvel der hoven, in Rome. A. 252.  
 Heup; wat daar oot beteekend? B. 79.  
 Hyacinthus; word een bloem. B. 281.  
 vergodet; ſijn ommegeangen. B. 281.  
 Hyades, ſuſteren van de Pleiades; haare naamen. C. 267.  
 Hyale, wie? B. 75.  
 Hyanters. S. Beoters.  
 Hiabias, wie? A. 36.  
 Hybla, berg; wat die geeft? A. 237.  
 of Megara, stad. A. 239.  
 Hydra, veelhoofdig; vergiftigd de pylen van Herkules. A. 47.  
 Hyene, welk een dier? aar. B. 240.  
 Hieroglyphica, wat die ſijn, en van wie gevouden. B. 2.

Hilernus, of Helernus. S. Avernus.  
 Hymen. A. 7, 28.  
 ſijn brulloofſang. A. 64.  
 Himera, stad en rivier; heeft warme baden. C. 244.  
 Hymetus, berg; wat die geeft? A. 237.  
 Hymni. S. Kerkgelangen.  
 Hylas, wie? verlooren. A. 228.  
 Hylus, wie? A. 230. B. 230.  
 Hillus, wiens ſoon? ſijn kerf. A. 44.  
 Hynpis, rivier; eigenschap. B. 417.  
 Hypece, stad. B. 152.  
 Hyepon, wie? naams bereekeninge. B. 100.  
 Hipermestra, wie? A. 71.  
 Hippafus, wie? B. 230.  
 Hippocrone, hengſtebron; of Aganippe. B. 136.  
 Hippodamia, vrouw van Pelops. A. 40, 79, 155.  
 vrouw van Pirithous. A. 86.  
 haare andere naamen. A. 86, 120.  
 Hippodamus, wie? B. 237.  
 Hippokoon, wie? B. 230. B.  
 Hippolite, koningin. B. 314. mind Pelens. B. 314.  
 Hippolite, Amazone. A. 14, 15.  
 Hippolytus, wie? A. 14. B. 424.  
 verſcheurd; tweede naam. A. 103. C. 310.  
 Hippomenes. S. Toverſſen.  
 Hippomenes. S. Atalanta: wiens ſoon? B. 293.  
 Hippotas, wie? 316, 176. B.  
 Hipipile, wie? A. 30.  
 Hipſea, of Iolya, wie? A. 62.  
 Hyrcus; wie? ſijn gaſtryheid. C. 276.  
 Hyrie, verſchept. B. 202.  
 Hirtakus, wie? C. 11.  
 Hiftriones, of Tooneelpeeters; Taſkaaners. A. 170.  
 na 't ſpeelen geleend of geſtraft. A. 203.  
 Hitte, van een Springbron, in Peru. B. 418. uit vuurkolken, onder de aarde. B. 418. in wateren, onder het aardryk. B. 405.  
 Hoeren, te Rome; naas; haar prijs; wooninge. B. 284.  
 groen verwaad. C. 271.  
 profiſſe; ſich aangevendende. C. 256.  
 haare naamen veranderende. C. 256.  
 Hoſtia, offerhand; naamsreden. C. 158.  
 Holtenus, (Ed.) aangeetoogen. C. 208.  
 Homerus, dichter; ſijn vaderland; ſchildery. A. 136.  
 wie ſijn meeſter was? A. 180.  
 vaderland; Kolofou. B. 152.  
 Sinitra. A. 136.  
 ontleend

ontleend veersien van Manto.  
 B. 167.  
**Hond**, een sterre; sijn aard. A. 162.  
 C. 258.  
 is Silius. S. Silius.  
**Honden**, hunne naamen, satt, versf,  
 enz. B. 76. wakkerheid. B. 319.  
 landsaart. B. 28, 76.  
 welke bequaamst ter jagt? B. 28.  
 te Romen opgehaugen, en waartomt  
 B. 56, 240.  
 houden nacht waare, bewaaren  
 sterren; gebruikt in veldslagen.  
 C. 263, 266.  
 houden algemeen wacht. C.  
 245.  
 geofferd. C. 160. rood en jong,  
 geslacht. C. 258.  
 gesleid aan de deuren der huysen.  
 A. 233. B. 319. C. 245.  
**Honig**, van Korsika; haat aart. A. 133.  
**Hoofd**, S. Geitjes.  
**Hoofd**, gedekt, in het offeren. A. 223.  
 B. 23. C.  
 draagen op het selve. C. 199.  
 onde, in verwezenenomen. C. 199.  
 bloot en ondekt, by welke volkeren?  
 A. 223.  
 bloot, in versken. A. 224.  
 gedekt, in welke gevallen? A. 224.  
**Hooivis**, een veldsteen. A. 154. C. 202.  
**Hoonig**, aan wien geofferd? B. 192.  
**Hoop**; der jonge prinsfen. B. 414. af-  
 gebeeld, hoe? C. 89.  
**Hoorn**; sonebeeld van magt en heugheid. B.  
 427.  
**Hoorn**. S. Wijn.  
**Hoorn**, in de lykstaafsen. A. 64.  
**Hoorn** van overvloed, wiens die was?  
 A. 48, 92. welk sinnebeeld? B. 249.  
**Hoornen**; altaar van deselve. B. 26.  
 der rampzalige mannen. B. 74.  
 C. 28.  
 wat als gemeenlyk beteekenen?  
 A. 74. B.  
**Hoppe**, vogel; sijn aart. B. 182.  
**Horatius**, dichter; sijn geboorte, ge-  
 stalte, werken. C. 61.  
**Hortensius**; wie? C. 31.  
 het netre draagen van den  
 toga of staatrok. C. 102.  
**Hospitium**, gastvryheid; haer recht hoe be-  
 waard, gevree en of geschoonden? B. 11,  
 16, 128.  
**Houdspjel**; sfermen en bloedvergieten by de  
 selve. B. 361.  
 hout, ook bewaert en geschilderd.  
 B. 213. op welk een wyse aangehoof en?  
 B. 334.  
 haare stoffe. A. 57.

hoe gekliff? A. 106.  
**Hoven** en hooven der Romeinen. C. 19.  
**Huyden**, van wilde dieren, om- en afhang-  
 sels, en hoofdstukfels van krygsbelden. B.  
 334, 335.  
**Bachus**-gesellen. B. 71.  
 priesteren. A. 36.  
**Hut** van Romulus, S. Romulus.  
**Huwe**-ij en, met uitheemse. C. 204.  
 met welke in een geslacht toege-  
 laaten? A. 209, 210.  
 verwaarlooft by Afrikaansehe  
 volkeren. B. 283.  
 gewoonten. Hymen aangeropen.  
 S. Hymen.  
**Juno** aangebeden. S. Juno.  
 toorfsen gebrui. S. Toorfsen.  
 vuur en water aangeraakt. A.  
 241.  
 op driederhande manieren voltroe-  
 ten; welke? B. 221.  
**Huwelyks**schennis, gewrokten van vrou-  
 wen. C. 217.  
 geleeten van de mannen. C.  
 217.  
 verschoonlijk in deselve. C.  
 217.

I.

**J** Agn; middelen in deselve gebrui. S.  
 B. 217.  
 op welke wyse by de ouden. B. 82.  
 op desse, broosfen gebrui. S. B. 75.  
**Jagt**. S. Phafelus.  
**Jani**, boogen op kruiswegen; haer ge-  
 bruik. C. 155.  
 tempel? haer plaats. C. 155.  
 stichter. C. 156.  
 andere tempel. C. 155.  
**Janus**, wie? waarom met twee tronien?  
 sijn penning. B. 386, 404. staf en  
 steutel. C. 151.  
 kerk, waarom geopend en geschoon-  
 den? B. 386.  
 hoe dikmaals geslooten? B. 404.  
 heet Patulcius. C. 152.  
 seef. C. 126.  
 een vroomc godheid. C. 287.  
 sijn heuvel Janiculus; nu Mon-  
 torio. C. 155.  
**Jalyfus**, wie die was? B. 200.  
 stad. B. 200.  
**Januarius**. C. 145. naamsoorfsak. C. 150.  
**Japygie**, uitboek; landstreck. B. 390.  
**Japix**, wie? B. 390.  
**Jardans**, wie? A. 47.

**Jafus**, wie? A. 146.  
 sijn dood. A. 187.  
**Jafon**, sijn wedervaren. A. 58, 160.  
 B. 184.  
 gaat naar Kolchos; mind Medea;  
 wint het gulde Vlies. B. 184. sijn  
 omfwerwen. B. 185.  
 beduidenis van sijn bedrijven,  
 ontrent het Vlies. B. 188.  
**Jazyges**, volk. C. 24.  
**Iberus**, tievier. B. 195.  
**Ibis**, vogel; waarom geëerd. B. 137.  
**Ida**, berg in Troas. A. 16, 273, 135,  
 136.  
 sijn gedeelte, Gargata. A. 16.  
 geeft pynboumen. S. Pynboum.  
**Ida**, berg in Kreta; is bosryk. A. 135,  
 210.  
**Idalus**, berg } Venus toegevyd.  
**Idalium**, stad } A. 250.  
**Idomon**, wie? B. 152.  
**Idomeneus**, wie? sijn vroomc gevallen.  
 B. 352.  
**Idus**, welke dagh in een maand; naams-  
 reden. C. 150.  
**Jerusalem**, bestimmerd door Nehemias.  
 C. 73.  
**Ifigenia**; of sy geofferd is? B. 327.  
 vindige, genomen uit de  
 geschiedenis van Iesta. B.  
 327.  
 het offermes, bewaard. B. 327.  
 hinde voor haer geslacht. B.  
 327.  
 vindinge van Racine. B. 327.  
**Ifiklus**, wie? A. 66.  
**Ifimedia**, moeder van Otus en Efialtes.  
 B. 161.  
**Ifimedia**. S. Neptunus. B. 161.  
**Ifis**; mind Anaxarcte; verhandt sich;  
 sijn uitvaard. B. 400, 401.  
**Iicht** of gicht, ongeueeljik; haer oor-  
 sprong. C. 84.  
**Ikarus**, waar in zee gevallen? B. 227.  
 in de schouburg. B. 227.  
 verongelukt. A. 88. B. 226.  
**Ikarius**; gedood. A. 162.  
 sijn dochter S. Erigone,  
 hond. S. Hond.  
**Ilia**, of Rhea Sylvia, moeder van Ro-  
 mulus. A. 160. C. 198. onteerd, by  
 de Numicium. C. 198. gedood. A. 178.  
 getrouwd met den Tiber. C. 190.  
**Ilioenus**, wie? A. 81.  
**Ilium**, is Troje. A. 36.  
**Ilyric**, landfchap. A. 243  
**Ilyriens**, hebben twee oogappelen; doo-  
 den met hun gesicht. B. 116.  
**Ilyva**, qualyk geleefen, qualyk verstaan.  
 C. 100.

Imbric, eiland. C. 16.  
 Immolare, offeren. S. Mola.  
 Imperator, reenaam gegeven aan veldbeeven  
 en legerhoofden. C. 250.  
 Inachus, koning. A. 72.  
 rieviergod. A. 69, 71, 72.  
 B. 31.  
 Inarime, eilandeken. B. 376.  
 graf van Tifon; heet Enaria.  
 B. 377.  
 Indiaanen; haare landpaalen; verf; flangen;  
 rykdommen. B. 36. falven. C. 213.  
 Inge- and fchoonen; onwif, dat befoet. A. 44.  
 geefferd. B. 64.  
 Ino, wie? word Leucothea. E. 111.  
 haare fusters, alle elendig. B. 112.  
 Iö, verfehpt. A. 30. B. 30.  
 haare fweren. B. 34.  
 word Iüs. A. 72, 128.  
 Io, een vroolijc uitroeping. A. 225.  
 Joden; hunne woonplaats; fabbath; uit  
 Rome gedreven. A. 201.  
 hunne kerken befocht van de Ro-  
 meinen. A. 214.  
 Joppe, ftad; alwaar Andromeda wierd  
 aan fttrand gefet. A. 199.  
 Jolus, wie? verjond. B. 260.  
 Jolus, helpt Herkules. A. 47 pag.  
 B. 210.  
 Jole, wie? A. 48.  
 Jonathan, boefemvriend van David. C. 8.  
 omkoomen. C. 9.  
 Ionie, landfchap. A. 232.  
 Ionifche zee. B. 114, 409.  
 Ipfia, of Idya, S. Hipea.  
 Iris, regenboog; oorfprong. B. 20.  
 Irus, wie? gedood; fijn dochter. A.  
 287.  
 Irus, wie? gram op Pelcus, B. 314.  
 Ifaurikus (Servilius) wie? C. 166.  
 Ifer, waar gevonden? is goed en quaad?  
 C. 242.  
 Iüs, wie? fy is? A. 156, 158.  
 haare vindingen. A. 156.  
 verfehnepping. B. 269.  
 tempel. A. 142.  
 waarom gehoornd? is ook Ceres.  
 B. 269.  
 Bubafis. B. 269.  
 helpt de fieke. B. 270.  
 flar de meinceidige met blindheid,  
 en herfteld. C. 80.  
 afgebeeld. C. 162.  
 Ifmarus, berg; geeft wyn. A. 109.  
 Ifmenus, rievier. B. 44.  
 Iffa, hoe befapen van Apollo? B. 164.  
 wie deeze was? B. 165.

Ifmus, wat dit is? A. 18.  
 Ifmiffc fpeelen; wien ter eeren; haare pijn-  
 kroon. B. 154.  
 Is; yseiders; gebrui. C. 45.  
 Italic; haare deel Groot Griekenland.  
 C. 228.  
 Thufcie.  
 Latium.  
 Lägurie.  
 fitop ecu wereldkloot. C. 256.  
 heet Aufonic; paalen. B. 385.  
 Ithaca, eiland; haare berg Neritos. A.  
 278.  
 Itis; fijn vader opgedift. A. 109.  
 Juba, wie? verwonnen; dood. B. 435.  
 C. 240.  
 Juba, de Jonge; fchryver. B. 435.  
 Julia, gebannen; waar geftorven? C. 42.  
 Julien, afkomstig van Venus, door E-  
 neas. A. 129, 160.  
 Julius Cefar, wie? bedryven; afbeeld-  
 fel. B. 434.  
 triomfen. B. 435.  
 fijn lyk vertoond. C. 196.  
 verwind Farnaces. B. 435.  
 God geheeten. B. 435. A. 182.  
 C. 146.  
 opperhogepriefter. B. 435.  
 fijn geboortedag. C. 312.  
 vader van Auguftus, hoe? B.  
 434.  
 kaalkop, en dus gelauriert. A.  
 224.  
 omgebracht. B. 433, 439.  
 een ftaartloze. B. 434.  
 fijn maand. C. 148.  
 tempel. B. 439. C. 98.  
 altaar. C. 147.  
 bedryven. B. 439.  
 geflachtregister. C. 146.  
 onverfetbaar noodlot. B. 437.  
 fweemt gewepend. C. 201.  
 ervaaren in den loop der fterren.  
 C. 203.  
 Julius C. in welk een oorlog omgekoo-  
 men? C. 304.  
 Junius; naamsreden. C. 148, 284.  
 twyfelachtig. C. 287.  
 fijn Kalendex, waarom fabacez?  
 C. 289.  
 Juno, Quiris; naamsreden. A. 15. B. 78.  
 C. 188.  
 Regina, koningin. A. 84. B. 78.  
 Sifpita. A. 192. haare tempelen.  
 C. 174.  
 Egophaga, geitevreefter. S. Geit.  
 ouderfals Jupiter. C. 235.  
 blikfem. C. 285.  
 Ieuw. C. 285.  
 Pronaba. A. 15.

Cinxia. A. 46.  
 Ilihya. A. 159.  
 Moneta, tempel. C. 162, 290.  
 Lucina, lucitica. A. 56. C. 184.  
 is ook Diana; helpt de kramende.  
 A. 56.  
 echthoogdefie. A. 15, en 46.  
 bevucht door een bloem. C. 269.  
 haare paauw. A. 144.  
 wagen. B. 55.  
 vreefter. B. 54.  
 gefield over rykdom. A. 84.  
 word een koc. B. 137.  
 heeft veele bynaamen. C. 286.  
 fufter van Jupiter. B. 78.  
 haare geboorte. A. 128, 156.  
 kinderen, welke? B. 78.  
 woedende op Herkules. A. 43.  
 B. 274.  
 Ino. B. 111.  
 Semele. B. 77.  
 Kalifto. B. 51.  
 Rhodope. B. 154.  
 Pigmee. B. 154.  
 Antigone. B. 155.  
 dochteren van Cynirus.  
 B. 156.  
 foekt de Trojaanfche fchepen te ver-  
 branden. B. 376.  
 waarom de Trojaanen haatende?  
 B. 395.  
 de Argiviffc; hoe haare beeld en  
 offer? B. 413.  
 hoe fy wierd fwanger, fonder man?  
 C. 78. C. 50.  
 Calendaris. C. 150.  
 mind bloemen. C. 206.  
 Jupiter mind, Io. A. 72. 190. B.  
 30.  
 Kalifto. A. 50, 190, B. 51.  
 Europe. A. 16. E. 67.  
 Semele. B. 77.  
 Afterie. B. 157.  
 Antiopa. B. 44, 158.  
 Alkmeon. A. 44.  
 Danaë. A. 117. B. 118.  
 Egina. B. 159.  
 Leda. A. 23.  
 Mnemofyne. B. 159.  
 Proferpina. B. 159.  
 blikfemende. B. 48.  
 is ook de hemel. B. 102.  
 waar hy gebooten is? B.  
 51.  
 overfpeelen en fuikeryen  
 opgeteld. A. 80, 190. B.  
 31.  
 verfehper in een fier; beteke-  
 ning. B. 67.  
 de Bakker. C. 298.



Ammon; naamsreden. B. 119.  
 Prætes. C. 265  
 gehoord B. 119.  
 Hofpitals, wie? B. 128  
 vader van de Palici. B. 141,  
 mind Ganymedes. B. 279.  
 S. Ganymedes.  
 de alleshoorende. B. 307.  
 drijft de Trojanen aan op de  
 Grieken. B. 146.  
 Anxur; ongeschlooren. B. 431.  
 elkenboom, hem geheiligd.  
 A. 186.  
 swanger van Pallas, hoe verloft?  
 beteekening. C. 49.  
 de Stutter. C. 36. de Verwinnaar.  
 C. 248.  
 mind juturne. S. Juturne,  
 sijn lam, Idulius. C. 150.  
 bliksem. A. 140. van potaarde.  
 C. 154.  
 Lyaonius. C. 156.  
 Katabates. C. 208.  
 Elicius. C. 208.  
 Vejoyis. C. 211.  
 kind, jongeling, en hoog be-  
 jaard. C. 212.  
 een ruwe steen. C. 233.  
 Juvetas, of Hebe, en Ganymeda. B.  
 191.  
 wykt niet van het Kapitoel. B.  
 191.  
 afgefer, van Jupiter. B. 280.  
 Ivoor, in het haairaad. B. 64,  
 geveerd. B. 108.  
 Justa, waarom soo geheeten? C. 189.  
 Juturna, wie die was? B. 107. C. 162.  
 Ixion, wie? sijn misdad; straffe. B.  
 112.

K.

**K**ale lop, hoe gedeft? B. 249.  
 Kaar; heest verschillende heedaanig-  
 heiden; naar den landsaart. C. 253,  
 meretum geheeten. C. 240.  
 Kaatsen; waar mede? en waar? en op wat  
 wyse? A. 260.  
 Kabiri. S. Samothrace.  
 Kadmus, sijn wedervaarsen. A. 190.  
 B. 69.  
 plant den wynstok. B. 78.  
 kinderen en kinds kinderen.  
 B. 73.  
 saad; beteekeninge. B. 71.  
 verschept beteekening B. 116.  
 sijn ballingschap. B. 116.  
 hoofd der Encheliensers. S.  
 Encheliens.  
 Kafarcus, berg; gevaarlyk. C. 256.

Kajeta, stad; naamsreden. B. 380.  
 Kain; sijn broedermoord. C. 190.  
 Kaikus, rievier; heeft swaanen. A.  
 32.  
 Kajus en Lucius, wie? A. 205.  
 Kakus; sijn bedryf; dood. B. 254. sijn  
 hol. C. 165.  
 Kalais, loon van Boreas. A. 55, 80.  
 B. 183.  
 gevleugeld. B. 183.  
 Kalabrie; is Messapie; paalen. 392,  
 wat het geeft? A. 262.  
 Kalanis, beeldhouwer. C. 123.  
 Kalatis, stad. C. 18.  
 Kalathus, wat het is? A. 46. B. 383.  
 Kalchas, wie? A. 245. B. 326.  
 sijn dood. A. 245.  
 Kalauria, eiland. B. 203.  
 Calcei, wat die sijn? waemer gedraagen?  
 A. 231.  
 Kalenda; eerste dag van elke maand;  
 naamsreden. C. 149.  
 Kalendarsium, wat? C. 150.  
 Kales (anders Kratis) rievier. C. 136.  
 Kalidne, eiland. A. 227.  
 Kalidon, stad. A. 177.  
 Kaligula, beroofd de zee. A. 151.  
 Kalipso, mind Ulißes. A. 164.  
 Kalisto, bemind; verschept. A. 91.  
 B. 51.  
 Kalikoena. S. Meltegrides.  
 Callaici, Galiffers, wie, en waar ge-  
 legen? C. 302.  
 goudryk. C. 301.  
 Kallimachus, dichter, by de Egypte-  
 naaren. A. 137.  
 Kalliroe, wie? afgebeeld. B. 261.  
 Kalvus; redenaar. C. 31.  
 Kalvus, wie? A. 185.  
 Kam, sijn stoffe. A. 135.  
 pleetrum. A. 110.  
 Kamarine, stad; geeft een spreekwoord.  
 C. 244.  
 Kamere, plaatsje. C. 216.  
 Kamerinus, dichter; sijn wetk. C.  
 133.  
 Kameleon, dier; aard; sinnebeeld. B.  
 420.  
 Kamilli; offer-naapjes. C. 69.  
 Kamerlingen, gesnedene; bewaartens van  
 het vrouwolk; misbruik. A. 140.  
 Kampanie, landschap, haar hoedanig-  
 heden, steden. C. 141.  
 Kamsters en apsters. A. 132.  
 mishandelt. A. 135.  
 Kandaules. S. Gyges.  
 Kanens, vrouw van Pikus; verschept.  
 A. 385.  
 Canthora; maagden; eest; kerstwerk.  
 A. 192.

Kanops, Kanopus, wat die sijn? A.  
 157.  
 Kapantus. B. 261. S. Euaedne.  
 Kapys; vele van die naam. B. 396.  
 Kapitolynen heuvel; benaminge; tem-  
 pel op deselve. A. 251.  
 tempel; drie kapellen in  
 deselve. C. 8. van drie godheden. C.  
 133. een kerkbelofte. C. 192.  
 Kapitolium, van Koning Numa. C. 159.  
 Kapra, eiland; door wie berucht? B.  
 431.  
 Capricornus, steenbok; gefternte. Sie  
 Pan.  
 Kapua. S. Vulturum. C. 141.  
 Carceres, in den circus, wat die sijn? A. 150.  
 B. 41.  
 Karle, landschap; waar door berucht?  
 B. 107.  
 Karyotides, dadels; naamsreden; mis-  
 slag.  
 Karistos, eiland; geeft marmor. C.  
 216.  
 Karmenta, wie? naamsreden, ook ge-  
 heeten Nikofrata. C. 162, 167.  
 heeft, na haargenoemd. C. 162.  
 poort, na haargenoemd. C. 162.  
 andere naamen van deselve.  
 C. 178.  
 Carna; haar heeft. C. 287.  
 tempel. C. 287.  
 Karpatus, eiland. A. 149.  
 bewoond van Proteus. A. 161.  
 Carpenta, wagen; heedaanige; by wie  
 getruet? C. 267.  
 Karfooli, stad; brand in haar kooren-  
 A. 251.  
 Kartea, stad. B. 201.  
 Karteja, stad. B. 201, 387.  
 Karthago, van wie geboud? A. 32.  
 haare deelen. A. 39.  
 van wie oorsprongkelijkt? A. 37.  
 Karus, dichter; sijn werk. C. 142.  
 Kaspifse, volk. C. 91.  
 Kasandra, wie? A. 24, 77.  
 heer ook Alexandra. A. 81.  
 Kassalus, een bron. B. 70.  
 Kastor en Pollux, Diokuri; geëerd in  
 zee plaatsen. A. 152.  
 paardebruyders; beelden op den  
 Hengstberg. A. 173.  
 gedood. A. 70. C. 232.  
 worden sterren. A. 152, 162.  
 hunne speeren. B. 232.  
 tempel. C. 98.  
 Kastro, stad. B. 432.  
 Katane, stad. C. 244.  
 Kato; taalmeester. C. 31.  
 Kato; sluit het uitvoeren van de Flo-  
 lia. C. 28.



KARS, puikdichter. C. 7.  
 Katulus, dichter; sijn beminde; hee-  
 keld Cezar. A. 185.  
 Kaukafus, een berg; hoedanige? A. 163.  
 163.  
 Kaulon, stad. B. 430.  
 Kaunus, een stad. C. 151.  
 Kaunus. B. 263. S. Bibliis.  
 Kelen der offerbeelden, op welke wij? B.  
 212.  
 niet als gebooden. B. 212.  
 Keifers, ook opperhoogepriesters, en  
 waarom? C. 211.  
 Keiserinnen van Rome, overspeelsters. A.  
 175.  
 Kenchris, haven van Korinte. C. 16.  
 Ker'gefangen, hymni, hoedsanig. C. 66.  
 Kikkers. B. 171, 173.  
 teeling; ontleding. B. 419.  
 Kinderen, op de grond gelegd; opgenoemu,  
 en opgevoed. C. 55.  
 Kirchnerus, wie? aangetogen. C. 45.  
 Klappen, met de handen; met fiberven.  
 A. 216.  
 Klaroenschouwinge. C. 283.  
 Klaros; haar tempel van wie gesticht?  
 B. 167.  
 ceerd Apollo. A. 227.  
 Clavus latus, welk een teed? onderscheiden  
 van clavus angustus. C. 61.  
 Klaudia; nonne, doet een wonderwerk.  
 C. 88.  
 met welk een werktuigh?  
 C. 238.  
 Klaudien; geslacht, ook Klodien. C.  
 237.  
 Klaufus; geslacht der Klaudien uyt de-  
 selve. C. 237.  
 Kleantes; sijn lamp. C. 194.  
 leeders; gescheurd in droefheid. A.  
 27, 56.  
 van eenige grooten; van wie  
 gewerkt. B. 319.  
 op de wegen geseleid. A. 192.  
 Kleis, wie? A. 107.  
 Kleonc, stad. B. 177.  
 Kleopatras; hoe vergiftigd? B. 170. wie  
 sy was? B. 438.  
 Kleopatre. S. Atalanta.  
 Clericus aangehaald. C. 285.  
 Klymene, wie? B. 35. en A. 79, 86.  
 Klymenus. S. Pluto.  
 Klytemnestre, boel van Egistus. A. 40,  
 211.  
 dood Agamemnon. A. 11,  
 211.  
 Kassandra. A. 24, 211.  
 word gedood. A. 38.  
 is ook Tyndaris. A. 237.  
 Klutic; haar misdryf; verscheppinge;

beteekeninge. B. 100 en 102.  
 Klorius, S. Springton; aart. B. 418.  
 Klorunus. S. Falica.  
 Klokkeluyden over verslorvene, bygeloovig.  
 C. 275.  
 Kokalus, wie? sijn dochteren. B. 229.  
 Kokles; swemt gewapend. C. 201.  
 Kolas, een duiker. B. 371.  
 Kolchos, landschap. A. 59.  
 Kollatia, stad; naamsreden; Kollarynfe  
 poort. C. 194.  
 Kollina, heuvelpoort van Rome; by  
 welke de Etre tempel, en kerck van  
 Venus. A. 282, 283, en 106, by welke  
 Annibal Rome beschoude. A. 282.  
 Kolofon, stad; vaderland van Homerus.  
 B. 152.  
 Kolommen; orders. B. 38.  
 S. Tilaaren.  
 Kolonien, volkplantingen; aangelegt met  
 den ploeg. A. 276. C. 255.  
 met een ster en een kee. C. 255.  
 de volkplanten, hoe gekleed; en nie?  
 C. 255.  
 Komana, stad; bewaard het offerwaard  
 van ligenic. B. 327.  
 Komere. S. Staartsterre.  
 Komitia; veelvoudige. C. 149.  
 Kommodus; veranderd der Maanden  
 naamen. S. Maanden.  
 Compta, kruiswegen; feestdagen op deselve,  
 voor welke goden. C. 152.  
 Koningen, oo. hoogepriesters. B. 362.  
 C. 211.  
 Konstantius, doot Janus. B. 404.  
 Konfus, wie? C. 205. S. Neptunus.  
 Confulus, feest; op deselve een altaar ont-  
 deit. C. 205.  
 Kooplieden feest. C. 281.  
 Koopen en verkoopen; by verwijfeling. B.  
 245.  
 Kooten; der aalouden rij'dom. B.  
 428.  
 Kooten, gerooft, gestampt, in molens; hoe  
 die bevoogen? A. 186. B. 383.  
 Koper, in den oorlog. B. 127.  
 waarom van de Toveresse gebruikt?  
 B. 191.  
 Koper; daar op geijlopt in maansmyn.  
 A. 140.  
 Koraalen, volk. C. 124.  
 Koraalen, haar verfeeninge; geboorte-  
 plaats; kracht. B. 122, 420.  
 Korcire, eiland. A. 185.  
 Korybanten, wie? B. 106.  
 Korikus, berg; geeft sarran. A. 101,  
 B. 22.  
 Korinthe, welke dichtereffe? A. 165.  
 wie die was? A. 165.  
 Korinte, stad. A. 59.

haare havens. C. 16.  
 Kornificius; dichter; sijn suster. C.  
 31.  
 Koroncus. wie? B. 57.  
 Korniculum, stad. C. 306.  
 Koronis, word een kraai. B. 56.  
 beteekening. B. 60.  
 Korrika, S. Honig.  
 vermeerend van Scipio. C.  
 289.  
 Korvinus, wie? naamsreden. C. 167.  
 Kos, eiland; heeft vermaard mannen;  
 en seer dunne kleederen. A. 234.  
 B. 108.  
 haar wyven worden koejen. B.  
 200.  
 ingenomen van Herkules. B. 203.  
 Kolyce, eiland. C. 215.  
 Korys, wie? C. 105.  
 Kotta, wie? C. 105.  
 Kotta, Roomse toenaam. C. 113, 134.  
 Cuthari, brousen, van wie? A. 137.  
 bette eninge. A. 137.  
 Knidus. S. Gnidus.  
 Knyn; haar vastigheid. B. 429.  
 omhiff. A. 59, 159.  
 Knieten, doch ook slaan en streken, onder de  
 kerckgeaaren. B. 190.  
 Knods van Herkules. A. 48.  
 Thefeus. A. 18.  
 Krabben. S. Aangeficht.  
 Kragus en Antikragus; bergen. B. 267.  
 Kraan; welk een tafel-gerecht? C. 289.  
 sijn vlucht. C. 289.  
 gewyd aan Ceres. S. Ceres.  
 welk sinneheld? A. 147.  
 niet gefien, ontrent Athenen.  
 B. 57.  
 Kransjen, van roosen; op maaltijden.  
 A. 71.  
 der Eleusniffe. A. 17.  
 priesteren. A. 35. C. 250.  
 bruiden. A. 52.  
 minnaars. S. Minnaars.  
 en takken aan de buyfen; stallen,  
 enz. ten tyde van vreugde. B. 123.  
 C. 154, 159.  
 gedragen van Letitia. B. 123.  
 ophangen aan boomen. B. 259.  
 of gaffmaalen. A. 71. C. 194.  
 Krassus, geslagen; by Karre. A. 205.  
 Krateres, in Sicilie; wat die sijn? B.  
 142.  
 Krater, schenkkan; grootte. B. 129.  
 Kratis. S. Kales.  
 rievier; waters kracht. B. 367,  
 418.  
 Kreeft, gesteente; landen en steeden,  
 onder de selfe. B. 118.  
 Kremera, rievier. C. 178.  
 Krefus,

Krefus; gewarſchuid van Solon. C. 43.  
ten vuure verweſen. C. 125.  
Kreta; eiland. A. 20. met 100 ſteden.  
B. 209.  
 queekland }  
 graffide } van Jupiter. } 51.  
 inwoonders, liegen. A. 20, 186.  
 ſijn ſchutters. A. 211. B. 216.  
 Krefus; vrouw van Eneas. A. 34.  
 een watermaagd. A. 177.  
 vrouw van Jafon; dood. A. 61.  
 Krygſteden; emerit; ontſangen ſaailanden;  
 maaken colonien. A. 150.  
 hume oefeningen en tydver-  
 drijf, in ſtilſtand van wapenen. C. 194.  
 Kryptographia; met welke ſtoffe die geſchied ?  
 A. 267.  
 Kritika, letterſifinge, woordenknabbe-  
 linge. A. 96, 128. B. 32. enz. C. 91,  
 100, 106, 130, 134, 175, 189.  
 Krokale, wie? B. 75.  
 Krokus. S. Smilax.  
 Kromione, een vlek. B. 205.  
 haarverken. B. 205.  
 Krokodillen, in Egypte; haar drek ge-  
 bruikt. A. 156.  
 Kroonlicht; ſiet geen maagſchap aan;  
 mind onrecht. C. 306.  
 Kroton, ſtad; haar bouwer, waar door  
 betrucht? B. 407, 408, 409.  
 Kroto, wie? B. 408.  
 Kruiden. B. 371.  
 Culeu; ledere ſak der vadermoorders; welk  
 gedierde gevoegd by den middaagden?  
 B. 222.  
 Kume, ſtad in Aſie. B. 378.  
 in Italië. B. 378. C. 235.  
 Cuniculi; mynen; waar gebruikt? B.  
 318.  
 Kuperus (Gisb.) geprefen. B. 269. C.  
 233, 239, 309.  
 Kupidu; veele. A. 78.  
 pylen, boog en toots. A.  
 317, 145.  
 ſeüendic. A. 110.  
 Kures, ſtad; B. 404.  
 Kureten, wie die ſijn? B. 106.  
 oorloogen met de Etoolers.  
 B. 234.  
 Curia, te Rome; welcke die ſijn? A.  
 251.  
 haar omſtandigheden. C. 203.  
 curiones, curiata comitia; van de  
 Roomſe gemeente. C. 187.  
 Kurtius, wie? C. 265.  
 Kurtius, poel; naams-reden; gedroogd.  
 C. 300.  
 Kuſſen; op vreemde wyſen. A. 108.  
 van piſcht, enz. C. 194.  
 de ſtervende. A. 185.  
 III. Deel.

L

L Abaram. S. Veldtoegen.  
 Lacedemon; of Sparta. A. 2, 39.  
 Lucerna; krygsvok; wanneer gebruikt?  
 C. 195.  
 Lacinie, uithoek; naams-reden; heeft  
 Junoos tempel. B. 408.  
 Ladon, rievier; vreemden aart. B. 4,  
 34.  
 Laertes, vader van Uliſſes. A. 4,  
 B. 230.  
 Laïs, wie? A. 122.  
 Laitreſſe (Ger.) geprefen. B. 356.  
 Lakonie, waarom Ebalie? C. 155.  
 Lakoniſſe jongelingen. S. Spartaaniſſe.  
 Lampen; opgehangen; vol olie; nooit uit-  
 geblaſen. A. 71.  
 kritien. S. Voortteogen.  
 velderhand fatſen; gebruik.  
 C. 194.  
 Lampſakus, ſtad; waar door bekend?  
 C. 17.  
 Lamus, een koning. B. 382.  
 Lamus, wie? A. 45.  
 Landbus der aalende. B. 428. C. 221.  
 Landen; nieuwe, hoe voor den dagh  
 gekoomen, en waar? B. 415.  
 verre van zee, hebben in de  
 grond ſchelpen, deelen van  
 zeedrochten, enz. B. 416.  
 landtreck. B. 386.  
 Landscheidinge, Ceres toegedroeven. B. 10.  
 daar ſteenen; op deſtieve ge-  
 offerd. B. 10. S. Grens-  
 paalen.  
 wie? A. 66.  
 Laodamia, hoe geſtorven? C. 275.  
 Laodice. S. Nepruntus.  
 Laodice, wie? C. 190.  
 Laomedon, wie? A. 24. ſijn misdad,  
 dood. B. 306.  
 Lapithen, wie? A. 155.  
 Lars, of Labra, wie? C. 186.  
 Lates, huſgond. S. Penates, waar mede  
 gegod? C. 191.  
 algemeene en byſondere. A. 277.  
 waarom geheeten Praſtites. C.  
 265.  
 wie die ſijn; hoe verbeeld? C.  
 offer. C. 8.  
 hunnehond. C. 265.  
 waar geëerd? C. 8.  
 Largus, dichter; ſijn werk. C. 143.  
 Larini, welk een ſoort van ſtieren? B.  
 229.  
 Lariffa; veele ſteden van die naam. B. 56.  
 Latium; naams-reden. B. 49.  
 Latinus; wie? ſijn vrouw; dochter;

verbond met Eneas. B. 389.  
 Latrunculi; ſhaakſpel; haare ſchjoen;  
 van wie gevonden; gebruikt, waarem?  
 A. 231. en van wie? C. 194.  
 Latone; gelacht. B. 168.  
 ſware kraam. B. 172.  
 gehoud van de Lyciers. B.  
 173.  
 moeder van Apollo en Diana?  
 B.  
 vervolgd van Python. B. 25.  
 Juno. B. 25, 169.  
 Laurens, of Laurentum; ſtad; naams-  
 reden;  
 haar ſtraat, waar ſich uitſtrek-  
 kende? C. 192.  
 Laurentia, wie? C. 183, 199.  
 Laurentia. C. 200.  
 haare alkerbroeders. C. 199.  
 Lawier; roon, der ſnaarenſpeelders. B. 29.  
 priſteren. A. 35.  
 zeggpraalers. A. 125.  
 Laurier, hoe voorſpellende? C. 159.  
 was Dafne. A. 105.  
 vertierfel van Apollo. A. 105.  
 B. 29.  
 verweſe droomen, en welke? A.  
 105.  
 ſinnebeeld van verwinninge. A.  
 125.  
 gebruikt, in deſtieve, by welke?  
 A. 125.  
 Lawriataz, der offerende. A. 236.  
 zeggpraalers. A. 126. C. 117.  
 waar van daan gehaald? A.  
 126.  
 Lavinia, wie? A. 155. C. 164.  
 Leander; ſijn ongeval. A. 87.  
 Learchus, wie? B. 114.  
 Lebintus, eiland. A. 227.  
 Lechæus, haven van Korinte. C. 16.  
 Ledigheid, wat die verwekt? A. 107.  
 Leda, ontèerd van een ſwaan. A. 23, 40.  
 legt eyeren. A. 23.  
 Leere maakſten (ſortea) quamen in geen  
 tempelen. C. 168.  
 Leeuw van Nemca, geworgd. A. 45.  
 ſijn huid. A. 47.  
 hemelſtecken: A. 200.  
 Leeuwen van Afrika; hoe beeren ge-  
 noemd? A. 229.  
 gedood van keiſer Hadrianus. A.  
 230.  
 Leeuwenhuid. S. Huyden.  
 S. Ajax.  
 Leſtrigoniërs, welke? B. 382.  
 Leitou van Ariadne. A. 16, 52.  
 wat het was? A. 17.  
 Leleges, volk. B. 206, 220.  
 Lelius, S. Scipio.

Lelex, wie? B. 206, 220, 230.  
 Lemnos, eiland. A. 28.  
 moord op dezelfde. 30.  
 eerd Vulkan. S. Vulkan.  
 Leonidas, wie? C. 192.  
 Leontini, volk; befocht van Herkules.  
 C. 243.  
 Lerna, een poel. A. 47. B. 31.  
 Lesbos, eiland. A. 11, 104, 110.  
 geeft wijn, is geil. A. 104.  
 Lethe rivier; in de helle: is Vergel-  
 mat. A. 259.  
 in Afrika. A. 259.  
 Spanje. A. 260.  
 Leucippus, wie? A. 80. B. 230.  
 Leukofie, eiland. B. 430.  
 Leukas, berg, waarom vermaard? A.  
 103, 109.  
 Leukoroë, bemind, gestraft, verschept.  
 B. 99.  
 haar ouderen. B. 100.  
 Leukotica, welke godinne. A. 91. B.  
 114.  
 Leven; het selve hoe de keiseren toege-  
 went. 440. vergeleken met een zee,  
 en schipvaart. C. 69.  
 Lex Thoria, welke ontrent het offe-wi-  
 den. C. 270.  
 Porcia, Katoos keur. C. 25.  
 Libas, wie? A. 180.  
 Libatio, offerplenginge; hoe en waar gebrui-  
 kelyk. B. 109.  
 Lybie. S. Afrika.  
 Librarii, schryvers; hoedanige? C. 13.  
 Libum, offeroek, te koop op de Liberalia.  
 C. 220.  
 haar naam van Vader Liber. C.  
 220.  
 in gebruik by de boeren. C. 170.  
 Sic Verjaarkoken.  
 Licht, ontrent verschynningen. C. 293.  
 Lyceum, wat dit is? B. 63.  
 Lycuus, berg; aan wie gewyd? B. 17.  
 Lucia, draaden, linsten. S. Toveressen. C.  
 207.  
 Lycie, landschap; berucht door Apollo.  
 B. 107.  
 Lichas, in zee geworpen; afgebeeld. B.  
 255.  
 Lydie, landschap; eertyds Meonie. A.  
 45. B. 88.  
 waarom berucht? B. 166.  
 Lydius, wat dat is, in de Sangkonst? A.  
 203.  
 Lyxus. S. Bacchus.  
 Liefde; haar trappen. B. 288.  
 geneefen door toverfangen. B.  
 289.  
 Lier, of luit. A. 12.  
 haare naam. A. 110, 104.

naaren; verscheiden getal. B. 129.  
 slagmetje. A. 110, 104.  
 Ligufter, boom. B. 368.  
 Ligufters, welke? B. 50.  
 Lykaon, word een wolf; beteekeninge.  
 B. 15.  
 Lykeltaar. S. Altaar.  
 Lijken, wanneer openlijk den volke vertoon-  
 d. C. 196.  
 gewassen; gefalf; en gekleed; ge-  
 kroond; op de baar gefet aande voordeur.  
 B. 265.  
 Lijkgefangen en rondichten. C. 90.  
 Lijklied der Swaenen. S. Swaenen.  
 Lij-maaltijden. C. 188.  
 Likormas. S. Evenus.  
 Lijkreden, over lieden vanstaat. C. 90.  
 Lijkstaatfe, en gevolg achter het lijk. C.  
 93.  
 Lijkfchentagien, by het lijk voor vierde-  
 hande. B. 213.  
 Lijktoertfen. S. Toortfen.  
 Liktus, wie? B. 268.  
 Lykurgus, verdeeld de wynftok; ge-  
 straft. B. 94.  
 Lykus, rivier; wegfinkende. B. 416.  
 C. 136.  
 Lylibeum, berg. B. 140.  
 Lymita, stad. B. 267.  
 Linus, gedood van Herkules. A. 184.  
 Linceffes, rivier; aart. B. 418.  
 Lynceus, wie? welke fijn hoedaanig-  
 heid? B. 230.  
 Lyneus; fijn aanlag; word een lochs.  
 B. 150.  
 Linnekkederen der priesteren, van Egipte; en  
 alle volkeren. A. 140.  
 der offerende. S. Witte.  
 Linternum, flad; waar door berucht?  
 B. 431.  
 Lirceus, berg. B. 31.  
 Liris, rivier. C. 304.  
 Lirnes, stad. A. 12.  
 Lyfter, op de Roomsftafelen. A. 234.  
 wanneer vereerd? A. 234.  
 Lituus, wichtroede. B. 130.  
 Livia, hoe fomwylen geheten Julia?  
 C. 164.  
 Livilla. S. Drufus.  
 Lodewyk, koning; fijn Muntkas ange-  
 toogen. B. 55, 78, 350.  
 Lochs, dier; fijn aard; Bacchusgewyd.  
 B. 150.  
 Lomjer, angetoogen. C. 274.  
 Long, ras gekrenkt, ras geneefen. C.  
 24.  
 Loopen der oude, in de wefpefen. A. 140.  
 naakt, en sonder klederen. B. 293.  
 met knickanden. B. 294.  
 Lorete, flad. C. 201.

Loth, verbeeld. S. Filemon.  
 Lotos, knui; doet vergeeten; bequaam  
 ter fluiten; de Son gewyd; verferft der  
 Egiptifche godeden. A. 109, 288.  
 Lotos, een bronmaagd. B. 259.  
 Lubniczijs, aangeetoogen. A. 217.  
 Luci. S. Wonden. A. 61.  
 Lucifer, gevlugeld; te paard. A. 89.  
 173. B. 414. C. 181.  
 Lucretia, verkracht en gewrooken. C.  
 193.  
 Livia; wie? bedryven; dood. B. 438,  
 439.  
 Luiken, plaatfnyder; geprefen. C.  
 149.  
 Lukretia; fich doorfteekende. C. 196.  
 haar lyk vertoon. C. 196.  
 Lukretius, dichter. A. 137. C. 31.  
 Lupercal, wat die was? C. 182.  
 vygeboom, ontrent dezelfde. C.  
 182.  
 Luperci, Pans-priester, naakt. C. 173.  
 fwoepten. C. 173.  
 twee veemen. C. 173. drie. C.  
 173.  
 Lupus, dichter. C. 133.  
 Lustrum, vyffjaarg; te Rome. A. 154.  
 in deffe Suovetaurilia. A. 154.  
 Lustratio, met vuur. C. 170.  
 roode wolle. C. 172.  
 water. B. 23. C. 173.  
 vijzes. C. 189.  
 waar mede die meer gefchiede?  
 B. 193, 208.

M.

**M** Aegdwater, te Rome; naamsre-  
 den. A. 261. C. 162.  
 Maaltijden; na't offeren. C. 165.  
 op of na den uitvaard. C.  
 188.  
 Maanbollen; heifeld krachten. C. 237.  
 doet vergeeten. C. 246.  
 Ceres toegewyd. C. 246.  
 Maanden; hunne naamen veranderd door  
 Domitian. C. 148.  
 Kommodus. C. 148.  
 naar het getal hunne naam  
 hebbende. C. 148.  
 Maanen; op de fchoenen der Raadshetren.  
 C. 163.  
 Maanfyn. S. Toveressen.  
 Maan, gehoord. B. 2.  
 getrokken, van welke dieren?  
 A. 55.  
 is Diana; met verscheidene be-  
 naamingen. A. 62.

Macedonien, Emathie. C. 41. landpaalen. C. 141.  
 haar inwoontren; hunne order, ontrent het tafelen. A. 60.  
 Macer, dichter; zijn stofte. A. 166.  
 Machaon, wie? gaat in het houtepaard; eere naar zijn dood. A. 238.  
 zijn broeder, Pödalirius. A. 238, 245.  
 Magei vrouwen. B. 244.  
 Magnesia, welk landfchap? A. 59.  
 Magnete, of feilsteen, waar bekend? C. 236.  
 is Cybele. C. 236.  
 Majus, naamredn. C. 148, 261.  
 Malea, berg; gevaarlyk. A. 163.  
 Makareus, wie? mind Kanace. A. 54.  
 Makareus, een Ithacaenfer. B. 380.  
 Malta, eiland; haar vermaardheid. C. 215.  
 Mamurius, wie? C. 206.  
 zijn werk; loon. C. 209.  
 Man, doodende zijn vrouw. B. 11.  
 Mannelijde, by welke volkeren? A. 244.  
 Manlius Capitolinus; bedryven; dood; huys. C. 290.  
 Manto, waarfegeres; haar verſcheiden wedervaaren. B. 167.  
 Manua, ſtad; van wie gebouwd? A. 194. B. 167.  
 Mappa, ſervet, handdoek. C. 259.  
 Maraton, ſtedeken. B. 20f.  
 Matcellus; bedryven, eertampden, dood. C. 277.  
 Matcia, wie? C. 83.  
 Mareotis; een heir. B. 171.  
 Mariamne; beſchreijelyk. B. 358.  
 Marius, zijn op en ondergang. C. 125.  
 dichter. C. 133.  
 Markus Antonius; floot Janus. B. 464.  
 Marmarika, landſchap; haar inwooneren. B. 130.  
 Marmer; uirheems by de Romeinen bemind. C. 37.  
 van Paros. A. 126.  
 Kariflos. A. 201.  
 Lakonie, Numidie, Frygie. A. 201.  
 gebruik der ſelver. A. 253.  
 uit deſe Alexandrijns werk. A. 253.  
 Mars, waarom Gradivus? A. 240. B. 177.  
 ligt by Venus. A. 240.  
 heet Quirinus. C. 198.  
 gebooren, in Thracie. A. 241.  
 zijn ſpiets. A. 116.  
 ander geweer. C. 158.  
 de Wreker. C. 277.

tweemaal Wreker. C. 278.  
 tempel. C. 278.  
 word een wild verken; waarom? B. 296.  
 gequetſt, en van wien? B. 329.  
 ſpecht, hem gewydt. B. 387. C. 199.  
 de Wreker; zijn kerk. C. 27.  
 tempel buiten Rome. C. 250.  
 gekerkerd van Otus en Eſialtes. B. 161.  
 Marveld; Ovilis in deſelve. A. 182.  
 paardeloop. C. 197.  
 veldoefeningen. C. 213.  
 gebouwen om deſelve. C. 213.  
 Marſen, welk volk? hnnnetoverkunde; eeren Angitia. A. 228.  
 Marſer-hexen. C. 288.  
 Mariys vind de fluit; beroept Apollo; word gewydt. A. 265. B. 174. C. 307.  
 vond de pyp en den helfter. C. 309.  
 rievier. B. 171.  
 welk een beeld, te Rome? B. 174.  
 Marſus, dichter; zijn werken. C. 142.  
 Maſiniſſa, wie; zijn bedryven. C. 311.  
 alyds blootſhooſds. A. 223.  
 Maſſilia, Marſaille. S. Focca.  
 Matuta; haar hoogtyd. C. 301.  
 haar tempel, de dienſtmaagden ontlegt. C. 301.  
 Matres. Sie Godinnen.  
 Maximus Korta, wie? C. 118.  
 Maximus, Koomite getlachtnaam. C. 118.  
 Meander, rievier; byſonderheid ontrent de ſelve. A. 31.  
 Medea, treuſpel. S. Ovidius.  
 helpt Jaſon. A. 58. B. 184.  
 vlucht uit Kolchos. A. 30.  
 verjongd Eſon. B. 189.  
 dood Pelias. A. 63. B. 195.  
 verbrand Kreons hof. A. 64. B. 155.  
 legt toe op Theſeus. B. 204.  
 komt in Italic. A. 228.  
 moord haar kinderen. A. 64.  
 trouw Egeus; vlucht. E. 204.  
 haar wagen. B. 191.  
 is geneeskundig. B. 193.  
 Meduſa, of Gorgon. A. 26f. B. 123.  
 haar hairen. A. 69. B. 124.  
 hoofd, verſteenende. A. 69. B. 999.  
 verſteringen ontrent deſelve. B. 124.  
 bemind van Neptunus. B. 125.  
 Meert, maand; waar in de vrouwen Venus beſoeken. A. 213.

Megaleſia; feest van Cybele. C. 233.  
 gaſtmaalen op deſelve. C. 239.  
 ſchoufpeelen. C. 239.  
 Megara, wie? dood. C. 30.  
 ſtad; haar haven; koning; wat ſy geeft? A. 237, 237, 289.  
 heeft klinkende muiren. B. 220.  
 Megara. S. Hybla.  
 Meir, 's winters voor het vliſſen, en ſo: mers voor de jagt. B. 416.  
 Meijjes; haar woffinnen en weeven; haar harde dienſt en ſlaverny. C. 194. A. 52.  
 Meijjesfeest; reden van het ſelve. A. 233.  
 Melampus, geneest de dochteren van Pretus. B. 133.  
 Melanthe, hoe beſlapen van Neptunus? B. 163.  
 Melas of Meles; een naam van veel rivieren. B. 45. C. 244.  
 Melcager, ook Melanion. A. 230.  
 bevredigd door zijn vrouw. A. 12.  
 dood. B. 228, 234.  
 hoe afgebeeld? A. 49. B. 229, 231.  
 mind Atalante. B. 228.  
 een groot jager. B. 228.  
 foone van Mars. B. 133.  
 beoorloogd de Cureten. B. 234.  
 Meleagrides, ſijn kalkoenen. B. 235.  
 Melicerta. S. Palemon.  
 Melic, wie? A. 177.  
 Meliſſus, dichter; ſijn werk. C. 133.  
 Mel; alouwd voedsel; by wie noch heeden in gebruik? C. 240.  
 in een geestelyke ſin. C. 240.  
 ſoenooffer aan wie? C. 253.  
 Melkbrinken, der Noordſche volkeren. B. 369.  
 Melk; waarmee en aan wien geofferd? B. 192.  
 Melkweg, in den hemel; wat die is? B. 16.  
 Memfis, ſtad; heeft Pyramiden; en papier. A. 157.  
 Memmius; dichter. C. 31.  
 Memnon, ſijn beeld. A. 127.  
 gedood. B. 360.  
 vogels. B. 360, 361.  
 Menalus, berg. A. 124.  
 Menaden. S. Wynnaspinnen.  
 Menander, blyfeldichter. A. 137.  
 Menie. S. Boeken.  
 Menis, viſje. C. 208. Sie viſje, in Diane.  
 Menelaus, wiens foon? A. 288.  
 man van Helene. A. 67.

Mens, de fin of 't verhand; tempel. C. 293.  
*Mense secunda; fruit.* B. 240.  
 Mensch, gemakt van aerde B. 6, door wien? B. 6, 412.  
 van steenen. B. 23.  
 mieren B. 210.  
 sijn gestalte. B. 7.  
*Menssen goosferd en geslacht, by welke welkeren?* B. 385. door; Truiden. C. 53.  
 Mens-stier, of Minotauros, gedood. A. 7, 16, 19.  
 gedaante. A. 8.  
 Menspaarden S. Centauren.  
 Menthe, een nimf; verchept; afgebeeld. B. 298.  
 Meonie, S. Lydien.  
 Meotis meir; visswyk. C. 40.  
 Mera, word een hond. B. 199.  
 Meriones, wie? B. 352.  
 Merkurius, feestdag. C. 281.  
 tempel. C. 2 r.  
 vinder van de lier. C. 264.  
 water, haar hoedsaagheid. C. 281.  
 Matas soon. A. 75. B. 109.  
 geboorteplaats. A. 269.  
 mantel. B. 64.  
 hoedje, schoenen. A. 75.  
 bedieningen. A. 75.  
 is Anubis. A. 156, 150.  
 mind Herfe. B. 63.  
 straf Aglauros. B. 63.  
 mind Chione. B. 311. en Lar. C. 190.  
 gesteld op de kruiswegen. B. 261.  
 dood Argus. B. 30.  
 sijn borstbeeld, op de kruiswegen. B. 62.  
 straf Batus. B. 61.  
 bode sijns vaders. B. 65.  
 god der dieven, en kooplieden. B. 61.  
 vredeaanbrenger. B. 65, 383.  
 welsprekenheid. B. 65.  
 roede. A. 75. welk een sinnebeeld. B. 65, 311.  
 word een ojevaar. B. 137.  
 leid de sietjes na boven of naar beneden. C. 190.  
 doot boodschappen. C. 190. viud  
 de lier. A. 110. B. 129.  
 Merou, eiland. C. 247.  
 Merops, wat dat is? B. 42.  
 Meros, een berg; heeft klimop. A. 175.  
 B. 79.  
 Merula; sijn verklatinge niet aengenommen. C. 16.  
 Merwe, welke rivier? naamsredenen. B. 46.

Mesembre, stad. C. 17.  
 Messaalen; naams oorsprong. C. 144, 166.  
 Messalinus, wie? C. 98.  
 Messalyenen, geslacht. C. 134.  
 Messana, stad; naamsreden; haare Martini. B. 367, 374.  
 Messapie. S. Kalabrie.  
 Messapus, wie? B. 391.  
 Messene, een landschap. B. 61.  
 Metaalmaakende wateren, waar gevonden? B. 417.  
 Metella; voorwerp der Dichteren. C. 31.  
 Metellus, Creticus; bedryven. C. 166.  
 Numidicus; bedryven. C. 166.  
 Metellus, bergt het Palladium, word blind. C. 301.  
 Meteora, welke die sijn? B. 4.  
 Meterers, welk volk? C. 24.  
 Methymna, stad. H. 104.  
 Metius Fufetius, niet gemeld. C. 9.  
 Metrodorus, wie? C. 140.  
*Mouten, welken spel?* C. 32.  
 Mezentius, wie? sijn wreedheid, dood. C. 257.  
 Micenen, stad. A. 22.  
 Mids, wie? voerd de godsdienst in Frygie. B. 302.  
 afgebeeld. B. 302.  
 gepist door mieren. B. 302.  
 verchept alles in goud. B. 302.  
 word geneesen, woonst tusschen Apollo en Pan; krygt eelschooren. B. 302. beteekenis. B. 304. en 305.  
 maakt een hongersnood. B. 303.  
*Middelste plaats de waardigste.* B. 122, 210.  
 C. 263.  
 Migdonie, welk landschap? A. 100.  
 geeft marmor. A. 108.  
 Mykale, berg; waar door berucht? B. 43.  
 Mikonos, eiland. B. 207.  
 Myle, stad. B. 363.  
 Miletus, wie? 263.  
 stad. B. 263. geile Milefaca deefter. C. 30.  
 Milo, tort een stier. B. 335. worfteid; sterft. B. 414.  
*Milium, heeft; kecken van deselve.* C. 258.  
 Milvius, gestemte; sijn oorsprong. C. 222.  
 Mimalion, of Menslion. S. Melesger.  
 Mimalionides, wynpaapinnen. A. 218.  
 Mimas, berg. A. 218.  
 Mimen; hodaanige tooncelspelers? C. 33.  
 Mindes, stad, B. 130.

Mindefos, stad. B. 130.  
 Minerve. S. Pallas.  
 Minervaskaap en stad. B. 431.  
 Miniers. S. Argonauten.  
*Minnaars, de deuren vliende en vercierende.*  
 A. 123.  
*deselve beschryvende, waarom? A.*  
 124.  
*met voorssen gaande.* A. 123.  
 bekransf. A. 124.  
*saamen omst in Ipsi tempel.* A. 142, 201.  
*wanneer sy de vrysters beschienken?*  
 A. 213.  
 Minos, rechter in de helle. A. 52.  
 beoorlogd Athenen. A. 19. B. 207.  
 soon, Androgeos. A. 19.  
 dochteren, Ariadne, en Fedra.  
 wyf, Pasifaë. A. 210.  
 wint veel eilanden. B. 207.  
 belangd Megara. B. 219.  
 straf Scilla. B. 219.  
 waar omgebracht? B. 229.  
 afgebeeld onder de rechtters. B. 275.  
 Minturne, stad; door wie berucht? B. 431.  
 Mirmidoniers, mierenmensen, naamsreden. B. 209, 213.  
 wie soo gheheten? B. 214.  
 Miron een konfigerier. A. 255.  
 Mirra; haar gruwelstuk; soon; verfscheppinge. A. 213. B. 287. beteekenis. B. 291.  
 oorsprong van haar begaane misdaad. B. 293.  
 een gon; haar oorsprong, beste soort; enz. B. 291.  
 in wat geval gebruikt? A. 213.  
 Mirteboom, Venus gewyd. A. 117.  
 gebruikt van de minnedichters. A. 117.  
*faangere.* A. 117.  
*op bruiloften.* A. 117.  
*op de Eleusinia.* A. 17.  
*in de kleine zagepraal.* C. 98.  
 Mirtezee, welke? A. 78.  
 Mirtilus, voerman; sijn vertaad; strafte. A. 78.  
 Miscel, veroordeeld; bevryd; slicht Kroton. B. 407.  
 Miseen, een Troiaan. B. 378.  
 stad en uithock. B. 378.  
 Myfie, welk een landschap? C. 20. of Mefic. C. 135.  
 Misme, wie? B. 143. heeft meer naamen. B. 144.  
 Mitra, *mitrula en mitella, vrouwenwulst.*  
 C. 246.



Mitridates, wie? bedryven; vergif; dood. B. 435.  
 vader van Farnaces. B. 435.  
 Mnemofyne, hoe beflapen van Jupiter? wie deeze was? B. 159.  
 Moeders, wreed; en teder. Haar kinderliefde uitgechilderd. C. 245.  
 Moeraffen geven turf; defelve tweederhande. B. 416.  
 Moyses, in een kistje op 't water gefet. C. 183.  
 Mola, gefouten meel; haar gebruik. B. 412.  
 Molen. S. Koren.  
 Moly, welk een kuitd? B. 383.  
 Moloffen, in Chaonia; haar honden. B. 18.  
 Moluris, een klip. B. 114.  
 Monima, rampfalg; wil fih verhangen. B. 289.  
 Mond op mond leggen, ontrent de ftervende; en waarom? A. 270. B. 218.  
 Montanus, dichter. C. 133.  
 Mopfus, wie? omkoomen. B. 177.  
 fijn ftad; vergoode. B. 177.  
 Morellius (Andr.) fijn penningkunde. A. 208. B. 114, 279.  
 Moorenland; haar paalen onfeeker; be-  
 miden van de goden. B. 36.  
 Moerd, op Lemnos. A. 30.  
 Moorders (by misverftand) wierden bal-  
 lingen. C. 85.  
 Moretum; een groene kaas. C. 240.  
 Mortier; fijn Bybelifc Historien aange-  
 haald. C. 288.  
 Morfeus; naamsreden. B. 320.  
 Mofsen. S. Venus.  
 Munichie; berg en haven. B. 63.  
 Munt, van koper en filver te Rome.  
 C. 104.  
 verfameld in kabinetten. C. 104.  
 Murrhina; welk aardwerk? verfen gebruik.  
 C. 33.  
 Mutina, ftad; waar gelegen; te gebeurde  
 ontrent defelve. B. 437. C. 249.

N.

**N**acht; en maakte voeten, ongefchoei-  
 de. C. 109.  
 Naalden, in betoveringen. A. 29.  
 Nabtia, wat die fijn? A. 259.  
 Nabathri; welk volk? B. 5.  
 Naam; verheerlyk en veretwagd; loon der  
 braave lieden. C. 40.  
 in de vergeode veranderd; en  
 waarom? B. 114.  
 in aans uitgaande; haar betec-

keninge. B. 434.  
 Nacht van drie nachten. A. 43, 134.  
 maakt misdaaders stout. B. 290.  
 Nachtegaal; haar klaaglijk ftingen; niet  
 gefien by Daulis. B. 182.  
 Nachtuil van Pallas; op de munt van  
 Athenen. B. 57.  
 Najaden. S. Nimfen.  
 Nais, wie? B. 95.  
 Narciffus, verflaamd den Echo; naams-  
 reden. B. 82.  
 een bloem, wie toegewyd?  
 B. 85.  
 Nafamones, volkeren; wat fy geloofden?  
 B. 130.  
 Natuur, wie fy is? C. 129.  
 Navale, wat dat is? B. 89.  
 Napels, ftad; heet Parthenope; haare  
 hooedanigheden. B. 378.  
 Nar, rievier; fijn loop. B. 335.  
 Narix, ftad. B. 230.  
 Naomachia, wat dat is? A. 205.  
 Naupaftum, ftad; de Levant; verwin-  
 ninge ontrent defelve. C. 174.  
 Nauplius, wie? A. 286.  
 Naxos, of Dia, eiland. A. 8.  
 Nebrides, wat die fijn? B. 71, 93.  
 Neera, wie? A. 177.  
 Neethus, rieviere, van welk landfchap?  
 B. 409.  
 Nefelee, jageres. B. 75.  
 moedei van Fixus en Helle.  
 Negenzetal, wanneer gebruik? B. 191.  
 Nektar, wat dat is? B. 41.  
 Nelaus, wie? B. 61. ouders; kinderen.  
 B. 340.  
 Nemes, bofch; haas leeuw; jaarlykfe  
 fpeelen. A. 45, 46.  
 Neptunus, ook ftier geheeten. B. 4.  
 meefter, van de zee. A. 241.  
 B. 47.  
 beryder van paarden. A. 241.  
 C. 205.  
 bouwer van Troje. A. 69. B.  
 306. beteekenis. B. 307.  
 fryd met Pallas. B. 153.  
 een ftier hem geofferd. A.  
 153.  
 getrouwd met Amfitrite. A. 241.  
 B. 47.  
 fijn minnaarffen, Amimone,  
 &c. A. 96, 130.  
 fijn foonen, Thefeus. A. 18.  
 of Egeus. A. 7.  
 doet Delos boven komen. B.  
 169.  
 waarom hy voerd een drietant?  
 B. 237.  
 oonterd Ceris; maakt haar  
 een krygsman. B. 332.

krenkt Uliſſes, waar hy kan?  
 C. 4, 11.  
 heet Confus; naams-reeden.  
 C. 205.  
 Nemeſis, wie? waar goeder. B. 37, 400.  
 S. Rhannus.  
 Nereiden, wie? A. 43.  
 Nereus, wie? A. 43.  
 Neiretos. S. Ithaka. A. 278.  
 Nero; fuit Janus. B. 404.  
 heeft niet eenen vriend. C. 12.  
 wenft niet te konnen fchryven.  
 C. 28.  
 offerd fijn eerfte baad. C. 62.  
 moeder moorder. C. 191.  
 Neſſus, fijn beftaan en dood. B. 250.  
 Neftor; fijn heufte taal. B. 340.  
 welpreekheid en onder-  
 dom. A. 3.  
 Neſſus; fijn lek; dood; ftank. A.  
 48.  
 Neftelnoop, wat dat is? A. 180.  
 Neftimene, een kraai; finncbeeld. B.  
 60.  
 Nieuwejaarsdag, op defelve gegeven vijgen,  
 dadels. C. 153.  
 finken geld. C. 153.  
 dit felve verboden. C. 153.  
 de Bergemeesters veranderd. C. 151.  
 Nyl, rievier, onbekenden oofprong;  
 veelvoudigen uitgang; kracht. A. 73,  
 221.  
 baard dieren. B. 25.  
 heet ook Jupiter. A. 73.  
 Ofiris. A. 158.  
 onder het aardryk. B. 4.  
 fijn beeld, te Rome. A. 256.  
 Nil volentibus arduum. C. 250.  
 Nimfen, van water. A. 16; 30, 21; 109.  
 Juturna. B. 207.  
 van het aardryk. A. 16, 20.  
 Ninus, fijn graf; vrouw. B. 97.  
 Niobe; uitgebouwen en geteekend. B.  
 166.  
 geflacht. B. 168.  
 haar tranen. B. 171.  
 kinderen, waar omgebracht? B.  
 170.  
 getal der felder. B. 169.  
 verftend; beteekeninge. A. 99,  
 B. 166.  
 Nirus, fijn (choone gefalte. A. 228.  
 Nila, ftad in Sicilien. A. 106.  
 in Indie. A. 174.  
 verwarring in twee Nifas. B. 79.  
 ontrent welke de berg Meros? B. 79.  
 in Griekenland; is Mergis; haate  
 haven. 286.  
 Nifus, wie? fijn purper haarlok; wat  
 die was? B. 220, 222.



Nifus en Euryalus, boesemvrienden; sneuvelen. C. 10.  
 Nomentum, stad. C. 258.  
 Nonakris, een berg; uit welke het water Styx. A. 230.  
 Nonax; welker dagen in een maand? C. 150.  
 Noricum, landschap; yferryk. B. 400.  
 Numa, koning; voerd Godsdienslen in. B. 408. gebruikt Egeria. A. 165. B. 408. geen leerling van Pythagoras. B. 408. fluit Janus. B. 404.  
     fijn dood; graf; na veel jaaren ondekt; boeken. B. 422.  
     hof, waar gelegen? C. 36, 175.  
 Numicius, rievier; gevallen ontrent deefen. B. 385. C. 198.  
 Numiden, volk? goede ruiters. B. 434.  
 Nundinales dies; merktdagen. C. 149.

O.

O. Ciroë, word een paard; beeteke-ninge. B. 60.  
 Odeffus, stad. C. 17.  
 Odryfil, volk. A. 190.  
 Othiyades; fijn daad. C. 192.  
 Oesters; foorten; by de Romeinen geliefd; metbakken. C. 289.  
 Offer, in wel e faaken die meest beftond? A. 159.  
     op altaaren. A. 68.  
     in huken. B. 192, 212.  
     gekeeld. S. Kelen.  
 Offerhanden; gaste maalen na defteve. C. 165.  
     ontroegangelyk. B. 192.  
     op welk tyde? B. 192.  
 Offerfchaal. A. 69.  
 Offermessen, fecespira en clunaelum. C. 157.  
     Sie Kelen.  
 Offernaapen, half naakt en opgefchort. C. 157.  
     hat se't vee drijven? C. 157.  
 Offervee, nooit voor den ploeg gebruikt. C. 151.  
     fwanger. C. 170, 249.  
     onvruchtbaar. C. 170.  
     wit. A. 192. B. 192.  
     fwart. A. 192. B. 192.  
     gedold, waar mede B. 59.  
     wachten. Sie Victimae.  
     hoornen verguld. B. 189.  
     be. ranft. A. 35.  
     gefluyerd. A. 125.  
     gekeeld. Sie Kelen.  
     hun bloed ontfangen. B. 212.  
     getal; minder en meerder; onbepaald. B. 224.

bloed, waar gefort? B. 212.  
 loejen, vlschten, sich te weer stellens quaad. B. 212.  
 gekeld en geflacht nois in den tempel. C. 149.  
 Stier. B. 122, 189.  
 Os. B. 412. C. 159.  
 Verken. A. 192.  
 Bok. A. 192. B. 189.  
 Lam en Schaap. C. 150, 159.  
 Hond. C. 160.  
 Gans. C. 162.  
 Haan. C. 162.  
 Duif. C. 162.  
 Esel. C. 160.  
 Paard. C. 160.  
 Hert. C. 160.

Otiufa, eiland. B. 284.  
 Ogygus, wie? A. 51.  
 Ogygia, eiland. A. 164.  
 Oyevear; gaan en koomen; deugd en finnebeeld. B. 157.  
 Okrikulum, stad. C. 306.  
 Okrifia, wie? C. 306, 312.  
 Olenus, stad; haar geit. A. 92. B. 88.  
 Olenus, wie? verschept; afgebeeld. B. 275.  
 Ollaros, eiland. B. 209.  
 Olie, gebruikt in het wafelen. A. 94.  
     pag.  
     in alle fmaare oefening. B. 282.  
 Olyfants, waar gegeven, in de speelen? B. 223.  
 Olyf, van Pallas; finnebeeld van vrede. A. 94. B. 64. gedraagen van gefanten. B. 311.  
 Olifanten, in Afrika, Numidie; finnebeeld. C. 133.  
     geeft yvoor; finnebeeld van Indien. A. 146.  
     Bacchus gewyd. S. Bacchus.  
 Olympifche speelen; vyfjaarig. A. 154.  
     Jupiter. S. Elis.  
 Olimpus, berg; fijn hoogte. A. 159.  
     genoomen voor den hemel. A. 140.  
 Olympus, een pyper. B. 174. C. 114.  
 Omfale, wie? A. 45.  
 Omgeleerd gewer in begraveniffen. A. 183.  
 Omgeeren, onder het bidden. C. 253.  
     verboden. C. 274.  
 Ontkyken, in bygelovigheden. C. 289.  
 Omnia. S. Voortekenen. A. 85.  
 Ongerscheiden en finneloosheid in boosdoenders. B. 115.  
 Ongodiffen by de Heidenen; hun gevoelen. B. 3.  
 Ontmaetinge van Dieren. S. Voortecen.  
 Onweer, geëerd; haar offer. A. 153.

Oogen luiken, in wie? A. 52, 53.  
 Oogleden, lillende. S. Voortecen.  
 Ooren, doorboord, in mannen en vrouwen. A. 214.  
     is pryfelyk of lasterlyk. A. 214.  
 Ootgraven. S. Voortecen.  
 Ootgraveniffen, in vrouwen en mannen. A. 214.  
 Oorlog, geboeid en bedwongen, afgebeeld. C. 179.  
     wyfe van die aan te feggen. C. 292.  
 Oosten; aangefien in het bidden. C. 253.  
     kerken daarnaar toegewyd. C. 253.  
 Opera. S. Sangkonft.  
 Opgehangene belofen en geheiligd werkwyze. A. 101. C. 224.  
 Ophiuchus; welk gefternte? B. 225.  
     C. 310.  
 Opolie, wiens feestdagh. C. 20.  
 Oppia lex; een Roomsfe keur, tegen de vrouwen. C. 167.  
 Ops is Vesta. C. 294.  
 Opfchryften, van welke faaken. A. 245.  
 Opus, stad. C. 85.  
 Orontes, rievier. B. 45.  
 Orfine, wie? haar tweede naam. B. 146.  
 Orfa. S. Herfilia.  
 Ormenus, wie? A. 45.  
 Ortesus, moederbeul, tafende. A. 38, 39.  
     groot lichaam. A. 39.  
     vriend van Pylades. S. Pylades.  
 Orfeus, fnaarenfpeelder; lukt dieren en gewafsen. A. 152. B. 276. afgebeeld. B. 276. vermoord, en waarom? A. 183. B. 299. verfiering, verklaard. A. 153. B. 300.  
     inftelder der Bacchusfeesten. A. 284.  
     verdoed sich. B. 274.  
     begtaven, waar? B. 301. grafs eifgenfchap. B. 301.  
     lier; onder de fterren. B. 301. C. 157.  
     te Lesbos; eens verruuld, doch die daad hoe geftraft? B. 301.  
     voerd het vieren van Bacchus in. B. 301.  
     verlieft haar noch eens. B. 272.  
 Orion; eigenlyk Union. C. 277.  
     geboorte; dood; gefternte; aart. A. 223.  
 Orion, wie? fijn dochteren, waarom ter flichtbank? verschept. B. 364.  
 Ortigia, in Sicilie. B. 145, 141.  
 Orgia, feft; naamreden; driejaarig; hefte veel naamen, van wien ingevoerd? A. 284.  
 Ortigia, S. Delos.

Orithie, S. Boreas.  
 Orchnamus, wie? sijn wreedheid. B. 100.  
 Orchnomus, naam van twee steden. B. 148.  
 Orestes; raafende. C. 70.  
 Oretlius aangevoegen. C. 285.  
 Ovatio, kleine zegelpraal. C. 98.  
 waarnemingen in deselve. C. 98.  
 Ofiris, wat die is? gedood; vergodet; verlooren en weer gevonden; sijn treurig feest. A. 104, 158.  
 Ofla, berg; woonplaats der centauren. A. 139.  
 Offen, nitt geofferd, by wie? en waarom? B. 412, welk een Sinnebeeld? C. 159.  
 voor de ploeg. A. 276. B. 412.  
 hoe die dorssen, waarom gemisband? B. 10.  
 by de boeren, wanneer be' raast. C. 169.  
 Oflia, stad, en haven; afgebeeld. B. 432.  
 Otho, keiser; sich schraapende. A. 217.  
 Otrys, berg. B. 43.  
 Ouderdom, hoog geacht en ontsien. C. 262.  
 Ovarsfettingen, veeltyd duyster. B. 368.  
 Overdaad, in drinken en speelen. C. 88.  
 Overfetter, Valentyn, wedelegt. A. 60.  
 en foo voorts op ontelbaare platen.  
 Overfpeelers straffe. B. 181.  
 Ovidius, een Rooms ridder. A. 120, C. 61.  
 van Sulmo geboortig. S. Sulmo.  
 dicht Medea. A. 166.  
 sijn misdaad. B. 76. C. 1, 119.  
 in het sjen. C. 41.  
 wanneer gebooren? B. 2. C. 32.  
 gebannen? C. 1.  
 vrouw, niet genoemd. C. 57, 83.  
 dochter. C. 7.  
 aan wie getrouwd? C. 292.  
 sijn tuinier afgeschetst. B. 239.  
 segt de reden op van Ajax. B. 347.  
 sijn mislag ontrent Numa. B. 408.  
 schreef uit Tomos. C. 1.  
 vrienden, genoemd. C. 7.  
 sijn huys te Rome. C. 3.  
 heerscheppinge, verwoopen; hem onrweidigd. C. 4.  
 Iusthof. C. 19.  
 richter, onder honderd; en weder onder drie ampigenooten. C. 22.  
 misleid de gehuwde vrouwen. C. 25.  
 gewaand graf, in Toskaanen. C. 61.  
 wanneer hy de Klagbrieven schreef? C. 70.  
 wanneer gestorven? B. 2, 134, 156.  
 almanak; de helft verlooren; herfeld. C. 245.

heeft de voornaamste daaden van Romulus, in sijn gedichten. C. 182.  
 schryft voyagien of reisen. C. 237.  
 verwerd ontent de Erycnyse Venus. C. 257.  
 Ovilla. S. Mars veld.  
 Oknus, wie? B. 167.

P.

Paard de Son gewijd. C. 160.  
 en wagen hem toegewijd. C. 160.  
 Paard van Troje; van wie gebouwd; wat het was? A. 212.  
 Paarden in de Renbaan; afkomst, geslacht B. 61.  
 sonder saadels, met de klededen welke? B. 170.  
 voor de steden, op het ys. C. 45.  
 hoe wel eer bereeden? C. 202.  
 van Diomedes. A. 46.  
 Paarde loop; eerst sonder renbaan. B. 170.  
 in't Marveld. C. 197.  
 Paarde ryden oefening der jongelingen. A. 261, 94.  
 Paiken. A. 59. afgebeeld. B. 233.  
 getalen weik. A. 59.  
 Pachinus, berg. B. 140.  
 Faddestoelen, verschept. B. 203.  
 godensfys, van Nero. E. 203.  
 Patw. S. Jumo.  
 welke een rafel-gerecht? C. 209.  
 Pafos; kreeg die naam na Pygmalion. B. 286.  
 stad; Venus gewyd. A. 164.  
 Paganalia, boere kermiffen; onvaf. C. 170.  
 Pagafe, stad. A. 18, 80.  
 Faktolus, rievier; heeft goud. B. 152, 303. sijn loop. B. 303.  
 Palamedes, belaagd, gedood. A. 286.  
 rooneelfluit van Vondel. 287.  
 fchaakbord. A. 281.  
 Palatynse berg; in de ftad van Romulus. C. 36.  
 te Rome. A. 251.  
 hof der Keifstren; hoe heden sijn gedaante. A. 261. deelen. C. 259.  
 Palestou, van dolfynen bewaard; sijn andere naamen. A. 91. B. 114.  
 Pales, welke godinne? B. 403. C. 252.  
 Palestix, stad; eerd de Sanggodinnen. C. 234.  
 Palestina, kleen en groot genoomen. A. 214. B. 95.

Palaftra, S. worfelperk.  
 Palici, wie die sijn? hoe en waar ge'eerd? B. 141.  
 Pallia, feest van wies en hoe gevierd? B. 403. C. 252.  
 is Romes geboortedagh. B. 403. C. 252.  
 Palinurus, ftielman, verongelukt; ge'dood; verreeuwigd. A. 283.  
 Pallas; is ook Tritonia; naamsreden. B. 65.  
 voogdes van wven en spinnen. A. 222. C.  
 verwerpt de fluit. A. 265. B. 174.  
 Gorgonia, waarom? A. 265.  
 is over de vryre konften. A. 84.  
 oorlogen kryg. A. 84.  
 blixsem. B. 13. van goud. C. 154.  
 fpect. A. 115.  
 tempel. C. 309.  
 fchild. A. 84.  
 agis. A. 84. C. 225.  
 vind de fluit; verwerpt deselve. C. 307.  
 olyf. S. Olyf.  
 nachtuil. B. 57.  
 is de Grieken gonstig. A. 113.  
 helpt Prometheus. A. 164.  
 worfeld met Vulkan. B. 55.  
 hoe gebooren? C. 49.  
 twiit met Neptuin, over Athenen. B. 152.  
 beeld, noodloetigh; gestoollen; gedaante. B. 346.  
 is de wysheid, in de steden. B. 352.  
 beeldsoorfprongh, gelykenis. B. 353.  
 helpt Uliffes, in gevaaren. C. 4, 11.  
 haat de Troiaanen. C. 4.  
 koe en ftier haar geofferd. C. 18.  
 feest Quinquatria. C. 61, 223.  
 godinne der wysheid, en wel-fpreukenheid. C. 223.  
 is over het wolfpinnen, blecken, verwen, enz. C. 223.  
 geit, haer geheiligd. C. 223.  
 timmeren, haer geheiligd. C. 224.  
 Hygiea, de Gefondmaakende. C. 224.  
 Chalinitis, de Tomende. C. 212.  
 fchoolen haar geheiligd. C. 224.  
 Capta of casta. C. 225.  
 Palladium op veele plaatsen. C. 301.

stand beeld. C. 300.  
 Fallas, Pandions soon, B. 211.  
 foonën, Brytes en Klytus, 211. B.  
 Evanders soon, van wie gedood?  
 C. 164.  
 Fallanteum, der Arkaders. C. 36.  
*Tallium of Palla, S. Vrouwen.*  
 Pallor, Bleekeheid, een godheid. B.  
 113.  
*Palmtak, teeken van overwinninge. A.*  
 173; 225.  
*S. Remweggenemmers.*  
 Palmboom; mislag van Erasmus. C.  
 153.  
 Pan, een, of veelt godekens. A. 20.  
 vinder van de fluir. B. 34 priesters.  
 C. 173.  
 is capricornus, een gekernte. C.  
 169.  
 Panathëna, *feest; stuyer in dese vege* getraa-  
 gen. B. 14.  
*groot en kleen. C. 307.*  
 Panthea; land/schap. 288. B.  
 Pandion; ongeval sijner dochteren. B.  
 176.  
 Pandora, haar noodlottige doos. B. 7.  
 Pandrose, wie? B. 66.  
 Pangeum; berg. C. 220.  
 Pannonyen; Hongaryen; hoe afge-  
 beeld? C. 25.  
 Panope, stedecken. B. 70.  
 Panopëus, wie? B. 230.  
 Pantagie, rivier; vreemd geval.  
 C. 245.  
 Papier; wat het was? gebruik?  
 B. 434.  
 Paretonium, welke stad? 261. 156.  
 Paris, sijn soon Corytus. B. 198.  
 waar begraven? B. 198.  
 ontset door Venus. B. 437.  
 A. 21, 76.  
 heet Alexander; word erkend. A.  
 81.  
 sijn oordeel. A. 22, 208.  
 goetschutter. A. 81.  
 door een fakkel beduyd. A. 21,  
 75.  
 Parnassus; sijn toppen; waar gelegen?  
 B. 20, 21.  
 Parethais, welk een landschap? B. 53.  
 Parthenius, een berg. A. 44.  
 rivier. C. 136.  
 Parth; hun kleedinge. C. 278.  
 volk; schiet met pylen, en  
 hoe A. 205. geeft de Krygs-  
 tekenen wêr. C. 25.  
 pasifaë, wie; haar midfryf. A. 16, 52,  
 211.  
 Patara, stad; waar door vermaard? B.  
 27.

*Patera, schaalje. B. 364. S. Offerfschaal.*  
 Patra, stad; geboud van Patreüs; ceerd  
 Diana Lafia. B. 177.  
 Patreüs, wie? B. 177.  
 Patrys; des vogels hoedanigheden. B.  
 207.  
 Patroklos; doet een moord en vlucht.  
 C. 85.  
 Pavor, Schrik; een godheid. B. 113.  
 Patos, eiland; heeft marmar. A. 126.  
 Paulus, waar gefneuveld? C. 293.  
 Peän, is Apollo, of sijn lofsang. A.  
 225.  
*Peänne; berderfschap. B. 60, 368.*  
 Peclren; opgevist; waar gebruikt? A.  
 252.  
 Pegafus; vreemde geboorte. B. 124.  
 betoogeld. C. 212.  
 broeder, Chrysaor. S. Chrysaor.  
 sijn naam; geboorte, op geld.  
 A. 105.  
 gekernte. C. 212.  
 bereiden van de Dageraad. A. 127.  
 Perfeus. B. 117 Belletofon. 205.  
 Pegafides. S. Sanggodinnen.  
 Pelagi, wiede sijn? naamsreden. A.  
 42.  
 Peleton, berg. B. 337.  
 Peleus, dood Fokus, B. 310, verliest  
 sijn vee. B. 313.  
 beind van Hippolire; vervolg  
 van Pfamathe. B. 314.  
 wiens naam? wiens vader? va-  
 derland? A. 164.  
 vangt Thetis. B. 308.  
 betekenis. B. 309.  
 Pelias; sijn dochteren. B. 196.  
 gedood. A. 63. B.  
 dochteren; getall. B.  
 Pelias, spiers, van wie? naamsreden.  
 A. 274.  
 S. Achilles.  
 Peligni, volkeren. A. 139.  
 Pells, stad; waarom vermaard? B. 136.  
 Peleponnestus, eiland, gedaante, dec-  
 len. C. 236.  
 Pelius, of Pelion, berg. A. 139.  
 Pelops, vergodet; gedachteliken be-  
 waard. B. 176.  
 nootlot van sijn gebeere. B.  
 175.  
 krygt Hippodamia, hoe? A.  
 39.  
 yvoitfchouder; wat dieis? B.  
 175.  
 Pelorus, berg. B. 140.  
 Penates, wie die sijn? A. 34.  
 S. Lares. A. 277.  
 Penelope, eerbaar; haar weefwerk. A.

een hoer, bellapen van Mex-  
 knur. A. 4. 123, 175.  
 Penen, Punici, Kartaginieners. A. 36.  
 vals en listigh. C. 203. trou-  
 loos. C. 293.  
 Pentafica, Amazoon; gedood. A.  
 246.  
 Pentheus; hoond Bacchus; gedood. B.  
 86.  
 beklimteen boom, en waar-  
 om? B. 90.  
 Peneus, welke rivier? A. 177.  
 Peones, volk in Thracie. C. 98,  
 waar gelegen? B. 136.  
 Peparthus, eiland. B. 208.  
 Pergus, een meirje, en waar? B. 140.  
 Pergamum, is Troje. A. 36.  
 Periklimenus; fryd met Herkules; word  
 herfschept. B. 339.  
 Perillus; sijn vindinge; gedood. A.  
 221.  
 Perimele, een eiland. B. 237.  
 Perizonius. C. 308.  
 Persa, wiens moeder. A. 278.  
 Persen; naamsafkomst hun landschap;  
 krysgoefeninge. A. 207.  
 sijn Parthen. A. 208.  
 gaan met gedekten hoofde. A.  
 223.  
 Perse, vorst in Taurika; sijn naafsa-  
 ten. B. 186.  
 Perseus; swaard; wieken, en deselver  
 betekeninge. A. 176, 189.  
 geflacht. A. 189.  
 verlost Andromeda. B. 121.  
 verftend Atlas. B. 117.  
 Fineus. B. 132.  
 Pretus. B. 132.  
 Polydektes. B. 133.  
 schild, haar gebruik. B. 123.  
 in een kistje op't water gefet.  
 B. 133.  
 Perseus; prins van Macedonie, dood  
 sijn broeder. C. 190.  
 Pestus, stad; teeld roofoegarden. B.  
 430.  
 Peuceutie, landstreck; hoofdstad. B.  
 391.  
 Phaeicus, een jagt; fcheepje. A. 150.  
 Pierus; sijn dochteren worden exers. B.  
 137.  
 betekeninge. B. 150.  
 Pietas, godvruchtigheid, en dengd-  
 faamheid; hoe verbeeld. B. 12.  
 Pigmalion, flappt by sijn beeld. B. 285.  
 Pigmalion, Didoos breeder. A. 6.  
 Pigmea, word een kraanvogel. B. 154.  
 Pigmei, volk; waar gelegen? hunne  
 fryd met de kraanen. B. 155.

**Pikus**, wie? verschept. B. 385.  
te paard. B. 385.

**Pilaaten**, der galleryn; menigte; pacht op deselve. A. 216.  
orders en gefaltes. B. 38.

**Fylen** van Herkules. A. 48. Apollo. A. 105. der Euxynse volkeren. C. 46. 218. vergiftigd. A. 143. geweerhaakt. C. 46.

**Pynboom**, gewyd aan Cibeles. A. 76.  
Faunus. A. 24.  
waft op Ida. A. 76.  
bequaam tot fchepen. A. 76.  
150.  
toonft van deselve. B. 144.  
A. 27.

**Pilum**, Rooms getaster, en wel? A. 181.  
B. 337.

**Pylades**, wie? A. 147.

**Fylos**, welk een ftad? A. 3.

**Fynkrans** der Silvaanen. A. 24.

**Pindarus**, fijn dood. A. 151.

**Pindus**, berg. B. 30.

**Pijp**, tibia, in bruilof- en lijkftaatsen. A. 64.  
haar ftoffe; getal. A. 191.  
in offerhanden. A. 191.  
in fchoufpelen. A. 203.  
quam uit Thuficte Rome. A. 203.

**Fyramiden**, grafnalden. A. 157.  
S. Memphis.

**Fypets**; hunne voorrecht; gaan uit Rome; hoe weder te rug gevoerd? C. 308.  
in vrouwen gewaad. C. 309.

**Tirene**, Springbron; naamsreden. B. 44.

**Titeneus**, dwingt de fanggodinne. B. 134.  
fijn dood. B. 134.

**Pireum**. S. Athenen. B. 178. C. 247.

**Fyramus**; fijn liefde en ellendig einde. B. 96.

**Pitihous**, fijn byuid. A. 86.  
hellewaard. A. 18.

**Fyrrha**, welke ftad? A. 104.

**Fyrrha**, wiens vrouw? B. 21.

**Fyrrhus**. A. 13. 40. is Neoptolemus.  
A. 38. B. 357.  
Eacides. A. 38.  
van Sciroos. A. 282.

**Fyrrhus** de Epiroot; fijn fchaakfpiel. A. 231.  
bloedhoofds, in de veldftagen. A. 223.  
geflacht; bedryven; dood. C. 291.

**Fyrrhe**; welk landfchap? B. 22.

**Fifa**, ftad in Griekenland. B. 145.  
in Italie. B. 145.

**Pitane**, ftad. B. 197.

**Pythagoras**; wannecr gekomen in Italie? III. Deel.

geen leeraar van Numa. B. 408.  
fijn ftillwygen. B. 410, 411.  
leeringe ontrent de ziel. B. 410, 413.  
ontrent de veranderingen der dingen. B. 410.  
verbied het vis eeten. B. 411.  
onweederfpreekelijk gefagh. B. 411.  
ftellingen ontrent het goddelijke. B. 411.  
flacht haanen en bokken. B. 412.  
was Euforbus, enz. B. 413.  
crivaaren in de Sterrekunde. C. 147.

**Pitheas**; fijn goudmynen; arbeid; hoe verbeterd door fijn vrouw? B. 303.

**Pithekulc**, eilandeken; naamsreden. B. 377.  
haare inwoonders, van welken aant? B. 377.

**Pytifche fpeelen**, waar en hoe gevoerd, en van wien ingefield? B. 25.

**Pythius Apollo**, waarom foo geheeten? S. Apollo.

**Fyloon**; gedrocht; plaagd Læone; gedood. B. 28.  
betekenis. F. 25.

**Plak der fchoolmeesteren**. A. 46.

**Platanus**, boom; haar lommer bemind; met wijn gequeekt. A. 244.

**Plaufat**, in de fchouburgen; verfocht van de fpeelders. A. 203.

**Plaufta**, wagens; haar gebruik. C. 45, 238.

**Plejades**, fterren; benaaminge. A. 77, 91.  
dochteren van Atlas. A. 77.  
Thylene. C. 309.  
Elektra. A. 77. C. 89, 232.  
Maja. C. 89. A. 75.  
Stereop. C. 18. C. 89.  
Metope, waarom onzichtbaar? C. 89.

**Plejone**, wie? C. 264.  
Plethof. S. Forum.

**Plectrum**, pennetje van den lîr. A. 110.  
B. 58.

**Fleuris**, fûdepyen; oorfaak. C. 75.

**Fleuron**, ftad. B. 203.

**Flinius**, fchryver; fomwylen beufelachtig. C. 197.

**Fliſtines**, wie? A. 288.

**Plexippus**, wie? B. 233.

**Ploeg der oude**; gebruik in de volkplantingen. A. 276. C. 180. uitgevonden van wie? C. 246.  
vermoeft ſteden. C. 255.

**Plouis**, wie? A. 281.

**Pluto**, is Dis; god der rykdommen. B. 112.  
fchaakt Proferpyn. B. 46, 139.  
is Summanus. C. 310.

**Klytenuc**. C. 311.  
fijn vier paarden; hunne naemen. B. 140.  
ftaf. B. 142.

**Po**, rievier; populieyryk; onder de fterren. A. 165.

**Podalirius**. S. Machaon.

**Polenta**, waat dit was? B. 144.

**Polydamas**, wie? A. 23.

**Polydektes** verſend Perſeus. B. 117.  
verliefd op Danaë. B. 133.  
word een ſteen. B. 133.

**Polydoor**, wie? gerandloeneerd; dood. B. 355.  
koddigh, iu een treufpiel. B. 350.

**Polyfemon**, wie? B. 203.

**Polyfemus**; mind Galatea. B. 366.  
dood Acis. B. 366.  
word gelblind. B. 368.

**Polykrates**; gelukkig; fijn eind. B. 410.

**Pollimeftor**; dood Polydoor; word blind. B. 354, 359.

**Polyuices**, wie? B. 261. S. Etheokles.

**Polypus**, voerwis; gedaente. B. 109.

**Polyxena**, bemind van Achilles; geofferd. B. 356.

**Pollux**. S. Kalfor.  
omgebracht. C. 282.

**Pomona**, naamsreden; beminde van Vertumnus. B. 398.  
betekeninge. B. 402.

**Pompa**, ſteep, lange de renbaan; door de ftad, over de ſaainſeren. A. 191. C. 215, ommevang, langſaam, ſtaartig. C. 54.

**Pompejus** (Cneus) gallerye. A. 309.  
raadhuis. B. 437. op en ondergang. C. 215.  
vetwinningen; de Groote genoemd. C. 167.

**Pompejus** (Sextus) verwonnen; ſkeelding. B. 438.

**Pomponius Flakkus**, wie?

**Pomponia**, wie? C. 134.

**Pontrik**, dichter; fijn hoofdwerk. C. 61.

**Pontifex maximus**, opperhoogeprieſter; plicht en beëieninge; ontrent de Veftaalen. B. 436. C. 211. en het algemeen. B. 435. naamsreden en getal. C. 172.

**Pontus**, landfchap; bepalinge. B. 435.  
heeft aliem C. 76.

**Populier**. S. Herkules.

**Potrima** } wie deeſe fijn? naams-  
**Polivtra** } reden. C. 168.

**Porticulus**, wie, op een ſchip. B. 89.

**Postumus**, wie? fijn zeegepraal. C. 309, 310.

**Prandium**, middagmaal; hoedanig? B. 237.  
Præſica,

*Prafica*, haar ampt. A. 58.  
*Praficine*; wat dit is? A. 136.  
*Prafens*; byfondere beteekeninge, ontrent het godendom. C. 21.  
*Preneste*, ftad, waar door berucht? C. 286.  
*Prætor*, Opperrechter; fijn bedieninge. C. 149.  
*Pretus*, jaagd fijn broeder van den troon; word een fteen. B. 132.  
 fijn dochters worden koeyen. B. 133.  
*Priamus*; veelvoudige foonen en dochteren. A. 283. B. 358.  
 van Herkules verheven. B. 307.  
 verkocht; gedood. A. 2.  
 koopt Hektors lyk. A. 215.  
 fijn heilsame raad. A. 263.  
*Priapus*, wie die is? welke fijn ampt? wat fijn offer? A. 144.  
 de roode geheeren. C. 161.  
 fijn beeld. C. 161.  
 hem een efel geofferd. A. 144. C. 161.  
 mind een bron-maagd. C. 161.  
*Priefteren*, met gedekten hoofde.  
 met allerhande groente bekransd. A. 35.  
 met beftevellen omhangen. A. 36.  
 wanneer ongefcheit. C. 168.  
 geflujerd. S. *Vitis*.  
*flamines*. Sic *Flamines*.  
 gefond aan hunne ledematen. C. 301.  
 bergen't heiligdom, in't be-magtigen van Rome, door den vyand. C. 298.  
*Priitel*; gebruik; fprekwoord. B. 395.  
*Primpilus*; fijn ampt en waardigheid. A. 181, 182.  
*Principes juvenentis*, ftandaardvoerder, ampt der heiferlyke foonen? A. 206.  
*Prinſen*; hunne gebreeken ondekt door fchryvers. B. 305.  
*Priskus*, dichter; fijn werk. C. 133.  
*Prochyte*, eilandeken. B. 376.  
*Prociac*; word een vogel, welke? B. 176.  
 geen fwaluwe. B. 181.  
 beteekeninge. B. 181.  
*Prokris*, bemind van Cefalus. A. 269.  
 B. 214.  
 van Minos. A. 281. B. 216.  
 gedood. A. 270. B. 214 en 217.  
 beproeft met gefchenken. B. 215.  
 fchenkt aan Cefalus een fchicht. B. 216.  
*Prokustes*, wie? A. 6.

*Prokulus*; fiet de vergode Romulus. C. 186.  
 dichter. C. 133.  
*Prometheus*, boofteerd en befied den eerften menſch. A. 163, 164. B. 67.  
 vuurdief. A. 7.  
*Propertius*, dichter; afkomst; vryfter; navolging. C. 32.  
*Propetides*; worden ofsen; afgebeeld. B. 283. en fteenrotfen. B. 284.  
*Propontis*, een zeebogt. C. 269.  
*Proreta*; fijn ampt op het ſchip. B. 89.  
*Proſelta*, of *Proſelia*. S. *Exta*.  
*Proferpius*, ſcheerd de ſtervende. B. 46.  
 verhuylt alle fies maanden. C. 248.  
 plukt bloemen, welke? B. 141.  
 haar ſchaakige, welk fiinnebeeld? B. 141. waar gefchied? C. 243.  
 heet Perſefone, waarom? B. 144.  
 Deois, waarom? beſlapan van Jupiter. B. 159.  
 is Juno. B. 379.  
 gefchaakt. A. 187. B. 239.  
 gefocht. A. 187.  
 granaatappel. C. 248.  
 een quene, haar geflacht. C. 170.  
*Proteſtilus*; gefneuveld; boomen, hoo-daanige by fijn graf? A. 66.  
 fijn geest, omhelft van Laodamia. S. *Laodamia*.  
*Proteus*, afgebeeld. B. 241. helpt Peleus. B. 308. wie hy geweest is? B. 242.  
 waar die ſich onthoud? A. 161.  
 hoe defelve voorſpeid? A. 161. C. 159.  
*Pſamathe*, wie? haar wolf. B. 313.  
*Pſekas*, wie? B. 75.  
*Pſofis*, naam van veele ſteden. B. 148.  
*Puer*, kind; hoe ſomwijlen gebruikt? C. 104.  
*Tugiles*; wechten met de caſus. A. 173.  
*Pullarii*, neemen waar de pulli; merken aan haar aafen. B. 130.  
*Pulvinaria*, godeliddes; gebruik; afbeeldinge. B. 405, 406.  
*Purper*, wiens draacht allereerſt? B. 187.  
 C. 121, 151.  
 der hooge amptenaaren. C. 121, 151.  
*diphaba*, welke? A. 253. C. 176.  
 Tytiſche. A. 35, 64, 223.  
 Afrikaanſſe Lakoniſſe, hoedaauig. B. 58.  
*coecus*, *murex*, *offrum*. C. 223.  
 gevonden van Herkules. A. 52.  
 64.

*Puteal*, wat het was; wat ontrent het ſtad wierd gedaan? A. 283.

Q

*Quinquatria*, feeft van Pallas, wannen en hoe gevierd? C. 61, 223.  
 S. Pallas.  
 groot en kleen. C. 307.  
*Quirinus*; maamsreden; dood en vergoedinge. A. 125. B. 406.  
*Quiriten*, wie? A. 125.  
*Quiritare*, wat das is? A. 125.  
*Quirinaalen* heuvel; fijn naam; plaatſinge. B. 406.

R

*Raad*, wanneer te Rome vernieuwd? C. 126.  
 beweeft met een Gedenkmunt. C. 126.  
*Raadſheeren*, *pedanei*, te Rome; hun vermogen. B. 19.  
*Rabirius*, dichter. C. 142.  
*Rabus*, aangetoogen. C. 153.  
*Radamantus*, wie? fijn ampt in de helle; B. 262.  
*Ramnus*, dop. S. *Nemefis*.  
*Ram*, in de Dierriem. C. 48. fijn ootſprong. C. 225.  
*Ran. pie.* S. *Bacchus*.  
*Rafenyen*, wie die fijn? A. 9.  
*Rafernye*, der Waarſeggende. B. 378.  
 S. *Waarſeggende*.  
*Ratel der Egiptenaaren*; gedaante, ſteff; welk geluid. A. 157. B. 269. C. 80.  
*Rechterhanden*, wel ten ſtinebeeld? A. 6.  
*Rechter*, ſittende in het pleiten. B. 136.  
*Recitator*, voorleſinge, te Rome in ſcanghe gepreeſen, gewraakt. C. 88.  
*Redeneerkonſt*, makende het geduurige gevalig. C. 36.  
 nemende de vinder voor't gevondene. C. 48.  
*Reggie* of *Rhegium*, ftad; naamſteden. B. 374.  
*Regulus*, bevecht een draak. B. 70.  
*Reifigers*, ſeren heiligheden, op de weg. B. 172.  
 gaan met tootſen. B. 27.  
*Reyen*; volkeren, landen en ſteden in deſe opgeteld. C. 237.  
*Remus*, wie? waarom gedood? C. 54.  
 waart mede, en van wie? C. 256.  
*Renbaan*; deelen; gebruik; geſal te Rome. A. 170, 171. de Groene. C. 241.  
 ſitplaatsen. A. 172.  
 omweging in deſelve. A. 172.



*Roems vermaak*. A. 171.  
*haar feis, de mappa*. A. 173.  
*svwenken in deselve*. A. 194.  
*hippodromus*. B. 170.  
*krygsbuit hier in opgehangen*. A. 213.  
*Kenmerken slaan, en hoe 't hoe begunstigd* ? A. 171.  
*svweep, en heim*. A. 171.  
*vetmen; wie 't voornaamste?* A. 171.  
*palmtak*. A. 173; 225.  
*Kenmerken beste paard; sijn rechte plaats*. A. 172.  
*Keukwerken, in de verbrandinge der dooden*. A. 33. B. 59.  
*de salvinge der dooden*. A. 53.  
*de schoubergen*. A. 202.  
*het hoofdhaar*. A. 107.  
*van kostelijke specerijen*. A. 107; 210.  
*in de offerhanden*. C. 159.  
*kegepraad*. C. 115.  
*gastmaalen, en bruisfeften*. B. 123.  
*Keufen*. beoorlogen den hemel, met bergen. B. 13.  
*sijn bedolven onder den Etna*. A. 104. B. 14.  
*beteekening van deese vindinge*. B. 13; 14.  
*Rex Nemorensis, welk een priester, te Aricie?* C.  
*Rex sacrorum, welk een priester te Rome?* C. 158.  
*sijn vrouw, regina*. C. 158.  
*sijn refugium heedaanig?* C. 283.  
*Rhanis, wie?* B. 75.  
*Rhea, of moeder der goden*. A. 51.  
*Rheno, herderspy; gewaad der Duitse*. B. 61.  
*Rhesus, verzaaden; sijn paarden*. A. 3.  
*Rheteum, voorberg*. B. 307.  
*Rhodus, geheeten clara, blinkende*. C. 199.  
*ceerd Apollo; geeft roofen*. B. 100.  
*welspreekende aldaar*. B. 201.  
*Rhoeti, Gifons; wie die sijn?* C. 25.  
*Rhofne, rivier; uitgangen*. B. 46.  
*Rhyn, rivier; armen; uitgangen; burgen*. B. 46.  
*Ridders van Rome, draagen goudse ringen; wanneer die afgelegd?* A. 181.  
*hunne rang*. C. 133.  
*jaarlijkse monsterringe; hoe die geschiede, en door wien?* C. 22.  
*Riem, der maagden; of het maagden*. A. 46.  
*Rievieren, gesluverd*. B. 248.

gehoorend? B. 4. bekrantf. B. 247.  
*onder het aardryk*. B. 4. 416.  
*hunne huysen*. A. 179.  
*Rifees geberg; perophori by deselve*. B. 418.  
*beduydenis*. B. 418.  
*Rykdom; plaatsen of geld*. C. 270.  
*der oude, besfond in vee*. A. 4; 5.  
*Ringen; allerhande verbeeldingen op deselve*. C. 13.  
*van den stamen Dialis, heedaanig?* C. 250.  
*stoffe; getal; sorten; glad of met steenen*. A. 107.  
*segelen*. A. 88.  
*verwiffeld*. A. 161.  
*hoe bewaard?* A. 161.  
*der Ridderen*. S. Ridderen.  
*Robigo of robigo, in het kooien*. C. 258.  
*in 't yfer*. C. 259.  
*seng-godin; haar feest van wie ingevord; hoe gevierd?* C. 258.  
*Roderik, treufspel*. A. 260.  
*Rodope, een hoer*. A. 105.  
*een koningin; word een berg*. A. 9. B. 154. beteekeninge. B. 154.  
*Roede van Merkuur*. S. Merkuur.  
*Regus*. S. Houtfapel.  
*Reken der vrouwen; haare lijsten*. A. 253.  
*S. Vrouwen*.  
*Roome Overheid laat sich van de Gallen ombrengen*. C. 298.  
*Romeinen naar vissen genoemd*. C. 289.  
*sijn Quiriten*. S. Quiriten.  
*hoofdhaar*. S. hair.  
*tega*. S. Toga  
*baarden, en baardtekenen*. A. 203.  
*ongefchooren en glad gefchooren*. A. 203; 216; 217.  
*blootshoofds*. A. 223. B. 23.  
*pracht, in detimmeragien, aan zee*. A. 252.  
*rijdteekeninge by burgermeesters*. A. 243.  
*gaant tot de plechtigheden der Joden*. A. 214.  
*schakeu vrouwen*. A. 203. C. 184.  
*vraagen de vogelen, self in staar-blangens*. S. Pullarii.  
*mogen niet mishandelt worden*. C. 25.  
*verhuys-tyd, welke?* C. 254.

Rome, weleer bossen en velden. A. 251.  
*heden vol bouwvalligheden en moestuinen*. A. 251.

in Amazoons gewaad. A. 248.  
 C. 43.  
*wanneer geboud?* B. 403. van wie? C. 147.  
*poort, raudufculana*. B. 428.  
*haar Raad, heilig; hoe verbeeld?* B. 427.  
*word stad geheeten*. C. 1.  
*haare heuvelen opgeteld*. C. 2.  
*van wie verwoest?* C. 3.  
*haare roenaemen*. C. 43; 164.  
*gebuiren, haar nydigh, welke?* C. 147.  
*armoede haarer Overheden*. C. 154.  
*raadhkeeren hebben maanties op de schouen*. C. 163.  
*twiil en scheidinge, veroorzaakt doortwee susters*. C. 169.  
*Gruwelwijk, een weg; naamreden; ook geheeten Cyprius*. C. 306.  
*Nieuwe weg aldaar* C. 299.  
*regering; bestaande in drieën*. C. 176.  
*godsdiensft; Thufcie ontlend*. C. 184.  
*Valentia; haar naam verborgen; geboud van wie?* A. 160; 248. C. 2.  
*pootten; Kapenefe*. C. 238.  
*Kollyfic*. A. 282.  
*Efquilyne poort*. C. 309.  
*Vercierfers-keegje*. C. 312.  
*Romilda, verzaad Friuli; geftraft van Kakanus*. B. 220.  
*Romulus, bouheer van Rome; wie sijn voetster?* A. 160.  
*sijn vader*. C. 148.  
*is Quirinus*. S. Quirinus.  
*sijn hut, vereeuwigd*. A. 150.  
*schakeu vrouwen*. A. 202.  
*ouders; bedryven; vergoedinge, vrouw*. B. 403. C. 147.  
*sijn fpeer word een boom; langduurigheid van deselve*. B. 426.  
*verdriift de roovers van het konings vee*. C. 182.  
*sijn geheel leeven bykans, in de werken van Ovidius*. C. 182.  
*tempel, vernield en vercierd*. C. 186.  
*in een bakje op 't water gefet*. C. 183.  
*sijn voetster*. S. Wolvin  
*afbeelding*. C. 185.  
*sijn omkomen, heedaanig?* C. 186.  
*tempelen, waartstaande*. C. 186.



ontfangen, geboren, weg geworpen, herkend. C. 198.  
 gelypft door een fpecht. C. 199.  
 wint in de vogelfchouwinge. C. 254.  
 Rood worden, welk een teeken? B. 75.  
 Roos, verbeeld's menfchen leven. C. 271.  
 Roof-regen, op gafmaalen. C. 270.  
 Roofje-ranfjen. S. Kranfjen.  
 Roofen; oorfaak van haarverf; verweken liefde; by verliesde gebmit. A. 294.  
 Venus eigen; gegeven aan Harpokrates. C. 247.  
 Roofematyn, een gewyd reukwerk. C. 253.  
 Roibaren, geflooten; leggen in deffelve; gedraagen van knechten. A. 216.  
 Rots van Ambracia; helpt de minnaats. A. 109.  
 helpt Saffo. A. 110.  
 Rowotoren. Smart gewaad. B. 170. C. 196.  
 Wit gewaad. B. 171.  
 Cyper. S. Cypatiffus.  
 Rudis, gegeven aan de fchermers; aan de foldaaten. A. 150.  
 Rufus, dichter. C. 133.  
 dichter. C. 143.  
 Ruiters der Romeinen; hunne paarden. C. 202.  
 Ruispypp, fitula. B. 61.  
 Rutilius; fijn vrywillige ballingfchap gepreefen. C. 85.  
 Rutilius, wie? van wie geflagen? C. 304.  
 Ruiters; hunne hoofdfiad. B. 391.

S.

**S** Aad, hoedaanigh, in mannen, en hoedaanigh in vrouwen? B. 414.  
 Saafteft, beweeglyk en nooit vast. C. 169.  
 afgekondigd. C. 169.  
 Saba, landfchap; geeft wyrook. B. 291.  
 Sabinus, dichter; fijn ftoffe. A. 166.  
 Sabynefe Vrouwen; aard; deugden. A. 123, 143.  
 eindigen een oorlog. A. 155.  
 gefchaakt. A. 202. B. 404.  
 getalder felfve. C. 205.  
 beleten een veldflag. B. 405.  
 Sabyners; hoe geflut van Junus? B. 405.  
 C. 156.  
 Lakoniers. C. 155, 205.  
 queeken olyven. C. 203.  
 verfoend. C. 205.  
 hunne oorfpiong; deugden. A. 202.  
 Sabinus; fijn Trezen of Tymele. C. 133.

Saffraan, voor wierook gebruik. S. Wyrook.  
 in de fchouwingen gebruik; op wat wyfje? A. 202.  
 Saffo, fierdichter; haar uitvindinge. A. 104.  
 ontuchtigheit. A. 105.  
 man; en dochter. A. 107.  
 broeders. A. 106.  
 Sagaris, ook Sangarius, rieviet. C. 136.  
 Salamis, ftrad; de bouwter. B. 402.  
 Salentiners, volk. B. 409.  
 Salf, op de maaltijden, koftefijk. A. 71.  
 in het hoofdair. S. Reukwerk.  
 Salmacis, mind; word herfchept. B. 107.  
 een bron; haar eigenfchap. B. 107.  
 Saltare, de rolle fpeelen; in een trewfpel. A. 216.  
 Sali, Dansprigteren; getal, voordanffer, veemen, gafmaalen. C. 206.  
 draagen de ancilia. C. 206.  
 liederen en lofzefangen. C. 206.  
 Salus, welvaart; Publica. C. 226.  
 Samothrace, eiland; eerd de Kabiri; is heilig en onfchenbaar. A. 242.  
 Same, of Cephalenis; eiland. C. 11.  
 Samos, eiland; Juno gewyd. A. 4.  
 aardwerk. C. 33.  
 Sampfons hairlok, vergeleeken met die van Nilus. B. 222.  
 vernield kooren met voffen. C. 151.  
 Saurus, tempel. C. 202.  
 of Seno, Sabynefe godheit. C. 292.  
 is Herkules. S. Herkules.  
 niet Simon de Tovenaar. C. 292.  
 Sanggodinnen onthaalen Pallas; veranderen vogelen. B. 134.  
 in vogelen. B. 134.  
 ftryden tegens de dochteren van Pierus.  
 fijn Mnemonides. B. 135.  
 haar moeder, Mnemofyne. B. 135.  
 Mufz; haare benaamingen, wegens plaatsfen. A. 105, 115.  
 Erato. A. 225.  
 Urania. B. 135. C. 262.  
 Kalliope. B. 138.  
 Polyhymnia. C. 261.  
 Klio.  
 Terpfichore.  
 Melpomene.  
 Euterpe.  
 Thalia. A. 107.  
 haar handwerk. A. 190.  
 tempel; van wie geficht? A. 318.

Schilderyen in de Tempelen. S. Tempelen. A. 133.  
 S. Venuswerk, van watervallen. C. 284.  
 Schildpad; gebruik in het huuraad. B. 65.  
 Schikgodinnen. S. Parken.  
 Jupiter, onder deffelve. B. 146.  
 Schimmen van vermoorde, hoe vertoond? C. 275.  
 laaten fchik niet gypen. C. 275.  
 Schipbreuk, befchreven. B. 318. uitgevonden. C. 159.  
 Schrikkeljaar. C. 204.  
 Schoonmaaiers; vroming te Rome; welk volk? C. 223.  
 vertoonen fpeelen. C. 224.  
 Schoenen van leer, onrein. A. 141.  
 wie verboden? A. 142.  
 van vrouwen en mannen; gedaante; ftoffe; wanneer afgelegd. A. 231.  
 Schoulen, Pallas geheiligd. C. 224.  
 Schoolmeesterlye e wiffen. B. 32. enz.  
 Schoolgeld, Minerva. C. 224.  
 Schoonvader en fchoonfoon, vyandig. B. 11.  
 Schootvry. S. Toevry.  
 Schouburg; van de Roomffe Groeten. A. 142.  
 trappen. A. 203. tralien. A. 173.  
 cunei en zonen. A. 172.  
 in't algemeen mispreefen. C. 214.  
 beftroed met fand; haare naam daar af. A. 160.  
 haare gedaante. A. 142.  
 fontelpeelders. A. 258.  
 fangers. A. 258.  
 Schryfften der oude; haar ftoffe. A. 55.  
 132.  
 Schryfften, op borden. A. 54, 132, 133, 215.  
 papier; bladeren, en fcherffen van boomen. A. 55. B. 434.  
 Schryfften, en haare cornua; umbilicus, volumen. C. 1.  
 vereied met purperen fap; menierood. C. 1.  
 beftreken met cedarolie. C. 1.  
 gelike met de puintfeen. C. 2.  
 Scilla; bemind van Glaukus; gehaat van Circe; verfchept. A. 63, 287. B. 373.  
 een inhaalige hoer. B. 375.  
 rots; waarom huyfende? B. 375.  
 Scilla; verfaad haar vader, en vaderland; geftraft. A. 189. B. 219, 223.  
 Scillen; verwarring in deefe tweec. A. 287. B. 231.  
 Scilleum, 1015. B. 430.  
 Scillias;

Scyllias, een duiker. B. 371.  
 Scipio, soekt, met Lelius, schelpen.  
 A. 151.  
 de Afrikaaner. A. 263.  
 mind Ennius, S. Ennius.  
 aangenoemene foon van den eer-  
 sten; ook de Afrikaaner. A. 151,  
 263.  
 de Afrikaaner; bedryven; dood.  
 C. 166.  
 Numantynen; bedryven; dood.  
 C. 166.  
 Nafika; lofwaardig. C. 239.  
 Sciron; wie? A. 7.  
 klippen naar hem genoemd. A.  
 287.  
 Sciros, eiland; waar door bekend?  
 A. 41, 282. B. 348.  
 Scython, een man, hoe verschept? B. 104.  
 Sangionst; haare roonen, de Frygische, Ly-  
 dische, Dorische, enz. C. 234.  
 misbruikt in de Opera's. C. 74.  
 Santhus, of Xanthus, rivier. A. 22.  
 brand in deselve. B. 44.  
 Sardes, stad; geeft wyn; bekend door  
 veele Penningen. B. 303.  
 Sardinie, eiland; gedaante, hoedaanig-  
 heden. C. 237.  
 Sarisfopborti, welke? B. 338.  
 Sarisfa; wat die sy? hoe gebruikt? B.  
 336.  
 Sarmaten; hunne landstreek; heeten  
 Sauromates. C. 65.  
 goede ruiters. C. 82.  
 Sarpedon, omgebracht; van Apollo ge-  
 reinigd. B. 350.  
 Sateis; geen Faunen. A. 16.  
 Saturnus, eet kinderen. A. 182.  
 zijn gulden eeuw. A. 182. B.  
 kinderen. C. 233.  
 feestdagen, gewoontensop deselve.  
 C. 33.  
 Saturnus; verdreven. C. 155.  
 gaat naar Latium. S. Latium.  
 voerd een seiffen; is de Tyd.  
 C. 155.  
 slikt een steen op; wordte wer-  
 der quyt. C. 233.  
 Satureja; Saryron; en Thimbra, lief-  
 kruyden. A. 237.  
 Schaaf of libra, welk heimeksteeken? C.  
 241.  
 Schaarsbort. S. Latruncius  
 ongewijs gestreep. A. 260.  
 Schaa, een offerleest. C. 150, 159.  
 welk een innebeeld? C. 159.  
 Schaarsstryden. C. 46.  
 Scephus, wie? C. 140.  
 Scephum, staf der treurspeelders; stoffe;  
 gedaante. A. 166.

Scepter, staf der godheden. B. 269.  
 ryksstaf; van yvoir. B. 187.  
 Scheepsbou verkoekt. B. 9. C. 159.  
 Schepen, versierd, met Goden, en waar?  
 A. 76.  
 beelden; naar deselve  
 genoemd. B. 67.  
 dicht gemaakt, met welke stoffe?  
 A. 281.  
 gekromd, en bekransd? waarom  
 en wanneer? A. 188.  
 kromgebogen. B. 89.  
 Schepen; haar rostrum, smit; gebruik van  
 deesse. B. 120.  
 wanneer op het land gehaald? B. 316.  
 gesteld op rollen. B. 316.  
 roeijers, staande en sitende. B. 316.  
 riemen; haare lengte. B. 316.  
 roeigedeleren, drie, vier, enz. B.  
 317.  
 Schermers; waar te Rome verstoand?  
 204, 262.  
 Schild, clypeus; stofven; sentium; ge-  
 daante. A. 69. stoffe. A. 251.  
 Schild; van Achilles, Herkules en Eucas.  
 B. 342.  
 Schilders; oude en hedendaagse. C. 224.  
 werken met vuur en was. C. 224.  
 Scythen; hunne boogen; naamsreden.  
 C. 46.  
 goede ruiters. C. 82.  
 Scythie, landschap, waar? A. 60.  
 hunne paarden. C. 46.  
 wyen; haar seldsame oogen.  
 A. 127.  
 Scortea. S. Leer.  
 Scortum, een hoer; naamsreden. C.  
 168.  
 Schuldessers, hoedaanige; wanneer sy om geld  
 quaamen? C. 283.  
 Schuldige, waarom ongehavend, ongeschou-  
 ren, en slecht ge leed? B. 408. C. 2.  
 Seditio, te Rome. S. Oproer.  
 Sofokles, treurdichter; hoogdravend.  
 A. 137.  
 Sogeling, hoe gebruikt? A. 88.  
 Sogetia, stad. B. 376.  
 Soien; de schoolvragen daar mede geleed?  
 naar rijke stoffe. A. 202.  
 Soiffen en kompas; van wat gebruik?  
 B. 4.  
 Selmoodig, verfoeid. B. 212.  
 Selsitandigheid; blijft onvergänglichlyk.  
 B. 413.  
 Sella Curulis, steel van staat; stoffe; ge-  
 daante. C. 118.  
 Semele; bemind; geblikfemd; baard  
 Bacchus. A. 174. B. 77.  
 anderen. B. 73, 77.  
 is het aardryk. B. 79.

Semiramis; geboorte; vaderland; te  
 geeinge; aart. B. 95, 97, 122.  
 dood. A. 122.  
 Senatus consultum, Raadsbesluit; hoedanig  
 het was? C. 23.  
 Septa, of ovilia; befoosten plaatsen; gebruik.  
 C. 149.  
 Sera. S. Deur.  
 Seres; hunne zyde. A. 135.  
 Serapis, zijn lerk; vernachten in deselve;  
 misbru. van dese nyfje. A. 201.  
 Serius, eiland der ballen. B. 133.  
 haare kikkers. B. 133.  
 Servius Tullius, sijn geringe afkomst.  
 C. 312, 305.  
 omgebracht. C. 305.  
 Servius Sulpicius; schryver. C. 31.  
 Sefligjarige, omgebracht. C. 280.  
 Sefios, stad; waar gelegen? A. 87, 94.  
 Severus, dichter; sijn werken. C.  
 142.  
 Sevenfarrren, of Pleiades; Hyades; Su-  
 culz; haare voorsteeken. A. 91. B.  
 67, 88. S. Pleiades.  
 Sfinx, haar raatfel. B. 414.  
 dood. C. 4.  
 Sibaris, stad; haare quade seeden; in  
 Thurium. B. 409. geile schryvers. C.  
 30.  
 Sibillen; naamsreden; getal; toena-  
 men. B. 37. Vyftien maanen, on-  
 trent haar boeken. C. 174.  
 boeken; oosprong; bewaard;  
 ingekeeken; verbrand; ver-  
 nieuwd. B. 378.  
 Sichæus, wie? A. 35.  
 Sicilie, of Trinakrie; naamsreden. A.  
 63.  
 deel van Italie. B. 409. kooren-  
 ryk. C. 242.  
 aardbeving ondervermaard. B. 140.  
 Sicyon, stad; waar door vermaard? C.  
 141.  
 Sidon, stad, is visryk; magtig ter zee;  
 A. 156.  
 Syene, stad; linierecht onder de son.  
 B. 128.  
 Sielen onsterfelykheid. B. 413.  
 overgang in andere lichaamen.  
 B. 413.  
 Syfax, wie? gevangen is en dood. C.  
 311.  
 Sigeum, voorberg; en waar? A. 375.  
 Sigma. S. Tafelbed.  
 Sicani, in verscheidene landschappen.  
 A. 106.  
 Silenus, of te voet, of op een esel.  
 A. 218.  
 waarom gekneveld en gebonden?  
 C. 159, 200.

Silvaan, wie? wat hem geofferd? B. 399.  
 Silvius, wie? naamsreden? B. 396.  
 Sylvius (de le Boë) aangetogen. C. 75.  
 Simethis, nimf; rievietz, visryk. B. 367.  
 Simois, rievietz. A. 3.  
 Simplegades, eilanden, waar? A. 63.  
 Siniis, wie? A. 7.  
 Sinope, stad; waarom vermaard? C. 85.  
 Sinuffa, stad; waar door berucht en geacht? B. 431.  
 Sipilus berg, en waar? A. 99.  
 berg; of stad. B. 167.  
 Syrakufe, stad; haar flichter; volkplanter. B. 141. ingenoomen. C. 257.  
 Sirenen, wat die fijn? gedaente. A. 189, 257. B. 143, 147.  
 Sirenx, vervolgd; verfehpet. B. 33.  
 Sirtis, fandplaten; gevreeft en gemyd. A. 152, 287.  
 Sirtus, wat die is? A. 162.  
 Sifenna; fchryver. C. 31.  
 Sififus, wie? A. 65.  
 koning van Korinten. A. 258.  
 ftrukrover; vader van Uliffes; in de helle geftraft. A. 257.  
 Sithonie, of Thracie; landfchap. A. 6. *Siftrum. S. Ratel.*  
 Slaap, een godheid. B. 319.  
 fijne maanbollen. B. 319, 320.  
 gevleugeld. B. 244.  
 Slang, der arenden vyand. B. 108.  
 legt fijn huid af, en veijongd. A. 249.  
 een gefternte; om welke reden? B. 41.  
 is de kroon van Isis en Bacchus, enz. A. 158. B. 269.  
 geworgd van Herkules. S. Herkules.  
 van Kadmus. B. 70.  
 bewaarende het gulden Vlies. het hof van de Hefperides. B. 119. wat die was?  
 eind een maagd. B. 116.  
 vader van Alexander en Scipio. B. 116.  
 nit menfchen-beenderen. B. 420.  
 in't gefternte. C. 179. B. 41.  
 voortekenen, ontrent defelve. C. 193.  
 Slaven, *waren geboeid. A. 142. haar gewitte voeten. A. 128. lot, feer fwaar. A. 52, 142.*

*verkocht; foorten; manier van koopen. B. 245. waar gemulband? B. 10. vrygemaakt, met welke omftandigheden. C. 308.*  
 Slaverny, hoonlyk; ontvlooden. B. 357.  
*Sleep der Dichteren, op het toneel. A. 166, 128.*  
*Slinger; haar fteffe. B. 64.*  
*Slingeraars, wat fy uitwierpen? hoe gefwind? B. 64.*  
*Slin'erhand, hoe aangemerkt, in voortekenen. C. 15, 255.*  
 Smaragd, gefteente; haar waardigheid. A. 39.  
 Smilax, wie? verfehopping. B. 106.  
 bloem, wie geheiligd, hoe gebruikt? B. 106.  
 Smirne, stad; haar bouwer, inwoonereft. C. 85.  
 eerd Homerus. A. 136.  
 Snaarenfpel, gevoerd met de vingers. A. 110, 144.  
 met een pleetrum. A. 110, 144.  
 met maaltzen en bruiloften. B. 123.  
 een kerkplicht. B. 237.  
 Snaarenfpeelders. A. 105, 128.  
 Snaebeliis, wie? genoemd. C. 24, 190.  
 Socrates; fijn wysheid, geduld, aanklachte en verdoemnis. C. 74.  
 Apollo roemd fijn wysheid. C. 75.  
 van zingen afkomst. C. 12.  
 Soldaaten ontfangen commda; wat dit is? A. 204.  
 van Romulus; Titienfers, Rhannenfers en Lucetes. C. 202.  
 Roomffe, Haftati, Principes, Pilaui of Triarii. C. 202.  
 hunne fraffen opgeteld. C. 202.  
 naat een verwinninge, gepreefen en met gefchenken beloond. C. 95.  
 Solymus, wie? C. 229.  
 Solons fpreek tot Krefus. B. 74.  
 Son; de tenbaan hem gewijd. C. 160.  
 nagen en paarden hem gewijd. C. 160.  
 ruft in het zeeewater. B. 54.  
 kift in het felve. B. 5.  
 fijn hof, boukundig. B. 38.  
 Sic Paard.  
 paarden; naamen en getal. B. 41.  
 dochters; getal; herichept. A. 165. B. 48, 49.  
 arfelende opde maalyd van Atreus. A. 211.  
 Sonnefcherm. A. 231.

Sonnefwymen, eclipfen; voorspellende. B. 436.  
 Soon, fijn ouden belagende. B. 12.  
 Spanhemius (Ez.) aangerogen. C. 22.  
 Sparta, of Lacedemon, stad. A. 2.  
 Sparte, wie? B. 282.  
 Sparti, wie die fijn? B. 72.  
 Spartaanfje jongens; gegefheid; waarom? B. 423.  
 Specht. S. Aborigenes.  
 Romulus voetter. C. 199.  
 S. Romulus.  
 Speelen, op feften en hoogtijden, welke? C. 135.  
 Spelonzen. S. Antra.  
 verbyf van Enes en Dido. A. 35.  
 Sperchius, rievietz; aart. B. 31.  
 Spiegel; haar foffe; verfehiden; ruyfelachtigh. B. 415.  
 Speitt; fmebeeld van magt in menfchen en goden. C. 185.  
 op het hooft van een bruid gefet. C. 188.  
 Spies van Achilles. A. 13.  
 Spiets by de verfehoppingen. S. Hafta.  
 Spioffer, in de tempelen. C. 297.  
 Spys; veldgewaffen. B. 411.  
 vleefch, en vifch. B. 411.  
 Spinkerf. S. Calathus.  
 Spinnen, by fommige volkeren geacht, by fommige ftaats. B. 358. C. 194.  
 Spinnekop; haar feldfame konft. B. 165.  
 is Arachne; beteekeninge. B. 165.  
 Spook, hoe verdreven? C. 287.  
 Sportula, der Roomffe broodroten. C. 127.  
 Springhaan, van de Atheeners. B. 205.  
 Straaken, voor gebrand; gewer by de oude. B. 334.  
 by uclike volkeren heeden? B. 334.  
 Staartfterre, cometa; voorspellende. B. 414.  
 Stabie, stad. B. 431.  
 Stank der vrouwen op Lemnos. A. 30.  
 Steelen, waar toe gelaaen? B. 61.  
 Steden; met den ploeg aangeleecht. C. 258.  
 met defelve verwoeft. C. 255.  
 met fons bevrooid. C. 255.  
 muuren heilig en onfchenlijk. C. 256.  
 Steen; verfteende ftoffen, hout, vifchen, vruchten, enz. B. 417.  
 Steenen op de wegen, by de Romeinen; defelver getruid. B. 62.  
 geworpen van Deukalion; fijn daar af. B. 23.  
 Steenfjer, S. Kersfentjer.

Stellio; haagdis; was een jongen. B. 143.  
 Sijn aart. B. 144.  
 Stellionatus, wat dat is? B. 144.  
 Sterren; op en ondergang, hoe te verstaan? C. 145, 157.  
 van de Dier-riem. C. 145, in het Noorder deel. C. 145.  
 Suiderdeel. C. 146.  
 Planeeten. C. 146.  
 soorten; naamen, hoedanige? befield. B. 5.  
 van een nieuwe ontdekkinge. C. 265.  
*Sterre-inder oude; gebrekkelyk.* B. 67. C. 157.  
 Sterven, om niet te sterfen, in drie gevallen. B. 213.  
 Sterfie; en gevallen in deselve. B. 217.  
 Stervende; geweldige bewegingen in het sterfen. B. 126.  
*honne schaamte overdekkende, in het scouwelen.* B. 357. C. 196.  
 Stiefchorus, dichtcr; blind en weder fiende. A. 248.  
 Stiefmoeder, moorddadjig. B. 12.  
 Stier, schakr Europa. B. 67, onder de sterren geplaatst. B. 70. C. 251.  
 geofferd, aan welke goden? B. 122.  
 van het bootsvolk. B. 430.  
 getemd aan Jason. A. 27, 59. B. 187.  
 hoorndol, getergt door roode werf; hoe getergd in de Roomsche slydperken? B. 330. C. 60.  
 Stylus; gebrui van deselve. A. 54.  
 Styl; Oude en Nieuwe. C. 104.  
 Stimele; naamsreden. C. 303.  
 Stimfalus, wat die was? B. 148.  
 Stix, helle rivier; daar by gewoonten, en waarom? A. 220.  
 Stix, een rievierje, waar? doodlyk voor Alexander. A. 230.  
 Stof, in groote rouw. S. Afsch.  
 Sto, in het wandelen van nie gebrui? A. 228, 229. C. 113.  
 Stola, vrouwen geaad; eigentlyk niet mannelijk. C. 308.  
 Stroof, of voetban. A. 204.  
 Stormgevaarten. S. Balista.  
 naamen en Gebruik; B. 87.  
 Straalen, sinnebeeld; in Apollo. A. der eiseren. A. 200.  
 Strandgoden. S. Goden.  
 Strijdspelen der Grieken.  
 S. Olympische.

*Nemesse.*  
 Pythisse.  
 Isthmische.  
 Stryges, kinderplagen; raad voor de selve. C. 288.  
 Strymon, rievier. B. 46.  
 Strofadens, eilandekens; naamsreden. B. 364.  
 Strues, een offerzoek. C. 156.  
 Subucula. S. Vrouwen.  
 Suffimen, rooizwerk; suffitio en suffimentum, C. 252.  
 Sulla; sijn landleven. C. 40.  
 opfender; milddadigheyd. C. 292.  
 Sulmo, stad; gelegenheid; vaderland van Ovidius. A. 139, 176.  
 Summanus, wie? C. 310.  
 tempel, ingewyd. C. 309.  
 Sunium, uithoek. C. 247.  
 Surtenum, stad; waarom gesacht? B. 431.  
 Swaan; haar lykled. A. 32. B. 388.  
 Apollo gewyd, A. 272.  
 Venus gewyd. A. 271.  
 van Leda. A. 23, 40.  
 Swaluwe, niet gesien by Daulis. B. 182.  
 bebloed; gaat en komt. B. 182. C. 186.  
 by 't graf van Orfeus. B. 301.  
 Swangere Offerbeesten. S. Offerbeesten.  
 voor nie geslacht? C. 170.  
 Swavel; in de (Infratio) suivering. C. 252.  
 haar gebruik in bygelovigheden. A. 353. C.  
 Sweeten. S. Altaaren.  
 Sweeten byie manders hoofd. B. 35.  
 Swem'ontst, seer geacht; ook by vorsten; nuttigheid. C. 32.  
 Swert. S. Rongewaad.  
 Swigen, in de tempelsichten; ook by die van Egypten. A. 193.  
 Swygersceft. C. 189.  
 Swyuen. S. Verkens.

T.

**T**abells, schryfboordkens, boedaanighe. A. 54, 285, 133.  
 tafellce siens. S. Schryven.  
 Tabella, offerberde ens, schildertjen, welc? B. 243. C. 207.  
 Tafel, niet gede,; van wat stoffe? A. 3, 61.  
 haare hoogte. A. 62  
 aangebracht, en hoe? weggenomst, of verwisseld? A. 61.

daar aan leggen; op 's bedden. A. 60, 79, 83.  
 streken; op stoelen; by wien in gewoonte? A. 60.  
 haar blad, rond. A. 83.  
 bedde, sigma; gedaante van deselve. A. 83.  
 Tafel, haar schraag of voet. B. 239.  
 Tafelbedden; haare stoffe. B. 239.  
 Tages, wel een kluit aarde, beduydenis. B. 425.  
 Tagus, rievier; waarom vermaard? A. 138.  
 Talus, of tessera, de teerling; haar stoffe, en gebruik. A. 230.  
 Talus, vind de saag, en passer; gedood van Dedalus. B. 227.  
 Tamaf; stad; is koper-ryk. B. 294.  
 Tanais, of ook Danubius, rievier. A. 29.  
 Tanaquil; haar wetenschap; een huysmoeder; haar spintuyt. C. 306.  
 Tandens, hoe en waar mide gereinigd; valffs van wat stoffe? A. 217.  
 gedeeld, door wie? B. 72.  
 gelonden, aan wien? B. 72.  
 gefaaid van Kadmus. A. 27. B. 72.  
 Jason. A. 27, 59. B. 187.  
 Tang, onder smits gereedschap. B. 334.  
 Tantalus; sijn gaffmaal. B. 175.  
 kinderen; Niobe. B. 166.  
 Pelops. B. 175.  
 gestraft, waarom? A. 40, 242. B. 175.  
 Tapyten; haar gebruik in 't oopen veld, en op maaltijden. C. 214.  
 Taprobane, eiland. C. 88.  
 voed olifanten. C. 89.  
 Tarentum, stad; bouwer; vermaardheid. B. 409.  
 Tarpica, beuschuldigd, voorgesprooken. A. 131.  
 Tarquinius, de Trotse; man van Tullia. C. 193.  
 krygt de stad Gabii. C. 193.  
 sticht den Kapitolyfens tempel. C. 191.  
 listige boodschap aan sijn soon. C. 193.  
 vluchtend dood. C. 196.  
 Tarracine. S. Anzur.  
 Tarrarus, de helle. A. 258.  
 Tautellus, stad. B. 387.  
 Taurica, landfchap, waar door berucht? C. 56.  
 Tauroucon of Taurominium, stad. C. 244.  
 Taurus, berg; hoe afgebeeld? B. 42.

Telteleeden, omgedragen; op welke feesten?  
A. 17.  
Tegea, stad, waar? A. 227.  
Tekmessia, wie? A. 251.  
Telamon, wie? zijn vrouw; kinderen.  
A. 98.  
krygt Hefione. B. 306.  
Telcius; hoe opgebracht? A. 44.  
gequett en genezen, en hoe?  
A. 194.  
Telegonus; vadermoorder; boud Tus-  
kuluu. B. 384.  
Telclufa, wie? B. 268.  
Telchines, welk een volk? B. 200.  
Telemachus, wie? weectr zijn vader.  
A. 3.  
Telemus, een waarzegger. B. 368.  
Tempe, wat en waar? A. 116. B. 202.  
Tempelen en kerken; haare adytas onttegang-  
lyk. C. 27.  
van marmor. C. 151.  
dak van koper; verguld. C.  
294.  
met pilaren en trappen. B. 23,  
38.  
rond of vierkant. C. 151.  
hebben trappen. B. 23, 212.  
wanneer gyltoeten? C. 276.  
van Vesta. C. 36.  
Jupiter, de Stutter. C. 36.  
Iiis. A. 142.  
Venus, de Teclster. A. 132, 133.  
C. 229.  
Eendracht. C. 268.  
Juno, Moneta. C. 168.  
Apollo, Palatynsc. A. 121, 261.  
Janus. C. 155.  
Jupiter, Feretrius. C. 153.  
Eskulaap, te Rome. B. 433.  
Merkules, te Rome. C. 253.  
C. 16.  
de Verwinnaar. C. 248.  
de Donderaar. C. 175.  
Quirinus. C. 186.  
Salus, 's Lands welvaren. C. 226.  
Vrede. C. 171.  
Maan of Diana. C. 226.  
Erycynus Venus. A. 106. C. 257.  
Fortuin. C. 230, 240.  
Cybele; met wat geld getim-  
merd? C. 239.  
Tempelen verval, de Romeinen hin-  
delyk. C. 174.  
Tempeltychten; wanneer en by wien ontte-  
ganglyk? C. 27.  
Tempeltas, onweer; tempel. C. 290.  
Tempia is geen Tamala; waar gelegen?  
B. 404.  
Tenarus, berg; mond der helle; geeft  
purper. A. 67.

Tenedos eiland; Lirnessus. A. 67.  
Tenos, eiland. B. 209.  
Terapne, stad. A. 67, 78.  
Terentius, wie? zijn dood; werken.  
C. 28.  
volgd Menander. A. 137.  
Terentum, welk een plaats; soen-offer, wan-  
ner op deselve gehouden? 163.  
Tereus, wie? 108, 150. A.  
verschepping. B. 167. omko-  
men. B. 182.  
diergelyk verdichtel. B. 178.  
Terminus. Grensgod; zijn feest; kap-  
pel; offerhanden. C. 191.  
wie? C. 174.  
feest, by de landcheidingen.  
B. 10. C. 191.  
weigerd van den Kapitoole te  
wyken. C. 191.  
offerhande, eerst sonder bloed.  
C. 191, een lam. C. 192.  
of bysonder of algemeene. C. 11.  
S. Landcheidinge. B. 109.  
Tersera hospitalis. S. Hospitiuus.  
Tethys, wie? B. 39.  
Teucer, wie? balling; boud op Cyprus.  
B. 348.  
wie? sterkt Troje. B. 364.  
Teucris of Troiaanen, naar hem  
genoemd. A. 36.  
Teumessus, dorp; haare aloplex of vos;  
wie dic waar? B. 217.  
Teuthras, wie? C. 20.  
Thais, wie? waer door berucht? A.  
267.  
Thalamus, wat? A. 61.  
Thalia, sanggodin. A. 107.  
Thamiras, wie? waarom geblind?  
Thapfus, stad. C. 244.  
Thebais, van welke gedicht? A. 188.  
Thebe, stad, A. 8 sevenpoorten. B.  
363.  
naamsreden. B. 70, 73.  
heer Ogygia. A. 51.  
nimf; wie? A. 177.  
Themis, godin; waargeeerd? B. 22.  
Theofane, hoe beslaapen van Neptunus?  
B. 161.  
moeder van het Gulde ram.  
B. 161.  
Themistokles; van ondankbare mishan-  
deld. C. 85.  
Thermodon, rievier; waarom berucht?  
B. 45.  
Theromedon, een weedaart. C. 82.  
Thestites, wie? syn dood. A. 147.  
Thecia, feest. B. 206.  
Thecius, wat en by wien? A. 217.  
Thefeus, wie? A. 18.  
syn foonen. A. 53.

daaden. A. 18.  
knods. A. 18.  
hoofibair. A. 217.  
hellevaart. A. 8.  
vermoord. B. 205.  
gekend. B. 204.  
wenteld de steen. B. 204.  
verlaar Ariadne. B. 224.  
gaar, buiten het lot, naar  
Kreta. B. 225  
onthaald van Achelous. B.  
236.  
Thesophoria, welk een feest. A. 17.  
Thespiades, welke? getal? A. 45.  
Thestiale, geeft toverkruyden; heeft  
toveressen. A. 135, 278.  
Theris, wiens vrouw? wiens moeder?  
B. 39, 308.  
waarom tegens dank getrouwd?  
B. 309. C. 115.  
Thienmamen, in pleitfaaken. C. 241.  
tot de Sibyllijne boeken.  
C. 174.  
Thiental by de aaloude, waarom volmaakt?  
B. 318.  
gebruikt in veel faaken. B. 318.  
Thimas, hoe Agamemnon van hem  
gechilderd? B. 327.  
Thyene. S. Pleiades.  
Thyestes, wie? A. 39.  
Thyni, volk. C. 17.  
Thinnias, uithoek. C. 17.  
Thyonius, welken koning? E. 198.  
Thyonius, S. Bacchus.  
Thyre, een stedenk; haar landstreek  
verwekt geschil; hoe deselve gellacht?  
C. 192.  
Thoas, wie? A. 29.  
wie? B. 352.  
Thoon, wie? B. 350.  
Thracie, of Sirkonie. A. 63, 179.  
paalen. B. 362.  
Mars toegeelgend, waarom?  
A. 241.  
eerd Bacchus. B. 362.  
Thraciers, nefeclende in Focis. B. 183.  
heet op wijn en vrouwen. B.  
178.  
Thrasius, wie? A. 221.  
Thurium. S. Sybaris.  
Tyane, stad. B. 241.  
Tiara, geen tulband, afgebeeld? is ook geen  
cidaris. B. 304.  
Tiber of Albula, rievier. A. 36, 37, 261.  
sijn overloopen, altyd nadeelig.  
C. 183.  
eiland, oorsprong; heeft de  
tempel van Eskulaap. B. 433.  
heer dikmaals Toskaans. C. 155.  
163.

Tiber-vis, heilig; aan wie geofferd? C. 293.  
 Tiberius, wie? staatkundigh. B. 438. hoogen ouderdom. C. 24. zegepraal; over Duitland. C. 52. Veldheer. C. 24. slaat het ryksbestier af? C. 164. amptgenoot van Augustus. C. 53. zegepraal over Illyrien. C. 95, 169. ontydig door de Trojaanen vertroof. C. 138. sijn foonen, Germanikus en Drulus. C. 147.  
 Tilia. S. Pyp.  
 Tibullus, minnedichter. A. 137. geboorte. C. 32. zidder; sijn dood. A. 183, 185. sijn minnaressen. A. 184.  
 Tibur, stad; haar afkomst. A. 178.  
 Tictas, dichter. C. 32.  
 Tychius, wie? C. 224.  
 Tydeus, wie? sijn dood. A. 49.  
 Tifis, wie? A. 28.  
 Tifon, of Tifoeüs; geboorte, graf. A. 104.  
 Tigers, wynfiek, wie gewyd? A. 8. woonplaats, waar? B. 181.  
 Tigris, rivier, hoe afgebeeld? A. 207.  
 Tyd; niet stillstaande. B. 413.  
 Til (Salom. van) geprefen. C. 233, 309.  
 Tyras, rivier. C. 137.  
 Timmerlieden, onder Pallis. C. 224.  
 Tindarus, wie? A. 23, 39.  
 Tircias, wie? sijn geval? dood en graf. B. 80, 81. scheid twee slangen. B. 167.  
 Tirins, stad; geboorte van Herkules. A. 206.  
 Tirters of Kartagers, waarom? A. 37.  
 Tiro. S. Neptunus.  
 Tirtheneis, Lydiërs; Thufci: naamsreden. B. 374.  
 Tirtheense zee. B. 174.  
 Titus, stad; geeft purper. A. 64. eerd Herkules, en waarom? A. 35, 37. haar lastfiet de fon opgaa in het Westen. B. 217. genomen voor Sidon; gelyk dit voor Tyrus. B. 286.  
 Tisbe, stad. B. 311.  
 Tisbe, haar liefde en dood? B. 96.  
 Titone, wie? A. 9.  
 Tian, de Son. A. 108. B. 203. reufen. A. 163, B. 203.  
 III. Deel.

Titelen, en opfchriften in de zegepraalen en hals-grafften. C. 36.  
 Titonus, wie? A. 18, 78. afgebeeld. B. 262.  
 Titius, wie? sijn helfte straf. A. 189.  
 Titus Tatiüs, koning; bedryven; dood. B. 404. verbond met Romulus. C. 205.  
 Tlepolemus, wie? fet sich op Rhodus. B. 339, 340. A. 3.  
 Tmolus, berg; wat die geeft? A. 43. B.  
 Toga, slaatrok, van wie? gedaante; wyse van dragen; hoe afgebeeld? A. 217. C. 102. dun en doorschijnende. A. 263. swaajen met de felve. A. 173. welken een sinnebeeld? B. 434. practica; geboord met purper. C. 70, 221. der broodtrout en op-passers. C. 127. verwisseld, by de jongelingen, wanneer en hoe? C. 225, 61.  
 Tomos, stad. A. 30. brieven uit deselve geschreeven. C. 1. hedendaagse naam. C. 18. naamsreden. C. 44.  
 Tongfchermusfel. S. Kuffen.  
 Tormenta; stormgevaarten; by welk? B. 87.  
 Tornoosfel; doodlijk voor seekere Franse Koning. A. 173.  
 Toneel, eerst slecht en gering; daar na prachtig en kostelyk. A. 202, 203, 255. fpeden, by toortslicht vertoond. C. 272. haare pulpita; gebruik. C. 34.  
 Toneelfpelen; gekocht. C. 33. geile minneryen in deselve. C. 33. eerst gering en slecht. C. 223.  
 Toorenkroon. S. Cybele.  
 Toorffen, in de stad, wanneer gebruikt? en buiten op de reis. B. 27. van de minnaari. A. 123. in de bruilofstaatsy; hofse; getal; van wie gedragen? A. 7, 27. 60. in de lighstaatsy; gebruikt hoe en van wien? A. 27, 28, 57. by de kerkplichten. A. 60. in de Eleufinia. B. 144.  
 Torquarus, wie? naamsreden. C. 166.  
 Tortelduyf, welk een sinnebeeld? A. 147.  
 Tovereffen, maaken mänefnyjm; raad daar voor. A. 140. doen slangen berffen. A. 140. gebruiken verffen. A. 180. sijn oude wyven. A. 235, 278. C. 189.

uenden de rivieren. A. 140. welken dooden op; verscheppen. A. 127. gebruiken hippomanes; draaden. A. 127. naalden. A. 29. hebben twee oogappelen. A. 127. Medea. S. Medea. Circe. S. Circe. Theffalifc. S. Theffalie. sijn kindermelkets. B. 193.  
 Toverfangen, en haar uitwerkingen. B. 190.  
 Toveryn; maken schoovry, met plaatjes; papieren, enz. B. 330. haare teverolie. B. 419. vtegeu. B. 419. krachtig by nacht; of in het dufter. C. 274. bloote voeten in de felve. C. 274. vingerklappen in de felve. C. 274.  
 Toxus, wie? B. 230.  
 Toxica, giftedranken, welke? A. 143. Traanen, geford by de overledene; en hoe bewaard? A. 320, 321. in de lighplichten. A. 57.  
 Trabea, welk een rok; naamsreden; wiens kleeding? B. 406.  
 Trachin of Hetakia, stad. A. 310.  
 Trachinie, landfchap. B. 310.  
 Treurige fchouwen gefchifchap. B. 50.  
 Tceurpel; haar prys. A. 170.  
 Treufpellers ftof. S. Sceptrum. fchoen. S. Cuthurnus. palla. S. Sleep.  
 Trezen, stad; wie gewyd? A. 13. C. 180.  
 Triari, foldaaten; fpreekwoord ontrent deselve. C. 292.  
 Tribunus militum; kolonel. C. 241.  
 Tribuni plebis, ravelmannen. C. 219.  
 Triclinum, wat? A. 60.  
 Trigon; wat dit is? A. 260.  
 Trinacria. S. Sicilien.  
 Triomf. S. Zegepraal.  
 Triops, wie? B. 243.  
 Triptolemus, wie? A. 177. leerd ftaajen. B. 150.  
 Triton, trompetter. A. 34, 52.  
 Triton, rivier. B. 65.  
 Tritonia. S. Pallas.  
 Triumphus. S. Bacchus.  
 Tros, landfchap; geeft paarden. A. 81.  
 Trochus; wat dit is; ftoffe, en gebruik. A. 261.  
 Troefjongens; by wie gebruikt? A. 144 en 193. naarsen. B. 203.



hun schoon hair. C. 210.  
Troje, tweemaal ingenomen door Her-  
kles. B. 307.  
noodloten, meerdere en min-  
dere. B. 351.  
beleg van thien jaaren. B. 349.  
arsenaal der Grieken, voor de-  
zelfde. B. 349.  
beleg, verwoefinge, overblyf-  
felen. A. 2, 215.  
bechreven. A. 184, 188.  
meer als eens verwoeft. C. 300.  
in Epieren. B. 366.  
Trojaanen, ook Dardanen, Ilienfers  
Teucri. A. 36.  
laatste vreugd, wanneer? A. 212.  
Trommeten; haar stoffe; by welke volk ge-  
bruikt? A. 16, 218.  
Trompet, in delykstaaf. A. 64.  
offerhanden. A. 101.  
in wedfpeelen, loopen, enz.  
B. 295.  
Tropaa; wat die fijn? hoe afgebeeld?  
A. 275, 276.  
Trosmis, stad. C. 134.  
Trouwen, wannet ongelukkig? C. 292.  
voor de tweedemaal ongeluk-  
kig. C. 138.  
Tubiftrum, klaroenfuisverdag. C. 225.  
Tuchtmeesters. S. Censores.  
Tuchtmeesters, felden eenig; voorbeeld  
feldfaam. C. 309.  
Tulbant. S. Tiara.  
Tullia, wie? haar gruweldaad. C. 305.  
vrouw van Tarquyn de Trofse.  
C. 193.  
Tulphandel in Holland. C. 268.  
Tunica. S. Vrouwen.  
Tutanius, of Tartanus, dichter. C. 133.  
Turnebus, verleggen in eenige fteden  
van Italie B. 430.  
Turf, S. Moeraffen.  
Turnus, mind Lavinie. B. 389.  
verbrand de fchepen van Eneas.  
B. 392.  
dood. B. 394.  
Tufcie; 't volk eerft Lydiens. A. 169,  
203.  
of Meoniens. B. 88.  
haar godsdienst komt binnen  
Rome. C. 184.  
Tuskulanum, hoecv. B. 384.  
Tuskulum, stad; heeden Frakati. B.  
384.  
Tuskus, dichter; fijn werk. C. 133.  
Tutikanus, dichter; fijn werk. C. 133.  
Tweelinge teeken. C. 282.

V  
Aandelen, in geen gebruik by de Ro-  
meinen. A. 154.  
Vader, etnaam; in geteden. C. 206.  
Vader des Vaderlands. C. 21.  
Vaderland, wat dit is? C. 2.  
Vaderland; aldaar begraven te fijn.  
S. Doodbeenderen.  
Valentiniaan; bedryf ontrent het wy-  
water. C. 252.  
Vacuna, godin der uitspanningen. C.  
297. wie fy is? C. 297.  
Vatius, dichter; fijn werk. C. 133.  
Varro, dichter; fijn werken. C. 31,  
133.  
dichter; fijn ftoffe. A. 137.  
Vee; niet gewoid in heilige toffen, of ontrent  
de graven. C. 253.  
offen en fchepen: rijkdom der aaloude.  
A. 4, B. 311. met die gerefd. B. 311.  
daar met gewiffelt. B. 311.  
Veefen, in fiekten. A. 180.  
Veii, stad; verwoeft. C. 168.  
Veientes ftaan de Fabii. C. 81, 168.  
Velabrum, wat het fy? naamsreden. B.  
397.  
Veldoefeningen, welke, en op wat wyfje  
uitgevoerd? A. 217.  
S. Oeffeningen.  
Veldteekenen, geluidgevende; welke: trom-  
pet, enz. B. 9.  
floff en gedaante. B. 9.  
der Romeinen; floff; en gedaan-  
ten, adelaar, enz. A. 154.  
derfelfer plechtelyk uitrukken. A.  
194.  
wanneer geworpen onder den vyand?  
B. 347.  
Venilia, wie? B. 386.  
Vensters der oude, hoe en van welke floff?  
A. 280.  
Venusus, wie? B. 390.  
Venus, Anadyomen. A. 34.  
Aphrodite. C. 148.  
Erycina. A. 106. C. 257.  
Citherea. A. 34.  
Verwinfter. A. 145.  
appel. A. 22.  
wagen. A. 107.  
moffen. A. 117.  
duiven. A. 117.  
mirteboom. A. 117.  
fchild. A. 115.  
Dione. S. Dione.  
betragt nevens Mars. A. 130.  
oorfprong der Julien. A. 33,  
B. 199.

Teelfter. A. 122.  
gebergd van viffen. B. 94. C.  
van trarner. A. 255.  
gefchildert. A. 34.  
kerk te Rome. A. 132.  
fwan. A. 272.  
word en vis. B. 137.  
beeld, verloekt een jong-  
man; fijn buitenspoorigheid.  
B. 285.  
mind Adonis; op fteenen afge-  
beeld. B. 297.  
haat de fwyngen. B. 297.  
is ook Ifis. B. 297.  
geouft. A. 125.  
overal min verwekkende. C.  
229.  
naauwe vriendschap met Mars.  
C. 230.  
gehuwd aan Vulkan. A. 240.  
Vorticotidiz, om wat fteden ge-  
eetd? C. 231.  
haar beeld gewyd  
van wie? C. 231.  
Apoftrophia, welke? C. 232.  
rooften. C. 257.  
Venus-fpel; in het felve hebben en bijten;  
by het oor trecken. A. 129.  
fusveringe naar het felve. A. 180.  
fchilderjen, ontrent het felve. A.  
193. C. 30 en 31.  
verboden ontrent een feft. A. 128,  
en 168. C. 250.  
Verbena, welke kruiden, waar gebruikt?  
B. 192.  
Verbrandinge der dooden; by welke volkeren;  
tot hoe lange in gebruik? A. 17, 77,  
506.  
Verf der klederen; witten. A. 17.  
f. arte. A. 170.  
groene en veeltvervige. C. 271.  
Verf; wit, gelukkig; fwaart, treurig; op  
keurffteenen. A. 188.  
Verwers; onder Pallat; waaren Lydiens.  
C. 223.  
Vergif, is cicuta. S. Cicuta.  
aconitum. C. 165.  
Verjaaring. S. Gebortedag.  
Verken, gehaat van Venus; voor haer  
gelacht. B. 297. A. 192  
geofferd aan verfeidenen goden; om  
welke? A. 192.  
veles; waarom by de Jooden  
verfofid. C. 288.  
van Melcager gedood. B. 229.  
fijn tanden, waar bewaard? B.  
229.  
finfpeelende beduydenis. B. 235.

van Herkules vermeererd. A. 47.  
 Verona; stad; geboorteplaats van Kattulus. A. 194.  
 Verrand; aangenaam; doch de daarder strafbaar. B. 223.  
 Versaameling der Doodbeenderen. S. Doodbeenderen. A. 106.  
 Verfitgen; zijn Oudheden aangehaald. C. 239.  
 Vertumaus; wie? naamsteden. B. 399. beteekenis. B. 402. feestdag. B. 359.  
 Vespasians; oopende Jsnus. B. 404.  
 Vesta; feest. C. 293. nimmer afgebeeld. C. 297. vulnis uit haar tempel gevoerd. C. 292. gevoerd in het Palatium. C. 259. steunwig vuur; van waar afkomstig? A. 178. sonder beetenis. A. 178. C. 199. waar bewaard? C. 198. haar tempel gereinigd. G. 198. 309, 292. haar tempel; plaats. C. 36. wanneer verbrand. C. 301.  
 Vestaalen; getal, tempelplicht, verbintenis. B. 432. C. 198. haar oudste en opperste. C. 249. grootste misdryf, welke? C. 159. wanneer ontbloot van haar vitta? C. 199. vrouwen nouit, of heel ongelukkig. B. 432. C. 198. leevendig begraaven wanneer? B. 301. die op enen iyd beslaapen. C. 231. kledinge en versiersten. C. 237.  
 Vestalis; wie diewas? C. 130  
 Vistima; offerhanden; naamvreden. C. 158. waare vachten en der selver gebruis. A. 35.  
 Victoria; verscheidenlyk afgebeeld? C. 24. godin, hoe afgebeeld? A. 172.  
 Vygen; waarom geheeten caucæ en caricz. C. 153.  
 Viminalen heuvel, te Rome; naamsteden. A. 251.  
 Virgilius; volgd de Grieken. A. 137. schryft Trojes verwoesting. A. gebied sijn werken te verbranden. C. 23. werken. C. 34.  
 Virginius; haar lyk vertoond. C. 196.

Virtus; godin; in Amzooons gewaad. A. 248.  
 Vissen; met den hengel; op de hofsteden. B. 88. in de Dierrien, welke? B. 94. C. 185. van de Syriers niet gegeeten, waarom? B. 94, 411.  
 Vis-eeten; of dat vasten is? C. 289.  
 Vis; hoe by de Romeinen in waarde? C. 289. niet gegeeten by die van Pythagoras. B. 411. oorspiong van Romeinse bynamen. C. 289. by de Romeinen, in vyvers. C. 289.  
 Vissen; anchoves, in de Instratio gebruis. C. 189.  
 Vissers; arm. B. 88. Vileus; feest. C. 293.  
 Vitellius; Rooms idder. C. 130.  
 Vitis; de wijnstroom; wiens dracht; en wiens straf. A. 265.  
 Vitta; sluyers, der priesteren; offerhanden. A. 125. B. 243. Vestaalen. A. 125, 265. biddende; wanneer afgevoeren? A. 236.  
 Vlies; altyd gebraden, by de helden. B. 331. eeten, toegelaaten; waarom verboden by die van Pythagoras? B. 411.  
 Vleugelen; vleugelde goden. B. 244.  
 Ulixis; gewaante soon van Siffus. A. 257. vyand van Palamedes. A. 286. doolingen. A. 1. gekend van sijn hond. A. 5. ontlipt de Sirenen. A. 258. ontfang fakken vol wind. A. 189. ontfet, door Diomedes. B. 346. en Ajax. B. 346. redeneerkunde; sijn reden vol konst. B. 347. ondeckt Achilles. B. 222. B. 347. afgelant aan de Trojaanen. B. 349. roeft Achilles. B. 350. sijn lot. Hekuba. B. 355. is een sinnebeeld. B. 383.  
 Umbri; volk; naamsteden; hunne aart. A. 257.  
 Voet; slyvere; schoone. A. 98. naakt in de kerkpluchten. B. 190. bygelovighden. B. 190.

Voet te slooten. S. Voorteeleens; gewassen; der gasten; der vreedelingen. A. 231. ontloot; aan tafel. A. 231.  
 Voetbank; der sittende goeden; gegaat. A. 204.  
 Voetvis. S. Polypus.  
 Voetsers; by de aaloude; vertrouwelingen. A. 55, 94.  
 Vogelen; in desloot aangemerkt het vliegen. B. 150. het geluid geven. R. 130. S. Voorteeleens. her aasen. B. 130. spreken; als de papageai, exte, raaf. B. 135. in het slootven; aangemerkt; te weeten, de Aend. gier, vultur. C. 255. kaai en raaf, uul. A. 133. B. 147, 178.  
 Volcus of Valefus; Roomse geflacht. naam. C. 113.  
 Volcen; volk. C. 310.  
 Volkplantinge. S. Kyngslieden.  
 Voorteeleens; in vogelen, hodaanige? A. 133. veer te slooten. A. 68. ooreutien. A. 85. spreken; sniefen. A. 85. ontmoetinge van dierren. A. 85. kritien van het licht. A. 94.  
 Vondel; aangeoogen. A. 287. C. 47. C. 259, 217, 228.  
 Vos; plaagd Thebe. B. 216.  
 Viede; haar olyf. A. 94 pag. altaar. C. 171. tempel; haer puinhoopen. C. 171.  
 Vriendemaal; hodaanig by de Romeinen? C. 190.  
 Vrienden; verdwyen in nood. C. 10. ontfeuten, met geld. C. 76. stellen borg in een halsgericht. C. 76.  
 Vryheid; haar hof, waar gesteld? C. 248.  
 Urna. S. A. buffe.  
 Vrouwen; haare sola. A. 123. inflita. A. 199. C. 26. palla, of pallium. A. 121. tunica, met en sonder mouwen. A. 122. indusium, of subucula. A. 122. haar; neerhangende. A. 122. in het Venusfel. A. 129. ge'treep. A. 122. B. 75.

gevoelthen. A. 122.  
gedekt, met een sluier. A. 122.  
geverfd. A. 132. B. 257.  
flapen alleen, op fekere dagen. A. 78.  
hoe in het Venusfeft. A. 129.  
haare kappers, en haarkrullers. A. 132. 213.  
gelende hairen, tanden, enz. A. 132.  
wreed regens de lemfers. A. 135.  
amelitids. A. 256.  
fchoenen, hoedaanige. A. 256.  
geithid. B. 81.  
zoeffwerk. A. 4.  
spinnerye. A. 94. B. 101. C. 195.  
spintwyg, ro tenen fpil; ook ontrent de bruiden. B. 101.  
verfchept in mannen. B. 332.  
oorhangfelen. A. 214.  
haar kraam gefuft. B. 257.  
in defelve handreikinge gedaan. B. 257.  
by vrouwen, in het Venus fpel. B. 270.  
haar trouwen is nubere, wogens de flammem, of fluyer. B. 273.  
vel-verwen. C. 33.  
armingen, frafletten. C.  
kraam; wettige tijd. C. 148.  
weduwen; haars rouwtyd. C. 148.  
rek'en, beneeden gefpleeten, by wien? C. 161.  
ftellen fch regen de lex Oppia. C. 167.  
ker gang naar Aricia. C. 207.  
verbergen haar gebreken, in 't baden. C. 231.  
mitra en mitella. C. 246.  
feft; gefchen' en op defelve. C. 204.  
doodende haar man. B. 11.  
in een man herfchept. B. 104.  
Vulkaan, op Lemnos. A. 28. B. 100. is vuur. B. 255.  
berrapt Venus. A. 130, 240.  
is geduldig. A. 165.  
fijn drie knechten. B. 78. C. 236.  
Mulciber. A. 240.  
fijn werken. B. 40.  
Junoo's foon. A. 240.  
blikfemmeder. A. 265.  
worfeld met Pallas. B. 55.  
getrouwd aan ene der Bevalligheden. A. 241.  
geëerd in Sicilië, en haat cilanden. A. 265. B. 100.  
fneed wapenen voor Achilles. B. 350.

Enes. A. 165.  
Herkules. B. 40.  
haat de Trojaanen. C. 4.  
help Jupiter in barensnood. C. 49.  
hoe doorgaans afgebeeld? C. 199.  
Vulturus, rievier; en stad, anders Kapua. B. 431.  
Vuur maakt ontferfijk. B. 255. C. 246.  
in het offieren helder of duifter. B. 286.  
vallende uit den hemel. B. 286.  
onderaards; fijn feldfame werkingen in het water. B. 405.  
fuiverd, in de Infratio, op veelerhande wijzen. C. 246, 254.  
darsfen en fpringen door het felve. C. 252.  
hoe verzeft uit keyen, heet? C. 254.  
in het hoofdhaar; voorfteeken. C. 307.  
feldfaamheden ontrent defelve. C. 297.  
Vuur en water aangeraakt, in het Trouwen. A. 241. C. 254.  
verboden, aan wie? A. 241. C. 254.  
Uuten; haat ampt en bediening. B. 59.  
voetfics van Bacchus. B. 80.  
gekroond en bekrant. C. 268.

W.

Waarleggende, met opftand haar.  
S. Hair. raafende. B. 379.  
Wagens; ftrijdwagens, by de Hebreën, oudfte Grieken. B. 329.  
effeda, heitnagens. A. 164.  
met feftens; hoe die onbruikbaar gevonden? B. 329.  
der Goden en byzonderly der Planeten. C. 186.  
getrokken van verfehiedene beften. C. 238.  
Wajer; een paauwe-fteed, A. 172.  
waar getruikt? A. 204.  
Wangevechten, befchreyen. B. 335.  
Wolvin, voeftter van Romulus. C. 183.  
haar beeld van koper. C. 183.  
is een veehoeders vrouw. C. 183.  
Wapenen, opgehangen in de tempelen; woeningen. B. 224.  
nooit afgenomen. C. 36.  
wanneer afgenomen? B. 224.  
helm, en haar pluisen. B. 220.

fhilden. A. 69, 251.  
u. erfcheit. B. 220.  
Winger. B. 64.  
van koper. B. 127, 187.  
aetnerhaalen, vertiefen; fchandslyk, strafbaar. C. 201.  
Wapenftryd tuffchen Ajax en Ulißes; uiflagh voordceeligh aan den laaften. B. 344. gefeld aan welke rechers? B. 343.  
Wanhooop in dootluchtige perfonagien doodlyk. C. 90.  
Wafteelden, geplaatft in atrio. A. 69, 128.  
berooft. A. 70.  
Waffen der handen; een tempelchik. B. 23.  
Watervallen, catadupz, her gehoor verdoovende. B. 368.  
Waterleidingen; te Rome, van App. Klaudius. A. 102, 285.  
Wateren; natuurly warm, heet en fiedende. B. 405.  
reinen, necmen fonden weg. C. 281.  
by het offer haar getruikt. B. 70, 22, 412.  
vernietigen quade fchriften. A. 170.  
in de felve te fterven, rampfalg. B. 22 en 318. C. 216.  
Waterloed van Deukalion. B. 18, 19.  
Noach; op Penninge. B. 19.  
nageboort van de Heidenen. B. 19.  
algemeen geloofd. B. 29.  
in Nederland, land tot watenen maakende. B. 415.  
en van wateren weder land. B. 415.  
voorpellende. C. 183.  
Waterman, S. Ganymedes, of Deukalion.  
Wedergalm. S. Echo.  
Wegen of ftraaten, uit Rome gaande; hare naamen en gelegenheid. C. 92.  
Wereld, eeuwig gefeld by welke? B. 415.  
fal laafteyk verbranden. A. 157.  
door Herkules bevreedigd. A. 43.  
Werpfchieten; hebben een amensum, of riem. B. 217.  
hoe vele van ieder getruikt? B. 221.  
Wetfalen, bygeploogh. A. 125. C. 288.  
Wefel; met fijn jongen verleege. B. 258.

Wetplaat; van looper; alsom aangeflagen.

B. 8

gelijk alle beendmaalingen.

C. 187.

Wichelarye. S. Vogel.

Wild verken; gloedende, bliksemende tanden. A. 236.

Wilde (Jakob de) aangeroogen. A. 226, 242. B. 33, 61, 109, 229. C. 85, 17.

Wynstok; gehangen aan een oliv. B. 399.

waar uit eerst gesprooten? B.

14.

van wien geplant? B. 79.

Wyn, in potten of zakken. C. 269.

gepet; beroekt C. 269.

oudheid geprefen; gewassen ten tijde van Opimius. A. 244.

Spaanse; Lalctana; Barceleonse; Italiaanse; Campanaase; Falernise, Satsse. A. 268.

geplengd op het altaar; gegooten op de offerhanden. A. 68.

gegooten uit een schaal. S. Offer-schaal.

gedronken uit hoernen; ook by de Noorder volken. A. 67.

by de oude troebel; smaakende naar pek of rook; waarom? C. 277.

de Dichteren dienstig. C. 6.

gemengd; suiver seiden gedronken. A. 120.

Wynstok der Romeinen; vinalia. C. 256.

wie heilig? C. 257.

Wynsapaaninnen; hangend haar. A. 15.

schuddend hoofd. A. 159.

slangenkroon A. 158.

Edonides. A. 284.

Eteleides. A. 15.

Manades. 15.

Windverkoopinge der Lappen. B. 382.

Winden; gevleugeld; ook hunne naasten. A. 55. wiens kinderen? B.

393.

Wynrook; dat is; heilig reukwerk; besond eerst in laurier, cedar, saffraan. C. 151, 159.

in het vuurgevoeren. A. 68 159, hoe? B. 212.

Wynrootvat; acerra. A. 68.

Wynruit; steekt het gezicht; krenkt

de deel-deelen. A. 289.

Winter; sluit de zee. A. 33.

Wit kleed; der priesteren en offeraarten. A.

159.

in de Eleusinia. A. 17.

op hoogtijden en dagen van blydschap. C. 49, 68.

Witje; kort van leven; sinnebeeld op de graven. B. 419.

Witfen (Nik Burgemeester) aangetoogen. C. 216.

Wynwater; loe; wanneer; in wat geval gebruikt. B. 22, 23. C. 252.

wolfwordinge; ongelooflyk. B. 18.

Wolff; verftoend. B. 313.

Wolkgefiten; voorpellende. B. 436.

Wolle. Sie Lustratio.

Wolle klederen; onrein. A. 141.

de priesteren ontfergt. A.

142. C. 173.

Wolven en spinnen der oude. A. 94.

S. Spinnen.

behoord onder Pallas. S. Pallas.

Wond in het aangesicht. C. 334.

stof tot quikklagen. C. 334.

van vooren eerlyk. C. 178.

Wommen; hunne hervormingen. B. 419.

Worstelen; de vrouwen waar toegelaten? A. 77.

naakt; besmeerd met olie. A. 94.

bevoeren met sand. A. 94. B. 248.

hunne oogwit; broetje; vloe; seroma. A. 94.

Worstelperk is Gymnasium; palastra. A. 94.

Wouden; aan de selve gehangen kranffen; kroonen; tafereelen B. 241.

Hylemus; op de Sout-straat.

C. 175.

allereerst kerken; daar na rondsom de kerken; geheeten luci. A. 61, 191.

vol godheid; onschikbaar. A. 169, 191.

Wraagodin. S. Nemesis.

X.

Xenocrates; berght een mosje. B. 240.

Z.

Z Acinthus; eiland. A. 4.

Zankle. S. Mellana.

Zee; gevaarlyk; het bed by deesse vergelecken. C. 88.

geftooten; weder geopend. A. 34.

ontfangt alle rivieren; en wast niet. B. 4.

Zeegodheden; opgeteld. C. 5.

Zeegodinnen; Nereiden. A. 23.

Meerminnen. A. 189.

Zeegewaffen; schelpen en hoornjes. A. 151.

Zeeftorm; beschreven. B. 316.

Zeevaarnde; meenen fill te slaan; het vaste land te beweegen en te wyken. B. 223.

Zefirus; mind en dood Hyacinthus. B. 281, 282.

Zegpraal; sonder groote bloedstoring; achter gelaten in burgerrijck. A. 154.

citraaden; stoot voor en achter de wagen. A. 118. C. 53.

juychen. A. 119.

laurier. S. Laurier.

gevangene. S. Gevangene.

Zegpraaler fit nooit; mend ook self. A. 118.

wagen; haar stoffe. A. 118. peerden; hoe die van vers? A. 118.

Icruwen; olifanten. A. 118.

draagtuygen in deselve. C. 104. toegesteld door Vrouwen. C. 117.

afbeeldingen van steden in deselve; haar stoffe. C. 117.

Zerinthus; stad. C. 16.

Zethes. S. Kalais.

Zoilus; gifper van Hometus; gelaakt; geprefen. A. 279.

Zodiak; dier-riem; haare beelden. B. 38.

Zona; Sic Gerdel.

Zonæ; riemen des aardbodems. B. 4.

# N A - B E R I C H T

aangaande de Drukfouten.

*Hoe scherp men in de correctie van ieder blad heeft toegestaan, soo komt eventwel dit werk niet sonder mistastingen te voorschijn; welke de Leezer, eer by aan het doorbladeren gaat, op deese wijze sal gelieven te verbeteren.*

## E E R S T E D E E L.

- Pag. Lees,  
 55. Luciferos equos.  
 58. den afgeleefden Eson.  
 64. Hefiodus, Apulejus.  
 75. inhoud van den vyfden brief. 21 pag.
82. HELENA AAN PARIS.
111. BRISEIS AAN ACHILLES,  
 tusschen LAODAMIA en FILLIS.
156. Siet ook Diodorus.  
 161. Van welke boven, 149 pag.  
 188. non albae aves, zwarte vogelen.  
 202. sijnde de Histriones groepen.  
 210. Kreta gelezen, 135 pag.  
 212. behalven Trifiodorus en Kalaber.  
 219. Statkroon] Van welke.  
 225. Dadelloof] De Vertaalte spreekt.  
 246. Een plaat verplaatst.  
 256. Νουάγγος, magtig ter zee.  
 261. Siet ook boven, 251 pag.  
 279. van welke, 48 pag.

## TWEEDE DEEL.

- Pag.  
 4 het eerste vlakke aardrijk met blooven en schouren, en dieptens is te voorschijn gekomen.  
 9 in het 1 D. 186 pag.  
 16. Doch siet hem aan de borst.  
 23. in het 1 D. 223 pag.  
 39. hoorende uit Proteus, dat het kind.  
 42. en self geveugeld paard, op.  
 11 D. 39 pag.  
 44. 1 D. 158 pag.  
 45. Arar of de Saone ontfaangende.
63. VYFDE HOOFDSTUK.
67. SESDE HOOFDSTUK.
- is gesproken, 1 D. 35 en 64 pag.  
 105. Kreisische Celmus, welken.  
 106. van den keiser Trajanus, by.

- Pag.  
 108. door de buxus of barboom.  
 111. Mzonii, in het Latijn.  
 113. is gesproken, 1 D. 133 pag.  
 118. 2 D. 40 pag.  
 120. enz. 117 pag.  
 145. Arcthusi] in het Latijn Alpheis.  
 192. 2 D. 23 pag. of met.  
 230. gelijk; gezegt is, 1 D. 7 pag.  
 269. nach ook geen bom, gelijk.  
 273. Plinius, 2 D. 8. H  
 320. 4 B. van den Alman.  
 331. aan den zee-oever.  
 343. Q. Krim; van welke.  
 368. welken gy siet afgebeeld, 2 D. 60 pag.  
 By menschen van gemeenen slag.  
 404. Oudaan, in het 106 Taf. 12 Pen.  
 409. aangekeend is, 2 D. 294 pag.
427. EZECH. SPANHEMIUS.
424. al gesproken is, 1 D. 182 pag.  
 439. Die die wapenta der Gallen.

## DERDE DEEL.

- Pag.  
 9. want dit is ook Alexander.  
 10. Gevolgs] Dit soond on.  
 17. KAXXA.  
 24. voorts was dit, enz. Wich deese dieclinien uit.  
 35. elegiacum, of Klagveers.  
 67. wya] of de wyn het dichterdrom.  
 81. Apollo spreekt.  
 183. aantekeningen, 2 D. 133 pag.  
 223. en onder de verwen, die sy de wolle.  
 249. voort is (gelyk hier de Dichter) enz. Deese twee linien moet gy stellen onder de aantekeninge, by Kalfdraagende; beneden.  
 273. is gesproken, 241 pag.  
 264. van 't Altraar. Wich dit uit den inhoud.

De verdere kleenheden in het mistellen eniger letteren, (ja ook eniger regelen in den Bladyser) sal de Leezer self konnen verbeteren.

## E Y N D E.









